

Tupã Je'ẽha

O Novo Testamento na
língua Urubu-Kaapor

Tupã Je'êha

O Novo Testamento na língua Urubu-Kaapor
[urb]

Tradução: © 1987-2012, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

Primeira edição
1987, La Liga Bíblica Internacional

Segunda edição
2012, La Liga Bíblica Internacional

Visite para mais recursos bíblicos.
www.ScriptureEarth.org/urb

Creative Commons Licença

(Atribuição-Uso Não-Comercial-Vedada a Criação de Obras Derivadas)

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Tupã je'êha ke

<i>título</i>	<i>livro</i>	<i>abreviação</i>	<i>página</i>
Jesu rehe har Matéu mupinim	Matéu	(Mt)	1
Jesu rehe har Mak mupinim	Mak	(Mk)	89
Jesu rehe har Ruk mupinim	Ruk	(Rk)	140
Jesu rehe har Juã mupinim	Juã	(Ju)	231
At Jesu kotyhar ta ma'e ke ma'ema'e	At	(At)	293
Hom ok ta pe har ta pe Páu mupinim	Hom	(Ho)	365
Korin ok ta pe har ta pe Páu mupinim Peteïhar ke			
.....	1 Korin	(1Ko)....	403
Korin ok ta pe har ta pe Páu mupinim Mokõïhar ke			
.....	2 Korin	(2Ko)....	439
Ngara ywy pe har ta pe Páu mupinim	Ngara	(Nga)....	463
Ese ok ta pe har ta pe Páu mupinim	Ese	(Es)	478
Siri ok ta pe har ta pe Páu mupinim	Siri	(Sir)	491
Koro ok ta pe har ta pe Páu mupinim	Koro	(Kor)	500
Tesaron ok ta pe har ta pe Páu mupinim Peteïhar ke			
.....	1 Tesaron.....	(1Ts)	509
Tesaron ok ta pe har ta pe Páu mupinim tĩ Mokõïhar ke			
.....	2 Tesaron.....	(2Ts)	517
Timo pe paper pinim ke Páu mondo Peteïhar ke			
.....	1 Timo	(1Tm)...	521
Timo pe paper pinim ke Páu mondo tĩ Mokõïhar ke			
.....	2 Timo	(2Tm)...	532
Tit pe paper pinim ke Páu mondo	Tit	(Tit)	540
Siremõ pe paper pinim ke Páu mondo	Siremõ	(Srm) ..	545
Emberéu awa ta pe mupinim me'ë ke	Emberéu	(Em).....	548
Tian mupinim me'ë ke	Tian	(Ti).....	576
Petu mupinim me'ë ke Peteïhar ke	1 Petu	(1Pe)....	586
Petu mupinim me'ë ke Mokõïhar ke	2 Petu	(2Pe)....	597
Juã mupinim me'ë ke Peteïhar ke	1 Juã	(1Ju)	604
Juã mupinim me'ë ke Mokõïhar ke	2 Juã	(2Ju)	613
Juã mupinim me'ë ke Mahapyrihar ke	3 Juã	(3Ju)	615
Jun mupinim me'ë ke	Jun	(Jun)	617
Apokarip Ma'e ke uhyk ta ame'ë rehe har	Apokarip.....	(Ap)	621
Je'êha ke			662
Leia o Novo Testamento			666
Mapas			671

2 Timo 3.16-17

Jete. Upa Tupā je'ēha ke amō ta mupinim.
Tupā'ā mujekwa ame'ē ke a'eta mupinim. Tupā
je'ēha ma'e ke rehe katu riki. Kuja.

Jetehar te ke mu'e, ame'ē ke mujekwa katu.

Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, ame'ē ke

Tupā je'ēha mujekwa ipe tī.

Amō ixoha katu ym rahā, myja mukatu ta

my? Ame'ē ke Tupā je'ēha mujekwa tī.

Myja amō ixoha katu my? Ame'ē ke mu'e tī.

Aja rahā, Tupā rehe har mu'e ame'ē ke ixoha
katu ta. Ma'e ukwa katu ta tī. Aja rahā, upa ma'e
katu ame'ē ke ma'ema'e ta tī.

Jesu rehe har Matéu mupinim

Matéu kome'e paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'e ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, ma'e ke a'e ma'ema'e ixo, ame'e rehe har Matéu mupinim.

Jesu Kirisutu ramūi ta ke

(Ruk 3.23-28)

1 ¹ Ko Jesu Kirisutu ramūi ta rer ihē amupinim aī. Ihē Matéu. Kome'e paper ihē amupinim aī. ("Kirisutu" aja ihē apandu rahā: "Kapitā keruhū" aja Tupā mu'am ame'e ke a'e, aja amujekwa.) Jesu riki Ndawi rainō ke a'e. (Aja rahā, Ndawi aja kapitā keruhū a'e tī.) Ndawi Amarā rainō. Kuja riki Jesu ramūi ta rer.

² Amarā Isak ru. Isak Jako ru. Jako Junda ru. Imu ta heta. Jako ame'e ta pái tī.

³ Junda Per ru. Sera ru a'e tī. Junda rakehar Tam. Per Erō ru. Erō Aran ru.

⁴ Aran Amina ru. Amina Nasō ru. Nasō Samō ru.

⁵ Samō Mboa ru. Hambe Samō rakehar. Mboa Ombe ru. Mboa rakehar Hut. Ombe Jese ru.

⁶ Jese Ndawi ru. Ndawi kapitā keruhū tī.

Ndawi Saromā ru. Saromā māi Uri ambyr rakehar.

Amarā rainō hetaha ke jande jamanga manga rahā, awa py tumeme (14) hetaha ixo. Pe, Ndawi rehe mangaha uhyk.

⁷ Saromā Homoā ru. Homoā Ambi ru. Ambi Asa ru.

⁸ Asa Josapa ru. Josapa Jorā ru. Jorā Usi ru.

⁹ Usi Jotā ru. Jotā Aka ru. Aka Eseki ru.

¹⁰ Eseki Manase ru. Manase Amon ru. Amon Josi ru.

¹¹ Josi Jekoni ru. Imu ta ru tī.

Mambiro ok ta pe jundéu awa ta ke kapitā keruhū raho. Mambiro ok ta pe har tama'e kapitā keruhū raho. Arahā Jekoni ra'yr ta u'ar.

A'erehe Ndawi rainō ta hetaha jamanga manga rahā, awa py tumeme (14) hetaha ixo. Pe, Jekoni rehe uhyk. Arahā Mambiro ok ta pe jundéu awa ta ke Mambiro ok ta pe har tama'e kapitā keruhū raho.

¹² Mambiro ok ta rehe jundéu awa ta ixo rahā, Jekoni ra'yr u'ar.

A'e Sarati ru. Sarati Soromambe ru.

¹³ Soromambe Ambiu ru. Ambiu Eriakī ru. Eriakī Asor ru.

¹⁴ Asor Sando ru. Sando Akī ru. Akī Eriu ru.

¹⁵ Eriu Erea ru. Erea Matā ru. Matā Jako ru.

¹⁶ Pe, Jako Jose ru. Jose Mari ke pyhyk. Mari pusu ngi Jesu u'ar. Jesu mokōi her. "Kirisutu" amō her tī. ("Kirisutu" aja ihē apandu rahā: "Kapitā keruhū" aja Tupā mu'am ame'e ke a'e. Jundéu awa ta harō katu hū ixo ame'e ke a'e.)

¹⁷Mambyro ok ta pe jundéu awa ta ixo. Arahã Jekoni ra'yr ta u'ar. Hainô ta hetaha jamanga manga rahã, awa py tumeme (14) hetaha ixo. Pe, Jesu rehe mangaha uhyk.

Jesu Kirisutu u'ariha rehe har

(Ruk 2.1-7)

¹⁸Jesu Kirisutu u'ariha kuja riki. Mari Jesu mõi wan ta. “Mari ke ihẽ apyhyk ta” aja Jose pandu katu. Pe, pyhyk ym rahã we, Mari pusu pe imembyr ihĩ, aja a'e ukwa. Tupã'ãma'e pyrãtãha ihĩ ehe. A'erehe ipusu pe imembyr ihĩ. (Awa ke mujã ym.) ¹⁹“Mã! Imembyr” aja Jose ukwa rahã, Mari ke hijar ta tipe. Anĩ. Mari ke muhuxĩ tar ym. Ma'e katu ame'ẽ ke aja te'eha a'e ma'ema'e ixo ame'ẽ ke a'e. A'erehe Mari ke a'e muhuxĩ tar ym. A'erehe amõ ta ukwa ym ha rupi Mari pe a'e pandu ta: “Nde ke ihẽ apyhyk ym ta apo 'y” aja. Aja a'e ukwa. ²⁰Aja a'e ukwa ukwa ou rahã, Tupã je'ẽha rahoha uhyk uwyr ehe. Ixeraiha pe a'e mujekwa ipe:

—Jose! Nde riki Ndawi rainõ. Mari pyhykiha ngi ekyje ym. Mari ke epyhyk katu. Tupã'ãma'e pyrãtãha ihĩ katu ehe, a'erehe Mari imembyr namõ ixo. ²¹Imembyr u'ar ta. Sawa'e ra'yr ta. “Jesu” aja her emoĩ ehe. Ma'e ka'u te'eha ke jundéu awa ta ma'ema'e. Ame'ẽ ke rehe Jesu muhepy ta. A'erehe jundéu awa ta ke Tupã muhã katu ta — aja Jose pe.

²²⁻²³Upa aja rahã, ymanihar panduha ke uhyk. Yman Tupã je'ẽha ke pandu ame'ẽ ta mupinim. Aja uhyk apo 'y. Kuja a'eta mupinim:

“Kũjã ixo te'e ame'ẽ ke imembyr namõ ixo. Imembyr u'ar ta. Sawa'e ra'yr ke.

‘Emanue’ aja her moĩ ta ehe.” [“Emanue” aja pandu rahã: “Jande namõ Tupã ixo” aja ngã ukwa katu.]

²⁴Pe, Jose upak rahã, Tupã je'ẽha rahoha mujekwa ame'ẽ ke a'e ma'e. Mari ke pyhyk 'y. ²⁵Imembyr u'ar ym rahã we, Jose pyta ym te ehe. Pe, imembyr u'ar. Sawa'e ra'yr riki. “Jesu” aja her ke Jose moĩ ehe.

Warahy uhemihã koty ngi uwyr ame'ẽ ta rehe har

2 ¹Merẽ ok ta pe Jesu u'ar. Jundéi ywy rehe Merẽ ok ta ihĩ. Arahã Ero jundéu awa tama'e kapitã. Arahã amõ awa sawa'e ta Jerusarẽ ok ta pe uhyk uwyr. (Jundéu awa ym ame'ẽ ta ke a'eta.) Warahy uhemihã koty ngi uhyk uwyr. Jahy rata ta rehe har ukwa katu ame'ẽ ta ke a'eta. Usak usak hũ jahy rata ta rehe tĩ. ²Pe, a'eta pandu:

—My riki u'ar ame'ẽ ke my? A'e riki jundéu awa tama'e kapitã keruhũ wan ta. Warahy uhemihã koty jande jaxo rahã, jahy rata weraha keruhũ rehe jasad. (A'erehe amõ kapitã keruhũ u'ar ta aja jakwa.) A'erehe jande py'a jamoĩ moĩ ta jajur ehe — aja Ero ta pe pandu.

³Ame'ẽ ke rehe Ero hendu rahã: “Mã! Katu ym ihẽ pe” aja jupandu jupe. Inamõ ixo ame'ẽ ta kapitã ta aja tĩ. “Katu ym” aja pandu pandu a'eta jupe. (Amõ kapitã keruhũ wan ta ame'ẽ ke jumai ta a'eta namõ, aja Ero ta ukwaha naĩ.) A'erehe: “Mã! Katu ym” aja pandu pandu a'eta jupe. ⁴Jundéu awa tama'e pa'ihu ta ke Ero mujy'ar. Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta ke mujy'ar tĩ. A'e pandu:

—My riki Kirisutu u'ar ta my? Tupã mu'am ame'ẽ ke a'e — aja pandu. (“Mu'am ame'ẽ ke” aja pandu rahã: “Kapitã keruhũ” aja Tupã mu'am, aja mujekwa katu.)

⁵—Merē ok ta pe u'ar ta, Jundéi ywy pe. Kuja Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim:

⁶“Merē ok ta riki Jundéi ywy rehe ihī.

Ame'ē ok ta ngi kapitā keruhū uwyr ta. A'erehe ame'ē ok ta ke upa ngā ukwa katu.

Ame'ē kapitā keruhū jundéu awa tama'e ke.

A'e riki ma'e Tupā putar my, ame'ē ke a'e mujekwa ta. Jundéu awa ta pe mujekwa ta” aja Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim — aja pa'ihu ta pandu Ero pe.

⁷Warahy uhemihā koty ngi uhyk ame'ē ta ke Ero mujy'ar. A'eta jō mujy'ar. Pe, a'eta namō Ero pandu pandu. Arahā kuja ukwa. Jahy rata keruhū uhem, ame'ē ngi myja hetaha jahy kanim apo my, ame'ē ke ukwa. ⁸Upa ukwa rahā, Merē ok ta pe a'eta ke Ero mondo. Kuja ame'ē ta pe pandu:

—Kurumī ra'yr ke pekekar katu peho. Pemahem rahā, ihē pe pepandu pejur. Aja rahā, ihē py'a ke ihē amōi mōi katu ta ehe tī — aja Ero pandu nāi.

⁹⁻¹⁰Pe, a'eta oho. Oho ixo rahā, jahy rata weraha keruhū rehe a'eta usak tī. Warahy uhemihā koty ixo rahā, usak. Ame'ē ke rehe a'eta usak tī. A'erehe hury katu hū ixo. Hundutar koty ame'ē jahy rata weraha keruhū wata oho ixo. Pe, kurumī ra'yr ixo. Ame'ē ok 'ar pe jahy rata weraha pyta, ywa rehe.

¹¹Hok pe a'eta ixo oho. Kurumī ra'yr rehe a'eta usak. Imāi namō ixo, Mari namō. Pe, a'eta pynarāi pe a'eta wapyk uī. Aja kurumī ra'yr rehe ipy'a ke a'eta mōi mōi. Pe, ma'e katu ame'ē ke a'eta me'ē me'ē ipe. Ko, itatawa ke. Ma'e pihe katu ame'ē ke me'ē ipe tī. Amō pihe katu ame'ē ke me'ē ipe tī. Her mi. ¹²Pe, a'eta ukwer rahā, a'eta ixerai riki. Ame'ē pe Tupā mujekwa:

—Ero pe pepandu ym peho — aja mujekwa.

A'erehe amō awa rape rupi hekoha pe jywyr oho.

Eji ywy pe Jose ta tyryk oho

¹³Sawa'e ta ukwa katu te ame'ē ta upa jywyr oho rahā, Jose pe Tupā je'ēha rahoha mujekwa. Ixeraiha pe mujekwa:

—Epu'am. Kurumī ra'yr ke epyhyk. Eji ywy pe ekanim eho, imāi namō. Ero riki kurumī ra'yr ke kekar ta. Mahem rahā, jukwa ta, a'erehe pahar ejan eho sengi. Eji ywy pe epyta we rī. Ihē amujekwa rahā jō ejywyr — aja ipe.

¹⁴Pe, pahar Jose pu'am. Kurumī ra'yr ke pyhyk. Pe, ame'ē pytun rahā, Eji ywy pe oho, ta'yn māi namō, Mari namō. ¹⁵A'ep a'eta pyta. Jundéi ywy rehe Ero ixo rahā, a'eta jywyr ym. Ero manō rahā, jywyr. Aja rahā, yman Tupā je'ēha pandu ame'ē mupinim, aja uhyk. Kuja.

“Thē ra'yr Eji ywy ngi ihē amujywyr' aja Tupā pandu” aja amō mupinim.

Ta'yn ta ke Ero jukwa

¹⁶Warahy uhemihā koty ngi uwyr ame'ē ta Ero koty jywyr ym oho. “Mā! Ihē pe te'e” aja Ero ukwa. A'erehe parahy riki. Pe, sonda ta pe a'e pandu:

—Pahar Merē ok ta pe peho. Upa katu te kurumī ra'yr ta ke pejukwa. Mokōi warahy 'ar ame'ē ta ke pejukwa. Upa mokōi warahy 'ar wyr koty ame'ē ta ke pejukwa tī. Merē ok ta rake rupi ixo ame'ē ta aja tī. Pejukwa tī — aja Ero pandu.

Aja riki warahy uhemihia koty ngi uwyr ame'ë ta mujekwa ipe. Jahy rata weraha keruhû uhem rahâ, mokõi warahy 'ar aha oho. A'erehe: "Kurumî ra'yr ta mokõi warahy 'ar ame'ë ta ke pejukwa" aja Ero pandu. (Jesu ke Ero jukwa ta tipe. A'erehe upa kurumî ra'yr ta ke Ero jukwa.) ¹⁷Aja rahâ, yman Jeremi pandu ame'ë ke uhyk. A'e pandu:

¹⁸ "Hama ok ta pe jixi'uha rehe amõ hendu.

Imembyr ta manõ, a'erehe Hakéu jixi'u. Marâ ka ym muputu'uha" aja riki.

("Hama ok ta" aja pandu rahâ: "Merë ok ta" aja ngã ukwa. "Hakéu" aja pandu rahâ: "Ame'ë ok ta pe har kũjã ta" aja ngã ukwa tĩ.)

Eji ywy ngi Jose ta jywyr

¹⁹Ero manõ rahâ, Eji ywy pe Jose ixo we rĩ. Pe, Tupã je'ëha rahoha mujekwa ipe. Ixeraiha pe mujekwa ipe.

²⁰—Kurumî ra'yr ke jukwa tar katu ame'ë ta upa manõ. A'erehe jundéu awa tama'e ywy pe ejywyr eho. Kurumî ra'yr ke eraho, imãi namõ. Pejywyr peho — aja Tupã je'ëha rahoha mujekwa.

²¹A'erehe Jose pu'am. Pe, jundéu awa tama'e ywy pe jywyr oho. Kurumî ra'yr ke raho, imãi namõ.

²²Ero manõ rahâ, henda ke pe Akeráu kapitã. Jundéi ywy pe har tama'e kapitã a'e. Ame'ë ke Jose ukwa rahâ, ame'ë ywy pe a'e oho tar ym. Kyje ingi, a'erehe a'ep oho tar ym. Pe, ixeraiha pe Tupã mujekwa:

—Ngariréi ywy pe eho — aja mujekwa.

A'erehe Ngariréi ywy pe a'e oho. ²³Pe, Nasare ok ta pe uhyk oho. Nasare ok ta Ngariréi ywy rehe ihĩ. Pe, a'ep hok ke a'e mujã. Aja rahâ, yman Tupã je'ëha pandu ame'ë ta mupinim, aja uhyk. "Nasare ok ta pe har ke a'e" aja Jesu rehe har ngã ukwa. Aja uhyk.

Juã mujahukiha panduha ke

(Mak 1.1-8; Ruk 3.1-18; Juã 1.19-28)

3 ¹Nasare ok ta pe Jesu ixo rĩ. Arahâ awa nixói te ame'ë pe Juã mujahu-kiha uwyr. Ame'ë awa nixói te ame'ë ke Jundéi ywy rehe ihĩ. (Ixoty heta ngã uhyk uwyr.) ²Ame'ë ta pe a'e pandu:

—Apandu pehë pe. "Tupã kotyhar ta aja pemuruwak." Ma'e peka'u te'ëha ke pema'ema'e ym. Ame'ë rehe pepyai. Pexoha pyahu ame'ë ke Tupã putar, aja pexo katu. Aja rahâ: "Ihë kotyhar ta ke pehë" aja pehë pe a'e pandu ta — aja ngã pe Juã pandu pandu.

³Isai riki Tupã je'ëha pandu ame'ë ke a'e. Kuja a'e mupinim:

"Awa nixói te ame'ë pe amõ pandu pandu. Kuja:

'Jandema'e sawa'e te uwyr ta. A'erehe pe ke pemukatu. (Aja rahâ, pexoha ke pemukatu.)

Pe ke pemutatambyk. Aja rahâ, oho katu ta a'e' aja pandu" aja Isai mupinim. (Aja rahâ ma'e ka'u te'ëha ma'ema'ëha ke ngã hijar. Pe, Tupã koty ipy'a ke muruwak ta.) Aja Isai mupinim. (Yman ame'ë ke a'e mupinim rahâ, Juã rehe har mupinim.)

⁴Juãma'e mundeha awa rymba ra ke te'e mujã ame'ë ke. "Kame" aja ngã rymba rer. (Ymanihar Erima'e mundeha, aja saka ame'ë mundeha. Aja rahâ,

Tupā je'ēha pandu ame'ē ke Juā tī, aja mujekwa tī.) So'o pirer pe ixu'a rupi pukwar. Tukuxixik mixir ame'ē ke a'e u'u. Eir namō u'u tī. ⁵Jerusarē ok ta ngi heta uhyk uwyr ixoty. Jundēi ywy ngi uhyk uwyr ixoty tī. Jondā y rake rupi ixo ame'ē ta uhyk uwyr ixoty tī. ⁶Tupā pe kuja a'eta pandu:

—Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Jande py'a ngi ame'ē ke ejuhyk — aja a'eta ipe.

Aja pandu ame'ē ta ke Juā mujahuk. Jondā y pe mujahuk.

⁷Parise ta Juā koty uhyk uwyr tī. Sanduse ta uhyk uwyr ehe tī. Ame'ē ta Moise je'ēha mu'e ame'ē ta ke a'eta. Johu pandu ipe:

—Jande ke emujahuk. Tupā kotyhar ta aja jaxo tar katu tī — aja Juā pe.

Ame'ē ke Juā ukwa rahā, pandu a'eta pe:

—Kupixa amō hapy rahā, tata ngi mbói ujan oho. Aja mbói aja pehē tī. Aja Tupā mupyraraha ngi pehem tar katu. Ipy'a ym ehe ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē mupyraraha ngi pehem peho aja pehē pe amō pandu my. Anī. Pehem ym ta. ⁸Mā peja ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar, aja ngā pe pemujekwa ta kŷ. Aja rahā jō, Tupā mupyraraha ngi pehem ta.

⁹—“Amarā riki jande ramūi, a'erehe Tupā kotyhar ta ke jande. (A'erehe jande ke Tupā mupyrara ym ta)” aja pekwha naī. Anī. Pehem ym ta tī. Pesarahā! Ko apandu pehē pe. Tupā putar rahā, peme'ē ita ta ngi Amarā rainō ta ke a'e muhem ta. Pehē ke ombor, pe, pehē renda ke pe amō ta ke muhem ta. (Aja rahā, kuja mujekwa. Tupā pyrātā te hū. A'e putar rahā, je'ēha rupi amō awa pyahu ame'ē ta ke a'e muhem ta. Hendu katu ehe, ame'ē ta ke muhem ta, aja mujekwa katu.)

¹⁰—Ma'eywa jaxer rahā, ame'ē i'y ke amō mondok ta. Pe, ame'ē myra ke amō hapy. Pesarahā! Ji riki hapo rake ihī. (Aja rahā, mondok tate, aja mujekwa katu.) Aja ngā tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ixo rahā, ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta. (I'y mondok, ame'ēja saka.) Pesarahā! Ji pehī aja ngā ke a'e mupyrara tate tī. ¹¹Y pe pehē ke ihē amujahuk. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar aja ihē amujekwa amō ta pe. Pesarahā! Ihē raikwer rupi amō uwyr ta. A'e riki pehē ke Tupā'ā namō mujahuk ta. Tata namō aja tī. Mujahuk ta pehē ke tī. Ihē 'ar koty te we ipy'a hātā te ha a'e. Katu te ame'ē ke a'e, a'erehe ima'e miasu aja ihē axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē. ¹²Ahúí aja me'ē ngi ipirer ke amō ombor rahā, urupen py'a pe mukatak. Ywate ombor. Aja ixurer ke ombor. Pe, ixurer matyr rahā, upa katu te tata pe ombor ta. Upa ukwái ta. Pe, ahúí aja me'ē ke matyriha renda pe matyr ta. Aja riki awa ta ke tī. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara tate. Tata keruhū renda pe mupyrara hū ta. (Ixurer ke ukwái ta, ame'ēja saka.) Tupā rehe ipy'a katu ame'ē ta jō ixoty a'e mujy'ar ta. Inamō ixo ta — aja Juā pandu. (“Tupā'ā namō mujahuk ta” aja pandu rahā: “Tupā'ā ke muwyr ta” aja mujekwa. “Tata namō mujahuk ta” aja pandu rahā: “Mupyrara ta” aja mujekwa.)

Jesu ke Juā mujahuk

(Mak 1.9-11; Ruk 3.21-22; Juā 1.31-34)

¹³Jondā y rake Juā ixo rī. Arahā Jesu uhyk oho ehe. Ngariréi ywy ngi Jesu uhyk uwyr ehe. Pandu:

—Ihẽ ke emujahuk — aja Juã pe.

¹⁴—Anĩ. Ihẽ ke nde riki eremujahuk ta me'ẽ te'e. Nde ke ihẽ amujahuk, anĩ riki — aja Juã pandu.

¹⁵Pe, Jesu pandu ipe:

—Anĩ. Katu riki. Ihẽ ke emujahuk! Aja rahã, Tupã putar ame'ẽ ke jama'e ta — aja.

Juã pandu ipe:

—Hã — aja.

(Pe, Jesu ke mujahuk.) ¹⁶Upa Juã mujahuk rahã, pahar y ngi Jesu uhem oho. Pe, ywa riki pirar, ame'ẽja saka Juã usak. Tupã'a wyjy uwyr ehe ame'ẽ ke rehe a'e usak. Pykahuran aja saka Jesu rehe wyjy uwyr. ¹⁷Pe, ywa ngi panduha uwyr:

—Peme'ẽ ihẽ ra'yr. Ihẽ apy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. Ihẽ ke a'e muhury katu — aja Jesu rehe har pandu.

Jesu ke Satana manga manga tipe (ãjã ramũĩ a'e)

(Mak 1.12-13; Ruk 4.1-13; Emberéu 2.18; Emberéu 4.15)

4 ¹Ajame'ẽ ke awa nixói te ame'ẽ pe Jesu ke Tupã'a muhyk raho. Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ẽ ke Satana putar tipe. (Ãjã ramũĩ a'e.) Ame'ẽ ke a'e manga manga tipe. ²Mokõi awa pypa hetaha (40) wera rahã, ma'e ke Jesu u'u ym te. A'erehe myjahy te hũ. ³Pe, Satana uhyk ehe. Pandu ipe:

—Tupã ra'yr nde. Kome'ẽ ita ra'yr ta pe kuja epandu: “Mbeju wan ewak. A'u ta” aja ita ra'yr ta pe — aja Jesu pe.

⁴Jesu pandu:

—Anĩ. Ita ke mbeju wan amuruwak ym ta. Kuja Tupã je'eha rehe panduha ihĩ tĩ:

“Marã ka ym humi'u namõ jõ amõ ixo katuha.

Tupã pandu ame'ẽ ke namõ amõ ixo katu ta tĩ” aja riki panduha ihĩ — aja Satana pe.

⁵A'engi Jerusarẽ ok ta pe Jesu ke Satana raho. Ok ta katu te ame'ẽ ke aja ngã ukwa. A'ep uhyk rahã, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ kupe 'ar pe raho. (Ame'ẽ renda kupe ipe katu.) Ywatehar te ame'ẽ pe raho. Ame'ẽ renda kupe rymy'y rehe muhyk raho. ⁶Pe, pandu ipe:

—Tupã ra'yr nde. Sengi epor eho. Ywy rehe e'ar ekwa rahã, ahy ym ta nde pe. Kuja Tupã je'eha rehe panduha ihĩ:

“Ima'e je'eha rahoha ta pe Tupã pandu ta: ‘Pepyhyk peho!’ aja riki.

Aja rahã, nde po rehe a'eta pyhyk ta. Aja rahã, nde py ke ita rehe nde eretukwa ym ta. Nde eremahy ym ta tĩ.”

Aja panduha ihĩ. (A'erehe sengi nde erepor rahã, ahy ym ta nde pe) — aja Satana pandu ipe.

⁷Pe, Jesu pandu:

—Anĩ. Apor ym ta. Kuja Tupã je'eha rehe panduha ihĩ tĩ:

“Tupã riki jandema'e sawa'e te. Ima'e katuha ke mã peja te'e emanga ym” aja panduha ihĩ — aja Jesu.

⁸A'engi ywyã keruhũ 'ar pe Jesu ke Satana muhyk raho. Kome'ẽ ywy keruhũ rupi heta te hũ kapitã keruhũ ta ixo. Amõ amõ ywy pe ixo. Upa katu te ame'ẽ ke pahar Jesu pe Satana mujesak. Usak rahã, katu te hũ, aja ukwa. ⁹Pe, a'e pandu:

—Ihê rehe nde py'a nde eremoĩ moĩ katu rahã, upa katu te jasak ramõ ame'ê ke nde pe ihê amuwyr ta. Nde rehe upa ame'ê ta hendu katu ta — aja Jesu pe.

¹⁰Pe, Jesu pandu:

—Anĩ. Aja ym ta ihê. (Nde rehe ihê py'a amoĩ moĩ ym te ta.) Kuja Tupã je'êha rehe panduha ihĩ:

“Tupã rehe jô nde py'a nde eremoĩ moĩ katu.

A'e riki sawa'e te. A'e ke rehe jô ehendu katu” aja panduha ihĩ.

—A'erehe ihê ngi eho! Nde rehe ihê ahendu ym te ta — aja Satana pe.

¹¹A'erehe Satana oho ingi. Pe, Tupã je'êha rahoha ta wyjy uwyr ehe, Jesu rehe. Usak katu uwyr ehe.

Ngariréi ywy rupi Tupã je'êha ke Jesu pandu pandu oho

(Mak 1.14-15; Ruk 4.14-15)

¹²Kyndaha pe Juã ke amõ ta kynda raho. Arahã Ero kapitã a'e. (Ngariréi ywy pe har tama'e kapitã a'e.) Juã pandu ipe: “Nema'e ma'eha katu ym” aja ipe. A'erehe kyndaha pe Juã ke Ero kynda. “Juã ke kapitã kynda.” Ame'ê ke Jesu pe amõ ta pandu oho. Ame'ê ke rehe hendu rahã, amõ ywy pe Jesu oho. Ngariréi ywy pe oho. ¹³Ame'ê ywy rehe Nasare ok ta ihĩ. A'ep Jesu pyta tar ym. A'erehe Kapana'ũ ok ta pe a'e pyta oho. Ypa rake ame'ê ok ta ihĩ. Ypa rer Ngariréi. Ame'ê ok ta wajar Semurõ ywy rake ihĩ. Wajar Natari ywy rake ihĩ tĩ. ¹⁴Kapana'ũ ok ta pe Jesu pyta rahã, yman Isai mupinim ame'ê ke uhyk. Ymanihar Tupã je'êha pandu ame'ê ke Isai. Kuja a'e mupinim:

¹⁵⁻¹⁶ “Weraha keruhũ rehe Semurõ ywy pe har ta usak ta. (Aja rahã, Tupã rehe har ukwa ta.)

Natari ywy pe har ta aja tĩ. Weraha keruhũ rehe usak ta tĩ. Ngariréi ywy pe har ta aja tĩ. Weraha keruhũ rehe usak ta tĩ. (Aja rahã, ame'ê pe har ta Tupã rehe har ukwa ta tĩ.)

Jundéu awa aja ym ame'ê ta ixo a'ep. Tupã rehe har a'eta ukwa ta tĩ.

Y ruwái, Jondã ruwái koty ame'ê ywy ta ihĩ. Ame'ê rupi awa rape asa oho.

Y ramüi koty awa rape oho ixo. Upa ame'ê ywy pe har ta ukwa ym ma'e. Tupã rehe har ukwa ym te, aja ixo ame'ê ta ke a'eta.

Apo upa ame'ê ta pe Tupã rehe har amõ mujekwa ta. Ipy'a upak aja saka werã katu te hũ ta” aja Isai mupinim. (A'ep Tupã rehe har Jesu mu'e, a'erehe Tupã rehe har ukwa katu ta.)

¹⁷Kapana'ũ ok ta pe oho. A'engi kuja Jesu pandu:

—Tupã mu'am ame'ê ke a'e muwyr. Kapitã keruhũ aja mu'am ame'ê ke. A'erehe peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Ixoty pehẽ py'a pemuruwak. Aja rahã, ehe har pekwa katu ta — aja ngã pe Jesu pandu.

Pira pyhyk ame'ê ta ke Jesu mujy'ar

(Mak 1.16-20; Ruk 5.1-11)

¹⁸Ypa rymy'y rupi Jesu wata oho ixo, Ngariréi ypa rymy'y rupi. Mokõi sawa'e ta pira pyhyk ixo. Ame'ê ta rehe usak. Mokõi imu namõ ixo. Her Simã. [“Petu” aja amõ her tĩ.] Imu rer Andere. Kyhapari pe pira ke a'eta pyhyk ixo.

¹⁹A'eta pe Jesu pandu:

—Pira ke pepyhyk pexo. Apo har anĩ. Amõ kotyhar ta. Pehẽ ke ihẽ amu'e ta. A'erehe amõ ta py'a ke Tupã koty pemuruwak ta pexo kŷ. (Pira pepyhyk, ame'ẽja saka.) A'erehe ihẽ namõ peho 'y — aja mokõi sawa'e ta pe.

²⁰Pe, pahar jarusu keruhũ hijar oho. Pe, Jesu namõ a'eta oho.

²¹A'engi oho we rahã, amõ mokõi imu ta rehe Jesu usak. Tian rehe a'e usak, imu namõ. Imu rer Juã. Semende ra'yr ta ke ame'ẽ ta. Jarusu keruhũ pe ipái namõ kyhapari a'eta mukatu uĩ. Jesu pandu:

—Ihẽ namõ peho 'y — aja riki.

²²Pe, pahar jarusu keruhũ hijar oho. Ipái ke a'eta hijar oho tĩ. Pe, Jesu namõ mokõi imu ta oho.

Tupã rehe har Jesu mu'e

(Ruk 6.17-19)

²³Upa Ngariréi ywy rupi Jesu wata oho. Inamõ ixo ame'ẽ ta oho tĩ. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e mu'e. Kuja myrandu katu ke a'e mu'e mu'e. “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupã koty pehẽ py'a pemuruwak. Tupã putar aja pexoha pyahu aja pexo katu. Aja rahã: ‘Ihẽ kotyhar ta ke pehẽ’ aja a'e pandu ta” aja mu'e. Upa katu te ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ke mukatu tĩ. ²⁴Amõ ywy rupi Jesu rehe har ngã pandu pandu oho. Si ywy rupi pandu oho. A'erehe upa ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ke ngã raho ipe. Upa ame'ẽ ta ke mukatu. Ko ipy'a rehe ajã ihĩ ame'ẽ ta ke raho ipe. Manõ manõ ixo ame'ẽ ta ke raho ipe tĩ. Upa jupyrãtã rãtã ame'ẽ ta ke raho ipe tĩ. Upa katu te ame'ẽ ta ke mukatu. ²⁵Heta ngã inamõ wata wata oho ixo. Heta ngariréi ywy pe har ta inamõ wata wata oho ixo tĩ. Jande popa ok ta ngi amõ ta wata wata oho ixo. Heta Jerusarẽ ok ta pe har ta inamõ wata wata oho ixo tĩ. Heta jundéi ywy pe har ta aja tĩ. Jondã y ruwái kotyhar ta aja tĩ. Inamõ wata wata oho ixo tĩ.

Ywy'ã rehe ihĩ rahã, Jesu mu'e ame'ẽ rehe har

(Ruk 6.20-23)

5 ¹Heta te hũ ngã rehe Jesu usak. A'erehe ywy'ã rehe jupir oho. A'ep wapyk. Ixotyhar ta juramã jy'ar tĩ. ²Pe, ame'ẽ ta ke a'e mu'e.

Myja me'ẽ rahã hury katu my

(Ruk 6.20-23)

³Pe, kuja Jesu pandu:

—“Tupã rehe har jakwa ym jande” aja ukwa ame'ẽ ta mã peja hury katu ixo. Ixotyhar ta aja muruwak ta. Pe, inamõ ixo ta, a'erehe mã peja hury katu ixo.

⁴Ma'e ka'u te'eha ke amõ ta ma'ema'e, a'erehe pyai ixo. Jixi'u tĩ. Ame'ẽ rehe har Tupã pe pandu. Aja rahã, Tupã ipy'a jywyr ta a'eta rehe. A'erehe mã peja hury katu ixo.

⁵“Jande katu te jande” aja ym pandu ame'ẽ ta mã peja hury katu ixo. Ma'e ke Tupã pandu katu, ame'ẽ ke a'eta pe a'e muwyr ta. Katu ame'ẽ ke muwyr ta.

⁶Amõ myahy rahã, ma'e ke u'u ta. Jyngwéi rahã, y ke u'u ta tĩ. Aja Tupã putar ame'ẽ ke amõ ma'e tar katu te rahã, ame'ẽ ta riki hury katu te ame'ẽ ta ke a'eta.

Upa ame'e ta putar ame'e ke Tupā muwyr katu ta.

⁷ Amō ta rehe amō ta pyrara usak rahā, ame'e riki hury katu ame'e ta ke a'eta.

Ame'e ta rehe Tupā pyrara usak katu ta tī.

⁸ Ipy'a juhyk, aja ixo ame'e ta riki hury katu ame'e ta ke a'eta.

Tupā namō a'eta ixo ta.

⁹ Jumaiha ke mukatu ame'e ta riki hury katu ame'e ta ke a'eta.

Ame'e ta pe Tupā pandu ta: "Pehē riki ihē ra'yr ta" aja riki. A'erehe ame'e ta rehe a'e usak katu ta.

¹⁰ Tupā putar ame'e ke amō ta ma'ema'e rahā, ame'e ta ke amō ta mupyrara. Aja rahā, ame'e ta riki hury katu ame'e ta ke a'eta. Tupā kotyhar ta ke a'eta aja mujekwa. A'erehe ma'e katu ame'e ke Tupā muwyr ta a'eta pe.

¹¹⁻¹² —Ihē kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē rehe har amō ta juru ai. Mupyrara ta tī. Pehē rehe har te'e pandu tī. Upa aja rahā, pehē rury katu pexo. Ywa pe ma'e katu ame'e ke pehē pe Tupā me'e ta, a'erehe mā peja pehē rury katu pexo apo. Pesarahā! Yman Tupā je'ēha pandu ame'e ta ke amō ta mupyrara hū tī. Se pehē nixoi rahā, ame'e ymanihar ta ke amō ta mupyrara hū. A'erehe ame'e ymanihar ta aja pehē ke ngā mupyrara ta apo tī. Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe mupyrara ta pehē ke tī — aja Jesu pandu.

Jukyr aja saka pehē. Weraha aja saka tī.

(Mak 9.50; Ruk 14.34-35)

¹³ Jesu pandu tī:

—Jukyr riki ma'e ke muhe'e katu. Pe, jukyr ngi he'ēha kanim rahā, marā ka ym he'ēha amō mujwyr ehe. Jaxer riki. Ombor riki awa. Pe, amō pyrū ehe. A'erehe jukyr katu aja katu pexo. "Pehē katu" aja Tupā ukwa. Pe, katuha ke pehijar rahā, jaxer riki pehē. Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta aja pejumuruwak tī. Katu ym aja. ¹⁴ Tupā rehe har pemujekwa amō ta pe, a'erehe kome'e ywy keruhū pe ma'e muweraha aja saka pehē.

—Ywy'a keruhū 'ar pe ok ta ihī rahā, upa ngā usak katu ehe. Aja saka pehē. Tupā kotyhar ta ke pehē. A'erehe katu ame'e ke pema'ema'e, ame'e ke rehe upa amō ta usak katu.

¹⁵ —Araparin ke amō muwera rahā, kúi wyr pe jupyk ym. Ywate henda 'ar pe amō moī. Aja rahā, muwera katu, pe, usak katu ma'e ke amō. ¹⁶ Aja weraha aja saka pehē tī. Aja rahā, katu ame'e ke jō pema'ema'e, ame'e ke ngā pe pemujekwa. Ame'e ke rehe a'eta usak rahā, jande pāi keruhū pe a'eta pandu ta: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja. A'e riki ywatehar ke — aja Jesu pandu.

Moise je'ēha rehe har

¹⁷ Ngā pe Jesu pandu tī:

—Moise je'ēha ke ihē amukanim ajur, aja pekwaha naī. Anī. Amukanim ym ta. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'e ta mu'e ame'e ke ihē amukanim ajur tī, aja pekwaha naī tī. Anī. Upa ame'e ke amukanim ym ta tī. Upa ame'e mu'e ame'e ke ihē amuhyk katu te ta kŷ. ¹⁸ Moise je'ēha mu'e ame'e ke mukanim ym te ta awa. Ywa pehī rahā, marā ka ym amō mukanīha. Upa katu te ame'e mu'e ame'e ke amō hendu katu ta me'e te'e. Kome'e ywy keruhū kohī rahā, aja

tĩ. Marā ka ym Moise je'ēha mu'e ame'ē ke amō mukanīha. 'Ar rehe angaha uhyk rahā, Moise je'ēha upa ta. ¹⁹Arahā Tupā namō jaxo ta, a'erehe arahā Moise je'ēha upa. A'erehe ihē apandu pehē pe. Amō riki Moise je'ēha rehe hendu katu. Ame'ē riki katu te ame'ē ke a'e. Amō ta ke mu'e: "Pehendu katu ehe tĩ" aja. Ame'ē riki katu te tĩ. Tupā ixo ame'ē pe ixo ta rahā, a'e riki katu te aja Tupā mujekwa ta.

—Amō ta anĩ. Upa katu te Moise je'ēha rehe amō hendu ym. Pe, amō ta pe pandu: "Pehendu ym ehe tĩ" aja mu'e. Ame'ē riki Tupā renda rehe ta'yr te mi katu ame'ē ke a'e. ²⁰Myja katu ame'ē ke amō ma'ema'e my? Ame'ē ke Moise je'ēha mu'e. Ame'ē ke amō ma'ema'e. Aja rahā: "Pehē katu" aja sawa'e ta pandu. Ame'ē ke a'eta putar. Parise ta aja tĩ. Katu ame'ē ke ma'ema'e tĩ. Aja rahā: "Pehē katu" aja sawa'e ta pandu. Ame'ē ke putar katu tĩ.

—Pehē anĩ. Tupā putar aja katu ame'ē ke pema'ema'e rahā jō, Tupā ixo ame'ē pe peho katu ta. Aja Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e rahā: "Pehē katu" aja Tupā pandu. Ame'ē ke peputar katu. A'erehe katu ame'ē ke pema'ema'e katu — aja Jesu pandu.

Pahar ka'u te'eha ma'eha ke amō mukatu ta me'ē te'e

(Ese 4.26; Tian 1.19-20; 1 Juā 2.11)

²¹(Ma'e ke amō ipy'a pe ukwa ukwa ixo, ame'ē ke amō ma'e te, aja Jesu mujekwa.) A'erehe a'e pandu tĩ:

—Ymanihar panduha ke pekwa. Kuja riki. "Amō ke ejukwa ym. Amō ke jukwa rahā, ame'ē ke amō ta mupyrara ta tĩ" aja riki. ²²Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu: "Amō rehe amō parahy rahā, ame'ē ke a'e jukwa" ame'ēja saka. Aja rahā, ame'ē ke amō ta mupyrara ta tĩ. Pe, amō pe amō pandu: "Katu ym nde" aja. Aja pandu rahā, ame'ē ke kapitā ta mupyrara ta. Pe, amō pe amō pandu: "Jaxer ai te'e nde" aja. Aja rahā, ame'ē ke tata keruhū renda pe Tupā mupyrara ta tĩ. ²³⁻²⁴A'erehe kuja katu. Tupā rehe nde py'a nde eremoĩ moĩ rahā, ma'e ke Tupā pe nde ereme'ē. Ame'ē ke jumu'eha renda keruhūma'e myrape 'ar pe nde erehapy ta. Upa ukwái ta. Ame'ē ke nde erehapy tate rahā, kuja nde erekwa ere'am: "Éi! Ihē rehe amō parahy. Aharái riki" aja. Aja rahā, ame'ē ne rymba nde erehapy ame'ē ke ehijar py. Myrape ruwa koty emapyk, pe, parahy ame'ē koty eho. Pahar eho. Pe, emukatu. Upa rahā jō jumu'eha renda keruhū pe ejywyr eho. Pe, ma'e ke Tupā pe hany katu. Aja nde py'a emoĩ moĩ katu ehe, Tupā rehe. (Aja rahā jō nde rehe Tupā ipy'a jywyr katu ta tĩ.)

²⁵Nde pe amō pandu: "Tamatarer ke ihē pe nde emujywyr ym. Kapitā pe nde ke ihē araho ta" aja. Aja nde pe pandu rahā, kapitā koty inamō nde ereho erexo rahā, pahar inamō pangariha ke emukatu. Kapitā rehe nde erehyk ym rahā we, pangariha ke emukatu. Tamatarer ke emujywyr ipe. Anĩ rahā, kapitā rehe nde erehyk rahā, kapitā pe nde ke ne ruwajan mondo ta. A'engi sonda ta pe nde ke kapitā mondo ta. A'engi kyndaha pe nde ke sonda ta kynda ta raho. ²⁶Apandu katu nde pe. A'ep nde erepyta katu ta. Marā ka ym nde erehemiha ingi. Upa katu te tamatarer ke nde eremujywyr ym rahā, marā ka ym nde erehemiha. A'erehe kapitā rehe uhyk ym rahā we, emukatu — aja Jesu pandu.

(A'erehe amō ta namō katu aja pexo. Aja Tupā namō katu aja pexo tĩ. Aja rahā, mupyraraha renda pe peho ym ta tĩ. Kyndaha ngi uhem ym, ame'ēja saka ame'ē.)

Amō rehe peka'u te'e ym pexo

(Matéu 18.8-9; Mak 9.43-48)

²⁷(Ma'e ke amō ipy'a pe ukwa ukwa ixo rahā, ame'ē ke ma'e te, aja Jesu mujekwa tī.) A'erehe a'e pandu tī:

—Yman pandu ame'ē ke rehe pehendu. Kuja riki. “Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym. Amō kūjā rehe eka'u te'e ym tī” aja. ²⁸Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu katu. Kūjā rehe amō usak, pe, ipy'a pe ka'u te'e ehe. Aja rahā, amō kūjā namō jumusarāi aja tī. Katu ym aja. ²⁹A'erehe kūjā rehe nde eresak, pe, a'engi ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e rahā, katu ym. Esak ym. Nde reha ejo'ok, pe, ame'ē ke embor, ame'ēja saka. Esak ym. Nde eresak, pe, nde ereka'u te'eha ke nde erema'e, a'erehe mupyraraha renda pe nde ke Tupā ombor ta. Nde reha nde erembor, ame'ēja saka esak ym. Ema'e ym ma'e nde ereka'u te'eha ke. Ame'ē riki i'ar koty te we katuha.

³⁰—Nde po pe te'e ma'e ke nde erema'e. Aja ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e rahā, nde po pe ema'e ym. Nde po emondok, pe, ame'ē ke embor, ame'ēja saka. Nde po pe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e, a'erehe mupyraraha renda pe nde ke Tupā ombor ta rahā, katu ym. Nde po embor, ame'ēja saka exo. Ema'e ym ma'e nde ereka'u te'eha ke. Ame'ē riki i'ar koty te we katuha — aja Jesu pandu.

Hakehar ke hijar ym ta me'ē te'e

(Matéu 19.9; Mak 10.11-12; Ruk 16.18)

³¹(Te'e hakehar ke sawa'e hijar rahā, katu ym. Aja Jesu mu'e tar katu.) A'erehe kuja a'e pandu:

—Yman kuja panduha ihī tī: “Hakehar ke sawa'e hijar rahā, paper rehe a'e mupinim: ‘Nde ke ihē aputar ym apo. Ahijar ta nde ke apo’ aja. Ame'ē ke hakehar pe me'ē. Pe, hijar” aja riki. ³²Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu katu. Hakehar riki ka'u te'e ym amō rehe. Ame'ē ke ixawa'e hijar rahā, katu ym ixawa'e ma'eha. Pe, ame'ē kūjā ke amō sawa'e pyhyk rahā, ixawa'e aja ym ame'ē namō kūjā jumusarāi. Katu ym aja. Pe, ame'ē sawa'e riki hakehar aja ym ame'ē namō jumusarāi tī. Katu ym aja. Ixawa'e py katu ym ame'ē ke ma'e — aja Jesu pandu.

Ma'e ke pandu ame'ē ke ma'e ta me'ē te'e

(Tian 5.12)

³³(Ma'e ke amō pandu rahā, ame'ē ke ma'e ta me'ē te'e. Aja Jesu mu'e tar katu.) A'erehe a'e pandu tī:

—Yman amō ta pe jande ramūi ta pandu ame'ē ke rehe pehendu. Kuja riki: “Tupā ruwa koty aja saka nde erexo. A'erehe ma'e ke nde erepandu ame'ē ke ema'e katu. Ame'ē panduha emukanim ym” aja pehendu. ³⁴Apo amō kotyhar ihē apandu. “Ma'e ke nde erepandu ame'ē ke nde erema'e katu. Ame'ē jō. Ma'e ruwa koty aja saka nde erexo, aja ym ekwa exo.” Kuja pepandu ym tī.

“Ywa pehī aja pekwa katu, a'erehe jetechar te japandu” aja pepandu ym.

—Pesarahā! Ywa riki Tupā renda ke. A'erehe: “Ywa pehī, jetechar te japandu, aja pekwa” aja pepandu ym tī. ³⁵Ywy keruhū rehe har aja tī. Kome'ē ywy keruhū Tupāma'e ke tī. Ipy moīha aja saka ipe. A'erehe:

“Kome’ē ywy keruhū kohī, a’erehe jete har te japandu” aja pepandu ym.
—Jerusarē ok ta aja tī. Sawa’e te renda ke ame’ē. A’erehe:

“Jerusarē ok ta kohī. A’erehe jete har te japandu, aja pekwa” aja pepandu ym tī.

³⁶—Nde pyahu rahā, marā ka ym nde ra nde eremutuwyriha. Marā ka ym nde eremutamūiha. Nde tamūi rahā, marā ka ym nde ra nde eremupihūha. Marā ka ym nde eremupyahuha. A’erehe kuja epandu ym:

“Ihē ākā kohī aja pekwa katu. A’erehe jete har te apandu, aja pekwa tī” aja epandu ym.

³⁷—Kuja jō epandu katu: “Jete har te ke apandu. Ihē ama’e katu ta” aja. Anī rahā: “Anī. Ihē ama’e ym ta” aja jō katu. Kuja amō we nde erepandu: “Jete har te ihē apandu ym rahā, ihē ke Tupā mupyrara ta” aja nde erepandu rahā, ame’ē riki Satana ngi uhem, ame’ēja saka. Katu ym aja. (A’erehe aja epandu ym. Satana riki te’e pandu ame’ē ke a’e. Ājā ramūi a’e. Aja te’eha te’e pandu ame’ē ke a’e) — aja Jesu pandu.

Mā peja mupyraraha pemujywy ym

(Ruk 6.29-30)

³⁸A’e pandu tī:

—Yman pandu ame’ē ke rehe pehendū. Kuja riki. “Nde reha ke amō mupuk rahā, ima’e ke emupuk eho tī” aja. “Nde rāi ke amō mupen rahā, ima’e ke emupen eho tī” aja riki. ³⁹Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu katu. Nde ke amō mahy rahā, aja juja katu te nde emujywy ym te ipe. Nde ruwa ke amō nupā rahā, aja emujywy ym te ipe tī. Mā peja nde ruwa waja ke a’e nupā tī. ⁴⁰Kapitā ruwa koty nde ke amō raho, pe, pandu: “Tamatarer mujywy ym kome’ē. Ima’e kamixa ihē aputar” aja ipe. Pe, kapitā pandu: “Ere. Ejo’ok!” A’erehe nema’e kamixa ke jo’ok nengi. Aja rahā, amō we eme’ē ipe. Nema’e xirur te’e me’ē ipe tī.

⁴¹—Pe, nde pe sonda pandu: “Ihēma’e sak ke eraho ihē pe” aja. Aja petēi kiro met nde ererahoha pandu rahā, amō we eraho. Mokōi kiro met eraho.

⁴²Ma’e ke nde pe amō pandu: “Ihē pe emuwyr” aja. Aja rahā, eme’ē ipe. Pe, amō pandu nde pe: “Kome’ē araho ta. Pahar ihē amujywy ta” aja. Aja rahā, nde erepandu ipe: “Ere. Erahō” aja riki — aja Jesu pandu.

Nde ruwajan rehe nde erepy’a katu

(Ruk 6.27-28; Ruk 6.32-36; Ruk 23.24; At 7.60; Hom 12.14; Hom 12.17-21)

⁴³A’e pandu tī:

—Yman pandu ame’ē ke pekwa. Kuja riki. “Nde rehe katu ame’ē ta rehe nde erepy’a katu” aja. Amō we pehē ramūi ta je’eha pekwa: “Ne ruwajan rehe eparahy exo” aja pehē ramūi ta pandu. ⁴⁴Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu katu. Pehē ruwajan ta rehe epy’a katu. Pehē ke mupyrara ame’ē ta rehe har Tupā namō pepandu pandu katu: “Mā peja a’eta rehe esak katu” aja pepandu Tupā namō. ⁴⁵Aja rahā, pehē riki jande pāi keruhū ra’yr ta. A’e riki ywatehar ke a’e.

—Pesarahā! Katu ame’ē ta rehe warahy ke a’e muwera katu. Katu ym ame’ē ta rehe warahy ke a’e muwera katu tī. Juja katu te Tupā ma’eha. (Aja pehē tī. Upa katu te amō ta pe katu ame’ē ke pema’ema’e tī.) Katu ame’ē ke amō

ma'ema'e ame'e ta rehe aman ke a'e mungyr tĩ. A'erehe upa ma'eywa hury katu. Katu ym ame'e ke amō ma'ema'e ame'e ta rehe aman ke a'e mungyr tĩ. Juja katu te Tupā ma'eha. (Aja pehẽ tĩ. A'erehe upa katu te amō ta pe katu ame'e ke pema'ema'e tĩ.)

⁴⁶—Pehẽ rehe ipy'a katu ame'e ta rehe jō pepy'a katu rahā, pehẽ pe ma'e katu ame'e ke Tupā me'e ym ta. Pesarahā! Jaxer ame'e ta aja ma'e riki. Kapitā rehe tamatarer matyr ame'e ta riki aja tĩ. Ipy'a katu ehe ame'e ta rehe jō a'eta ipy'a katu tĩ. Juja katu te mujywy'r a'eta pe. ⁴⁷Pehẽ rehe katu ame'e ta namō jō pepandu rahā, marā ka ym pehẽ katuha. Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta aja tĩ. Ipy'a katu ehe ame'e ta namō a'eta pandu pandu katu tĩ. (A'erehe pehẽ ruwajan rehe pepy'a katu tĩ.) ⁴⁸Jande pái keruhũ riki katu te me'e ke. Ywatehar ke a'e. A'e aja amō rehe pepy'a katu tĩ — aja Jesu pandu.

Ma'e ke me'ēha rehe har

6 ¹A'e pandu tĩ:

—Tupā rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩha ke rehe amō ta usak, aja peputar. A'erehe amō ta ruwa koty ma'e ke pema'e. Aja rahā: “Peme'e katu” aja amō ta pandu ta naĩ. Mā peja aja ym pehẽ. Amō ta ruwa koty aja pema'e ym. Pema'e rahā, pehẽ pe ma'e katu ame'e ke Tupā muwyr ym ta. Ywatehar ke a'e.

²—A'erehe ima'e ym te ame'e pe ma'e ke nde ereme'e rahā, ma'e tyapu ym ha rupi eme'e. (Amō ta ukwa ym ha rupi eme'e.) Tyapu rahā, amō ta nde rehe usak ta, aja nde erekwa. Usak rahā: “Mā! Katu peme'e sawa'e” aja nde rehe har pandu naĩ. Aja riki mokōi ukwaha ta ma'eha. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ima'e ym te ame'e pe tamatarer me'e. Ame'e ke rehe amō ta usak, aja a'eta putar. (Usak rahā: “Mā! Peme'e katu” aja pandu naĩ.) Aja mokōi ukwaha ta putar.

—Awa rape rupi wata ixo rahā, ma'e ke me'e rahā, aja tĩ. A'eta rehe amō ta usak, aja putar. Usak rahā, amō ta pandu ta: “Mā! Sawa'e katu” aja pandu naĩ. Ame'e panduha jō riki ima'e ma'e katu ame'e pyhykiha. Tupā anĩ. Ma'e ke ame'e ta pe muwyr ym te. A'erehe mokōi nde erekwaha aja exo ym nde. ³Ima'e ym te ame'e pe ma'e ke nde ereme'e rahā, amō ta ukwa ym ha rupi eme'e. Nde rehe katu ame'e ukwa ym tĩ. Aja rahā, katu. ⁴Aja rahā, nde atu erekwa katu ta. Ima'e ym te ame'e ukwa katu tĩ. Pehẽ mokōi jō ukwa katu. Amō ta ukwa ym ha rupi nde erema'eha ke rehe jande pái keruhũ usak ta tĩ. Pe, a'e riki nde pe ma'e katu ame'e ke muwyr ta — aja Jesu pandu.

Myja me'ē Tupā namō pandu pandu rahā, katu my

(Ruk 11.2-4)

⁵A'e pandu tĩ:

—Mokōi ukwaha ta Tupā namō pandu pandu rahā, a'eta rehe amō ta usak, aja a'eta putar. A'erehe jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Tupā namō pandu pandu rahā, a'eta pu'am, pe Tupā namō pandu pandu. Awa rape rupi ixo rahā, Tupā namō pandu pandu tĩ. Aja rahā, a'eta rehe amō ta usak, aja ukwa. A'eta rehe amō ta usak rahā, pandu: “Mā! Sawa'e ta katu” aja naĩ. Ame'e panduha jō riki ima'e ma'e katu ame'e pyhykiha. A'eta pe Tupā riki muwyr ym te ta ma'e ke. A'erehe Tupā namō pepandu pandu rahā, mokōi pekwaha ym pehẽ.

⁶—Tupā namō nde erepandu pandu rahā, kapy pe eho. Hukwen ke ekynda. Pe, jande pái keruhũ namō epandu pandu katu. Nde rehe usak ym awa. Pe,

amō ta ukwa ym ha rupi Tupā namō nde erepandu pandu rahā, nde rehe jande pái keruhū usak katu ta. Pe, ma'e katu ame'ē ke nde pe a'e muwyr ta. ⁷Tupā namō pepandu pandu rahā, amō we amō we aja ym pepandu pandu inamō. Aja riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pandu pandu. Ima'e tupā namō a'eta pandu pandu rahā, i'i pandu pandu. Aja rahā, tupā hendu ta aja ukwaha naī. ⁸Ame'ē ta aja ym pehē. Tupā namō pepandu ym rahā we, upa a'e ukwa katu. Ma'e ke pehēma'e nixói te, ame'ē ke a'e ukwa katu. A'erehe ame'ē rehe har i'i ym inamō pepandu. ⁹Tupā namō pepandu rahā, kuja pepandu:

Jande pái keruhū! Ywa pe har ke nde. Nde rehe har amō hendu rahā, mā peja pandu: "Mā katu te" aja.

¹⁰ Nema'e jete har te ke rehe upa katu te awa ta hendu katu ta, ame'ē angaha ke rehe ihē aharō hū axo.

Nde ereputar ame'ē ke ywa pe har ta ma'ema'e katu. Aja mā peja kome'ē ywy keruhū pe har ta aja tī. Ma'ema'e katu tī.

¹¹ Kome'ē wera rahā, jande mi'u ke ja'u ta, ame'ē ke jande pe emuwyr.

¹² Jande pe ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'e rahā, ame'ē ta rehe jande py'a jamujywywr ta. Aja jamujywywr jaxo rahā, jande rehe nde py'a emujywywr katu tī. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Jande rehe nde py'a emujywywr katu tī.

¹³ Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu rahā, ame'ē ke jande py'a ngi emukanim. Aja rahā, jama'e ym ta.

Jande ke Satana manga tar katu rahā, a'e ke jande ngi emujan katu.

[Nde riki kapitā keruhū te. Upa katu te ma'e ke nde eremuhendu katu nde juehe. A'erehe nde rehe hendu katu.

Pyrātā te hū ame'ē ke nde.

Katu te hū ame'ē ke nde tī.

Aja te'e ta nde erexo tī.

Amen. A'e tỹ.]

—Upa aja Tupā namō pepandu pandu katu. ¹⁴Pehē pe ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, pehē py'a pemuwywywr katu ehe. Aja rahā, pehē rehe ipy'a ke jande pái keruhū mujwywr ta tī. Ywatehar ke a'e. ¹⁵Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Pe, amō ta rehe pehē py'a pemuwywywr ym rahā, pehē rehe ipy'a ke jande pái keruhū mujwywr ym ta tī — aja Jesu pandu.

Ma'e pe'uha ke pehijar rahā, amō ta usak ame'ē ke peputar ym

¹⁶ A'e pandu tī:

—Mokōi ukwaha ta ma'e u'uha ke hijar rahā, pyai te aja ame'ē ta rehe amō ta usak. U'u ym, a'erehe myahy aja amō ta usak. A'erehe amō ta pandu: "Mā! Huwa xi'a. U'uha hijar my. A'erehe Tupā namō pandu pandu ixo" aja amō ta ukwa. Ame'ē ta rehe amō ta usak rahā: "A'eta katu" aja ukwaha naī. Ame'ē panduha jō riki ima'e ma'e katu ame'ē pyhykiha. Tupā muwyr ym te ta ma'e ke. (A'erehe mokōi pekwaha ym pehē.)

¹⁷—Tupā namō nde erepandu pandu tar katu, a'erehe ma'e nde ere'uha ke nde erehijar rahā, y pe nde ruwa ekutuk. Nde'a emutyro tī. ¹⁸Aja rahā, nde ere'uha ke nde erehijar, aja amō ta ukwa ym. Tupā namō nde erepandu pandu aja amō ta ukwa ym tī. Jande pái keruhū jō ukwa katu ta. Usak ym ehe awa ame'ē ke a'e. Pe, amō ta ukwa ym ha rupi nde erema'e, ame'ē ke rehe jande

pái keruhū ukwa. Pe, ma'e katu ame'e ke nde pe a'e muwyr ta — aja Jesu pandu.

Ma'e katu ame'e ke ywa pe ihī

(Ruk 12.33-34; 2 Timo 4.8; Emberéu 10.34-39; 1 Petu 1.4-5; Apokarip 7.15)

¹⁹ A'e pandu tī:

—Kome'e ywy keruhū pe pexo rahā, heta ym pehēma'e ke pematyr. Aja ima'ehū ame'e ta matyr. A'eta ta aja ym pehē. Se tarawe mujaxer ta ma'e ke. Puxi hū tī. Pehē rok pe ma'e mukanīha ixē tī. Pe, upa mukanīm raho. A'erehe heta ym pehēma'e ke pematyr. ²⁰ Kuja katu. Kome'e ywy keruhū pe ma'e ke pema'e rahā, Tupāma'e ma'eha ke pema'ema'e katu. Ima'e je'ēha rehe pehendū katu. Aja rahā, ywa pe ma'e ke pematyr katu, ame'ēja saka. Ywa pe pehē rury katuha pematyr, ame'ēja saka. A'ep tarawe nixói te ta. (A'erehe ma'e ke mujaxer ym te ta.) Puxi nixói te ta tī. (A'erehe mujaxer ym te ta tī.) Mukanīha nixói te ta tī. (A'erehe raho ym te ta tī.) ²¹ Pehēma'e ke ihī. Ame'e rehe har pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. A'erehe ywa pe pehēma'e ke ihī rahā, a'ep pehē py'a ihī ta tī, ame'ēja saka. Aja rahā, myja Tupā ke pemuhury katu ta my? Ame'e rehe har pekwa pekwa ta pexo — aja Jesu pandu.

Ma'e katu ame'e ke amō ma'e rahā, ma'e weraha katu, aja saka

(Ruk 11.34-36; Siri 4.6; 1 Petu 5.7)

²² A'e pandu tī:

—Awa reha riki ma'e muweraha aja saka. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa katu, a'erehe ixoha katu aja ixo ta. Ma'e katu ame'e ke ma'e ta tī.) A'erehe pehē reha katu rahā, pehē rete rupi wera katu, ame'ēja saka. ²³ Pehē reha katu ym rahā, weraha nixói, ame'ēja saka. (Aja rahā, Tupā putar, aja ym pexo. Ma'e katu ame'e ke pema'e ym ta tī.) Pe, weraha uwe rahā, pytun aja saka. Aja rahā, mâte hū pytun. (Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Katu ym aja) — aja Jesu pandu.

Pehē rehe Tupā usak katu

(Ruk 16.13; Ruk 12.22-31)

²⁴ A'e pandu tī:

—Marā ka ym mokōi ijar pe te'e paraky ame'e paraky katuha. Mokōi jar pe paraky rahā, petēihar rehe jō ipy'a katu ta. Amō rehe anī ta. Peteihar jar je'ēha rehe hendu katu ta. Amō jar je'ēha rehe anī ta. Hendu ym ta ehe. (Aja saka Tupā rehe tī.) Tamatarer ke rehe jō ipy'a ke amō moī moī rahā, marā ka ym Tupā rehe ipy'a katuha. (Mokōi jar aja saka tī.) Upa pyrātāha namō tamatarer ke matyr tar katu te hū ixo. Aja rahā, marā ka ym Tupā putar ame'e ke amō ma'eha tī. (Mokōi jar aja saka tī.)

²⁵ —Pehē mi'u rehe har pejumupyai ym pexo. “Ma'e ja'u ta my? Nixói ma'e. Jandema'e mundeha nixói. Awa me'e ta jande pe my?” aja pejumupyai ym. Ixoha namō amō ixo rahā, ame'e riki humi'u 'ar koty te we katuha. Awa rete aja tī. Awama'e mundeha 'ar koty te we katuha tī. A'erehe pehē mi'u rehe har pekwa pekwa ym pexo.

²⁶ —Ma'ewyra ta wewe ixo, ame'e rehe pesarahā! Ma'e ra'ī ke ame'e ta jytym ym. Ma'eywa matyr ym tī. Matyriha renda pe mupyta ym tī. Ame'e ta rehe jande pái keruhū usak katu. Ame'e ta rehe ipy'a katu tī.

—Pesarahā! Ma'ewyra ta 'ar koty te we pehē rehe jande pái keruhū ipy'a katuha. (A'erehe pehē rehe Tupā usak katu ta tī, aja mujekwa katu.) ²⁷“Myja hetaha warahy 'ar rahā, ko pehē pexo ta my” aja pekwa pekwa pexo rahā, yman rahā pexo te we ta rī, aja pekwaha nāi. Anī. Marā ka ym pexoha pemupyta te we ta rī.

²⁸—“Ma'e jande jamunde ta my?” aja pejumupyai ym pexo tī. Ka'a rupi ma'eputyri ihī. Ame'ē rehe pesarahā! Paraky ym riki. Ima'e mundeha ke mujā ym tī. ²⁹Katukwer aja amō usak. Ko ihē apandu pehē pe. Ymanihar Saromā riki ima'ehū namō ixo. Ima'e mundeha katukwer. Apandu pehē pe. Peme'ē ma'eputyri katu te ha riki Saromāma'e mundeha 'ar koty te we katu te ha. ³⁰Tupā riki kupi'i ke mujā. Katukwer aja mujā. Apo pehī. Koī tata renda pe amō hapy. Kupi'i rehe Tupā usak katu. Ame'ē ta 'ar koty te we pehē rehe Tupā ipy'a katu. Aja rahā, i'ar koty te we pehēma'e mundeha ke pehē pe a'e muwyr ta. Mā! Tupā rehe pejurujar katu ta me'ē te'e. ³¹A'erehe kuja ym pepandu: “Ma'e ihē a'u ta my? Myja me'ē ihēma'e mundeha ke ihē ajo'ok ta my?” Aja ym pekwa pekwa pexo. Ame'ē ke Tupā muwyr ta pehē pe. ³²Ame'ē rehe har jō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa ukwa ixo. Aja te'eha ukwa ukwa ixo. Mā peja aja ym pehē. Upa pehēma'e ke nixói, ame'ē ke jande pái keruhū ukwa katu. A'erehe pehē atu pekwa pekwa ym pexo. Pehē pe a'e muwyr ta. A'e riki ywatehar ke. ³³Kuja katu pehē pe. Myja Tupā putar ame'ē ke pema'e-ma'e katu ta my? Ame'ē rehe har pekwa pekwa py pexo. Myja ija katu ame'ē ke pema'ema'e ta my tī? Ame'ē rehe har pekwa pekwa py pexo tī. Aja rahā, upa pehēma'e ke nixói ame'ē ke a'e muwyr ta pehē pe. Pehēma'e mundeha rehe har aja tī. Pekwa pekwa ym tī. A'e muwyr ta. ³⁴A'erehe koī har rehe har pekwa pekwa ym pexo. “Koī myja me'ē ta my?” aja pekwa pekwa ym pexo. Apo kome'ē weraha rehe jō pesak katu. Koī har rehe har anī. Ame'ē rehe har pekwa pekwa ym pexo — aja Jesu pandu.

Mā peja amō ta rehe pehē juru ai ym

(Ruk 6.37-38; Ruk 6.41-42; Hom 2.1; Hom 14.1; 1 Korin 4.5; Tian 4.11)

7 ¹⁻²A'e pandu tī:

—Amō ta rehe har kuja ym pepandu: “Peme'ē ta katu ym” aja. Aja pepandu rahā, aja juja katu te pehē rehe har Tupā pandu ta tī. A'erehe aja ym pepandu. Myja me'ē amō ta rehe har pepandu, aja juja katu te pehē rehe har Tupā pandu ta tī. Myja me'ē amō ta pe ma'e ke pema'e, aja juja katu te pehē pe Tupā ma'e ta tī — aja ngā pe.

³(Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, ame'ē riki myra kurer aja saka, aja Jesu mujekwa.) A'erehe kuja a'e pandu:

—Ne mu reha ke myra kurer mupuk, ame'ē rehe nde eresak. (Aja rahā, ta'yr mi ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e, aja mujekwa.) Mā peja ame'ē rehe har ekwa ekwa ym exo. Nde reha rehe myra keruhū mupuk riki. (Aja rahā, māte hū nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e, aja mujekwa.) Mā peja ame'ē rehe har ekwa ekwa py exo. ⁴Nde reha rehe myra keruhū ihī, ame'ēja saka. A'erehe kuja ym nde mu pe ebandu: “Nde reha ngi myra kurer ke ihē ajo'ok ta” aja ebandu ym. (Aja rahā, kuja riki: “Ta'yr mi ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Ame'ē ke mā peja ehijar” aja nde erebandu.) Mā! Nde eresak ym my? Nde reha rehe myra keruhū ihī. (Aja rahā, māte hū ma'e nde ereka'u te'eha ke

nde atu erema'ema'e, aja nde eremujekwa.) ⁵ Mā! Nde katu, aja nde erekwa nde jupe. Anī. Mokōi erekwaha namō erexo. Nde reha ngi myra keruhū eju-jo'ok py nde jupe. (Aja rahā, māte hū ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e-ma'e, ame'ē ke nde erehijar katu py.) Aja rahā, upa ma'e ke nde eresak katu ta. Aja rahā, nde mu reha ngi myra kurer ta'yr mi nde erejo'ok katu ta. (Aja rahā, nde mu pe nde erepandu: "Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e, ame'ē ke ehijar" aja nde erepandu katu) — aja Jesu pandu.

⁶ A'e pandu tī:

— Ihē amu'e ame'ē ke katu te me'ē ke. Ame'ē ke amō ta putar ym rahā, ame'ē ta pe pemujekwa ym. Hendu tipe rahā, putar ym. Jawar jarō aja saka jumai mai ta. Je'ē je'ē hū ta.

— Ihē amu'e ame'ē ke katu te me'ē ke. Ame'ē ke amō ta jaxer, aja ukwa rahā, ame'ē ta pe pepandu ym tī. Kure aja saka riki. Jaxer aja ukwaha, a'erehe pyrū ehe aja saka ta. "Ihē amu'e ame'ē ke te'e" aja ame'ē ta ukwaha nai. Putar ym tī. (A'erehe ame'ē ta pe pepandu ym tī) — aja Jesu pandu.

Tupā namō pepandu pandu

(Ruk 11.9-13)

⁷ Tupā namō pandu pandu, ame'ē rehe har Jesu mu'e rahā, kuja pandu:

— Pehēma'e nixōi te rahā, ame'ē rehe har Tupā namō pepandu pandu katu. Aja rahā, ame'ē ke a'e muwyr ta pehē pe. Tupā namō pepandu rahā, pekekar, ame'ēja saka. Pe, Tupā muwyr rahā, pemahem, ame'ēja saka. (Amō rok pe pexe tar katu rahā, pehē po penupā nupā. Pe, hukwen ke ijar pirar.) Tupā namō pepandu pandu rahā, hukwen pirar ame'ēja saka. Pirar rahā, pepandu ame'ē ke a'e muwyr ta pehē pe. ⁸ Upa inamō pandu ame'ē ta pe a'e muwyr ta. Amō kekar rahā, mahem ta. Ipo nupā nupā rahā, hukwen ke a'e pirar ta. Aja saka riki. ⁹ Ipái pe ta'yr pandu: "Papa! Mbeju ihē aputar. A'u ta" aja. Aja rahā, ta'yr pe ita ra'yr ke ipái me'ē my? Anī. Aja ym ta. Mbeju me'ē ta ipe. ¹⁰ Pe, ta'yr pandu: "Papa! Pira ka'ē ihē aputar. A'u ta" aja. Aja rahā, ta'yr pe mbói ke ipái me'ē ta my? Anī. Aja ym ta. Pira ka'ē me'ē ta ipe. ¹¹ Awa ta ke te'e pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ē ta ke pehē. Pe, pehē ra'yr ta pe ma'e katu ame'ē ke peme'ē katu. Aja rahā, pehē 'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke jande pái keruhū me'ē ta. Ma'e ke amō pandu ipe, ame'ē ke a'e muwyr ta. A'e riki ywatehar ke.

¹² — Ma'e katu ame'ē ke pehē pe amō ta ma'e, aja amō ta pe pema'e katu tī. Aja riki Moise je'ēha mu'e. Aja ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mu'e tī — aja Jesu pandu.

Tupā koty ohoha

(Ruk 13.24; Siri 3.19-20)

¹³⁻¹⁴ A'e pandu tī:

— Tupā ixo ame'ē pe ohoha riki hukwen rupi asa oho, ame'ēja saka. Asa oho rahā, uhā te hū aja ixo. Ame'ē hukwen riki ta'yr mi. Ame'ē hape aja tī. Ta'yr mi tī. Ame'ē hape ohoha riki janam, ame'ēja saka. Marā ka ym ohoha, ame'ēja saka. Heta ym ame'ē rupi oho ame'ē ta ke.

— Mupyraraha renda pe ohoha anī. Hukwen riki tiha. Hape riki aja tī. Tiha tī. Ame'ē rape ohoha riki sorok katu hū, ame'ēja saka. Pe, heta te hū ame'ē rupi wata oho ame'ē ta ke — aja riki.

Ma'eywa ame'ë rehe har*(Ruk 6.43-44; Juã 15.4; Tian 3.11-12)*¹⁵ A'e pandu tĩ:

—Tupã je'êha pandu ame'ë ta ran rehe har mã peja pekwa katu. Arapuharan ipy'a pitu te'e aja a'eta ixo tĩ. (Aja rahã, katu ame'ë ta aja pehë koty uwyr naĩ.) A'engi ma'e so'o jarõ aja a'eta rehe har amõ ukwa. Ma'e ke jukwa, ame'ëja saka. (Aja rahã, pehë pexoha ke mujaxer ta. Pe, pehëma'e ke te'e raho tar katu tĩ.) ¹⁶ Myja ame'ë ta rehe har pekwa ta my? Kuja. Ima'e ma'eha namõ pekwa ta. Juruwe'y ngi akaju ke amõ po'ok ym. Ju'y ngi ama'yrary po'ok ym tĩ. ¹⁷ Ma'eywa'y riki katu rahã, i'a katu. Aja amõ katu rahã, ima'e ma'eha katu tĩ. Ma'eywa'y katu ym rahã, anĩ. I'a ym. Aja amõ katu ym rahã, ima'e ma'eha katu ym tĩ. ¹⁸ Ma'eywa'y riki katu rahã, marã ka ym i'a ym ha. I'a katu ta. Ma'eywa'y katu ym rahã, marã ka ym i'a katuha. I'a ym ta. ¹⁹ Ma'eywa i'a ym te rahã, jaxer rahã, ame'ë'y ke ijar mondok. Pe, myra ke hapy. Upa ukwái ta. Aja amõ jaxer rahã, Tupã mupyrara ta tĩ. (Myra ke hapy, ame'ëja saka tĩ.) ²⁰ Aja riki Tupã je'êha pandu ame'ë ta ran rehe har pekwa katu ta. Ma'eywa i'a ym aja a'eta tĩ. Aja rahã, a'eta ma'eha riki katu ym. A'erehe ame'ë ta rehe har pekwa katu ta. A'eta ma'eha namõ a'eta rehe har pekwa katu ta — aja Jesu mujekwa.

Tupã renda pe oho ame'ë ta ke

*(Ruk 6.46-47; Ruk 13.25-27; 2 Korin 11.13-15; 2 Korin 13.5;
2 Petu 2.1; 1 Juã 2.3-6; 1 Juã 5.12)*

²¹ A'e pandu tĩ:

—Amõ ta pandu: “Nde riki jandema'e sawa'e te” aja ihë pe pandu naĩ. Upa katu te ame'ë ta Tupã ixo ame'ë pe oho ym ta. Amõ amõ oho. Upa katu te anĩ. Ihë pái keruhũ putar ame'ë ke amõ ma'ema'e. Ame'ë ta jõ henda pe oho katu ta. Ihë pái riki ywatehar ke a'e. ²² Ngã ke Tupã mupyrara rahã, heta ihë pe pandu ta: “Sawa'e! Nde je'êha rupi Tupã je'êha ke japandu pandu riki. Nde je'êha rupi ajã ta ke amõ ta py'a ngi jamuhem jamondo riki. Nde je'êha rupi marã ka ym amõ ma'eha, ame'ë ke nema'e pyrãtãha namõ jama'ema'e katu riki” aja ihë pe. ²³ Pe, ame'ë ta pe ihë apandu ta: “Anĩ. Pehë rehe har ihë akwa ym te. Ihë kotyhar ta ym pehë. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ë ta ke pehë. Sengi peho. Ihë ngi peho” aja riki — aja Jesu pandu.

Ma'e ok mujã ame'ë ta ke*(Ruk 6.47-49)*²⁴ A'e pandu tĩ:

—Pesarahã! Ihë je'êha rehe amõ hendu katu. Pe, aja ma'ema'e rahã, ukwa katu ame'ë ke a'e. Kuja saka. Y rake ok ke a'e mujã. Ok pyter ke a'e jytyka katu te. Ok kangwer aja tĩ. Jytyka katu te tĩ. A'erehe katak ym te. ²⁵ Pe, aman ukyr hũ. Ywyty keruhũ peju hũ tipe. Y tiha tĩ. Upa munde. Y ombor ym. Ywyty keruhũ ombor ym tĩ. Ok pyter ke jytyka katu te. Ok kangwer ke aja tĩ. Jytyka katu te tĩ. A'erehe u'ar ym ame'ë ok.

²⁶ —Pe, amõ riki ihë je'êha rehe hendu tipe. Pe, aja a'e ma'ema'e ym rahã, ka'u te'e ame'ë ke a'e. Kuja saka. Y rake ok ke a'e mujã. Ywy ku'i 'ar pe mujã.

²⁷Pe, aman ukyr hū. Y tiha oho. Pe, ywytu keruhū peju hū ok rehe. Pahar ame'ë ok u'ar. Tū! Aja riki — aja Jesu mu'e.

(Ok riki amō ixoha aja saka. A'erehe Jesu je'ëha rehe amō hendu katu ta me'ë te'e. Je'ëha mujekwa, aja ma'ema'e ta me'ë te'e tī.)

Jesu ukwa katu

(Mak 1.22)

²⁸Upa aja me'ë Jesu pandu rahā, hendu ame'ë ta pandu:

—Mā! A'e mu'e katu! ²⁹Moise je'ëha mu'e, ame'ë ta aja ym a'e. Anī. Jesu pandu rahā, a'e je'ëha te reko aja a'e mu'e — aja ukwa.

Ahy ixo ame'ë ke Jesu mukatu

(Mak 1.40-45; Ruk 5.12-16)

8 ¹Upa mu'e rahā, ywy'ā ngi Jesu wyjy uwyr. Arahā, heta ngā haikwer rupi wata. ²Pe, pereran ma'e u'u hū ame'ë ke uhyk uwyr ehe. Jesu ruwa koty ipynarāi pe wapyk oho. (Aja sawa'e katu te ame'ë ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Sa'e! Nde ereputar rahā, ihē ke nde eremukatu ta, aja akwa katu — aja Jesu pe.

³Ijywa ke Jesu mupuku. Pe, sawa'e ākā rehe ipo ke a'e mujar. Pandu ipe:

—Ere. Nde ke ihē amukatu tar katu. Nde katu apo 'y — aja Jesu ipe.

Pe, pereran ma'e u'u hū ame'ë ke pahar upa ka'ë oho ipe. ⁴Pe, Jesu pandu ipe:

—Ehendu katu. Nde ke ihē amukatu, ame'ë ke amō ta pe epandu ym we rī. Pahar jundéu awa tama'e pa'i koty eho. Emujesak nde juehe har ipe. Pe, Moise mupinim, aja ma'e ke pa'i pe eme'ë. Ame'ë ke pa'i hapy ta Tupā pe. Upa ukwāi ta. Aja rahā, upa nema'e pere ka'ë oho aja ngā pe a'e mujekwa ta — aja sawa'e pe.

Homa awama'e miasu ke Jesu mukatu

(Ruk 7.1-10)

⁵⁻⁶Kapana'ū ok ta pe Jesu uhyk oho rahā, homa awa usak ehe. Sonda tama'e kapitā ke a'e. Jesu pe a'e pandu:

—Sa'e! Ihēma'e miasu ixhya pe tūi. Ma'e ahy ipe. Wata ym tī. Emukatu ihē pe — aja ipe.

⁷Jesu pandu:

—Hā! Nde rok pe ihē amukatu ta aho — aja ipe.

⁸Kapitā pandu:

—Anī. Sa'e! Ihē rok pe nde erexe rahā, ihē ruxī riki. Jundéu awa ym ihē. A'erehe eho ym. Sengi epandu: “Epu'am!” Aja rahā, ihēma'e miasu katu ta oho. ⁹Akwa katu ihē. Ihēma'e kapitā je'ëha rehe ihē ahendu katu tī. Pe, ihē je'ëha rehe amō sonda ta hendu katu tī. Kuja. Amō pe ihē apandu: “Eho!” Pe, pahar a'e oho. Amō pe ihē apandu: “Ejur se!” Pe, pahar a'e uwyr tī. Ihēma'e miasu pe ihē apandu: “Ereparaky eho!” Pe, a'e paraky katu oho tī. Aja ihē je'ëha rehe hendu katu. A'erehe nde erepandu rahā, ihēma'e miasu katu ta, aja akwa katu — aja Jesu pe.

¹⁰Ame'ë ke rehe Jesu hendu rahā: “Mā! Katu” aja a'e ukwa. Pe, haikwer rupi tur ame'ë ta pe a'e pandu:

—Mā! Sonda tama'e kapitā jurujar katu te ihē rehe. Ko apandu pehē pe. Aja jundéu awa ta jurujar ym ihē rehe. Aja me'e jurujar katu ame'e ke ihē amahem ym. ¹¹Ihē apandu. Tupā ixo ame'e pe heta ngā oho ta tī. Warahy uhemihā koty ngi heta oho ta. Jundéu awa aja ym ame'e ta oho ta tī. Amarā namō hury katu ta ixo. Isak namō aja tī. Hury katu ta ixo tī. Jako namō aja tī. Hury katu ta ixo tī. Aja warahy u'ariha koty ngi heta oho ta tī. Jundéu awa aja ym ame'e ta oho ta tī. ¹²Tupā ixo ame'e pe Amarā namō jundéu awa ta ixo ta tipe. Jurujar ym riki. A'erehe oho ym. Anī. Mupyraraha renda pe a'eta ke Tupā ombor ta. A'ep ahy hū ta, a'erehe jixi'u hū ta. Tupā rehe parahy hū tī, a'erehe hāi ke su'u su'u hū — aja Jesu pandu.

¹³Pe, kapitā pe a'e pandu:

—Nde jō nde rok pe ejywyr eho 'y! Ihē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde ereputar ame'e ke ihē ama'e ta kŷ. Ne miasu upa ihē amukatu riki — aja ipe. Arahā pahar kapitāma'e miasu katu oho.

Petu pen ke Jesu mukatu. Heta ahy ixo ame'e ta ke mukatu tī.

(Mak 1.29-34; Ruk 4.38-41)

¹⁴Petu rok pe Jesu uhyk oho rahā, Petu pen rehe a'e usak. Ixyha pe tui. Haku a'e. ¹⁵Ipo ke Jesu pyhyk. Pahar hakuha maha oho ipe. Pe, kūjā pu'am. Pe, a'eta mi'u ke Jesu ta pe a'e me'e me'e.

¹⁶Ame'e pytun ramō rahā, (jundéu awa tama'e putu'uha 'ar upa. A'erehe wata katu apo.) A'erehe ipy'a rehe ājā ihī ame'e ta ke ngā raho ipe. Heta te hū raho ipe. Ame'e ta ke Jesu mukatu. A'e pandu.

—Ehem eho ingi! — aja.

Aja mukatu. Upa katu te ma'e ahy ixo ame'e ta ke a'e mukatu tī. ¹⁷Ngā ke a'e mukatu rahā, Isai pandu aja Jesu ma'ema'e. Isai riki ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'e ke a'e. Yman kuja a'e mupinim:

“Jandema'e ahyha ke a'e jo'ok mondo. Jandema'e pyaiha ke mukanim tī”
aja mupinim.

Ame'e riki Jesu ma'ema'eha.

Jesu namō amō ta oho ta tipe

(Ruk 9.57-62)

¹⁸Ixoty heta ngā jy'ar. Ame'e rehe Jesu usak rahā, jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Ypa ruwái koty jahorahā! — aja.

—Ere — aja jumu'eha ta.

¹⁹Pe, oho tate rahā, Moise je'ēha mu'e ame'e ke Jesu rehe uhyk uwyr. Pandu ipe:
—Sa'e! Ngā mu'eha nde. Ko ihē axo. Ne namō ihē aho ta kŷ tī — aja Jesu pe.

²⁰Jesu pandu ipe:

—Hokwar rupi ma'e so'o ukwer. Haity pe ma'ewyra ta ukwer tī. Ihē anī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē akeriha renda nixói — aja ipe. (Aja rahā, inamō oho rahā, ok nixói ta, aja mujekwa. Sawa'e jetchar te oho ta my, ame'e ke Jesu manga, a'erehe aja pandu.)

²¹Pe, amō jumu'eha pandu:

—Sa'e! Anī we rī. Ne namō aho ym we ta rī. Ihē rok pe ajywyr we ta rī. Papa manō rahā, ihē riki ajytym ta. Upa rahā, ne namō ihē aho ta kŷ — aja Jesu pe.

²² A'e pandu ipe:

—Anī. Ihē namō eho apo 'y! Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta manō, ame'ēja saka. Ame'ē ta riki manō te ame'ē ta ke jytyim ta. Nde anī. Ihē namō eho apo 'y — aja ipe.

Ywytu keruhū ke Jesu muputu'u

(Mak 4.35-41; Ruk 8.22-25)

²³ Jarusu keruhū pe Jesu opor oho. Jumu'eha ta inamō opor oho tī. ²⁴ Oho ixo rahā, pahar ywytu keruhū ypa rupi peju uwyr. Pe, jarusu keruhū pe y ke oho rāi. Amō ta kyje riki. Jesu anī. A'e ukwer ou. ²⁵ Pe, ixoty jumu'eha ta oho. Pe, mupak. A'eta pandu ipe:

—Sawa'e! Jande jamanō tate riki. Emukatu, aja rahā, jamanō ym ta — aja ipe.

²⁶ Jesu pandu:

—Mā! Pekyje ym pe'am. Tupā rehe pejuruja katu ta me'ē te'e — aja.

Pe, a'e pu'am. Ywytu keruhū pe a'e pandu:

—Mā peja eputu'u katu ihē pe! — aja.

Pe, ywytu keruhū ke upa putu'u. Y kotok keruhū pe a'e pandu tī:

—Mā peja ewapyk katu! — aja.

Pe, y kotok keruhū ke wapyk katu. ²⁷ Jumu'eha ta jupandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! Pyrātā te ame'ē ke kohī. Je'ēha rehe ywytu keruhū hendu katu! Y kotok keruhū aja tī. Hendu katu tī. Mā! Myja me'ē sawa'e ko my? — aja a'eta jupe.

Amō ta py'a rehe ājā ihī ame'ē ta ke Jesu mukatu

(Mak 5.1-20; Ruk 8.26-39)

²⁸ Ypa ruwāi rehe Jesu uhyk oho rahā, Jera ywy pe uhyk oho. Jarusu keruhū ngi uhem oho rahā, mokōi sawa'e ta uhyk uwyr ehe. Kangwerupa rupi har ta ke ame'ē ta. Itakwar rupi ixo ame'ē ta ke. Ame'ē sawa'e ta py'a rehe ājā ta ihī. Parahy war ame'ē ta ke a'eta. A'erehe kangwerupa rape rupi wata ym awa. ²⁹ Jesu rehe ājā ta usak rahā, pahar hātā a'eta pandu:

—Jesu! Nde riki Tupā ra'yr! Jande pe ema'e ym ma'e ke. 'Ar rehe angaha uhyk ym we rī. A'erehe jande ke emupyrara ym we rī — aja Jesu pe pandu.

³⁰ Petete kure ta i'āi. Heta te hū i'āi. Kāpī u'u ixo. ³¹ A'erehe Jesu pe ājā ta pandu:

—Jande ke nde eremuhem eremondo rahā, kure ta koty jande ke emondo — aja pandu.

³² Ajā ta pe Jesu pandu:

—Peho! — aja.

A'erehe sawa'e ta ngi ājā ta uhem oho. Kure ta pe ixo oho. (Ka'u te'e hū uwak.) Pe, upa katu te kure ta ujan oho. Upen te'e hū ame'ē pe u'ar oho. Pe, ypa pe u'ar. Upa katu te y jukwa. ³³ Ame'ē ke kure usakiha ta usak rahā, ok ta pe ujan oho. Ok ta pe har ta pe upa pandu pandu. “Kure ta upa manō. Amō ta py'a rehe ājā ihī ame'ē ta ke amō sawa'e mukatu” aja riki pandu pandu. ³⁴ A'erehe upa ok ta pe har ta usak oho. Pe, Jesu rehe usak rahā, a'eta pandu:

—Jande ywy ngi eho! — aja Jesu pe.

(Pyrātā te hū ame'ē ke kohī, aja ukwa, a'erehe kyje ingi. Amō we a'etama'e kanim ta, aja a'eta putar ym tī. A'erehe: “Eho” aja Jesu pe a'eta pandu.)

Upa jupyrātā rātā ame'ē ke Jesu mukatu

(Mak 2.1-12; Ruk 5.17-26)

9 ¹Jarusu keruhū pe Jesu opor oho tī. Ypa aha oho tī. Hekoha pe a'e jywyr oho. Kapana'ū ok ta pe jywyr oho. ²Pe, upa jupyrātā rātā ame'ē ke sawa'e ta hupir werur. Kyha aja me'ē ke pe a'eta werur. Amō ke Jesu mukatu ame'ē rehe sawa'e ta jurujar katu. Ame'ē ke Jesu ukwa rahā, upa jupyrātā rātā ame'ē pe a'e pandu:

—Sa'e! Nde rury katu eju. Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Apo nde rehe ihē py'a jywyr katu — aja Jesu ipe.

³Ame'ē ke Moise je'ēha mu'e ame'ē ta hendu rahā, jupandu pandu a'eta jupe: —Mā! Katu ym a'e pandu. Tupā jō riki amō ta pe pandu katu: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr” aja. A'erehe peme'ē riki Tupā aja jupe my. Katu ym aja — aja jupandu pandu a'eta jupe.

⁴Ame'ē ipy'a pe ukwa ukwa uī ame'ē ke Jesu ukwa rahā, pandu:

—Ma'e katu ym, aja pehē py'a pe pekwa pekwa ym peī. ⁵Myja me'ē riki hātā ma'eha my? Kuja my: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr katu” aja apandu rahā, hātā ma'eha my? (Ame'ē ke rehe usak ym awa.) Anī rahā, kuja my? “Epu'am! Ewata eho!” aja apandu rahā, hātā te ma'eha my? (Ame'ē ke rehe usak katu awa.) ⁶Pesarahā! Tupā jō riki ahyha mukatu aja pekwha. Tupā jō riki ipy'a mujywyr katu ngā rehe aja pekwha tī. Apo ihē tī. Ihē riki Tupā mu'am ame'ē ke aja ihē amujekwa ta apo 'y. Ihē pe Tupā pandu tī: “Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ame'ē ta rehe nde py'a emujywyr katu” aja ihē pe. Pesarahā! Ame'ē ke pekwa ta apo — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pe Jesu pandu.

A'erehe upa jupyrātā rātā ame'ē pe a'e pandu:

—Epu'am. Nde kyha aja me'ē ke emupu'a. Nde rok pe ejywyr eho — aja Jesu.

⁷Sawa'e pu'am. Pe, hok pe jywyr oho. ⁸(Jesu riki Tupā aja mujekwa sawa'e pe.) Ame'ē ke amō ta ukwa rahā, pandu: “Mā! Katu tiki!” aja. Pe, Tupā pe a'eta pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Nde riki pyrātāha ke sawa'e ta pe nde eremuwyr katu — aja.

“Ihē namō eho” aja Matéu pe Jesu pandu

(Mak 2.13-17; Ruk 5.27-32)

⁹A'engi Jesu oho ixo rahā, Matéu rehe a'e usak. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer ke a'e matyr matyr uī. Matyriha renda kapy pe a'e wapyk uī. Jesu pandu ipe:

—Ihē namō eho 'y — aja.

Matéu pu'am. Upa hijar, pe, inamō oho.

¹⁰Pe, Matéu rok pe ma'e ke Jesu u'u uī rahā, amō heta kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta inamō wapyk uī tī. Inamō jumu'eha ta ma'e ke u'u uī tī. Amō ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta inamō wapyk uī tī. ¹¹Ame'ē ke parise ta usak rahā, jumu'eha ta pe je'ē je'ē:

—Ma'ewā ame'ē sawa'e ta jaxer ame'ē ta namō Jesu u'u uī my? Tamatarer ke matyr ame'ē ta namō aja tī. U'u inamō tī. Katu ym aja — aja parise ta.

¹² A'eta pandu ame'e ke rehe Jesu hendu. A'erehe a'e pandu:

—Ma'e ahy ixo rahā, mukatuha koty amō oho. Ahy ym rahā, mukatuha koty oho ym awa. (Aja saka apo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta ihē rehe uhyk. Ipy'a juhyk. Ame'e ke a'eta putar, a'erehe ihē rehe uhyk. Katu jupe, anī. Ame'e ta ihē rehe uhyk ym.) ¹³ Pesarahā! Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu:

“Ihē rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ma'e hymba ke ukwái, arapuharan ra'yr ke. Ame'e ke ihē aputar ym.

Kuja katu te. Amō ta rehe awa pyrara usak, ame'e ke ihē aputar katu”
aja panduha ihī.

—Aja Tupā pandu ame'e ke pekwa peho. (Tupā je'ēha rehe pesak peho.) Pesarahā! Sawa'e katu aja ukwa jupe, ame'e ta pe kuja ym ihē apandu: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja apandu ym. Anī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'e ta pe kuja ihē apandu katu: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja riki — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ma'e u'uha ke hijar, ame'e rehe har

(Mak 2.18-22; Ruk 5.33-39)

¹⁴ Juā mujahukiha namō jumu'e ixo ame'e ta Jesu pe pandu uwyr:

—Jande riki ma'e ja'uha ke jahijar hijar jaxo. Amō amō rahā, jahijar. (Aja japyaiha ke jamujekwa Tupā pe.) Tupā namō japandu pandu rahā aja tī. Ma'e ja'uha ke jahijar tī. Parise ta aja tī. Ma'e u'uha ke a'eta hijar hijar tī. Pe, ne namō jumu'e ixo ame'e ta aja ym. Ma'e ke a'eta u'u katu. Ma'e u'uha ke hijar ym. Ma'erehe my? — aja Jesu pe.

¹⁵ A'e pandu:

—Sawa'e jumendar rahā, a'eta mi'u matyr. Huryha mujā. Pe, ame'e pe oho ame'e ta ma'e u'uha ke hijar ym. Sawa'e namō ixo rahā, ma'e u'uha ke hijar ym. Pyaiha mujekwa ym. (Ihē namō ihēma'e jumu'eha ta ixo apo, a'erehe upa ma'e u'uha ke a'eta hijar ym.) Yman rahā, ihē ke amō ta pyhyk ta raho a'eta ngi. Arahā ihēma'e jumu'eha ta upa ma'e u'uha ke hijar ta. (Aja pyaiha ke mujekwa ta.)

¹⁶ —Kamixa ymanihar sorok rahā, pan jupu'a ym ame'e ke amō mujar ym ehe. Mujar ehe rahā, jupu'a we oho. Pe, kamixa ymanihar ke musak we ta. Sorok we ta oho. ¹⁷ Kawī mupupur ramō ame'e ke hyru ymanihar te pe awa purakar ym. Ame'e pe purakar rahā, pupur we ixo rī. Pe, hyru ymanihar ke mupuk ta. Pe, upa kawī jyhē ta oho. Hyru ymanihar ke mujaxer ta tī. A'erehe kawī mupupur ramō ame'e ke hyru pyahu ame'e pe awa purakar rahā, katu ta tiki. Aja rahā, kawī jyhē ym ta. Hyru ke upuk ym ta tī — aja Juā namō jumu'e ixo ame'e ta pe Jesu pandu.

(Jesu mu'e rahā, myja ixoha katu aja mujekwa. Ixoha pyahu aja saka. A'erehe parise mu'e, aja ymanihar ixoha namō marā ka ym muparaha, aja Jesu mujekwa.)

“Ihē rajyr emukatu” aja Jái pandu

(Mak 5.21-24; Ruk 8.40-42)

¹⁸ Jesu mu'e uī rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda kapitā uhyk uwyr ehe. Huwa koty ipynarāi pe a'e wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'e ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu ipe:

—Ihē rajyr manō ramō. Ihē rok pe ehorahā! Nde po ke iākā rehe emujar! Aja rahā, kwera katu ta tī — aja Jesu pe.

¹⁹—Hā! Aho ta kŷ — aja pandu ipe.

Pe, a'e pu'am. Inamō oho. Inamō jumu'e ixo ame'ē ta oho tī.

Jesuma'e mundeha ke pyhyk, ame'ē kūjā rehe har

(Mak 5.25-34; Ruk 8.42-48)

²⁰⁻²¹Oho ixo rahā, Jesu raikwer rupi amō kūjā oho. Jai ha pupuriha namō ixo ame'ē ke a'e. Awa py mokōi warahy 'ar rahā, aja te'e a'e ixo. A'e jupandu jupe:

—Ima'e mundeha ke ihē apyhyk rahā jō, ihē katu ta aho — aja kūjā jupe.

A'erehe Jesuma'e mundeha apyr ke a'e pyhyk. ²²Aja rahā, ixoty Jesu uwak. Pe, usak ehe rahā, pandu ipe:

—Ēi kūjā! Upa ma'e ahyha ke amukatu, ame'ē rehe nde erejuru jar katu, a'erehe nde katu apo 'y. Nde rury katu eho apo 'y — aja kūjā pe.

Arahā kūjā katu oho.

Jái rajyr ke Jesu mukwera katu

(Mak 5.35-43; Ruk 8.49-56)

²³Jundéu awa tama'e jy'ariha rendama'e kapitā rok pe Jesu ixo oho rahā, takwar ra'yr peju ame'ē ta rehe a'e usak. (Aja te'eha riki jundéu awa ta. Amō manō rahā, takwar ra'yr ke peju. Aja pyaiha ke mujekwa.) Amō ta mutyapu hū ixo tī. (Aja pyaiha ke mujekwa tī.) ²⁴A'e pandu:

—Kar pe upa pehem peho! Kūjātāi manō ym riki. Ukwere te'e ou riki — aja Jesu a'eta pe. (Kūjātāi manō te aja Jesu ukwa katu tī.)

A'eta puka puka hū ehe. Manō te, aja ukwa katu, a'erehe puka puka hū ehe. ²⁵Kar pe upa a'eta ke a'e mondo rahā, kūjātāima'e kapy pe Jesu ixo oho. Ipo rehe pyhyk. Pe, kūjātāi kwera katu. Pe, pu'am. ²⁶Ame'ē mukweraha rehe har amō ta pandu pandu oho. Ame'ē ywy rupi amō ta pandu pandu oho.

Mokōi sawa'e ta eha ym te ame'ē ta ke Jesu mukatu

²⁷A'engi Jesu wata oho ixo rahā, mokōi sawa'e ta eha ym te ame'ē ta haikwer rupi oho. Hātā a'eta pandu:

—Sa'e! Ndawi rainō ke nde! Tupā mu'am ame'ē ke nde. Jande rehe epyrara esak. Nema'e pyrātāha namō jande ke emukatu — aja. (“Tupā mu'am me'ē ke” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am, aja mujekwa katu.)

²⁸Ok pe Jesu ixo oho rahā, eha ym te ame'ē ta uhyk uwyr ehe. A'eta pe a'e pandu:

—Pehē ke ihē amukatu ame'ē ke ihē akwa katu. Ame'ē rehe pejuru jar katu my? — aja Jesu.

—A'e tŷ. Jajuru jar katu — aja a'eta pandu.

²⁹Pe, a'eta reha rehe ipo ke a'e mu jar. Pandu:

—Ma'e ahyha ihē amukatu, ame'ē rehe pejuru jar katu. Aja mā peja uhyk apo 'y — aja mokōi sawa'e ta pe.

³⁰Pe, upa ma'e ke rehe a'eta usak katu. Hātā Jesu pandu:

—Pehē ke ihē amukatu, ame'ē rehe har amō ta pe pepandu ym! — aja pandu tipe.

³¹Anī. A'eta uhem oho rahā, Jesu rehe har upa ame'ē ywy rupi pandu pandu oho.

Sawa'e je'engai ame'ē ke Jesu mukatu

³²Sawa'e ta uhem oho ixo rahā, sawa'e je'engai ame'ē ke Jesu rehe amō ta muhyk muwyr. Sawa'e py'a rehe ājā ihī, a'erehe je'engai ame'ē ke a'e. ³³Ājā ke Jesu muhem mondo rahā, sawa'e rembe katak katu tī. Pandu pandu u'am tī. Pe, upa amō ta pandu:

—Mā! Katu tiki! Jundéu awa tama'e ywy rupi aja me'ē jasak ramō te — aja.

³⁴Pe, parise ta pandu:

—Ājā tama'e kapitā riki pyrātāha ke muwyr ipe. A'erehe ājā ta ke a'e muhem mondo — aja pandu naī.

Heta ame'ē ta rehe Jesu pyrara usak

³⁵Upa ok ta rupi Jesu ohoho. Upa ok ta hū rupi a'e oho tī. Amō amō rupi wata oho. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe mu'emu'e oho. Kuja myrandu katu ke a'e mu'emu'e. “Ma'e peka'u te'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak. Aja rahā: ‘Ihē kotyhar ta ke pehē’ aja a'e pandu ta” aja mu'e. Upa katu te ma'e ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu tī. ³⁶Heta ame'ē ta rehe a'e usak rahā, ame'ē ta rehe pyrara usak. Ame'ē ta ke amō ta mupyrara. Usakiha ta nixói tī. A'erehe ame'ē ta rehe Jesu pyrara usak. Ame'ē ta riki arapuharan ta aja saka. Usakiha ta nixói, ame'ēja saka. Katu ym aja. ³⁷A'erehe inamō jumu'e ixo ame'ē ta pe a'e pandu:

—Ahúí aja me'ē itawa hū tipe. Pe, matyr ame'ē ta heta ym. ³⁸Tupā riki ahúí aja me'ē jar aja saka. A'erehe ijar namō pepandu: “Kupixa pe matyr ame'ē ta ke emondo. Ahúí aja me'ē ke matyr ta” aja — aja Jesu pandu.

(Aja pandu rahā, heta ame'ē ta rehe har Jesu pandu. Tupā rehe har ukwa ym ame'ē ta heta hū ixo. Ahúí aja me'ē ta heta hū, ame'ēja saka. Ehe har pandu ame'ē ta heta ym tī. Matyr ame'ē ta heta ym tī. A'erehe Tupā namō pandu ta me'ē te'e: “Nde rehe har pandu pandu ame'ē ta ke emondo” aja Tupā pe. Aja Jesu mujekwa.)

Jesu namō jumu'e ixo ame'ē ta ke

(Mak 3.13-19; Ruk 6.12-16)

10 ¹Inamō jumu'e ixo ame'ē ta ke Jesu mujy'ar. Awa py mokōi sawa'e ta hetaha ke. A'e pandu:

—Pejur! Pesarahā! Ihē je'ēha rupi ājā ta ke pemuhem ta katu pemondo. Ihē je'ēha rupi upa katu te ma'e ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu ta tī — aja awa py mokōi sawa'e ta pe.

²Pe, ame'ē ta ke a'e mondo. Awa py mokōi sawa'e ta ke Jesu mondo. Kuja riki sawa'e ta rer. Ko Simā. Petu aja amō her tī. Amō Andere tī. Simā mu a'e. Amō Tian tī. Semende ra'yr a'e. Imu amō tī. Her Juā. ³Amō Siri tī. Amō Matoroméu tī. Amō Tome tī. Amō Matéu tī. Amukwehe homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ke a'e. Amō Tian tī. Apéu ra'yr a'e. Amō Tandéu tī. ⁴Amō Simā tī. Jundéu awa tama'e ywy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem ame'ē ke a'e. Amō Jun Ikario amō tī. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk ta werur.

Awa py mokõi sawa'e ta pandu pandu oho

(Mak 6.7-13; Ruk 9.1-6)

⁵ Ame'ẽ awa py mokõi sawa'e ta ke Jesu mondo. Kuja a'eta pe a'e pandu:

—Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta koty peho ym. Samari ywy pe har tama'e ok ta pe peho ym tí. ⁶ Jundéu awa ta koty jô peho. Tupã rehe har mu'e ame'ẽ ta nixói ngã pe, a'erehe arapuharan ta kanim ame'ẽ ta aja saka a'eta. A'erehe ame'ẽ ta pe jô pepandu pandu peho. ⁷ Kuja pepandu peho: “Ixoty ipy'a ke ngã muruwak rahã, Tupã pandu ta: ‘Pehẽ rehe ihẽ rury katu. Ihẽma'e ta ke pehẽ’ aja. A'erehe mã peja pehẽ py'a ke ixoty pemuruwak” aja pepandu peho. ⁸ Pepandu pandu peho rahã, kuja pema'ema'e tí. Upa ahy ixo ame'ẽ ta ke pemukatu. Manô ame'ẽ ta ke pemukwera katu tí. Pereran ma'e u'u hũ ame'ẽ ta ke pemukatu tí. Ipy'a rehe ãjã ta ihĩ ame'ẽ ta py'a ngi ãjã ta ke pemuhem pemondo tí. Pehẽ pe pyrãtãha ke Tupã muwyr. A'erehe ame'ẽ pyrãtãha namô amô ta ke pemukatu tí. Mukatuha rehe pemuhepy ym.

⁹—Tamatarer ke peraho ym. ¹⁰ Pehẽ kupe pe ma'e ryrur peraho ym tí. Mokõi kamixa peraho ym tí. Mokõi sapat peraho ym tí. Myra te'e pehẽ po pe peraho ym tí. (Myra rehe te'e wata ame'ẽ ke.) Pehẽ po te'e peho. Pesarahã! Ma'e nixói ame'ẽ ke parakyha pe ijar muwyr ta me'ẽ te'e. A'erehe ma'e ke peraho ym. Ma'e ke Tupã riki muwyr ta pehẽ pe. (Parakyha pe ijar muwyr ta, ame'ẽja saka.)

¹¹—Amô ok ta pe pehyk rahã, hok pe pehẽ ke muxe ame'ẽ ke pekekar. Mahem rahã, a'ep pepyta we rĩ. Ame'ẽ ok ta pe pexo rahã, ame'ẽ rok pe jô pepyta. Amô amô ok ta pe peho rahã, aja pema'ema'e tí. ¹² Amô ta rok pe pexe peho rahã, kuja pepandu: “Mã peja pehẽ rehe Tupã usak katu” aja. ¹³ Pe, ame'ẽ rok wyr pe har ta pandu: “Ko pejur katu” aja. Pehẽ po ke pyhyk katu pehẽ ngi rahã, ame'ẽ ta rehe Tupã usak katu ta.

—Pe, ame'ẽ rok wyr pe har ta hok pe pehẽ ke muxe tar ym rahã, ame'ẽ ta rehe Tupã hury ym ta. ¹⁴ Hok pe amô ta pehẽ ke muxe ym rahã, peho rahã, pehẽ py ngi ywy ku'i pejuhyk pembor. (Tupã ke putar ym ame'ẽ ta ke ko, aja pemujekwa ngã pe tí.) Ok ta pe har ta pehẽ ke putar ym rahã, aja pemujekwa tí. Pehẽ py ngi ywy ku'i pejuhyk pembor tí. (Aja rahã, ame'ẽ ok ta pe har ta ke Tupã putar ym tí, aja pemujekwa ngã pe tí.)

¹⁵—Ko ihẽ apandu pehẽ pe. Yman rahã ngã ke Tupã mupyrara ta. Sondo ok ta pe har ta ke Tupã mupyrara ta. Ngomo ok ta pe har ta ke Tupã mupyrara ta tí. Ame'ẽ ta 'ar koty te we pehẽ rehe hendu ym ame'ẽ ta ke Tupã mupyrara ta. Ymanihar ta 'ar koty te we pehẽ ke putar ym ame'ẽ ta ke a'e mupyrara ta tí — aja awa py mokõi sawa'e ta pe Jesu pandu.

Pehẽ ke amô ta mupyrara ta

(Matéu 24.9; Mak 13.9-13; Ruk 21.12-17; 1 Petu 4.12-16)

¹⁶ A'e pandu tí:

—Pehendurahã! Jundéu awa ta koty pehẽ ke ihẽ amondo axo. Amô amô ta Tupã je'ẽha putar ym tí. Parahy ta. So'o jarô, ame'ẽja saka. A'erehe pesak katu peho. Mã peja pesak katu kÿ! Pehẽ riki peparahy ym tí. ¹⁷ Pesak katu kÿ. Pehẽ ke amô ta pyhyk ta. Pe, kapitã ruwa koty pehẽ ke raho ta. Pehẽ rehe har je'ẽ je'ẽ hũ ta. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pehẽ ke raho ta tí. A'ep pehẽ rehe har je'ẽ je'ẽ hũ ta tí. So'o pিরer pu'i pe pehẽ ke pirok ta tí.

¹⁸—Ihê rehe pejuruja katu, a'erehe kapitã keruhũ ruwa koty pehẽ ke amõ ta raho ta tĩ. Pehẽ rehe har a'eta je'ẽ je'ẽ hũ ta. Pe, mahy ta. Kapitã ruwa koty aja tĩ. Pehẽ ke mupyrara ta tĩ. Arahã myrandu katu ke pepandu ta a'eta pe. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe pepandu ta tĩ. ¹⁹Kapitã ta ruwa koty pehẽ ke pyhyk raho rahã: “Ma'e ke jande japandu ta my? Myja me'ẽ jande japandu ta my?” aja pekwa pekwa ym pexo tĩ. Arahã ma'e pepandu ta ame'ẽ ke pehẽ pe Tupã mujekwa ta. ²⁰Arahã pepandu rahã, pehẽ je'ẽha aja ym ta. Anĩ. Tupã'a muwyr ame'ẽ je'ẽha ke pepandu ta. Jande pái keruhũ I'ã ke muwyr ta pehẽ pe.

²¹—Arahã amõ ke kapitã pe imu pandu ta: “Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa” aja pandu ta. Ipái ta aja tĩ. Kapitã pe ta'yr ta ke raho ta tĩ. “Ko Jesu kotyhar ta ke. Ejukwa” aja ta tĩ. Ipái ta ke ta'yr ta raho ta tĩ. “Ko Jesu kotyhar ta ke. Ejukwa” aja ta tĩ. ²²Ihê rehe pejuruja katu, a'erehe pehẽ rehe upa amõ ta parahy ta. Ihê rehe tapijar te'e we pejuruja katu rahã, Tupã namõ pexo katu ta. ²³Pehẽ ke ok ta pe har ta mupyrara rahã, amõ ok ta pe pejan peho. Apandu katu pehẽ pe. Upa katu te ok ta rupi peho. Ame'ẽ upa rahã, ihê ajwyr ta. Ko awa ihê tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur.

²⁴—Pesarahã! Jumu'eha 'ar koty te we mu'eha katuha. Te'e paraky ame'ẽ 'ar koty te we ijar katuha tĩ. ²⁵A'erehe mu'eha aja jumu'eha ixo rahã, katu tiki tĩ. Ijar aja te'e paraky ame'ẽ ixo rahã, katu tiki tĩ. Pehẽ riki aja tĩ. (Ihê riki mu'eha aja. Pehẽ riki jumu'eha ta.) Ihê rehe har amõ ta pandu: “Nde riki Satana” aja naĩ. (Ājã ramũĩ a'e.) Aja rahã, ihê 'ar koty te we pehẽ rehe har ma'e jaxer ai ame'ẽ ke amõ ta pandu ta — aja Jesu mujekwa. Awa py mokõi jumu'eha ta pe mujekwa.

Sawa'e ta ngi pekyje ym. Tupã ngi pekyje.

(Ruk 12.2-7)

²⁶⁻²⁸Awa py mokõi jumu'eha ta pe Jesu pandu tĩ:

—Pehẽ ke amõ ta mupyrara ta. Anĩ. Sawa'e ta ngi pekyje ym. Pehẽ pe ihê apandu ame'ẽ ke amõ ta ukwa ym. Yman rahã upa ame'ẽ ke amõ ta pe pepandu pandu ta. Upa amõ ta ukwa ta. Ma'e ke rehe pehẽ jõ pehendũ ame'ẽ ke amõ ta pe pemujekwa ta. Apo ma'e kanim aja ixo ame'ẽ ke upa mujekwa ta amõ ta pe. Amõ ta ukwa ym ha rupi pekwa ame'ẽ ke upa pemujekwa ta a'eta pe tĩ.

—Pesarahã! Sawa'e ta ngi pekyje ym. Pehẽ ke a'eta jukwa rahã, ame'ẽ jõ riki. Pehẽ'a ke marã ka ym mahyha. Tupã anĩ. Pekiye ingi. Pehẽ ke a'e jukwa rahã, amõ we tĩ. Mupyraraha renda pe pehẽ ke a'e mupyrara ta. A'erehe pekyje ingi.

²⁹⁻³¹—Mokõi ma'ewyra ra'yr rehe amõ muhepy rahã, petẽ tamatarer pu'a ra'yr muhepy. Pe, ame'ẽ ma'ewyra ra'yr rehe har Tupã usak katu. Jande pái keruhũ pandu ym rahã, ma'ewyra ra'yr manõ ym ta. (Aja rahã, kuja mujekwa katu. Ma'ewyra ra'yr 'ar koty te we pehẽ rehe jande pái keruhũ usak katu.) Pehẽ aja tĩ. Pehẽ ãkã rehe pehẽ'a ihĩ. Ame'ẽ hetaha ke a'e ukwa katu. (Ame'ẽ ke ukwa rahã, upa katu te pehẽ rehe har a'e ukwa katu tĩ, aja mujekwa katu. A'erehe pehẽ rehe Tupã usak katu te we ta, aja mujekwa katu tĩ) — aja Jesu pandu.

Kirisutu rehe har ukwa katu ame'ẽ ta rehe har

(Ruk 12.8-9; 2 Timo 1.8)

³²A'e pandu tĩ:

—Mupyrara ame'e ta namō amō ixo rahā, kuja pandu: “Jesu kotyhar ke ihē” aja pandu. Aja rahā, kuja ehe har ihē riki apandu ta tī: “Ihē kotyhar te ke a'e” aja ihē pái keruhū pe ihē apandu ta. (Aja rahā, ame'e ke ihē pái keruhū putar katu tī.) Ywatehar ke a'e. ³³Pe, mupyrara ame'e ta namō amō ixo rahā, kuja pandu: “Ihē anī. Jesu ke ihē akwa ym. Ixotyhar ym ihē” aja pandu. Aja rahā, kuja ehe har ihē apandu ta tī: “Peme'e anī. Ihē akwa ym peme'e. Ihē kotyhar aja ym a'e” aja ihē pái keruhū pe ihē apandu ta. (Aja rahā, ame'e ke ihē pái keruhū putar ym tī.) Ywatehar ke a'e — aja Jesu pandu.

Ianam ta jumai ta ame'e rehe har

(Ruk 12.51-53; Ruk 14.26-27)

³⁴A'e pandu tī:

—Kome'e ywy keruhū pe har ta jumai mai ixo. Ame'e ke ihē amuputu'u ajur, aja pekwa my? Anī. Aja ym ajur. Ihē ajur, a'erehe amō amō ta jumai mai ta. ³⁵Ipái ta ihē rehe jurujar katu, a'erehe ta'yr ta je'e je'e hū ta. (Huwajan ta aja saka ta.) Imāi ta ihē rehe jurujar katu, a'erehe imembyr kūjā ta je'e je'e hū ta tī. (Huwajan ta aja saka ta tī.) Ixawa'e māi ta ihē rehe jurujar katu, a'erehe imembyr reko ame'e ta je'e je'e hū ta tī. (Huwajan ta aja saka ta tī.) ³⁶Ihē rehe amō jurujar katu rahā, hok wyr pe har ta je'e je'e hū ta. (Huwajan ta aja saka tī.) Amō ruwajan 'ar koty te we katu ym ha.

³⁷—Ipái rehe amō ipy'a katu, ame'e 'ar koty te we ihē rehe ipy'a katu. Aja jō rahā, ihē kotyhar te a'e. Imāi rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Pe, i'ar koty te we ihē rehe ipy'a katu. Aja jō rahā, ihē kotyhar te a'e tī. Ta'yr rehe aja tī. Tajyr rehe aja tī. Ame'e ta 'ar koty te we ihē rehe ipy'a katu. Aja jō rahā, ihē kotyhar te a'e tī. ³⁸Ihē kotyhar aja amō ixo rahā, ame'e ke amō ta jukwa tar katu. Ame'e ngi kyje ym rahā, ihē kotyhar aja ixo ta. ³⁹Amō riki ihē kotyhar wan ta. A'erehe ame'e ke amō ta jukwa tar katu. A'erehe ihē rehe jurujar tar ym. Hijar, a'erehe jukwaha ke amō muputu'u. A'erehe a'e ixo we tipe. Ame'e ke Tupā putar ym. Inamō ixo ym ta. Aja ihē tī. Aputar ym tī. Amō riki ihē rehe jurujar katu, a'erehe a'e ke amō ta jukwa. Jurujar katuha ke hijar ym. Aja rahā, Tupā namō a'e ixo katu ta. Uhā te hū aja a'e ixo ta — aja Jesu pandu.

Ma'e katu ame'e ke Tupā muwyr ta

(Matéu 25.34-40; Mak 9.41; Juā 13.20; Emberéu 13.1-3; 3 Juā 5-8)

⁴⁰A'e pandu tī:

—Ihē rehe har pepandu pandu peho. A'erehe pehē pe amō pandu: “Ihē rok pe pepyta katu” aja. Aja pehē ke hok pe muxe katu rahā, ihē ke a'e muxe katu, ame'eja saka tī. Tupā ke a'e muxe katu tī, ame'eja saka tī. Ihē ke Tupā muwyr. ⁴¹Tupā je'eha pandu ame'e ke ko, aja amō ukwa. A'erehe hok pe a'e muxe katu. Aja rahā, ma'e katu ame'e ke Tupā muwyr ta ipe. Tupā je'eha pandu ame'e pe ma'e katu ame'e ke Tupā muwyr ta ipe. Aja ok jar pe a'e muwyr ta tī. Juja katu te muwyrriha ke. “Ko sawa'e katu” aja amō ukwa. A'erehe hok pe ame'e sawa'e ke muxe katu rahā, ma'e katu ame'e ke Tupā muwyr ta ipe tī. Sawa'e katu ame'e pe ma'e katu ame'e ke Tupā muwyr ta ipe. Aja ma'e katu ame'e ke ok jar pe Tupā muwyr ta tī. Juja katu te muwyrriha ke. ⁴²Pesarahā! Kuja pekwa katu pexo. “Ko Jesu kotyhar ke” aja amō ukwa. A'erehe jyngwéi rahā, kúi pe y rysā me'e ipe. (Aja rahā ipy'a katu ehe

aja mujekwa.) Aja rahā y me'ēha pe ma'e katu ame'ē ke Tupā riki muwyr ta tī — aja Jesu pandu.

Jesu koty sawa'e ta ke Juā mujahukiha mondo

(Ruk 7.18-35)

11 ¹Awa py mokōi jumu'eha ta pe Jesu upa pandu rahā, ame'ē ok ta ngi a'e oho. Hake rupi amō ok ta ihī. Ame'ē rupi a'e mu'e oho. ²Kyndaha pe Juā mujahukiha ixo. Upa ma'e Jesu ma'ema'e ame'ē rehe har hendu rahā, sawa'e ta ke a'e mondo, Jesu pe. Inamō jumu'e ixo ame'ē ta ke Juā mondo. ³Ame'ē ta uhyk rahā, Jesu pe pandu:

—“Amō sawa'e uwyr ta” aja jande pe Juā pandu. Nde riki ame'ē sawa'e ke my? Ame'ē ym rahā, amō sawa'e rehe jaharō ta my? Emujekwa katu jande pe — aja Jesu pe sawa'e ta pandu.

⁴Jesu pandu:

—Juā koty pejwyr peho. Pesak ramō ame'ē ke upa pepandu ipe. Pehendu ame'ē ke upa pepandu ipe tī. ⁵Kuja. “Eha ym te ame'ē ke apo ma'e ke rehe usak katu tī. Wata ym te ame'ē ke apo wata katu tī. Pereran ma'e u'u hū ame'ē namō ixo ame'ē ta ke apo upa ka'ē oho ipe tī. Ma'e hendu ym te ame'ē ta apo ma'e hendu katu tī. Manō ame'ē ta kwera katu uhem tī. Pyrara ixo ame'ē ta pe myrandu katu ke amō ta pandu raho tī. ⁶Pe, ihē rehe jurujar katuha ke hijar ym rahā, hury katu a'e ixo.” Aja Juā pe pepandu peho — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Hā! Japandu ta jaho kŷ — aja sawa'e ta.

(Ahy ame'ē ta ke Jesu mukatu. Manō ame'ē ta ke mukwera tī. Aja rahā, a'e riki Kirisutu. “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jundéu awa ta harō hū ame'ē ke a'e aja mujekwa katu.)

⁷Juā muwyr ame'ē ta jywyr oho ixo rahā, Juā rehe har amō ta pe Jesu pandu:

—Amukwehe awa nixói te ame'ē pe Juā rehe pesak peho rahā, ma'e pesak peho my? Sawa'e pitu te'e ame'ē rehe pesak peho my? Anī. Aja ym Juā. Pyrātā a'e. Pahar amō koty koty ukwaha ke mondo ym a'e. ⁸Ima'e mundeha katu te ame'ē ke namō ixo. Ame'ē sawa'e rehe pesak peho my? Anī. Pesarahā! Aja mundeha katu te ame'ē ke namō ixo ame'ē ta kapitā keruhū rok rehe jō ixo. (Juāma'e aja ym. Ima'e mundeha katu te aja ym namō ixo.) ⁹Ihē pe pepandurahā! Awa rehe pesak peho my? Tupā je'ēha pandu ame'ē ke rehe pesak peho my? A'e riki. Pesarahā! Ihē apandu pehē pe. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta 'ar koty te we Juā katuha. (A'rehe Juā rehe pehendu katu ta me'ē te'e.) ¹⁰Juā rehe har kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja Ta'yr rehe har Tupā pandu:

“Ne ndutar koty myrandu raho ame'ē ke ko ihē amondo py.

Nde ereho tate rahā, amō ta py'a ke ihē koty a'e riki muruwak ta mondo” aja panduha ihī. (Ame'ē mondo py ame'ē ke Juā.)

¹¹—Apandu pehē pe. Upa katu te sawa'e ta 'ar koty te we Juā katuha ke. Apo amō ixo. Apo myrandu katu pandu oho ame'ē ta ixo. Myrandu katu ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Juā pandu ame'ē ke 'ar koty te we katuha. Apo anī. Ihēma'e jumu'eha ta myrandu katu ke pandu. Ame'ē ta Juā 'ar koty te we katuha. Ihēma'e jumu'eha ta ukwa ym ame'ē ta ke, aja

pekwaha naĩ. Anĩ. Ame'e ta katu te, aja Tupã pe. ¹²Myrandu ke Juã pandu pandu. "Ixoty pehẽ py'a ke pemuruwak rahã, Tupã pandu ta: 'Ihẽma'e ta ke pehẽ' aja Tupã pandu" aja Juã pandu. Pe, Tupã koty heta ipy'a ke muruwak. Apo ihẽ apandu ame'e ke rehe amõ ta heta te hũ jurujar katu tĩ. Putar katu hũ tĩ. A'erehe Tupã koty ipy'a ke muruwak katu. ¹³Juã uwyr ym rahã we, upa Tupã je'eha pandu ame'e ta pandu pandu tĩ. Myja me'e Tupã kotyhar aja muruwak ta my? Ame'e rehe har pandu pandu. Aja Moise je'eha mujekwa tĩ. ¹⁴Ame'e ta je'eha rehe pejurujar tar katu rahã, kuja pekwa ta. Juã riki Eri. Eri riki uwyr ta kũ, aja yman amõ mupinim. Juã riki ame'e Eri aja saka. ¹⁵Pekwa tar katu rahã, pehendu apo.

¹⁶—Ihẽ ke putar ym ame'e ta riki kurumĩ ra'yr ta aja saka. Jumusaráiha ke a'eta mujã. Muhepyha renda pe wapyk. Pe, wajar ta pandu: ¹⁷"Jande rury katuha ke jajyngar tipe. Pepurahái ym. Japyaiha jajyngar tipe. Pejixi'u ym" aja wajar ta pe. ¹⁸Hury ym kurumĩ ra'yr ta. Aja riki ihẽ ke putar ym ame'e ta tĩ. Juã uwyr rahã, amõ amõ rahã, ma'e u'uha ke a'e hijar. Kawĩ ke a'e u'u ym te tĩ. Pe, ehe har amõ ta pandu: "Ipy'a rehe ajã ihĩ ame'e ke a'e. Katu ym a'e" aja naĩ. Tupã je'eha pandu ame'e ke a'e, aja a'eta putar ym. Jundéu awa ta hury ym ehe. (Jumusaráiha wajar saka.)

¹⁹—Ko awa ihẽ tĩ. Tupã je'eha rupi ajur. Ko ihẽ ajur rahã, upa ma'e ke ihẽ a'u. Ma'e a'uha ahijar ym. Kawĩ ihẽ a'u tĩ. Pe, ihẽ rehe har amõ ta pandu: "Pesak eherahã! Ma'e u'u hũ ame'e ke a'e. Kawĩ ngi ka'u ame'e ke a'e" aja naĩ. Amõ we tĩ. "Ma'e jaxer ame'e ta rehe katu ame'e ke a'e. Homa awa tama'e kapitã keruhũ pe tamatarer matyr ame'e ta rehe katu ame'e ke a'e tĩ. Katu ym aja" aja riki naĩ. Tupã muwyr ame'e ke ihẽ, aja a'eta putar ym. Jundéu awa ta hury ym ihẽ rehe. (Jumusaráiha wajar saka.)

—Pesarahã! Tupã rehe amõ jurujar katu rahã, Tupã riki upa ma'e ke ukwa katu, aja amõ ukwa. Pe, ixotyhar aja a'e jumuruwak ta — aja Jesu pandu.

Jesu ke amõ amõ ok ta pe har ta putar ym

(Ruk 10.13-15)

²⁰Amõ amõ ok ta pe marã ka ym amõ ma'eha. Ame'e ke Jesu ma'ema'e katu tipe. Heta hũ ma'ema'e tipe. A'ep pe har ta hijar ym ma'e ke. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ym. Tupã koty ipy'a ke muruwak ym. A'erehe a'ep pe har ta rehe har Jesu pandu:

²¹—Korasĩ ok ta pe har ta! Mäte hũ pehẽ ke Tupã mupyrara ta. Mesái ok ta pe har ta aja tĩ! Mäte hũ pehẽ ke Tupã mupyrara ta tĩ. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'e ke heta te hũ pehẽ ruwa koty ihẽ ama'ema'e tipe. Pehẽ ruwa koty ihẽ ama'ema'e, ame'e ke ymanihar Tir ok ta pe ihẽ ama'ema'e ta tipe rahã, a'ep pe har ta ma'e ka'u te'eha ke hijar ta tipe. Pan xuru aja me'e ma'e mundeha ke munde ta tipe. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe.) Tatimbuk ke iãkã rehe ombor ta tipe tĩ. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe tĩ.) Ymanihar Sinõ ok ta pe har ta aja tĩ. (Pyaiha ke mujekwa ta tipe tĩ.)

²²—Ko ihẽ apandu. Ngã ke Tupã mupyrara rahã, Tir ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. Sinõ ok ta pe har ta aja tĩ. Mupyrara ta tĩ. Ame'e ok ta pe har ta 'ar koty te we Korasĩ ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. (Ihẽ rehe jurujar ym, a'erehe i'ar koty te we mupyrara ta tĩ.) Aja Mesái ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta tĩ. (Ihẽ rehe jurujar ym, a'erehe i'ar koty te we mupyrara ta tĩ.)

²³—Kapana'ū ok ta pe har ta tī. “Jande anī. Katu te jande” aja pekwaha naī. Upa pehēma'e ok ta ke Tupā mumba ta tī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke pehē pyter pe ihē ama'ema'e katu tipe. Aja ymanihar Sondo ok ta pe ihē ama'ema'e ta tipe rahā, ame'ē ok ta apo ixo ta tipe tī. ²⁴Pehē pe ihē apandu katu. Ngā ke Tupā mupyrara rahā, Sondo ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ē 'ar koty te we Kapana'ū ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. (Ihē rehe jurujar ym, a'rehe i'ar koty te we mupyrara ta tī) — aja Jesu pandu.

Pehē py'a ke ihē amuhury ta

(Ruk 10.21-22)

²⁵Arahā Jesu pandu:

—Papa! Sawa'e te nde! Ywa ke nde eremuja. Kome'ē ywy keruhū aja tī. Nde eremuja tī. Ihē amu'e ame'ē ke paper rehe jumu'e ym ame'ē ta pe nde eremu-jekwa katu. A'rehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja apandu nde pe. “Jakwa katu jande” aja ukwa ame'ē ta pe anī. Nde eremujeke ym tī. “Upa jande jajumu'e” aja ukwa ame'ē ta pe anī tī. Nde eremujeke ym tī. ²⁶Aja riki nde ereputar ame'ē ke uhyk riki. Papa! Katu aja — aja ipái keruhū pe Jesu pandu.

²⁷Jumu'eha ta pe Jesu pandu tī:

—Upa katu te ma'e ke ihē pe ihē pái keruhū muwyr. Ta'yr ke ihē. Ihē rehe har ukwa ym awa. Ihē pái jō ukwa katu. Aja ihē pái rehe har ukwa ym awa. Ihē jō akwa katu. Pe, ihē aputar ame'ē ta pe ehe har ihē amujeke katu. Aja rahā, ame'ē ta ukwa katu ta ehe har tī.

²⁸—Pehē ramūi ukwaha ke pehendu tipe. Hātā riki ame'ē pema'eha. Pehē re'ō, ame'ēja saka tī. A'rehe ihē koty pejur. Pehē py'a ke ihē amuhury katu ta. ²⁹Ihē apandu ame'ē ke pema'e. Hātā ym ame'ē pema'ema'eha. A'rehe ihē namō pejumu'e katu. Hātā ihē aje'ē ym ta. Ihē katu. A'rehe ihē namō peju-mu'e katu. Aja rahā, pehē py'a ke ihē amuhury katu ta. ³⁰Ihē apandu ame'ē ke pema'e rahā, hātā ym riki ame'ē pema'eha. Ihē amu'e ame'ē ke pema'e rahā, ame'ē hātā ym tī — aja Jesu pandu.

Jundéu awa tama'e putu'u 'ar rehe har

(Mak 2.23-28; Ruk 6.1-5)

12 ¹Heta ym ukwer rahā, ahúi aja me'ē ty rupi Jesu wata ixo. Jumu'eha ta namō wata ixo. Arahā jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. Jumu'eha ta myahy riki. A'rehe ahúi aja me'ē ke a'eta po'ok. (Ame'ē ke ipo pe kamyrik. Aja pির ke ombor.) Pe, u'u ixo. ²Ame'ē rehe parise ta usak. Pe, Jesu pe pandu:

—Anī. Katu ym u'uha. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, aja nema'e jumu'eha ta kamyrik rahā, katu ym. (Paraky te'e, aja saka. A'rehe katu ym.) Aja Moise je'ēha rehe panduha ihī — aja parise ta pandu.

³(Amō rehe pyrara usak ta me'ē te'e, aja Jesu mujeke tar katu) a'rehe pandu:

—Yman Ndawi myahy te riki. Inamō ixo ame'ē ta aja tī. Myahy te tī. Ame'ē ta ma'eha ke Tupā je'ēha rehe pesak riki. ⁴Ma'e u'u ame'ē ke nixói te rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta ixo oho. Pe, mbeju a'ep ihī. Ame'ē ke u'u. Ame'ē mbeju Tupā ruwa koty pa'ihu moī, ame'ēja saka. Pa'i ta jō ame'ē ke u'u katu. Amō ta u'u rahā, anī. Katu ym. A'rehe Ndawi ta u'u rahā, katu ym ta tipe. (Ndawi ta pa'i ta ym. Aja Moise je'ēha rehe hendu ym.)

⁵—Amō we tī. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te pa'i ta paraky ixo. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe paraky ixo. Putu'uha 'ar rahā, paraky rahā, katu ym, aja Moise je'ēha rehe pesak. Pa'i ta paraky riki. Ame'ē katu pehē pe. A'erehe: “Mā peja pa'i ta paraky” aja pepandu.

⁶—Ko amujekwa pehē pe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū riki katu. I'ar koty te we amōma'e katuha kohī. Ihē riki ame'ē. (A'erehe ihēma'e jumu'eha ta ma'eha katu.) ⁷Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. (Tupā pandu:)

“Ihē rehe pehē py'a pemoī moī rahā, pehē rymba ke pehapy tipe. Upa ukwāi tipe. Arapuharan ra'yr ke ame'ē. Ame'ē ke ihē aputar ym.

Kuja katu te. Amō ta rehe pepyrara pesak. Ame'ē ke ihē aputar katu” aja panduha ihī.

—Ame'ē pinīha ke pekwa rahā, ma'e katu ame'ē ke amō ta ma'ema'e ta. Ame'ē ta pe: “Pehē katu ym” aja pepandu ym ta tipe. ⁸Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur ame'ē ke ihē. A'erehe jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ma'e ke amō ma'e, ame'ē ke ihē riki apandu katu — aja Jesu.

Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē ke Jesu mukatu

(Mak 3.1-6; Ruk 6.6-11)

⁹A'engi a'e oho. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e ixe oho. ¹⁰A'ep amō sawa'e ihī. Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē ke a'e. Amō sawa'e ta ihī tī. Jesu rehe a'eta usak katu uī. Jesu pe a'eta pandu:

—Putu'uha 'ar rahā, ma'e ahy ixo ame'ē ke amō mukatu rahā, katu ym, aja Moise je'ēha mujekwa my? — aja ipe.

¹¹⁻¹²Jesu pandu:

—Anī. Katu, aja mujekwa. Pesarahā! Pehē ngi har amō riki arapuharan namō ixo. Putu'uha 'ar rahā, ywykwar pe ame'ē u'ar rahā, ame'ē ke hykī ta muhem riki. (Ame'ē ke paraky te'e, aja pekwa.) Arapuharan riki katu. Sawa'e riki arapuharan 'ar koty te we katuha. A'erehe putu'uha 'ar rahā amō ta rehe amō pyrara usak rahā, katu te tiki, aja Moise je'ēha mujekwa — aja Jesu.

¹³Pe, sawa'e pe a'e pandu:

—Nde po epirar 'y! — aja ipe.

Ipo ke sawa'e pirar rahā, upa puku oho ipe. Imembek katu oho ipe tī. Wajar aja katu oho. ¹⁴A'engi parise ta uhem oho. Pe, a'eta jupandu pandu a'eta jupe:

—Myja Jesu ke japyhyk ta my? Pe, jajukwa ta — aja parise ta jupe.

Tupāma'e miasu ke

¹⁵A'e ke amō ta jukwa tar katu, aja Jesu ukwa rahā, ame'ē renda ngi oho. Kapana'ū ok ta rake ngi oho. Heta ngā haikwer rupi oho tī. Upa ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu. ¹⁶Pe, ame'ē ta pe a'e pandu:

—Pehē ke ihē amukatu. Ihē Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē. Ame'ē ke ngā pe pepandu ym — aja Jesu.

¹⁷Aja ahy ixo ame'ē ta ke mukatu rahā, yman Tupā pandu, ame'ē panduha uhyk. Je'ēha ke Isai mupinim. ¹⁸Ta'yr rehe har Tupā pandu:

“Ko ihēma'e miasu ke. Ihē kotyhar aja ajo'ok. Ihē apy'a katu ehe. Ihē ke a'e muhury katu tī.

Ihē'a ke ihē amuwyr ta ipe. Upa awa ta pe ihē rehe har a'e pandu ta.

¹⁹ Hātā a'e pandu ym ta ngā pe. Je'ē je'ē ym ta tī. Awa rape rupi hātā a'e je'ē je'ē ym tī.

²⁰ Amō pitu te'e ame'ē ta pe wewe katu ma'e ke a'e ma'e ta.

Pyrātā ym ame'ē ta rehe a'e pyrara usak ta tī. Aja tapijar te'e we a'e ixo ta. Aja rahā, myrandu katu ke upa ngā ukwa katu ta.

²¹ Pe, ehe har amō ta mujekwa. A'erehe upa amō ta ukwa katu ta ehe har tī” aja Tupā pandu ame'ē ke Isai mupinim.

Jesu rehe har. Satana rehe har tī (ājā ramūi a'e.).

(Mak 3.20-30; Ruk 11.14-23)

²² Ajame'ē ke eha ym te ame'ē ke amō ta werur ipe. Sawa'e py'a rehe ājā ihī, a'erehe eha ym te. Ame'ē je'engai tī. Pe, ame'ē ke Jesu mukatu rahā, ma'e ke sawa'e pandu katu tī. Upa ma'e ke rehe usak katu tī. ²³ Ahy ixo ame'ē ke Jesu mukatu, a'erehe a'eta pandu:

—Mā! Katu tiki! Pyrātā te ame'ē ke a'e! Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nahā my? Jaharō hū ehe ame'ē ke — aja amō ta pandu.

²⁴ Ame'ē ke parise ta hendu rahā, pandu:

—Anī. Aja ym. Satana riki pyrātāha ke muwyr ipe, a'erehe ājā ta ke Jesu muhem katu mondo — aja riki nāi.

²⁵ Ame'ē ta ipy'a pe ukwa ukwa uī, ame'ē ke Jesu ukwa katu, a'erehe a'eta pe pandu:

—Anī. Aja ym. Ihē pe pyrātāha ke Satana muwyr ym te. (Ājā ramūi a'e.) Pesarahā! Ihē amujekwa ta. Ywy pe har ta amō koty koty jy'ar. Pe, jumai mai ngā juehe rahā, pahar jumumba ta ngā juehe riki. (A'erehe jumai mai ym ta ngā juehe.) Ok ta pe har ta aja tī. Ok wyr pe har ta aja tī. Amō koty koty jy'ar, pe, jumai mai a'eta juehe rahā, jumumba ta a'eta juehe tī. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe.) ²⁶ Aja ājā ta jumai mai a'eta juehe rahā, Satana koty har ta amō koty koty ixo, aja mujekwa. Aja rahā, pahar jumumba ta a'eta juehe. (A'erehe ihē pe pyrātāha ke Satana muwyr ym te.) ²⁷ Ājā ramūi riki ihē pe pyrātāha ke muwyr, a'erehe ājā ta ke ihē amuhem amondo, aja pepandu nāi. Pesarahā! Ājā ta ke ihē amuhem amondo. Pehē kotyhar ta aja tī. Ājā ta ke muhem mondo tī. Aja rahā, awama'e pyrātāha namō muhem mondo my? Satanama'e pyrātāha namō my? Anī. Aja ym. Aja rahā, ihē aja tī. Satanama'e pyrātāha namō aja ym ihē tī. A'erehe pehē je'ēha pejawy te'e aja pehē kotyhar ta mujekwa katu pehē pe. ²⁸ Pesarahā! Ihē pe Satana pyrātāha ke muwyr ym te. Tupā'a riki ihē pe pyrātāha ke muwyr. A'erehe ājā ta ke amuhem katu amondo. Aja rahā, ihē riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē aja pekwa katu ta me'e te'e. Peharō katu pexo ame'ē ke ihē.

²⁹—Sawa'e pyrātā rok pe ma'e ke mukanim ym oho awa. Mukanim oho rahā, sawa'e pyrātā ame'ē jywa ke a'e mujere ta pukwar py. A'engi sawa'ema'e ke upa mukanim ta raho. (Aja ihē riki tī. Satanama'e pyrātāha ngi sawa'e ke ihē riki amuhem. Aja rahā, Satanama'e pyrātāha ke ihē riki amuputu'u aja ihē amujekwa.)

³⁰—Ihē kotyhar aja amō ixo ym rahā, ihē namō jumai ame'ē ke a'e. Tupā koty ihē namō ngā ke amō mujy'ar ym rahā, ame'ē riki amō koty ihē ngi muhāi mondo a'e. Tupā ruwajan koty mujy'ar mondo. ³¹ Ko ihē apandu pehē pe. Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ame'ē rehe Tupā ipy'a jywyr katu. Juru

ai ehe rahã, ame'ë rehe Tupã ipy'a jywyr katu tĩ. Tupã'a rehe juru ai rahã, ame'ë rehe marã ka ym Tupã ipy'a jwyriha. ³² Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ëha rupi ajur. Ihẽ rehe har katu ym amõ pandu rahã, ame'ë rehe Tupã ipy'a jywyr ta. Tupã'a rehe har katu ym amõ pandu rahã, ame'ë rehe Tupã ipy'a jywyr ym te ta. Apo jywyr ym te ta. Yman rahã, jywyr ym te ta tĩ — aja Jesu pandu.

Ma'eywa rehe har

(Ruk 6.43-45)

³³ A'e pandu tĩ:

—Ma'eywa'y riki hury katu rahã, i'a hũ ta. Ma'eywa'y hury ym rahã, i'a ym ta. A'erehe i'a hũ rahã, ma'eywa'y riki katu aja amõ ukwa katu. ³⁴ Parise ta! Mbói aja saka pehẽ! Katu ym ame'ë ta ke pehẽ, a'erehe mbói aja saka. Ma'eywa'y katu ym aja saka pehẽ. A'erehe katu ame'ë ke ihẽ ama'ema'e, ame'ë rehe har: “Mã! Katu tiki” aja pepandu ym te. Pehẽ py'a pe peka'u te'eha ke pekwa pekwa pexo. A'erehe ame'ë ke pepandu rahã, ma'e jaxer ame'ë ke pepandu. ³⁵ Sawa'e katu ame'ë ke ipy'a pe katu ame'ë ke ukwa ukwa ixo. A'erehe a'e pandu rahã, katu ame'ë ke pandu katu. Sawa'e katu ym ame'ë ke ipy'a pe ma'e jaxer ame'ë ke ukwa ukwa ixo. A'erehe a'e pandu rahã, ma'e jaxer ame'ë ke pandu. Pehẽ parise ta katu ym, a'erehe ma'e katu ym ame'ë ke pepandu. (Ma'eywa'y katu ym, ame'ëja saka pehẽ.)

³⁶ —Yman rahã ngã ke Tupã mupyrara rahã, upa ma'e jaxer ame'ë ke amõ pandu, ame'ë ke Tupã mujekwa ta. Pe, a'e mupyrara ta. Upa katu te amõ tama'e panduha ke a'e mujekwa ta. ³⁷ Ma'e pepandu ame'ë ke Tupã ukwa ta. Pe, mupyrara ta. “Nde katu ym” aja a'e pandu rahã, a'e mupyrara hũ ta. “Nde katu” aja a'e pandu rahã, mupyrara ym ta. A'erehe myja me'ë pepandu apo, ame'ë ke pekwa pekwa katu pexo. (Katu ame'ë ke jõ pepandu katu) — aja Jesu pandu.

Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ë ma'ema'e ame'ë ke rehe

Amõ ta usak tar katu

(Mak 8.11-12; Ruk 11.29-32)

³⁸ Ajame'ë ke Moise je'ëha mu'e ame'ë ta uhyk uwyr. Parise ta uhyk uwyr tĩ. Upa ame'ë ta Jesu pe pandu:

—Sa'e! Ngã mu'eha nde. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ë ke ema'e apo. Jasak ta. (Aja rahã, nde ke Tupã muwyr, aja jakwa katu ta) — aja ipe.

³⁹ Jesu pandu:

—Anĩ. Pehẽ ruwa koty ama'e ym ta. Mã! Tupã rehe har pekwa ym te. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ë ta ke pehẽ tĩ. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ë ke ama'ema'e katu. Ame'ë ke rehe pesak tar katu. Anĩ ta. Pesarahã! Jon riki Tupã je'ëha pandu ame'ë ke a'e. Yman pira keruhũ pusu rehe Jon túi. (Manõ ym.) A'erehe uhem ingi rahã: “Ihẽ ke Tupã muwyr” aja Jon mujekwa ngã pe. Jon aja ihẽ tĩ. Aja jõ ihẽ amujekwa ta pehẽ pe tĩ. Amanõha ngi akwera katu ahem rahã, ihẽ ke Tupã muwyr, aja amujekwa ta. (Pira keruhũ pusu ngi Jon uhem, ame'ëja saka ihẽ tĩ.) ⁴⁰ Pira keruhũ pusu pe Jon túi. Mokõi ukwer rahã, a'ep túi. Aja ihẽ amanõ rahã, mokõi aker rahã, itakwar keruhũ pe ihẽ rete pete'e túi. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ëha rupi ihẽ ajur.

⁴¹—Yman rahā, ngā ke Tupā mupyrara ta. Arahā Nini ok ta pe har ta pu'am ta. Jon pandu ame'e ke rehe a'eta hendu katu. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar. Tupā koty ipy'a muruwak mondo. A'erehe yman rahā, Tupā mupyrara rahā, kuja pandu ta: “Jesu je'eha rehe pehendu ym. Katu ym pehē” aja apo ihē ke putar ym ame'e ta pe pandu ta. Jon pandu ame'e ke rehe Nini ok ta pe har ta hendu katu. Pesarahā! Ko ihē axo. Jon 'ar koty te we ihē katuha. Anī. Ihē je'eha rehe pehendu ym. (A'erehe pehē ke Tupā mupyrara hū ta.)

⁴²—Yman rahā, ngā ke Tupā mupyrara ta. Arahā amō kūjā pu'am ta. Kapitā keruhū kūjā ke a'e. Pepaite ngi Saromā mu'e ame'e ke rehe hendu uwyr kwe. A'erehe yman rahā, Tupā mupyrara rahā, ame'e kūjā pandu ta: “Jesu je'eha rehe pehendu ym. Katu ym pehē” aja apo ihē ke putar ym ame'e ta pe pandu ta. Pepaite ngi kūjā uwyr. Amō wata oho rahā, heta ukwer. Warahy jurukwā koty ngi uwyr. Iapyr koty ngi. Ukwa katuha namō ma'e Saromā mu'e ame'e ke rehe kūjā hendu uwyr. Pesarahā! Ko ihē axo. Saromā 'ar koty te we ihē akwa katuha. Anī. Pehendu ym ihē je'eha rehe. A'erehe pehē ke Tupā mupyrara hū ta — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ājā ta jywyr uwyr

(Ruk 11.24-26)

⁴³A'e pandu tī:

—Amō py'a ngi ājā uhem oho rahā, awa nixói te ame'e rupi wata wata ixo. Putu'uha renda ke kekar tipe ixo. Mahem ym. ⁴⁴A'erehe jupandu jupe: “Sawa'e py'a ngi ihē ahem ajur. Ame'e pe ajywyr ta aho. Ihē rok aja saka ihē pe” aja jupandu jupe. Pe, jywyr oho. Pe, uhyk rahā, hok pe nixói amō. Upa peir katu amō. Upa mukatu. Aja saka ipy'a ke. ⁴⁵Ame'e ke rehe usak rahā, amō ājā ta rehe oho piam. Awa po wajar mokōi hetaha muhyk. Ame'e ta riki i'ar koty te we jaxer ai ame'e ta ke a'eta. Pe, muhyk rahā, sawa'e py'a rehe a'eta ixo oho tī. A'erehe ame'e sawa'e mâte jaxer te apo 'y. Ājā peteī ixo rahā, katu ym. Apo heta ihī, a'erehe i'ar koty te we jaxeriha — aja parise ta pe Jesu pandu.

(Aja awa tī. Juehe ixoha jumukatu aja ixo tar katu. Anī. Tupā rehe jurujar ym. Nixói ma'e, ame'eja saka. A'erehe i'i atu we rahā, ymanihar aja jywyr. Pe, jywyr rahā, i'ar koty te we jaxeriha aja ixo ta.)

Jesu māi rehe har. Imu ta rehe har tī.

(Mak 3.31-35; Ruk 8.19-21; Emberú 2.11-13)

⁴⁶Ngā pe Jesu pandu pandu uī rahā, imāi uhyk uwyr. Imu ta uhyk uwyr tī. Hukwen rake soroka pe a'eta pyta. Pe, amō pe pandu:

—Jesu namō japandu tar katu. Epandu eho — aja imāi ta.

⁴⁷[A'erehe amō pandu Jesu pe:

—Esarahā! Soroka pe ne māi i'āi. Ne mu ta i'āi tī. Ne namō pandu tar katu — aja riki.]

⁴⁸Pe, Jesu pandu:

—Awa riki ihē māi my? Awa riki ihē mu ta my tī? — aja a'eta pe pandu.

⁴⁹Pe, jum'u'eha ta koty ijywa ke mupuku. Pe, pandu:

—Pesarahā! Ko riki ihē māi. Ko riki ihē mu ta tī. ⁵⁰Ihē pái keruhū riki ywa pe har ke. A'e putar ame'e ke amō ma'ema'e rahā, ame'e riki ihē mu aja saka. Ihē rendyr aja saka tī. Ihē māi aja saka tī — aja Jesu pandu.

Ma'e ra'ĩ ke muhāi ame'ẽ rehe har*(Mak 4.1-9; Ruk 8.4-8)*

13 ¹Ame'ẽ wera rahā, ame'ẽ ok ke Jesu hijar oho. Ypa rymy'y rehe uhyk oho. A'ep wapyk. Pe, ngā ke mu'e uĩ. ²Heta ngā juramā jy'ar ehe. Heta te hũ. A'erehe jarusu keruhũ pe opor oho. Ame'ẽ pe wapyk. Ypa rymy'y rehe ngā pu'am u'am. ³Myja me'ẽ ma'e ra'ĩ my, ame'ẽ ke ngā pe Jesu pandu uĩ. Kuja riki:

—Ma'e ra'ĩ ke amō sawa'e muhāi oho. ⁴Kupixa pe ma'e ra'ĩ muhāi rahā, awa rape rupi amō ha'ĩ u'ar. Ame'ẽ ke ma'ewyra u'u uwyr. Upa u'u. ⁵Amō ma'e ra'ĩ ita ty rupi u'ar. Ywy katu ame'ẽ ke ta'yr mi a'ep. Pe, ha'ĩ hywōi. Ywy heta ym a'ep, a'erehe pahar hywōi. ⁶Pe, warahy haku rahā, i'y manō. Hapo ipyp oho ym, a'erehe upa te'e manō. ⁷Amō ma'e ra'ĩ juruwe ty rupi u'ar. Juruwe tiha py oho, a'erehe ma'e ra'ĩ hywōi rahā, hury ym, a'erehe i'a ym. ⁸Amō ma'e ra'ĩ ywy katu ame'ẽ rehe u'ar. Pe, hywōi rahā, hury katu oho. Tiha katu oho. I'a uhem, pe, tyarō. Hymbo rehe heta i'a ihĩ. Tirĩ ta (30) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta we hũ i'a ihĩ. Sesen ta (60) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta te hũ i'a ihĩ. Sē (100) aja hetaha — aja Jesu pandu.

⁹Ame'ẽ upa rahā, a'e pandu:

—Pehẽ pekwa tar katu rahā, ihẽ apandu ame'ẽ ke rehe pehendu katu ta me'ẽ te'e — aja riki.

Myja me'ẽ ma'e ke my, ame'ẽ ke Jesu pandu*(Mak 4.10-12; Ruk 8.9-10)*

¹⁰I'i we Jesu rehe jumu'eha ta uhyk rahā, pandu ipe:

—Ngā pe nde erepandu pandu rahā, myja me'ẽ ma'e ke my aja nde erepandu. Ma'erehe my? — aja ipe.

¹¹Jesu pandu:

—Apo amō koty Tupā mujekwa. Pyahu ame'ẽ ke, ame'ẽja saka. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak ame'ẽ ke a'e putar katu. “Ihēma'e a'e” aja a'e pandu. “Ame'ẽ ke nema'e jumu'eha ta pe emujekwa” aja Tupā pandu ihẽ pe. Amō ta pe anĩ. Amujekwa ym ta. (A'erehe myja me'ẽ ma'e ke my aja apandu pandu.)

¹²Amō ukwa wan rahā, amō we ukwaha ke Tupā muwyr ta ipe. Aja rahā, upa a'e ukwa. (Ukwa tar katu, a'erehe muwyr ta ipe.) Ta'yr te mi amō ukwa rahā, ame'ẽ ta'yr te mi ukwaha ke Tupā mukanim ta ingi. (Ukwa tar ym, a'erehe mukanim ta ingi.) ¹³Myja me'ẽ ma'e ke my aja ngā pe ihẽ apandu. Ma'erehe my? Kuja riki. A'eta ma'ā tipe. Usak ym ma'e ke. A'eta hendu tipe. Ukwa ym riki. ¹⁴A'erehe yman Isai pandu aja uhyk. Kuja riki ame'ẽ:

“Peme'ẽ ta Tupā je'ēha rehe hendu hendu tipe. Ukwa ym riki. A'eta usak usak tipe. Ukwa ym ma'e ke.

¹⁵Iākā riki ianam rāi, a'erehe pyhyk ym. Ukwa ym.

Ipyakwar ke kynda, ame'ẽja saka. Hendu tar ym.

Eha ke jupyk tĩ, ame'ẽja saka tĩ. Usak tar ym.

Upa aja ym rahā, upa ma'e ke usak ta. Upa ma'e ke rehe hendu katu ta.

Upa ma'e ke ukwa katu ta.

Aja rahā, Tupā koty ipy'a ke a'eta muruwak ta.

Aja rahā, ipy'a ke Tupā mujywyr ta a'eta rehe” aja Isai pandu.

¹⁶—Pehē anī. (Pehē riki ihēma'e jumu'eha ta ke.) Upa ihē ama'ema'e ame'ē ke rehe pesak. Upa ihē apandu pandu ame'ē ke rehe pehendu tī. A'erehe jetehar te ke pekwa katu riki. A'erehe pehē rury katu ame'ē ta ke pehē. ¹⁷Ko apandu pehē pe. Ihē rehe pesak. Aja ihē rehe heta ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta usak tar katu te riki. A'eta usak ym. (Pesak, a'erehe pehē rury katu ame'ē ta ke pehē.) Ihē je'ēha rehe pehendu. Aja ihē je'ēha rehe heta ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta hendu tar katu te tī. A'eta hendu ym. (Pehendu, a'erehe pehē rury katu ame'ē ta ke pehē) — aja Jesu pandu.

Ma'e ra'ī jyty m ame'ē rehe har Jesu mujekwa

(Mak 4.13-20; Ruk 8.11-15)

¹⁸A'e pandu tī:

—Pehendu katu! Myja me'ē ma'e ra'ī my aja ihē apandu ngā pe. Ame'ē ke ihē amujekwa ta pehē pe. ¹⁹Apo amō koty Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke, ame'ēja saka. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak rahā, ame'ē ke a'e putar katu. “Ihēma'e a'e” aja a'e pandu. Ame'ē rehe har amō hendu tipe. Ukwa ym. Ame'ē riki ma'e ra'ī awa rape rupi u'ar, ame'ēja saka. Tupā je'ēha rehe hendu tipe. Pe, ājā ramūi uhyk rahā, ame'ē ke a'e upa mukanim ingi. (Ma'ewyra u'u uwyr, ame'ēja saka.)

²⁰—Ita ty rupi amō ma'e ra'ī u'ar. Ame'ē riki kuja saka. Tupā je'ēha rehe hendu rahā, hury katu tipe. (Pahar hywōi, ame'ēja saka.) ²¹Ame'ē Tupā je'ēha ke ipy'a pe pyta ym. Hury wan riki. Tupā je'ēha rehe a'e jurujar katu, a'erehe ame'ē ke amō ta mupyrara rahā, pahar jurujar katuha ke hijar. (Warahy upa jukwa, ame'ēja saka.)

²²—Juruwe ty rupi amō ma'e ra'ī u'ar. Ame'ē riki kuja saka. Tupā je'ēha rehe amō hendu tipe. Ima'e ixoha rehe har a'e ukwa ukwa ixo. “Ma'e ihē a'u ta my? Ma'e ihē amunde ta my?” aja ukwa ukwa ixo. Tamatarer ke a'e matyr tar katu hū tī. A'erehe upa Tupā je'ēha ke mukanim, ame'ēja saka. Upa harāi riki. (A'erehe ma'e i'a ym ame'ēja saka.) Aja rahā amō we Tupā rehe har ukwa tar ym.

²³—Ywy katu, ame'ē pe amō ma'e ra'ī u'ar. Ame'ē riki kuja saka. Tupā je'ēha rehe hendu. Pe, upa ukwa katu. Aja rahā, amō hymbo rehe i'a katu. Tirī ta (30) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta we hū i'a ihī. Sesen ta (60) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta te hū i'a ihī. Sē (100) aja hetaha. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa katu, a'erehe ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e katu te hū tī. Hymbo rehe i'a heta ihī, ame'ēja saka) — aja Jesu mujekwa jumu'eha ta pe.

Ahúi aja me'ē ran rehe har

²⁴Amō myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke Jesu pandu:

—Apo apandu ta pehē pe. Yman rahā, upa katu te ngāma'e ma'ema'eha ke Tupā ukwa ta. Katu ame'ē ke ma'ema'e my? Jaxer ame'ē ke ma'ema'e my? Ame'ē ke ukwa ta. Ame'ē riki kuja saka. Kupixa pe ma'e ra'ī katu ame'ē ke sawa'e jyty m, ahúi aja me'ē ra'ī ke. ²⁵Amō pytun rahā, amō ta ukwer rahā, kupixa pe sawa'e ruwajan uhyk oho. Pe, ahúi aja me'ē pyter pe ahúi aja me'ē ran ra'ī ke jyty m. Pe, oho. ²⁶Ahúi aja me'ē tiha oho. Pe, hymbo uhem tate rahā, ahúi aja me'ē ran tiha oho tī. ²⁷Ame'ē ke miasu ta usak rahā, ijar koty uhyk oho. Pandu ipe: “Sa'e! Nema'e kupixa pe ma'e ra'ī katu ame'ē ke jande

jajytym. Myja me'ē ahúí aja me'ē ran uhem my?" aja ijar pe. ²⁸ Miasu ta pe ijar pandu: "Ihē ruwajan riki jytytym" aja ijar pandu. Miasu ta pandu: "Ahúí aja me'ē ran ke jande jahykýi ta jaho my? Aja nde ereputar my?" aja. ²⁹ "Anĩ. Ahúí aja me'ē ran ke pehykýi pemuhem rahā, ahúí aja me'ē'y ke pehykýi pemuhem ta my tĩ. Juja katu te saka. ³⁰ A'erehe mā peja ihĩ. Ahúí aja me'ē namō ahúí aja me'ē ran pyta. Ahúí aja me'ē itawa ym rahā, mā peja ihĩ. Itawa rahā, parakyha ta pe ihē apandu ta: 'Ahúí aja me'ē ran ke pemondok py. Peka-kwar. Pe, upa hapy. Upa rahā, ahúí aja me'ē ke pemondok tĩ. Pe, ame'ē ke matyriha renda pe pematyr' " aja ijar pandu — aja Jesu pandu.

Amō ma'e ra'ĩ rehe har (mosata ra'ĩ)

(Mak 4.30-32; Ruk 13.18-19)

³¹ Amō myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke Jesu pandu tĩ:

—Kome'ē ywy keruhū pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē riki kuja saka. Kupixa pe ma'e ra'ĩ ta'yr te mi, ame'ē ke sawa'e jytytym. Mosata ra'ĩ ke. ³² Amō ma'e ra'ĩ wyr koty te we ta'yriha ame'ē. Ame'ē hywōi. I'y tiha te hū oho rahā, kupixa pyter pe tiha te ame'ē ke a'e. Myra aja tihaha, a'erehe ma'ewyra riki haity mujā ehe. Hākā rehe mujā — aja pandu.

(Aja rahā, Jesu pandu py rahā, Tupā kotyhar ta heta ym te. Ma'e ra'ĩ ta'yr te mi, ame'ēja saka. I'i atu te rahā, ixotyhar ta heta te hū ta. I'y tiha te hū, ame'ēja saka, aja mujekwa.)

Ma'e mupururukiha rehe har

(Ruk 13.20-21)

³³ Amō myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke Jesu pandu tĩ:

—Kome'ē ywy keruhū pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē riki kuja saka. Ahúí aja me'ē ku'i pe ma'e mupururukiha ke kūjā mupara. Rar tyryhem mupara. Upa rahā, upa ahúí aja me'ē ku'i pururuk hū — aja pandu.

(Aja rahā, Jesu pandu py rahā, Tupā kotyhar ta heta ym te. I'i atu te rahā, heta te hū, aja mujekwa.)

Myja me'ē ma'e ke my aja Jesu pandu. Ma'erehe my?

(Mak 4.33-34)

³⁴ Ngā pe myja me'ē ma'e ke my aja jō Jesu pandu pandu. ³⁵ Aja rahā, yman Tupā je'ēha rehe panduha ihĩ, aja me'ē uhyk. Kuja riki:

"Ngā pe ma'e ke ihē apandu pandu rahā, myja me'ē ma'e ke my aja ihē apandu ta.

Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā, ame'ē ngi har ma'e ke amō ukwa ym.

Ame'ē ke ihē apandu pandu ta ngā pe" aja Tupā je'ēha rehe panduha ihĩ. Ame'ē panduha uhyk apo 'y.

Ahúí aja me'ē ran rehe har Jesu mujekwa

³⁶ Ngā ke Jesu hijar. Pe, hok pe ixo oho. Jumu'eha ta jō uhyk uwyr ehe. Pandu ipe:

—Ahúí aja me'ē ran rehe har nde erepandu. Ame'ē ke jande pe emujekwa katu — aja ipe.

³⁷ Jesu pandu:

—Ko awa ihê tĩ. Tupã je'êha rupi ajur. Ma'e ra'ĩ katu ame'ê ke sawa'e jyty. Ihê riki ame'ê sawa'e ke. ³⁸Kupixa riki kome'ê ywy keruhũ aja saka. Ma'e ra'ĩ katu ame'ê riki Tupã kotyhar ta aja saka. Ahúi aja me'ê ran riki Satana kotyhar ta aja saka. ³⁹Ahúi aja me'ê ran ra'ĩ ke sawa'e ruwajan jyty. A'e riki Satana. (Ājā ramūi a'e.) Itawa rahā, ijar matyr. Ame'ê riki 'ar rehe angaha uhyk. Parakyha ta riki Tupã je'êha rahoha ta ke. ⁴⁰Ahúi aja me'ê ran ke parakyha ta kakwar. Pe, hapy. Aja riki 'ar rehe angaha uhyk ta rahā, (Satana kotyhar ta ke muj'ar ta ti.) Kuja. ⁴¹Awa ihê tĩ. Tupã je'êha rupi ajur. Pesarahā! Tupã je'êha rahoha ta ke ihê amondo ta. Parakyha ta aja amondo ta. Kome'ê ywy keruhũ pe ihê amondo ta. Pe, kome'ê ywy keruhũ pe har ta ngi upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ê ta ke Tupã je'êha rahoha ta muj'ar ta. Amō ta pe ngā pandu: “Ma'e peka'u te'eha ke pema'erahā!” aja. Aja pandu ame'ê ta ke Tupã je'êha rahoha ta muj'ar ta tĩ. ⁴²Pe, upa muj'ar rahā, tata keruhũ renda pe ombor ta. A'ep ahy te hũ ta, a'erehe jixi'u hũ ta. Ahy te hũ, a'erehe hāi ke su'u su'u rāi. ⁴³Tupã kotyhar ta anĩ. Tupã je'êha rahoha ta muj'ar ta tĩ. Pe, jande pái keruhũ koty hury katu te ta. Tupã ixo ame'ê pe hury katu te ta. Warahy hendy katu rahā, hury katu awa. Aja Tupã kotyhar ta hury katu te ta. Pehê pekwa tar katu rahā, ihê apandu ame'ê ke rehe pehendy katu ta me'ê te'e — aja Jesu pandu.

Kupixa pe ma'e katu ame'ê ke amō mahem

⁴⁴A'e pandu tĩ:

—Tupã ixo ame'ê pe amō oho tar katu te hũ. Ame'ê riki kuja saka. Kome'ê ywy keruhũ pe har kupixa pe tamatarer hũ ke amō mukanim. Jyty riki. Ame'ê ke amō riki mahem. Pe, amō renda pe mutyryk. Jyty tĩ. Hury katu a'e. A'erehe upa ima'e ke a'e muhepy. Pe, ame'ê tamatarer pe kupixa ke ijar ngi a'e jo'ok oho. Muhepy. Aja putar katu aja mujekwa — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, Tupã ixo ame'ê pe oho tar katu te hũ, aja mujekwa. A'erehe upa ima'e ke hijar. Pe, ohoha pyhyk katu. Ame'ê riki tamatarer keruhũ 'ar koty te we katuha, aja Jesu mujekwa katu.)

Pero rehe har

⁴⁵Jesu pandu tĩ:

—Tupã ixo ame'ê pe amō oho tar katu te hũ. Ame'ê riki kuja saka tĩ. Pu'yr aja ame'ê ke. Pero ke. Ituwyr ame'ê. Ma'e ra'ĩ jupu'a. Ame'ê ke amō sawa'e kekar. Kome'ê ywy keruhũ muhepyha renda rupi kekar kekar ixo. Katu te ame'ê ke kekar. ⁴⁶Pe, amō katu te ame'ê ke sawa'e mahem rahā, upa katu te ima'e ma'e ke muhepy. Pe, ame'ê tamatarer pe ame'ê pero ke jo'ok oho. Muhepy. Aja putar katu aja mujekwa — aja Jesu.

(Aja rahā, Tupã ixo ame'ê pe oho tar katu te hũ, aja mujekwa. A'erehe upa ima'e ke hijar. Pe, ohoha pyhyk katu. Ame'ê riki pu'yr hepy te hũ 'ar koty te we katuha, aja Jesu mujekwa katu.)

Kyhapari rehe har

⁴⁷A'e pandu tĩ:

—Yman rahā, ngā rehe har Tupã ukwa ta. Katu ame'ê ke ma'ema'e my? Ka'u te'eha ke ma'ema'e my? Ame'ê ke a'e ukwa ta. Ame'ê riki kuja saka tĩ. Kome'ê

ywy keruhũ pe har ypa pe kyhapari ke pira pyhykiha ta ombor ombor ixo. Upa ma'e pira ke a'eta pyhyk. ⁴⁸Kyhapari tyryhem rahã, ypa rymy'y rehe hykýi raho. Pe, wapyk rahã, pira ke amõ koty koty matyr. Amõ u'u katu ame'ẽ ke wasãkã pe mou. U'u ym ame'ẽ ke ombor. ⁴⁹Ar rehe angaha uhyk rahã, aja ta tĩ. Tupã je'ẽha rahoha ta ohoho. Pe, awa ta pyter ngi katu ym ame'ẽ ta ke a'eta mujy'ar. Katu ame'ẽ ta Tupã koty pyta ta. ⁵⁰Katu ym ame'ẽ ta anĩ. Tata keruhũ renda pe ombor ta. (Ahy hũ ta,) a'erehe jixi'u hũ ta. (Ahy te hũ ta,) a'erehe hã ke su'u su'u riki — aja Jesu pandu.

Ma'e pyahu ame'ẽ ke. Ma'e kwehehar ame'ẽ ke tĩ.

⁵¹Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Upa ame'ẽ ihẽ apandu ame'ẽ ke pekwa katu my? — aja.

—Upa jakwa katu — aja Jesu pe.

⁵²Pe, a'e pandu:

—Aja rahã, kuja riki. Mu'eha ukwa katu ame'ẽ ke, aja saka. Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta Tupã kotyhar ta aja jumuruwak rahã, ok jar aja saka. Matyriha renda pe ima'ehũ namõ ixo. Pe, ame'ẽ ngi ma'e pyahu ame'ẽ ke muhem. Ma'e kwehehar ame'ẽ ke muhem tĩ. (Ame'ẽ riki ma'e ke mu'e, ame'ẽja saka tĩ) — aja Jesu pandu.

(Aja rahã, Jesu rehe har jetehehar te jumu'eha ta mu'e ta. Ame'ẽ riki ma'e pyahu, ame'ẽ ke muhem, ame'ẽja saka. Ymanihar Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ke jetehehar te mu'e ta tĩ. Kwehehar ame'ẽ ke muhem, ame'ẽja saka tĩ. Aja Jesu mujekwa katu jumu'eha ta pe.)

Jesu ke Nasare ok ta pe har ta putar ym

(Mak 6.1-6; Ruk 4.16-30)

⁵³Myja me'ẽ ma'e ke my, ame'ẽ ke Jesu upa pandu rahã, ame'ẽ ok ngi oho.

⁵⁴Hekoha pe a'e jywyw oho, Nasare ok ta pe. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e mu'e. Hendu ame'ẽ ta pandu:

—Mã! My riki ukwa katuha pyhyk my? Awa a'e ke mu'e my? (Jakwa ym jande.) Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu te. Mã! Jande aja awa te'e a'e tĩ. Myja ame'ẽ ke ma'ema'e my? (Jakwa ym tĩ.) ⁵⁵Myra rehe ma'eha ame'ẽ ra'yr Jesu. Mari membyr a'e. Imu ta kohĩ tĩ, jande rekoha pe. Tian. Jose amõ tĩ. Jun amõ tĩ. Simã amõ tĩ. ⁵⁶Upa hendyr ta jande rekoha pe ixo tĩ. My ngi upa ima'e ukwa katuha ke a'e pyhyk my? (Jande jakwa ym) — aja Jesu rehe har pandu.

⁵⁷A'erehe Jesu ke a'eta putar ym. (A'erehe a'eta pe Jesu pandu:)

—Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ke upa amõ ok ta pe har ta putar katu. Hekoha te pe har ta anĩ. Putar ym. Katu ym aja usak ehe. Ianam ta aja tĩ. Katu ym aja usak ehe tĩ. (Aja ihẽ ke ihẽ rekoha pe har ta putar ym tĩ) — aja Jesu.

⁵⁸Awa te'e a'e, aja jõ a'eta ukwaha naĩ. A'erehe a'ep pe har ta jurujar ym ehe. A'erehe marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke heta a'e ma'e ym. (Aja a'e ke kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke a'e aja Jesu mujekwa tar ym a'ep pe har ta pe.)

Juã mujahukiha manõ ame'ẽ rehe har

(Mak 6.14-29; Ruk 9.7-9)

14 ¹Jesu ke amõ ta putar ym. Arahã Jesu ma'ema'eha rehe har Ero hendu. A'e riki ngariréi ywy pe har tama'e kapitam. ²Inamõ ixo ame'ẽ ta pe a'e pandu:

—Jesu riki Juā mujahukiha ke. Juā ke manōha ngi Tupā mukwera katu muhem tī. A'erehe pyrātā te ha namō ma'e ke Jesu ma'ema'e katu. Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke ma'ema'e katu — aja Ero ukwaha naī.

³⁻⁴ Amukwehe te kuja ixo. Ero mu ixo. Her Siri. Siri rakehar rer Erondi. Ame'e imu rakehar ke Ero jo'ok raho ingi. A'erehe Juā pandu ipe:

—Peja ym. Ne mu rakehar namō nde erexo rahā, katu ym tiki — aja Ero pe pandu.

Ame'e panduha ke Erondi putar ym. A'erehe Ero pe kūjā pandu:

—Kyndaha pe Juā ke ekynda eraho — aja ixawa'e pe.

A'erehe sonda ta pe Ero pandu:

—Juā ke pepyhyk peho. Pepukwar, pe, kyndaha pe pekynda peraho — aja riki.

⁵ A'e ke Ero jukwa ta tipe. Juā riki Tupā je'ēha pandu ame'e ke aja jundéu awa ta ukwa katu. Juā ke jukwa rahā, jundéu awa ta parahy ta. A'erehe Ero kyje. Jundéu awa ta ngi kyje. A'erehe jukwa ym we rī.

⁶ (Pe, jukwaha angaha rehe uhyk 'y.) Yman imāi pusu ngi Ero u'ar. Ame'e u'ariha ke ukwa ukwa uī ngā. A'erehe huryha amō ta mujā. Arahā Erondi membyr riki purahāi. Imembyr kūjā ke. Ame'e rehe Ero usak rahā, hury katu. ⁷ (A'erehe kūjātāi pe a'e pandu:)

—Ma'e ke nde ereputar ame'e ke nde pe ihē ame'e ta. Jete katu te atu ihē apandu. Ihē ame'e ta nde pe. Jete katu te atu ihē apandu ym rahā, mā peja Tupā ihē ke jukwarahā! — aja Ero pandu.

⁸ Pe, kūjātāi pe imāi pandu: “Juā ākā ke epandu ipe, Ero pe” aja. A'erehe kūjātāi pandu:

—Juā mujahukiha ākā ihē aputar. Ita paratu 'ar pe ihē pe erur apo — aja Ero pe.

⁹ Ame'e ke rehe Ero hendu rahā, pyai riki. Juā ke jukwa tar ym, a'erehe pyai tipe. A'e pandu ramō: “Ma'e ke nde ereputar ame'e ke ihē ame'e ta nde pe” aja kūjātāi pe. Ame'e ke rehe upa inamō ixo ame'e ta hendu tī. Panduha aja ma'e ym rahā, huxī ta. A'erehe sonda ta pe pandu:

—Kūjātāi putar ame'e ke pema'e peho — aja Ero.

¹⁰ A'erehe sonda ta ke kyndaha pe mondo. Pe, a'eta Juā ākā ke mondok ingi.

¹¹ Ita paratu 'ar pe iākā ke sonda ta werur. Pe, kūjātāi pe me'e. Ame'e ke imāi pe kūjātāi raho. (A'erehe Juā manō te, aja Erondi ukwa katu 'y.) ¹² Juā namō jumu'e ixo ame'e ta kyndaha pe oho. Hete ke raho ingi. Pe, jyty m raho. Upa rahā, Jesu pe a'eta pandu oho. “Juā ke sonda ta jukwa” aja Jesu pe pandu oho.

5.000 hetaha ta pe ngā mi'u ke Jesu me'e

(Mak 6.30-44; Ruk 9.10-17; Juā 6.1-14)

¹³ “Juā ke amō ta jukwa” aja Jesu hendu rahā, jarusu keruhū pe opor oho. Y ruwāi rehe oho. Awa nixói te ame'e pe oho. Jesu oho ame'e ke rehe ngā hendu. A'erehe ok ta ke hijar, pe, awa rape rupi wata oho. Jesu oho, a'ep a'eta oho tī. ¹⁴ Jarusu keruhū ngi uhem oho rahā, heta ngā rehe Jesu usak. Pyrara a'e usak ngā rehe. Pe, ahy ixo ame'e ta ke mukatu. ¹⁵ Ka'aruk koty rahā, jumu'eha ta uhyk ehe. Pandu ipe:

—Ka'aruk te apo. Ko awa nixói te ame'e ke ko. Ngā ke emondo sengi. Paite ok ta rupi imi'u ke a'eta jo'ok ta oho — aja Jesu pe.

¹⁶ A'e pandu:

—Anī. Ame'ë ke pehë atu peme'ë ngā pe. Aja rahā, a'eta oho ym ta — aja Jesu.

¹⁷ Jumu'eha ta pandu:

—Mbeju ke awa po wajar peteihar upa jō kohī. Pira ka'ë mokōi jō kohī tī. Marā ka ym ngā rehe uhykiha.

¹⁸ —Ame'ë ke ihē pe perur — aja Jesu.

¹⁹ Ngā pe Jesu pandu:

—Kāpī 'ar pe upa pewapyk — aja.

Pe, mbeju awa po wajar peteihar upa a'e pyhyk, mokōi pira ka'ë namō. Ywa rehe a'e ma'ā. Pe, pandu:

—Ne jō riki katu te me'ë ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu — aja Tupā pe.

Pe, mbeju ke a'e mopok. Ame'ë ke jumu'eha ta pe me'ë. Pandu:

—Ngā pe peme'ë me'ë peraho — aja Jesu.

²⁰ Upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Pyta we ame'ë ke jumu'eha ta matyr matyr. Wasākā pe matyr. Wasākā kuja, awa py mokōi hetaha a'eta matyr. ²¹ Upa ngā u'u. Sawa'e ta u'u. Kūjā ta u'u tī. Ta'yn ta u'u tī. Sawa'e ta jō hetaha manga rahā, 5.000 sawa'e ta hetaha.

Y 'ar rupi Jesu wata te'e

(Mak 6.45-52; Juā 6.15-21)

²² Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Hok pe ngā ke ihē amujwyr ta amondo axo rahā, ypa ruwái rehe peho. Jarusu keruhū pe peho. I'i atu rahā we, ihē aho ta kŷ — aja riki.

²³ Jarusu keruhū pe jumu'eha ta opor oho. Pe, oho ingi. Pe, amō ta pe pandu:

—Pehē rok pe pejwyr peho — aja ngā pe.

Upa ngā hijar oho rahā, ywy'a 'ar pe jeje Jesu oho. Tupā namō a'e pandu pandu oho. Pytun ramō rahā, a'ep jeje a'e ihī. ²⁴ Arahā, ypa pyter pe jarusu keruhū ihī. Ywytuju juwapi uwyr ehe. A'erehe y kotok nupā hū ehe.

²⁵ Sapukái je'ë tate rahā, Jesu uhyk uwyr ixo a'eta rehe. Y 'ar rupi a'e pyrū oho ixo. ²⁶ Ame'ë ke rehe jumu'eha ta usak rahā, mukahem hū ingi. Kuja pandu:

—Ājā riki peme'ë — aja ukwaha naī.

Ahem hū tī. ²⁷ Pahar a'eta pe Jesu pandu:

—Anī. Ihē te'e ko. Pemukahem ym ihē ngi! Pehē py'ahu te'e — aja Jesu.

²⁸ Pe, Petu pandu:

—Sawa'e! Nde te rahā, ihē pe ebandu: “Y 'ar rupi ihē koty ejur” aja ebandu — aja Jesu pe.

²⁹ —Ejur! — aja Jesu ipe.

Pe, jarusu keruhū ngi Petu uhem oho. Pe, y 'ar rupi Jesu koty a'e wata we oho tipe. ³⁰ Ywytu keruhū jupeju hū. Ame'ë ke a'e ukwa rahā, kyje a'e ingi. A'erehe y pe a'e jypypyk. Hātā pandu:

—Sawa'e! Ihē ke epyhyk! — aja Jesu pe.

³¹ Pahar ipo ke Jesu pyhyk. Pandu ipe:

—Mā! Tapijar te'e we nde erejuruju katu ta me'ë te'e. Ma'erehe ihē rehe nde erejuruju ym my? Katu ym aja — aja Jesu pandu.

³² Jarusu keruhū pe a'eta mokōi opor oho. Pe, ywytuhu ke putu'u. ³³ Jarusu keruhū pe jumu'eha ta ihī. Jesu rehe a'eta py'a ke moī moī katu. A'eta pandu: —Jetehar te riki. Tupā ra'yr nde — aja jumu'eha ta.

Jenesare wywy pe ahy ixo ame'ē ta ke Jesu mukatu

(Mak 6.53-56)

³⁴ Ypa ke a'eta aha oho rahā, Jenesare wywy pe uhyk oho. ³⁵ A'ep pe har ta usak ehe rahā, pandu:

—Ko Jesu uhyk uwyr — aja.

A'erehe ame'ē renda juramā rupi amō ta pandu oho:

—Jesu pete'e ixo. Upa ahy ixo ame'ē ta ke peraho ipe — aja.

A'erehe Jesu pe ahy ixo ame'ē ta ke ngā werur. ³⁶ Jesu pe ngā pandu:

—Mā peja nema'e mundeha rehe ahy ixo ame'ē ta pyhyk. Mā peja mundeha apyr rehe jō pyhyk — aja riki.

Pe, ima'e mundeha ke pyhyk ame'ē ta upa katu te katu oho.

Jundéu ramūi je'ēha rehe har

(Mak 7.1-13)

15 ¹ Ajame'ē ke parise ta uhyk uwyr ehe. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Uhyk uwyr ehe tī. Jerusarē ok ta ngi Jesu rehe uhyk uwyr. A'eta pandu ipe:

² —Ma'erehe jande ramūi mu'e ame'ē ke rehe nema'e jumu'eha ta hendu ym my? Ame'ē ta u'u rahā, jande ramūi mu'e, aja ipo ke a'eta kutuk ym riki. Katu ym aja — aja Jesu pe.

³ Pe, parise ta pe Jesu pandu:

—Pehē tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe pehendū ym tī. Pe, pehē atu pemu'e ame'ē ke rehe pehendū katu. Katu ym aja. ⁴ Tupā pandu:

“ ‘Nde pái rehe epy'a katu. Ne māi rehe aja tī. Epy'a katu tī’ ” aja riki.

—Amō we tī:

“ ‘Papa! Nde jaxer’ aja amō pandu rahā, ame'ē ke jundéu awa ta jukwa ta me'ē te'e.

‘Māi! Nde jaxer’ aja pandu rahā, aja tī. (Aja rahā, ipái ta rehe ipy'a ym, ame'ēja saka.) Ame'ē ke jukwa tī” aja Tupā pandu.

⁵ —Apo amō koty pemu'e. Ma'e ke pehī. Ame'ē namō ipái ta rehe usak katu ta me'ē te'e. Anī. “Ko Tupāma'e apo 'y. Tupā pe ihē ame'ē ta, ame'ēja saka. A'erehe pehē pe ihē ame'ē ym ta apo 'y” aja ipái ta pe. ⁶ Aja rahā, ame'ē namō ipái ta rehe usak ym ta apo 'y. Aja rahā, Tupā pandu ame'ē ke rehe pehendū ym. “Nde pái rehe epy'a katu” ame'ē rehe pehendū ym. Anī. Pehē pemu'e ame'ē ke rehe pehendū katu. Katu ym aja. ⁷ Parise ta! Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Mokōi pekwaha pereko ame'ē ta ke pehē! Yman pehē rehe har Isai mujekwa. Ame'ē riki jetehar te ke. Kuja a'e mupinim. Tupā pandu:

⁸⁻⁹ “Peme'ē ta riki ihē pe pandu: ‘Ne jō riki katu te me'ē ke’ aja tipe. Anī.

Hendu ym ihē je'ēha rehe. Ihē rehe ipy'a ke a'eta moī moī ym tī.

Hamūi ta je'ēha ke a'eta mu'e ixo. Kome'ē riki Tupā je'ēha aja a'eta mu'e nai” aja Tupā pandu. Aja Isai mupinim.

—Aja riki pehē tī. (Tupā je'ēha rehe pehendū ym tī) — aja parise ta pe Jesu pandu. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pe pandu tī.

Ma'e mujaxeriha rehe har*(Mak 7.14-23)*¹⁰Ngã pe Jesu pandu:

—Se pehẽ pejur. Pehendurahã! Aja rahã, pekwa katu ta. Ipo kutukiha rehe har amujekwa ta. ¹¹Ma'e ke juru pe amõ moĩ. Ipo pe moĩ. Ame'ẽ ke amõ py'a ke mujaxer ym. Anĩ. Ma'e ke amõ pandu ame'ẽ ke juru ngi uhem, ame'ẽja saka. Ame'ẽ riki ipy'a jaxeriha ke mujekwa katu — aja ngã pe.

¹²Pe, jumu'eha ta jõ uhyk uwyr ehe. Pandu ipe:

—Parise ta pe ymanihar Tupã je'ẽha ke nde erepandu ramõ. Arahã nde rehe a'eta parahy riki. Ame'ẽ ke nde erekwa my? — aja Jesu pe.

¹³A'e pandu:

—A'e tỹ. Akwa riki. Pesarahã! Ihẽ pái keruhũ riki ywatehar a'e. Parise ta mu'e ame'ẽ ke ma'eywa'y aja saka. Ma'eywa'y ke ihẽ pái keruhũ jytym ym rahã, ame'ẽ ke a'e hykýi muhem ta. (Aja rahã, parise ta mu'e naĩ, ame'ẽ ke upa a'e mukanim ta, aja mujekwa.) ¹⁴Ame'ẽ parise ta rehe har pekwa pekwa ym pexo. Eha ym te ame'ẽ tama'e kapitã ta ke a'eta. Eha ym te, ame'ẽja saka riki. Eha ym te ame'ẽ ke amõ eha ym te ame'ẽ hykýi raho rahã, mokõi riki janãha pe oho ta — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹⁵Amõ py'a ke mujaxer, ame'ẽ rehe har Petu pandu:

—Ma'e amõ u'u ame'ẽ ke rehe har nde erepandu. Ame'ẽ ke jande pe emujekwa katu. Jakwa ym — aja ipe.

¹⁶Jesu pandu:

—Mã! Amõ ta aja pekwa ym my tĩ. ¹⁷Pekwa ta me'ẽ te'e. Amujekwa ta. Ma'e ke amõ juru pe moĩ rahã, ame'ẽ ke u'u. Pe, pusu pe oho. A'engi ka'a rahã, uhem tĩ. ¹⁸Pe, ma'e ke jurukwar ngi uhem rahã, ame'ẽ riki ma'e pandu, ame'ẽja saka. Aja rahã, ipy'a ngi muhem, ame'ẽja saka. Ame'ẽ riki amõ ke jaxeriha mujekwa. ¹⁹Ipy'a pe upa ma'e ka'u te'eha ke ukwa ukwa ixo. Pe, ukwa ukwa ixo ame'ẽ ke a'e ma'ema'e tĩ. Ko amõ ke jukwa tar katu. Amõ kũjã rehe ka'u te'e tĩ. Amõ sawa'e rehe ka'u te'e tĩ. Amõ ka'u te'eha ma'ema'eha ke putar katu tĩ. Amõma'e ke mukanim tar katu tĩ. Te'e pandu tar katu tĩ. Amõ rehe juru ai tar katu tĩ. Upa aja ukwa ukwa ixo rahã, ame'ẽ ke ma'ema'e ta tĩ. Katu ym aja. ²⁰Upa ame'ẽ riki amõ ke mujaxer ai. Ipy'a ke juhyk ym, aja ixo. Hamũi ta mu'e, aja ipo ke amõ kutuk ym ha namõ ma'e ke u'u rahã, ame'ẽ ke amõ py'a jaxeriha mujekwa ym — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Jundéu awa aja ym ame'ẽ jurujar katu ehe*(Mak 7.24-30)*

²¹A'engi Jesu oho, jumu'eha ta namõ. Pe, amõ ywy pe oho. Tir ok ta rake ame'ẽ pe oho. Sinõ ok ta rake ame'ẽ ywy tĩ. ²²Ame'ẽ ywy pe har uhyk uwyr ehe. Kũjã ke a'e. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ke a'e. Hekoha te riki amõ ywy ke. Kanaã ywy ke. Jesu pe a'e pandu:

—Sa'e! Ndawi rainõ ke nde. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke nde. Pyrãtãha namõ nde erexo, a'erehe ihẽ membyr ke nde eremukatu katu, aja akwa katu. A'erehe ihẽ rehe epyrara esak! Ihẽ membyr py'a rehe ãjã ihĩ, a'erehe mâte ixo — aja kũjã pandu.

²³Jesu pandu ym te ipe. Jumu'eha ta uhyk uwyr ehe. Pandu:

—Imembyr emukatu. Pe, emondo sengi. Jande raikwer rupi kūjā wata ixo. Mutyapu hū riki. Jixi'u hū riki — aja Jesu pe.

²⁴ A'e pandu:

—Jundéu awa ta pe jō ihē ke Tupā mondo, a'erehe ihē amukatu tar ym. Jundéu awa aja ym kūjā. Jundéu awa ta riki arapuharan ta kanim, ame'ēja saka riki. Tupā ke hijar oho, a'erehe kanim oho, ame'ēja saka — aja Jesu.

²⁵ Ame'ē ke rehe kūjā hendu rahā, uhyk uwyr ehe. Ipyñarāi pe wapyk uī. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pandu ipe:

—Sa'e! Ihē rehe epyrara esak. Ihē membyr emukatu — aja Jesu pe.

²⁶ A'e pandu:

—Ta'yn ta mi'u ke jawar ta pe ombor rahā, katu ym — aja kūjā pe. (Aja rahā, jundéu awa tama'e ke jundéu awa aja ym ame'ē ta pe me'ē rahā, katu ym, aja Jesu mujekwa.)

²⁷ Kūjā pandu:

—Sa'e! Ame'ē riki jetehar te ke. Anī we rī. Ijarma'e myrape 'ar ngi u'ar ame'ē ke jawar ta u'u riki — aja ipe. (Aja rahā, jawar aja ma'e katu ame'ē ke rehe kūjā harō ta, aja mujekwa katu.)

²⁸ Pe, kūjā pe Jesu pandu:

—Ihē rehe nde erejurujar katu te. Ne membyr ke ihē amukatu ame'ē ke nde ereputar. Ame'ē ke ihē ama'e ta kŷ — aja ipe.

Arahā imembyr upa katu oho 'y.

Heta ngā ke Jesu mukatu

²⁹ A'engi Jesu oho tī. Ypa rymy'y rake rupi wata ixo. Ngariréi ame'ē ypa ke. Pe, ywy'ā rehe jupir rahā, wapyk. ³⁰ Heta ngā uhyk uwyr ehe. Ahy ixo ame'ē ta ke a'eta werur. Wata katu ym ame'ē ta ke werur tī. Eha ym te ame'ē ta ke aja tī. Werur ipe tī. Ipy pyrātā ame'ē ta ke aja tī. Je'engai ame'ē ta ke aja tī. Werur ipe tī. Heta ahy ixo ame'ē ta ke werur ipe. Jesu py rake mou. Pe, upa ame'ē ta ke a'e mukatu. ³¹ Je'engai ame'ē ta pandu pandu katu. Ipy pyrātā ame'ē ta wata katu tī. Wata katu ym ame'ē ta wata katu tī. Eha ym te ame'ē ta upa ma'e ke rehe ma'ā katu tī. Ma'e ke rehe usak katu tī. Upa aja ngā usak rahā, pandu:

—Mā! Katu te hū! — aja riki.

Pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja Tupā pe.

Tupā rehe ipy'a ke jundéu awa ta moī moī. Ame'ē Tupā pe ngā pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja.

4.000 hetaha ma'e ke u'u

(Mak 8.1-10)

³² Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pejur pehē! Pesarahā! Peme'ē heta ame'ē ta ihē namō ixo. Mahapyr ukwer apo. Ngā mi'u nixói ngā pe. A'erehe ngā rehe apyrara ihē asak. Hok pe amujywyr amondo rahā, myjahyha ixangwer ym. Ngā mi'u ke ihē ame'ē ym rahā, hok pe amujywyr tar ym amondo — aja.

³³ Jumu'eha ta pandu ipe:

—Se awa nixói te ame'e pe jande jaxo. Myja me'e heta ame'e ta pe ngā mi'u ke jame'e ta my? My ngi jajo'ok ta my? — aja Jesu pe.

³⁴A'e pandu:

—Myja hetaha mbeju namō pexo my? — aja.

A'eta pandu:

—Kuja, awa po wajar mokōi hetaha kohī. Pira ka'e ta'yr mi kohī tī — aja.

³⁵Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Upa pewapyk! Ywy rehe pewapyk — aja.

³⁶Pe, mbeju ke a'e pyhyk, pira ka'e namō. Pe, Tupā pe a'e pandu:

—Ne jō riki katu te me'e ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu — aja Jesu pandu.

Mbeju a'e mopok. Pira ka'e mupen tī. Ame'e ke jumu'eha ta pe me'e me'e. Pandu:

—Ngā pe peme'e me'e peraho — aja.

Pe, jumu'eha ta me'e me'e raho. ³⁷Pe, upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Pyta we ame'e ke jumu'eha ta matyr matyr. Wasākā pe matyr. Kuja wasākā, awa po wajar mokōi hetaha a'eta matyr. ³⁸Sawa'e ta u'u. Kūjā ta u'u tī. Ta'yn ta u'u tī. Sawa'e ta hetaha ke jō amō manga rahā, kuja, 4.000 sawa'e ta hetaha. ³⁹Pe, ngā ke Jesu mujwyr mondo, hok pe. Pe, jarusu keruhū pe a'e opor oho, jumu'eha ta namō. Pe, amō ywy pe oho, Mangandā ywy pe.

Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke Jesu ma'e

Ame'e ke amō ta usak tar katu

(Matéu 12.39; Mak 8.11-13; Ruk 12.54-56)

16 ¹Amō parise ta uhyk uwyр ehe, Jesu rehe. Moise je'ēha mu'e ame'e ta uhyk uwyр ehe tī. Johu ngā pandu ipe:

—Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke mā peja ema'e. Ywa rehe ma'e ke ema'e. Nde erema'e rahā, nde ke Tupā muwyr aja jakwa katu ta — aja Jesu pe.

A'eta jurujar tar ym. Jesu jawy rahā, marā ka ym ma'eha rahā, a'e ke Tupā muwyr ym, aja ngā pe pandu ta tipe. A'erehe a'eta manga tipe. ²Jesu pandu:

—[Warahy wapyk tate rahā, pepandu: “Ywa riki pirā, a'erehe koī warahy katu ta” aja. ³Pytuniwe pepandu: “Ywa riki pirā. (Aman pihun tī.) A'erehe apo aman ukyr ta” aja. Mā! Aman ukyriha rehe har pekwa. Ywa rehe pesak rahā, pekwa. Ihē rehe har anī. Ihē ke Tupā muwyr ame'e ke pekwa ym. Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke pyrātāha namō ihē ama'ema'e. Ame'e ke rehe pesak tipe. Anī. Ihē riki Tupā muwyr ame'e ke ihē aja pekwa ym.] ⁴Mā! Katu ym pehē. Tupā rehe har pekwa ym tī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke pyrātāha namō ihē ama'ema'e. Ame'e ke rehe pesak tar katu. Anī. Ihē amujesak ym ta pehē pe. Kuja jō ihē amujekwa ta pehē pe. Yman Jon pira keruhū pusu rehe ihī. Mokōi a'ep ukwer. Pe, katu jywyr tī. Aja rahā, a'e ke Tupā mondo, aja mujekwa ngā pe. Aja ihē tī — aja Jesu pandu.

(Jon aja Jesu tī. Jesu manō te rahā, katu jywyr ta tī. Manōha ngi kwera katu uhem tī. Aja rahā, Jesu ke Tupā muwyr, aja mujekwa katu tī.)

Upa pandu rahā, parise ta ke Jesu hijar oho. Amō koty oho.

Parise tama'e mupururukiha rehe har

(Mak 8.14-21)

⁵Jarusu keruhū pe ypa ruwái koty jumu'eha ta oho rahā, mbeju ke raho ym. Harái riki. ⁶Pe, Jesu pandu:

—Pesak katu pe'am! Mbeju mupururukiha ke pepyhyk ym, parise tama'e ke. Moise je'ēha mu'e ame'ē tama'e ke aja tī. Pepyhyk ym tī — aja jumu'eha ta pe.

⁷A'eta pandu pandu a'eta jupe:

—Mbeju ke jande jarur ym, a'erehe aja Jesu pandu — aja pandu a'eta jupe.

⁸A'eta pandu pandu a'eta jupe, ame'ē ke Jesu ukwa, a'erehe pandu:

—Mbeju ke peharái, ame'ē rehe har pepandu ym pexo. Mā! Pehē mi'u ke ihē riki ame'ē katu, ame'ē rehe pejurujar ym riki. Katu ym aja. ⁹Pehē mi'u ke ihē ame'ē katu, pehē pe, ame'ē ke pekwa ta me'ē te'e. Kuja, 5.000 sawa'e ta hetaha pe mbeju awa po wajar peteihar upa ihē amopok. Pe, ihē ame'ē. Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo. Pyta ame'ē ke heta wasākā pemutyryhem. Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo tī. ¹⁰Amō we tī. Kuja, 4.000 sawa'e ta hetaha pe mbeju awa po wajar mokōi ihē amopok. Ihē ame'ē. Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo tī. Pyta ame'ē ke heta wasākā pemutyryhem tī. Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo tī. ¹¹Mbeju rehe har ihē apandu ym riki. Mā! Ame'ē ke pekwa ym. Parise tama'e mupururukiha rehe pesak te'e kŷ. Sanduse tama'e mupururukiha rehe aja tī. Pesak te'e kŷ tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹²Arahā jumu'eha ta ukwa katu. Mbeju ke mupururukiha amō moī. Ame'ē rehe har Jesu pandu ym, aja a'eta ukwa. Parise ta mu'e ame'ē ke mbeju mupururukiha aja saka. Ame'ē ta mu'e ame'ē ke rehe usak te'e kŷ. “Pejumu'e ym” aja mujekwa. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta ke rehe aja tī. “Pesak te'e kŷ. Peju-mu'e ym tī” aja a'eta ukwa tī.

Jesu rehe har Petu pandu

(Mak 8.27-30; Ruk 9.18-21)

¹³Sesaréi Siri ok ta rake amō henda túi. A'ep Jesu oho. Arahā jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē rehe har amō pandu rahā, myja pandu my? — aja.

¹⁴A'eta pandu:

—Kuja amō ta: “Juā mujahukiha ke nde” aja je. Amō ta: “Eri nde. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke” aja je. Amō ta: “Jeremi nde” aja tī. Amō ta: “Amō Tupā je'ēha pandu ame'ē ke nde” aja je — aja ipe.

¹⁵Jesu pandu:

—Pehērahā! Myja me'ē ihē rehe har pekwa my? — aja.

¹⁶Simā Petu pandu:

—Kirisutu nde. Tupā mu'am ame'ē ke nde. Tupā ra'yr ke nde. Tupā riki uhā te hū ame'ē ke a'e — aja ipe. (“Tupā mu'am ame'ē ke” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja mu'am, aja mujekwa katu.)

¹⁷—Katu tiki, Simā. Juā ra'yr nde. Ihē rehe har jetehar te nde erekwa. Ame'ē ke kome'ē ywy keruhū pe har mujekwa ym nde pe. Anī. Ihē pái keruhū nde pe mujekwa. Ywa pe har a'e. ¹⁸Petu! Ko apandu nde pe. Ita aja saka nde. Ihē rehe

har nde erepandu, a'erehe amō amō we hū ngā ke ihē amu'e katu ta. (Aja rahā, ihē rehe a'eta jurujar katu ta.) Pe, a'eta manō tipe rahā, pyta ym ta. Yman rahā, kwera katu ta uhem tī. ¹⁹Ihē je'ēha ke nde pe ihē amondo. Pe, ihē je'ēha rupi nde erepandu rahā, ihē rehe amō ta jurujar katu ta. Nde erepandu: "Peme'ē ema'e ym." Aja rahā, ame'ē ma'eha ke Tupā putar ym tī. Nde erepandu: "Ere. Peme'ē katu." Aja rahā, ame'ē ma'eha ke Tupā putar tī — aja Jesu pandu.

²⁰Pe, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē. Ame'ē rehe har amō ta pe pepandu ym — aja Jesu.

Jesu ke amō ta mupyrara ta

(Mak 8.31-33; Ruk 9.22)

²¹Arahā har jumu'eha ta pe Jesu mujekwa katu:

—Jerusarē ok ta pe ihē aho ta me'ē te'e. Ihē ke jundēu awa tamūi ta mupyrara hū ta. Jundēu awa tama'e pa'ihu ta aja tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Mupyrara hū ta ihē ke tī. Pe, ihē ke jukwa ta. Mokōi aker rahā, mahapyrihar wera rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem — aja riki.

²²Jumu'eha ta ngi Jesu ke Petu hyk'í raho. Pe, pandu ipe:

—Anī. Sawa'e! Aja ym ta. Nde ke amō ta jukwa ym ta. Tupā putar ym aja — aja Jesu pe naī.

²³Pe, Petu koty Jesu uwak. Pandu ipe:

—Mā! Nde riki Satana aja saka. (Ājā ramūi a'e.) Ihē ruwajan aja saka. Eho ihē ngi. Nde erekwa erekwa exo, ame'ē ke Tupā muwyr ym riki. Sawa'e ukwaha namō nde erepandu. A'erehe ihē ke nde eremupyta tar katu naī. Katu ym aja — aja ipe.

Jesu kotyhar ta ke

(Mak 8.34–9.1; Ruk 9.23-27)

²⁴Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē namō amō ixo tar katu rahā, ima'e putariha ke hijar. Pe, Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e. Pe, ihē namō oho. ²⁵Amō manō tar ym. A'erehe a'e pandu: "Anī. Jesu rehe ajurujar ym ihē" aja. Aja rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Ihē rehe amō jurujar katu, a'erehe a'e ke amō ta jukwa. Aja rahā, Tupā namō aja te'e ta a'e ixo. ²⁶Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ma'e katu ame'ē ke ihī. Ame'ē ke amō jo'ok. Matyr hū tī. Pe, manō rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Aja rahā, marā ka ym katuha. Uhāha rehe marā ka ym ma'e ke muhepyha. Nixói te ma'e.

²⁷⁻²⁸—Ywa ngi ihē ajwywr ta tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē pái keruhū katuha namō ajwywr ta. Tupā je'ēha rahoha ta namō ajwywr ta. Arahā ma'e katu ame'ē ke ihē ame'ē me'ē ta. Katu ame'ē ke amō ma'ema'e katu rahā, ame'ē pe ihē ame'ē hū ta. Katu ame'ē ke amō ma'ema'e we mi rahā, ame'ē pe ihē ame'ē we mi ta tī. Aja myja me'ē amō ma'ema'e, aja ihē ame'ē ta ipe.

—Ko apandu katu pehē pe. Se amō ta ixo. Ihē riki kapitā keruhū, aja a'eta usak ta k'ý. Ame'ē ke usak ym rahā we, manō ym we ta rī — aja Jesu pandu.

Amō koty Jesu uwak

(Mak 9.2-13; Ruk 9.28-36)

17 ¹Awa po wajar petēi ukwer rahā, ywy'ā keruhū 'ar pe Jesu jupir oho. Petu ke a'e raho tī. Tian amō tī. Imu amō tī. Her Juā. A'eta jō oho.

² A'eta usak ixo ehe rahā, amō koty Jesu uwak. Warahy hendyha aja huwa ke hendy. Ima'e mundeha riki ituwyr te tī. Hendy hū. ³ Pe, Moise ta rehe mahapyr jumu'eha ta usak. Jesu namō Moise pandu pandu u'am. Eri amō tī.

⁴ Pe, Petu pandu:

—Sawa'e! Ko jande ja'am. Katu tiki. Nde ereputar rahā, xipa ihē amujā ta. Mahapyr amujā ta. Nde pe amō. Moise pe amō tī. Eri pe amō tī. (Aja rahā, pepyta we ta rī) — aja riki.

⁵ Ame'ē ke Petu pandu u'am rahā, ywa takāxīha hendy ame'ē ke jupyk. Pe, ame'ē ngi panduha uwyr:

—Ko riki ihē ra'yr. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Ihē ke a'e muhury katu. A'e pandu ame'ē ke rehe pehendu katu — aja.

⁶ Ame'ē ke rehe jumu'eha ta hendu rahā, mukahem riki. Pe, ywy rehe u'ar oup. Ywy koty huwa ke ihī. ⁷ Mahapyr sawa'e ta rehe Jesu uhyk uwyr. Ipo ke mujar Petu ta rehe. Pe, pandu:

—Pepu'am! Pekyje ym ingi! — aja.

⁸ A'erehe a'eta ma'ā tī. Nixói awa. Jesu rehe jō a'eta usak. ⁹ Ywy'ā keruhū ngi wyjy uwyr ixo rahā, Jesu pandu:

—Pesak ramō ame'ē ke amō ta pe pepandu ym te. Moise ta namō ihē apandu ame'ē ke. Manōha ngi ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem. Arahā jō pepandu katu — aja.

¹⁰ (Eri rehe Petu ta usak ramō,) a'erehe Jesu pe pandu:

—Nde riki Kirisutu. Nde ndutar koty Eri riki uwyr py, aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pandu. Ma'erehe aja pandu my? Eri uwyr ym rī — aja Jesu pe.

¹¹ A'e pandu:

—Anī. Eri upa uwyr. Ihē Kirisutu. Ihē ndutar koty Eri riki uwyr py ixo. Ngā pe pandu pandu, aja rahā, ihē rehe ngā jurujar katu ta. Aja upa ma'e ke a'e mukatu ta. ¹² Ko pehē pe ihē apandu. Eri uwyr riki. Ngā ukwa ym ehe har. A'eta putar, aja a'e ke a'eta mupyrara. Jukwa riki. Aja ihē ke ngā mupyrara ta tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur — aja Jesu pandu.

¹³ Pe, jumu'eha ta ukwa katu. Eri te rehe har pandu ym. Anī. Eri rehe har Jesu pandu rahā, Juā mujahukiha rehe har pandu. Juā riki Eri aja tī, aja jumu'eha ta ukwa.

Kurumī ra'yr ke Jesu mukatu

(Mak 9.14-29; Ruk 9.37-43)

¹⁴ Ywy'ā keruhū ngi jywyr rahā, heta ame'ē ta koty Jesu ta jywyr oho. Uhyk rahā, amō sawa'e uhyk ehe, Jesu rehe. Ipynarāi pe a'e wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) ¹⁵ Pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Ihē ra'yr rehe epyrara esak. Manō manō a'e ixo. Aja rahā, tata pe a'e u'ar. Amō rahā, y pe a'e u'ar. ¹⁶ Nema'e jumu'eha ta pe ihē ra'yr ke ihē arur tipe. Mukatu ym a'eta — aja sawa'e pandu.

¹⁷ Jesu pandu a'eta pe:

—Mā! Pejuruja ym! Katu ym pehē! Pehē namō aja te'eha ihē axo ym ta. Aja te'eha pejuruja ym ha ihē aputar ym. Kurumī ihē pe erur — aja ipe.

¹⁸ Ājā pe Jesu hātā pandu. Arahā ājā uhem oho ingi. Pe, kurumī katu u'am.

¹⁹ Pe, Jesu pe jumu'eha ta jō pandu oho. Heta ame'ē ta nixói rahā, pandu oho. Kuja:

—Ma'erehe ājā ke jande jamuhem ym jamondo my? — aja Jesu pe.

²⁰ A'e pandu:

—Tupāma'e pyrātāha rehe pejurujar katuha uhyk katu ym. Ko apandu pehē pe. Tupā rehe amō jurujar katu rahā, upa katu te ma'e ke a'e ma'ema'e katu ta. Ma'e ra'ī riki ta'yr te mi, mosata ra'ī ke. Ame'ē ta'yriha saka, ta'yr mi jurujar katu ehe rahā, peme'ē ywy'ā rehe pepandu: “Sengi paite etyryk eho!” aja. Aja rahā, tyryk ta. Aja upa ma'e ke pema'e ta. ²¹ [Peme'ē kurumī py'a rehe ājā ihī. Ame'ē ke amō muhem mondo rahā, Tupā namō pandu pandu. Ma'e u'uha ke hijar hijar tī. Aja jō rahā, ājā ke pemuhem katu ta pemondo] — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe. (“Ywy'am” aja pandu rahā: “Upa ma'e hātā ma'eha ke” aja a'e mujekwa.)

“Ihē amanō ta” aja Jesu pandu tī

(Mak 9.30-32; Ruk 9.43-45)

²² Ngarirēi ywy pe Jesu namō jumu'eha ta jy'ar uwyr. Arahā Jesu pandu:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē rehe sawa'e ta ke amō muhyk ta werur. ²³ Pe, ihē ke ame'ē sawa'e ta jukwa ta. Mokōi aker rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem — aja jumu'eha ta pe pandu.

Ame'ē ke rehe hendu rahā, a'eta pyai ixo.

Tupā rehe jumu'eha renda keruhūma'e tamatarer rehe har

²⁴ Kapana'ū ok ta pe jumu'eha ta namō Jesu uhyk uwyr rahā, Petu koty amō ta uhyk. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe tamatarer ke a'eta matyr. (Ame'ē tamatarer namō jundēu awa tama'e pa'ī ta ma'ema'e ixo.) Matyr ame'ē ta Petu pe pandu:

—Nema'e mu'eha tamatarer me'ē my? Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe a'e me'ē my? — aja riki. (“Nema'e mu'eha” aja pandu rahā: “Jesu ke” aja ukwa.)

²⁵ —A'e tȳ. Me'ē katu a'e — aja Petu.

Ok pe Petu ixo oho. (Tamatarer ke rehe oho.) Arahā Jesu pandu py ipe:

—Simā! Myja me'ē nde erekwa my? Kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū pe awa riki tamatarer me'ē ipe my? Awa ngi a'e pyhyk my? Ta'yr ta ngi pyhyk my? Amō ta ngi pyhyk my? — aja Petu pe. (“Ta'yr ta” aja pandu rahā: “Ixotyhar ta ke” aja mujekwa.)

²⁶ A'e pandu:

—Amō ta ngi tamatarer ke a'e pyhyk — aja Jesu pe.

—Aja rahā, ta'yr ta kapitā keruhū pe tamatarer me'ē ym ta riki. Aja ihē tī. Tupā ra'yr ihē. A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē ame'ē ym ta me'ē te'e. ²⁷ Anī. Peme'ē tamatarer matyr ame'ē ta ke jamuparahy tar ym. A'erehe tamatarer jame'ē ta. A'erehe ypa pe eho. Pinda embor. Pira nde erepyhyk py, ame'ē jurukwar rehe esak katu. A'ep tamatarer nde eremahem ta. Ame'ē ejo'ok. Pe, tamatarer matyr ame'ē ta pe eme'ē. Ame'ē riki Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhūma'e ke. Uhyk katu ta. Nema'e ke rehe uhyk katu ta. Ihēma'e ke rehe aja tī. Uhyk katu ta tī — aja Petu pe Jesu pandu.

Amō 'ar koty te we katu ame'ē rehe har

(Mak 9.33-37; Ruk 9.46-48; Siri 2.3-5; 1 Petu 3.4; 1 Petu 5.5)

18 ¹Arahā, Jesu rehe jumu'eha ta uhyk uwyr. Pandu ipe:
—Nde namō jande riki kapitā keruhū aja jaxo rahā, jande ngi har
awa riki amō ta 'ar koty te we katu te me'ē ke my? — aja Jesu pe.

²Pe, ta'yn pe a'e pandu:

—Ejur — aja.

Pe, jumu'eha ta ruwa koty ta'yn ke a'e mupu'am. ³Pandu:

—Ko apandu pehē pe. Pehē py'a pemuruwak, pe, ta'yn ta aja pehē. Aja ym pehē pexo rahā, ihē namō kapitā keruhū aja pexo ym ta tī. ⁴Ihē namō kapitā keruhū aja amō ixo rahā: “Katu te ame'ē ke ihē” aja ym ixo. Ta'yn ta aja muruwak. Ame'ē riki amō ta 'ar koty te we katu ame'ē ke. ⁵Kome'ēja ta'yn ke hok pe mupyta katu, ihē kotyhar ke, a'erehe pandu ipe: “Ko nde erejur katu. Ihē rok pe epyta katu” aja. Aja rahā, ihē ke hok pe mupyta katu tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu. (Aja rahā, upa Jesu kotyhar ta rehe amō hury katu rahā, Jesu rehe hury katu tī, aja mujekwa katu.)

“Tupā rehe nde erejurujar katuha ke ehijar”

Aja mu'e ame'ē ke katu ym te

(Mak 9.42; Ruk 17.1-2)

⁶Jesu pandu tī:

—Ihē rehe amō amō ta'yn ta jurujar katu. Pe, amō pandu: “Mā! Jesu rehe pejurujar katuha ke pehijar” aja. A'erehe ta'yn ta hijar. Aja rahā, mā peja pandu ame'ē jurupy rupi itahu pukwar. Pe, itahu namō a'e ke ypa pe ombor. Pe, y jukwa. (Aja rahā, ta'yn ta ke mu'e ym ta.) Aja manō rahā, Tupā mupyraraha 'ar koty te we katuha. Tupā mupyrara rahā, mupyrara te hū ta. ⁷Mā! Kome'ē wyw keruhū pe har ta ma'e ke rehe usak. Ma'e ke rehe hendu. A'erehe ihē rehe jurujar katuha ke hijar. Aja rahā, mā katu ym. Aja ihē rehe jurujar katuha ke hijar ame'ē ta ixo. Pe, amō pandu: “Tupā rehe nde erejurujar katuha ke ehijar” aja. A'erehe hijar. Aja rahā, mâte hū pandu ame'ē ke Tupā mupyrara ta. “Ehijar” aja pandu ame'ē ke mā katu ym te — aja pandu.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'e tar katu ame'ē rehe har

(Mak 9.43-48)

⁸Jesu pandu tī:

—Nde po pe amō amō ma'e ke nde erema'ema'e, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahā, ame'ē nde erema'eha ke ema'e ym. Nde erema'e ym rahā, nde po ke nde eremondok, ame'ēja saka. Nde po peteī nixói, aja Tupā koty nde ereho ta rahā, katu tiki. Mokōi nde po rahā, mupyraraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym te tiki.

—Nde py aja tī. Amō amō ma'e renda pe nde erewata ereho, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahā, eho ym. Nde ereho ym rahā, nde py nde eremondok, ame'ēja saka. Nde py peteī nixói, aja Tupā renda pe nde ereho ta rahā, katu

tiki. Mokõi nde py rahã, mupyraraha renda pe nde ereho ta rahã, katu ym te tiki.

⁹—Amõ amõ ma'e ke rehe nde eresak, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihẽ rehe nde erejuruja katuha ke nde erehijar. Aja rahã ma'e ke rehe esak ym. Nde eresak ym rahã, nde reha nde erejo'ok, ame'ẽja saka. Nde reha peteĩ nixói, aja Tupã renda pe nde ereho ta rahã, katu tiki. Mokõi nde reha rahã, mupyraraha renda pe nde ereho ta rahã, katu ym te tiki — aja Jesu pandu.

Arapuهران kanim ame'ẽ rehe har

(Ruk 15.3-7)

¹⁰A'e pandu tĩ:

—Kome'ẽ ta'yn riki jaxer, aja ym pekwa pexo. Ko apandu pehẽ pe. Ima'e Tupã je'ẽha rahoha ta riki ihẽ pái namõ ixo. A'erehe ta'yn ta rehe har ihẽ pái namõ a'eta pandu pandu. Ihẽ pái riki ywa pe har a'e — aja Jesu. (“Ta'yn ta rehe har” Jesu pandu rahã: “Ixotyhar ta rehe har” a'e pandu.)

¹¹[Jesu pandu tĩ:

—Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur. Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'ema'e, ame'ẽ ta ke ihẽ amuhã ajur. (Ame'ẽ ta riki kanim ame'ẽ ta aja saka.)]

¹²—Pesarahã! Heta arapuharan ta namõ amõ ixo. Kuja, 100 hetaha ke. Pe, peteĩhar kanim oho rahã, myja me'ẽ ijar ma'e ta my? Myja me'ẽ pekwa my? Kuja riki. Heta ame'ẽ ta ke ijar mupyta. Ywy'ã rehe kãpĩ u'u ixo. Aja mupyta. Pe, kanim ame'ẽ ke a'e kekar kekar oho. ¹³Mahem rahã, hury katu a'e. Ko apandu pehẽ pe. Heta ame'ẽ ta kanim ym. Pe, ame'ẽ peteĩhar kanim ame'ẽ ke rehe heta ame'ẽ ta 'ar koty te we huryha. ¹⁴Aja riki pehẽ pái keruhũ tĩ. Ywa pe har a'e. Kome'ẽ ta'yn ta riki kanim oho ame'ẽ ke aja a'e putar ym — aja Jesu pandu.

(Aja rahã, amõ ke mupyraraha renda pe oho, ame'ẽ ke Tupã putar ym, aja Jesu mujekwa katu.)

Imu riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e

(Ruk 17.3-4; Ngara 6.1; Tian 5.16; Tian 5.19-20)

¹⁵A'e pandu tĩ:

—Nde rehe ma'e ka'u te'eha ke ne mu ma'e rahã, ixoty eho. Pe, a'e ma'eha ke emujekwa. “Mã peja ehijar” aja epandu ipe. Pehẽ jō mokõi pe'am rahã, pepandu pehẽ jupe. Amõ ta ukwa ym ha rupi pepandu pehẽ jupe. Nde rehe hendu katu rahã, nde rehe ne mu ipy'a jywyr ta. Katu ta. ¹⁶Nde rehe a'e hendu ym rahã, amõ mokõi sawa'e ta ne namõ nde ereho. Mokõi nixói rahã, peteĩ eraho. Aja rahã, ame'ẽ ta riki ne mu pe nde erepandu ame'ẽ ke rehe hendu ta tĩ. Pe, ame'ẽ ta pandu ta tĩ. “Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehijar” aja ta tĩ. Kuja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ.

“Katu ym nde erema'e' aja amõ pe nde erepandu rahã, ame'ẽ ke amõ mokõi hendu katu tĩ. Mokõi ym rahã, mahapyr hendu ta.

Pe, nde erepandu, ame'ẽ ke a'eta mujekwa katu ta tĩ” aja riki panduha ihĩ.

¹⁷—Pe, ame'ẽ mokõi sawa'e ta juja katu te pandu ame'ẽ ke rehe ne mu hendu ym rahã, upa jumu'eha renda pe jy'ar, ame'ẽ ta pe nde erepandu tĩ. Upa

ne mu rehe har epandu. Pe, jumu'eha renda pe jy'ar ame'e ta ne mu pe pandu ta ti. "Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehijar" aja ta ti. Ame'e rehe ne mu hendu ym rahā, a'e riki jaxer ai ame'e ke, aja pekwa ehe har. Tupā rehe ipy'a ym aja ixo ta, aja pekwa ehe har ti. Jaxer ame'e riki ne mu, aja pekwa ehe har ti — aja Jesu pandu. ("Amō imu rehe har" Jesu pandu rahā: "Ixotyhar rehe har" a'e pandu.)

Tupā kotyhar ta ixoha rehe har

(Matéu 16.19; Juā 20.23)

¹⁸ A'e pandu ti:

—Ko pehē pe ihē apandu. Kome'e ywy keruhū pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'e ta pe pepandu: "Pema'e ym" aja. Aja rahā, aja Tupā pandu ta ti. Pe, Tupā kotyhar ta pe pepandu: "Katu. Ma'e ke pema'e katu" aja. Aja rahā, aja Tupā pandu ta ti. ¹⁹Ko amō we ihē apandu. Ma'e ke Tupā namō pepandu pandu. Pehē ngi har mokōi ame'e ta juja katu te pandu rahā, ame'e ma'e ke jande pái keruhū muwyr ta ame'e ta pe. Ywa pe har a'e. ²⁰Pe, ihē rehe ipy'a ke amō ta moī moī tar katu, a'erehe jy'ar uī. Pehē ngi har mahapyrihar jō jy'ar rahā, ame'e ta namō ihē axo ta ti. Mahapyrihar nixói rahā, mokōihar jō jy'ar rahā, ame'e ta namō ihē axo ta ti — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Amō rehe ipy'a ke mujwywr ym

(Matéu 6.14-15; Ruk 17.3-4; Ese 4.32; Koro 3.13)

²¹ Jesu pe Petu pandu uwyr:

—Sawa'e! Ma'e ka'u te'e ame'e ke ihē pe ihē mu ma'e rahā, ihē py'a ihē amujwywr ehe. Myja hetaha ihē py'a amujwywr ta ehe my? Awa po wajar mokōi hetaha my? — aja ipe.

²² Jesu pandu:

—Anī. Awa po wajar mokōi jō aja ym. Heta te hū nde py'a emujwywr ehe. Marā ka ym nde eremangaha. Aja nde py'a emujwywr ehe. ²³Amō ta rehe Tupā ipy'a jwywr katu. Ame'e ke pehē pe ihē amu'e ta. Kuja riki. Yman amō ywma'e kapitā keruhū ixo. Myja tamatarer hetaha ke miasu ta jo'ok ingi my? Ame'e ke kapitā keruhū ukwa ta. ²⁴A'erehe miasu ta ke amō ta werur werur ipe. Kapitā keruhū ukwa ukwa uī ramō rahā, amō ke amō ta muhyk. Ame'e riki tamatarer heta te hū kapitā keruhū ngi jo'ok. Mujwywr ym riki. ²⁵Marā ka ym mujwywriha. Nixói te miasuma'e tamatarer. A'erehe kapitā keruhū pandu: "Kome'e miasu ke emuhepy eho. Amōma'e wan ta. Amō pe te'e paraky ta. Nde eremuhepy rahā, tamatarer ihē pe erur. Hakehar ke emuhepy ti. Ta'yr ta aja ti. Tajyr ta aja ti. Upa ima'e ke aja ti. Emuhepy. Pe, tamatarer ihē pe erur. Muhepyha riki" aja kapitā keruhū pandu ti. ²⁶Pe, ipynarāi pe miasu wapyk. Kapitā keruhū ruwa koty wapyk. Pandu ipe: "Eharō we rī. Upa katu te tamatarer ke nde pe ihē amujwywr ta" aja miasu. ²⁷Kapitā keruhū pyrara usak ehe. A'erehe pandu ipe: "Katu. Upa ihē aharāi apo 'y. Tamatarer ihē pe emujwywr ym ta me'e te'e. Eho te'e 'y" aja.

²⁸—Soroka pe ame'e miasu oho ramō rahā, ianam ke rehe a'e usak, amō miasu ke rehe. Ta'yr te mi tamatarer ke ame'e mujwywr ym. Pe, ame'e jurupy rupi miasu hātā pyhyk. Pandu ipe: "Ihē ngi tamatarer nde ereraho. Ame'e ke emujwywr" aja. ²⁹Ipynarāi pe ame'e ianam wapyk. Pe, pandu: "Eharō we rī.

Pe, upa tamatarer nde pe ihê amujywyr ta” aja. ³⁰Miasu pandu: “Anî. Aharô ym ta” aja. Pe, ianam ke kyndaha pe kynda raho. Upa katu te tamatarer mujywyr ym rahã, uhem ym ta riki.

³¹—Ame'ê ke amô miasu ta ukwa rahã, parahy riki. Pe, upa katu te ijar pe a'eta pandu oho. ³²A'erehe miasu ke ijar muhyk tî. Pandu ipe: “Mâ! Jaxer ame'ê ke nde. Tamatarer heta te hû ihê pe nde eremujywyr ym. Upa katu te ihê aharái riki. Nde erepandu ihê pe. ‘Marã ka ym ihê amujywyrriha nde pe. A'erehe eharái katu’ aja riki. A'erehe upa katu te ihê aharái. ³³Nde rehe apyrara ihê asak, aja amô miasu rehe nde erepyrara eresak ta me'ê te'e” aja ijar. ³⁴Ame'ê miasu rehe kapitã keruhû parahy. Amô rehe ame'ê miasu pyrara ym usak, a'erehe parahy ehe. (Amô sawa'e pe pandu:) “Kyndaha pe peme'ê ekynda eraho. Tamatarer upa katu te ihê pe mujywyr ym rahã, a'ep a'e ke nupã ta amô” aja kapitã keruhû pandu — aja Jesu pandu.

³⁵A'e pandu tî:

—Ame'ê kapitã keruhû aja ihê pái keruhû tî. Pehê mu rehe pehê py'a pemujywyr ym rahã, aja pehê ke ihê pái keruhû mupyrara ta tî. A'e riki ywa pe har a'e — aja Jesu pandu.

Hakehar ke hijar ame'ê rehe har

(Matéu 5.31-32; Mak 10.1-12; Ruk 16.18; 1 Korin 7.10-11)

19 ¹Ipy'a jwyryriha rehe har upa pandu rahã, Ngariréi ywy ke Jesu hijar. Pe, Jundéi ywy rehe a'e oho. Jumu'eha ta oho tî. Oho rahã, Jondã y ruwái rehe oho. ²Heta ngã haikwer rupi oho tî. Pe, ahy ixo ame'ê ta ke a'e mukatu a'ep. ³Amô parise ta uhyk uwyr ehe. Jesu panduha ke a'eta manga uwyr tipe. A'e jawy rahã, a'eta pandu ta tipe: “Jaxer ame'ê ke nde erepandu” aja. A'erehe kuja a'eta pandu:

—Upa ma'e amô putar rahã, hakehar ke a'e hijar katu my? Myja me'ê jundéu awa ta je'êha mujekwa my? — aja Jesu pe.

⁴A'e pandu:

—Tupã je'êha rehe pesak riki. Kuja amô mupinim:

“Ma'e ke Tupã mujã py rahã, sawa'e ke a'e mujã. Kûjã ke mujã tî” aja riki.

⁵—Amô we tî:

“Jumendar rahã, ipái ta ke sawa'e hijar, pe, hakehar namô ixo katu.

Ame'ê mokôihar riki peteihar aja ixo apo 'y' aja.

⁶—A'erehe ame'ê ta riki mokôï ym. Peteihar aja ixo apo 'y. A'erehe peteihar aja Tupã riki mujã. Ame'ê ke sawa'e mumokôï rahã, katu ym tiki — aja Jesu. (“Mumokôï” aja pandu rahã: “Hakehar ke ixawa'e hijar” aja mujekwa.)

⁷Parise ta pandu ipe:

—Aja rahã, ma'erehe Moise pandu my: “Hakehar ke amô hijar rahã, paper rehe mupinim: ‘Nde ihê rakehar ym apo 'y' aja. Pe, ipái ta koty hakehar ke mujywyr mondo, paper namô” aja riki Moise — aja Jesu pe.

⁸A'e pandu:

—Jundéu awa ta iãkã jumujanam ngã juehe. Tupã je'êha rehe hendu tar ym, a'erehe Moise pandu: “Hakehar ke amô hijar rahã, katu we” aja. Ma'e ke Tupã mujã py rahã, anî riki. Hakehar amô hijar rahã, katu ym arahã.

⁹A'erehe apandu pehê pe. Hakehar ipy'a wapyk katu tipe. Ame'ê ke ixawa'e

hijar, pe, amō kūjā ke pyhyk rahā, hakehar aja ym namō jumusarāi. Katu ym aja — aja Jesu.

¹⁰ Jumu'eha ta pandu:

—Aja rahā, amō jumendar ym rahā, katu tiki — aja ipe.

¹¹ Jesu pandu:

—Aja upa sawa'e ma'e ym ta. Tupā mujekwa rahā, pe, sawa'e jumendar ym ta. ¹² Amō koty koty ukwa, a'erehe amō amō sawa'e jumendar ym. Amō ta marā ka ym jumendariha. Imāi pusu ngi u'ar rahā ngi har aja riki. Marā ka ym jumendariha. Ehe ihī ame'e ke nixōi. Aja te'eha u'ar. Amō ta amō koty. Ame'e ta ngi ehe ihī ame'e ke amō ta mondok, a'erehe marā ka ym jumendariha. Amō ta Tupāma'e ma'eha ke ma'ema'e, a'erehe jumendar tar ym. Tupā rehe har pandu pandu oho. Ame'e riki ima'e ma'eha. Ame'e ke ma'ema'e, a'erehe jumendar tar ym rahā, mā peja ixo te'e — aja Jesu pandu.

Ta'yn ta rehe har Jesu pandu katu

(Mak 10.13-16; Ruk 18.15-17)

¹³ Ta'yn ta ke amō ta werur ipe. Ipo ke ta'yn ta ākā rehe Jesu mujar ame'e ke a'eta putar. (Ipo mujar rahā, Tupā usak katu a'eta rehe, aja mujekwa.) Ta'yn ta rehe har Tupā namō a'e pandu pandu, ame'e ke a'eta putar tī. A'erehe werur ipe. Anī. Jumu'eha ta je'e je'e:

—Mā! Jesu ma'ema'e ixo. A'erehe perur ym ipe — aja riki.

¹⁴ Jesu pandu:

—Anī. Mā peja ta'yn ta ihē rehe uhyk katu. Ta'yn ta ke se pemuhyk perur. Pemupyta ym. Aja riki Tupā putar tī. Kome'e ta'yn ta aja me'e Tupā kotyhar wan ta tī — aja jumu'eha ta pe. (Ta'yn ta aja ixo rahā: “Katu te ame'e ta ke jande” aja ym ukwa, a'erehe pahar Tupā koty ipy'a ke muruwak, aja mujekwa katu.)

¹⁵ Pe, ipo ke ta'yn ta ākā rehe Jesu mujar mujar. Upa rahā, a'engi a'e oho.

Ima'ehū namō ixo, ame'e rehe har

(Matéu 13.22; Mak 10.17-31; Ruk 18.18-30; 1 Timo 6.6-10; Tian 5.1-3)

¹⁶ Amō rahā, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Myja me'e katu ame'e ke ihē ama'ema'e rahā, ihē ke Tupā muhā katu ta my? — aja Jesu pe.

¹⁷ A'e pandu:

—Katu ame'e ke nde erema'ema'e, ame'e rehe har mā peja ihē pe epandu ym. (Nde erekwa riki.) Katu te ame'e ke peteihar jō ixo. Tupā a'e. Nde ke Tupā muhā katu, ame'e ke nde ereputar rahā, a'e pandu ame'e ke ema'ema'e katu — aja sawa'e pe.

¹⁸ —Ma'e Tupā pandu my? — aja sawa'e pandu ipe.

Jesu pandu:

—Amō ke ejukwa ym. Amō kūjā rehe eka'u te'e ym. Amōma'e ke emukanim ym. Amō rehe har te'e epandu ym. ¹⁹ Nde pái rehe epy'a katu. Ne māi rehe aja tī. Epy'a katu tī. Nde erepy'a katu nde juehe, aja ne namō ixo ame'e ta rehe epy'a katu tī — aja ipe.

(“Ne namō ixo ame'e ta” aja Jesu pandu rahā: “Upa amō ta rehe ipy'a katu ta me'e te'e” aja mujekwa katu.)

²⁰ Sawa'e pandu:

—Upa aja Tupā pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu katu. Myja amō we ihē ama'e rahā, ihē ke Tupā muhā katu ta my? — aja riki.

²¹ Jesu pandu ipe:

—Katu te aja nde erexo tar katu rahā, upa katu te nema'e ke emuhepy eho. Pe, tamatarer nde erepyhyk rahā, upa katu te ame'ē ke ima'e ym te ame'ē ta pe te'e eme'ē me'ē. Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā koty nema'ehū ta. Pe, ihē namō eho — aja ipe.

²² Ame'ē ke rehe sawa'e hendu rahā, pyai riki. Ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. (Ame'ē ke te'e me'ē tar ym) a'erehe pyai oho ingi. (Ima'e ke muhepy tar ym tī.)

²³ Ame'ē ke rehe usak rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ko apandu pehē pe. Tupā putar, aja amō ixo katu. Aja tamatarer rehe ipy'a moī moī ame'ē ta mā Tupā putar aja ixo tar ym te. ²⁴ Ko apandu tī. Awī jupīha kwar rupi marā ka ym amō rymba asa ohoha. Kame, ame'ē rymba asa ohoha ke. Pe, ima'ehū namō ixo ame'ē ta i'ar koty te we marā ka ym Tupā putar aja ixoha — aja Jesu pandu.

²⁵ Ame'ē ke jumu'eha ta hendu rahā, pandu:

—Māte hū puki! Aja rahā, awa ke Tupā muhā katu ta my? — aja Jesu pe.

²⁶ Jumu'eha ta rehe Jesu usak. Pe, pandu:

—Ame'ē ke sawa'e ta marā ka ym ma'eha. Tupā anī. Upa katu te a'e ma'e katu. Amō ke a'e riki muhā katu ta — aja Jesu.

²⁷ Pe, Petu pandu:

—Esarahā! Sawa'e pe nde erepandu, aja upa katu te jandema'e ke jahijar jajur. Pe, ne namō jaxo 'y. A'erehe ma'e jande pe Tupā muwyr ta my? — aja Jesu pe.

²⁸ A'e pandu:

—Hā! Pesarahā! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ko apandu pehē pe. Upa ma'e ke Tupā mupyahu rahā, kapitā keruhū aja ihē axo ta. Ngā ke ihē amondo mondo ta axo. Arahā pehē riki kapitā wan ta tī. Pehē awa py mokōi sawa'e ta. Jundéu awa tama'e kapitā ta ke pehē tī. A'eta ke pemondo mondo ta tī.

²⁹ —Ihē rehe har amō pandu tar katu, a'erehe hok ke hijar oho. Imu ta ke hijar tī. Hendyr ta ke hijar tī. Ipái ke hijar tī. Imāi ke hijar tī. Ta'yn ta ke hijar tī. Kupixa ke hijar tī. Aja rahā, upa katu te aja ixo ame'ē ta pe ma'e heta te hū Tupā mujywywyr ta. Pe, ame'ē ta ke a'e muhā katu ta.

³⁰ —Ixoty uhyk rahā, upa katu te uhyk ame'ē ta rehe juja katu te Tupā me'ē me'ē ta. Tupā kotyhar aja muruwak py, ame'ē ta rehe Tupā usak katu ta. Tupā kotyhar aja a'ejōhar muruwak, ame'ē ta rehe juja katu te a'e usak katu ta tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Kupixa rehe paraky ame'ē ta rehe har

20 ¹ Jesu pandu tī:

—Yman rahā, ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē me'ē. (Juja katu te ngā rehe a'e usak katu ta.) Ame'ē ma'ema'eha kuja riki. Pytuniwe te rahā, parakyha ta pe amō sawa'e pandu oho. Ame'ē ta rehe usak rahā,

sawa'e pandu: "Ihēma'e kupixa pe peparaky peho. ²Petei wera rahā, peparaky. Petei wera rahā muhepyha, ame'e tamatarer pehē pe ihē ame'e ta" aja kupixa jar pandu. "Katu. Jaho ta kŷ" aja parakyha ta. A'erehe a'eta ke kupixa pe ijar mondo.

³—Ywa ku'a rahā, ma'e muhepyha renda pe kupixa jar oho tī. Amō sawa'e ta i'āi rī. Te'e ixo. ⁴Kupixa jar pandu: "Ihēma'e kupixa pe peparaky peho tī. Ma'e katu ihē akwa, aja pehē pe ihē amuhepy ta" aja ijar. "Hā!" aja sawa'e ta. A'erehe ame'e ta kupixa pe paraky oho tī.

⁵—Warahy jandar rahā, aja tī. Muhepyha renda pe kupixa jar oho tī. Parakyha ta ke kupixa pe mondo tī.

—Warahy ywa ku'a ihon rahā, aja tī. Muhepyha renda pe kupixa jar oho tī. Amō sawa'e ta rehe usak rahā, kupixa pe mondo tī.

⁶—Ka'aruk koty rahā, muhepyha renda pe kupixa jar oho rahā, amō sawa'e ta i'āi rī. Ijar pandu: "Ma'erehe te'e pexo se my?" aja sawa'e ta pe. ⁷Sawa'e ta pandu: "Peparaky peho. Amuhepy ta" aja jande pe pandu ym awa, aja kupixa jar pe. "Aja rahā, ihēma'e kupixa pe peparaky peho apo" aja riki kupixa jar. A'erehe ame'e ta paraky oho tī.

⁸—Pytun ramō rahā ima'e tamatarer usakiha ame'e miasu pe kupixa jar pandu: "Parakyha ta ke emuj'ar. Tamatarer ke eme'e me'e. Kupixa pe a'e-jōhar oho ame'e ta pe eme'e py. Ka'aruk koty oho ame'e ta pe tamatarer eme'e py. A'engi warahy ywa ku'a ihon rahā oho ame'e ta pe eme'e tī. A'engi warahy jandar rahā oho ame'e ta pe eme'e tī. A'engi ywa ku'a rahā oho ame'e ta pe eme'e tī. Pe, a'e-jōhar pytuniwe rahā oho ame'e ta pe eme'e tī" aja kupixa jar.

⁹—Ka'aruk koty paraky oho ame'e ta pe tamatarer ke miasu me'e. Petei wera rahā, wetep muhepyha me'e riki. ¹⁰A'erehe amō ta kuja: "Ēi! Ame'e ta 'ar koty te we japaraky, a'erehe ame'e ta 'ar koty te we tamatarer japyhyk ta" aja pytuniwe rahā paraky oho ame'e ta ukwaha naī. Anī. Petei wera rahā, wetep muhepyha a'eta pe miasu me'e tī.

¹¹—A'eta tamatarer ke pyhyk, pe, je'e je'e hū u'am. Kupixa jar rehe har je'e je'e hū. ¹²A'eta pandu: "A'e-jōhar paraky oho ame'e ta ta'yr te mi paraky, ma'e, ka'aruk koty oho ame'e ta ke. Jande anī. Warahy haku rahā, japaraky hū. Pytuniwe jaho. Warahy jere rahā jaho tī. Pe, ka'aruk koty japutu'u. Japaraky hū. Jande aja a'eta pe juja katu te nde ere-me'e me'e. Katu ym aja" aja kupixa jar pe.

¹³—Je'e je'e hū ame'e ta ngi har peteihar pe kupixa jar pandu: "Sa'e! Ehendurahā! Nde pe upa ihē amuhepy riki. Te'e ym ihē. Nde ereparaky ereho rahā, petei wera rahā, wetep muhepyha nde erepyhyk ta, aja nde erekwa. Aja japandu katu riki. ¹⁴Nema'e tamatarer eraho. Nde rok pe ejywyw eho. Kome'e a'e-jōhar paraky oho ame'e pe nde aja ihē ame'e tar katu tī. ¹⁵Ihēma'e tamatarer namō ihē aputar ame'e ke ihē ama'ema'e katu. Amō ta rehe ihē riki akty'y ym. Pehē rehe anī, aja pekwaha naī, a'erehe nde ereje'e je'e hū ihē rehe my. Katu ym aja" aja kupixa jar — aja Jesu pandu.

¹⁶Pe, a'e pandu tī:

—Kupixa jar aja Tupā tī. Ixotyhar aja a'e-jōhar muruwak, ame'e ta rehe Tupā usak katu ta. Ixotyhar aja muruwak py, ame'e ta rehe juja katu te a'e usak katu ta tī — aja Jesu pandu.

“Ihê ke amô ta jukwa ta” aja Jesu pandu tĩ
“Ihê ke Tupã mukwera katu ta muhem” aja pandu tĩ

(Mak 10.32-34; Ruk 18.31-34)

¹⁷Jerusarê ok ta pe a'e oho ixo rahã, jumu'eha ta ke a'e raho. Heta ame'ê ta ngi har jumu'eha ta awa py mokõi jô mujy'ar. A'eta wata oho ixo rahã, kuja Jesu pandu:

¹⁸⁻¹⁹—Pehendurahã! Jerusarê ok ta pe jaho jaxo. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta kotyhar ta ke ihê rehe amô muhyk ta werur. Moise je'êha mu'e ame'ê ta kotyhar ta aja tĩ. Ihê rehe muhyk ta werur tĩ. Awa ihê tĩ. Tupã je'êha rupi ajur. Upa ame'ê ta ihê ke pyhyk ta. Pe, ihê pe a'eta pandu ta: “Katu ym nde. Nde eremanô ta me'ê te'e” aja riki. Pe, jundéu awa aja ym ame'ê ta pe ihê ke ame'ê ta raho ta. Pe, ihê rehe jundéu awa aja ym ame'ê ta puka puka hũ ta. Ihê ke pirok ta tĩ. Pe, myra ngã mupia ame'ê ke rehe ihê ke jukwa ta. Mokõi aker rahã, ihê ke Tupã mukwera katu ta muhem — aja jumu'eha ta pe pandu.

Tian ta mãi pandu Jesu pe

(Mak 10.35-45)

²⁰Semende rakehar uhyk uwyr ehe. Mokõi imembyr werur. (Imembyr rer Tian. Juã amô tĩ.) Ipynarãi pe imãi wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ê ke kohĩ, a'erehe hendu katu ta ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Ma'e ke ihê apandu ta nde pe — aja Jesu pe.

²¹A'e pandu:

—Ma'e nde pe? — aja ipe.

Tian mãi pandu:

—Nde riki kapitã keruhũ rahã, ko mokõi ihê membyr nde rake wapyk ta. Ame'ê ke emanga katu ihê pe apo. Nde jywa katu koty peteĩ wapyk ta. Nde jywa'i koty amô wapyk ta tĩ — aja Jesu pe. (Jesu rake wapyk rahã, amô ta 'ar koty te we je'êha te reko, aja mujekwa.)

²²A'e pandu:

—Mãi! Upa pepandu ame'ê ke pekwa katu ym. Ihê rake pewapyk tar katu rahã, amô we ta pehẽ pe tĩ. Kuja. Ihê apyrara hũ ta axo. Ihê aja pepyraraha ke pepyhyk ta katu my tĩ? — aja Jesu.

Tian ta pandu ipe:

—A'e tỹ. Japyhyk katu ta — aja.

²³Jesu pandu:

—A'e tỹ. Jete! Ihê kotyhar ta ke pehẽ, a'erehe pehẽ ke amô ta mupyrara hũ ta. Ihê ke mupyrara hũ aja ta pehẽ tĩ. Pesarahã! Ihê rake pewapyk, anĩ. Apandu ym ta ame'ê. “Se ihê jywa katu koty ewapyk. Se ihê jywa'i koty ewapyk” aja ihê apandu ym ta. Ame'ê ke ihê pái jô pandu katu. A'e riki ame'ê renda mukatu — aja Tian ta pe.

²⁴Ame'ê ke rehe jande popa jumu'eha ta hendu rahã, imu ta rehe parahy, Tian ta rehe. (A'eta jyty'ym Tian ta rehe, a'erehe parahy.) ²⁵A'erehe upa jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar. Pe, pandu:

—Jundéu awa aja ym ame'ê tama'e kapitã keruhũ ta mondo mondo hũ ngã ke. Ima'e je'êha rupi kapitã ta mondo mondo hũ ngã ke tĩ. ²⁶Pehẽ anĩ. Aja kapitã ta aja pexo rahã, katu ym. Amô riki kapitã keruhũ aja ixo tar katu

rahā, amō ta namō ma'e ke ma'ema'e katu ixo. Te'e paraky ame'e ta aja mā peja ixo. Aja rahā, katu tiki. ²⁷Pe, pehē ngi har petei riki amō ta 'ar koty te we katuha aja ixo tar katu rahā, a'e riki pehē rehe te'e paraky aja mā peja ixo. Aja rahā, katu tiki. ²⁸A'e riki ihē aja ta tī. Pesarahā! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē namō ma'e ke amō ma'ema'e, a'erehe ihē ajur my? Anī. Aja ym. Amō ta namō ihē ama'ema'e. A'erehe ko ihē ajur. Ihē amanō ta, a'erehe ngāma'e ka'u te'ēha ma'ema'ēha ke rehe amuhepy. A'erehe heta ngā ke Tupā muhā katu ta — aja Jesu.

Mokōi eha ym te ame'e ta ke Jesu mukatu

(Mak 10.46-52; Ruk 18.35-43)

²⁹Jeriko ok ta ngi Jesu ta uhem oho ixo rahā, haikwer rupi heta ngā oho tī. ³⁰Awa rape rake mokōi eha ym te ame'e ta wapyk uī. Jesu asa oho ixo, aja a'eta hendu. A'erehe hātā a'eta pukái:

—Jesu! Ndawi rainō ke nde! Jande rehe epyrara esak! — aja riki. (“Ndawi rainō” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'e ke a'e, aja mujekwa.)

³¹Mokōihar ta pe heta ame'e ta pandu:

—Pepandu ym aja — aja tipe.

Eha ym te ame'e ta i'ar koty te we hātā pukáiha:

—Sawa'e! Ndawi rainō ke nde! Jande rehe epyrara esak! — aja riki.

³²Jesu pyta. Pe, pandu:

—Pejur! Ma'e nde pe? Ma'e ihē ama'e ta pehē pe my? — aja.

³³A'eta pandu:

—Sawa'e! Jande reha ym te. Jande reha ke emukatu. Jasak tar katu — aja.

³⁴Pe, a'eta rehe Jesu pyrara usak. Eha rehe ipo ke a'e mujar. Pahar upa ma'e ke rehe a'eta usak usak. Pe, haikwer rupi a'eta oho tī.

Jerusarē ok ta pe jumen 'ar pe Jesu oho

(Mak 11.1-11; Ruk 19.28-40; Juā 12.12-19)

21 ¹Jerusarē ok ta pe uhyk tate rahā, Metaje ok ta pe uhyk py oho. Ame'e riki ywy'a rake ihī. Ywy'a rer Oriwéi ty. A'engi mokōi jumu'ēha ta ke hundutar koty Jesu mondo. ²Mokōihar ta pe pandu:

—Jande ruwa koty ok ta ihī, Mbeta ok ta ke. A'ep pehē mokōi peho. Pehyk rahā, jumen rehe pesak ta. Myra jytyka ame'e rehe amō pukwar. Imembyr namō i'āi. Ame'e mokōi pejirar. Pe, se ihē pe pemuhyk perur. ³“Ma'erehe jumen pejirar my?” aja amō pandu rahā, pepandu ipe: “Sawa'e riki putar apo” aja. “Hā!” aja a'e pandu ta. Pahar pehē namō jumen ta ke a'e mondo ta — aja Jesu pandu.

⁴Aja rahā, yman Tupā je'ēha pandu ame'e ke amō mupinim, aja uhyk tī. Kuja riki:

⁵“Siā ok ta pe har ta pe pepandu: ‘Pesarahā! Pehēma'e kapitā keruhū petur ixo apo 'y. A'erehe peta kŷ.

“Katu te me'e ke ihē” aja ym ame'e ke a'e.

Jumen 'ar pe a'e tur ixo. A'erehe kapitā keruhū a'e, aja pekwa katu ta' aja.” (“Siā ok ta” aja pandu rahā: “Jerusarē ok ta ke” aja mujekwa.)

⁶Upa Jesu pandu rahā, mokōi jumu'eha ta oho. Upa Jesu pandu, aja a'eta ma'ema'e. ⁷Jumen ke Jesu pe werur. Imembyr ke werur tī. Jumen 'ar pe kamixa ke a'eta mou. Ame'ē 'ar pe Jesu wapyk uī. Pe, oho. (Kamixa mou rahā, a'e riki kapitā keruhū aja a'eta ukwa.) ⁸Awa rape rupi heta ngā kamixa ke mou mou tī. Amō ta pindo ro aja me'ē mondok. Ame'ē ke awa rape rupi mou mou tī. (Aja rahā, kapitā keruhū ko tur. Jumai ym ha aja uwyr, aja mujekwa katu.) Ame'ē 'ar rupi jumen pyrū oho. ⁹Jesu ndutar koty heta ngā wata oho. Haikwer rupi aja tī. Heta wata oho tī. Upa ame'ē ta hātā pandu pandu:

—Ko nde erejur katu! Ymanihar Ndawi aja kapitā keruhū nde tī. Aja Tupā mu'am ame'ē ke nde. Sawa'e te je'ēha rupi nde erejur ame'ē ke nde. Mā peja nde rehe Tupā usak katu. Tupā riki katu te ame'ē ke a'e — aja ngā pandu pandu.

¹⁰Jerusarē ok ta pe Jesu ixē oho rahā, ngā mutyapu tyapu hū. Amō ta pandu:

—Awa ko my? — aja ngā.

¹¹Amō ta pandu:

—Ko Jesu. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Nasare ok ta pe har ke a'e — aja. Nasare ok ta riki Ngarirēi ywy rehe ihī.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho

(Mak 11.15-19; Ruk 19.45-48; Juā 2.13-22)

¹²Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu ixē oho. Pe, upa ma'e ke muhepy ame'ē ta ke a'e muhem mondo ingi. Ma'e ke muhepy jo'ok ame'ē ta ke muhem mondo ingi tī. Tamatarer muruwak ame'ē tama'e myrape ke mujere tī. Aja upa tamatarer ke muhāi ombor. (Amō ywy ngi amō ta uwyr. Amō koty tamatarer ke ame'ē ta werur. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har tama'e tamatarer ke pe muruwak. Ame'ē tama'e myrape ke Jesu mujere.) Pykahuran ke muhepy ame'ē tama'e myrape ke mujere tī. ¹³Upa ngā pe a'e pandu:

—Mā! Mukanīha renda aja se pemuruwak. Sengi pehem peho. Tupā pandu ame'ē ke amō mupinim. Kuja riki Tupā pandu:

“Se ihēma'e jumu'eha renda keruhū ke.

Ihē namō ngā pandu pandu, ame'ē renda ke se” aja Tupā pandu.

—Pehē anī. Ame'ē ke amō koty pemuruwak. Ma'e ke mukanīha renda aja pemuruwak — aja upa muhepyha ta pe Jesu pandu.

Pe, muhem mondo ingi. (Muhepyha ta muhepy rahā, ka'u te'eha rupi muhepy, a'erehe mukanīha aja ame'ē ta tī.)

¹⁴Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu i'āi. A'ep eha ym te ame'ē ta uhyk ehe. Wata katu ym ame'ē ta uhyk ehe tī. Upa ame'ē ta ke a'e mukatu.

¹⁵Aja ma'e katu ame'ē ke a'e ma'ema'e. Ame'ē rehe parise ta usak rahā, parahy ehe riki. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Parahy ehe tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kurumī ra'yr ta hātā pandu pandu:

—Ko nde erejur katu! Kapitā keruhū nde. Nde riki katu te me'ē ke — aja Jesu pe pandu. Kūjātāi ra'yr aja tī. Pandu pandu tī.

Ame'ē ke rehe parise ta hendu rahā, Jesu rehe parahy tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Parahy ehe tī. ¹⁶A'erehe Jesu pe a'eta pandu:

—Kurumī ta pandu ame'ē ke rehe nde erehendu my? Katu ym jande pe — aja ipe.

—A'e tŷ. Ahendu katu. Tupā je'ēha rehe amō mupinim, ame'ē rehe pesak riki. Kuja: “Kurumī ra'yr ta ke nde eremu'e, a'erehe a'eta pandu katu: ‘Nde riki katu te me'ē ke.’ A'erehe ame'ē panduha aja a'eta pandu katu tī” — aja Jesu pandu. (Kurumī ra'yr ta Tupā rehe har pandu katu, aja Jesu mujekwa. Kūjātāi ra'yr aja tī.)

¹⁷Parise ta ke Jesu hijar oho. Pe, Mbeta ok ta pe oho. A'ep a'e ukwer.

Sik'y ke Jesu muxirik

(Mak 11.12-14; Mak 11.20-24)

¹⁸Ku'ē rahā, pytuniwe rahā, Jerusarē ok ta pe Jesu jywyr oho ixo rahā, myahy a'e. ¹⁹Awa rape rake ma'eywa'y rehe a'e usak. Sik'y ke. A'erehe uhyk oho ehe tipe. U'u ta tipe. Mahem ym ma'eywa. Ho ke te'e i'āi. A'erehe ma'eywa'y pe a'e pandu:

—Apo har ma'eywa nixói te ta — aja riki.

Pahar ame'ē sik'y xirik oho. ²⁰Ame'ē ke rehe jumu'eha ta usak rahā, a'eta pandu:

—Māte hū puki! Pahar sik'y xirik oho! Myja me'ē my? — aja.

²¹Jesu pandu:

—Ko apandu pehē pe. Ame'ē sik'y ke ihē amuxirik. Tupā rehe pejuruar katu rahā, aja pema'e ta tī. Pejuruar katuha ke pehijar ym. Aja rahā, ihē ama'eha aja pema'e katu ta tī. Ame'ē jō ym. Kome'ē ywy'ā pe pepandu: “Eho! Ejumbor eho y ramūi pe!” aja. Tupā namō pepandu, pe, pejuruar katu ehe tī. “Mā! Opor ta nahā my? Akwa ym” aja ym pepandu. Aja rahā, ame'ē ywy'ā opor ta oho. ²²Pejuruar katu ehe rahā, ma'e ke pepandu pandu inamō, ame'ē ke pehē pe Tupā muwyr ta — aja Jesu. (“Ywy'ā keruhū” aja Jesu pandu rahā: “Upa ma'e hātā ma'eha ke” aja a'e mujekwa.)

Awa riki Jesu ke muwyr my, ame'ē ke amō ta ukwa tar katu

(Mak 11.27-33; Ruk 20.1-8)

²³Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu jywyr oho. A'e mu'e mu'e ixo rahā, jundéu awa tama'e pa'ihu ta uhyk uwyr ehe. Jundéu awa tama'e kapitā ta uhyk uwyr ehe tī. A'eta pandu ipe:

—Sengi muhepyha ta ke nde eremuhem eremondo. Awa je'ēha rupi nde eremuhem eremondo my? Awa riki nde ke muwyr se my? — aja ipe.

²⁴Jesu pandu:

—Ihē aja tī. Pehē pe ihē apandu ta tī. Pe, ihē pe pepandu py rahā, awa je'ēha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e, ame'ē ke ihē apandu ta pehē pe tī. ²⁵Apo pepandu py ihē pe. Sawa'e je'ēha rupi Juā mujahuk ngā ke my? Awa Juā ke mondo my? A'e ke Tupā mondo my? Sawa'e mondo my? Pepandurahā! — aja Jesu.

Ame'ē ke rehe pa'ihu ta hendu rahā, se koty Jesu ngi oho. Pe, pandu pandu a'eta jupe. Jundéu awa tama'e kapitā ta namō pandu pandu ngā jupe. Kuja:

—Mā! Myja japandu ta ipe my? “Tupā je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu ipe rahā, kuja jande pe Jesu pandu ta: “Aja rahā, ma'erehe Juā pandu ame'ē ke rehe pejuruar ym my?” aja jande pe Jesu pandu ta. ²⁶Anī. “Sawa'e je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu rahā, jande rehe ngā parahy ta. Mahy ta jande ke tī. Juā riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e, aja ngā ukwa katu. Sawa'e

mondo ym a'e aja ukwa katu. A'erehe jande rehe parahy ta. Mā! Myja japandu ta my? — aja pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe.

²⁷A'erehe Jesu pe pa'ihu ta pandu:

—Juā rehe har japandu ym ta nde pe — aja.

A'eta pe Jesu pandu:

—Aja rahā, ihē aja tī. Awa je'ēha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e, ame'ē ke pehē pe ihē apandu ym ta tī — aja pa'ihu ta pe. Kapitā ta pe pandu tī.

Mokōi ta'yr ta ame'ē rehe har

²⁸Amō we pa'ihu ta pe Jesu pandu. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe pandu tī:

—Myja pekwa my? Amō rahā, ipái namō mokōi ta'yr ta ixo. Pe, u'ar py, ame'ē pe ipái pandu oho: “Sa'e! Kupixa pe eparaky eho apo” aja. ²⁹“Aho ym ta ihē” aja ipái pe. I'i atu rahā ipy'a ke muruwak, pe, kupixa pe ta'yr paraky oho. ³⁰Pe, amō ta'yr pe ipái pandu oho: “Sa'e! Kupixa pe eparaky eho apo” aja riki. Ta'yr pandu: “Aho ta kŷ” aja tipe. Anī. Oho ym riki. ³¹Mokōi ta'yr ta ngi har awa riki ipái putar ame'ē ke ma'e my? — aja Jesu.

—U'ar py ame'ē ke — aja pa'ihu ta pandu.

A'erehe Jesu pandu a'eta pe tī:

—Ko apandu pehē pe. Ame'ē ta'yr ta rehe har amujekwa ta pehē pe. Amō ta jaxer ai te aja pekwaha. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta ke. Kūjā ka'u te'e ame'ē ta jaxer ai aja pekwaha tī. Ame'ē ta Tupā koty ipy'a ke muruwak, a'erehe Tupā kotyhar ta aja muruwak. (Ta'yr u'ar py, ame'ēja saka.) ³²Myja Tupā kotyhar aja amō muruwak my? Ame'ē rehe har Juā mujahukiha mujekwa uwyr pehē pe. A'e pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym. Pehē pa'ihu ta. Pejuruja ym ehe tī. Kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta jurujar katu ehe. Kūjā ka'u te'e ame'ē ta aja tī. Jurujar katu ehe tī. Ame'ē ke rehe pesak tipe. Anī. Pehē py'a ke pemuruwak ym. (Ta'yr iapyr aja pehē tī.) Juā pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym, a'erehe Tupā kotyhar ta aja pemuruwak ym tī — aja Jesu pandu.

Ma'eywa ty usakiha ta rehe har

(Mak 12.1-12; Ruk 20.9-19)

³³Amō we pa'ihu ta pe Jesu pandu tī:

—Amō myja me'ē ma'e ke my aja ihē apandu ta. Pehendurahā! Amō sawa'e ixo. Kupixa ke a'e mondok. (Upa hapy.) Pe, ma'eywa'y rākā ra'yr ke a'e jytym. Uwa'y rākā ke. Kupixa rymy'y rupi a'e mukurar kurar. Pe, ma'eywa rykwer jo'okiha renda ke pykūi tī. Kupixa my'y pe myta mujā tī. (Ywate ame'ē ke mujā. Ame'ē ngi usakiha usak usak katu.) Upa mujā rahā, amō ta pe pandu: “Kupixa rehe pesak katu. I'a tyarō rahā, ko amō pehēma'e ta kŷ. Amō i'a ihēma'e ta kŷ” aja. “Ere” aja ame'ē ta pandu. Pe, pepaite kupixa jar usak te'e oho. (Paxia oho.)

³⁴—I'a tyarō rahā, miasu ta ke kupixa jar mondo, ima'e kupixa pe. Kupixa usakiha ta ngi ma'eywa rykwer ke miasu ta jo'ok we ta tipe oho. ³⁵Miasu ta ke usakiha ta pyhyk. Amō ke a'eta nupā riki. Amō ke jukwa. Amō rehe ita ke a'eta ombor. Mujan riki. Ijar pe me'ē ym te ma'e rykwer ke. ³⁶Amō miasu ta ke kupixa jar mondo tī. Mondo py, ame'ē 'ar koty te we hetaha mondo tipe.

Ame'e ta ke usakiha ta juja katu te mahy. Amō ke nupā. Amō ta ke jukwa. Aja riki. Ijar pe me'e ym te ma'eywa rykwer ke.

³⁷—Pe, a'ejōhar ta'yr ke kupixa jar mondo. “Ihē ra'yr rehe a'eta hendu katu ta, aja ihē akwa” aja a'e jupe. A'erehe ta'yr ke mondo tipe. ³⁸Ta'yr rehe usakiha ta usak rahā, a'eta pandu pandu a'eta jupe: “Ko riki kupixa jar ra'yr. Ipái manō rahā, kupixa riki ima'e wan ta. Jajukwa ta peme'e ke. Aja rahā, kupixa riki jandema'e wan ta” aja a'eta jupe. ³⁹A'erehe a'eta pyhyk a'e ke. Pe, kupixa ngi hykíy raho. Pe, jukwa. Ta'yr ke jukwa.

⁴⁰—Apo kupixa jar uhyk uwyr rahā, usakiha ta pe myja me'e a'e ma'e ta my? — aja Jesu.

⁴¹—Ame'e jaxer ame'e ta ke kupixa jar jukwa ta. Pe, amō ta pe a'e pandu ta: “Ihēma'e kupixa rehe pesak katu” aja ta. Pe, i'a tyarō rahā, ame'e ta riki ma'eywa rykwer ke mowok ta. Kupixa jar pe ima'e rykwer ke me'e ta — aja a'eta pandu ipe.

⁴²A'eta pe Jesu pandu:

—Aja ta riki. Pesarahā! Kuja Tupā je'ēha rehe panduha pesak katu riki. Kuja:

“Ita rehe har ita ok mujāha pandu: ‘Jaxer te'e kome'e ita ke' aja.

Anī. Tupā pandu: ‘Peme'e riki ok pyter wan mupu'am katu riki’ aja.

Aja jandema'e sawa'e te ma'eha riki. Katu te aja jakwa katu” aja panduha ihī.

⁴³—A'erehe pehē pe ihē apandu. Je'ēha pyahu ke Tupā muwyr. Aja Tupā kotyhar ta aja pemuruwak tar ym. Peputar ym, a'erehe pehē ke a'e putar ym tī. Pe, amō awa ta pe a'e pandu ta: “Ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja. Ame'e ta putar katu ta. Pe, katu ame'e ke ame'e ta ma'ema'e ta. Tupā putar aja a'eta ma'ema'e ta. ⁴⁴[Kome'e ita rehe ipy ke amō tukwa rahā, ahy ta. Amō rehe ita u'ar rahā, mupe ta] — aja Jesu pandu.

(“Ita rehe har” Jesu pandu rahā: “Juehe har” a'e pandu. “Ipy tukwa” aja pandu rahā: “Jesu ke amō ta putar ym” aja mujekwa. Amō rehe ita u'ar rahā, ame'e ke Jesu mupyrara hū ta, aja a'e mujekwa katu.)

⁴⁵Myja me'e kupixa usakiha ta my, ame'e ke Jesu pandu. Ame'e rehe jundéu awa tama'e pa'ihu ta hendu rahā, a'eta rehe har Jesu pandu aja a'eta ukwa. Parise ta rehe har a'e pandu tī, aja a'eta ukwa tī. ⁴⁶A'erehe a'eta parahy ehe, Jesu rehe. A'erehe Jesu ke a'eta pyhyk ta tipe. Heta ame'e ta ngi a'eta kyje. Jesu riki Tupā je'ēha pandu ame'e ke a'e, aja heta ame'e ta ukwa katu, a'erehe heta ame'e ta ngi parise ta kyje. A'erehe Jesu ke pyhyk ym arahā.

Ta'yr riki jumendar ame'e rehe har

(Ruk 14.15-24)

22 ¹Ngā pe pandu rahā, myja me'e ma'e ke my aja Jesu pandu pandu. Kuja:

²—Tupā pandu: “Ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja. Ame'e ke putar ame'e ta kuja riki. Amō rahā, sawa'e ixo. Kapitā keruhū a'e. Ta'yr riki jumendar, a'erehe imi'u ke ipái matyr. Huryha mujā. ³Pe, miasu ta pe kapitā keruhū pandu. “Pepandu peho. Kwehe amō ta pe ihē apandu: ‘Ihē mi'u ke pe'u pejur’ aja. Ame'e ta pe pepandu peho: ‘Pe'u pejur apo’ aja.” A'erehe miasu ta pandu oho tipe. Uwyr tar ym ngā.

⁴—A'erehe amō miasu ta ke kapitā keruhū mondo. Kwehe pandu: “Pejur” ame'ē ta pe miasu ta pandu we ta oho tī. Kuja pandu ta: “Kapitā keruhū pandu: ‘Ihē mi'u ke upa amatyr hū. Tapi'iruhu upa ihē ajukwa. Tapi'iruhu ra'yr ixa ame'ē ke ajukwa tī. Upa amuka'ē riki. Myrape 'ar pe ihī apo. Ihē ra'yr jumendariha rehe pesak pejur’ aja riki.” Aja miasu ta pandu tipe. ⁵Ame'ē rehe ngā hendu ym tī. Pe, ima'e ma'ema'e oho. Amō riki kupixa pe paraky oho. Amō riki ima'e muhepyha renda pe paraky oho. ⁶Amō ta riki miasu ta ke pyhyk. Pe, nupā hū. Pe, jukwa. ⁷Ame'ē ukwa rahā, kapitā keruhū riki parahy. A'erehe sonda ta ke a'e mondo. Pe, miasu ke jukwa, ame'ē ta ke sonda ta jukwa tī. Ame'ē ta rekoha ke sonda ta hapy tī. Upa ukwāi.

⁸—Pe, amō miasu ta ke kapitā keruhū mujy'ar. A'e pandu: “Jumendariha rehe ihē mi'u ke ihē amatyr. Kwehe ihē apandu: ‘Pejur’ ame'ē ta uwyr rahā, katu ym ta tipe. Uwyr tar ym, putar ym, a'erehe u'u rahā, katu ym. ⁹Apo awa rape rupi peho. A'ep amō ta ke pemahem rahā, pepandu: ‘Kapitā mi'u maty-riha rehe pe'u pejur’ ” aja kapitā keruhū pandu. ¹⁰A'erehe miasu ta oho. Awa rape rupi oho. Pe, ame'ē rupi wata ame'ē ta mujy'ar. Katu ame'ē ta ke a'eta mujy'ar. Jaxer ame'ē ta ke mujy'ar tī. Pe, jumendariha renda ke mutyryhem.

¹¹—Uwyr ame'ē ta rehe kapitā keruhū usak oho. Pe, amō rehe usak. Ma'e mundeha nixōi riki. (Jumendariha rehe amō oho rahā, ma'e mundeha katu ame'ē ke ijar me'ē ngā pe.) Ame'ē ke pyhyk ym. Putar ym, a'erehe munde ym. ¹²Kapitā keruhū pandu ipe: “Sa'e! Jumendariha rehe amō oho rahā, ma'e mundeha katu ame'ē ke munde. (Ihē ame'ē, ame'ē ke nde eremunde ym.) Myja se nde erexe my?” aja ipe. Ame'ē sawa'e je'ē ym. ¹³Pe, miasu ta pe kapitā keruhū pandu: “Sawa'e po ke pepukwar. Ipyta ke pepukwar tī. Pe, soroka pe pembor. A'ep pytun. A'ep ahy ixo, a'erehe jixi'u hū ta. Ahy hū, a'erehe hāi ke su'u su'u rāi” aja kapitā keruhū pandu — aja Jesu pandu.

“Ta'yr jumendariha rehe oho” aja pandu rahā: “Tupā renda pe ohoha” aja mujekwa. “Ma'e mundeha katu ame'ē ke Tupā me'ē” aja pandu rahā: “Ipy'a juhyk” aja mujekwa. Aja ym rahā, marā ka ym Tupā koty amō ohoha.)

¹⁴Pe, Jesu pandu tī:

—Heta te hū ame'ē ta pe Tupā pandu: “Ihē renda pe pejur” aja. Anī. Heta te hū ame'ē ta oho ym. Heta ym ame'ē ta rehe a'e katu usak. Ixotyhar ta jō aja jo'ok riki — aja pandu.

Kapitā keruhū pe tamatarer me'ē ame'ē rehe har

(Mak 12.13-17; Ruk 20.20-26)

¹⁵Parise ta oho ingi. A'eta pandu pandu a'eta jupe. “Jesu pe ma'e ke japandu ta. Pe, je'ēha a'e jawy rahā, japyhyk ta” aja riki pandu pandu a'eta jupe. ¹⁶A'erehe ima'e jumu'eha ta ke parise ta mondo. Jesu koty mondo. Ero kotyhar ta ke a'eta mondo tī. Ame'ē ta Jesu rehe uhyk. (Muka'u te'e tar katu, a'erehe katu ehe har pandu py.) Kuja pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Jete har te ke nde erepandu, ame'ē ke jakwa katu. Myja me'ē amō ixoha ke Tupā putar, ame'ē rehe har jete har nde eremu'e. Amō ngi nde erekyje ym ha rupi nde eremu'e katu. Upa awa ta rehe juja katu te nde eresak, a'erehe nde erekyje ym ha rupi nde eremu'e katu. ¹⁷Apo jande pe epandu. Myja me'ē nde erekwa my? Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer jame'ē rahā, katu my? Anī rahā, katu ym my? Myja me'ē jundéu

awa ta je'eha mujekwa my? “Pehē peme'ē katu” aja mujekwa my? “Peme'ē ym” aja mujekwa my? Myja my? Epandu jande pe — aja Jesu pe.

¹⁸ A'eta riki katu ym ame'ē ke ma'e tar katu, aja Jesu ukwa. A'erehe kuja a'e pandu:

—Mā! Mokōi pekwha ta ke pehē! Ihē ke pemuka'u te'e tar katu. ¹⁹ Kapitā keruhū pe tamatarer ke amō me'ē. Ame'ē tamatarer ke ihē pe pemujesak — aja parise tama'e jumu'eha ta pe.

Tamatarer ke a'eta werur ipe. ²⁰ Pe, Jesu pandu:

—Kome'ē tamatarer rehe awa'ā ihī my? Awa rer ngā mupinim ko my? — aja.

²¹ —Homa awa tama'e kapitā keruhūma'e ke! Sesama'e riki — aja a'eta pandu. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

A'erehe Jesu pandu:

—Aja rahā, kapitā keruhūma'e ke kapitā keruhū pe peme'ē katu. Tupāma'e ke rahā, pehē py'a pemoī moī katu ehe tī. Ame'ē riki ma'e ke peme'ē, ame'ēja saka — aja pandu.

²² Ame'ē ke rehe a'eta hendu rahā, pandu:

—Mā! Ukwa katu a'e! — aja.

Pe, a'eta oho ingi, Jesu ngi.

Ngā ke Tupā mukwera katu muhem ame'ē rehe har

(Mak 12.18-27; Ruk 20.27-40)

²³ Jesu namō parise tama'e jumu'eha ta pandu uwyr. Ame'ē wera rahā, sanduse ta uhyk ehe tī. Ame'ē ta manōha ngi amō kwera ym te ta, aja ukwa ame'ē ta ke a'eta. ²⁴ A'eta pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Yman kuja Moise mujekwa:

“Sawa'e jumendar, pe, ta'yr ym ipe. Pe, manō rahā, imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk. Pe, a'e ta'yr ipe.

Ame'ē ta'yr riki imu ambyr ra'yr aja saka ngā ukwa” aja Moise mujekwa.

²⁵ —Apo ehendurahā! Se awa po wajar mokōi imu ta ixo kwe. U'ar py ame'ē ke jumendar. Pe, ta'yr ym ipe. Pe, manō. A'erehe imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tī. ²⁶ Mokōihar aja tī. Sawa'e manō tī. Ta'yr ym ipe tī. A'erehe imu mahapyrihar kūjā ke pyhyk tipe tī. Ame'ē aja tī. Manō tī. Ta'yr ym ipe tī. Aja upa imu ta riki tī. Imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tī. Pe, manō tī. Ta'yr ym ipe tī. ²⁷ Upa awa po wajar mokōi imu ta manō. Pe, kūjā manō tī. ²⁸ Apo epandurahā! Yman rahā, manō ame'ē ta kwera katu uhem rahā, kūjā riki awa rakehar wan ta my? Se ixo rahā, upa imu awa po wajar mokōi riki pyhyk — aja sanduse ta pandu.

(“Manō ame'ē ta kwera katu ta uhem” aja ukwa ame'ē ta ke muka'u te'e tar katu, a'erehe ame'ē panduha ke sanduse ta pandu.) ²⁹ Pe, Jesu pandu:

—Mā! Tupā je'eha pekwa ym. Tupāma'e pyrātāha ke pekwa ym tī, a'erehe pehē je'eha ke pejawy. ³⁰ Yman rahā, ngā kwera katu uhem rahā, jumendar ym te ta awa. Ywa pe Tupā je'eha rahoha ta ixo. Ame'ē ta aja ngā ixo ta tī. Jumendar ym te ta tī. ³¹ Apo kweraha rehe har amujekwa ta. Tupā pandu ame'ē rehe har pekwa riki. Paper rehe pesak riki. Tupā pandu:

³² “Ihē rehe ipy'a ke Amarā moī moī katu. Isak aja tī. Jako aja tī. Ipy'a ke a'eta moī moī katu tī” aja Tupā.

—Pesarahā! Ixuwe ixo ame'e ta jō Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu. Manō ame'e ta anī. Aja rahā, Amarā ta'ā ixuwe katu aja te'e ta ixo 'y. Yman riki manō. I'ā ixuwe katu aja te'e ta ixo 'y. A'erehe tapijar te'e we ipy'a ke moī moī katu Tupā rehe. A'erehe manō ame'e ta kwera katu ta kŷ, aja Tupā mujekwa katu — aja Jesu pandu.

³³ Ame'e ke rehe sanduse ta hendu rahā, pandu:

—Mā! Mu'e katu a'e — aja Jesu rehe har.

Moise je'ēha katu te me'e ke ame'e rehe har

(Mak 12.28-34; Ruk 10.25-28; 1 Juā 5.3)

³⁴ Sanduse ta je'ēha ke Jesu mukanim, aja parise ta hendu. A'erehe a'eta jy'ar uwyr ehe. ³⁵ Ame'e ta ngi har amō pandu ipe. Jesu je'ēha ke a'e mujawy tar katu, a'erehe kuja pandu ipe:

³⁶ —Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Moise je'ēha ke jande jakwa jaxo. Ame'e ngi har myja me'e riki katu te me'e ke my — aja Jesu pe.

³⁷ A'e pandu:

—Tupā rehe epy'a katu te. Aja te'eha ehe har ekwa ekwa katu exo. Nde py'a emoī moī katu ehe tī. Aja epy'a katu te ehe. ³⁸ Ame'e riki Moise je'ēha katu te ame'e ke. Amō 'ar koty te we katuha ame'e. ³⁹ Mokōi katu te ame'e ke ihē apandu py aja tī. Kuja. Ne namō ixo ame'e ta rehe epy'a katu. Nde juehe nde erepy'a katu, aja amō ta rehe epy'a katu tī. ⁴⁰ Ame'e mokōi riki katu te me'e ke. Ame'e mokōi rehe amō hendu katu te rahā, upa katu te Moise je'ēha rehe hendu katu, ame'ēja saka — aja Jesu pandu parise ta pe. (“Ne namō ixo ame'e ta rehe ipy'a katu ta me'e te'e” aja Jesu pandu rahā: “Upa amō ta rehe ipy'a katu ta me'e te'e” aja mujekwa katu.)

Kirisutu rehe har Jesu pandu

(Mak 12.35-37; Ruk 20.41-44)

⁴¹ Amō parise ta jy'ar uwyr. Arahā kuja Jesu pandu ngā pe:

⁴² —Kirisutu rehe har, myja me'e pekwa my? Awa rainō ke a'e my? Myja ehe har pekwa my?

—Ndawi rainō ke a'e, aja ehe har jakwa — aja parise ta pandu.

⁴³ Jesu pandu:

—A'e tŷ. Awa a'e tī. A'erehe Ndawi rainō ke a'e. Amō we tī. Tupā'ā mujekwa ame'e ke Ndawi pandu: “Ihēma'e sawa'e te” aja Kirisutu pe. (Aja rahā, Tupā a'e tī.) Kuja Ndawi pandu:

⁴⁴ “Ihēma'e sawa'e te pe sawa'e te pandu:

‘Se ihē rake ewapyk eī. (Aja rahā, katu te ame'e ke nde, aja amujekwa.)

Ne ruwajan ta ke ihē amuputu'u ta.

Ame'e ym rahā we, se ewapyk eī.

Nde rehe a'eta hendu ym rahā we, se ewapyk eī tī’ ” aja Ndawi pandu.

⁴⁵ —“Ihēma'e sawa'e te” aja Ndawi pandu. Aja rahā, Kirisutu riki ima'e sawa'e te aja mujekwa katu. (Aja rahā, a'e Tupā tī, aja Ndawi ukwa katu tī.) Aja jō ym. A'e riki hainō ke tī. (Aja rahā, awa a'e tī, aja mujekwa tī) — aja Jesu mujekwa.

⁴⁶ Jesu pe marā ka ym je'ēha ke amō mujywyriha. A'engi ma'e ke amō ta pandu ym ipe.

Ma'e ke parise ta ma'ema'e, ame'e rehe har

(Mak 12.38-39; Ruk 11.43; Ruk 11.46; Ruk 20.45-46)

23 ¹Heta ngā pe Jesu pandu. Jumu'eha ta pe pandu tī:
²—Moise mupinim, ame'e ke Moise je'eha mu'e ame'e ta mujekwa ngā pe. Parise ta aja tī. Mujekwa ngā pe tī. ³A'erehe a'eta mujekwa ame'e ke rehe pehendu katu ta me'e te'e. Ame'e ta mu'e, aja pema'ema'e katu tī. Kuja jō anī. Parise ta aja pema'ema'e ym. A'eta mujekwa, aja a'eta ma'ema'e ym. Mokōi ukwaha aja a'eta ixo. ⁴A'eta mu'e ame'e ke kuja pandu: “Mā peja jande jamu'e ame'e ke pema'ema'e katu” aja riki. Ame'e riki mā hātā te hū ma'eha. Ame'e riki ma'e puhíi ame'e ke xupe pe hupir raho, ame'eja saka. “Pehē namō jama'e ta. Pehē rehe japy'a katu” aja pandu ym te parise ta. (Aja rahā: “Pehē namō pehēma'e puhíiha ke jahupir ta” aja pandu ym te ta. Katu ym aja.) ⁵Ma'e ke parise ma'e ixo rahā, ame'e ke rehe amō ta usak. Ame'e ke a'eta putar katu. Amō ta usak rahā: “Mā! Pehē katu” aja amō ta pandu naī. Amō we tī. Tupā je'eha ke paper rehe a'eta mupinim. Ame'e ke mupu'a, pe, ijiya rehe pukwar. Ipykā pyter pe pukwar tī. Tiha ame'e ke pukwar. (Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu, aja ukwaha naī.) Kamixa apyr rehe iham pukwar tī. Puku ame'e ke pukwar. (Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu, aja ukwaha naī.) ⁶Ngā mi'u matyriha ke amō mujā rahā, kapitā keruhū rake jō a'eta wapyk tar katu. Kapitā ta jupe. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe oho rahā, kapitā ta rake jō a'eta wapyk tar katu tī. “Jande katu te ame'e ke jande” aja mujekwa tar katu naī. ⁷Muhepyha renda rupi wata ixo rahā: “Sa'e ta! Ko pexo. Katu pehē” aja amō ta pandu. Ame'e ke putar katu tī. A'eta pe amō ta pandu: “Ngā mu'eha pehē” aja a'eta putar katu tī.

⁸—Pehē anī. Ihēma'e jumu'eha ta ke pehē. Pehē pe: “Ngā mu'eha pehē” aja mā peja amō ta pandu ym ta me'e te'e. Pehē riki pehē mu pehē juehe, a'erehe pehē pe: “Ngā mu'eha pehē” aja mā peja pandu ym. Peteī riki pehēma'e mu'eha. (Ihē ame'e.) ⁹Kome'e ywy keruhū pe har pe: “Ihē pái keruhū” aja pepandu ym ta me'e te'e tī. Peteī riki pehē pái keruhū. Ywa pe har jō riki ame'e, a'erehe ywy pe har pe pepandu ym: “Ihē pái keruhū.” ¹⁰Pehē pe: “Ihēma'e jar keruhū” aja mā peja amō ta pandu ym ta me'e te'e. Peteī riki pehēma'e jar keruhū. Kirisutu jō riki pehēma'e jar keruhū. (Ihē ame'e.) ¹¹Pehē pyter ngi har peteī riki katu te ame'e ke aja putar rahā, mā peja amō ta rehe te'e paraky aja ixo. ¹²“Katu te” aja amō ukwa jupe rahā: “A'e katu ym” aja Tupā ukwa. “Katu ym ihē” aja amō ukwa jupe rahā: “A'e katu” aja Tupā ukwa — aja Jesu pandu.

Parise ta riki mokōi ukwaha reko ame'e ta ke, aja Jesu pandu

(Mak 12.40; Ruk 11.39-42; Ruk 11.44; Ruk 11.52; Ruk 20.47)

¹³A'e pandu tī:

—Moise je'eha mu'e ame'e ta! Mā pehē ke Tupā mupyrara ta. Parise ta! Pehē ke aja tī. Tupā mupyrara ta tī. Upa pehē riki mokōi pekwaha namō pexo ame'e ta ke pehē. “Ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja Tupā pandu. Parise ta! Pehē anī. Ame'e ke peputar ym. Moise je'eha mu'e ame'e ta! Pehē aja tī. Peputar ym tī. Amō ta anī. Putar katu. Ame'e ta ke pemuka'u te'e, a'erehe Tupā kotyhar ta aja muruwak ym. Ame'e ta pe: “Anī. Pemuruwak ym” aja pepandu. Katu ym aja. Mā pehē ke Tupā mupyrara ta.

¹⁴—[Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Parise ta! Mā mokōi pekwha namō pexo ame'ē ta ke pehē! Te'e peje'ē, pe, ixawa'e manō ame'ē rok ke pejo'ok te'e ingi. A'engi te'e pejo'okiha ke amō ta ngi pemukanim tar katu, a'erehe i'i we Tupā namō pepandu pandu tipe. Aja rahā, katu ame'ē ta ke pehē aja amō ta ukwaha naī. Mā pehē ke Tupā mupyrara ta. Amō ta 'ar koty te we pehē ke mupyrara ta.]

¹⁵—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Parise ta! Mā upa pehē riki mokōi pekwha namō pexo ame'ē ta ke pehē! Upa katu te ma'e ke pema'e, aja petēi jundēu awa ym ame'ē ke pehē kotyhar aja pemuruwak. Upa pemuruwak rahā, pehē 'ar koty te we a'e riki mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ke a'e. (Pehē 'ar koty te we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ke apo 'y. A'erehe mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ke a'e.) Mā pehē johu Tupā mupyrara ta.

¹⁶—Parise ta! Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Pehē johu riki eha ym te ame'ē ta aja pehē. Pe, amō ta ke pehyk'yi peraho pexo. Kuja pemu'e:

“Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe itatawa ihī, aja pekwa.

A'erehe jete katu te atu ihē apandu. A'erehe apandu ame'ē ke ihē ama'e ta” aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā, itatawa rehe har pandu. A'erehe ame'ē panduha ke a'e ma'e te ta, aja pekwa. Anī. Jumu'eha renda keruhū jō pepandu rahā, amō koty pemu'e. Itatawa pandu ym. Kuja amō pandu:

“Tupā rehe jumu'eha renda keruhū pehī, aja pekwa. A'erehe jete katu te atu ihē apandu. A'erehe apandu ame'ē ke ihē ama'e ta” aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā, itatawa rehe har pandu ym. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e ta nahā my? Ma'e ym ta nahā my? Ukwa ym awa, aja pekwa. Aja pemu'e. Mā katu ym pemu'eha. ¹⁷Mā! Eha ym te ame'ē ta aja pehē! Ma'e riki katu te my? Itatawa riki katu te my? Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū riki katu te my? Pesarahā! Jumu'eha renda keruhū riki katu te tiki. Ame'ē riki itatawa ke mukatuha, ame'ēja saka, a'erehe itatawa 'ar koty te we jumu'eha renda keruhū katuha. ¹⁸Kuja pemu'e tī:

“Myrape 'ar pe ma'e hymba ke hapu, Tupā pe. Ame'ē ke pekwa, a'erehe jete katu te atu apandu. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa katu.

—Aja pandu rahā, hymba rehe har pandu. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e te ta, aja pekwa. Aja pemu'e. Myrape jō pandu rahā, anī. Ma'e ym ta nahā my. Ukwa ym awa. Kuja amō pandu:

“Myrape 'ar pe ma'e ke hapu. Ame'ē myrape pehī, aja pekwa. A'erehe jete katu te atu apandu. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa katu tī.

—Aja pandu rahā, hymba rehe har pandu ym. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e ta nahā my? Ma'e ym ta nahā my? Ukwa ym awa, aja pekwa. Aja pemu'e. Mā katu ym pemu'eha. ¹⁹Mā! Eha ym te ame'ē ta aja pehē. Ma'e riki katu te ame'ē ke my? Tupā pe hymba ke hapu ame'ē ke katu te my? Myrape riki katu te ame'ē ke my? Pesarahā! Myrape riki katu te. Ame'ē riki ma'e hymba ke mukatuha, ame'ēja saka. ²⁰A'erehe:

“Myrape 'ar pe ma'e ke hapu, ame'ē myrape pehī, aja pekwa, a'erehe jete katu te atu ihē apandu. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā, upa myrape 'ar pe moī, ame'e ke pandu. Myrape ke amō pandu tī. A'erehe ame'e panduha aja amō ma'e ta me'e te'e. ²¹Pe, amō pandu:

“Tupā rehe jumu'eha renda keruhū pehī, aja pekwa. A'erehe jete katu te atu ihē apandu. Ihē apandu ame'e ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā: “Tupā pete'e ixo, aja pekwa” aja pandu, ame'ēja saka. Tupā riki jumu'eha renda keruhū pe ixo, ame'ēja saka. Pe, jumu'eha renda keruhū ke amō pandu tī. A'erehe ame'e panduha aja amō ma'e ta me'e te'e tī. ²²Pe, amō pandu:

“Ywa pehī, aja pekwa, a'erehe jete katu te atu ihē apandu. A'erehe ihē apandu ame'e ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa katu tī.

—Aja pandu rahā, ywa pe Tupā ihī, aja amō ukwa. Wapyka ngi je'ēha mondo mondo, aja ukwa tī. A'erehe aja pandu rahā, ame'e panduha aja ma'e ta me'e te'e.

²³—Moise je'ēha mu'e ame'e ta! Parise ta! Mā! Mokōi pekwaha namō pexo ame'e ta ke pehē! Pehēma'e kupixa ngi ta'yr mi ma'e ke Tupā pe peme'e me'e. Pehē mi'u muhembykiha ke peme'e. Ky'in. Ma'ero muhe'e ame'e ke. Aja peme'e me'e. Katu ame'e. Amō we anī. Moise je'ēha katu te ame'e ke rehe pehendū ym. Katu ame'e ke amō ta pe pema'e ym. Amō ta rehe pepyrara ym pesak. Mā! Kuja riki katu te me'e ke. Ma'e ke pepandu, aja pema'e ta me'e te'e. Te'e peje'e ym. Katu ame'e ke amō ta pe pema'e ta me'e te'e tī. Amō ta rehe pepyrara pesak ta me'e te'e tī. Pehēma'e ta'yr mi Tupā pe pemujywyw ta me'e te'e tī. Mā! Upa aja pema'e ym. A'erehe pehē ke Tupā mupyrara ta. ²⁴Eha ym te ame'e ta aja pehē. Pe, amō ta ke pehykī peraho aja saka. Pehē pekwaha ke pemu'e, a'erehe pehykī peraho aja saka. Moise je'ēha ta'yr te mi, ame'e ke rehe pehendū katu. Moise je'ēha katu te ame'e ke rehe pehendū ym. Katu ym aja.

²⁵—Moise je'ēha mu'e ame'e ta! Parise ta! Mā! Mokōi pekwaha namō pexo ame'e ta ke pehē. Kūi soroka ke pejuhyk katu. Ita rekūi ra'yr soroka aja tī. Soroka ke pejuhyk tī. Jywī pe anī. Upa ma'e ka'u te'eha pehī. Ame'ēja saka pehē. Pehē pejahuk riki. Soroka jō pekutuk katu. Pehē py'a pe upa ma'e peka'u te'eha pehī, ame'ēja saka. (Pehē py'a juhyk ym, aja pexo.) Amō tama'e ke pemukanim peraho. Ame'e namō pexo. Katu ym aja. Amō ta rehe pekyty'y m tī. Mā! Pehē ke Tupā mupyrara ta. ²⁶Parise ta! Eha ym te ame'e ta aja pehē! Jywī ke pekutuk py, aja pexo. (Aja rahā, pehē py'a juhyk, aja pexo ta.) Aja rahā, soroka xi'a ym ta tī, aja pexo tī. Pehē py'a pe ma'e katu ame'e ke pekwa pekwa pexo. Aja rahā, upa juhyk, ame'e ta aja pexo ta tī.

²⁷—Moise je'ēha mu'e ame'e ta! Parise ta! Mā! Pehē ke Tupā mupyrara ta! Mokōi pekwaha namō pexo ame'e ta aja pehē tī. Kangwerupa pe ita ke amō mupu'am. “Ko kangwerupa” aja mujekwa. Ame'e ke amō mutuwyw. Amō usak rahā, katu aja ukwa. Ywy jywī pe ixangwer heta ihī. Inēha pehī tī. ²⁸Aja saka riki pehē. Pehē rehe amō usak rahā, katu, aja ukwaha naī. (Kangwerupa pe ita pehī, ame'ēja saka.) Pehē py'a riki upa peka'u te'eha ihī. (Ywy jywī pe ixangwer pehī, ame'ēja saka.) Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Mokōi pekwaha namō pexo ame'e ta ke pehē — aja Jesu pandu.

Parise ta ke Tupā mupyrara ta, ame'e rehe har

(Ruk 11.47-51)

²⁹A'e pandu tī:

—Moise je'êha mu'e me'ê ta! Parise ta! Pehê katu te aja pekwaha pehê jupe! Anĩ. Jaxer ame'ê ta ke pehê! Mă! Pehê ke Tupă mupyrara ta! Mokõi pekwaha namō pexo ame'ê ta ke pehê. Ymanihar Tupă je'êha pandu ame'ê ta kangwer 'ar pe ngă ukwaha pemupu'am. Ita ke pemupu'am. Ymanihar katu ame'ê ta kangwer 'ar pe ngă ukwaha pemupu'am tĩ. Ngă harái ym, ame'ê ukwaha ke. Ame'ê ke pemukatu. Aja rahă, ngă pandu: “Mă! Katu te” aja. ³⁰Pe, pepandu: “Jande ramüi namō jaxo ta tipe rahă, a'eta ma'e, aja jama'e ym ta tipe. Ymanihar ta aja Tupă je'êha pandu ame'ê ta ke jajukwa ym ta tipe tĩ” aja pepandu. ³¹Mă! Aja rahă, jukwaha ta rainō ta ke pehê, aja pepandu. Tupă je'êha pandu ame'ê ta ke pehê ramüi ta jukwa. Ame'ê jukwaha ta rainō ta ke pehê. (Aja rahă, ame'ê ta aja pema'e ta tĩ, aja pepandu.) ³²Pehê ramüi ta aja tapijar te'e we ma'e peka'u te'eha ke pema'e apo tĩ. Mă peja pehê ramüi ma'eha ke pemumbarahă! Ihê riki Tupă je'êha apandu, ame'ê ke ihê tĩ. Ihê ke pejukwa ta. Aja rahă, pehê ramüi ta ma'eha ke pemumba ta tĩ, aja ta tĩ.

³³—Mbói aja pehê tĩ! Mbói ra'yr aja pehê tĩ! Amō ke mbói ahy su'u rahă, mahy, aja amō ta ixoha ke pemujaxer riki. Katu ym aja. Mupyraraha renda pe pehê ke Tupă mupyrara ta. Mară ka ym pehemihă.

³⁴—Ko apandu pehê pe. Pehê koty Tupă je'êha pandu ame'ê ta ke ihê amondo ta. Ukwa katu ame'ê ta ke ihê amondo ta tĩ. Tupă je'êha mu'e ame'ê ta ke ihê amondo ta tĩ. Ame'ê ta ngi har amō amō ke pejukwa ta. Amō ta ke myra ngă mupia ame'ê ke rehe pejukwa ta tĩ. Amō ta ke jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pemupirok hũ ta tĩ. Hok ngi amō ta ke pemujan ta pemondo. Amō amō ok ta rupi pemujan ta pemondo. ³⁵⁻³⁶Aja rahă, pehê ke Tupă mupyrara ta. Yman katu ame'ê ta ke amō ta jukwa. Ame'ê ta ke Tupă mupyrara ta. Pehê riki upa katu te ame'ê mupyraraha ke pepyhyk ta. Ambéu riki katu ame'ê ke a'e. A'e ke amō jukwa. A'engi amō amō heta katu ame'ê ta ke pehê ramüi ta jukwa. Pe, a'ejôhar Sakari rehe uhyk. A'e ke pejukwa tĩ. Mbaraki ra'yr ke a'e. Aja upa katu te jukwa ame'ê ta ke Tupă mupyrara ta. Ame'ê mupyraraha ke pehê aja amō ta pyhyk ta tĩ. Pehê ke Tupă mupyrara ta. Ko jete har te apandu pehê pe. Yman katu ame'ê ta ke amō ta jukwa. Upa katu te ame'ê jukwaha mupyraraha ke pehê aja ame'ê ta pyhyk ta tĩ — aja Moise je'êha mu'e ame'ê ta pe Jesu pandu. Parise ta pe pandu tĩ.

Tupă rehe ngă jumu'eha renda keruhũ pe kapy katu te ame'ê ke ihĩ. Myrape ihĩ tĩ. Ame'ê mokõi pyter pe Sakari ke amō jukwa. Tupă rehe ipy'a ke amō moĩ moĩ rahă, ame'ê myrape 'ar pe hymba ke hapy. (A'ep ixo rahă, a'e ke jukwa ym ta me'ê te'e. Anĩ. Jukwa riki. Katu ym aja.)

Jerusarê ok ta pe har ta rehe Jesu ipy'a katu

(Ruk 13.34-35)

³⁷Jesu pandu tĩ:

—Mă! Jerusarê ok ta pe har ta! Tupă je'êha pandu ame'ê ta ke pejukwa. Tupă muwyr ame'ê ta ke ita pe pejapi. Aja pejukwa. Pehê rehe ihê jywa ke ihê amaman tar katu tipe. Sapukái ra'yr ta ke ipypo wyr pe imăi moĩ. Aja saka pehê rehe ihê apy'a katu tipe. Anĩ. Peputar ym ihê ke. ³⁸A'erehe pehêma'e Tupă rehe ngă jumu'eha renda keruhũ ke ngă hijar ta oho. (A'ep jy'ar ym te ta ngă tĩ.) ³⁹Ko apandu pehê pe. Apo har ihê rehe pesak ym te ta. “Jandema'e sawa'e te je'êha rupi tur ame'ê rehe mă peja Tupă usak katu” aja pepandu rahă jô, ihê rehe pesak ta tĩ — aja Jesu pandu.

Tupā rehe jumu'eha renda keruhū ke amō ta mujaxer ta

(Mak 13.1-2; Ruk 21.5-6)

24 ¹Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi Jesu uhem oho. Uhem ixo rahā, jumu'eha ta pandu ipe:

—Esarahā! Mā! Katu jumu'eha renda keruhū ke — aja ipe.

²Jesu pandu:

—A'e tȳ. Pesak katu ehe apo. Yman rahā nixói ta. Ko apandu pehē pe. Peme'ē ke amō ta upa mujaxer ta kȳ. Ita mokōi mokōi ihī ym te ta. Upa katu te ita ke amō ta ombor ta. Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha keruhū muhāi ta — aja jumu'eha ta pe.

Ngā mupyraraha ame'ē rehe har

(Mak 13.3-13; Ruk 21.7-19; 1 Petu 1.6-7; 1 Petu 2.19; 1 Petu 3.14; 1 Petu 4.12-16)

³Jumu'eha renda keruhū ngi uhem rahā, ywy'ā 'ar pe jupir oho. Ywy'ā rer Oriwéi ty. A'ep Jesu wapyk uī. Pe, amō ta nixói rahā, jumu'eha ta jō pandu uwyr ipe. A'eta pandu:

—Myja rahā, ita mokōi mokōi ihī ym ta my? Emujekwa jande pe. Ma'e uhyk rahā, nde erejywyr ta, aja jakwa ta my? Ma'e uhyk rahā, 'ar rehe angaha uhyk ta, aja jakwa ta my tī? — aja Jesu pe.

⁴A'e pandu:

—Pesak katu kȳ! Mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym. ⁵Heta uwyr ta. “Jesu je'ēha rupi ihē ajur” aja pandu te'e ta. “Ko Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē” aja pandu te'e ta tī. Pe, heta ngā ke a'eta muka'u te'e ta. ⁶Jumai ha tyapuha ke pehendu ta. “Paite amō ta jumai ixo” aja pehendu ta tī. Pemukahem ym ingi. Aja jumaiha uhyk ta. Uhyk rahā, 'ar rehe angaha uhyk ym we rī. ⁷Amō amō ywy pe har ta jumai mai ta ngā juehe. Kapitā keruhū riki amō kapitā keruhū namō jumai mai ta. Amō amō ywy pe ngā mi'u nixói te ta. Amō amō ywy katak hū ta. ⁸Upa aja riki ahy py, ame'ēja saka. Kūjā imembyr u'ar tate rahā, ahy py. Aja ahyha mangaha riki. I'i we rahā, ahy te ta. (Aja rahā, amō we mupyraraha uhyk ta, aja mujekwa katu.)

⁹—'Ar rehe angaha uhyk ym rahā we pehē ke amō ta pyhyk ta. Sonda ta koty pehē ke mondo ta. Pehē ke a'eta mahy ta. Pehē ngi har amō amō ke a'eta jukwa ta tī. Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rehe ngā parahy ta. Putar ym ta tī. ¹⁰Arahā, ihē rehe jurujar katuha ke heta hijar ta. Pe, ame'ē ta sonda ta pe pandu ta: “Pehī. Peme'ē riki Jesu kotyhar ta ke tī. Pepyhyk peho” aja. Ame'ē ta parahy ta ngā juehe tī. ¹¹Pe, heta Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ran uwyr ta. Heta hū ngā ke ame'ē ta muka'u te'e hū ta. A'erehe ihē rehe jurujar katuha ke hijar ta. ¹²Ma'e ka'u te'eha ke i'ar koty te we ohoha. Pe, Tupā rehe ipy'a katuha hijar hijar ta oho. ¹³Pe, a'ejōhar rehe tapijar te'e we ihē rehe jurujar katu rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. ¹⁴Tupā koty ipy'a ke amō muruwak rahā, ame'ē pe: “Ihē kotyhar ke nde” aja Tupā pandu ta. Ame'ē myrandu katu ke kome'ē ywy keruhū rupi ihē kotyhar ta pandu pandu ta oho. Upa ngā hendu ta. Aja rahā jō 'ar rehe angaha uhyk ta — aja Jesu mujekwa.

Ahyha keruhū ngā rehe uhyk ta

(Mak 13.14-23; Ruk 21.20-24)

¹⁵'Ar rehe angaha uhyk ta, ame'e rehe har Jesu pandu tī:

—Ma'e jaxer ai te ame'e rehe pesak ta tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo ta. Kapy katu te ame'e pe ixo ta. Ame'e rehe har Ndanie mupinim yman. A'e riki Tupā je'ēha pandu ame'e ke a'e tī. [Kome'e paper rehe amō usak rahā, mā peja ekwa katu exo.] ¹⁶Ame'e jaxer ai te ame'e rehe ngā usak rahā, mā peja ywy'ā koty kanim ujan oho. Jundéi ywy pe har ta kanim ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.)

¹⁷—Hok kupe 'ar pe amō ixo rahā, mā peja hok wyr pe ima'e ke pyhyk ym oho. (I'i pyta ym.) Pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.) ¹⁸Kupixa pe amō paraky ixo rahā, mā peja hok pe jywyr ym oho. Kamixa pyhyk ym oho. Pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.)

¹⁹—Ame'e 'ar rahā, ipusu pe imembyr ixo, ame'e ta pyrara ta ixo. (Marā ka ym pahar ujaniha.) Imembyr pe kamby me'e, ame'e ta pyrara ta ixo tī. (Marā ka ym pahar ujaniha.) ²⁰Tupā namō pepandu katu: “Aman ndy'ar rahā anī. (Aman heta rahā, jande jajan tar ym)” aja. Kuja tī. “Jundéu awa tama'e putu'u 'ar rahā anī. (Arahā jundéu awa ta wata ym riki)” aja Tupā namō pepandu. ²¹Ame'e jaxer ai te ha 'ar rahā, ngā pyrara te hū ta. Arahā jō pyrara te hū ta. Aja pyraraha ke amō ukwa ym riki. Kome'e ywy keruhū Tupā mujā ame'e ngi har, aja pyrara te ha nixói. Pe, yman rahā, aja uhyk ym ta tī. Arahā jō pyrara te hū ta ngā.

²²—Arahā jō aja ahyha keruhū 'ar ke Tupā muheta ym. Aja ym rahā, nixói te ta awa. Upa manō ta. Tupā kotyhar ta ixo. A'erehe ahyha keruhū 'ar ke a'e muheta ym ta. ²³Pe, pehē pe amō pandu: “Pesarahā! Kirisutu kotete ixo” aja. Ame'e rehe pejuru jar ym. Amō pandu: “Pesarahā! Kirisutu paite ixo” aja. Ame'e rehe pejuru jar ym tī. ²⁴Kirisuturan uhyk ta. Tupā je'ēha pandu ame'e ta ran uhyk ta tī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke ame'e ta ma'ema'e ta tī. Aja Tupā kotyhar ta ke muka'u te'e tar katu. ²⁵Pehendu katu! Aja uhyk ym rahā we, pehē pe upa ihē apandu. Upa ihē amujekwa ko. ²⁶Pe, amō ta pandu ta pehē pe. “Pesarahā! Awa nixói te ame'e pe a'e ixo” aja. Ame'e rehe pejuru jar ym. (A'ep peho ym.) Amō pandu: “Pepaite a'e kanim ixo” aja. Ame'e rehe pejuru jar ym tī.

²⁷—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Yman rahā, ihē ajywyr ajur rahā, upa ngā ukwa katu ta. Tupā pirāha muwera rahā, warahy uhemihā koty ixo ame'e ta ukwa katu. Warahy u'ariha koty ixo ame'e ta ukwa katu tī. Upa katu te awa ta ukwa katu. Aja ihē ajywyr ajur rahā, upa katu te awa ta ukwa katu ta tī. ²⁸Pesarahā! So'o inem ame'e ke pehī rahā, pahar xumukape ukwa katu. (Pe, jy'ar oho ehe.) Aja ihē ajywyr ajur rahā, upa katu te awa ta ukwa katu te ta tī — aja Jesu pandu.

Jesu kotyriha rehe har

(Mak 13.24-27; Ruk 21.25-28; 2 Tesaron 1.7; 2 Petu 3.10; Apokarip 1.7)

²⁹A'e pandu tī:

—Ame'e ahyha keruhū 'ar upa rahā, amō we māte ma'e uhyk ta. Warahy uwe ta. Jahy wera ym ta tī. Ywa ngi jahy rata u'ar u'ar ta tī. Ywa pe ihī ame'e ke Tupā

mukatak hū ta. ³⁰Ame'e upa rahā, ihē ajywyriha ukwaha ke ywa pe ihē amoi ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ywa takāxiha 'ar pe ihē ajywyri ta ajur. Tupāma'e pyrātāha namō ajur ta. A'e katu te ha namō ajur ta tī. Pe, ihē rehe kome'e ywy keruhū pe har ta usak rahā, jixi'u ta. ("Jande ke mupyrara ta apo" aja ukwa, a'erehe jixi'u ta.) ³¹Tupāma'e jumi'a keruhū tyapu ta. Tupā riki ima'e je'ēha rahoha ta ke muwyr ta. Upa katu te kome'e ywy keruhū rupi muwyr ta. Pe, upa katu te Tupā kotyhar ta ke a'eta muj'y'ar ta — aja Jesu pandu.

Jesu jywyriha ke ma'eywa'y mujekwa ta ngā pe

(Mak 13.28-31; Ruk 21.29-33)

³²A'e pandu tī:

—Ihē ajywyriha ke ma'eywa'y mujekwa ta pehē pe. Sik'y ke. Hākā rehe hokyr uhem rahā, warahy haku tate, aja pekwa. ³³Aja ihē ajywyriha riki. Ihē apandu ramō, ma'e warahy uwe. Ma'e jahy rata ta katak. Upa aja pesak rahā, ihē riki ajywyri tate, aja pekwa katu ta tī. (Hākā rehe hokyr uhem, ame'eja saka.) ³⁴Pesarahā! Apandu katu pehē pe. Amō ihē kotyhar ta pyrara hū ta ixo. Upa aja me'e uhyk ta kŷ. Manō ym ta rī. Upa usak ta. (Anī. Tapijar te'e we ihē rehe jurujar katu ta rī.) ³⁵Ywa upa kanim ta. Kome'e ywy keruhū upa kanim ta tī. Ihē apandu ame'e ke anī. Ame'e ke kanim ym te ta. (Aja ihē je'ēha rehe jurujar katu ame'e ta tapijar te'e we ixo ta kŷ.) Apandu, aja me'e upa katu te uhyk ta kŷ — aja Jesu pandu.

Myja rahā Jesu jywyri ta my?

(Mak 13.32-37; Ruk 12.35-40; Ruk 17.26-30; Ruk 17.34-36; 1 Tesaron 5.2-3; 2 Petu 3.1-15)

³⁶A'e pandu tī:

—Myja rahā, ihē ajywyri ta my? Ma'e wera rahā, ajywyri ta my? My warahy rahā, ajywyri ta my? Ame'e ke ukwa ym awa. Ywa pe ixo Tupā je'ēha rahoha ta ukwa ym tī. Ihē riki akwa ym tī. Ihē pái jō ukwa katu. ³⁷Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ajywyriha riki kuja. Yman Noe ixo. Arahā aja saka tī. ³⁸Y keruhū upa ngā ke jukwa. Kuja riki. Y keruhū uhyk tate rahā, aja te'eha ngā ixo. Amō ta kekar oho. Pe, so'o ke jukwa rahā, ame'e ke u'u riki. Sawa'e ta kūjā ta ke pyhyk. Kūjā ta sawa'e ta ke pyhyk tī. Aja te'e ngā ixo. Jarusu keruhū pe Noe ixo ym rahā we, aja te'e ngā ixo. ³⁹Y keruhū uhyk ta, aja ngā harō ym. Pe, y keruhū uhyk rahā, upa katu te y jukwa. Aja ihē ajywyri rahā, ngā harō ym rahā, ihē ajywyri ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

⁴⁰—Ihē ajywyri rahā, kuja ta tī. Kupixa pe mokōi sawa'e ta paraky ixo. Petei pyta ta a'ep. Amō ke Tupā je'ēha rahoha ta raho ta. ⁴¹Paratu rok pe mokōi kūjā ta paraky u'am. Petei pyta ta a'ep. Amō ke Tupā je'ēha rahoha ta raho ta. ⁴²A'erehe pesak katu pexo. Peta kŷ. Ihē ajywyriha angaha ke pekwa ym. A'erehe pesak katu pexo. Ihē riki pehēma'e sawa'e te. ⁴³Ma'e mukanīha uwyr ame'e ke ok jar ukwa rahā, ukwer ym ta tipe. Harō ta tipe. Hok pe mukanīha ixo tate rahā, a'e ke ok jar mujan ta tipe mondo. ⁴⁴A'erehe pesak katu pexo. Peta kŷ. Peharō ym pexo rahā, ihē ajywyri ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur — aja Jesu pandu.

Miasu katu me'e ke. Katu ym ame'e ke tī.

(Ruk 12.41-48)

⁴⁵(Miasu katu ame'e ta aja ixotyhar ta ixo ta me'e te'e tī. Aja Jesu mu'e tar katu.) A'erehe a'e pandu:

—Myja me'e miasu riki ukwa katu ame'e ke my? Myja me'e miasu riki ijar pandu ame'e ke ma'ema'e katu my? Ko apandu ta. Amō miasu pe ijar pandu: “Amō miasu ta rehe esak esak katu exo. Myahy rahā, a'eta mi'u ke eme'e me'e katu a'eta pe” aja ijar. Pe, ijar paxia oho. ⁴⁶Pe, ijar pandu, aja miasu ma'ema'e ixo. Hok pe jywyry rahā, ame'e ke rehe ijar usak. Aja rahā, ame'e miasu hury katu ta. ⁴⁷Pesarahā! Ihē apandu pehē pe. Ame'e miasu pe kuja ijar pandu ta: “Katu ame'e ke nde. Upa katu te ihēma'e ke rehe nde eresak eresak katu ta apo 'y” aja ta.

⁴⁸—Aja ym rahā, katu ym. Miasu katu ym ame'e ke rahā, kuja jupandu jupe: “Ihē jar pepaite oho. Yman rahā jywyry ta” aja jupe. ⁴⁹Pe, amō miasu ta ke a'e nupā nupā ta. Pe, jaxer ame'e ta namō ma'e ke a'e u'u hū ta uī. Kawī ngi ka'u, ame'e ta namō u'u uī. Ka'u tī. ⁵⁰Pe, ijar rehe harō ym rahā, ame'e werā rahā, ijar jywyry ta. “Apo jywyry ym we ta rī” aja pandu rahā, pahar ijar jywyry ta. ⁵¹Ame'e miasu jaxer ame'e ke ijar pirok hū te ta. Mokōi ukwaha ta ke amō ta mupyrara hū, aja ame'e miasu ke ijar mupyrara hū ta tī. (Ahy te hū,) a'erehe jixi'u hū ta. (Ahy te hū,) a'erehe hāi ke su'u su'u ta tī — aja Jesu pandu. (A'erehe miasu katu aja Jesu jywyryha rehe ixotyhar ta harō katu ta me'e te'e tī.)

Jande popa kūjātāi ta rehe har

25 ¹Jesu pandu tī: —Ihē ajywyry rahā, kuja riki Tupā ma'eha. Awa riki inamō ixo ta my? Awa riki inamō ixo ym te ta my? Ame'e ke amujekwa ta. Kuja. Amō rahā, jande popa kūjātāi ta ixo. Pytun rahā, araparin ke kūjātāi ta raho. Sawa'e jumendar ame'e rehe usak oho. ²Awa po wajar peteihar upa kūjātāi ta ukwa katu ame'e ta ke. Amō awa po wajar peteihar upa anī. Ukwa katu ym riki. ³⁻⁴Awa po wajar peteihar upa kūjātāi ta riki ukwa katu ame'e ta ke a'eta. A'erehe araparin raho rahā, amō hyru pe tykwer tyryhem raho. Amō kūjātāi ta anī. Ukwa katu ym ame'e ta ke a'eta. A'erehe araparin raho rahā, amō hyru pe tykwer raho ym. ⁵Sawa'e jumendar ame'e ke pyta we rī. Uhyk ym we rī. I'i hū pyta. A'erehe kūjātāi ta pyhī hū. Pe, ukwer tī.

⁶—Pytun pyter pe amō pandu: “Petur. Sawa'e jumendar ta ame'e ke petur. Peho. Pesak pehorahā!” aja riki. ⁷Upa kūjātāi ta upak. Pe, araparin hapy tī. ⁸Pe, kūjātāi ukwa katu ame'e ta pe amō ta pandu. Ukwa katu ym ame'e ta pandu: “Jandema'e araparin uwe tate. Jande pe tykwer pemuwyry we mi” aja. ⁹Anī. Pehē pe jame'e rahā, jandema'e uwe ta tī. Upa jande pe uhyk ym tykwer. Muhepyha renda pe pejo'ok peho” aja ukwa katu ame'e ta pandu.

¹⁰—A'erehe ukwa katu ym ame'e ta jo'ok oho. A'eta nixōi rahā, sawa'e jumendar ame'e ke uhyk uwyry. Awa po wajar peteihar upa kūjātāi riki araparin hapy, aja ixo. Pe, sawa'e namō ixo oho. Ngā mi'u matyr ame'e rehe ixo oho. Huryha rehe ixo katu. Upa ixo rahā, hukwen ke amō kynda katu.

¹¹—I'i rahā amō kūjātāi ta uhyk uwyry tī. “Sa'e! Hukwen epirar jande pe” aja riki. ¹²“Anī ta. Pehē ke ihē akwa ym” aja sawa'e jumendar ame'e ke pandu — aja Jesu pandu.

¹³A'e pandu tī:

—Aja riki ihē ajywyryha. Myja rahā, ihē ajywyry ta my? Ame'e ke pekwa ym. My warahy rahā, ihē ajywyry ta my? Ame'e ke pekwa ym tī. A'erehe pesak katu kī. Peharō katu pexo — aja jumu'eha ta pe.

Mahapyr miasu ta ame'e rehe har

(Ruk 19.11-27)

¹⁴ Jesu pandu ti:

—Ihê apandu ame'e ke ihê kotyhar ta ma'ema'e katu rahã, ma'e katu ame'e ke ihê ame'e me'e ta a'eta pe. Ame'e rehe har amujekwa ta apo. Kuja riki. Amô sawa'e ixo. Pepaite paxia tate rahã, miasu ta pe a'e pandu: “Upa ihêma'e ke rehe pesak” aja. ¹⁵Pe, tamatarer ke a'e me'e me'e. Amô miasu pe 5.000 itatuwyr tamatarer me'e. Amô pe 2.000 itatuwyr tamatarer a'e me'e. Amô pe 1.000 itatuwyr tamatarer a'e me'e. Miasu ta ma'eha ukwa katuha, aja ijar me'e me'e. Upa me'e rahã, pepaite paxia oho.

¹⁶—Kuja, 5.000 itatuwyr tamatarer pyhyk, ame'e miasu pahar oho. Ame'e tamatarer namô muhepy hepy. Pe, muheta. Amô 5.000 itatuwyr tamatarer pyhyk. (A'erehe 10.000 hetaha apo 'y.) ¹⁷Aja amô miasu ti. Kuja, 2.000 itatuwyr tamatarer pyhyk ame'e ke. Tamatarer namô a'e muhepy hepy ti. Pe, muheta ti. Pe, amô 2.000 itatuwyr tamatarer ke a'e pyhyk. (A'erehe 4.000 hetaha apo 'y.) ¹⁸Amô miasu anî. 1.000 itatuwyr tamatarer pyhyk ame'e ke. Ywykwar ke a'e pyküi oho. Pe, ijarma'e tamatarer ke a'ep a'e mou. Jupyk ti.

¹⁹—Yman rahã, miasu jar jywyr uwyr. Pe, miasu ta ma'ema'eha ke a'e ukwa ta. ²⁰Kuja, 5.000 itatuwyr tamatarer pyhyk, ame'e miasu uhyk py. Ijar pe 5.000 itatuwyr tamatarer ke a'e mujywy. A'e pandu: “Sawa'e! Kuja 5.000 itatuwyr tamatarer ihê pe nde ereme'e. Esarahã! Ko amô 5.000 itatuwyr tamatarer ke ihê apyhyk. Amuheta riki. A'erehe ko 10.000 hetaha kohi” aja ijar pe. ²¹“Mâ! Katu! Nde katu. Ihê apandu ame'e ke nde erema'ema'e katu. Ta'yr mi tamatarer namô nde ereparaky. Apo heta ame'e namô nde ereparaky ta. Ejur. Ihê rury katu riki. Aja nde rury katu nde erexo ti” aja ijar ipe.

²²—Pe, amô miasu uhyk uwyr ti. Kuja, 2.000 itatuwyr tamatarer pyhyk ame'e ke a'e. A'e pandu: “Sawa'e! Kuja, 2.000 itatuwyr tamatarer ihê pe nde eremuwyr. Ame'e kohi. Esarahã! Amô we 2.000 itatuwyr tamatarer ke ihê apyhyk. Amuheta riki. A'erehe ko 4.000 hetaha kohi” aja ijar pe. ²³“Mâ! Katu! Nde katu. Ihê apandu ame'e ke nde erema'ema'e katu. Ta'yr mi tamatarer namô nde ereparaky. Apo heta ame'e namô nde ereparaky ta. Ejur. Ihê rury katu riki. Aja nde rury katu nde erexo ti” aja ijar ipe.

²⁴—Pe, kuja, 1.000 itatuwyr tamatarer pyhyk, ame'e miasu uhyk uwyr ti. Pandu: “Sawa'e! Amô rehe nde erepyrara nde eresak ym ame'e ke nde, aja akwa. Amôma'e kupixa ngi ma'e ke nde ere'u. Nde erejytym ym, ame'e kupixa ngi. Amôma'e ke nde erematyr ti. Nde erejytym ym ame'e ke, amô riki jytym. (Aja rahã, amô riki paraky ame'e ke nde erepyhyk.) ²⁵Nde ngi ihê akyje. A'erehe nema'e tamatarer ke ywykwar pe ihê amukanim araho. Esarahã! Ko 1.000 itatuwyr tamatarer nema'e ke” aja ijar pe. ²⁶Ame'e ke rehe hendu rahã, ijar pandu ipe: “Mâ! Nde katu ym! Jyty'ym ame'e ke nde. Ihê ajytym ym, ame'e kupixa pe har ma'e ke ihê a'u. Ihê ajytym ym, amô jytym ame'e ke ihê amatyr, aja nde erekwa katu. Amô paraky ame'e ke ihê apyhyk, aja nde erekwa katu. ²⁷Aja rahã, tamatarer renda pe ihêma'e tamatarer ke nde eremupyta ta me'e te'e. Aja rahã, amô ta riki ihêma'e tamatarer namô paraky ta tipe. Aja muheta ta tipe. Aja rahã, ihê ajywyw rahã, i'ar koty te we ihêma'e tamatarer muheta ta tipe” aja ijar pandu. ²⁸Pe, amô miasu pe ijar pandu ti:

“Tamatarer ejo'ok ingi. Miasu katu ym ame'ë ke ngi ejo'ok. Pe, 10.000 hetaha namō ixo ame'ë pe eme'ë. ²⁹Ma'e ta'yr mi ame'ë namō amō ma'ema'e rahā, amō we hū amō me'ë ta ipe. Aja rahā, ima'ehū ta. Pe, ma'e ta'yr mi ame'ë namō amō ma'ema'e ym rahā, ame'ë ta'yr mi ame'ë ke amō jo'ok ta ingi. Aja rahā, nixói te ta ima'e ke. ³⁰Apo kome'ë miasu jaxer ame'ë ke embor eho, soroka pe. Pytuniha renda pe embor. A'ep ahy ta. A'erehe jixi'u ta. Ahy te ta, a'erehe hāi ke su'u su'u ta” aja ijar pandu — aja Jesu pandu.

(Aja Tupā kotyhar ta ma'ema'e ta me'ë te'e tī. Ma'e ke Tupā me'ë, ame'ë namō ma'ema'e katu ta me'ë te'e tī.)

Ngā ke Jesu mupyrara ta, a'ejōhar ame'ë ke

(Apokarip 20.11-14)

³¹Jesu pandu tī:

—Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Kapitā keruhū aja ihē ajywyr rahā, Tupā je'ēha rahoha ta ihē namō uwyr ta tī. Arahā myrape katu te ame'ë pe ihē awapyk ta aī. ³²Pe, upa katu te kome'ë ywy keruhū pe har ta ke mujy'ar ta. Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar ta. Ihē ruwa koty mujy'ar ta. Pe, ngā ke ihē amondo mondo ta. Se koty amō ta ke ihē amondo ta. Amō ta amō koty. Arapuharan usakiha ta aja saka. Arapuhame ta ke arapuharan ta pyter ngi mondo mondo. Aja ngā ke ihē amondo mondo ta tī. ³³Katu ame'ë ta ke ihē jywa katu koty ihē amondo ta. Amō pyta ame'ë ta ihē jywa'i koty ihē amondo ta. ³⁴Ihē riki kapitā keruhū. Pe, ihē jywa katu koty i'āi, ame'ë ta pe kuja ihē apandu ta: “Pejur! Pehē riki ihē pái ke muhury katu ame'ë ta ke pehē. Ihē pái renda pe pexe peho. Ame'ë renda ke yman a'e mukatu. Kome'ë ywy keruhū a'e mujā rahā, ame'ë renda ke a'e mujā pehē pe tī. Apo pexe peho a'ep. ³⁵Pesarahā! Ihē myahy rahā, ihē pe pehē mi'u peme'ë. Ihē hyngwéi rahā, y ke ihē pe peme'ë tī. Ihē rehe pesak ramō rahā, pehē rok pe ihē ke pemupyta katu tī. ³⁶Ihēma'e mundeha nixói rahā, pehēma'e mundeha ihē pe peme'ë tī. Ihē ahy axo rahā, ihē pe puhā peme'ë katu tī. Kyndaha pe ihē axo rahā, ihē rehe pesak pejur tī” aja ihē apandu ta.

³⁷—Aja rahā, ihē jywa katu koty i'āi ame'ë ta pandu ta. Katu ame'ë ta ke ame'ë ta. Kuja pandu ta: “Sawa'e! Myja rahā nde myahy, pe, jande mi'u nde pe jame'ë my? Jakwa ym. Myja rahā, nde nengwéi, pe, nde pe y jande jame'ë my tī? Jakwa ym tī. ³⁸Myja rahā, nde rehe jasak ramō, pe, jande rok pe nde ke jamupyta my? Jakwa ym tī. Myja rahā, nema'e mundeha nixói, pe, jandema'e mundeha ke jame'ë nde pe my tī? Jakwa ym tī. ³⁹Myja rahā, nde ahy nde erexo, pe, nde pe puhā jame'ë katu my? Jakwa ym tī. Myja rahā kyndaha pe nde erexo, pe, nde rehe jasak jaho my? Jakwa ym tī” aja ihē pe.

⁴⁰—Pe, ihē apandu ta. Ihē riki kapitā keruhū. Kuja apandu ta: “Ko apandu pehē pe. Ko ihē kotyhar ta ixo. Ihē mu ta aja riki. ‘Katu ym’ aja amō ta ukwaha naī. Ame'ë ta pe ma'e ke pema'ema'e rahā, ihē pe pema'ema'e katu, ame'ēja saka. A'erehe ihē pái renda pe pehē rury katuha namō pexe peho” aja ihē apandu ta.

⁴¹—Pe, ihē jywa'i koty i'āi, ame'ë ta pe kuja ihē apandu ta: “Peho ihē ngi! Pehē riki Tupā mupyrara ta ame'ë ta ke pehē. Tata keruhū renda pe peho. Ame'ë tata uwe ym te ta. Ame'ë renda ke Tupā mujā. A'ep Satana ke mupyrara ta. (Ājā ramūi ke a'e.) Ame'ë renda ke tata keruhū renda. Satana kotyhar

ta ke a'e mupyrara ta a'ep tī. Ame'ë renda pe peho. ⁴² Pesarahā! Ihē myahy rahā, pehē mi'u ihē pe peme'ë ym. Ihē hyngwéi rahā, y ke ihē pe peme'ë ym tī. ⁴³ Ihē rehe pesak ramō rahā, pehē rok pe ihē ke pemupyta ym tī. Ihēma'e mundeha nixói rahā, pehēma'e mundeha ke ihē pe peme'ë ym tī. Ihē ahy rahā, ihē pe puhā peme'ë ym tī" aja ihē jywa'i koty i'āi ame'ë ta pe apandu ta.

⁴⁴ —Pe, a'eta pandu ta ihē pe: "Sawa'e! Myja rahā, nde myahy my? Pe, jande mi'u jame'ë ym nde pe my. Jakwa ym. Myja rahā, nde nengwéi my? Pe, y jame'ë ym nde pe my? Jakwa ym tī. Myja rahā, nde rehe jasak ramō my? Pe, jande rok pe nde ke jamupyta ym my? Jakwa ym tī. Myja rahā, nema'e mundeha nixói my? Pe, jame'ë ym nde pe my? Jakwa ym tī. Myja rahā, nde ahy my? Pe, puhā jame'ë ym nde pe my? Jakwa ym tī. Myja rahā, kyndaha pe nde erexo my? Pe, nde rehe jasak ym jaho my? Jakwa ym tī" aja ta.

⁴⁵ —Ihē riki kapitā keruhū. Kuja ame'ë ta pe ihē apandu ta. "Ko apandu pehē pe. Ihē kotyhar ta kohi. 'Ame'ë ta katu ym' aja amō ta ukwaha naī. Ame'ë ta pe ma'e ke pema'ema'e ym rahā, ihē pe ma'e ke pema'ema'e ym tī, ame'ëja saka" aja ihē apandu ta. ⁴⁶ Pe, ame'ë ta ke mupyraraha renda pe ihē pái mondo ta. A'ep ahyha upa ym te ta. Katu ame'ë ta anī. Ihē pái namō aja te'e ta ixo. Uhā te hū ta a'eta — aja Jesu pandu.

"Jesu ke japyhyk ta" aja pa'ihu ta pandu pandu

(Mak 14.1-2; Ruk 22.1-2; Juā 11.45-53)

26 ¹⁻² Jywyriha rehe har upa a'e mu'e rahā, jumu'eha ta pe a'e pandu: —Mokōi jaker rahā, Pasuko 'ar rehe uhyk ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ruwajan ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. Pe, ame'ë ta ihē ke jukwa ta. Myra ngā mupia ame'ë ke rehe jukwa ta — aja Jesu.

³ Pe, pa'ihu ta jy'ar oho. Jundéu awa tamūi ta namō jy'ar oho. Kái rok keruhū pe jy'ar. Kái riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū. ⁴ A'eta pandu pandu a'eta jupe: "Jesu ke jande japyhyk ta jaho. Ngā ukwa ym ha rupi japyhyk ta. Pe, a'e ke jande jajukwa ta. ⁵ Pasuko 'ar rahā, japyhyk ym we ta rī. Anī. Arahā japyhyk rahā, ngā parahy ta. Mutyapu tyapu hū ta. Katu ym aja. A'erehe arahā japyhyk ym we ta rī" aja a'eta jupe.

Ma'e piheha ke Jesu ākā rehe kūjā jyhē

(Mak 14.3-9; Juā 12.1-8)

⁶ Mbeta ok ta pe Jesu ihī. Simā rok pe ihī. Ame'ë Simā riki yman pere ma'e u'u hū ame'ë namō ixo. Apo anī. Upa ka'ē katu. ⁷ Ma'e ke Jesu u'u uī rahā, kūjā uhyk uwyr ehe. Ma'e piheha ke a'e werur. Ame'ë hepy hū ame'ë ke. Hyru pe werur. Ame'ë hyru riki aramba ke te'e mujā ame'ë ke. Pe, kyndaha ke mopok rahā, tykwer ke Jesu ākā rehe kūjā jyhē. ⁸⁻⁹ Ame'ë rehe jumu'eha ta usak rahā, parahy kūjā rehe. A'eta je'ë je'ë hū:

—Mā! Tykwer upa kanim. Ame'ë tykwer ke amō muhepy rahā, tamatarer hū pyhyk ta tipe. Pe, ame'ë tamatarer ke ima'e ym te ame'ë ta pe amō me'ë me'ë katu ta tipe — aja riki.

¹⁰ Jumu'eha ta panduha ke Jesu ukwa. A'erehe a'eta pe kuja a'e pandu:

—Kūjā rehe har aja ym peje'ë je'ë. Ma'e katu ame'ë ke ihē pe a'e ma'e. ¹¹ Ima'e ym te ame'ë ta pe ma'e ke peme'ë tar katu rahā, pete'e a'eta ixo. Aja te'eha a'eta ixo koropi. Ihē anī. Aja te'eha pehē namō ihē axo ym ta. ¹² Kūjā putar aja a'e

ma'e katu. Pesarahā! (Jundéu awa manō rahā, hete ke amō ta mupihe te'e, aja te'eha a'eta ma'eha.) Aja ihē rehe tī. Ihē amanō ym rī. Ko ihē ke mouha rehe kūjā upa mupihe. (A'ehe ihē rehe pyaiha apo mujesak rahā, katu tiki.) ¹³ Pesarahā! Apo ihē apandu katu. Ihē rehe har myrandu katu ke amō ta pandu pandu raho. Kome'e ywy keruhū rupi pandu pandu raho rahā, kome'e kūjā ma'eha rehe har pandu ta tī. Kūjā ma'eha ke harái ym ta ngā — aja Jesu pandu.

Pa'ihu ta koty Jun oho

(Mak 14.10-11; Ruk 22.3-6)

¹⁴ Pe, jundéu awa tama'e pa'ihu ta koty Jun oho. Jun amō her Ikario. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e. ¹⁵ A'e pandu:

— Jesu rehe pehē ke amuhyk araho rahā, myja tamatarer hetaha peme'e ta ihē pe my? — aja pa'ihu ta pe.

— Jande pypa, amō jande popa hetaha (30) jame'e ta nde pe — aja pa'ihu ta pandu.

Pe, itatuwyr tamatarer ke pa'ihu ta manga. Kuja, 30 hetaha me'e Jun pe. ¹⁶ A'engi Jesu rehe pa'ihu ta ke muhyk ta raho ame'e angaha ke rehe Jun harō ixo.

Pasuko 'ar ke Jesu ta ukwa ukwa uī

(Mak 14.12-21; Ruk 22.7-14; Ruk 22.21-23; Juā 13.21-30)

¹⁷ Pasuko 'ar rahā, jundéu awa ta arapuharan ra'yr ka'e ke u'u. Arahā mbeju ke mupururukiha nixói ame'e ke u'u py. Ame'e 'ar rehe har Jesu pe jumu'eha ta pandu:

— Pasuko 'ar rahā, arapuharan ra'yr ka'e ke nde ere'u ta. Ame'e ke jamatyr, aja nde ereputar. My jamatyr ta my? — aja ipe.

¹⁸ Jesu pandu:

— Paite awa ok ta hū ihī, Jerusarē ok ta ke. A'ep peho. A'ep amō sawa'e ixo. Pepandu ipe: “Jandema'e mu'eha pandu: ‘Ihē ahoaha angaha rehe uhyk. Ihēma'e jumu'eha ta namō arapuharan ra'yr ka'e ke ihē a'u ta kī. Nde rok pe a'u ta kī’ aja ipe” — aja jumu'eha ta pe pandu. (“Ohoaha angaha” aja pandu rahā: “A'e manō ta” aja mujekwa.)

¹⁹ Jesu pandu ame'e ke jumu'eha ta ma'e katu. Pasuko 'ar rahā, a'eta mi'u ke a'eta matyr. ²⁰ Pytun ramō rahā, ame'e renda pe Jesu ta oho. Pe, awa py mokōi jumu'eha ta namō Jesu wapyk. Arapuharan ra'yr ka'e ke u'u. ²¹ A'eta u'u uī rahā, Jesu pandu:

— Ko apandu pehē pe. Pehē ngi har peteī ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur — aja riki.

²² Ame'e ke rehe a'eta hendu rahā, a'eta pyai uī. Peteī teī Jesu pe pandu:

— Sawa'e! Ihē ke ame'e my? — aja ipe.

²³ Jesu pandu:

— Ihē namō arapuharan ra'yr rykwer namō mbeju ke mururu, ame'e ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur. ²⁴ Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Myja ihē amanō ta my, ame'e ke Tupā je'eha rehe amō mupinim. Ame'e panduha aja ihē amanō ta. Aja ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur, ame'e ke mā Tupā mupyrara hū ta. Ame'e imāi pusu ngi u'ar ym rahā, katu ta tipe — aja jumu'eha ta pe pandu.

²⁵ Jun pandu. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk ta werur ame'ë ke a'e. Kuja pandu:

—Sawa'e! Ihë ke ame'ë my? — aja.

—A'e tÿ — aja Jesu pandu.

Jesu manōha ke ukwa ukwa uĩ ame'ë rehe har

(Mak 14.22-26; Ruk 22.15-20; 1 Korin 11.23-25)

²⁶ A'eta mi'u ke u'u uĩ rahā, mbeju ra'yr ke Jesu pyhyk. Tupā namō a'e pandu: “Ne jō riki katu te me'ë ke. Jande mi'u jande pe nde ereme'ë katu” aja. Upa rahā, mbeju ke mopok, pe, jumu'eha ta pe me'ë me'ë. Pandu:

—Ko pepyhyk. Pe'u. Kome'ë riki ihë rete — aja Jesu.

²⁷ Upa rahā. Ita rekúi ra'yr ke a'e pyhyk tĩ. Ame'ë pe ma'eywa rykwer ihĩ, uwa rykwer ke. Tupā namō pandu tĩ: “Ne jō riki katu te me'ë ke. Jande mi'u jande pe nde ereme'ë katu” aja. Pe, ita rekúi ra'yr ke jumu'eha ta pe me'ë. A'e pandu:

—Pehë johu pe'u. ²⁸ Kome'ë riki ihë ruwy. Ihë ruwy uhem ta, a'erehe Tupā pandu katu ta: “Ihë ra'yr rehe amō jurujar katu rahā, ame'ë ke ihë amuhā katu ta” aja Tupā pandu. Ihë ruwy uhem ta, a'erehe heta ngā rehe ipy'a ke Tupā mujywyr katu ta. Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ame'ë ta rehe ipy'a ke a'e mujywyr katu ta. ²⁹ Ko apandu pehë pe. Uwa rykwer ihë a'u ym te ta apo 'y. Kapitā keruhū aja ihë ke ihë pái keruhū mu'am ta kÿ. Arahā jō pyahu ame'ë ke pehë namō a'u ta kÿ tĩ — aja Jesu.

³⁰ Tupā rehe har upa jyngar rahā, ywy'ā koty a'eta oho. Ywy'ā rer Oriwéi ty.

“Jesu ke akwa ym” aja Petu te'e pandu ta

(Mak 14.27-31; Ruk 22.31-34; Juā 13.36-38)

³¹ Pe, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Kome'ë pytun rahā, upa katu te ihë ngi pejan ta peho kÿ. Kuja Tupā je'ëha rehe panduha ihĩ:

“Arapuهران usakiha ke Tupā jukwa ta.

Aja rahā, upa arapuharan ta uhāi ta oho” aja amō mupinim.

—Aja ihë ke jukwa rahā, upa ihë ngi pejan ta peho tĩ. ³² Pe, ihë ke Tupā mukwera katu ta muhem rahā, Ngariréi ywy pe pehë ndutar koty ihë aho ta — aja Jesu.

³³ Petu pandu ipe:

—Nde ke ihë ahijar ym te ta. Nengi upa amō ta ujan ta oho. Ihë anĩ ta. Nde namō apyta ta kÿ — aja Jesu pe.

³⁴ Jesu pandu:

—Petu! Ko apandu katu nde pe. Kome'ë pytun upa ym rahā we, sapukái je'ë ym rahā we, mahapyr nde erepandu ta: “Jesu ke akwa ym ihë” aja nde erepandu ta — aja Petu pe Jesu pandu.

³⁵ —Anĩ. Aja ihë apandu ym te ta. Nde namō ihë ke amō ta jukwa rahā: “Nde rehe har akwa ym ihë” aja ihë apandu ym te ta — aja Petu pandu ipe.

Upa amō jumu'eha ta aja pandu ipe tĩ.

Ngese renda pe Tupā namō Jesu pandu pandu

(Mak 14.32-42; Ruk 22.39-46)

³⁶Pe, amō renda pe Jesu oho, Ngese renda pe. Jumu'eha ta inamō oho tī. A'e pandu:

—Se pewapyk we rī. Kotete Tupā namō apandu ta aho — aja jumu'eha ta pe pandu.

³⁷Pe, iākā koty we Petu ke a'e raho. Mokōi Semende ra'yr ta ke a'e raho tī. Tian ke. Juā amō. Pyai te riki Jesu. ³⁸Petu ta pe a'e pandu:

—Apyai te hū ihē ke. Amanō aja ihē apyaiha tī. Se pepyta we rī. Peker ym we rī — aja.

³⁹A'engi a'e oho we. Ipxi'a pe u'ar te'e oup. Pe, Tupā namō pandu pandu:

—Papa! Nde ereputar rahā, ihē apyraraha ngi ihē ke emuhem k̄y. Anī. Ihē aputar ame'ē ke ema'e ym. Nde ereputar ame'ē ke ema'e katu — aja Jesu.

⁴⁰Upa pandu rahā, mahapyr jumu'eha ta rehe uhyk tī, Petu ta rehe. A'eta ukwer ou. Mupak rahā, Petu ta pe a'e pandu:

—Mā! Peker peju. Ta'yr mi ihē namō pesak ym we rī. ⁴¹Peker ym we rī. Tupā namō pepandu. Aja rahā pejurujar katuha ke amō ta manga rahā, pehijar ym ta. Ihē namō nde erepyta tar katu te. Anī. Nde riki pitu te'e — aja Jesu pandu.

⁴²Pe, Petu ta ngi a'e oho we tī. Tupā namō pandu tī. Kuja:

—Papa! Ihē apyraraha ke marā ka ym aha oho ihē ngi rahā, ihē py'ahu te'e ahendu katu ta k̄y. Nde ereputar ame'ē ke ihē ama'e ta k̄y — aja Jesu pandu.

⁴³Upa pandu rahā, Petu ta koty a'e jywyr tī. A'eta ukwer ou tī. Pyh̄yī riki.

⁴⁴Pe, a'eta ngi a'e oho we tī. Tupā namō pandu tī. Ipái namō pandu ramō, aja a'e pandu tī. Mahapyrihar ke a'e pandu. ⁴⁵Pe, upa rahā, Petu ta koty a'e jywyr tī. Mupak rahā, a'eta pe pandu:

—Mā! Peker peju. Mā! Peputu'u peju we rī. A'ewan pekeriha. Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Pesarahā! Ihē ruwajan ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. Ame'ē angaha ke rehe uhyk oho. ⁴⁶Pepu'am. Jahorahā! Pesarahā! Ihē ruwajan ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. Ame'ē ke petur ixo — aja Petu ta pe Jesu pandu.

Jesu ke amō ta pyhyk

(Mak 14.43-50; Ruk 22.47-53; Juā 18.3-12)

⁴⁷Jesu pandu u'am rahā, Jun uhyk uwyr ehe. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e. Jun namō heta amō ta ixo. Tamarā a'eta pyhyk werur. Kyse puku pyhyk werur tī. Jesu koty heta a'eta ke pa'ihu ta mondo. Ixoty heta a'eta ke jundéu awa tamūi ta mondo tī. ⁴⁸Ame'ē ta pe Jun pandu ramō:

—Kuja Jesu ke pekwa ta. Huwa ke ihē apyter. Ame'ē riki Jesu. Pahar pepyhyk a'e ke — aja.

⁴⁹Jun uhyk rahā, pahar Jesu rehe uhyk oho. Pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Ko nde ere'am — aja.

(Pe, huwa ke a'e pyter.) ⁵⁰Jesu pandu:

—Mā! Sa'e! Ame'ē rehe pejur — aja Jun pe.

Pe, ngā uwyr. Jesu jywa ke hātā a'eta pyhyk. ⁵¹Jesu namō ixo ame'ē ta ngi har amō riki kyse puku ke muhem. Pe, ame'ē pe amō nambi ke mopok ingi.

Jundéu awa tama'e pa'i keruhūma'e miasu nambi ke mopok ingi. ⁵²Pe, Jesu pandu ipe:

—Anī. Hyru pe nema'e kyse puku emujywyr. Kyse puku namō jumai ame'ē ke kyse puku pe amō jukwa ta. ⁵³Ihē pái pe apandu rahā, pahar ihē pe Tupā je'ēha rahoha ta ke muwyr ta. Ame'ē ke nde erekwa riki. Heta te hū a'e muwyr ta. Kuja, 12.000 hetaha ta. Ame'ē ta ihē namō jumai ta. Anī. Ame'ē ke aputar ym. (A'erehe apandu ym ta.) ⁵⁴Tupā je'ēha rahoha ihē pe a'e muwyr ta tipe rahā, Tupā je'ēha rehe panduha ihī, aja uhyk ym ta. Ihē apyrara ta, aja uhyk ym ta. A'erehe: “Tupā je'ēha rahoha ta ke emuwyr” aja apandu ym ta ihē pái pe — aja jum'u'eha pe pandu.

⁵⁵Ngā pe Jesu pandu:

—Ma'e mukanīha aja ihē ke pepyhyk pejur tī. A'erehe kyse puku namō pejur. Tamarā namō. Wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jum'u'eha renda keruhū pe ihē am'u'e axo. Arahā ihē ke pepyhyk ym. ⁵⁶Apo ihē ke pepyhyk. Katu 'y. Aja rahā yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, aja upa uhyk apo 'y — aja Jesu pandu.

Pe, Jesu ke upa katu te jum'u'eha ta hijar oho. Ujan oho ingi.

Ngā panduha renda pe Jesu ke amō ta raho

(Mak 14.53-65; Ruk 22.54-55; Ruk 22.63-71; Juā 12.15-16; Juā 18.19-24)

⁵⁷Jesu ke amō ta pyhyk. Ame'ē ta jundéu awa tama'e pa'i keruhū rok pe pyhyk raho. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū rer Kái. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ta jy'ar a'ep. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Jy'ar a'ep tī. ⁵⁸Petete Jesu raikwer rupi Petu tur ixo. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū rok soroka pe jō uhyk oho. A'ep harōha ta namō a'e wapyk. Ma'e Jesu namō amō ta ma'e ta my, ame'ē ke Petu ukwa tar katu uī tī.

⁵⁹Jesu katu ym, aja pandu te'e ame'ē ta ke pa'ihu ta kekar. A'ep jy'ar ame'ē ta aja tī. Pandu te'e ame'ē ta mahem rahā, ame'ē panduha rupi Jesu ke a'eta jukwa ta. ⁶⁰Pe, a'eta kekar tipe. Heta te'e pandu ehe har tipe. Pe, mokōi sawa'e ta pandu uwyr. ⁶¹Kuja a'eta pandu:

—Peme'ē sawa'e kuja pandu: “Tupā rehe ngā jum'u'eha renda keruhū ke ihē upa amai ta. Pe, mokōi aker rahā, amō pyahu ame'ē ke ihē amujā ta” aja peme'ē sawa'e pandu — aja mokōi sawa'e ta pandu.

⁶²Pa'i keruhū pu'am. Pandu Jesu pe:

—Mokōi sawa'e ta pandu. Myja me'ē nde erepandu ta apo my? — aja ipe.

⁶³Jesu pandu ym. Amō we pa'i keruhū pandu ipe:

—Tupā je'ēha rupi ihē apandu nde pe. Uhā te hū ame'ē ke a'e. Jete har te nde erepandu ym rahā, mā peja nde ke Tupā mupyrara. Apo jande pe epandu katu. Kirisutu ke nde my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde my? Tupā ra'yr nde my? — aja.

⁶⁴Jesu pandu ipe:

—A'e tī. Apandu pehē pe. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Apo har kupe koty Tupā rake ihē awapyk ta aho kŷ. Ame'ē ke pekwa ta. Ywa takāxiha 'ar pe ihē ajywyr ta ajur tī. Ame'ē rehe pesak ta tī — aja pandu. (“Tupā rake” aja Jesu pandu rahā: “Tupā a'e tī” aja mujekwa.)

⁶⁵Jesu pandu ame'ē ke rehe pa'i keruhū hendu rahā, ima'e mundeha ke pa'i keruhū musak. (Aja rahā, Tupā parahy tī, aja mujekwa nai.) Pe, pandu:

—Mā! Pehendu my! Peme'ē riki Tupā aja jupe. Katu ym aja. Peme'ē rehe har amō pandu ame'ē ke jakekar ym ta apo 'y. ⁶⁶Myja pekwa my? — aja.

Amō ta pandu:

—Katu ym riki a'e. Manō ta me'ē te'e — aja.

⁶⁷Pe, Jesu ruwa rehe a'eta tymū. Nupā tī. (Eha ke pan pe jupyk.) Pe, ipo pe huwa ke nupā. Ame'ē ta pandu:

⁶⁸—Kirisutu! Awa nde ke nupā my? Epandu jande pe! — aja Jesu pe.

Jesu rehe har Petu pandu te'e

(Mak 14.66-72; Ruk 22.56-62; Juā 18.17-18; Juā 18.25-27)

⁶⁹Soroka pe Petu wapyk uī rahā, jundēu awa tama'e pa'i keruhūma'e parakyha uhyk uwyr ehe. Kūjā ke. Kuja pandu ipe:

—Jesu namō nde erexo ame'ē ke nde. Jesu ngarirēi ywy pe har namō — aja.

⁷⁰Pe, Petu te'e pandu:

—Anī. Ihē akwa ym ehe har. Nde erepandu ame'ē ke akwa ym ihē — aja.

⁷¹Pe, soroka pe a'e oho, hukwen rake. Amō kūjā parakyha usak ehe. Pe, a'ep i'āi ame'ē sawa'e ta pe a'e pandu:

—Jesu Nasare ok ta pe har ke a'e. Inamō ixo ame'ē kohī — aja.

⁷²Amō we Petu te'e pandu tī:

—Anī. Ihē akwa ym ehe har. Jete har te ihē apandu. Akwa ym ehe har. Jete har te apandu ym rahā, mā peja ihē ke Tupā mupyrara katu — aja.

⁷³A'ep sawa'e ta pu'am u'am. I'i atu rahā, ame'ē ta uhyk uwyr ehe, Petu rehe. Pandu ipe:

—A'e riki. Peme'ē ta ngi har nde tī. Nde je'ēha riki ngarirēi ywy pe har je'ēha aja jahendu. A'erehe a'eta ngi har nde tī, aja jakwa — aja pandu.

⁷⁴Petu te'e pandu tī:

—Jete har te ihē apandu. Jesu rehe har ihē akwa ym. Jete har te ihē apandu ym rahā, mā peja ihē ke Tupā mupyrara — aja.

Upa Petu pandu rahā, sapukái je'ē. ⁷⁵Pe, Jesu pandu ame'ē ke Petu ukwa ukwa u'am. Kuja: "Sapukái je'ē ym rahā we, mahapyr kuja nde erepandu ta: 'Akwa ym ehe har' aja ihē rehe har nde erepandu ta." Ame'ē panduha ke Petu ukwa ukwa u'am apo. A'erehe a'engi a'e uhem oho. Jixi'u hū. Huxi, a'erehe jixi'u hū.

Pirat ruwa koty Jesu pu'am ame'ē rehe har

(Mak 15.1; Ruk 23.1-2; Juā 18.28-32)

27 ¹Pytuniwe te rahā, upa jundēu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe. Jundēu awa tamūi ta namō pandu pandu a'eta jupe. Kuja: "Jesu ke jajukwa ta" aja. ²Pe, Jesu ke pukwar. Tupaham pe a'eta pukwar. Pe, kapitā pe raho. Her Pirat. (Homa awa tama'e kapitā a'e.)

Jun manō ame'ē rehe har

(At 1.16-19)

³Jun riki ngā ke Jesu rehe muhyk raho. Jesu ke pa'ihu ta jukwa ta, aja Jun ukwa rahā, ipy'a ke a'e muruwak. Pe, pa'ihu ta koty a'e oho. Tamūi ta koty oho tī. Tamatarer ke a'e mujywy raho. Kuja, 30 itatuwy tamatarer ke a'e raho. ⁴A'e pandu:

—Katu ym ihē. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym te, ame'e ke pehē pe ihē arur, Jesu ke. Ame'e ke pejukwa ta. Katu ym aja — aja pa'ihu ta pe pandu.

A'eta pandu:

—Jande jakwa ym ame'e. Nde atu erekwa — aja Jun pe.

⁵Pe, tamatarer ke Jun ombor. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ombor. Pe, a'engi uhem oho. Oho riki. Pe, jurupy rupi tupaham jeje jupukwar. Aja tupaham rehe jixiko manō.

⁶Ita tamatarer ke pa'ihu ta pyhyk. Pe, pandu pandu a'eta jupe:

—Kome'e tamatarer riki amō ke jukwaha muhepyha ke. A'erehe jumu'eha renda keruhūma'e tamatarer renda pe jamōi rahā, katu ym. Aja jundéu awa je'eha rehe panduha ihē — aja pa'ihu ta jupe.

⁷Pe, a'eta pandu pandu a'eta jupe rahā, kuja a'eta ukwa. Ame'e tamatarer pe ywy ke pa'ihu ta jo'ok. Ame'e ywy riki tujuk pander mujāhama'e ke. Pe, amō awa ta manō rahā, a'ep amō ta jytyim ta. Kangwerupa renda aja riki. (Jundéu awa aja ym ame'e ta jō a'ep jytyim ta.) ⁸A'erehe ame'e ywy rehe har ngā pandu: “Huw y namō muhepy, ame'e ywy ke” aja. Aja apo ixo tī.

⁹Aja yman Jeremi mupinim ame'e ke rehe uhyk apo 'y. Kuja a'e mupinim:

“Ita tamatarer ke a'eta pyhyk. Kuja, 30 itatuwyr tamatarer ke pyhyk.

Ame'e riki muhepyha ke.

A'eta pandu: ‘A'e koty jande ke nde eremuhyk ereraho rahā, kuja, 30 itatuwyr tamatarer ke jame'e ta nde pe’ aja.

¹⁰Ame'e tamatarer pe ywy ke jo'ok. Ywy pander mujāhama'e ke jo'ok ingi.

Aja jandema'e sawa'e te pandu ihē pe” aja Jeremi mupinim.

Jesu namō Pirat pandu

(Mak 15.2-5; Ruk 23.3-5; Juā 18.33-38)

¹¹Homa awa tama'e kapitā ruwa koty Jesu pu'am. Jesu pe a'e pandu:

—Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde my? — aja.

Jesu pandu:

—A'e tī — aja ipe.

¹²Jundéu awa tama'e pa'ihu ta je'e je'e hū. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Ame'e ta rehe je'eha ke Jesu mujywy ym te. ¹³Pirat pandu ipe tī:

—Māte nde rehe har ame'e ta je'e je'e hū. Upa nde erehendu. Nde erepandu ym ta my? — aja.

¹⁴Jesu pandu ym te. A'erehe kapitā jupandu jupe: “Mā! Ma'erehe pandu ym my?” aja jupe.

“Jesu ke pejukwa” aja Pirat pandu

(Mak 15.6-15; Ruk 23.13-25; Juā 18.39-19.16)

¹⁵Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u ngā matyr. Arahā pame katu te kyndaha ngi sawa'e ke Pirat muhem ta. ¹⁶Arahā kyndaha pe amō ihī. Upa ngā ukwa katu ehe har. Her [Jesu] Mahamba. ¹⁷Pe, ngā jy'ar rahā, Pirat pandu:

—Awa ke pehē pe ihē amuhem ta amondo my? [Jesu] Mahamba, ame'e katu pehē pe my? Anī rahā, Jesu Kirisutu amuhem ta my? — aja ngā pe pandu.

¹⁸A'eta jyty'ym Jesu rehe. A'erehe Jesu ke raho ipe. Aja Pirat ukwa katu.

¹⁹Ngā panduha renda pe Pirat wapyk uī rahā, myrandu ke hakehar muwyr ipe. Kuja riki:

—Peme'ë sawa'e ke ma'e katu ym ame'ë ke ma'e ym te. Jukwaha epandu ym. Pytun rahã, ihë kerai ehe. A'erehe a'e ke nde erejukwa rahã, pyraraha uhyk ta jande rehe aja ihë akwaha. A'erehe ihë aker ym te ihë — aja panduha ke Pirat rakehar muwyr.

²⁰Ngã pe pa'ihu ta pandu pandu. (Kuja Pirat pe pepandu:)

—Mahamba ke emuhem emondo jande pe. Jesu ke ejukwa — aja jundéu awa tamüi ta ngã pe pandu tĩ.

²¹Pe, kapitã pandu ngã pe:

—Moköi sawa'e ta kohi. Awa ke ihë te'e amuhem ta amondo my? Myja peputar my? — aja.

A'eta pandu:

—Mahamba ke jande japutar — aja ipe.

²²Pirat pandu:

—Ko Jesu Kirisutu. Myja ihë ama'e ta my? — aja.

A'eta pandu:

—Myra ngã mupi'a ame'ë ke rehe ejukwa — aja.

²³Pirat pandu:

—Ma'ewã my? Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e te ym riki — aja.

Pe, hãtã ngã pandu:

—Myra ngã mupia ame'ë ke rehe ejukwa — aja.

²⁴Pirat pandu pandu tipe. Pe, ngã mutyapu tyapu tate, aja a'e ukwa rahã, Pirat pandu: “Y ihë pe erur” aja sonda pe. Werur rahã, ame'ë pe ipo ke a'e kutuk. Ame'ë ke rehe ngã usak. Pe, Pirat pandu:

—Ko ihë po ihë akutuk. Aja rahã kome'ë sawa'e ke ihë ajukwa tar ym, aja ihë amujukwa pehë pe. Pehë riki kome'ë sawa'e ke pejukwa tar katu — aja Pirat.

²⁵Ngã pandu ipe:

—A'e ke jajukwa rahã, mã peja jande rehe pyraraha uhyk. Jande ra'yr ta rehe uhyk tĩ — aja.

²⁶Pe, Mahamba ke a'eta pe Pirat te'e muhem mondo. Amö sonda ta pe a'e pandu:

—Jesu ke epirok — aja. (Pirok rahã, jukwa ta ame'ë ke a'e, aja mujekwa katu.)

Aja mahy hü. Upa rahã, sonda ta pe Jesu ke Pirat me'ë. Myra ngã mupia ame'ë ke rehe Jesu ke a'eta jukwa ta raho.

Jesu rehe sonda ta puka puka hü

(Mak 15.16-20; Juã 19.2-3)

²⁷Pe, homa awa tama'e kapitã rok keruhü pe Jesu ke Piratma'e sonda ta raho. Heta ngã jy'ar jy'ar uwyr a'ep. ²⁸Upa katu te Jesuma'e mundeha ke a'eta jo'ok ingi. Pe, pytangwer ame'ë ke moi ehe. (Kapitã keruhüma'e aja saka. Aja puka puka hü ehe. “Ko kapitã keruhü” aja riki puka puka hü ehe.) ²⁹Japekã rãkã ke te'e iãkã rehe har a'eta mujã. Ame'ë ke iãkã rehe a'eta moi. (Aja mahy.) Myra ke ipo pe moi tĩ. (Kapitã keruhüma'e aja saka.) Pe, huwa koty ipynarãi pe a'eta wapyk. “Ko kapitã keruhü” aja puka puka hü ehe. Katu katu ipe. Kuja pandu ipe tĩ:

—Sa'e! Jundéu awa tama'e kapitã keruhü nde! — aja riki puka puka hü ehe.

³⁰ A'eta tymü ehe tĩ. (Aja jaxer ai ame'e ke a'e, aja a'eta ukwaha nai.) Pe, myra ra'yr pe iäkã ke nupã nupã. Japekã räkã rehe nupã. (Aja mahy.) ³¹ Upa a'eta puka puka rahã, mundeha ke a'eta jo'ok ingi, pytangwer ame'e ke. Pe, Jesuma'e mundeha ke a'eta mujywyr ipe tĩ. Pe, soroka pe raho. Myra ngã mupia ame'e ke rehe jukwa ta raho.

Myra ngã mupia ame'e ke rehe Jesu ke amõ ta jukwa

(Mak 15.21-32; Ruk 23.26-43; Juã 19.17-27)

³² Ok ta ngi a'eta uhem oho ixo rahã, amõ sawa'e rehe a'eta usak. Her Simã. Syre ok ta pe har ke a'e. Sonda ta pandu ipe:

—Kome'e myra ngã mupia ame'e ke ehupir eraho. Jesuma'e ke — aja Simã pe. (Jesu ke ngã mahy hũ, a'erehe arahã Jesu pyrãtã ym. A'erehe Simã raho.)

³³ Pe, Ngóu renda pe a'eta uhyk oho. Ame'e renda rehe awa usak rahã, awa äkã kangwer 'ã ke aja saka. ³⁴ A'ep kawĩ namõ puhã mupara. Iro riki ame'e. (Ahyha muputu'u ame'e ke.) Ame'e ke Jesu pe sonda ta me'e ta tipe. Jesu manga rahã, u'u ym. Putar ym.

³⁵ Myra ngã mupia ame'e ke rehe Jesu ke a'eta jukwa. Pe, ima'e mundeha ke a'eta pyhyk pyhyk raho. Ita pinim ra'yr ke a'eta ombor. Amõ ombor, pe, piniha i'ar koty te we u'ar rahã, a'e riki mundeha ke pyhyk. Aja Jesuma'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk. ³⁶ Pe, upa rahã, a'ep a'eta wapyk. Jesu manõha ke rehe a'eta harõ uĩ.

³⁷ Jesu äkã 'ar koty ngã ukwaha ke amõ mupinim. Ma'erehe jukwa my? Ame'e ukwaha ke moĩ. Kuja:

“Jundéu awa tama'e kapitã keruhũ riki kome'e”
aja mupinim.

³⁸ A'ep mokõi ma'e mukanĩha ta ke a'eta jukwa tĩ. Jesu jywa katu koty peteĩ. Ijywa'i koty amõ ke jukwa tĩ. Myra ngã mupia ame'e ke rehe jukwa tĩ. ³⁹ A'ep wata oho ame'e ta puka puka hũ ehe. Iäkã ke a'eta mukatak katak ipe. (Aja puka hũ ehe.) Katu katu ipe. Pandu ipe tĩ:

⁴⁰ —Mã! Nde erepandu: “Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ upa ihẽ amai ta. Pe, mokõi aker rahã, amõ amujã ta” aja nde erepandu. Nde riki Tupã ra'yr rahã, myra ngã mupia ame'e ngi ewyjy ejur. Aja rahã, nde eremanõ ym ta — aja puka puka hũ ehe. Katu katu ipe.

⁴¹ Aja jundéu awa tama'e pa'ihu ta puka puka hũ ehe tĩ. Moise je'ẽha ke mu'e ame'e ta aja tĩ. Jundéu awa tamüi ta aja tĩ. Puka puka hũ ehe tĩ. ⁴² A'eta pandu pandu:

—Amõ ta ke a'e mukatu. A'erehe manõ ym. Mukatu riki. Mã! Jumumanõ ym juehe. A'e riki jundéu awa tama'e kapitã keruhũ. Apo myra ngã mupia ame'e ngi wyjy uwyr rahã, jande jajurujar katu ta ehe. ⁴³ Tupã rehe a'e jurujar katu. A'e pandu: “Tupã ra'yr ihẽ” aja. Apo jasak ta. A'e ke Tupã mujy ta muwyr my? Jasak ta — aja puka puka hũ. Katu katu ipe tĩ.

⁴⁴ Aja ma'e mukanĩha ta puka puka hũ ehe tĩ. Myra ngã mupia ame'e ke rehe i'ãi ame'e ta ke a'eta. Katu katu ipe tĩ.

Jesu manõ ame'e rehe har

(Mak 15.33-41; Ruk 23.44-49; Juã 19.28-30)

⁴⁵ Warahy jandar rahã, ame'e ywy pe pytun oho. Warahy uwe riki. Aja te'e warahy ywa ku'ap oho. ⁴⁶ Warahy ywa ku'a ihon rahã, hãtã Jesu pandu:

—Eroi! Eroi! Rema samatani? — aja.

Ame'e jundéu awa je'êha kuja riki:

—Tupã! Tupã! Ma'erehe ihê ke nde erehijar my? — aja.

⁴⁷Ame'e je'êha rehe a'ep ixo ame'e ta hendu rahã, amô koty ukwaha. A'erehe pandu:

—Ymanihar Eri pe a'e pukái — aja a'eta ukwaha naĩ.

⁴⁸A'eta ngi har petei sawa'e ujan oho. Mandeju aja me'e pe ma'e rykwer mupyta, kawĩ iro ym te ame'e ke. Wina aja me'e rykwer ke. Ame'e ke u'ywa aja me'e rehe pukwar. Pe, me'e ta tipe ipe. ⁴⁹Pe, amô ta pandu:

—Anĩ we rĩ. Eharô we! Jasarahã! Myra ngã mupia ame'e ngi Eri jo'ok ta uwyr my. Jasak ta — aja.

⁵⁰Pe, Jesu ahem hũ. Pe, manô.

⁵¹Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe kyndaha ihĩ. Pan janam te hũ ke. Ame'e hukwen pehĩ. Ame'e riki ywate ngi owok riki. Iwyr rehe owokiha upa uhyk oho. (Aja rahã, Tupã koty ohoha apo katu aja mujekwa.) Ywy ke katak hũ tĩ. Ita keruhũ owok hũ tĩ. ⁵²Kangwerupa opok tĩ. Yman manô, ame'e ta ngi har amô amô Tupã kotyhar ta ke Tupã mukwera katu muhem. ⁵³Kangwerupa ngi uhem oho. Jesu riki kwera katu uhem rahã, Jerusarê ok ta keruhũ pe a'eta ixo oho tĩ. A'ep a'eta rehe heta ngã usak.

⁵⁴Jesu manô ame'e ke rehe sonda tama'e kapitã usak u'am. Sonda ta aja tĩ. Usak u'am tĩ. Pe, ywy katakiha ke rehe a'eta usak. Warahy uwe ame'e ke rehe usak tĩ. Arahã a'eta pandu:

—Jete har te ke. Tupã ra'yr te riki peme'e sawa'e — aja.

⁵⁵Paite we kũjã ta usak u'am. A'eta riki Ngariréi ywy ngi Jesu namô uwyr. Inamô ma'e ke a'eta ma'ema'e. ⁵⁶Ame'e kũjã ta namô Mari Mandare usak u'am. Amô Mari usak u'am tĩ. Tian mãi ke ame'e. Jose mãi tĩ. Semende ra'yr ta mãi usak u'am tĩ.

Jesu rete ke mou ame'e rehe har

(Mak 15.42-47; Ruk 23.50-56; Juã 19.38-42)

⁵⁷Pytun tate rahã, amô sawa'e uhyk uwyr. Her Jose. Arimatéi ok ta pe har ke a'e. Jesu namô jumu'e ixo ame'e ke a'e tĩ. Ima'ehũ namô ixo ame'e ke a'e.

⁵⁸Pirat koty a'e oho. Pe, pandu:

—Jesu rete ke ihê aputar. Amou ta araho — aja.

Pirat pandu amô pe:

—Jesu rete ke eme'e ipe — aja.

⁵⁹Pe, Jesu rete ke a'e mujy muwyr. Pan tuwyr pyahu ame'e pe hete ke pukek. ⁶⁰Ima'e itakwar keruhũ pe hete ke Jose mou. Pykũi ramô ame'e ke ame'e. Pe, itahu pe hukwen ke Jose kynda. Pe, a'engi oho. ⁶¹Itakwar keruhũ rukwen koty Mari Mandare wapyk uĩ. Amô Mari inamô wapyk uĩ tĩ.

Itakwar keruhũ rehe harôha ta harô

⁶²Ku'e rahã, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. Pirat namô parise ta jy'ar oho. Pa'ihu ta aja tĩ. ⁶³A'eta pandu:

—Kapitam! Ame'e te'e pandu ame'e ke se ixo rahã, kuja pandu: “Mokôï aker rahã, ihê ke Tupã mukwera katu ta muhem” aja. Ame'e riki te'e aja jakwa ja'am apo. ⁶⁴A'erehe kuja sonda ta pe epandu: “Itakwar keruhũ rehe

peharō katu pexo. Mokōi peker rahā, peharō pexo. Pesak katu ehe kŷ.” aja epandu a'eta pe. Aja rahā, Jesu rete ke jumu'eha ta mukanim ym ta raho. Mukanim rahā, ngā pe a'eta te'e pandu ta: “A'e manōha ngi kwera katu uhem” aja te'e pandu ta. Ame'ē riki: “Mokōi aker rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem” ame'ē 'ar koty te we katu ym te ha — aja parise ta pandu ipe.

⁶⁵ Pirat pandu:

—Pehē atu sonda ta ke peraho. Pepandu katu: “Itakwar keruhū rehe peharō katu te pexo. Pesak katu kŷ” aja sonda ta pe pepandu — aja parise ta pe pandu.

⁶⁶ A'eta oho ingi. Pe, itakwar kyndaha ke yraity aja me'ē pe kynda. Ita keruhū riki kyndaha ke. Yraity aja me'ē pe mujar. (Amō pirar rahā, ame'ē ke ukwa ta.) Pe, sonda ta pe a'eta pandu: “Se peharō katu pe'am. Aja rahā, ixe ym ta awa” aja riki.

Jesu kwera katu uhem ame'ē rehe har

(Mak 16.1-10; Ruk 24.1-12; Juā 20.1-10)

28 ¹Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar upa. Nomin pytuniwe te rahā itakwar keruhū rehe Mari Mandare usak oho. Amō Mari namō usak oho tī. ²Pahar ywy ke katak hū. Ywa ngi Tupā je'ēha rahoha wyjy uwyr. Itahu hukwen ke a'e mujere mondo. Ame'ē 'ar pe a'e wapyk uī. ³Hendy riki ima'e mundeha. Tupā weraha aja hendyha. Mandeju aja ituwyr te hū tī. ⁴Sonda harōha ta a'ep ixo rī. A'eta ryrīi. Kyje riki, a'erehe ryrīi. A'eta manō ame'ēja ywy rehe u'ar oup. ⁵Pe, kūjā ta pe Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Pekyje ym. Jesu ke pekekar, aja ihē akwa. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e ke amō ta jukwa. ⁶A'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'e pandu aja uhyk apo 'y. Pejur! Mouha renda rehe pesak pejur. Se a'e nixói te 'y. ⁷Pahar jumu'eha ta pe pepandu peho apo. Kuja: “A'e ke Tupā mukwera katu muhem. Ngariréi ywy pe pehē ndutar koty a'e oho ta. A'ep pehē johu pesak ta ehe.” Ihē apandu ame'ē ke peharái ym — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁸Pe, pahar itakwar keruhū ngi a'eta oho. Kyje riki. Pe, hury katu tī. Jumu'eha ta pe pandu oho. Ujan riki oho. ⁹Oho ixo rahā, pahar a'eta rehe Jesu uhyk. Pandu:

—Ko ihē ajur — aja.

Ixoty a'eta uwyr. Ipy ke a'eta pyhyk. Ipy'a ke a'eta moī moī katu ehe, Jesu rehe. ¹⁰A'eta pe Jesu pandu:

—Pekyje ym. Ihē mu ta pe kuja pepandu peho: “Ngariréi ywy pe peho. A'ep ihē rehe a'eta usak ta tī” aja pepandu — aja kūjā ta pe pandu. (“Ihē mu ta” aja pandu rahā: “Upa katu te jurujar katu ehe ame'ē ta ke” aja mujekwa.)

Harōha ta te'e pandu ame'ē rehe har

¹¹Itakwar keruhū ngi kūjā ta oho ixo rahā, sonda ta ngi har amō ta uhyk oho tī. Jerusarē ok ta keruhū pe harōha ta uhyk oho tī. Pe, jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe upa katu te pandu. Ywy katak hū. Itahu rukwen kyndaha amō mujere mondo. Ame'ē ke upa katu te pandu. ¹²Tamūi ta namō pa'ihu ta jy'ar. Pandu pandu a'eta jupe. Pe, kuja a'eta ukwa. Sonda ta pe tamatarer ke a'eta me'ē me'ē hū. ¹³Pandu:

—Kuja pepandu ngā pe. “Pytun rahā, jande jaker rahā, Jesu rete ke jumu'eha ta mukanim raho” aja pepandu. ¹⁴Ame'ē ke homa awa tama'e kapitā

hendu rahā, japandu ta ipe: “Sonda ta anī. Ame’ē ta ke emupirok ym” aja. A’erehe pekyje ym ingi. Pehē ke a’e mupyrara ym ta — aja sonda ta pe.

¹⁵Parise ta ngi tamatarer ke sonda ta pyhyk. Te’e pandu ame’ē muhepyha ke. Pe, parise ta panduha aja sonda ta pandu pandu oho tī. A’erehe sonda ta pandu, aja jundéu awa ta pandu pandu naī apo rī. “Jesu rete ke jumu’eha ta mukanim raho” aja pandu pandu naī apo rī.

Awa py peteī jumu’eha ta pe Jesu mujesak

(Mak 16.14-18; Ruk 24.36-49; Juā 20.19-23; At 1.6-8)

¹⁶Jesu mujekwa ame’ē ywy’ā pe awa py peteī jumu’eha ta oho. Ngariréi ywy pe ame’ē ywy’ā ihī. ¹⁷Jesu rehe usak rahā, a’eta py’a ke a’eta moī moī katu ehe. Ame’ē ta ngi har amō amō kuja: “Kome’ē Jesu my? Kwera katu uhem ame’ē ke my?” aja amō ta ukwa ukwa u’am. ¹⁸A’eta koty Jesu oho. Pe, pandu a’eta pe:

—Ihē pe Tupā pandu: “Ywa pe upa katu te nde erema’e tar katu. Ame’ē ke ema’e katu. Peme’ē ywy keruhū pe aja tī. Ema’e katu tī” aja ihē pe. ¹⁹A’erehe pehē pe ihē apandu: “Upa kome’ē ywy keruhū pe har ta pe pepandu peho. Ihē rehe har pepandu pandu peho. Aja a’eta ke ihē kotyhar ta aja pemuruwak ta. Ame’ē ta ke pemujahuk. (Aja rahā, ihē kotyhar ta ke, aja pemujekwa ta ngā pe.) Jande pái keruhū je’ēha rupi pemujahuk. Ta’yr je’ēha rupi pemujahuk tī. Tupā’ā je’ēha rupi pemujahuk tī. ²⁰Upa pehē pe ihē amu’e ame’ē ke amō ta pe pemu’e katu tī. Aja rahā, ame’ē ta hendu katu ta tī. Ihē je’ēha rehe hendu katu ta tī. Wera rahā pame katu te pehē namō ihē axo ta kŷ. ‘Ar rehe angaha uhyk ym rahā we, aja te’eha pehē namō ihē axo ta kŷ” — aja jumu’eha ta pe Jesu pandu.

Upa.

Jesu rehe har Mak mupinim

Mak kome'ē paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'ē ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, ma'e ke a'e ma'ema'e ixo, ame'ē rehe har Mak mupinim.

Juā mujahukiha rehe har

(Matéu 3.1-12; Ruk 3.1-18; Juā 1.19-28)

1 ¹Myrandu katu ke Mak mupinim werur. Jesu Kirisutu rehe har a'e mupinim. [Tupā ra'yr a'e.] ²Kuja riki a'e uwyriha. Yman paper rehe Isai mupinim. Tupā je'ēha ke a'e mupinim tī. (Kuja, Ta'yr pe Tupā pandu:)

“Ihē je'ēha pandu ame'ē ke amondo py ta kŷ. Kuja ngā pe pandu py ta oho:

‘Jandema'e sawa'e te uwyr tate, a'erehe pe ke pemukatu. (Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pehijar. Aja pexo katu 'y)' aja ihē je'ēha pandu ame'ē ke pandu ta.

Ame'ē raikwer rupi nde ereho ta” aja Ta'yr pe Tupā pandu.

³Kuja awa nixói te ame'ē pe amō pandu u'am:

“Kapitā keruhū uhyk tate rahā, ma'e ke upa mukatu. Aja jandema'e sawa'e te uhyk tate.

A'erehe pexoha ke pemukatu.

A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pehijar” aja pandu u'am. Aja riki Isai mupinim. (Yman aja a'e mupinim rahā, Juā rehe har mupinim.)

⁴Pe, awa nixói te ame'ē pe Juā mujahukiha uhyk uwyr. (A'ep heta ngā uhyk uwyr ehe.) Ame'ē ta pe pandu:

—Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Katu ame'ē ke pema'ema'e katu 'y. Aja rahā, pehē rehe ipy'a ke Tupā mujywyrr ta. Pe, pehē ke ihē amujahuk ta — aja Juā pandu.

⁵Juā koty heta ngā uhyk uwyr. Jundéi ywy ngi heta ngā uhyk uwyr ehe. Heta Jerusarē ok ta pe har ta uhyk uwyr ehe tī. “Ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke upa jande jahijar 'y” aja pandu ame'ē ta ke Juā mujahuk. Jondā y pe mujahuk. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa.)

⁶Juāma'e mundeha awa rymba ra ke te'e mujā ame'ē ke. “Kame” aja ngā rymba rer. Ame'ē ra ke ima'e mundeha. (Ymanihar Erima'e mundeha aja ame'ē mundeha. Aja rahā, Tupā je'ēha pandu ame'ē ke Juā tī, aja mujekwa.) So'o pirer pe ixu'a rupi pukwar. Tukuxixik mixir ame'ē ke a'e u'u. Eir namō u'u tī. ⁷Juā pandu:

—Ihē raikwer rupi amō tur. Katu te hū me'ē ke a'e. Ihē anī. Aja ym ihē. A'erehe ima'e miasu aja axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē. ⁸Y pe pehē ke ihē amujahuk. A'e anī. Pehē ke Tupāā namō mujahuk, ame'ēja saka — aja ngā pe

Juā pandu. (“Tupā’a namō mujahuk” aja pandu rahā: “Ngā py’a rehe Tupā’a ke a’e muwyr ta” aja mujekwa katu.)

Jesu ke Juā mujahuk

(Matéu 3.13-17; Ruk 3.21-22)

⁹Arahā Ngariréi ywy ngi Jesu uhyk uwyr ehe, Juā rehe. Nasare ok ta ngi uhyk uwyr ehe. Pe, y pe Jesu ke Juā mujahuk. Y rer Jondā. ¹⁰Pe, y ngi Jesu uhem rahā, pahar ywa pirar, ame’ēja saka Juā usak u’am. Pe, Jesu rehe Tupā’a wyjy uwyr. Pykahuran aja saka wyjy uwyr ehe. ¹¹Pe, ywa ngi panduha uwyr:

—Nde riki ihē ra’yr. Nde rehe ihē apy’a katu. Ihē ke nde eremuhury katu — aja Ta’yr pe Tupā pandu.

Jesu rehe Satana uhyk uwyr

(Matéu 4.1-11; Ruk 4.1-13)

¹²Pahar awa nixói ame’ē pe Tupā’a Jesu ke muhyk raho. ¹³A’ep heta ukwer rahā, ixo. Kuja, mokōi awa pypa (40) hetaha wera rahā, a’ep ixo. Arahā, Satana uhyk uwyr ehe. (Ājā ramūi a’e.) Ma’e ka’u te’eha ke Jesu ma’e, ame’ē ke Satana putar tipe. Manga manga tipe. Anī. Jesu ma’e ym te. Ame’ē renda pe so’o jarō ame’ē ta ixo tī. Pe, Jesu rehe Tupā je’eha rahoha ta wyjy uwyr. Usak katu uwyr ehe.

Jumu’eha ta ke Jesu muj’ar

(Matéu 4.12-22; Ruk 4.14-15; Ruk 5.1-11)

¹⁴Ajame’ē ke kyndaha pe Juā ke amō ta kynda raho rahā, Ngariréi ywy pe Jesu uhyk oho. Myrandu katu ke pandu oho. Tupā rehe har pandu oho. ¹⁵Kuja pandu:

—Angaha ke rehe uhyk oho apo ‘y. Ixotyhar ta ke pehē, aja Tupā putar. A’erehe ma’e peka’u te’eha pema’ema’eha ke pehijar. Tupā koty pehē py’a pemuruwak. Pexoha pyahu ame’ē ke Tupā putar, aja pexo katu. Aja rahā, ixotyhar ta ke aja pehē ke a’e muruwak ta. Ame’ē myrandu katu rehe pejuru-jar katu — aja Jesu pandu ngā pe.

¹⁶Ypa rymy’y rupi Jesu wata ixo rahā, pira pyhyk ame’ē ta rehe usak. Ypa rer Ngariréi. Mokōi sawa’e ta ixo. Her Simā. Imu rer Andere. Kyhapari pe pira pyhyk ixo. Ypa pe ombor ombor ixo. ¹⁷Pe, Jesu pandu:

—Ihē namō peho ‘y. Pira pepyhyk ame’ē ta ke pehē. Apo har anī. Amō kotyhar ta. Pehē ke amu’e ta. Pe, ngā py’a ke Tupā koty pemuruwak ta ‘y. Pejur — aja Jesu Simā ta pe.

¹⁸Pahar kyhapari hijar. Pe, Jesu namō a’eta oho.

¹⁹A’engi Jesu oho we rahā, ame’ē ypa pe amō mokōi sawa’e ta rehe uhyk oho tī. Tian ta rehe uhyk oho. Imu rer Juā. Semende ra’yr ta ame’ē ta. Jarusu keruhū pe kyhapari mukatu uī. ²⁰Ame’ē ta rehe usak rahā, pandu:

—Pejur. Ihē namō peho — aja Jesu Tian ta pe.

Pe, Jesu namō Tian ta oho tī. Jarusu keruhū pe ipái ihī. Semende aja her. Parakyha ta namō ihī. Upa ame’ē ta ke Tian ta hijar. Pe, Jesu namō a’eta oho.

Ipy’a rehe ājā ihī me’ē ke

(Ruk 4.31-37)

²¹A’engi Kapana’ū ok ta pe Jesu uhyk uwyr. Inamō ixo ame’ē ta uhyk uwyr tī. Jundéu awa tama’e putu’uha ‘ar rahā, jundéu awa tama’e jy’ariha renda pe

ixe oho. A'ep ngā ke mu'e uī. ²² Amō ta Moise je'ēha mu'e. Aja ym Jesu mu'e. Ukwa katuha namō mu'e katu. A'erehe hendu ame'ē ta pandu: "Mā! Je'ēha te reko aja pandu katu" aja ngā.

²³ Pe, amō sawa'e jy'ariha renda pe ixe uwyr. Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke a'e. Pe, hātā pandu:

²⁴ —Ēi! Jesu! Nasare ok ta pe har ke nde. Ma'ewā jande ke nde eremupyrara erejur my? Nde rehe har ihē akwa katu. Tupā koty ngi nde erejur ame'ē ke nde. Ima'e je'ēha ke nde erepandu erejur. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe, aja akwa katu — aja hātā pandu.

²⁵ Pe, ājā pe Jesu pandu:

—Eje'ē ym! Sawa'e py'a ngi ehem eho — aja ājā pe.

²⁶ Pe, ājā sawa'e ke mukatak katak hū. Ahem hū riki. Pe, uhem oho ingi.

²⁷ A'ep ixo ame'ē ta mukahem riki. Pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Mā katu tiki? Amō kotyhar ma'e mu'eha ko. Ima'e je'ēha rupi pandu, pe, ājā ta hendu katu ehe. Mā! — aja ngā.

²⁸ Pe, Jesu rehe har upa Ngariréi ywy rupi ngā pandu pandu oho. Pahar pandu pandu oho.

Petu pen ke Jesu mukatu ame'ē rehe har

(Matéu 8.14-15; Ruk 4.38-39)

²⁹ Ajame'ē ke jundéu awa tama'e jy'ariha renda ke Jesu hijar oho. Simā ta oho tī. Pe, Simā rok pe ixe oho. Ame'ē ke Andere rok tī. Tian oho tī. Juā amō oho tī. ³⁰ A'ep Simā pen haku. A'erehe ixhya pe túi. Jesu uhyk rahā, pahar amō ta pandu ipe. "Simā pen haku hū" aja ipe. ³¹ A'erehe hake Jesu oho. Ipo rehe pyhyk, pe, mupu'am. Pahar hakuha maha oho ipe. Pe, imi'u Jesu ta pe a'e me'ē me'ē.

Heta ngā ke Jesu mukatu ame'ē rehe har

(Matéu 8.16-17; Ruk 4.40-41)

³² Ame'ē pytun ramō rahā, upa warahy u'ar rahā, (jundéu awa ta putu'uha 'ar upa. A'erehe wata katu apo.) A'erehe ma'e ahy ixo ame'ē ta ke upa katu te ngā werur ipe. Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ta ke ngā werur ipe tī. ³³ Ok ta pe har ta mâte hū hukwen rake rupi i'āi. ³⁴ Ma'e ahy ixo ame'ē ta ke mukatu hū. Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ta ke upa mukatu tī. Jesu rehe har ājā ta ukwa katu, a'erehe hātā Jesu pandu: "Epandu ym ihē rehe har" aja ājā pe.

Tupā je'ēha ke Jesu pandu pandu oho

(Ruk 4.42-44)

³⁵ Ame'ē ku'ē rahā, sapukái je'ē py rahā, Jesu pu'am. Simā rok ngi uhem oho. Pe, paite we awa nixói te ame'ē pe oho. A'ep Tupā namō pandu pandu.

³⁶ Pe, Simā upak rahā, Jesu ke kekar oho. Inamō ixo ame'ē ta kekar oho tī.

³⁷ Pe, usak ehe rahā, Simā ta pandu ipe:

—Upa ngā nde ke kekar ixo tipe — aja.

³⁸ Jesu pandu:

—Amō ta renda rupi jaho ta me'ē te'e. A'ep pe har ta pe Tupā rehe har apandu ta me'ē te'e tī. A'erehe ihē ajur. Jahorahā! — aja Simā ta pe.

³⁹ A'erehe upa Ngariréi ywy rupi wata oho. Upa jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu oho. Amō ta py'a ngi ājā ke muhem mondo tī.

Pereran ma'e u'u hũ ame'ẽ ke mukatu

(Matéu 8.1-4; Ruk 5.12-16)

⁴⁰Pereran ma'e u'u hũ ame'ẽ ke Jesu rehe uhyk uwyr. Ipyñarãi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ẽ ke kohĩ, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Nde ereputar rahã, ihẽ ke nde eremukatu ta aja akwa katu — aja sawa'e.

⁴¹Pyrara Jesu usak ehe. Pe, ijiywa ke mupuku. Pe, sawa'e ãkã rehe ipo ke a'e mujar. Pandu ipe:

—Ere. Nde ke ihẽ amukatu tar katu. Nde katu apo 'y — aja sawa'e pe.

⁴²Pahar upa katu ipe 'y. Upa ka'ẽ oho ipe. ⁴³⁻⁴⁴Pe, hãtã Jesu pandu ipe:

—Ehendurahã! Nde ke ihẽ amukatu, ame'ẽ ke amõ ta pe epandu ym we rĩ. Jundéu awa tama'e pa'i koty eho py. Nde rehe pa'i usak ta. “Katu apo 'y” aja pandu ta. Pe, yman Moise pandu, aja ma'e ke pa'i pe eme'ẽ. Aja rahã, upa nde pিরer katu, aja ngã ukwa ta tĩ — aja Jesu pandu tipe ipe.

Pe, pahar sawa'e ke muhem mondo. ⁴⁵Pe, sawa'e oho ingi. (Jesu rehe hendu ym.) Mukatuha rehe har pandu pandu oho. Upa katu te ok ta rupi pandu pandu oho. Pyta we ym awa renda ke. A'erehe ok ta pe marã ka ym Jesu ixeha. Upa ngã ukwa katu ehe har. A'erehe amõ koty pyta. Awa nixói te ame'ẽ pe pyta. A'ep upa hekoha ngi ngã uhyk oho ehe.

Upa jupyrãtã rãtã ame'ẽ ke Jesu mukatu

(Matéu 9.1-8; Ruk 5.17-26)

2 ¹Ku'ẽ rahã ha pe we Kapana'ũ ok ta pe Jesu jywyr oho. “Hok pe apo ihĩ” aja amõ ta pandu pandu oho. ²A'erehe heta te hũ ngã jy'ar uwyr ehe. Ok wyr pe soroka nixói te. Hukwen rupi soroka nixói te tĩ. Pe, ngã pe Tupã je'eha ke Jesu pandu pandu uĩ. ³Arahã tumeme sawa'e ta uhyk uwyr ehe. Ame'ẽ ta upa jupyrãtã rãtã ame'ẽ ke muhyk werur. ⁴Mãte hũ ngã i'ãi. A'erehe marã ka ym Jesu rehe muhykiha. A'erehe ok kupe 'ar pe jupir oho. (Ame'ẽ ok kupe ipe katu.) Pe, jupyka jo'ok jo'ok. Ixwar ihĩ rahã, upa jupyrãtã rãtã ame'ẽ ke ame'ẽ rupi mujy mondo ehe. Kyha aja me'ẽ 'ar pe sawa'e túi. Tupaham rehe mujy mondo. Pe, Jesu rake mou. ⁵Ma'e ahyha Jesu mukatu. Ame'ẽ rehe sawa'e ta jurujar katu. Ame'ẽ ke Jesu ukwa rahã, jupyrãtã rãtã ame'ẽ pe pandu:

—Sa'e! Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Apo nde rehe ihẽ py'a jywyr katu — aja Jesu.

⁶A'ep Moise je'eha mu'e ame'ẽ ta wapyk uĩ tĩ. Jesu pandu ame'ẽ ke rehe hendu rahã, kuja ipy'a pe ukwa ukwa uĩ:

⁷—Mã! Aja pandu rahã, katu ym. Tupã jõ riki ngã pe pandu katu: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihẽ py'a jywyr” aja. A'erehe peme'ẽ riki Tupã aja jupe my? Katu ym aja — aja a'eta py'a pe a'eta ukwa ukwa uĩ.

⁸Pe, pahar ame'ẽ ta ukwaha ke Jesu ukwa tĩ. A'erehe pandu:

—Mã! Pehẽ py'a pe ma'e ke pekwa pekwa ym peĩ. ⁹Myja me'ẽ riki hãtã ma'eha my? Kuja my: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihẽ py'a jywyr katu” aja apandu rahã, hãtã ma'eha my? (Ame'ẽ ke rehe usak ym awa.) Anĩ rahã, kuja my? “Epu'am! Nde kyha aja me'ẽ ke emupu'a! Ewata inamõ eho!” aja apandu rahã, hãtã ma'eha my? (Ame'ẽ ke rehe usak katu awa.)

¹⁰—Pesarahā! (Tupā jō riki ahyha mukatu aja pekwaha. Tupā jō riki ngā rehe ipy'a mujywyr katu aja pekwaha tī.) Apo ihē tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē aja ihē amuje-kwa ta apo. Ihē pe Tupā pandu tī: “Ma'e ka'u te'eha ke awa ta ma'ema'e. Ame'ē ta rehe nde py'a emujywyr katu” aja ihē pe. Pesarahā! Ame'ē ke pekwa ta apo. Amujesak ta — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pe Jesu pandu.

Pe, jupyrātā rātā ame'ē pe pandu:

¹¹—Ko apandu nde pe. Epu'am! Nde kyha aja me'ē ke emupu'a! Nde rok pe ejywyr eho — aja Jesu.

¹²Pe, upa ngā usak usak uī rahā, sawa'e pu'am. Kyha aja me'ē ke mupu'a. Pe, pahar uhem oho. A'erehe ngā pandu:

—Mā! Katu tiki — aja riki.

Pe, Tupā pe pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Mā! A'eramō te aja mukatuha jasak py 'y. Katu! — aja ngā.

Jesu namō Rewi oho ame'ē rehe har

(Matéu 9.9-13; Ruk 5.27-32)

¹³A'engi Jesu uhem oho. Pe, ypa rymy'y rehe jywyr oho tī, Ngariréi ypa rehe. A'ep heta ngā jy'ar oho ehe tī. Ame'ē ta ke mu'e uī. ¹⁴A'engi wata oho ixo rahā, amō sawa'e rehe usak. Her Rewi. (Amō her: “Matéu” aja.) Apéu ra'yr a'e. Tamatarer matyriha renda pe wapyk uī. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr matyr. (A'erehe a'e ke jundéu awa ta putar ym ame'ē ke a'e.) Jesu pandu ipe: —Ihē namō eho 'y — aja ipe.

Rewi pu'am. Upa hijar. Pe, inamō oho.

¹⁵I'i atu rahā, Rewi rok pe ma'e ke Jesu ta u'u uī. Heta tamatarer matyriha ta inamō uwyr tī. Amō heta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta aja tī. Inamō uwyr tī. Ame'ē ta ngi har heta Jesu namō ma'e ke u'u uī. Jumu'eha ta u'u uī tī. ¹⁶Pe, amō Moise je'ēha mu'e ame'ē ta i'āi tī. Parise kotyhar ta ke ame'ē ta. Kuja jumu'eha ta pe ame'ē ta je'ē je'ē:

—Ma'ewā ame'ē sawa'e ta jaxer ame'ē ta namō Jesu u'u uī my? Tamatarer ke matyr ame'ē ta namō aja tī. U'u inamō tī. Katu ym aja — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pandu.

¹⁷Ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā, pandu:

—Ma'e ahy ixo rahā, mukatuha koty amō oho. Ahy ym ixo rahā, mukatuha koty oho ym. (Aja apo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ihē rehe uhyk. Ipy'a juhyk. Ame'ē ke a'eta putar, a'erehe ihē rehe uhyk. Mukatuha rehe uhyk, ame'ēja saka. Katu jupe ame'ē ta anī. Ame'ē ta ihē rehe uhyk ym.) Pesarahā! Sawa'e katu aja ukwa jupe, ame'ē ta pe kuja ihē apandu ym: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja. Anī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta pe kuja ihē apandu katu: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja — aja Jesu pandu.

U'uha ke hijar ame'ē rehe har

(Matéu 9.14-17; Ruk 5.33-39)

¹⁸Amō rahā, Juā mujahukiha namō jumu'e ixo ame'ē ta upa ma'e u'uha ke hijar ixo. Parise ta aja tī. Ma'e u'uha ke hijar ixo tī. (Aja pyaiha ke mujekwa Tupā pe.) Pe, amō ta pandu uwyr. Jesu pe pandu:

—Juā mujahukiha namō jumu'e ixo ame'ē ta upa ma'e u'uha ke hijar ixo. Parise ta namō jumu'e ixo ame'ē ta aja tī. Upa ma'e u'uha ke hijar ixo tī. Nde namō jumu'e ixo ame'ē ta anī. Upa ma'e u'uha ke hijar ym. Ma'erehe hijar ym my? — aja Jesu pe.

¹⁹ Jesu pandu:

—Sawa'e jumendar rahā, imi'u matyr. Huryha mujā. Pe, ame'ē pe oho ame'ē ta ma'e u'uha ke hijar ym. Sawa'e namō ixo rahā, ma'e u'uha ke hijar ym. ²⁰ (Ihē namō ihēma'e jumu'eha ta ixo apo, a'erehe upa ma'e u'uha ke a'eta hijar ym.) Yman rahā, ihē ke amō ta pyhyk ta raho a'eta ngi. Arahā ihē jumu'eha ta upa ma'e u'uha ke hijar ta. (Aja pyaiha mujekwa ta.)

²¹—Amō we tī. Kamixa ymanihar ke sorok rahā, pan jupu'a ym ame'ē ke amō mujar ym ehe. Mujar ehe rahā, jupu'a we oho. Pe, kamixa ymanihar ke musak we ta. Sorok riki tiha we ta oho. ²² Kawī mupupur ramō ame'ē ke hyru ymanihar te pe amō purakar ym. Ame'ē pe purakar rahā, pupur we ixo rī. Pe, hyru ymanihar ke mupuk ta. Pe, upa kawī jyhē ta oho. Hyru ymanihar ke mujaxer ta tī. A'erehe kawī mupupur ramō ame'ē ke hyru katu ame'ē pe amō purakar rahā, katu ta tiki. Aja rahā, kawī jyhē ym ta. Hyru ke upuk ym ta tī — aja ngā pe Jesu pandu.

(Jesu mu'e rahā, myja ixoha katu aja mujekwa. Ixoha pyahu aja saka. A'erehe parise ta mu'e aja ixoha namō marā ka ym muparaha, aja Jesu mujekwa katu.)

Ahúi aja me'ē ke jumu'eha ta po'ok ame'ē rehe har

(Matéu 12.1-8; Ruk 6.1-5)

²³ Amō jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ahúi aja me'ē ty rupi Jesu wata oho ixo. Jumu'eha ta namō oho ixo rahā, jumu'eha ta amō amō po'ok oho. (Ame'ē ke ipo pe kamyrik. Aja pিরer ke ombor. Upa ombor rahā, ame'ē ke u'u.)

²⁴ Pe, Jesu pe parise ta pandu:

—Anī. Katu ym kamyrikiha. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, aja nema'e jumu'eha ta kamyrik rahā, katu ym. (Paraky te'e, ame'ēja saka. A'erehe katu ym.) Aja Moise je'ēha rehe panduha ihī — aja ipe.

²⁵⁻²⁶ (Amō rehe pyrara usak ta me'ē te'e, aja Jesu mujekwa tar katu) a'erehe pandu:

—Yman Ndawi myahy te riki. Inamō ixo ame'ē ta aja tī. Myahy te tī. Ame'ē ta ma'eha Tupā je'ēha rehe pesak riki. Ame'ē pekwa riki. Ma'e u'u ame'ē ke nixói te rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Ndawi ixe. A'ep mbeju ihī. Ame'ē ke Ndawi u'u. Inamō ixo ame'ē ta pe me'ē me'ē tī. Ame'ē ta u'u tī. Arahā Amiata pa'i keruhū. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū. Ame'ē mbeju ke Tupā ruwa koty aja saka pa'ihu moī. Pa'i ta jō ame'ē ke u'u katu. Amō ta u'u rahā, anī. (Ndawi ta pa'i ym. A'erehe Ndawi ta u'u rahā, katu ym ta tipe. Aja Moise je'ēha rehe hendu ym) — aja parise ta pe Jesu pandu.

²⁷ Pandu tī:

—Putu'uha 'ar ke Tupā mujā py my? Anī. Aja ym. Awa ke a'e mujā py. A'engi putu'uha 'ar ke manga. Aja rahā, awa rehe putu'uha 'ar haihu katu, ame'ēja saka riki. Putu'uha 'ar rehe awa haihu katu, aja ym. ²⁸ A'erehe putu'uha 'ar rahā, ma'e ke amō ma'e, ame'ē ke ihē riki apandu katu. Tupā je'ēha rupi ajur ame'ē ke ihē. Awa ihē tī — aja Jesu.

Ipo ke upa te'e jupu'a ame'e ke Jesu mukatu

(Matéu 12.9-14; Ruk 6.6-11)

3 ¹Amō wera rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu ixe oho tī. A'ep ipo ke upa te'e jupu'a ame'e ke ihī. ²A'ep amō ta ixo. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, Jesu mukatu ta my? Ame'e ke ukwa tar katu. Mukatu rahā: “Katu ym. Putu'uha 'ar rahā, nde eremukatu. (Nde ereparaky te'e aja nde.) A'erehe katu ym nde erema'eha” aja Jesu pe pandu ta tipe. A'erehe ame'e ta Jesu rehe usak usak uī. ³Pe, ipo ke upa te'e jupu'a ame'e pe Jesu pandu:

—Se ejur. Ngā ruwa koty ejur e'am — aja riki.

⁴Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Myja me'e Moise je'ēha pandu katu my? Myja me'e putu'uha 'ar rahā, amō ma'e my? Ko katu ame'e ke amō pe ma'e my? Anī rahā, katu ym ame'e ke ma'e my? Ko amō rehe pyrara usak my? Anī rahā, amō ke jukwa my? Myja me'e katu pehē pe my? — aja ngā pe.

Anī. Je'e ym ngā. ⁵Ame'e ta rehe Jesu juramā ma'ā. Parahy ngā rehe. Katu ame'e ke ame'e ta ma'e tar ym, a'erehe Jesu parahy ngā rehe. Amō we tī. Pyrara usak ngā rehe a'e tī. Jumen saka jurupy hātā, aja ngā ixo. Hendu tar ym. Jetehar te ke putar ym tī. A'erehe pyrara usak ngā rehe a'e tī. Pe, sawa'e pe pandu:

—Nde po epirar 'y — aja Jesu.

Ipo ke sawa'e pirar. Upa puku oho ipe. Imembek katu oho ipe tī. ⁶A'engi parise ta uhem oho. Pahar Ero kotyhar ta namō jy'ar oho. Ame'e ta namō pandu pandu.

—Myja Jesu ke japyhyk ta my? Pe, jajukwa — aja riki parise ta jupe.

Y rymy'y rehe heta te hū ngā jy'ar

⁷A'engi ypa pe Jesu oho tī, Ngariréi ypa pe. Jumu'eha ta oho inamō tī. Haikwer rupi heta te hū ngā oho tī. Ngariréi ywy ngi heta uhyk oho ehe. Jundéi ywy ngi aja tī. Heta ngā uhyk oho ehe tī. ⁸Jerusarē ok ta ngi aja tī. Heta ngā uhyk oho ehe tī. Inuméi ywy ngi aja tī. Uhyk oho ehe tī. Jondā y ruwái pe har ta aja tī. Heta ngā uhyk oho ehe tī. Tir ok ta rake ixo ame'e ta aja tī. Sinō ok ta rake ixo ame'e ta aja tī. Heta te hū uhyk oho ehe tī. Upa ma'e katu ame'e ke Jesu ma'ema'e ixo, aja ngā hendu, a'erehe johu ngā uhyk oho ehe. ⁹⁻¹⁰Mā heta te hū ngā ixo. Ahy ixo ame'e ta ke Jesu mukatu hū. A'erehe upa katu te ahy ixo ame'e ta ixoty jusosok oho ixo. Ipo ke mujar tar katu ehe. (Aja rahā, katu ta oho.) Ixoty jusosok sosok hū oho ixo ngā. A'erehe jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se jarusu keruhū pemuhyk perur — aja riki.

Pe, jumātā hū ngā uwyr ehe rahā, jarusu keruhū pe Jesu opor ta oho. (Aja rahā, jusosokiha rupi jukwa ym ta.) ¹¹Ahy ixo ame'e ta ke Jesu mukatu. Pe, ipy'a rehe ājā ihī, ame'e ta usak ehe rahā, Jesu ruwa koty u'ar. (Aja rahā, katu te ame'e ke kohī, aja mujekwa katu.) Pe, hātā pandu:

—Nde riki Tupā ra'yr — aja.

¹²Anī. Hātā Jesu pandu:

—Pepandu ym ihē rehe har — aja ājā ta pe.

Awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar

(Matéu 10.1-4; Ruk 6.12-16)

¹³ Ajame'e ke ywy'ã rehe Jesu jupir oho. Pe, sawa'e ta pe pandu:

—Pejur! — aja.

Katu usak ame'e ta ke mujy'ar. Sawa'e ta uhyk uwyr ehe. ¹⁴ Kuja, awa py mokōi sawa'e ta ke jo'ok. “Ko ihē amondo ame'e ta ke” aja Jesu. Ame'e ta pe pandu tĩ:

—Amō ta ngi har pehē ke ihē ajo'ok. Ihē namō pepyta ta. Amō ta renda rupi pehē ke ihē amondo ta tĩ. Ame'e rupi Tupā je'ēha ke pepandu pandu ta peho tĩ. ¹⁵ Ihē je'ēha rupi ājā ta ke pemuhem ta katu tĩ. Awa ta py'a ngi pemuhem ta katu — aja awa py mokōi sawa'e ta pe.

¹⁶ Jo'ok ame'e ta kuja sawa'e ta rer. Ko Simā. [Amō her Jesu moĩ ehe. “Petu” aja ipe.] ¹⁷ Amō sawa'e Tian. Imu Juā. Semende ra'yr ta ame'e ta. [Ame'e ta rehe amō her ke Jesu moĩ tĩ. “Mboane” aja a'eta pe. Ame'e je'ēha: “Pahar ipy'a pihun” aja.] ¹⁸ Amō sawa'e Andere. Siri amō tĩ. Amō Matoroméu tĩ. Amō Matéu. Amō Tome tĩ. Tian amō tĩ. Apéu ra'yr ame'e. Tandéu amō tĩ. Simā amō tĩ. Sero aja her tĩ. (“Sero” pandu rahā: “Jundéu awa tama'e ywy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem” aja a'e.) ¹⁹ Amō Jun Ikario tĩ. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk werur.

Satana rehe har (Ājā ramūi a'e)

(Matéu 12.22-32; Ruk 11.14-23; Ruk 12.10)

²⁰ Ajame'e ke hok pe Jesu jywyr oho. Heta te hū ngā uhyk uwyr ehe tĩ. Ame'e ta pe Tupā je'ēha pandu pandu hū. Mukatu hū ngā ke. Heta te hū ngā uwyr ehe. A'erehe marā ka ym ma'e ke u'uha uĩ. Jumu'eha ta aja inamō ixo tĩ. ²¹ Ame'e rehe har ianam ta hendu rahā, Jesu ke oho piam tipe. Amō ta pandu u'am:

—Ka'u te'e riki a'e — aja naĩ.

A'erehe oho piam tipe. (Anĩ. A'eta namō Jesu oho ym.)

²² Jerusarē ok ta ngi amō Moise je'ēha mu'e ame'e ta uhyk uwyr ehe. Ame'e ta pandu pandu u'am:

—Ipy'a rehe Mesembu ihĩ, a'erehe ājā ta ke Jesu muhem katu mondo — aja pandu naĩ. (“Mesembu” aja pandu rahā: “Satana ke” aja ukwa. Ājā ramūi a'e.)

Amō ta pandu:

—Satana je'ēha rupi ājā ke a'e muhem mondo tĩ — aja pandu naĩ tĩ.

²³ Pe, ngā ke Jesu mujy'ar. Myja me'e ājā ta my, ame'e ke pandu pandu:

—Satana jumuhem ym jumondo. ²⁴ Ka'a rupi har ta jumai mai ngā juehe rahā, jumumba ta ngā juehe. (A'erehe jumai mai ym ta ngā juehe.) ²⁵ Ok wyr pe har ta jumai mai a'eta juehe rahā, jumumba ta a'eta juehe tĩ. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe.) ²⁶ Aja ixotyhar ta namō Satana jumai mai a'eta juehe rahā, jumumba ta a'eta juehe tĩ. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe. A'erehe Satana je'ēha rupi ājā ta ke ihē amuhem ym amondo.)

²⁷ —Sawa'e pyrātā rok pe ma'e ke mukanim ym oho awa. Mukanim ta oho rahā, sawa'e pyrātā ame'e jywa ke mujere pukwar py, pe, sawa'ema'e ke upa mukanim ta raho. (Aja ihē tĩ. Satanama'e pyrātāha ngi sawa'e ke ihē riki amuhem tĩ. Aja rahā, Satanama'e pyrātāha 'ar koty te we ihēma'e pyrātāha, aja ihē amujekwa katu.)

²⁸—Ko apandu katu pehē pe. Upa ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e. Ame'ē rehe Tupā ipy'a jywyr ta. “Tupā! Nde katu ym” aja pandu ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a jywyr ta tī. ²⁹Tupā'ā pe anī. “Tupā'ā! Nde katu ym. Nde erema'eha katu ym” aja pandu ame'ē ke rehe anī. Ame'ē rehe jō Tupā ipy'a jywyr ym te ta. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha aja te'e ta ixo, a'erehe Tupā ipy'a jywyr ym te ta — aja Jesu pandu.

³⁰A'eramō amō ta pandu: “Ājā ipy'a rehe ihī” aja Jesu rehe har pandu nāi. A'erehe myja me'ē ājā ta my, ame'ē rehe har Jesu pandu.

Jesu anam ta rehe har

(Matéu 12.46-50; Ruk 8.19-21; Emberú 2.11)

³¹Imāi uhyk uwyr ehe. Imu ta amō tī. Hukwen rake uhyk u'am. Pe, amō pe imāi pandu:

—Jesu pe epandu eho: “Se ejur” aja ipe — aja imāi.

³²Heta ngā juramā jy'ar ixo ehe. Amō ta pandu ipe:

—Soroka pe ne māi i'āi, ne mu ta namō. Nde pe pandu tar katu — aja Jesu pe.

³³⁻³⁴Pe, ngā rehe juramā usak. Pandu:

—Pesarahā! Ko riki ihē māi. Amō ta ihē mu ta aja tī. ³⁵Tupā putar ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, ame'ē riki ihē mu aja saka. Ihē rendyr aja tī. Ihē māi aja tī — aja Jesu pandu.

Ma'e ra'ī muhāi ame'ē rehe har

(Matéu 13.1-9; Ruk 8.4-8)

4 ¹Amō rahā, ypa rymy'y rehe Jesu mu'e mu'e uī tī. Heta hū ngā jumātā katu te jy'ar ehe, a'erehe jarusu keruhū pe opor oho. A'ep wapyk uī. Y pe jarusu keruhū tūi. Ypa rymy'y rehe upa ngā wapyk uī. Aja Jesu mu'e hū ngā ke. ²Myja me'ē ma'e ra'ī ta my ame'ē ke pandu uī. Mu'e rahā, kuja pandu:

³—Pehendu katurahā! Ma'e ra'ī ke amō muhāi oho. ⁴Kupixa pe ma'e ra'ī muhāi rahā, awa rape rupi amō ha'ī u'ar. Ame'ē ke ma'ewyra u'u uwyr. Upa u'u. ⁵Amō ma'e ra'ī ita ty rupi u'ar. A'ep ywy katu ame'ē ke ta'yr mi. Pe, ha'ī hywōi. Ywy heta ym a'ep, a'erehe pahar hywōi. ⁶Pe, warahy haku rahā, i'y manō. Hapo ipyp oho ym, a'erehe upa te'e manō. ⁷Amō ma'e ra'ī juruwe ty rupi u'ar. Juruwe tiha py oho. A'erehe ma'e ra'ī hywōi rahā, hury ym. A'erehe i'a ym. ⁸Pe, amō ma'e ra'ī ywy katu ame'ē rupi u'ar. Pe, hywōi rahā, hury katu oho. Tiha katu oho. I'a uhem, pe, tyarō. Hymbo rehe heta i'a ihī. Tirī ta (30) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta we hū i'a ihī. Sesen ta (60) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta te hū i'a ihī. Sē (100) aja hetaha — aja Jesu pandu.

⁹Pandu tī:

—Pekwa tar katu rahā, ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e — aja Jesu pandu.

Ma'e ra'ī ame'ē rehe har mujekwa

(Matéu 13.10-17; Ruk 8.9-10)

¹⁰Jesu jeje ixo rahā, awa py mokōi jumu'eha ta pandu uwyr ipe. Amō ta aja tī. Pandu uwyr ipe tī.

—Jande pe emujekwarahā! Myja me'ē ma'e ra'ī ta my, ame'ē ke emujekwa katu — aja Jesu pe.

¹¹ A'e pandu:

—Apo amō koty Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak, ame'ē ke a'e putar katu. “Ihēma'e a'e” aja a'e pandu. “Ame'ē ke nema'e jumu'eha ta pe emujekwa” aja Tupā pandu ihē pe. Amō ta pe anī. Amujekwa ym ta. A'erehe myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke apandu pandu. Ame'ē ke rehe jō ngā hendu tipe. ¹² Aja rahā:

“A'eta usak usak tipe. Anī. Ukwa ym riki. Hendu hendu tipe. Anī. Ukwa ym riki tī.

Ukwa rahā, Tupā rehe ipy'a ke muruwak ta tipe. Pe, ame'ē ta rehe ipy'a ke Tupā mujywyr ta tipe” aja ta — aja Jesu pandu.

Ma'e ra'ī rehe har

(Matéu 13.18-23; Ruk 8.11-15)

¹³ Pe, a'e pandu tī:

—Ko ma'e ra'ī rehe har pekwa ta me'ē te'e. Pekwa ym rahā, amō myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke ihē apandu rahā, pekwa ym ta tī. A'erehe ko amuje-kwa ta. ¹⁴ Ma'e ra'ī ke amō muhāi oho. Ame'ē riki Tupā je'ēha pandu pandu oho. ¹⁵ Ma'e ra'ī awa rape rupi u'ar. Ame'ē riki kuja. Tupā je'ēha rehe amō ta hendu. Pe, hendu rahā, pahar Satana mukanim uwyr. (Ma'ewyra uwyr, ame'ēja saka.)

¹⁶ —Amō ma'e ra'ī ita ty rupi u'ar. Ame'ē kuja. Tupā je'ēha rehe hendu tipe. Hendu rahā, hury katu tipe. (Pahar hywōi, ame'ēja saka.) ¹⁷ Tupā je'ēha pyta katu ym, a'erehe tapijar te'e we jurujar ym. Tupā je'ēha rehe jurujar, a'erehe amō ta parahy ehe. (Warahy haku, ame'ēja saka.) A'erehe pahar Tupā je'ēha ke hijar. Amō ta puka puka hū ehe, a'erehe pahar Tupā je'ēha ke hijar tī. Katu ym aja.

¹⁸ —Amō ma'e ra'ī juruwe ty rupi u'ar. Ame'ē kuja. Tupā je'ēha rehe hendu tipe. ¹⁹ Ima'e ixoha rehe te'e a'e ukwa ukwa ixo. “Ma'e ihē a'u ta my? Ma'e ihē amunde ta my?” aja ukwa ukwa ixo. Ko tamatarer matyr tar katu hū. Upa ma'e ke matyr tar katu hū. Upa ame'ē ke Tupā je'ēha ke mukanim. (Juruwe jukwa, ame'ēja saka.) Tupā rehe har ukwa ukwa tar ym. Ima'e ke rehe ipy'a katu. Katu ym aja. A'erehe ma'e i'a ym, ame'ēja saka. (Aja rahā, amō we Tupā rehe har ukwa tar ym.)

²⁰ —Amō ma'e ra'ī ywy katu rupi u'ar. Ame'ē ke kuja. Tupā je'ēha rehe hendu katu. Hury katu. I'a heta aja ixo. Tirī ta (30) aja hetaha. Amō amō heta we hū. Sesen ta (60) aja hetaha. Amō heta te hū. Sē (100) aja hetaha. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa katu, a'erehe ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e hū tī. Hymbo rehe i'a ihī, ame'ēja saka) — aja Jesu mujekwa katu jumu'eha ta pe.

Araparin rehe har

(Ruk 8.16-18)

²¹ Jesu pandu tī:

—Araparin amō hapy rahā, pander pe jupyk ym. Myrape wyr pe moī ym tī. Anī. Ywate pukwar. Aja rahā, ok pe amō ta ixo rahā, wera katu a'eta pe. ²² Ihē amu'e ame'ē ke ame'ēja saka. Apo mukanim, ame'ēja saka. I'i atu rahā, upa mujekwa ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka riki. Apo jupyk, ame'ēja saka. I'i atu rahā, upa pirar ta, ame'ēja saka. (Aja rahā, juehe har Tupā mujekwa

ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka.) ²³ Pekwa tar katu rahā, pehendu katu 'y — aja Jesu pandu.

²⁴ A'e pandu tī:

— Amō pandu rahā, pehendu katu ehe. Pehendu tar ym rahā, pehē pe Tupā mujekwa ym ta. Pehendu tar katu rahā, pehē pe a'e mujekwa katu ta. Jete. I'ar koty te we mujekwa katu ta pehē pe. ²⁵ Kuja riki. Amō ukwa katu rahā, amō we ukwa katuha ke Tupā muwyr ta ipe. Amō ukwa tar ym rahā, ta'yr mi ukwa, ame'ē ke upa mukanim ta ingi. (Aja rahā, ukwa ym te ta) — aja Jesu pandu.

Ma'e ra'ī hywōi ame'ē rehe har

²⁶ Pe, a'e pandu tī:

— Ihē amu'e ame'ē ke myja my? Ame'ē rehe har pehē pe apandu ta. Ame'ē ke kuja. Ywy rehe ma'e ra'ī ke amō muhāi. ²⁷ Pe, ima'e ke rehe a'e ma'ema'e oho ixo. Pytun rahā, aja. Wera rahā aja tī. Ima'e ke ma'ema'e oho ixo tī. Aja ixo rahā, ma'e ra'ī hywōi. Pe, tiha oho. Myja tihaha my, ukwa ym awa. ²⁸ Jeje ywy ngi uhem. Ho uhem py. A'engi i'y. A'engi hākā. A'engi hymbo. Pe, i'a. ²⁹ Tyarō rahā, amō matyr oho. Matyriha angaha ke rehe uhyk oho — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, kuja mujekwa. Jesu mu'e, ame'ē ke rehe jurujar katu te rahā, ixoha amō koty muruwak ta. Katu aja muruwak ta, aja mujekwa.)

Ma'e ra'ī jytym ame'ē ke tī

(Matéu 13.31-32; Matéu 13.34; Ruk 13.18-19)

³⁰ A'e pandu tī:

— Se Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē rehe har pehē pe apandu ta tī. ³¹ Kuja ma'e ra'ī aja saka. Mosata ra'ī ame'ēja saka. Ha'ī riki ta'yr te mi. ³² Pe, amō jytym rahā, hywōi katu. Pe, i'y tiha te hū oho. Kupixa pe har ta pyter pe tiha te ame'ē ke a'e. Hākā ke pia pia hū. Pe, ma'ewyra ta haity ta matyr ehe, hākā rehe. Pytun atu ame'ē wyr pe ma'ewyra ta ihī — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, kuja mujekwa. Jesu pandu py rahā, Tupā kotyhar ta heta ym te. Ma'e ra'ī ta'yr te mi, ame'ēja saka. Pe, i'i atu te rahā, ixotyhar ta heta te hū ta. I'y tiha te hū, ame'ēja saka, aja mujekwa katu.)

³³ Pe, ngā ukwa katu rahā, amō amō myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke Jesu pandu ngā pe. ³⁴ Aja jō ngā pe pandu. Jumu'eha ta anī. Ame'ē ta namō jō ixo rahā, upa katu te mujekwa. Myja me'ē ma'e ke my ame'ē ke upa katu te mujekwa jumu'eha ta pe.

Ywytu keruhū ke Jesu muputu'u ame'ē rehe har

(Matéu 8.23-27; Ruk 8.22-25)

³⁵ Ame'ē pytun ramō rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

— Y ruwái rehe jaha jaho — aja.

³⁶ Y rymy'y rehe heta ngā ke a'eta hijar oho. Jarusu keruhū pe Jesu ihī. Ame'ē pe jumu'eha ta opor oho tī. Pe, y ruwái rehe oho. Amō jarusu keruhū pe amō ta oho tī. ³⁷ Pe, oho we rahā, ywytu keruhū uhyk ehe. Y kotok keruhū katak hū tī. Y ke oho rāi ipe. Tate jere oho. ³⁸ Jarusu keruhū tangwa koty Jesu ukwer ou. Iākā renda rehe iākā mupyta. Aja ukwer ou. Pe, amō mupak oho. Pandu ipe:

—Sa'e! Jande ke jajere tate riki. Nde erema'e ym ma'e ke my? — aja Jesu pe.

³⁹Pe, pu'am rahā, hātā ywytu keruhū pe Jesu pandu.

—Mā peja ym! Eputu'u katu ihē pe — aja riki.

Y kotok keruhū pe pandu tī:

—Mā peja ym! Ewapyk katu — aja riki.

Pe, ywytu keruhū putu'u. Y ke wapyk katu te tī. ⁴⁰Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Mā! Pekiye ym ta me'ē te'e. Ihē rehe pejurujar ym my rī — aja Jesu.

⁴¹Anī. Jumu'eha ta kyje hū. Pandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! Pyrātā te ame'ē ke kohī! Je'ēha rehe ywytu keruhū hendu katu! Y kotok keruhū aja tī. Hendu katu ehe tī. Mā! Myja me'ē sawa'e ko my? — aja jumu'eha ta pandu.

Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke Jesu mukatu

(Matéu 8.28-34; Ruk 8.26-39)

5 ¹A'engi ypa ruwái rehe uhyk oho, Jera ywy pe. ²Jarusu keruhū ngi Jesu uhem oho rahā, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Itakwar kangwerupa ngi uhyk uwyr ehe. ³Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke a'e. Itakwar kangwerupa rupi ixo ame'ē ke a'e. Ngā pukwar ym a'e ke apo 'y. Ita tupaham pe pukwar rahā, pyta ym. ⁴Amukwehe te ita tupaham pe iyywa ke mujere pukwar pukwar. Itymā ke pukwar tī. Anī riki. Iyywa pukwariha ke mohok riki. Ten! Itymā pukwariha ke mohok tī. Ten! Aja tī. Pyrātā te hū. A'erehe parahyha ke marā ka ym ngā mukanīha ingi. Parahy te'e ixo. ⁵Pytun rahā, ahem hū. Wera rahā, ahem hū tī. Itakwar kangwerupa rupi ahem ixo. Ywy'ā rupi ahem ixo tī. Hātā ita pe jumu'i mu'i.

⁶Paite we Jesu rehe usak rahā, ixoty ujan oho. Hake ipynarāi pe wapyk oho. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.)

⁷⁻⁸Jesu pandu ixo:

—Ājā! Sawa'e py'a ngi ehem eho! — aja riki.

A'erehe hātā je'ēha uhem ingi:

—Jesu! Nde riki Tupā ra'yr! Ywatehar te a'e. Ihē pe ema'e ym ma'e ke. Tupā je'ēha rupi apandu: “Ihē ke emahy ym” — aja riki hātā pandu.

⁹Pe, Jesu pandu:

—Ma'e nde rer? — aja.

Sawa'e pandu:

—Jande reta ame'ē ke jande, a'erehe: “Heta” aja riki jande rer — aja Jesu pe.

¹⁰Jesu pe pandu pandu u'am:

—Kome'ē renda ngi ājā ta ke emujan ym emondo — aja.

¹¹Ame'ē ywy'ā rehe kure ta mâte hū ixo. Kāpī ke u'u ixo. ¹²Ājā ta pandu:

—Kure ta koty jande ke emondo. Kure ta rehe jande jāi ta — aja Jesu pe.

¹³—Ere. Peho — aja Jesu.

Pe, sawa'e ngi ājā ta uhem oho. Pe, kure ta pe ixe oho. (Ka'u te'e hū uwak.) Pe, kure ta ujan oho. Upen te'e hū ame'ē pe u'ar oho. Ypa pe u'ar oho. Upa katu te y jukwa. Heta te hū kure ta manō. Kuja, 2.000 hetaha manō.

¹⁴Kure usakiha ta ujan oho. Ok ta rupi pandu pandu oho. Ma'e usak ramō, ame'ē rehe har pandu pandu oho. Amō amō awa renda rupi pandu oho tī.

Pe, a'ep pe har ta usak uwyr. ¹⁵⁻¹⁶ Jesu rehe uhyk rahā, sawa'e rehe ngā usak. Ame'e sawa'e ngi ājā ta uhem ramō. Wapyk uī. Ka'u ym apo 'y. Ima'e mundeha namō ixo apo 'y. Myja sawa'e ka'u ame'e ke katu oho. Ame'e ke rehe usak ame'e ta upa pandu pandu ngā pe. Kure ta ka'u oho, ame'e rehe har upa pandu tī. (Pyrātā te hū ame'e ke pehī, aja ukwa. A'erehe ngā kyje ingi, Jesu ngi. Amō we ngāma'e kanim ta, ame'e ke putar ym tī.) ¹⁷ A'erehe pandu ipe:

—Jande rekoha ngi eho — aja Jesu pe.

¹⁸ Jarusu keruhū pe Jesu opor oho ixo rahā, ājā ta uhem ramō ame'e sawa'e pandu:

—Ne namō ihē aho ta — aja Jesu pe.

¹⁹ —Anī. Nde rekoha pe ejywyr eho. Jandema'e sawa'e te nde ke mukatu, ame'e rehe har ne anam ta pe epandu eho. Nde rehe pyrara usak, ame'e ke epandu tī — aja sawa'e pe Jesu pandu.

²⁰ Pe, sawa'e jywyr oho. Amō amō ok ta rupi pandu pandu. “Jesu ihē ke mukatu” aja pandu pandu. Aja Jande popa ok ta, ame'e rupi upa pandu pandu oho. Sawe'a panduha rehe hendu ame'e ta pandu:

—Mā! Katu tiki! Katu te hū — aja ngā.

“Ihē rajyr emukatu” aja Jái pandu

(Matéu 9.18-19; Ruk 8.40-42)

²¹ Y ruwái rehe Jesu jywyr oho tī. Jarusu keruhū pe aha oho. Pe, heta ngā jy'ar uwyr ehe tī. Y rymy'y rehe pyta. ²² Amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Her Jái. Jundéu awa tama'e jy'ariha rendama'e kapitā a'e. Jesu rehe uhyk rahā, ipixi'a pe u'ar oho oup. (Aja sawa'e katu te ame'e ke kohī, a'erehe hendu katu ehe, aja mujekwa.) Pandu ipe:

²³ —Ihē rajyr manō tate. Ihē rok pe eho! Iākā rehe nde po nde eremujar rahā, katu ta oho — aja Jesu pe.

²⁴ Pe, oho inamō. Oho ixo rahā, heta ngā Jesu rake rupi tuka tuka hū oho ixo.

Kūjā ke Jesu mukatu ame'e rehe har

(Matéu 9.20-22; Ruk 8.43-48)

²⁵ Pe, amō kūjā oho ixo tī. Ma'e ahyha namō ixo. Jaiha ke pupur rāi namō ixo. Aja yman riki ixo. Kuja. Awa py mokōi (12) warahy 'ar rahā, aja te'e ixo. ²⁶ Ahyha mukatuha koty oho oho hū tipe. Ame'e ta pe upa tamatarer me'e me'e tipe. Mukatu ym. I'ar koty te we mupyraraha riki ame'e ta. Pe, katu ym oho ipe rī. ²⁷⁻²⁸ Jesu rehe har ngā pandu pandu, ame'e ke hendu. “Jesu mukatu” aja kūjā hendu. A'erehe kuja ipy'a pe ukwa ukwa ixo:

—Ima'e mundeha rehe ihē po amujar rahā, ihē katu ta aho — aja kūjā.

Pe, ngā pyter rupi kūjā wata oho ixo. Pe, xupe rehe uhyk oho. ²⁹ Pe, Jesu-ma'e mundeha apyr rehe ipo mujar. Pahar jaiha ke pupur ame'e ke putu'u ingi. Upa katu, aja ukwa. ³⁰ Pe, pahar Jesu ukwa. Amō ke mukatu, aja ukwa. A'erehe uwak u'am. Pe, pandu:

—Awa ihēma'e mundeha rehe ipo mujar my? — aja.

³¹ —Nde rake rupi heta ngā juramā u'am, a'erehe nde rehe tukwa tukwa hū u'am. Ma'ewā nde erepandu my: “Awa ihēma'e mundeha rehe ipo mujar” aja — aja jum'u'eha ta pandu ipe.

³² Anĩ. Jesu usak usak we rĩ. Awa mujar my? Kekar we rĩ. ³³ Katu apo, aja kūjā ukwa katu, a'erehe kyje uhyk ehe. Ryrýi tí. Huwa koty ipynarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ẽ ke kohĩ, a'erehe hendu katu ehe, aja mujekwa.) Pe, upa katu te Jesu pe pandu.

³⁴ —Éi, kūjā! Upa ma'e ahyha ke amukatu, ame'ẽ rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde katu apo 'y. Nde rury katu eho apo. Jaiha pupur ame'ẽ ke upa putu'u katu te nde pe apo 'y — aja Jesu ipe.

Jái rajyr ke Jesu mukwera katu ame'ẽ rehe har

(Matéu 9.23-26; Ruk 8.49-56)

³⁵ Kūjā namō pandu u'am rahā, Jái rok ngi amō ta uhyk uwyr.

—Nde rajyr manō ramō te. Mā peja mu'eha jywyr oho — aja Jái pe. (‘Mu'eha’ aja pandu rahā: “Jesu ke” aja a'eta ukwa.)

³⁶ Tajyr manō ame'ẽ ke rehe Jesu hendu rahā, Jái pe pandu:

—Anĩ. Nde py'ahu te'e exo. Ihẽ rehe tapijar te'e we ejurujar katu — aja ipe.

—Hā! — aja Jái.

³⁷ A'engi Jái rok pe oho inamō. Heta ngā anĩ. Mupyta.

—Se pepyta — aja.

Kuja jō oho. Kūjātāi pái. Petu oho. Tian oho tí. Imu oho tí. Her Juā. Ame'ẽ ta jō inamō oho. ³⁸ Pe, Jái rok pe uhyk rahā, heta ngā i'āi a'ep. Ngā mutyapu tyapu hũ. Jixi'u xi'u hũ ngā. Ahem amō tí. (Aja pyaiha ke mujekwa.) Ame'ẽ ke rehe Jesu usak. ³⁹ Pe, pandu:

—Mā! Pemutyapu tyapu hũ ym. Pejixi'u ym tí. Kūjātāi manō ym. Ukwer ou riki — aja Jesu.

⁴⁰ Pe, ngā puka puka hũ ehe. Manō te aja ukwa katu, a'erehe puka puka hũ ehe. A'erehe soroka pe upa ngā ke Jesu muhem. Pe, kūjātāi túi, ame'ẽ kapy pe oho. Mahapyr jumu'eha ta ke raho inamō tí. Kūjātāi pái raho tí. Imāi raho tí. Ame'ẽ ta jō kapy pe ixex oho. ⁴¹ Uhyk rahā, ipo rehe Jesu pyhyk. Pe, pandu: —Tarita kumi — aja.

Ame'ẽ jundéu awa ta je'eha ipe: “Kūjātāi! Nde pe apandu, epu'am!” aja.

⁴² Pahar kūjātāi pu'am. Pe, wata ixo. Awa py mokōi warahy 'ar ame'ẽ ke kūjātāi. Kweraha rehe usak ame'ẽ ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! — aja kapy pe ixo ame'ẽ ta.

⁴³ Pe, Jesu pandu:

—Pehẽ py'a rupi te'e pereko — aja.

Imāi pe pandu tí:

—Ma'e ke eme'ẽ ipe. Kūjātāi u'u ta — aja.

(Ma'e ke u'u rahā, ixuwe katu a'e, aja ukwa katu ta, a'erehe: “Ma'e ke eme'ẽ ipe” aja Jesu pandu ipe.)

Jesu ke Nasare ok ta pe har ta putar ym

(Matéu 13.53-58; Ruk 4.16-30)

6 ¹ A'engi Jesu oho. Hekoha pe jywyr oho, Nasare ok ta pe. Upa jumu'eha ta oho inamō tí. ²⁻³ Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe mu'e oho. Heta ngā ixo a'ep. Pe, hendu ame'ẽ ta pandu:

—Mā! My riki ukwa katuha ukwa my? Awa a'e ke mu'e my? (Jakwa ym jande.) Marā ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu te. Mā! (Jande

aja awa te'e a'e tĩ.) Myja ame'ë ke a'e ma'ema'e my? (Jakwa ym tĩ.) Jesu riki peme'ë. Myra rehe ma'eha peme'ë. Mari membyr ke a'e. Imu ta ko jande namō ixo tĩ, jande rekoha pe. Tian. Jose amō tĩ. Jun amō tĩ. Simā amō tĩ. Hendyr ta jande namō ixo tĩ — aja ngā pandu.

Hekoha pe har ta aja Jesu tĩ, aja ngā ukwa, a'erehe Jesu ke putar ym.
⁴A'erehe Jesu pandu:

—Tupā je'ëha pandu ame'ë ke amō hekoha pe pandu oho rahā, ame'ë ta hendu katu. Putar katu. Hekoha te pe pandu rahā, anī. Hekoha pe har ta hendu ym. Putar ym. Hok wyr pe har ta aja tĩ. Hendu ym tĩ. Amō ianam ta aja tĩ. Hendu ym tĩ. Putar ym tĩ — aja ngā pe pandu.

⁵Ngā putar ym, a'erehe mukatu hū ym a'ep. Petei tei ma'e ahy ixo ame'ë ta rehe ipo mujar. Aja mukatu. ⁶Ipy'a pe Jesu ukwa ixo:

—Mā! Marā ka ym amō ma'eha, ame'ë ke ihē ama'ema'e katu. Aja ihē ke Tupā muwyr, aja amujekwa. Anī. Peme'ë ta jurujar ym ihē rehe. Mā! — aja jupe.

Pe, a'engi amō ta hekoha rupi mu'e mu'e oho.

Awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mondo

(Matéu 10.5-15; Ruk 9.1-6)

⁷⁻⁹Ajame'ë ke awa py mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pejur. Ko pehē ke ihē amondo ta. Pehē mokōi mokōi peho. Ihē je'ëha rupi peho. Amō ta py'a ngi ājā ta ke pemuhem katu ta. Peho rahā, ma'e ke peraho ym. Pehē mi'u peraho ym. Pehē kupe pe ma'e ryrū ke peraho ym tĩ. Tamatarer peraho ym tĩ. Myra te'e pehē po pe peraho katu. (Pehē re'ō rahā, myra rehe pepyta pyta peho pexo.) Pehē py rehe har pemunde. Petei kamixa namō peho katu.

¹⁰—Amō rekoha rehe pehyk rahā, amō pandu ta: “Ko pejur katu. Se ihē rok pe pepyta katu” aja. Ame'ë rok pe pepyta katu. A'ep pepyta pexo rahā, ame'ë rok pe jō pepyta katu.

¹¹—Amō rekoha pe pehyk. A'ep pe har ta putar ym pehē ke. Pehē je'ëha rehe hendu tar ym tĩ. Aja rahā, ame'ë hekoha ngi peho. Ok ta ngi pehem peho rahā, ywy ku'i pehē py ngi pejuhyk katu. Ame'ë ke ngā usak rahā, kuja ukwa ta. Tupā ke a'ep pe har ta putar ym aja pemujekwa — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹²Pe, jumu'eha ta oho. Mokōi pame a'eta oho. Amō ok ta rupi pandu pandu oho.

—Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemu-ruwak — aja pandu oho.

¹³Heta ājā ta ke ngā py'a ngi muhem mondo tĩ. Ma'e ahy ixo ame'ë ta rehe ma'e ka kytyk tĩ. Ipykā rehe kytyk. Karapatu ka aja me'ë. Aja ngā ke mukatu hū.

Juā mujahukiha ke jukwa ame'ë rehe har

(Matéu 14.1-12; Ruk 9.7-9)

¹⁴Jesu ma'ema'eha rehe har upa ngā pandu pandu. Ame'ë ke rehe Ero hendu. A'e jundéu awa tama'e kapitam. Amō ta kuja pandu:

—Peme'ë riki Juā mujahukiha ke. Manōha ngi Tupā mukwera katu muhem. A'erehe pyrātā te ha namō ma'e ke Jesu ma'ema'e katu. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ë ke ma'ema'e katu — aja riki.

¹⁵ Amō ta pandu:

—Anī. Peme'ē riki Eri. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke jywyw — aja riki tī.

Amō ta pandu:

—Anī. Peme'ē riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Ymanihar aja Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e tī — aja tī.

¹⁶ Amō koty koty Jesu rehe har Ero hendu rahā, kuja pandu:

—Anī. Peme'ē riki Juā mujahukiha ke. A'e ke Tupā mukwera katu muhem tī. Amukwehe te we amō pe ihē apandu: “Juā ākā ke emondok eho ingi” aja. Kwera katu uhem apo 'y — aja ukwaha naī.

¹⁷⁻¹⁹ Amukwehe te we kuja ixo. Ero mu ixo. Her Siri. Siri rakehar rer Erondi. Ame'ē imu rakehar ke Ero jo'ok raho ingi. A'erehe Juā pandu ipe:

—Mā peja ym. Ne mu rakehar namō nde erexo rahā, katu ym — aja Ero pe pandu.

Ame'ē ke Erondi ukwa tī. A'erehe parahy ehe, Juā rehe. Jukwa tar katu tī. Ame'ē ke Ero putar ym, a'erehe marā ka ym Juā ke hakehar jukwaha.

²⁰ Juā riki sawa'e katu ame'ē ke a'e aja Ero ukwa. Jaxer ame'ē ke nixói ipe aja ukwa tī, a'erehe kyje ingi, Juā ngi. A'erehe amō renda pe Juā ke Ero mupyta. (A'erehe marā ka a'e ke hakehar jukwaha.) Juā je'ēha rehe Ero hendu tar katu tī. Hendu katu tipe. Amō amō rahā, hendu rahā: “Mā! Myja me'ē ihē ama'e ta my?” aja Ero pandu jupe.

²¹ Pe! Juā jukwaha angaha ke rehe uhyk 'y. Kuja. Yman imāi pusu ngi Ero u'ar. Ame'ē rehe imi'u matyr ixo apo. Aja ukwa ukwa ixo tī. Pe, kapitā ta ke mujy'ar. Sonda tama'e kapitā ta ke mujy'ar tī. Ima'ehū namō ixo ame'ē ta ke mujy'ar tī. Ame'ē ta ngariréi ywy pe har ta ke a'eta. Ma'e u'ua renda pe upa ame'ē ta ihī. ²² Ame'ē renda pe Erondi membyr ixu uwyr. Kūjātāi keruhū a'e. Pe, purahái. Upa kapitā ta ke muhury. Ero hury katu tī. Pe, kūjātāi pe pandu:

—Ma'e nde ereputar my? Upa nde ereputar ame'ē ke ihē riki ame'ē ta nde pe — aja Ero.

²³ Pandu pandu riki tī:

—Ko Tupā ruwa koty aja jaxo. Apandu katu. Upa nde ereputar ame'ē ke ihē riki ame'ē ta nde pe. Esarahā! Upa katu te ihēma'e ihī. Nde ereputar rahā, ame'ē ke amowok ta nde pe. Wajar nema'e ta — aja Ero.

²⁴ Imāi pe kūjātāi pandu oho:

—Māi! Ma'e ihē apandu ta my? — aja.

Imāi pandu:

—Juā mujahukiha ākā ke epandu ipe — aja.

²⁵ Pahar Ero koty jywyw oho. Pe, pandu ipe:

—Juā ākā ke ihē aputar. Ita paratu 'ar pe ihē pe erur apo — aja kūjātāi.

²⁶ Ame'ē ke rehe hendu rahā, Ero pyai te hū. (Juā ke jukwa tar ym.) A'erehe pyai te hū. Ero je'ēha rehe upa kapitā ta hendu ramō te: “Tupā ruwa koty aja jaxo. Nde ereputar ame'ē ke ihē riki ame'ē ta” aja. A'erehe kūjātāi pe: “Anī. Ama'e ym ta” aja marā ka ym panduha. Pandu rahā, huxī hū ta tipe. ²⁷ A'erehe pahar sonda pe pandu:

—Juā ākā ke emondok erur — aja.

Kyndaha pe sonda oho. Pe, iākā mondok ingi. ²⁸ Pe, ita paratu 'ar pe werur. Kūjātāi pe me'ē. Ame'ē ke imāi pe kūjātāi raho. ²⁹ Juā ke amō jukwa, aja Juā

namō jumu'e ixo ame'ē ta hendu rahā, hete ke oho piam. Pe, kangwerupa pe jytym raho.

Kuja, 5.000 hetaha ma'e ke u'u ame'ē rehe har

(Matéu 14.13-21; Ruk 9.10-17; Juā 6.1-14)

³⁰ Ajame'ē ke Jesu mondo ame'ē ta jywyr uwyr ixoty, Jesu koty. Upa ma'e-ma'eha ke pandu ipe. Upa ma'e mu'e ame'ē ke pandu ipe tī. ³¹ Pe, heta ngā uhyk uwyr ehe tī. Pe, hekoha pe ame'ē ta jywyr oho tī. Amō ta uhyk ehe tī. Ame'ē ta jywyr oho tī. Amō amō ta uhyk tī. Aja riki ixo. A'erehe marā ka ym ma'e ke u'uha. (Ma'ema'e hū ixo, myja ym ma'e ke u'uha.) A'erehe Jesu pandu:

—Jande jō ngā nixói te ame'ē pe jaho. A'ep japutu'u we ta — aja jumu'eha ta pe pandu.

³² Pe, ngā nixói te ame'ē pe a'eta jō oho ixo. Jarusu keruhū pe oho, y ruwái rehe. ³³ Amō ta ohoha rehe usak. Jesu ta oho, aja ame'ē ta ukwa. A'erehe pe rupi ngā ujan oho. Y rymy'y rupi ujan oho. Ok ta ngi upa ngā ujan oho. Pe, ngā nixói te ame'ē pe uhyk py oho. ³⁴ A'ep Jesu uhyk rahā, heta te hū ngā rehe usak. Usak rahā, pyai. Ame'ē ta riki arapuharan ta aja saka. Usakiha nixói, ame'ēja saka. (Aja rahā, ngā rehe usakiha nixói tī, aja mujekwa.) A'erehe Jesu pyai. A'erehe pyrara ngā rehe usak. A'erehe Tupā je'eha ke mu'e hū ngā pe. ³⁵⁻³⁶ Ka'aruk koty rahā, jumu'eha ta uhyk ehe. Ngā mi'u nixói te, a'erehe pandu ipe:

—Warahy ka'aruk te apo. Ko awa nixói te, ame'ē renda ke se. Ngā ke emondo sengi. Paite ok ta rupi imi'u ke a'eta jo'ok ta oho — aja ipe.

³⁷ —Anī. Ngā mi'u ke pehē atu peme'ē me'ē katu — aja jumu'eha ta pe pandu.

—Mā! Kuja, 200 wera rahā, paraky. Aja tamatarer pyhyk. Ame'ē tamatarer pe mbeju jajo'ok. Pe, ngā pe jame'ē me'ē. Aja nde ereputar my? — aja jumu'eha ta.

³⁸ —Myja mbeju hetaha pehī my? Pesak peho — aja Jesu.

Usak rahā, pandu ipe:

—Kuja pehī. Awa po wajar peteihar upa mbeju hetaha. Pira ka'ē, kuja, mokōi jō — aja jumu'eha ta pandu.

³⁹ Jesu pandu:

—“Pewapyk” aja ngā pe pepandu — aja jumu'eha ta pe.

Ngā pe jumu'eha ta pandu:

—Amō koty koty pejy'ar aja pewapyk — aja.

Pe, kâpī ra'yr 'ar pe ngā wapyk. ⁴⁰ Ko 50 hetaha wapyk. Se koty amō 100 hetaha. Se koty amō 50 hetaha. Se koty amō 100 hetaha. Aja upa katu te ngā wapyk uī. ⁴¹ Pe, awa po wajar peteihar upa mbeju ke Jesu pyhyk, pira ka'ē namō. Pe, ywa rehe ma'ā. Tupā namō pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u nde eremuwyr katu — aja.

Pe, mbeju mopok. Jumu'eha ta pe me'ē. Ame'ē ke ngā pe jumu'eha ta me'ē me'ē raho. Aja mokōi pira ka'ē ke me'ē me'ē tī. ⁴²⁻⁴³ Pe, upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Upa u'u rahā, jumu'eha ta pyta we ame'ē ke matyr. Kuja, awa py mokōi wasākā tryrhem matyr. Mbeju pyta we ame'ē ke matyr. Pira ka'ē aja tī. Pyta we matyr tī. ⁴⁴ Ngā mi'u u'u, ame'ē ta heta te hū. Sawa'e ta jō manga rahā, kuja, 5.000 hetaha ngā ixo.

Y 'ar rupi Jesu wata oho
(Matéu 14.22-33; Juā 6.15-21)

⁴⁵ Ajame'ë ke pahar jumu'eha ta ke Jesu mondo. Jarusu keruhū pe mondo. Pandu:

—Hok pe ngā ke ihē amujywyw ta amondo axo rahā, ypa ruwái koty peho. Mesái ok ta pe peho. Jarusu keruhū pe peho. I'i atu rahā we, ihē aho ta kŷ — aja Jesu.

Pe, jarusu keruhū pe jumu'eha ta opor oho. Pe, aha oho ixo. Jesu pyta we rī. Pe, amō ta pe pandu:

—Pehē rok pe pejywyw peho — aja ngā pe.

⁴⁶ Upa ngā hijar oho rahā, ywy'ā rehe Jesu jeje jupir oho. Tupā namō a'e pandu pandu oho. ⁴⁷Pytun rahā, ywy rehe Jesu jeje ixo rī. Jarusu keruhū ke ypa pyter pe ihī. Ame'ë pe jumu'eha ta ihī. ⁴⁸Ame'ë ta rehe ywytuhu juwapi uwyr. A'erehe jumu'eha ta pykūi hū tipe. Henda te'e ihī. Paite ngi ame'ë ta rehe Jesu usak. Pe, sapukái je'ë ramō rahā, a'eta rehe Jesu uhyk uwyr ixo. Y 'ar rupi te'e uwyr ixo. Xupe 'ar rupi aha ta tipe oho. ⁴⁹Y 'ar rupi wata uwyr ixo ame'ë ke rehe jumu'eha ta usak. Ame'ë riki Jesu aja ukwa ym, a'erehe ahem hū:

—Ājā pe tur ixo — aja jumu'eha ta ukwaha naī.

⁵⁰Upa usak ehe rahā, mukahem hū. Pe, pahar Jesu pukái:

—Pekyje ym! Pehē py'ahu te'e pexo. Ihē Jesu — aja.

⁵¹Pe, jarusu keruhū rehe uhyk, pe, opor oho. Ywytuhu putu'u. Jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Y 'ar rupi wata katu! — aja riki.

⁵²Pyrātāha namō ngā mi'u ke Jesu muheta. Ame'ë ke jumu'eha ta ukwa ym, (a'erehe pyrātāha namō y 'ar rupi Jesu wata katu tī. Ame'ë ke ukwa ym tī.) Iākā riki janam rāi te'e.

Jenesare ywy pe har ta ke Jesu mukatu
(Matéu 14.34-36)

⁵³A'engi y ruwái rehe uhyk, Jenesare ywy pe. A'ep jarusu keruhū pukwar. ⁵⁴Pe, jarusu keruhū ngi uhem oho rahā, ame'ë ta rehe heta ngā usak. Pe, pahar ngā ukwa katu.

—Ko Jesu — aja.

⁵⁵Pe, ame'ë hekoha rupi upa ma'e ahy ixo ame'ë ta ke ngā oho piam. Muhyk werur ehe. Kyha aja me'ë pe werur tī. “Paite ixo apo” aja hendu rahā, a'ep ahy ixo ame'ë ta ke raho ngā. ⁵⁶Pe, amō amō hekoha rupi Jesu oho. Ok ta rupi oho. Ok ta keruhū rupi oho tī. Awa renda rupi oho tī. Upa ame'ë rupi oho rahā, soroka pe ma'e ahy ixo ame'ë ta ke ngā mou. Pete'e túi. Ame'ë ta pandu:

—Mā peja nema'e mundeha rehe ahy ixo ame'ë ta pyhyk. Mā peja nema'e mundeha apyr rehe jō pyhyk — aja Jesu pe.

Pe, ima'e mundeha apyr ke pyhyk ame'ë ta upa katu te katu oho.

Hamūi je'ēha rehe hendu katu ame'ë ta ke
(Matéu 15.1-9)

7 ¹⁻⁴Hamūi ta mu'e aja ipo ke jundéu awa ta kutuk ym rahā, ma'e ke u'u ym. Aja te'eha a'eta ma'eha. (Hamūi ta mu'e aja ipo ke kutuk rahā, Tupā

usak katu ehe, aja ukwaha naĩ.) Parise ta aja tĩ. Upa ymanihar hamũi ta mu'e ame'ẽ ke rehe hendu katu. Ma'e muhepyha renda ngi hok pe jywyr rahã, ma'e ke u'u ym rĩ. Ipo ke kutuk py, pe, u'u. Aja amõ amõ heta ymanihar hamũi ta mu'e ame'ẽ ke rehe hendu katu. Ko y u'uha ke kutuk. Pander ke aja tĩ. Ita pander ke aja tĩ. Hamũi ta mu'e aja upa kutuk riki tĩ. (Aja rahã, Tupã usak katu ehe, aja ukwaha naĩ.)

Pe, Jesu rehe parise ta jy'ar uwyr. (Parise ta riki hamũi mu'eha rehe hendu katu te ame'ẽ ta ke a'eta.) Jundéu awa ramũi ta je'ẽha ukwa, ame'ẽ ta jy'ar uwyr tĩ. Jerusarẽ ok ta ngi johu jy'ar uwyr ehe. Jesu namõ ame'ẽ ta je'ẽ je'ẽ. Hamũi ta mu'e aja ipo ke jumu'eha ta kutuk ym. Aja te'e ma'e ke u'u. ⁵A'erehe Jesu pe a'eta pandu:

—Ma'erehe jande ramũi mu'e ame'ẽ ke rehe nema'e jumu'eha ta hendu ym my? Ame'ẽ ta u'u rahã, jande ramũi mu'e, aja ipo ke a'eta kutuk ym tiki. Katu ym aja — aja Jesu pe.

⁶—A'e riki. Ipo ke kutuk ym. Pesarahã! Yman pehẽ rehe har Tupã je'ẽha rehe Isai mupinim, aja mokõi pekwaha namõ pexo ame'ẽ ta ke pehẽ. Ame'ẽ rehe har a'e mupinim. Kuja Tupã pandu:

“Ihẽ rehe har ngã katu pandu tipe. Anĩ. Hendu ym ihẽ je'ẽha rehe.

⁷Ihẽ rehe har katu pandu tipe. Pandu te'e riki. Hamũi je'ẽha ke ngã mu'e ixo.

‘Kome'ẽ riki Tupã je'ẽha’ aja ngã mu'e naĩ” aja Tupã pandu. Aja Isai mupinim.

⁸—Tupã je'ẽha ke pehijar. Apo ymanihar pehẽ ramũi ta mu'e ame'ẽ ke rehe jõ pehendu katu. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

⁹A'e Pandu tĩ:

—Mã! Tupã je'ẽha ke pehijar. A'erehe ymanihar pehẽ ramũi ta mu'e, ame'ẽ ke pemu'e katu ta, aja pekwaha naĩ. Aja rahã, pekwa katu ame'ẽ ta ke pehẽ, aja pekwaha naĩ. ¹⁰Yman Moise mupinim:

“Nde pái rehe epy'a katu. Ne mãi rehe aja tĩ. Epy'a katu tĩ.

Kuja tĩ. ‘Papa! Nde jaxer’ aja amõ pandu rahã, ame'ẽ ke ejukwa.

‘Mãi! Nde jaxer’ aja pandu ame'ẽ ke ejukwa tĩ” aja Moise mupinim.

(“Jaxer” aja pandu rahã: “Ipái ta rehe ipy'a ym” aja mujekwa.)

¹¹⁻¹³—Anĩ riki. Ame'ẽ rehe pehendu ym te. Pesarahã! Ma'e ke pehĩ. Ame'ẽ namõ ipái ta rehe usak katu ta me'ẽ te'e. Anĩ. “Ko Tupãma'e ke apo 'y. Tupã pe ihẽ ame'ẽ, ame'ẽja saka. A'erehe pehẽ pe ihẽ ame'ẽ ym ta apo 'y” aja ipái ta pe pandu. Aja rahã, ame'ẽ namõ ipái ta rehe usak ym ta apo 'y. Haihu ym ta apo 'y. A'erehe Tupã je'ẽha rehe pehendu ym. “Pehẽ pái ta rehe pepy'a katu” ame'ẽ rehe pehendu ym. Katu ym aja. Aja amõ amõ we pemu'e ame'ẽ ke pehĩ. Aja Tupã je'ẽha rehe pehendu ym. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

Ma'e mujaxeriha rehe har

(Matéu 15.10-20)

¹⁴(Pe, ipo ke kutuk ym ha namõ ma'e ke u'u. Ame'ẽ ke mujekwa.) Kuja heta ngã pe Jesu pandu:

—Se pejur! Pehendu katurahã! Pekwa katu ta. ¹⁵Soroka pe ma'e ke ihĩ. Ame'ẽ ke amõ juru kwar rupi oho rahã, ipy'a ke mujaxer ym. Ma'e ke amõ pandu, ame'ẽ ke juru ngi uhem, ame'ẽja saka. Ame'ẽ riki ipy'a jaxeriha ke mujekwa katu. ¹⁶[Pekwa tar katu rahã, pehendu katu] — aja ngã pe.

¹⁷Hetaha ta ke Jesu hijar oho. Pe, ok pe ixe oho rahā, jumu'eha ta pandu:

—Ame'e amō py'a jaxer ame'e rehe har emujekwa jande pe. Jakwa ym — aja ipe.

¹⁸—Mā! Amō ta aja pekwa ym my tī! Ko amujekwa ta pehē pe. Ma'e ke amō u'u rahā, juru kwar rupi oho. Ame'e mujaxer ym amō py'a ke. ¹⁹Ipy'a pe oho ym, a'erehe ipy'a mujaxer ym. Ipusu pe ihon. A'engi ka'a aja uhem oho — aja Jesu pandu. (Aja pandu rahā, upa ma'e ke ngā u'u ame'e ke katu, aja mujekwa.)

²⁰Pandu tī:

—Amō jywī ngi ma'e ke uhem rahā, ame'e riki amō ke mujaxer. ²¹Amō jywī ngi uhem. Aja rahā, ipy'a ngi uhem, ame'ēja saka. Ko ma'e ka'u te'eha ke ipy'a pe ukwa ukwa ixo. Upa rahā, ame'e ke ma'ema'e. Ko amō kūjā rehe ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Amōma'e ke mukanim. Amō ke jukwa tar katu.

²²Hakehar aja ym ame'e namō jumusarāi. Ixawa'e aja ym ame'e namō jumusarāi. Amōma'e ke rehe ipy'a moi hū. Upa ma'e katu ym ame'e ke ma'ema'e. Te'e pandu. Ma'e ke mujesak ame'e rehe huxī awa. Katu ym aja. Kyty'ym. Amō ta rehe juru ai. “Ihē jō katu me'e ke” aja jō pandu. Ko ka'u te'e hū ame'e ke.

²³Upa katu te aja jaxer ame'e ke amō jywī ngi uhem. Ipy'a ngi uhem, ame'ēja saka. Upa ame'e ke mujaxer awa ke — aja Jesu mujekwa.

Jesu rehe amō awa kūjā jurujar katu

(Matéu 15.21-28)

²⁴A'engi Jesu uhem oho. Amō ywy pe oho. Tir ok ta rake ame'e pe oho. Sinō ok ta rake ame'e ywy tī. Pe, amō rok pe ixe oho. A'ep a'e ixo aja amō ta ukwa. Ame'e ke a'e putar ym. Anī. Marā ka ym mukaniha. “Pete'e ixo” aja ngā ukwa riki. ²⁵⁻²⁶A'e uhyk aja amō kūjā hendu. Pe, uhyk oho ehe. Amō koty je'ēha kūjāma'e ke. Ngere ywy pe har je'ēha ke ame'e. Jundéu awa ym a'e. Siro-seni ywy pe har a'e. Ame'e membyr py'a rehe ājā ihī, kūjātāi ra'yr ke a'e. Pe, Jesu rehe kūjā uhyk rahā, pahar huwa koty ipynarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'e ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu ipe:

—Ihē membyr ngi ājā ke emuhem emondo — aja Jesu pe.

²⁷—Ta'yn ta pe a'eta mi'u ke amō me'e py. Ta'yma'e mi'u ke jawar ta pe ombor rahā, katu ym — aja Jesu. (Aja rahā jundéu awa ta namō Jesu ma'e-ma'e py ta, aja mujekwa katu.)

²⁸Kūjā pandu:

—Sa'e! Esarahā! A'eta mi'u ke ta'yn ta mukurer kurer riki. Ame'e ke jawar ra'yr ta myrape wyr pe u'u riki — aja ipe. (Aja rahā, ta'yr mi ma'e katu ame'e ke amō awa ta pyhyk ta, aja kūjā mujekwa katu. “Jawar ra'yr” aja pandu rahā: “Amō awa ta” aja mujekwa katu.)

²⁹—Mā! Nde erepandu katu. Nde rok pe ejywyr eho. Ne membyr py'a ngi ājā uhem oho apo 'y — aja Jesu.

³⁰Pe, hok pe kūjā jywyr oho. Uhyk rahā, imembyr rehe usak. Myrape 'ar pe nino ou. Jete. Ipy'a ngi ājā uhem oho, aja kūjātāi tūi. (Jesu pandu, aja me'e uhyk katu 'y.)

Je'engai ame'e ke Jesu mukatu

³¹Ajame'e ke ame'e renda ke Jesu hijar oho. Ame'e renda Tir ok ta rake ihī. Oho rahā, Sinō ok ta rupi asa oho. Ngairiréi ypa pe oho ixo. “Jande popa

ok ta” ame'e rupi asa oho ixo tĩ. ³² A'ep pe har ta sawa'e ke muhyk raho ehe. Ame'e ipyakwar ym. Hembe ke hātā tĩ. Jesu pe a'eta pandu:

—Sawa'e rehe nde po emujar — aja ipe.

³³ Heta ame'e ta ngi Jesu sawa'e ke hyk'yi raho. A'eta jō ixo. Pe, sawa'e pyakwar rupi ipo ke pu'ē. Ipo rehe tymū tĩ, ame'e namō sawa'e rembe rehe mumar. ³⁴ Pe, ywa rehe Jesu ma'ā. He'ōha mupuk. (Aja pyrara usak ehe, aja mujekwa.) Pe, pandu: “Epata” aja Jesu. Ame'e jundēu awa ta je'ēha ipe: “Epirar” aja. ³⁵ Pahar sawa'e pyakwar sorok katu. Hendu katu ma'e ke. Hembe imembek katu tĩ. Pandu katu ma'e ke apo 'y. ³⁶ Pe, hātā Jesu pandu ipe:

—Amukatuha rehe har amō ta pe pepandu ym — aja ngā pe tpe.

Anī. Pandu pandu hū ngā. Amō we Jesu pandu tpe:

—Pepandu ym — aja.

Anī tĩ. Pandu pandu we hū ngā. ³⁷ Hendu ame'e ta pandu:

—Mā! Katu tiki. Upa katu te ma'ema'e katu tiki. Mā! Ipyakwar ym ame'e ke mukatu! Pe, hendu katu apo 'y. Je'engai ame'e ke mukatu tĩ. Pandu katu ma'e ke apo 'y — aja ngā jupe.

4.000 hetaha ma'e ke u'u

(Matéu 15.32-39)

8 ¹ Ajame'e ke amō heta ngā jy'ar uwyr ehe tĩ. Ma'e ke ngā u'u ame'e ke nixói te rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pejur. ² Pesarahā! Peme'e heta ame'e ta ihē namō ixo. Mahapyr ukwer apo. Ngā mi'u nixói te ngā pe. A'erehe ngā rehe apyrara ihē asak. ³ Hok pe amujywyr amondo rahā, myahyha ixangwer ym. Amō ta paite ngi uwyr — aja Jesu.

⁴ Jumu'eha ta pandu ipe:

—Ko awa nixói te ame'e pe jande jaxo. Myja heta ame'e ta pe mbeju jame'e ta my? — aja ipe.

⁵ —Myja hetaha mbeju namō pexo my? — aja Jesu.

—Kuja. Awa po wajar mokōi hetaha kohī — aja jumu'eha ta.

⁶ Heta ame'e ta pe Jesu pandu:

—Pewapyk — aja.

Pe, mbeju ke pyhyk. Tupā pe pandu:

—Ne jō riki katu te me'e ke. Jande mi'u nde eremuwyr katu — aja.

Pe, upa mbeju mopok rahā, jumu'eha ta pe me'e. Pandu:

—Ngā pe peme'e me'e peraho — aja.

⁷ Pe, jumu'eha ta me'e me'e raho. Heta katu ym pira ka'e ke pehī tĩ. Ame'e rehe Tupā pe Jesu pandu tĩ:

—Ne jō riki katu te me'e ke. Jande mi'u nde eremuwyr katu — aja tĩ.

Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Kome'e ngā pe peme'e me'e peraho tĩ — aja.

⁸ Upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Pe, pyta we ame'e ke matyr. Kuja, awa po wajar mokōi wasākā tyryhem matyr. ⁹ Arahā heta ngā u'u. Kuja, 4.000 hetaha u'u. Ngā heta ame'e ta pe Jesu pandu:

—Pehē rok pe pejywyr peho — aja.

¹⁰ Upa ngā oho rahā, pahar jarusu keruhū pe opor oho, jumu'eha ta namō. Ame'e pe y ruwái rehe oho. Namanu ywy pe uhyk oho.

Ma'e ke parise ta usak tar katu*(Matéu 12.39; Matéu 16.1-4)*

¹¹ Amō parise ta uhyk ehe. (Parise ta ymanihar hamūi ta mu'e ame'ē ke rehe hendu katu te ame'ē ta ke a'eta.) Pe, Jesu namō je'ē je'ē hū. Parise ta pandu ipe:

—Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ema'ema'e. Jasak ta. Aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe nde ke Tupā muwyr, aja jakwa ta — aja Jesu pe.

(Marā ka ym Jesu ma'eha rahā, Tupā muwyr ym, aja ukwa ta tipe. Ame'ē manga ta tipe.) ¹² He'ōha ke Jesu mupuk hū. (Parise ta ākā janam rāi aja ukwa, a'erehe he'ōha mupuk.) Pe, pandu:

—Anī. Ama'e ym ta. Mā! Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ame'ē ke pesak tar katu. Ma'ewā my? Anī ta. A'ewan. Amujesak ym ta pehē pe — aja Jesu pandu.

¹³ Upa pandu rahā, ame'ē ta ke hijar oho. Pe, jarusu keruhū pe opor oho. Huwāi koty jywywyr oho.

Mbeju mupururukiha rehe har*(Matéu 16.5-12)*

¹⁴ Jumu'eha ta mbeju ke harāi. Raho ym riki. Mbeju peteī jō jarusu keruhū pe raho. ¹⁵ Pe, jumu'eha ta ke Jesu mu'e. Kuja:

—Pesak katu pexo. Mbeju mupururukiha ke pepyhyk ym, parise tama'e ke. Eroma'e ke aja tī. Pepyhyk ym tī — aja Jesu.

¹⁶ Ame'ē ke rehe hendu rahā, jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mbeju nixói, a'erehe aja a'e pandu — aja a'eta jupe.

¹⁷ Ame'ē panduha ke Jesu ukwa rahā, pandu:

—Mbeju nixói. Ame'ē rehe har pepandu pandu ym ta me'ē te'e. Mā! Pekwa ym my rī. Pehē ākā janam rāi. Pepyhyk ym ma'e ke. ¹⁸ Pehē reha pehī. Pesak ym ma'e. Pehē pyakwar pehī. Pehendu ym ma'e. Aja pexo. Ihē ama'ema'eha ke peharāi my? ¹⁹ Awa po wajar peteīhar upa mbeju ke 5.000 hetaha ame'ē ta pe amopok rahā, myja mbeju pyta we ame'ē ke pematyr my? Myja wasākā tyryhem pematyr my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Awa py mokōi wasākā tyryhem jamatyr — aja.

²⁰ —Pe, awa po wajar mokōi mbeju ke 4.000 hetaha ame'ē ta pe amopok rahā, myja mbeju pyta we ame'ē ke pematyr my? Myja wasākā tyryhem pematyr my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Awa po wajar mokōi wasākā tyryhem jamatyr — aja ipe.

²¹ Pe, Jesu pandu:

—Mā! Pekwa apo my? — aja jumu'eha ta pe.

(“Mbeju mupururukiha” Jesu pandu rahā: “Ame'ē riki parise ta mu'e ame'ē ke” aja mujekwa. Ame'ē ke rehe hendu ym ta me'ē te'e, aja mujekwa katu.)

Eha ym te ame'ē ke Jesu mukatu

²² Ajame'ē ke Mesái ok ta pe Jesu uhyk uwyr, jumu'eha ta namō. Jesu rehe eha ym te ame'ē ke amō ta muhyk werur. Amō ta pandu:

—Nde po emujar ehe — aja ipe.

²³Pe, eha ym te ame'ẽ po Jesu pyhyk. Pe, hykýi raho. Ame'ẽ ok ta ngi a'eta jô uhem oho. Pe, eha rehe tymũ. Ipo ke mujar tĩ, eha rehe. Pandu ipe:

—Eresak ma'e ke apo 'y — aja sawa'e pe.

²⁴Eha ym te ame'ẽ ke ma'ã. Pandu:

—Asak katu ym. Awa ta ke rehe asak. Myra aja ihẽ asak. Wata ixo — aja Jesu pe.

²⁵Pe, eha rehe ipo ke Jesu mujar we tĩ. Pe, sawa'e ma'ã katu. Eha katu oho 'y. Upa katu te ma'e ke rehe usak katu apo 'y. ²⁶Pe, hok pe sawa'e ke mujywyr mondo. Pandu ipe:

—Mesái ok ta pe ejywyr ym eho — aja sawa'e pe.

(Ame'ẽ ok ta pe ehe har ngã pandu pandu, ame'ẽ ke Jesu putar ym. A'erehe sawa'e pe pandu: “Ejywyr ym eho” aja.)

Jesu rehe har Petu pandu

(Matéu 16.13-20; Ruk 9.18-21)

²⁷Ajame'ẽ ke amõ renda pe Jesu oho, jumu'eha ta namõ. Sesaréi Siri ok ta rake ihĩ, ame'ẽ pe oho. Oho ixo rahã, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihẽ rehe har amõ ta pandu rahã, myja pandu my? — aja.

²⁸A'eta pandu:

—Kuja amõ ta: “Juã mujahukiha ke nde” aja je. Amõ ta: “Eri ke nde. Ymanihar Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ke nde” aja je. Amõ ta: “Amõ ymanihar Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ke nde” aja ngã je — aja ipe.

²⁹—Pehẽ rahã! Myja pekwa my? — aja Jesu.

Petu pandu:

—Kirisutu nde. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke nde — aja ipe.

³⁰—A'e tỹ. Ihẽ rehe har amõ ta pe pemujekwa ym — aja hãtã jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Manõha rehe har Jesu pandu

(Matéu 16.21-28; Ruk 9.22-27)

³¹Arahã har ngi jumu'eha ta ke Jesu mu'e:

—Ko awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur. Ihẽ ke amõ ta mupyrara ta. Jundéu awa tamũ ta putar ym te ta ihẽ ke. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta aja tĩ. Putar ym ta ihẽ ke tĩ. Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta aja tĩ. Putar ym ta ihẽ ke tĩ. Ihẽ ke jukwa ta. Pe, mokõi aker rahã, ihẽ akwera katu ta ahem — aja Jesu pandu.

³²Aja Jesu mujekwa katu juehe har. Pe, jumu'eha ta ngi Petu Jesu ke hykýi raho. Pandu ipe:

—Anĩ. Sawa'e! Nde ke jukwa ym ta awa — aja ipe.

³³Pe, Jesu uwak, pe, amõ jumu'eha ta rehe usak. Pe, Petu pe pandu:

—Nde riki Satana aja saka. (Ãjã ramũ a'e.) Ihẽ ruwajan aja nde tĩ. Eho ihẽ ngi. Nde erekwa erekwa e'am, ame'ẽ ke Tupã muwyr ym riki. Sawa'e ukwaha namõ nde erepandu. A'erehe ihẽ ke nde eremupyta tar katu naĩ. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

Jesu kotyhar ta rehe har

(Matéu 16.24-28; Ruk 9.23-27)

³⁴Pe, heta hũ ngã ke Jesu mujy'ar, jumu'eha ta namō. Pandu ngã pe:

—Ihẽ namō amō ixo tar katu rahã, ima'e putariha ke hijar ta me'ẽ te'e. Pe, Tupã putar ame'ẽ ke ma'ema'e ta me'ẽ te'e. Ima'e putariha ke mukanim ta me'ẽ te'e tĩ. Pe, ihẽ namō oho katu. ³⁵Amō manō tar ym. A'erehe a'e pandu: “Anĩ. Jesu rehe ajurujar ym ihẽ” aja. Aja rahã, Tupã namō ixo ym te ta. Ihẽ rehe amō jurujar katu, a'erehe a'e ke amō jukwa tar katu. Tupã je'ẽha ke pandu oho, a'erehe ame'ẽ ke amō jukwa tar katu tĩ. Tapijar te'e we jurujar katu, a'erehe amō jukwa. Manō. Aja rahã, Tupã namō aja te'e ta ixo. ³⁶Upa katu te kome'ẽ ywy keruhũ pe ma'e katu ame'ẽ ke ihĩ. Ame'ẽ ke amō jo'ok. Matyr hũ tĩ. Pe, manō rahã, Tupã namō ixo ym te. Aja rahã, marã ka ym katuha. ³⁷Uhãha rehe marã ka ym ma'e ke muhepyha. Nixói te ma'e. ³⁸Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e aja ngã ixo apo. Tupã nixói, aja ukwaha naĩ, aja ngã ixo apo tĩ. Ame'ẽ ta ruwa koty ihẽ ngi amō huxĩ rahã, ihẽ ruxĩ ta ingi tĩ. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur. Ihẽ amu'e ame'ẽ ke ngi amō huxĩ rahã, ame'ẽ sawa'e ngi ihẽ ruxĩ ta tĩ. Ihẽ ajywyr rahã, ihẽ ruxĩ ta ingi. Katu te ha rupi ihẽ ajywyr ta. Papama'e katu te ha rupi ajywyr ta tĩ. Ima'e je'ẽha rahoha tama'e katu te ha rupi ajywyr ta tĩ. Arahã ihẽ ngi huxĩ ame'ẽ ta ngi ihẽ ruxĩ ta tĩ — aja Jesu pandu.

9 ¹A'e pandu tĩ:

—Jetehar te ke pehẽ pe apandu. Ko riki amō ta ixo apo. Ame'ẽ ta manō ym we ta rĩ. Pyrãtã te ha namō ihẽ riki kapitã keruhũ, ame'ẽ rehe usak py ta. Manō ym we ta rĩ — aja jumu'eha ta pe.

Moise namō Jesu pandu. Eri namō pandu tĩ.

(Matéu 17.1-13; Ruk 9.28-36)

²Awa po wajar peteĩ ukwer rahã, Jesu oho. Petu ke raho inamō. Tian amō tĩ. Juã amō tĩ. Ame'ẽ tumeme jō a'eta oho. Ywy'ã keruhũ rehe jupir oho. Pe, Jesu rehe Petu ta usak u'am rahã, amō koty a'e uwak oho u'am. ³Ima'e mundeha hendy hendy. Ituwyr te. Kome'ẽ ywy keruhũ pe ame'ẽ tuwyrha ke rehe uhyk ym. ⁴Pe, Eri rehe Petu ta usak. Moise rehe usak tĩ. (Ame'ẽ mokõi ymanihar Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke a'eta.) Jesu namō mokõi sawa'e ta pandu pandu u'am. ⁵Pe, Jesu pe Petu pandu:

—Sawa'e! Ko riki katu jande jaxo. Mahapyr xipa jamujã ta. Ko nde pe peteĩ. Amō Moise pe tĩ. Amō Eri pe tĩ. (Aja rahã pepyta we ta rĩ) — aja ipe.

⁶Petu ta mukahem hũ ingi, a'erehe myja pandu rahã, katu my? Ukwã ym, a'erehe aja pandu. ⁷Pe, a'eta rehe ywa takãxiha uhyk. Ame'ẽ pytuniha te'e Petu ta i'ãi. Pe, takãxiha ngi panduha uwyr:

—Peme'ẽ ihẽ ra'yr. Ihẽ apy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. A'e pandu ame'ẽ ke rehe pehendu katu — aja riki.

⁸Pe, pahar Petu ta juramã usak. Nixói awa. Jesu jō pete'e ixo.

⁹Pe, ywy'ã keruhũ 'ar ngi wyjy uwyr ixo rahã, hãtã Jesu pandu:

—A'eramō pesak ame'ẽ ke amō ta pe pepandu ym we rĩ. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur. Ihẽ ke amō ta jukwa ta. Pe, ihẽ akwera katu ta ahem. Arahã jō pesak ramō ame'ẽ ke pepandu katu ngã pe — aja Petu ta pe.

¹⁰Petu ta hendu katu ehe, a'erehe amō ta pe pandu ym. Petu ta jupe:

—“Akwerā katu ta” aja a'e. Ma'e ame'e my? — aja a'eta jupe.

¹¹Pe, Jesu pe a'eta pandu:

—Moise je'ēha mu'e ame'e ta kuja pandu: “Eri uwyr py ta. Haikwer koty Kirisutu uwyr ta” aja pandu. Ma'erehe aja pandu my? — aja ipe.

¹²Jesu mujekwa:

—Ame'e panduha jete har te ke. Eri uwyr py ta. Ngā py'a ke mukatu ta uwyr, aja rahā Kirisutu uwyr iha rehe ngā harō katu ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Ihē ke amō ta mupyrara ta, aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ihē ke amō ta putar ym ta, aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī.

¹³Ko pehē pe apandu katu. Amō riki upa uwyr. Eri aja a'e tī. Amō ta putar, aja a'e ke amō ta mupyrara riki. Yman Tupā je'ēha mujekwa ehe har, aja amō ta muhyk ehe — aja Jesu pandu.

(Eri te rehe har pandu ym. Anī. Eri rehe har Jesu pandu rahā, Juā mujahu-kiha rehe har pandu. Eri aja Juā tī, aja mujekwa.)

Kurumī ra'yr py'a rehe ājā ihī

(Matéu 17.14-21; Ruk 9.37-43)

¹⁴A'engi amō jumu'eha ta rehe a'eta uhyk rahā, heta hū ngā rehe usak. Ngā heta ame'e ta pyter pe jumu'eha ta ixo. Moise je'ēha mu'e ame'e ta namō je'e je'e hū u'am. ¹⁵Jesu rehe heta ame'e ta usak rahā, pandu:

—Mā! Pewe tur! — aja ngā.

Pe, huryha namō ixoty ujan oho. Pe, ipo pyhyk pyhyk ingi.

—Mā! Ko nde erejur — aja ngā pandu.

¹⁶Jesu pandu:

—Ma'e ke rehe peje'e je'e hū pexo my? — aja ngā pe.

¹⁷⁻¹⁸Amō pandu ipe:

—Sawa'e! Ihē ra'yr py'a rehe ājā ihī, a'erehe je'engai. Ājā ihī katu rahā, ihē ra'yr ke ombor mungwa. Tyjúi hū táí. Hāi hātā su'u su'u riki. Pe, upa jupy-rātā rātā oho. Nde pe arur ta tipe. Nde nixói. A'erehe nema'e jumu'eha ta pe apandu: “Ājā ke pemuhem pemondo ingi” aja tipe. A'eta manga tipe. Anī riki. Muhem ym mondo — aja Jesu pe.

¹⁹—Mā! Tupāma'e pyrātāha rehe pejurujar ym. Heta hū jahy rahā, pehē namō ihē axo riki. Mā! Ihē rehe pejurujar ym we rī. Pehē ke ihē amu'e hū tipe. Anī. Ihē rehe pejurujar ym we rī. Katu ym aja! Ere! Kurumī ke ihē pe erur — aja Jesu pandu.

²⁰Pe, amō ta werur ipe. Jesu rehe ājā usak rahā, pahar kurumī ke mumanō manō. Kurumī ywy rehe u'ar ukwap. Pe, jere jere oup. Tyjúi hū táí. ²¹Kurumī pái pe Jesu pandu:

—Myja jahy rahā ājā ihī ehe my? — aja.

—Ta'yn rahā har aja te'e. ²²Māte hū jukwa ta tipe. Tata pe kurumī ke ityk, aja jukwa ta tipe. Pe, pu'am. Y pe pypyk tī. Pe, uhem. Jukwa ta tipe. A'erehe nde eremukatu tar katu rahā, jande rehe epyrara esak. Emukatu katu — aja Jesu pe.

²³—Hā! Nde tī. Tupā rehe nde erejurujar katu rahā, upa katu te ma'e ke nde erema'e katu ta — aja Jesu.

²⁴Pahar kurumī pái jixi'uha namō pandu:

—Ajurujar katu we riki ihē. A'ewan ym rī. A'erehe ihē pe emujekwa katu, aja rahā, ajurujar katu te ta tī — aja ipe.

²⁵Heta ngā ūjan uwyr. Juramā uwyr. Ima'e ma'eha ke mupyta ta, aja ukwa. A'erehe hātā ājā pe pandu:

—Ājā! Nde pe ihē apandu. Ehem eho ingi. Kurumī ke emupyakwar ym te apo. Emuje'engai ym tī. Eho ingi. Ejywyr ym te ehe kŷ — aja Jesu.

²⁶Ājā riki ahem hū. Pe, kurumī ke mumanō manō. Pe, uhem oho ingi. Pete'e kurumī tūi. Manō me'ē aja tūi, a'erehe ngā pandu:

—Manō apo 'y — aja ukwaha nāi.

²⁷Ipo rehe Jesu pyhyk. Pe, mupu'am. Pu'am katu kurumī.

²⁸Ajame'ē ke amō rok pe Jesu ixe oho. A'ep jumu'eha ta pandu ipe:

—Mā! Marā ka ym ājā ke jamuhemiha. Ma'erehe my? — aja Jesu pe.

²⁹—Aja me'ē ājā ke kuja jō muhem mondo. Tupā namō pepandu pandu katu. Ma'e pe'uha ke pehijar tī. (Aja Tupā rehe pehē py'a pemoi moī katu.) Aja rahā jō, aja me'ē ājā ke pemuhem katu pemondo. (Pyrātā te ame'ē ke a'e, a'erehe aja rahā jō pemuhem katu pemondo) — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Manōha rehe har Jesu pandu tī

(Matéu 17.22-23; Ruk 9.43-45)

³⁰⁻³¹A'engi oho tī. Ngarirēi ywy ke asa oho. Jumu'eha ta ke Jesu mu'e tar katu u'am, a'erehe ohoha ke ngā ukwa, ame'ē ke putar ym. Jumu'eha ta pe jō pandu:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē rehe sawa'e ta ke amō muhyk ta werur. Pe, ihē ke ame'ē sawa'e ta jukwa ta. Mokōi aker rahā, akwera katu ta ahem tī — aja Jesu.

³²“Kwera ta” ame'ē je'ēha ke jumu'eha ta ukwa ym.

—Emujekwa jande pe — aja pandu tar ym.

Kyje ingi, a'erehe pandu ym we ipe.

Awa katu te ame'ē rehe har

(Matéu 18.1-5; Ruk 9.46-48)

³³Kapana'ū ok ta pe uhyk uwyr. Amō rok pe ixe oho. A'ep jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pe rupi jande jajur jaxo rahā, peje'ē je'ē pexo pehē jupe. Ma'erehe peje'ē je'ē my? — aja pandu.

³⁴A'eta pandu tar ym Jesu pe. Wata ixo rahā, kuja jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Jande ngi har awa riki katu te ame'ē ke my? — aja riki.

A'erehe ame'ē ke pandu tar ym Jesu pe. ³⁵A'e wapyk. Awa py mokōi jumu'eha ta ke mujy'ar. Pandu:

—Pejur se! Pesarahā! “Apo ihē py kŷ” aja amō putar katu rahā, a'ejōhar aja ixo ta me'ē te'e. Pe, upa amō tama'e miasu aja ixo ta me'ē te'e tī. Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e aja ixo — aja Jesu pandu.

³⁶Pe, ta'yn ke Jesu pyhyk raho. Jumu'eha ta pyter pe raho. Peteĩ ijiywa jurupy rupi pyhyk. Pe, jumu'eha ta pe pandu:

³⁷—Kome'ēja ta'yn ke hok pe mupyta katu. Ihē kotyhar ke, a'erehe pandu ipe: “Ko nde erejur katu. Ihē rok pe epyta katu” aja. Aja rahā, ihē ke hok pe

mupya katu, aja tĩ. Amō we tĩ. Ihē pái ke hok pe mupya, aja tĩ. Ihē ke ihē pái muwyr — aja Jesu mujekwa.

Jesu namō ixo me'ē ke

(Ruk 9.49-50)

³⁸ Amō rahā, Juā pandu ipe:

—Sawa'e! Paite amō sawa'e rehe jasak. Nde je'ēha rupi ājā ta ke a'e muhem katu mondo. Jande namō ixo ym, a'erehe japandu ipe: “Anĩ. Mā peja ym. Jesu je'ēha rupi ājā ta ke emuhem ym emondo” aja ipe — aja Jesu pe pandu.

³⁹—Anĩ. Aja pepandu ym sawa'e pe. Ihē je'ēha rupi ma'e katu ame'ē ke amō ma'e rahā, ihē namō ma'ema'e katu tĩ. Aja rahā, pahar ihē ruwajan wan uwak ym ta. ⁴⁰Jande namō jumai ym rahā, jande kotyhar ta ke aja ixo. ⁴¹Pesarahā! Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē. Ihē kotyhar ta ke pehē. A'erehe y ke pehē pe amō me'ē, ita rekúí ra'yr pe. Aja rahā, ame'ē rehe Tupā usak katu ta tĩ — aja Jesu pandu.

Ma'e ka'u te'eha rehe har

(Matéu 18.6-9; Ruk 17.1-2)

⁴² A'e pandu tĩ:

—Ihē rehe amō amō ta'yn ta jurujar katu. Pe, amō pandu: “Mā peja Jesu rehe nde erejurujar katuha ke ehijar” aja mu'e. A'erehe ta'yn hijar. Aja rahā, mā peja jurupy rupi itahu pukwar. Pe, itahu namō a'e ke ypa pe ombor. (Pe, y jukwa. Aja rahā, ta'yn ke mu'e ym ta.) ⁴³Nde po pe amō amō ma'e ke nde erema'e, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahā, ame'ē nde erema'eha ke ema'e ym. Nde erema'e ym rahā, nde po ke nde eremondok, ame'ēja saka. Ema'e ym. Nde po peteĩ nixói, aja Tupā koty nde ereho ta rahā, katu tiki. Nde po mokõi namō nde erexo aja mupyaraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym tiki. Ame'ē renda pe tata uwe ym te. ⁴⁴[Ame'ē renda pe tapuru manō ym te ta. Tata uwe ym te ta tĩ. (Aja rahā, ahyha upa ym te ta, aja mujekwa katu.)]

⁴⁵—Nde py aja tĩ. Amō amō ma'e renda pe nde erewata ereho, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahā, eho ym. Nde ereho ym rahā, nde py nde eremondok, ame'ēja saka. Eho ym. Nde py peteĩ nixói, aja Tupā renda pe nde ereho ta rahā, katu tiki. Nde py mokõi namō nde erexo aja mupyaraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym te tiki. ⁴⁶[Ame'ē renda pe tapuru manō ym te ta. Tata uwe ym te ta tĩ. (Aja rahā, ahyha upa ym te ta, aja mujekwa katu.)]

⁴⁷—Nde reha aja tĩ. Amō amō ma'e ke rehe nde eresak, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahā, mā peja ma'e ke rehe esak ym. Nde eresak ym rahā, nde reha nde erejo'ok, ame'ēja saka. Esak ym. Nde reha peteĩ nixói, aja Tupā renda pe nde ereho ta rahā, katu tiki. Nde reha mokõi namō nde erexo aja mupyaraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym te tiki. ⁴⁸Ame'ē renda pe tapuru manō ym te ta. Tata uwe ym te ta tĩ. (Aja rahā, ahyha upa ym te ta aja mujekwa katu.)

⁴⁹—(Jundéu awa ta Tupā rehe ipy'a moĩ moĩ rahā, hymba hapy. Upa ukwái. Arahā jukyr ke ombor ehe.) Ame'ē jukyr aja johu ngā rehe tata ke Tupā ombor

ta, ame'ēja saka. (Aja rahā, johu ngā ahyha manga ta. Tata ombor, ame'ēja saka. Aja ipy'a katuha ke Tupā manga ta.) ⁵⁰ Jukyr namō ma'e ke katu. Jukyr he'ēha kanim rahā, marā ka ym mujwyriha. Pehē aja tī. Jukyr katu, aja pexo. Aja rahā, pexoha katu aja pexo katu. Amō ta namō pejumai ym aja pexo katu — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jumendar ame'ē rehe har

(Matéu 19.1-12; Ruk 16.18)

10 ¹ A'engi Jesu oho, jumu'eha ta namō. Jundéi ywy ke asa oho. Y ruwái koty oho. Y rer Jondā. Heta ngā jy'ar uwyr ehe tī. Jesu mu'e uī tī. Amukwehe mu'e, aja mu'e apo tī.

² Pe, parise ta uhyk uwyr ehe. Jesu ukwa katuha ke manga tipe, a'erehe pandu ipe:

—Hakehar ke awa hijar katu my? Myja me'ē jundéu awa ta je'ēha mujekwa my? — aja Jesu pe.

³ —Yman ame'ē rehe har Moise mupinim. Myja mupinim my? — aja Jesu pandu.

⁴ —Kuja mupinim. Hakehar ke amō hijar oho rahā, kuja je'ēha paper rehe mupinim. “Nde ihē rakehar ym apo 'y” aja. Pe, ipái ta koty hakehar ke mujwyrr mondo, paper namō, aja panduha mupinim — aja parise ta pandu.

⁵ Jesu pandu:

—Aja riki yman Moise mupinim. Pehē ākā janam rāi. Tupā putar ame'ē ke pema'e tar ym, a'erehe aja yman Moise mupinim. ⁶ Yman ma'e ke Tupā mujā py rahā, sawa'e ke mujā. A'engi kūjā ke mujā tī. ⁷ A'erehe sawa'e jumendar rahā, ipái ta ke hijar. Pe, hakehar namō ixo katu. ⁸ Ame'ē mokōihar riki peteihar aja ixo. A'erehe ame'ē ta riki mokōihar aja ym saka. ⁹ A'erehe peteihar aja Tupā mujā rahā, ame'ē ke sawa'e mumokōi rahā, katu ym — aja parise ta pe Jesu pandu. (“Mumokōi” aja pandu rahā: “Hakehar ke ixawa'e hijar” aja mujekwa.)

¹⁰ Ok wyr pe jwyrr oho rahā, jumu'eha ta pandu:

—Ame'ē je'ēha rehe har emujekwa — aja Jesu pe.

¹¹ —Hakehar ke ixawa'e hijar oho, pe, amō kūjā pyhyk rahā, hakehar aja ym ame'ē namō jumusarái aja riki. Katu ym aja. ¹² Kūjā aja tī. Ixawa'e ke kūjā hijar oho, pe, amō sawa'e ke pyhyk rahā, ixawa'e aja ym ame'ē namō jumusarái tī, aja tī. Katu ym tī — aja Jesu pandu. (Aja rahā, hakehar ke ixawa'e hijar rahā, katu ym. Ixawa'e ke hakehar hijar rahā, katu ym tī, aja mujekwa katu.)

Ta'yn ta rehe Jesu katu usak

(Matéu 19.13-15; Ruk 18.15-17)

¹³ Jesu pe ta'yn ta ke ngā muhyk werur. Ta'yn ta ākā rehe ipo Jesu mujar, ame'ē ke ngā putar. (Aja Tupā usak katu a'eta rehe aja mujekwa. Anī. Ame'ē ke jumu'eha ta putar ym) a'erehe a'eta pandu:

—Mā! Jesu ma'ema'e ixo. A'erehe perur ym ipe — aja ngā pe.

¹⁴ Ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā, jumu'eha ta pe pandu:

—Anī. Mā peja ta'yn ta ihē rehe uhyk katu. Ta'yn ta ke se pemuhyk perur. Pemupyta ym. Aja riki Tupā putar tī. Kome'ē ta'yn ta Tupā kotyhar wan ta tī.

¹⁵ Ko apandu katu. Tupā kotyhar ta aja ta'yn ta putar katu. Ta'yn ta aja amō putar ym rahā, Tupā kotyhar aja ym te ta awa — aja Jesu pandu.

¹⁶Pe, i'u 'ar pe ta'yn ta ke Jesu mapyk mapyk. Iākā rehe ipo mujar, pe, pandu: —Nde rehe Tupā usak katu — aja.

Ima'ehū namō ixo ame'ē rehe har

(Matéu 19.16-30; Ruk 18.18-30; 1 Timo 6.6-10; Tian 1.9-11; Tian 2.5-7; Tian 5.1-3)

¹⁷Pe, Jesu oho tate rahā, amō sawa'e ujan uwyr ixoty. Huwa koty ipyna-rāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Sawa'e! Katu te ame'ē ke nde. Ma'e ihē ama'ema'e rahā, Tupā ihē ke muhā katu ta my? — aja Jesu pe.

¹⁸—“Katu te ame'ē ke nde” aja ihē pe nde erepandu. Tupā jō riki katu te ame'ē ke a'e. Awa ke anī. Ihē Tupā aja nde erekwa my? ¹⁹Esarahā! Tupā je'ēha ke nde erekwa katu. Kuja panduha ihī.

“Amō ke ejukwa ym.

Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amōma'e ke emukanim ym.

Amō rehe har te'e epandu ym.

Ma'e te'e nde erepandu, aja amōma'e ke emukanim ym.

Nde pāi rehe epy'a katu. Ne māi rehe aja tī. Epy'a katu ehe tī” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī — aja Jesu pandu.

²⁰Sawa'e pandu:

—Sawa'e! Aja kurumī rahā har upa Tupā je'ēha rehe ihē ahendu katu — aja ipe.

²¹Jesu usak ehe. Ipy'a katu ehe. Pe, pandu ipe:

—Pewe amō ma'e ke ema'e we rī. Eho. Upa katu te nema'e ke emuhepy. Aja tamatarer epyhyk. Pe, upa ame'ē ke ima'e ym te ame'ē ta pe te'e eme'ē me'ē. Aja rahā, Tupā koty nema'ehū ta. A'engi eho, ihē namō ejur — aja Jesu pandu.

²²Ame'ē je'ēha ke rehe hendu rahā, sawa'e pyai te. Pe, hok pe jywyr oho ingi. Ima'ehū aja ixo. (Ame'ē ke me'ē tar ym, a'erehe pyai te.)

²³Jumu'eha ta rehe Jesu juramā usak. Pandu:

—Tupā putar, aja amō ixo katu. Aja ima'ehū ame'ē ta mā ma'e tar ym te — aja Jesu.

²⁴Ame'ē ke rehe hendu rahā, jumu'eha ta pandu:

—Mā! Aja ym my? — aja pandu.

Jesu pandu tī:

—Sa'e ta! Tupā putar, aja amō ixo katu. Aja mā ma'e tar ym te. ²⁵Awī jupiha kwar rupi marā ka ym awa rymba asaha oho. Kame, ame'ē hymba asaha oho. Pe, ima'ehū ame'ē ke Tupā putar, aja ixo tar katu rahā, i'ar koty te we marā ka ym ma'eha — aja Jesu.

²⁶Jumu'eha ta mukahem te. Pandu:

—Mā! Aja rahā, awa ke Tupā muhā ta my? — aja Jesu pe.

²⁷A'eta rehe Jesu usak katu. Pe, pandu:

—Ame'ē ke sawa'e ta marā ka ym ma'eha. Tupā anī. Upa katu te a'e ma'e katu. Awa ke a'e riki muhā katu ta — aja Jesu.

²⁸Petu pandu:

—Esarahā! Sawa'e pe nde erepandu, aja upa katu te jandema'e ke jahijar jajur. Pe, nde namō jande jaxo 'y — aja ipe.

²⁹⁻³⁰ —Hā! Apandu katu pehē pe. Ihē rehe amō ipy'a katu, a'erehe upa ima'e ke hijar oho. Aja rahā, ame'ē pe ma'e ke Tupā mujywyr hū ta. Tupā je'ēha ke amō pandu oho, a'erehe upa ima'e ke hijar oho. Aja rahā, ame'ē pe ma'e ke Tupā mujywyr hū ta tī. Ko hok ke amō hijar oho. Imu ta ke hijar tī. Ianam ta ke hijar tī. Imāi ta ke hijar tī. Ta'yn ta ke hijar tī. Kupixa ke hijar tī. Pe, kome'ē ywy keruhū pe ame'ē ixo rahā, Tupā mujywyr hū ta ipe. Ko heta ok ke mujywyr ta. Heta imu ta ke mujywyr ta tī. Heta ianam ta ke mujywyr ta tī. Heta imāi ta ke mujywyr ta tī. Heta ta'yn ta ke mujywyr ta tī. Heta hekoha ke mujywyr ta tī. Amō we tī. Ame'ē ta ke amō ta mupyrara ta tī. Puka puka hū ta ehe tī. Pe, 'ar ke upa rahā, Tupā namō ixo katu ta. Uhā te hū aja ixo ta. ³¹Ixoty uhyk rahā, upa katu te uhyk ame'ē ta rehe juja katu te Tupā me'ē me'ē ta. Tupā kotyhar ta aja muruwak py, ame'ē ta rehe Tupā usak katu ta. Tupā kotyhar ta aja a'ejōhar muruwak, ame'ē ta rehe juja katu te a'e usak katu ta tī — aja Jesu pandu.

Manōha rehe har Jesu pandu tī, mahapyrihar ke

(Matéu 20.17-19; Ruk 18.31-34)

³²⁻³³ Pe, Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo, pe rupi. Jumu'eha ta oho ixo inamō tī. Hundutar Jesu oho ixo. Amō ta jumukahem. Jumu'eha ta aja tī. (Māte we uhyk ta, aja ukwa, a'erehe kyje riki.) Pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Jerusarē ok ta pe oho ixo! Ohoha ngi kyje ym a'e — aja.

Pe, awa py mokōi jumu'eha ta jō Jesu raho we tī. Kuja pandu ixo:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Jerusarē ok ta pe jande jaho jaxo. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe ihē ke amō raho ta. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pe aja tī. Ihē ke raho ta tī. Upa ame'ē ta ihē ke pyhyk ta. Pe, kuja pandu ta: “Nde katu ym. Nde eremanō ta me'ē te'e” aja ta. Pe, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē ke ame'ē ta raho ta. ³⁴Pe, jundéu awa aja ym ame'ē ta puka puka hū ta ihē rehe. Ahem hū ta tī. Tymū ta ihē rehe tī. Hātā pirok katu te ta ihē ke. Pe, ihē ke jukwa ta. Mokōi aker rahā, akwera katu ta ahem tī — aja Jesu pandu.

Tian ta panduha ke

(Matéu 20.20-28)

³⁵ Pe, Tian uhyk uwyr ehe, imu namō, Juā namō. Semende ra'yr ta a'eta. Jesu pe pandu:

—Sawa'e! Ma'e ke nde pe japandu. Ame'ē ke jande pe nde erema'e, aja japutar — aja Tian ta pandu.

³⁶ Jesu pandu:

—Ma'e peputar my? — aja.

³⁷ —Nde riki kapitā keruhū te rahā, ame'ē renda katu te hū ta riki. Arahā kuja japutar. Nde rake jande mokōi riki jawapyk tar katu. Nde jywa katu koty petēi. Ko nde jywa'i koty amō tī — aja Tian ta.

³⁸ Jesu pandu:

—Mā. Pekwa ym pepanduha ke. Amō ta ihē ke mahy hū ta. Amō ta ihē ke jukwa ta. Ihē aja pehē ke rahā, ihē rake pewapyk tar katu rī? — aja Tian ta pe.

³⁹ —A'e tī! — aja ipe.

Pe, Jesu pandu:

—A'e riki. Ihē rehe pejuruja katu, a'erehe pehē ke amō ta mahy hū ta. Pehē ke amō ta jukwa ta tī. Ihē aja pehē ke tī. Pepyrara ta tī. ⁴⁰Ihē rake amō wapyk, ame'e apandu ym ta. “Se ihē jywa katu koty ewapyk. Se ihē jywa'i koty ewapyk” aja ihē apandu ym ta. Ame'e ke ihē pái jō riki pandu katu. Ame'e renda ke a'e riki mukatu. Pe, a'e riki pandu katu ta — aja Jesu pandu.

⁴¹Ame'e je'ēha rehe amō jande popa jumu'eha ta hendu rahā, Tian ta rehe parahy. (Imu ta rehe jyty'ym, a'erehe parahy.) ⁴²Pe, upa jumu'eha ta ke Jesu muj'ar. Pandu:

—Se pejur. Kuja pekwa katu. Jundéu awa aja ym ame'e tama'e kapitā keruhū ta mondo mondo hū ngā ke. Ima'e je'ēha rupi kapitā ta mondo mondo hū ngā ke tī. ⁴³Pehē anī. Aja kapitā ta aja pexo rahā, katu ym. (Amō ta ke pemondo mondo rahā, katu ym.) Amō riki kapitā keruhū, aja ixo tar katu rahā, amō ta namō ma'ema'e katu ixo. Paraky te'e aja ixo. Aja rahā, katu tiki. ⁴⁴Pe, pehē ngi har petēi riki amō ta 'ar koty te we katuha aja ixo tar katu rahā, a'e riki pehē rehe paraky te'e aja mā peja ixo. Aja rahā, katu tiki. ⁴⁵A'e riki ihē aja ta tī. Pesa-rahā! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē namō ma'e ke amō ma'ema'e, a'erehe ihē ajur my? Anī. Aja ym. Amō ta namō ihē ama'ema'e. A'erehe ko ihē ajur. Ihē amanō ta, a'erehe ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe ihē amuhepy ta. A'erehe heta ngā ke Tupā muhā katu ta — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Matime reha ke Jesu mukatu

(Matéu 20.29-34; Ruk 18.35-43)

⁴⁶Pe, Jeriko ok ta pe a'eta uhyk uwyr. Pe, asa oho. A'engi Jesu uhem oho. Jumu'eha ta uhem oho inamō tī. Heta ngā uhem oho inamō tī. Pe rake amō sawa'e wapyk uī. Her Matime. Time ra'yr a'e. Eha ym te ame'e ke Matime, a'erehe tamatarer ke ngā pe pandu pandu uī. ⁴⁷Pe, amō ta pandu:

—Jesu petur ixo. Nasare ok ta pe har a'e — aja ngā.

Ame'e ke rehe hendu rahā, Matime pukái hū uī:

—Jesu! Nde riki Ndawi rainō ke. Epyrara esak ihē rehe — aja riki. (“Ndawi rainō” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'e ke a'e aja mujekwa katu.)

⁴⁸Amō ta hātā je'ē ipe:

—Epukái ym — aja.

Anī. Matime pukái we hū:

—Sawa'e! Ndawi rainō ke nde! Epyrara esak ihē rehe — aja.

⁴⁹Jesu pyta hendu. Pandu:

—Ihē pe emuwyr — aja ngā pe.

Pe, Matime pe amō ta pukái oho:

—Katu! Epu'am! “Ejur” aja nde pe Jesu pandu. Epu'am. Eho — aja ipe.

⁵⁰Pe, jupukeka ke ombor. Pahar pu'am. Pe, Jesu rehe uhyk. ⁵¹Jesu pandu ipe:

—Ma'e nde ereputar ihē ngi my? — aja.

Eha ym te ame'e ke pandu:

—Sawa'e! Ihē reha ym te. Ihē reha emukatu — aja Jesu pe.

⁵²—Hā! Upa ma'e ahyha ke ihē amukatu, ame'e ke rehe nde erejuruja katu, a'erehe nde reha katu apo 'y. Eho katu — aja Jesu ipe.

Pe, pahar eha opok. Upa ma'e ke rehe usak katu 'y. Pe, pe rupi Jesu namō oho.

Jumen 'ar pe Jesu oho

(Matéu 21.1-11; Ruk 19.28-40; Juā 12.12-19)

11 ¹Ajame'e ke Jerusarē ok ta pe uhyk tate rahā, Mbetaje ok ta pe uhyk py oho. Ame'e rake Mbete ok ta ihī tī. Ame'e ok ta ywy'ā rake ihī. Ywy'ā rer Oriwēi ty. Ame'e ywy'ā rehe uhyk rahā, hundutar koty mokōi jumu'eha ta ke Jesu mondo. ²Kuja pandu:

—Pesarahā! Jande ndutar koty amō ok ta ihī, Mbete ok ta ke. A'ep pehē mokōi peho. Pehyk rahā, jumen rehe pesak ta. Myra jytyka ame'e rehe amō pukwar. Ame'e jumen 'ar pe amō oho ym rī. Pejirar, pe, se ihē pe pemuhyk perur. ³“Ma'e-rehe jumen pejirar my?” aja amō pandu rahā, pepandu ipe: “Sawa'e riki putar apo. Pahar mujywyr ta nde pe” — aja mokōihar ta pe Jesu pandu.

⁴Pe, mokōihar ta oho. Jumen mahem. Awa rape rupi pu'am u'am. Hukwen rake amō pukwar. Pe, iham jirar. ⁵A'ep amō ta i'āi. Ame'e ta ngi har amō pandu:

—Ma'erehe jumen pejirar my? — aja.

⁶Jesu panduha aja mokōihar ta pandu:

—Sawa'e riki jumen putar apo. Pahar mujywyr ta nde pe — aja ipe.

—Ererahā! — aja riki a'ep pe har pandu.

⁷Jesu pe jumen raho. Uhyk rahā, jumu'eha tama'e kamixa ke jumen kupe 'ar pe a'eta moī. Ame'e 'ar pe Jesu wapyk oho. ⁸Awa rape rupi kamixa ke heta ngā mou mou tī. Amō ta myra rākā mupen ame'e ke mou mou tī. (Kapitā keruhū jumai ym ha rupi ko tur aja ame'e mujekwa katu.) Ame'e 'ar rupi jumen pyrū oho. ⁹Hundutar oho ame'e ta pukái pukái oho ixo. Haikwer rupi oho ame'e ta pukái pukái oho ixo tī. Kuja pukái:

—Ko nde erejur katu! Ko riki sawa'e te je'ēha rupi uwyr ame'e ke. Mā! Katu te ame'e ke a'e. Tupā riki katu te ame'e ke a'e tī. ¹⁰Ymanihar Ndawi aja kapitā keruhū nde tī. Aja nde ke Tupā mu'am ta. Mā peja Tupā usak katu nde rehe. Tupā riki katu te ame'e ke a'e — aja ngā pukái pukái oho ixo.

¹¹Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk oho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo oho. Upa ma'e ke rehe juramā usak. Ka'aruk koty apo, a'erehe Jerusarē ok ta ngi uhem oho. Mbete ok ta pe jywyr oho tī. Awa py mokōi jumu'eha ta oho inamō tī.

Sik'y ke Jesu muxirik

(Matéu 21.18-19)

¹²Ame'e ku'ē rahā, Mbete ok ta ngi a'eta uhem oho. Oho ixo rahā, Jesu myahy. ¹³Paite ma'eywa'y rehe usak. Sik'y rehe usak. Ame'e'y rehe ho heta tipe. Pe, i'a ke po'ok oho tipe. Pe, usak katu rahā, i'a nixói te. I'a angaha rehe uhyk ym we rī. Ho te'e jō ihī. ¹⁴Pe, sik'y rehe har pandu:

—Peme'e myra ngi i'a ke po'ok ym te ta tī. U'u ym te ta awa — aja Jesu.

Ame'e je'ēha rehe jumu'eha ta hendu tī.

Muhepyha ta ke Jesu muhem mondo

(Matéu 21.12-17; Ruk 19.45-48; Juā 2.13-22)

¹⁵Pe, Jerusarē ok ta pe a'eta jywyr oho tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu ixo oho tī. Ma'e ke muhepy ame'e ta ke muhem mondo ingi.

Ma'e ke jo'ok ame'e ta ke muhem mondo ti. Tamatarer muruwak ame'e tama'e myrape ke mujere ti. (Ame'ja upa tamatarer ke muhai ombor. Amō ywy ngi amō ta uwyr. Amō koty tamatarer ke ame'e ta werur. Ame'e ke Jerusare ok ta pe har tama'e tamatarer ke pe muruwak, ame'e ta myrape ke Jesu mujere.) Pykahuran ke muhepy, ame'e tama'e myrape ke mujere ti. ¹⁶ Kuja pandu:

—Koropi peraho ym pehema'e ke. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rupi peraho ym ma'e ke — aja Jesu pandu.

¹⁷ Ngā ke mu'e rahā, kuja pandu:

—Tupā je'eha rehe panduha ihī. Ame'e ke pekwa katu. Kuja Tupā pandu: “Jumu'eha renda rehe har upa katu te ngā pandu ta: ‘Ko riki Tupā namō pandu panduha renda ke’ aja riki.” Pehē anī. Ame'e ke amō koty pemuruwak. Ma'e ke mukaniha renda aja pemuruwak riki. Katu ym aja — aja Jesu. (Muhepyha ta muhepy rahā, ka'u te'eha rupi muhepy, a'erehe mukaniha aja ame'e ta.)

¹⁸ Ame'e ke rehe pa'ihu ta hendu. Moise je'eha mu'e ame'e ta hendu ti. Ngā pandu ame'e ke rehe a'eta hendu ti. Kuja ngā:

—Mā! Jesu mu'e katu — aja riki pandu.

Ame'e ke rehe pa'ihu ta hendu ti. Jesu kotyhar aja ngā uwak ta, ame'e ngi pa'ihu ta kyje, a'erehe kuja pandu pandu a'eta jupe:

—Jesu ke jajukwa ta. Myja jajukwa ta my? — aja pandu pandu a'eta jupe.

Aja pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe. Moise je'eha mu'e ame'e ta namō pandu pandu a'eta jupe.

¹⁹ Pytun ramō rahā, Jerusare ok ta ngi Jesu uhem oho, jumu'eha ta namō.

Sik'y manō ame'e rehe har

(Matéu 21.20-22; Juā 14.13-14; Juā 16.24; Tian 1.6-8)

²⁰ Ame'e ku'e rahā, a'eta wata oho ixo. Ma'eywa'y rehe usak ti, sik'y ke rehe. Upa katu te xirik apo 'y. Ho ke xirik. I'y manō ti. Hapo manō ti. Upa katu te 'y. ²¹ Kwehe sik'y pe Jesu pandu, ame'e ke Petu ukwa ukwa ixo. Pe, pandu ipe:

—Sawa'e! Esarahā! Kwehe sik'y pe: “Ta ym te ta apo 'y” aja nde erepandu. Ame'e ke upa katu te manō apo 'y — aja Jesu pe.

²²⁻²³ A'e pandu:

—Ko apandu katu pehē pe. Tupā rehe pejuruja katu rahā, peme'e ywy'a rehe pepandu katu: “Ere. Eho! Ejumbor eho y ramūi pe” aja. “Mā! Opor ta nahā my? Akwa ym” aja ym pepandu. Pejuruja katu ehe. Aja rahā, ame'e ywy'a opor ta oho. Pepanduha aja Tupā muhyk katu ta. ²⁴ A'erehe apandu katu pehē pe. Tupā namō ma'e ke pepandu pandu rahā: “Pehi apo 'y. Uhyk katu apo 'y” aja pejuruja katu rahā, upa katu te pehē pe Tupā muhyk katu ta — aja Jesu pandu. (“Ywy'a keruhū” aja Jesu pandu rahā: “Upa ma'e hātā ma'eha ke” aja a'e mujekwa.)

²⁵ A'e pandu ti:

—Pe, Tupā namō pepandu pandu pe'am rahā, amō rehe pehē py'a pemujywy katu. Amō rehe pemujywy ym we ri. Arahā pahar pemujywy katu. Aja rahā, ywa pe har jande pái keruhū pehē rehe ipy'a ke mujywy katu ti. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Pehē rehe ipy'a mujywy katu ta. ²⁶ [Amō rehe pehē py'a pemujywy ym rahā, pehē rehe Tupā ipy'a ke mujywy ym ta ti] — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Awa je'ēha rupi ma'e ke Jesu ma'ema'e my

(Matéu 21.23-27; Ruk 20.1-8)

²⁷Pe, Jerusarē ok ta pe a'eta jywyr oho tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu wata ixo rahā, jundéu awa tama'e pa'ihu ta uhyk uwyr ehe. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Uhyk uwyr ehe tī. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Uhyk uwyr ehe tī. ²⁸Johu ngā pandu:

—Kwehe ngā ke nde eremuhem eremondo sengi. Awa je'ēha rupi nde eremuhem eremondo my? Awa riki nde ke muwyr se my? — aja Jesu pe.

²⁹⁻³⁰—Anī we rī. Pehē pe ihē apandu ta tī. Pe, ihē pe pepandu py rahā, awa je'ēha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e, ame'ē ke ihē apandu ta pehē pe tī. Pesarahā! Yman Juā ambyr mujahuk, ngā ke. Myja pekwa my? Tupā je'ēha rupi mujahuk my? Anī rahā, sawa'e je'ēha rupi mujahuk my? Ame'ē ke ihē pe pepandu py — aja pa'ihu ta pe.

³¹Pa'ihu ta je'ē je'ē hū a'eta jupe:

—Mā! Myja japandu ta my? “Tupā je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu ipe rahā, kuja jande pe Jesu pandu ta: “Aja rahā, ma'erehe Juā pandu ame'ē ke rehe pejurujar ym my?” aja a'e pandu ta. ³²Anī. “Sawa'e je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu rahā, ngā parahy te ta jande rehe. Myja japandu ta my? — aja je'ē je'ē hū a'eta jupe. (Juā ambyr ke Tupā je'ēha pandu ame'ē ke, aja upa ngā ukwa katu, a'erehe heta ame'ē ta ngi pa'ihu ta kyje. Ngā parahy ta, aja ukwa.)

³³A'erehe a'eta pandu:

—Juā rehe har japandu ym ta nde pe — aja pa'ihu ta.

Pe, Jesu pandu tī:

—Aja rahā, ihē aja tī. Awa je'ēha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi ngā ke amuhem amondo, ame'ē ke pehē pe apandu ym ta tī — aja a'e pandu.

Ma'eywa ty usakiha rehe har

(Matéu 21.33-46; Ruk 20.9-19)

12 ¹Pe, myja me'ē ma'eywa ty usakiha ta my, ame'ē ke Jesu pandu pandu uī:

—Ko kupixa pe ma'eywa'y rākā ra'yr ke ijar jyty. Uwa'y rākā ke jyty. Kupixa rymy'y rupi mukurar kurar. Pe, ma'eywa rykwer jo'okiha renda pykūi tī. Kupixa rymy'y rehe myta mujā tī. Ywate ame'ē ke mujā. (Ame'ē ngi usakiha usak usak katu.) Pe, amō ta pe ijar pandu: “Pepaite ihē apaxia ta aho. Ihēma'e kupixa rehe pesak pesak katu. I'a tyarō rahā, ko amō pehēma'e ta kŷ. Amō i'a ihēma'e ta kŷ” aja ijar. “Ere” aja ame'ē ta pandu. Pe, ijar oho. ²I'a tyarō rahā, miasu ke kupixa jar mondo. Usakiha ta koty ma'eywa rykwer rehe miasu oho piam. ³Anī. Ame'ē ke usakiha ta pyhyk. Pe, upa pirok. Ijar koty mujywy mondo. Ipo te'e jywyr oho. I'a me'ē ym te. ⁴A'engi amō miasu ke kupixa jar mondo. Ame'ē ke iākā rupi usakiha ta nupā nupā. Muhuxī ame'ē ke tī. Pe, mujywy mondo. ⁵Pe, amō ke ijar mondo. Ame'ē ke usakiha ta jukwa. A'erehe amō amō miasu ta ke ijar mondo. Pe, amō amō ke usakiha ta nupā hū tī. Amō amō ta ke jukwa tī.

⁶—Amō sawa'e ijar namō ixo. Ta'yr ke ame'ē. Ipái ipy'a katu ehe. Ame'ē ke usakiha ta koty mondo. Ijar pandu jupe: “Ko ihē ra'yr. Usakiha ta hendu

katu ta ehe” aja ipái naí. ⁷Pe, usakiha ta rehe ta'yr uhyk rahã, ame'ë ta pandu pandu a'eta jupe: “Peme'ë riki ijar ra'yr. (Ipái manô rahã, kupixa riki ima'e wan ta.) Jahorahã! Jajukwa ta peme'ë. Aja rahã, kupixa riki jandema'e wan ta” aja usakiha ta jupe. ⁸A'erehe ta'yr ke usakiha ta pyhyk. Pe, jukwa. Kupixa kupe koty hete ke ombor.

⁹—Mā! Ma'e kupixa jar ma'e ta apo my? Pesarahã! Ijar te uwyr, pe, upa katu te usakiha ta ke jukwa ta. Pe, amô usakiha ta pe kupixa me'ë ta. Ame'ë ta kupixa rehe usak usak katu ta ixo. ¹⁰Kuja Tupã je'ëha rehe panduha pesak katu.

“Ita rehe har ita ok mujãha pandu: ‘Jaxer te'e kome'ë ita ke’ aja.

Tupã pandu: ‘Aní. Peme'ë ita riki ok pyter wan mupu'am katu riki’ aja.

¹¹Aja jandema'e sawa'e te ma'eha riki. Katu aja jakwa” aja panduha ihĩ — aja Jesu pandu.

¹²Jesu ke jundéu awa tama'e kapitã ta pyhyk ta tipe. Ame'ë ta pandu:

—Ma'eywa ty usakiha ta rehe har Jesu pandu. Jande rehe har ame'ë — aja ukwa.

(Ame'ë ta riki usakiha ta aja saka, aja ukwa.) A'erehe a'e ke pyhyk ta tipe. Anĩ. Heta ame'ë ta hury katu, Jesu panduha rehe. Jesu ke pyhyk rahã, heta ame'ë ta parahy ta. A'erehe heta ame'ë ta ngi kapitã ta kyje, a'erehe pyhyk ym. Oho ingi.

Kapitã keruhũ pe tamatarer me'ë katu my?

(Matéu 22.15-22; Ruk 20.20-26)

¹³Ajame'ë ke Jesu koty parise ta ke jundéu awa tama'e kapitã ta mondo. Ero kotyhar ta ke mondo ixoty tĩ. Jesu je'ëha rehe hendu. Pe, je'ëha jawy rahã: “Katu ym nde erepandu” aja pandu ta. (Muka'u te'e tar katu, a'erehe katu ehe har pandu py.)

¹⁴Jesu rehe uhyk rahã, ame'ë ta pandu ipe:

—Sawa'e! Ngã mu'eha nde. Jete har te ke nde erepandu, aja jakwa katu. Myja me'ë sawa'e my, ame'ë rehe nde eresak eresak ym, a'erehe nde erekwa katuha ke pahar amô mukanim ym. Muka'u te'e ym nde ke. Jete har rupi Tupã putar ame'ë ke nde eremu'e mu'e katu. A'erehe epandu katu jande pe. Homa awa tama'e kapitã keruhũ pe tamatarer jame'ë rahã, katu my? Myja me'ë jundéu awa ta je'ëha mujekwa katu my? “Pehë peme'ë katu” aja mujekwa my? “Peme'ë ym” aja mujekwa my? Myja my? Epandu katu — aja parise ta pandu ipe.

¹⁵Ame'ë ta mokõi ukwaha namô ixo, aja Jesu ukwa katu. A'erehe kuja pandu:

—Ma'erehe ihẽ akwa katuha ke pemanga te'e pexo my? Ita tamatarer ihẽ pe perur. Ihẽ asak ta — aja Jesu.

¹⁶Pe, werur ipe. Jesu pandu:

—Kome'ë tamatarer rehe awa'ã ihĩ my? Awa rer amô ta mupinim ko my? — aja parise ta pe.

—Homa awa tama'e kapitã keruhũ 'ã kome'ë. Sesa'ã ke — aja ipe. (Sesa riki homa awa tama'e kapitã keruhũ.)

¹⁷—Aja rahã, kapitã keruhũma'e ke kapitã keruhũ pe peme'ë katu. Tupãma'e rahã, Tupã rehe pehë py'a pemoĩ moĩ katu. (Ame'ë riki ma'e ke peme'ë ipe, ame'ëja saka) — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ame'e ke rehe hendu rahā, parise ta pandu:

—Mā! Ukwa katu riki a'e — aja Jesu rehe har pandu.

Pe, oho ingi.

Kweraha rehe har

(Matéu 22.23-33; Ruk 20.27-40)

¹⁸Pe, amō sawa'e ta uhyk uwyr ehe. Sanduse ta uhyk uwyr ehe. Kwera ym te ta awa aja ame'e ta ukwa. Jesu pe pandu:

¹⁹—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Yman kuja Moise mupinim:

“Sawa'e jumendar, pe, ta'yr ym ipe rī. Pe, manō rahā, imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk.

Pe, a'e ta'yr ipe. Ame'e ta'yr riki imu ambyr ra'yr aja ngā ukwa” aja Moise mujekwa.

²⁰—Apo ehendurahā! Se awa po wajar mokōi imu ta ixo kwe. U'ar py ame'e ke jumendar. Pe, ta'yr ym ipe rī. Pe, manō. ²¹A'erehe imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tī. Mokōihar aja tī. Sawa'e manō tī. Ta'yr ym ipe tī. A'erehe imu mahapyrihar kūjā ke pyhyk tī. Ame'e aja tī. Manō tī. Ta'yr ym ipe tī. ²²Aja upa imu ta riki tī. Imu ambyr rakehar ke pyhyk tī. Pe, manō tī. Ta'yr ym ipe tī. Upa awa po wajar mokōi imu ta manō. Pe, kūjā manō tī. ²³Apo epandurahā! Yman rahā, manō ame'e ta kwera katu uhem rahā, kūjā riki awa rakehar wan ta my? Se ixo rahā, upa awa po wajar mokōi imu ta riki pyhyk — aja sanduse ta pandu. (“Manō ame'e ta kwera katu ta uhem” aja ukwa ame'e ta ke muka'u te'e tar katu, a'erehe ame'e panduha ke sanduse ta pandu.)

²⁴Jesu pandu:

—Mā! Tupā je'ēha pekwa ym. Tupāma'e pyrātāha ke pekwa ym tī, a'erehe pehē je'ēha ke pejawy. ²⁵Yman rahā, ngā kwera katu uhem rahā, jumendar ym te ta awa. Ywa pe Tupā je'ēha rahoha ta ixo. Ame'e ta aja ngā ixo ta tī. Jumendar ym te ta tī. ²⁶Apo kweraha rehe har amujekwa ta. Yman ju pirā'y rehe har Moise mupinim. Ame'e rehe har pekwa riki. A'ep kuja panduha ihī. Moise pe Tupā pandu:

“Ihē rehe Amarā ipy'a moī moī katu. Ihē rehe Isak aja tī. Ipy'a moī moī katu tī. Jako aja tī. Ihē rehe ipy'a a'e moī moī katu tī” aja Tupā pandu.

²⁷—Pesarahā! Ixuwe katu ixo ame'e ta jō Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu. Manō ame'e ta anī. Aja rahā, Amarā ta 'ā ixuwe katu aja ixo rī. Yman riki manō. A'eta 'ā ixuwe katu ixo. A'erehe tapijar te'e we ipy'a ke moī moī katu Tupā rehe. A'erehe: “Amarā ta ihē rehe ipy'a ke moī moī” aja Tupā pandu. (A'eta 'ā pehī.) A'erehe manō ame'e ta kwera katu ta k'y, aja Tupā mujekwa. A'erehe pehē pekwaha pejawy riki — aja Jesu mujekwa.

Je'ēha katu te ame'e ke

(Matéu 22.34-40; Ruk 10.25-28; 1 Juā 5.3)

²⁸Jesu namō sanduse ta pandu pandu ame'e ke amō Moise je'ēha mu'e ame'e hendu. Sanduse ta pe ukwa katuha namō Jesu pandu, aja Moise je'ēha mu'e ame'e ukwa. A'erehe a'e riki Jesu pe Tupā je'ēha rehe har pandu:

—Myja me'e riki katu te ame'e ke my? — aja ipe.

²⁹—Kuja riki katu te me'e ke.

“Jundéu awa ta! Pehendu katurahā!

Tupā riki jandema'e sawa'e te. A'e jō riki sawa'e te.

³⁰ Tupā rehe nde py'a emoī moī katu.

Tupā rehe har nde erekwa erekwa exo rahā, epy'a katu ehe.

Upa nde erekwa katuha namō epy'a katu ehe tī.

Upa nema'e pyrātāha namō ma'e ke nde erema'ema'e rahā, epy'a katu ehe tī."

³¹—Mokōihar Tupā je'ēha katu te ame'ē ke kuja.

"Ne namō ixo ame'ē ta rehe epy'a katu.

Nde juehe nde erepy'a katu, aja amō rehe epy'a katu tī."

—Ame'ē mokōi je'ēha riki katu te ame'ē ke. Aja me'ē amō je'ēha uhyk ym — aja Jesu ipe.

³² Moise je'ēha mu'e ame'ē pandu:

—Sawa'e! Katu nde erepandu. Jete har nde erepandu. Jandema'e sawa'e te jō riki Tupā. Amō Tupā aja nixōi te. ³³ A'erehe Tupā rehe amō ipy'a katu ta me'ē te'e. Upa ukwa katuha namō ipy'a katu ta me'ē te'e tī. Upa ma'e ke pyrātāha namō amō ma'e rahā, Tupā rehe ipy'a katu ta me'ē te'e tī. Pe, inamō ixo ame'ē ta rehe ipy'a katu ta me'ē te'e tī. Juehe aja amō rehe ipy'a katu ta me'ē te'e tī. Ame'ē mokōi je'ēha rehe hendu katu rahā, katu te ame'ē ke. Ma'e hymba hapy, aja ymanihar ta aja Tupā rehe ipy'a moī moī tī. Ame'ē katu we. Amō ma'e heta ma'e ke hapy, aja Tupā rehe ipy'a moī moī rahā, katu we tī. Tupā je'ēha rehe hendu katuha riki i'ar koty te we katuha — aja sawa'e pandu.

³⁴ Ukwa katuha namō sawa'e pandu, aja Jesu ukwa. A'erehe pandu ipe:

—Awa ixoha amō koty Tupā putar. Jete har rupi amō ixo katu, aja a'e putar. Ame'ē ke nde erekwa nahā my, aja akwa. A'erehe ixotyhar aja nde eremuruwak tate nahā my — aja sawa'e pe.

Jesu mu'e katu te, a'erehe arahā har ngi ma'e ke ngā pandu ym ipe tī.

Ndawi rainō rehe har

(Matéu 22.41-46; Ruk 20.41-44)

³⁵ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e uī rahā, kuja pandu:

—Ihē pe pepandurahā! Moise je'ēha mu'e ame'ē ta kuja pandu: "Kirisutu Ndawi rainō. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e" aja pandu. Ma'erehe aja pandu my? ³⁶ Tupā'a mujekwa ame'ē ke Ndawi pandu. Kuja.

"Ihēma'e sawa'e te pe jandema'e sawa'e te pandu: 'Ihē rake ewapyk eī.'

(Aja rahā, katu te ame'ē ke nde, aja amujekwa.)

Nde ruwajan ta ke ihē amuputu'u ta, a'erehe nde rehe ame'ē ta hendu katu ta" aja.

³⁷—Kirisutu rehe har Ndawi pandu: "Ihēma'e sawa'e te" aja. (Aja rahā, a'e Tupā tī, aja Ndawi ukwa.) Aja rahā, myja me'ē Kirisutu Ndawi rainō aja ixo my tī? (Aja rahā, awa te'e a'e, aja mujekwa) — aja ngā pe Jesu pandu.

(Anī. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu ym ma'e ke.) Heta ame'ē ta anī. Jesu je'ēha rehe upa ngā hendu. Hury katu ngā ehe.

Moise je'ēha mu'e ame'ē ta rehe har

(Matéu 23.1-36; Ruk 20.45-47)

³⁸ Ngā ke Jesu mu'e rahā, kuja pandu:

—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja mā peja ym pehē tī. Ame'ē ta ima'e mundeha katu te aja putar katu. (Aja rahā, kapitā jupe aja mujekwa tar katu tipe.) Amō we

tī. Muhepyha renda rupi wata ixo rahā: “Ko nde erexo. Nde katu” aja je’ēha putar katu tī. (Katu te ame’ē ke jupe aja mujekwa tar katu tipe.) ³⁹Jundéu awa tama’e jy’ariha renda pe wapyk rahā, kapitā ta rake wapyk tar katu. (Aja rahā, katu te ame’ē ke jupe aja mujekwa tar katu tipe.) Ma’e huryha amō mujā rahā, imi’u matyr. Ame’ē pe oho rahā, aja tī. Kapitā ta rake wapyk tar katu tī. (Katu te ame’ē ke jupe aja mujekwa tar katu tipe tī.) ⁴⁰Ixawa’e manō ame’ē ta pe a’eta pandu: “Pehē ke jahaihu tar katu” aja naī. Anī. Te’e riki. Kūjāma’e ke te’e pyhyk raho. Hok ke te’e jo’ok ingi tī. Pe, katu te ame’ē ke jupe aja mujekwa tar katu, a’erehe i’i Tupā namō pandu pandu. (Aja rahā, katu te ame’ē ke aja ngā ukwaha naī.) Mā! Ame’ē ta ke Tupā mupyrara hū ta — aja Moise je’ēha mu’e ame’ē ta rehe har Jesu pandu.

Ixawa’e manō ame’ē ke tamatarer ke purakar

(Ruk 21.1-4)

⁴¹Pe, tamatarer purakariha renda koty Jesu wapyk uī. Henda pe tamatarer ke ngā purakar. (Aja Tupā rehe ipy’a moī moī katu.) Jesu usak usak uī rahā, ima’ehū namō ixo ame’ē ta heta purakar. ⁴²Pe, ixawa’e manō ame’ē ke uhyk uwyr a’ep. Tamatarer ta’yr mi namō ixo. Mokōi jō ita tamatarer ra’yr henda pe purakar. Ame’ē mokōi ta’yr te mi. ⁴³⁻⁴⁴Pe, jumu’eha ta pe Jesu pandu:

—Se pejur. Pesarahā! Amō ta ima’ehū namō ixo. Ame’ē ta ngi har a’eta jo’ok, pe, henda pe purakar. Ima’e ke pyta we hū rī. Peme’ē ixawa’e manō ame’ē ke anī. Tamatarer heta ym te. Mokōi jō namō ixo. Ame’ē ke upa katu te purakar. Ima’e ke pyta ym te. Nixōi te apo ‘y. Ima’e ke jo’ok ta tipe. Anī. Upa katu te ame’ē ke henda pe moī. (Tupā rehe ipy’a moī moī tar katu te hū, a’erehe upa katu te henda pe moī.) Upa katu te moī, a’erehe amō ta ‘ar koty te we kūjā moī katu — aja Jesu pandu.

Tupā rehe ngā jumu’eha renda keruhū rehe har

(Matéu 24.1-2; Ruk 21.5-6)

13 ¹Tupā rehe ngā jumu’eha renda keruhū ngi Jesu uhem ixo, jumu’eha ta namō. Ame’ē ta ngi har amō pandu ipe:

—Sawa’e! Esarahā! Jumu’eha renda keruhū katu te. Ita keruhū ke te’e mujā ame’ē ke. Mā! Katukwer — aja Jesu pe.

²Jesu pandu:

—A’e tī! Pesak katu ehe apo. Yman rahā nixōi ta. Peme’ē ke amō ta upa mujaxer ta kī. Ita mokōi mokōi ihī ym te ta kī. Upa katu te ita ke amō ta ombor ta. (Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu’eha renda keruhū ke mujaxer ta, aja mujekwa) — aja jumu’eha ta pe pandu.

Jumai mai ame’ē rehe har

(Matéu 24.3-14; Ruk 21.7-19; 1 Petu 1.6-7; 1 Petu 3.14; 1 Petu 4.12-14)

³Ywy’ā rehe Jesu wapyk uī, Oriwéi ywy’ā rehe. Arahā Petu uhyk ehe. Tian aja tī. Juā amō tī. Andere amō tī. Uhyk ehe tī. A’eta jō Jesu namō ixo. Paite we Tupā rehe ngā jumu’eha renda keruhū ihī. Usak katu ehe. Ame’ē rehe har jumu’eha ta pandu:

⁴—Jande pe epandurahā! Myja rahā, ita mokōi mokōi ihī ym ta my? Ma’e jasak ta my, pe, ame’ē ke uhyk tate, aja jakwa katu ta my? — aja Jesu pe pandu.

⁵ Jumu'eha ta ke Jesu mu'e:

—Pesak katu kŷ! Mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym. ⁶ Kuja. Heta uwyr ta. “Jesu je'eha rupi ihē ajur” aja pandu te'e ta. “Ko Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke ihē” aja pandu te'e ta tī. Heta ngā ke muka'u te'e ta tī. ⁷ Kotete jumaiha tyapuha ke pehendu ta. “Paite amō ta jumai mai ixo” aja pehendu ta tī. Pemukahem ym. Aja jumaiha uhyk ta kŷ. Uhyk rahā, 'ar rehe angaha uhyk, anī we rī. ⁸ Amō amō ywy pe har ta jumai mai ta ngā juehe. Kapitā keruhū riki amō kapitā keruhū namō jumai mai ta tī. Amō amō ywy katak katak hū ta. Amō amō ywy rehe ngā mi'u nixói te ta tī. Aja ahyha uhem ramō. Ahy py, ame'ēja saka.

⁹—Pesak katu pehē juehe. Jundéu awa tama'e kapitā ta ruwa koty pehē ke amō ta raho ta. “Jaxer pehē” aja naī. Pe, pehē ke nupā ta. Pe, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe raho ta tī. A'ep ngā petek hū ta pehē ke tī. Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe homa awa tama'e kapitā ta ruwa koty pepu'am ta. Kapitā keruhū ruwa koty pepu'am ta tī. Ame'e ta pe pepandu ta: “Jesu rehe jō amō jurujar katu rahā, ame'e ke Tupā muhā katu ta” aja pepandu ta. Ame'e myrandu katu pepandu ta. ¹⁰ Ame'e myrandu katu ke upa katu te ngā pe amō ta pandu pandu ta me'e te'e. Pe, 'ar rehe angaha uhyk ta. ¹¹ Pehē ke amō ta pyhyk ta kŷ. Jundéu awa tama'e kapitā ta ruwa koty raho ta tī. Arahā pehē py'a pe pekwa pekwa ym pe'am: “Ma'e jande japandu ta my? Myja me'e katu my?” aja pekwa pekwa ym pe'am. Kapitā ta ruwa koty pepu'am rahā, je'eha amō muwyr ame'e ke pepandu katu. Arahā pehē atu je'eha pepandu ta my? Anī. Aja ym. Tupā'a riki mujekwa ame'e ke pepandu katu ta. ¹² Arahā kapitā pe imu pandu ta: “Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa” aja pandu ta. Ipāi ta aja tī. Kapitā pe ta'yr ta ke raho ta. “Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa” aja pandu ta tī. Ipāi ta ke ta'yr ta raho ta tī. “Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa” aja pandu ta tī. ¹³ Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rehe upa ngā parahy ta. Ihē rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'e ke Tupā namō ixo ta. Manō. Anī. Tupā namō ixo katu ta — aja Jesu pandu.

Ahyha keruhū ngā rehe uhyk ta ame'e rehe har

(Matéu 24.15-28; Ruk 21.20-24; 2 Tesaron 2.3)

¹⁴ A'e pandu tī:

—[Paper rehe esak katu! Pe, ekwarahā!] Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe amō ta ma'e jaxer ai te ame'e ke moī ta. Katu ym a'ep. Ame'e ke rehe pesak rahā, jundéi ywy pe har ta kanim ujan oho. Ywy'a koty ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.) ¹⁵ Hok kupe 'ar pe amō ixo rahā, mā peja hok pe ixe ym oho. Pyhyk ym oho ima'e ke. I'i pyta ym. Pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.) ¹⁶ Kupixa pe ixo rahā, ima'e ke rehe hok pe jywyr ym oho. Ima'e mundeha rehe pyhyk ym oho. Pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.) ¹⁷ Arahā ipusu pe imembyr namō kūjā ixo rahā, mā pyrara ta ixo. (Marā ka ym pahar ujaniha.) Ixamby u'u ame'e ke namō ixo rahā, aja tī. Mā pyrara ta ixo tī. (Marā ka ym pahar ujaniha.) ¹⁸ “Aman ndy'ar rahā, ahyha emuhyk ym” aja Tupā pe pepandu. (Aman ukyr rahā, rysā. A'erehe marā ka ym pahar ujaniha.)

¹⁹—Arahā ngā rehe ahyha keruhū uhyk ta. Aja ahyha keruhū ngā ukwa ym we rī. Yman kome'e ywy keruhū Tupā mujā. Arahā har ngi aja ahyha keruhū

ngã ukwa ym we rī. Uhyk ym we rī. Arahā jō uhyk katu ta. Ahyha keruhū upa rahā, aja ahyha keruhū ngã ukwa ym ta tī. Uhyk ym ta tī. ²⁰Pahar jandema'e sawa'e te ahyha keruhū ke mumba ym rahā, kome'ẽ ywy keruhū pe ngã nixói te ta tipe. Anĩ. Tupã rehe ipy'a katu ame'ẽ ta kome'ẽ ywy keruhū pe ixo. A'erehe pahar ahyha keruhū ke jandema'e sawa'e te mumba ta.

²¹—A'engi amō ta pehẽ pe pandu ta: “Ko Kirisutu ixo. Kapitã keruhū aja Tupã mu'am me'ẽ ke” aja pandu naĩ. Amō: “Pete'e ixo apo” aja ta naĩ tī. Ame'ẽ rehe pejuruja ym pehẽ. Te'e ame'ẽ ta. ²²Amō ta te'e pandu ta uwyr: “Ihẽ Kirisutu” aja naĩ. Amō: “Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ke ihẽ” aja riki te'e pandu ta. Marã ka ym amō ma'eha, ame'ẽ ke ma'ema'e katu ta. Aja Tupã rehe ipy'a katu ame'ẽ ta ke muka'u te'e ta tipe. Tupã pandu: “Ihẽ kotyhar ta ke pehẽ.” Ame'ẽ ta ke muka'u te'e ta tipe. ²³A'erehe pesak katu kŷ! Ame'ẽ te'e pandu ame'ẽ ta uhyk ym we rī. Upa katu te ame'ẽ rehe har ihẽ amujukwa pehẽ pe apo 'y — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu jwyriha rehe har

(Matéu 24.29-31; Ruk 21.25-28; 2 Tesaron 1.6-7; Apokarip 1.7)

²⁴A'e pandu tī:

—Ame'ẽ ahyha keruhū 'ar upa rahā, amō we mäte ma'e ke uhyk ta. Warahy muwe ta tī. Jahy wera ym ta tī. ²⁵Ywa ngi jahy rata ta u'ar u'ar ta tī. Ywa rehe ihĩ ame'ẽ ke Tupã mukatak hũ ta.

²⁶—Ajame'ẽ ke ihẽ ajywyr ta. Awa ihẽ tī. Tupã je'ẽha rupi ajur. Ywa takã-xĩha 'ar pe apu'am ta ajur. Tupãma'e pyrātãha namō ajywyr ta. Hendy hũ aja ajywyr ta. ²⁷Pe, Tupã je'ẽha rahoha ta ke ihẽ amondo ta. Upa katu te kome'ẽ ywy keruhū rupi amondo ta. Tupã pandu: “Ihẽ kotyhar ta ke peme'ẽ ta. Aputar ame'ẽ ta ke ame'ẽ ta” aja. Ame'ẽ ta ke Tupã je'ẽha rahoha ta muj'ar ta. Upa katu te ame'ẽ ta ke muj'ar ta. (Pe, Tupã namō ixo ta) — aja Jesu pandu.

Ma'eywa putyr ame'ẽ rehe har

(Matéu 24.32-35; Ruk 21.29-33)

²⁸A'e pandu tī:

—Ma'eywa'y riki pehẽ pe mujekwa ta. Sik'y ke. Hãkã rehe hokyr uhem rahā, warahy haku tate, aja pekwa. ²⁹Aja ihẽ ajwyriha pekwa ta tī. Warahy uwe, ame'ẽ rehe har apandu ramō. Aja pesak rahā, ywa ngi ajywyr tate, aja pekwa ta. ³⁰Ko apandu katu. Upa pehẽ pe apandu ramō, aja uhyk ta. Amō ihẽ kotyhar ta pyrara hũ ta. Anĩ. Tapijar te'e we ihẽ rehe jurujar katu ta rī. ³¹Ywa ke upa kanim ta. Kome'ẽ ywy keruhū upa kanim ta tī. Ihẽ apandu ame'ẽ ke anĩ. Ame'ẽ kanim ym te ta. Apandu, aja upa katu te uhyk ta kŷ — aja Jesu pandu.

Jesu jwyriha angaha rehe har

(Matéu 24.36-44; 1 Tesaron 5.2-3; 2 Petu 3.10)

³²A'e pandu tī:

—Myja rahā, ihẽ ajywyr ta my? Ma'e wera rahā, ajywyr ta my? My warahy rahā, ajywyr ta my? Ame'ẽ ke ukwa ym awa. Ywa pe ixo ame'ẽ Tupã je'ẽha rahoha ta ukwa ym tī. Ihẽ riki akwa ym tī. Ta'yr ke ihẽ. Ihẽ pái jō ukwa katu. ³³Pesak katu, aja pexo! (Peker aja ym pexo.) Ajwyriha angaha ke rehe pekwa ym. A'erehe pesak katu pexo. Peta kŷ.

³⁴—Kuja riki. Sawa'e paxia oho, ame'ēja saka. Oho rahā, hok ke hijar oho. Oho tate rahā, miasu ta pe pandu: "Ihē rok rehe pesak katu. Peparaky katu pexo rī" aja ijar pandu. Hukwen rupi harōha pe pandu tī: "Eharō katu e'am" aja. ³⁵Aja pexo tī. Pehē pe ihē apandu katu: "Pesak katu pexo." Ywa ngi ihē ajywyr rahā, ihē ajwyriha angaha ke pekwa ym ta. Pytun ramō rahā, ajywyr ta nahā my. Pytun pyter pe, ajywyr ta nahā my. Sapukái je'ē ramō rahā, ajywyr ta nahā my. Pytuniwe rahā, ajywyr ta nahā my. Pekwa ym ta, a'erehe peharō katu pexo. ³⁶Ajwyriha riki pahar ta. Ajywyr rahā, peker aja pehē rehe asak rahā, katu ym ta. ³⁷A'erehe pehē pe apandu katu: "Peharō katu pexo." Amō we tī. Upa katu te ngā pe apandu tī: "Peharō katu pexo" — aja jum'u'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu ke pa'i hu ta jukwa tar katu

(Matéu 26.1-5; Ruk 22.1-2; Juā 11.45-53)

14 ¹Pe, mokōi ukwer rahā, Pasuko 'ar rehe uhyk ta. Arahā jundéu awa ta mbeju ke u'u ta. Mbeju ke mupururukiha nixói, ame'ē ke u'u ta. Pe, Jesu ke jundéu awa tama'e pa'ihu ta pyhyk tar katu. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Pyhyk tar katu tī. Ngā ukwa ym ha rupi pyhyk tar katu. Pe, jukwa tar katu. ²Ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe:

—Ngā mī'u matyr rahā, heta ngā ixo. Arahā japyhyk ym we ta rī. Arahā japyhyk rahā, jande rehe ngā parahy ta. Jande namō jumai ta — aja a'eta jupe.

Jesu ākā rehe mupiheha kūjā jyhē

(Matéu 26.6-13; Juā 12.1-8)

³Mbeta ok ta pe Jesu ihī, Simā rok pe. Yman pere ma'e u'u hū ame'ē ke namō Simā ixo. Apo anī. Katu 'y. Pe, u'uha renda pe Jesu wapyk uī rahā, ita parasuku ke kūjā muhyk werur ehe. Ita aramba ke te'e mujā ame'ē ke ame'ē parasuku. Ita parasuku pe na rykwer ihī. Pihe katu te ame'ē! Muhepy hū ame'ē tī. Parasuku kyndaha ke kūjā mopok. Pe, Jesu ākā rehe tykwer jyhē. ⁴Ame'ē rehe usak rahā, amō ta je'ē je'ē kūjā rehe har. Pandu pandu a'eta jupe:

—Ma'erehe tykwer ke te'e jyhē my? ⁵Peme'ē rykwer muhepy rahā, tamatarer hū pyhyk ta. Pe, ame'ē ke ima'e ym te ame'ē ta pe me'ē me'ē katu ta tipe — aja a'eta jupe.

A'erehe kūjā rehe har je'ē je'ē hū a'eta jupe. ⁶Anī. Jesu pandu:

—Mā peja ym pehē. Peje'ē je'ē ym pehē jupe. Katu ym aja. Kūjā rehe peparahy ym. Ma'e katu ame'ē ke ihē pe kūjā ma'e. ⁷Pesarahā! Ima'e ym te ame'ē ta kote'e ixo. Ame'ē ta pe tamatarer peme'ē tar katu rahā, pete'e ixo. Ihē anī. Pehē namō aja te'eha apyta ym ta. ⁸Kūjā putar aja a'e ma'e katu. Pesarahā! (Jundéu awa manō rahā, hete ke amō ta mupihe te'e, aja te'eha a'eta ma'eha.) Aja ihē rehe tī. Ihē amanō ym we rī. Ko ihē ke mouha rehe kūjā upa mupihe. (A'erehe ihē rehe pyaiha apo mujekwa rahā, katu tiki.)

⁹Pesarahā! Apo apandu katu. Ihē rehe har myrandu katu ke amō ta pandu pandu raho. Kome'ē wyw keruhū rupi pandu pandu raho rahā, kome'ē kūjā ma'eha rehe har pandu ta tī. Kūjā ma'eha ke harái ym ta ngā — aja a'eta pe Jesu pandu.

Pa'ihu ta koty Jun oho
(Matéu 26.14-16; Ruk 22.3-6)

¹⁰ Jundéu awa tama'e pa'ihu ta koty Jun Ikario oho. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e. Pa'ihu ta pe pandu:

—Jesu koty pehē ke ihē araho ta — aja Jun.

¹¹ Ame'ē ke rehe pa'ihu ta hendu rahā, hury katu. Pe, pandu ipe:

—Jesu koty jande ke nde ereraho rahā, nde pe tamatarer jame'ē ta — aja Jun pe.

Pe, a'engi Jesu rehe pa'ihu ta ke muhyk ta raho ame'ē angaha ke rehe Jun harō ixo.

Pasuko 'ar ke Jesu ta ukwa ukwa uī
(Matéu 26.17-25; Ruk 22.7-14; Ruk 22.21-23; Juā 13.21-30)

¹² Ajame'ē ke Pasuko 'ar uhyk. Ame'ē 'ar rahā, arapuharan ra'yr ke jundéu awa ta jukwa. (Aja ipy'a pe Tupā rehe har ukwa ukwa uī.) Jesu pe jumu'eha ta pandu:

—Pasuko 'ar rahā, arapuharan ra'yr ka'ē ke nde ere'u ta. Ame'ē ke jamatyr, aja nde ereputar. My jamatyr ta my? — aja ipe.

¹³ Mokōi jō jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pehē mokōi ihē amondo ta. Paite awa ok ta hū ihī, Jerusarē ok ta ke. A'ep peho. A'ep amō sawa'e rehe pesak ta. Iākā 'ar pe y ke ame'ē raho. Ame'ē sawa'e namō peho. Ijar rok pe a'e ixe ta. ¹⁴ Ame'ē rok pe inamō pexe peho tī. Ok jar rehe pesak rahā, kuja pepandu ipe: “Jandema'e mu'eha kuja me'u: 'Pasuko 'ar ke jande jakwa jakwa tar katu. My u'uha renda ihī my? Ihēma'e jumu'eha ta namō arapuharan ra'yr ka'ē ke a'u ta' ” aja ijar pe pepandu. ¹⁵ Ywate pyrūha renda ke ijar mujesak ta pehē pe. Upa ma'e ke pehī. (Myrape, ita rekūi. Upa pehī.) A'ep jande rehe jande mi'u pematyr — aja mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹⁶ Jerusarē ok ta pe mokōi sawa'e ta oho. Ma'e u'uha renda mahem. Jesu pandu, aja upa katu te usak. Pe, a'eta mi'u matyr. A'ep Pasuko 'ar ke ukwa ukwa ta.

¹⁷ Pytun ramō rahā, Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk. Ma'e u'uha renda pe uhyk oho, awa py mokōi jumu'eha ta namō. ¹⁸ Ma'e ke u'u uī rahā, Jesu pandu:

—Ko apandu katu pehē pe. Pehē ngi har peteī ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur. Muhyk ta ame'ē ko ihē namō u'u uī apo — aja jumu'eha ta pe.

¹⁹ Ame'ē rehe hendu rahā, a'eta pyai. Peteī teī pandu ipe:

—Mā! Ihē ke ame'ē my? — aja upa pandu ipe.

Aja pame katu te upa jumu'eha ta pandu. ²⁰ Jesu pandu:

—Awa py mokōi hetaha pehē. Pehē ngi har peteī ihē rehe amō ta ke muhyk ta werur. Ita rekūi pe ihē namō mbeju ke munde, ma'e rykwer pe. Ame'ē riki ihē rehe amō ta ke muhyk ta werur. ²¹ Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Myja ihē amanō ta my? Kuja. Tupā je'ēha rehe panduha ihī, aja amanō ta. Aja uhyk ta. Ihē ruwajan ta ke ihē rehe muhyk ta werur. Mā! Ame'ē ke pyrara te hū aja ixo ta. Aerehe imāi pusu ngi u'ar ym rahā, katu ta tipe — aja Jesu pandu.

Jesu rete ame'ē ke. Huwy ame'ē ke tī.
(Matéu 26.26-30; Ruk 22.15-20; 1 Korin 11.23-25)

²² Ma'e ke u'u rahā, mbeju ke Jesu pyhyk. Pe, Tupā pe pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu — aja. Pe, ame'ē ke mopok. Jumu'eha ta pe me'ē me'ē. Pandu:

—Pe'u! Kome'ē ihē rete — aja Jesu.

²³Ita rekúi ra'yr ke Jesu pyhyk. Ma'eywa rykwer ita rekúi ra'yr pe ihī, uwa rykwer ke. Tupā pe pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu — aja. Pe, jumu'eha ta pe me'ē me'ē tī. Johu u'u. ²⁴A'e pandu:

—Kome'ē ihē ruwy. Upa ngā rehe ihē ruwy uhem ta, a'erehe Tupā pandu ta: “Ihē ra'yr rehe amō jurujar katu rahā, ame'ē ke ihē amuhā katu ta” aja ngā pe pandu ta. ²⁵Ko apandu katu pehē pe. Uwa rykwer ihē a'u ym ta tī. Kapitā keruhū te aja ihē ke ihē pái keruhū mu'am ta kī. Arahā jō pyahu ame'ē ke pehē namō a'u ta kī tī — aja Jesu pandu.

²⁶Upa u'u rahā, Tupā rehe har jyngar. A'engi uhem oho. Oriwéi ywy'a koty a'eta oho.

Petu te'e pandu ta, ame'ē ke Jesu mujekwa

(Matéu 26.31-35; Ruk 22.31-34; Juā 13.36-38)

²⁷Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē ke upa pehijar ta. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

“Arapuهران ta usakiha ke Tupā jukwa ta.

Aja rahā, upa arapuharan ta uhāi ta oho” aja amō mupinim.

—(Aja ta pehē ke tī. Amō ta ihē ke jukwa rahā, upa pehē pehāi ta peho tī.)

²⁸A'engi ihē akwera katu ahem rahā, Ngariréi ywy pe ihē aho py ta — aja Jesu pandu.

²⁹Petu pandu:

—Nde ke ihē ahijar ym te ta. Upa amō ta ujan ta oho nengi. Ihē anī ta. Nde namō apyta ta kī — aja riki.

³⁰Pe, Jesu pandu:

—Petu! Ko apandu katu nde pe. Kome'ē pytun, sapukái mokōihar je'ē ym rahā, kuja te'e nde erepandu ta: “Jesu rehe har akwa ym ihē” aja nde erepandu ta. Aja mahapyrihar te'e nde erepandu ta — aja ipe.

³¹Anī. I'ar koty te we hātā Petu pandu:

—Anī. Aja apandu ym te ta. Nde namō ihē ke amō ta jukwa rahā: “Nde rehe har ihē akwa ym” aja apandu ym te ta — aja ipe.

Petu pandu aja upa jumu'eha ta pandu pandu tī.

Ngese renda ke

(Matéu 26.36-46; Ruk 22.39-46)

³²Ajame'ē ke amō renda pe a'eta oho, Ngese renda pe. Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pewapyk we rī. Tupā namō ihē apandu ta aho — aja.

³³Pe, iākā koty we Petu ke Jesu raho. Tian ke raho tī. Juā ke raho tī. Ame'ē mahapyr jō raho. Pe, Jesu pyai te hū. Māte hū ukwaha. ³⁴Mahapyrihar ta pe pandu:

—Apyai te hū ihē! Amanō aja ihē apyaiha tī. Se pepyta we rī. Pesak katu pexo. (Aja rahā, amō uhyk ym ta jande rehe) — aja Jesu.

³⁵⁻³⁶A'engi jeje Jesu oho we. Ipxi'a pe u'ar te'e oup. Aja Tupā namō pandu:

—Papa! Ihē apyrarya uhyk tate, ihē rehe. Nde ereputar rahā, ame'e ngi ihē ke nde eremuhem katu, aja akwa katu. Upa katu te ma'e ke nde erema'ema'e katu. A'erehe pyrarya ngi emuhem katu ihē ke. Anī rahā, ihē py'ahu te'e ahendu katu ta. Nde ereputar ame'e ke ihē ama'ema'e ta kŷ — aja Tupā pe Jesu pandu.

³⁷A'engi mahapyrihar ta koty jywyr oho. Uhyk rahā, mahapyrihar ta rehe usak. Ukwer riki. Mupak rahā, Petu pe pandu:

—Simā! Mā! Nde ereker ereju. Nde eresak ym we rī. ³⁸Peker ym we rī. Tupā namō pepandu! Aja rahā, pejuruar katuha ke amō ta manga rahā, pehijar ym ta. Ihē namō nde erepyta tar katu te. Anī. Nde riki pitu te'e — aja Jesu.

³⁹Pe, Jesu oho we tī. Tupā namō pandu tī:

—Papa! Ihē apyrarya ngi emuhem ihē ke. Anī rahā, ihē py'ahu te'e ahendu katu ta. Nde ereputar ame'e ke ihē ama'e ta — aja Jesu pandu tī.

⁴⁰Pe, jywyr tī. Mahapyr jumu'eha ta rehe uhyk tī. Ukwer ou tī. Pyhŷi te hū. Upak rahā, je'eha ke uhem ym.

⁴¹Jesu oho we tī. Pe, jywyr tī. Mahapyrihar ta koty jywyr rahā, a'eta ukwer ou tī. A'e pandu:

—Mā! Peker peju tī. Peputu'u peju tī. A'ewan pekeriha. Pesarahā! Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. Ame'e angaha ke rehe uhyk apo 'y. ⁴²Pepu'am! Jahorahā! Pesarahā! Ihē ruwajan ta ke ihē rehe muhyk ta werur ame'e ke petur ixo — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu ke ngā pyhyk

(Matéu 26.47-56; Ruk 22.47-53; Juā 18.3-12)

⁴³A'e pandu u'am rahā, Jun uhyk uwyr ehe. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e. Jun namō heta ngā uhyk. Kyse puku namō ngā uwyr. Tamarā namō uwyr tī. Ame'e ta ke Jesu koty pa'ihu ta mondo. Moise je'eha mu'e ame'e ta mondo tī. Jundéu awa tamūi ta mondo tī. ⁴⁴Ngā pe Jun pandu ramō:

—Kuja Jesu ke pekwa ta. Huwa ke ihē apyter, ame'e riki Jesu. Pahar pepyhyk a'e ke. Pesak katu peraho — aja Jun pandu.

⁴⁵Pe, Jun uhyk rahā, pahar Jesu koty oho. Pandu ipe:

—Sa'e! — aja Jesu pe.

Pe, huwa ke pyter. ⁴⁶Pe, Jesu ke ngā pyhyk. Hātā pyhyk. ⁴⁷Pe, amō a'ep ixo. Ame'e riki kyse puku jo'ok. Pe, pa'i keruhūma'e miasu ke nupā. Inambi ke mopok ingi, kyse puku pe. ⁴⁸Ngā pe Jesu pandu:

—Kyse puku namō pejur, tamarā namō. Aja ma'e mukanīha ke amō ta pyhyk. Mā! Aja ihē ke pepyhyk pejur tī. Aja ym ta tipe rahā, katu. ⁴⁹Pesarahā! Kwehe we amō amō wera rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē amu'e aī. Pehē pyter pe axo. Amō amō ku'e rahā we, ihē amu'e aī tī. Amō ku'e rahā we, aja tī. Amu'e aī tī. Arahā pepyhyk ym ihē ke. Anī. Apo ihē ke pepyhyk. Tupā je'eha rehe panduha ihī. Aja uhyk apo 'y. Aja ihē ke pepyhyk apo tī. Mukanīha aja ihē ke pepyhyk pejur tī — aja Jesu pandu.

⁵⁰Pe, Jesu ke upa katu te jumu'eha ta hijar oho. Ujan riki oho ingi.

Jawe te'e ujan oho ame'e ke

⁵¹ Jesu ke ngā raho rahā, haikwer rupi amō sawa'e wan oho ixo. Pan tuwyr pe jō hete rupi jupukek oho ixo. Pe, amō ta pyhyk a'e ke. ⁵² Anī. Pan tuwyr ombor oho. Jawe te'e ujan oho.

Ngā panduha renda pe Jesu ke amō ta raho

(Matéu 26.57-68; Ruk 22.54-55; Ruk 22.63-71; Juā 18.13-14; Juā 18.19-24)

⁵³ Jundéu awa tama'e pa'i keruhū rok pe Jesu ke amō ta raho. A'ep upa pa'ihu ta jy'ar uī. Upa jundéu awa tamūi ta aja tī. Jy'ar uī tī. Upa Moise je'ēha mu'e ame'e ta aja tī. Jy'ar uī tī. Pa'ihu ta namō jy'ar uī tī. ⁵⁴ Paite we Jesu raikwer rupi Petu tur ixo. Pe, pa'i keruhū rok pe uhyk, soroka pe. Pa'i keruhūma'e parakyha ta namō Petu wapyk uī. Tata rake jumaku uī. ⁵⁵ Pa'ihu ta ma'e usakiha ke kekar kekar tipe. Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'e rehe usak ame'e ta ke kekar tipe. Johu jy'ar ame'e ta rupi kekar kekar tipe. Anī. Mahem ym riki. Mahem rahā: "Nde katu ym. Nde eremanō ta me'e te'e" aja Jesu pe pandu ta tipe. Anī. Mahem ym. ⁵⁶ Amō amō pu'am. Te'e pandu, Jesu rehe har. Te'eha juja ym, a'erehe marā ka ym Jesu pe pandu: "Nde katu ym. Nde eremanō ta me'e te'e" aja.

⁵⁷ Pe, amō sawa'e ta pu'am. Jesu rehe har te'e pandu. ⁵⁸ Kuja:

—Kwehe Jesu pandu ame'e ke rehe jahendu: "Kome'e Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke sawa'e ta mujā. Ihē amai ta. Mokōi aker rahā, amō ke ihē amujā ta. Ame'e ke sawa'e mujā ym ame'e ke. Ipo pe te'e mujā ym ame'e ke" — aja jahendu.

⁵⁹ Ame'e sawa'e ta panduha juja ym tī.

⁶⁰ Pe, pa'i keruhū pu'am. Heta ame'e ta pyter pe pu'am. Jesu pe pandu:

—Nde rehe har amō ta je'e je'e hū. Nde erepandu ym ta my? — aja ipe.

⁶¹ Pandu ym riki Jesu. Pe, pa'i keruhū pandu tī:

—Kirisutu nde my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke nde my? Ngā pandu: "Nde riki katu te me'e ke" aja Tupā pe. Ame'e ra'yr nde my tī? — aja Jesu pe.

⁶² —A'e tȳ. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Tupā pyrātā te hū ame'e ke a'e. Hake ihē awapyk ta aī. Ame'e rehe pehē johu pesak ta kȳ. Ywa takāxīha 'ar pe ihē apyrū ta ajur. Ame'e rehe pehē johu pesak ta kȳ tī — aja Jesu pandu. ("Tupā rake" aja Jesu pandu rahā: "Tupā a'e tī" aja mujekwa.)

⁶³⁻⁶⁴ Jesu pandu ame'e ke rehe hendu rahā, pa'i keruhū parahy ehe. A'erehe ima'e mundeha ke musak. (Aja rahā, Tupā parahy tī, aja mujekwa naī.)

—Mā! Pehē johu pehendu riki. Peme'e riki Tupā aja jupe. Katu ym aja. Peme'e rehe har amō ta pandu ame'e ke japutar ym apo. Myja pekwa my? — aja pa'i keruhū pandu.

A'ep johu jy'ar ame'e ta pandu:

—Katu ym riki a'e. Manō ta me'e te'e — aja.

⁶⁵ A'engi amō ta tymū ehe. Pan pe eha ke jupyk. Pe, hātā ipo pe huwa ke nupā. Pandu ipe:

—Awa nde ruwa nupā my? — aja Jesu pe.

Hukwen harōha ta aja tī. Huwa ke nupā tī. Aja mahy Jesu ke.

Jesu rehe har Petu te'e pandu

(Matéu 26.69-75; Ruk 22.56-62; Juā 18.15-18; Juā 18.25-27)

⁶⁶Soroka pe Petu ihī tī. Arahā pa'i keruhūma'e parakyha uhyk uwyr ehe.

⁶⁷Petu rehe usak. Jumaku uī a'e. Kūjā usak katu ehe. Pe, pandu ipe:

—Jesu namō nde erexo ame'ē ke nde. Jesu Nasare ok ta pe har — aja Petu pe.

⁶⁸Petu pandu:

—Anī. Ihē akwa ym ehe har. Nde erepandu ame'ē ke akwa ym ihē — aja ipe.

Pe, hukwen rake oho. Arahā sapukái je'ē. ⁶⁹Kūjā usak ehe tī. A'ep ixo ame'ē ta pe pandu:

—Peme'ē riki amō tī. Jumu'eha ta ngi har amō tī — aja.

⁷⁰Petu te'e tī:

—Anī. Aja ym ihē — aja pandu te'e.

I'i atu rahā, a'ep i'āi ame'ē ta pandu tī:

—Jete har te ke. Jumu'eha ta ngi har nde tī. Ngariréi ywy pe har je'ēha aja nde ereje'ēha, a'erehe inamō nde erexo aja jakwa — aja Petu pe.

⁷¹Pe, Petu kujā tī:

—Jete har te ke pehē pe apandu katu. Ihē akwa ym te ehe har. Jete har te ke apandu ym rahā, mā peja ihē ke Tupā mahy — aja te'e pandu.

⁷²Pejot sapukái je'ē, mokōihar ame'ē. Pe, Jesu je'ēha ke Petu ukwa ukwa u'am: "Sapukái mokōihar je'ē ym rahā we, mahapyr nde erepandu ta: 'Jesu rehe har ihē akwa ym' aja nde erepandu ta.'" Ame'ē ke Petu ukwa ukwa u'am. Te'e pandu ramō aja Petu ukwa katu, a'erehe jixi'u hū a'e.

Pirat ruwa koty Jesu pu'am ame'ē rehe har

(Matéu 27.1-2; Matéu 27.11-14; Ruk 23.1-5; Juā 18.28-38)

15 ¹Pytuniwe te rahā, jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe. Jundéu awa tamūi ta namō pandu pandu tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta namō pandu pandu tī. Amō sawa'e ukwa katu ame'ē ta namō pandu pandu tī. Johu ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe uī:

—Homa awa tama'e kapitā pe Jesu ke jaraho. A'e riki jukwaha ke pandu ta — aja.

Pe, Jesu po apyr ipixi'a koty pukwar. Pe, kapitā pe raho. Her Pirat. ²Jesu pe Pirat pandu:

—Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde my? — aja.

—A'e tỹ — aja Jesu.

³Pa'ihu ta te'e je'ē je'ē hū:

—Ma'e ka'u te'eha ke peme'ē ma'ema'e hū — aja Pirat pe.

⁴A'erehe ame'ē rehe har Jesu pe Pirat pandu tī:

—Mā! Māte nde rehe har ngā je'ēha ke. Nde juehe har nde erepandu ym ta my? — aja ipe.

⁵Anī. Jesu pandu ym te ipe tī. A'erehe Pirat jeje ipy'a pe ukwa ukwa u'am:

—Mā! Ma'ewā je'ē ym my? — aja ipy'a pe.

“Jesu ke pejukwa” aja Pirat pandu

(Matéu 27.15-26; Ruk 23.13-25; Juā 18.39–19.16)

⁶Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u ke jundéu awa ta matyr. Arahā pame katu te kyndaha ngi petei sawa'e ke Pirat muhem ta. Te'e poir. Ngā pandu ame'e sawa'e ke poir. ⁷Arahā kyndaha pe amō sawa'e ixo. Her Mahamba. Homa awa tama'e kapitāma'e sonda ta namō jumai. Ame'e ta namō ixo, kyndaha pe. Amukwehe kapitāma'e sonda ta namō jumai rahā, amō sawa'e ke Mahamba jukwa. (A'erehe kyndaha pe ixo.) ⁸Pirat rehe ngā uhyk. Pandu ipe:

—Kome'e wera rahā, kyndaha ngi sawa'e ke nde eremuhem. Kome'e wera rahā pame katu te nde erepoir. Aja sawa'e ke epoir emondo apo tī — aja Pirat pe.

⁹⁻¹⁰Jesu rehe hetaha ta ipy'a katu aja pa'ihu ta ukwa. A'erehe Jesu rehe jundéu awa tama'e kapitā ta jyty'ym aja Pirat ukwa katu tī. A'erehe Jesu ke pa'ihu ta werur ipe, aja Pirat ukwa katu tī. A'erehe Pirat pandu:

—Awa peputar my? Jundéu awa tama'e kapitā keruhū ke ihē apoir te'e ta my? — aja a'eta pe.

¹¹Anī. Ngā ke pa'ihu ta muparahy. Aja muka'u te'e ngā ke. Ngā pe pandu:

—“Mahamba ke te'e emuhem” aja Pirat pe peme'u — aja pa'ihu ta pandu.

A'erehe ngā pandu:

—Mahamba ke te'e emuhem — aja.

¹²Ngā pe Pirat pandu tī:

—Jundéu awa tama'e kapitā keruhū aja Jesu rehe har amō ta pandu. Myja ihē ama'e ta my? — aja.

¹³Hātā ngā pukái:

—Myra ngā mupia ame'e ke rehe ejukwa — aja ngā pukái.

¹⁴—Ma'erehe my? Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym te. Jukwa rahā, katu ym — aja Pirat.

Anī. I'ar koty te we ngā pukái hū:

—Myra ngā mupia ame'e ke rehe ejukwa — aja riki.

¹⁵Hetaha ta ke Pirat muhury tar katu. A'erehe kyndaha ngi Mahamba ke te'e muhem. Pe, sonda ta pe Pirat pandu:

—Jesu ke pepirok — aja.

(Pirok rahā, jukwa ta ame'e ke a'e, aja mujekwa katu.) Upa Jesu ke sonda ta pirok rahā, ame'e sonda ta pe Pirat me'e. Ame'e ta myra ngā mupia ame'e ke rehe jukwa ta raho.

Jesu rehe sonda ta puka puka hū

(Matéu 27.27-31; Juā 19.2-3)

¹⁶Homa awa tama'e kapitā rok wyr pe Jesu ke sonda ta raho, ma'e renda pe, pereto renda pe. Sonda ta pyta we ame'e ta pe pukái tī.

—Pejur — aja.

¹⁷Pan pytangwer ame'e ke pe Jesu ke pukek. (Kapitā keruhūma'e aja saka pan pytangwer.) Iākā rehe har moī ehe tī. (Kapitā keruhūma'e aja saka tī.) Ame'e iākā rehe har sonda ta japekā rākā ke te'e mujā. Ame'e ke moī ehe.

¹⁸Pe, puka puka hū ehe.

—Nde katu. Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde — aja sonda ta puka puka hū ehe.

¹⁹U'ywa aja me'e pe iākā ke nupā, japekā rākā 'ar pe. (Aja mahy.) Tymū ehe tī. (Aja rahā, jaxer ai ame'e ke a'e aja mujekwa naī.) Ipynarāi pe sonda ta wapyk tī. (Aja rahā, sawa'e katu te ame'e ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwaha naī.) Pe, pandu:

—Nde katu te — aja sonda ta puka puka hū ehe.

²⁰Upa puka puka hū ehe rahā, pan pytangwer jo'ok ingi, Jesu ngi. Ima'e mundeha mujywyw ipe. Pe, myra ngā mupia ame'e ke rehe jukwa raho.

Myra ngā mupia ame'e ke rehe Jesu ke amō ta jukwa

(Matéu 27.32-44; Ruk 23.26-43; Juā 19.17-27)

²¹Jukwaha renda koty ngā raho reko rahā, amō sawa'e wata oho ixo tī. Her Simā. Syre ok ta pe har ke a'e. Mokōi ta'yr ipe. Ta'yr rer Arexan. Amō Hu. Amō renda ngi hok pe Simā jywyw ixo. Arahā sonda ta pandu ipe:

—Kome'e myra ngā mupia ame'e ke eraho, Jesuma'e ke — aja ipe.

Pe, Simā jixi'y 'ar pe moī. ²²Pe, Ngōu renda pe Jesu ke muhyk raho. Ame'e renda pe usak rahā, awa ākā kangwer 'ā aja saka. ²³A'ep kawī namō mi puhā mupara. Ame'e puhā ahyha ke muputu'u we ta. Ame'e kawī Jesu pe me'e ta tipe. Anī. U'u ym a'e. ²⁴Pe, myra ngā mupia ame'e ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. (Itapywa pe mujar mu'am.) Pe, ima'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk raho. Ita pinim ra'yr ke sonda ta ombor ixo. Awa ombor, pe, pinīha i'ar koty te we u'ar rahā, a'e riki mundeha ke pyhyk. Aja Jesuma'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk raho.

²⁵Warahy uhemihā koty ywa ku'a tate rahā, myra ngā mupia ame'e ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. ²⁶Ma'erehe Jesu ke jukwa my, ame'e ngā ukwaha ke iākā 'ar koty Pirat mupinim. Kuja:

“Jundéu awa tama'e kapitā keruhū kome'e” aja mupinim.

²⁷Ame'e renda pe mokōi ma'e mukanīha ta ke sonda ta mujar mu'am tī, myra ngā mupia ame'e ke rehe. Ko Jesu jywa katu koty peteī. Amō iyywa'i koty mujar mu'am. ²⁸Yman Tupā je'ēha ke amō mupinim. Aja uhyk apo 'y. Kuja:

“Ma'e ka'u te'ēha ke ma'ema'e, ame'e ke ngā mupyrara. Ame'e ta namō a'e ke ngā mupyrara ta tī” aja amō mupinim.

²⁹A'ep wata ame'e ta puka puka hū ehe. Iākā ke ngā mukatak katak hū ipe tī, aja puka puka hū ehe. Pandu tī:

—Mā! Nde erepandu: “Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū upa ihē amai ta. Pe, mokōi aker rahā, amō amujā ta” aja nde erepandu. ³⁰Pengi ejujo'ok ewyji! Myra ngā mupia ame'e ngi ewyji ejur! Aja rahā, nde eremanō ym ta! — aja ngā puka puka hū ehe.

³¹Aja jundéu awa tama'e pa'ihu ta puka puka hū ehe tī. Moise je'ēha mu'e ame'e ta aja tī. Puka puka hū ehe tī. Upa ame'e ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Amō ta ke a'e mukatu hū. (A'erehe manō ym.) Apo jumumanō ym juehe. ³²A'e Kirisutu rahā, myra ngā mupia ame'e ngi ewyjjrahā! Tupā mu'am ame'e ke Kirisutu. A'e riki jundéu awa tama'e kapitā keruhū rahā, ewyjjrahā! Aja rahā, jajurujar katu ta ehe — aja pa'ihu ta puka puka hū ehe tī.

Myra ngā mupia ame'e ke rehe amō mokōi sawa'e ta jixiko u'am tī. Ngā aja ame'e ta puka puka hū ehe tī.

Jesu manō ame'e rehe har

(Matéu 27.45-56; Ruk 23.44-49; Juā 19.28-30)

³³ Warahy jandar rahā, ame'e ywy rupi pytun oho. Warahy uwe riki. Aja te'e warahy ywa ku'ap ihon. ³⁴ Warahy ywa ku'a ihon rahā, hātā Jesu pandu: —Eroi! Eroi! Rema samatani? — aja.

Ame'e jundéu awa ta je'ēha kuja riki:

—Tupā! Tupā! Ma'erehe ihē ke nde erehijar my? — aja.

³⁵ Ame'e je'ēha rehe a'ep ixo ame'e ta hendu rahā, amō koty ukwa. A'erehe pandu:

—Pehendurahā! Eri pe pukái — aja ukwaha naī. (Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'e ke Eri.)

(Anī. Eri pe pukái ym.) ³⁶ Pe, amō ujan oho. Mandeju aja me'e namō ma'e rykwer mupya, kawī iro ym te ame'e ke. Wina aja me'e rykwer ke. Ame'e ke myra rehe pukwar, pe, Jesu pe me'e. Juru rehe mujar. Amō pandu:

—Anī we rī. Eharō we. Jasarahā! Myra ngā mupia ame'e ngi Eri jo'ok ta uwyr my. Jasak ta — aja.

³⁷ Jesu ahem hū. Pe, manō.

³⁸ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe pan rātā ke te'e hukwen ke kynda mu'am. Ame'e ihī. Ame'e riki ywate ngi owok riki. Iwyr rehe owokiha upa uhyk oho. (Aja rahā, Tupā koty ohoha katu apo aja mujekwa katu.)

³⁹ Amō sonda tama'e kapitā myra ngā mupia ame'e koty i'āi. Jesu ahem hū, pe, manō. Myja manō my. Ame'e rehe usak. A'erehe pandu:

—Jete har te ke. Tupā ra'yr te peme'e sawa'e — aja.

⁴⁰⁻⁴¹ Amukwehe Jerusarē ok ta hū pe heta kūjā ta Jesu namō uhyk uwyr. Paite ngi ame'e ta Jesu rehe usak u'am, myra ngā mupia ame'e ke rehe. Ko Mari usak u'am. Mandare ok ta ngi ame'e. A'erehe Mari Mandare aja her. Amō kūjā Sarome. Amō Mari usak u'am tī. Ame'e Jose māi. Tian māi tī. Ame'e Tian sawa'e pyahu aja her tī. Amukwehe Ngariréi ywy pe Jesu wata ixo rahā, ame'e kūjā ta inamō wata tī. Amō heta kūjā ta inamō wata tī. Arahā Jesu ta namō ma'e ke a'eta ma'ema'e katu tī.

Jesu rete ke mou ame'e rehe har

(Matéu 27.57-61; Ruk 23.50-56; Juā 19.38-42)

⁴² Pytun tate apo. Ngā mi'u matyr, ame'e weraha tate upa aha oho. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar uhyk tate. Ame'e wera rahā, jundéu awa ta putu'u ta. (Paraky ym te ta.) Pe, amō sawa'e ixo. Her Jose. Arimatéi ok ta pe har ke a'e.

⁴³ Sawe'e katu ame'e ke a'e, aja jundéu awa tamūi ta ukwa. Jesu kapitā keruhū te aja Tupā mu'am ta, ame'e rehe Jose harō katu tī. A'erehe Tupā koty ipy'a ke a'e muruwak. Ame'e Jose ipy'ahu, pe, Pirat rehe uhyk. Pandu ipe:

—Jesu rete ke ihē aputar. Amou ta araho — aja Jose.

⁴⁴ Pirat pandu jupe: “Mā! Manō te apo my?” aja jupe. A'erehe miasu pe pandu:

—Sonda tama'e kapitā ke emuhyk se — aja.

Sonda tama'e kapitā uhyk rahā, Pirat pandu ipe:

—Jesu manō apo my'y? — aja ipe.

⁴⁵ —Manō riki 'y — aja kapitā.

⁴⁶ Jesu rete ke Pirat me'ë, Jose pe. Jose oho ingi. Pe, Jesu rete ke muj werur, myra ngā mupia ame'ë ngi. Muhepyha renda ngi pan tuwyr katu ame'ë ke jo'ok. Ame'ë pe Jesu rete ke pukek. Pe, itakwar keruhū pe hete ke mou. Ita rupi hokwar keruhū pykūi, ame'ë rupi mou. Pe, hukwen ke itahu pe Jose kynda. Mujere kynda. ⁴⁷ Kūjā ta mouha rehe usak u'am. Ko Mari usak u'am. Ame'ë Mari Mandare. Amō Mari usak u'am tī. Ame'ë Jose māi.

Jesu kwera katu uhem ame'ë rehe har

(Matéu 28.1-8; Ruk 24.1-12; Juā 20.1-10)

16 ¹ Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar upa rahā, puhā pihe ame'ë ke Mari Mandare jo'ok oho. Sarome oho inamō tī. Amō Mari oho inamō tī. Ame'ë Tian māi. Puhā pihe ame'ë namō Jesu rete ke mupihe ta. Aja te'eha jundéu awa ta ma'eha. ² Pe, nomin pytuniwe rahā, itakwar keruhū koty kūjā ta oho. Warahy uhem ramō te mī rahā, oho. ³ Kwehe hukwen ke itahu pe amō kynda. A'erehe kūjā ta oho ixo rahā, pandu pandu a'eta jupe:

—Awa jande pe ame'ë itahu ke mujere jo'ok ta my? — aja a'eta jupe.

⁴ Uhyk rahā, usak katu rahā, kyndaha ke hukwen rake tūi. Itahu te kyndaha ke. ⁵ Pe, itakwar keruhū pe ixo rahā, Tupā je'eha rahoha rehe kūjā ta usak. Sawa'e wan aja usak. Kūjā ta jywa katu koty wapyk uī. Kamixa puku namō ixo. Ima'e ke ituwyr te! Pe, kūjā ta jumukahem ingi! ⁶ Kūjā ta pe pandu:

—Pejumukahem ym ihē ngi. Jesu rete ke pekekar pexo. Nasare ok ta pe har a'e. Myra ngā mupia ame'ë ke rehe manō a'e. Anī. Se nixói te a'e. Kwera katu uhem riki. Pesarahā! Mouha renda ke te'e ko. Nixói te Jesu se. ⁷ Apo peho. Jumu'eha ta pe pepandu peho. Petu pe pepandu tī. Ngariréi ywy pe pehē ndutar koty Jesu oho ta. A'ep pehē johu pesak ta ehe. Aja kwehe pehē pe pandu: “Ngariréi ywy pe ihē aho py ta kŷ” aja johu pehē pe Jesu pandu — aja kūjā ta pe pandu.

⁸ A'erehe itakwar keruhū ngi kūjā ta uhem oho. Ujan oho ingi. Ryrŷi riki. Kyje! Mukahem tī. A'erehe ujan oho. Kyje hū, a'erehe amō ta pe pandu ym.

Jesu rehe Mari usak ame'ë rehe har

(Matéu 28.9-10; Juā 20.11-18)

⁹ [Nomin pytuniwe te rahā, Jesu kwera katu uhem. Mari Mandare pe jumu-jesak py. Amukwehe te ame'ë Mari py'a ngi ājā ta ke Jesu muhem mondo. Kuja ājā hetaha. Awa po wajar mokōi hetaha muhem mondo ingi. ¹⁰ Upa Jesu rehe usak rahā, jumu'eha ta pe Mari pandu oho. Ame'ë ta pyai. Jixi'u tī. (Kweraha ukwa ym we rī, a'erehe pyai we rī. Jixi'u we rī.) ¹¹ Ame'ë ta pe pandu:

—Jesu kwera katu uhem! Ihē asak ehe — aja Mari.

Anī. Mari je'eha rehe ame'ë ta jurujar ym.

Jesu rehe mokōi jumu'eha ta usak ame'ë rehe har

(Ruk 24.13-35)

¹² Ajame'ë ke Jerusarē ok ta ngi mokōi sawa'e ta wata oho ixo rahā, Jesu uhyk uwyr a'eta rehe. A'eta usak ehe rahā, amō koty saka, a'erehe usak py rahā, Jesu ke ukwa ym. ¹³ Pe, ukwa katu rahā, amō ta rehe ame'ë mokōi sawa'e ta jywyr oho. Pandu:

—Jesu kwera katu riki! Jande jasak ehe! — aja riki mokōi sawa'e ta pandu. Anī. Ame'ē je'ēha rehe jumu'eha ta jurujar ym tī.

Awa py peteī jumu'eha ta pe Jesu jumujesak

(Matéu 28.16-20; Ruk 24.36-49; Juā 20.19-23; At 1.6-8)

¹⁴I'i atu rahā, awa py peteī jumu'eha ta rehe Jesu uhyk uwyr 'y. Ame'ē ta ma'e ke u'u uī. Jesu rehe a'eta usak. Jesu pandu a'eta pe:

—Mā! Pejuruja ym riki amō ta je'ēha rehe. Ihē akwera katu rahā, amō ta ihē rehe usak. Ame'ē ta je'ēha rehe pejuruja ym. Mā! Katu ym aja. Jumen jurupy hātā, aja pehē. Pehendu tar ym — aja jumu'eha ta pe pandu.

¹⁵⁻¹⁶Jesu pandu tī:

—Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta pe myrandu katu ke pepandu pandu peho. Ihē rehe amō jurujar katu. Pe, ame'ē ke amō mujahuk. (Aja rahā, ihē kotyhar ke, aja mujekwa.) Ihē rehe jurujar katu ame'ē ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē myrandu katu ke pepandu pandu peho. Amō jurujar katu ehe rahā, Tupā muhā katu ta. Amō jurujar ym rahā, ame'ē ke Tupā mupyrara ta. ¹⁷Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ma'e ke ma'ema'e ta. Pyrātā te ha ke Tupā muwyr, ame'ē namō ma'e ke ma'ema'e ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu ta. Aja rahā, Tupā inamō ixo, aja mujekwa ta ngā pe. Ko ihē je'ēha rupi ājā ta ke muhem ta mondo. Amō koty koty awa ta je'ēha ke pandu ta tī. ¹⁸Pe, mbói ahy hū ame'ē ke pyhyk tar ym ha rupi pyhyk rahā, mbói jukwa ym ta. Ma'e ahy ame'ē rykwer ke putar ym ha rupi u'u rahā, manō ym ta tī. Ma'e ahy ixo ame'ē ta ākā rehe ipo mujar. Aja rahā, katu ta oho ipe — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu katu.

Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyw raho

(Ruk 24.50-53; At 1.9-11)

¹⁹Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jumu'eha ta pe upa pandu rahā, ywa pe Jesu ke Tupā mujywyw raho. Hake wapyk oho. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e, aja a'e mujekwa katu.)

²⁰Ajame'ē ke upa katu te awa ta renda rupi jumu'eha ta pandu pandu oho. Tupā je'ēha ke pandu pandu raho. Ame'ē ta je'ēha ke jete har te ke, aja jandema'e sawa'e te mujekwa. Jumu'eha ta pe pyrātā te ha ke muwyr. A'erehe marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke jumu'eha ta ma'ema'e katu. Aja je'ēha riki jete har te ke aja mujekwa katu ngā pe.]

Upa.

Jesu rehe har Ruk mupinim

Ruk kome'e paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'e ywy keruhũ pe Jesu ixo rahã, ma'e a'e ma'ema'e ixo, ame'e rehe har Ruk mupinim.

Jesu rehe har Ruk mupinim

1 ¹Teo! Nde riki katu me'e ke. Ko paper pinim nde pe ihẽ amondo axo. Ihẽ Ruk. Jumu'eha ta namõ Jesu ixo rahã, a'e ma'ema'e, ame'e ke rehe ngã usak. Ame'e rehe har amõ ta mupinim, aja nde erekwa katu. Myrandu rehe hendu ame'e ke upa amõ mupinim katu. ²Jesu ma'ema'eha rehe usak py, ame'e ta pandu pandu jande pe. Ame'e ta riki myrandu katu ke pandu pandu raho tĩ. Ame'e ke amõ ta hendu. Pe, ame'e ke amõ ta mupinim.

³Ihẽ aja tĩ. Jesu ma'ema'eha rehe har amõ ta pandu py. Ame'e ta rehe ihẽ ahendu katu te tĩ. A'erehe nde pe ihẽ amupinim rahã, jete har te ke aja nde erekwa katu. Ma'e ke Jesu ma'e py, ame'e ke ihẽ amupinim aĩ. A'engi mokõi-har a'e ma'e, ame'e ke ihẽ amupinim aĩ tĩ. A'engi mahapyrihar a'e ma'e, ame'e ke amupinim aĩ tĩ. A'engi aja te'e a'e ma'ema'e ixo ame'e ke ihẽ amupinim aĩ tĩ. ⁴Ko nde pe ihẽ amupinim aĩ, a'erehe nde erekwa katu te ta. Nde ke amõ mu'e mu'e katu, ame'e rehe har nde erekwa katu te ta tĩ. Jete har te ke aja nde erekwa katu te ta tĩ.

"Juã u'ar ta kÿ" aja Tupã je'eha rahoha pandu

⁵Ero riki jundéi ywy pe har tama'e kapitã rahã, amõ sawa'e ixo. Her Sakari. A'e jundéu awa tama'e pa'i. Ambi kotyhar ke a'e tĩ. Hakehar rer Isambe. Jundéu awa tama'e pa'i rajyr a'e tĩ. ⁶Katu ame'e ta ke a'eta. Aja Tupã ukwa katu tĩ. Tupã je'eha rehe a'eta hendu katu te tĩ. ⁷Isambe imembyr ym te, a'erehe a'eta ta'yn ym. A'e riki a'i te. Ixawa'e tamũi te tĩ.

⁸⁻⁹Amõ wera rahã, pa'ima'e ma'ema'eha ke Sakari kotyhar ta ma'ema'e ixo. A'erehe Tupã rehe ma'e ke Sakari ma'ema'e ixo tĩ, ame'ẽja saka. Parakyha rehe ohoha ke pa'i ta manga manga. "Awa oho ta my?" aja manga manga rahã, Sakari rehe uhyk oho. A'erehe Sakari riki paraky oho. A'erehe Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe Sakari ixo oho. A'ep ma'e pihe katu ame'e ke hapy oho. (Aja Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ ngã.) ¹⁰Ma'e pihe katu ame'e ke Sakari hapy u'am rahã, Tupã namõ heta jundéu awa ta pandu pandu u'am. Henda keruhũ soroka pe pandu pandu u'am. ¹¹Pe, Tupã je'eha rahoha uhyk uwyr ehe, Sakari rehe. Ma'e piheha hapyha renda rake pu'am u'am. Sakari jywa katu koty pu'am u'am. ¹²Pe, Sakari usak ehe rahã, jumukahem ingi. (Sakari harõ ym ha rupi uhem, a'erehe kyje ingi.) ¹³Pe, Tupã je'eha rahoha pandu ipe:

—Sakari! Ekyje ym ihẽ ngi! Tupã pe nde erepandu: "Ihẽ pe ihẽ ra'yr emuwyr" aja nde erepandu Tupã pe. Ame'e ke a'e ukwa katu. A'erehe nde

rakehar imembyr ta kŷ'y. Sawa'e ra'yr u'ar ta kŷ. U'ar rahā: “Juā” aja her emoī ehe. ¹⁴U'ar rahā, nde rury katu te ta. Heta ngā hury katu te ta tī. ¹⁵Sawa'e katu ame'e wan ta a'e, aja Tupā ukwa katu tī. Kawī u'u ym ta me'e te'e a'e. Kawī aja muka'u ame'e ke u'u ym ta me'e te'e tī. Ta'yn rahā har ipy'a rehe Tupā'ā ihī katu ta. ¹⁶Heta jundéu awa ta py'a ke Tupā koty a'e muruwak ta mondo. Tupā riki jandema'e sawa'e te. ¹⁷Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu ta oho tī. Yman Eri Tupā je'ēha pandu ame'e ke a'e. Ame'e Eri aja pyrātāha ke Tupā muwyr ta ipe tī, Juā pe tī. Eri aja ma'e katu ame'e ke ma'ema'e ta tī. Kuja ta tī. Ipái namō ta'yr ke a'e muhury katu ta tī. Katu ame'e ke ukwa katu, ame'e ta ma'ema'e. Ame'e ta koty hendu ym ame'e ta ke a'e muruwak ta mondo tī. Aja rahā, katu ame'e ke a'eta ma'ema'e ta tī. Aja jandema'e sawa'e te rehe ngā py'a ke a'e muruwak ta. Aja rahā, huryha namō sawa'e te rehe harō ta ngā — aja ta'yn wan ta ame'e rehe har Tupā je'ēha rahoha pandu.

¹⁸Pe, Sakari pandu ipe:

—Myja ihē ra'yr ta my? Myja ihē akwa ta my? Ihē riki tamūi te. Ihē rakehar a'i te tī. A'erehe imembyr ym ta, aja akwaha — aja Sakari pandu.

¹⁹Pe, Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Ihē rer Ngambie. Tupā pandu ame'e ke ihē ama'ema'e. Ima'e miasu ke ihē. Nde koty ihē ke a'e muwyr. A'erehe nde pe Juā u'ariha rehe har ihē apandu ajur. ²⁰Esarahā! Angaha rehe uhyk rahā, ihē apanduha aja me'e uhyk ta kŷ. Apo ihē apandu ame'e ke rehe nde erejurujar ym, a'erehe ne je'ēha kanim ta oho. Ta'yn u'ar ym rahā we, aja nde erexo ta tī — aja Sakari pe pandu.

²¹Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū soroka pe heta ngā harō u'am. I'i atu we harō u'am. Kuja ipy'a pe ngā ukwa u'am:

—Mā! I'i we Sakari pyta u'am. Jumu'eha renda keruhū pe pyta hū. Ma'ewā my? — aja ngā.

²²Pe, Sakari uhem uwyr rahā, marā ka ym je'ēha ke uhemihā ipe. A'erehe jumu'eha renda keruhū pe ixeraiha aja usak, aja ngā ukwa. Je'ēha uhem ym, a'erehe ipo te'e ngā pe a'e pandu 'y. Ma'e usak, ame'e ke ngā pe ipo te'e pandu 'y. ²³⁻²⁴Pe, jumu'eha renda keruhū pe pa'ima'e ma'ema'eha ke a'e ma'ema'e we rī. Ima'e ma'eha upa rahā, hok pe jywyr oho, hakehar koty, Isambe koty. Pe, heta ym ukwer rahā, hakehar imembyr. Pe, awa po peteī jahy rahā, hok pe te'e ixo. ²⁵Pandu:

—A'eramō ihē membyr. Ihē rehe Tupā ipy'a katu. Yman ihē membyr ym te ihē, a'erehe ihē ke amō kūjā ta muhuxī. Apo ihē rehe Tupā usak katu. A'erehe ihē membyr ym ha ke a'e mukanim apo 'y — aja Isambe pandu.

“Jesu u'ar ta kŷ” aja Tupā je'ēha rahoha pandu

²⁶Isambe pusu tiha oho ixo. Awa po wajar peteī jahy kanim. Arahā ima'e je'ēha rahoha ke Tupā muwyr. Her Ngambie. Nasare ok ta pe muwyr. Ame'e ok ta Ngariréi ywy rehe ihī. ²⁷Kūjā koty muwyr. Her Mari. Amō sawa'e pe ipái pandu katu ame'e ke a'e. Jumendar ta. Sawa'e rer Jose. Ndawi rainō a'e. Ame'e Ndawi ymanihar kapitā keruhū. ²⁸Pe, kūjā rehe Ngambie uhyk rahā, pandu ipe:

—Ko ajur. Nde rehe Tupā katu usak. Ne namō a'e ixo katu — aja Mari pe.

²⁹Ame'e ke rehe Mari hendu rahā, ma'erehe ym ukwa. Ipy'a pe kuja ukwa ixo:

—Mā! Ma'erehe ihē pe aja pandu my? — aja jupe.

³⁰Tupā je'ēha rahoha pandu ipe:

—Mari! Ekyje ym ihē ngi. Nde rehe Tupā katu usak. ³¹Esarahā! Ne membyr ta apo kŷ. Sawa'e ra'yr ta kŷ. U'ar rahā, her emoī ehe: “Jesu” aja. ³²A'e riki katu te ame'ē ke a'e. “Tupā ra'yr” aja riki her tī. Tupā ywate te ixo, ame'ē ra'yr ke a'e. Kapitā keruhū aja a'e mu'am ta tī. Ndawi aja mu'am ta a'e ke tī. Ndawi ymanihar hamūi ke. ³³Jesu jundēu awama'e kapitā keruhū wan ta. Aja te'e ta ixo a'e. Kapitā keruhū aja te'e ta ixo. Ame'ē ke upa ym ta — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

³⁴Mari pandu ipe:

—Myja ihē membyr ta apo my? Ihē axo te'e me'ē te'e ihē — aja ipe.

³⁵Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Nde rehe Tupā'ā ihī katu ta kŷ. Tupāma'e pyrātāha ne namō ixo katu ta kŷ. A'erehe ne membyr ta kŷ, pe, ta'yn u'ar rahā, ame'ē riki katu te ame'ē ke ta. “Ihē ra'yr” aja Tupā pandu ta. ³⁶Esarahā! Ne anam rehe har ekwa ekwa e'am. Her Isambe. Ehe har amō ta pandu: “Imembyr ym te ame'ē ke a'e” aja. Apo anī. A'e riki imembyr apo 'y. Awa po wajar peteī jahy kanim ipe. A'i rahā, imembyr. ³⁷Tupā putar rahā, upa katu te ma'e ke a'e ma'ema'e katu — aja Mari pe pandu.

³⁸Pe, Mari pandu:

—A'e tŷ. Tupā pandu ame'ē ke ihē ama'e ta. Tupāma'e miasu aja ihē. Nde erepandu, aja mā peja ihē rehe uhyk katu — aja ipe.

Pe, Tupā je'ēha rahoha oho ingi.

Isambe rehe Mari usak oho

³⁹Heta ym ukwer rahā, ima'e ke Mari munde katu. Pe, pahar amō ok ta pe oho. Isambe rehe usak oho. Ywy'ā ty rupi ame'ē ok ta ihī. Ame'ē ok ta Jundēi ywy rehe ihī. ⁴⁰Pe, Sakari rok rehe uhyk oho rahā, Isambe pe pandu:

—Se te'e ihē asak ta ajur — aja Mari ipe.

⁴¹Ame'ē rehe Isambe hendu rahā, ipusu pe imembyr katak katu. Pe, Isambe py'a rehe Tupā'ā ihī katu. ⁴²Hātā Isambe pandu:

—Mā! Kūjā ta ngi har nde rehe jō Tupā katu te usak. Nde pusu pe ne membyr ihī, ame'ē rehe Tupā katu usak tī. ⁴³Nde riki ihēma'e sawa'e te māi wan ta. Ihē rehe nde eresak erejur. Mā katu! Ihē rehe Tupā katu usak tī. ⁴⁴Nde erepandu: “Se te'e ihē asak ta ajur” aja. Ame'ē rehe ihē ahendu rahā, ihē pusu pe ihē membyr katak katu. (Hury katu, a'erehe katak katu.) ⁴⁵Tupā je'ēha ke Tupā je'ēha rahoha pandu nde pe. Aja nde rehe uhyk ta kŷ. Ame'ē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde riki nde rury katu te — aja Isambe pandu ipe, Mari pe.

Tupā rehe har katu Mari pandu

⁴⁶Pe, Tupā rehe har Mari pandu:

—Ihēma'e sawa'e te riki katu te ame'ē ke a'e.

⁴⁷A'e riki ihē muhāha, a'erehe ihē rury katu ihē.

⁴⁸⁻⁴⁹ Ima'e te'e aparaky ame'ē ke ihē. Ihē katu ym ihē jupe ihē. Ihē rehe a'e harāi ym, a'erehe ihē rury katu ihē tī.

Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. A'e riki katu te ame'ē ke tī.

- Ma'e katu te ame'e ke ihē pe a'e ma'e, a'erehe apo har ngi upa ngā pandu ta: "Hury katu me'e ke a'e" aja ihē rehe har.
- ⁵⁰ Upa katu te amō ipy'a ke moī moī ehe. Ame'e ta rehe pyrara a'e usak. Aja te'eha a'e.
- ⁵¹ Amō riki juehe jō katu ame'e ke jupe, aja ipy'a pe ukwa. Ame'e ukwaha ke Tupā mukanim ingi.
- ⁵² Henda ngi kapitā keruhū ke a'e mutyryk. "Katu ym ihē jupe" aja ukwa ame'e ta pe a'e pandu: "Nde katu" aja.
- ⁵³ Pyrara ame'e ta pe ma'e ke a'e me'e katu. Ima'ehū namō ixo ame'e ta ke a'e mujywyr te'e ta mondo. Ipo te'e mujywyr mondo.
- ⁵⁴ Yman Tupā manga katu: "Yman rahā, jundéu awa ta namō ihē axo ta" aja Tupā manga katu jande ramūi ta pe. Ame'e panduha uhyk apo 'y. Jundéu awa ta namō Tupā ixo katu 'y. Jundéu awa ta ipy'a moī moī katu ehe. Ame'e ta namō ixo katu.
- ⁵⁵ Amarā rainō ta rehe a'e harái ym, jundéu awa ta rehe. Pyrara usak ngā rehe. Upa katu te hainō ta rehe pyrara usak tī. Aja te'eha pyrara usak katu te ame'e ke a'e — aja Mari pandu Tupā rehe har.
- ⁵⁶ Pe, mahapyr jahy rahā, Isambe namō Mari pyta ixo rī. Upa rahā, a'engi hok pe jywyr oho.

Juā u'ariha ke

- ⁵⁷ Imembyr u'ariha rehe uhyk oho 'y. Pe, Isambe membyr sawa'e ra'yr u'ar.
- ⁵⁸ Tupā pyrara usak katu te ehe, aja ianam ta ukwa. Hok rake ihī ame'e ta aja tī. Ukwa tī. A'erehe imāi ta namō a'eta hury katu.
- ⁵⁹ Awa po wajar mokōi ukwer rahā, ta'yn rehe ihī ame'e pিরer ke a'eta jupā uwyr. (Aja te'eha jundéu awa ma'eha.) Arahā ipái rer ngi har amō ta moī ta tipe. A'erehe: "Sakari" aja muher ta tipe. ⁶⁰ Imāi pandu: —Anī. "Juā" aja jamuher ta — aja ngā pe.
- ⁶¹ Amō ta pandu ipe: —Ma'erehe: "Juā" aja my? Ne anam ta rer ngi har aja me'e nixói te — aja imāi pe.
- ⁶² Pe, ipái pe: —Myja her nde eremoī ta my? — aja ipo te'e ngā pandu ipe.
- ⁶³ Pe, ipo te'e ipái pandu: —Myrape ra'yr mupinim ame'e ke erur — aja. Pe, amō werur rahā, ipái mupinim. Her: "Juā" aja mupinim. A'erehe upa ngā pandu: —Mā! Juā tiki kome'e ta'yn rer! Mā! — aja.
- ⁶⁴ Ta'yn rer Sakari mupinim rahā, pahar je'ēha uhem ipe. Je'ēha jywyr tī. Pe, katu Tupā rehe har a'e pandu pandu u'am. ⁶⁵ Ame'e rehe hendu rahā, upa hok rake ihī ame'e ta pandu: "Mā! Katu tiki!" aja. Tupāma'e pyrātāha usak, a'erehe pandu: "Mā! Katu tiki!" aja. Pe, upa ame'e rehe har upa ok ta rupi ngā pandu oho. Jundéi ywy'a rupi ixo ame'e ta rupi pandu oho tī. ⁶⁶ Ame'e rehe upa hendu ame'e ta ipy'a rehe ma'e ke ukwa ukwa ixo. Kuja. Ta'yn namō Tupāma'e pyrātāha ixo te, aja ngā ukwa, a'erehe pandu: —Mā! Sawa'e rahā, ma'e katu ame'e ke kome'e ta'yn ra'yr ma'ema'e ta kŷ — aja ngā ukwa.

Sakari je'ēha ke

⁶⁷Ipái py'a rehe Tupā'ā ihī katu, Sakari py'a rehe. Pe, Tupā je'ēha ke Sakari pe mujekwa. A'erehe Sakari kuja pandu:

⁶⁸—Mā peja katu jandema'e sawa'e te rehe har japandu. Tupā a'e. Jundéu awa ta ipy'a moī moī katu ehe ame'ē ke a'e.

Ixotyhar ta namō Tupā ixo katu, a'erehe katu ehe har japandu. Jande ruwajan ta ngi a'e poir uwyr tī.

⁶⁹Jande muhāha pyrātā te hū ame'ē ke a'e, aja a'e ke Tupā mu'am tī. Ndawi rainō ke a'e. Ndawi ymanihar ima'e miasu ke.

⁷⁰“Muhāha muwyr ta” aja ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu. Ame'ē ta katu ame'ē ta ke. Ame'ē ta pe je'ēha ke Tupā muwyr. Kuja ame'ē ta pandu tī:

⁷¹“Pehē ruwajan ta ngi pehē ke muhāha mupoir ta. Upa pehē rehe parahy ame'ē ta ngi aja tī. Mupoir ta tī” aja.

⁷²“Jande ramūi ta rehe pyrara Tupā usak ta” aja a'e pandu.

“Ymanihar manga katuha ke ihē akwa akwa ta axo. Ihē aharái ym ta” aja a'e pandu katu tī. Manga katuha katu te ame'ē ke ame'ē.

⁷³⁻⁷⁴ Ymanihar Amarā pe Tupā manga katu. Amarā ymanihar jande ramūi ke.

Kuja Tupā manga katu te: “Pehē ruwajan ta ngi pehē ke ihē apoir ta, aja ihē amanga katu. Pehē ke ihē apoir ta, a'erehe ihē rehe pehē py'a pemoī moī katu ta.

Ame'ē ta ngi pekyje ym ta 'y. Aja ihē rehe pehē py'a ke pemoī moī katu ta” aja Tupā manga katu te.

⁷⁵Aja rahā, jande py'a juhyk. Aja Tupā rehe jande py'a jamoī moī katu ta. A'e pandu: “Pehē katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha nixói te pehē pe” aja. A'erehe jande py'a jamoī moī katu ta ehe tī.

Jande jaxo rahā, aja jande py'a jamoī moī katu ta ehe — aja Sakari pandu.

⁷⁶A'e pandu tī:

—Juā! Ihē ra'yr nde! Kuja nde pe Tupā pandu ta: “Ihē je'ēha ke nde erepandu ta. Ywatehar ame'ē ke ihē” aja Tupā pandu ta.

Jandema'e sawa'e te ndutar koty nde ereho py ta. Tupā koty ngā py'a ke nde eremuruwak ta eremondo. Aja rahā jandema'e sawa'e te uwyr rahā, ngā hendu katu ta ehe.

⁷⁷Kuja Tupā kotyhar ta pe nde erepandu ta. Jundéu awa ta pe nde erepandu ta: “Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Tupā ipy'a jywyr ta ngā rehe. Pe, a'eta ke Tupā muhā katu ta” aja nde erepandu ta ngā pe.

⁷⁸Jande rehe Tupā pyrara usak. Jande rehe ipy'a katu tī. A'erehe jande pe muhāha ke a'e muwyr ta.

⁷⁹Aja rahā, upa manōha ngi kyje, ame'ē ta ke a'e mu'e ta uwyr tī. (Aja rahā, kyje ym ta ngā.)

Myja Tupā namō jande juehe katu jaxo my, ame'ē ke a'e mu'e ta uwyr tī — aja Sakari pandu.

⁸⁰Pe, Sakari ra'yr tiha oho. Ipy'ahu ame'ē ke a'e. Ukwā katu te we oho tī. Sawa'e rahā, awa nixói te ame'ē pe ixo. Jundéu awa ta pe ma'e ke pandu ym we rī. A'erehe awa nixói te ame'ē pe pyta we rī.

Jesu u'ariha rehe har

(Matéu 1.18-25)

2 ¹⁻³Imāi pusu ngi Juā u'ar. A'engi mahapyr jahy kanim nahā my. Arahā amō kapitā keruhū je'ēha ke mondo. Homa awa tama'e kapitā keruhū mondo. Her Angu. Amō amō ywy pe har kapitā keruhū a'e tī. Ame'ē rupi je'ēha ke mondo. Kuja mondo:

—Ngā hetaha ke ihē akwa ta. Myja ngā hetaha my? Myja hetaha ihē rehe hendu katu ame'ē ta ixo my? Akwa ta. A'erehe pehē rer ke pemapyk peho. Aja rahā ngā hetaha akwa ta — aja je'ēha ke mondo.

Ame'ē ke ngā hetaha mapyk py ame'ē ke. Arahā Sirē kapitā tī. Si ywy pe har tama'e kapitā ke a'e. Angu ke je'ēha mondo, a'erehe her ke upa katu te ngā mapyk oho. Imāi pusu ngi u'ar, ame'ē ok ta pe ngā jywyr oho. A'ep her ke mapyk oho.

⁴A'erehe Jose jywyr oho tī. Imāi pusu ngi u'ar, ame'ē ok ta pe jywyr oho. Ok ta rer Merē. Jundéi ywy rehe Merē ok ta ihī. Yman te a'ep Ndawi imāi pusu ngi u'ar tī. Jose Ndawi rainō tī. A'erehe Merē ok ta pe a'e jywyr oho. A'ep Jose jywyr oho rahā, Nasare ok ta ngi uhem oho. Ngariréi ywy rehe Nasare ok ta ihī. ⁵Her ke Jose mapyk oho. Mari namō oho. Mari ke ipái me'ē katu ta ame'ē ke a'e. Ipusu tiha te ipe. Imembyr u'ar tate. ⁶Merē ok ta pe a'eta ixo rahā, imembyr u'ariha angaha ke rehe uhyk oho 'y. ⁷A'eta pe ukweriha renda nixói te. Amō rok pe nixói te. Heta te hū ngā ixo, a'erehe nixói te ukweriha renda ke. A'erehe tapi'iruhu renda pe ixo oho. Pe, imembyr py ame'ē ke u'ar a'ep. Sawa'e ra'yr riki. Pan pe imāi pukek. Pe, tapi'iruhu mi'u renda pe mou, myrakwar pe.

Arapuhan ta usakiha ta rehe Tupā je'ēha raho uhyk

⁸Merē ok ta sorokap pe arapuhan ta usakiha ta ixo. Pytun rahā, arapuhan ta rehe usak usak u'am. Kāpī ty rupi usak usak u'am. ⁹Pe, Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr a'eta rehe. A'eta ixo ame'ē rupi wera hū. Jandema'e sawa'e te muwera. (Aja rahā, Tupā a'ep ixo, aja mujekwa katu.) Wera hū, a'erehe usakiha ta mukahem hū! ¹⁰Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Pemukahem ym ihē ngi! Pehē pe myrandu katu ke ihē arur. Ame'ē muhury katu te ta pehē ke. Upa katu te ngā ke muhury katu te ta tī. ¹¹A'eramō Merē ok ta pe ta'yn ra'yr u'ar. Ndawi ambyr rekohama'e ke, aja ngā ukwa. A'ep ta'yn u'ar ramō. Yman te a'ep Ndawi u'ar tī. Apo ame'ē Merē ok ta pe ta'yn ra'yr u'ar. Ame'ē ta'yn ra'yr Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jandema'e sawa'e te wan ta a'e tī. A'e riki pehē ke muhā katu ta. ¹²Kuja pekwa katu ta ehe har. Tapi'iruhu mi'u renda pe ta'yn ra'yr túi. Pan pe imāi pukek. Aja pesak rahā, ngā muhāha petúi aja pekwa katu ta — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

¹³Ame'ē ke upa pandu rahā, ywatehar ta uhem uwyr tī. Heta te hū uwyr. Uwyr py Tupā je'ēha rahoha rake uwyr. Upa Tupā rehe har katu a'eta pandu. Kuja:

¹⁴—Ne jō riki katu te me'ē ke. Nde riki ywatehar ke. Kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe nde rury katu. Ame'ē ta pe ipy'a huruha nde eremuwyr. (Aja rahā, katu ngā juehe ixo) — aja a'eta pandu.

¹⁵Pe, ywa pe Tupā je'ēha rahoha ta jywyr oho a'eta ngi. Arapuharan ta usakiha ta ngi jywyr oho. Upa jywyr oho rahā, arapuharan ta usakiha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Jasak jahorahā! Merē ok ta pe jasak jaho. A'eta pandu ame'ē ke rehe jasak jaho. Tupā riki jande pe mujekwa ame'ē ke rehe jasak jaho — aja pandu pandu a'eta jupe.

¹⁶A'rehe pahar oho. Jose ta ke a'eta kekar oho. Mari ke kekar tī. Mahem rahā, ta'yn ra'yr rehe a'eta usak, imāi namō, Mari namō. Tapi'iruhu mi'u renda pe ta'yn ra'yr tūi. ¹⁷Pe, a'eta usak ehe rahā, upa Tupā je'ēha rahoha pandu ame'ē ke a'eta pandu pandu ipái ta pe. Ta'yn ra'yr rehe har Tupā je'ēha rahoha pandu, ame'ē ke a'eta pandu pandu tī. ¹⁸Arapuharan ta usakiha ta pandu, ame'ē ke rehe hendu ame'ē ta pandu:

—Mā! Katu tiki! — aja ngā.

¹⁹Arapuharan ta usakiha ta pandu ame'ē ke Mari upa katu te ipy'a pe moī. Ame'ē ke harái ym ta. ²⁰Pe, arapuharan ta usakiha ta jywyr oho. Arahā Tupā rehe har a'eta katu pandu pandu oho ixo. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu oho ixo tī. Upa katu te a'eta hendu. Upa katu te a'eta usak tī. A'rehe Tupā rehe har katu a'eta pandu pandu oho ixo. Tupā je'ēha rahoha mujekwa, aja ta'yn ra'yr rehe a'eta usak.

Jesu ke muher

²¹Awa po wajar mokōi ukwer rahā, ta'yn ra'yr rehe ihī ame'ē pirer jupāha angaha rehe uhyk oho. Arahā: “Jesu” aja her ipái ta moī. Ame'ē her ke Mari pe Tupā je'ēha rahoha mujekwa. Imembyr ym rahā we, ame'ē her ke mujekwa ipe.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu ke Jose ta raho

²²⁻²³Pe, Mari ipy'a juhykiha ke rehe uhyk oho. Yman te Moise mupinim, aja juhykiha ke rehe uhyk oho. (Upa juhyk rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Mari ixo katu ta tī.) Pe, ame'ē juhykiha upa rahā, Jerusarē ok ta pe ta'yn ra'yr ke a'eta raho. Jesu ke raho. Tupā ruwa koty raho, ame'ēja saka a'e ta raho. A'rehe Tupā pe Mari ta pandu: “Kome'ē ta'yn jande pe nde eremuwyr. Ko nema'e ke” aja imāi ta. Yman te Moise pe Tupā mujekwa. Ame'ē ke Moise mupinim:

“Sawa'e jepy ke Tupāma'e ke. Aja pame katu te ima'e ke” aja mupinim.

²⁴Pe, Jose ta ma'e ke me'ē oho tī. Ma'e ke jukwa, aja ipy'a ke juhyk. Tupā je'ēha ke Moise mupinim, aja Jose ta me'ē raho. Kuja me'ē raho. Mokōi pykahuran ta. Ame'ē nixōi rahā, mokōi pykahuran ra'yr ta. Ame'ē ke jundēu awa tama'e pa'i pe me'ē raho. Ame'ē ke pa'i ta jukwa. Pe, hapy. Aja rahā Mari ipy'a juhyk katu, aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

²⁵Jesu ke Jose ta raho rahā, Jerusarē ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Simeā. Sawa'e katu ame'ē ke a'e. Tupā rehe ipy'a moī moī katu tī. Huwajan ta ngi jundēu awa ta ke amō mupoir ta. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke muwyr ta. Ame'ē angaha ke rehe Simeā harō ixo tī. Ipy'a rehe Tupā'a ihī katu tī. ²⁶⁻²⁸Yman Tupā'a mujekwa katu ipe:

—Nde eremanō ym ta rī. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke rehe nde eresak ym rahā we, nde eremanō ym ta rī. Yman Tupā pandu: “Ihē amondo

ta kŷ” aja riki. Ame'ē ke rehe nde eresak py ta kŷ — aja Simeā pe yman mujekwa.

Apo Simeā pe mujekwa tī:

—Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe eho apo 'y — aja ipe.

A'erehe Simeā oho, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe. A'ep ta'yn ra'yr ke Jose ta werur. Yman Moise mupinim, aja Tupā ruwa koty raho, ame'ēja saka Jose ta werur. Arahā Simeā uhyk. Pe, usak. Pe, ta'yn ra'yr ke pyhyk. Ta'yn rer Jesu. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe Simeā pandu.
²⁹Pandu tī:

—Sawa'e! Yman nde erepandu katu: “Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke rehe nde eresak ta kŷ” aja ihē pe. Aja uhyk apo 'y. Ihē asak 'y.

A'erehe ihē rury katu. Ajaha ihē amanō ta. Ihē riki nema'e miasu.

³⁰ Ko ngā muhāha rehe ihē asak. Nde eremuwyr ame'ē ke rehe asak. Ihē atu asak katu.

³¹ Heta ngā usak ta ehe tī.

³² Nde rehe har amō awa ta pe a'e mujekwa ta tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe mujekwa ta.

Aja rahā, katu jundéu awa ta rehe har amō ta pandu ta tī. Jundéu awa ta nde kotyhar ta ke — aja Tupā pe Simeā pandu.

³³ Ta'yn rehe har Simeā pandu. Ame'ē rehe har Jose ta hendu rahā, jupandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! — aja ipy'a pe ukwa ukwa u'am.

³⁴ Pe, Jose ta pe Simeā pandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja.

Imāi pe pandu tī:

—Kome'ē ta'yn rehe Tupā usak katu. A'e pandu: “Ihēma'e ko” aja. A'e uwyr, a'erehe heta jundéu awa ta ke kome'ē ta'yn muhā katu ta kŷ. Heta jundéu awa ta ke mupyraraha renda pe mondo ta kŷ tī. “Tupāma'e ko” aja ngā ukwa tī. A'erehe heta ngā je'ē je'ē hū ta ehe har tī. Putar ym ta tī. ³⁵ Aja ipy'a pe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngā ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke amō ukwa ym. Anī. Ame'ē ke ngā pe kome'ē ta'yn mujekwa ta kŷ tī. A'erehe ngā je'ē je'ē hū ta ehe har.

—Mari! Ne rahā tī. A'e ke ngā mupyrara ta tī, ame'ē ke rehe nde eresak ta tī, a'erehe nde ke mupyai ta kŷ tī — aja Mari pe Simeā pandu.

³⁶ A'ep amō kūjā ixo. Her An. Panue rajyr ke a'e. Ase ambyr rainō ke a'e. A'i te apo 'y. Awa po wajar mokōi warahy 'ar rahā, ixawa'e namō ixo. ³⁷ (Pe, ixawa'e manō.) Yman ixo te'e a'e 'y. Kuja, 84 warahy 'ar rahā, ixo te'e a'e 'y. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e ixo. Aja te'eha a'e. Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu. Aja te'eha a'e. Tupā rehe ipy'a moī moī rahā, Tupā namō pandu pandu katu. Ma'e u'uha ke hijar tī. (Aja ipy'a moī moī katu ehe tī.) ³⁸ A'ep Jose ta ixo. Arahā An uhyk. Pe, Tupā pe pandu:

—Ko nde eremuwyr ame'ē ke. Ihē asak ehe tī. Ne jō riki katu te me'ē ke — aja An.

Pe, amō ta ixo. Huwajan ta ngi Tupā mupoir ta. Jundéu awa ta ke mupoir ta. Ame'ē angaha ke rehe a'eta harō ixo. Ame'ē ta pe kuja An pandu tī:

—Ko uwyr 'y. Tupā muwyr ame'ē ke ko — aja a'eta pe.

³⁹Tupā je'ēha ke Moise mupinim. Aja upa ma'e rahā, Ngariréi ywy pe Jose ta jywyr oho. Hekoha pe uhyk oho. Hekoha rer Nasare ok ta. ⁴⁰Pe, ta'yn tiha oho ixo. Pyrātā oho ixo tī. Tupā riki usak katu ehe. Ukwa katu ma'e oho ixo tī.

Kurumī rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe oho

⁴¹Warahy 'ar rahā pame katu te Jerusarē ok ta pe Jose ta ohoho. Jundéu awa ta imi'u matyriha rehe usak oho. Jundéu awa tama'e mi'u matyriha weraha rer Pasuko. ⁴²Awa py mokōi warahy 'ar ame'ē ke Jesu. Arahā Pasuko 'ar uhyk oho tī. Ame'ē pe Jose ta oho tī. Aja te'eha a'eta oho. ⁴³Pe, ngā mi'u matyriha upa rahā, hok pe a'eta jywyr wan oho. Jesu anī. Jerusarē ok ta pe a'e pyta we rī. Ame'ē ke Jose ta ukwa ym we rī. ⁴⁴Johuha ta namō a'e ixo, aja Jose ta ukwaha naī. A'erehe petēi wera rahā, a'eta wata oho. Pe, ka'aruk koty rahā, ianam ta rupi Jose ta kekar kekar tipe oho. Ehe katu ame'ē ta rupi kekar kekar tipe oho tī. ⁴⁵Anī. Mahem ym, a'erehe Jerusarē ok ta pe jywyr oho. A'ep kekar ixo tī. ⁴⁶Pe, mokōi ukwer rahā, mahem. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe usak ehe. Jundéu awa ta mu'eha ta namō Jesu wapyk uī. Mu'eha ta rehe hendu uī. Ame'ē ta pe pandu pandu uī tī. ⁴⁷Jesu pandu rahā, ukwa katu te ha namō pandu. A'erehe upa hendu ehe ame'ē ta pandu:

—Mā! My kome'ē kurumī ma'e ukwa katuha ukwa my! — aja.

⁴⁸Pe, Jose ta usak ehe rahā, ipy'a pe ukwa ukwa u'am tī.

—Mā! Myja a'e ukwa katu my! — aja ukwa.

Pe, imāi pandu ipe:

—Jesu! Ma'erehe ko te'e nde ereī my? Nde ke akekar axo rahā, nde rehe ihē apyai te axo. Nde pái aja tī — aja ipe.

⁴⁹Pe, imāi ta pe Jesu pandu:

—Ma'ewā ok ta rupi ihē ke pekekar pexo my? Ihē pái keruhū rok pe ihē axo ta me'ē te'e, aja pekwa ta me'ē te'e — aja imāi ta pe Jesu.

⁵⁰Anī. Ame'ē panduha rehe har imāi ta ukwa ym. (Tupā ra'yr a'e, aja imāi ta ukwa ym we rī, a'erehe Jesu panduha ke ukwa ym.)

⁵¹Ajame'ē ke Nasare ok ta pe Jose ta namō kurumī ra'yr jywyr oho. Jose ta rehe hendu katu. Upa katu te ipy'a pe imāi moī. Harāi ym ta. ⁵²Pe, Jesu sawa'e oho. Ukwa katu ma'e oho ixo tī. Tupā usak katu ehe tī. “Katu ame'ē ke a'e” aja ukwa. Aja ngā ukwa tī. “Katu ame'ē ke a'e” aja ngā pandu Jesu rehe har tī.

Juā mujahukihama'e panduha ke

(Matéu 3.1-12; Mak 1.1-8; Juā 1.19-28)

3 ¹Awa py wajar upa warahy 'ar rahā, Timbe kapitā keruhū. Ame'ē awa py wajar upa rahā, Juā pe ima'e je'ēha ke Tupā muwyr. Arahā Jundéi ywy pe Pon Pirat kapitā. Ngariréi ywy pe Ero kapitā tī. Imu Ituréi ywy pe kapitā a'e tī. Takoni ywy pe aja tī. Imu rer Siri. Ambiri ywy pe Risa kapitā a'e tī. ²Arahā Ana jundéu awa tama'e pa'i keruhū. Kái pa'i keruhū a'e tī. Arahā awa nixói te ame'ē pe Juā ixo. Juā Sakari ra'yr ke a'e. Pe, ima'e je'ēha ke Tupā muwyr ipe. ³A'erehe ame'ē ke ngā pe Juā pandu pandu oho. Y rymy'y rupi ok ta ihi ihī. Y rer Jondā. Ame'ē rupi Juā pandu pandu oho. Kuja ngā pe pandu:

—Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'ē ke pehijar apo 'y. Pe, Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ta. Aja rahā, pehē ke ihē amujahuk ta — aja ngā pe Juā.

⁴Yman Tupā je'ēha ke Isai mupinim. Isai Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Kuja a'e mupinim:

“Ngā pe sawa'e pandu pandu u'am. Awa nixói te ame'ē pe pandu pandu u'am.

Kuja: 'Kapitā keruhū uwyr tate rahā, pe ke amō mukatu. Aja pehē pexoha ke pemukatu tī.

Jandema'e sawa'e te uwyr ta, a'erehe pexoha pemukatu.

⁵Pehu ke amō mujā rahā, ywy'ā ke mupe. Ywy typy ame'ē ke mutyryhem tī.

Pehu iapar rahā, mutatambyk tī. Ita heta rahā, jo'ok tī. Aja pehē tī.

(Pehu ke mukatu, aja pexoha ke pemukatu tī. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak.)

⁶Ngā muhāha ke Tupā muwyr. Aja rahā, myja me'ē ngā ke Tupā muhā katu ta my.

Ame'ē ke upa ngā ukwa ta' aja awa nixói te ame'ē pe ngā pe pandu pandu.” (Yman ame'ē Isai mupinim rahā, Juā rehe har mupinim.)

⁷Heta ngā Juā koty uhyk uwyr. Ok ta ngi uhyk uwyr ehe. Ngā pe Juā pandu: —Mā! Mbói aja pehē. (Kupixa ke amō hany rahā, mbói ujan oho.) Aja pehē tī. Tupā mupyraraha uhyk tate. Ame'ē ngi pehem tar katu tipe. (A'erehe mbói aja pejan tar katu tipe tī.) Pehē ke ihē amujahuk rahā, pehē ke Tupā mupyrara ym ta, aja pekwaha nāi. Aja amō pandu pehē pe nāi. ⁸Anī. Pexoha katu aja pemujekwa. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar aja pemujekwa ta. “Amarā riki jande ramūi, (a'erehe Tupā kotyhar ta ke jande. A'erehe jande ke Tupā mupyrara ym ta)” aja pekwaha nāi. Anī. Pehem ym ta. Pesarahā! Ko apandu pehē pe. Tupā putar rahā, kome'ē ita ngi Amarā rainō ta ke a'e muhem ta. Pehē ke ombor, pe, pehē renda ke pe amō muhem ta. (Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Putar rahā, je'ēha rupi amō awa pyahu ame'ē ta ke a'e muhem katu ta. Hendu katu ehe ame'ē ta ke muhem katu, aja mujekwa katu.) ⁹Ma'eywa'y jaxer rahā, ame'ē i'y ke amō mondok ta. Pe, ame'ē myra ke amō hany riki. Pe, upa ukwái. Pesarahā! Jī riki hapo rake ihī. (Aja rahā, mondok tate. Aja rahā, ngā ke mupyrara tate, aja mujekwa katu) — aja Juā pandu ngā pe.

¹⁰Pe, Juā pe amō ta pandu u'am:

—Myja jaxo rahā, katu ta my? — aja ngā.

¹¹Juā pandu:

—(Pexoha katu, aja pemujekwa.) A'erehe mokōi pehēma'e mundeha namō pexo rahā, ima'e ym te ame'ē pe peteī peme'ē katu. (Aja pepy'a katuha ke pemujekwa.) Pehē mi'u heta rahā, ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē katu. (Aja pepy'a katuha ke pemujekwa tī) — aja ngā pe pandu.

¹²Pe, homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta uhyk uwyr ehe, Juā rehe. Ame'ē ta pandu:

—Sa'e! Ngā mu'eha nde. Myja jaxo rahā, katu ta my? — aja ipe.

¹³Juā pandu:

—(Pexoha katu, aja pexo.) Kuja. Homa awa tama'e kapitā keruhū pandu, ame'ē jō ngā ngi tamatarer pepyhyk katu. Amō we pepyhyk ym te — aja tamatarer matyr ame'ē ta pe pandu.

¹⁴Pe, sonda ta pandu ipe tī:

—Jande riki! Myja jaxo rahā, katu ta my? — aja Juā pe.

A'e pandu:

—(Pexoha katu, aja pexo tī.) Kuja. Penupā aja amō tama'e tamatarer pepyhyk ym. Amō rehe har te'e pepandu ym. Te'e pepandu, aja amōma'e tamatarer ke pepyhyk ym tī. Pehē pe tamatarer ke homa awa tama'e kapitā keruhū me'e. Ame'e namō jō pehē rury katu pexo — aja sonda ta pe Juā pandu.

¹⁵ Juā pandu katu, a'erehe ehe har ipy'a pe ngā ukwa ukwa u'am.

—Mā! A'e riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke nahā my. Jaharō ame'e ke my? Apo Juā pandu ta — aja ngā ukwaha naī.

¹⁶ Anī. Ngā pe Juā pandu katu:

—Ihē riki aja ym. Kirisutu ym ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke aja ym ihē. Y pe pehē ke ihē amujahuk. Amō uwyr ta ixo. Tupā'a namō pehē ke mujahuk ta, ame'ēja saka. (Aja rahā, pehē py'a rehe Tupā'a muwyr ta, aja mujekwa katu.) Tata namō mujahuk ta tī. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e-ma'e, ame'e ta ke a'e mupyrara ta, aja mujekwa katu.) Ihē 'ar koty te we pyrātāha a'e. A'erehe ima'e miasu aja axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē. ¹⁷Urupen py'a ipo pe mukatak reko, aja ixo. Pe, ixurer ke peir tī. Ame'e ke tata pe hapy indo. Ame'e tata uwe ym te ame'e ke. Pe, matyriha renda pe ahūi aja me'e ke matyr ta. Upa kome'e ywy keruhū pe har ta ke a'e riki mutyryk tyryk ta. (Aja rahā ima'e te ame'e ta ke inamō raho ta.) Henda pe matyr ta, ame'ēja saka. (Ima'e ym ame'e ta ke mupyraraha renda pe mahy ta.) Ixurer hapy, ame'ēja saka. Tata keruhū a'ep ihī. Uwe ym te ame'e — aja Juā pandu.

¹⁸ Aja me'e pandu pandu hū ngā pe.

—Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo — aja ngā pe. Myrandu katu ke pandu pandu tī.

¹⁹ Ero kapitā a'e. Pe, Juā je'e je'e hū ipe. Ero mu pete'e ixo. Ame'e mu rakehar ke Ero pyhyk raho. Imu rakehar rer Erondi. Juā pandu ipe:

—Mā! Ne mu rakehar nde erepyhyk. Katu ym aja. Mā peja amō amō ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'ema'e ym — aja Juā pandu Ero pe.

²⁰ Pe, i'ar koty te we Ero katu ym ame'e ke ma'e. Kuja. Sonda ta pe a'e pandu.

—Kyndaha pe Juā ke pekynda peraho — aja.

(A'erehe Juā ke sonda ta kynda raho.)

Jesu ke Juā mujahuk

(Matéu 3.13-17; Mak 1.9-11)

²¹⁻²² Pe, kyndaha pe Juā ixo ym rahā we, heta ngā ke a'e mujahuk u'am. Arahā Jesu ke a'e mujahuk tī. Pe, Tupā namō Jesu pandu pandu u'am rahā, ywa ngi Tupā'a wyjy uwyr ehe. Pykahuran aja saka wyjy uwyr ehe. Pe, ywa ngi panduha uwyr. Kuja:

—Nde riki ihē ra'yr. Nde rehe ihē apy'a katu ame'e ke nde. Ihē ke nde ere-muhury katu — aja Jesu pe.

Jesu ramūi ta ke

(Matéu 1.1-17)

²³ Kuja, tirī ta (30) warahy 'ar tate nahā Jesu apo my. Kuja, 30 warahy 'ar aha oho nahā my. Arahā ngā ke a'e mu'e mu'e oho. A'e Jose ra'yr aja je ngā ukwa. Jose Eri ra'yr.

- ²⁴ Eri Matate ra'yr. Matate Rewi ra'yr. Rewi Maki ra'yr. Maki Janai ra'yr. Janai Jose ra'yr.
- ²⁵ Jose Matati ra'yr. Matati Amo ra'yr. Amo Naũ ra'yr. Naũ Eseri ra'yr. Eseri Nangai ra'yr.
- ²⁶ Nangai Mate ra'yr. Mate Matati ra'yr. Matati Seméi ra'yr. Seméi Jose ra'yr. Jose Jonda ra'yr.
- ²⁷ Jonda Joanā ra'yr. Joanā Hesa ra'yr. Hesa Soromambe ra'yr. Soromambe Sarati ra'yr. Sarati Neri ra'yr.
- ²⁸ Neri Meki ra'yr. Meki Andi ra'yr. Andi Kosā ra'yr. Kosā Emanā ra'yr. Emanā Er ra'yr.
- ²⁹ Er Josue ra'yr. Josue Erie ra'yr. Erie Jorin ra'yr. Jorin Matate ra'yr. Matate Rewi ra'yr.
- ³⁰ Rewi Simeā ra'yr. Simeā Junda ra'yr. Junda Jose ra'yr. Jose Jonā ra'yr. Jonā Eriakī ra'yr.
- ³¹ Eriakī Merea ra'yr. Merea Men ra'yr. Men Matata ra'yr. Matata Natā ra'yr. Natā Ndawi ra'yr.
- ³² Ndawi Jese ra'yr. Jese Ombe ra'yr. Ombe Mboa ra'yr. Mboa Sar ra'yr. Sar Nasō ra'yr.
- ³³ Nasō Amina ra'yr. Amina Amī ra'yr. Amī Ani ra'yr. Ani Erō ra'yr. Erō Per ra'yr. Per Junda ra'yr.
- ³⁴ Junda Jako ra'yr. Jako Isak ra'yr. Isak Amarā ra'yr. Amarā Ter ra'yr. Ter Nakor ra'yr.
- ³⁵ Nakor Seru ra'yr. Seru Hangau ra'yr. Hangau Pare ra'yr. Pare Embe ra'yr. Embe Sa ra'yr.
- ³⁶ Sa Kainā ra'yr. Kainā Apaxa ra'yr. Apaxa Sen ra'yr. Sen Noe ra'yr. Noe Rame ra'yr.
- ³⁷ Rame Metusarē ra'yr. Metusarē Eno ra'yr. Eno Jare ra'yr. Jare Marere ra'yr. Marere Kainā ra'yr.
- ³⁸ Kainā Eno ra'yr. Eno Se ra'yr. Se Anā ra'yr. Anā Tupā mujā ame'ē ke a'e.

Jesu ke Satana manga tipe (Ājā ramūi a'e)

(Matéu 4.1-11; Mak 1.12-13; Emberéu 2.18; Emberéu 4.15)

4 ¹Y rake ngi Jesu jywyw oho. Y rer Jondā. Oho rahā, ipy'a rehe Tupā'ā ihī katu. Pe, awa nixói te ame'ē pe Jesu ke Tupā'ā muhyk raho. ²A'ep Jesu ixo. Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ē ke Satana putar tipe. (Ājā ramūi a'e.) A'erehe manga manga tipe ixo. Kuja, 40 wera rahā, manga manga tipe. Arahā Jesu u'u ym te ma'e ke. A'erehe 40 weraha upa rahā, myahy te hū. ³Pe, Satana pandu ipe:

—Tupā ra'yr nde. Aja rahā, kome'ē ita pe epandu. “Mbeju wan ewak. A'u ta” aja epandu ipe — aja Jesu pe Satana pandu.

⁴Jesu pandu:

—Anī. Apandu ym ta. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī:

“Marā ka ym imi'u namō jō amō ixoha” aja panduha ihī — aja Satana pe.

⁵Pe, kome'ē wyw keruhū rupi heta te hū kapitā keruhū ta ixo. Amō amō wyw pe ixo. Upa katu te ame'ē ke pahar Jesu pe Satana mujesak. Ywate ngi mujesak. ⁶⁻⁷Pe, pandu ipe:

—Upa ame'e ta ihē rehe hendu katu. Ihēma'e ke. Tamatarer hū ame'e rupi ihī tī. Upa ame'e riki ihēma'e tī. Upa ihē pe amō muwyr ame'e ke. Ihēma'e ke. Ihē aputar rahā, upa ame'e ke amō pe ihē ame'e katu. Apo ihē rehe nde py'a nde eremoi moī rahā, upa katu te ame'e ke nde pe ihē ame'e ta kŷ. Upa katu te nema'e ta — aja Jesu pe.

⁸A'e pandu:

—Anī. Katu ym aja. Nde rehe ihē py'a amoi moī ym te ta. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī tī:

“Tupā rehe jō nde py'a nde eremoi moī katu. A'e riki sawa'e te. A'e ke rehe jō ehendu katu” aja panduha ihī — aja Satana pe Jesu pandu.

⁹Ajame'e ke Jerusare ok ta pe Jesu ke Satana muhyk raho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū kupe 'ar pe raho. (Ame'e kupe ipe katu.) Ame'e kupe rymy'y rehe muhyk raho. A'ejōhar ihī ame'e pe muhyk raho. Iwyr koty upen te hū ame'e ke ihī. Sorok katu hū riki. Pe, Jesu pe pandu:

—Tupā ra'yr nde. Aja rahā, sengi epor eho. Wyw rehe nde ere'ar erekwa rahā, ahy ym ta nde pe. ¹⁰Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Ima'e je'ēha rahoha ta pe Tupā pandu ta: 'Pepyhyk peho!' aja riki. Aja nde rehe a'eta usak usak katu ta” aja panduha ihī. (A'erehe sengi nde erepor rahā, ahy ym ta nde pe.)

¹¹—Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī:

“Nde po rehe a'eta pyhyk ta, a'erehe ita rehe nde py tukwa ym te ta” aja panduha ihī — aja Jesu pe Satana pandu.

¹²Pe, Jesu pandu ipe:

—Anī. Apor ym ta. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī tī:

“Tupā riki sawa'e te. A'e katuha ke mā peja te'e emanga ym” aja panduha ihī tī — aja ipe.

¹³Upa ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'e ke Satana putar tipe. (Ājā ramūi a'e.) Upa manga manga tipe. Anī. Jesu ma'e ym te. Upa manga rahā, oho ingi, Jesu ngi. Yman atu uwyr ym ehe rī.

Ngariréi wyw rupi Jesu pandu oho

(Matéu 4.12-17; Mak 1.14-15)

¹⁴Ajame'e ke Ngariréi wyw pe Jesu jywyr oho. Tupā'āma'e pyrātāha namō jywyr oho. Upa ame'e wyw rupi Jesu rehe har ngā ukwa ukwa. ¹⁵Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu mu'e uī ngā ke. “Peme'e sawa'e katu” aja ehe har upa ngā pandu.

Jesu ke Nasare ok ta pe har ta putar ym

(Matéu 13.53-58; Mak 6.1-6)

¹⁶Pe, Nasare ok ta pe Jesu jywyr oho. A'ep sawa'e ame'e ke a'e. Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jy'ariha renda pe ixē oho. Aja te'eha a'e ma'eha. Pe, Tupā je'ēha ke pandu tar katu, a'erehe pu'am. ¹⁷Pe, Isai mupinim ame'e ke amō me'e ipe. Isai ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'e ke a'e. Pe, paper ke Jesu pirar rahā, kuja panduha ihī ame'e rehe muhyk. Kuja:

¹⁸“Ihē rehe Tupā katu usak, a'erehe ihē pe pandu: 'Ihēma'e ke nde' aja. Pe, I'ā ke ihē py'a rehe a'e moī katu tī.

A'erehe myrandu katu ke pyrara ixo ame'ē ta pe ihē apandu aho. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta marā ka ym hijariha. Kyndaha pe ixo, ame'ēja saka. Ame'ē ta pe apandu aho.

Myja ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar my, aja amujekwa aho.

Jetehar te ke ukwa ym ame'ē ta eha ym te, ame'ēja saka. Ame'ē ta pe jetehar te ke amujekwa aho tī.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe pyai amō. Myja ame'ē ke mukanim my, ame'ē ke ihē amujekwa aho tī.

¹⁹ Jundéu awa ta pe ihē apandu tī. 'Pehē ke jandema'e sawa'e te muhā katu ta' " aja panduha ihī.

²⁰ Pe, paper pinim ame'ē ke Jesu maman. Pe, kapitā pe mujywyr rahā, wapyk. Mu'e ta. Upa jy'ariha renda pe ihī ame'ē ta usak katu ehe uī. ²¹ Pe, a'ep pe har ta pe Jesu pandu:

—Apo ramō Tupā je'ēha ke ihē apandu. Aja panduha uhyk apo 'y. Pehendu-rahā! — aja ngā pe.

²² Hendu ehe rahā, upa ngā pandu:

—Mā! Pandu katu te a'e. Mā! Katu tiki. Jose ra'yr peme'ē. Myja ukwa katuha ukwa my? (Jakwa ym) — aja ngā.

²³ Jesu pandu:

—Amōma'e panduha ke ihē pe pepandu tar katu, aja akwa. Kuja: "Ēi, paje! Nde juehe ejumukatu!" aja. Kuja ihē pe pepandu tar katu tī: "Kapana'ū ok ta pe ma'e katu ame'ē ke nde erema'ema'e, aja jahendu. Aja se nde rekoha pe ema'ema'e tī" aja pepandu tar katu ihē pe tī. Anī. Aja ama'e ym ta se. ²⁴ Ko apandu katu pehē pe. Tupā je'ēha mujekwa ame'ē ke ima'e hekoha te pe har ta putar ym. Aja ihē tī. Se ihē ke peputar ym tī.

²⁵ —Pehendu katurahā! Jetehar te ke. Yman te Eri ixo rahā, heta te hū jahy rahā, aman ukyr ym te riki. Warahy 'ar mahapyr rahā, amō ixu'a rupi rahā, aman ukyr ym te. A'erehe ame'ē ywy rupi myahy te hū ngā. Ngā mi'u nixói. Arahā jundéu awa tama'e ywy pe heta ixawa'e manō ame'ē ta ixo. ²⁶ Pe, upa ame'ē ta pe Eri ke Tupā muwyr ym te. Amō awa tama'e ixawa'e manō ame'ē pe muwyr. Jundéu awa aja ym ame'ē pe muwyr. Sare ok ta pe har pe muwyr. Sare ok ta Sinō ywy rehe ihī. Ame'ē ixawa'e manō ame'ē pe jō Eri oho.

²⁷ —Aja Erise tī. Yman te Erise Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. A'e ixo rahā, jundéu awa tama'e ywy pe heta ma'e ahy ixo ame'ē ta ixo. Pereran ma'e u'u hū ame'ē ta ke. Ame'ē ta ke a'e mukatu ym te. Amō awa sawa'e ke a'e mukatu. Jundéu awa aja ym ame'ē ke mukatu. Her Namā. Si ywy pe har ke a'e. Ame'ē jō Erise mukatu — aja ngā pe Jesu pandu.

²⁸ Ame'ē panduha ke rehe hendu rahā, upa katu te jy'ariha renda pe wapyk uī ame'ē ta parahy ehe, Jesu rehe. Ame'ē ta rehe har Jesu pandu, aja ngā ukwa, a'erehe parahy ngā Jesu rehe. ²⁹ Pe, a'eta pu'am. Pe, Jesu ke ngā hykíi muhem raho. Ok ta ngi hykíi muhem raho. Ame'ē ok ta ywy'a rake ihī. Ame'ē ywy'a 'ar pe hykíi raho. Upen te'e hū ame'ē pe ombor ta tipe raho. ³⁰ Anī. Heta ame'ē ta pyter rupi Jesu asa oho. Pe, wata oho ngā ngi.

Amō py'a rehe ājā ihī ame'ē ke Jesu mukatu

(Mak 1.21-28)

³¹Pe, Kapana'ū ok ta pe Jesu oho. Ame'ē ok ta Ngariréi ywy rehe ihī. A'ep jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu mu'e mu'e ngā ke ixo. ³²Mu'e rahā, ukwa katu te ha namō ngā ke mu'e, a'erehe ngā pandu: “Mā! Je'ēha te reko aja pandu katu! Mā!” aja riki. ³³Pe, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe amō sawa'e ihī. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ke a'e. Hātā ame'ē pandu:

³⁴—Éi! Jesu! Nasare ok ta pe har ke nde. Ma'ewā jande ke nde eremupyrara erejur my? Nde rehe har ihē akwa katu. Tupā ngi nde erejur ame'ē ke nde. Ima'e je'ēha ke nde erepandu erejur. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te nde pe, aja akwa katu — aja sawa'e pandu.

³⁵Ājā pe Jesu pandu:

—Eje'ē ym! Sawa'e ngi ehem eho! — aja ipe.

Hetaha ruwa koty sawa'e ke ājā ityk inom. Pe, uhem oho ingi. Mahy ym ha namō uhem oho. ³⁶Pandu pandu ngā jupe:

—Mā! Katu tiki! Myja me'ē ame'ē panduha my? Hātā je'ēha rupi ājā pe pandu katu. Pe, sawa'e ngi ājā uhem oho. Pyrātāha namō ājā ke muhem mondo tī — aja ngā jupe.

³⁷Pe, ame'ē ywy rupi Jesu rehe har ngā pandu pandu oho.

Petu pen ke Jesu mukatu

(Matéu 8.14-15; Mak 1.29-31)

³⁸Jundéu awa tama'e jy'ariha renda ngi Jesu uhem oho. Pe, Simā rok pe ixo oho. Apo Simā pen ke haku hū ou. Pe, Jesu pe amō ta pandu oho: “Simā pen haku hū” aja. ³⁹Pe, ixoty oho. Hake pu'am u'am rahā, pandu: “Eputu'u ipe” aja. Pahar hakuha maha oho ipe. Pahar pu'am. Pe, a'eta mi'u Simā pen me'ē me'ē a'eta pe.

Heta ngā ke Jesu mukatu

(Matéu 8.16-17; Mak 1.32-34)

⁴⁰Pe, pytun ramō te rahā, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar upa. (A'erehe jundéu awa ta wata katu apo 'y.) A'erehe Jesu koty ma'e ahy ixo ame'ē ta ke ngā raho raho. Ehe katu ame'ē ta upa ma'e ahy ixo ame'ē ta ke raho ipe tī. Pe, ma'e ahy ixo ame'ē ta ākā rehe ipo ke Jesu mujar. Aja upa katu te mukatu.

⁴¹Awa ta ngi ājā ta uhem oho tī. Ahem riki uhem oho. Kuja:

—Nde riki Tupā ra'yr — aja Jesu rehe har.

A'e riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Ame'ē ke upa ājā ta ukwa katu, a'erehe Jesu pandu:

—Ihē rehe har peje'ē ym — aja ājā ta pe.

Jundéi ywy rupi Jesu pandu oho

(Mak 1.35-39)

⁴²Pytuniwe te rahā, ok ta ngi Jesu uhem oho. Awa nixói te ame'ē renda pe oho. A'ep Tupā namō pandu pandu. Pe, ngā kekar kekar ixo. “My ihon my?” aja ngā. Pe, mahem rahā, Jesu ke ngā mupyta tar katu. Pandu ipe:

—Se jande rekoha pe epyta katu exo — aja Jesu pe.

⁴³A'e pandu:

—Anī. Apyta ym ta. Amō ok ta rupi myrandu katu ihē apandu ta me'e te'e oho. Ame'e rehe ihē ke Tupā muwyr. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, a'erehe pyai. A'erehe ame'e ke hijar. Pe, Tupā koty ipy'a muruwak rahā: "Ihē kotyhar ke nde" aja Tupā pandu ta. Aja a'e putar. Ame'e myrandu katu ke ihē apandu ta aho — aja ngā pe Jesu pandu.

⁴⁴A'erehe pandu pandu oho. Jundēi ywy rupi heta jundēu awa tama'e jy'a-riha renda ihī. Ame'e rupi pandu pandu oho.

Jumu'eha ta ke Jesu mujyar

(Matéu 4.18-22; Mak 1.16-20)

5 ¹Amō wera rahā, ypa rake Jesu mu'e u'am. Ypa rer Jenesare. (Mokōi her: "Ngariréi" aja ngā ipe tī.) Pe, heta ngā ixoty jy'ar uwyr. Tupā je'eha ke a'eta hendu tar katu, a'erehe ixoty ngā jy'ar uwyr. A'erehe jarusu keruhū pe opor oho. ²A'ep y rymy'y rehe mokōi jarusu keruhū rehe Jesu usak. Y rymy'y rehe musosok ame'e ke rehe usak. Ame'e ke pira pyhykiha ta hijar oho. Pe, kyhapari ke a'eta kutuk u'am. ³Peteihar jarusu keruhū pe Jesu opor oho. Simāma'e pe opor oho. Pe, Simā pe pandu:

—Y koty esosok we rī — aja Jesu.

Upa sosok rahā, Jesu wapyk. Pe, heta ame'e ta ke mu'e uī.

⁴Upa mu'e rahā, pandu:

—Simā! Apo jarusu keruhū ke y typyha koty esosok we. Nde namō ixo ame'e ta namō kyhapari embor emondo, y pe. Pira pepyhyk — aja Jesu ipe.

⁵Simā pandu:

—Sa'e! Pytun rahā jande jamanga hū jaxo tipe. Aja te'e xu'em oho. Japyhyk ym te riki jande. Ko nde erepandu, a'erehe kyhapari ke jambor ta tī — aja Jesu pe.

⁶Pe, kyhapari ke a'eta ombor indo. Pe, mâte hū te'e pira ke 'y. Kyhapari ke musak tate. ⁷A'erehe ehe katu ame'e ta pe Simā ta pukái. Amō jarusu keruhū pe ehe katu ame'e ta i'āi.

—Pahar pira rehe pejur! — aja.

Ixoty a'eta oho. Mokōi jarusu keruhū ke mutyryhem. Tate mupypyk indo.

⁸Ame'e pira hetaha rehe Simā usak rahā, Jesu ruwa koty wapyk. Ipynarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'e ke kohī aja mujekwa) Pe, pandu:

—Sawa'e! Nde riki katu te me'e ke. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe. Ihē anī. Ma'e aka'u te'eha ke ama'ema'e ame'e ke ihē. A'erehe ihē ruxi ihē. A'erehe ihē ngi eho — aja Jesu pe Simā pandu.

⁹Mâte hū pira ke Simā ta pyhyk, a'erehe: "Mā!" aja Simā ta. Inamō ixo ame'e ta aja tī. "Mā!" aja tī. ¹⁰Simā rehe katu ame'e ta aja tī. Her Tian. Imu rer Juā. Ame'e mokōi Semende ra'yr. "Mā!" aja a'eta tī. Pe, Simā pe Jesu pandu:

—Pira ke pepyhyk pexo. Apo har anī. Amō kotyhar ta. Pehē ke ihē amu'e ta. A'erehe amō ta py'a ke Tupā koty pemurwak ta pexo kŷ. (Pira pepyhyk, ame'ēja saka.) Pekiye ym. (Ihē namō peho) — aja.

¹¹Pe, jarusu keruhū ke y rymy'y rehe Simā ta muhyk raho. Y ngi kyhapari ke hykŷi muhem rahā, upa katu te Simā ta hijar oho. Pe, Jesu namō a'eta oho.

Pereran ma'e u'u hũ ame'ẽ ke Jesu mukatu

(Matéu 8.1-4; Mak 1.40-45)

¹² Amõ wera rahã, amõ ok ta pe Jesu ixo. A'ep amõ sawa'e ixo. Pereran ma'e u'u hũ ame'ẽ ke namõ a'e ixo. (A'erehe amõ ta rake uhyk ym ame'ẽ ke a'e.) Pe, Jesu rehe usak rahã, Jesu ruwa koty wapyk oho. Ipynarãi pe wapyk oho. (Aja sawa'e katu te ame'ẽ ke kohĩ, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Sa'e! Nde ereputar rahã, ihẽ ke nde eremukatu katu aja akwa — aja Jesu pe.

¹³ Ijywa ke Jesu mupuku. Pe, sawa'e ãkã rehe ipo ke mujar. Pandu ipe:

—Hã! Nde ke ihẽ amukatu tar katu. Nde katu apo 'y — aja Jesu ipe.

Pe, pereran ma'e u'u hũ ame'ẽ ke pahar upa ka'ẽ oho ipe. ¹⁴ Pe, Jesu pandu ipe:

—Ame'ẽ ke amõ ta pe ebandu ym. Pahar jundéu awa tama'e pa'i koty eho. Ejumujesak nde juehe har ipe. Nde rehe usak katu ta. “Nde katu” aja pandu ta. Pe, Moise mupinim aja ma'e ke pa'i pe eme'ẽ. Ame'ẽ ke a'e hapy ta Tupã pe, ame'ẽja saka. Aja rahã, upa ka'ẽ oho nde pe aja ngã pe nde eremujekwa ta — aja sawa'e pe.

¹⁵ Jesu mukatu, ame'ẽ rehe har ngã pandu pandu oho. Pe, heta ngã jy'ar ixoty. Ima'e panduha rehe a'eta hendu uwyr. Ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ke Jesu mukatu, a'erehe a'eta uwyr tĩ. ¹⁶ Anĩ. Heta ame'ẽ ta ke Jesu hijar oho. Awa nixói te ame'ẽ pe oho. A'ep Tupã namõ pandu pandu.

Upa jupyrâtã râtã ame'ẽ ke Jesu mukatu

(Matéu 9.1-8; Mak 2.1-12)

¹⁷ Amõ wera rahã, ngã ke Jesu mu'e mu'e uĩ. A'ep parise ta ihĩ tĩ. Moise je'ẽha ke mu'e ame'ẽ ta ihĩ tĩ. Ok ta pame katu te ngi a'eta uhyk uwyr ehe. Ngariréi ywy rehe ok ta ihĩ, ame'ẽ ngi uhyk uwyr ehe. Jundéi ywy rehe ok ta ihĩ, ame'ẽ ngi uhyk uwyr ehe tĩ. Jerusarẽ ok ta ngi uhyk uwyr ehe tĩ. Tupãma'e pyrâtãha ihĩ katu ehe, Jesu rehe. A'erehe ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ke mukatu hũ. ¹⁸ Pe, upa jupyrâtã râtã ame'ẽ ke amõ sawa'e ta hupir werur reko. Kyha aja me'ẽ pe a'eta werur reko. Jesu ruwa koty a'eta mou tar katu raho. A'erehe hok pe a'eta ixo tar katu. ¹⁹ Heta te hũ ame'ẽ ta i'ãi, a'erehe marã ka ym ixeha. A'erehe ok kupe 'ar pe upa jupyrâtã râtã ame'ẽ ke a'eta hupir raho. (Ame'ẽ ok kupe ipe katu.) Pe, jupyka ke jo'ok. Ame'ẽ rupi upa jupyrâtã râtã ame'ẽ ke muju mondo. Kyha aja me'ẽ pe muju mondo, tupaham rehe. Ngã pyter pe mou. Jesu rake mou. ²⁰ Amõ ke Jesu mukatu, ame'ẽ rehe sawa'e ta jurujar katu. Ame'ẽ ke Jesu ukwa rahã, upa jupyrâtã râtã ame'ẽ pe pandu:

—Sa'e! Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Apo nde rehe ihẽ py'a jywyr katu — aja Jesu ipe.

²¹ Pe, parise ta pandu pandu a'eta jupe. Moise je'ẽha ke mu'e ame'ẽ ta namõ pandu pandu a'eta jupe. Kuja:

—Mã! Amõ pe Tupã jô riki pandu katu: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihẽ py'a jywyr katu” aja. Aja me'ẽ Jesu pandu rahã, katu ym riki. Awa te'e Jesu. A'erehe peme'ẽ riki Tupã aja jupe my. Katu ym aja — aja a'eta jupe.

²²Pe, a'eta pandu pandu a'eta jupe, ame'ë ke Jesu ukwa rahã, pandu:

—Aja ym pekwa pekwa pei. ²³Myja me'ë riki hãtã ma'eha my? Kuja my: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihë py'a jywywyr katu” aja apandu rahã, hãtã te ma'eha my? (Ame'ë ke rehe usak ym awa.) Anĩ rahã, kuja my? “Epu'am! Ewata eho!” aja apandu rahã, hãtã te ma'eha my? (Ame'ë rehe usak awa.) ²⁴Pesarahã! Tupã jô riki ahyha mukatu aja pekwaha. Tupã jô riki ipy'a mujwywyr katu. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ë ke rehe mujwywyr katu, aja pekwaha tĩ. Apo ihë tĩ. Ihë riki kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ë ke ihë, aja amujekwa ta apo. Ihë pe Tupã pandu tĩ: “Ma'e ka'u te'eha ke amõ ta ma'ema'e. Ame'ë ta rehe nde py'a emujwywyr katu” aja ihë pe. Pesarahã! Ame'ë ke pekwa ta apo — aja Jesu pandu.

A'erehe upa jupyrãtã rãtã ame'ë pe a'e pandu:

—Apandu nde pe! Epu'am! Nde kyha aja me'ë ke emupu'a! Nde rok pe ejwywyr eho inamõ — aja Jesu.

²⁵Pe, heta ame'ë ta usak uĩ ehe rahã, pahar sawa'e pu'am. Kyha aja me'ë pe nino, ame'ë ke mupu'a. Ame'ë ke hok pe raho. Oho ixo rahã, Tupã pe pandu pandu:

—Ne jô riki katu te me'ë ke — aja sawa'e pandu oho ixo.

²⁶Ame'ë rehe ngã usak rahã, pandu:

—Mã! Katu tiki! — aja.

Pe, Tupã rehe har katu ngã pandu tĩ:

—Mã! A'eramõ marã ka ym amõ ma'eha, ame'ë ke a'e ma'e katu, ame'ë ke rehe jasak katu. Mã! — aja ngã pandu.

(Arahã Jesu Tupã tĩ, aja ngã pe mujekwa katu.)

“Ihë namõ ejur” aja Rewi pe Jesu pandu

(Matéu 9.9-13; Mak 2.13-17)

²⁷Ajame'ë ke ok ta ngi Jesu uhem oho. Pe, amõ sawa'e rehe usak. Homa awa tama'e kapitã keruhũ pe tamatarer matyr ame'ë ke a'e. (A'erehe a'e ke jundéu awa ta putar ym ame'ë ke a'e.) Her Rewi. (Amõ her: “Matéu” aja.) Tamatarer matyriha renda pe wapyk uĩ. Jesu pandu ipe:

—Ihë namõ eho 'y — aja Rewi pe.

²⁸A'e pu'am. Upa katu te hijar oho. Pe, Jesu namõ oho.

²⁹Hok pe jywywyr rahã, Jesu pe imi'u ke Rewi moĩ hũ. Amõ heta tamatarer matyr ame'ë ta wapyk uĩ tĩ. Heta amõ ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ë ta wapyk uĩ tĩ. ³⁰Parise ta amõ ta ihĩ tĩ. Moise je'ëha ke mu'e ame'ë ta amõ ta tĩ. Wapyk uĩ tĩ. Parise ta kotyhar ta ke a'eta. Upa ame'ë ta je'ë je'ë hũ. Jesu namõ jum'u'e ixo ame'ë ta namõ a'eta je'ë je'ë hũ. Kuja a'eta pandu:

—Ma'ewã ame'ë sawa'e ta jaxer ame'ë ta namõ Jesu u'u uĩ my? Tamatarer matyr ame'ë ta namõ aja tĩ. U'u a'eta namõ tĩ. Katu ym aja — aja parise ta je'ë je'ë hũ.

³¹Ame'ë ke rehe Jesu hendu rahã, pandu ngã pe:

—Ma'e ahy ixo rahã, mukatuha koty amõ oho. Ahy ym rahã, mukatuha koty oho ym. (Aja apo tĩ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ë ta ihë rehe uhyk. Ipy'a juhyk. Ame'ë ke a'eta putar, a'erehe ihë rehe uhyk. Katu jupe, ame'ë ta anĩ. Ihë rehe uhyk ym.) ³²Pesarahã! Sawa'e katu aja ukwa jupe ame'ë ta pe kuja ihë apandu ym: “Tupã koty pehë py'a pemuruwak pemondo” aja. Anĩ.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, aja ukwa ame'e ta pe kuja ihē apandu katu: "Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo" aja riki — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ma'e u'uha ke hijar ame'e rehe har

(Matéu 9.14-17; Mak 2.18-22)

³³ Amō ta Jesu pe pandu:

—Juā namō jum'u'e ixo ame'e ta ma'e u'uha ke hijar hijar ixo. (Aja pyaiha ke mujekwa Tupā pe.) Tupā namō a'eta pandu pandu tī. Parise ta namō jum'u'e ixo ame'e ta aja tī. Ma'e u'uha ke hijar hijar tī. Ne namō jum'u'e ixo ame'e ta aja ym riki. Ma'e ke a'eta u'u katu ixo. Hijar ym. Ma'erehe my? — aja ipe.

³⁴ Jesu pandu:

—Sawa'e jumendar rahā, ngā mi'u matyr. Huryha mujā. Pe, ame'e pe oho ame'e ta ma'e u'uha ke hijar ym. Sawa'e namō ixo rahā, ma'e u'uha ke hijar ym. ³⁵ Ihē namō ihēma'e jum'u'eha ta ixo apo, a'erehe upa ma'e u'uha ke a'eta hijar ym. Yman rahā, ihē ke amō ta pyhyk ta raho a'eta ngi. Arahā ihēma'e jum'u'eha ta upa ma'e u'uha ke hijar ta. (Aja pyaiha ke mujekwa ta) — aja Jesu pandu.

³⁶ Myja me'e ymanihar ke my, ame'e ke Jesu pandu tī:

—Kamixa ymanihar sorok rahā, kamixa pyahu mondok, ame'e kurer ke amō mujar ym ehe. Mondok rahā, kamixa pyahu ame'e ke mujaxer ta. Pe, ixurer ke kamixa ymanihar rehe katu ym tī. ³⁷ Kawī mupupur ramō ame'e ke hyru ymanihar te pe amō purakar ym. Ame'e pe purakar rahā, mupupur we ixo rī. Pe, hyru ymanihar ke mupuk ta. Pe, kawī jyhen ta oho. Hyru ymanihar ke mujaxer ta tī. ³⁸ Pesarahā! Kawī mupupur ramō ame'e ke hyru katu ame'e pe amō purakar rahā, katu ta tiki. (Aja rahā, kawī jyhen ym ta. Hyru ke upuk ym ta tī.) ³⁹ Kawī iro ame'e ke amō u'u rahā, kawī mupupur ramō ame'e ke u'u tar ym. "Iro ame'e ke katu te" aja pandu — aja Jesu pandu.

(Jesu mu'e rahā, myja ixoha katu aja mujekwa. Ixoha pyahu aja saka. Kawī mupupur ramō, ame'ēja saka ame'e. Kamixa pyahu, ame'ēja saka ame'e tī. A'erehe parise ta mu'e, aja ixoha namō marā ka ym muparaha. Hyru ymanihar, aja saka. Kamixa ymanihar, aja saka tī, aja Jesu mujekwa.)

Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rehe har

(Matéu 12.1-8; Mak 2.23-28)

6 ¹ Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ahūi aja me'e ty rupi Jesu wata oho ixo, jum'u'eha ta namō. Pe, ame'e ke jum'u'eha ta amō amō po'ok ixo. (Ame'e ke ipo pe kamyrik. Aja pিরer ke ombor. Upa ombor rahā, ame'e ke u'u.)

² Pe, amō parise ta a'ep ixo. Ame'e ta pandu:

—Anī. Katu ym u'uha. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, aja nema'e jum'u'eha ta kamyrik rahā, katu ym. (Paraky te'e, aja saka. A'erehe katu ym.) Aja Moise je'ēha rehe panduha ihī — aja parise ta pandu.

³ (Amō rehe pyrara usak ta me'e te'e, aja Jesu mujekwa tar katu,) a'erehe a'e pandu:

—Yman Ndawi myahy te riki. Inamō ixo ame'e ta aja tī. Myahy te tī. Ame'e ta ma'eha ke Tupā je'ēha rehe pesak riki. ⁴ Ma'e u'u ame'e ke nixoi te rahā, Tupā rehe ngā jum'u'eha renda keruhū pe a'e ixo oho. Pe, mbeju a'ep ihī. Ame'e

ke u'u. Inamō ixo ame'e ta pe me'e tī. A'eta u'u tī. Ame'e mbeju ke Tupā ruwa koty pa'ihu moī, ame'eja saka. Pa'i ta jō ame'e ke u'u katu. Amō ta u'u rahā, anī. (Ndawi ta pa'i ta ym.) A'erehe Ndawi ta u'u rahā, katu ym ta tipe. (Aja Moise je'eha rehe hendu ym) — aja Jesu pandu.

⁵A'e pandu tī:

—Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ma'e ke amō ma'e, ame'e ke ihē riki apandu katu. Tupā je'eha rupi ajur ame'e ke ko ihē. Awa ihē tī — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ipo ke upa te'e jupu'a ame'e ke Jesu mukatu

(Matéu 12.9-14; Mak 3.1-6)

⁶Amō jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixo oho. A'ep ngā ke a'e mu'e uī. A'ep amō sawa'e ihī. Ipo ke upa te'e jupu'a ame'e ke a'e. Ijywa katu kotyhar ipo ke upa te'e jupu'a. ⁷A'ep Moise je'eha mu'e ame'e ta amō ihī tī. Parise ta amō ihī tī. Jesu rehe a'eta usak katu uī. Putu'uha 'ar rahā, ma'e ahy ixo ame'e ke Jesu mukatu ta my? Mukatu rahā, pandu ta ipe: “Mā! Katu ym nde erema'e. Putu'uha 'ar rahā, nde eremukatu. (Nde ereparaky te'e, ame'eja saka.) Jundéu awa ta je'eha rehe nde erehendu ym. Katu ym aja” aja Jesu pe a'eta pandu ta. A'erehe a'eta usak katu ehe uī, Jesu rehe. ⁸Ame'e ta ipy'a pe ukwa ukwa uī, ame'e ke Jesu ukwa katu. A'erehe ipo ke upa te'e jupu'a ame'e pe pandu:

—Epu'am! Se heta ame'e ta pyter pe ejur! — aja riki.

Sawa'e pu'am. Heta ame'e ta pyter pe pu'am oho. ⁹Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Ihē pe pepandurahā! Putu'uha 'ar rahā, myja jundéu awa je'eha mujekwa my? Myja riki katu my? Ko amō ta rehe amō pyraa usak rahā, katu my? Ko mai rahā, katu my? Ko amō ta ke jukwa rahā, katu my? Ko jukwaha ke muputu'u rahā, katu my? Myja katu my? Pepandurahā! — aja ngā pe pandu.

¹⁰Pe, ngā rehe juramā usak. Pandu ym awa. A'erehe ipo ke upa te'e jupu'a ame'e pe pandu:

—Nde po epirar 'y! — aja.

Ipo ke sawa'e pirar rahā, upa puku oho ipe. Imembek katu oho ipe tī. Upa katu. ¹¹Ame'e ke rehe usak rahā, parise ta parahy te ehe, Jesu rehe. Jundéu awa je'eha rehe hendu ym, aja ukwaha naī, a'erehe parahy. Pandu pandu a'eta jupe:

—Myja Jesu ke japyhyk ta my? Pe, jajukwa — aja parise ta pandu pandu a'eta jupe.

Jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar

(Matéu 10.1-4; Mak 3.13-19)

¹²Amō pytun ramō rahā, ywy'ā rehe jeje te Jesu jupir oho. A'ep Tupā namō pandu pandu u'am. Aja te'e xu'em oho. ¹³Wera rahā, jumu'eha ta ke mujy'ar. Ame'e ta ngi har awa py mokōi sawa'e ta ke jo'ok. Ame'e ta pe pandu:

—Pehē riki ihē amondo ta ame'e ta ke apo 'y — aja.

¹⁴Ame'e ta rer kuja. Ko Simā. Amō her moī ehe. “Petu” aja her moī ehe. Ko Andere amō tī. Simā mu a'e. Tian amō tī. Ko Juā amō tī. Tian mu a'e. Amō Siri tī. Amō Matoroméu tī. ¹⁵Amō Matéu tī. Amō Tome tī. Amō Tian tī. Apéu ra'y'r a'e. Amō Simā tī. Sero aja amō ta ipe tī. (“Sero” aja pandu rahā, jundéu

awa tama'e ywy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem, aja mujekwa.)
¹⁶ Amō Jun tī. Tian ra'yr a'e. Ko Jun Ikario amō tī. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk ta werur.

Ngā ke Jesu mu'e. Ahy ixo ame'e ta ke mukatu tī.

(Matéu 4.23-25)

¹⁷Pe, ame'e ta namō ywy'ā ngi wyjy oho. Ywy ipe katu ame'e pe a'eta uhyk. Amō jumu'eha ta heta a'ep ixo tī. A'ep Jundéi ywy ngi uhyk uwyr ame'e ta heta ixo tī. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr ame'e ta amō tī. Heta ixo tī. Tir ok ta ngi uhyk uwyr ame'e ta amō tī. Sinō ok ta ngi uhyk uwyr ame'e ta amō tī. Heta ixo tī. Sinō ok ta y ramūi rake ihī. Tir ok ta aja tī. Y ramūi rake ihī tī. ¹⁸Jesu pandu ame'e ke rehe johu ngā hendu uwyr. Ma'e ahy ixo ame'e ta ke mukatu, ame'e ke rehe johu ngā uhyk uwyr tī. Ajā ipy'a rehe ihī ame'e ta uhyk uwyr ehe tī. Ame'e ta ke a'e mukatu tī. ¹⁹Ima'e pyrātāha namō ngā ke mukatu hū. A'erehe upa ngā ipo ke mujar tar katu ehe. Muja ehe rahā, upa katu oho ipe.

Huryha rehe har. Pyaiha rehe har tī.

(Matéu 5.1-12)

²⁰Jumu'eha ta rehe Jesu usak. Pandu:

—“Tupā rehe har jakwa ym jande” aja pekwa ame'e ta mā peja pehē rury katu pe'am.

Ixotyhar ta aja pemuruwak ta. Pe, inamō pexo ta, a'erehe mā peja pehē rury katu pe'am.

²¹ Amō myahy rahā, ma'e ke u'u ta. Aja Tupā putar ame'e ke pema'ema'e tar katu te rahā, mā peja pehē rury katu pe'am. Upa peputar ame'e ke Tupā muwyr katu ta.

Ma'e peka'u te'eha ke pema'e, a'erehe pejixi'u apo. Ame'e ke Tupā pe pepandu. Aja rahā, mā peja pehē rury katu ta pe'am. Pepuka ta tī.

Tupā ipy'a jywyr ta pehē rehe, a'erehe pehē rury katu pe'am.

²²⁻²³ —Mā! Pehē rury katu pehē. Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe pehē rehe amō ta parahy. Pehē ke putar ym tī. Pehē rehe juru ai ngā tī. “Peme'e ta jaxer ai” aja pehē rehe har pandu naī tī. Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe upa aja ta. Aja rahā, pehē rury katu pexo. Pehē ruryha namō pepor pepor pexo. Pehē aja ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'e ta tī. Ame'e ta ke pehē ramūi ta mupyrara tī. Aja pehē ke amō ta mupyrara ta tī. Anī. Tapijar te'e we ihē rehe pejurujar katu. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ywa pe pehēma'e hū ta, a'erehe pehē rury katu pe'am.

²⁴ —Apo pehēma'e hū namō pexo, a'erehe pehē rury katu pe'am.

Mā! I'i atu we rahā, pepyai ta. (Amō ta rehe pekyty'ym.) A'erehe pehē ke Tupā mupyrara hū ta.

²⁵ “Ma'e ke japutar ym te apo. Upa katu te jandema'e kohī apo, a'erehe Tupā ke japutar ym” aja pepandu ame'e ta. Mā! Tupā koty pehēma'e nixói te ta. Myahy te hū, aja saka nixói te ta. Mā! Tupā mupyrara hū ta pehē ke.

“Upa katu te jandema'e kohī, a'erehe Tupā ke japutar ym” aja apo pepuka puka ame'e ta. Mā! Pepyai ta. I'i atu we rahā, pejixi'u hū ta. Tupā mupyrara ta, a'erehe pejixi'u hū ta.

²⁶—Yman Tupā je'e'ha pandu ame'e ta ran rehe har amō ta pandu: “Katu peme'e ta” aja naī. Te'e riki. A'engi Tupā mupyrara hū riki. A'erehe: “Mā! Katu peme'e ta” aja pehē rehe har pandu naī rahā, mā pepyai pe'am. Ymanihar ta aja Tupā mupyrara ta my tī — aja Jesu pandu.

Huwajan ta rehe ipy'a katu

(Matéu 5.38-48; Matéu 7.12; Ruk 23.34; At 7.60; Hom 12.17-21)

²⁷A'e pandu tī:

—Ihē rehe hendu ame'e ta pe ihē apandu katu. Pehē ruwajan ta rehe pepy'a katu. Pehē rehe parahy ame'e ta rehe pepy'a katu tī. ²⁸“Mā peja pehē ke Tupā mahy” aja pandu ame'e ta pe kuja pepandu: “Mā peja pehē rehe Tupā usak katu” aja ipe. Pehē ke mahy ame'e ta rehe har Tupā namō pepandu katu. (“Mā peja esak katu ehe” aja Tupā namō pepandu.) ²⁹Nde ruwa amō nupā rahā, aja emujywyr ym ipe tī. Mā peja nde ruwa wajar a'e nupā tī. Nema'e kamixa ke amō raho rahā, mā peja nema'e xirur raho tī. ³⁰“Nema'e aputar” aja nde pe amō pandu rahā, ame'e ke eme'e ipe. Nema'e ke amō pyhyk rahā, ame'e mujy-wyriha ke epandu ym ipe. ³¹Pehē pe ma'e ke amō ta ma'ema'e katu, ame'e ke peputar. Aja pemujywyr ipe tī. Katu ame'e ke pema'ema'e ngā pe tī.

³²⁻³⁵—Pehē rehe ipy'a katu ame'e ta rehe jō pepy'a katu rahā: “Mā! Peme'e katu ame'e ke” aja pehē rehe har Tupā pandu ym. Pesarahā! Jaxer ame'e ta aja tī. Ipy'a katu ehe ame'e ta rehe jō ipy'a katu tī. (Mā! Pehē ruwajan ta rehe pepy'a katu ta me'e te'e tī.)

—Pe, pehē pe ma'e katu ame'e ke ma'e. Ame'e ta rehe jō pepy'a katu rahā! “Mā! Peme'e katu ame'e ke” aja pehē rehe har Tupā pandu ym tī. Pesarahā! Jaxer ame'e ta aja tī. Ma'e katu ame'e ke ma'e katu. Ame'e ta rehe jō ipy'a katu tī. (Mā! Pehē ruwajan ta rehe pepy'a katu ta me'e te'e tī.)

—Amō ta pe tamatarer pemupyta rahā, ame'e ke pehē pe mujywyr ta, aja pekwa. A'erehe ame'e ta pe pemupyta katu. Aja rahā: “Mā! Peme'e katu ame'e ke” aja pehē rehe har Tupā pandu ym. Pesarahā! Jaxer ame'e ta aja tī. Aja mupyta tī. Juja katu te mujywyr tī, aja ukwa. Aja ym pehē! (Pehē ruwajan rehe pepy'a katu.) Ame'e ta rehe pesak katu tī. Tamatarer ke pemupyta katu. Mujywyriha ke peputar ym pexo. Aja rahā Tupā koty nema'e heta te hū ta. “Tupā ra'yr ta” aja ta pexo. Tupā riki ywatehar te ke a'e. Upa ngā rehe katu ame'e ke a'e ma'ema'e. “Ne jō riki katu te me'e ke” aja pandu ym ame'e ta rehe a'e usak katu tī. Jaxer ame'e ta rehe aja tī. Usak katu tī. Upa ngā rehe aja tī. Usak katu tī. Aja Tupā. ³⁶Pehē rehe pehē pái keruhū pyrara usak. Aja amō ta rehe pepyrara pesak tī — aja Jesu pandu.

“Katu ym nde” aja amō rehe har epandu ym

(Matéu 7.1-5; Hom 2.1-3)

³⁷A'e pandu tī:

—Amō ta rehe har kuja ym pepandu: “Peme'e ta katu ym” aja. Aja pepandu rahā, aja juja katu te pehē rehe har Tupā pandu ta tī. A'erehe aja ym pepandu. Kuja amō ta rehe har kapitā pe pepandu ym: “Peme'e riki katu ym. A'erehe emahy” aja pepandu ym. Pepandu ym rahā, aja pehē rehe har Tupā pandu ym ta tī. “Katu ym pehē” aja a'e pandu ym ta tī.

—Amō rehe peparahy rahā, pehē py'a pemujywyr katu ehe. Aja rahā, pehē katu ym rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywyr katu ta tī.

³⁸—Amō ta pe ma'e ke peme'e katu. Aja rahā, pehē pe ma'e ke Tupā me'e katu ta tī. Tyryhem aja pehē pe muwyr ta. Jete har te ke! I'ar koty te we muwyr ta, pehē pe. Myja me'e amō ta pe ma'e ke pema'e, aja juja katu te pehē pe Tupā ma'e ta tī — aja Jesu pandu.

³⁹Myja me'e eha ym te ame'e my, ame'e ke jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Mokōi eha ym te ame'e ta ixo rahā, marā ka ym jumokōi wataha. Ipo re he a'eta jupyhyk wata oho rahā, janam ha pe te'e mokōi oho ta. (Aja eha ym te aja ym pehē tī. Jete har te ke pejumu'e katu rahā, ame'e ke amō ta pe pemu'e katu ta. Janam ha aja pejawy ym ta.) ⁴⁰Jumu'eha riki mu'eha aja ym. Mu'eha 'ar koty te we ukwa ym. Pe, upa katu te jumu'e rahā, mu'eha aja a'e tī. Ukwa katu ta tī.

⁴¹—Ne mu re ha ke myra kurer mupuk, ame'e re he nde eresak. (Aja rahā, ta'yr mi ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e.) Mā peja ame'e re he har ekwa ekwa ym exo. Nde re ha re he myra keruhū mupuk riki. (Aja rahā, mäte hū nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Katu ym aja.) Mā peja ame'e re he har ekwa ekwa py exo.

⁴²—Kuja ne mu pe ebandu my: “Éi! Sa'e! Nde re ha ngi myra kurer ke ihē ajo'ok ta” aja. (Aja rahā, kuja riki: “Ta'yr mi ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Ame'e ke mā peja ehijar” aja nde erebandu.) Mā! Nde eresak ym my? Nde re ha re he myra keruhū ihī. (Aja rahā, mäte hū nde ereka'u te'eha ke nde erema'e.)

—Mā! Mokōi nde erekwaha namō nde erexo. Nde re ha ngi myra keruhū ke ejujo'ok py. (Aja rahā, mäte hū nde ereka'u te'eha nde erema'ema'eha ke nde erehijar katu py.) Aja rahā, upa ma'e ke nde eresak katu ta. Pe, nde mu re ha ngi myra kurer ta'yr mi nde erejo'ok katu ta. (Aja rahā, nde mu pe nde erebandu: “Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehijar” aja nde erebandu katu) — aja Jesu pandu.

I'a re he har

(Matéu 7.16-20; Matéu 12.33-35)

⁴³A'e pandu tī:

—Ma'eywa'y hury katu rahā, i'a katu riki. Pe, ma'eywa'y hury ym rahā, i'a ym. ⁴⁴I'a katu rahā, ma'eywa'y re he har amō ukwa katu ta. (Ma'eywa'y hury katu, aja ukwa katu ta.) Pesarahā! Juruwe'y ngi akaju ke amō po'ok ym te. Japekā'y ngi waja ke amō po'ok ym te tī. ⁴⁵Aja amō tī. I'a aja amō re he har amō ta ukwa katu tī. Katu ame'e ke amō ma'ema'e rahā, sawa'e katu ame'e ke a'e, aja amō ta ukwa. (I'a katu, ame'ēja saka.) Jaxer ame'e ke amō ma'e rahā, sawa'e katu ym ame'e ke a'e, aja amō ta ukwa. (I'a ym, ame'ēja saka.) Ipy'a pe ukwa ukwa ixo, ame'e ke amō pandu. A'erehe i'a ym aja: “Katu ym a'e” aja ehe har ukwa katu awa — aja Jesu pandu.

Ok mujāha re he har

(Matéu 7.24-27)

⁴⁶A'e pandu tī:

—Ihē pe nde erebandu: “Éi! Sawa'e! Nde katu!” aja. Mā! Aja panduha jō. Anī. Ihē apandu ame'e ke re he nde erehendu ym rahā, katu ym aja. ⁴⁷Ihē re he amō uhyk. Pe, ihē je'ēha re he amō hendu katu. Pe, aja ma'ema'e. Esarahā! Ehe

har ihē amujekwa ta pehē pe. ⁴⁸Ok ke mujā a'e. Kuja y rake mujā. Ywykwar ypyr pykūi katu. Itahu rehe uhyk oho. Ame'ē 'ar pe ok pyter ke jytyka. Ok pyter ke hātā jytyka. Pe, y tiha rahā, ok ke u'ar ym. Ok pyter hātā jytyka, a'erehe y ombor ym.

⁴⁹—Amō anī. Ihē je'ēha rehe amō hendu tipe. Pe, aja a'e ma'e ym. Ame'ē riki amō koty ok ke mujā. Kuja, y rake mujā tī. Ok pyter ke hātā ym jytyka. Pe, y tiha rahā, upa munde raho. Pahar ok ke y ombor oho. Tū! Mā! Tyapu hū! — aja Jesu pandu.

Homa awama'e miasu ke Jesu mukatu

(Matéu 8.5-13)

7 ¹Upa aja me'ē ngā pe Jesu pandu rahā, a'engi oho. Kapana'ū ok ta pe oho. ²A'ep amō sawa'e ixo. Homa awa ke a'e. (Jundéu awa ym a'e.) Sonda tama'e kapitā ke a'e tī. Ima'e miasu ahy ixo. Ame'ē riki amō miasu 'ar koty te we katu ame'ē ke ipe. Manō tate a'e. ³Pe, Jesu uwyriha rehe har kapitā ukwa rahā, jundéu awa tamūi ta ke ixoty a'e mondo. Tamūi ta pe pandu:

—“Ihēma'e miasu ke emukatu ejur. Pahar ejur” aja Jesu pe peme'u peho — aja tamūi ta pe kapitā pandu.

A'erehe tamūi ta oho. ⁴Jesu rehe uhyk rahā, pandu ipe:

—Sa'e! Kapitā panduha ke nde erema'e rahā, katu ta tiki. ⁵Jundéu awa ta rehe a'e ipy'a katu. Jandema'e jy'ariha renda ke a'e riki mujā tī — aja Jesu pe.

⁶Tamūi ta pandu, a'erehe a'eta namō Jesu oho. Kapitā rok pe uhyk tate rahā, ixoty ehe katu ame'ē ta ke kapitā mondo tī. Kapitā je'ēha ke a'eta raho. Kuja Jesu pe kapitā rehe katu ame'ē ta pandu oho:

—Sa'e! Ehendurahā! Kuja kapitā pandu: “Ihē rok pe nde erexe rahā, ihē ruxī riki. Amō awa ihē. Nde aja jundéu awa ym ihē tī. ⁷A'erehe nde koty ihē atu aho ym tī. Esarahā! Epandu jō! Pe, ihēma'e miasu katu ta oho. ⁸Akwa katu ihē. Ihēma'e kapitā je'ēha rehe ihē ahendu katu tī. Pe, ihē je'ēha rehe amō sonda ta hendu katu tī. Amō pe ihē apandu: ‘Eho!’ aja. Pe, pahar a'e oho. Amō pe ihē apandu: ‘Ejur sel!’ aja. Pe, pahar a'e uwyr. Ihēma'e miasu pe ihē apandu: ‘Eparaky eho!’ aja. Pe, a'e paraky oho. A'erehe paite nde erepandu rahā, se ihēma'e miasu katu ta, aja akwa katu” — aja Jesu pe pandu.

⁹Ame'ē ke Jesu hendu rahā: “Mā! Katu tiki!” aja ukwa. Uwak rahā, haikwer rupi uwyr ame'ē ta pe pandu:

—Mā! Sonda tama'e kapitā jurujar katu te ihē rehe. Ihē apandu pehē pe. Aja jundéu awa ta jurujar ym ihē rehe. Amō ywy pe nixōi. Jundéu awa tama'e ywy pe nixōi tī. A'eramō akwa — aja Jesu pandu.

Arahā mukatuha ke pandu. Pe, kapitāma'e miasu katu oho. ¹⁰Sonda tama'e kapitā rok pe ehe katu ame'ē ta jō jywyr oho rahā, kapitāma'e miasu katu aja a'eta usak.

Ixawa'e manō ame'ē membyr ke Jesu mukwera

¹¹Ku'ē rahā har pe we Naī ok ta pe Jesu oho. Inamō jumu'e ixo ame'ē ta oho tī. Inamō heta ngā oho tī. ¹²Ok ta kurar rukwen rehe uhyk tate rahā, ok ta ngi heta uhem uwyr ixo. Manō ame'ē ke jytyk ta raho reko tī. Ixawa'e manō ame'ē membyr ke a'e. Peteihar ke a'e. Heta ok ta pe har ta kūjā namō uwyr

ixo. ¹³Usak ehe rahā, pyrara Jesu usak ehe, ixawa'e manō ame'e ke rehe. Pandu ipe:

—Ejixi'u ym! — aja kūjā pe.

¹⁴Pe, kaixā koty oho. Ipo ke mujar ehe rahā, sawa'e ta hupir raho ame'e ta pyta. Pe, Jesu pandu:

—Sa'e! Ihē apandu nde pe: “Epu'am!” — aja riki.

¹⁵Pahar manō ame'e ke wapyk tī. Kwera katu uī. Pandu pandu a'e tī. Imāi pe Jesu pandu:

—Ko ne membyr. Kwera katu tī — aja ipe.

¹⁶(Pyrātā te ame'e ke kohī, aja ngā ukwa.) A'erehe Tupā rehe har katu ngā pandu tī.

—Mā! Katu tiki! Tupā je'eha ke pandu ame'e ke jande namō ixo apo! Katu te ame'e ke a'e. Ima'e awa ta ke Tupā muhā katu uwyr, jundéu awa ta ke — aja ngā pandu.

¹⁷Pe, Jesu rehe har ngā pandu pandu oho. Jundéi ywy rupi pandu oho. Hake ywy ihī ame'e rupi pandu oho tī. “Ngā ke Jesu mukatu” aja riki pandu oho ngā.

Jesu koty sawa'e ta ke Juā mujahukiha mondo

(Matéu 11.2-19)

¹⁸Upa ame'e mukatuha rehe har Juā pe inamō jumu'e ixo ame'e ta pandu tī. Arahā kyndaha pe Juā ixo. Pe, inamō jumu'e ixo ame'e ta ngi har mokōihar pe jō Juā pandu.

—Pejur! Pesarahā! ¹⁹Sawa'e te pe ma'e ke peme'u peho. Kuja: “ ‘Amō sawa'e uwyr ta' aja ihē apandu. Nde riki ame'e ke my? Ame'e ym rahā, amō sawa'e rehe jaharō ta my?’ ” aja peme'u peho — aja Juā pandu mokōihar pe.

²⁰Pe, Jesu koty mokōihar ta oho. Uhyk ehe rahā, pandu ipe:

—Nde koty jande ke Juā mujahukiha muwyr. A'e pandu nde pe: “Amō sawa'e uwyr ta” aja a'e pandu. Nde riki ame'e ke my? Anī rahā, amō sawa'e rehe jaharō ta my? — aja Juā muwyr ame'e ta pandu ipe.

²¹Anī. Jesu pandu ym. Kuja a'e ma'ema'eha mujesak. Kuja. Arahā heta ahy ixo ame'e ta ke mukatu hū. Ājā ipy'a rehe ihī ame'e ta ke mukatu hū tī. Eha ym te ame'e ta ke mukatu hū tī. ²²Pe, Juā muwyr ame'e ta pe pandu:

—Juā koty pejywyр peho. Pesak ramō ame'e ke upa pepandu ipe. Pehendu ame'e ke upa pepandu ipe tī. Kuja. Eha ym te ame'e ke apo ma'e ke usak katu tī. Wata ym te ame'e ke apo wata katu tī. Pereran ma'e u'u hū ame'e ta ke apo upa ka'e oho ipe tī. Ma'e hendu ym te ame'e ta ke apo ma'e hendu katu tī. Manō ame'e ta ke kwera katu tī. Pyrara ixo ame'e ta pe myrandu katu ke amō ta pandu raho tī. A'erehe hury katu ixo apo 'y. ²³Pe, ihē rehe jurujar katuha ke hijar ym rahā, hury katu a'e ixo. Aja Juā pe pepandu peho — aja Jesu pandu.

—Hā! Japandu ta jaho kŷ — aja sawa'e ta.

(Ahy ixo ame'e ta ke Jesu mukatu. Manō ame'e ta ke mukwera katu tī. Aja rahā, a'e riki Kirisutu, kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e, aja mujekwa katu.)

²⁴Juā muwyr ame'e ta jywyр oho rahā, Juā rehe har Jesu pandu ngā pe:

—Amukwehe te awa nixói te ame'e pe Juā rehe pesak peho rahā, ma'e pesak peho my? Sawa'e pitu te'e ame'e ke rehe pesak peho my? Anī. Aja ym

Juā. (Pyrātā a'e. Pahar amō koty koty ukwaha ke mondo ym a'e.) ²⁵ Ima'e mundeha katu te ame'e ke namō ixo, ame'e sawa'e rehe pesak peho my? Anī. Aja ym tī. Pesarahā! Aja mundeha katu te ame'e ke namō ixo ame'e ta kapitā keruhū rok pe ixo. Ma'e katu te ame'e ke namō jō ixo ame'e ta a'ep ixo tī. Kapitā keruhū rok pe ixo tī. (Juāma'e aja ym. Ima'e mundeha katu te ame'e namō a'e ixo ym.) ²⁶ Ihē pe pepandu! Awa rehe pesak peho my? Tupā je'ēha pandu ame'e ke rehe pesak peho my? A'e tiki. Pesarahā! Apandu katu pehē pe. Ymanihar te Tupā je'ēha pandu ame'e ta 'ar koty te we Juā riki Tupā je'ēha pandu ame'e ke a'e. (A'ehehe Juā rehe pehendū katu ta me'e te'e.) ²⁷ Ta'yr rehe har kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja Tupā pandu:

“Ne ndutar koty myrandu raho ame'e ke ko ihē amondo py.

Nde ereho Tate rahā, ngā py'a ke ihē koty a'e muruwak ta mondo” aja panduha ihī. (Ame'e mondo py ame'e ke Juā.)

²⁸—Apandu pehē pe. Upa katu te sawa'e ta 'ar koty te we Juā katuha ke. Pe, amō ixo. Apo myrandu katu pandu oho ame'e ta Juā 'ar koty te we katuha. Myrandu ke ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'e ta pandu pandu. Juā pandu, a'e riki ymanihar ta 'ar koty te we katu. Apo anī. Ihēma'e jumu'eha ta myrandu katu ke pandu. Ame'e ta Juā 'ar koty te we katuha. Ihēma'e jumu'eha ta ma'e ukwa ym ame'e ta ke, aja pekwaha naī. Anī. Ame'e ta katu te, aja Tupā ukwa katu — aja ngā pe Jesu pandu.

²⁹ Jesu rehe heta ngā hendu. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'e ta hendu ehe tī. Amukwehe te Juā mujahuk ame'e ta ke a'eta. (Ame'e ta jaxer te, aja amō ta ukwaha.) Ame'e ta Tupā je'ēha rehe hendu katu. “Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Tupā koty pehē py'a pemuruwak” ame'e Tupā je'ēha rehe hendu katu. A'ehehe Juā mujahuk. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke hijar aja mujekwa.) ³⁰ Parise ta anī. Putar ym. Ame'e ta pandu: “Jande ke Juā mujahuk ame'e ke japutar ym. Tupā mujekwa ame'e ke rehe jahendu tar ym tī” aja riki. Moise je'ēha mu'e ame'e ta aja tī. Tupā mujekwa ame'e ke rehe hendu tar ym tī.

³¹ Jesu pandu tī:

—Myja me'e ihē ke putar ym ame'e ta my? Kuja nahā my? ³² Ame'e ta riki kurumī ra'yr ta aja saka. Kūjātāi ta aja tī. Jumusarāiha ke a'eta mujā. Muhepyha renda pe wapyk. Pe, wajar ta pandu: “Huryha rehe jande jayngar tipe. Pepurahāi ym. Pyaiha rehe jayngar tipe. Pejixi'u ym tī” aja wajar ta pe pandu.

³³—Aja apo jundēu awa ta ixo ame'e ta tī. Juā mujahukiha uwyr rahā, ma'e u'uha ke a'e hijar. (Aja pyaiha ke mujekwa.) Kawī ke u'u ym te tī. Pe, ehe har pepandu: “Ipy'a rehe ājā ihī ame'e ke a'e. Katu ym a'e” aja pandu naī. (Pehē rury ym ehe. Wajar ihī, ame'ēja saka pehē tī.)

³⁴—Pesarahā! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Juā aja ym ihē. Upa ma'e ke ihē a'u. Kawī a'u we tī. Pe, ihē rehe har pepandu: “Pesarahā! Ma'e u'u hū ame'e ke a'e. Kawī ngi ka'u ame'e ke a'e” aja ihē rehe pandu naī. Katu ym aja. “Jaxer ai ame'e ta rehe katu ame'e ke a'e. Homa awa tama'e kapitā keruhū rehe tamatarer matyr ame'e ta rehe katu ame'e ke a'e tī. Katu ym aja” aja riki ihē rehe har pandu naī tī. Tupā muwyr ame'e ke ihē, aja a'eta putar ym. Jundēu awa ta hury ym ihē rehe. (Jumusarāiha wajar saka.)

³⁵—Pesarahā! Tupā koty ipy'a ke amō muruwak rahā, Tupā riki upa ma'e ke ukwa katu, aja a'e ukwa katu — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, kuja riki. Juā ke Tupā muwyr. Juā ma'ema'eha katu, aja Tupā ukwa. Jesu ke Tupā muwyr tī. Pe, Jesu ma'ema'eha katu, aja Tupā ukwa tī. Aja Tupā kotyhar ta ukwa katu tī, aja mujekwa.)

Parise rok pe Jesu oho

³⁶ Jesu pe parise pandu:

—Ihē rok pe e'u ejur — aja ipe.

Pe, hok pe inamō uhyk rahā, wapyk. Ma'e ke u'u uī. ³⁷ Ame'ē ok ta pe amō kūjā ixo. Kūjā ixo te'e ame'ē ke a'e. Parise rok pe ma'e ke Jesu u'u uī, aja hendu. A'erehe ixoty oho. Ma'e piheha ke raho. Ita parasuku pe ihī, ame'ē ke raho. ³⁸ Pe, Jesu py rake wapyk uī. Jixi'u uī tī. Aja ipy ke makym. Pe, i'a puku ame'ē pe ipy ke muxikā rahā, ipy ke juru pe pyter pyter tī. (Aja ipy'a moī moī ehe.) Pe, ma'e piheha ke jyhen ehe. ³⁹ Ame'ē rehe parise usak. Hok pe Jesu ke muhyk ame'ē ke a'e. Her Simā. A'e jupandu jupe uī:

—Peme'ē sawa'e Tupā je'ēha pandu ame'ē ke rahā, kūjā rehe har ukwa ta tipe. Ipy ke pyhyk pyhyk, ame'ē rehe har ukwa ta tipe. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē kūjā ke a'e, aja a'e ukwa ta tipe — aja Jesu rehe har Simā jupandu jupe uī.

⁴⁰ Ame'ē ke Jesu ukwa, a'erehe pandu:

—Simā! Ma'e ke ihē apandu ta nde pe — aja.

Simā pandu:

—Ere! Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Ependurahā! — aja ipe.

⁴¹ Pe, kuja Jesu pandu ipe:

—Ko mokōi sawa'e ta ixo. Tamatarer jar ngi tamatarer ke ame'ē ta pyhyk. Petei sawa'e heta te hū pyhyk. Amō heta ym pyhyk. ⁴² Pe, ijar pe marā ka ym mujywyriha. A'erehe mokōi sawa'e ta pe ijar pandu: “Ere! Katu apo 'y. Tamatarer pemujiwyr ym ta me'ē te'e. Upa ihē aharāi apo 'y” aja. Aja rahā, mokōi sawa'e ta ngi har myja me'ē sawa'e riki ijar rehe ipy'a katu te my? — aja Jesu Simā pe.

⁴³ Simā pandu:

—Tamatarer heta te hū pyhyk, ame'ē riki ipy'a katu te. Tamatarer mujiwyriha ijar harāi, a'erehe ipy'a katu te, aja nahā my — aja ipe.

Jesu pandu:

—A'e tŷ. Nde erepandu katu — aja.

⁴⁴ Simā pe pandu we rahā, kūjā koty uwak.

—Simā! Kome'ē kūjā rehe esarahā! Ko nde rok pe ihē ajur rahā, y ke nde eremoi ym. Ihē py kutukiha ke. (Aja jundēu awa ma'eha ke.) Kome'ē kūjā anī. Ihē py ke kutuk. Eha rykwer pe kutuk. Pe, i'a pe muxikā tī. ⁴⁵ Ahyk rahā, ihē rehe nde erejuman ym tī. “Ko nde erejur katu” aja nde erepandu ym. Kome'ē kūjā anī. Ihē ahyk rahā, ihē py ke pyter pyter. Putu'u ym a'e. Aja ipy'a katuha mujekwa. ⁴⁶ Ihē ākā rehe ma'e ka pihe katu ame'ē ke nde erejyhen ym. (Aja nde rury katuha ke nde eremujekwa ym.) Kūjā anī. Ihē py rehe ma'e piheha ke jyhen. Aja ipy'a katuha mujekwa. ⁴⁷ A'erehe ihē apandu nde pe. Ihē rehe ipy'a katu te ha ke kūjā mujekwa. (Aja rahā, Tupā koty ipy'a muruwak aja mujekwa.) A'erehe Tupā ipy'a jywyr ehe. Ma'e ka'u te'eha ke kūjā ma'ema'e. Tupā ipy'a jywyr ehe. Ta'yr mi ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, Tupā ipy'a jywyr ehe. Ta'yr mi ma'e. A'erehe ta'yr mi ipy'a katuha amō mujekwa tī — aja Simā pe pandu.

⁴⁸Pe, kūjā pe Jesu pandu:

—Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywywyr — aja ipe.

⁴⁹Myrape 'ar pe amō ta wapyk uī. Ame'ē ta jupandu a'eta jupe uī:

—Mā! Awa ko my? Esarahā! Amō ke rehe ipy'a jywywyr ame'ē ke a'e. Tupā a'e my tī — aja jupandu a'eta jupe uī.

⁵⁰Pe, kūjā pe Jesu pandu:

—Ihē rehe nde erejuruja katu, a'erehe nde ke Tupā muhā katu. Ererahā! Eho katu — aja ipe.

Jesu namō kūjā ta oho

8 ¹Ku'ē rahā har pe we amō amō ok ta rupi Jesu ohoho ixo. Awa renda rupi ohoho ixo tī. “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak. A'e putar aja pexoha pyahu aja pexo katu. Aja rahā: ‘Ihē kotyhar ta ke pehē’ aja a'e pandu ta” ame'ē myrandu katu ke pandu pandu oho ixo. Jumu'eha ta inamō oho tī, awa py mokōi ame'ē ta ke. ²Inamō kūjā ta oho tī. Amukwehe amō kūjā ta py'a ngi ājā ke Jesu muhem mondo. Ame'ē kūjā ta oho inamō tī. Amukwehe amō ma'e ahy ixo ame'ē ta ke mukatu tī. Ame'ē kūjā ta oho inamō tī. Ko Mari Mandare oho inamō tī. Amukwehe te awa po wajar mokōi ājā ta ke Jesu muhem mondo ingi. ³Ko Joa oho inamō tī. Ku rakehar ke a'e. Ku riki Ero rok pe ma'e ke ma'ema'e ixo ame'ē ke a'e. Ko Susā oho inamō tī. Ko amō kūjā ta heta oho inamō tī. Upa ame'ē ta ma'e ke me'ē katu, Jesu ta pe. Ima'e tamatarer ke me'ē. Ame'ē namō ma'e ke johu jo'ok jo'ok ngā pe.

Ma'e ra'ī muhāi me'ē rehe har

(Matéu 13.1-9; Mak 4.1-9)

⁴Heta ngā ixoty jy'ar uwyr. Amō amō ok ta ngi jy'ar uwyr ixoty. Ame'ē ta pe myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke Jesu pandu:

⁵—Ma'e ra'ī ke amō sawa'e muhāi oho. Kupixa pe ma'e ra'ī muhāi rahā, awa rape rupi amō ha'ī u'ar. A'ep amō ta pyrū ehe. Ma'ewyra ta u'u amō tī. ⁶Amō ma'e ra'ī ita ty rupi u'ar. Ame'ē hywōi rahā, te'e manō. Ita ty rupi y nixōi, a'erehe te'e manō. ⁷Amō ma'e ra'ī juruwe ty rupi u'ar. Juruwe namō hywōi. Pe, juruwe tiha py oho, a'erehe ma'e ra'ī hywōi rahā, hury ym. A'erehe i'a ym. ⁸Amō ma'e ra'ī ywy katu ame'ē rehe u'ar. A'ep hury katu. I'a hū tī. Hymbo rehe heta te hū i'a ihī. Sē (100) aja hetaha. Aja hymbo pame katu te i'a ihī — aja Jesu pandu.

A'e pandu tī:

—Pesarahā! Pekwa tar katu rahā, ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e! — aja ngā pe Jesu pandu.

Myja me'ē ma'e ke my ame'ē rehe har

(Matéu 13.10-17; Mak 4.10-12)

⁹I'i we myja me'ē ma'e ke my, ame'ē rehe har jumu'eha ta pandu:

—Ma'e ame'ē my? — aja Jesu pe.

¹⁰Pe, a'e pandu:

—Apo amō kotyhar Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak ame'ē ke a'e putar katu. “Ihēma'e a'e” aja a'e pandu. “Ame'ē

ke nema'e jumu'eha ta pe emujekwa” aja Tupā ihē pe pandu. Amō ta pe anī. Amujekwa ym ta. A'erehe myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke apandu pandu. Aja rahā, amō usak usak tipe. Anī. Ukwa ym te ame'ē rehe har. Amō hendu hendu tipe. Anī. Ukwa ym te tī — aja Jesu pandu.

Myja me'ē ma'e ra'ī my, ame'ē ke Jesu mujekwa

(Matéu 13.18-23; Mak 4.13-20)

¹¹ A'e pandu tī:

—Myja me'ē ma'e ra'ī my, ame'ē rehe har amujekwa ta apo 'y. Ma'e ra'ī riki Tupā je'ēha aja saka. ¹² Ma'e ra'ī awa rape rupi u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe amō ta hendu tipe. Pe, ame'ē ta rehe Satana uhyk ta. (Ājā ramūi a'e. Ma'ewyra u'u uwyr, ame'ēja saka.) Pe, Tupā je'ēha ke upa mukanim a'eta ngi. Aja rahā, Tupā rehe jurujar ym. Pe, ame'ē ke Tupā muhā ym.

¹³ —Ma'e ra'ī ita ty rupi u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe hurryha namō hendu katu tipe tī. (Pahar hywōi, ame'ēja saka.) Anī. Pyta katu ym. Heta ym jahy rahā, jurujar katu we rī. Pe, Tupā rehe jurujar katu, a'erehe amō ta putar ym. Mahy riki tī. A'erehe jurujar katuha ke hijar. (Warahy upa jukwa, ame'ēja saka.)

¹⁴ —Ma'e ra'ī juruwe ty rupi u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe hendu tipe tī. Pe, ixoha rehe har a'eta jumupyai ixo, a'erehe Tupā je'ēha harái. Upa ipy'a ngi mukanim. Tamatarer hū pyhykiha rehe jō ukwa ukwa ixo, a'erehe Tupā je'ēha harái tī. Jumuhuryha rehe jō ukwa ukwa ixo tī, a'erehe Tupā je'ēha harái tī. Upa mukanim ingi tī. A'erehe Tupā rehe har ukwa tar ym. A'erehe ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ym. (I'a ym, ame'ēja saka.)

¹⁵ —Ma'e ra'ī ywy katu ame'ē rehe u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe hendu katu tī. Ipy'a pe ihī katu. Hendu katu te ehe tī. Amō koty uwak ym oho, a'erehe ma'e katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. (I'a heta hū, ame'ēja saka) — aja Jesu pandu.

Araparin rehe har

(Mak 4.21-25)

¹⁶ A'e pandu tī:

—Araparin amō hapy rahā, pander pe jupyk ym. Myrape wyr pe moī ym tī. Anī. Ywate pukwar. Aja rahā, ok pe ngā ixo rahā, wera katu ipe. Wera katu, aja Tupā rehe har ukwa ta. ¹⁷ Ihē amu'e ame'ē ke ame'ēja saka. Apo mukanim, ame'ēja saka. I'i atu rahā, upa mujekwa ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka. Apo jupyk, ame'ēja saka. I'i atu rahā, upa pirar ta, ame'ēja saka. (Aja rahā, juehe har Tupā mujekwa ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka.)

¹⁸ —Pesarahā! Ma'e pehendu ame'ē ke pekwa katu pexo. Tupā rehe har ukwa tar katu. Aja rahā, ame'ē pe amō we Tupā mujekwa ta. Ta'yr te mi ukwa, aja amō ta ukwaha nāi. Anī. Ame'ē ke upa katu te Tupā mukanim ta ingi. Aja rahā, ukwa ym te ta — aja jumu'eha ta pe Jesu mujekwa.

Jesu māi ta rehe har

(Matéu 12.46-50; Mak 3.31-35)

¹⁹ Jesu māi ixoty oho. Imu ta oho ixoty tī. Hake uhyk ym ehe. Heta te hū ngā, a'erehe marā ka ym uhykiha ehe. ²⁰ Pe, amō pandu oho ipe:

—Soroka pe ne māi ixo. Ne mu ta amō tī. Ne namō pandu tar katu — aja Jesu pe.

²¹Pe, heta ame'e ta pe Jesu pandu:

—Tupā je'eha rehe hendu, pe, pandu: “Katu. Tupā je'eha mujekwa, aja ihē ama'e-ma'e ta” aja. Aja pandu ame'e ta ihē māi aja tī. Ihē mu ta aja tī — aja ngā pe pandu.

Ywytu keruhū ke Jesu muputu'u

(Matéu 8.23-27; Mak 4.35-41)

²²Amō wera rahā, jarusu keruhū pe Jesu opor oho. Jumu'eha ta opor oho tī. Ame'e ta pe pandu:

—Ypa ruwái koty jaha jaho — aja Jesu.

Pe, sosok mondo. ²³Pe, aha oho ixo rahā, Jesu ukwer oup. Pe, pahar ywytu keruhū uhyk ehe. Ypa rupi peju hū. Jarusu keruhū pe y ke oho rāi. Tate jere oho. ²⁴Pe, Jesu ke jumu'eha ta mupak oho. Pandu ipe:

—Sa'e! Jande jajere Tate jaho — aja Jesu pe.

Pe, pu'am rahā, ywytu keruhū pe Jesu pandu:

—Mā peja ym! Eputu'u katu ihē pe — aja.

Pahar ywytu keruhū putu'u! Y kotok keruhū pe pandu tī:

—Mā peja ym! Ewapyk katu — aja.

Pahar y kotok keruhū wapyk katu te uī tī. ²⁵Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Mā! Pehē namō ihē axo. Ihē rehe pejurujar ym. Katu ym aja — aja Jesu.

A'eta mukahem riki. Kyje tī. Jupandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! Pyrātā te ame'e ke kohī. Je'eha rehe ywytu keruhū hendu katu! Y kotok keruhū aja tī. Hendu katu ehe tī. Mā! Myja me'e sawa'e ko my? — aja a'eta jupe.

Ipy'a rehe ājā ihī ame'e ke Jesu mukatu

(Matéu 8.28-34; Mak 5.1-20)

²⁶Pe, ypa ruwái rehe Jesu ta aha oho, jarusu keruhū pe. Jera ywy koty oho. Ame'e ywy Ngariréi ywy kupe koty ihī. ²⁷Pe, jarusu keruhū ngi Jesu uhem oho rahā, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Ok ta pe har ame'e ke a'e kwe. Ipy'a rehe ājā ihī ame'e ke a'e tī. Yman jawe te'e ixo rī, a'erehe hok pe pyta ym te. Kangwerupa rupi ixo ame'e ke a'e. Itakwar rupi kangwerupa ihī. ²⁸⁻²⁹Pe, ājā ihī katu ehe rahā, awa nixói te ame'e pe sawa'e ke mujan mujan mondo. Sawa'e ke amō ta pukwar kwe. Ita tupaham pe ipo apyr pukwar. Ipyta ke pukwar tī. Anī. Ten! Aja ame'e ke upa te'e mohok. Pe, awa nixói te ame'e pe ājā mujan mondo. Pe, Jesu rehe sawa'e usak rahā, ahem hū ixo. Jesu ruwa koty u'ar. (Aja sawa'e katu te ame'e ke kohī aja mujekwa.) Ājā pe Jesu pandu:

—Sawa'e ngi ehem eho — aja.

A'erehe Jesu pe sawa'e hātā pandu:

—Jesu! Nde riki Tupā ra'yr! Ywatehar ke a'e. Ema'e ym ihē pe. Ihē apandu nde pe, emahy ym ihē ke — aja Jesu pe.

³⁰Pe, Jesu pandu ipe:

—Ma'e nde rer? — aja ipe.

—Ihē rer riki: “Heta” — aja.

Sawa'e py'a rehe heta te hū ājā ta ihī, a'erehe: “Heta” aja pandu. ³¹Pe, Jesu pe ājā ta pandu:

—Mupyraraha renda pe jande ke emondo ym we rī. Aja emahy ym we jande ke rī — aja ipe.

³²Pe, petete kure ta ixo. Ame'e ke rehe ājā ta usak. Heta te hū kure ta i'āi. Ywy'ā rupi kāpī u'u ixo. Jesu pe ājā ta pandu:

—Kure ta koty jaho tar katu — aja.

—Ere! — aja Jesu.

³³A'erehe sawa'e ngi ājā ta uhem oho. Kure ta pe ixo oho. (Ka'u te'e hū uwak.) Pe, kure ta upa katu te ujan oho. Upen te'e hū ame'e pe u'ar oho. Ypa pe u'ar. Upa katu te y jukwa.

³⁴Ame'e ke kure usakiha ta usak rahā, ame'e rehe har ok ta pe pandu pandu oho. Amō ta renda rupi pandu pandu oho tī. ³⁵Pe, ame'e ke rehe ngā usak oho tī. Jesu rehe uhyk rahā, sawa'e rehe usak. A'eramō ājā ta uhem oho ingi, ame'e ke rehe usak. Jesu rake wapyk uī. Ima'e mundeha namō ixo apo 'y. Apo ka'u te'e ym tī. Pe, upa ngā kyje ingi, Jesu ngi. (Sawa'e pyrātā te hū ko ixo, aja ukwa, a'erehe kyje ingi.) ³⁶Sawa'e ke Jesu mukatu, ame'e ke rehe usak ame'e ta upa ame'e rehe har ngā pe pandu. ³⁷Pe, Jesu ngi upa jera ywy pe har ta kyje. (Sawa'e pyrātā te hū ko ixo, aja ukwa.) A'erehe kyje ngā ingi. (Amō we ngāma'e kanim ta, ame'e ke putar ym tī.) A'erehe pandu ipe:

—Sengi eho — aja Jesu pe.

A'erehe jarusu keruhū pe Jesu opor oho. Oho ingi. ³⁸Oho tate rahā, sawa'e pandu ipe. A'eramō ājā ta uhem oho ingi ame'e ke a'e. Kuja pandu:

—Sawa'e! Ne namō ihē aho ta — aja Jesu pe.

³⁹A'e pandu:

—Anī. Nde rok pe ejywyr eho. Nde ke Tupā mukatu, ame'e rehe har epandu eho — aja sawa'e pe.

Pe, hok pe mujywyr mondo. Pe, ok ta rupi sawa'e pandu pandu oho. “Mā! Katu tiki. Ihē ke Jesu mukatu” aja pandu pandu oho.

“Ihē rajyr emukatu ejur” aja Jái pandu

(Matéu 9.18-19; Mak 5.21-24)

⁴⁰Ypa ruwái koty Jesu jywyr oho. Y rymy'y rehe uhyk rahā, heta ngā harō u'am ehe. Huryha namō ame'e ta pandu:

—Ko nde erejur! — aja Jesu pe.

⁴¹Pe, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Her Jái. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda kapitā ke a'e. Huwa koty ipynarāi pe a'e wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'e ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pandu hū ipe:

—Ihē rok pe jaho! ⁴²Ihē rajyr ahy oup. Manō tate oup. Emukatu ejur! — aja Jesu pe.

Awa py mokōi warahy 'ar ame'e ke tajyr. Tajyr petēihar ke.

Kūjā ke Jesu mukatu

(Matéu 9.20-22; Mak 5.25-34)

Pe, Jái namō Jesu oho ixo rahā, heta ngā jumujar mujar hū te'e oho ixo tī. ⁴³Heta ame'e ta pyter pe amō kūjā oho ixo. Jaiha pupur hū ame'e ke a'e. Awa py mokōi warahy 'ar rahā, aja te'eha a'e. [Mukatuha ta pe upa katu te tamatarer ke me'e me'e. Anī. Mukatu ym te a'e ke.] ⁴⁴Jesu raikwer rupi uwyr. Pe,

heta ame'ē ta rupi asa oho. Pe, Jesuma'e mundeha apyr ke pyhyk. Pahar jaiha pupur ame'ē ke putu'u katu ipe. ⁴⁵ Jesu pandu:

—Awa ihē ke pyhyk my? — aja.

Upa ngā pandu:

—Anī ihē — aja ipe.

Petu pandu:

—Sawa'e! Mā! Ukwa ym awa! Nde rake rupi heta ngā ixo. Mujar mujar hū tī — aja ipe.

⁴⁶ Jesu pandu:

—Jete har te ke! Ihē ke amō pyhyk! Ihēma'e pyrātāha uhem oho. Amukatu amō ke, a'erehe ihēma'e pyrātāha uhem, aja akwa katu — aja riki.

⁴⁷ Pe, ngā ukwa ym ha rupi asa oho ym ta, aja kūjā ukwa. A'erehe Jesu rake oho. Ryrýi riki. Jesu rake wapyk oho. Pe, ngā pyter pe upa pandu. Ma'erehe Jesu ke pyhyk my, ame'ē rehe har upa pandu. Pahar katu oho jupe, ame'ē rehe har pandu tī. ⁴⁸ Pe, Jesu pandu ipe:

—Éi, kūjā! Upa ma'e ahyha ke amukatu, ame'ē rehe nde erejuru har katu, a'erehe nde katu apo 'y. Ejoywyr katu eho — aja kūjā pe.

Jái rajyr ke Jesu mukwera katu

(Matéu 9.23-26; Mak 5.35-43)

⁴⁹ Pe, pandu ixo rahā, kapitā rok ngi amō pandu uwyr, Jái rok ngi. Kuja Jái pe pandu:

—Nde rajyr manō ramō te. Mā peja mu'eha jywyr oho. Nde rajyr manō táí — aja sawa'e ta pandu. ("Mu'eha" aja pandu rahā: "Jesu ke" aja a'eta ukwa.)

⁵⁰ Sawa'e ta panduha rehe Jesu hendu rahā, Jái pe pandu:

—Anī. Nde py'ahu te'e. Ihē rehe nde erejuru har katu, aja rahā jō katu ta tiki. Pe, nde rajyr katu ta tī — aja Jesu ipe.

⁵¹ Pe, hok pe uhyk rahā, heta ame'ē ta pe pandu:

—Se pepyta. Soroka pe pepyta — aja Jesu.

Kuja jō inamō hok pe ixo oho. Ko Petu. Juā amō tī. Tian amō tī. Ipái amō tī. Imāi amō tī. Ame'ē ta jō. Heta ame'ē ta soroka pe pyta. ⁵² Kūjātāi manō, a'erehe a'ep pe har ta jixi'u hū. Ahem ehe ixo tī. Pe, Jesu pandu:

—Pejixi'u ym. Kūjātāi manō ym. Ukwer te'e oup — aja ngā pe.

⁵³ —Héi! Héi! Mā! Ukwa ym a'e — aja upa a'ep har ta puka puka hū ehe. Kūjātāi manō te, aja a'eta ukwa. A'erehe puka puka hū ehe. ⁵⁴ Kapy pe ixo rahā, ipo ke Jesu pyhyk. Pe, pandu:

—Kūjātāi! Epu'am! — aja Jesu.

⁵⁵ Pe, pahar kwera katu. Pu'am tī. Pe, imāi pe Jesu pandu:

—Ma'e ke eme'ē ipe. U'u ta — aja.

(Ma'e u'u rahā, ixuwe katu a'e aja ukwa katu, a'erehe aja Jesu pandu.) ⁵⁶ Ipái ta pandu:

—Mā! Mā katu tiki! — aja.

Jesu pandu:

—Myja kwera katu my, ame'ē rehe har amō ta pe pepandu ym te — aja ipái ta pe.

Petu ta pe aja tī. "Pepandu ym" aja pandu tī.

Awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mondo

(Matéu 10.5-15; Mak 6.7-13)

9 ¹Pe, awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar. Pandu: —Ihē je'ēha rupi amō ta py'a ngi ājā ta ke pemuhem pemondo. Ihēma'e pyrātāha namō aja tī. Pemuhem pemondo tī. Ihē je'ēha rupi ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu tī. Ihēma'e pyrātāha namō aja tī. Pemukatu tī — aja Jesu pandu.

²Pe, ame'ē ta ke mondo rahā, kuja pandu tī:

—Kuja pepandu pandu peho: “Ixoty ipy'a ke amō muruwak rahā, Tupā pandu ta ipe: ‘Ihēma'e nde’ aja. A'erehe mā peja pehē py'a ke ixoty pemuruwak” aja ngā pe pepandu peho. Ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu tī. ³Peho rahā, pehēma'e ke peraho ym te. Pehē mi'u ke peraho ym. Tamatarer ke peraho ym tī. Mokōi kamixa ke peraho ym tī. Pehē kupe pe ma'e ryrū peraho ym tī. Myra te'e pehē po pe peraho ym tī. Myra rehe te'e wata ame'ē ke. ⁴Amō ta rok pe pehyk, pe, pehē pe ijar pandu: “Ko nde erejur katu. Ihē rok pe epyta katu” aja. A'ep pepyta katu we rī. Ame'ē ok ta pe pexo rahā, ame'ē rok pe jō peker. Ame'ē rok pe jō ma'e ke pe'u tī. (Aja rahā, ijar pandu py ame'ē ke parahy ym ta.)

⁵—Pehē ke amō ta putar ym rahā, ame'ē ok ta ngi pehem peho. “Ko nde erejur katu. Se epyta katu” aja pandu ym te awa. Aja rahā, pehem peho. Peho rahā, pehē py ngi wykyu'i pejuhyk pembor. Ame'ē ke a'ep pe har ta usak rahā, a'ep pe har ta ke Tupā putar ym tī, aja pemujukwa ta ngā pe tī — aja Jesu pandu.

⁶Upa Jesu pandu rahā, jumu'eha ta oho. Amō amō ok ta rupi ohoho. Myrandu katu ke pandu pandu oho. Oho ixo rahā, ahy ixo ame'ē ta ke a'eta mukatu.

Eroma'e ukwaha

(Matéu 14.1-12; Mak 6.14-29)

⁷Ero kapitā ke a'e. Ngariréi ywy pe har tama'e kapitā ke. Pe, upa Jesu ma'e-ma'e ame'ē rehe har hendu. Amō ta pandu:

—Jesu riki Juā mujahukiha ke. Juā ke Tupā mukwera katu muhem tī — aja Jesu rehe har pandu naī.

A'erehe ame'ē hendu rahā, Ero ka'u te'e. ⁸Amō ta pandu:

—Anī. Jesu riki Eri. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke jywyr uwyr a'e tī — aja Jesu rehe har pandu naī tī.

Amō ta pandu:

—Anī. Ymanihar te Tupā je'ēha pandu ame'ē ke kwera katu uhem tī — aja Jesu rehe har pandu naī tī.

⁹Pe, Ero pandu:

—Anī. Amukwehe amō pe apandu: “Juā ākā emondok eho ingi” aja. (Juā manō te, aja akwa katu. A'erehe Jesu riki Juā ym, aja akwa katu.) Pe, awa peme'ē my? Māte hū ehe har ihē ahendu — aja.

Pe, Jesu rehe Ero usak tar katu tipe. Ukwa tar katu ehe har.

5.000 hetaha ta pe ngā mi'u ke Jesu me'ē

(Matéu 14.13-21; Mak 6.30-44; Juā 6.1-14)

¹⁰Pe, Jesu mondo ame'ē ta jywyr uwyr ixoty. Upa katu te ma'ema'eha ke pandu ipe. Pe, ame'ē ta namō jō Jesu oho. Mesái ok ta pe oho. ¹¹Pe, ame'ē ke hetaha ta ukwa rahā, haikwer rupi ngā oho tī. Uhyk rahā, Jesu pandu:

—Ko pejor katu — aja hetaha ta pe.

Tupā rehe har kuja pandu: “Apo amō koty Tupā mujekwa. Pyahu ame'e ke. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak, ame'e ke a'e putar katu. Ixoty ipy'a muruwak rahā: 'Ihēma'e ke a'e' aja a'e pandu” aja Jesu pandu pandu ngā pe. Ahy ixo ame'e ta ke mukatu tī.

¹²Pe, warahy ka'aruk koty rahā, awa py mokōi jumu'eha ta uhyk uwyr ehe. Pandu ipe:

—Ko awa nixōi te ame'e pe jaxo. Ngā mi'u nixōi te se. Aerehe hetaha ta ke emujywyr emondo. Paite ok ta rupi ngā oho ta. Ame'e rupi imi'u ngā jo'ok ta. Ukweriha renda a'ep ihī tī. Amō awa renda rupi aja tī — aja Jesu pe.

¹³Jesu pandu:

—Anī. Ame'e ke pehē atu peme'e me'e ngā pe — aja jumu'eha ta pe. A'eta pandu:

—Pira ka'e mokōi jō kohī. Mbeju, awa po wajar peteihar upa jō kohī tī. Ame'e uhyk ym ta ngā pe. Amō heta te hū jajo'ok ym rahā, uhyk ym ta ngā pe. Ngā heta te hū kote'e ixo — aja Jesu pe.

¹⁴Kuja, 5.000 sawa'e ta a'ep ixo nahā my. Sawa'e ta jō manga rahā, aja hetaha ta ixo nahā my. Pe, Jesu pandu:

—Amō koty koty ngā ke pemu'y'ar. Ko 50 hetaha nahā. Se amō 50 nahā. Paite amō 50 nahā. Aja pame katu te. “Pewapyk” aja pepandu ngā pe — aja jumu'eha ta pe.

¹⁵Pe, aja jumu'eha ta mu'y'ar. Upa ngā pe pandu:

—Pewapyk — aja riki.

Pe, wapyk. Se 50 hetaha. Se amō 50. Paite amō 50. Aja pame katu te. ¹⁶Pe, mbeju ke Jesu pyhyk. Pira ka'e amō. Ywa rehe ma'ā. Pe, pandu:

—Ne jō riki katu te me'e ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu — aja Tupā pe.

Pe, mbeju mopok. Ame'e ke jumu'eha ta pe me'e. Pira ka'e mupen tī. Ame'e ke me'e tī. Pandu:

—Ngā pe peme'e me'e peraho — aja Jesu.

¹⁷Upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Pyta we ame'e ke jumu'eha ta matyr matyr. Wasākā pe matyr. Kuja, awa py mokōi wasākā mutryhem.

Jesu rehe har Petu pandu

(Matéu 16.13-19; Mak 8.27-29)

¹⁸Pe, amō rahā, Tupā namō jeje Jesu pandu u'am. Jumu'eha ta uhyk uwyr ehe. Jesu pandu:

—Ihē rehe har ngā pandu rahā, myja pandu my? — aja jumu'eha ta pe.

¹⁹Ame'e ta pandu:

—Kuja amō ta: “Juā mujahukiha nde” aja je. Amō ta: “Eri nde. Ymanihar Tupā je'eha pandu me'e ke” aja je tī. Amō ta: “Amō ymanihar Tupā je'eha pandu ame'e ke kwera katu uhem. Ame'e ke nde” aja je tī — aja Jesu pe.

²⁰A'e pandu:

—Pehērahā! Myja ihē rehe har pekwa my? — aja jumu'eha ta pe.

Petu pandu:

—Nde riki Kirisutu! Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke nde — aja Jesu pe.

Manōha rehe har Jesu pandu

(Matéu 16.20-23; Mak 8.30-33)

²¹Pe, Jesu pandu:

—Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke ihē. Ame'e rehe har amō ta pe pepandu ym te — aja jumu'eha ta pe.

²²A'e pandu tī:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ko apandu pehē pe. Ihē ke amō ta mahy hū ta. Jundéu awa tamūi ta putar ym te ihē ke tī. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū aja tī. Moise je'ēha mu'e ame'e ta aja tī. Ihē ke putar ym te tī. Ihē ke amō ta jukwa ta. Pe, mokōi aker rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu kotyhar ta ke

(Matéu 16.24-28; Mak 8.34-9.1)

²³Upa ngā pe Jesu pandu:

—Ihē namō amō ixo tar katu rahā, ima'e putariha ke hijar ta me'e te'e. Pe, Tupā putar ame'e ke ma'ema'e ta me'e te'e. Wera rahā pame katu te ima'e putariha ke mukanim ta me'e te'e tī. Pe, ihē namō tapijar te'e we oho ta me'e te'e. ²⁴Amō manō tar ym. A'erehe a'e pandu nai: “Anī. Jesu rehe ajurujar ym ihē” aja. Aja rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Ihē rehe amō jurujar katu, a'erehe a'e ke amō ta jukwa. Aja rahā, Tupā namō aja te'e ta a'e ixo. ²⁵Kome'e ywy keruhū pe ma'e katu ame'e ke heta te hū ihī. Upa ame'e ke amō pyhyk. Matyr hū tī. Pe, manō rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Aja rahā, marā ka ym katuha.

²⁶—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ngi amō huxī rahā, ihē ruxī ta ingi tī. Ihē amu'e ame'e ke ngi amō huxī rahā, ame'e sawa'e ngi ihē ruxī ta tī. Ihē ajywyw rahā, ihē ruxī ta ingi. Katu te ha namō ihē ajywyw ta. Papa-ma'e katu te ha namō ajywyw ta tī. Ima'e je'ēha rahoha tama'e katu te ha namō ajywyw ta tī. Arahā ihē ngi huxī ame'e ta ngi ihē ruxī ta tī. ²⁷Pesarahā! Apandu pehē pe! Ihē riki kapitā keruhū te. Ame'e ke pehē ngi har amō ta usak ta. Ixuwe katu ixo rahā, usak ta, manō ym we ta rī — aja ngā pe Jesu pandu.

Moise namō Jesu pandu. Eri namō pandu tī.

(Matéu 17.1-13; Mak 9.2-8)

²⁸Upa ame'e ke Jesu pandu rahā, kuja a'e ukwer nahā my, awa po wajar mokōi. Pe, ywy'a keruhū pe oho. Petu ke raho. Juā amō tī. Tian amō tī. Tupā namō pandu oho. ²⁹Pe, Tupā namō pandu u'am rahā, huwa ke amō koty uwak oho. Ima'e mundeha ke ituwyw te hū. ³⁰⁻³¹Pahar ywa pe har weraha namō mokōi sawa'e ta uhem. (Wera te hū rahā, Tupā pete'e ixo aja mujekwa katu.) Ko ymanihar te Moise ke uhem. Ymanihar te Eri amō tī. Jesu namō a'eta pandu pandu u'am. Kuja a'eta pandu inamō:

—Jerusarē ok ta pe nde eremanō ta. Aja Tupā putar ame'e ke nde erema'e ta — aja Jesu pe.

³²Petu ta riki ukwer katu te. Pe, upak rahā, Jesuma'e katu te ha rehe a'eta usak. Mokōi sawa'e ta inamō pu'am u'am, ame'e ke rehe a'eta usak tī. ³³Pe, mokōi sawa'e ta oho ixo ingi rahā, Jesu pe Petu pandu:

—Sawa'e! Ko jande johu jaxo, a'erehe katu tiki. Pehē mahapyr pe mahapyr xipa ke jamujā ta. Ko nde pe amō. Moise pe amō tī. Eri pe amō tī. (Aja rahā, amō we pepyta we ta my) — aja Petu Jesu pe.

Ukwa ym ma'e panduha ke, a'erehe aja Petu pandu.

³⁴Pe, Petu pandu u'am rahā, ywa takāxīha uhyk a'eta rehe. Takāxīha rysāha uhyk a'eta rehe. Pe, ywa takāxīha pe mokōi sawa'e ta ixe oho rahā, Petu ta kyje. Usak ame'ē ke ngi kyje. ³⁵Pe, ywa takāxīha ngi panduha uwyr. Kuja:

—Ko riki ihē ra'yr. Katu asak ame'ē ke a'e. Ihēma'e ke a'e. A'e pandu ame'ē ke rehe pehendū katu — aja.

³⁶Panduha putu'u rahā, jeje Jesu ixo. Upa usak ame'ē ke amō ta pe Petu ta pandu ym te. Arahā pandu ym te rī.

Kurumī py'a rehe ājā ihī
(Matéu 17.14-18; Mak 9.14-29)

³⁷Ame'ē ku'ē rahā, ywy'ā keruhū ngi Jesu ta wyjy oho. Wyjy uwyr ixo rahā, heta ngā uhyk ixoty. ³⁸Heta ame'ē ta ngi har amō sawa'e pukāi Jesu pe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Apandu nde pe. Ihē ra'yr rehe esarahā! Peteī-har ke a'e. ³⁹Ipy'a rehe ājā ihī rahā, pahar ahem ahem a'e. Mumanō manō a'e ke reko tī. Aja rahā, juru ke tyjūi hū. A'e ke mahy hū tī. Pe, he'ō te rahā, uhem oho ingi. ⁴⁰Ne namō jumu'e ixo ame'ē ta pe ihē apandu hū: “Ājā ke pemuhem pemondo ingi” aja riki. Anī. Marā ka ym muhemiha — aja Jesu pe.

⁴¹A'e pandu:

—Mā! Apo pehē pexo ame'ē ta! Mā! Tupā pyrātāha rehe pejurujar ym! Katu ym aja. Aja te'e pehē namō ihē axo ym ta. Pejurujar ym ha namō aja te'eha ihē py'ahu te'e ahendu. Anī. Aja ym ta — aja ngā pe.

Pe, sawa'e pe pandu:

—Nde ra'yr ihē pe erur — aja ipe.

⁴²Pe, kurumī uwyr ixo rahā, a'e ke ājā ityk. Ywy rehe ityk. Pe, mumanō manō hū. Ājā pe Jesu pandu:

—Ehem eho ingi — aja.

Pe, uhem oho. Aja mukatu, pe, ipái pe raho. ⁴³Tupāma'e pyrātāha rehe har ngā pandu:

—Mā! Katu tiki! Katu hū — aja.

Manōha rehe har Jesu pandu tī
(Matéu 17.22-23; Mak 9.30-32)

Jesu ma'eha rehe har ngā pandu pandu ixo rī:

—Mā! Katu te me'ē a'e my! — aja.

Arahā jumu'eha ta pe Jesu pandu:

⁴⁴—Ko ihē apandu ame'ē ke pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. Aja rahā, peharái ym ta. Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Pesarahā! Ihē rehe ihē ruwajan ta ke amō muhyk ta werur — aja riki.

⁴⁵Anī. Ame'ē panduha ke jumu'eha ta ukwa ym. Mujekwa ym Jesu, a'erehe ukwa ym. Jumu'eha ta kyje ingi, a'erehe ame'ē rehe har pandu ym we ipe tī.

Katu te ame'ë rehe har

(Matéu 18.1-5; Mak 9.33-37; Siri 2.3-5; 1 Petu 3.4; 1 Petu 5.5)

⁴⁶ Jumu'eha ta je'ë je'ë hũ a'eta jupe u'am:

—Jande ngi har awa riki katu te ame'ë ke my? — aja a'eta jupe.

⁴⁷ Ame'ë ta ukwa ukwa u'am ame'ë ke Jesu ukwa rahã, ta'yn ke pyhyk. Pe, hake mupu'am. ⁴⁸ Pandu:

—Kome'ë ta'yn ke hok pe mupyta katu. Ihë kotyhar ke, a'erehe pandu ipe: “Ko nde erejur katu. Ihë rok pe epyta katu” aja. Aja rahã, ihë ke hok pe mupyta katu tĩ, ame'ëja saka tĩ. Ihë pe: “Ko nde erejur katu” aja pandu rahã, ihë pái pe: “Ko nde erejur katu” aja pandu tĩ, ame'ëja saka tĩ. Ihë ke ihë pái muwyr ame'ë ke ihë. Pehë ngi har amõ kuja ukwa: “Katu ym ame'ë ke ihë” aja ukwa. Aja rahã, ame'ë ke katu te aja Tupã ukwa — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Ehe katu ame'ë rehe har

(Mak 9.38-40)

⁴⁹ Juã pandu:

—Sawa'e! Paite amõ sawa'e rehe jasak. Ame'ë riki nde je'ëha rupi ãjã ta ke muhem katu mondo, ngã py'a ngi. Jande namõ ixo ym a'e, a'erehe japandu ipe: “Anĩ. Mã peja ym. Jesu je'ëha rupi ãjã ta ke emuhem ym emondo” aja sawa'e pe jande japandu — aja Jesu pe.

⁵⁰ Pe, Juã ta pe Jesu pandu:

—Anĩ. Aja ym pepandu ipe. Amõ riki pehë ruwajan aja ym rahã, pehë rehe katu ame'ë ke a'e — aja Juã ta pe.

Jesu ke amõ ok ta pe har ta putar ym

⁵¹ Ywa pe Jesu ke Tupã mujywywyr ta, ame'ë angaha ke rehe uhyk tate rahã, Jesu pandu:

—Jerusarë ok ta pe ihë aho ta kÿ — aja.

Pe, ixoty oho ixo. ⁵² Amõ sawa'e ta ke mondo py. Pe, sawa'e ta oho. Samari ywy pe amõ ok ta ihĩ. Ame'ë pe oho. (A'ep Jesu rehe ukweriha renda ke mukatu oho.) ⁵³ Anĩ. A'ep pe har ta putar ym. (Jesu riki jundéu awa ke, a'erehe putar ym.) Jerusarë ok ta jaxer aja a'ep pe har ta ukwaha naĩ. Jerusarë ok ta pe Jesu oho ixo, aja a'ep pe har ta ukwa, a'erehe putar ym tĩ. ⁵⁴ Ame'ë ke Tian ukwa rahã, Jesu pe pandu. Juã aja tĩ. Jumu'eha ta ke mokõi. Kuja pandu:

—Sawa'e! Ame'ë ok ta pe har ta ke tata mai ta my. (Nde ke putar ym ame'ë ta ke a'eta.) Ywa ngi tata keruhũ ke japandu ta. Aja nde ereputar my? — aja Jesu pe.

⁵⁵ Jesu uwak rahã, pandu a'eta pe:

—Anĩ. Peja ym! — aja Tian ta pe.

⁵⁶ Pe, amõ ok ta pe Jesu ta oho.

Jesu namõ amõ ta oho ta tipe

(Matéu 8.18-22)

⁵⁷ Pe, a'eta oho ixo rahã, amõ sawa'e pandu ipe:

—Nde ereho ame'ë pe ne namõ ihë aho ta kÿ tĩ — aja Jesu pe.

⁵⁸ A'e pandu ipe:

—Hokwar rupi so'o ukwer. Haity pe ma'ewyra ta ukwer tĩ. Ihẽ anĩ. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur. Pesarahã! Ihẽ akeriha renda nixói — aja ipe. (Aja rahã, inamõ oho rahã, hok te nixói ta, aja mujekwa katu. Sawa'e jetehear te oho ta my, ame'ẽ ke Jesu manga, a'erehe aja pandu.)

⁵⁹ Amõ sawa'e pe Jesu pandu:

—Ihẽ namõ eho — aja ipe.

Sawa'e pandu:

—Sa'e! Anĩ we rĩ. Ihẽ rok pe ajywyr we ta rĩ. Papa manõ rahã, ihẽ riki ajytym ta. Arahã jõ ne namõ ihẽ aho ta kȳ — aja Jesu pe.

⁶⁰ A'e pandu:

—Anĩ. Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta manõ aja saka ixo. Ame'ẽ ta riki manõ te ame'ẽ ke jytytm ta. Ne anĩ. Ihẽ namõ ejur apo 'y. “Tupã kotyhar ta aja pemuruwak” aja epandu eho apo 'y — aja sawa'e pe.

⁶¹ Amõ sawa'e pandu:

—Sa'e! Ne namõ ihẽ aho ta kȳ. Kuja py ta rĩ. Ihẽ rok pe aho we ta rĩ. Papa ta pe ihẽ apandu ta: “Ihẽ aho ta kȳ” aja ta. Upa rahã, ne namõ ihẽ aho ta kȳ — aja Jesu pe.

⁶² A'e pandu ipe:

—Mandi'i'y ke purure pe amõ jytytm rahã, hok pe purure mujywyr jywyrm ym. Kupixa pe pyta. Aja Tupã rehe har amõ pandu pandu oho rahã, hok pe jywyrm jywyrm oho rahã, katu ym tiki. (Jywyrm jywyrm rahã, ihẽ namõ oho te ta, aja mujekwa ym. Katu ym aja) — aja Jesu pandu.

Kuja, 72 sawa'e hetaha ta ke Jesu mondo

10 ¹ Ajame'ẽ ke amõ heta sawa'e ta pe Jesu pandu: “Ihẽ koty pejur. Ihẽma'e ta ke pehẽ pexo” aja riki. Jesu jandema'e sawa'e te. Kuja, 72 sawa'e ta ke jo'ok. Ame'ẽ ta ke jumokõi mokõi pame katu te mondo. Jesu oho ta ame'ẽ rupi ame'ẽ ta ke mondo py. Ok ta rupi mondo. Awa renda rupi mondo tĩ. ² Ame'ẽ ta pe pandu:

—Heta te hũ ngã ixo. Ihẽ rehe har pandu oho ame'ẽ ta anĩ. Heta ym. A'erehe Tupã namõ pepandu. “Sawa'e te! Ne je'ẽha pandu oho ame'ẽ ta ke emondo. Heta emondo. Aja rahã, nde koty ngã py'a ke ame'ẽ ta muruwak ta” aja Tupã pe pepandu. ³ Peho apo 'y. Pesarahã! Arapuharan rehe jangwate usak rahã, marã ka ym arapuharan ujan oho ingi. Arapuharan ta aja saka pehẽ. Pehẽ ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mahy tar katu tĩ. (Arapuharan ke jangwate pyhyk, ame'ẽja saka.) A'erehe peta kȳ. ⁴ Te'e peho. Peho rahã, tamatarer ryr peraho ym. Ma'e ryr pehẽ kupe pe peraho ym tĩ. Mokõi pehẽ py rehe har peraho ym tĩ. Peho pexo rahã, i'i atu pehẽ rehe uhyk ame'ẽ ta namõ pepyta ym. Pahar peasa peho. ⁵ Amõ rok pe pehyk rahã, pepandu py: “Mã peja kome'ẽ rok pe har ta rehe Tupã usak katu” aja. ⁶⁻⁷ Pe, ok jar pandu: “Katu. Ko pejur katu! Se pepyta” aja rahã, Tupã usak katu ta ehe. Ame'ẽ rok pe jõ pepyta katu. Pehẽ mi'u ke ok jar me'ẽ. Ame'ẽ ke pe'u katu. Parakyha pe ma'e ke ijar me'ẽ me'ẽ katu. Aja ihẽma'e parakyha ke pehẽ, a'erehe pehẽ pe ijar werur ame'ẽ ke pe'u katu. Amõ amõ rok pe pehẽ mi'u pekekar ym peho.

—Anī. Ok jar putar ym rahā: “Katu. Ko pejur katu. Se pepyta” aja ym pandu rahā, peho ingi. Katuha pepandu ame'e ke pehē rehe jywyr ta, ame'ēja saka. Pehē rehe Tupā usak katu ta.

⁸—Amō ok ta pe peho, pe, a'ep pe har ta mupyta katu rahā, ma'e ke pehē pe ngā werur ame'e ke pe'u katu. ⁹A'ep ahy ixo ame'e ta ke pemukatu. A'ep pe har ta pe pepandu tī: “Tupā koty pehē py'a ke pemuruwak. Aja rahā, Tupā pandu ta: 'Ihē kotyhar ta ke pehē apo 'y' aja Tupā pandu” aja ngā pe pepandu.

¹⁰—Pe, amō ok ta pe peho, pe, a'ep pe har ta pehē ke mupyta ym rahā, ok ta pyter pe peho. A'ep pepandu: ¹¹“Pehē ok ta rupi jawata rahā, ywyku'i jande py rehe pyta rāi. Pesarahā! Ame'e ke jajuhyk apo. Aja rahā, kuja pehē py'a rupi pekwa katu pe'am. Tupā pandu: 'Ihē kotyhar ta aja pemuruwak apo' aja riki. Anī. A'e ke peputar ym” aja ok ta pe har ta pe pepandu.

¹²—Apandu pehē pe. Kome'e ywy keruhū pe har ta ke Tupā mupyrara rahā, Sondo ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta tī. (Ymanihar te jaxer ma'ema'e ame'e ta ke a'eta, a'erehe mupyrara ta.) Pe, pehē ke mupyta ym apo. (Ame'e ta Tupā muwyr ame'e ke putar ym. Ihē riki Tupā muwyr ame'e ke ihē.) A'erehe ame'e ok ta pe har ta ke Sondo ok ta pe har ta 'ar koty te we Tupā mupyrara hū ta — aja 72 mondo ame'e ta pe Jesu pandu.

Amō ok ta pe har ta Jesu rehe jurujar ym

(Matéu 11.20-24)

¹³A'e pandu tī:

—Korasī ok ta pe har ta! Mā! Māte hū pehē ke Tupā mupyrara ta tī. Mesāi ok ta pe har ta! Pehē aja tī. Māte hū pehē ke Tupā mupyrara ta tī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke heta hū pehē ruwa koty ihē ama'ema'e tipe. (Anī. Ihē rehe pejurujar ym.) Pehē ruwa koty ihē ama'ema'e ame'e ke ymanihar Tir ok ta pe ihē ama'ema'e ta tipe rahā, a'ep pe har ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ta tipe. Pan xuru aja me'e ma'e mundeha ke munde ta tipe. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe.) Aja Tupā koty ipy'a ke muruwak, aja mujekwa ta tipe tī. Tati-mbuk ke iākā rehe ombor ta tipe tī. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe tī.) Ymanihar Sinō ok ta pe har ta aja tī. (Pyaiha ke mujekwa ta tipe tī.) Ma'e ka'u te'eha ke hijar ta tipe tī. Tupā koty a'eta py'a ke muruwak aja mujekwa ta tipe tī.

¹⁴—Ko ihē apandu. Ngā ke Tupā mupyrara rahā, Tir ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. Sinō ok ta pe har ta aja tī. Ame'e ok ta pe har ta 'ar koty te we Korasī ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. Aja Mesāi ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta tī. ¹⁵Kapana'ū ok ta pe har ta! Kuja: “Jande anī. Katu te jande” aja pekwa naī. Upa pehēma'e ok ta ke Tupā mukanim ta tī — aja Jesu pandu.

¹⁶Jumu'eha ta pe pandu:

—Pehē rehe amō hendu katu rahā, ihē rehe hendu katu tī. Pehē ke amō putar ym rahā, ihē ke putar ym tī. Ihē ke amō putar ym rahā, ihē pāi ke putar ym tī. Ihē ke ihē pāi muwyr. A'e ke putar ym tī — aja Jesu pandu.

(Upa Jesu pandu rahā, kuja 72 sawa'e ta pandu oho. Tupā jē'eha ke pandu oho.)

Kuja, 72 sawa'e ta jywyr uwyr

(Apokarip 21.27)

¹⁷Ok ta rupi upa pandu oho rahā, kuja 72 sawa'e ta jywyr uwyr, Jesu rehe. Hury riki ame'e ta. Jesu pe a'eta pandu:

—Sawa'e! Pesarahā! Ājā ta riki jande rehe hendu katu tī! Nde je'ēha rupi japandu: “Ehem eho ngā py'a ngi” aja. Aja rahā, ājā ta uhem katu oho — aja Jesu pe.

¹⁸ A'e pandu:

—A'e tī! Satana rehe asak a'am rahā, pyrātāha kanim ingi. (Ājā ramūi a'e.) Ame'ē ke rehe ihē asak. Ywa ngi Tupā weraha, aja pahar pyrātāha kanim ingi. A'erehe ājā ta ke pemuhem pemondo ngā py'a ngi. ¹⁹ Pesarahā! Ihēma'e pyrātāha ke pehē pe amondo, a'erehe mbói ta rehe pepyrū, pe, su'u rahā, ahy ym pehē pe. Jawajyr ta rehe aja tī. Pepyrū, pe, jupi rahā, ahy ym pehē pe tī. Satanama'e pyrātāha ke aja tī. (Ājā ramūi a'e.) Pehē ke mahy ym ta tī. Pehē ke mahy ym te ta ma'e ke. ²⁰ Ājā ta pehē rehe hendu katu. Ame'ē rehe pehē rury katu. Amō we tī. Tupā kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rer ke Tupā mapyk. Ima'e paper rehe mapyk. Ywa pe ame'ē ke ihī. A'erehe i'ar koty te we hū pehē rury katu te pexo — aja 72 sawa'e ta pe Jesu pandu.

Jesu huryha ke

(Matéu 11.25-27; Matéu 13.16-17)

²¹ Upa 72 sawa'e ta pe Jesu pandu rahā, Jesu rehe Tupā'ā ihī katu te. A'erehe hury katu te a'e. Pe, Jesu pandu:

—Papa! Ywa pe har ta kapitā keruhū ke nde! Kome'ē ywy keruhū pe har ta kapitā keruhū ke nde tī. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja nde pe apandu. “Akwa katu te ame'ē ke ihē” aja pandu ame'ē ta pe nema'e pyrātāha ke nde eremu-jekwa ym. “Ihē riki ajumu'e katu te ame'ē ke ihē” aja pandu ame'ē ta pe nde eremu-jekwa ym tī. Ta'yn ta aja ihēma'e jumu'eha ta. Upa katu te ukwa ym. Ame'ē ta pe nema'e pyrātā te ha ke nde eremu-jekwa katu. A'erehe apandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja nde pe. Papa! Jete har te ke. Nde ereputar, a'erehe aja nde eremu-jekwa katu — aja Tupā pe Jesu pandu.

²² Pe, ngā pe pandu:

—Upa katu te ma'e ke ihē pe ihē pái mujekwa katu. A'erehe upa katu te ihē akwa katu. Ihē rehe har ukwa ym awa. Ihē pái jō ukwa katu te ihē rehe har. Ihē pái rehe har ukwa ym awa. Ihē jō akwa katu te ehe har. Ta'yr ke ihē. Pe, amō ta pe ehe har ihē amujekwa tar katu, ame'ē ta jō ukwa katu te ehe har tī — aja Jesu pandu.

²³ Pe, jumu'eha ta jeje ixo rahā, hake Jesu oho. Pandu:

—Pehē rury katu ame'ē ta ke pehē! Ihē ama'ema'e ame'ē rehe pesak katu, a'erehe pehē rury katu pehē. ²⁴ Apandu pehē pe. Ihē ama'ema'e ame'ē ke rehe pehē atu pesak katu. Ame'ē rehe heta ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta usak tar katu tī. Marā ka ym usakiha. (Arahā se ihē nixói.) Heta ymanihar kapitā keruhū ta aja tī. Usak tar katu tī. Pehē riki ihē je'ēha rehe pehendu, ame'ē rehe ymanihar ta hendu tar katu tī. Marā ka ym henduha. (Arahā se ihē nixói tī.) Pehē anī. Pehendu, a'erehe pehē rury katu ame'ē ta ke pehē — aja Jesu pandu.

Samari ywy pe har sawa'e rehe har

(Matéu 22.34-40; Mak 12.28-34)

²⁵ Pe, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ke a'e. Jesu ukwa katuha ke a'e manga tipe. Ame'ē ke mujawy tar katu, a'erehe pandu:

—Sa'e! Ngā mu'eha nde. Myja ma'e ke ihē ama'e rahā, ihē ke Tupā muhā katu ta my — aja ipe.

²⁶ Jesu pandu ipe:

—Moise mupinim ame'ē ke rehe nde eresak. Ame'ē mujekwa katu. Myja nde erema'e rahā, nde ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē pehī. Myja nde erekwa my? — aja sawa'e pe.

²⁷ Sawa'e pandu:

—Kuja panduha ihī. Tupā riki jandema'e sawa'e te! Nde erepy'a katu te ehe. Tupā rehe nde py'a nde eremoī moī ehe rahā, epy'a katu ehe.

Ehe har nde erekwa erekwa erexo rahā, epy'a katu ehe tī.

Upa nema'e pyrātāha namō ma'e ke nde erema'e rahā, epy'a katu ehe tī.

Upa nde erekwa katuha namō epy'a katu ehe tī.

Nde juehe nde erepy'a katu, aja ne namō ixo ame'ē rehe epy'a katu tī — aja Jesu pe pandu.

²⁸ A'e pandu:

—A'e tī. Aja ema'e eho. Aja rahā, nde ke Tupā muhā katu ta — aja sawa'e pe.

²⁹ Pe, sawa'e riki katu ame'ē ke a'e aja mujekwa tar katu, a'erehe Jesu pe pandu:

—Awa rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e my? — aja sawa'e.

³⁰ (Pe, amō rehe a'e ipy'a katu ta me'ē te'e, ame'ē rehe har Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe kuja sawa'e pe Jesu pandu:

—Jerusarē ok ta ngi amō sawa'e uhem oho. Jundéu awa ke a'e. Jeriko ok ta pe oho ixo. Arahā a'e ke ma'e mukanīha ta pyhyk. Upa ima'e ke ame'ē ta mukanim raho. Nupā hū tī. Tate jukwa. Pete'e tūi 'y.

³¹ —Arahā ame'ē pe rupi jundéu awa tama'e pa'i oho ixo tī. Sawa'e rehe usak rahā, asa oho. Xupe 'ar rupi asa oho. ³² A'engi amō sawa'e oho ixo tī. Pa'ima'e miasu ke a'e. Jundéu awa ke a'e tī. Sawa'e rehe usak rahā, ixoty usak oho. Pyrara usak tar ym ehe, a'erehe upa usak rahā, xupe 'ar rupi asa oho tī.

³³ —Pe, amō sawa'e ame'ē rupi oho ixo tī. Samari ywy pe har ke a'e. (Jundéu awa aja ym ame'ē ke a'e. Samari ywy pe har ta ke jundéu awa putar ym. A'erehe huwajan aja saka.) Sawa'e rehe uhyk oho tī. Usak ehe rahā, pyrara usak ehe. ³⁴ Hake oho. Pirokiha rape rehe puhā moī. Ame'ē ke pukek tī. Pe, ima'e hymba 'ar pe mondo, jumen 'ar pe. Aja amō ukweriha renda pe raho. A'ep usak katu we ehe rī. ³⁵ Ku'ē rahā, hyru ngi tamatarer ke muhem. Mokōi wera rahā, wetep paraky, ame'ē hepyha jo'ok. Ame'ē ke ukweriha renda jar pe me'ē. Pandu ipe: “Ko riki tamatarer ihī. Kome'ē namō sawa'e rehe esak katu kī. Amō we sawa'e mukatuha rehe puhā nde erejo'ok rahā, ame'ē ke upa nde pe ihē amujywyr ta kī. Koropi ajywyr rahā, amujywyr ta nde pe, a'erehe sawa'e mukatuha rehe esak katu tī” aja ijar pe samari ywy pe har pandu — aja Jesu pandu.

³⁶ Ame'ē panduha upa rahā, sawa'e pe Jesu pandu:

—Apo myja nde erekwa my? Mahapyr sawa'e ta usak ehe, ma'e mukanīha ta nupā ame'ē ke rehe. Mahapyr sawa'e ta ngi har awa ipy'a katu ehe my? — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ke pe pandu.

³⁷ A'e pandu:

—Raho ame'ē ke pyrara usak ehe. (Samari ywy pe har ke.) A'e riki ipy'a katu te — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—A'e tŷ. Eho tĩ. Aja nde tĩ. (Nde ruwajan aja ame'ë rehe epy'a katu kŷ) — aja sawa'e pe.

Mar rehe Jesu usak oho. Mari rehe usak oho tĩ.

³⁸Pe, jumu'eha ta namō Jesu oho ixo rahā, amō ok ta pe uhyk oho. A'ep amō kūjā ixo. Her Mar. Hok pe Jesu ta ke mupyta katu. ³⁹Ianam inamō ixo tĩ. Her Mari. Jesu py rake wapyk uĩ. A'ep Jesu mu'e ame'ë ke rehe hendu uĩ. ⁴⁰Mar anĩ. Ma'e ke mupupur hũ a'eta pe ixo. A'erehe ipy'a ahy Tate. (Mari mupupur ym uwyr, a'erehe ipy'a ahy Tate ehe.) Pe, Jesu rake oho rahā, pandu ipe:

—Sawa'e! Ihē namō ihē anam mupupur ym. Ihē jō riki ma'e ke amupupur axo. Aja katu nde pe my? Epandu ipe: “Inamō ma'e emupupur eho” aja Mari pe — aja Mar pandu.

⁴¹Pe, Jesu pandu ipe:

—Mar! Heta ame'ë ta rehe nde erejumupyai te'e hũ erexo. Nde py'a ahy Tate tĩ. ⁴²Peteihar ma'e ke jō nde eremupupur rahā, katu tiki. (Ma'e ke ja'u ame'ë ke upa harái ta ngā.) Mari anĩ. Ihē je'ēha rehe hendu tar katu uĩ. Ame'ë je'ēha ke Mari harái ym ta. Ame'ë ke katu te ame'ë ke — aja Mar pe Jesu pandu.

Tupā namō amō pandu pandu katu ame'ë rehe har

(Matéu 6.9-15; Matéu 7.7-11; Mak 11.24; Ruk 18.1; 1 Tesaron 5.17)

11 ¹Amō renda pe Tupā namō Jesu pandu pandu u'am. Upa pandu rahā, jumu'eha ta ngi har peteĩ pandu ipe:

—Sawa'e! Myja Tupā namō japandu ta my? Ame'ë ke jande ke emu'erahā! Ima'e jumu'eha ta ke Juā mujahukiha mu'e, aja jande ke emu'e tĩ — aja Jesu pe.

²Pe, a'e pandu:

—Kuja Tupā namō pepandu:

“Jande pái keruhũ! Nde rehe har amō hendu rahā, mā peja pandu: ‘Mā katu te’ aja.

Nema'e jete har te ke rehe upa katu te awa ta hendu katu, ame'ë angaha ke rehe ihē aharō hũ axo.

³Jande mi'u wera rahā pame katu te emuwyr.

⁴Ma'e ka'u te'eha ke jande pe amō ta ma'e rahā, ame'ë ta rehe jande py'a jamujwyr.

Aja jande rehe nde tĩ. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Ame'ë rehe japyai.

Aja rahā, jande rehe nde py'a emujwyr katu tĩ.

Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu rahā, ame'ë ke jande py'a ngi emukanim. (Aja rahā, jama'e ym ta)” aja pepandu ipe — aja Jesu mu'e.

⁵Pe, jumu'eha ta ke mu'e tĩ. (Tapijar te'e we Tupā namō pandu pandu ta me'ë te'e, aja mu'e.) A'erehe kuja pandu:

—Pesarahā! Pehē ngi har peteĩ riki ehe katu ame'ë rok pe oho. Pytun pyter pe oho. Pandu ipe: “Sa'e! Ne mi'u ihē pe emuwyr te'e rĩ. ⁶Ihē rehe katu ame'ë ke uhyk ramō te uwyr. Paite ngi uhyk uwyr. Myahy hũ a'e. Nixói te ihēma'e ke apo. Ma'e ke ym ihē ame'ë ipe” aja ipe. ⁷Pesarahā! Kuja a'e pandu nahā my.

Kapy ngi je'eha ke ehe katu ame'e pe pandu: "Apo anī ta. Hukwen ke jykynda u'am. Ihē aninoaju. Ta'yn ta aja tī. Marā ka ym apu'amiha. Marā ka ym nde pe ihē mi'u ihē ame'eha rī" aja pandu my. ⁸ Anī. Pesarahā! Aja ym ta. Aja pandu ym. Ihē apandu pehē pe. Ehe katu ame'e ke a'e, a'erehe pahar pu'am ta my? Anī. A'e riki i'i pandu pandu hū u'am. Huxī ym panduha. A'erehe pu'am ta. Upa pandu ame'e ke me'e ta ipe.

⁹ —A'erehe ihē apandu pehē pe. Aja Tupā tī. Ma'e ke Tupā namō pepandu. Pe, ame'e ke a'e muwyr ta pehē pe. (Tupā namō pepandu rahā, aja tī.) Pekekar, ame'ēja saka tī. Pe, Tupā muwyr rahā, pemahem, ame'ēja saka. (Amō rok pe pexe tar katu rahā,) pehē po penupā nupā. Pe, hukwen ke ijar pirar. (Tupā namō pepandu pandu rahā, ame'ēja saka.) Pehē po penupā nupā, ame'ēja saka. Inamō pepandu pandu rahā, pe, hukwen pirar ame'ēja saka tī. (Pirar rahā, pepandu ame'e ke a'e muwyr ta pehē pe tī.) ¹⁰ Upa inamō pandu ame'e ta pe a'e muwyr ta kŷ. Amō kekar rahā, mahem ta kŷ. Ipo nupā nupā rahā, hukwen ke a'e pirar ta kŷ. Aja riki.

¹¹ —Pesarahā! Pehē namō ipái ta ixo. Pe, ta'yr pandu: "Papa! Pira ka'ē ihē a'u ta" aja. Aja rahā, mbói ke ipái me'e ipe my? Anī. Aja ym. Pira ka'ē me'e ta ipe. ¹² Pe, ta'yr pandu: "Papa! Sapukái pi'a ihē a'u ta" aja. Aja rahā, jawajyr ipái me'e ipe my? Anī. Aja ym. Sapukái pi'a me'e ta ipe tī. ¹³ Awa ta te'e pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'e ta ke pehē. Pehē ra'yr ta pe ma'e katu ame'e ke peme'e me'e katu. Aja rahā, pehē 'ar koty te we ma'e katu ame'e ke jande pái keruhū me'e me'e ta pehē pe. Ywa pe ixo ame'e ke a'e. "Jande py'a rehe Ne'ā emuwyr" aja pandu ame'e ta pe t'ā ke a'e muwyr katu ta — aja Jesu mu'e jum'u'eha ta pe. (Aja tapijar te'e we Tupā namō pandu pandu ta me'e te'e, aja Jesu mu'e.)

"Mesembu" Satana rehe har (Ājā ramūi a'e)

(Matéu 12.22-30; Mak 3.20-27)

¹⁴ Amō sawa'e ke ājā muje'engai te'e. Ame'e ājā ke Jesu muhem mondo ingi. Ājā uhem oho ingi rahā, sawa'e ma'e ke pandu pandu katu tī. Amō ta pandu: —Mā! Katu tiki! — aja hetaha ta pandu.

¹⁵ Amō ta anī. Jesu rehe har kuja pandu:

—Mesembu tiki. Ame'e riki ājā tama'e kapitam. Ame'e riki pyrātāha muwyr ipe, Jesu pe, a'erehe ājā ke a'e muhem katu mondo — aja a'eta pandu naī.

¹⁶ Jesuma'e pyrātāha ke amō ta manga tar katu. A'erehe ame'e ta pandu ipe:

—Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke ema'e apo. Aja rahā, ima'e pyrātāha ke Tupā muwyr nde pe, aja jakwa ta. Aja rahā, nde ke a'e riki muwyr, aja jakwa ta tī — aja Jesu pe.

¹⁷ Anī. Ame'e ta ma'e ke ipy'a pe ukwa ukwa u'am ame'e ke Jesu ukwa, a'erehe pandu:

—Anī ta. Pesarahā! Ywy pe har ta amō koty koty henda pe jy'ar. Aja jumai mai ixo ngā juehe rahā, pahar ngā jumumba ta ngā juehe. (A'erehe jumai mai ym ta ngā juehe.) Ok wyr pe har ta aja tī. Amō koty koty jy'ar, pe, jumai mai ixo a'eta juehe rahā, pahar jumumba ta a'eta juehe tī. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe.) ¹⁸ Aja Satana kotyhar ta amō koty koty jy'ar, pe, jumai mai ixo ngā juehe rahā, marā ka ym ājā ta ixoha. Jumumba ta ngā juehe tī. Satana-ma'e pyrātāha namō ājā ke ihē amuhem amondo, aja pepandu rahā, ājā ta riki jumumba ta ngā juehe, aja pepandu. Anī. Aja ym.

¹⁹—Pesarahā! Ājā ke ihē amuhem amondo. Pehē kotyhar ta aja tī. Ājā ta ke muhem mondo tī. Awama'e pyrātāha namō a'eta muhem mondo my? Satanama'e pyrātāha namō muhem mondo my? Anī. Aja ym. Aja rahā, ihē aja tī. Satanama'e pyrātāha namō aja ym tī. A'erehe pehē je'ēha pejawy te'e aja pehē kotyhar ta riki mujekwa pehē pe. ²⁰Jetehar te ke. Amō koty riki. Kuja. Tupāma'e pyrātāha namō ājā ta ke ihē amuhem amondo. Aja rahā, ihē riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke ihē, aja pekwa katu ta me'e te'e. Peharō katu pexo ame'e ke.

²¹—Sawa'e pyrātā hū ame'e ke hok rehe usak katu rahā, parā te'e ta ima'e ke rehe ngā. Upa moī katu, kyse puku, itatakwar, hapar. Aja hok rehe usak katu. ²²Pe, i'ar koty te we sawa'e pyrātā ame'e ke jumai uwyr ehe. Pe, upa muputu'u rahā, amō riki ijar moī katu ame'e ke upa katu te raho, kyse puku, itatakwar, hapar. Ame'e pe huwajan ke ijar muputu'u ta, aja ukwaha naī. Anī. Ame'e ke i'ar koty te we pyrātā ame'e ke upa raho. Pe, upa ma'e ke raho ame'e ke amō ta pe me'e me'e. Inamō ixo ame'e ta pe me'e me'e. (Aja ihē tī. Sawa'e pyrātā hū ame'e ke Satana aja saka. Ihē riki i'ar koty te we pyrātā te hū ame'e ke ihē. A'erehe a'e ke ihē amuputu'u katu. A'erehe ājā ta ke ngā py'a ngi ihē amuhem katu amondo.)

²³—Ihē kotyhar aja awa ixo ym rahā, ihē namō jumai ame'e ke a'e. Tupā koty ihē namō ngā ke amō mujy'ar ym rahā, amō koty muhāi mondo ame'e ke a'e tī. Tupā ruwajan koty mujy'ar mondo a'e — aja Jesu pandu.

Sawa'e py'a rehe ājā jywyr oho

(Matéu 12.43-45)

²⁴A'e pandu tī:

—Sawa'e py'a ngi ājā uhem oho rahā, awa nixói te ame'e rupi wata wata ixo. Putu'uha renda ke kekar ixo. Mahem ym. A'erehe jupandu jupe: “Sawa'e py'a ngi ihē ahem ajur, ame'e pe ajywyr ta aho. Ihē rok aja ihē pe” aja jupandu. ²⁵Pe, jywyr oho. Pe, uhyk oho rahā, hok pe nixói awa. Upa peir katu amō. Upa mukatu. Aja awa py'a ke. ²⁶Ame'e rehe usak rahā, amō ājā ta a'e oho piam. Awa po wajar mokōi hetaha a'e muhyk. Ame'e ta riki i'ar koty te we jaxer ai ame'e ke. Pe, muhyk rahā, sawa'e py'a rehe a'eta ixo oho. A'erehe ame'e sawa'e mâte jaxer ame'e ke apo. Ājā peteī ixo rahā, katu ym. Apo heta ihī, a'erehe i'ar koty te we jaxeriha — aja Jesu pandu.

(Aja awa tī. Jeje ixoha jumukatu aja ixo tar katu. Anī. Tupā rehe jurujar ym. Nixói ma'e, ame'ēja saka. A'erehe i'i atu we rahā, ymanihar aja jywyr tī. Pe, jywyr rahā, i'ar koty te we jaxeriha.)

Hury te me'e ke

²⁷Pe, ame'e pandu rahā, amō heta ame'e ta pyter ngi kūjā pandu:

—Nde ke ipusu ngi muhem, ame'e ke mā hury katu a'e. Ne māi ke. Nde ta'yn rahā, nde pe kamby me'e, ame'e māi mā hury katu — aja Jesu pe pandu.

²⁸Pe, a'e pandu:

—A'e tī. Amō we tī. Tupā je'ēha rehe hendu. Pe, panduha aja ma'ema'e ame'e riki i'ar koty te we hury katu ame'e ke a'e — aja Jesu pandu.

Jesuma'e pyrātāha ke amō ta usak tar katu

(Matéu 12.38-42)

²⁹Ngā hetaha juramā jy'ar ehe rahā, Jesu pandu:

—Mā pehē katu ym riki. Marā ka ym amō ma'e'ha, ame'e ke ihē ama'e'ma'e, ame'e ke rehe pesak tar katu. Aja rahā, Tupā riki ihē ke muwyr, aja pekwa ta aja pepandu tipe. Marā ka ym amō ma'e'ha, ame'e ke amujesak ym ta pehē pe. Kuja jō amujekwa ta. Pira keruhū pusu pe mokōi Jon ukwer. Pe, jywyr. (Manō ym.) Aja ihē rehe har amujekwa ta pehē pe tī. ³⁰Yman te Tupā je'ēha pandu ame'e ke Jon. Pira keruhū pusu ngi Jon uhem rahā, nini ok ta pe har ta usak ehe rahā, a'e ke Tupā muwyr, aja ukwa katu. Aja ihē tī. Manōha ngi ihē akwera katu ahem rahā, ihē ke Tupā muwyr, aja pehē pekwa katu ta tī. Aja jō pehē pe amujekwa ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

³¹—Yman rahā, ngā ke Tupā mupyrara ta. Arahā amō kūjā pu'am ta. Kapitā keruhū kūjā ke a'e. Pepaite ngi Saromā mu'e ame'e ke rehe hendu uwyr kwe. A'erehe yman rahā, Tupā mupyrara rahā, ame'e kūjā pandu ta: “Jesu je'ēha rehe pehendū ym. Katu ym pehē” aja apo pehē pexo ame'e ta pe pandu ta. Pepaite ngi kūjā uwyr. (Amō wata oho rahā, heta ukwer.) Warahy jurukwā koty ngi uwyr, iapyr koty ngi. Ukwa katuha namō ma'e ke Saromā mu'e ame'e ke rehe kūjā hendu uwyr. Pesarahā! Ko ihē axo. Saromā 'ar koty te we ihē akwa katuha. Anī. Pehendu ym ihē je'ēha rehe. (A'erehe ymanihar ta 'ar koty te we pehē ke Tupā mupyrara ta.)

³²—Yman rahā, ngā ke Tupā mupyrara ta. Arahā Nini ok ta pe har ta pu'am ta. Jon pandu ame'e ke rehe ame'e ta hendu katu. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'e-ma'e'ha ke hijar. Tupā koty ipy'a muruwak mondo. A'erehe yman rahā, Tupā mupyrara rahā, kuja pandu ta: “Jesu je'ēha rehe pehendū ym. Katu ym pehē” aja pehē pe pandu ta. Jon pandu ame'e ke rehe Nini ok ta pe har ta hendu. Pesarahā! Ko ihē axo. Jon 'ar koty te we ihē katuha ke. Anī. Ihē je'ēha rehe pehendū ym. (A'erehe ymanihar ta 'ar koty te we pehē ke Tupā mupyrara ta) — aja Jesu pandu.

Amō ma'e weraha ke

(Matéu 5.15; Matéu 6.22-23)

³³A'e pandu tī:

—Araparin ke amō muwera rahā, mukanim ym awa. Pander pe jupyk ym tī. Anī. Ywate henda 'ar pe moi. Pe, hok pe ixe uwyr ame'e ta usak katu ma'e. Aja ihē amu'e ame'e ke amukanim ym. Anī. Amujekwa katu ngā pe. ³⁴Awa reha riki ma'e muweraha aja saka. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa, a'erehe ixoha katu aja ixo katu.) Pehē reha katu rahā, pehē rete rupi werā katu, ame'ēja saka. (Aja rahā, Tupā putar aja pexoha katu, aja pexo katu ta.) Nde reha katu ym rahā, weraha nixói, ame'ēja saka. (Aja rahā, Tupā putar, aja ym pexo.) ³⁵A'erehe apandu katu pehē pe. Pehē reha katu aja pexo. (Aja rahā, pexo ai te'e aja ym pexo.) ³⁶Aja rahā, pehē rete rupi werā katu rahā, pytuniha nixói te rahā, upa katu te werā hū, ame'ēja saka. Nde rehe ma'e muwera, ame'ēja saka. (Aja rahā, aja te'eha Tupā putar aja pexoha katu aja pexo katu te ta) — aja Jesu pandu.

Parise kotyhar ta rehe har Jesu pandu hū

(Matéu 23.1-36; Mak 12.38-40)

³⁷Upa Jesu pandu rahā, parise pandu ipe:

—Ihē rok pe ma'e ke ja'u jaho rī — aja Jesu pe.

Pe, hok pe ixé oho. Pe, ma'e ngā u'uha renda pe wapyk oho. ³⁸Pe, jundéu awa ramūi ta ukwaha aja ipo ke kutuk hū ym ha namō ma'e ke Jesu u'u uī. Ame'e ke parise usak rahā, ipy'a pe ukwa ukwa uī:

—Mā! Jundéu awa ramūi ta ukwaha aja ipo ke kutuk ym a'e. Katu ym, aja akwa — aja parise jupe.

³⁹Ame'e ke Jesu ukwa, a'erehe pandu ipe:

—Pehē parise ta! Pehē riki paratuxī aja saka. Y amō u'uha aja tī. Paratuxī soroka ke jō pekutuk katu. Typyha ke anī. Aja pehē pīrer ke pekutuk katu. Pehē py'a anī. Juhyk aja ym pexo. Pehē py'a pe upa ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pekwa pekwa pexo. Amō ta ke pemahy hū tar katu, ame'e ke pehē py'a pe pekwa pekwa pexo tī. ⁴⁰Pehē peka'u te'e! Pehē rete ke Tupā mujā. Pehē py'a ke a'e mujā tī. (A'erehe pehē py'a juhyk, aja pexo ta me'e te'e tī.) ⁴¹Ima'e ym te ame'e ta pe pehēma'e ke peme'e me'e. (Aja rahā, Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo, aja pemujekwa ta.) Aja rahā, pehē py'a ke juhyk aja pexo ta.

⁴²—Parise ta! Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke. Tupā rehe pehē py'a pemoī moī. A'erehe ta'yr mī so'o rukwer pupur muhembykiha ke peme'e ipe. Jande popa hetaha ngi peteī peme'e. Aja ky'in ke. Ma'eywanem ra'yr aja tī. Aja pema'ema'eha. Amō koty anī. Katu ame'e ke aja ym pema'ema'e. Tupā rehe pepy'a ym tī. Pesarahā! Amō we pema'ema'e ta me'e te'e. Kuja. Tupā rehe pepy'a katu ta me'e te'e. Katu ame'e ke pema'ema'e katu ta me'e te'e tī. Ma'e muhembykiha ke peme'e ta me'e te'e tī. Ame'e me'ēha peharāi ym ta me'e te'e tī.

⁴³—Parise ta! Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe peho rahā, kapitā ta wapyka pe jō pewapyk tar katu, myrape katu te ame'e ke pe. (Aja pehē katu te aja pemujekwa tar katu naī.) Ma'e muhepyha renda pe peho rahā: “Ko nde erexo. Katu nde” aja panduha jō peputar katu. (Aja rahā, pehē katu te aja pekwaha naī.)

⁴⁴—Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Pehē riki kangwerupa aja saka. Ngā ukwa ame'e ke nixōi, a'erehe ukwa ym ha rupi kangwerupa rupi amō wata. (Aja rahā, ipy'a juhyk ym aja ixo apo, aja jundéu awa ta ukwa.) Aja pexo tī. Pehē py'a juhyk ym, aja te'e pexo. Ame'e ke amō ta ukwa ym. Pe, pehē namō ame'e ta ixo rahā, ame'e ta py'a ke pemujaxer te'e ta tī — aja Jesu pandu.

Moise je'ēha mu'e ame'e ta rehe har Jesu pandu hū

⁴⁵Pe, Moise je'ēha mu'e ame'e ta ngi har peteī pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Aja nde erepandu rahā, jande rehe har nde erepandu hū tī. Katu ym ihē pe — aja Jesu pe.

⁴⁶Ame'e Moise je'ēha mu'e ame'e pe a'e pandu:

—Mā! Parise ta aja pehē tī. Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke tī. Pehē pemu'e ame'e ke rehe marā ka ym amō hendu katuha. Pe, pemu'e rī. Anī. Pehē atu pehendu ym te ehe tī. Katu ym aja. ⁴⁷Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Pehē ramūi ta Tupā je'ēha pandu ame'e ta ke jukwa. Ame'e ta kangwerupa ke pemukatu hū. ⁴⁸Aja rahā, pehē ramūi ta jukwa ame'e riki katu aja pekwa tī. Tupā je'ēha pandu ame'e ta ke pehē ramūi ta jukwa. Ame'e ke katu, aja pekwa. A'erehe kangwerupa ke pemukatu pexo rī. ⁴⁹Anī. Upa ma'e ke Tupā ukwa katu. Kuja pandu: “Ihē je'ēha pandu ame'e ta ke ihē amondo ta. Amō

amō ta ke amondo tī. Pe, amō amō ke ngā jukwa ta. Amō amō ke ngā mahy ta tī” aja Tupā pandu. Ukwa katu a'e. ⁵⁰A'erehe ame'e ta aja pehē ke Tupā mupyrara ta tī. Kome'e ywy keruhū Tupā mujā. A'engi amō amō ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'e ta ke pehē ramūi ta jukwa. Jukwa ame'e ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'e jukwa ame'e ta aja pehē riki upa katu te mupyraraha ke pyhyk ta tī. ⁵¹Ko Ambéu ke amō jukwa py. A'engi amō amō ta ke ngā jukwa tī. Pe! Sakari ke amō jukwa tī. Jete har te ke. Ngā jukwa ame'e ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'e jukwa ame'e ta aja pehē riki mupyraraha ke pyhyk ta tī. Tupā riki mupyrara hū ta — aja Jesu pandu.

Tupā rehe ngā jumu'e ha renda keruhū pe kapy katu te ame'e ke ihī. Myrape ihī tī. Ame'e mokōi pyter pe Sakari ke amō jukwa. (A'ep a'e ixo rahā, a'e ke amō ta jukwa ym ta me'e te'e. Anī. Jukwa riki.) Tupā rehe ipy'a ke amō mōi mōi rahā, ame'e myrape 'ar pe hymba hapu.

⁵²Jesu pandu tī:

—Moise je'ēha mu'e ame'e ta! Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Myja Tupā je'ēha ke amō ukwa katu my, ame'e ke pemuka'u te'e. Pehē atu pekwa ym tī. Amō ta ukwa tar katu rahā, ame'e ta ke pemuka'u te'e tī. A'erehe ame'e ta ukwa ym tī. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

⁵³Pe, parise rok ngi Jesu uhem oho ixo rahā, parise ta je'ē je'ē hū ipe. Moise je'ēha mu'e ame'e ta aja tī. Je'ē je'ē hū ma'e ke ipe. ⁵⁴Ame'e ta ma'e ke pandu pandu inamō, Jesu namō. Pe, Jesu ma'e panduha jawy rahā: “Katu ym nde” aja parise ta pandu ta. A'erehe panduha manga manga tipe.

Ipy'a pe mokōi ukwaha namō ixo

(Matéu 10.26-27)

12 ¹Heta te hū ngā jy'ar uwyr ehe. A'erehe jumujar mujar hū ngā juehe. Pe, jumu'e ha ta pe Jesu pandu py:

—Parise ta riki ipy'a pe mokōi ma'e ukwaha namō ixo ame'e ta ke a'eta. A'eta aja ym pehē tī. Ipy'a pe mokōi ukwaha namō a'eta ixo. Ame'e riki mbeju mupururukiha aja saka. Katu ym aja. ²Pesarahā! Ma'e ke amō jupyk, aja ukwaha naī. Anī. Ame'e ke Tupā mupirar ta. (Aja rahā, upa mujekwa ta.) Jeje te'e ixokwa katu, aja ukwaha naī. Anī. Ame'e ke Tupā mujekwa ta tī. ³Pe, pytun rahā, amō ta ukwa ym ha rupi ma'e ke pepandu, ame'e ke wera rahā amō ta upa pandu ta. (A'erehe upa hendu ta, pe, ukwa ta ngā.) Kapy pe amō pe peje'e ra'yr u'am, ame'e ke amō ta pandu hū ngā pe. (Upa ngā ukwa ta) — aja Jesu pandu.

Tupā ngi pekyje ta me'e te'e

(Matéu 10.28-31)

⁴A'e pandu tī:

—Ihē rehe katu ame'e ta ke pehē. Ko pehē pe apandu axo. Ko awa ke amō jukwa. Ame'e ta ngi pekyje ym. Jukwa, pe, a'engi amō we marā ka ym awa ke mahyha 'y. ⁵Ko ihē amujekwa ta pehē pe. Amō ngi pekyje. Tupā ngi pekyje. Upa jukwa rahā, amō we mahy ta. Je'ēha rupi tata keruhū pe ame'e ke a'e ombor ta. Pyrara hū ta a'ep. Jete. Apandu pehē pe. Pekiye katu ingi, Tupā ngi!

⁶—Pehē anī. Ihēma'e jumu'e ha ta ke pehē. Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Pesarahā! Awa po wajar peteihar upa hetaha ma'ewyra ra'yr rehe amō

muhepy rahā, mokōi tamatarer pu'a ra'yr me'ē ipe. Ame'ē ke Tupā ukwa katu. Ma'ewyra ra'yr rehe har ukwa katu a'e. (Aja rahā, ame'ē 'ar koty te we pehē rehe har ukwa katu, aja mujekwa katu. A'erehe pekyje ym ingi.)

⁷—Pesarahā! Pehē ākā rehe pehē'a ihī. Ame'ē hetaha ke Tupā ukwa katu. (Aja rahā, upa katu te pehē rehe har ukwa katu, aja mujekwa katu.) A'erehe pekyje ym ingi. Ma'ewyra ra'yr ta rehe a'e usak katu. Ame'ē ta 'ar koty te we pehē rehe a'e usak katu te we ta tī — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Jesu kotyhar ame'ē ta ke. Jesu kotyhar aja ym ame'ē ta ke tī.

(Matéu 10.32-33; Matéu 12.32; Matéu 10.19-20; 2 Timo 1.8)

⁸A'e pandu tī:

—Ko pehē pe amujekwa a'am. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ngi amō huxī ym. Amō ta pe kuja pandu: “Jesu kotyhar ke ihē” aja. Aja rahā, kuja ehe har ihē apandu ta tī: “Ihē kotyhar ke a'e” aja Tupā je'ēha rahoha ta pe apandu ta. ⁹Amō ta anī. Ihē ngi huxī a'e. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ngi huxī. A'erehe amō ta pe kuja pandu: “Ihē anī. Ixotyhar aja ym ihē” aja pandu. Aja rahā, kuja ehe har ihē riki apandu ta tī: “Peme'ē anī. Ihē akwa ym peme'ē. Ihē kotyhar ym a'e” aja Tupā je'ēha rahoha ta pe apandu ta.

¹⁰—Ihē rehe amō juru ai, ame'ē ke rehe Tupā ipy'a jywyr ta. (Tupā koty ipy'a muruwak rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ehe.) Tupā'a rehe juru ai rahā, anī. Amō juru ai ehe rahā, ame'ē rehe Tupā ipy'a jywyr ym te ta.

¹¹—Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pehē ke amō ta hykíi ta raho. Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe mupyrara ta raho. Kapitā ruwa koty pehē ke raho ta tī. Kapitā ruwa koty aja tī. Mupyrara ta raho tī. Arahā myja pehē juehe har pepandu ta my, ame'ē rehe har pekwa pekwa ym pexo. Ma'e pepandu ta my, ame'ē rehe har pekwa pekwa ym pexo tī. ¹²Arahā Tupā'a riki mujekwa ta pehē pe. Ma'e pepandu ta, ame'ē ke mujekwa ta pehē pe. (Ame'ē ke pepandu ta) — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Ima'ehū rahā, muka'u te'e ta juehe

¹³Hetaha ta pyter ngi amō sawa'e pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Jande pái manō. Pe, upa ima'e ke hijar jande pe. Ame'ē ngi har: “Ne mu pe eme'ē tī!” aja ihē mu pe epandu. Ihē mu riki upa katu te pyhyk — aja Jesu pe.

¹⁴A'e pandu:

—Sa'e! Anī. Esarahā! “Ihē amanō rahā, ihē ra'yr ta pe ihēma'e ke eme'ē me'ē” aja nde pái pandu ym te ihē pe. A'erehe ame'ē me'ē ym ta nde páima'e ke — aja sawa'e pe.

¹⁵Upa ngā pe a'e pandu tī:

—Pehendu katurahā! Upa katu te ma'e ke rehe pehē py'a pemoi moī tar katu rahā, pesak katu te'e. Pemoi ym pehē. Pesarahā! Ima'ehū namō amō ixo. Aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe yman rahā ixo katu ta, aja ukwaha naī. Anī. Aja ym ta — aja Jesu pandu.

¹⁶(Pe, ame'ē rehe har mujekwa te we. Upa ma'e ke rehe ipy'a moī moī rahā, katu ym aja mujekwa tar katu.) A'erehe myja me'ē ima'ehū matyr ame'ē ke my, ame'ē ke pandu:

—Ko amō sawa'e ixo. Ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. Pe, heta te hū ma'e ke kupixa pe ihī. ¹⁷Pe, ipy'a pe ma'e ukwa ukwa uī: “Mā! Kupixa ngi marā ka ym ma'e matyriha. (Tyryhem apo 'y.) Nixói te matyriha renda ke. Myja ta apo my?” aja sawa'e jupe. ¹⁸Pe, kuja ame'ē jupandu jupe: “Aa! Akwa apo. Matyriha renda ihē amutiha te we ta apo. I'ar koty te we hū tiha ame'ē ke amujā ta. A'ep ihēma'e ke amatyr ta. Kupixa ngi ma'e matyr ame'ē ke amōi ta ipe tī. ¹⁹Upa rahā, ihē ajupandu ta ihē jupe. ‘Mā! Katu tiki ihē pe. Yman rahā, pehū ta ihēma'e ke. Aputu'u katu. Ihē mi'u amatyr. Ajumuhury katu ihē juehe’ aja ihē pe” aja sawa'e pandu jupe tipe. ²⁰Anī. Aja ym ta. Ywa ngi Tupā pandu: “Nde riki ereka'u te'e! Kome'ē pytun rahā, nde eremanō ta kŷ. Pe, nema'e matyr hū ame'ē ke awa pe nde eremupyta ta my? Nde pe anī. Amō pe nde eremupyta ta riki, aja Tupā pandu” — aja Jesu mu'e.

²¹Pe, a'e pandu tī:

—Aja ta riki amō pe. Ima'e ma'e ke jō amō matyr hū rahā, aja ta. Pe riki Tupā koty nixói te ta ma'e ke. Ma'e katu ame'ē ke nixói te ta. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

Tupā rehe ejurujar katu

(Matéu 6.25-34)

²²(Ma'e ke jō amō matyr hū rahā, katu ym, aja mu'e tar katu tī.) A'erehe jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pesarahā! Pehē pe apandu katu. Pehē mi'u rehe har jō pejumupyai ym pexo. “Ma'e jande ja'u ta my? Nixói ma'e. Jandema'e mundeha nixói. Awa me'ē ta jande pe my?” aja pejumupyai ym pexo tī. ²³Ixoha namō amō ixo rahā, ame'ē riki awa mi'u 'ar koty te we katuha. Awa rete aja tī. Awama'e mundeha 'ar koty te we katuha tī. ²⁴Ma'ewyra rehe pesarahā! Jytym ym ma'e ke. Matyr ym ma'e ke tī. Ma'e matyriha renda nixói tī. Humi'u ke Tupā me'ē katu ipe. Pesarahā! Ma'ewyra 'ar koty te we pehē pexoha katuha ke. (A'erehe pehē rehe Tupā usak katu ta aja mujekwa katu.)

²⁵—“Myja hetaha warahy 'ar rahā, ko pehē pexo ta my” aja pekwa pekwa pexo rahā, yman pepyta te we ta rī, aja pekwaha naī. Anī. Marā ka ym pexoha pemupyta te we ta rī. ²⁶Aja ta'yr mi marā ka ym pexoha pemupyta te we ta rī. Aja rahā, amō ma'e ke rehe pejumupyai ym pexo tī.

²⁷—Ma'eputyr rehe pesarahā! Ma'e puwan ym. Ima'e ma'e ke mujā ym tī. Amō usak ehe rahā, katukwer. Apandu katu pehē pe. Ymanihar Saromā ima'ehū te namō ixo. Ima'e mundeha katukwer tī. Pesarahā! I'ar koty te we ma'eputyr katu te ha ke. ²⁸Tupā riki ma'eputyr ke mukatu te. Apo putyr katu. Koī upa ta kanim. Upa xirik. Ame'ē ke jape'a aja amō hapy. Upa ukwāi. Pesarahā! Ma'eputyr ke a'e mukatu te rahā, pehēma'e mundeha ke a'e me'ē katu ta pehē pe tī. Mā! Ame'ē rehe pejurujar katu ta me'ē te'e tī. ²⁹Pehē pe'u ame'ē ke rehe pekekar pexo. Aja te'eha ym pehē. Ame'ē rehe jō pejumupyai ym. ³⁰Ame'ē ke rehe jō kome'ē ywy pe har ta kekar kekar ixo. Aja te'eha ixo. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke'aeta. Aja pexo ym tī. Pehē mi'u peputar. Pehēma'e mundeha peputar. Ame'ē ke pehē pái keruhū ukwa katu. (Pehē pe a'e muwyr ta.) A'erehe ame'ē ke rehe jō pejumupyai ym pexo. ³¹Kuja katu. Myja Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu ta my? Ame'ē rehe har pekwa pekwa py pexo. Aja rahā, upa pehēma'e nixói ame'ē ke a'e muwyr ta pehē pe tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Ma'e katu ame'e ke ywa pe ihĩ

(Matėu 6.19-21; 1 Petu 1.4)

³² Jumu'eha ta pe a'e pandu tĩ:

—Ihẽ kotyhar ta ke pehẽ! Heta ym pehẽ. Apandu katu pehẽ pe. Ngã ngi pekyje ym pexo. Pehẽ rehe pehẽ pái keruhũ usak katu te ixo, a'erehe ngã ngi pekyje ym pexo. Yman rahã, henda ke pe pehẽ ke a'e raho ta tĩ. Aja a'e putar. ³³ Pehẽma'e ke upa katu te pemuhepy. Pe, ame'e tamatarer ke ima'e ym te ame'e ta pe peme'e me'e. Pe, tamatarer ryrũ ijuk ym aja me'e namõ pexo. Ame'e riki ywa pe ihĩ, ame'ẽja saka. Ywa pe pehẽma'e hũ namõ pexo, ame'ẽja saka. A'ep ame'e ke kanim ym te ta. Ma'e mukanĩha nixói. A'erehe mukanim ym te ta awa. ³⁴ Pehẽma'e ke ihĩ. Ame'e rehe har pekwa pekwa pexo. A'erehe ywa pe pehẽma'e ke ihĩ rahã, a'ep pehẽ py'a ihĩ ta tĩ — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu jywyriha rehe peharõ katu pexo

(Matėu 24.36-44; Mak 13.32-36)

³⁵ A'e pandu tĩ:

—Peharõ katu pexo! Pehẽma'e kamixa pemunde katu. Pehẽma'e xirur aja tĩ. Pemunde katu tĩ. Araparin pemuwera katu aja pexo tĩ. ³⁶ Ijar rehe miasu ta harõ ixo. (Aja ihẽ rehe peharõ katu pexo tĩ.) Jumendarĩha rehe ngã mi'u matyr. Ame'e upa rahã, ijar jywyr uwyr. Ame'e ke rehe miasu ta harõ ixo. A'e jywyr uwyr rahã, pukái ta. Pe, pahar miasu ta hukwen ke pirar ta. ³⁷ Miasu ta harõ katu ixo. Ukwer ym ngã tĩ. Ame'e ke ijar ukwa rahã, miasu ta hury katu ta. Apandu pehẽ pe. Kamixa ke ijar pypyk katu ta, xirur wyr rupi. Pe, miasu ta pepandu ta: “Ma'e ngã u'uha renda pe pewapyk peho” aja. Pe, a'e atu ngã mi'u ke moĩ ta, miasu ta pe. ³⁸ Pytun pyter pe ijar jywyr ta uwyr my. Satur rahã we ta jywyr my. Miasu ta harõ katu ixo. Ame'e ke ijar usak rahã, miasu ta hury katu ta. ³⁹ Pesarahã! Ma'e mukanĩha uwyriha angaha ke rehe ok jar ukwa katu rahã, ukwer ym ta tipe. Harõ ta tipe. Pe, a'e ke muputu'u ta tipe. Hok ke ma'e mukanĩha musorok ym ta tipe.

⁴⁰ —Pehẽ aja tĩ. Ihẽ rehe peharõ katu pexo. Awa aja ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur. Ywa ngi ihẽ riki ajywyw rahã, peharõ katu pexo my. “Jywyw ym ta apo rĩ” aja pekwa pekwa pexo rahã, pahar ihẽ ajywyw ta — aja Jesu pandu.

Miasu katu ame'e ke. Miasu katu ym ame'e ke tĩ.

⁴¹ Pe, Petu pandu ipe:

—Sawa'e! Apo myja me'e miasu harõ katu ixo my, ame'e ke nde erepandu. Ame'e ke jande pe jõ nde erepandu my? Upa ngã pe nde erepandu my? — aja Jesu pe.

⁴² A'e pandu:

—Ihẽ kotyhar ta pe jõ apandu. Upa ihẽ kotyhar ta ihẽ rehe harõ katu ta me'e te'e. Ijar rehe miasu harõ katu. Aja ihẽ rehe harõ katu ta me'e te'e tĩ. Pesarahã! Myja me'e miasu riki ukwa katu ame'e ke my? Myja me'e miasu riki ijar pandu ame'e ke ma'ema'e katu my? Ko apandu ta. Amõ miasu pe ijar pandu: “Amõ miasu ta rehe esak esak katu exo. Myahy rahã, ngã mi'u ke eme'e me'e katu ngã pe” aja ijar pandu. (Pe, ijar paxia oho.) ⁴³ Pe, ijar pandu,

aja miasu ma'ema'e ixo. Hok pe jywyr rahā, ame'e ke rehe ijar usak. Aja rahā, ame'e miasu hury katu ta. ⁴⁴ Pesarahā! Apandu pehē pe. Ame'e miasu pe kuja ijar pandu ta: “Katu ame'e ke nde. Upa katu te ihēma'e ke rehe nde esak esak katu ta apo 'y” aja ta.

⁴⁵—Amō kotyhar rahā, katu ym. Miasu katu ym ame'e ke rahā, kuja jupandu jupe: “Ihē jar pepaite oho. Yman rahā, jywyr ta” aja jupe. Pe, amō miasu ta ke a'e nupā hū. Sawa'e ta ke. Kūjā ta ke aja tī. Nupā hū tī. Pe, ma'e ke jeje u'u te'e hū uī. Kawī ngi ka'u tī. ⁴⁶ Pe, ijar rehe harō ym rahā, ame'e wera rahā, ijar jywyr ta. “Apo jywyr ym we ta rī” aja pandu rahā, pahar ijar jywyr ta. Pe, ame'e ke ijar mupyrara hū ta. Tupā rehe hendu ym ame'e ta ke Tupā mupyrara hū ta. Aja ijar mupyrara hū ta. Miasu katu ym ame'e ke mupyrara hū ta.

⁴⁷—Ijar pandu ame'e ke miasu ukwa katu tipe. Anī. Ukwaha aja ma'ema'e ym. Jeje ima'e ke ma'ema'e ixo rī. Hendu ym ehe, ijar rehe. Aja rahā, ijar mahy hū ta a'e ke. Pirok hū ta tī. ⁴⁸ Pe, amō ihī. Ijar pandu ame'e ke miasu ukwa ym. Pe, a'e ma'ema'eha katu ym. Ijar mahy a'e ke rahā, katu tiki. Mahy rahā, pirokiwe mi ta. Ukwaha ym ha namō miasu ma'ema'e, a'erehe pirokiwe mi ta. Aja ihē kotyhar ta tī. Pekwa katu rahā, pehendu katu ta me'e te'e. I'ar koty we pekwa katu rahā, i'ar koty te we pehendu katu ta me'e te'e — aja Jesu pandu.

Jesu uwyr, a'erehe amō koty koty ngā jy'ar

(Matéu 10.34-36)

⁴⁹ A'e pandu tī:

—Ihē ajur, a'erehe kome'e ywy pe har ta amō koty koty jy'ar ta. Ame'e ke upa rahā, katu ta tipe. Ame'e upaha ihē aputar. ⁵⁰ Amō ta ihē ke mupyrara hū ta me'e te'e. Ame'e upa ym we rī. A'erehe ihē apyai te'e axo we rī. ⁵¹ Kome'e ywy pe har ta jumai mai ixo. Ame'e ke ihē amuputu'u ajur, aja pekwaha my? Anī. Aja ym. Ko pehē pe apandu. Ihē ajur, a'erehe amō koty koty amō ta jy'ar jy'ar ta. ⁵² Apo ngi har ok wyr pe awa po peteihar upa hetaha ta ixo. Ihē rehe mahapyr jurujar katu ta. Mokōi anī ta. Amō rahā, ihē rehe mokōi jurujar katu ta. Mahapyr anī ta. Aja amō koty koty jy'ar jy'ar ta. ⁵³ Ihē rehe ipái ta jurujar katu ta. Ta'yr ta anī. Pe, ihē rehe ta'yr ta jurujar katu ta. Ipái ta anī. Ihē rehe imāi ta jurujar katu ta. Imembyr kūjā ta anī. Ihē rehe imembyr kūjā ta jurujar katu ta. Imāi ta anī. Ihē rehe imembyr reko ame'e ta jurujar katu ta. Kūjā ta anī. Ihē rehe kūjā ta jurujar katu ta. Imembyr reko ame'e ta anī ta. Aja amō koty koty jy'ar jy'ar ta — aja Jesu pandu.

Tupā muwyr ame'e ke ko ixo, aja ukwa ym ngā

(Matéu 16.2-3)

⁵⁴ Ngā pe pandu tī:

—Aman pihuniha rehe pesak rahā, pahar pepandu: “Aa! Aman ukyr ta” aja. Pe, pahar aman ukyr. ⁵⁵ Pe, ywytuha rahā, pepandu: “Aa! Warahy haku ta apo” aja pepandu. Pe, warahy hakuha uwyr. ⁵⁶ Mā! Mokōi pekwaha namō pexo! Ywa rehe ihī ame'e ke rehe pesak rahā, ame'e ke pekwa katu. Ywy rupi ihī ame'e ke aja tī. Pekwa katu tī. Ihē rehe har anī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke ihē ama'ema'e katu tipe. Ame'e rehe pesak tipe. Anī. Ihē riki Tupā muwyr ame'e ke ihē, aja pekwa ym te riki — aja Jesu pandu.

Ne ruwajan namō pahar emukatu

(Matéu 5.25-26)

⁵⁷A'e pandu tī:

—“Katu ame'e ke ihē ama'ema'e. Ame'e ke ihē akwa katu” aja nde erepandu. Aja rahā, katu ame'e ke nde erema'e ta me'e te'e. ⁵⁸Esarahā! Nde rehe har ne ruwajan pandu: “Katu ym nde. A'erehe ngā panduha renda pe nde ke araho ta” aja riki. Mā! Inamō nde ereho erexo rahā, emukatu. “Mā peja ym. Erahō ym ihē ke. Ihē rehe nde py'a emujywyr katu. Katu ta apo 'y” aja pahar emukatu. Aja rahā, ngā panduha ruwa koty nde ke raho ym ta. Anī rahā, nde eremukatu ym rahā, nde ke raho ta. Aja rahā, sonda ta pe nde ke mondo ta. Pe, kyndaha pe nde ke sonda ta kynda ta raho. ⁵⁹Apandu nde pe. Nde erehem ym te ta ingi. Mukatuha rehe upa katu te nde eremuhepy ym rahā, kyndaha ngi nde erehem ym te ta. (A'erehe mā peja pahar emukatu. Katu ame'e ke ema'e katu) — aja Jesu pandu.

Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo

13 ¹Arahā, amō ta Jesu rehe uhyk uwyr. Pandu ipe:

—Hymba ke amō ngariréi ywy pe har ta hapy hapy ixo. Aja Tupā rehe ipy'a ke moī moī u'am. Arahā, ame'e ta ke Pirat je'eha rupi amō ta jukwa. Mā! Ame'e ta jaxer ai te'e nahā my? — aja Jesu pe pandu uwyr.

²Pe, Jesu pandu:

—Hā! Aja ame'e ngariréi ywy pe har ta ke amō ta jukwa. A'erehe kuja pekwaha my: “Mā! Ame'e ta jaxer ai ame'e ta ke nahā my? Amō ngariréi ywy pe har ta 'ar koty te we jaxer te” aja pekwaha naī. ³Anī. Aja ym. Ko pehē pe apandu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi Tupā koty pehē py'a pemuruwak ym rahā, ame'e ngariréi ywy pe har ta aja pemanō ta tī.

⁴—Amō we tī. Siroe renda pe heta ngā ixo. Awa py wajar mahapyr hetaha ixo. Ame'e ta rehe ywy pirā ok u'ar ukwa. Ok ywate ame'e ke u'ar. Upa ngā ke jukwa. Kuja pekwaha my: “Mā! Ame'e ta jaxer te. Jerusarē ok ta pe har ta 'ar koty te we jaxer te” aja pekwaha my? ⁵Anī. Aja ym. Ko pehē pe apandu katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi Tupā koty pehē py'a pemuruwak ym rahā, ame'e ta aja upa katu te pemanō ta tī — aja Jesu pandu.

(“Pemanō ta” aja pandu rahā: “Mupyraraha renda pe mupyrara ta” aja mujekwa.)

Myja me'e ma'eywa'y my, ame'e ke Jesu mujekwa

⁶Pe, myja me'e ma'eywa'y my, ame'e ke a'e pandu:

—Ma'eywa'y rehe amō sawa'e usak oho. Hok rake i'ai ame'e ke. Ma'eywa rehe usak oho tī. Anī. I'a ym. Nixói. ⁷Pe, kupixa usakiha pe ijar pandu: “Esarahā! Yman ma'eywa ke ihē apo'ok ta tipe. Mahapyr warahy 'ar rahā, kome'e ma'eywa'y ngi apo'ok ta tipe. I'a ym te riki. Ma'ewā kuja i'ai my. Katu ym. Emondok embor” aja ijar pandu. ⁸Pe, kupixa usakiha pandu ipe: “Sa'e! Anī we rī. Mā pewe i'ai rī. Ko ywy ke hake rupi ihē amungái mungái we ta rī. Ame'e rupi ma'e muhuryha ihē amoi ta tī. ⁹Pe, amō i'aha angaha ke rehe uhyk rahā, i'a rahā, katu ta tiki. I'a ym rahā: ‘Emondok embor’ aja ihē pe nde erepandu ta kī. Pe, ihē amondok ta” aja ijar pe kupixa usakiha pandu — aja Jesu pandu.

(Aja Tupā tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ipy'a ke ngā muruwak mondo. I'a katu, ame'ēja saka. Ixoty muruwak mondo, ame'ē ke rehe Tupā harō we rī. Pyrara usak we ehe rī. Muruwak ym rahā jō, pe, mupyrara ta ngā ke. I'a ym, ame'ēja saka.)

Putu'uha 'ar rahā, kūjā ke Jesu mukatu

¹⁰ Amō jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu mu'e uī. ¹¹ A'ep amō kūjā ihī. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ke a'e, a'erehe ahy hū. Yman te ahy ixo. Heta te hū warahy 'ar rahā, aja te'e ixo. Kuja, 18 hetaha warahy 'ar rahā, aja ixo. Jixiko te'e wata. Marā ka ym pu'am katu wataha. ¹² Jesu usak ehe rahā, pandu ipe:

—Nde katu apo 'y — aja ipe.

¹³ Aja pandu rahā, iākā rehe ipo ke mujar. Aja rahā, pahar katu pu'am u'am. Tupā pe: “Mā! Ne jō riki katu te me'ē ke” aja kūjā pandu pandu.

¹⁴ Jy'ariha rendama'e kapitā parahy ehe, Jesu rehe. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, Jesu mukatu. (Aja rahā, paraky te'e, aja ukwaha naī, a'erehe parahy ehe.) A'erehe a'ep ihī, ame'ē ta pe pandu:

—Awa po wajar peteī wera rahā jō, ma'e ke amō ma'ema'e katu. Ame'ē wera rahā jō, amō mukatu katu pehē ke. Ame'ē wera rahā jō mukatuha rehe pejur. Putu'uha 'ar rahā, anī ta. Mukatu ym ta me'ē te'e — aja jy'ariha rendama'e kapitā pandu.

¹⁵ Jesu pandu:

—Mā! Putu'uha 'ar rahā ihē aparaky, aja pekwaha naī. Anī. Pesarahā! Upa pehē ngi har amō tapi'iruhu ke jirar ta raho. Kurar ngi y ke me'ē ta raho. Jumen ke aja tī. Putu'uha 'ar rahā, aja te'e pehē. Ame'ē peparaky, ame'ēja saka tī. (Pehē py'a pe mokōi pekwaha namō pexo!) Katu ym aja. ¹⁶ Pesarahā! Ko kūjā riki Amarā rainō ke. (A'erehe Tupā usak katu ehe, ame'ē ke a'e tī.) Kuja, 18 hetaha warahy 'ar rahā, a'e ke Satana mupyrara. (Ājā ramūi a'e.) Mujixiko mahy. A'erehe apo putu'uha 'ar rahā, kūjā ahyha ke amukatu. Apo jō putu'u a'e 'y — aja Jesu pandu.

¹⁷ Aja pandu rahā, huwajan ta huxī. A'e pandu katu, a'erehe ame'ē ta huxī ingi. Amō ta anī. Hury katu riki. Upa ma'e katu ame'ē ke Jesu ma'ema'e. A'erehe hury katu ngā ehe.

Ma'e ra'ī jytym ame'ē rehe har

(Matéu 13.31-32; Mak 4.30-32)

¹⁸ Jesu pandu:

—Kome'ē ywy keruhū pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē ta riki kuja saka. ¹⁹ Kupixa pe ma'e ra'ī ta'yr te mi ame'ē ke sawa'e jytym. Mosata ra'ī ke. Ame'ē hywōi. I'y tiha te hū oho rahā, myra aja tiha oho tī. Pe, hākā rehe ma'ewyra ta haity mujā mujā — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, Jesu pandu py rahā, Tupā kotyhar ta heta ym te. Ma'e ra'ī ta'yr te mi, ame'ēja saka. I'i atu te rahā, ixotyhar ta heta te hū ta. I'y tiha te hū, ame'ēja saka, aja mujekwa katu.)

Ma'e mupururukiha rehe har

(Matéu 13.33)

²⁰ A'e pandu tī:

—Kome'ē ywy keruhū pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē ta riki kuja saka.
²¹ Ahúi aja me'ē ku'i pe ma'e mupururukiha ke kūjā mupara. Rar tyryhem mupara. Upa rahā, upa ahúi aja me'ē ku'i pururuk hū oho — aja Jesu.

(Aja rahā, pandu py rahā, Tupā kotyhar ta heta ym. I'i atu te rahā, heta te hū ta aja mujekwa katu.)

Hukwen pu'i mi ame'ē rehe har

(Matéu 7.13-14; Matéu 7.21-23)

²² Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo rahā, amō amō ok ta ra'yr rupi ngā ke mu'e mu'e oho ixo. Awa renda rupi aja tī. Mu'e mu'e oho tī. Aja Jerusarē ok ta koty oho ixo. ²³ Pe, amō pandu ipe:

—Sawa'e! Tupā muhā katu ame'ē ta heta ym my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

²⁴ —Hukwen ta'yr mi rupi amō ixe. Pehēma'e pyrātā katuha namō mā peja pexerahā! Ko pehē pe apandu. Heta ame'ē ta ixe tar katu tipe. Marā ka ym ixeha. ²⁵ Pesarahā! Ok jar pu'am ta. Pe, hukwen ke kynda ta. Pe, soroka pe pepukái pe'am: "Sa'e! Epirar jande pe" aja ipe. Pe, a'e pandu ta: "Anī ta. My pe har pehē my? Akwa ym ihē" aja pehē pe. ²⁶ Pe, pepandu: "Nde erekwa riki. Nde namō ma'e ke ja'u katu. A'erehe nde rehe katu ame'ē ta ke jande. Jande rekoha pe Tupā je'ēha ke nde eremu'e katu jande ke. Jahendu riki" aja ipe. ²⁷ A'e pandu tī: "Anī. My pe har pehē my? Akwa ym ihē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ē ta ke pehē. Pejywyр peho ihē ngi" aja pehē pe ok jar pandu ta. (Ihē riki ame'ē ok jar aja saka.)

²⁸ —Tupā ixo ame'ē pe huryha namō Amarā ixo. Isak aja tī. Jako aja tī. Huryha namō ixo tī. Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta aja tī. A'ep huryha namō ixo tī. Pehē anī. Soroka pe pepu'am ta. Ame'ē rehe pesak rahā, pejixi'u hū ta. Tupā rehe peparahy ta, a'erehe pehē rāi pesu'u su'u ta. ²⁹ Heta ame'ē ta jy'ar ta uwyr. Amō awa ta jy'ar ta uwyr. Jundéu awa aja ym ame'ē ta jy'ar ta uwyr. Warahy uhemihā koty ngi jy'ar ta uwyr. Warahy u'ariha koty ngi aja tī. Jy'ar ta uwyr tī. Warahy jurukwā koty ngi aja tī. Jy'ar ta uwyr tī. Iapyr koty ngi. Tumaha koty ngi aja tī. Jy'ar ta uwyr tī. Tupā ixo ame'ē pe jy'ar ta uwyr. Tupāma'e imi'u matyriha rehe wapyk ta uwyr. Hury katu te hū ta ngā. ³⁰ Upa katu te ame'ē ta rehe Tupā juja katu te ipy'a katu ta — aja Jesu pandu.

Jerusarē ok ta rehe har Jesu pandu

(Matéu 23.37-39)

³¹ Arahā amō parise ta uhyk ehe. Pandu ipe:

—Eho nde sengi! Nde ke Ero jukwa tar katu — aja Jesu pe.

³² A'e pandu:

—Jawaran aja saka a'e. Ngā jukwaha ke. Kuja pepandu peho ipe: "Apyta we ta rī. Apo ngā py'a ngi ājā ta ke amuhem amondo axo. Apo ma'e ahy ixo ame'ē ta ke amukatu axo tī. Koī aja ta tī. Koī har pewe ihē ama'eha ke amumba ta" aja Ero pe pepandu peho. ³³ Mā! Ihē aho we ta me'ē te'e rī. Koī aja tī. Koī har pewe aja tī. Pe, Jerusarē ok ta pe ahyk ta. Jerusarē ok ta pe jō Tupā je'ēha pandu ame'ē ke amō jukwa ta me'ē te'e. Amō renda pe anī — aja Jesu. (Aja rahā, Jerusarē ok ta pe a'e manō ta, aja mujekwa katu.)

³⁴ A'e pandu tĩ:

—Jerusarē ok ta pe har ta! Mā! Ima'e je'ēha pandu ame'ē ta ke Tupā muwyr rahā, ame'ē ta ke pejukwa. Myrandu katu pandu ame'ē ta ke a'e muwyr rahā, ita ra'yr pe pejukwa tĩ. Jerusarē ok ta pe har ta! Pehē kotyhar ta ke amō amō rahā, ihē amujy'ar tar katu. Amujy'ar rahā, pehē ke amō ta jukwa ym ta tipe. Anī. Amujy'ariha ke peputar ym. Sapukái ra'yr ta ke ipypo wyr pe imāi mujy'ar inom, aja pehē ke amujy'ar tar katu tĩ. Anī. Peputar ym. ³⁵ Jerusarē ok ta pe har ta! Pehē rekoha ke pehē pe te'e Tupā hijar oho. Ko pehē pe apandu katu. Kuja pepandu ta: “Mā peja jandema'e sawa'e te muwyr ame'ē ke rehe Tupā usak katu” aja ta pehē. Aja pepandu rahā jō, ihē rehe pesak ta tĩ. Ihē riki Tupā muwyr ame'ē ke — aja Jesu pandu.

Ahy ixo ame'ē ke Jesu mukatu

14 ¹ Amō jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, Jesu pe amō parise pandu. Parisema'e kapitā a'e.

—Ihē rok pe ihē namō ja'u jaho — aja.

Pe, inamō ma'e ke Jesu u'u oho. Parise rok pe uhyk rahā, amō ta usak usak katu ehe. Putu'uha 'ar rahā, mukatu ta my? Mukatu rahā: “Nde katu ym” aja pandu ta, a'erehe usak usak ehe. ² Huwa koty amō sawa'e wata uwyr. Ijywa ke punga rāi ipe. Itymā ke aja tĩ. Punga rāi tĩ. ³ Pe, Moise je'ēha mu'eha ta pe Jesu pandu. Parise ta pe pandu tĩ:

—Myja Moise je'ēha rehe panduha ihī my? Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ahy ixo ame'ē ke amō mukatu katu my? Anī ta my? — aja Jesu a'eta pe.

⁴ Anī. A'eta pandu ym te ipe. “Ma'e katu ame'ē ke ema'e ym” aja Moise je'ēha pandu ym. A'erehe a'eta pandu ym te ipe. Pe, sawa'e po ke Jesu pyhyk. Mukatu. Pe, hok pe mujywywyr mondo. Katu aja mujywywyr mondo. ⁵ Pe, a'ep pe har ta pe Jesu pandu:

—Pehē ngi har ta'yr ywykwar typy ame'ē pe u'ar rahā, pahar amō jo'ok ta ingi. Putu'uha 'ar rahā, u'ar. Pahar jo'ok ta ingi. Tapi'iruhu u'ar rahā, aja tĩ. Putu'uha 'ar rahā, u'ar tĩ. Pahar jo'ok ta ingi tĩ. (A'erehe putu'uha 'ar rahā, ahy ixo ame'ē ke amukatu rahā, katu tiki tĩ) — aja Jesu pandu.

⁶ Ame'ē panduha rehe marā ka ym je'ēha ke amō ta mujywyriha ipe.

“Ihē katu ihē” aja ekwa ekwa ym exo

⁷ Ma'e ke amō ta u'u uwyr rahā, wapyka katu te ame'ē pe wapyk wapyk oho. Ame'ē rehe Jesu usak rahā, myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke pandu ngā pe.

⁸ —Jumendariha rehe ngā mi'u ke amō matyr rahā: “Ejur se nde tĩ” aja ijar pandu nde pe. Aja rahā, kapitā rake ewapyk ym eho. Nde erewapyk rahā, nde 'ar koty te we sawa'e katu ame'ē ke ijar mujy'ar my tĩ. ⁹ Pe, nde pe pandu uwyr. “Nde wapyka ke kome'ē sawa'e pe eme'ē” aja nde pe ijar pandu. Aja rahā, nde ruxī ta ingi. Amō wapyka, xupe kotyhar pe nde erewapyk ta ereho.

¹⁰ —Pesarahā! Kuja katu. Nde pe ngā mi'u jar pandu: “Ejur se nde tĩ” aja. Nde ereho rahā, xupe kotyhar wapyka pe ewapyk eho. Pe, nde rehe ijar uhyk uwyr rahā, pandu nde pe: “Anī! Sa'e! Se koty ewapyk ejur. Wapyka katu te ame'ē pe ewapyk ejur” aja ngā mi'u jar. Aja rahā, nde rehe a'ep ihī ame'ē ta usak. Aja rahā, nde rury katu ta.

¹¹—“Ihē riki amō ta 'ar koty te we katuha” aja jupe ukwa rahā, ame'ē ke Tupā muhuxī ta. “Ihē riki amō ta 'ar koty te we katuha aja ym ihē” aja jupe ukwa rahā, ame'ē ke Tupā muhury katu ta — aja Jesu pandu.

¹²A'engi: “Ihē rok pe ja'u jaho” aja pandu ame'ē pe Jesu pandu:

—Ma'e ke nde ere'u rahā, nde rehe katu ame'ē ta ke jō emujy'ar ym. Aja nde mu ta ke jō emujy'ar ym tī. Ne anam ta ke jō emujy'ar ym tī. Amō amō nde rok rake rupi ihī, ame'ē ta ima'ehū namō ixo. Ame'ē ta ke jō emujy'ar ym tī. Esarahā! Nde eremujy'ar rahā, pe, i'i atu rahā, nde pe pandu ta uwyr: “Ihē rok pe ma'e ke e'u ejur” aja nde pe. ¹³A'erehe ngā mi'u nde erematyr rahā, ima'e ym te ame'ē ta ke emujy'ar. Wata katu ym ame'ē ta ke emujy'ar tī. Eha ym te ame'ē ta ke emujy'ar tī. Ijywa katu ym ame'ē ta ke emujy'ar tī. (Ame'ē ta marā ka ym so'o jukwaha.) Ame'ē ta ke emujy'ar. ¹⁴Aja rahā, nde rehe Tupā usak katu ta. Esarahā! Ame'ē ta nde pe marā ka ym ma'e ke juja katu te mujywyriha. Esarahā! Nde pe Tupā riki mujywyr ta. Yman rahā, katu ame'ē ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mukwera katu muhem rahā, ma'e ke a'e riki mujywyr katu ta nde pe — aja Jesu pandu parisema'e kapitā pe.

Ngā mi'u matyr keruhū ke

(Matéu 22.1-10)

¹⁵Amō sawa'e myrape rake wapyk uī. Jesu pandu ame'ē ke rehe hendu rahā, pandu ipe:

—Tupā ixo ame'ē pe oho. Pe, myrape rake wapyk ame'ē ta mā hury katu ta kī — aja Jesu pe.

¹⁶Pe, sawa'e pe pandu:

—Amō sawa'e ngā mi'u ke matyr hū. Heta ngā pe pandu: ¹⁷“Pehē johu pe'u pejur” aja ngā pe. Angaha ke rehe uhyk rahā, miasu pe pandu: “Eho. Ihē mi'u u'u ame'ē ta pe epandu eho. 'Pe'u pejur. Upa ihē amoī katu' aja epandu eho” aja ngā mi'u matyriha jar pandu.

¹⁸—Pe, miasu pandu oho rahā, amō amō pandu: “Aho ym ta ihē” aja. Kuja amō pandu py: “Ywy ke ihē amō ajo'ok. A'erehe asak ta aho ehe apo 'y. 'Aho ym ta ihē’ aja nde jar pe epandu” aja miasu pe. ¹⁹Amō pandu: “Tapi'iruhu mokōi mu'am ame'ē ke ajo'ok. Aja me'ē awa po wajar petēihar upa ajo'ok. Ma'e ke hykī katu raho nahā my? Ame'ē ke amanga ta aho. 'Aho ym ta ihē’ aja nde jar pe epandu” aja miasu pe pandu. ²⁰Pe, amō pandu: “Ajumendar ramō te ihē. A'erehe marā ka ym ihē ahoha” aja miasu pe.

²¹—Pe, upa amō ta pandu ame'ē ke ijar pe miasu pandu oho. Ijar parahy hū ngā rehe. Miasu pe pandu: “Pahar eho! Ok ta rupi eho. Upa awa rape rupi eho. Ima'e ym te ame'ē ta ke se emuhyk erur. Itymā hātā ame'ē ta ke aja tī. Se emuhyk erur tī. Eha ym te ame'ē ta ke aja tī. Se emuhyk erur tī. Wata katu ym ame'ē ta ke aja tī. Se emuhyk erur tī” aja miasu pe.

²²—I'i atu ijar pe miasu pandu: “Sa'e! Upa nde erepandu ame'ē ke ihē ama'e. Pewe soroka ihī, ma'e u'uha renda pe” aja ipe.

²³—A'erehe miasu pe ijar pandu tī: “Eho we rī. Ok ta kurar kupe koty rupi heta awa rape ihī. Ame'ē ngi upa ngā epyhyk erur. Ihē rok ke emutyryhem. ²⁴Apandu katu. 'Ma'e ke pe'u pejur’ aja ihē apandu py, ame'ē ta u'u ym te ta. Ihē mi'u amatyr ame'ē ke u'u ym te ta” aja ijar pandu — aja Jesu mu'e.

(Aja rahā: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja jundéu awa ta pe pandu py. Ame'ē ta upa katu te jurujar ym ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ta, aja Jesu mujekwa.)

Jesu namō ixo ame'ē ta rehe har

(Matéu 10.37-38; Ruk 9.23-24)

²⁵Heta te hū ngā oho ixo inamō. Pe, Jesu uwak rahā, pandu ngā pe:

²⁶—Ihē namō amō ixo rahā, ihē rehe a'e ipy'a ym rahā, marā ka ym ihē kotyhar aja ixoha. Ipái rehe amō ipy'a katu. Ame'ē 'ar koty te we ihē rehe ipy'a katu. Aja rahā jō, ihē kotyhar aja ixo ta. Imāi rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Hakehar rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Ta'yr ta rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Imu ta rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Ianam ta rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Juehe te'e aja tī. Ipy'a katu tī. Pe, ame'ē ta 'ar koty te we ihē rehe ipy'a katu. Aja rahā jō, ihē kotyhar aja ixo ta.

²⁷—Ihē namō amō ixo rahā, ame'ē ke amō ta jukwa tar katu my. Pe, a'e pandu: “Anī. Ihē ajurujar katuha ke ahijar ym ta. Ihē ke jukwa ta my? Ahijar ym ta” aja. Aja rahā, ihē kotyhar aja ixo ta.

²⁸—Pehē ngi har amō riki ok keruhū mujā rahā, myja myra hetaha rahā, uhyk ta my? Upa ta my? Aja ukwa ukwa py ixo. Upa katu te pehī nahā my, ame'ē ukwa ta. Ukwa ukwa py ixo. ²⁹Ukwa ym rahā, mumba ym ta. Ixa-ngwer jō upa jytyka. Uhyk ym myra ke. Marā ka ym mumbaha. Ame'ē rehe usak ame'ē ta upa puka puka hū ehe. ³⁰“Mā! Ok keruhū sawa'e mujā ta tipe ixo. Mumba ym ta riki” aja ngā puka puka hū ehe.

³¹—Pesarahā! Amō kapitā keruhū jumai tate oho. Heta te hū sonda ta namō oho ta. I'ar koty te we huwajan ta rahā, ima'e pyrātāha ke a'e ukwa py ta. Huwajan ta ke a'e muputu'u ta my, ame'ē ke ukwa py ta. Ukwa ukwa py ixo. ³²Marā ka ym muputu'uha rahā, je'ēha ke mondo ta, amō kapitā keruhū koty, huwajan koty. Paite we huwajan ixo rahā, je'ēha ke mondo ta. “Myja rahā, nde ereputu'u ta my? Jamukatu jande juehe” aja je'ēha ke amō pandu ta oho ipe. Pe, muputu'u.

³³—Aja pehē pe tī. Pekwa pekwa katu py pexo. “Ixotyhar aja ihē axo ta. Ihē ke amō jukwa tar katu rahā, tapijar te'e we ixotyhar aja ihē axo ta” aja pekwa pekwa pexo. Pehē ngi har amō upa katu te ima'e ke hijar ym rahā, marā ka ym ihē kotyhar aja ixoha — aja Jesu pandu.

Jukyr jaxer aja ym pexo

(Matéu 5.13; Mak 9.50)

³⁴A'e pandu tī:

—Jukyr ma'e ke muhembyk katu. Pe, jukyr ngi he'ēha kanim rahā, marā ka ym he'ēha amō mujywy'e ehe. ³⁵Jaxer riki. Ywy rehe moī rahā, muhury ym ma'eywa'y ra'yr ke. Amō ma'e muhuryha namō mupara ym tī. Ombor te'e awa. Pehē pekwa tar katu rahā, ihē amu'e ame'ē ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

(Aja riki amō. “Jesu kotyhar aja ihē axo ta” aja amō pandu rahā, jukyr katu aja saka. Pe, Jesu rehe jurujar katuha ke hijar rahā, jukyr he'ēha upa kanim ame'ēja saka. Katu ym. A'e ke Tupā ombor te'e, ame'ēja saka ta tī.)

Arapuهران kanim ame'e reهه har

(Matéu 18.12-14)

15 ¹Amô rahâ, heta ngâ jy'ar uwyr ehe, Jesu reهه. Homa awa tama'e kapitâ keruhû pe tamatarer matyr ame'e ta jy'ar uwyr ehe. Amô sawa'e katu ym ame'e ta jy'ar uwyr ehe tî. Panduha reهه hendu uwyr. ²Pe, parise ta je'e je'e hû ehe har, Jesu reهه har. Moise je'êha mu'e ame'e ta aja tî. Je'e je'e hû ehe har tî. Kuja:

—Mâ! Amô jaxer ame'e ta namô ixo katu. Ma'e ke a'eta namô u'u tî. Katu ym aja jande pe — aja a'eta je'e je'e hû.

³A'rehe myja me'e ma'e kanim ame'e ke my, ame'e ke Jesu pandu ngâ pe:

⁴—Pehê ngi har amô heta arapuharan ta namô ixo. Kuja, 100 hetaha ke. Pe, peteî kanim oho rahâ, ijar kekar kekar ta oho. Kâpî u'u, aja kanim ym ame'e ta ke ijar hijar ta. Pe, kanim ame'e ke kekar kekar oho. Pe! Mahem. ⁵Mahem rahâ, hury katu ehe. Ijixi'y 'ar pe hupir werur. ⁶Hok pe muhyk rahâ, ehe katu ame'e ta ke mujy'ar. Hok rake rupi ixo ame'e ta ke mujy'ar tî. Pandu: "Arapuharan kanim ame'e ke amahem, a'rehe ihê namô pehê rury katu pexo!" aja arapuharan jar. ⁷Pesarahâ! Aja ywa pe Tupâ je'êha rahoha ta hury katu tî. Amô ta katu ame'e ta aja ixo. Kuja, 99 hetaha. Ame'e ta ipy'a ke muruwak ym ta me'e te'e. Katu ame'e ta aja ixo. Ame'e ta reهه Tupâ je'êha rahoha ta hury katu. Pe, peteî sawa'e katu ym ame'e riki ipy'a ke Tupâ koty muruwak mondo rahâ, i'ar koty te we Tupâ je'êha rahoha ta hury katu ehe. Kuja, 99 hetaha 'ar koty te we hury katu te ta ha — aja Jesu pandu.

Tamatarer kanim ame'e reهه har

⁸A'e pandu rî:

—Kuja amô we tî. Amô kûjâ ita tamatarer pu'a namô ixo. Itatuwyr ke te'e mujâ ame'e ke. Jande popa hetaha namô ixo. Pe, peteî kanim rahâ, kuja kekar. Araparin ke muwera. Ame'e weraha rupi peir peir ixo. Ame'e matyriha pe kekar kekar katu. Aja upa hok wyr rupi usak usak ixo ehe. Pe, mahem. ⁹Mahem rahâ, ehe katu ame'e ta ke mujy'ar. Hok rake ixo ame'e ta ke mujy'ar tî. Pandu: "Ita tamatarer pu'a kanim ame'e ke amahem, a'rehe ihê namô pehê rury katu pexo!" aja kûjâ pandu. ¹⁰Pesarahâ! Aja Tupâ je'êha rahoha ta hury katu ta tî. Peteî sawa'e katu ym ame'e ke ipy'a ke Tupâ koty muruwak mondo rahâ, Tupâ je'êha rahoha ta hury katu ta ehe tî — aja Jesu pandu.

Ta'yr kanim ame'e reهه har

¹¹A'e pandu tî:

—Amô sawa'e mokôi ta'yr ta namô ixo. ¹²Amô wera rahâ, ipái pe peteî pandu. Ame'e riki u'ar we ame'e ke. (Ame'e ta'yr ipáima'e tamatarer pyhyk tar katu apo 'y. Ipái manôha reهه harô tar ym.) Kuja pandu: "Papa! Nde eremanô rahâ, upa katu te nema'e ke jande pe nde eremupyta ta kÿ. Wajar ihêma'e ta. Apo ame'e ke ihê pe emuwyrâhâ!" aja ipái pe. A'rehe ima'e ke ipái me'e me'e. Mokôi ta'yr ta pe me'e hû.

¹³—Pe, ame'e ta'yr wajar pyhyk. U'ar we ame'e ke. Upa muhepy. Aja tamatarer pyhyk. Pe, heta katu ym ukwer rahâ, ipái rekoha ke hijar oho. Pepaite ihon. Amô ywy pe har ta koty oho. A'ep ka'u te'eha rupi tamatarer ke me'e

me'ē. Upa katu te ipy'a moī, ame'ē ke rehe tamatarer me'ē me'ē rāi. ¹⁴Aja upa katu te tamatarer kanim ipe. Pe, ame'ē ywy rupi nixōi te ngā mi'u ke. A'erehe a'e pyrara ixo tī. ¹⁵A'erehe ame'ē ywy pe har sawa'e pe pandu. "Ihē aparaky ta nde pe" aja. "Ere. Ihēma'e kure ta rehe esak katu. Kure mi'u eme'ē me'ē katu" aja sawa'e pandu. Ame'ē ke rehe a'e usak usak ixo. ¹⁶Myahy a'e. Ynga aja me'ē ke kure ta u'u ixo. Ame'ē ke a'e u'u ta tipe tī. Me'ē ym ma'e ke ngā ipe.

¹⁷—Peramō ipy'a upak ipe. Jupandu jupe: "Mā! Ihē páima'e miasu ta ma'e ke u'u rahā, pyta we riki. Heta ma'e ke ihī. Ko ihē myahyha namō ihē axo. Amanō tate ihē. ¹⁸Papa rekoha pe ihē ajywyr ta aho tī. Kuja ihē apandu ta: 'Papa! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e, aja Tupā ukwa katu. Nde aja tī. Nde erekwa katu tī. ¹⁹"Ihē ra'yr" aja ihē pe nde erepandu ym rahā, mā katu apo 'y. Miasu aja nde pe aparaky te'e ta apo tī" aja papa pe ihē apandu ta" aja jupandu jupe. ²⁰A'erehe a'engi oho. Ipái rekoha pe jywyr oho ixo.

—Ipái rok paite we riki. Uhyk oho ixo rahā, ipái usak ehe. Pyrara usak ehe. Pe, ujan ixoty. Ta'yr jurupy rupi juman juman. Huwa ke pyter pyter tī. (Aja hury katuha mujekwa.)

²¹—Ta'yr pandu ipe: "Papa! Ma'e aka'u te'eha ke ama'ema'e, aja Tupā ukwa katu. Nde aja tī. Nde erekwa katu tī. 'Ihē ra'yr' aja ihē pe nde erepandu ym rahā, katu tiki" aja ipái pe.

²²—Anī. Miasu ta pe ipái pandu: "Pahar perur! Ma'e mundeha katu te ame'ē ke perur. Pemunde ehe. Ipo rehe har aja tī. Ipy rehe har aja tī. Perur tī. ²³Upa rahā, perur amō tī. Tapi'iruhu ta'yrer ke perur. Ixa te ame'ē ke perur. Pejukwa. Jande rury katuha jamujā ta. ²⁴Ko ihē ra'yr manō aja akwa naī. Anī. Apo ixuwe katu uhyk uwyr. Kanim oho aja ixo. Ko apo ixo 'y" aja ipái pandu. Pe, hury katuha ngā mujā ixo.

²⁵—Aja ixo rahā, ta'yr jepy ame'ē ke kupixa pe paraky ixo. A'engi jywyr uwyr. Hok pe uhyk tate rahā, ma'e tyapuha rehe hendu. ²⁶Pe, amō miasu pe pukái: "Ejur se! Ma'e puki?" aja ipe. ²⁷A'e pandu: "Ne mu ko uhyk uwyr. Manō ym a'e. Katu uhyk uwyr. A'erehe jande pe nde pái pandu: 'Tapi'iruhu ta'yrer ke pejukwa. Ixa te ame'ē ke' aja jande pe" aja miasu pandu ipe.

²⁸—Ta'yr jepy ame'ē ke parahy te'e. Hok pe ixē tar ym. A'erehe ipái uhem oho ixoty. Pandu ipe: "Exe ejur nde tī" aja pandu hū ta'yr pe. ²⁹Ta'yr pandu: "Anī. Axe ym ta. Esarahā! Aparaky hū axo nde pe. Heta warahy 'ar aha oho. Te'e paraky ame'ēja ihē. Ne je'ēha rehe ihē ahendu katu te. Aja te'eha ihē axo. Nde ereme'ē ym te ma'e ke ihē pe. Arapuhame ra'yr nde ereme'ē ym riki. Ame'ē namō ihē rehe katu ame'ē ta namō jō amuhury ta tipe. Ja'u ta tipe. Anī. Nde ereme'ē ym ihē pe. ³⁰Apo peme'ē nde ra'yr upa katu te nema'e ke mukanim. Kūjā ka'u te'e ame'ē ta pe upa mukanim. Ko riki jywyr uwyr. Pe, nde je'ēha rupi tapi'iruhu ta'yrer ke nema'e miasu ta jukwa. Ixa te ame'ē ke. Katu ym aja" aja ipái pe ta'yr jepy ame'ē pandu. ³¹Pe, ipái pandu: "Sa'e! Ihē ra'yr nde. Ihē namō nde erexo. Aja te'eha nde. Upa ihēma'e kohī. Ame'ē riki upa katu te nema'e tī. ³²Ko nde mu riki manō, aja ixo. Apo ixuwe katu aja uhyk uwyr. Kanim oho aja ixo. Ko apo ixo 'y. A'erehe jande rury katuha jamujā ta me'ē te'e. Jande rury katu ta me'ē te'e. Jande rok pe jaxe jahorahā!" aja ta'yr pe ipái pandu — aja Jesu pandu.

(Aja Tupā tī. Peteī sawa'e katu ym ame'ē ke ipy'a ke ixoty muruwak mondo rahā, Tupā hury katu ta, aja Jesu mujekwa katu.)

Ijarma'e tamatarer ke amō mukanim

16 ¹Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pe, amō sawa'e ixo. Ima'ehū ame'ē ke a'e. Ima'e tamatarer ke amō usak usak ixo. Pe, ijar pe amō ta pandu oho: “Tamatarer usakiha riki nema'e ke te'e mukanim ixo” aja ijar pe. ²Pe, amō pe ijar pandu: “Tamatarer usakiha emuhyk se” aja ipe. Usakiha uhyk rahā, ijar pandu ipe: “Nde erema'ema'eha rehe har ihē ahendu. Jetehar te my? Myja ihēma'e tamatarer nde ereme'ē me'ē my? Myja nde eremujoywyr tī? Ame'ē ke upa katu te emapyk. Ihē asak ta. Ihēma'e ke nde eresak ym ta apo 'y” aja ijar pandu.

³—Pe, hok pe joywyr rahā, usakiha jupandu jupe: “Ihēma'e parakyha ngi ihē jar ihē ke muhem ta apo. Myja aparaky ta apo my? Ihē pyrātā ym ihē. (Marā ka ym kupixa rehe aparakyha.) Tamatarer ke ngā pe apandu pandu rahā, ihē ruxī ta ihē ke ingi. Aja ama'e ym ta. ⁴Aa! Apo akwa katu! Ihē rehe katu ame'ē ta ke amu'am ta. Pe, ihēma'e parakyha ngi ihē ke muhem rahā, ihē rehe katu ame'ē ta ixo ta. Hok pe ame'ē ta ihē ke mupyta katu ta” aja jupandu jupe.

⁵—Aerehe ijar pe ma'e ke mujoywyr ame'ē ta ke muhyk. Upa muhyk. Amō pe pandu py: “Myja hetaha ihē jar pe nde eremujoywyr ta my?” aja tamatarer usakiha pandu. ⁶Sawa'e pandu: “Mandeju ra'ī ka aja me'ē heta te hū amujoywyr ta me'ē te'e. Kamuxī ra'yr ke tyryhem heta te hū, kuja, 100 hetaha ke” aja usakiha pe. A'e pandu: “Esarahā! Ko nema'e mangaha ke. Se ewapyk. Pahar iwyr koty paper rehe emupinim. Wajar jō nema'e mangaha kohī. Kuja, 50 aja hetaha jō emupinim. Ihēma'e parakyha nixōi rahā, ihē rehe eharāi ym” aja usakiha pandu. (A'e jupandu jupe tī: “Apo ihēma'e parakyha ngi ihē jar muhem rahā, peme'ē ihē rehe usak katu ta my” aja jupandu jupe.)

⁷—Amō pe pandu: “Ne rahā tī! Myja nde eremujoywyr ta ihē jar pe my?” aja usakiha pandu. Amō pandu: “Ahūi aja me'ē heta te hū amujoywyr ta me'ē te'e. Kuja, 1.000 wasākā mangaha mutyryhem” aja usakiha pe. A'e pandu: “Ko nema'e mangaha kohī. Iwyr koty paper rehe emupinim. Kuja, 800 aja emupinim. Te'e apandu ta, aja rahā ihē jar ukwa ym ta. Esarahā! Ihēma'e parakyha nixōi rahā, ihē rehe eharāi ym” aja ipe. (A'e jupandu jupe tī: “Apo ihēma'e parakyha ngi ihē jar muhem rahā, peme'ē ihē rehe usak katu ta my” aja jupandu jupe.)

⁸—Ame'ē usakiha ma'ema'eha rehe har ijar hendu rahā, pandu: “Mā! Usakiha ukwa katu ma'e. Ehe katu ame'ē ta ke mu'am ixo” aja riki ijar pandu. (Jetehar te rupi ym usakiha ma'e. Katu ym ame'ē.) Ukwa katuha rehe har jō ijar katu pandu — aja Jesu pandu.

A'e pandu tī:

—Ima'e ke rehe ukwa katuha namō Tupā kotyhar ta usak usak katu. Aja rahā, yman rahā ima'e ke pewe hū ta. Mā! Tupā kotyhar ta 'ar koty te we Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa katuha. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ke ukwa ukwa ixo, ame'ē ta pe ukwa katuha namō amō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'e. Aja rahā, yman rahā ima'e ke pewe hū ta — aja Jesu pandu.

⁹A'e pandu tī:

—Pesarahā! Kome'ē ywy keruhū pe ma'e ke heta ihī. Tamatarer. Ma'e katu ame'ē ke. Heta ihī tī. “Aa! Ame'ē ke Tupā kotyhar ta pe ihē ame'ē ta. Aja rahā,

kome'e ywy keruhū pe Tupāma'e parakyha riki katu ta oho" aja pepandu. Aja rahā, pema'ō rahā, ixoty oho rahā, pehē pe Tupā pandu ta: "Se pejor katu. Katuha renda ke se. Manō ym te ta awa se. Katu tiki" aja pehē pe Tupā pandu.

¹⁰—Jete'har rupi ta'yr mi ma'e ke rehe amō usak usak katu. Aja rahā, jete'har rupi heta te hū ma'e ke rehe usak usak katu ta tī. Te'eha rupi ta'yr mi ma'e ke rehe usak usak. Aja rahā, te'eha rupi heta te hū ma'e rehe usak usak ta tī. ¹¹Kome'e ywy keruhū pe ma'e ke heta hū ihī. Ame'e ke jete'har rupi ym pesak pesak rahā, ma'e katu ame'e ke Tupā me'e, ame'e ke pehē pe a'e me'e ym ta tī. ¹²Amō tama'e ke rehe pesak pesak katu ym rahā, pehēma'e ke pehē pe amō me'e ym ta tī.

¹³—Mokōi ijar pe marā ka ym miasu paraky katuha. Mokōi jar pe paraky rahā, pete'ihar rehe jō ipy'a katu ta. Amō rehe anī ta. Pete'ī jar je'ēha rehe hendu katu ta. Amō jar je'ēha rehe anī ta. Hendu ym ta ehe. (Aja Tupā rehe tī.) Tamatarer ke rehe jō ipy'a ke amō mo'ī mo'ī rahā, marā ka ym Tupā rehe ipy'a katuha. (Mokōi ijar aja saka tī) — aja Jesu pandu.

Jesu je'ēha ke

(Matéu 5.31-32; Matéu 11.12-13; Mak 10.11-12)

¹⁴Ame'e panduha ke parise ta hendu rahā, puka puka hū ehe, Jesu rehe. Tamatarer ke rehe ame'e ta ipy'a ke mo'ī mo'ī katu, a'erehe Jesu rehe puka puka hū. ¹⁵Jesu pandu:

—Sawa'e katu te pehē aja amō ta ukwaha. Ame'e ke peputar katu. Anī. Aja ym pehē, aja pehē rehe har Tupā ukwa katu. Ma'e ke katu te aja sawa'e ukwaha. Anī. Ame'e riki jaxer ame'e ke te'e aja Tupā ukwa katu. Tupā riki ukwa katu te ame'e ke a'e.

¹⁶—Aja Moise je'ēha rehe har amō koty pekwa. Pesarahā! Juā mujahukiha uhyk ym rahā we, Moise je'ēha rehe amō hendu katu rī. Tupā je'ēha ke pandu ame'e ta rehe aja tī. Hendu katu tī. Pe, Juā uhyk. A'engi myrandu katu ke ihē apandu pandu axo. Ma'e ka'u te'eha ke amō hijar, pe, Tupā koty ipy'a ke muruwak. Aja rahā: "Ihē kotyhar ke nde" aja Tupā pandu. Ame'e myrandu katu rehe heta te hū jurujar katu. ¹⁷Moise je'ēha rehe amō hendu katu ta me'e te'e tī. Ywa ke kanim ta oho. Kome'e ywy keruhū aja tī. Upa ta tī. Moise je'ēha rehe hendu katuha anī. Upa ym te ta. A'erehe Moise je'ēha rehe hendu katu ta me'e te'e we rī.

¹⁸—Pesarahā! Kuja riki amō. Hakehar ke sawa'e hijar oho. Pe, amō kūjā ke pyhyk rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. Pe, hijar ame'e kūjā ke amō sawa'e pyhyk rahā, ma'e ka'u te'eha ke ame'e kūjā ma'e tī. Katu ym aja. A'erehe aja pema'e ym ta me'e te'e — aja Jesu pandu.

Rasaro rehe har. Ima'ehū ame'e rehe har tī.

¹⁹(Tamatarer rehe jō amō ipy'a mo'ī rahā, katu ym aja Jesu mu'e.) A'erehe kuja pandu:

—Pe, amō sawa'e ixo. Ima'ehū namō ixo ame'e ke a'e. Ima'e munde'ha muhepy hū ame'e ke namō wata ixo. Wera rahā pame katu te humi'u ke matyr hū. Aja jumuhury hury juehe. ²⁰Hok rukwen pe amō sawa'e ke amō ta muhyk muhyk raho. Her Rasaro. Ima'e ym te a'e. Pere ke mâte hū te'e ehe.

²¹ A'ep harō uī. Ima'ehū, ame'ema'e myrape 'ar ngi imi'u kurer u'ar u'ar. Ame'ē ke Rasaro u'u ta tipe. Me'ē ym amō ipe. Jawar ta riki pere ke here here tī.
²² Pe, ima'e ym te ame'ē ke manō, Rasaro ke. Amarā rake i'ā ke Tupā je'ēha rahoha ta muhyk raho. Ywa pe huryha rehe muhyk raho.

—Ima'ehū ame'ē ke manō tī. Pe, amō ta jytym raho. ²³ Mupyraraha renda pe pyrara hū ixo. Ma'ā rahā, Amarā rehe usak. Hake Rasaro i'āi. Pijaite we usak ehe. ²⁴ Pe, pukái: “Amarā! Epyrara ihē rehe esarahā! Ihē koty Rasaro ke emuwyr. Y pe ipo ākā rakehar munde ta. Ame'ē pe ihē juru ke muryšā ta. Tata keruhū pe ihē axo. Apyrara hū ihē ke” aja Amarā pe.

²⁵ —Pe, Amarā pandu ipe: “Sa'e! Anī. Ywy pe nde erexo rahā, upa katu te ma'e katu ame'ē ke nema'e riki. Ame'ē ke rehe ekwa ekwa exo. Rasaro rehe anī. Upa katu te ma'e katu ym ame'ē ke ima'e riki. Apo anī. Se a'e hury katu ixo apo 'y. Nde anī. Nde erepyrara erexo apo 'y. ²⁶ Ko riki amō we tī. Jande pyter rupi sorok te'e hū ame'ē ke tūi. A'erehe sengi marā ka ym nde koty amō ahaha oho. Nde koty har ngi marā ka ym jande koty amō ahaha uwyr tī” aja ipe.

²⁷ —Sawa'e pandu: “Amarā! Aja rahā, ko apandu nde pe. Ihē pái rekoha pe Rasaro ke emondo. ²⁸ A'ep ihē mu ta ixo. Awa po wajar peteihar upa hetaha ixo. Ame'ē ta pe je'ēha namō Rasaro ke emondo. Aja rahā, ame'ē ta se uwyr ym ta tī. Se pyrara hū awa” aja pyrara ixo ame'ē ke pandu.

²⁹ —Amarā pandu: “Anī ta. Moise mupinim ame'ē ke namō ne mu ta ixo. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. Ame'ē ta namō ixo tī. Ame'ē panduha rehe ne mu ta hendu katu ta me'ē te'e. Hendu katu rahā, ukwa katu ta. Aja rahā peme'ē pyraraha renda pe oho ym ta tī” aja pyrara ixo ame'ē pe Amarā pandu.

³⁰ —Sawa'e pandu: “Anī ta Amarā! Ame'ē ke a'ewan ym we rī. Amō we rahā, katu. Kuja. Manōha ngi amō kwera katu uhem, pe, ame'ē riki Tupā je'ēha ke pandu oho rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ipy'a ke muruwak ta mondo. Tupā koty muruwak ta mondo” aja pyrara ixo ame'ē pandu.

³¹ —Amarā pandu: “Anī. Moise je'ēha rehe a'eta hendu ym rahā, amō rehe hendu ym tī. Manōha ngi kwera katu uhem ame'ē ke Tupā je'ēha pandu. Ame'ē ke rehe hendu ym ta tī. Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ta rehe hendu ym rahā, aja tī. Manōha ngi kwera katu uhem ame'ē ke pandu oho. Tupā je'ēha ke pandu oho. Ame'ē ke rehe hendu ym ta tī” aja pyrara ixo ame'ē pe Amarā pandu — aja Jesu pandu.

Ma'e ka'u te'eha ma'ema'e ame'ē rehe har

(Matéu 18.6-7; Matéu 18.21-22; Mak 9.42)

17 ¹ Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ma'e ke rehe amō usak, a'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'e ta. Aja me'ē aja te'e ta ixo. Pe, ngā muka'u te'eha ke mu'e, ame'ē ke mā Tupā mupyrara te hū ta. ² Ihē rehe amō amō ta'yn ta jurujar katu. Pe, amō pandu: “Mā! Jesu rehe pejurujar katuha pehijar” aja. A'erehe ta'yn ta hijar. Aja rahā, mā peja pandu ame'ē jurupy rupi itahu pukwar. Pe, itahu namō a'e ke ypa pe ombor. Pe, y jukwa. (Aja rahā, ta'yn ta ke mu'e ym ta.) Aja manō rahā, Tupā mupyraraha 'ar koty te we katuha. Tupā mupyrara rahā, mupyrara te hū ta.

³ —Pesak katu te'e! Ma'e ka'u te'eha ke ne mu ma'e rahā: “Mā peja ym” aja epandu ipe. Ame'ē ngi ipy'a ke muruwak mondo rahā, nde py'a emujywywyr

ehe. ⁴Wera rahā, awa po wajar mokōi hetaha ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e-ma'e nde pe. Pe, a'e ma'e, a'engi nde pe pandu: "Ame'e ngi ihē py'a amuruwak amondo. Ihē rehe nde py'a emujywyr katu" aja nde pe pandu. Aja rahā, aja pame katu te nde py'a ke emujywyr ehe — aja Jesu pandu.

Jurujar katuha ke

(Matéu 17.20; Mak 11.22-23)

⁵Jesu mondo ame'e ta pandu ipe:

—Sawa'e! Mā! Jande py'a jamujywyrriha hātā ame'e ma'eha. Jande ke emu'e katu. Aja rahā, jajurujar katuha amō we katu ta. Pe, nde erepandu aja jama'ema'e katu ta — aja Jesu pe.

⁶A'e pandu:

—Pesarahā! Ta'yr mi pejurujar katu rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke pema'ema'e katu ta kŷ tī. Ta'yr mi pejurujar katu. Ma'e ra'ī ta'yr te mi, ame'ēja saka. Aja rahā kome'e myra keruhū pe pepandu ta: "Nde rapo ke namō ejujo'ok ehem eho. Y ramūi pe ejujytym eho" aja myra pe. Ta'yr mi pejurujar katu rahā, ame'e myra jujo'ok ta oho — aja Jesu. ("Myra" aja pandu rahā: "Upa ma'e hātā ma'eha ke" aja mujekwa katu.)

Miasu ma'ema'eha ke

⁷Ajame'e ke Jesu mu'e:

—Pehē ngi har amō ixo. Miasu aja paraky ixo, kupixa rehe. Arapuharan ta rehe usak usak ixo amō nahā my. Pe, hok pe uhyk jywyr rahā, ame'e pe kuja nde erepandu my: "Ere. Nde ereparaky katu. Pahar ma'e ke e'u eho" aja pandu my? ⁸Anī. Aja ym. Amō koty nde erepandu ta. Kuja: "Ma'e ke ihē pe emupupur. Nema'e kamixa emunde. Pe, ihē a'u rahā, ma'e ke emoī moī ihē pe. Upa a'u rahā, nde ere'u ta" aja miasu pe. ⁹Miasu pe: "Katu nde. Nde ereparaky katu" aja nde erepandu ym ta. Anī. Ne je'eha rehe jō hendu katu. Aja miasu katu ame'e ke a'e, aja mujekwa. ¹⁰Pehē aja tī. "Pehē katu. Pema'ema'e katu" aja jandema'e sawa'e te pandu ym rahā, nde rury katu pexo rī. A'e pandu ame'e ke pema'ema'e rahā, kuja pepandu ta: "Miasu ta jō jande. Jande pe sawa'e te pandu ame'e ke jō jama'ema'e" aja pehē — aja Jesu pandu.

"Ne jō riki katu te me'e ke" aja petēi jō pandu

¹¹Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo rahā, amō ywy rupi asa oho ixo. Ngarirēi ywy ngi uhem oho rahā, Samari ywy pe uhyk oho. Ame'e rupi asa oho ixo. ¹²Pe, amō ok ta pe uhyk tate rahā, pereran ma'e u'u hū ame'e ta uhyk uwyr ixoty. Jande popa sawa'e ta hetaha. Paite we pu'am u'am. (Amō jundēu awa ta namō ixo ym ta me'e te'e ame'e ta.) ¹³A'eta pukāi:

—Jesu! Sawa'e! Jande rehe epyrara esak! Jande ke emukatu — aja ipe.

¹⁴A'eta rehe usak rahā, pandu:

—Ere! Peho! Jundēu awa tama'e pa'ihu koty peho. Pemujesak pehē juehe har ipe. Pehē katu aja a'e mujekwa ta ngā pe — aja Jesu.

Pe, ame'e ta johu oho ixo rahā, upa katu te katu 'y. ¹⁵Ame'e ta ngi har petēi jō jywyr. (Samari ywy pe har ke a'e.) Katu, aja ukwa rahā, Jesu koty jywyr uwyr. Tupā rehe har katu pandu pandu hū uwyr. ¹⁶Jesu ruwa koty ipynarāi pe wapyk uwyr. (Aja ipy'a moī moī katu ehe.) "Ne jō riki katu te me'e ke. Ihē

ke nde eremukatu” aja pandu ipe, Jesu pe. Samari ywy pe har ke a'e. Jundéu awa ym ame'e ke a'e.

¹⁷Jesu pandu:

—Mā! Jande popa sawa'e hetaha amukatu. Awa po wajar tumeme sawa'e ta jywyr ym uwyr, ihē koty. ¹⁸Mā! Amō awa ke jō jywyr uwyr. Tupā pe: “Ne jō riki katu te me'e ke” aja pandu uwyr. Mā! Aja jundéu awa ta pandu ym uwyr. Ko samari ywy pe har jō jywyr uwyr — aja Jesu pandu.

¹⁹Pe, a'e pandu ipe:

—Epu'am katu! Eho! Ihē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde ke amukatu. A'erehe nde katu apo 'y — aja ipe.

Jesu riki kapitā keruhū

(Matéu 24.23-28; Matéu 24.37-41)

²⁰Amō parise ta Jesu pe pandu:

—Myja rahā kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e muwyr ta my? Pe, jundéu awa ta ke huwajan ta ngi poir ta my? Pe, jandema'e ywy pe kapitā keruhū aja ixo ta my? — aja parise ta pandu.

Jesu pandu:

—Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke uwyr rahā, ehe har upa katu te ngā pandu pandu ym ta. ²¹Kuja ym ta. Amō pandu: “Pesarahā! Ko riki ixo.” Amō: “Paite riki ixo!” Aja ym riki. Pesarahā! Pehē namō a'e ixo apo 'y. Pekwa ym riki — aja parise ta pe. (“A'e ixo apo 'y” aja pandu rahā: “Juehe har” Jesu pandu.)

²²Jumu'eha ta pe jō Jesu pandu. Kuja:

—Ngā pyrara hū, ame'e angaha rehe uhyk ta. Arahā kuja peputar ta. Kiri-sutu uwyr. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e. Ihē riki Kirisutu. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pe, ngā mupyraraha ngi pehē ke ihē ajo'ok ta. Ame'e ke peputar katu tipe. ²³Pe, amō ta pandu ta pehē pe. “Paite pesak peho! Kirisutu pehī!” Amō: “Se pesak pejur. Kirisutu kohī!” Anī. Pekekar ym peho. Nixói. ²⁴Tupā wera rahā, paite rupi upa ta wera oho. Paite rupi upa katu te ngā usak. Aja ihē ajywyr rahā, paite rupi upa katu te ngā ukwa katu ta kŷ tī. Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. ²⁵Pesarahā! Ajwyryriha angaha rehe uhyk ym we ta rī. Kuja uhyk py ta. Ihē ke amō ta mupyrara hū ta. Parise ta aja amō ta putar ym ta ihē ke tī.

²⁶⁻²⁷—Yman te Noe ixo rahā, amō ta ixoha rehe te'e ukwa ukwa ixo. Ma'e ke u'u uī. Sawa'e ta kūjā ta ke pyhyk. Kūjā ta aja tī. Sawa'e ta ke pyhyk tī. Aja te'e ngā ixo. Ima'e ke rehe jō usak usak ixo. Pe, jarusu keruhū pe Noe ixo oho. Pe, y ke upa katu te ma'e ke munde oho. Upa ngā ke jukwa. Ihē ajywyr tate rahā, aja ta ngā ixo tī. Ixoha rehe te'e upa apo ixo ame'e ta ukwa ukwa ixo tī. Ima'e ke rehe jō ukwa ukwa ixo. Pahar ihē ajywyr ta. Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

²⁸⁻³⁰—Yman te Ro ixo rahā, aja upa ngā ixo tī. Ima'e ke rehe jō ukwa ukwa ixo. Ma'e ke u'u uī. Ma'e ke muhepy hepy u'am tī. Kupixa mujā mujā ixo tī. Hok ke mujā mujā ixo tī. Pe, Sondo ok ta ngi Ro uhem oho rahā, aman aja tata ke Tupā mungyr. Tatāpūi aja ita ra'yr ke mungyr tī. Upa katu te ame'e ok ta pe har ta ke tata jukwa. Pahar jukwa. Ihē ajywyr rahā, aja ta ngā ixo tī. Ima'e ke rehe jō ukwa ukwa ixo tī. “Uwyr ym a'e” aja ngā ukwaha naī. Anī. Pahar ihē ajywyr ta. Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

³¹—Pyraraha uhyk rahā, hok kupe ipe ame'ē 'ar pe amō ixo rahā, pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.) Hok pe ixo ym oho. Ima'e ke pyhyk ym oho. Pahar ujan oho. Kupixa pe ixo ame'ē ke hok pe jywyr ym oho tī. (Ima'e ke pyhyk ym jywyr.) Pahar ujan oho. ³²Ymanihar Ro rakehar rehe pekwa pekwa pexo. (Haikwer koty ma'ā. Pyta riki. Arahā pahar manō.) ³³Ima'e ke amō mupyta ta katu aja jō ipy'a pe ukwa ukwa ixo rahā, ixoha kanim ta. Manō ta. Ima'e ke putar ym. “Mā peja kanim” aja ipy'a pe ukwa ukwa ixo. Pe, ujan oho rahā, ixoha kanim ym ta. Manō ym ta.

³⁴—Ko apandu pehē pe. Ihē ajywyr rahā, mokōi sawa'e ukwer ou, pytun rahā. Petei pyta ta. Amō anī. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha raho ta. ³⁵Ma'e ke mokōi kūjā kytyk kytyk u'am. Petei pyta ta. Amō anī ta. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha raho ta. ³⁶[Kupixa pe mokōi sawa'e ta paraky ixo. Petei pyta ta. Amō anī ta. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha raho ta] — aja Jesu pandu.

³⁷Jumu'eha ta pandu ipe:

—Sawa'e! Myp pyraraha uhyk ta my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Ma'e inem ame'ē ke tūi rahā, a'ep xumukape jy'ar ta oho. Aja ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e hū, ame'ē renda pe pahar pyraraha uhyk ta — aja Jesu.

(Aja rahā, Jerusarē ok ta pe har ta ke amō awa ta mupyrara ta uwyr, aja Jesu mujekwa. Jerusarē ok ta pe har ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe aja.)

Tapijar te'e we ixawa'e manō ame'ē ke pandu pandu hū

18 ¹Pe, jumu'eha ta ke Jesu mu'e ixo. Tupā namō a'eta tapijar te'e we pandu pandu ta me'ē te'e. Myja me'ē ame'ē ke my, ame'ē ke a'e mu'e. “Mā! Tupā hendu ym jande rehe” aja pahar pandu ym ta me'ē te'e. A'erehe kuja mu'e ixo:

²—Amō ok ta pe sawa'e ixo. Ame'ē ke amō ta rehe har hendu, pe, pandu: “Nde katu” aja. Anī rahā: “Nde katu ym” aja. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ke a'e. Amō ta rehe pyrara usak ym tī. ³Ame'ē ok ta pe ixawa'e manō ame'ē ke ixo tī. Sawa'e koty ohoho hū ixo. Pandu pandu hū tipe ipe: “Ihē rehe ihē ruwajan ma'e ke ma'ema'e hū. Nde riki epandu ipe: ‘Ema'e ym’ aja. Nde jō riki nde eremukatu” aja kūjā pandu pandu hū tipe ipe. ⁴Anī. Yman atu kūjā rehe sawa'e hendu ym. A'erehe kūjā jywyr jywyr ixoty. A'erehe uhyk kūjā panduha ipe. A'erehe sawa'e jupandu jupe: “Mā! Tupā rehe ihē apy'a ym. Sawa'e ta rehe apyrara asak ym tī. ⁵Mā! Peme'ē ixawa'e manō ame'ē ke ihē rehe uwyr uwyr hū ixo. Amukatu ym rahā, ihē ke muhe'ō te'e ta. A'erehe kūjā ruwajan pe ihē apandu ta: ‘A'ewan. Ma'e ke ema'e ym apo 'y. Mā peja pete'e pyta katu’ aja apandu ta” aja sawa'e jupandu jupe — aja Jesu pandu.

⁶A'e pandu tī:

—Pesarahā! Ame'ē sawa'e katu ym ame'ē ke a'e. Anī. Pandu ame'ē ke katu riki. “Ihē amukatu ta” aja a'e pandu. ⁷Aja Tupā namō pepandu tī. Ixotyhar ta tapijar te'e we pandu pandu: “Jande ke amō ta mupyrara” aja. Aja rahā, ame'ē ke Tupā mukatu ta. (Sawa'e pe kūjā tapijar te'e we pandu, ame'ēja saka.) “Mā! Jande rehe Tupā hendu ym” aja ym pepandu. ⁸Anī. Pahar mukatu ta. Pesarahā! Ixotyhar ta rehe usak katu. Yman rahā, kome'ē ywy keruhū pe ihē

ajywyr ta ajur tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Ihē ajywyr rahā, Tupā kotyhar ta tapijar te'e we Tupā namō pandu pandu ixo my. Yman ame'ē ta ke amō ta mupyrara riki. Anī. Tapijar te'e we Tupā namō pandu pandu rahā, katu tiki — aja Jesu pandu.

Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē rehe har

⁹ Juehe har katu aja ukwaha jupe naī, aja me'ē sawa'e ixo. Upa amō ta riki katu ym aja ame'ē ta ukwaha naī tī. Ame'ē ta rehe har Jesu pandu. Myja me'ē ame'ē ta my, ame'ē ke pandu. Kuja:

¹⁰—Amō rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe mokōi sawa'e ta oho. Tupā namō pandu pandu oho. Peteīhar parise ke. Amō riki homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ke a'e. (A'erehe ame'ē sawa'e jaxer ame'ē ke aja parise ta ukwa.) ¹¹ Ko parise se koty jeje pandu pandu u'am, Tupā namō. Kuja: “Tupā! Amō ta aja ym ihē, a'erehe: ‘Ne jō riki katu te me'ē ke' aja ihē apandu nde pe. Amōma'e ke rehe ipy'a ke amō ta moī moī hū. Pe, pyrātāha namō jo'ok ingi. Ihē anī. Aja ym ihē. Sawa'e katu ame'ē ke ihē. Kūjā rehe amō ta ka'u te'e hū. Ihē anī. Aja ym ihē. Kotete tamatarer matyr ame'ē ke i'āi. Sawa'e jaxer ame'ē ke aja ihē akwa. Peme'ē aja ym ihē, a'erehe: ‘Ne jō riki katu te me'ē ke' aja apandu nde pe. ¹² Peteī seman ngi har mokōi wera rahā, ma'e ke a'u ym te. (Aja nde rehe ihē py'a amoī moī katu.) Upa ihē apyhyk ame'ē ke ngi ta'yr te mi nde pe ihē ame'ē. Jande popa hetaha ngi har peteī ihē ame'ē nde pe. (Aja nde rehe ihē py'a amoī moī)” aja parise jeje pandu pandu u'am. (Jeje te'e pandu pandu u'am. Tupā hendu ym ehe.)

¹³—Amō sawa'e amō koty panduha. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ke a'e. (Jaxer ame'ē ke a'e, aja parise ta ukwa.) Paite we mi pandu pandu u'am, Tupā namō. Huxī a'e, a'erehe ywa rehe ma'a ym u'am. (Ywa pe Tupā ixo, ame'ē rehe ma'a ym u'am.) Ipixi'a ke mokōi po pe nupā nupā u'am. (Aja pyaiha mujekwa.) Pe, kuja pandu u'am: “Tupā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e. Ihē rehe epyrara esak. Ihē rehe nde py'a emujywyr” aja tamatarer matyr ame'ē ke pandu u'am. ¹⁴ Ko apandu pehē pe. Ame'ē rehe Tupā pyrara usak. Ame'ē sawa'e rehe hendu. Pe, ame'ē pe Tupā pandu: “Nde katu. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixōi te nde pe” aja. Amō anī. Parise anī. Ame'ē rehe hendu ym. “Nde katu. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixōi te nde pe” aja Tupā pandu ym. “Ihē katu te” aja ukwa jupe naī, ame'ē pe Tupā pandu: “Nde katu ym” aja. “Ihē katu ym. Ma'e aka'u te'eha ke ama'e” aja pandu ame'ē ke pe Tupā pandu: “Nde katu” — aja Jesu pandu.

Ta'yn ta rehe Jesu usak katu

(Matéu 19.13-15; Mak 10.13-16)

¹⁵ Ta'yn ta ākā rehe ipo Jesu mujar ta. Aja ipy'a katuha mujekwa. Ame'ē ke amō ta putar, a'erehe ixoty a'eta raho raho. Ame'ē ke jumu'eha ta usak rahā, je'ē je'ē a'eta pe:

—Mā! Jesu ma'ema'e ixo. A'erehe perur ym ipe — aja jumu'eha ta.

¹⁶ Pe, Jesu pandu:

—Anī. Mā peja ta'yn ta ihē rehe uhyk katu. Ta'yn ta ke se pemuhyk perur. Pemupyta ym. Aja riki Tupā putar tī. Kome'ē ta'yn ta aja me'ē ta Tupā kotyhar

wan ta tĩ. ¹⁷Ko pekwa pekwa pexo. Tupã kotyhar ta aja ta'yn ta putar katu. Ta'yn ta aja amõ putar ym rahã, Tupã kotyhar aja ym te ta awa — aja Jesu pandu.

Ima'ehũ ame'ẽ rehe har

(Matéu 13.22; Matéu 19.16-30; Mak 10.17-31; 1 Timo 6.6-10; Tian 5.1-3)

¹⁸Pe, amõ jundéu awa tama'e kapitã pandu ipe:

—Sawa'e! Ngã mu'eha nde. Nde riki katu te ame'ẽ ke nde. Ma'e ihẽ ama'e rahã, ihẽ ke Tupã muhã katu ta my? — aja Jesu pe.

¹⁹A'e pandu:

—“Katu te ame'ẽ ke nde” aja ihẽ pe nde erepandu. Tupã jõ riki katu te ame'ẽ ke a'e. Awa ke anĩ. (Ihẽ Tupã aja nde erekwa my?) ²⁰Esarahã! Tupã pandu ame'ẽ ke nde erekwa katu.

“Amõ küjã rehe eka'u te'e ym.

Amõ sawa'e rehe eka'u te'e ym tĩ.

Amõ ke ejukwa ym.

Emukanim ym amõma'e ke.

Te'e ma'e ke epandu ym.

Nde pái rehe epy'a katu.

Ne mõi rehe aja tĩ. Epy'a katu tĩ” aja Tupã je'eha ke rehe panduha ihĩ — aja sawa'e pe Jesu pandu.

²¹Sawa'e pandu:

—Upa ame'ẽ panduha rehe ihẽ ahendu katu. Kurumĩ rahã har ahendu katu axo — aja Jesu pe.

²²Ame'ẽ ke rehe Jesu hendu rahã, pandu ipe:

—Pewe amõ ma'e ke nde pe. Upa katu te nema'e ke emuhepy. (Aja tamatarer epyhyk.) Pe, ame'ẽ tamatarer ke ima'e ym te ame'ẽ ta pe upa katu te eme'ẽ me'ẽ. Aja rahã, ywa pe nema'e ke heta te hũ ta. Pe, ihẽ namõ eho — aja sawa'e pe.

²³Ame'ẽ ke rehe sawa'e hendu rahã, pyai te'e u'am. Ima'ehũ namõ ixo ame'ẽ ke a'e. (Me'ẽ tar ym ma'e ke. A'erehe pyai te'e u'am.) ²⁴Ame'ẽ ke Jesu ukwa rahã, pandu:

—“Ere. Tupã putar, aja ihẽ axo ta” aja ima'ehũ ame'ẽ ta marã ka ym panduha. Aja panduha riki hãtã. ²⁵Awĩ jupihã kwar rupi marã ka ym amõ rymba asaha oho. Kame hymba asaha oho. Aja ima'ehũ ame'ẽ ta ke. Tupã putar aja ixo tar ym te — aja Jesu pandu.

²⁶Ame'ẽ rehe hendu ame'ẽ ta pandu:

—Mã! Aja rahã, Tupã muhã ym te ta awa ke — aja ipe.

²⁷Jesu pandu:

—Ame'ẽ ke sawa'e ta marã ka ym ma'eha. Myja awa ke muhã katu ta my, ame'ẽ ke Tupã jõ ukwa katu — aja ngã pe.

²⁸Pe, Petu pandu:

—Esarahã! Upa katu te jandema'e ke jahijar jajur. Ko ne namõ jaho jaxo. Tupã putar aja jama'ema'e jaxo — aja Jesu pe.

²⁹A'e pandu:

—Hã! Ko apandu pehẽ pe. Tupã putar, aja upa katu te amõ ma'ema'e. A'erehe hok ke hijar oho. Hakehar ke aja tĩ. Hijar oho tĩ. Imu ta ke aja tĩ. Hijar oho tĩ.

Ianam ta ke aja tĩ. Hijar oho tĩ. Ta'yn ta ke aja tĩ. Hijar oho tĩ. ³⁰Aja rahã, ma'e ke hijar oho, ame'e 'ar koty te we Tupã mujywyr ta ipe. Apo ixo rahã, mujywyr ta. Pe, yman rahã, Tupã namõ ixo ta. Uhã te hũ aja ixo ta — aja Jesu pandu.

Manõha rehe har Jesu pandu, mahapyrihar ke

(Matéu 20.17-19; Mak 10.32-34)

³¹Awa py mokõi jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar raho. Heta ame'e ta ngi mujy'ar raho. A'eta pe jõ pandu:

—Pehendu katurahã! Jerusarẽ ok ta pe jande jaho jaxo. A'ep ihẽ rehe har amõ ta mupinim. Tupã je'eha pandu ame'e ta mupinim. Ame'e panduha aja upa katu te uhyk ta ihẽ rehe. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'eha rupi ajur. ³²Jundéu awa aja ym ame'e ta koty ihẽ ke jundéu awa ta raho ta. Pe, jundéu awa aja ym ame'e ta puka puka hũ ta ihẽ rehe. Ihẽ ke a'eta muhuxĩ ta tĩ. Ihẽ rehe tymũ ta tĩ. (Aja ihẽ jaxer aja mujekwa ta naĩ.) ³³Ihẽ ke a'eta pirok ta tĩ. Pe, ihẽ ke jukwa ta tĩ. Mokõi aker rahã, ihẽ akwera katu ta ahem tĩ — aja Jesu pandu.

³⁴Anĩ. Ame'e panduha ke jumu'eha ta ukwa ym te. Pyhyk ym te. Ukwaha ke Tupã mukanim te'e we ngã ngi. A'erehe Jesu pandu ame'e ke ukwa ym.

Eha te ym ame'e ke Jesu mukatu

(Matéu 20.29-34; Mak 10.46-52)

³⁵Jeriko ok ta pe Jesu uhyk tate rahã, pe rymy'y rake amõ sawa'e wapyk uĩ. Eha ym te ame'e ke a'e. Tamatarer ke ngã pe pandu pandu uĩ. ³⁶Heta ame'e ta ohoha ke rehe hendu. Pe, pandu:

—Ma'e puki? — aja ngã pe.

³⁷Amõ ta pandu:

—Jesu Nasare ok ta pe har ko oho ixo — aja ipe.

³⁸Pe, ame'e pukái:

—Jesu! Ndawi rainõ nde! Ihẽ rehe epyrara esak! — aja Jesu pe. (“Ndawi rainõ” aja pandu rahã: “Kapitã keruhũ” aja Tupã mu'am ame'e ke a'e, aja mujekwa katu.)

³⁹Hundutar oho ame'e ta je'ẽ je'ẽ hũ ipe:

—Epukái ym nde — aja ipe.

Anĩ. I'ar koty te we hãtã pukái:

—Sawa'e! Ndawi rainõ nde. Ihẽ rehe epyrara esak — aja Jesu pe.

⁴⁰Pe, Jesu pyta. Amõ ta pe pandu:

—Se perur — aja.

Pe, eha ym te ame'e ke uhyk tate uwyr ehe rahã, Jesu pandu ipe:

⁴¹—Ma'e nde pe ihẽ ama'e ta my? — aja ipe.

A'e pandu:

—Sawa'e! Ihẽ reha ym te. Ihẽ reha ke emukatu! — aja Jesu pe.

⁴²Pe, a'e pandu:

—Ere! Upa ma'e ahyha ke ihẽ amukatu, ame'e ke rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde reha katu apo 'y. Eho katu 'y — aja ipe.

⁴³Pe, pahar eha opok. Upa ma'e ke rehe usak katu. Pe, inamõ oho, Jesu namõ. Tupã pe: “Ne jõ riki katu te me'e ke” aja pandu pandu oho ixo. Upa mukatuha rehe usak ame'e ta aja tĩ. “Ne jõ riki katu te me'e ke” aja pandu pandu oho ixo tĩ.

Sakéu rok pe Jesu oho

19 ¹Pe, Jeriko ok ta pe Jesu uhyk oho. Ame'ë rupi asa oho ixo. ²A'ep amō sawa'e ixo. Her Sakéu. Ima'ehū namō ixo ame'ë ke a'e. (A'erehe te'eha rupi tamatarer a'e matyr hū. A'erehe sawa'e jaxer ai, aja ngā ukwa. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer ke matyr. A'e aja amō ta ixo tī.) Ame'ë tama'e kapitā ke a'e. ³“Awa riki Jesu my?” Ame'ë ke ukwa tar katu. Heta ame'ë ta Jesu rake rupi ixo. A'e sawa'e ra'yr mi te'e, a'erehe marā ka ym jumupukuha usakiha. ⁴A'erehe heta ame'ë ta hundutar koty ujan oho. Pe, myrahu rehe jupir oho. A'ep harō uī. Ame'ë iwyr rupi Jesu oho rahā, Sakéu usak ta ehe.

⁵Pe, ame'ë myrahu wyr pe uhyk rahā, ywate koty Jesu ma'ā. Pe, pandu ipe: —Sakéu! Pahar ewyjj ejur! Apo ne namō ihē apyta ta me'ë te'e — aja Jesu. —Ere! — aja Sakéu.

⁶Pe, pahar Sakéu wyjj uwyr. Huryha namō Jesu ke muhyk katu, hok pe.

⁷Upa ame'ë ke rehe usak ame'ë ta je'ë je'ë hū:

—Mā! Sawa'e jaxer ai ame'ë ke namō pyta ta oho — aja Jesu rehe har je'ë je'ë hū.

⁸Ajame'ë ke Sakéu pu'am. Jesu pe pandu:

—Sawa'e! Ehendu katurahā! Upa ihēma'e ke ihē amowok ta apo 'y. Pe, wajar ke ima'e ym te ame'ë ta pe ihē ame'ë me'ë ta. Yman te'eha rupi amōma'e ke apyhyk. A'erehe amujywyr ta apo 'y. I'ar koty te we amujywyr ta ipe. Te'eha rupi peteī apyhyk rahā, tumeme amujywyr ta ipe — aja Jesu pe.

⁹A'e pandu ipe:

—Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'ema'eha ke nde erehijar aja nde eremujekwa. (A'erehe Tupā koty nde py'a nde eremuruwak, aja nde eremujekwa katu.) A'erehe nde ke Tupā muhā katu. Amarā rainō ke nde. ¹⁰Awa ihē tī. Tupā je'ëha rupi ajur. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ë ta ke ihē akekar ajur. Ame'ë ta ke ihē amuhā katu ajur tī. Aja rahā mupyraraha renda pe oho ym ta — aja Jesu pandu. (“Amarā rainō” aja pandu rahā: “Jundéu awa ke a'e” aja mujekwa.)

Ita tamatarer tawa muheta ame'ë ta rehe har

(Matéu 25.14-30)

¹¹Sakéu pe pandu ame'ë ke rehe amō ta hendu. Ame'ë ta kuja ukwaha. Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk tate, a'erehe kuja ukwaha naī. “Jundéu awa tama'e kapitā keruhū ihē” aja Jesu pandu ta, aja ame'ë ta ukwaha naī. (Anī. Yman rahā, kapitā keruhū wan ta aja Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe myja me'ë kapitā keruhū wan ta ame'ë my, ame'ë ke Jesu pandu ngā pe. Kuja:

¹²—Amō sawa'e ixo. Kapitā ra'yr ke a'e. Amō ywy pepaite ame'ë pe oho tate. A'ep kapitā keruhū wan amō mu'am ta. Upa rahā, hekoha pe jywyr ta. Kapitā keruhū aja jywyr ta. ¹³Oho tate rahā, miasu ta ke mujy'ar. Jande popa hetaha mujy'ar. Ame'ë ta pe ita tamatarer tawa ke me'ë me'ë. Peteī pame katu te me'ë me'ë. Pe, pandu: “Pepaite ihē axo rahā, kome'ë tamatarer pemuhepy hepy. Pemuheta” aja ijar pandu. Pe, oho. ¹⁴Pe, hekoha pe har ta putar ym a'e ke. A'erehe haikwer rupi myrandu rahoha ke a'eta mondo. Kuja myrandu ke raho: “Peme'ë sawa'e kapitā keruhū aja emu'am ym. Japutar ym. Jandema'e kapitā keruhū aja japutar ym” aja hekoha pe har ta mondo.

¹⁵—Anī. Ame'ē sawa'e ke kapitā keruhū aja amō mu'am. Pe, hekoha pe jywyr oho. Uhyk rahā, amō ta pe pandu: “Se miasu ta ke pemuhyk perur. Tamatarer ihē ame'ē. Ame'ē ta ke pemuhyk perur. Myja ame'ē ta muheta my? Ame'ē ke akwa ta” aja ijar. ¹⁶Pe, uhyk py, ame'ē pandu: “Sa'e! Peteī ita tamatarer tawa ihē pe nde eremuwyr. Ame'ē ke amuhepy hepy. Aja amuheta mondo. Jande popa ita tamatarer tawa kohī apo. Ko upa nema'e” aja miasu. ¹⁷Ijar pandu: “Katu tiki! Miasu katu ame'ē ke nde. Ma'e ta'yr mi ame'ē ke rehe nde eresak eresak katu, aja akwa. A'erehe apo ngi har heta ok ta rehe nde eresak eresak ta. Kapitā aja nde tī. Kuja, jande popa hetaha ok ta rehe nde eresak eresak ta apo 'y” aja miasu pe.

¹⁸—Pe, amō miasu uhyk uwyr ehe tī. Pandu: “Sa'e! Peteī ita tamatarer tawa ihē pe nde eremuwyr. Ame'ē ke ihē amuheta tī. Awa po wajar Peteīhar upa ita tamatarer tawa kohī apo. Upa nema'e ko” aja miasu. ¹⁹Ame'ē pe ijar pandu: “Heta ok ta rehe nde eresak eresak ta tī. Kuja, awa po wajar Peteīhar upa hetaha. Kapitā aja nde tī” aja ipe.

²⁰—Pe, amō miasu uhyk uwyr ehe tī. Pandu: “Sa'e! Ko nema'e ita tamatarer ke. Nde eremuwyr ihē pe, ame'ē ke ko. Pan kurer ra'yr pe ihē apukek, pe, amukanim katu inom. ²¹Kyty'ym ame'ē ke nde. A'erehe nengi akyje. Amōma'e ke nde erejo'ok katu. Kupixa pe amō jyty, ame'ē ngi ma'e ke nde ere'u te'e” aja miasu pandu. ²²Ijar parahy ehe. Pandu ipe: “Katu ym nde! Nde erepandu ame'ē namō nde ke ihē amahy ta. Akyty'ym ame'ē ke ihē, aja nde erekwa riki. Amōma'e ke ihē ajo'ok katu, aja nde erekwa tī. Amō jyty, ame'ē ngi ma'e ke ihē a'u te'e, aja nde erekwa tī. ²³Aja rahā, tamatarer matyriha renda pe ihēma'e tamatarer nde eremoī rahā, katu ta tipe. Jeje jumuheta ta tipe. Pe, ihē ajywyr rahā, ame'ē ke ihē apyhyk ta tipe. Muhetaha ke apyhyk ta tipe tī” aja miasu pe.

²⁴—Pe, a'ep i'āi ame'ē ta pe ijar pandu: “Ita tamatarer tawa ke pejo'ok ingi. Amō miasu pe peme'ē. Jande popa hetaha namō ixo ame'ē pe peme'ē” aja. ²⁵[Amō ta pandu: “Mā! Sa'e! Heta riki ima'e apo 'y. Jande popa hetaha” aja ijar pe.] ²⁶A'e pandu: “Katu. Ko apandu pehē pe. Heta ima'e ke namō ixo ame'ē pe i'ar koty te we amō me'ē ta. Ima'e ym ame'ē ke ta'yr mi te'e namō ixo, aja ukwaha naī. Ame'ē ke amō jo'ok ta ingi.

²⁷—Apo ihē ruwajan ta ke ihē ruwa koty pemuhyk perur. Pejukwa. Ame'ē ta ihē ke putar ym. Ihē riki kapitā keruhū aja putar ym. Ame'ē ta ke pejukwa” aja ijar pandu — aja Jesu mu'e.

(Aja mu'e rahā, juehe har pandu. A'e riki kapitā keruhū aja putar ym ngā. Anī. Kapitā keruhū rahā, upa huwajan ta ke mupyrara ta, aja Jesu mu'e katu.)

Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk oho

(Matéu 21.1-11; Mak 11.1-11; Juā 12.12-19)

²⁸Ame'ē ke upa pandu rahā, Jerusarē ok ta pe oho. A'e ngā hundutar koty oho. ²⁹Pe, amō mokōi ok ta pe uhyk tate. Her Metaje. Ame'ē rake Mbeta ok ta ihī tī. Ame'ē mokōi ok ta ywy'ā rake ihī. Ywy'ā rer Oriwēi ty. A'ep uhyk tate rahā, mokōi jumu'eha ta ke hundutar koty Jesu mondo. ³⁰Kuja pandu:

—Pesarahā! Jande ndutar koty we ok ta ihī, Mbeta ok ta ke. A'ep pehē mokōi peho. Ok ta pe pexe rahā, a'ep jumen ra'yr rehe pesak ta. Myra jytyka ame'ē rehe amō pukwar. Ame'ē 'ar pe amō oho ym rī. Ame'ē ke pejirar. Se ihē

pe pemuhyk perur. ³¹ Amō ta kuja pandu ta pehē pe: “Ma'erehe jumen pejirar my?” aja. Aja rahā, kuja pepandu: “Sawa'e putar. Xupe 'ar pe oho ta” aja a'eta pe pepandu — aja mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu.

³² Pe, ame'ē mokōi sawa'e ta oho. Jesu pandu, aja upa katu te mahem.

³³ Jumen ra'yr ke jirar u'am rahā, jumen jar ta pandu: “Ma'erehe jumen pejirar my?” aja mokōi sawa'e ta pe. ³⁴ Sawa'e ta pandu:

—Sawa'e putar. Kome'ē 'ar pe oho ta — aja.

—Hā! — aja ame'ē ta pandu.

³⁵ Pe, jumen ra'yr ke Jesu rehe muhyk raho. Xupe 'ar rupi a'etama'e mundeha ke ngā mou mou. (Aja rahā, kapitā keruhū ko, aja mujekwa.) Jumen kupe rehe mundeha mou. Ame'ē 'ar pe Jesu ke a'eta mondo. ³⁶ Pe, jumen 'ar pe oho ixo rahā, a'ep ixo ame'ē ta mundeha ke mou mou. Awa rape rupi mundeha ke mou mou. (Aja rahā, kapitā keruhū jumai ym ha namō ko tur, aja mujekwa.) Pe, kamixa 'ar rupi jumen pyrū wata oho. ³⁷ Pe, Jerusarē ok ta pe uhyk tate rahā, ywy'ā ngi amō wyjy oho. Ywy'ā rer Oriwēi ty. A'ep heta te hū jumu'eha ta oho ixo inamō. Pahar Tupā pe ame'ē ta pandu pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ipe. Hātā Jesu rehe har katu pandu pandu tī. Jesu mukatu hū ngā ke ame'ē ke rehe a'eta usak. Ame'ē rehe har katu pandu pandu tī. ³⁸ A'eta pandu:

—Sawa'e te je'ēha rupi uwyr ame'ē ke ko. Mā peja Tupā usak katu ehe. Mā peja ywa pe har ta hury katu ixo. Tupā jō riki katu te me'ē ke. Ywatehar ke a'e — aja riki.

³⁹ Heta ame'ē ta pyter pe parise ta ixo. Ame'ē ta ngi har amō amō pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Nema'e jumu'eha ta pe epandu: “Pepukāi ym” aja — aja Jesu pe parise ta pandu.

⁴⁰ Pe, a'e pandu:

—Anī. Ko apandu pehē pe. Ame'ē ta pandu ta me'ē te'e. Marā ka ym je'ēha mukaniha — aja parise ta pe.

Jerusarē ok ta pe har ta rehe Jesu jixi'u

⁴¹ Ok ta koty oho we. Usak ehe rahā, Jesu jixi'u ehe. ⁴² Pe, ame'ē Jerusarē ok ta pe har ta rehe har pandu:

—Mā! Myja pehē py'a ke amuhury katu my? Ame'ē ke apo pekwa rahā, katu ta tipe. Apo marā ka ym pekwha. ⁴³ Pehē pe pyraraha 'ar ke uhyk ta kŷ. Pehē ruwajan ta uhyk ta kŷ. Ok ta kupe 'ar rupi juramā ta u'am. Mukurar ta. Upa kynda ta. Pe, jumai ta. Juramā ta ngā jumai uwyr. ⁴⁴ Upa katu te ok ta ke mujaxer ta. Ok ta pe har ta ke jukwa ta tī. Ita ngā mupu'am ame'ē ke upa ombor ta. Ihē ke Tupā muwyr. Pehē py'a ke ihē riki amuhury katu ta tipe. Ihē ke peputar ym. Pekwa tar ym ihē rehe har. A'erehe pehēma'e ok ta ke pehē ruwajan ta upa mujaxer ta — aja Jesu pandu. (“Pehēma'e ok ta” aja pandu rahā: “Jerusarē ok ta ke” aja mujekwa katu.)

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho

(Matéu 21.12-17; Mak 11.15-19; Juā 2.13-22)

⁴⁵ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho. A'ep ma'e muhepyha ta ixo. Ame'ē ta ke muhem mondo. ⁴⁶ Pandu a'eta pe:

—Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja Tupā pandu:

“Ihë rehe ngā jumu'eha renda pe ihë namō ngā pandu pandu katu.

Ame'ē renda ke aja ngā ukwa” aja Tupā.

—Pehē anī. Ame'ē ke amō koty pemuruwak. Ma'e mukanīha renda aja pemuruwak. Katu ym aja — aja ma'e muhepyha ta pe Jesu pandu. (Ma'e ke muhepy rahā, ka'u te'eha rupi muhepy, a'erehe: “Mukanīha renda ke” aja Jesu pandu.)

Pe, muhem mondo ingi.

⁴⁷Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e. Wera rahā pame katu te mu'e. A'e ke jundéu awa tama'e pa'ihu ta jukwa tar katu. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Jukwa tar katu tī. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Jukwa tar katu tī. ⁴⁸Myja jukwa ta my? Upa ngā hendu katu u'am ehe. Hury katu ehe. Upa katu te ukwa tar katu. A'erehe marā ka ym jukwaha. Pa'ihu ta kyje ngā ngi.

Awa je'ēha rupi Jesu pandu my

(Matéu 21.23-27; Mak 11.27-33)

20 ¹Amō wera rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e uī. Ngā pe myrandu katu ke pandu pandu uī tī. Arahā amō ta uhyk uwyr ehe. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta uhyk uwyr ehe. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta uhyk uwyr ehe tī. Jundéu awa tamūi ta uhyk uwyr ehe tī. ²Upa ame'ē ta pandu ipe:

—Jande pe ependurahā! Sengi muhepyha ta ke nde eremuhem eremondo. Awa je'ēha rupi nde eremuhem eremondo my? Awa riki nde ke muwyr se my? — aja Jesu pe.

³⁻⁴A'e pandu:

—Ihë aja tī. Pehē pe apandu ta tī. Ngā ke Juā mujahuk rahā, Tupā je'ēha rupi mujahuk my? — aja Jesu.

⁵Pe, se koty Jesu ngi oho. Pe, a'eta pandu pandu hū a'eta jupe.

—Myja japandu ta my? “Tupā je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu rahā, jande pe Jesu pandu ta: “Aja rahā, ma'erehe Juā pandu ame'ē ke rehe pejuru-jar ym my?” aja jande pe pandu ta. ⁶Anī. “Sawa'e je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu rahā, peme'ē heta ame'ē ta jukwa ta jande ke. Ita pe jukwa ta. Juā riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e, aja peme'ē ta ukwa katu, a'erehe: “Sawa'e je'ēha rupi” aja japandu rahā, jande ke jukwa ta — aja a'eta je'ē je'ē hū a'eta jupe. ⁷Myja ym panduha. Ukwa ym. A'erehe Jesu koty jywyr rahā, a'eta pandu:

—Juā rehe har japandu ym ta nde pe — aja Jesu pe.

⁸Pe, a'e pandu:

—Aja rahā, ihë aja tī. Awa je'ēha rupi ma'e ke ihë ama'ema'e. Ame'ē ke pehē pe apandu ym ta tī — aja tamūi ta pe.

Kupixa usakiha ta katu ym ame'ē ta rehe har

(Matéu 21.33-46; Mak 12.1-12)

⁹Pe, myja me'ē kupixa usakiha ta my, ame'ē ke Jesu pandu:

—Ko amō sawa'e kupixa pe ma'e ke jytym. Ma'eywa rākā ra'yr ke jytym. Uwa'y rākā ke. Upa rahā, amō ta pe pandu: “Kupixa rehe pesak katu. Ta tyarō rahā, ko amō pehēma'e ta kŷ. Amō i'a ihēma'e ta kŷ” aja. “Ere” aja ame'ē ta pandu. Pe, amō ywy pe ijar paxia oho. Yman a'ep ihon rī.

¹⁰—Ma'eywa tyarō rahā, miasu ke ijar mondo. Pandu: “Kupixa usakiha ta koty eho. Ma'eywa rykwer rehe eho piam” aja. Uhyk rahā, ame'ē ta pe miasu pandu: “Ihē jar ma'e ke jō ihē pe pemuwyr” aja. Anī. Miasu ke usakiha ta nupā te'e. Ijar koty ipo te'e mujywyrr mondo. ¹¹Pe, amō miasu ke ijar mondo tī. Ame'ē ke usakiha ta nupā te'e tī. Muhuxī tī. Pe, ijar koty ipo te'e mujywyrr mondo tī. ¹²Pe, mahapyrihar ke ijar mondo tī. Ame'ē ke usakiha ta mahy te'e tī. Kupixa ngi ombor muhem mondo.

¹³—Pe, kupixa jar jupandu jupe: “Myja me'ē ihē ama'e ta apo my? Kuja nahā. Ihē ra'yr ke ihē amondo ta. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. A'e ke usakiha ta mahy ym ta nahā my” aja jupe. A'erehe ta'yr ke mondo. ¹⁴Pe, ta'yr rehe usakiha ta usak rahā, pandu a'eta jupe: “Ko riki ijar ra'yr ke. (Ipái manō rahā, kupixa riki ima'e wan ta. Jahorahā!) Jajukwa ta peme'ē. Aja rahā, kupixa jandema'e wan ta” aja a'eta jupe. ¹⁵A'erehe ta'yr ke kupixa ngi a'eta ombor muhem mondo. Jukwa riki — aja Jesu pandu.

A'e pandu tī:

—Apo myja usakiha ta pe kupixa jar ma'e ta my? Kuja riki. ¹⁶A'e uhyk rahā, usakiha ta ke jukwa ta. Pe, amō kupixa usakiha ta ke mu'am ta — aja Jesu.

Ame'ē ke rehe ngā hendu rahā, pandu:

—Mā! Peja ym — aja ngā.

¹⁷Jesu usak katu ngā rehe. Pandu:

—Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Ita rehe har ita ok mujāha pandu: ‘Jaxer te'e kome'ē ita ke’ aja.

Tupā pandu: ‘Anī. Peme'ē riki ok pyter wan mupu'am katu riki’ aja a'e pandu” aja panduha ihī.

¹⁸—Kome'ē ita rehe ipy ke amō tukwa rahā, ahy ta. Amō rehe ita u'ar rahā, mupe ta — aja Jesu pandu.

(“Ita” rehe har Jesu pandu rahā: “Juehe har” a'e pandu. “Ipy tukwa” aja pandu rahā: “Jesu ke amō ta putar ym” aja mujekwa. “Amō rehe ita u'ar” aja pandu rahā: “Ame'ē ke Tupā mupyrra hū ta” aja a'e mujekwa katu.)

Kapitā keruhū pe tamatarer ke me'ē rahā, katu my?

(Matéu 22.15-22; Mak 12.13-17)

¹⁹Kupixa usakiha ta rehe har Jesu pandu rahā, Moise je'ēha mu'e ame'ē ta kuja ukwa.

—Mā! Jande rehe har Jesu pandu. Mā! Katu ym — aja a'eta ukwaha.

A'erehe a'ep Jesu ke a'eta pyhyk tar katu. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta aja tī. Pyhyk tar katu tī.

—Apo japyhyk ta — aja pandu.

Anī. Pyhyk ym we rī. Ngā ngi kyje. Pyhyk rahā, ame'ē ta ke ngā nupā ta, ame'ē ngi kyje, a'erehe pyhyk ym we rī. ²⁰A'erehe pyhykiha angaha ke rehe harō we ixo rī. Amō sawa'e ta pe pa'ihu ta pandu. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pandu tī. Kuja.

—Jesu koty peho. “Nde eremu'e ame'ē ke jakwa tar katu” aja pepandu ipe. Inamō pepandu pandu. Pe, ma'e katu ym ame'ē ke pandu rahā, kapitā pe a'e ke jande johu jaraho ta. Kapitā je'ēha rupi jajukwa ta. Aja Jesu ke pepyhyk rahā, tamatarer hū pehē pe jame'ē ta — aja sawa'e ta pe.

²¹Pe, Jesu rehe sawa'e ta uhyk rahā, (muka'u te'e tar katu, a'erehe katu ehe har pandu py.) Kuja, pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Nde erepandu ame'e ke jete har te ke aja jakwa. Nde eremu'e ame'e ke aja tī. Jete har te ke tī. Upa ngā rehe juja katu te aja nde eresak katu tī, aja jakwa tī. Myja awa ixoha katu my, ame'e ke myja Tupā putar katu, ame'e ke jete har rupi nde eremu'e, aja jakwa tī. ²² Apo jande pe epandurahā! Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer ke jame'e rahā, katu my? Anī rahā, jame'e ym ta my? Myja me'e jundéu awa je'eha mujekwa my? “Peme'e katu” aja mujekwa my? “Peme'e ym” aja mujekwa my? Epandu-rahā — aja Jesu pe.

²³ Ame'e panduha namō muka'u te'e tar katu, aja Jesu ukwa katu. A'erehe a'eta pe pandu:

²⁴ —Ita tamatarer pu'a ra'yr ke ihē pe perur. Asak ta — aja.

Pe, amō ta werur ipe rahā, pandu.

—Pesarahā! Kome'e tamatarer rehe awa'a ihī my? Awa rer amō mupinim ko my? — aja sawa'e ta pe.

Ame'e ta pandu:

—Homa awa tama'e kapitā keruhūma'e ke — aja Jesu pe.

²⁵ Pe, a'e pandu:

—Aja rahā, ma'e ke kapitā keruhūma'e ke rahā, kapitā keruhū pe peme'e katu. Tupāma'e rahā, Tupā rehe pehē py'a pemoi moī katu. Ame'e riki ma'e ke peme'e ipe, ame'ēja saka — aja sawa'e ta pe Jesu pandu.

²⁶ Panduha namō Jesu ke amō ta muka'u te'e ym te, a'erehe heta ame'e ta ruwa koty: “Katu ym nde erepandu” aja Jesu rehe har marā ka ym panduha. Ma'e ka'u te'eha ke mahem ym te ipe, Jesu pe. A'erehe a'eta je'eha uhem ym. Kuja jō ukwa:

—Mā! Pandu katu a'e — aja Jesu rehe har.

Kweraha rehe har

(Matéu 22.23-33; Mak 12.18-27; Juā 5.21; Hom 8.10-11;

1 Korin 15.35-57; 1 Tesaron 4.16; Apokarip 20.4)

²⁷ Pe, amō sanduse ta uhyk uwyr ehe. Ame'e ta awa kwera ym te ta, aja ukwaha. A'eta pandu ipe:

²⁸ —Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Yman kuja Moise mupinim jande pe:

“Sawa'e jumendar, pe, ta'yr ym ipe rahā, manō rahā, imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk. Pe, a'e ta'yr ipe. Ame'e ta'yr riki imu ambyr ra'yr aja ngā ukwa” aja Moise mupinim.

²⁹ —Apo ehendurahā! Se awa po wajar mokōi imu ta ixo kwe. U'ar py ame'e ke jumendar. Pe, ta'yr ym ipe riki. Pe, manō. ³⁰ A'erehe imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tī. Mokōihar ke ame'e. (Ame'e sawa'e manō tī. Ta'yr ym ipe riki tī.) ³¹ A'engi imu mahapyrihar kūjā ke pyhyk tipe tī. (Aja tī. Manō tī. Ta'yr ym ipe tī.) Aja upa imu ta riki tī. Awa po wajar mokōi imu ta ke. Upa imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe. Upa manō tī. Ta'yr ym te a'eta ipe tī. ³² A'engi kūjā manō tī. ³³ Apo esarahā! Yman rahā, manō ame'e ta kwera katu uhem rahā, kūjā riki awa rakehar wan ta my? Se ixo rahā, upa imu awa po wajar mokōi riki pyhyk? — aja sanduse ta pandu.

³⁴ Jesu pandu:

—Kome'e wyy keruhū pe kūjā ta ke sawa'e ta pyhyk katu. Sawa'e ta ke kūjā ta aja tī. Pyhyk katu tī. ³⁵ Awa kwera katu uhem rahā, anī ta. “Pehē katu.

Pekwera katu pehem. Ihē namō pexo katu” aja Tupā pandu ta. Ame'ē ta jume-ndar ym te ta. Arahā sawa'e ta pyhyk ym te ta kūjā ta ke. Pe, sawa'e ta ke kūjā ta pyhyk ym te ta tī. ³⁶Ame'ē ta ke Tupā mukwera katu muhem. A'erehe Tupā ra'yr ta aja ame'ē ta. Tupā je'ēha rahoha ta aja saka tī. (A'erehe kūjā ta ke sawa'e ta pyhyk ym te ta tī. Sawa'e ta ke kūjā ta pyhyk ym te ta tī.) Pe, Tupā je'ēha rahoha ta aja manō ym te ta tī.

³⁷—Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ta. Aja yman Moise mujekwa katu te. Kuja. Ju pirā'y ukwāi ukwāi u'am. Ame'ē rehe har Moise mupinim. Arahā Tupā panduha ke a'e mupinim. Arahā kuja Tupā pandu: “Ihē rehe ipy'a ke Amarā moī moī katu. Isak aja tī. Ipy'a ke moī moī katu tī. Jako aja tī. Ipy'a ke a'e moī moī katu tī” aja Tupā pandu. Aja Moise mupinim. ³⁸Pesarahā! Ixuwe katu ame'ē ta jō Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu. Manō ame'ē ta anī. Aja rahā, Amarā ta'ā ixuwe katu aja ixo rī. Yman riki manō. I'ā ixuwe katu ixo. A'erehe tapijar te'e we ipy'a moī moī katu Tupā rehe. (A'eta'ā pehī.) A'erehe manō ame'ē ta kwera katu ta kŷ, aja Tupā mujekwa katu — aja sanduse ta pe Jesu pandu.

³⁹Moise je'ēha mu'e ame'ē ta ixo. Ame'ē ta ngi har amō ta pandu:

—Sawa'e! Katu riki nema'e panduha ke — aja Jesu pe.

⁴⁰A'engi ma'e ke a'eta pandu ym we ipe, Jesu pe.

Kirisutu rehe har pandu

(Matéu 22.41-46; Mak 12.35-37)

⁴¹Jesu pandu ngā pe:

—Kirisutu riki Ndawi rainō ke, aja amō ta pandu. Ma'erehe my? ⁴²Pesarahā! Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Her Saumo. Ame'ē rehe ihī. Ame'ē pe Ndawi panduha ihī. Kuja pandu:

“Ihēma'e sawa'e te pe jandema'e sawa'e te pandu: ‘Se ihē rake ewapyk eī.

(Aja rahā, katu te ame'ē ke nde, aja amujekwa.)

⁴³Ne ruwajan ta ke ihē amuputu'u ta, a'erehe nde rehe ame'ē ta hendu katu ta' ” aja Ndawi panduha ke.

⁴⁴—“Ihēma'e sawa'e te” aja Kirisutu rehe har Ndawi pandu. (Aja rahā, a'e Tupā tī, aja Ndawi ukwa.) Aja rahā, myja Kirisutu riki Ndawi rainō my tī? (Ndawi rainō aja rahā, awa te'e a'e tī, aja mujekwa katu) — aja Jesu pandu.

Ame'ē rehe har panduha mujywyr ym ipe, Jesu pe.

Moise je'ēha mu'e ame'ē ta rehe har

(Matéu 23.1-36; Mak 12.38-40)

⁴⁵Jesu pandu ame'ē ke rehe heta ame'ē ta hendu ixo. Arahā jumu'eha ta pe Jesu pandu:

⁴⁶—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja ym pexo. Ima'e mundeha katu te ame'ē namō jō a'eta wata katu. (Aja rahā, Tupā rehe ipy'a moī moī katu aja muje-kwaha jupe naī.) Muhepyha renda pe oho rahā: “Sa'e! Ko nde erexo. Nde katu” aja panduha jō putar katu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe oho rahā, wapyka katu te ame'ē ke rehe jō wapyk tar katu. (Aja rahā, katu te ame'ē ke jupe aja mujekwa tar katu tipe tī.) Ngā mi'u matyriha pe oho rahā, kapitā tama'e wapyka rehe jō wapyk tar katu. (Aja rahā, katu te me'ē ke jupe aja mujekwa tar katu tipe tī.) ⁴⁷Ixawa'e manō ame'ēma'e ke a'eta upa

mukanim ingi. Hok ke aja mukanim ingi tī. Katu ym aja. I'i atu rahā, i'i Tupā namō ma'e pandu pandu u'am. (Aja sawa'e katu ame'e ta ke a'eta aja muje-kwaha jupe naī.) Mā! Ame'e ta ke Tupā mupyrara ta. Amō ta 'ar koty te we ame'e ta ke mupyrara ta. A'erehe Moise je'e'ha mu'e ame'e ta aja ym pehē — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Ixawa'e manō ame'e ke tamatarer me'e hū

(Mak 12.41-44)

21 ¹Pe, usak u'am rahā, ima'ehū namō ixo ame'e ta rehe Jesu usak. Tamatarer ke ame'e ta purakar u'am, tamatarer henda pe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe henda ihī, ame'e pe purakar. ²Pe, ixawa'e manō ame'e ke rehe usak tī. Nixói te ima'e ke ipe. Mokōi jō tamatarer pu'a ke henda pe moī. Ta'yr te mi ame'e mokōihar ke. ³Pe, amō ta pe Jesu pandu: —Ko apandu katu pehē pe. Peme'e ixawa'e manō ame'e ke ixo. Nixói te ima'e ke ipe. Tamatarer moī rahā, amō ta 'ar koty te we moī. ⁴Pesarahā! Amō ta tamatarer pyta we, ame'e ke ngi henda pe purakar. (Pe, amō we hū pehī rī.) Ixawa'e manō ame'e ke anī. Ima'e ke nixói te ipe. Mokōi jō tamatarer pu'a. Ame'e namō ima'e ma'e ke jo'ok ta tipe. Anī. Upa katu te ame'e ke henda pe moī. (Apo ima'e ym te 'y.) A'erehe amō ta 'ar koty te we kūjā moī katu — aja Jesu pandu.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke amō ta mujaxer ta

(Matéu 24.1-2; Mak 13.1-2)

⁵Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe har amō ta pandu pandu u'am. —Pesarahā! Mā! Katu te! Ita keruhū katu te ke te'e ngā mujā. Ko Tupā pe ma'e ke ngā me'e me'e, ame'e ke katu te hū tī — aja pandu.

Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ma'e ke werur. Jumu'eha renda keruhū pe werur. Ame'e riki katu te hū aja ngā ukwa. Pe, Jesu pandu:

⁶—Peme'e rehe pesak katu apo. Yman rahā, nixói te ta 'y. Peme'e ke amō ta upa mujaxer ta kŷ. Ita mokōi mokōi ihī ym ta kŷ. Upa katu te ita ke amō ta ombor ta. (Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha keruhū muhāi ta) — aja amō ta pe pandu.

Pyraraha keruhū rehe har

(Matéu 24.3-14; Mak 13.3-13; 1 Petu 1.6-7; 1 Petu 2.19; 1 Petu 3.14; 1 Petu 4.12-16)

⁷Pe, amō ta pandu ipe:

—Sawa'e! Myja rahā, ita mokōi mokōi ihī ym ta my? Ma'e jasak ta my, pe, ame'e ke uhyk Tate, aja jakwa ta my? — aja Jesu pe.

⁸A'e pandu:

—Pesak katu kŷ! Mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym. Heta uwyr ta. “Kirisutu je'e'ha rupi ihē ajur” aja pandu te'e ta. “Ko Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke ihē” aja pandu te'e ta tī. “Upa angaha rehe uhyk apo” aja pandu naī tī. Pehendu ym ehe. ⁹Jumaiha tyapuha rehe pehendu ta. Paite amō ta jumai ixo, aja pehendu ta tī. Pemukahem ym. Aja jumaiha uhyk ta. Uhyk rahā, 'ar rehe angaha uhyk, anī we rī — aja Jesu pandu.

¹⁰A'e pandu tī:

—Amō amō ywy pe har ta jumai mai ta ngā juehe. Amō amō kapitā keruhū ta jumai mai ta ngā juehe tī. ¹¹Amō amō ywy katak hū ta tī. Ngā mī'u nixōi te ta tī. Ma'e ahyha uhem hū ta tī. Pe, ywa rehe ma'e ke ngā usak ta tī. Māte uhyk ta, aja ngā ukwa. A'erehe mukahem hū ta ngā.

¹²—Upa aja me'e uhyk ym rahā we, pehē ke amō ta pyhyk ta. Mahy ta tī. Jundēu awa tama'e jy'ariha renda pe raho ta tī. A'ep pehē rehe har je'e je'e hū ta. “Peme'e ta jaxer” aja naī. Pe, pehē ke nupā ta. Kyndaha pe pehē ke a'eta kynda ta raho tī. Ihē rehe pejuruja katu, a'erehe kapitā keruhū ruwa koty pehē ke amō ta mupu'am ta. Kapitā ruwa koty aja tī. Pe, mahy ta pehē ke. ¹³Arahā myrandu katu ke pepandu ta. ¹⁴Kapitā keruhū ruwa koty pepu'am ym rahā we, kuja pepandu pehē jupe my: “Mā! Myja jande juehe har japandu ta my” aja riki. Anī. Aja ym pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. ¹⁵Pesarahā! Kapitā ruwa koty pehē ke ngā raho rahā, pehē pe je'ēha ke ihē amondo ta. Ma'e pekwa katuha ke amondo ta tī. Pe, pehē ruwajan je'ēha ke pemukanim ta. “Te'e pepandu” aja a'eta pandu ym ta tī.

¹⁶—Pehē ke pehē pāi ta kynda ta raho tī, kyndaha pe. Pehē māi ta aja tī. Kyndaha pe kynda ta raho tī. Pehē mu ta aja tī. Pehē rendyr ta aja tī. Kyndaha pe a'eta kynda ta raho tī. Pehē rehe katu ame'e ta aja tī. Kyndaha pe a'eta kynda ta raho tī. Pe, pehē ngi har amō amō ta ke a'eta jukwa ta. ¹⁷Ihē rehe pejuruja katu, a'erehe pehē rehe upa ngā parahy ta. ¹⁸Pesarahā! Pehē rehe Tupā usak katu ta kŷ. (Aja rahā, pehē ke amō ta jukwa ym ta, aja mujekwa katu.) ¹⁹Ihē apandu ame'e ke rehe tapijar te'e we pejuruja katu pe'am. Pehē py'ahu te'e pehendū. Aja rahā, pemanō ym ta — aja Jesu pandu.

Jerusarē ok ta ke amō ta mujaxer ta

(Matéu 24.15-21; Mak 13.14-19)

²⁰A'e pandu tī:

—Jerusarē ok ta soroka rupi sonda ta juramā u'am. Ame'e ke rehe pesak rahā, Jerusarē ok ta ke mujaxer tate aja pekwa katu. ²¹Pe, Jundēi ywy rehe ixo ame'e ta kanim oho rahā, manō ym ta. Ywy'ā rupi kanim oho. Ok ta pe ixo ame'e ta uhem oho rahā, manō ym ta tī. Ok ta soroka pe ixo ame'e ta ok ta pe jywyr ym rahā, manō ym ta tī. Ujan oho ingi. ²²Jerusarē ok ta mujaxeriha 'ar ke: “Mahyha mangaha 'ar ke.” Arahā Tupā je'ēha rehe panduha ihī, aja upa katu te uhyk ta. ²³Arahā, imembyr ipusu pe ixo rahā, mā pyrara hū ta. (Marā ka ym pahar ujaniha.) Ixamby te'e u'u ame'e namō imāi ixo rahā, pyrara hū ta tī. (Marā ka ym pahar ujaniha tī.) Kome'e ywy keruhū pe har ta rehe ma'e ahyha uhyk hū ta. Jundēu awa ta ke Tupā mupyrara hū ta tī. ²⁴Heta jundēu awa ta ke amō ta jukwa ta, kyse puku pe. Amō amō ywy pe pukwar ta raho tī. Pe, Jerusarē ok ta ke amō awa ta mujaxer ta. Ame'e awa tama'e angaha upa ym rahā we, aja te'eha ta. Mujaxer ta — aja Jesu pandu.

Jesu jywyriha ke

(Matéu 24.29-31; Mak 13.24-27; 2 Tesaron 1.7; 2 Petu 3.10; Apokarip 1.7)

²⁵A'e pandu tī:

—Warahy rehe ma'e ke ngā usak ta. Pe, mukahem hū ta. Jahy rehe aja tī. Ngā usak ta tī. Jahy rata rehe aja tī. Kome'e ywy keruhū pe har ta mukahem hū ta. Y ramūi tyapu hū, ame'ēja saka heta te hū sonda ta uwyr ta. Ame'e ngi

mukahem hũ ta ngã. Y kotok keruhũ, ame'ēja saka uwyr ta tĩ. Mukahem hũ ta ngã tĩ. ²⁶Ma'e pyrara te hũ ha kome'ẽ ywy keruhũ rehe uhyk ta k̃y. Ame'ẽ rehe ngã usak rahã, mukahem hũ ta. Iãkã muka'u te'e hũ ta. Pe, u'ar ukwap. Ywa rehe henda te'e ihĩ, ame'ẽ ke wata hũ. Ame'ẽ rehe mäte hũ amõ ukwaha. Mukahem hũ ta.

²⁷⁻²⁸—Ame'ẽ upa rahã, ihẽ ajywyr ta ajur. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur. Ywa takãxiha 'ar pe ajywyr ta ajur. Tupãma'e pyrãtãha namõ ajywyr ta ajur. Katuha namõ ajywyr ta ajur tĩ. Ihẽ apandu ame'ẽ ke rehe pesak rahã, pepu'am katu. Peta k̃y. Pejuma'u katu k̃y. Aja saka pexo. Pehẽ ruhãha angaha ke rehe uhyk tate — aja Jesu pandu.

Ho kyr uhem ame'ẽ rehe har
(Matéu 24.32-35; Mak 13.28-31)

²⁹Pe, myja me'ẽ ma'e ke upa tate rahã my, ame'ẽ ke Jesu pandu:

—Ma'e'y rehe har pekwa pekwa pexo. Ma'e, parawa'y ame'ēja ma'e'y ke. Sik'y amõ tĩ. ³⁰Hokyr uhem ixo rahã, warahy haku tate, aja pekwa. ³¹Aja ta tĩ. Ywa rehe ihĩ, ame'ẽ rehe har ihẽ apandu ramõ. Aja pesak rahã, kome'ẽ ywy keruhũ pe Tupã riki kapitã keruhũ wan ta. Ame'ẽ angaha ke rehe uhyk tate, aja pekwa. ³²Kuja pekwa katu pexo. Ihẽ apandu ramõ ame'ẽ ke upa katu te uhyk ta tĩ. Ngã mupyraraha ke ihẽ kotyhar ta pyhyk ta. Anĩ. Tapijar te'e we ihẽ rehe jurujar katu ta rĩ. ³³Ywa ke upa kanim ta. Kome'ẽ ywy keruhũ upa kanim ta tĩ. Ihẽ apandu ame'ẽ ke anĩ. Kanim ym te ta. Apandu, aja upa katu te uhyk katu ta k̃y — aja Jesu pandu.

Peta k̃y

³⁴A'e pandu tĩ:

—Pesak katu pexo! “Jaho rahã! Jande mi'u jamatyr ta. Ja'u ta!” Aja jõ pexo rahã, katu ym tiki. Pexoha rehe jõ pekwa pekwa pexo rahã, katu ym tiki tĩ. Aja te'e pexo rahã, peharõ ym rahã, pahar ihẽ ajywyr ta ajur k̃y. ³⁵“Jywyr ym we ta rĩ” aja upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta pandu naĩ rahã, pahar ihẽ ajywyr ta ajur k̃y. ³⁶A'erehe peharõ katu. Peta k̃y! Pe, kuja Tupã namõ pepandu katu: “Pyrãtãha ke jande pe emuwyr. Aja rahã, upa ma'e uhyk, ame'ẽ ke jande py'ahu te'e jahendu ta. Nde ra'yr ruwa koty japu'am katu ta tĩ” aja tapijar te'e we Tupã namõ pepandu — aja Jesu pandu. Awa a'e tĩ. Tupã je'ẽha rupi uwyr a'e.

³⁷Wera rahã pame katu te Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe Jesu mu'e uĩ. Ka'aruk koty ok ta ngi uhem oho. Jerusarẽ ok ta ngi uhem oho. Pe, amõ ywy'a pe pyta ixo. Ywy'a rer Oriwéi ty. Aja te'e wera oho. ³⁸Pytuniwe rahã, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe heta ngã oho. A'ep Jesu mu'e ame'ẽ ke rehe hendu oho.

Jesu jukwaha rehe har amõ ta pandu pandu
(Matéu 26.1-5; Mak 14.1-2; Juã 11.45-53)

22 ¹Pe, ngã mi'u matyriha rehe uhyk tate. Her Pasuko. Arahã mbeju ke mupururukiha moĩ ym jundéu awa ta. ²Pe, amõ ta Jesu ke jukwa tar katu. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta jukwa tar katu Jesu ke. Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta aja tĩ. Jukwa tar katu tĩ.

—Myja Jesu ke jajukwa ta my? — aja ame'e ta pandu pandu a'eta jupe.
Heta ame'e ta ngi a'eta kyje. Ngã ukwa rahã, mutyapu hũ ta, a'erehe ngã ngi kyje.

Jesu ruwajan wan Jun uwak

(Matéu 26.14-16; Mak 14.10-11)

³Pe, Jun py'a rehe Satana ihĩ katu. (Ãjã ramũĩ a'e.) Amõ we Jun her tĩ. Ikario aja Jun her tĩ. Awa py mokõi jumu'eha ta ngi har peteĩ a'e. ⁴Pe, amõ ta pe pandu oho. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe sonda ta ixo. Harõha ta riki ame'e ta. Ame'e tama'e kapitã ta pe Jun pandu oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe pandu oho tĩ.

—Ihẽ riki Jesu koty pehẽ ke araho ta kũ — aja Jun pandu oho.

⁵Ame'e ke rehe pa'ihu ta hendu rahã, hury katu riki.

—Jesu koty jande ke nde ereraho rahã, tamatarer jande jame'e ta nde pe kũ — aja a'eta pandu ipe, Jun pe.

⁶—Ere! Katu! — aja Jun pandu.

Pe, ngã ukwa ym ha rupi Jesu koty a'eta ke muhyk ta raho, ame'e angaha ke rehe Jun harõ ixo.

Ngã mi'u ke matyr, Pasuko 'ar rehe har

(Matéu 26.17-25; Mak 14.12-21; Juã 13.21-30)

⁷Pe, ngã mi'u matyriha 'ar rehe uhyk. Arahã mbeju ke mupururukiha moĩ ym jundéu awa ta. Arahã arapuharan ra'yr ke jundéu awa ta jukwa. Ame'e xa'e ke u'u ta. Aja Pasuko 'ar ke a'eta ukwa ukwa uĩ. ⁸Pe, Petu pe Jesu pandu. Juã pe tĩ. Kuja pandu:

—Pasuko 'ar rahã, jande mi'u ke jande pe pematyr peho tĩ — aja Jesu.

⁹A'eta pandu:

—Myp jande jamatyr ta my? Myp nde ereputar my? — aja ipe.

¹⁰A'e pandu:

—Pesarahã! Jerusarẽ ok ta pe peho. Pehyk rahã, amõ sawa'e pehẽ rehe uhyk ta. Kamuxĩ ra'yr pe y ke raho a'e. Ok pe ixo ta oho. Haikwer rupi peho tĩ. ¹¹Ok jar pe kuja pepandu: "Sawa'e pandu nde pe: 'My ma'e u'uha renda ihĩ? Pasuko 'ar rahã, imi'u ke amõ matyr. Ame'e ke ima'e jumu'eha ta namõ u'u ta' " aja ok jar pe pepandu. ¹²Pe, ywate henda keruhũ ke ok jar mujesak ta pehẽ pe. Upa ma'e ke ihĩ, myrape, paratuxĩ, koje, aja. A'ep jande mi'u ke pematyr — aja Petu ta pe Jesu pandu.

¹³Pe, a'eta mokõi oho. Jesu pandu, aja me'e upa katu te a'eta usak. Pasuko 'ar rahã, a'eta mi'u ke a'eta matyr tĩ.

Myja manõha rehe har ukwa ukwa uĩ ta my ame'e ke Jesu mujekwa

(Matéu 26.26-30; Mak 14.22-26; 1 Korin 11.23-25)

¹⁴Angaha ke rehe uhyk rahã, myrape rake Jesu wapyk uĩ. A'e mondo ame'e ta namõ wapyk uĩ. ¹⁵Pe, pandu:

—Pasuko 'ar rahã, jande mi'u ke jamatyr. Ko pehẽ namõ ame'e ke ihẽ a'u tar katu te aĩ. Ihẽ ke amõ ta mupyrara ym rahã we, pehẽ namõ a'u tar katu. Ko pehẽ namõ ihẽ a'u aĩ apo. ¹⁶Apandu pehẽ pe. Kome'eja me'e amõ ke ihẽ a'u ym te ta tĩ. Kapitã keruhũ aja ihẽ ke Tupã mu'am rahã jõ

amō pehē namō ihē a'u ta kŷ tī. Arahā Pasuko 'ar te aja jakwa ta kŷ — aja Jesu pandu.

¹⁷Pe, ita rekúi ra'yr ke pyhyk. “Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu” aja Tupā pe pandu. Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Peme'ē ke pehē pame katu te pe'u. ¹⁸Ko pehē pe apandu katu. Uwa rykwer ihē a'u ym te ta apo 'y. Kapitā keruhū aja ihē ke ihē pái keruhū mu'am ta kŷ. Arahā jō pyahu ame'ē ke pehē namō a'u ta kŷ tī — aja Jesu pandu.

¹⁹Ajame'ē ke mbeju ke pyhyk. Ame'ē rehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande pe jande mi'u nde eremuwyr katu” aja Tupā pe pandu. Pe, mopok. Ame'ē ke me'ē jumu'eha ta pe. Pandu:

—Peme'ē riki ihē rete ke. [Pehē ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe ihē amuhepy ta. A'erehe ihē amanō ta. Ko mbeju ke ihē amopok ramō. Ihē aja pehē tī. Pemopok mopok tī. Ihē nixói rahā, pemopok pemopok tī. Aja rahā, ihē manōha ke pekwa pekwa ta peī — aja Jesu.

²⁰A'eta mi'u upa u'u rahā, mbeju aja ita rekúi ra'yr ke a'e me'ē tī. Kawī ihī ipe. Pandu:

—Peme'ē riki Tupāma'e pandu katuha pyahu ame'ē ke, ame'ēja saka. Kuja pandu katu: “Ihē ra'yr rehe amō jurujar katu rahā, ame'ē ke ihē amuhā katu ta” aja. Ihē amanō rahā, ihē ruwy uhem ta. A'erehe Tupā pandu katu, aja a'e muhyk katu ta kŷ.]

²¹—Pesarahā! Ihē ruwajan ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. A'e riki ihē namō myrape 'ar pe wapyk uī apo. ²²Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē amanō ta. Yman ame'ē rehe har Tupā pandu katu. Ame'ē panduha aja ihē amanō ta. Pe, ihē rehe amō ta ke muhyk ta werur. Mā! Ame'ē ke Tupā mupy-rara hū ta — aja a'e mondo ame'ē ta pe Jesu pandu.

²³Pe, a'eta pandu pandu a'eta jupe:

—Jande ngi har awa muhyk ta werur my? Awa riki huwajan ta ke muhyk ta werur ehe my? — aja Jesu mondo ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe.

“Awa riki katu te me'ē ke” aja jumu'eha ta pandu pandu hū

²⁴Jumu'eha ta pandu pandu hū a'eta jupe. A'eta pandu: “Jande ngi har awa riki katu te ame'ē ke my?” aja a'eta pandu pandu hū. “Ihē ke!” “Anī. Peme'ē riki!” “Anī. Ame'ē riki” aja riki pandu pandu hū. ²⁵Pe, Jesu pandu:

—Kome'ē ywy keruhū pe kapitā keruhū ixo. Je'ēha rupi ngā ke a'eta mondo mondo. Pe, kapitā ta amō her jumoī juehe. Kuja. “Ima'e awa ta rehe usak katu ame'ē ke a'e” aja jumoī juehe tipe. A'erehe katu te ame'ē ke a'e, aja ukwaha jupe. ²⁶Pehē anī. Aja ym pexo. Amō kotyhar katu. Kuja. Pehē ngi har amō kuja ukwa. “Amō ta 'ar koty te we ihē riki katu te ame'ē ke ihē” aja ukwa rahā, mā peja pitu te'e aja ixo. Pehē ngi har amō riki katu te aja ukwa rahā, mā peja miasu aja ixo. ²⁷Myrape 'ar pe amō sawa'e wapyk uī. Amō riki imi'u ke me'ē me'ē raho ipe. Ame'ē mokōi ngi har awa riki amō 'ar koty te we kapitā my? Pesarahā! Wapyk ame'ē riki amō 'ar koty te we kapitāha. Pehē pyter pe ihē riki kapitam. Anī. Ihē riki pehēma'e miasu aja ihē axo. A'erehe mā peja aja pexo tī. Miasu aja pexo tī.

²⁸—Ihē ke amō ta mupyrara rahā, ihē namō pepyta katu pexo. Aja te'eha ihē namō pexo. ²⁹Ihē ke kapitā keruhū aja ihē pái mu'am. Ko apandu katu pehē pe. Aja pehē ke ihē amu'am ta tī. ³⁰Pe, ywa pe ihē renda pe ihē namō

pexo ta kŷ. Ihē riki kapitā keruhū, ame'ē renda pe pexo ta kŷ. A'ep pehē riki kapitā keruhū wan ta tī. Tupā kotyhar tama'e kapitā keruhū aja pexo ta tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Petu rehe har Jesu mujekwa

(Matéu 26.31-35; Mak 14.27-31; Juā 13.36-38)

³¹ A'e pandu:

—Simā! Ehendu katurahā! Ahūi aja me'ē pirer ke amō ombor rahā, urupen pi'a ke mukatak katu. Aja ixurer ke ombor. Pe, ahūi aja me'ē pyta katu. Aja upa pehē ke Satana manga ta tī. (Ājā ramūi a'e.) Pehē pejurujuar katuha ke manga ta. Pehijar my? Pehijar ym my? Ame'ē ke manga ta. Pesarahā! Tupā pe Satana pandu: “Nde kotyhar tama'e jurujar katuha ke ihē amanga ta” aja a'e. “Ere” aja Tupā pandu ipe. ³² Simā! Nde rehe har Tupā namō ihē apandu. Ihē rehe nde erejurujuar katu. “Mā peja Simā py'a emātā katu. Aja rahā, jurujar katuha ke hijar ym ta” aja ihē apandu nde rehe har. Pe, ihē koty nde erejywyr rahā, amō ta py'a ke emātā katu. Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta py'a ke emātā katu tī — aja Jesu pandu.

³³ Petu pandu ipe:

—Sawa'e! Ko axo. Kyndaha pe nde ke amō kynda raho rahā, ne namō ihē aho ta kŷ. Nde ke amō ta jukwa rahā, ne namō ihē ke jukwa ta kŷ. Akyje ym — aja Jesu pe.

³⁴ A'e pandu:

—Petu! Ko apandu nde pe. Pytuniwe te rahā, sapukái je'ē ym rahā we, mahapyr kuja nde erepandu ta. “Jesu rehe har akwa ym ihē” aja ihē rehe har nde erepandu ta — aja Jesu pandu ipe.

Ma'e ke namō oho katu apo 'y

³⁵ Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ymaniwe pehē ke ihē amondo rahā, tamatarer ryrū peraho ym. Pehē kupep ma'e ryrū aja tī. Peraho ym tī. Mokōi pehē py rehe har aja tī. Peraho ym tī. Arahā pehē pe pehēma'e upa my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Anī. Upa ym — aja Jesu pe.

³⁶ Pe, a'e pandu:

—Apo amō kotyhar. Tamatarer ryrū namō amō ixo rahā, inamō oho katu. Ma'e ryrū xupe pe har aja tī. Inamō oho katu tī. Kyse puku nixōi rahā, ame'ē rehe kamixa muhepy rahā, katu tiki. Kyse puku namō pexo. ³⁷ Tupā je'eha rehe kuja panduha ihī. “Ma'e mukaniha ta ke ngā jukwa. Aja ame'ē sawa'e ke ngā jukwa ta tī” aja panduha ihī. Ame'ē panduha riki ihē rehe har. Aja ihē rehe uhyk ta kŷ. Ihē aho tate — aja Jesu pandu. (“Kyse puku namō pexo” aja pandu rahā: “Peta kŷ. Pepyrara ta pexo” aja a'e mujekwa. Anī. Amō koty jumu'eha ta ukwaha. “Pejumai ta pexo” aja ukwaha nāi.)

³⁸ Jumu'eha ta pandu:

—Sawa'e! Esarahā! Ko mokōi kyse puku — aja ipe.

A'e pandu:

—A'ewan — aja.

Tupā namō Jesu pandu pandu

(Matéu 26.36-46; Mak 14.32-42)

³⁹Ok ta ngi Jesu uhem oho. Ywy'ā pe oho. Ame'e riki ohoho ame'e ke. Ywy'ā rer Oriwéi ty. Jumu'eha ta oho inamō tī. ⁴⁰Pe, ame'e renda pe uhyk rahā, pandu:

—Tupā namō pepandu pandu. Aja rahā, pejuruja katuha ke amō ta manga rahā, pehijar tar ym ta — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

⁴¹Pe, kotete we oho ingi. Kuja, 30 met tate koteteha. Pe, ipynarāi pe wapyk. Aja Tupā namō pandu.

⁴²—Papa! Nde ereputar rahā, ihē apyraraha ngi ihē ke emuhem katu. Anī. Ihē aputar ame'e ke ema'e ym. Nde ereputar ame'e ke ema'e katu — aja Jesu ipái pe.

⁴³[Ywa ngi Tupā je'e'ha rahoha uhyk ehe. Ipy'a ke a'e mātā. ⁴⁴Jesu pyai te hū. A'erehe Tupā namō a'e pandu pandu we hū. Hi'ái riki huwy aja ywy rehe sururu hū.]

⁴⁵Upa pandu rahā, pu'am. Jumu'eha ta koty jywy' oho. A'eta ukwer ou, aja a'e usak. A'eta pyai te hū, a'erehe he'ō hū ou. A'erehe ukwer ou. ⁴⁶A'e pandu:

—Peker ym rahā, katu ta tipe. Pepu'am. Tupā namō pepandu pandu. Aja rahā, pejuruja katuha ke amō ta manga rahā, pehijar tar ym ta — aja Jesu pandu.

Jesu ke ngā pyhyk

(Matéu 26.47-56; Mak 14.43-50; Juā 18.3-11)

⁴⁷A'e pandu u'am rahā, heta ame'e ta uhyk uwyr ixoty. Jun uwyr py. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har petei a'e. Jesu rehe uhyk. Huwa ke pyter ta.

⁴⁸Jesu pandu:

—Jun! Awa ihē tī. Tupā je'e'ha rupi ajur. Ihē ruwa ke nde erepyter. Aja ihē ke nde eremujekwa ta ngā pe my? — aja ipe.

⁴⁹Jesu ke ngā pyhyk ta. Ame'e ke jumu'eha ta ukwa rahā, pandu:

—Sawa'e! Kyse puku pe ngā ke jamujan ta jamondo my? — aja ipe.

⁵⁰Pe, amō nambi ke kyse puku pe amō mopok ingi. Ijywa katu kotyhar ke. Jundéu awa tama'e pa'i keruhūma'e miasu pehī tī. Ima'e nambi ke mopok ingi. ⁵¹Pe, Jesu pandu:

—A'ewan tiki — aja.

Pe, miasu nambi renda ke pe ipo muja. Pe, mukatu. Inambi katu tī. Wajar aja katu tī.

⁵²Pe, pyhyk uwyr ame'e ta pe Jesu pandu. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe pandu. Jundéu awa tamūi ta pe pandu tī. Kapitā ta pe pandu tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha tama'e kapitā ta ke ame'e ta. Kuja Jesu pandu:

—Ma'e mukanīha aja ihē ke pepyhyk pejur tī. A'erehe kyse puku namō pejur. Tamarā namō. Anī. Ma'e mukanīha ym ihē. ⁵³Pesarahā! Wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe pehē namō ihē axo. Arahā ihē ke pepyhyk ym. Pepyhykiha pemanga ym tī. Apo anī. Ihē pepyhykiha angaha ke rehe uhyk apo 'y. Satana ma'ema'eha angaha ke rehe uhyk apo tī. (Ājā ramūi a'e) — aja Jesu.

Jesu rehe har Petu te'e pandu

(Matéu 26.57-58; Matéu 26.69-75; Mak 14.53-54;

Mak 14.66-72; Juā 18.12-18; Juā 18.25-27)

⁵⁴Pe, Jesu ke ngā pyhyk raho. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū rok pe raho. Haikwer rupi Petu oho tī. Pijaite te'e oho ixo. ⁵⁵Pa'i keruhū rok soroka pe tata ke amō ta hapy. Ame'e rake ngā jumaku uī. Ame'e ta namō Petu wapyk oho uī. Jumaku uī tī. ⁵⁶A'ep amō miasu usak ehe. Kūjā ke. A'e ma'a katu ehe. Pe, pandu amō ta pe:

—Kome'e sawa'e Jesu namō ixo ame'e ke tī — aja kūjā.

⁵⁷Petu pandu kūjā pe:

—Anī! Akwa ym ehe har — aja ipe.

⁵⁸I'i atu amō sawa'e usak ehe tī. Pandu:

—Ame'e ta ngi har nde tī — aja Petu pe.

A'e pandu:

—Anī! Sa'e! — aja Petu.

⁵⁹I'i atu we amō sawa'e pandu hū:

—Jete! Inamō ixo ame'e ke a'e tī. Ngariréi ywy pe har ke a'e tī, a'erehe inamō ixo ame'e ke a'e tī — aja Petu rehe har amō pandu hū.

⁶⁰Petu pandu:

—Sa'e! Nde erepandu ame'e ke te'e! Akwa ym ehe har — aja ipe.

A'e pandu u'am rahā, pahar sapukái je'e. ⁶¹Jesu riki uwak. Petu rehe ma'a katu te. Ame'e ke Petu ukwa. Pe, Jesuma'e panduha ke Petu ukwa ukwa u'am. Kuja Jesu pandu: "Sapukái je'e ym rahā we, mahapyr kuja nde erepandu ta. 'Akwa ym ehe har' aja ihē rehe har nde erepandu ta." Ame'e panduha ke Petu ukwa ukwa u'am. ⁶²Pe, a'engi uhem oho. Jixi'u hū. Huxī, a'erehe jixi'u hū.

Jesu rehe sonda ta puka puka hū

(Matéu 26.67-68; Mak 14.65)

⁶³Jesu rehe usak te'e ame'e ta puka puka hū ehe. Ipo pe nupā hū a'e ke tī.

⁶⁴Kuja. Eha ke amō ta pukek, pan pe. Pe, ipo pe huwa nupā. Pandu ipe:

—Epandurahā! Awa nde ke nupā my? — aja Jesu pe.

⁶⁵Amō we tī. A'eta juru ai ehe.

Ngā panduha renda pe Jesu ke raho

(Matéu 26.59-66; Mak 14.55-64; Juā 18.19-24)

⁶⁶Pytuniwe rahā, jundéu awa tamūi ta jy'ar oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta jy'ar oho tī. Moise je'ēha mu'e ame'e ta jy'ar oho tī. Ngā panduha renda pe johu jy'ar oho. Amō ta pe a'eta pandu:

—Jesu ke pemuhyk perur se — aja.

⁶⁷A'e uhyk rahā, a'eta pandu ipe:

—Epandu katu jande pe. Nde riki Kirisutu my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke nde — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Ihē amujekwa rahā, ihē rehe pejurujar ym ta. ⁶⁸Pe, ma'e ke pehē pe apandu rahā, je'ēha pemujywyr ym ta tī. ⁶⁹Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Apo har ngi Tupā rake ihē awapyk ta aho. Tupā pyrātā te hū ame'e ke

a'e — aja Jesu ngā pe. (“Tupā rake” aja Jesu pandu rahā: “Tupā a'e tī” aja mujekwa katu.)

⁷⁰ Johu pandu ipe:

—Aja rahā, nde riki Tupā ra'yr my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—A'e ihē — aja Jesu.

⁷¹ A'eta pandu:

—Mā! Ehe har jande pe amō pandu ame'ē ta ke japutar ym apo. Ima'e panduha ke jande atu jahendu. A'erehe ame'ē panduha namō jande riki japandu ta: “Katu ym nde. Nde eremanō ta me'ē te'e” — aja tamūi ta pandu.

Pirat ruwa koty Jesu pu'am

(Matéu 27.1-2; Matéu 27.11-14; Mak 15.1-5; Juā 18.28-38)

23 ¹ Johu pu'am. Pe, amō sawa'e koty a'eta oho. Pirat koty oho. Jesu ke ngā raho tī. ² A'ep ehe har ngā je'ē je'ē hū:

—Jundéu awa ta ke a'e muka'u te'e hū ixo rahā, peme'ē ke japyhyk. “Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer peme'ē ym” aja a'e pandu. “Ihē riki Kirisutu. Kapitā keruhū ihē tī” aja a'e pandu. Aja muka'u te'e hū ngā ke — aja Pirat pe ngā pandu naī.

³ Pirat pandu ipe:

—Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde my? — aja ipe.

Jesu pandu:

—A'e ihē — aja ipe.

⁴ Pe, pa'ihu ta pe Pirat pandu. Heta ame'ē ta pe pandu tī:

—Peme'ē sawa'e ke jajukwa rahā, katu ym tiki. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipe. Amahem ym ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipe — aja Pirat pandu.

⁵ Pe, ngā pandu pandu we hū:

—Ngā ke a'e mutyapu tyapu hū. Mu'e ame'ē ke namō muparahy ngā ke. Ngari-réi ywy pe mu'e py. A'engi upa Jundéi ywy rupi mu'e tī. Apo se uwyr — aja ngā.

Ero ruwa koty Jesu pu'am

⁶ “Ngariréi ywy” aja Pirat hendu rahā, ngā pe pandu:

—Peme'ē sawa'e ngariréi ywy pe har my? — aja Pirat.

—A'e riki — aja ngā.

⁷ Ame'ē ywy pe har Jesu aja Pirat ukwa rahā, Ero koty Jesu ke a'e mondo. Arahā Jerusarē ok ta pe Ero ixo tī. Ero ngariréi ywy pe har tama'e kapitam. A'erehe Jesu rehe har a'e ukwa ta, aja Pirat putar tipe. Jesu katu my? Katu ym a'e my? Ame'ē ke Ero ukwa ta. (Katu ym rahā, Ero riki jukwaha ke pandu ta) aja Pirat putar tipe. A'erehe ixoty Pirat mondo.

⁸ Pe, Jesu rehe usak rahā, hury katu Ero. Ehe har hendu. Yman usak tar katu ehe. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'e apo, ame'ē ke rehe usak tar katu tī. ⁹ Pe, Jesu pe a'e pandu pandu hū. Anī. Jesu pandu ym te ipe.

¹⁰ A'ep jundéu awa tama'e pa'i keruhū pu'am. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Jesu rehe har ame'ē ta je'ē je'ē hū.

—Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e hū — aja ame'ē ta je'ē te'e.

¹¹ Pe, Ero puka puka hū ehe. Ima'e sonda ta aja tī. A'eta muhuxī a'e ke tī. Pe, ma'e mundeha katu te ame'ē ke ngā munde ehe. Kapitā keruhūma'e mundeha

aja munde ehe. Aja puka puka hū ehe. Pe, Pirat koty a'e ke Ero mujywyw mondo. ¹²Arahā Pirat ipy'a jywyr ehe, Ero rehe. Yman Pirat ruwajan aja Ero ixo. Apo ehe katu aja jywyr 'y.

Jesu jukwaha ke Pirat pandu

(Matéu 27.15-26; Mak 15.6-15; Juā 18.39-19.16)

¹³Jundéu awa tama'e pa'ihu ta ke Pirat mujy'ar. Kapitā ta ke aja tī. Upa ngā ke aja tī. Mujy'ar tī. ¹⁴Pe, Pirat pandu:

—Ihē pe peme'ē sawa'e ke perur. “Ngā ke a'e muka'u te'e hū” aja ehe har pepandu. Pehē ndutar koty ehe har ihē ahendu katu. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe. Ehe har peje'ē je'ē hū pe'am, ame'ē ke nixói ehe tī. ¹⁵Aja Ero ukwa katu tī. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe. A'erehe jande koty Ero mujywyw muwyr tī. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe, a'erehe jajukwa rahā, katu ym tiki. ¹⁶A'erehe ihē je'ēha rupi a'e ke amō ta pirok ta. Pe, a'e ke ihē apoir ta — aja Pirat pandu. (Pirok rahā: “Amō ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e ym” aja mujekwa.)

¹⁷[Pasuko 'ar rahā, imi'u ke jundéu awa ta matyr. Arahā pame katu te kyndaha ngi sawa'e ke Pirat muhem ta me'ē te'e.] ¹⁸Pe, upa ngā je'ē hū:

—Anī. Jesu ke ejukwa! Mahamba ke emuhem jande pe! Mahamba ke epoir! — aja Pirat pe.

¹⁹Mahamba ke sonda ta kynda. Ok ta rupi ngā ke a'e riki mutyapu tyapu hū. Arahā amō ke a'e jukwa tī. A'erehe a'e ke sonda ta kynda raho.

²⁰Jesu ke Pirat poir tar katu, a'erehe heta ame'ē ta pe a'e pandu tī.

—Jesu ke apoir ta — aja.

²¹Anī. Ngā je'ē hū:

—Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! — aja ngā.

²²Pe, mahapyrihar Pirat pandu:

—Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym te. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe. Amahem ym. A'erehe jukwa rahā, katu ym tiki. Ihē je'ēha rupi a'e ke amō ta pirok ta. Pe, a'e ke ihē apoir ta amondo — aja ngā pe.

²³Anī. Heta ame'ē ta hātā te hū pandu pandu u'am:

—Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke ejukwa — aja hātā pandu pandu hū.

Uhyk Pirat hendu! ²⁴A'erehe pandu:

—Pehē pepandu ame'ē ke ihē ama'e ta apo — aja.

²⁵Pe, Jesu ke jukwa ta, ame'ē ta pe Pirat mondo. Aja ngā putar ame'ē ke a'e ma'e. Pe, amō ke Pirat muhem, Mahamba ke. Ngā pandu ame'ē ke muhem tī. Kyndaha pe ame'ē ke amō ta kynda raho ame'ē ke a'e. Ngā mutyapu tyapu rahā, amō ke Mahamba jukwa tī. Ame'ē Mahamba ke Pirat muhem mondo, kyndaha ngi. Ame'ē ke poir.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke jukwa

(Matéu 27.32-44; Mak 15.21-32; Juā 19.17-27)

²⁶Pe, Jesu ke sonda ta pyhyk raho. Oho ixo rahā, amō awa ke rehe a'eta usak. Her Simā. Syre ok ta pe har ke a'e. Kupixa ngi a'e jywyr uwyr ixo. Ame'ē rehe sonda ta pyhyk. Pe, jixi'y 'ar pe myra ngā mupia ame'ē ke a'eta moī. Pandu ipe:

—Jesu raikwer rupi ehupir eraho. Ima'e ke — aja Simā pe.

²⁷Heta haikwer rupi ngā oho tī. Ame'e ta namō kūjā ta oho ixo tī. Jixi'u oho ixo tī. Ahem oho ixo tī. (Jesu manō ta, aja ukwa, a'erehe jixi'u oho ixo.)

²⁸Ixoty Jesu uwak. Pandu:

—Ēi, kūjā ta! Jerusarē ok ta pe har ta ke pehē. Ihē rehe pejixi'u ym. Pehē atu pejixi'u pehē juehe. Pyraraha uhyk ta pehē rehe a'erehe pejixi'u pehē juehe. Pehē membyr ta rehe pejixi'u tī. Pyrara ta ame'e ta, a'erehe pejixi'u tī.

²⁹Ma'e 'ar ke uhyk ta. Arahā kuja upa ngā pandu ta: “Imembyr ym te ame'e ta hury ixo. Pyraraha rehe imembyr usak ym ta. A'erehe hury ixo. Ipusu ngi imembyr muhem ym ame'e ta aja tī. Hury ixo tī. Imembyr rehe usak katu, aja ym ame'e ta aja tī. Hury ixo tī. Pyraraha rehe imembyr usak ym ta, a'erehe hury katu ixo.” ³⁰Arahā ywy'ā keruhū pe amō ta pandu ta: “Jande ke ejupyk. Pahar ejukwa. Aja rahā, pyraraha rehe jasak ym ta” aja. Amō ta ywy'ā pe: “Jande ke emukanim. Aja rahā, pyraraha rehe jasak ym ta” aja ngā. ³¹Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e ym te. Anī. Ihē ke amō ta mupyrara ixo apo. Aja rahā, ihē 'ar koty te we pehē ke amō ta mupyrara hū ta. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, a'erehe ihē 'ar koty te we pehē ke mupyrara hū ta — aja Jesu pandu.

³²Amō mokōi sawa'e ta ke sonda ta raho tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ta ke a'eta. Ame'e mokōi Jesu namō jukwa ta. ³³Pe, amō renda pe uhyk oho. Henda rer: “Awa ākā kangwer.” A'ep myra ngā mupia ame'e ke rehe Jesu ke mujar mu'am. Mokōi ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ta ke mujar mu'am tī. Jesu jywa katu koty petēi mujar mu'am. Amō ke iyywa'i koty aja tī. Muja mu'am tī. ³⁴[Pe, sonda ta rehe har Tupā pe Jesu pandu:

—Papa! Peme'e ta rehe nde py'a ke emujywyr. Ima'e ma'eha ke ukwa ym ha rupi ma'ema'e. A'erehe nde py'a emujywyr a'eta rehe — aja sonda ta rehe har a'e pandu.]

Pe, Jesuma'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk raho. Ita pinim ra'yr ke omombor. Amō ombor, pe, pinīha i'ar koty te we u'ar rahā, ame'e riki mundeha ke pyhyk. Aja ima'e mundeha ke pyhyk pyhyk raho.

³⁵A'ep amō ta usak usak u'am. Aja ixo rahā, jundéu awa tamūi ta puka puka hū ehe.

—Amō ta ke a'e mukatu hū! A'e riki Kirisutu rahā, mā peja pengi a'e wyjy uwyr. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e rahā, mā peja pengi a'e wyjy uwyr — aja puka puka hū ngā.

³⁶Sonda ta puka puka hū ehe tī. Ixoty a'eta oho. Pe, kawī iro ym te ame'e ke me'e tipe. Aja puka puka hū ehe. Anī. U'u ym Jesu. ³⁷Pandu ipe:

—Nde riki jundéu awa tama'e kapitā keruhū rahā, pengi ewyjy ejur. Pep nde erepyta rahā, nde eremanō ta — aja puka puka hū ehe.

³⁸I'ar pe kuja amō mupinim:

“Ko jundéu awa tama'e kapitā keruhū” aja pinīha moī.

³⁹A'ep ma'e ka'u te'eha ma'eha ke jixiko u'am tī. Petei je'e je'e hū ipe, Jesu pe. Kuja:

—Nde riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke nde. Pengi ewyjy eho. Aja rahā, nde eremanō ym ta. Jande ke emujy eraho tī. Aja rahā, jamanō ym ta tī — aja Jesu pe.

⁴⁰Amō ma'e ka'u te'eha ma'eha anī. Kuja pandu:

—Mā! Peja ym ebandu. Tupā ngi nde erekyje ym my? Ixoty nde py'a nde eremuruwak ta me'e te'e. Jesu aja jande ke amō ta jukwa u'am tī. ⁴¹Jande-ma'e riki katu tiki. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e, a'erehe jande ke amō ta jukwa ta tī. Jesu anī. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe — aja amō jixiko u'am ame'e pe pandu. Wajar pe pandu.

⁴²Pe, Jesu pe a'e pandu tī:

—Jesu! Kapitā keruhū aja nde erejywyr rahā, ihē rehe har ekwa ekwa katu exo — aja ipe.

⁴³Jesu pandu ipe:

—Ko apandu nde pe. Apo ywa pe ihē namō katuha renda pe nde erexo ta tī — aja ipe.

Jesu manō

(Matéu 27.45-56; Mak 15.33-41; Juā 19.28-30)

⁴⁴Warahy jandar tate rahā, ame'e ywy rupi pytun oho. Warahy uwe riki. Aja te'e warahy ywa ku'ap ihon. ⁴⁵Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kyndaha u'am. Pan janam hū ke te'e mujā ame'e ke ame'e. Hukwen ke kynda u'am. Ame'e riki ywate ngi owok riki. Pyter rupi owok oho. Iwyr rehe owokiha upa uhyk oho. (Aja rahā, Tupā koty ohoha apo katu, aja mujekwa katu.) ⁴⁶Pe, hātā Jesu pandu:

—Papa! Ihē'ā ke eraho! — aja ipái pe.

Upa pandu rahā, manō.

⁴⁷Sonda tama'e kapitā upa ma'e ke rehe usak. Pe, Tupā rehe har katu pandu. Kuja:

—Jetechar te ke! Katu ame'e ke peme'e sawa'e — aja Jesu rehe har pandu.

⁴⁸Upa ma'e ke rehe amō ta usak. A'ep jy'ar ame'e ta usak. Upa usak rahā, hok pe jywyr oho. Pyaiha namō ipixi'a ke mokōi ipo pe nupā nupā. (Aja pyaiha mujekwa.) Aja hok pe jywyr oho. ⁴⁹Jesu rehe katu ame'e ta upa ma'e ke rehe usak usak tī. Paite we ame'e ta usak usak u'am. Kūjā ta usak usak u'am tī. Ame'e ta Ngariréi ywy ngi inamō uhyk uwyr ame'e ta ke a'eta.

Jesu ke mou raho

(Matéu 27.57-61; Mak 15.42-47; Juā 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Pe, amō sawa'e ixo. Her Jose. Arimatéi ok ta pe har ke a'e. Ame'e ok ta Jundéi ywy rehe ihī. Sawa'e katu ame'e ke a'e. Katu ame'e ke jō a'e ma'ema'e. Jesu ke kapitā keruhū aja Tupā mu'am, ame'e rehe Jose jurujar katu. Ame'e rehe a'e harō ixo tī. A'erehe Tupā koty ipy'a ke a'e muruwak. Jesu jukwaha rehe har tamūi ta pandu pandu rahā, a'ep tamūi ta namō Jose ixo tī. Anī. Jesu jukwaha ke a'e jō putar ym. ⁵²Apo Pirat pe pandu oho.

—Kapitam! Jesu rete ke ihē aputar. (Amou ta araho) — aja Jose.

⁵³—Ere. Erahō — aja Pirat pandu.

A'erehe hete ke Jose oho piam. Amō ta pe a'e pandu:

—Pemuju perur — aja Jose.

Pe, muju rahā, pan katu te ame'e pe pukek. Pe, itakwar keruhū rupi mou raho. Ame'e ke amō pykūi ame'e ke. A'eramō mou raho. ⁵⁴Arahā séi ta séi ra. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar uhyk tate. (Putu'uha 'ar rahā, paraky ym te ta jundéu awa ta.) ⁵⁵Ngariréi ywy ngi Jesu namō kūjā ta uhyk uwyr. Ame'e

ta Jose namō usak oho tī. Itakwar keruhū rehe a'eta usak tī. Jesu rete mouha rehe usak tī. Ma'e pihe katu ame'ē namō hete ke kytyk ym, aja kūjā ta ukwa. ⁵⁶Pe, hok pe a'eta jywyr oho. Puhā pihe ame'ē ke a'eta matyr. Ma'e piheha ke matyr tī. Ame'ē ke Jesu rete rupi upa kytyk ta. (Aja manō ame'ē rete rehe jundéu awa ta ma'eha ke.)

Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, a'eta putu'u. Moise je'ēha mujekwa aja a'eta ma'e.

Jesu kwera katu uhem ame'ē rehe har

(Matéu 28.1-10; Mak 16.1-8; Juā 20.1-10)

24 ¹Nomin pytuniwe te rahā, itakwar keruhū pe kūjā ta oho. Puhā pihe ame'ē ke matyr. Ame'ē ke a'eta raho. ²Hukwen ngi ita kyndaha ke amō mujere mu'am. Ame'ē ke rehe a'eta usak. ³A'erehe ixe oho. Anī. Jesu rete ke rehe usak ym. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Hete ke rehe kūjā ta usak ym. ⁴A'ep a'eta pu'am u'am. Myja ym ukwa. Pe, pahar mokōi sawa'e ta uhem. Hake pu'am u'am. Ima'e mundeha hendy hendy hū. ⁵Kūjā ta jumukahem hū a'eta ngi. Ywy koty te'e ma'ā. Sawa'e ta pandu:

—Ixuwe katu ame'ē ke pekekar pexo tipe. Ame'ē ke kangwerupa rupi pekekar rahā, katu ym tiki. ⁶Ko Jesu nixói te. Kwera katu uhem oho. Amukwehe Ngariréi ywy pe ixe rahā, pandu katu pehē pe. Ame'ē panduha rehe pekwa pekwa pe'am apo. ⁷Kuja: “Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Sawa'e katu ym ame'ē ta pe ihē ke amō raho ta kŷ. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē ke amō ta jukwa ta. Mokōi aker rahā, ihē akwera katu ta ahem tī” aja Jesu pandu — aja sawa'e ta pandu.

⁸Pe, Jesu panduha ke kūjā ta ukwa ukwa u'am tī.

⁹Pe, itakwar keruhū ngi a'eta jywyr oho. Upa usak ame'ē ke jumu'eha ta pe a'eta pandu tipe, awa py petēi jumu'eha ta pe. Amō ta namō ixo, ame'ē ta pe pandu tipe tī. (Anī. Kūjā ta panduha rehe jurujar ym.) ¹⁰Kuja kūjā ta rer. Ko Mari Mandare. Amō Joa. Amō Mari. Tian māi a'e. Ame'ē ta namō amō kūjā ta ixo. Upa ame'ē ta riki Jesu mondo ame'ē ta pe pandu tipe. Upa usak ame'ē ke pandu tipe. ¹¹Anī. Kūjā ta riki ka'u te'e, aja Jesu mondo ame'ē ta ukwaha naī. A'erehe kūjā panduha rehe jurujar ym. ¹²Pe, Petu pu'am rahā, itakwar keruhū pe usak ujan oho. Uhyk rahā, jumumbe ma'ā rahā, hete pukeka ke te'e usak. Ame'ē jō usak. Hete nixói te. Pe, hok pe jywyr oho. Jupandu jupe:

—Mā! My ihon my? — aja jupe.

Emau ok ta pe oho ame'ē ta rehe har

(Mak 16.12-13)

¹³Ame'ē 'ar rahā, mokōi sawa'e ta wata oho ixo. Jesu kotyhar ta ke ame'ē ta. Emau ok ta pe oho ixo. Jerusarē ok ta ngi ame'ē pepaite we. Awa py petēi kiro met tate pepaiteha. ¹⁴⁻¹⁵Ame'ē mokōihar ta pandu pandu a'eta jupe. Jesu manō, ame'ē rehe har pandu pandu a'eta jupe. Aja rahā, Jesu te'e hake uhem u'am. A'eta namō a'e wata oho ixo tī. ¹⁶A'eta usak ehe. Anī. Ehe har ukwa ym we rī. ¹⁷Pe, Jesu pandu:

—Pehē pewata pexo rahā, ma'e pepandu pandu pehē jupe my? — aja sawa'e ta pe.

A'eta pyta. Pyai u'am. ¹⁸Pe, mokōihar ngi petēi pandu. Her Kereo. Kuja:

—Mā! Nde erekwa ym my? Jerusarē ok ta pe har ta ngi har ne jō riki ma'e ke nde erekwa ym my? A'ep amō amō wera rahā, ma'e ixo ame'ē ke nde erekwa ym my? — aja Jesu pe.

¹⁹A'e pandu:

—Myja ame'ē my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Jesu rehe har. Nasare ok ta pe har a'e. A'e pe ma'e uhyk ame'ē ke. A'e riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Pyrātāha namō ma'e katu ame'ē ke a'e ma'ema'e, aja upa ngā ukwa. Tupā aja tī. Ukwa katu tī. Jesu je'ēha te reko, aja upa ngā ukwa katu tī. Ma'e ke pandu katu tī, aja upa ngā ukwa tī. Tupā aja tī. Ukwa katu tī.

²⁰—Pirat pe a'e ke jandema'e pa'ihu ta raho. Tamūi ta aja tī. Raho tī. Jukwaha ke Pirat jō pandu katu, a'erehe pa'ihu ta raho. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e ke amō ta jukwa. ²¹A'e ke kapitā keruhū aja Tupā mu'am ta, aja jakwaha naī. Pe, jundéu awa ta ke poir ta, aja jakwaha naī. Jande ruwajan ta ngi poir ta tipe. Anī riki. A'e manō. (A'erehe jande ruwajan ta ngi poir ym.) Mokōi jaker apo.

²²—Jande ngi har kūjā ta muka'u te'e hū jande ke ixo. Pytuniwe te rahā, itakwar keruhū pe a'eta oho. ²³Jesu rete rehe usak oho tipe. Mahem ym. Jywyr oho rahā, a'eta pandu: “Tupā je'ēha rahoha ta rehe jasak. ‘Jesu ixuwe katu’ aja jande pe a'eta pandu” aja kūjā ta pandu. ²⁴A'erehe itakwar keruhū rehe amō ta usak tipe oho tī. Kūjā ta pandu, aja a'eta usak tī. Usak ym ehe, Jesu rehe — aja mokōi sawa'e ta pandu.

²⁵Pe, mokōi sawa'e ta pe Jesu pandu:

—Mā! Pehē ākā tiha we. Upa amō ta pandu ame'ē ke rehe pejuruja ym. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke rehe pejuruja ym tī. ²⁶Tupā muwyr ame'ē ke amō ta mupyrara ta me'ē te'e. Pe, ma'e katu te ha ke Tupā me'ē ta ipe tī — aja Jesu pandu.

²⁷Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Upa juehe har pandu ame'ē ke Jesu mujekwa. Mokōi sawa'e ta pe mujekwa. Yman Moise mupinim. Ame'ē rehe Jesu rehe har panduha ihī. Ame'ē ke upa mujekwa py. Yman Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ta mupinim tī. Ame'ē rehe Jesu rehe har panduha ihī tī. Ame'ē ke upa mujekwa tī. Juehe har mujekwa.

²⁸Ok ta pe a'eta oho ixo. Ame'ē pe uhyk tate rahā, Jesu pandu: “Asa we ta aho” aja.

²⁹—Anī. Se eker rī. Warahy ka'aruk te oho. Pytun tate — aja Jesu pe pandu hū.

A'erehe a'eta namō pyta oho.

³⁰A'eta namō wapyk. Ma'e u'uha renda pe wapyk. Mbeju ke pyhyk. Pe, Tupā pe pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu” aja. Pe, mopok mopok. Ame'ē ke a'e me'ē mokōi sawa'e ta pe. ³¹Arahā ehe har Tupā mujekwa. Mokōi sawa'e ta pe mujekwa. Pe, mokōihar ukwa katu. “Ko Jesu” aja ukwa katu. Arahā pahar Jesu kanim oho. ³²Pe, pandu a'eta jupe:

—Pe rupi jande jajur rahā, Tupā je'ēha ke mujekwa katu jande pe. Arahā jande rury katu te jande jaxo — aja a'eta jupe.

³³Pahar a'eta pu'am. Pe, Jerusarē ok ta pe jywyr oho. A'ep jumu'eha ta rehe uhyk oho. Awa py peteī hetaha ta rehe uhyk oho. A'eta jy'ar uī. Heta amō ta jy'ar uī tī. ³⁴Ame'ē ta pe mokōi sawa'e ta pandu:

—A'e ty. Jandema'e sawa'e te kwera katu uhem riki. Simã usak ehe — aja uhyk ramō ame'ē ta pandu.

³⁵Ame'ē ta pe mokōi sawa'e ta pandu pandu. Pe rupi oho ixo rahā, Jesu uhyk uwyr a'eta rehe. Ame'ē rehe har upa pandu pandu. Pe, mbeju ke mopok rahā, ehe har a'eta ukwa. Ame'ē rehe har upa pandu pandu tĩ.

Jesu rehe jumu'eha ta usak tĩ

(Matéu 28.16-20; Mak 16.14-18; Juã 20.19-23; At 1.6-8)

³⁶Upa ma'e ke mokōi sawa'e ta pandu pandu u'am rahā, pahar Jesu uhem u'am. Ame'ē ta pyter pe uhem u'am. Pe, a'eta pe pandu:

—Mā peja pehē py'a ke Tupā muhury katu — aja Jesu.

³⁷A'eta mukahem te hũ ingi. Awa'ā rehe a'eta usak, aja ukwaha naĩ. ³⁸Pe, a'e pandu:

—Pemukahem ym ihē ngi. “Awa ko my?” aja ym pepandu tĩ. ³⁹Ihē po rehe pesak katu. Ihē py rehe pesak katu tĩ. Itapywa rape rehe pesak. Ihē atu ko. Ihē rehe pehē po pemujar. Ihē pিরer kohĩ. Ihē te ko. Pepyhyk katu ihē ke. Awa'ā aja ym ihē. Pesak katu — aja Jesu.

⁴⁰Upa pandu rahā, a'eta pe ipo ke mujesak. Ipy ke mujesak tĩ. Itapywa rape ke mujesak tĩ. ⁴¹A'eta jurujar ym we rĩ. “Mā!” aja a'eta. Hury katu te tĩ. Pe, a'eta pe Jesu pandu:

—Pehē mi'u pehĩ my? — aja.

⁴²Pira ka'ē ra'yr ke a'eta me'ē ipe. ⁴³Ame'ē ke pyhyk rahā, a'eta ruwa koty u'u. (Aja rahā, Jesu te aja a'eta ukwa katu.)

⁴⁴Pe, a'eta pe Jesu pandu:

—Pehē namō ihē axo rahā, ma'e ke ihē apandu pehē pe. Kuja. Ihē rehe har Moise mupinim. Aja upa ihē rehe uhyk ta me'ē te'e. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim tĩ. Upa ihē rehe har mupinim tĩ. Aja upa ihē rehe uhyk ta me'ē te'e tĩ. Saumo rehe amō panduha ihĩ. Aja upa ihē rehe uhyk ta me'ē te'e tĩ — aja a'eta pe pandu.

⁴⁵Pe, Tupā je'ēha rehe panduha ihĩ. Ame'ē ke upa katu te Jesu mujekwa katu. ⁴⁶A'e pandu:

—Kuja amō ta mupinim. Kirisutu ke amō ta mupyrara hũ ta me'ē te'e. Pe, jukwa. Mokōi ukwer rahā, a'e ke Tupā mukwera katu ta muhem. ⁴⁷Pe, upa awa ta pe myrandu ke pepandu pandu ta me'ē te'e. Kuja amō ta pe pepandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Pe, pehē py'a ke Tupā koty pemuruwak pemondo. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ta” aja amō ta pe pepandu. Ihē je'ēha rupi pepandu peho. Jerusarē ok ta pe pepandu py. Pe, amō amō ok ta pe pepandu peho. ⁴⁸Upa pesak, ame'ē rehe har pepandu pandu katu. ⁴⁹“Tupā'a ke pehē pe ihē amondo ta” aja ihē pái pandu katu pehē pe. Ame'ē ke ihē riki pehē pe amuwyr ta. Pesarahā! Pehē pe pyrātāha ke Tupā muwyr ta. Ame'ē rehe peharō pexo rahā, se pepyta we rĩ. Jerusarē ok ta pe pepyta we rĩ — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho ame'ē rehe har

(Mak 16.19-20; At 1.9-11)

⁵⁰Pe, Jerusarē ok ta ngi uhem oho. Inamō ixo ame'ē ta ke a'e raho. Mbeta ok ta pe uhyk Tate. A'ep pyta u'am. A'eta 'ar pe mokōi iyywa ke mupuku. Pe, a'e pandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja Jesu.

⁵¹A'e pandu u'am rahā, a'eta ngi oho. Ywa pe a'e ke Tupā mujywyr raho.

⁵²Pe, ipy'a ke a'eta moĩ moĩ ehe, Jesu rehe. Pe, Jerusarē ok ta pe jywyr oho. A'eta hury katu ixo. ⁵³Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta ohoho. Tupā rehe har katu a'eta pandu.

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja ngā pandu.

Upa.

Jesu rehe har Juã mupinim

Juã kome'ë paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'ë ywy keruhũ pe Jesu ixo rahã, ma'e a'e ma'ema'e ixo, ame'ë rehe har Juã mupinim.

Je'ëha ke

(Koro 2.9-10; Emberéu 1.2; 1 Juã 5.20)

1 ¹Kome'ë ywy keruhũ nixói te rahã: “Je'ëha” pete'e ixo. (Jesu Kirisutu a'e.) Tupã namō a'e ixo. Tupã riki a'e tĩ. ²Ma'e ke nixói te rahã, Je'ëha Tupã namō ixo. ³Upa katu te ma'e ke a'e mujã. A'e mujã ym rahã, nixói te ta ma'e ke apo. ⁴Uhã te hũ ame'ë ke a'e. Ngã pe uhãha ke Je'ëha me'ë. Weraha ngã pe a'e werur. (Aja rahã, Tupã rehe har ngã pe mujekwa.) ⁵Pytuniha ke muweraha muwera katu. Ame'ë ke marã ka ym pytuniha muweha. (Aja rahã, Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta pe ma'e ke mujekwa. Tupã rehe har mujekwa. Pe, ame'ë ukwa katuha ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta marã ka ym mukanĩha.)

⁶Ko amō sawa'e ke Tupã muwyr. Myrandu panduha ke a'e. Her Juã. ⁷Ngã pe ma'e ke a'e pandu uwyr. Weraha rehe har a'e pandu uwyr. Weraha aja Jesu Kirisutu a'e. Pe, ame'ë myrandu rehe heta ngã hendu. Aja rahã ame'ë rehe a'eta jurujar katu my. ⁸Weraha rehe har Juã pandu uwyr. A'e atu weraha aja ym. ⁹Ko riki weraha te. Jesu Kirisutu a'e. Kome'ë ywy keruhũ pe a'e uwyr. Upa awa ta pe Tupã rehe har a'e mujekwa. (A'erehe weraha aja a'e.)

¹⁰Je'ëha kome'ë ywy keruhũ pe ixo. Ehe har kome'ë ywy keruhũ pe har ta ukwa ym. A'e je'ëha rupi kome'ë ywy keruhũ Tupã mujã. ¹¹Ima'e ywy pe a'e uwyr. Anĩ. A'e ke a'ep pe har ta putar ym. (Jundéu awa ta putar ym.) ¹²Ame'ë ta ngi har amō amō ta putar katu. A'erehe jurujar katu ehe tĩ. A'erehe Tupã ra'yr ta aja ame'ë ta ke Tupã muruwak. ¹³Tupã ra'yr ta ke a'eta apo 'y. Imãi pusu ngi u'ar, a'erehe Tupã ra'yr ta a'eta my? Anĩ, aja ym. Sawa'e ta putar, a'erehe Tupã ra'yr ta ke a'eta my? Anĩ, aja ym tĩ. Tupã jō putar, a'erehe Tupã ra'yr ta ke a'eta. “Ihẽ ra'yr ta pehẽ” aja a'e mu'am.

¹⁴Her Je'ëha. A'e uwyr. Awa aja uwyr. Jande namō a'e ixo. Ngã rehe a'e atu ipy'a katu te. Jetechar Tupã rehe har a'e pandu. Marã ka ym amō ma'eha, ame'ë ke a'e ma'ema'e katu. Aja ima'e pyrãtãha ke jasad. Ame'ë pyrãtãha ke ipái muwyr ipe. Ta'yr peteihar ke a'e, a'erehe ipái muwyr ipe.

¹⁵Ehe har Juã pandu. Kuja:

—Amukwehe we ehe har ihẽ apandu: “Ihẽ raikwer rupi a'e uwyr ta. Ihẽ nixói rahã, pete'e a'e ixo. A'erehe ihẽ 'ar koty te we a'e katuha” — aja Juã pandu.

¹⁶Ngã rehe a'e atu ipy'a katu te. A'erehe jande rehe a'e usak katu. Jete. Amō amō we jande rehe a'e usak katu. ¹⁷Tupã je'ëha ke Moise mujekwa. (Ame'ë ke Moise je'ëha aja jakwa.) Myja katu ame'ë ke amō ma'ema'e my? Ma'e riki

katu ym. Ame'e jō Moise je'ēha mujekwa. Jesu anī. Ngā rehe Tupā atu ipy'a katu, ame'e ke Jesu Kirisutu mujekwa. Jete har Tupā rehe har a'e mujekwa tī. ¹⁸Tupā rehe usak ym te awa. Ta'yr riki ehe har mujekwa ngā pe. A'erehe amō usak ehe rahā, Tupā rehe usak tī, ame'ēja saka. Ta'yr peteihar ke a'e. Tupā a'e tī. Ipai ipy'a katu ehe ame'e ke a'e.

Juā mujahukiha pandu ame'e rehe har

(Matéu 3.1-12; Mak 1.1-8; Ruk 3.1-18)

¹⁹Jerusarē ok ta pe jundéu awa tama'e kapitā ta ixo. Amō ta ke Juā koty a'eta mondo tī. Pa'i ta ke mondo. Rewi rainō ta ke mondo tī. Sonda aja a'eta. Myja me'e sawa'e a'e my, ame'e ke a'eta ukwa tar katu te. Kuja ame'e ta pandu oho ipe:

—Awa nde? Kirisutu nde my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke nde — aja Juā mujahukiha pe pandu.

²⁰Pe, a'e pandu katu te:

—Anī. Kirisutu ym ihē — aja a'eta pe.

²¹A'eta pandu:

—Aja rahā, awa nde? Eri nde my? Ywa ngi Tupā muwyr ame'e ke — aja ipe.

—Anī. Ihē Eri ym tī — aja Juā pandu.

A'eta pandu ipe tī:

—Amō Tupā je'ēha pandu ame'e ke rehe jande jaharō jaxo. Ame'e ke nde my? — aja ipe.

Juā pandu:

—Anī. Ame'e ym ihē tī — aja a'eta pe.

²²Pe, a'eta pandu tī:

—Awa nde my? Epandu katu jande pe. Ko nde koty jande ke amō ta muwyr. Ame'e ta pe nde rehe har japandu ta me'e te'e. Myja nde juehe har nde erepandu my? — aja Juā pe.

²³Isai riki yman Tupā je'ēha pandu ame'e ke. Isaima'e panduha ke Juā pandu. Kuja a'e pandu:

—Kuja ihē.

“Awa nixoi te ame'e pe amō pandu u'am. Ngā pe pandu u'am: 'Jandema'e sawa'e te rape ke emutatambyk 'y. Ame'e rupi a'e uwyr ta' aja Isai mupinim.”

—Ihē riki ame'e awa nixoi te ame'e pe apandu a'am — aja Juā pandu. (Hape ke mututambyk rahā, ngā py'a Tupā koty muruwak. Aja rahā, jandema'e sawa'e te uwyr rahā, hendu katu ta ehe, aja mujekwa.)

²⁴Juā namō pandu ixo ame'e ta ke amō ta mondo. Parise ta riki mondo. ²⁵Juā pe ame'e ta pandu:

—Kirisutu ym nde. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke aja ym nde. Eri ym nde. Amō Tupā je'ēha pandu ame'e ke rehe jaharō jaxo. Ame'e ym nde. Aja rahā, ma'erehe ngā ke nde eremujahuk my? — aja ipe.

²⁶A'e pandu:

—Y pe ngā ke ihē amujahuk. (Aja rahā, Tupā koty ipy'a ke ngā muruwak, aja mujekwa.) Esarahā! A'e riki pehē namō ixo tipe. (Pehendu ym ehe.) ²⁷Ihē raikwer rupi a'e uwyr ta. Ihē 'ar koty te we a'e katuha. A'erehe ima'e miasu aja ihē axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē — aja Juā pandu ngā pe.

²⁸Upa aja me'e Juā namō amō ta pandu. Mbeta ok ta pe pandu. Ame'e ok ta y ruwái koty ihĩ, Jondā ruwái koty. A'ep ngā ke Juā mujahuk u'am. (Mujahuk rahā, Tupā koty ipy'a muruwak, aja ngā mujekwa.)

Jesu rehe har Juā mujekwa ngā pe

(Matéu 3.11; Mak 1.10; Ruk 3.22)

²⁹Ku'e rahā Juā koty Jesu uwyr ixo. Juā usak ehe rahā, a'e pandu:

—Ko riki Tupāma'e arapuharan ra'yr aja a'e. Ma'e ka'u te'eha ke kome'e wyy keruhū pe har ta ma'ema'e. Ame'e ke rehe a'e muhepy ta. A'erehe Tupāma'e arapuharan ra'yr aja a'e. Tupā muwyr ame'e ke a'e. (Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e.) ³⁰Kwehe ehe har ihē apandu: "Ihē raikwer rupi amō uwyr ta. Ihē nixói rahā, pete'e a'e ixo. A'erehe ihē 'ar koty te we a'e katuha" aja ihē apandu kwehe. ³¹Ihē aja tĩ. Ehe har ihē akwa ym we rĩ. (Ko Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e) aja akwa ym we rĩ. Pe, jundéu awa ta pe ehe har ihē amujekwa ta. A'erehe y pe ihē amujahuk ngā ke, aja rahā, ngā ipy'a ke Tupā koty muruwak aja mujekwa — aja Juā pandu.

³²⁻³⁴Amō we Juā mujekwa. Ma'e a'e usak ame'e ke a'e pandu ngā pe tĩ. Kuja a'e pandu:

—Ko Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke, aja ihē akwa ym we rĩ. Pe, Tupā'a rehe ihē asak. Pykahuran aja ihē asak. Ywa ngi wyjy uwyr ehe, Jesu rehe. Pe, Tupā pandu ihē pe: "Y pe ngā ke emujahuk eho" aja. A'e riki ihē pe mujekwa tĩ: "Sawa'e rehe ihē'a wyjy ta uwyr. Ame'e ke rehe nde eresak ta. A'e riki ihē'a namō ngā ke mujahuk ta" aja Tupā mujekwa ihē pe. Tupā'a wyjy uwyr ehe tĩ. Aja ihē asak 'y. A'erehe ihē apandu pehē pe. Jesu riki Tupā ra'yr — aja Juā pandu. ("Tupā'a namō mujahuk" aja pandu rahā: "Ngā py'a rehe Tupā'a ke muwyr ta" aja mujekwa katu.)

Jesu namō ixo ame'e ta rehe har

³⁵Ku'e rahā a'ep Juā ixo tĩ. Mokōi sawa'e ta namō. Inamō jumu'e ixo ame'e ta ke a'eta. ³⁶Pe, Jesu asa oho ixo rahā, Juā usak ehe. Pandu:

—Peme'e Tupāma'e arapuharan ra'yr aja a'e. (Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e) — aja Juā pandu. (Yman arapuharan ra'yr ke jundéu awa ta jukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe muhepy aja jundéu awa ta ukwa. Aja Jesu a'e tĩ.)

³⁷Ame'e ke rehe mokōi jumu'eha ta hendu rahā, Jesu raikwer rupi a'eta oho. (Juā ke a'eta hijar.) ³⁸Pe, ixoty Jesu uwak. Mokōi sawa'e ta haikwer rupi uwyr. Ame'e ta rehe a'e usak rahā, a'eta pe pandu:

—My pehē peho ta my? — aja Jesu.

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. My nde ereker ta my? — aja sawa'e ta ipe.

³⁹Jesu pandu:

—Pesak pejur — aja sawa'e ta pe.

A'erehe inamō a'eta oho. Jesu ukweriha renda rehe usak oho. Warahy ywa ku'ap ihon rahā usak oho. Pe, inamō a'eta pyta. Aja te'e pytun oho.

⁴⁰Kwehe Juā pandu ame'e ke rehe mokōi sawa'e ta hendu. Pe, Jesu namō oho. Andere riki ame'e mokōi ngi har peteĩ. Simā Petu mu a'e. ⁴¹Pe, pahar Andere oho. Imu ke mahem oho, Simā ke. Pe, Andere pandu ipe:

—Kirisutu rehe asak — aja Simā pe. (“Kirisutu” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'e ke a'e aja mujekwa.)

⁴²Pe, Simā ke a'e muhyk werur ehe, Jesu rehe. Simā rehe a'e usak rahā, pandu ipe:

—Nde riki Simā. Juā ra'yr nde. Apo nde rer: “Sepa” aja tī — aja Jesu ipe. [“Sepa” aja her rahā: “Petu” aja tī. “Sepa” aja rahā: “Ita ke” aja ngā ukwa.]

Jesu namō Siri oho. Natanae oho tī.

⁴³Ku'e rahā Jesu jupandu jupe:

—Ngarirēi ywy pe ihē aho ta — aja jupe.

Pe, oho ixo rahā, Siri rehe a'e usak. Pandu ipe:

—Ihē namō ejumu'e eho — aja Jesu.

⁴⁴Siri riki Mesāi ok ta pe har ke a'e. Andere aja tī. Petu aja tī. ⁴⁵Pe, Natanae ke Siri mahem oho. Pandu ipe:

—Kirisutu rehe asak. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e. Ehe har paper rehe Moise mupinim. “Moise je'ēha ke” aja jakwa, ame'e rehe mupinim. Sawa'e rehe har a'e mupinim. Amō ta mupinim tī. Sawa'e rehe har Tupā je'ēha pandu ame'e ta mupinim tī. Ame'e sawa'e rehe ihē asak. A'e riki Jesu. Jose ra'yr a'e. Nasare ok ta pe har a'e — aja pandu.

⁴⁶—Mā! Ame'e ok ta ngi katu ame'e ke uwyr ym — aja Natanae pandu naī.

Siri pandu:

—Esak ejurahā! — aja Natanae pe.

Pe, Natanae oho inamō.

⁴⁷Pe, Jesu rehe Natanae uhyk tate rahā, Jesu usak ehe. Pe, ehe har a'e pandu:

—Peme'e riki jundēu awa te. Amō ta ke muka'u te'e ym ame'e ke a'e — aja Jesu pandu.

⁴⁸Pe, Natanae pandu ipe:

—Ihē rehe nde eresak ramō te. Myja ihē rehe har nde erekwa katu my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Siri nde pe pukāi ym rahā we, nde rehe har ihē akwa katu. Ma'eywa'y wyr pe nde erei rahā, ihē akwa katu, sik'y wyr pe — aja Natanae pe Jesu pandu.

⁴⁹Ame'e ke rehe hendu rahā, Natanae pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Mā! Upa nde erekwa. Tupā ra'yr nde. Jundēu awa tama'e kapitā keruhū nde. Jande jaharō jaxo ame'e ke nde — aja Jesu pe.

⁵⁰Pe, a'e pandu:

—Sik'y wyr pe nde erei rahā, nde rehe har ihē akwa katu. Aja nde pe ihē apandu. A'erehe ihē rehe nde erejuruja katu. Amō we ma'e ke rehe nde eresak ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke ihē ama'ema'e ta. Ame'e ke rehe nde eresak ta tī. ⁵¹Pesarahā! Ywa pirar, aja nde eresak ta tī. Pe, Tupā je'ēha rahoha ta rehe pesak ta tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ihē ajur. Ihē rehe a'eta wyjy ta uwyr. Jupir jupir oho tī. Ame'e ke rehe pesak ta kī — aja Jesu pandu ipe.

Jumendariha rehe Jesu usak oho

2 ¹Mokōi ukwer rahā, amō ok ta pe amō sawa'e jumendar. Ok ta rer Kana. Ame'e ok ta Ngarirēi ywy rehe ihē. A'ep Jesu māi ixo. ²Jesu pe amō pandu. Jumu'eha ta pe tī:

—Jumendariha rehe pesak pejur tī — aja.

A'erehe a'ep a'eta ixo tī. ³Pe, kawī ke ngā upa u'u rahā, Jesu pe imāi pandu:

—Kawī upa riki — aja ipe.

⁴Jesu pandu:

—Māi! Anī we rī. Ihē akwa ta kŷ. Ihē ama'eha angaha ke rehe uhyk ym we rī — aja Jesu ipe.

⁵Pe, parakyha ta pe imāi pandu:

—A'e pandu ame'ē ke pema'e katu — aja.

⁶A'ep kamuxīhu i'āi. Tiha ame'ē ke. Kuja, 100 rit tihaha. Awa po wajar peteī hetaha kamuxī i'āi. Ita ke te'e ngā mujā ame'ē ke. Y ke amō purakar ipe. Ame'ē pe jundéu awa ta jukutuk kutuk. Aja te'eha. (Aja rahā, ipy'a juhyk aja ixo aja jundéu awa ta ukwaha jupe.) ⁷Pe, parakyha ta pe Jesu pandu:

—Peme'ē kamuxīhu ke pemutyryhem. Y ke te'e pemutyryhem — aja.

Pe, a'eta mutyryhem te. Hukwen rake rupi ihon u'am. ⁸A'e pandu tī:

—Apo y ke pejo'ok 'y. Ame'ē ke ngā mi'u matyrihama'e kapitā pe peraho — aja parakyha ta pe Jesu pandu.

A'eta raho ipe. ⁹Pe, me'ē ipe. Pe, a'e u'u. Kawī riki. Y ke te'e kawī wan uwak oho. (Pyrātāha namō Jesu muruwak.) My ngi kawī werur my? Ame'ē ke kapitā ukwa ym. Parakyha ta jō ukwa katu. A'eta riki y ke jo'ok. Pe, amō pe kapitā pandu:

—Se sawa'e jumendar ame'ē ke emuhyk — aja amō pe.

Pe, sawa'e uhyk. ¹⁰Kapitā pandu ipe:

—Amō ta kawī iro ame'ē ke me'ē me'ē py. Pe, ngā mi'u matyriha rehe uhyk uwyr ame'ē ta u'u hū rahā, pe, iro ym ame'ē ke me'ē me'ē. Nde anī. Jande ja'u we hū, iro ym ame'ē ke. A'eramō kawī iro te ame'ē ke jande pe amō me'ē me'ē — aja kapitā pandu.

¹¹Ame'ē ok ta pe ma'e katu ame'ē ke Jesu ma'e py. Kana ok ta pe. A'ep ima'e pyrātāha ke a'e mujesak py amō ta pe. A'erehe inamō jumu'e ixo ame'ē ta jurujar katu ehe. (Kirisutu a'e. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja a'eta ukwa katu.) Kana ok ta riki Ngariréi ywy rehe ihī.

¹²Ame'ē upa rahā, amō ok ta pe Jesu oho. Kapana'ū ok ta pe oho. Imāi oho tī. Imu ta oho tī. Jumu'eha ta oho tī. A'ep heta ym ukwer.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho

(Matéu 21.12-13; Mak 11.15-17; Ruk 19.45-46)

¹³Ma'e huryha ke rehe uhyk Tate. Her Pasuko. Arahā jundéu awa ta imi'u matyr. (Aja yman te Eji ywy ngi jundéu awa ta ke Tupā muhem muwyr. Ame'ē ke ukwa ukwa u'am.) Ame'ē Pasuko weraha rehe uhyk Tate, a'erehe Jerusarē ok ta pe Jesu oho. ¹⁴Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e oho. A'ep amō sawa'e ta rehe a'e usak. Amō ta tapi'iruhu ta ke muhepy hepy u'am tī. Tupā rehe ipy'a ngā moī rahā, ame'ē ke ngā jukwa. Amō ta arapuharan ta ke muhepy hepy u'am tī. Tupā rehe ipy'a ke ngā moī rahā, ame'ē ke jukwa tī. Pykahuran ta aja tī. Muhepy tī. Amō ywy ngi amō ta uwyr. Amō koty tamatarer ke ame'ē ta werur. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har tama'e tamatarer ke muruwak ame'ē ta pehī tī. Tamatarer muruwak ame'ē ta ke a'eta. Myrape rake wapyk uī. Upa ame'ē ta rehe Jesu usak. ¹⁵Pe, tupaham pe nupāha ke a'e puwan. Ame'ē pe upa ngā rymba ke a'e muhem mondo.

Jumu'eha renda keruhū ngi muhem mondo. Tapi'iruhu ta ke aja tī. Arapuharan ta aja tī. Muhem mondo tī. Myrape a'e mujere tī. Tamatarer muruwakiha tama'e ke. Tamatarer ke upa a'e ombor muhāi. ¹⁶Pykahuran ta ke muhepy ame'e ta pe a'e pandu:

—Sengi upa pemuhem peraho! Ko riki ihē pái rok. Ame'e ke muhepyha renda wan pemuruwak. Katu ym. Peho! — aja Jesu pandu.

¹⁷Ame'e ke rehe jumu'eha ta hendu rahā, kuja ukwa ukwa u'am. Tupā je'eha rehe panduha amō mupinim. Ame'e ke ukwa ukwa u'am. Kuja:

“Tupā! Ko riki nde rok. A'ep nde rehe ngā py'a ke ngā moī moī katu.

Ame'e ke jō ihē aputar katu te.”

Ame'e panduha ke jumu'eha ta ukwa ukwa u'am.

¹⁸Pe, Jesu pe amō ta pandu uwyr. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu uwyr:

—Awa je'eha rupi ngā ke nde eremuhem eremondo my? Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke ema'ema'e katu apo. Jasak ta. Aja rahā, nde je'eha rupi ngā ke nde eremuhem eremondo katu, aja jakwa katu ta tī — aja Jesu pe.

¹⁹A'e pandu:

—Kome'e Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke upa pema. Pe, mokōi aker rahā, amō pyahu ame'e ke ihē amujā ta tī — aja Jesu pandu.

²⁰A'eta pandu:

—Mā! Mokōi nde ereker rahā, amō nde eremujā ta my? Marā ka ym nde eremujāha. Yman te kome'e jumu'eha renda keruhū ngā mujā mujā ixo. Heta te hū warahy 'ar rahā, mujā mujā ixo. Kuja, 46 warahy 'ar rahā, mujā mujā ixo — aja ngā pandu.

²¹Anī. Ame'e jumu'eha renda keruhū rehe har Jesu pandu ym. Juehe har a'e pandu. (“Mai” aja rahā: “Jukwa” aja riki. Mokōi ukwer rahā, amō jumu'eha renda keruhū mujā ta, aja pandu rahā, mokōi ukwer rahā, manōha ngi a'e ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja mujekwa katu.) ²²A'erehe manōha ngi a'e kwera katu uhem rahā, pe, ame'e panduha rehe jumu'eha ta ukwa ukwa ixo. Pe, Tupā je'eha rehe panduha ihī, ame'e riki jete har te ke, aja a'eta ukwa katu. Jesu pandu ame'e ke rehe a'eta jurujar katu tī.

Ngā rehe har Jesu ukwa katu

²³Pasuko 'ar rahā, Jerusarē ok ta pe Jesu ixo. Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke Jesu ma'ema'e. Ame'e ke mujesak jesak hū ngā pe u'am. Ame'e ke rehe heta ngā usak, a'erehe: “Ko Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e” aja a'eta ukwa katu. ²⁴Jesu anī. Ngā rehe har a'e ukwa katu. Pahar amō koty ngā ukwa ta, aja Jesu ukwa katu. A'erehe jurujar ym ngā rehe. Ma'e ke rehe usak rahā jō, ngā jurujar katu ehe, aja Jesu ukwa katu. A'erehe jurujar ym ngā rehe a'e. ²⁵Marā ka ym ngā rehe har amō panduha ipe. Upa a'e ukwa katu. Ipy'a pe ma'e ke amō ukwa ukwa ixo, ame'e ke a'e atu ukwa katu tī.

Jesu namō Nikonde pandu pandu

3 ¹Ko amō sawa'e ixo. Her Nikonde. Jundéu awa tama'e kapitā a'e. Parise kotyhar ke a'e. ²Amō pytun rahā, Jesu rehe a'e usak uwyr. Pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Nde ke Tupā muwyr, a'erehe ehe har jande ke nde eremu'e katu. Aja jakwa katu. Ne namō Tupā ixo, a'erehe marā ka ym

amõ ma'eha, ame'ẽ ke nde erema'ema'e katu. Pyrãtã te ha namõ nde erema'ema'e katu. A'erehe nde ke Tupã muwyr aja ihẽ akwa katu tĩ — aja Jesu pe.

³A'e pandu:

—Esarahã! Mokõihar amõ uhem ym rahã, Tupã ixo ame'ẽ pe marã ka ym ohoha — aja ipe.

⁴Pe, Nikonde pandu:

—Mã! Marã ka ym. Tamüi rahã, mokõihar uhem ym awa. Marã ka ym mokõihar imãi pusu pe ohoha. Pe, marã ka ym mokõihar uhemihã — aja ipe.

⁵Jesu pandu:

—Esarahã! Imãi pusu ngi uhem rahã, awa te'e a'e. Amõ we tĩ. Tupã'ã je'ẽha rupi uhem rahã, Tupã ra'yr a'e. Aja ym rahã, Tupã ixo ame'ẽ pe marã ka ym ohoha. ⁶Imãi pusu ngi uhem rahã, awa te'e a'e. Tupã'ã je'ẽha rupi uhem rahã, Tupã ra'yr a'e. ⁷“Mokõihar pehem ta me'ẽ te'e” aja ihẽ apandu nde pe. “Mã! Marã ka ym” aja ym epandu. (Ame'ẽ ke nde erekwa ym my? Esarahã! Amõ we nde erekwa ym ame'ẽ ke pehĩ. Ywytu ke.) ⁸Amõ koty koty ngi ywytu jupeju uwyr. Tyapuha nde erehendu. My ngi tur my? My ihon ta my? Ame'ẽ ke nde erekwa ym. Pehĩ. Ame'ẽ ke jõ nde erekwa katu. Tupã'ã je'ẽha rupi uhem rahã, ame'ẽja saka tĩ. Nde erekwa ym tĩ. Tupã ra'yr, aja jõ nde erekwa — aja ipe.

⁹—Myja puki? — aja Jesu pe.

¹⁰A'e pandu:

—Jundéu awa ta ke nde eremu'e tĩ. Mu'eha katu ame'ẽ ke nde. Mã! Ihẽ apandu ame'ẽ ke nde erekwa ym we rĩ. Jande jakwa katu, ame'ẽ rehe har japandu pandu katu. ¹¹Esarahã! Ma'e jasak ame'ẽ rehe har japandu katu tĩ. Pe, jande japandu ame'ẽ rehe har pekwa ym. Kapitã ta riki pehẽ. Pekwa ym rĩ. ¹²Ma'e ke kome'ẽ ywy keruhũ pe ihĩ. Ame'ẽ rehe har ihẽ apandu rahã, pejurujar ym. Pe, ywa pe ma'e ke ihĩ. Ame'ẽ rehe har ihẽ apandu rahã, marã ka ym pejurujariha ehe. ¹³Ma'e ke ywa pe ihĩ. Ame'ẽ rehe har amõ ukwa ta oho my? Anĩ. Aja me'ẽ ke nixói. Oho ym awa. Ihẽ jõ akwa katu. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ihẽ ajur. A'erehe akwa katu.

¹⁴⁻¹⁵—Awa nixói te ame'ẽ pe Moise ixo rahã, mbóí'ã a'e mujar mu'am. Myra rehe mujar mu'am. Aja ihẽ ke amõ ta mujar ta mu'am tĩ. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur. Myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe mujar ta mu'am tĩ. A'erehe ihẽ rehe upa ngã jurujar katu rahã, ame'ẽ ta ke Tupã muhã katu ta — aja Jesu pandu.

¹⁶Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta rehe Tupã ipy'a katu te hũ. A'erehe Ta'yr ke a'e muwyr. Ta'yr peteĩ har ke muwyr. A'erehe amõ jurujar katu ehe rahã, mupyraraha renda pe oho ym te ta. Tupã namõ ixo katu ta. ¹⁷Kome'ẽ ywy keruhũ pe Ta'yr ke Tupã muwyr. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke Ta'yr muhã katu ta uwyr. A'eta ke a'e mupyrara ta uwyr. Anĩ. Aja ym. Muhã katu ta uwyr.

¹⁸Ta'yr rehe amõ jurujar katu rahã: “Nde katu ym. Nde ke amupyrara ta” aja Tupã pandu ym te ta. Amõ jurujar ym ehe rahã: “Nde katu ym. Nde ke amupyrara ta” aja Tupã pandu ta kũ. Tupã ra'yr rehe a'e jurujar ym. Ta'yr peteĩhar rehe jurujar ym, a'erehe aja Tupã pandu ta kũ.

¹⁹Ma'erehe mupyrara ta my? Kuja riki. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta pe weraha uwyr tipe. (Aja rahã, Tupã rehe har Ta'yr mujekwa tipe.) Ame'ẽ ke a'eta putar ym. Anĩ. Pytuniha ke a'eta putar. (Aja rahã, ma'e ka'u te'eha ma'e-ma'eha ke putar.) Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ixo, a'erehe weraha ke

a'eta putar ym. ²⁰Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, weraha koty uwyr ym ta. (Tupā rehe har ukwa tar ym. Putar ym.) Weraha koty uwyr rahā, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke Tupā mujekwa ta. A'erehe uwyr ym. (Tupā rehe har ukwa tar ym.) ²¹Pe, ma'e katu ame'e ke amō ma'e rahā, weraha rehe uhyk. (Aja rahā, Tupā rehe har a'e ukwa tar katu.) Aja rahā, Tupā putar ame'e ke a'e ma'ema'e. Aja a'e mujekwa. Tupā rehe hendu katu, a'erehe ma'e katu ame'e ke a'e ma'ema'e katu tī.

Juā mujahukiha rehe har

²²Nikonde namō upa Jesu pandu rahā, amō ywy pe oho. Jundéi ywy pe oho. Jumu'eha ta oho tī. A'ep jumu'eha ta namō a'e pyta we rī. A'ep amō ta ke a'eta mujahuk. ²³Amō renda pe Juā mujahuk ixo tī. Enō renda pe mujahuk ixo. A'ep y heta. Ame'e renda Sarī ok ta rake ihī. Heta ngā uhyk oho ehe. Ame'e ta ke Juā mujahuk. (Aja rahā, Tupā koty ipy'a muruwak, aja a'eta mujekwa.) ²⁴[Arahā kyndaha pe Juā ke amō ta kynda ym we rī.]

²⁵Juā namō jumu'e ixo ame'e ta ngi har amō ta ixo. Ame'e ta namō jundéu awa ta je'e je'e hū. “Juā mujahuk ame'e ke riki katu te” aja Juā namō jumu'e ixo ame'e ta pandu pandu u'am. “Anī. Jesu mujahuk ame'e ke riki katu te” aja jundéu awa ta je'e je'e hū. ²⁶A'erehe Juā pe a'eta pandu oho:

—Sa'e! Ngā mu'eha nde. Amukwehe y ruwái koty ne namō amō sawa'e ixo, Jondā ruwái koty. Ehe har nde erepandu. “Peme'e riki Tupā ra'yr” aja nde erepandu. Ame'e nde erekwa u'am my. Apo heta ngā ohoho ixoty. Ame'e ta ke mujahuk u'am apo — aja Juā pe.

²⁷Pe, Juā pandu:

—Ixoty ngā ke Tupā mondo. A'erehe heta ngā ohoho ixoty. ²⁸Ihē apandu ame'e ke pehē atu pekwa katu. Kuja ihē apandu: “Anī. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke aja ym ihē. Ihē ke Tupā muwyr py. Tupā muwyr ame'e ndutar koty ihē ke Tupā mondo” aja ihē apandu. ²⁹Sawa'e jumendar rahā, kūjā riki sawa'ema'e wan ta. Pe, sawa'e rehe katu ame'e ta sawa'e rake hendu u'am. Pe, sawa'e rehe kūjā uhyk rahā, ehe katu ame'e ta hury katu. Aja ihē tī. Jesu rehe heta ngā uhyk oho rahā, ihē rury katu te ihē tī. ³⁰A'erehe ihē 'ar koty te we ixoty ngā oho rahā, katu tiki. Aja rahā, ihē rury katu te ihē axo rī — aja inamō jumu'e ixo ame'e ta pe Juā pandu.

Ywa ngi wyjy uwyr, ame'e rehe har

³¹Ywa ngi wyjy uwyr. Ame'e riki i'ar koty te we a'e katuha. Upa awa ta 'ar koty te we a'e katuha. Awa ke anī. Kome'e ywy keruhū pe ixo ame'e ke a'e. A'e riki awa te'e tī. Kome'e ywy keruhū pe ma'e ke ihī. Ame'e rehe har jō a'e ukwa. Ame'e ke a'e pandu. Panduha rehe jurujar katu awa tī. Ywa ngi wyjy uwyr ame'e ke anī. I'ar koty te we jurujar katu ta me'e te'e ehe. ³²A'ep a'e usak ame'e rehe har a'e pandu pandu tipe. A'ep a'e hendu ame'e rehe har a'e pandu pandu tipe tī. Pe, amō jurujar ym ehe. ³³A'e pandu ame'e rehe amō jurujar katu rahā, kuja ukwa katu. Tupā pandu ame'e ke a'e ma'ema'e katu. Aja rahā, Tupā pandu ame'e ke jete har te ke aja mujekwa ngā pe. ³⁴Jesu ke Tupā muwyr. Pe, Tupā pandu ame'e ke a'e pandu pandu. I'āma'e pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Ame'e riki upa ym. A'erehe Tupā mujekwa ame'e ke a'e pandu pandu katu. ³⁵Ta'yr rehe ipái ipy'a katu. Upa katu te a'e me'e ipe. A'erehe upa

katu te ima'e ke. A'erehe upa katu te awa tama'e kapitā keruhū te a'e. ³⁶Ta'yr rehe amō jurujar katu rahā, a'e ke Tupā muhā katu ta. Ta'yr rehe jurujar ym rahā, marā ka ym a'e uhāha. A'e ke Tupā mupyrara ta. Aja te'e ta ixo.

Amō awa kūjā namō Jesu pandu

4 ¹Jesu koty amō amō we ngā jumu'e oho. Ame'e ke parise ta hendu. Juā 'ar koty te we ngā ke Jesu mujahuk, aja parise ta hendu tī. ²Jesu riki ngā ke mujahuk ym. Inamō jumu'e ixo ame'e ta riki mujahuk u'am, ngā ke. ³Parise ta hendu ame'e ke Jesu ukwa rahā, Jundéi ywy ngi a'e oho. Ngariréi ywy pe a'e jywyr oho. ⁴Amō awa rape Samari ywy rupi ihon. Ame'e rupi Jesu oho ta me'e te'e.

⁵Samari ywy rupi a'e asa oho rahā, amō ok ta rehe a'e uhyk tate oho. Her Sikar. Ame'e ok ta rake ma'e ywy kotete ihī, Jakoma'e ywy ke. Yman te ta'yr pe ame'e ywy ke Jako me'e. Jose pe a'e me'e. ⁶A'ep ywykwar ihī. Yman te Jako pykūi ame'e ke. Ame'e rake Jesu wapyk. A'e wata hū, a'erehe he'ō. Warahy jandar tate rahā, a'ep a'e wapyk uī.

⁷⁻⁸[Ok ta pe jumu'eha ta oho. A'eta mi'u ke jo'ok oho. Pe, Jesu jeje ihī rahā,] amō kūjā uhyk uwyr ehe. Samari ywy pe har ke a'e. Y rehe uwyr. Pe, Jesu pandu ipe:

—Y ihē pe emuwyr. Ihē hyngwéi te ihē ke — aja kūjā pe.

⁹—Mā! Nde riki jundéu awa. Ihē riki Samari ywy pe har. Ma'ewā y nde erepandu ihē pe my? — aja Jesu pe. [Samari ywy pe har tama'e ita rekūi ra'yr ke jundéu awa ta pyhyk ym te. A'erehe: "Māte we ame'e te a'e my" aja kūjā ukwa.]

¹⁰Jesu pandu:

—Ma'e ke nde pe Tupā me'e tar katu. Ame'e ke nde erekwa rahā, ihē pe y nde erepandu ta tipe. "Y ihē pe emuwyr" aja nde pe ihē apandu. Ihē rehe har nde erekwa rahā, aja tī. Ihē pe y nde riki nde erepandu ta tipe tī. Ihē pe nde erepandu rahā, y ke nde pe ihē ame'e ta tipe. Ame'e y nde ke muxuwe katu ta tipe — aja ipe.

¹¹—Sa'e! "Y nde ke muxuwe katu ta" aja nde erepandu. Myja ame'e ke ihē pe nde ereme'e ta my? Ko ywykwar riki typy hū. Y jo'okiha namō nde erexo ym. ¹²Jande ramūi riki kome'e ywykwar ke jande pe mupyta. Jako mupyta. Yman kome'e y ke a'e u'u ixo. Ta'yr ta u'u tī. Hymba ta u'u tī. Jako riki mupyta jande pe. "Y muxuwe katu ta" aja nde erepandu rahā, Jako 'ar koty te we pyrātāha nde my? — aja kūjā pandu.

¹³—Kome'e y amō u'u rahā, jyingwéi ta tī. ¹⁴Y ke ihē ame'e. Ame'e ke amō u'u rahā, jyingwéi ym te ta. Y ihē ame'e ipe rahā, ipy'a pe mundu aja saka. Upa ym te ta. Uhāha namō ixo ta — aja kūjā pe.

¹⁵(Awa uhāha rehe har Jesu pandu uī. Ame'e ke kūjā ukwa ym we rī.) A'erehe a'e pandu:

—Sa'e! Ihē ke y muxuwe katu, ame'e ke ihē pe emuwyr. Aja rahā, ihē hyngwéi ym te ta tī. Se y ihē ajo'ok ym te ta ajur tī — aja Jesu pe.

¹⁶—Nde sawa'e pe epukái eho. Pe, se ejywyr inamō ejur tī — aja ipe.

¹⁷—Anī. Ihē sawa'e ym ihē — aja kūjā.

—"Ihē sawa'e ym" aja nde erepandu. Ame'e riki jetehar te ke. ¹⁸Heta sawa'e nde erepyhyk. Awa po wajar peteīhar upa hetaha. Apo ne namō ixo ame'e ke nde sawa'e ym. Jetehar te ke nde erepandu ihē pe — aja kūjā pe.

¹⁹ (Kūjā ixoha rehe har Jesu mujekwa, a'erehe) kūjā pandu:

—Sa'e! Tupā je'ēha pandu ame'ē ke nde. Aja ihē akwa 'y. (A'erehe ihē pe emujekwa. Myp Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī katu my?) ²⁰ Tupā rehe ihē ramūi ta ipy'a moī moī, samari ywy pe har ta ke. Peme'ē ywy'a keruhū 'ar pe a'eta moī moī. Pehē anī. Jundéu awa ta anī. Jerusarē ok ta pe jō Tupā rehe ipy'a ngā moī moī ta me'ē te'e, aja jundéu awa ta pandu. Myja me'ē katu te my? — aja Jesu pe kūjā pandu.

²¹ Pe, kūjā pe a'e pandu:

—Ko ihē apandu ame'ē jete har te ke. Ame'ē ke nde erekwa katu ta. Peme'ē ywy'a keruhū 'ar pe jande pái keruhū rehe ipy'a moī moī ym ta awa. Ame'ē angaha ke rehe uhyk tate. Jerusarē ok ta pe aja tī. Jande pái keruhū rehe ipy'a moī moī ym ta awa a'ep tī. Ame'ē angaha ke rehe uhyk tate tī. ²² Tupā rehe ipy'a ke samari ywy pe har ta moī moī tipe. Ehe har a'eta ukwa ym. Ipy'a jundéu awa ta moī moī ehe tī. Ehe har a'eta ukwa katu. Jundéu awa ta ngi har ngāma'e muhāha uwyr ta. A'erehe Tupā rehe har a'eta ukwa. ²³ Jande pái keruhū rehe ipy'a amō moī moī katu te ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk tate. Jete. Uhyk apo 'y. Tupā rehe har jete har te ke Tupā'a mujekwa. A'e riki amō py'a rehe ihī katu. A'erehe amō ixo, a'ep jande pái keruhū rehe ipy'a ke moī moī katu. (Aja rahā, henda nixói, ame'ēja saka. Amō ixo, a'ep ipy'a ke a'e moī moī katu ehe.) ²⁴ Tupā riki I'a te'e a'e. A'erehe jande pái keruhū rehe ipy'a ke amō moī moī tar katu rahā, Tupā'a je'ēha rupi uhem ta me'ē te'e. Ame'ē ta riki jande pái keruhū rehe ipy'a moī moī katu — aja Jesu pandu.

²⁵ Kūjā pandu ipe:

—Kirisutu uwyr ta, aja ihē akwa. (Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e.) A'e uwyr rahā, upa katu te ma'e ke jande ke a'e mu'e ta — aja Jesu pe.

²⁶ A'e pandu:

—Ko ihē aī. Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē — aja kūjā pe.

²⁷ Arahā jumu'eha ta jywyr uwyr. Kūjā namō Jesu pandu pandu uī. Ame'ē ke rehe a'eta usak rahā: “Mā!” aja. Anī. “Ma'e ke rehe har nde erepandu inamō my?” aja Jesu pe a'eta pandu ym. “Ma'erehe nde erepandu inamō my?” aja a'eta pandu ym ipe tī. (Jundéu awa tama'e mu'eha rahā, kūjā namō pandu ym te awa, a'erehe: “Mā!” aja ukwa.)

²⁸ Pe, kamuxī ra'yr ke kūjā hijar oho. Ok ta pe a'e jywyr oho. A'ep pe har ta pe a'e pandu:

²⁹ —Sawa'e rehe pesak peho. Upa katu te ihē ama'ema'e ame'ē ke a'e mujekwa ihē pe. Kirisutu a'e my, kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e — aja kūjā pandu.

³⁰ A'erehe ok ta pe har ta uhem oho. Jesu koty a'eta oho.

³¹ Kūjā oho rahā, Jesu pe jumu'eha ta pandu pandu u'am:

—Sawa'e! Ko jande mi'u. E'urahā! — aja pandu hū tipe.

³² A'e pandu:

—A'ewan ihē pe. Ma'e a'u ame'ē ke namō ko ihē axo. Ame'ē ke pekwa ym pehē — aja jumu'eha ta pe.

³³ Pe, jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Imi'u ke amō ta werur ipe nahā my? — aja a'eta pandu pandu a'eta jupe naī.

³⁴ Jesu pandu:

—Tupā ihē ke muwyr. A'e putar ame'ē ke ihē ama'ema'e rahā, ame'ē riki ihē mi'u aja saka tī. Imi'u namō amō ixo rahā, hury katu a'e. Aja ihē tī. Ihē rury katu tī. Ma'e parakyha ke ihē pe a'e me'ē tī. Ame'ē ke ihē amumba ta axo. A'erehe ihē rury katu axo.

³⁵—Pehē pepandu: “Amō tumeme jahy kanim rahā, ahūi aja me'ē ke itawa ta. Amō mondok ta” aja. Pe, ihē apandu pehē pe. Pesarahā! Itawa apo 'y. Mondokiha angaha rehe uhyk apo 'y. (Aja rahā, ihē rehe a'ep pe har ta jurujar tar katu.) ³⁶Ahūi aja me'ē mondokiha pe ijar muhepy. Pe, mondokiha matyr. (Aja matyriha aja apo tī. Ihē rehe peme'ē ta jurujar katu ta.) Aja rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. Matyr rahā, ma'e ra'ī jytyt ame'ē ta hury katu. Matyr ame'ē ta hury katu tī. Johu hury katu. (Aja apo tī. Ajytyt aja Tupā je'ēha ke ihē apandu. Pe, matyr aja ihē rehe jurujar katu ta. Johu hury katu ta tī.) ³⁷Aja amō panduha riki jete. Kuja:

“Ma'eywa ke amō jytyt oho. Pe, tyarō rahā, ame'ē ke amō riki mondok oho” aja panduha ihī.

³⁸—Amō kupixa pe peparaky ym. Amō ta paraky. Ame'ē pe pehē ke ihē amondo. A'ep ma'e ke pematyr ta. Pe, pehē rury katu ta. (Aja apo tī. Amō rekoha pe amō ta Tupā je'ēha pandu. A'ep pehē ke ihē amondo. Pe, a'ep pe har ta ihē rehe jurujar katu. Pematyr, ame'ēja saka) — aja Jesu pandu.

³⁹Ok ta pe samari ywy pe har ta ixo. A'eta pe kūjā pandu: “Upa katu te ihē ama'ema'e ame'ē ke a'e mujekwa” aja Jesu rehe har kūjā pandu. A'erehe heta ame'ē ok ta pe har ta jurujar katu ehe tī, Jesu rehe. ⁴⁰Pe, Jesu rehe samari ywy pe har ta uhyk uwyr rahā, a'eta pandu ipe:

—Jande namō epyta we rī — aja pandu hū.

A'erehe a'ep mokōi Jesu ukwer.

⁴¹Jesu mu'e. A'erehe amō we hū a'ep pe har ta jurujar katu ehe. ⁴²Pe, kūjā pe a'eta pandu:

—Ehe har jande pe nde erepandu, a'erehe jajurujar katu ehe apo tī. Ame'ē jō ym. A'e pandu ame'ē ke rehe jande atu jahendu. A'e riki kome'ē ywy keruhū pe har ta ke a'e muhā katu ta. Aja jakwa katu. A'erehe jajurujar katu ehe tī — aja a'ep pe har ta pandu.

Amō kapitā ra'yr ke Jesu mukatu

⁴³⁻⁴⁴Samari ywy pe mokōi ukwer. Pe, Jesu oho. A'e riki pandu: “Tupā je'ēha ke pandu ame'ē rehe hekoha pe har ta katu ym usak” aja a'e ukwa. A'erehe hekoha te pe oho ym. Anī. Amō ok ta pe oho. Ame'ē ok ta Ngarirēi ywy rehe ihī. ⁴⁵Pe, ame'ē ok ta pe uhyk rahā, a'ep pe har ta hury katu ehe, Jesu rehe. Amukwehe Jerusarē ok ta pe a'eta ixo tī. Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u ke jundéu awa ta matyr. Arahā a'eta a'ep ixo tī. Arahā marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'ema'e. Ame'ē ke rehe upa a'eta usak. A'erehe a'eta hury katu ehe.

⁴⁶Pe, ma'e ok ta pe a'e uhyk tī. Kana ok ta pe uhyk tī. Ngarirēi ywy rehe ame'ē ok ta ihī. Yman a'ep y ke te'e kawī wan a'e muruwak. A'ep amō kapitā ixo. Ta'yr ahy ipe. Amō ok ta pe ta'yr ihī. Kapana'ū ok ta pe ihī. ⁴⁷Jundéi ywy ngi Ngarirēi ywy pe Jesu uhyk uwyr. Ame'ē ke kapitā hendu rahā, a'e pandu ipe, Jesu pe.

—Ihē rekoha pe ihē namō eho. Kapana'ū ok ta pe. Ihē ra'yr ahy ou. Manō Tate. A'e ke emukatu — aja Jesu pe.

⁴⁸Jesu pandu ipe:

—Marā ka ym amō ma'e'ha. Ame'e ke ihē ama'ema'e katu. Ame'e ke rehe nde eresak rahā jō, ihē rehe nde erejurar katu. Mā! Katu ym — aja ipe.

⁴⁹Kapitā pandu:

—Sa'e! Pahar ihē namō eho. Ihē ra'yr manō tate. Manō ym we rī. Pahar eho — aja Jesu pe.

⁵⁰(Usak rahā jō jurur katuha katu ym, aja Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe a'e pandu ipe:

—Anī. Aho ym ta. Nde jeje ejywy eho. Nde ra'yr manō ym ta — aja kapitā pe.

Jesu mukatu, ame'e ke rehe kapitā usak ym. Anī. Jesu pandu ame'e ke rehe kapitā jurur katu. A'erehe pahar a'e jywy oho. ⁵¹Hok pe a'e jywy oho ixo rahā, miasu ta uhyk uwyr ehe. Pandu uwyr:

—Nde ra'yr katu apo 'y — aja kapitā pe.

⁵²Pe, miasu ta pe a'e pandu:

—My warahy rahā, katu oho my? — aja.

A'eta pandu:

—Kwehe hakuha maha oho ipe. Se warahy rahā, hakuha maha oho ipe. Warahy jere rahā — aja ipe.

⁵³Arahā katu te: “Ne ra'yr manō ym ta” aja Jesu pandu kwehe. Ame'e ke ipy'a pe ipāi ukwa ukwa u'am. Pe, Jesu rehe a'e jurur katu te. Upa hok wyr pe har ta jurur katu ehe tī, Jesu rehe.

⁵⁴Aja marā ka ym amō ma'e'ha, ame'e ke Jesu ma'e katu. (Aja Kirisutu a'e. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e, aja mujekwa katu ngā pe.) Jundéi ywy ngi Ngariréi ywy pe uhyk rahā, marā ka ym amō ma'e'ha, ame'e ke a'e ma'e katu. Ame'e riki mokōihar ke.

Y kynda ame'e rake amō sawa'e ke Jesu mukatu

5 ¹Pe, heta ukwer rahā, amō jundéu awa ta mi'u matyriha rehe Jesu usak oho. Jerusarē ok ta pe usak oho. Arahā Tupā rehe jundéu awa ta ipy'a moī moī. A'erehe ngā mi'u matyr. ²Jerusarē ok ta pe y kynda ame'e ke ihī. Hukwen rake ihī. Arapuharan ta ixē, ame'e hukwen rake ihī. Y kynda ame'e rake rupi ok rymy'y heta ihī tī. Katukwer ame'e ta ke. Kuja, awa po wajar petēihar upa hetaha. Ame'e kynda ame'e rehe her ngā moī. “Mbete” aja riki jundéu awa ta je'e'ha ipe. ³Ok rymy'y wyr rupi ahy ixo ame'e ta heta tui. Eha ym te ame'e ta a'ep ihī tī. Jupyrātā rātā ame'e ta tui tī. Wata ym te ame'e ta ihī tī. [Y katak ame'e rehe a'eta harō ixo. ⁴Amō amō rahā, Tupā je'e'ha rahoha wyjy uwyr ehe, y kynda ame'e rehe. Pe, y ke a'e mukatak. Arahā y pe u'ar py, ame'e ke jō katu oho. Petēi jō katu oho. Ma'e ahy ixo ame'e ke upa katu oho.] ⁵A'ep amō sawa'e tui. Heta te hū warahy 'ar rahā, ma'e ahyha namō te'e a'e ixo. Kuja, 38 warahy 'ar rahā, aja te'e a'e ixo. ⁶A'ep a'e tui, aja Jesu usak ehe. Heta te hū warahy 'ar rahā, ma'e ahyha namō te'e a'e ixo, aja Jesu ukwa. A'erehe a'e pandu ipe:

—Katu aja nde ereputar my? — aja Jesu.

⁷—Sa'e! Aputar. Y katak rahā, y pe ihē ke mou ame'e nixói. Pe, ihē atu aho axo rahā, amō riki y pe opor py, a'erehe ihē katu ym aju — aja Jesu pe.

⁸—Epu'am. Nema'e tupe ke emaman. Inamō ewata eho 'y — aja ahy ixo ame'e pe Jesu pandu.

⁹Pahar sawa'e katu oho. Tupe ke pyhyk. Inamō wata oho. Arahā riki jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. ¹⁰A'erehe jundéu awa tama'e kapitā ta pandu ipe. Sawa'e wata ramō ame'ē pe pandu:

—Apo riki jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. A'erehe nema'e tupe ke nde erepyhyk ereraho rahā, katu ym. (Nde ereparaky te'e, aja saka.) Katu ym. Aja jundéu awa je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē rehe jahendu katu — aja ipe.

¹¹Sawa'e pandu:

—Ihē ke mukatu ame'ē pandu ihē pe: “Nema'e tupe epyhyk. Inamō ewata eho” aja ihē pe — aja jundéu awa tama'e kapitā ta pe sawa'e pandu.

¹²A'eta pandu ipe:

—Awa aja me'ē pandu nde pe my? — aja sawa'e pe.

¹³A'e pandu:

—Awa mamy? Akwa ym ihē — aja sawa'e.

Heta ngā a'ep ixo, a'erehe Jesu oho. A'erehe ehe har sawa'e ukwa ym.

¹⁴I'i atu we rahā, sawa'e rehe Jesu usak. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e usak ehe. A'e pandu ipe:

—Esarahā! Apo nde katu 'y. Ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e ym tī. Tapijar te'e we nde ereka'u te'eha nde erema'e rahā, nde erepyrara we hū ta tī — aja sawa'e pe Jesu pandu.

¹⁵Pe, sawa'e oho. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe a'e pandu oho:

—Jesu riki ihē ke mukatu — aja pandu.

¹⁶A'erehe Jesu ke jundéu awa tama'e kapitā ta mupyrara tar katu. Putu'uha 'ar rahā, a'e mukatu. (Aja rahā paraky te'e, aja ukwa, a'erehe mupyrara tar katu.)

¹⁷Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Ma'e katu ame'ē ke ihē pái keruhū ma'e ixo rī. Aja te'eha a'e. (Aja rahā, putu'uha 'ar rahā, a'e ma'e ixo rī, aja mujekwa.) A'erehe aja ma'e katu ame'ē ke ihē ama'e ta me'ē te'e tī. (Putu'uha 'ar rahā, ihē ama'e ta me'ē te'e tī) — aja ngā pe.

¹⁸Ame'ē panduha rehe jundéu awa tama'e kapitā ta parahy. I'ar koty te we parahy ehe. Jukwa tar katu. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, sawa'e ke mukatu. (Paraky te'e, aja ukwa.) A'erehe katu ym, aja a'eta ukwaha naī. Amō we tī. Tupā riki ipái, aja a'e pandu. Aja rahā, Tupā a'e tī, aja a'eta ukwa. A'erehe parahy te hū ehe. “Mā! Jajukwa ta” aja pandu pandu a'eta jupe.

Jesu riki Tupā ra'yr

¹⁹(Tupā a'e tī, aja Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe ngā pe a'e pandu:

—Ko pehē pe ihē apandu: “Ta'yr ke ihē.” Ihē jeje ma'e ke ihē ama'e ym. Ihē pái ma'ema'eha rehe ihē asak. Aja ihē ama'e tī. Ihē pái ma'eha aja ihē tī. ²⁰Ihē rehe ihē pái keruhū ipy'a katu. (Ta'yr ke ihē.) Upa a'e ma'e ixo ame'ē ke ihē pe a'e mujekwa. Peme'ē sawa'e ihē amukatu. Ame'ē 'ar koty te we marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e ta. Ihē pái mujekwa ta ihē pe tī. Ame'ē ke ihē ama'ema'e ta tī. Pesak ehe rahā: “Mā! Katu hū!” aja pekwa ta.

²¹—Manō ame'ē ke ihē pái keruhū mukwera katu muhem. Aja ihē aputar ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta amuhem tī. Ta'yr ke ihē, a'erehe amukwera katu amuhem ngā ke tī.

²²—Ihē pái keruhū ihē pe pandu: “Nde riki ngā pe epandu katu. Kuja. Katu ma'ema'e ame'ē ta pe: ‘Katu nde. Tupā namō exo katu’ aja. Ma'e ka'u te'eha ke

ma'ema'e ame'e ta pe: 'Katu ym nde. Mupyraraha renda pe eho' aja" aja ihê pái pandu ihê pe. Aja a'e atu pandu ym ta. Ihê riki apandu ta kÿ. ²³Pe, ihê pái keruhû rehe har aja katu ihê rehe har amô ta pandu ta tî. Katu ihê rehe har amô ta pandu ym rahã, ihê pái keruhû rehe har katu pandu ym ta tî. Jande juja katu te jande tî. Ta'yr ke ihê. Ihê pái keruhû muwyr ame'e ke ihê.

²⁴—Jete har ke pehê pe ihê apandu. Ihê pái ihê ke muwyr. Ihê je'êha rehe amô hendu. Pe, ihê pái rehe a'e jurujar katu rahã, uhã te hû ame'e ke a'e aja te'e ta ixo. A'e ke ihê pái keruhû mupyrara ym te ta. Anî. Manôha ngi mutyryk oho, ame'êja saka. (Aja rahã, mupyraraha renda pe ohoha ngi mutyryk oho, ame'êja saka.) Pe, uhã te hû ame'e ke a'e aja te'e ta ixo. Aja rahã, Tupã koty oho ta ame'e ke a'e. Aja rahã, apo Tupã pandu 'y: "Ame'e ke mupyraraha renda pe oho ym te ta. Anî. Uhã te hû aja ixo apo 'y" aja Tupã pandu 'y.

²⁵—Ko apandu pehê pe. Tupã ra'yr ihê. Ma'e angaha ke rehe uhÿk ta. Kuja. Manô ame'e ta ihê je'êha rehe hendu ta. Aja rahã, uhã ta. Apandu pehê pe. Apo aja tî. Ihê rehe jurujar ym ame'e ta riki manô ame'e ta aja saka. Uhã ym, a'erehe aja. Apo ihê je'êha rehe hendu. Pe, ihê rehe jurujar katu ta. Aja rahã, uhã te hû aja ixo ta apo 'y.

²⁶—Ihê pái keruhû riki je'êha te reko. A'erehe uhãha ke ngã pe a'e me'e katu. Aja ihê tî. Ta'yr ke ihê. Ihê pe a'e pandu: "Ngã pe uhãha nde ereme'e katu tî" aja ihê pe pandu.

²⁷—Ihê pái keruhû pandu: "Ngã pe ebandu katu. Kuja. Katu ma'ema'e ame'e ta pe: 'Nde katu. Tupã namô exo katu' aja nde erebandu katu. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta pe: 'Nde katu ym. Mupyraraha renda pe eho' aja nde erebandu katu tî" aja ihê pe pandu tî. Awa ihê tî. Tupã je'êha rupi ajur. A'erehe aja me'e ihê pe ihê pái pandu.

²⁸—Ko ihê apandu ame'e ke rehe: "Mâ!" aja pebandu ym. Kuja. Ihê je'êha rehe upa katu te manô ame'e ta hendu ta. Ame'e angaha ke rehe uhÿk ta kÿ. ²⁹Pe, ihê je'êha rehe hendu rahã, a'eta kwera katu ta uhem. Pe, katu ame'e ke ma'ema'e, ame'e ta ke ihê pái keruhû mukwera katu ta muhem. Tupã namô ixo ta. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'e ta ke a'e mukwera katu ta muhem tî. Ame'e ta ke mupyraraha renda pe mondo ta kÿ — aja Jesu pandu.

Jesu rehe har amô pandu

³⁰A'e pandu tî:

—Ihê jeje ma'e ke ihê ama'ema'e ym. Ihê pái keruhû mujekwa. Ame'e ke jô ngã pe ihê apandu pandu ta. "Pehê katu. Tupã namô pexo katu" aja. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta pe: "Pehê katu ym. Mupyraraha renda pe peho" aja. Ihê aputar ame'e ke ihê ama'ema'e ym. Anî. Ihê pái keruhû ihê ke muwyr. A'e putar ame'e ke ihê ama'ema'e katu. A'erehe jete har rupi ngã rehe har ihê pandu pandu ta.

³¹—Ihê apandu: "Ihê ke Tupã muwyr" aja. Aja ihê jô apandu rahã, ihê apandu ame'e ke rehe pejuru jar ym ta me'e te'e. ³²Anî. Amô ihê rehe har pandu ame'e ke pehî. Ihê pái ke ame'e. Ihê rehe har a'e pandu ame'e ke jete har te ke. Aja ihê akwa katu. A'erehe ihê rehe pejuru jar katu ta me'e te'e. ³³Amô ta ke Juã koty pehê pemondo. Juã pe a'eta pandu oho. Pe, jete har te ke ihê rehe har Juã pandu. ³⁴Pesarahã! Ihê rehe har sawa'e pandu. Ame'e ke ihê aputar my? Anî riki. Kuja riki. Sawa'e pandu ame'e ke rehe pejuru jar katu

rahā, ihē rehe har pekwa katu ta tī. Aja rahā, ihē rehe pejurujaṛ katu ta. Aja rahā, pehē ke ihē pāi keruhū muhā katu ta.

³⁵—Araparin aja Juā. Hendy aja saka. (Aja rahā, jeteḥar Tupā rehe har a'e mujekwa.) Pe, peḥendu ehe rahā, i'i atu we pehē rury katu ehe. ³⁶(Ihē rehe har mujekwa, ame'ē ke tumeme pehī.) Ihē rehe har Juā pandu pandu. Amō we tī. Juā 'ar koty te we ihē rehe har mujekwa ame'ē ke ko ixo. Ihē ama'e-ma'eha ke. (Ame'ē ihē rehe har mujekwa tī. Mokōiḥar ke ame'ē.) Ame'ē ke ihē pāi keruhū me'ē ihē pe. Ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ame'ē rehe amō usak rahā: “Ko Tupā muwyr ame'ē ke” aja ukwa ta. ³⁷Amō we tī. Ihē ke ihē pāi keruhū muwyr. A'e riki ihē rehe har pandu tī. (Ame'ē ihē rehe har mujekwa tī. Mahapyriḥar ke ame'ē.) Ima'e je'ēha rehe peḥendu ym te. Ima'e ma'ema'eha rehe pejurujaṛ ym te tī. ³⁸Je'ēha ke a'e muwyr. Ame'ē ke rehe peḥendu tar ym tī. Ihē rehe pehē pejurujaṛ ym, a'erehe peḥendu tar ym ehe tī. A'e muwyr ame'ē ke ihē.

³⁹—Tupā je'ēha rehe pejumu'e mu'e pexo. Aja rahā, pehē ruhā ta, aja pekwaha naī. Pesarahā! Tupā je'ēha rehe ihē rehe har panduha ihī. (Ame'ē ke ihē rehe har mujekwa tī. Tumemehar ke ame'ē.) Ame'ē ke jeteḥar ihē rehe har mujekwa tī. ⁴⁰Anī. Ihē rehe pejurujaṛ tar ym. Ihē rehe pejurujaṛ katu rahā, pehē ke ihē pāi muhā katu ta.

⁴¹—Ihē rehe har katu amō ta pandu. Ame'ē ke ihē aputar ym. (Katu ihē rehe har Tupā pandu. Ame'ē ke ihē aputar.) ⁴²Pehē rehe har ihē akwa katu. Tupā rehe pehē pepy'a ym, aja ihē akwa katu. ⁴³Ihē pāi keruhū je'ēha rupi ihē ajur. Pe, ihē ke peputar ym. A'erehe Tupā rehe pehē pepy'a ym, aja akwa katu. Ima'e je'ēha rupi amō sawa'e uwyr rahā, ame'ē ke peputar katu. Ihē anī. Peputar ym.

⁴⁴—Pehē rehe har katu amō ta pandu. Ame'ē ke peputar ym. A'erehe marā ka ym ihē rehe har katu Tupā riki pandu. Ame'ē ke peputar ym. A'erehe marā ka ym ihē rehe pejurujaṛiha. Tupā petēiḥar a'e. Pandu katuha ke peputar ym.

⁴⁵—Pehē rehe har ihē pāi keruhū pe ihē apandu ym ta. Aja pekwaha naī. Kuja: “Pehē katu ym. Ihē rehe pejurujaṛ ym” aja apandu ym ta, aja pekwaha naī. Anī. Pesarahā! Amō riki pandu ta tī. Moise pandu ta tī. “Pehē katu ym. Pejurujaṛ ym. Tupā muwyr ame'ē ke rehe pejurujaṛ ym” aja pandu ta tī. A'e mupinim ame'ē ke rehe peḥendu katu. Aja rahā, pehē ruhā ta, aja pekwaha naī. ⁴⁶Moise mupinim ame'ē ke rehe peḥendu katu ta tipe rahā, ihē rehe pejurujaṛ katu ta tipe tī. Ihē rehe har a'e mupinim, a'erehe pejurujaṛ katu ta me'ē te'e. ⁴⁷Anī. A'e mupinim ame'ē ke rehe pejurujaṛ ym. A'erehe ihē apandu ame'ē ke rehe marā ka ym pejurujaṛiha tī — aja Jesu pandu jundēu awa tama'e kapitā ta pe.

Ngā mi'u ke Jesu muheta

(Matéu 14.13-21; Mak 6.30-44; Ruk 9.10-17)

6 ¹Heta ukwer rahā, ypa ke Jesu aha oho, jarusu keruhū pe. Ypa rer Nga-riréi. Mokōi her. Timberi aja her tī. ²Heta haikwer rupi ngā oho tī. Ma'e ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu. Ame'ē ma'e katu ame'ē rehe ngā usak, a'erehe haikwer rupi a'eta oho. ³Ywy'ā rehe Jesu jupir oho. Ame'ē 'ar pe a'e wapyk, jumu'eha ta namō. ⁴Jundēu awa ta mi'u matyriḥa 'ar rehe uhyk tate. Her Pasuko. Arahā jundēu awa ta imi'u matyr. ⁵Jesu juramā usak rahā, hetaha ta uhyk uwyr ixoty. Ame'ē ke rehe a'e usak. Pe, Siri pe a'e pandu:

—Hetaha ta pe ngā mi'u jame'e ta. My ame'e ke jande jajo'ok ta my? — aja ipe.

⁶Myja ngā pe ngā mi'u me'e me'e ta my? Ame'e ke Jesu ukwa katu. Siri ukwaha ke a'e manga u'am. A'erehe aja me'e a'e pandu ipe, Siri pe. ⁷Siri pandu:

—Kuja, 200 'ar rahā, amō paraky. Ame'e tamatarer pe mbeju jajo'ok rahā, uhyk ym ngā pe. Ta'yr mi ngā u'u ta — aja Jesu pe.

⁸Pe, amō jumu'eha uhyk. Andere ke. Simā Petu mu a'e. ⁹A'e pandu:

—Se amō kurumī ixo. Mokōi pira ka'e namō a'e ixo. Mbeju ra'yr, awa po wajar peteihar upa. Ahūi aja me'e ku'i ke te'e mujā ame'e ke. Ame'e ke ngā hetaha ta rehe uhyk ym te ta — aja Andere.

¹⁰Pe, Jesu pandu:

—“Pewapyk” aja ngā pe pepandu — aja jumu'eha ta pe.

Pe, jumu'eha ta pandu rahā, upa ngā wapyk. A'ep sorok katu. Kāpī ra'yr heta. Kuja, 5.000 sawa'e ta hetaha ta ixo nahā my. ¹¹Pe, mbeju ke Jesu pyhyk. Pe, Tupā pe a'e pandu:

—Ne jō riki katu te me'e ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu — aja.

Pe, ame'e ke jumu'eha ta pe a'e me'e me'e. Pe, wapyk ame'e ta pe jumu'eha ta upa me'e me'e tī. Aja pira ka'e tī. Me'e me'e tī. Upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u.

¹²Upa u'u rahā, upa ngā iāpū rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pyta we ame'e ke pematyr. Aja rahā katu ta. Ombor ym ta awa, pyta we ame'e ke — aja.

¹³Pe, mbeju pyta ame'e ke a'eta matyr matyr. Ahūi aja me'e ku'i ke te'e mujā ame'e ke. Awa po wajar peteihar upa hetaha ngi ngā u'u. Ame'e pyta we ame'e ke matyr matyr. Heta wasākā mutyryhem. Awa py mokōi hetaha mutyryhem.

¹⁴Marā ka ym mbeju ke amō muhetaha. Ame'e ke Jesu ma'ema'e katu. Ame'e rehe a'ep pe har ta usak. A'erehe ngā pandu pandu ngā jupe:

—Tupā je'eha pandu ame'e ke kome'e ywy keruhū pe uwyr ta. Peme'e riki a'e — aja Jesu rehe har ngā pandu pandu ngā jupe.

¹⁵A'e ke kapitā keruhū aja ngā mu'am tar katu. Pyrātāha namō a'e ke ngā mu'am ta raho. Aja Jesu ukwa. Ame'e ke a'e putar ym. (A'e ke Tupā muwyr, aja ngā ukwa ym. Tupā ra'yr a'e, aja ukwa ym tī. Kome'e ywy keruhū pe har kapitā keruhū, aja jō ngā putar. Ame'e ke Jesu putar ym tī.) A'erehe oho ngā ngi. Amō we ywy'ā rehe jeje jupir oho. Ngā ngi oho.

Y 'ar rupi Jesu wata

(Matéu 14.22-33; Mak 6.45-52)

¹⁶Pytun ramō rahā, ypa pe jumu'eha ta oho. ¹⁷Pe, jarusu keruhū pe a'eta opor oho. Ame'e pe a'eta aha ta oho ixo. Kapanā'ū ok ta koty oho ixo. Pe, pahar pytun oho. Jesu uhyk ym we rī. ¹⁸Pe, ywytu keruhū jupeju hū uwyr ehe. A'erehe y ke kotok hū. ¹⁹Paite we jumu'eha ta pykūi hū oho ixo. Awa po wajar peteī kiro met paiteha nahā my. Pe, Jesu rehe a'eta usak. Y 'ar rupi a'e wata uwyr ixo. Jarusu keruhū koty wata uwyr ixo. A'eta jumukahem hū ingi.

²⁰Jesu pandu a'eta pe:

—Ihē ko. Pejumukahem ym ihē ngi — aja.

²¹Pe, huryha namō jumu'eha ta pandu ipe:

—Ejur nde ipe tī — aja Jesu pe.

A'e opor ipe rahã, pahar y ruwái rehe a'eta uhyk oho. Oho ta, ame'ẽ ywy pe pahar uhyk oho.

Jesu rehe ngã kekar

²² Ku'ẽ rahã, peteĩ jô jarusu keruhũ rehe ngã usak. Y ruwái rehe pyta ame'ẽ ta ke a'eta. Jarusu keruhũ pe jumu'eha ta namõ Jesu oho ym, aja a'eta ukwa katu. Jumu'eha ta jô oho, aja a'eta ukwa katu. ²³ Pe, amõ amõ jarusu keruhũ pe heta ngã uhyk uwyr a'ep tĩ. Timberi ok ta ngi uhyk uwyr. Mbeju ke ngã u'u. Ame'ẽ renda y rymy'y rehe uhyk uwyr. Mbeju Jesu pyhyk rahã, Tupã pe: “Ne jô riki katu te me'ẽ ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu” aja a'e pandu. Ame'ẽ renda rake ame'ẽ. ²⁴ Pe, a'ep Jesu nixói, aja ngã ukwa. Jumu'eha ta nixói tĩ, aja a'eta ukwa tĩ. A'erehe jarusu keruhũ pe opor oho tĩ. Pe, ame'ẽ pe Kapana'ũ ok ta pe oho. Jesu ke a'eta kekar oho.

Mbeju rehe har Jesu pandu

²⁵ Ypa ruwái rehe Jesu ke ngã mahem rahã, pandu ipe:

—Sawa'e! Ngã mu'eha nde. Myja rahã nde erejur se my? — aja Jesu pe.

²⁶ A'e pandu:

—Pesarahã! Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke pyrãtãha namõ ihẽ ama'e-ma'e. Aja Tupã ihẽ ke muwyr, aja amujekwa. Ame'ẽ ke rehe pesak. A'erehe ihẽ ke pekekar pexo. Anĩ. Aja ym. Mbeju ke pe'u. Uhyk pe'u. A'erehe ihẽ ke pekekar pexo. ²⁷ Pehẽ mi'u ke rehe jô pehẽ py'a pemoĩ moĩ ym pexo. Ame'ẽ upa ta. Pahar myahy ta awa. Kuja katu. Ma'e mi'u upa ym, ame'ẽ ke rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu. Ame'ẽ ke amõ u'u rahã, uhã te hũ aja ixo ta. Ame'ẽ ke ihẽ ame'ẽ me'ẽ ta awa ta pe. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur. Ame'ẽ ngã mi'u ihẽ ame'ẽ me'ẽ, a'erehe Tupã, ihẽ pái keruhũ pandu ihẽ pe: “Ngã pe uhãha nde ereme'ẽ me'ẽ katu, a'erehe nde rehe ihẽ rury katu” aja pandu. A'erehe awa ruhãha ihẽ ame'ẽ katu — aja Jesu pandu.

²⁸ A'eta pandu:

—Tupã putar ame'ẽ ke jama'e tar katu rahã, myja me'ẽ jama'e ta my? — aja Jesu pe.

²⁹ A'e pandu:

—Kuja Tupã putar katu. A'e muwyr ame'ẽ ke rehe pejurujar katu, ame'ẽ ke a'e putar katu. Ko ihẽ riki a'e muwyr ame'ẽ ke ihẽ. Aja rahã, ihẽ rehe pejuru-jar katu, aja Tupã putar katu — aja ngã pe.

³⁰ A'eta pandu:

—Marã ka ym ma'e ke amõ ma'eha. Ame'ẽ ke ema'e. Jande jasad ehe rahã, Tupã nde ke muwyr, aja jakwa ta. Ma'e nde erema'e ta my? ³¹ Esarahã! Awa nixói te ame'ẽ rupi jande ramüi ta ixo rahã, ma'e ke a'eta u'u. “Mana” aja ipe. Ame'ẽ ke a'eta u'u. Tupã je'ẽha rehe kuja panduha ihĩ:

“Ywa ngi ngã mi'u ke a'eta pe Moise me'ẽ” aja panduha ihĩ.

—Moise me'ẽ, a'erehe a'e ke Tupã mondo aja jakwa katu. Nerahã! Ma'e jande pe nde eremuwyr ta my? — aja Jesu pe.

³² A'e pandu:

—Pesarahã! Ywa ngi uwyr, ame'ẽ ngã mi'u ke pehẽ pe Moise me'ẽ ym. Ywa ngi uwyr ame'ẽ ke aja ym ame'ẽ. Pehẽ mi'u te ke pehẽ pe ihẽ pái keruhũ muwyr. ³³ Ngã mi'u ke Tupã me'ẽ. Ame'ẽ riki ywa ngi wyjy uwyr ame'ẽ ke. Pe, kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke a'e muhã katu ta — aja Jesu pandu.

³⁴ —Sa'e! Ame'e mi'u ke jande pe eme'e te'e — aja Jesu pe.

³⁵ A'e pandu:

—Ihē riki ame'e mi'u aja saka. Ame'e ke amō u'u rahā, myahy ym te ta. Aja rahā, ihē rehe jurujar katu ame'e ta myahy ym ta tī. Uhāha namō ixo, a'erehe myahy ym ta. Kome'e ywy keruhū pe har mi'u ke amō u'u rahā, myahy tī. Jyngwéi tī.

³⁶ —Ihēma'e ma'ema'eha rehe pesak tipe. Ihē ke Tupā muwyr ame'e rehe pejurujar ym. Aja me'e upa ihē apandu ramō pehē pe. ³⁷Amō amō ta ke ihē pái keruhū muhyk ta ihē rehe. A'erehe ihē rehe jurujar katu ta. Ame'e ta riki ihē kotyhar wan ta. Ihē rehe jurujar katu ame'e ta pe ihē apandu ym te ta: “Nde ke aputar ym” aja. ³⁸Ywa ngi ihē awyjj ajur. Ihē ke muwyr. A'e putar ame'e ke ihē ama'ema'e ajur. Ihē aputar ame'e ke anī. Ame'e ke ama'e ym. ³⁹Ihē ke muwyr. A'e putar ame'e ke ihē ama'ema'e ta. Kuja. Awa ta ke ihē rehe a'e muhyk ta. A'erehe ihē rehe a'eta jurujar katu ta. Ame'e ta mupyraraha renda pe oho ym te ta. Ihē amondo ym te ta. Aja a'e putar. Ame'e ta manō rahā, pe, 'ar rehe angaha uhyk rahā, upa ame'e ta ke ihē amukwera katu ta amuhem. ⁴⁰Kuja ihē pái keruhū putar: Ta'yr ke ihē. Upa ame'e ke ukwa ame'e ta jurujar katu ihē rehe. Ame'e ta ke ihē amuhā katu ta. Pe, 'ar rehe angaha uhyk rahā, upa ame'e ta ke ihē amukwera katu ta amuhem tī — aja Jesu pandu ngā pe.

⁴¹Kuja Jesu pandu ramō: “Ngā mi'u aja saka ihē. Ywa ngi ihē awyjj ajur” aja a'e. A'erehe jundéu awa ta je'e je'e hū ehe har. ⁴²Kuja a'eta pandu:

—Mā! Ko riki Jesu. My ngi a'e uwyr my? Jakwa katu riki. Awa te'e a'e. Jose ra'yr a'e. Imāi rehe jasak. Ipái rehe aja tī. Jasak tī. A'erehe ywa ngi uwyr ym aja jakwa. Ma'ewā ywa ngi a'e wyjj uwyr aja a'e pandu my? — aja ngā je'e je'e hū.

⁴³ Jesu pandu:

—Anī. Peje'e je'e hū ym pehē jupe. ⁴⁴Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. Ihē rehe amō ke a'e muhyk katu rahā, ihē rehe a'e jurujar katu. Aja ihē pái muhyk ym rahā, ihē rehe jurujar ym ta awa. Ihē rehe jurujar katu ame'e ta ke ihē amukwera katu ta amuhem. 'Ar rehe angaha uhyk rahā, amukwera katu ta amuhem. ⁴⁵Tupā je'ēha pandu ame'e ta kuja mupinim:

“Upa awa ta ke Tupā mu'e ta” aja.

—Aja ihē pái keruhū rehe amō hendu katu rahā, ihē rehe a'e jurujar katu tī. Ihē pái keruhū pandu ame'e ke amō jum'u'e rahā, aja tī. Ihē rehe jurujar katu tī. ⁴⁶Ihē pái keruhū rehe amō usak. Anī. Aja ym ihē apandu. Ihē jō asak katu ehe. Ingi ihē ajur. A'erehe ihē asak ehe.

⁴⁷⁻⁴⁸ —Pesarahā! Ngā mi'u aja saka ihē. Ihē rehe amō jurujar katu rahā, myahy ym te ta ixo. Uhāha ke ihē ame'e ta ipe, a'erehe myahy ym te ta ixo. ⁴⁹Ymanihar pehē ramūi ta ma'e ke u'u. “Mana” aja ipe. Ame'e ke u'u. Awa nixói te ame'e rupi ixo rahā, u'u. Pe, a'eta manō tī. ⁵⁰Ngā mi'u ywa ngi wyjj uwyr, aja ihē apandu. Ame'e ke amō u'u rahā, manō ym te ta. ⁵¹Ywa ngi ihē awyjj ajur. Uhāha ke ihē ame'e katu. Ngā mi'u aja saka ihē. Ame'e ke amō u'u rahā, uhā te hū a'e. Ngā mi'u ke ihē ame'e katu, ame'e riki ihē rete ke. Ihē amanō rahā, ngā pe ihē rete ihē ame'e, ame'ēja saka. A'erehe ihē rehe jurujar katu rahā, kome'e ywy keruhū pe har ta uhā te hū ta — aja Jesu pandu ngā pe.

⁵²Pe, ame'e ke hendu rahã, jundéu awa ta pandu pandu hũ ngã jupe:

—Myja hete ke ja'u ta my? Myja ame'e ke jande pe peme'e sawa'e me'e ta my? — aja a'eta pandu pandu hũ tĩ.

⁵³Jesu pandu ngã pe:

—Pesarahã! Ihẽ rete ke pehẽ pe'u ym rahã, pehẽ ruhã ym te ta. Ihẽ ruwy ke pe'u ym rahã, aja tĩ. Pehẽ ruhã ym te ta tĩ. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'eha rupi ajur. Tupã muwyr ame'e ke ihẽ. ⁵⁴Ihẽ rete ke amõ u'u rahã, Tupã namõ ixo ta. Ihẽ ruwy ke amõ u'u rahã, aja tĩ. Tupã namõ ixo ta tĩ. Pe, 'ar rehe angaha uhyk rahã, a'e ke ihẽ amukwera katu ta amuhem. ⁵⁵Ihẽ rete riki ngã mi'u te aja saka. Myahy ym te ta awa. Ihẽ ruwy riki y te aja saka tĩ. Jyngwéi ym te ta awa. ⁵⁶Ihẽ rete ke amõ u'u rahã, ihẽ namõ a'e juehe katu a'e ixo tĩ. Ihẽ ruwy ke amõ u'u rahã, aja tĩ. Ihẽ namõ a'e juehe katu a'e ixo tĩ. Pe, ipy'a rehe ihẽ aĩ ta. ⁵⁷Ihẽ ke ihẽ pái keruhũ muwyr. Uhã te hũ ame'e ke a'e. A'e uhã te hũ, a'erehe aja ihẽ tĩ. Ihẽ ruhã te hũ ihẽ tĩ. Kuja tĩ. Ihẽ ruhã te hũ tĩ, a'erehe ihẽ rete ke amõ u'u rahã, aja a'e tĩ. Uhã te hũ a'e tĩ. ⁵⁸Aja riki ngã mi'u ke. Ywa ngi wyjy uwyr ame'e ke. Ame'e ke pehẽ ramüi ta u'u ame'e ke aja ym. Ma'e mi'u ke pehẽ ramüi u'u. Pe, a'eta manõ. Ngã mi'u ihẽ ame'e, ame'e ke amõ u'u rahã, uhã te hũ ta a'e — aja Jesu pandu ngã pe.

⁵⁹Aja me'e Jesu pandu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e mu'e rahã, aja me'e a'e pandu. Kapana'ũ ok ta pe ame'e jy'ariha renda ihĩ. (Jesu rete ke amõ u'u, ame'e riki jurujar katu ehe aja riki. Huwy ke amõ u'u, ame'e ke aja tĩ. Jurujar katu ehe, aja tĩ.)

Amõ ta Jesu ke hijar oho

⁶⁰Aja me'e Jesu pandu ame'e ke rehe heta jumu'eha ta hendu. Ame'e ta ngi har amõ amõ ta pandu:

—Mã! A'e pandu ame'e ke wewe jakwa. Japutar ym — aja a'eta.

⁶¹Jumu'eha ta riki je'e je'e hũ a'eta jupe. Ame'e ke Jesu ukwa katu. Amõ pandu ym ipe. Ukwa katu. A'erehe a'e pandu:

—Ihẽ apandu ame'e ke peputar ym my? A'erehe ihẽ namõ peho tar ym apo my? ⁶²Yman ywa pe ihẽ axo. Apo a'ep ihẽ ajupiriha ke rehe pesak rahã, peparahy te ta my? Awa ihẽ tĩ. Tupã je'eha rupi ihẽ ajur. Tupã muwyr ame'e ke ihẽ. ⁶³Awa ruhãha ke Tupã'ã me'e katu. Awa pyrãtãha rupi te'e ma'ema'e rahã, marã ka ym uhãha namõ ixoha. Ihẽ apandu ramõ ame'e ke rehe amõ jurujar katu rahã, ipy'a rehe Tupã'ã ixo ta. Uhã te hũ ta a'e. ⁶⁴Pehẽ anĩ. Pehẽ ngi har amõ amõ ta jurujar ym ihẽ rehe — aja Jesu pandu.

[Amõ amõ ta jurujar ym ehe, aja Jesu ukwa katu. Aja te'eha ukwa katu. Huwajan ta ke Jesu rehe amõ muhyk ta werur. Ame'e rehe har Jesu ukwa katu tĩ.]

⁶⁵Pe, a'e pandu tĩ:

—Pehẽ ngi har amõ amõ jurujar ym ihẽ rehe. A'erehe pehẽ pe ihẽ apandu: “Amõ amõ ke ihẽ rehe ihẽ pái keruhũ muhyk ym rahã, marã ka ym ihẽ rehe jurujariha” — aja Jesu pandu.

⁶⁶Ame'e ke rehe jumu'eha ta hendu rahã, ame'e ta ngi har amõ amõ ta hijar oho. Jesu namõ a'eta wata ym te tĩ. ⁶⁷Pe, awa py mokõi jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihẽ ke pehijar ta peho my tĩ? — aja.

⁶⁸ Simā Petu pandu:

—Anī. Sawa'e! Awa namō jaho ta my? Ne jō awa ruhāha rehe har nde erepandu katu. ⁶⁹Katu te ame'ē ke nde, aja jakwa katu. Tupā muwyr ame'ē ke nde, aja jakwa katu tī. Ame'ē ke rehe jande jajurujar katu tī — aja Petu pandu.

⁷⁰ Jesu pandu:

—Awa py mokōi riki pehē. Pehē ke ihē amujy'ar ihē koty. Pehē ngi har amō ixo. Satana rehe hendu katu ta. (Ājā ramūi a'e) — aja Petu ta pe Jesu pandu.

⁷¹ Satana rehe hendu katu ta, aja pandu rahā, Jun rehe har Jesu pandu. A'e riki huwajan ta ke Jesu rehe muhyk ta werur. Jun riki Simā Ikario ra'yr. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har petēi a'e.

Jesu mu ta rehe har

7 ¹ Ajame'ē ke Ngariréi ywy rupi Jesu wata oho ixo. Jundéi ywy rupi a'e wata tar ym. Jywyr tar ym. A'ep pe har ta a'e ke jukwa tar katu. A'e ke jundéu awa tama'e kapitā ta jukwa tar katu. A'erehe ame'ē rupi oho tar ym. ² Pe, jundéu awa ta mi'u matyriha ke rehe uhyk tate. Arahā kupixa rymy'y rehe xipa mujā. (Ame'ē wyr pe jundéu awa ta ukwer. Aja ymanihar ta ma'e-ma'e.) Ame'ē ke jundéu awa ta ukwa ukwa ta ixo apo tī. Ame'ē rehe imi'u ngā matyr. ³⁻⁵ [Jesu rehe imu ta jurujar ym. A'erehe puka puka hū ehe.] A'erehe kuja pandu ipe.

—Sengi eho. Jundéi ywy pe eho, Jerusarē ok ta pe. Aja rahā nde erema'e-ma'eha ke rehe jumu'eha ta usak ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke nde erema'ema'e. Ame'ē ke rehe a'eta usak ta. Jande jasak ta tī. Ima'e ma'eha ke amō ta pe amō mujesak tar katu rahā, ima'e ma'eha ke mukanim ym awa. Aja nde tī. Emujesak katu. Aja rahā, nde ke Tupā muwyr, aja ngā ukwa ta. Jande jakwa ta tī — aja Jesu pe.

⁶⁻⁸ A'e pandu:

—Ihē ahoha angaha rehe uhyk ym we rī. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta parahy ihē rehe. Upa ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e ixo, aja ihē apandu pandu a'eta pe. A'erehe ihē rehe a'eta parahy. Pehē rehe parahy ym. A'erehe ngā mi'u matyriha pe peho tar katu rahā, pesak peho. Ihē ahoha angaha ke rehe uhyk ym we rī. A'erehe pehē namō ihē aho ym ta — aja imu ta pe Jesu pandu.

⁹ Aja me'ē a'e pandu. Pe, Ngariréi ywy pe a'e pyta we rī.

Ngā mi'u matyriha rehe Jesu usak oho

¹⁰ Ngā mi'u matyriha rehe imu ta upa oho rahā, haikwer rupi Jesu oho tī. Ngā ukwa ym ha rupi oho. ¹¹ Ngā mi'u matyr, ame'ē pe heta ngā ixo. Ame'ē ta rupi Jesu ke jundéu awa tama'e kapitā ta kekar kekar ixo tipe. “Myp ixo my?” aja a'eta pandu pandu. ¹² Hetaha ta ngi har amō amō ta pandu pandu hū ehe har. Amō ta pandu:

—Sawa'e katu ame'ē ke a'e — aja.

Amō ta pandu:

—Anī. Muka'u te'e hū ngā ke — aja naī.

¹³ Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi a'eta kyje. A'erehe hetaha ta ukwa ym ha rupi a'eta pandu pandu ehe har. Wewe katu pandu pandu.

¹⁴Ngã mi'u matyriha rehe heta ngã ukwer ta. Awa po wajar mokõi hetaha ukwer ta. Pe, mahapyrihar rehe uhyk. Pyter pe uhyk. Arahã Tupã rehe ngã jum'uha renda keruhũ pe Jesu mu'e oho. ¹⁵Pe, jundéu awa tama'e kapitã ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Myja a'e ukwa katu my? Jundéu awa tama'e paper renda pe a'e jum'u'e ym riki — aja a'eta jupe.

¹⁶Jesu pandu:

—Ihẽ atu akwa ame'ẽ ke ihẽ amu'e ym ngã pe. Ihẽ ke muwyr. A'e ukwa katu ame'ẽ ke ihẽ amu'e katu. ¹⁷Ihẽ akwa ame'ẽ ke ihẽ amu'e my? Anĩ. Aja ym. Ko Tupã mujekwa ame'ẽ ke ihẽ amu'e. Tupã putar ame'ẽ ke amõ ma'ema'e rahã, kuja ukwa katu ta. Ko Tupã mujekwa ame'ẽ ke ihẽ amu'e, aja ukwa katu ta. ¹⁸Amõ ukwa ame'ẽ ke a'e pandu rahã, katu ehe har amõ pandu. Ame'ẽ ke putar. Ihẽ anĩ. Ihẽ ke muwyr. Katu ehe har amõ ta pandu. Ame'ẽ ke ihẽ aputar katu. A'erehe ihẽ apandu ame'ẽ ke jetehar te ke. Ngã ke ihẽ amuka'u te'e ym. ¹⁹Yman Tupã je'ẽha ke Moise mupinim pehẽ pe tipe. Anĩ. Pehendu ym te ehe. Moise je'ẽha rehe ihẽ riki ahendu ym, aja pekwaha naĩ. A'erehe ihẽ ke pejukwa tar katu — aja Jesu pandu.

²⁰Amõ amõ pandu:

—Mā! Anĩ. Nde ke jukwa tar ym awa! Ājã nde py'a rehe ihĩ nahã my, a'erehe: “Ihẽ ke pejukwa tar katu” aja nde erepandu — aja Jesu pe.

²¹A'e pandu:

—Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã, marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e. Ma'e ahy ixo ame'ẽ ke ihẽ amukatu. “Ihẽ aparaky te'e” aja pekwaha naĩ. “Ma'ewã my?” aja pepandu. ²²(Pehẽ aja tĩ. Peparaky te'e tĩ. Putu'uha 'ar rahã, ma'e ke pema'ema'e tĩ.) Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã, kurumĩ ra'yr rehe ihĩ, ame'ẽ pিরer ke pejupã. (Aja rahã, jundéu awa ke a'e. Tupã usak katu ehe, aja mujekwa.) Moise mupinim aja pejupã. (Aja rahã, peparaky te'e tĩ.) [Ame'ẽ jupãha ke Moise mupinim py ym. Amõ mupinim py. Ymanihar Moise ramũ riki pandu py.] ²³Moise mupinim, ame'ẽ ke rehe pehendu katu, a'erehe kurumĩ ra'yr rehe ihĩ pিরer ke pejupã. Putu'uha 'ar rahã, pejupã tĩ. (Aja rahã, peparaky te'e tĩ.) Aja rahã putu'uha 'ar rahã, amõ ke ihẽ amukatu rahã, ma'erehe peparahy ihẽ rehe my? Katu ym aja. ²⁴Ma'e ke rehe pesak, pe, pahar: “Ko katu” aja pepandu ym. Anĩ rahã, pahar: “Ko katu ym” aja pepandu ym tĩ. I'i atu te pekwa pekwa pexo. Aja rahã jō: “Ko katu.” Anĩ rahã: “Ko katu ym” aja pepandu katu. Jetehar rupi pepandu katu — aja Jesu pandu.

Jesu riki Kirisutu, Tupã muwyr ame'ẽ ke

²⁵Jerusarẽ ok ta pe har ta ngi har amõ amõ ta pandu:

—Ko riki Jesu. A'e ke jundéu awa tama'e kapitã ta jukwa tar katu. ²⁶Pesarahã! Ngã pe a'e pandu pandu ixo. Jumukanim ym a'e ixo. Je'ẽha ke muputu'u ym awa. A'e riki Tupã muwyr ame'ẽ ke, aja jundéu awa tama'e kapitã ta ukwa katu nahã my apo. ²⁷Anĩ nahã my. Tupã muwyr ame'ẽ ke uwyr rahã, my ngi uwyr my? Ukwa ym awa. Hekoha jakwa ym. Peme'ẽ sawa'e anĩ. Hekoha jakwa katu. (Nasare ok ta pe har ke a'e.) A'erehe my ngi a'e uwyr ame'ẽ ke jakwa katu. A'erehe peme'ẽ sawa'e Tupã muwyr ame'ẽ ke a'e aja ym nahã my — aja ngã pandu pandu naĩ.

²⁸ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e u'am rahā, hātā pandu ngā pe:

—Ihē rehe har pekwa katu my? Anī. Pekwa ym riki. Pesarahā! Ihē aputar, a'erehe ihē ajur. Anī. Aja ym. Ihē ke amō muwyr. Jete har te ke pandu ame'ē ke a'e. Ehe har pekwa ym. ²⁹ Ehe har ihē akwa katu. A'e ixo. Ingi ihē ajur, a'erehe ehe har akwa katu. Ihē ke a'e muwyr. (Tupā ke a'e) — aja Jesu pandu.

³⁰ A'e pyhykiha ke jundéu awa tama'e kapitā ta manga te'e ixo. Anī. Pyhyk ym ngā. A'e manōha angaha ke rehe uhyk ym we rī. A'erehe pyhyk ym te ngā.

³¹ Ko riki heta ame'ē ta ngi har amō amō ta jurujar katu ehe. A'eta pandu:

—Tupā muwyr ame'ē ke uwyr rahā, marā ka ym amō ma'e'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e ta. Aja katu ame'ē ke peme'ē sawa'e ma'ema'e. A'erehe a'e riki Tupā muwyr ame'ē ke, aja jakwa katu — aja jurujar katu ehe ame'ē ta pandu.

Jesu ke harōha ta pyhyk ta oho

³² “A'e riki Tupā muwyr ame'ē ke” aja heta ame'ē ta wewe pandu pandu. Ame'ē ke rehe parise ta hendu. A'erehe Jesu koty harōha ta ke a'eta mondo. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha ta ke ame'ē ta. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta mondo tī. Jesu ke harōha ta pyhyk ta oho. ³³ Jesu pandu:

—Pehē namō ihē apyta we ta rī. Pe, ihē aho ta. A'engi ihē ke muwyr, ame'ē koty ihē ajywywyr ta aho. ³⁴ Ihē ke pekekar ta. Ihē ke pemahem ym te ta. Ihē aho ame'ē pe marā ka ym pehoha — aja ngā pe Jesu pandu. (“Ihē aho ta” aja pandu rahā: “A'e manō ta” aja mujekwa.)

³⁵ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta pandu pandu a'eta jupe:

—Jande jamahem ym, ame'ē pe a'e oho ta. My ihon ta my? Amō awa tama'e ok ta pe a'e oho ta my? A'ep jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'e mu'e ta oho my? ³⁶ A'e pandu: “Ihē ke pekekar ta. Ihē ke pemahem ym ta. Ihē aho ame'ē pe marā ka ym pehoha” aja a'e pandu. Myja ame'ē my? Jakwa ym jande — aja a'eta jupe.

Y mundu aja saka awa rehe ihī katu

³⁷ Ngā mi'u matyriha riki upa. Weraha a'ejōhar ke. Ame'ē wera rahā, hury katu te ngā. Arahā Jesu pu'am. Pe, hātā pandu ngā pe:

—Jyngwéi ame'ē ke mā peja ihē koty ejur. Amō y ke ihē ame'ē ta. Mā peja ame'ē ke e'u katu. ³⁸ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Ihē rehe amō jurujar katu rahā, y aja saka ipy'a ngi uhem ta. Ame'ē ke muxuwe katu ngā ke” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī — aja Jesu pandu.

³⁹ [Y aja saka ipy'a ngi uhem, aja Jesu pandu rahā, Tupā'a ipy'a rehe ihī katu, ame'ē rehe har a'e pandu. Jurujar katu ehe ame'ē ta py'a pe a'e muwyr ta. Arahā ngā py'a rehe Tupā'a ihī ym we rī. Ipái koty Jesu jywywyr ym we rī. A'ep ipái pandu ta: “Nde katu te ame'ē ke nde” aja. A'ep jywywyr ym we rī. A'erehe ngā py'a rehe Tupā'a ihī ym we rī.]

Amō koty koty ngā ukwa

⁴⁰ Jesu pandu ame'ē ke rehe heta ngā hendu. Amō ta pandu:

—Jete. Peme'ē riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Jaharō jaxo ame'ē ke a'e — aja pandu.

⁴¹ Amō ta pandu:

—Anī. A'e riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e — aja. Amō ta pandu:

—Anī. Peme'ē riki ngarirēi ywy pe har ke a'e. Ame'ē ywy ngi Kirisutu uwyr ym ta. A'erehe peme'ē riki Kirisutu ym a'e. ⁴² Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Kirisutu riki Ndawi rainō. Merē ok ta pe a'e u'ar ta. A'ep yman Ndawi ixo, ame'ē ok ta pe Kirisutu u'ar ta” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

—Peme'ē riki ngarirēi ywy pe har ke a'e. A'erehe peme'ē riki Kirisutu ym — aja amō ta pandu nāi.

⁴³ Jesu rehe har muka'u te'e ngā panduha. A'erehe amō koty koty ngā ukwaha. ⁴⁴ Amō ta pyhyk tar katu a'e ke. Pe, jukwa tar katu. Anī. Pyhyk ym we rī.

Jundéu awa tama'e kapitā ta jurujar ym ehe

⁴⁵ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhūma'e harōha ta jywywyr oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta koty jywywyr oho. Parise ta koty jywywyr oho tī. Pe, harōha ta pe ame'ē ta pandu:

—Ma'erehe perur ym Jesu ke my? — aja a'eta pe.

⁴⁶ Harōha ta pandu:

—Mā! A'e pandu katu te. A'e je'ēha te reko, aja pandu katu te a'e. A'erehe jarur ym — aja pandu.

⁴⁷ Parise ta pandu:

—Mā! Pehē ke a'e muka'u te'e rāi tī. ⁴⁸ Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi har amō jurujar katu ehe my? Anī. Nixói. Parise ta ngi har aja tī. Jurujar ym ehe tī. ⁴⁹ Mā! Paite ame'ē hetaha ta jurujar katu ehe. Anī. Peme'ē ta Moise je'ēha ke ukwa ym. A'erehe ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta — aja parise ta pandu.

⁵⁰ Parise ta ngi har amō ixo. Her Nikonde. Amukwehe we Jesu rehe a'e usak oho. Ame'ē ke a'e. Inamō ixo ame'ē ta pe a'e pandu:

⁵¹ —“A'e jaxer” aja Jesu rehe har japandu rahā, katu ym. “Peme'ē riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e” aja jande japandu rahā, ehe har jahendu py ta. A'e ma'ema'eha ke jande jakwa py ta. Aja jande je'ēha rehe panduha ihī. A'erehe: “A'e jaxer” aja japandu rahā, katu ym — aja Nikonde pandu.

⁵²⁻⁵³ Pe, amō parise ta pandu ipe, Nikonde pe:

—Mā! Nde Jesu kotyhar nahā my tī. A'erehe ngarirēi ywy pe har nde my tī? Tupā je'ēha rehe esak katu! Aja rahā, nde erekwa katu ta tī. Esarahā! Ngarirēi ywy ngi Tupā je'ēha pandu ame'ē ke uwyr ym te ta. Mā! Nde ereka'u te'e — aja ipe.

Arahā, parise ta jy'ariha upa. Upa pandu rahā, hok pe a'eta jywywyr oho.

Ixawa'e ym ame'ē namō amō kūjā ixo

8 ¹ [Pe, ywy'ā rehe Jesu oho. Ywy'ā rer Oriwēi ty. ² Ku'ē rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu jywywyr oho. Pytuniwe oho. Pe, heta ame'ē ta juramā jy'ar uwyr ehe. Pe, ame'ē ta ke a'e mu'e uī. ³ Pe, amō kūjā ke amō ta werur ipe. Ixawa'e aja ym ame'ē namō kūjā ixo rahā, amō ta pyhyk. Ame'ē kūjā ke ngā werur ipe. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ta werur. Parise ta namō werur. Pe, heta ame'ē ta pyter pe kūjā ke a'eta mupu'am. ⁴ Jesu pe a'eta pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'e'ha nde. Kome'e kūjā riki ixawa'e aja ym ame'e namō ixo rahā, jande japyhyk. ⁵Aja rahā, kūjā ke ita pe jajukwa ta me'e te'e, aja Moise mupinim. Nerahā! Myja nde erepandu my? — aja Jesu pe.

⁶Aja me'e a'eta pandu rahā, Jesu je'e'ha ke a'eta manga tipe. Kuja. Moise mupinim, anī, amō koty Jesu pandu rahā: “Moise je'e'ha rehe nde erehendu ym” aja a'eta pandu ta tipe. Anī. Jesu pandu ym. A'e wapyk. Pe, ywy ke ipo pe a'e mupinim uī. ⁷Pe, a'eta pandu pandu we rī. Pe, Jesu pu'am. Ngā pe a'e pandu:

—Pehē ngi har ma'e ka'u te'e'ha ke ma'e ym te, ame'e ke ixo my? Ame'e riki kūjā rehe ita ke ombor py. Ejukwarahā! — aja Jesu.

⁸Pe, a'e wapyk tī. Ywy ke ipo pe mupinim uī tī. ⁹Pe, Jesu pandu ame'e ke rehe a'eta hendu rahā, a'eta uhem oho ingi. Petei tei uhem oho ingi. Tamūi ta uhem py oho. (Ma'e ka'u te'e'ha ke upa ngā ma'ema'e, aja upa ngā ukwa katu.) A'erehe upa katu te uhem oho ingi. Pe, Jesu jeje pyta. Kūjā amō pyta u'am. A'eta mokōi jō pyta. ¹⁰Pe, Jesu pu'am tī. Pe, kūjā pe a'e pandu:

—My ixo my? Nde ke jukwa tar katu ame'e ta ke. My ixo my? Pyta ym my? — aja Jesu pandu.

¹¹—Sa'e! Nixōi se — aja kūjā.

—Aja ihē tī. Nde ke ihē amahy ym ta tī. Ejywyr eho. Pe, amō we ma'e nde ereka'u te'e'ha ke ema'e ym tī — aja kūjā pe Jesu pandu.]

Jesu riki ma'e muweraha aja saka

¹²Pe, ngā pe Jesu pandu pandu tī:

—Kome'e ywy keruhū pe weraha aja saka ihē. (Aja rahā, Tupā rehe har kome'e ywy pe har ta pe ihē amujekwa.) Ihē kotyhar aja amō ixo tar katu rahā, weraha namō ixo. (Aja rahā, myja ixoha katu, ame'e ke ukwa ta.) Pytuniha rupi wata ym te ta. (Aja rahā, tapijar te'e we ma'e ka'u te'e'ha ke ma'ema'e ym ta) — aja Jesu.

¹³Parise ta pandu ipe:

—“Weraha aja saka ihē” aja nde erepandu ramō. Nde jeje nde erepandu. A'erehe katu ym. A'erehe jete'har te ym. A'erehe nde rehe jahendu ym ta me'e te'e — aja Jesu pe.

¹⁴A'e pandu:

—Ihē juehe har ihē apandu rahā, ame'e riki jete'har te ke. My ngi ihē ajur my, ame'e ke akwa katu. My ihē aho ta my, ame'e ke ihē akwa katu tī. Aja rahā, awa je'e'ha rupi ko axo, aja akwa katu. A'erehe ihē apandu ame'e ke jete'har te ke. My ngi ihē ajur my, ame'e ke pekwa ym. My ihē aho ta my, ame'e ke pekwa ym tī. ¹⁵Sawa'e ukwa katuha namō amō ta rehe har pepandu: “Ko katu ame'e ke” aja. Anī rahā: “Ko katu ym ame'e ke” aja. Aja sawa'e ukwa katuha namō pepandu. Ihē anī. ¹⁶Ihē ke ihē pāi keruhū muwyr. A'e ukwa katuha namō ihē apandu: “Ko katu ame'e ke” aja. Anī rahā: “Ko katu ym ame'e ke” aja ihē apandu. Ihē pāi ukwa katuha namō aja ihē apandu, a'erehe jete'har rupi apandu katu. ¹⁷Mokōihar ta juja katu te pandu rahā, jete'har te ke aja pekwa. Kuja Moise mupinim ame'e ke rehe panduha ihī:

“Ma'e ke rehe har mokōihar ta juja katu te pandu katu rahā, ame'e panduha riki jete'har te ke” aja panduha ihī.

¹⁸—Ko mokōihar ta panduha riki. Ihē ke ihē pāi keruhū muwyr. A'e riki ihē rehe har mujekwa katu. Ko ihē tī. Ihē juehe har ihē amujekwa. Jande

jamujekwa ame'e ke juja katu te pandu katuha. A'erehe ihẽ rehe har ihẽ amujekwa riki jete har te ke — aja Jesu pandu.

¹⁹—My nde pái ixo my? — aja ngã ipe.

—Ihẽ rehe har pehẽ pekwa ta tipe rahã, ihẽ pái keruhũ rehe har pekwa ta tipe tĩ — aja Jesu pandu.

²⁰Aja me'e Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe Jesu pandu pandu. Ngã ke a'e mu'e rahã, aja me'e pandu. Tamatarer purakar, ame'e kapy pe a'e pandu. Pe, a'e ke pyhyk ym awa. Ame'e angaha ke rehe uhyk ym we rĩ. (Tupã putar ame'e angaha ke rehe uhyk ym we rĩ. A'erehe pyhyk ym we rĩ.)

Jesu oho ame'e pe jurujar ym ehe ame'e ta oho ym te ta

²¹Ngã pe Jesu pandu tĩ:

—Ihẽ aho ta. Pe, ihẽ ke pekekar ta. Ihẽ rehe pejurujar ym. Peputar ym. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Tupã ipy'a jywyr ym pehẽ rehe. Ajaha pemañõ ta kÿ. A'erehe ihẽ aho ame'e pe peho ym te ta — aja Jesu pandu.

²²Pe, jundéu awa ta pandu:

—A'e pandu: "Ihẽ aho ame'e pe peho ym te ta" aja riki. Myja ame'e my? A'e jujukwa ta my? — aja ngã pandu.

²³Jesu pandu:

—Kome'e ywy keruhũ pe har ta ke riki pehẽ. Ihẽ anĩ. Ywa pe har ke ihẽ. Pehẽ riki kome'e ywy keruhũ pe har ta ke. A'erehe kome'e ywy keruhũ pe har ta aja jõ pekwa pekwa pexo. Ihẽ anĩ. Ihẽ kome'e ywy keruhũ pe har aja ym akwa akwa axo. ²⁴A'erehe aja ihẽ apandu pehẽ pe. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Tupã ipy'a jywyr ym pehẽ rehe. Ajaha pemañõ ta. Ihẽ rehe pejurujar ym rahã, ajaha pemañõ ta. "Tupã muwyr ame'e ke ihẽ" aja tapijar te'e we apandu axo. Ame'e rehe pejurujar ym rahã, ajaha pemañõ ta — aja Jesu pandu.

²⁵A'eta pandu:

—"Tupã muwyr ame'e ke ihẽ" aja nde erepandu jande pe. Aja ym nahã my. Awa nde my? — aja Jesu pe.

—Ihẽ amu'e py rahã, kuja apandu: "Tupã muwyr ame'e ke ihẽ" aja pehẽ pe. Aja me'e ihẽ. ²⁶Amõ we pehẽ rehe har ihẽ apandu katu ta tipe. Ihẽ rehe pejurujar ym. A'erehe: "Pehẽ jaxer ai" aja apandu ta tipe. Anĩ. Ihẽ ke muwyr. A'e jõ ame'e ke pandu katu. A'erehe ihẽ rehe pejurujar ym rahã, mã peja a'e pandu ame'e ke rehe pejurujar katu — aja Jesu pandu.

²⁷Jesu ke ipái keruhũ muwyr. Ehe har Jesu pandu pandu u'am. Ame'e ke jundéu awa tama'e kapitã ta ukwa ym. ²⁸A'erehe Jesu pandu tĩ:

—Awa ihẽ tĩ. Tupã je'eha rupi ihẽ ajur. Myra ngã mupia ame'e ke rehe ihẽ ke pejukwa rahã, pekwa ta. "Ihẽ atu ame'e. Tupã muwyr ame'e ke ihẽ." Aja pekwa katu ta. Amõ we pekwa ta tĩ. Ma'e ke jeje ihẽ ama'ema'e ym. Ihẽ pái keruhũ ihẽ pe mujekwa, ame'e ke jõ ihẽ apandu. Aja pekwa katu ta tĩ. ²⁹Ihẽ ke muwyr, a'e riki ihẽ namõ ixo. A'e putar ame'e ke ihẽ ama'ema'e. Aja te'eha ihẽ ama'ema'e. A'erehe ihẽ ke a'e hijar ym. A'erehe jeje ihẽ axo ym ihẽ. Ihẽ namõ a'e ixo — aja Jesu pandu.

³⁰A'e pandu ame'e ke rehe heta ngã hendu. Ame'e ta jurujar katu ehe.

Jesu panduha ke

³¹Jurujar katu ehe ame'e ta pe Jesu pandu. Jundéu awa ta ke ame'e ta. Kuja:

—Ihē amu'e ame'ē ke rehe tapijar te'e we pejuruja katu rahā, ihēma'e jumu'e'eha ta te ke pehē. ³²Aja rahā, jete har te ke pekwa katu ta. Ame'ē ke pekwa rahā, pehē ke Tupā muhem aja saka pexo ta — aja Jesu pandu. (“Muhem” aja Jesu pandu rahā: “Tupā muhā katu ta” aja mujekwa katu.)

³³A'eta pandu:

—Mā! Jande ke muhem ta my? Ma'e ame'ē my? Jande riki Amarā rainō ta ke. Amō ta pe jande japarakya te'e ym te. Mā! “Muhem ta” ame'ē panduha jakwa ym — aja Jesu pe.

³⁴A'e pandu:

—Pesarahā! Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, ame'ē riki ijar, ame'ēja saka. Aja rahā, marā ka ym ma'e ka'u te'eha ma'ema'e'eha ke hijariha. ³⁵Amō pandu: “Ihē aputar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu” aja marā ka ym paraky te'e ame'ē panduha. Anī. Ijar pandu ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e. Ta'yr anī. Je'ēha te reko, a'erehe upa putar ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. ³⁶Tupā ra'yr ihē. A'erehe pehē ke ihē amuhem ta, ame'ē ke akwa katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'e'eha ngi ihē amuhem ta. Aja rahā, ame'ē pema'ema'e'eha ke pehijar katu ta. Pehem ame'ē ta ke aja pexo katu ta. (Aja rahā, pehē ruhā te hū aja pexo ta.) ³⁷Pehē riki Amarā rainō ta ke. Aja ihē akwa katu. Ihē amu'e ame'ē ke peputar ym. A'erehe ihē ke pejukwa tar katu pexo. ³⁸Ma'e ke ihē pái keruhū mujekwa. Ame'ē rehe har ihē apandu pandu pehē pe tipe. Pesarahā! Pehē riki pehē pái pandu ame'ē ke pema'ema'e — aja ngā pe Jesu pandu.

³⁹A'eta pandu:

—Esarahā! Amarā jande ramūi ke — aja.

Jesu pandu:

—Pehē riki Amarā rainō te rahā, Amarā aja ma'e katu ame'ē ke pema'e-ma'e ta tipe tī. ⁴⁰Jete har Tupā rehe har pehē pe apandu. Ame'ē ke jō pehē pe ihē apandu pandu tipe. Pejuruja ym. A'erehe ihē ke pejukwa tar katu pexo. Amarā rainō aja ym pehē. Yman Tupā muwyr ame'ē ke a'e jukwa tar ym ixo. ⁴¹Pehē pái ma'ema'e, ame'ē ke pema'ema'e pexo apo 'y — aja Jesu pandu.

—Anī. Petei jō riki jande pái keruhū. Tupā a'e. Amō rehe jande py'a jamōi mōi ym — aja ngā pandu ipe naī.

⁴²—Tupā riki pehē pái keruhū rahā, ihē rehe pepy'a katu ta tipe. Tupā ngi ihē ajur. Ko ihē axo apo 'y. Ihē aputar, a'erehe ihē ajur my? Anī. Aja ym. Ihē ke a'e muwyr, a'erehe ko ihē ajur. ⁴³Mā! Ihē apandu ame'ē ke pekwa ym. Ihē apandu ame'ē ke rehe pehendū tar ym, a'erehe pekwa ym.

⁴⁴—Satana riki pehē pái. (Ājā ramūi a'e.) Ta'yr ta ke pehē. A'e putar ame'ē ke pema'ema'e tar katu. Ngā jukwaha ke a'e. Aja te'eha riki a'e. Jete har pandu ym te a'e, a'erehe te'e pame a'e pandu. Te'e a'e pandu rahā, aja te'eha te'e a'e. Amō ta ke a'e mu'e. (A'erehe te'e a'eta pandu tī.) ⁴⁵Te'e a'e. Ihē anī. Jete har te Tupā rehe har ihē apandu. A'erehe ihē rehe pehē pejuruja ym. ⁴⁶“Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e” aja ihē rehe har pandu ym te awa. Jete har ihē apandu rahā, ma'erehe ihē rehe pehē pejuruja ym my? ⁴⁷Tupā je'ēha rehe Tupā kotyhar ta hendu katu. Pehē anī. Pehē riki Tupā kotyhar ta ym pehē. A'erehe pehendū ym ehe — aja ngā pe Jesu pandu.

Amarā nixói rahā, pete'e Jesu ixo

⁴⁸Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu ipe:

—Jete har japandu. Nde riki samari ywy pe har aja riki. (Jande ruwajan nde.) Åjã nde py'a rehe ihĩ. (A'erehe nde ereka'u te'e) — aja Jesu pe.

⁴⁹A'e pandu:

—Anĩ. Nixói te åjã ihẽ py'a rehe. Katu ihẽ pái keruhũ rehe har ihẽ apandu. Pehẽ anĩ. Ihẽ rehe har pehẽ juru ai. ⁵⁰Katu ihẽ rehe har ngã pandu. Ame'ẽ panduha ke ihẽ aputar ym. Ame'ẽ panduha ke amõ riki putar. Ihẽ pái keruhũ putar. A'e riki ihẽ pe pandu ta: “Ne katu te” aja. ⁵¹Mã! Pejuru jar ym ihẽ rehe. Pesarahã! Ihẽ apandu ame'ẽ ke rehe amõ hendu katu rahã, a'e manõ ym ta — aja Jesu pandu.

⁵²⁻⁵³A'eta pandu:

—Mã! Nde ereka'u te'e. Amarã manõ. Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta manõ tĩ. Nde erepandu: “Ihẽ apandu ame'ẽ ke rehe amõ hendu katu rahã, a'e manõ ym ta” aja. Mã! Nde ereka'u te'e. A'erehe åjã nde py'a rehe ihĩ, aja jakwa katu te apo 'y. Tupã je'ẽha rehe Amarã hendu katu. A'e riki jande ramũ. A'e manõ. I'ar koty te we nema'e pyrãtãha my? Aja rahã, nde rehe hendu katu ame'ẽ ta manõ ym ta my? Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta aja tĩ. Tupã je'ẽha rehe a'eta hendu katu tĩ. A'eta manõ tĩ. Nerahã! Nde erepandu ame'ẽ ke rehe amõ hendu rahã, manõ ym ta, aja nde erepandu. Anĩ. Amarã ta 'ar koty te we nema'e pyrãtãha aja ym. A'erehe: “Manõ ym ta” aja nde erepandu ym ta me'ẽ te'e — aja ngã pandu.

⁵⁴—Pesarahã! Kuja ihẽ. Ihẽ pái ihẽ rehe har pandu ame'ẽ ke ihẽ. “Nde katu te” aja. Ame'ẽ ke ihẽ jeje ihẽ rehe har apandu rahã, ame'ẽ panduha jaxer ta tipe. Anĩ. Amõ pandu. Ihẽ pái riki ihẽ rehe har pandu: “Nde katu te” aja. A'e riki pehẽ pái keruhũ, aja pepandu. ⁵⁵Anĩ. Ehe har pekwa ym te. Ihẽ anĩ. Akwa katu ehe har. “Ehe har ihẽ akwa ym” aja ihẽ apandu ta tipe rahã, pehẽ aja te'e ihẽ apandu ta tipe tĩ. Ehe har ihẽ akwa katu. A'e pandu ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu katu. ⁵⁶Amarã riki pehẽ ramũ, aja pepandu. Kome'ẽ ywy keruhũ pe ihẽ ajur, aja a'e ukwa. A'erehe hury katu. Jete. A'e usak. Pe, hury katu tĩ — aja ngã pe Jesu pandu.

⁵⁷Jundéu awa tama'e kapitã ta pandu:

—Mã! Tamũi te ym riki nde. Kuja, 50 warahy 'ar ym nde. Marã ka ym nde rehe Amarã usakiha — aja Jesu pe.

⁵⁸A'e pandu:

—Pesarahã! Amarã nixói rahã, pete'e ihẽ axo — aja ngã pe Jesu pandu.

⁵⁹Ame'ẽ ke a'eta hendu rahã, ita ra'yr ke pyhyk. (Tupã a'e tĩ, katu ym, aja a'eta ukwaha, a'erehe jukwa ta tipe.) Ita ra'yr ombor ta ehe, Jesu rehe. Anĩ. Jesu jumukanim ngã ngi. Pe, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ngi uhem oho.

Eha ym te ame'ẽ ke Jesu mukatu

9 ¹Jesu wata oho ixo rahã, amõ sawa'e rehe a'e usak. Eha ym te ame'ẽ ke a'e. U'ar ramõ rahã, aja te'e a'e. ²Jumu'eha ta pandu ipe:

—Sawa'e! Ngã mu'eha nde. U'ar ramõ rahã, eha ym te ame'ẽ ke a'e. Ipái ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe eha ym te nahã my? Sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe eha ym te nahã my? Myja my? — aja Jesu pe.

³A'e pandu:

—Anĩ. A'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe eha ym te my? Anĩ. Aja ym riki. Ipái ta aja ma'ema'e. A'erehe eha ym te my? Anĩ. Aja ym tĩ. Tupãma'e

pyrātāha ke ihē amujesak ta ipe. A'erehe eha ym te aja a'e u'ar. ⁴Ihē ke ihē pāi muwyr. Tupāma'e parakyha ke jama'ema'e ta me'ē te'e. Wera rahā, aja jama'ema'e ta me'ē te'e. (Aja rahā, ko ihē axo rahā, Tupāma'e parakyha ke jama'ema'e ta me'ē te'e.) Pytun rahā, paraky ym ta awa. (Aja rahā, jamanō rahā, marā ka ym japarakyha.) ⁵Kome'ē ywy keruhū pe ihē axo rahā, weraha aja ihē. (A'ep pe har ta pe Tupā rehe har ihē amujekwa katu, a'erehe weraha aja ihē) — aja Jesu pandu.

⁶Aja me'ē upa a'e pandu rahā, ywy rehe a'e tymū. Aja a'e mutu'um. Pe, ame'ē ke eha ym te ame'ē reha rehe a'e mujar. ⁷Pe, Jesu pandu ipe:

—Nde reha ekutuk eho. Y kynda ame'ē pe ekutuk eho. Her Siroe — aja ipe.

[Ame'ē y renda rer: “Y ko werur ame'ē ke” aja ngā ukwa.] Pe, sawa'e oho. Eha ke kutuk oho. Upa rahā, a'e jywyr. Eha katu jywyr uwyr 'y. Upa katu te ma'e ke rehe usak apo 'y.

⁸Kwehe tamatarer ke ngā pe sawa'e pandu pandu rahā, amō ta usak ehe. A'eta pandu. Sawa'e rok rake ixo ame'ē ta pandu tī. Kuja pandu:

—Peme'ē riki tamatarer ke ngā pe pandu pandu uī ame'ē ke a'e — aja ngā.

⁹Amō ta pandu:

—A'e tȳ. A'e riki — aja.

—Anī. Aja ym. A'e aja saka, amō kome'ē — aja amō ta pandu.

—Jete. Ihē ko — aja sawa'e pandu.

¹⁰Pe, ngā pandu:

—Myja nde reha katu oho apo my? — aja ipe.

¹¹Sawa'e pandu:

—Amō sawa'e ywy ke mutu'um. Her Jesu. Ame'ē ke ihē reha rehe mujar. Pe, ihē pe a'e pandu: “Eho. Nde reha ekutuk eho. Y kynda ame'ē pe ekutuk eho. Her Siroe” aja ihē pe. A'erehe ihē aho. Pe, ihē reha ihē akutuk rahā, pahar upa ma'e ke rehe ihē asak katu 'y — aja ngā pe.

¹²Amō ta pandu:

—My ame'ē sawa'e ixo my? — aja ipe.

—Ihē akwa ym — aja ngā pe sawa'e pandu.

Mukatuha rehe har parise ta ukwa tar katu

¹³Pe, parise ta koty sawa'e ke amō ta raho. Sawa'e eha katu ramō ame'ē ke raho. ¹⁴Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ywy ke Jesu mutu'um. (Paraky te'e, aja ukwaha naī.) Eha ym te ame'ē ke a'e mukatu. ¹⁵Amō we parise ta pandu:

—Myja nde reha katu oho my? — aja ipe.

Sawa'e pandu:

—Ywy tu'um ke ihē reha rehe a'e mujar. Ihē reha ihē akutuk. Apo ihē asak katu ma'e ke rehe 'y — aja a'eta pe.

¹⁶Parise ta ngi har amō ta pandu:

—Aja mukatu ame'ē ke Tupā muwyr ym. Putu'uha 'ar rahā, a'e putu'u ym. (Paraky te'e ame'ēja saka.) A'erehe a'e ke Tupā muwyr ym — aja pandu.

—Anī. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'e ym ta. A'e ma'e riki, a'erehe Tupā muwyr ame'ē ke a'e aja mujekwa — aja amō ta pandu.

Pe, a'eta amō koty koty ukwa.

¹⁷Pe, sawa'e pe parise ta pandu tĩ:

—Ne reha ke a'e mukatu, aja nde erepandu. Myja ehe har nde erekwa my?
— aja ipe.

Sawa'e pandu:

—A'e riki Tupã je'êha pandu ame'ê ke — aja parise ta pe.

¹⁸Jundéu awa tama'e kapitã ta jurujar tar ym. Sawa'e riki eha ym te ame'ê ke. Apo ma'e ke usak katu 'y. Ame'ê ke rehe a'eta jurujar ym. A'erehe ipái ta ke a'eta mujy'ar. ¹⁹Pe, ipái ta pe a'eta pandu:

—Ko pehẽ ra'yr my? U'ar ramõ rahã, eha ym te ame'ê ke a'e, aja pepandu. Aja rahã, myja a'e usak katu apo my? — aja ipái ta pe.

²⁰Ipái ta pandu:

—A'e riki jande ra'yr, aja jakwa katu. U'ar ramõ rahã, eha ym te ame'ê ke a'e, aja jakwa katu tĩ. ²¹Myja a'e usak katu apo my, ame'ê ke jakwa ym. Eha ke awa mukatu my? Ame'ê ke jakwa ym tĩ. Pehẽ atu peme'u ipe! Sawa'e riki a'e apo. A'e pandu katu ta — aja parise ta pe ipái ta pandu.

²²Aja me'ê ipái ta pandu. Jundéu awa tama'e kapitã ta ngi a'eta kyje, a'erehe aja me'ê a'eta pandu. “Jesu riki Tupã muwyr ame'ê ke” aja amõ pandu rahã, kapitã ta pandu ta: “Mã peja jy'ariha renda pe ame'ê ta jy'ar ym te ta apo 'y” aja. ²³Ame'ê panduha ngi ipái ta kyje. Jy'ar tar katu we rĩ. A'erehe aja a'eta pandu: “A'e riki sawa'e apo 'y. Pehẽ atu peme'u ipe” aja.

²⁴Sawa'e ke parise ta muhyk tĩ. Mokõihar muhyk. Eha katu ramõ ame'ê ke. A'eta pandu ipe:

—Tupã ruwa koty aja jaxo. A'erehe jete har te ke nde erepandu katu ta me'ê te'e. Epandu katu apo 'y. Ame'ê sawa'e nde ke mukatu. A'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ê ke a'e, aja jakwa — aja parise ta pandu.

²⁵Sawa'e pandu:

—A'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e nahã my? Aja ym nahã my? Ame'ê ke ihẽ akwa ym. Kuja jõ ihẽ akwa katu. Ihẽ reha ym te ihẽ. Apo upa ma'e ke rehe ihẽ asak katu 'y — aja parise ta pe.

²⁶A'eta pandu:

—Myja a'e ma'e nde pe my? Myja nde reha a'e mukatu my? — aja sawa'e pe.

²⁷Sawa'e pandu:

—Upa ihẽ apandu pehẽ pe. Pe, pehendu ym ihẽ rehe. Ma'erehe amõ we pehendu tar katu my tĩ? Inamõ pejumu'e tar katu nahã my? — aja parise ta pe.

²⁸Pe, sawa'e pe a'eta je'ê je'ê hũ. Pandu ipe tĩ:

—Nde! Nde riki ima'e jumu'eha ke nde. Jande riki Moisema'e jumu'eha ta ke jande. ²⁹Moise namõ Tupã pandu, aja jakwa katu. Ame'ê sawa'e anĩ. Jakwa ym ehe har. Awa je'êha rupi a'e uwyr my? Jakwa ym — aja parise ta pandu.

³⁰Sawa'e pandu:

—Mâte hũ puki! Ihẽ reha ke a'e mukatu. Pe, awa je'êha rupi a'e uwyr my? Ame'ê ke pekwa ym! Mã! ³¹Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, ame'ê ke Tupã namõ pandu rahã, Tupã hendu ym ehe, aja jakwa katu. Tupã rehe amõ ipy'a katu. A'e putar ame'ê ke ma'e tĩ. Tupã namõ ma'e ke ame'ê pandu rahã, Tupã hendu katu ta ehe. Aja jakwa katu. (A'erehe ihẽ ke mukatu ame'ê ke rehe Tupã hendu katu, aja ihẽ akwa katu.) ³²Kome'ê ywy keruhũ Tupã mujã. Arahã har eha ym te ame'ê ke amõ mukatu. Eha ym te ame'ê ke u'ar. Ame'ê reha ke amõ mukatu.

Aja me'e jahendu ym te. ³³ Apo ame'e sawa'e ke Tupā muwyr ym rahā, marā ka ym ma'e katu ame'e ke a'e ma'eha — aja parise ta pe sawa'e pandu.

³⁴ A'eta pandu ipe:

—Mā! (Jaxer nde.) Nde ere'ar rahā, ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'eha namō nde erexo. Jande ke nde eremu'e tar katu rāi. Katu ym nde — aja sawa'e pe parise ta pandu.

Pe, pandu ipe:

—Apo ngi har jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe nde erejy'ar ym te ta 'y — aja sawa'e pe.

Amō ta eha ym te aja saka

³⁵ Sawa'e ke parise ta muhem mondo. Ame'e ke Jesu hendu rahā, sawa'e ke kekar oho. Pe, mahem rahā, pandu ipe:

—Tupā je'ēha rupi uwyr ame'e ke rehe nde erejuruar katu my? Awa a'e tī. Tupā je'ēha rupi uwyr ame'e ke a'e — aja Jesu ipe.

³⁶ —Sa'e! Awa ame'e my? Ihē pe emujekwa. Aja rahā, ihē ajuruar katu ta ehe — aja Jesu pe sawa'e pandu.

³⁷ —Ko ihē riki ame'e. Upa nde eresak ihē rehe! Ne namō ihē apandu a'am — aja Jesu.

³⁸ Sawa'e pandu:

—Sawa'e! Nde rehe ihē ajuruar katu — aja Jesu pe.

Pe, Jesu ruwa koty a'e wapyk. Ipynarāi pe wapyk. (Aja ipy'a ke a'e moī moī ehe.)

³⁹ (Ame'e mukatuha rehe har ngā pe) Jesu pandu:

—Kome'e wyw keruhū pe ihē ajur. A'erehe ngā rehe har ihē amujekwa ajur. Tupā rehe har amō ukwa tar katu my? Ehe har amō ukwa tar ym my? Ame'e ke ngā mujekwa ta. Pesarahā! “Ehe har akwa ym” aja pandu ame'e ke eha ym te, ame'eja saka. Ame'e ta ukwa ta. Aja rahā, eha katu ame'e ke a'e aja mujekwa. Amō pandu: “Ehe har akwa katu” aja pandu naī. Eha katu ame'e ke a'e aja ukwaha naī. Anī. “Ehe har ukwa ym” aja upa ngā pe mujekwa. Aja rahā, eha ym te ame'e ke a'e aja mujekwa — aja Jesu pandu.

⁴⁰ Amō parise ta a'ep ixo. Jesu pandu ame'e ke rehe a'eta hendu. A'erehe pandu ipe:

—Mā! Jande riki eha ym te ame'e ke jande aja nde erepandu my? — aja Jesu pe. (“Tupā rehe har jakwa” aja ame'e ta ukwaha naī.)

⁴¹ Jesu pandu:

—Tupā rehe har pekwa, aja pepandu tipe. Pehē reha katu, aja pepandu tipe tī. Anī. Ihē rehe pehendu ym. A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e pexo. A'erehe pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ym, aja pexo. Pesarahā! “Ehe har jakwa ym” aja pepandu ta tipe rahā, pehē reha ym te aja pexo ta tipe. Aja rahā, Tupā mujekwa ta tipe. Aja rahā, pekwa katu ta tipe. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ta tipe, aja pexo ta tipe — aja Jesu pandu.

Arapuharan ta usakiha rehe har Jesu pandu

10 ¹ Ajame'e ke arapuharan ta usakiha rehe har Jesu pandu ngā pe:

—Pesarahā! Arapuharan kurar rukwen rupi amō ixo ym oho rahā, ame'e riki mukanīha ke. Amō koty rupi ixo oho, mukanim raho. ² Hukwen

rupi ixé oho, ame'ë riki usakiha ke. Arapuharan ta usakiha ke. ³Hukwen harôha hukwen ke pirar ta ipe. Pe, her rupi usakiha pukái rahã, arapuharan ta hendu katu. Pe, soroka pe upa muhem raho. ⁴Upa muhem raho rahã, usakiha riki oho py. Arapuharan ta haikwer rupi oho. Usakiha pukáiha ukwa katu. Haikwer rupi oho. ⁵Amô pukái rahã, ame'ë raikwer rupi oho ym ta. Ijar pukáiha aja ym hendu, a'erehe haikwer rupi oho ym ta. Ujan ta oho ingi — aja Jesu pandu.

⁶Myja me'ë arapuharan ta usakiha my, ame'ë ke Jesu pandu. Anĩ. (Arapuharan ta usakiha rehe har Jesu pandu rahã, juehe har a'e mujekwa uĩ.) Ame'ë ke parise ta ukwa ym.

Jesu riki arapuharan ta usakiha katu aja a'e

⁷Kuja Jesu pandu tĩ:

—Pesarahã! Ihë riki arapuharan kurar rukwen aja saka. (Aja rahã, ihë rehe jurujar katu ame'ë ta riki ihë pái keruhũ koty oho ta.) ⁸Amô usakiharan ta heta ixo. Tupã rehe har mu'eharan ta ke ame'ë ta. Ame'ë ta mukanĩha aja saka. Ihë nixói rahã, uwyr. Ame'ë ta te'e pandu. Anĩ. Ame'ë ta rehe arapuharan ta hendu ym. (Aja rahã, Tupã rehe jurujar katu ame'ë ta hendu ym.) Mu'eharan ta rehe hendu ym.

⁹—Kurar rukwen aja saka ihë. Arapuharan ta ixé oho. (Aja rahã, ihë rehe jurujar katu ame'ë ta ke ihë pái keruhũ namô ixo ta.) Pe, hukwen rupi arapuharan ta ixé oho. Uhem oho tĩ. Pe, kãpĩ heta ame'ë rupi u'u oho. Aja usakiha usak katu, arapuharan ta rehe. Aja ihë tĩ. Ihë kotyhar ta rehe ihë asak katu tĩ. A'eta rehe ahaihu katu tĩ. ¹⁰Mukanĩha uwyr rahã, mukanim ta uwyr. Arapuharan ke jukwa ta tĩ. Mai ta uwyr tĩ. Ihë anĩ. Ihë rehe jurujar katu ame'ë ta pe uhãha ihë ame'ë ajur. Hury katu hũ ta.

¹¹—Ihë riki usakiha katu ame'ë ke ihë. Usakiha katu ame'ë manô ta. Aja rahã, arapuharan ta manô ym ta. Aja ihë tĩ. Ihë amanô ta. A'erehe ihë rehe jurujar katu ame'ë ta Tupã namô ixo ta. Mupyraraha renda pe oho ym te ta. ¹²Amô paraky ame'ë rehe arapuharan jar muhepy. Usakiha muhepyha ke. Pe, so'o jarô ame'ë ke uhyk rahã, ame'ë parakyha ujan ta oho. Usakiha te aja ym a'e. Arapuharan ta ima'e ym. Ijar ym a'e. A'erehe ujan oho. Pe, amô amô arapuharan ke so'o jarô ame'ë jukwa. Amô koty koty muhãi mondo tĩ. ¹³Tamatarer ke jô parakyha putar. Arapuharan ta rehe a'e ipy'a ym, a'erehe ujan oho.

¹⁴—Ihë riki usakiha katu ame'ë ke ihë. Awa ihë kotyhar ta my? Ame'ë ke akwa katu. Pe, ihë rehe har ihë kotyhar ta ukwa katu tĩ. ¹⁵Aja ihë pái tĩ. Ihë rehe har ihë pái keruhũ ukwa katu. Pe, ihë pái keruhũ rehe har ihë akwa katu tĩ. Aja ihë kotyhar ta ke ihë akwa katu tĩ. Pe, ihë amanô ta. A'erehe ihë rehe jurujar katu ame'ë ta ihë pái namô ixo ta.

¹⁶—Amô arapuharan ta ixo. Aja amô awa ta ixo. Ame'ë ta ke kurar pe amuxe ta me'ë te'e. Aja ihë rehe har ame'ë ta pe ihë amu'e katu ta. (Aja rahã, ame'ë ta ihë rehe hendu katu ta.) Peteihar henda pe johu ixo ta. Ame'ë ta johu peteĩ usakiha rehe jô hendu katu ta. Ihë riki ame'ë usakiha ke.

¹⁷—“Nde ereputar rahã, ihë amanô ta” aja ihë pái pe apandu. A'erehe ihë rehe ihë pái keruhũ ipy'a katu. Ihë amanô rahã, ihë ke ihë pái mukwera katu ta muhem tĩ. ¹⁸Ihë aputar ym rahã, ihë ke amô jukwa ym ta. Ihë jô aputar rahã, ihë ke amô jukwa ta. Ihë pe ihë pái keruhũ pandu: “Ne jô nde ereputar

rahã, nde eremanõ ta. Pe, ne jõ nde ereputar rahã, nde erekwera katu ta erehem tĩ” — aja Jesu pandu ngã pe.

¹⁹ Jesu pandu ame'ẽ ke rehe jundéu awa tama'e kapitã ta amõ koty koty ukwa. ²⁰ Amõ amõ ta pandu:

— Ipy'a rehe ãjã ihĩ. A'e riki ka'u te'e. Ma'ewã pehendu ehe — aja ngã.

²¹ Amõ ta pandu:

— Anĩ. Ipy'a rehe ãjã ihĩ rahã, marã ka ym aja me'ẽ katu panduha. Eha ym te ame'ẽ ta reha ke marã ka ym ãjã mukatuha. (A'erehe ipy'a rehe ãjã ihĩ ym aja jakwa katu) — aja Jesu rehe har ngã pandu.

Aja amõ koty koty pandu.

Jesu ke jundéu awa ta putar ym

²² Pe, amõ ngã mi'u matyriha rehe uhyk oho. Arahã yman Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ mukatu. Ame'ẽ ke jundéu awa ta ukwa ukwa ixo apo. Jerusarẽ ok ta pe jumuhury katu ta ngã juehe. Rysã riki arahã. ²³ Pe, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ rymy'y wyr rupi Jesu wata oho ixo. Jumu'eha renda keruhũ rymy'y rer: “Saromã.” ²⁴ Pe, jundéu awa tama'e kapitã ta juramã uwyr ehe. A'eta pandu:

— Aja te'e jande ke nde eremuka'u te'e my. Jetechar te ke epandu jande pe. Nde riki Kirisutu my? Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke nde my? — aja Jesu pe.

²⁵ A'e pandu:

— Upa ihẽ apandu pehẽ pe tipe. Pe, pejurujar ym. Ihẽ pái keruhũ je'eha rupi marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e. Ame'ẽ riki ihẽ rehe har mujekwa tipe. ²⁶ Pejurujar tar ym ehe. Ihẽ kotyhar ta aja ym pehẽ. Ihẽma'e arapuharan ta aja ym pehẽ. A'erehe pejurujar ym ta. ²⁷ Ihẽ apandu ame'ẽ ke rehe ihẽ kotyhar ta hendu katu. Ihẽma'e arapuharan ta aja a'eta. A'eta rehe har ihẽ akwa katu. Pe, ihẽ namõ a'eta jumu'e ixo. ²⁸ A'eta ke ihẽ amuhã katu ta. Mupy-raraha renda pe oho ym te ta. Ihẽ ngi a'eta ke mukanim ym te ta awa. ²⁹ Ihẽ rehe ame'ẽ ta ke ihẽ pái keruhũ muhyk katu. (Aja rahã, ihẽ rehe ame'ẽ ta jurujar katu.) I'ar koty te we a'e pyrãtãha ke. Aja rahã, ihẽ pái ngi ihẽ kotyhar ta ke mukanim ym te ta awa tĩ. ³⁰ Jande juja katu te jande — aja Jesu pandu ngã pe.

³¹ Pe, jundéu awa tama'e kapitã ta ita ra'yr pyhyk tĩ. Japi ta a'e ke tĩ. Aja jukwa ta tipe. ³² Jesu pandu:

— Pehẽ ruwa koty marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e hũ. Ihẽ pái keruhũ mujekwa ihẽ pe, ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e hũ tĩ. My me'ẽ rehe peparahy my? Pe, ihẽ ke ita ra'yr pe pejapi tar katu my? — aja Jesu pandu.

³³ Kapitã ta pandu:

— Ma'e katu ame'ẽ ke nde erema'ema'e. Ame'ẽ ke rehe ita ra'yr ke jambor ym ta. Anĩ. Awa te'e nde. Tupã nde tĩ, aja nde erepandu. A'erehe nde ke ita ra'yr pe jajapi ta — aja Jesu pe.

³⁴ A'e pandu:

— Tupã je'eha rehe panduha ihĩ, ame'ẽ ke aja te'eha jetechar te ke. Aja jande jakwa katu. Ame'ẽ pe kuja Tupã pandu:

“Pehẽ riki tupã ta” aja.

³⁵ — Aja Moise je'eha rehe panduha ihĩ. Ima'e je'eha ke Tupã muwyr. Ame'ẽ ta pe a'e pandu: “Pehẽ riki tupã ta” aja. Aja rahã, ima'e je'eha ke Tupã muwyr,

ame'e ta riki tupā ta aja panduha ihĩ. ³⁶ Aja rahā, ame'e ta 'ar koty te we ihẽ apandu katu: "Tupā ihẽ" aja. Ihẽ rehe ihẽ pái keruhũ katu usak. Kome'e ywy keruhũ pe ihẽ ke a'e muwyr. Ingi ajur. A'erehe: "Tupā ra'yr ihẽ" aja ihẽ apandu katu. Aja rahā: "Nde ke jajukwa ta" aja pepandu ym ta me'e te'e.

³⁷—Ihẽ pái keruhũ putar ame'e ke ihẽ ama'ema'e ym ta tipe rahā, ihẽ rehe mā peja pejuruja ym. ³⁸ Ihẽ pái keruhũ putar ame'e ke ihẽ ama'ema'e katu rahā, mā peja ihẽ rehe pejuruja katu. Ihẽ rehe pejuruja ym rahā, mā peja ihẽ ama'eha rehe pesak ame'e ke rehe pejuruja katu. Aja rahā, pekwa katu ta. Ihẽ pái namō ihẽ juehe katu ihẽ axo, aja pekwa katu ta. Ihẽ namō a'e juehe katu a'e ixo, aja pekwa katu ta tĩ — aja Jesu pandu ngā pe.

³⁹ Pe, amō we tĩ. A'e pyhykiha ke jundéu awa tama'e kapitā ta manga tipe. Anĩ. Jesu oho te'e ingi.

⁴⁰ Pe, y ruwái koty Jesu jywyr oho tĩ. Y rer Jondā. Yman a'ep Juā mujahuk u'am. Ame'e renda pe Jesu oho. A'ep a'e pyta. ⁴¹ Heta ngā uhyk uwyr ehe. A'eta pandu:

—Tupā rehe har Juā mujekwa rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke Juā ma'e ym. Ko riki upa a'e pandu ame'e ke jete har te ke. Kome'e rehe har Juā pandu hũ, Jesu rehe har. Ame'e riki upa jete har te ke. A'erehe Tupā muwyr ame'e ke ko, aja jakwa katu — aja Jesu rehe har ngā pandu.

⁴² Pe, a'ep heta ngā jururja katu ehe, Jesu rehe.

Rasaro manō

11 ¹ Pe, amō sawa'e ixo. Her Rasaro. Mbeta ok ta pe har ke a'e. A'ep hendyr ta ixo tĩ. Her Mari. Amō Mar. Pe, Rasaro ma'e ahyha pyhyk. ² [Ame'e Mari riki Jesu py rehe ma'e pihe katu ame'e ke jyhẽ. Pe, i'a pe juhyk. Muxikā riki. Ame'e kywyr riki ma'e ahyha pyhyk, Rasaro ke.] ³ Pe, Jesu pe je'eha ke hendyr ta mondo. Kuja:

"Sawa'e! Nde erepy'a katu ehe ame'e ke ahy hũ ixo" aja ipe.

⁴ Ame'e ke rehe Jesu hendu rahā, a'e pandu:

—Ma'e ahyha namō a'e ixo. Manō ta a'e. Ame'e ke rehe jō ym. Katu Tupā rehe har amō ta pandu ta tĩ, a'erehe ma'e ahyha ke a'e pyhyk. Pe, katu ihẽ rehe har amō ta pandu ta tĩ. Tupā ra'yr ihẽ — aja Jesu pandu.

⁵ Mar rehe Jesu ipy'a katu. Ianam rehe aja tĩ. Rasaro rehe aja tĩ. Ipy'a katu tĩ. ⁶ Pe, Rasaro ahy ixo, aja Jesu hendu tipe rahā, hendu ame'e pe a'e pyta we rĩ. Mokōi a'ep a'e ukwer rĩ. ⁷ Pe, jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Jundéi ywy pe jajywyr ta jaho — aja.

⁸ A'eta pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Amukwehe a'ep pe har jundéu awa tama'e kapitā ta ahy usak nde rehe. Ita ra'yr pe nde ke japi tar katu tĩ. A'ep nde erejwyr ta my? — aja Jesu pe.

⁹ Pe, a'e pandu:

—Aho ta kȳ. Warahy katu rahā, wera katu. Pe, weraha rupi amō paraky katu. (Aja saka wera rahā, Tupā putar ame'e ke ihẽ ama'ema'e ta me'e te'e. Arahā, ihẽ ruwajan ta ihẽ ke jukwa ym ta.) ¹⁰ Pytun rahā, paraky ym awa. (Arahā, Tupā putar ame'e ke ihẽ ama'ema'e ta tipe rahā, ihẽ ruwajan ta ihẽ ke jukwa ta.) A'erehe wera rahā jō Tupā putar ame'e ke ihẽ ama'ema'e ta — aja Jesu.

¹¹Pe, pandu tĩ:

—Rasaro riki ukwer ou apo. Amupak ta ihẽ aho kŷ. Rasaro riki jande rehe katu ame'ẽ ke a'e — aja Jesu pandu.

¹²Jumu'eha ta pandu ipe:

—Sawa'e! A'e ukwer ou rahã, katu ta oho — aja Jesu pe.

¹³Rasaro manõ te. Anĩ. “A'e ukwer ou” aja me'ẽ Jesu pandu. Anĩ. Rasaro ukwer te'e ou, aja jumu'eha ta ukwaha naĩ. ¹⁴A'erehe Jesu mujekwa katu:

—Rasaro manõ te. ¹⁵Inamõ ihẽ axo ym, a'erehe pehẽ pe katu tiki. Inamõ ihẽ axo ym, a'erehe ihẽ rehe pejurujuar katu te we ta. Ihẽ ke Tupã muwyr aja pejurujuar katu te we ta tĩ. A'erehe ihẽ rury katu axo. Jahorahã! Jasak ta jaho ehe — aja Jesu pandu.

¹⁶Pe, amõ jumu'eha ta pe Tome pandu:

—Inamõ jande johu jaho tĩ. (Jandema'e mu'eha ke ngã jukwa ta.) Inamõ jamanõ ta — aja.

Ame'ẽ Tome rehe har amõ ta pandu: “Mokõihar ta ke” aja.

Kweraha rehe har Jesu pandu

¹⁷Mbeta ok ta pe Jesu uhyk oho rahã, Rasaro ke ngã upa mou, aja ukwa. Itakwar rupi mou. Tumeme ukwer apo. Ajaha pe Jesu uhyk oho. ¹⁸Mbeta ok ta riki Jerusarẽ ok ta ngi paite ym. Mahapyr kiro met tate nahã my, paiteha ke. ¹⁹Paite ym, a'erehe heta Jerusarẽ ok ta pe har ta uhyk uwyr ehe, Mar rehe. Jundéu awa ta ke a'eta. Mari rehe aja tĩ. Uhyk uwyr ehe tĩ. Ixywyr manõ, a'erehe hendyr ta py'a ke muhury uwyr ngã.

²⁰Jesu riki uwyr ixo, aja Mar hendu rahã, ixoty a'e oho. Mari anĩ. Hok pe a'e pyta. ²¹Mar uhyk ehe rahã, a'e pandu:

—Sawa'e! Se nde erexo rahã, ihẽ kywyr manõ ym ta tipe. ²²Apo Tupã pe ma'e ke nde erepandu rahã, nde rehe a'e hendu katu ta. Aja ihẽ akwa katu — aja Jesu pe.

²³A'e pandu:

—Nde kywyr kwera katu ta uhem tĩ — aja ipe.

²⁴Mar pandu:

—Ar rehe angaha uhyk rahã, a'e ke Tupã mukwera katu ta muhem, aja ihẽ akwa katu — aja Jesu pe.

²⁵A'e pandu ipe:

—Ihẽ riki ngã ke ihẽ amukwera katu ta amuhem. Uhãha ihẽ riki ame'ẽ me'ẽ ta ngã pe. Ihẽ rehe amõ jurujar katu rahã, a'e uhã te hũ ta ixo. Manõ rahã, a'e kwera katu ta uhem tĩ. ²⁶Apo ixo ame'ẽ ta ihẽ rehe jurujar katu rahã, uhã te hũ ta ixo. Ihẽ apandu ame'ẽ ke rehe nde erejurujuar katu my? — aja Mar pe Jesu pandu.

²⁷Mar pandu:

—A'e tŷ. Sawa'e! Nde riki Tupã muwyr ame'ẽ ke, aja ihẽ akwa katu. Tupã ra'yr nde, aja akwa katu tĩ. Kome'ẽ ywy keruhũ pe uwyr ame'ẽ ke nde — aja Jesu pe Mar pandu.

Jesu jixi'u

²⁸Upa Mar pandu rahã, hok pe a'e jywyr oho. Mari pe pandu. Ngã ukwa ym ha rupi pandu.

—Sawa'e pete'e ixo. Nde pe pukái u'am — aja ianam pe.

²⁹ Ame'ë ke rehe Mari hendu rahā, pahar pu'am. Pe, ixoty a'e oho. ³⁰ [Ok ta pe Jesu uhyk ym we rī. Mar namō a'e pandu u'am. A'ep a'e pyta we rī.] ³¹ Hok pe Mari namō amō ta ixo. Jundéu awa ta ixo. Mari ke a'eta muhury we u'am. A'eta Mari rehe usak. A'e pu'am. Pe, pahar oho. Ame'ë ke rehe a'eta usak rahā, Mari raikwer rupi a'eta oho tī. Kangwer renda rehe Mari jixi'u oho, aja a'eta ukwaha naī.

³² Jesu ixo ame'ë pe Mari uhyk rahā, usak ehe, Jesu rehe. Pe, Jesu ruwa koty ipynarāi pe Mari wapyk. (Aja ipy'a ke a'e moī moī ehe.) Pe, a'e pandu:

—Sawa'e! Se nde erexo rahā, ihē kywyr manō ym ta tipe — aja Jesu pe.

³³ A'e jixi'u, ame'ë ke rehe Jesu usak. Mari namō jundéu awa ta uwyr tī. A'eta jixi'u tī. Ame'ë ke rehe a'e usak tī. Pe, pyrara usak ehe. Pyai a'e tī. ³⁴ Pe, Jesu pandu:

—My pehē pemou my? — aja.

Amō ta pandu:

—Sawa'e! Esak ejurahā! — aja ipe.

³⁵ Jesu jixi'u. ³⁶ A'erehe jundéu awa ta pandu: “Mā! Pesarahā! Ipy'a katu ehe, Rasaro rehe” aja ngā. ³⁷ Amō ta je'ë je'ë hū:

—Mā! Eha ym te ame'ë ke a'e mukatu. Mā! Rasaro ke a'e mukatu ta tipe my tī? Aja rahā, manō ym ta tipe my tī. Katu ym — aja ngā ukwaha naī.

Rasaro ke Jesu mukwera

³⁸ Jesu pyai hū tī. Pe, kangwer renda pe a'e oho. Itakwar keruhū ke ame'ë. Itahu pe hukwen ke amō kynda. ³⁹ Jesu pandu:

—Itahu ke pemujere — aja ngā pe.

Pe, Mar pandu. Ixywyr ambyr rendyr ke a'e. Kuja pandu:

—Anī! Sawa'e! Inem apo! Tumeme mouha ke ukwer apo — aja Jesu pe.

⁴⁰ Jesu pandu:

—Nde erejuruar katu rahā, Tupāma'e pyrātāha rehe nde eresak ta kŷ. Aja nde pe ihē apandu — aja Mar pe.

⁴¹ Pe, amō ta itahu mujere. Pe, ywa rehe Jesu ma'ā. A'e pandu:

—Ihē pái keruhū! Ihē rehe nde erehendu katu, a'erehe: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja apandu nde pe. ⁴² Aja te'eha ihē rehe nde erehendu katu, aja ihē akwa katu. “Nema'e pyrātāha ke emujesak” aja apandu apo. Aja rahā, se ixo ame'ë ta usak ta tī. Aja rahā, ihē ke nde eremuwyr aja se ixo ame'ë ta jurujar katu ta — aja Jesu pandu.

⁴³ Upa pandu rahā, hātā a'e pukái:

—Rasaro! Ehem ejur!

⁴⁴ Pe, manō ame'ë ke kwera katu uhem uwyr. Upa jupukeka namō uhem uwyr. Ijywa rupi pukek, pan pe. Itymā rupi aja tī. Huwa rupi aja tī. Pe, Jesu pandu amō ta pe:

—Pejirar. Mā peja hok pe jywyr oho! — aja ngā pe.

Jesu ke amō ta jukwa tar katu

(Matéu 26.1-5; Mak 14.1-2; Ruk 22.1-2)

⁴⁵ Mari rehe heta jundéu awa ta usak uwyr. Jesu mukwera ame'ë ke rehe ame'ë ta usak tī. Pe, ame'ë ta jurujar katu ehe. ⁴⁶ Pe, amō ta oho. Parise ta

koty oho. Pe, Jesu mukwera ame'e rehe har ame'e ta pe a'eta pandu. ⁴⁷Pe, parise ta jy'ar oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta namō johu jy'ar. Pe, pandu pandu a'eta jupe:

—Myja me'e peme'e ma'eha jamukanim ta my? Marā ka ym amō ma'eha. Ame'e ke upa peme'e sawa'e ma'ema'e ixo. ⁴⁸Ame'e ke jamuputu'u ym rahā, upa ngā jurujar katu ta ehe my. Pe, homa awa tama'e kapitā ta parahy ta. Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke upa ta a'eta mai. Jande ngi jande-ma'e ywy ke a'eta jo'ok ta tī — aja a'eta jupe.

⁴⁹Pe, amō pandu. Her Kái. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū a'e. Ame'e warahy 'ar rahā, pa'i keruhū a'e. Kuja a'e pandu:

—Mā! Pekwa ym ma'e ke! ⁵⁰Jande johu homa awa tama'e sonda ta jukwa rahā, katu ym. A'erehe petei sawa'e manō rahā, johu jande ke ame'e ta jukwa ym ta. Ame'e ke pekwa ym my — aja ngā pe Kái pandu. ("Petei sawa'e manō" aja pandu rahā: "Jesu manō ta me'e te'e" aja mujekwa.)

⁵¹[Aja me'e a'e pandu tipe. Ukwa katu ym panduha ke. Ame'e warahy 'ar rahā, jundéu awa tama'e pa'i keruhū a'e. A'erehe Tupā mujekwa ame'e ke a'e pandu katu u'am. A'erehe ukwa katu ym panduha ke. Kuja riki Jesu ke amō ta jukwa ta. Pe, jundéu awa ta manō ym ta. ("Manō ym ta" aja pandu rahā: "Mupyraraha renda pe oho ym te ta" aja mujekwa katu.) ⁵²Jesu manō, a'erehe jundéu awa ta jō manō ym ta my. Anī. Ame'e jō ym. Jesu manō, a'erehe upa amō awa ta manō ym ta tī. Tupā ra'yr ta aja me'e ta amō koty koty ixo. Ame'e ta manō ym ta tī. Tupā ra'yr ta aja me'e ta amō koty koty ixo. Peteihar aja johu ngā ixo, aja mujy'ar. A'erehe Jesu manō tī. ("Manō ym ta" aja pandu rahā: "Mupyraraha renda pe oho ym te ta" aja mujekwa katu.)]

⁵³Pe, a'engi Jesu ke jundéu awa tama'e kapitā ta jukwa tar katu. "Mā peja Jesu ke jajukwa" ame'e ke a'eta pandu pandu a'eta jupe. ⁵⁴A'erehe Jundéi ywy pe Jesu ixo rahā, heta ame'e ta rupi a'e wata ym. Pe, amō koty a'e oho. Amō ok ta pe oho. Her Epari ok ta. Ame'e riki awa nixói te ame'e rake ihī. A'ep jumu'eha ta namō a'e pyta.

⁵⁵Pe, ngā mi'u matyriha rehe uhyk Tate. Her Pasuko. Arahā jundéu awa ta imi'u matyr. Jumuhury ngā. Pe, amō amō ok ta ngi Jerusarē ok ta pe heta ngā uhyk oho. A'ep imi'u matyriha uhyk ym rahā we, jahuk ngā. Moise mupinim, aja jahuk. Aja rahā, Tupā ruwa koty ipy'a juhyk, aja saka ixo, aja ngā ukwa. ⁵⁶Arahā Jesu ke ngā kekar kekar ixo tipe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta jy'ar rahā, pandu pandu ngā jupe:

—Myja ta my? Kome'e ngā mi'u matyriha rehe Jesu usak ym ta uwyr my? Uwyr ym ta my? — aja ngā jupe.

⁵⁷Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu. Parise ta pandu tī. Kuja:

—Jesu rehe pesak rahā, jande pe pepandu pejur. Aja rahā, a'e ke japyhyk ta jaho — aja ngā pe pandu.

Ma'e pihe katu ame'e ke Jesu py rehe Mari jyhē

(Matéu 26.6-13; Mak 14.3-9)

12 ¹Pasuko 'ar rehe uhyk ym we rī. Heta we ta ukwer rī. Kuja, awa po wajar petei ukwer we ta rī. Pe, Mbeta ok ta pe Jesu oho. A'ep Rasaro ixo. Jesu mukwera ame'e ke a'e. ²A'ep pe har ta imi'u moī ipe. Mar amō moī moī ngā pe. Jesu namō ma'e u'uha renda pe Rasaro wapyk uī. ³Pe,

ita parasuku ra'yr ke Mari pyhyk. Ta'yr riki. Kuja meiju rit ihĩ. Ma'e jumupiheha ihĩ ipe. Her na. Hepy te hũ ame'e ke. Ame'e ke Jesu py rehe a'e jyhẽ. Pe, jutuwa pe juhyk. Upa hok wyr rupi piheha uhãi oho. ⁴Pe, jumu'eha ta ngi har amõ pandu. Jun Ikario ke. A'e riki Jesu ruwajan ta ke muhyk ta werur ehe. Ame'e pandu:

⁵—Mã! Jumupiheha upa mujaxer. Ame'e ke muhepy rahã, tamatarer pyhyk hũ ta tipe. Pe, ame'e tamatarer ke ima'e ym te ame'e ta pe me'e me'e katu. Aja rahã katu ta tipe — aja Jun pandu.

Jumupiheha hepy hũ. Kuja, 300 wera rahã, amõ paraky. Pe, ame'e tamatarer pe ame'e jumupiheha jo'ok katu. Hepy te hũ. ⁶Aja me'e Jun pandu rahã, ima'e ym te ame'e ta pe a'e me'e tar katu. Anĩ. Aja ym. Mukanĩha a'e. A'e riki tamatarer ryr rahoha ke. Pe, ame'e ngi a'e te'e jo'ok jo'ok. Pe, ima'e ke rehe jõ ma'e muhepy hepy. (Amõ we tamatarer hyru pe matyriha a'e putar, a'erehe kũjã rehe har je'e je'e a'e.) ⁷Pe, Jesu pandu:

—Mã peja Mari rehe har peje'e je'e ym. Ihẽ rete ke amõ ta mou ta raho. (Aja riki jundéu awa ta. Amõ manõ, pe, hete ke mupihe. Pe, mou.) Ihẽ ke mou ym we rĩ. Mou ta raho. Mou ym rahã we, ihẽ ke Mari mupihe. Mou apo, ame'ẽja saka. ⁸Ima'e ym te ame'e ta pe tamatarer ke peme'e me'e tar katu rahã, pete'e ixo. Aja te'eha ixo. Ihẽ anĩ. Aja te'eha pehẽ namõ ihẽ axo ym ta, a'erehe kũjã ma'eha katu — aja ngã pe pandu.

Rasaro ke amõ ta jukwa tar katu tĩ

⁹Mbeta ok ta pe Jesu ixo, aja heta jundéu awa ta hendu. A'erehe a'eta oho ixoty. Jesu rehe a'eta usak oho. A'e ke rehe jõ ym. Rasaro rehe a'eta usak oho tĩ. Jesu mukwera ame'e ke a'e. ¹⁰⁻¹¹A'erehe heta jundéu awa ta jurujar katu ehe, Jesu rehe. A'erehe jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe: “Rasaro ke jajukwa jaho” aja a'eta jupe. Jesu rehe ngã jurujar katu rahã, jundéu awa tama'e kapitã ta koty ngi a'eta tyryk oho. (Jesu kotyhar wan ta.) A'erehe Jesu rehe jyty'ym, a'erehe Rasaro ke jukwa tar katu tĩ.

Jerusarẽ ok ta pe Jesu uhyk oho

(Matéu 21.1-11; Mak 11.1-11; Ruk 19.28-40)

¹²Ame'e ku'e rahã, Jerusarẽ ok ta pe Jesu uwyr ixo, aja heta te hũ ngã hendu. Pasuko 'ar rahã, ngã mi'u matyriha rehe ngã uwyr. Jesu uwyr ta aja ngã hendu. ¹³A'erehe pindo ro aja me'e ngã mondok. Ame'e ke namõ Jesu rehe ngã usak oho. (Aja rahã, kapitã keruhũ jumai ym ha rupi kotur, aja mujekwa katu.) Hãta pandu pandu oho:

—Tupã riki katu te me'e ke. Sawa'e te je'eha rupi uwyr ame'e ke nde. Mã peja Tupã usak katu nde rehe. Mã peja jundéu awa tama'e kapitã keruhũ rehe a'e usak katu tĩ — aja heta ngã pandu pandu.

¹⁴Pe, jumen ke Jesu mahem. Ame'e 'ar pe a'e wapyk. Tupã paper rehe ymanihar panduha ihĩ, aja a'e oho. Kuja:

¹⁵“Siã ok ta pe har ta! Pekiye ym pehẽ!

Pehẽma'e kapitã keruhũ petur ixo apo 'y.

Jumen ra'yr 'ar pe uwyr ixo” aja Tupã je'eha rehe panduha ihĩ. (“Siã ok ta pe har ta” aja pandu rahã: “Jerusarẽ ok ta pe har ta” aja mujekwa.)

¹⁶ Arahā ame'e panduha ke jumu'eha ta ukwa ym. Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho rahā, ame'e panduha ihī ame'e ke ukwa ukwa ixo. Tupā je'eha rehe panduha ihī, aja a'eta ma'ema'e ipe. Ame'e ke ukwa ukwa ixo tī.

¹⁷ Itakwar keruhū ngi Rasaro ke Jesu pukái. Pe, mukwera katu. Arahā Jesu namō heta ngā ixo. Ame'e ta mukweraha rehe usak. Ame'e rehe har a'eta pandu pandu ngā pe. ¹⁸ Ame'e ke rehe ngā hendu. Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke Jesu ma'e. Aja riki. A'erehe a'eta usak ehe oho, Jesu rehe. ¹⁹ Pe, parise ta pandu pandu a'eta jupe:

—Pesarahā! Ixoty upa ngā oho rī. Katu ym jande pe. Marā ka ym ixoty ngā jy'ariha jamukanīha! — aja a'eta jupe. (A'erehe jyty'ym ehe, Jesu rehe.)

Amō awa ta Jesu rehe usak tar katu

²⁰ Ngā mi'u matyriha rehe amō awa ta oho. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke. Ngere ywy pe har ta ke ame'e ta. Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī oho. Jerusarē ok ta pe moī moī oho. ²¹ A'ep ame'e ta Siri rehe usak rahā, pandu ipe:

—Sa'e! Jesu rehe jasad tar katu — aja ipe.

[Siri riki Mesái ok ta pe har kwe. Ame'e ok ta Ngariréi ywy rehe ihī.] ²² Pe, Siri Andere pe pandu oho. A'engi Jesu pe mokōihar ta pandu oho:

—Nde rehe amō awa ta usak tar katu — aja.

²³ Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Ihē katu te me'e ke, aja Tupā mujekwa ta. (Ame'e ke peme'e amō awa ta ukwa ta tī.) Ame'e angaha ke rehe uhyk apo. Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. ²⁴ Ko ihē apandu pehē pe. Ahúi aja me'e ra'ī peteihar jō ixo. Jytym ym rahā, peteihar jō ixo. Jytym rahā, hywōi ta. I'a hū ta. Aja ihē tī. Ihē ke amō ta jukwa ta. Ihē rete mou ta raho. (Ha'ī jytym, ame'eja saka.) Pe, ihē akwera katu ta ahem. A'engi ihē rehe jurujar katu ta ngā. Pe, ihē kotyhar ta heta hū ta. (I'a heta hū, ame'eja saka.) ²⁵ Amō pandu: “Jesu rehe ihē ajurujar katu, a'erehe amō ta ihē ke jukwa tar katu. Anī. Amanō tar ym. A'erehe ajurujar katuha ke ahijar ta” aja. Aja rahā, a'e te'e manō ta kŷ. Tupā namō ixo ym ta. Amō pandu: “Kome'e ywy keruhū pe axo. Jesu rehe ajurujar katu, a'erehe ihē ke amō ta jukwa tar katu. Jesu putar rahā, ihē amanō ta. Ihē ajurujar katuha ke ahijar ym ta” aja. Aja rahā, Tupā namō a'e ixo katu ta. ²⁶ Ihēma'e miasu aja amō ixo tar katu rahā, mā peja ihē apandu ame'e ke ema'ema'e katu. Pe, ihē axo ame'e pe ihēma'e miasu ta ixo ta tī. Ihē apandu ame'e ke amō ma'ema'e rahā: “A'e katu te ame'e ke a'e” aja ihē pái keruhū pandu ta — aja Jesu pandu.

Manō ame'e rehe har Jesu pandu

²⁷ A'e pandu tī:

—Apyai te ihē apo. Myja ta ihē apandu my? Kuja my: “Papa! Ihē apyraraha ngi ihē ke ejo'ok” aja my? Anī. Aja me'e ihē apandu ym ta. Ihē apyraraha ihē apyhyk ta. A'erehe kome'e ywy keruhū pe ihē ajur. ²⁸ “Papa! Ihē apyrara ta axo. Ame'e ke ngā ukwa rahā: “Tupā! Ne jō riki katu te me'e ke' aja emupandu ngā ke” — aja ipái pe Jesu pandu.

Pejot ywa ngi panduha uwyr:

—“Ihē riki katu te me'e ke” aja ngā ke ihē amupandu. (Aja rahā: “Ne jō riki katu te me'e ke” aja ihē rehe har ngā pandu ta.) Aja amō we ihē amupandu ta tī — aja.

²⁹ A'ep heta ngā ixo. Ame'e je'eha rehe ame'e ta hendu rahā, pandu naī:

—Mā! Tupā tyapu hū — aja.

Amō ta pandu:

—Anī. Tupā je'eha rahoha pandu ipe — aja naī.

³⁰ Jesu pandu:

—Anī. Ihē pāi pandu. Tupā pandu. Ihē ke a'e muhury tar katu, a'erehe aja me'e a'e pandu my? Anī. Aja ym. Ihē ke a'e muwyr aja ihē rehe har pejurujar katu te we ta rī. A'erehe aja me'e Tupā pandu. ³¹ Apo Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta pe Tupā pandu ta: "Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Katu ym pehē" aja. Tupā rehe ipy'a ym ame'e tama'e kapitā pehī. Satana a'e. (Ājā ramūi a'e tī.) Ame'ema'e pyrātāha ke Tupā muputu'u ta kŷ tī. ³² Pe, ihē ke amō ta mujar ta mu'am. Pe, heta kome'e ywy keruhū pe har ta ke ihē koty amujy'ar ta — aja Jesu pandu.

³³ [Aja me'e a'e pandu rahā, myra ngā mupia ame'e ke rehe a'e manō ta, aja mujekwa ngā pe.] ³⁴ Pe, ngā pandu:

—Tupā je'eha rupi uwyr ame'e ke uhā te hū, aja Tupā je'eha rehe panduha ihī. Aja jande jakwa. Tupā je'eha rupi uwyr ame'e ke myra ngā mupia ame'e ke rehe manō ta kŷ, aja nde erepandu tī. Kirisutu ke a'e. (Manō ta ame'e ke uhā te hū aja saka.) Mā! Aja rahā, awa riki Tupā je'eha rupi uwyr ame'e ke my? Jakwa ym — aja Jesu pe ngā pandu.

³⁵ A'e pandu:

—Weraha aja pehē namō axo ta. Weraha aja ihē. (Aja rahā, amō we mi Tupā rehe har ihē amu'e katu te we ta rī.) A'erehe ihē axo rahā, ehe har pejumu'e katu te we rī. Pe, pytuniha aja uwyr ta. (Aja rahā, ihē nixōi ta. Aja rahā, amu'e ym ta tī.) Tupā rehe har ukwa ym rahā, myja katu ame'e ke amō ma'e-ma'e my? Ame'e ke ukwa ym. Ixoha katu ym riki. ³⁶ Weraha aja ihē. Ihē axo rahā, Tupā rehe har ihē amu'e rī. Ame'e rehe pejurujar katu. (Aja rahā, ihē kotyhar ta aja pexo ta.) Weraha aja pexo. (Aja rahā, Tupā rehe har pejumu'e ta rī) — aja Jesu pandu ngā pe.

Aja me'e upa pandu rahā, a'e jumukanim oho ngā ngi. (Jundéu awa tamūi ta jukwa tar katu. Manōha angaha rehe uhyk ym we rī, a'erehe jumukanim oho.)

Jundéu awa ta jurujar tar ym ehe

³⁷ Jundéu awa tama'e kapitā ta ruwa koty marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke Jesu ma'ema'e hū tipe. A'eta jurujar ym ehe. ³⁸ Pe, yman Isai mupinim, aja me'e uhyk. Isai riki ymanihar Tupā je'eha pandu ame'e ke a'e. Kuja a'e mupinim:

"Tupā! Myrandu japandu, ame'e ke rehe jurujar ym awa. Ngā pe nema'e pyrātāha nde eremujesak. Nde rehe jurujar ym awa tī" aja Isai mupinim.

³⁹⁻⁴⁰ Pe, jundéu awa ta jurujar ym ehe. Jesu rehe har amō we Isai mupinim. Ame'e pandu ame'e ke rehe uhyk apo tī.

"Ngā ke Tupā muma'a ym. Aja rahā, usak ym ma'e ke ngā.

Ngā ukwaha ke a'e mukanim tī. Aja rahā, ma'e ke ukwa ym ngā tī.

Ixoty ipy'a ke ngā muruwak ym mondo. A'erehe ame'e ta ke Tupā muhā ym" aja Isai mupinim.

Ame'e ke rehe uhyk apo tĩ. A'erehe jundéu awa ta jurujar ym ehe, Jesu rehe.

⁴¹Yman Jesu nixói rahā, Jesuma'e pyrātāha rehe Isai usak, ame'ēja saka. A'erehe aja me'e a'e mupinim. Yman Tupā'ā mujekwa ame'e ke Isai mupinim.

⁴²Amō ta anĩ. Heta jundéu awa tama'e kapitā ta jurujar katu ehe, Jesu rehe. Anĩ. Parise ta ngi ame'e ta kyje. A'erehe ngā hetaha ta pe ame'e ta pandu ym. Parise ta ukwa rahā, pandu ta: "Jy'ariha renda pe pejyar ym te ta apo 'y" aja. Ame'e ke kapitā ta putar ym. Jy'ar katu te we ta rĩ, a'erehe: "Jesu rehe jajurujar katu" aja ngā hetaha ta pe ame'e ta pandu ym. ⁴³Ame'e ta ma'e putar katu tĩ. "Mā! Pehē katu" aja sawa'e ta pandu. Ame'e ke i'ar koty te we putar katuha. "Pehē katu" aja Tupā pandu, ame'e ke putar we.

Jesu je'ēha rupi Tupā pandu pandu ta ngā rehe har

⁴⁴Ngā pe hātā Jesu pandu:

—Ihē rehe amō jurujar katu rahā, ihē rehe jō jurujar katu. Anĩ. Ihē ke muwyr, ame'e ke rehe a'e jurujar katu tĩ. ⁴⁵Ihē rehe amō usak rahā, ihē ke muwyr ame'e ke rehe usak tĩ, ame'ēja saka tĩ. ⁴⁶Weraha aja ihē ajur. Kome'e ywy keruhū pe ihē ajur. (Aja rahā, Tupā rehe har ihē amujekwa ajur.) Pe, ihē rehe jurujar katu ame'e ta pytuniha aja ixo ym. ("Tupā rehe har akwa ym" aja ixo ym ta.) ⁴⁷Ihē apandu ame'e ke rehe amō hendu ym rahā, ehe har ihē apandu ym ta. "Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e" aja apandu ym ta. Ehe har aja me'e ihē apandu ym ajur. Anĩ. Kuja riki. Ame'e ta ke ihē amuhā katu ajur. ⁴⁸Ihē ke amō putar ym. Ihē apandu ame'e ke rehe hendu ym tĩ. A'erehe 'ar rehe angaha uhyk rahā, Tupā pandu ta. "Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Katu ym nde" aja ta. ⁴⁹Jete. Ihēma'e akwa katuha jō ihē apandu my? Anĩ. Aja ym. Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. "Ma'e ihē apandu ta my" ame'e ke a'e riki mujekwa ihē pe. Ihē pe je'ēha muwyr tĩ. ⁵⁰A'e pandu ame'e ke rehe amō hendu katu rahā, ame'e ke a'e muhā katu ta. Aja ihē akwa katu. A'erehe ihē pái keruhū pandu ame'e ke ihē apandu katu ngā pe tĩ — aja Jesu pandu.

Y pe jumu'eha ta py ke Jesu kutuk

13 ¹Peteĩ ukwer rahā, Pasuko 'ar rahā, imi'u matyriha rehe uhyk ta. Kome'e ywy keruhū Jesu hijar ta oho. Ipái koty oho ta. Ame'e angaha rehe uhyk oho 'y. Aja a'e ukwa katu. Kome'e ywy keruhū pe ima'e jumu'eha ta ixo. Ame'e ta rehe aja te'eha a'e ipy'a katu. Upa ym ame'e.

²Pytun ramō rahā, ma'e ke Jesu u'u uĩ, jumu'eha ta namō. Huwajan ta ke Jesu rehe Jun muhyk ta werur. Ame'e ke Jun py'a rehe Satana upa moĩ. (Ājā ramūi a'e.) Jun riki Simā Ikario ra'yr. ³Upa pyrātāha ke ipái keruhū muwyr ipe, Jesu pe. Ame'e ke a'e ukwa katu. Tupā ngi a'e uwyr. Ixoty a'e jywyr ta oho, aja a'e ukwa katu tĩ. ⁴Pe, Jesu pu'am. Kamixa i'ar rupi har jo'ok. Iwyr rupi har pete'e ihĩ. Pe, y juhykiha ke ixu'a rupi a'e pukwar. (Aja rahā te'e paraky ame'e ma'eha aja a'e ma'e.) ⁵Pe, mbasi pe y ke a'e moĩ. Pe, jumu'eha ta py ke a'e kutuk, y pe. Upa kutuk rahā, y juhykiha pe muxikā. ⁶Pe, Simā Petu rehe uhyk rahā, Petu pandu:

—Sawa'e! Ihē py nde erekutuk ta my tĩ? — aja ipe.

⁷—A'e tỹ. Ma'erehe nde py ihē akutuk ta my? Ame'e ke nde erekwa ym we rĩ. A'engi nde erekwa ta — aja ipe.

⁸—Mā! Ihē py nde erekutuk ym te ta! (Mā! Te'e paraky ame'e ma'eha aja nde erema'e ym ta ihē pe. Ame'e ke aputar ym) — aja Jesu pe.

—Nde py ihē akutuk ym rahā, ihēma'e jumu'eha aja ym ta nde — aja Petu pe.

⁹—Sawa'e! Aja rahā, ihē py jō ekutuk ym. Anī. Upa ekutuk. Ihē po ekutuk tī. Ihē ruwa aja tī. Ihē py tī. Upa ekutuk — aja Simā Petu pandu.

¹⁰—Y pe amō upa jahuk rahā, xi'a ym awa. Amō we jahuk ym ta awa. Ipy jō a'e kutuk katu. Upa katu te pehē py'a juhyk, aja pexo. Anī. Pehē ngi har peteihar jō ipy'a juhyk ym, aja me'e ixo — aja Jesu ipe.

¹¹[Huwanan ta ke amō muhyk ta werur ehe, ame'e rehe har Jesu ukwa. A'erehe a'e pandu: "Upa katu te pehē py'a juhyk, aja pexo. Anī. Pehē ngi har peteihar jō ipy'a juhyk ym, aja me'e ixo" aja pandu. (Ame'e riki Jun.)]

¹²Jumu'eha ta py upa kutuk rahā, kamixa i'ar rupi har ke Jesu munde tī. Pe, henda pe a'e wapyk oho tī. A'e pandu a'eta pe:

—Ma'erehe pehē py ihē akutuk my? Ame'e ke pekwa my? Pehē pe amujekwa ta. ¹³"Ngā mu'eha nde" aja ihē pe pepandu. "Ihēma'e sawa'e te" aja ihē pe pepandu tī. Aja me'e ko ihē tī. A'erehe aja me'e pepandu rahā, katu tiki. ¹⁴Pehēma'e sawa'e te ihē. Pehēma'e mu'eha ihē tī. Pehē py ke ihē akutuk ramō. ¹⁵Te'e paraky ame'e ke aja pehē pe ihē ama'e tī. Aja rahā, aja pema'ema'e pehē jupe tī. Te'e paraky ame'e ta aja pema'ema'e pehē jupe tī. ¹⁶Pesarahā! Ijar 'ar koty te we miasu katuha my? Anī. Aja ym. Myrandu mondo ame'e 'ar koty te we myrandu rahoha katuha my? Anī. Aja ym tī. (A'erehe ihē 'ar koty te we pehēma'e katuha my? Anī. Aja ym tī. Aja rahā ihē aja pehē tī. Te'e paraky ame'e ta aja pema'ema'e ta me'e te'e tī.) ¹⁷Apo ihē apandu ramō, ame'e rehe har pekwa katu. Aja me'e te'e paraky ame'e ta aja pema'ema'e rahā, pehē rury katu ta pexo.

¹⁸—Pehē py'a juhyk, aja apandu ramō. Upa katu te pehē rehe har apandu ym. Ihē katu asak ame'e rehe har ihē akwa katu. Pe, Tupā je'eha rehe panduha ihī. Aja uhyk ta me'e te'e. Kuja:

"Ihē namō ma'e ke u'u. A'e riki ihē ruwanan wan uwak oho" aja panduha ihī.

¹⁹—Aja uhyk ym rahā we, ame'e ke ihē apandu pehē pe. Aja rahā, ame'e rehe uhyk rahā, ihē rehe pejurujar katu ta. Ihē ke Tupā muwyr. Aja me'e ke ihē. Upa akwa katu. Ame'e ke rehe pehē pejurujar katu ta tī. ²⁰Ko jetechar te ke ihē apandu pehē pe. Ihē amondo ame'e ke rehe amō ipy'a katu rahā, ihē rehe a'e ipy'a katu tī. Ihē rehe amō ipy'a katu rahā, ihē ke muwyr, ame'e ke rehe a'e ipy'a katu tī. (Tupā rehe tī) — aja Jesu pandu.

Huwanan ta ke Jesu rehe Jun riki muhyk ta werur

(Matéu 26.20-25; Mak 14.17-21; Ruk 22.21-23)

²¹Jesu upa pandu rahā, pyai te hū. Kuja a'e mujekwa:

—Ko jetechar te ke ihē apandu pehē pe. Pehē ngi har peteī ihē ruwanan ta ke ihē rehe muhyk ta werur — aja Jesu.

²²Pe, jumu'eha ta ma'ā ma'ā a'eta juehe. Awa rehe har a'e pandu my, ame'e ke a'eta ukwa ym te. ²³Jumu'eha ta ngi har amō wapyk uī. Jesu rake wapyk uī. Jesu ipy'a katu ehe ame'e ke a'e. ²⁴Ame'e pe ipo te'e Simā Petu pandu:

—Awa rehe har Jesu pandu my? Ame'e ke eme'u ipe — aja Simā ipo te'e.

²⁵Pe, ame'ē jumu'eha oho we ixoty, Jesu koty. Pe, pandu ipe:

—Sawa'e! Awa rehe har nde erepandu my? — aja Jesu pe.

²⁶Jesu pandu:

—Ma'e rykwer pe mbeju ke ihē amururu ta. Ame'ē ke amō pe ihē ame'ē ta. Ehe har ihē apandu — aja ipe.

Pe, mbeju ke a'e pyhyk. Ma'e rykwer pe mururu. Pe, Jun pe a'e me'ē. A'e riki Simā Ikario ra'yr. (Aja ihē pe Jesu mujekwa. A'erehe Jesu rehe huwajan ta ke Jun riki muhyk ta werur, aja akwa. Ihē Juā.) ²⁷Pe, mbeju ke Jun pyhyk rahā, pahar ipy'a rehe Satana ihī. (Ājā ramūi ke a'e.) Pe, Jesu pandu ipe, Jun pe:

—Ma'e ke nde erema'e ta, ame'ē ke pahar ema'e eho — aja ipe.

²⁸A'ep wapyk uī ame'ē ta ukwa ym. Ma'erehe aja Jesu pandu my, ame'ē ke ukwa ym. ²⁹Tamatarer usakiha ke Jun. A'erehe ngā mi'u matyriha rehe amō we ma'e ke jo'ok ta me'ē te'e, aja Jesu pandu ipe, aja amō amō jumu'eha ta ukwaha a'eta jupe naī. Amō ta kuja ukwaha a'eta jupe naī tī. Ima'e ym te ame'ē ta pe ma'e ke Jun me'ē me'ē, aja Jesu pandu ipe, aja ukwaha a'eta jupe naī tī. ³⁰Mbeju ke Jun upa pyhyk rahā, a'e uhem oho. Pytun riki.

“Pepy'a katu pehē juehe pexo.” Ame'ē panduha pyahu ame'ē ke.

³¹Jun uhem oho rahā, amō jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Apo ihē katuha ke Tupā mujekwa ta pehē pe. Tupā katuha ke ihē riki amujekwa ta tī. Ihē ma'eha namō amujekwa ta pehē pe.

³²Pe, Tupāma'e pyrātāha ke ihē amujekwa rahā, apo a'e atu ihēma'e pyrātāha ke mujekwa ta tī. ³³Ihē ra'yr ta aja pehē. Pehendu katurahā! Pehē namō yman ym ta ihē axo apo 'y. Ihē ke pekekar ta pexo kȳ. Amukwehe jundéu awa ta pe kuja ihē apandu: “Ihē aho ame'ē pe peho ym ta” aja. Apo aja me'ē pehē pe ihē apandu ta tī.

³⁴—Panduha pyahu ame'ē ke ihē apandu pehē pe apo. Kuja: “Pepy'a katu pehē juehe pexo.” Pehē rehe ihē apy'a katu. Aja pepy'a katu ta me'ē te'e pehē juehe pexo tī. ³⁵Pepy'a katu pehē juehe pexo rahā, pehē riki ihēma'e jumu'eha ta ke, aja amō ta ukwa katu ta tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Petu te'e pandu ta, ame'ē ke Jesu mujekwa

(Matéu 26.31-35; Mak 14.27-31; Ruk 22.31-34)

³⁶Simā Petu pandu:

—Sawa'e! My nde ereho ta my? — aja Jesu pe.

—Ihē aho ame'ē pe marā ka ym ihē raikwer rupi nde erehoha. Yman te rahā, ihē raikwer rupi nde ereho ta kȳ tī — aja Petu pe.

³⁷Petu pandu ipe:

—Sawa'e! Ma'erehe nde raikwer rupi ihē aho ym ta my? Ihē amanō ta, aja rahā, nde ke amō ta jukwa ym ta — aja Jesu pe.

³⁸—Nde eremanō ta my? Anī. Ko jetehar apandu nde pe. Sapukái je'ē ym rahā we: “Jesu rehe har akwa ym ihē” aja ihē rehe har te'e nde erepandu ta. Mahapyr aja me'ē te'e nde erepandu ta — aja Petu pe Jesu pandu.

Ipái koty ohoha Jesu mujekwa

14 ¹Jesu pandu tī:

—Mā peja pepyai ym. Pejumupyai ym tī. Tupā rehe pejuruja katu. Aja rahā, ihē rehe pejuruja katu tī. ²Ihē pái renda pe mâte hū ok ta ke ihī.

Aja ym rahã, ihẽ apandu ym ta tipe. Mãte hũ ihĩ. A'ep upa katu te ihẽ amoĩ ta. Upa katu te ihĩ ta. ³Pe, upa rahã, ihẽ ajywyr ta. Pe, ihẽ namõ pehẽ ke ihẽ araho ta kÿ. Ihẽ axo ame'ẽ pe pexo katu ta kÿ tĩ. ⁴Ihẽ aho ta, ame'ẽ pe pehoha pekwa katu pexo — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

⁵Tome pandu:

—Sawa'e! My nde ereho ta my? Jande jakwa ym. A'erehe jahoha jakwa ym tĩ — aja ipe.

⁶Jesu pandu:

—Ihẽ rehe amõ jurujar katu rahã jõ, a'ep oho ta. Ihẽ riki jetehar te ke Tupã rehe har ihẽ amujekwa. Ihẽ riki awa ta ke ihẽ amuhã katu ta. Ihẽ rehe amõ jurujar ym rahã, ihẽ pái renda pe oho ym te ta awa. ⁷Apo ihẽ rehe har pekwa katu. A'erehe ihẽ pái rehe har pekwa katu ta tĩ. Apo har kupe koty ehe har pekwa. Pesak ehe tĩ — aja jumu'eha ta pe.

⁸Siri pandu ipe:

—Sawa'e! Nde pái keruhũ jande pe emujesak! Aja rahã, a'ewan apo — aja ipe.

⁹Jesu pandu:

—Siri! Yman riki pehẽ namõ ihẽ axo. Ihẽ rehe har nde erekwa ym my rĩ? Ihẽ rehe amõ usak rahã, ihẽ pái rehe usak tĩ, ame'ẽja saka tĩ. A'erehe: “Nde pái keruhũ jande pe emujesak” aja ym epandu. ¹⁰Ihẽ pái namõ ihẽ juehe katu ihẽ axo. Aja nde erejurujar katu my — aja Siri pe pandu.

Pe, jumu'eha ta pe a'e pandu tĩ:

—Pehẽ pe ihẽ apandu ame'ẽ ke ihẽ jeje apandu. Anĩ. Aja ym. Ihẽ namõ ihẽ pái ixo. A'e riki ihẽ ama'ema'eha ke mujekwa. ¹¹Ihẽ pái namõ ihẽ juehe katu ihẽ axo. Ame'ẽ ke rehe mã peja pejuruja katu. Ame'ẽ ke rehe pejuruja ym rahã, marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e katu. (Ame'ẽ ke rehe pesak.) A'erehe mã peja ihẽ rehe pejuruja katu. ¹²Ko ihẽ apandu pehẽ pe. Ihẽ rehe amõ jurujar katu rahã, ihẽ aja marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu ta tĩ. Jete. Ihẽ pái koty ihẽ aho ta, a'erehe ihẽ 'ar koty te we marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu ta tĩ. Ihẽ aho rahã, pyrãtãha ke a'e muwyr ta, a'erehe ihẽ 'ar koty te we ma'e katu ame'ẽ ke amõ ma'ema'e katu ta tĩ.

¹³—Ihẽ aputar aja pepandu ame'ẽ ke ihẽ amuwyr ta pehẽ pe. Aja rahã, ihẽ páima'e pyrãtãha ke ihẽ amujesak ta pehẽ pe. Ta'yr ke ihẽ. ¹⁴Ihẽ aputar aja upa ihẽ pe pepandu rahã, ihẽ amuwyr ta pehẽ pe — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Tupã'ã ke ipái muwyr ta

¹⁵A'e pandu tĩ:

—Ihẽ rehe pepy'a katu rahã, ihẽ je'ẽha rehe pehendu katu ta. ¹⁶Ihẽ pái pe ihẽ apandu ta. Pe, amõ pehẽ namõ ma'e ke ma'ema'e, ame'ẽ ke a'e muwyr ta pehẽ pe. ¹⁷I'ã ke ame'ẽ. Jetehar te ke Tupã rehe har a'e mujekwa ta. Pehẽ namõ aja te'eha a'e ixo ta. Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pe a'e muwyr ym te ta. I'ã ke muwyr ym te ta. Tupã rehe har a'eta ukwa ym. A'erehe ame'ẽ ta pe muwyr ym te ta. Pehẽ anĩ. Tupã rehe har pekwa katu. Pehẽ namõ a'e ixo. Pehẽ py'a rehe a'e ihĩ katu tĩ. A'erehe ehe har pekwa katu pexo.

¹⁸—Pehẽ jeje pexo aja ihẽ amupyta ym ta pehẽ ke. Pehẽ koty ihẽ ajywyr ta. ¹⁹Heta ym ukwer rahã, ihẽ rehe amõ ta usak ym ta. Tupã rehe ipy'a ym

ame'e ta usak ym te ta ihē rehe. Pehē anī. Ihē rehe pesak katu ta kŷ tī. Ihē ruhā te hū aja ihē axo, a'erehe pehē ruhā te hū aja pexo ta tī. ²⁰Ihē akwera katu ahem rahā, ihē rehe pesak ta kŷ tī. Arahā ihē pái namō ihē juehe katu ihē axo, ame'e ke pekwa katu ta. Ihē namō pehē juehe katu pehē pexo, ame'e ke pekwa katu ta tī.

²¹—Ihē je'ēha ke amō ukwa, pe, hendu katu ehe rahā, ame'e riki ihē rehe ipy'a katu ame'e ke. Ihē rehe amō ipy'a katu rahā, ame'e rehe ihē pái ipy'a katu ta tī. Ihē aja tī. Apy'a katu ehe tī. Pe, ihē juehe har ihē amujekwa katu te we ta ipe rī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

²²Pe, amō Jun pandu. [Jun Ikario ame'e anī. Amō Jun.] Kuja pandu:

—Sawa'e! Jande pe nde rehe har nde eremujekwa ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta pe nde rehe har nde eremujekwa ym ta. Myja ame'e my? — aja Jesu pe.

²³A'e pandu:

—Ihē rehe amō ipy'a katu rahā, ihē je'ēha rehe hendu katu ta tī. Ihē pái ipy'a katu ta ehe tī. Ame'e namō ihē pái pyta ta ixo tī. Ihē aja tī. Ipy'a rehe apyta ta tī. ²⁴Ihē rehe amō ipy'a ym rahā, ihē je'ēha rehe hendu ym ta tī. A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta ukwa ym ihē rehe har. Ihē apandu ame'e ke rehe jō pehendu. Anī. Ihē pái pandu ame'e ke rehe pehendu tī. Ihē ke a'e muwyr.

²⁵—Pehē namō ihē axo rahā, upa Tupā'a rehe har ihē apandu pehē pe. ²⁶A'e riki pehē namō ma'ema'e ame'e ke a'e. Upa ma'e ke a'e mu'e ta pehē pe. Upa ihē apandu ame'e ke a'e mujekwa ta pehē pe tī. Ma'e ke peharái rahā, ame'e ke a'e mujekwa ta pehē pe. Ihē je'ēha rupi I'ā ke Tupā muwyr ta kŷ. A'e riki mu'e katu ta pehē ke.

²⁷—Pehē py'a ke ihē amuhury katu ta. Pekyje ym ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta hury. Aja ym ihē amuhuryha. (I'ar koty te we ihē amuhury katuha.) Pejumpyai ym. (Pehē namō aja te'eha ihē axo ta.) A'erehe pekyje ym tī. ²⁸“Ihē aho ta. Pe, pehē koty ihē ajywyr ta” aja ihē apandu ame'e ke rehe rehe pehendu. Ihē 'ar koty te we ihē pái katuha. A'erehe ixoty ihē aho ta. A'erehe mā peja pehē rury katu pexo. Ihē rehe pepy'a katu rahā, pehē rury katu ta. ²⁹Ame'e rehe uhyk ym rahā we, ame'e rehe har upa ihē apandu pehē pe. Pe, ame'e rehe uhyk rahā, pejurujar katu ta ehe. ³⁰Amō uwyr ixo. Tupā rehe ipy'a ym ame'e tama'e kapitā ke a'e. A'e uwyr ixo, a'erehe i'i atu we pehē namō ihē apandu ym ta apo rī. Ihēma'e pyrātāha ke a'e muputu'u ym te ta. ³¹Ihē pái rehe ihē apy'a katu, aja kome'e ywy keruhū pe har ta ukwa ta me'e t'e'e. A'erehe upa a'e pandu ame'e ke ihē ama'ema'e katu. Jaho. Sengi jahorahā — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Juehe har Jesu pandu

15 ¹Jesu pandu:

—Ma'eywa'y aja ihē. Ame'e ma'eywa'y usakiha aja ihē pái. ²Amō amō hymbo rehe i'a ym. Amō amō hymbo rehe i'a katu. Pe, i'a ym ame'e ke usakiha mondok. Pe, i'a katu, ame'e ngi hākājuk aja upa ma'e jaxer ame'e ke mondok. Upa mukatu. Aja rahā, i'a katu te ta. Aja ihē kotyhar ta tī. Amō amō tama'e ixoha katu ym. Ame'e ta ke ihē pái mupyrara ta. (Mondok ame'ēja saka ta.) Amō amō tama'e ixoha katu riki. Ame'e ta ixoha ke ihē pái mukatu

ta tī. Aja rahā, i'ar koty te we ixo katuha. (Aja rahā i'ar koty te we ma'e katu ame'e ke ma'ema'e ta.) ³Ihē apandu ame'e ke rehe pejurujar katu. A'erehe pehē py'a ihē pái juhyk. ⁴Ma'eywa'y rehe hymbo pyta katu rahā, i'a katu ta. Aja ihē namō pehē juehe katu pexo rahā, pexoha katu ta. (Aja rahā i'ar koty te we ma'e katu ame'e ke pema'ema'e ta.) A'erehe mā peja ihē namō pehē juehe katu pexo.

⁵—Ihē riki ma'eywa'y aja saka. Pehē riki ma'eywa rymbo aja saka. Ma'eywa rymbo i'y rehe pyta rahā, i'a katu ta. Aja ym rahā, marā ka ym i'aha. Aja pehē tī. Ihē namō pehē juehe katu pexo rahā, pexoha katu aja pexo. (Aja rahā, i'ar koty te we ma'e katu ame'e ke pema'ema'e katu ta.) Aja ym rahā, marā ka ym pexo katuha. ⁶Ma'eywa'y rehe hymbo katu ym rahā, usakiha ombor ta. Pe, ame'e ke xirik ta oho. Ame'e ke usakiha matyr ta. Pe, hapy ta. Upa ukwái ta. Aja pehē tī. Ihē namō pehē juehe katu aja ym pexo rahā, ihē pái mupyrara ta. ⁷Ihē namō pehē juehe katu pexo rahā, peputar ame'e ke pepandu katu ihē pái pe. Aja rahā, ame'e ke pehē pe a'e muwyr ta. Ihē apandu ame'e ke rehe pehendu katu rahā, aja ta tī. Muwyr ta pehē pe tī. ⁸Kuja ihē pái katuha ke pemujesak ta. Pexoha katu rahā, ame'e ke pemujesak ta. Aja rahā, ihēma'e jumueha ta ke pehē, aja pemujekwa katu ta tī. ⁹Ihē rehe ihē pái ipy'a katu. Aja pehē rehe ihē apy'a katu tī. A'erehe mā peja ihē namō pehē juehe katu pexo. Aja rahā tapijar te'e we pehē rehe ihē apy'a katu. ¹⁰Ihē pái pandu ame'e ke rehe ihē ahendu katu. A'erehe tapijar te'e we ihē rehe a'e ipy'a katu. A'erehe ihē apandu ame'e ke rehe pehendu katu rahā, tapijar te'e we pehē rehe ihē apy'a katu ta tī.

¹¹—Upa aja me'e pehē pe ihē apandu. Aja rahā, ihē rury katuha aja pehē tī. Pehē rury katu te ta tī. ¹²Pesarahā! Pehē pe ihē apandu. Pehē rehe ihē apy'a katu. Aja mā peja pepy'a katu pehē juehe tī. ¹³Ehe katu ame'e ta rehe amō ipy'a katu te rahā, a'e manō ta my. Aja rahā, ehe katu ame'e ta manō ym ta my. Amō rahā, i'ar koty te we ipy'a katuha mujesak. Aja ipy'a katuha rehe amōma'e uhyk ym. ¹⁴Pehē riki ihē rehe katu ame'e ta ke. Ihē apandu ame'e ke rehe pehendu katu rahā, ihē rehe katu ame'e ta ke pehē. A'erehe ihē amanō ta. Aja rahā, mupyraraha renda pe peho ym te ta. Aja pehē rehe ihē apy'a katu te, aja amujekwa ta.

¹⁵—Ijar ma'eha ke te'e paraky ame'e ukwa ym. Pehē anī. Pekwa katu ihē ama'ema'eha. Ihē pái pandu ame'e ke rehe ihē ahendu. Ame'e ke upa katu te pehē pe ihē apandu. A'erehe upa pekwa katu. A'erehe: “Ihēma'e parakyha ta” aja ym pehē pe ihē apandu apo 'y. Anī. Upa pekwa katu, a'erehe: “Ihē rehe katu ame'e ta ke pehē” aja pehē pe ihē apandu ta apo 'y. ¹⁶Ihē ke pehē pejo'ok. Anī. Aja ym. Pehē ke ihē riki ajo'ok. Pe, ihē apandu: “Mā peja katu pexo. Ma'e katu ame'e ke pema'ema'e. Ame'e ke ngā harái ym ta” aja.

—Pe, ihē je'ēha rupi ihē pái pe ma'e ke pepandu rahā, ame'e ke a'e muwyr katu ta pehē pe. ¹⁷Pe, kuja pehē pe ihē apandu: “Mā peja pepy'a katu pehē juehe pexo” — aja Jesu pandu.

Jesu koty har ta rehe amō ta ahy te'e usak

¹⁸ Jesu pandu tī:

—Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta ixo. Pehē rehe ame'e ta ahy te'e usak rahā, kuja pekwa pekwa pexo. Ihē rehe ame'e ta ahy te'e usak py. ¹⁹Pehē riki ame'e

ta kotyhar ta rahā, pehē rehe ame'e ta ipy'a katu ta tipe tī. Ame'e ta ngi har pehē ke ihē ajo'ok. A'erehe ame'e ta kotyhar ta aja ym pehē apo 'y. A'erehe pehē rehe ame'e ta ahy te'e usak. ²⁰Amukwehe ihē apandu ame'e ke pekwa pekwa pexo. Kuja: "Miasu riki ijar 'ar koty te we katuha aja ym" aja ihē apandu. Ihē riki pehē jar ke. A'erehe ihē ke amō ta mupyrara rahā, miasu ta ke mupyrara ta tī. Aja rahā, pehē ke ame'e ta mupyrara ta tī. Ihē apandu ame'e ke rehe ame'e ta hendu katu rahā, pepandu ame'e ke rehe ame'e ta hendu katu ta tipe tī. ²¹Ihē kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē ke amō ta mupyrara ta tī. Pehē rehe hendu ym ta tī. Ihē ke muwyr ame'e rehe har ame'e ta ukwa ym, a'erehe pehē ke mupyrara ta. ²²Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Pe, ihē ajur ym rahā, ihē amu'e ym rahā, ame'e ta ke Tupā mupyrara ym ta tipe. Anī. Ihē ajur riki. Amu'e tī. A'erehe: "Jande jakwa ym ha rupi ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e" aja marā ka ym ame'e ta panduha apo 'y. ²³Ihē rehe amō ahy te'e usak rahā, ihē pái rehe aja tī. Ahy te'e usak ta tī. ²⁴Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe ame'e ta pe Tupā pandu: "A'e tŷ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e" aja. Ame'e ta ruwa koty marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke ihē ama'ema'e tipe. Ame'e ke rehe usak tipe. Anī. Ihē rehe ahy te'e usak. Aja ihē ama'ema'e ym rahā, ame'e ta ke Tupā mupyrara ym ta tipe. Anī. Usak riki. Pe, ihē rehe ame'e ta ahy te'e usak. Ihē pái rehe aja tī. Ahy te'e usak tī. A'erehe ihē pái mupyrara ta. ²⁵Aja Tupā je'eha ke amō mupininim. Aja me'e uhyk. Kuja:

"Ihē rehe amō ta ahy te'e usak."

²⁶—Pehē namō ma'e ke ma'ema'e, ame'e uwyr ta. Tupā'a ke a'e. Ihē pái ngi uwyr ta. Jetechar te ke a'e mu'e ta pehē ke. Ihē pái ngi a'e ke ihē amuwyr ta. Ihē rehe har a'e mujekwa ta. ²⁷Pehē aja tī. Ngā ke amu'e py rahā har ihē namō pexo. A'erehe ihē rehe har pepandu pandu ta ngā pe tī — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

16 ¹A'e pandu tī:

—Upa aja me'e ihē apandu pehē pe. Aja rahā, ihē rehe pejuruja katuha ke pehijar ym ta. ²Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta pandu ta: "Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pejy'ar ym te ta apo 'y" aja. Aja pehē ke a'eta muhem ta ingi. Pe, pehē ke amō ta jukwa ta. Ame'e angaha ke rehe uhyk ta tī. Pehē ke amō ta jukwa rahā, Tupā putar ame'e ke ame'e ta ma'ema'e, aja ame'e ta ukwa a'eta jupe naī. ³Aja me'e pehē pe a'eta ma'ema'e ta tī. Ihē rehe har a'eta ukwa ym. Ihē pái rehe har aja tī. Ukwa ym tī. A'erehe aja me'e pehē pe a'eta ma'ema'e ta tī. ⁴Pepyraraha rehe har ihē apandu. Aja rahā, ame'e angaha ke rehe uhyk rahā, ihē apandu ame'e ke pekwa pekwa ta pexo. Peta kŷ. Aja rahā tapijar te'e we ihē rehe pejuruja katu rī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Tupā'a rehe har Jesu pandu we rī

A'e pandu tī:

—Pehē ke ihē amu'e py rahā, pehē pepyraraha rehe har ihē apandu ym. Pehē namō ihē axo, a'erehe ame'e rehe har ihē apandu ym. ⁵Apo anī. Apo ihē aho ta. Ihē ke muwyr. Ixoty ihē aho ta kŷ. "My nde ereho ta my?" aja ihē pe pehē ngi har pandu ym ta awa. Pekwa katu, a'erehe pandu ym ta awa. ⁶Ihē aho ta, ame'e rehe har apandu. A'erehe pepyai te hū. ⁷Pesarahā! Ihē

aho rahā, pehē pe katu tiki. Ihē aho ym rahā, pehē namō ma'e ke ma'ema'e, ame'ē uwyr ym ta pehē rehe. Tupā'ā ke a'e. Pe, ihē aho rahā, pehē pe a'e ke ihē amondo ta. ⁸Pe, a'e uwyr rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pe ma'e ke a'e mujekwa ta. Kuja mujekwa ta. “Ma'e riki ka'u te'eha ma'ema'eha my? Ame'ē ke jande jakwa katu” aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pandu. Anī. Ukwaha jupe naī, aja Tupā'ā mujekwa ta. Ma'e aka'u te'eha ama'eha ke nixói te ihē pe, aja mujekwa ta tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'e. Ame'ē ta pe Tupā pandu ta: “Mupyraraha renda pe peho ta kŷ” aja. Ame'ē ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pe Tupā'ā mujekwa ta tī. ⁹Ihē rehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jurujar tar ym. Pandu tī: “Japutar ym a'e ke” aja. A'erehe kuja Tupā'ā mujekwa ta. “Ma'e riki ka'u te'eha ma'ema'eha my? Ame'ē ke jakwa katu” aja ame'ē ta pandu. Anī. Ukwaha jupe naī, aja Tupā'ā mujekwa ta. ¹⁰Ihē pái koty ihē aho ta. A'erehe ma'e aka'u te'eha ama'eha ke nixói te ihē pe, aja a'e mujekwa ta tī. Ihē pái koty ihē aho ta. Pe, ihē rehe pesak ym ta tī. ¹¹Tupā rehe ipy'a ym ame'ē tama'e kapitā ixo. Tupā upa pandu: “Nde katu ym. Nde ke amupyrara hū ta kŷ” aja. A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke a'e mupyrara hū ta tī. Aja me'ē Tupā'ā mujekwa ta tī.

¹²—Amō we pehē pe ihē apandu tar katu tipe. Pekwa ym we ta rī. ¹³Pe, Tupā'ā uwyr rahā, upa jete har te ke pehē pe a'e mu'e ta. Jete har te mu'eha ke a'e. A'e je'eha ke a'e pandu ta my? Anī. Aja ym. A'e hendu ame'ē ke pehē pe a'e mu'e ta. Tupā ngi hendu ame'ē ke mu'e ta. Pe, ma'e ke uhyk ym we rī. (Yman rahā, ma'e ke uhyk ta.) Ame'ē ke a'e mujekwa ta pehē pe tī. ¹⁴Katu ihē rehe har a'e pandu ta. Ihē apandu tar katu ma'e ke, ame'ē ke a'e riki mujekwa ta pehē pe. ¹⁵Upa ihē pái pandu ame'ē ke ihē apandu tī. A'erehe aja ihē apandu pehē pe. Ihē apandu ame'ē ke l'ā mujekwa ta pehē pe tī, aja ihē apandu — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Pyaiha ke huryha wan ta uwak

¹⁶A'e pandu tī:

—I'i atu rahā, ihē rehe pesak ym ta. Pe, amō we mi rahā, ihē rehe pesak ta kŷ tī — aja jumu'eha ta pe.

¹⁷Pe, amō ta jupandu pandu a'eta jupe:

—Mā! A'e pandu: “I'i atu rahā, ihē rehe pesak ym ta. Pe, amō we mi rahā, ihē rehe pesak ta kŷ tī” aja jande pe. Myja me'ē ame'ē my? A'e pandu tī: “Ihē pái koty ihē aho ta, a'erehe ihē rehe pesak ym ta” aja. Myja me'ē ame'ē my tī? (Mā! Jakwa ym.) ¹⁸“Amō we mi” aja a'e pandu. Myja me'ē ame'ē my? A'e pandu ha jakwa ym — aja jumu'eha ta pandu a'eta jupe.

¹⁹Ame'ē rehe har jumu'eha ta pandu tar katu ipe, aja Jesu ukwa katu. A'erehe a'e pandu:

—Ihē apandu pehē pe. “I'i atu rahā, ihē rehe pesak ym ta. Pe, amō we mi rahā ihē rehe pesak ta kŷ tī” aja pehē pe. Ame'ē rehe har pepandu pandu pehē jupe my? ²⁰Ko ihē apandu pehē pe. Ihē ke amō ta jukwa rahā, pejixi'u hū ta. Pe, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta hury katu ta. Pehē anī. Pehē pepyai tipe. A'engi pehē rury katu ta tī. Ihē rehe pesak rahā, pehē rury katu ta tī.

²¹—Kūjā imembyr u'ar Tate rahā, ahy ta. U'ar rahā, a'e hury katu. Imembyr ra'yr u'ar, a'erehe hury katu. A'erehe ahyha upa harái. ²²Aja ta pehē tī. Ihē ke amō ta jukwa ta. A'erehe pepyai hū apo. A'engi pehē rehe ihē asak ta tī.

Ihē akwera katu ahem rahā, asak ta pehē rehe tī. (Ihē rehe pesak katu ta tī.) Aja rahā, pehē rury katu te ta tī. Ame'e ke pehē ngi mukanim ym te ta awa.

²³—Ihē pái koty ihē ajywyr rahā, ma'e ke ihē pe pepandu ym ta. Anī. Ihē pái pe pepandu ta. Ko ihē apandu pehē pe. Ihē je'ēha rupi ma'e ke ihē pái pe pepandu rahā, upa pehē pe a'e muwyr ta kŷ. ²⁴Ihē je'ēha rupi ma'e ke pepandu ym we rī. Apo mā peja pepandu katu inamō 'y. Aja rahā, pehē pe a'e muwyr katu ta kŷ. Aja rahā, pehē rury katu te ta — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

**Kome'e ywy keruhū pe har tama'e kapitāma'e pyrātāha ke
Jesu muputu'u**

²⁵ A'e pandu tī:

—Ma'e ke pehē pe ihē apandu. Ihē aho, myja me'e ame'e my, ame'e ke ihē apandu. Pekwa katu we. Amō we mī rahā, aja me'e ihē apandu ym ta. Ame'e angaha rehe uhyk ta. Arahā, ihē pái rehe har ihē amujekwa katu te ta. Pekwa katu te ta. ²⁶⁻²⁸ Ihē pái ngi ihē ajur. Kome'e ywy keruhū pe ihē ajur. Apo kome'e ywy keruhū ke ihē ahijar ta aho. Ihē pái koty ihē aho ta. Ame'e angaha ke rehe uhyk rahā, ihē je'ēha rupi ma'e ke pepandu ta ipe, ihē pái pe. Arahā pehē rehe har ihē apandu ym ta ipe. Pehē atu pepandu ta ipe. A'e atu pehē rehe ipy'a katu. Ihē rehe pehē pepy'a katu, a'erehe pehē rehe a'e ipy'a katu tī. Tupā ngi ihē ajur, ame'e ke pekwa katu, a'erehe pehē rehe a'e ipy'a katu tī — aja jumu'eha ta pe pandu.

²⁹ Pe, jumu'eha ta pandu ipe:

—Jete! Nde ereho ta. Myja me'e ame'e ke my, ame'e ke nde eremujekwa katu te jande pe apo. Jakwa katu te apo 'y. A'erehe myja me'e ma'e ke my, aja nde erepandu ym ta me'e te'e apo. ³⁰ Upa katu te nde erekwa katu, aja jakwa katu apo 'y. Jande japandu ym rahā, japandu tar katu ame'e ke nde erekwa katu. A'erehe nde pe amō pandu ym ta me'e te'e. A'erehe Tupā ngi nde erejur, ame'e ke jakwa katu — aja jumu'eha ta ipe.

³¹ Pe, Jesu pandu:

—Apo ihē rehe pejurujar katu. ³² Pehendu katurahā! Ma'e angaha ke rehe uhyk ta. Jete! Uhyk apo 'y. Kuja. Ihē ke upa pehijar ta peho. Pehēma'e ke rehe pesak te'e ta peho. Ihē jeje ihē axo ta my? Anī. Jeje te anī. Ihē namō ihē pái ixo, a'erehe ihē jeje te ihē axo ym te ta. ³³ Upa aja me'e ihē apandu pehē pe. Aja rahā, ihē namō pehē juehe katu pexo rahā, pehē rury katu ta. Pekiye ym ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta mupyrara ta pehē ke. Anī. Pekiye ym. Tupā rehe ipy'a ym ame'e tama'e kapitā ixo. Satana a'e. (Ājā ramūi ke a'e tī.) Ima'e pyrātāha ke upa ihē amuputu'u — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Juehe har Tupā namō Jesu pandu

17 ¹ Aja me'e Jesu upa pandu rahā, ywa rehe a'e ma'ā. Ipái namō pandu pandu. Kuja:

—Papa! Ma'e angaha ke rehe uhyk apo 'y. Kuja. Ihēma'e pyrātāha ke emujekwa ngā pe. Aja rahā, nema'e pyrātāha ke ihē amujekwa ta ngā pe tī. Nde ra'yr ke ihē. ² Upa awa tama'e kapitā keruhū ke ihē tī. Aja ihē ke nde eremu'am. Pe, ihē pe ngā ke nde eremuhyk katu. (A'erehe ame'e ta ihē rehe jurujar katu.) Ame'e ta ke ihē amuhā katu ta. ³ Kuja ame'e ta riki uhā te hū ame'e ta

ke. Nde rehe har ukwa katu ame'e ta uhā te hū ame'e ta ke. Ne jō riki Tupā te. Ihē rehe har ukwa ame'e ta aja tī. Uhā te hū ame'e ta ke a'eta tī. Ihē ke nde eremuwyr. ⁴Kome'e ywy keruhū pe har ta pe nema'e pyrātāha ke ihē amujekwa. Ihē parakyha ihē pe nde ereme'e, ame'e ke ihē amumba. Nde rehe har ihē amujekwa. Ame'e riki ihēma'e parakyha ke. ⁵Papa! Kome'e ywy keruhū nixói te rahā, ne namō ihē axo. Arahā ihēma'e pyrātāha ke nde eremujesak katu. Aja apo nde ruwa koty ihēma'e pyrātāha ke emujesak tī — aja ipái namō Jesu pandu.

Ixotyhar ta rehe har Tupā namō Jesu pandu

⁶A'e pandu tī:

—Kome'e ywy keruhū pe har ta ngi har amō ta ixo. Ame'e ta ke ihē pe nde eremuhyk katu. (A'erehe ame'e ta ihē rehe jurujar katu.) A'erehe ame'e ta ihē kotyhar ta ke apo 'y. Ame'e ta pe nde rehe har ihē amujekwa katu. Nde kotyhar ta ke ame'e ta tī. Apo ihē kotyhar ta ke tī. Ame'e ta ke ihē koty nde eremuwyr. Ne je'ēha rehe ame'e ta hendu katu. ⁷Kuja ame'e ta ukwa katu. Upa ihē apandu ame'e ke ihē pe nde eremuwyr. Ihēma'e pyrātāha aja tī. Nde eremuwyr tī. Aja ame'e ta ukwa katu tī. ⁸Ihē pe nde erepandu ame'e ke ame'e ta pe ihē apandu tī. Ame'e ta hendu katu ehe. Nengi ihē ajur. Jete har te ke ame'e. Aja ame'e ta ukwa katu tī. Ihē ke nde eremuwyr. Ame'e rehe ame'e ta jurujar katu tī.

⁹—Nde rehe ipy'a ym ame'e ta rehe har nde pe ihē apandu ym. Ihē rehe nde eremuwyr katu. (A'erehe ame'e ta ihē rehe jurujar katu.) Ame'e ta nde kotyhar ta ke apo 'y. Ame'e ta rehe har ne namō ihē apandu pandu. ¹⁰Upa ihē kotyhar ta riki nema'e tī. Pe, upa nde kotyhar ta riki ihēma'e tī. Pe, ihēma'e pyrātāha ke ame'e ta mujesak katu ta ngā pe. ¹¹Apo nde erexo ame'e pe ihē aho ta tī. Kome'e ywy keruhū pe ihē nixói ta. Ihē kotyhar ta anī. Pyta we ta se.

—Papa! Katu te ame'e ke nde! Nema'e pyrātāha namō ame'e ta rehe esak katu. Aja rahā, jande aja peteihar aja johu ngā ixo ta tī. Nema'e pyrātāha ke ihē pe nde eremuwyr tī. ¹²Ame'e ta namō ihē axo rahā, ne je'ēha rupi ihē asak katu ngā rehe. Ame'e ta ke ihē pe nde ereme'e, ame'ēja saka. Ihē asak katu ngā rehe, a'erehe ihē rehe ame'e ta tapijar te'e we jurujar katu te we rī. Peteī jō ihē ke hijar. Mupyraraha renda pe oho ta ame'e ke a'e. (Jun a'e.) Ihē ngi a'e oho, a'erehe yman Tupā je'ēha rehe ehe har amō mupinim, aja uhyk apo 'y. Ihē ke a'e hijar, aja uhyk apo 'y.

¹³—Apo nde erexo ame'e pe ihē aho ta kŷ. Se ihē axo rahā, ame'e ta rehe har upa ihē apandu ne namō. Aja rahā, ihē rury katuha aja a'eta hury katu te ta tī. ¹⁴Nde erepandu ame'e ke ame'e ta pe ihē apandu tī. Ihē aja ame'e ta riki nde rehe ipy'a ym ame'e ta aja ym. A'erehe nde rehe ipy'a ym ame'e ta ahy te'e usak ngā ehe, nde kotyhar ta rehe. ¹⁵Kome'e ywy keruhū ngi nde kotyhar ta ke eraho. Anī. Aja ym ihē apandu ta. Kuja ihē apandu nde pe. Jaxer ai te ame'e ta ixo. Ame'e tama'e pyrātāha ke emuputu'u ame'e ta ngi. Aja rahā, ame'e ta rehe nde kotyhar ta hendu ym ta. ¹⁶Nde rehe ipy'a ym ame'e ta kome'e ywy keruhū pe ixo. Ame'e ta aja ym ihē tī. Ihē aja nde kotyhar ta tī. Ame'e ta nde rehe ipy'a ym ame'e ta aja ym tī. ¹⁷Nde je'ēha riki jete har te ke. Nde kotyhar ta hendu katu ehe. A'erehe nde ereputar ame'e ke aja nde erema'ema'e katu. Aja rahā, nde ereputar ame'e ke ame'e ta ma'ema'e katu ta

tī. ¹⁸Kome'ē ywy keruhū pe ihē ke nde eremuwyr. Ne je'ēha ke ihē apandu ajur. Aja ame'ē ta ke ihē amondo axo tī. Kome'ē ywy keruhū pe har ta pe ne je'ēha ke ame'ē ta pandu ta oho. ¹⁹Ame'ē ta rehe ihē apy'a katu. A'erehe nde ereputar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Aja rahā, ame'ē ta nde ereputar ame'ē ke ma'ema'e katu ta tī — aja ipái namō Jesu pandu.

Amō jurujar katu, ame'ē ta rehe har Tupā namō Jesu pandu pandu

(A'e pandu tī:)

²⁰—Ihē kotyhar ta rehe har ne namō ihē apandu. Ame'ē ta rehe har jō ym. Ko ne je'ēha ke ame'ē ta pandu rahā, amō ta hendu katu ta. Ame'ē ta ihē rehe jurujar katu ta tī. Ame'ē ta rehe har ne namō ihē apandu axo apo' y.

²¹—Papa! Mā peja peteihar aja a'eta ixo katu, aja nde pe ihē apandu. Ne namō ihē juehe katu ihē axo. Pe, ihē namō nde juehe katu nde erexo tī. Aja mā peja jande namō a'eta juehe katu a'eta ixo ta tī. Mā peja peteihar aja a'eta ixo katu ta. Aja rahā, ihē ke nde eremuwyr ame'ē ke rehe kome'ē ywy keruhū pe har ta jurujar katu ta tī. Nde riki ihē ke eremuwyr ame'ē ke nde. ²²Nema'e pyrātāha ke ihē pe nde eremuwyr. Ame'ē ke ihē amondo ta tī, ame'ē ta pe. Aja rahā, peteihar aja a'eta ixo ta tī. Jande aja peteihar aja a'eta ixo ta tī. ²³A'eta namō ihē juehe katu ihē axo. Ihē namō nde juehe katu nde erexo. Pe, peteihar aja a'eta ixo katu ta tī. Aja rahā ihē ke nde eremuwyr, aja kome'ē ywy keruhū pe har ta ukwa katu ta. Nde kotyhar ta rehe nde erepy'a katu, aja ame'ē ta ukwa katu ta tī. Ihē rehe nde erepy'a katu aja ame'ē ta ukwa katu ta tī, kome'ē ywy keruhū pe har ta ukwa katu ta tī.

²⁴—Papa! Nde kotyhar ta ke ihē pe nde eremuwyr. Ihē axo ame'ē pe ame'ē ta ixo ta tī. Ame'ē ke ihē aputar. Pe, ihē namō a'eta ixo rahā, ihēma'e pyrātāha rehe a'eta usak ta. Kome'ē ywy keruhū nixói rahā, ihē rehe nde erepy'a katu. A'erehe nema'e pyrātāha ke ihē pe nde eremuwyr.

²⁵—Papa! Katu te ame'ē ke nde! Nde rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa ym nde rehe har. Ihē anī. Ihē akwa katu nde rehe har. Pe, ihē ke nde eremuwyr, aja ihē namō ixo ame'ē ta ukwa katu. ²⁶Ame'ē ta pe nde rehe har ihē amujekwa. Tapijar te'e we ihē amujekwa katu. Aja rahā, a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe ixo. Ihē rehe nde erepy'a katu, aja a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe ixo tī. Pe, a'eta namō ihē juehe katu ihē axo — aja ipái pe Jesu pandu.

Jesu ke sonda ta pyhyk

(Matéu 26.47-56; Mak 14.43-50; Ruk 22.47-53)

18 ¹Tupā namō upa pandu rahā, hākā ra'yr ruwái koty Jesu oho. Jumu'eha ta namō oho. Hākā ra'yr rer Senō. Hākā ra'yr ruwái koty ita kurar ihī. Ame'ē pe a'eta ixo oho. ²Ame'ē renda ke Jun ukwa katu tī. Amō amō rahā, a'ep jumu'eha ta namō Jesu ohoho, a'erehe ame'ē renda ke Jun ukwa katu. Jun riki huwajan ta ke Jesu rehe muhyk ta werur. ³Pe, ame'ē renda pe Jun oho tī. Heta homa awa tama'e sonda ta ke a'e raho. Amō harōha ta ke a'e raho tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha ta ke. Ame'ē ta ke pa'ihu ta mondo. Parise ta mondo tī. Johu Jun namō oho rahā, kyse puku namō oho. Kandéi namō oho tī. Araparin namō oho tī.

⁴Upa ma'e ke ixo ta, ame'ē ke Jesu ukwa katu. A'erehe ngā koty a'e oho. Pe, pandu:

—Awa ke pekekar pexo my? — aja Jesu.

⁵—Jesu ke jakekar jaxo. Nasare ok ta pe har ke a'e — aja amō ta pandu ipe.

—Ko ihē a'am — aja Jesu ngā pe.

Sonda ta namō Jun ixo. A'e riki Jesu rehe har mujekwa ngā pe. ⁶“Ko ihē a'am” aja Jesu pandu rahā, sonda ta xupe koty jywy. Pe, ywy rehe u'ar ukwap. ⁷Amō we Jesu pandu:

—Awa ke pekekar pexo my? — aja ngā pe.

—Jesu ke jakekar jaxo. Nasare ok ta pe har ke a'e — aja ipe tī.

⁸—Ihē te ko aja upa ihē apandu pehē pe. Ihē ke jō pekekar pexo rahā, mā peja ihē namō ixo ame'e ta oho te'e — aja ngā pe Jesu pandu.

⁹[Aja me'e a'e pandu rahā, i'i we a'e pandu ame'e ke rehe uhyk apo 'y. Kuja: “Papa! Upa ihē pe nde ereme'e. Ame'e ta ngi har kanim ym amō.” Ame'e panduha rehe uhyk.] ¹⁰Pe, Simā Petu kyse puku ke muhem. Ixu'a ngi muhem. Pe, amō sawa'e nambi ke a'e mopok ingi. Pa'i keruhūma'e miasu nambi ke mopok ingi. Her Mauko. Ijywa katu kotyhar inambi ke mopok. ¹¹Petu pe Jesu pandu:

—Anī. Henda pe kyse puku emuxe katu emondo, ipirer pe. Pyraraha ihē pe ihē pái muwy. Ame'e ke ihē py'ahu te'e ahendu katu ta. Ame'e ke nde erekwa ta me'e te'e — aja ipe.

Pa'i keruhū ruwa koty Jesu ixo

¹²Pe, Jesu ke homa awa tama'e sonda ta pyhyk. Sonda tama'e kapitā ta aja tī. Pyhyk tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rukwen harōha ta aja tī. Pyhyk tī. Pe, Jesu po apyr rupi a'eta pukwar. Tupaham pe pukwar. ¹³Pe, a'e ke Kái tutyr pe a'eta raho py. Her Ana. Ame'e warahy 'ar rahā, Kái riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū. ¹⁴A'e riki jundéu awa tama'e kapitā ta pe pandu kwe. Kuja pandu:

—Petei sawa'e manō ta me'e te'e. Aja rahā, jande ke homa awa tama'e sonda ta jukwa ym ta — aja Kái pandu kwe.

Petu te'e pandu

(Matéu 26.57-58; Matéu 26.69-70; Mak 14.53-54; Mak 14.66-68; Ruk 22.54-57)

¹⁵⁻¹⁶Jesu raikwer rupi Simā Petu oho. Amō jumu'eha oho tī. Ihē riki ame'e. Ihē Juā. Ihē ke pa'i keruhū ukwa katu. A'erehe pa'i keruhū rok kurar pe Jesu ke amō ta raho rahā, ihē aho tī. Petu soroka pe pyta. Kurar rukwen rake pyta. A'erehe kūjā harōha pe ihē apandu:

—Petu ke emuxe katu — aja kūjā pe.

—Ere — aja kūjā.

Pe, Petu ixo tī. ¹⁷Hukwen rake kūjā ixo. A'e pandu Petu pe:

—Nde riki peme'e sawa'e namō nde erejumu'e ixo ame'e ke nde — aja ipe.

—Anī. Aja ym ihē — aja kūjā pe Petu te'e pandu.

¹⁸Rysā te riki. A'erehe miasu ta tata ke hany. Harōha ta aja tī. Hany tī. Ame'e rake rupi a'eta jumaku uī. Pe, a'eta koty Petu oho tī. Pe, jumaku uī a'e tī.

Jesu namō pa'i keruhū pandu

(Matéu 26.59-66; Mak 14.55-64; Ruk 22.66-71)

¹⁹Pe, Jesu pe jundéu awa tama'e pa'i keruhū pandu. Her Ana. Kuja pandu:

—Myja hetaha ne namō ixo ame'ē ta my? Myja nde eremu'e mu'e my? — aja ipe.

(Ame'ē ke Ana ukwa rahā, homa awa tama'e kapitā pe pandu ta oho tī. Pe, ame'ē ukwaha rupi Jesu ke jukwa ta. A'erehe aja pandu.)

²⁰ Jesu pandu:

—Hetaha pyter pe aja te'eha ihē apandu pandu. Ihē amu'e rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ihē amu'emu'e. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē amu'emu'e tī. A'ep jundéu awa ta jy'ar tī. Hetaha pyter pe jō ihē amu'emu'e. ²¹ Aja rahā, ma'erehe ihē pe nde erepandu my? Ihē apandu ame'ē ke rehe amō ta hendu. Ame'ē ta pe eme'u katu. Ihē apandu ame'ē ke a'eta ukwa katu. A'erehe ame'ē ta pe epandurahā! Ame'ē ta pandu ta nde pe — aja pa'i keruhū pe Jesu pandu.

²² Aja me'ē Jesu pandu ame'ē ke rehe harōha hendu rahā, a'e pandu:

—Mā! Aja me'ē pa'i keruhū pe nde erepandu ym ta me'ē te'e. Katu ym — aja Jesu pe nāi.

Pe, Jesu ruwa ke harōha nupā. (Pa'i keruhū pe katu ym pandu aja ukwaha nāi, a'erehe nupā.) ²³ Jesu pandu:

—Ihē apanduha ihē ajawy rahā, ame'ē ke emujekwa ngā pe. Anī rahā, jetechar te ke ihē apandu rahā, ihē ke nde erenupā rahā, katu ym — aja harōha pe a'e pandu.

²⁴ A'engi Jesu ke Ana mondo. Pukwar aja mondo. Kái koty mondo. A'e riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū tī.

Te'e Petu pandu tī

(Matéu 26.71-75; Mak 14.69-72; Ruk 22.58-62)

²⁵ A'ep Petu jumaku uī rī. Pe, amō ta pandu ipe:

—Peme'ē sawa'e namō nde erejumu'e erexo ame'ē ke nde my? — aja ipe.

Petu te'e pandu:

—Anī. Aja ym ihē — aja ngā pe.

²⁶ Pa'i keruhūma'e miasu nambi ke Petu mopok. Ame'ē ianam a'ep ixo tī. Pa'i keruhūma'e miasu a'e tī. Petu pe a'e pandu:

—Ita kurar pe Jesu namō nde erexo. A'erehe nde rehe ihē asak a'ep tī — aja ipe.

²⁷ Pe, Petu te'e pandu tī:

—Anī — aja.

Pe, pahar sapukái je'ē.

Pirat ruwa koty Jesu pu'am oho u'am

(Matéu 27.1-2; Matéu 27.11-14; Mak 15.1-5; Ruk 23.1-5)

²⁸ Kái rok ngi Jesu ke sonda ta raho. Homa awa tama'e kapitā rok pe raho. Pytu-niwe te rahā, raho. Jundéu awa tama'e kapitā ta ixé ym. Homa awa tama'e kapitā rok pe ixé ym. Ixe rahā, katu ym ta. Ipy'a xi'a ta aja ukwa a'eta jupe. Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u ke ngā matyr. Ame'ē ke ipy'a xi'a rahā, u'u ym ta. Jundéu awa aja ym ame'ē rok pe ixé rahā, u'u ym ta. Aja te'eha jundéu awa ta ukwa. ²⁹ A'erehe soroka pe Pirat uhem uwyr. A'ep jundéu awa tama'e kapitā ta namō pandu:

—Ma'e ka'u te'eha ke peme'ē sawa'e ma'ema'e my? Pehē pepandurahā! — aja Pirat pandu.

³⁰ A'eta pandu:

—Ma'e ka'u te'eha ke peme'e sawa'e ma'ema'e. A'erehe a'e ke jande jarur nde pe — aja ipe.

³¹ Pirat pandu:

—Pehē atu peraho. Pehē je'ēha rupi ehe har pekwa peho. Katu ame'e ke ma'ema'e my? Jaxer te ame'e ke ma'ema'e my? Pehē atu pekwa peho — aja ngā pe.

Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—Anī. Jande je'ēha rupi jajukwa ym ta awa ke. (Ame'e ke nde jō nde erepandu katu. Nde riki kapitam. Homa awa tama'e kapitā ke nde) — aja Pirat pe.

³² Aja rahā, Jesu panduha aja me'e uhyk katu. A'e pandu kwe. “Myra ngā mupia ame'e ke rehe ihē ke amō ta jukwa ta.” Ame'e panduha angaha ke rehe uhyk apo 'y. Jete har te riki ame'e. (Homa awa ta jō myra ngā mupia ame'e ke rehe amō ta ke jukwa katu.) ³³ Hok pe Pirat jywyr oho. Jesu pe a'e pandu:

—Pahar ejur se! Jundéu awa tama'e kapitā keruhū ke nde my? — aja ipe.

³⁴ Jesu pandu:

—Ame'e ke nde atu erekwa my? Anī rahā, ame'e ke amō ta pandu nde pe my? Jete har rupi nde erepandu ta me'e te'e. “Katu nde.” Anī rahā: “Katu ym nde” aja — aja ipe.

³⁵ Pirat pandu:

—Mā! Jundéu awa ym ihē. A'erehe jundéu awa ta ma'ema'eha akwa ym ihē. Homa awa ke ihē, a'erehe jete har rupi nde rehe har apandu ta me'e te'e. Jundéu awa ke nde. Ame'e ta riki nde ke werur ihē pe. Pa'ihu ta aja tī. Nde ke werur ihē pe tī. A'erehe ame'e ta ngi nde rehe har ahendu. Ma'e nde ere-ma'ema'e my? — aja ipe.

³⁶ Jesu pandu:

—Ihē riki kome'e ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū rahā, ihē namō ixo ame'e ta jumai mai hū ta. Aja rahā, ihē ke jundéu awa ta pyhyk ym ta tipe. Jete har te ke. Kome'e ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ym ihē — aja ipe.

³⁷ Pirat pandu:

—Aja rahā, kapitā keruhū ke nde my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—A'e tȳ. Nema'e panduha aja ihē. Ihē māi pusu ngi ihē a'ar. A'erehe kome'e ywy keruhū pe ihē axo. A'erehe jete har te ihē apandu ajur. Jete har te rehe hendu katu ame'e ta ihē rehe hendu katu ta tī — aja Jesu pandu ipe.

³⁸ Pirat pandu:

—Mā! Myja me'e jete har te amō ukwa katu ta my? — aja ipe.

Jesu jukwaha ke Pirat pandu

(Matéu 27.15-31; Mak 15.6-20; Ruk 23.13-25)

Jesu namō upa pandu rahā, soroka pe Pirat oho tī. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe a'e pandu oho tī:

—Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te a'e. A'erehe jajukwa rahā, katu ym ta.

³⁹ Pasuko 'ar rahā pame katu te kyndaha ngi amō ke aja te'eha ihē amupoir. Aja te'eha pehē pe amupoir. Ko jundéu awa tama'e kapitā keruhū ke ihē amupoir ta my. Aja peputar my? — aja Pirat.

⁴⁰Ngā pandu:

—Anī. Peme'e anī. Amō sawa'e emuhem indo. Mahamba emuhem indo. Aja jande japutar — aja Pirat pe.

(Mahamba riki amō ke jukwa ame'e ke a'e.)

19 ¹Pe, amō ta pe Pirat pandu:

—Jesu ke peraho. Soroka pe peraho. Penupā a'e ke. So'o pirer pe penupā — aja. (Nupā rahā, a'e ke jukwa ta, aja mujekwa katu.)

Pe, sonda ta nupā hū. ²Pe, japekā rākā ke te'e iākā rehe har sonda ta mujā. Ame'e ke Jesu ākā rehe a'eta moī. (Aja a'e ke mahy hū.) Ma'e mundeha katu te ame'e ke a'eta munde ehe tī. (Kapitā keruhūma'e mundeha aja saka a'eta munde ehe.) ³Pe, huwa koty a'eta pu'am ohoho u'am. Puka puka hū ehe. Kuja:

—Mā! Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde! — aja puka puka hū ehe.

Pe, huwa ke a'eta nupā tī. Ipo pe nupā.

⁴Hok kurar soroka pe Pirat uhem oho tī. Heta ame'e ta pe a'e pandu:

—Pesarahā! Pehē pe Jesu ke ihē amuhem ta arur. Aja rahā, ma'e ke pekwa katu ta. Kuja. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te a'e, a'erehe jajukwa rahā, katu ym tiki, aja pekwa ta — aja Pirat pandu.

⁵Pe, kurar soroka pe Jesu uhem oho. Japekā rākā ke te'e iākā rehe har sonda ta mujā. Ame'e namō a'e uhem oho. Ma'e mundeha katu te ame'e ke namō uhem oho tī. Pe, Pirat pandu:

—Pesarahā! Sawa'e kohī — aja heta ame'e ta pe.

⁶Jundéu awa tama'e pa'ihu ta usak ehe rahā, hātā pukái pukái. Sonda ta aja tī. Kuja:

—Ejukwa! Myra ngā mupia ame'e ke rehe ejukwa! Myra ngā mupia ame'e ke rehe ejukwa! — aja Pirat pe.

Pirat pandu:

—Anī. Pehē atu myra ngā mupia ame'e ke rehe pejukwa. Ma'e jaxer ame'e ke nixói te ipe, aja ihē akwa — aja ngā pe.

⁷Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—“Tupā ra'yr ihē” aja pandu ame'e ke manō ta me'e te'e. Aja jande je'eha rehe panduha ihī. “Tupā ra'yr ihē” aja Jesu pandu. A'erehe a'e ke jajukwa ta me'e te'e — aja Pirat pe.

⁸“A'e riki Tupā ra'yr” aja ngā pandu ame'e ke rehe Pirat hendu rahā, amō we kyje a'e. (Tupā ra'yr ke jukwa tar ym, ame'e ngi kyje.) ⁹Pe, hok wyr pe a'e ixe oho tī. Jesu ke a'e raho inamō. Pe, pandu ipe:

—My ngi nde erejur my? — aja Jesu pe.

Anī. Jesu pandu we ym ipe. ¹⁰Pirat pandu ipe:

—Mā! Nde erepandu ym ihē pe. Ehendu katu! Ihē apandu rahā, nde erehem katu te'e ta nde ereho. Anī rahā, ihē apandu rahā, nde ke sonda ta jukwa ta. Myra ngā mupia ame'e ke rehe jukwa ta — aja Jesu pe.

¹¹A'e pandu:

—Anī. Aja ym. Kapitā aja nde ke Tupā riki mu'am. A'erehe je'eha te nde erereko. A'erehe ne je'eha rupi ihē pe upa ma'e ke nde erema'e katu. Ko ihē ke nde pe ngā werur. Ame'e ta ma'eha riki i'ar koty te we jaxeriha. Nema'e ma'eha 'ar koty te we jaxeriha — aja Jesu pandu ipe.

¹²Ame'e panduha ke Pirat hendu rahā, Jesu ke a'e poir tar katu te hū. Anī. Jundéu awa tama'e kapitā ta hātā pandu pandu:

—Peme'ē ke nde erepoir rahā, homa awa tama'e kapitā keruhū namō katu ym nde. “Thē riki kapitā keruhū” aja Jesu pandu. Aerehe a'e riki homa awa tama'e kapitā keruhū ruwajan — aja Pirat pe ngā pandu.

¹³ Ame'ē panduha ke Pirat hendu rahā, soroka pe Jesu ke a'e raho. Ngā namō panduha renda pe a'e wapyk. Ngā rehe har ukwa, ame'ē renda pe wapyk. “Katu my?” Anī rahā: “Katu ym my?” Ame'ē renda pe Pirat wapyk. Ame'ē henda pe amō ta pandu: “Ita mouha rape” aja. (Jundéu awa je'ēha rahā: “Ngambata” aja pandu ipe.)

¹⁴ Arahā warahy jandar rahā tate. Ame'ē wera rahā ngā mi'u ke jundéu awa ta matyr matyr. Pasuko weraha rehe uhyk tate. Pe, jundéu awa ta pe Pirat pandu:

—Pehēma'e kapitā keruhū ke ko — aja.

¹⁵ Jundéu awa ta pukāi hū:

—Ejukwa! Ejukwa! Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! — aja.

Pirat pandu:

—Pehēma'e kapitā keruhū myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē ajukwa ta my? Ame'ē ke peputar my? — aja ngā pe.

Pa'ihu ta pandu:

—Anī. Peme'ē riki jandema'e kapitā keruhū ym. Sesa jō riki jandema'e kapitā keruhū — aja Pirat pe. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

¹⁶ Pe, Jesu ke ame'ē ta pe Pirat me'ē. A'e je'ēha rupi myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ta. Aerehe Jesu ke sonda ta raho.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu manō

(Matéu 27.32-44; Mak 15.21-32; Ruk 23.26-43)

¹⁷ Pe, a'e oho. Ima'e myra ngā mupia ame'ē ke a'e raho. Ijixi'y 'ar pe raho. Pe, ma'e henda pe uhyk oho. Her: “Awa ākā kangwer.” [Jundéu awa je'ēha rahā: “Ngóu” aja.] ¹⁸ A'ep ame'ē myra ngā mupia ame'ē ke rehe sonda ta mujar mu'am. Amō mokōi sawa'e ta ke a'eta mujar mu'am tī. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe mujar mu'am. Jesu jywa katu koty peteī. Amō ijywa'i koty. Ame'ē ta pyter pe Jesu i'āi. ¹⁹ Pe, amō pe Pirat pandu:

—Ngā ukwaha ke emupinim. Kuja:

“Ko Jesu. Nasare ok ta pe har ke a'e.

Jundéu awa tama'e kapitā keruhū”

—Aja paper rehe emupinim — aja Pirat pandu. (Aja rahā amō kapitā keruhū kohī. Aja rahā, homa awa tama'e kapitā keruhū ruwajan kohī, aja mujekwa.)

Ame'ē paper pinim rehe amō koty koty je'ēha ihī. Ko jundéu awa je'ēha ke. Amō ratī je'ēha ke tī. Amō ngere awa je'ēha ke tī. Ame'ē paper pinim ke myra ngā mupia apyr rehe asa inom. Itapywa ra'yr pe asa inom. Jesu ākā koty asa inom. ²⁰ Ame'ē ke rehe heta jundéu awa ta usak. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. Ame'ē renda paite ym. Ok ta ngi paite ym. (Aerehe jukwaha ke heta ngā usak oho.) Aerehe heta usak ehe, paper pinim rehe. ²¹ Pe, Pirat pe jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu:

—Anī. “Jundéu awa tama'e kapitā keruhū” aja amō mupinim. Katu ym aja. Amō koty emupinim. Kuja: “Kome'ē sawa'e pandu naī. Ihē riki jundéu awa tama'e kapitā keruhū” aja emupinim — aja Pirat pe pandu.

²²Pirat pandu:

—Anī. Mā peja pyta. Amō koty ihē amupinim ym ta — aja pa'ihu ta pe.

²³Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. Tumeme sonda ta ixo. Upa Jesu ke mujar mu'am rahā, ima'e mundeha ke a'eta pyhyk pyhyk. Aja pame katu te pyhyk. Pe, mundeha pukeka aja me'ē pyta. Ame'ē rehe muwykiha nixói te. Peteihar pan. ²⁴Sonda ta pandu jupe: “Mā peja ixo. Jamowok ym ta. Ita pinim ra'yr jambor ta. Aja ame'ē mundeha japyhykiha ke jakwa ta” aja. Aja rahā, Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Ame'ē rehe uhyk. Kuja:

“Ihēma'e mundeha ke a'eta pyhyk pyhyk. Pukeka aja me'ē rehe ita pinim ra'yr ke a'eta omombor” aja pinīha ihī. Ame'ēja sonda ta ma'ema'e apo 'y.

²⁵Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu i'āi. Kotete imāi ixo. Imāi anam a'ep ixo tī. Amō Mari a'ep ixo tī. Koropa rakehar a'e. Mari Mandare ixo a'ep tī. ²⁶Pe, imāi rehe Jesu usak. Amō jumu'eha rehe aja tī. Usak tī. A'e ipy'a katu ame'ē ke ame'ē jumu'eha. Ihē ke ame'ē. Ihē Juā. Pe, imāi pe Jesu pandu:

—Māi! Peme'ē riki ne membyr apo 'y — aja ipe.

²⁷Pe, ihē pe Jesu pandu tī:

—Peme'ē riki ne māi apo 'y — aja.

Arahā har ihē rok pe ihē araho. Ihē Juā. Jesu māi ke ihē araho. Ihē māi aja ihē asak katu ehe tī.

Jesu manō

(Matéu 27.45-56; Mak 15.33-41; Ruk 23.44-49)

²⁸Jupe uhyk ame'ē ke upa katu te uhyk apo 'y. Aja Jesu ukwa katu. Pe, a'e pandu:

—Ihē hyngwéi — aja.

Aja pandu rahā, Tupā je'ēha rehe amō mupinim, aja me'ē uhyk tī. ²⁹Ita rekúi ra'yr a'ep ihī. Kawī ihī ipe. Iro ym te ame'ē ke. Ame'ē namō mandeju aja me'ē ke mururu. Ame'ē ke myra rehe sonda pukwar. Pe, Jesu juru rehe ame'ē ke mujar. ³⁰Ame'ē ke Jesu pyter. Pe, pandu:

—Upa 'y — aja pandu.

(Aja rahā, ipái pandu ame'ē ke upa katu te a'e ma'ema'e 'y, aja mujekwa katu.) Pe, iākā ke iwyr koty jixiko. Pe, manō.

Jesu ku'a ke sonda kutuk, myra rehe har itatakwar pe

³¹Ame'ē wera rahā, upa ma'e ke jundéu awa ta matyr matyr. Ku'ē rahā, putu'uha 'ar ke, a'erehe ma'e ke matyr ym ta. (Paraky te'e, ame'ēja saka, a'erehe ma'e ke ma'e ym ta.) Ame'ē putu'uha 'ar rahā, hury katu te ngā. A'erehe myra ngā mupia ame'ē ke rehe awa rete pyta ame'ē ke jundéu awa ta putar ym. A'erehe pahar jukwa tar katu. A'erehe Pirat pe jundéu awa tama'e kapitā ta pandu oho:

—Mahapyr sawa'e ta myra ngā mupia ame'ē ke rehe sonda ta mujar mu'am. Jajukwa ta. Ame'ē ta tymā ke jamupen tar katu. Aja rahā, pahar manō ta. Upa manō rahā, hete ke jamujy ta jarur — aja Pirat pe.

³²Pirat pandu: “Ere.” A'erehe itymā ke sonda ta mupen oho. Jesu rake mokōi sawa'e ta myra ngā mupia ame'ē ke rehe sonda ta mujar mu'am. Pe,

sawa'ema'e tymā ke sonda ta mupen. Amō sawa'ema'e ke mupen tī. ³³Pe, Jesu rehe a'eta uhyk rahā, Jesu manō, aja a'eta ukwa. A'erehe itymā ke a'eta mupen ym. ³⁴Sonda ta ngi har peteī sonda myra rehe har itatakwar pe kutuk. Jesu ku'a ke kutuk. Pe, pahar huwy uhem. Y uhem tī. ³⁵Upa ame'e ke rehe ihē asak. Ihē Juā. Asak ame'e ke ihē apandu. Ame'e riki jete har te ke, aja ihē akwa. Jete har te ke ihē apandu, aja ihē akwa tī. Aja rahā, pejuru jar katu ta ehe tī. ³⁶Jesu tymā ke sonda ta mupen ym. Aja rahā, yman Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Aja me'e uhyk apo 'y. Kuja amō mupinim:

“Ima'e ixangwer upen ym te ta” aja.

³⁷Amō we tī. Tupā je'ēha rehe amō mupinim tī. Kuja:

“Myra rehe har itatakwar pe kutuk ame'e ke rehe ngā usak ta” aja amō mupinim. Aja me'e panduha rehe uhyk apo tī.

Jesu rete ke itakwar rupi amō mou raho

(Matéu 27.57-61; Mak 15.42-47; Ruk 23.50-56)

³⁸Pe, amō sawa'e ixo. Her Jose. Arimatéi ok ta pe har ke a'e. Jesu rehe a'e juru jar katu a'e tī. Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi a'e kyje. A'erehe juru jar katuha rehe har amō ta pe a'e pandu ym. Pe, Jesu manō rahā, Pirat pe Jose pandu oho:

—Jesu rete ke ihē aputar. Amou ta araho — aja ipe.

—Ere. Erahō — aja Pirat Jose pe.

Pe, Jesu rete ke Jose mu jar raho. ³⁹Jose namō Nikonde oho tī. A'e riki pytun rahā, Jesu rehe usak oho ame'e ke a'e kwe. Ma'e pihe katu ame'e ke a'e raho. Her aroe. Amō mi. Ame'e mokōi mupara ame'e ke a'e raho. Puhýi riki. Kwaren sín (45) kir puhýiha raho. ⁴⁰Pe, Jesu rete ke ame'e mokōi sawa'e ta mu jar raho. Pe, pan katu ame'e pe a'eta pukek. Pukek rahā, ma'e pihe katu ame'e ke a'eta mou tī. Pan pyter rupi mou. Awa rete ke jundéu awa ta jyty m rahā, aja te'eha riki. ⁴¹Myra ngā mupia ame'e ke rehe Jesu ke sonda ta mu jar mu'am. Ame'e henda rake amō henda ihī. Ita kurar renda ke ihī. Ame'e henda pe itakwar keruhū ihī. Ngā pykūi ame'e ke. Pyahu te ke ame'e. Ame'e rupi amō hete ke amō ta mou ym te rī. ⁴²Ame'e rupi Jesu rete ke Jose ta mou. Hake ihī, a'erehe a'ep mou. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar uhyk tate, a'erehe a'ep mou.

Jesu kwera katu uhem

(Matéu 28.1-8; Mak 16.1-8; Ruk 24.1-12)

20 ¹Nomin pytuniwe te rahā, wera ym we rī. Itakwar keruhū pe Mari Mandare oho. Uhyk rahā, hukwen kyndaha ke amō mujere pirar, ame'e ke rehe a'e usak. Itahu pe amō kynda. Ame'e ke mujere pirar. ²Ame'e ke ukwa rahā, Simā Petu koty a'e ujan oho. Pandu oho. Ihē pe a'e pandu uwyr tī. Ihē Juā. Ihē rehe Jesu ipy'a katu. Kuja kūjā pandu:

—Jandema'e sawa'e te rete ke amō ta raho. Myp raho my? Ihē akwa ym ihē — aja Mari pandu.

³Pe, itakwar keruhū rehe Petu usak oho. Ihē aho inamō tī. ⁴Jande mokōi jajan jaho. Pe, Petu ke ihē asa aho. Pe, itakwar keruhū rehe ihē ahyk py aho. ⁵Pe, ihē ajumumbe ama'a hupi. Pan katu ame'e ke jō ihē asak. Jesu rete pukeka ke. Anī. Ihē axe ym aho hupi. ⁶Ihē raikwer rupi Simā Petu uhyk. Pahar itakwar keruhū rupi a'e ixo oho. Pan katu ame'e ke jō pete'e túi ame'e

ke rehe a'e usak. ⁷Pan pe Jesu äkã ke amõ maman. Ame'ë ke rehe a'e usak tĩ. Pan katu ame'ë ke namõ ame'ë túi ym. Jeje jupu'a ou. ⁸Pe, itakwar keruhũ rupi ihẽ axe aho tĩ. A'ep ihẽ riki ahyk py ame'ë ke ihẽ. Upa ihẽ asak tĩ. Jete. Jesu kwera katu uhem, ame'ë ke rehe ihẽ ajurujar katu. ⁹[Arahã Tupã je'ëha ke jande jakwa ym we rĩ. Tupã je'ëha rehe amõ mupinim. "Manõha ngi a'e kwera katu ta uhem tĩ." Ame'ë ke jakwa ym we rĩ.] ¹⁰A'engi jande rok pe jaywyr jaho.

Jesu rehe Mari Mandare usak

(Matéu 28.9-10; Mak 16.9-11)

¹¹Itakwar keruhũ soroka pe Mari jixi'u u'am. Jixi'u u'am rahã, a'e jumumbe ma'ã hupi. ¹²Pe, mokõi Tupã je'ëha rahoha ta rehe a'e usak. Ima'e mundeha ituwyr te ame'ë namõ a'eta ihĩ. Jesu äkã renda ke pe amõ wapyk uĩ. Jesu py renda ke pe amõ wapyk uĩ tĩ. ¹³A'eta pandu ipe:

—Mari! Ma'erehe nde erejixi'u ere'am my?

A'e pandu:

—Jandema'e sawa'e te rete ke amõ ta raho. Myp raho my? Ihẽ akwa ym — aja Mari.

¹⁴Ame'ë ke a'e pandu rahã, a'e uwak. Pe, amõ sawa'e a'ep ixo. Mari usak ehe. Ame'ë sawa'e riki Jesu. Ame'ë ke Mari ukwa ym we rĩ. ¹⁵Pe, Jesu pandu ipe:

—Mari! Ma'erehe nde erejixi'u ere'am my? Awa ke nde erekekar erexo my?

— aja Mari pe.

Jesu riki ita kurar usakiha ke, aja Mari ukwaha naĩ. A'erehe Mari pandu ipe.

—Sa'e! Hete ke nde ereraho rahã, nde eremouha renda ke ihẽ pe emujekwa. Hete ke ihẽ araho ta — aja Mari pandu.

¹⁶Jesu pandu ipe:

—Mari!

Pe, ixoty Mari uwak. Jundéu awa je'ëha a'e pandu:

—Hambo! — aja.

[Ame'ë riki: "Ngã mu'eha nde" aja mujekwa.] (Arahã a'e riki Jesu, ame'ë ke Mari ukwa katu.) ¹⁷Jesu pandu ipe:

—Ihẽ pái keruhũ koty ihẽ ajwyr ym aho rĩ. A'erehe ihẽ rehe epyhyk ym e'am. Ihẽ namõ jumu'e ixo ame'ë ta pe epandu eho. A'eta riki ihẽ mu ta aja. Ihẽ rendyr ta aja tĩ. Kuja epandu eho: "Ihẽ pái keruhũ koty ihẽ ajwyr ta aho. A'e riki pehẽ pái keruhũ tĩ. Tupã a'e. Ihẽ apy'a katu ehe ame'ë ke a'e. Pehẽ pepy'a pemoĩ moĩ katu ehe ame'ë ke a'e tĩ. Ixoty ajwyr ta aho" aja epandu eho — aja Mari pe Jesu pandu.

¹⁸A'erehe, jumu'eha ta pe Mari Mandare pandu oho:

—Jandema'e sawa'e te rehe ihẽ asak — aja a'e pandu.

Upa Jesu pandu ame'ë ke a'e pandu ngã pe tĩ.

Jesu rehe jumu'eha ta usak

(Matéu 28.16-20; Mak 16.14-18; Ruk 24.36-49)

¹⁹Nomin pytun rahã, jumu'eha ta jy'ar uĩ. Jundéu awa tama'e kapitã ta ngi a'eta kyje, a'erehe kapy rukwen ke a'eta kynda katu. Pe, a'eta pyter pe Jesu uhem u'am. A'e pandu:

—Mā peja pehē py'a ke Tupā muhury katu — aja.

²⁰ Ame'ē ke upa pandu rahā, a'eta pe ipo ke a'e mujesak. Itapywa rape ke mujesak. Ixu'a ke mujesak tī. Myra rehe har itatakwar rape ke mujesak. Pe, jandema'e sawa'e te rehe jumu'eha ta usak rahā, a'eta hury katu te. ²¹ Pe, a'eta pe Jesu pandu tī:

—Mā peja pehē ke Tupā muhury katu. Kome'ē ywy keruhū pe ihē ke ihē pái muwyr. Aja kome'ē ywy keruhū rupi pehē ke ihē amondo ta tī. Ihē rehe har pepandu ta peho — aja jumu'eha ta pe a'e pandu.

²² Ame'ē ke upa pandu rahā, a'eta rehe a'e peju. Pe, pandu:

—Mā peja pehē py'a rehe Tupā ihī katu. ²³ Ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'e-ma'e. Ame'ē ta pe kuja pepandu: “Tupā ipy'a pehē rehe jywyr” aja. Aja rahā, jetechar te ke. Tupā ipy'a jywyr katu, a'eta rehe. Kuja pepandu: “Tupā ipy'a jywyr ym pehē rehe” aja amō ta pe. Aja rahā, Tupā ipy'a jywyr ym ta a'eta rehe tī — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Tome pe Jesu pandu

²⁴ Jumu'eha ta namō Jesu ixo tī. Arahā ipy petēi jumu'eha ta ngi har amō ixo ym. Her Tome. “Mokōihar ta ke” aja amō ta ipe tī. ²⁵ Pe, a'e jywyr rahā, amō jumu'eha ta pandu ipe:

—Jandema'e sawa'e te rehe jasak — aja ipe.

Tome pandu:

—Ipo rehe itapywa rape rehe ihē asak ym rahā, a'e kwera katu uhem, aja ihē ajurujar ym ta ehe. Hape rupi ihē po ihē amunde ym rahā, aja ajurujar ym ta ehe tī. Ixu'a rehe myra rehe har itatakwar rape rupi ihē po ihē amujar ym rahā, ajurujar ym ta ehe tī — aja jumu'eha ta pe.

²⁶ Awa po wajar petēi ukwer rahā, upa jumu'eha ta jy'ar uī tī. Kapy tiha ame'ē pe jy'ar uī. Tome a'ep ihī tī. Hukwen riki amō ta kynda katu. Pe, pahar Jesu uhem u'am. Jumu'eha ta pyter pe uhem u'am. Pe, pandu:

—Ko ihē ajur — aja.

²⁷ Pe, Tome pe a'e pandu:

—Ihē po rehe esarahā! Itapywa rape rupi nde po emunde. Ihē ku'ap nde po emunde tī. Myra rehe har itatakwar rape rehe emujar tī. Ihē akwera katu ahem, ame'ē ke rehe nde erejurujar ym. Apo ejurujar katu ihē rehe 'y — aja Jesu.

(Aja pandu rahā, Jesu nixói rahā, kwehe we Tome pandu ame'ē ke Jesu upa ukwa katu, aja mujekwa katu.) ²⁸ Tome pandu ipe:

—Ihēma'e sawa'e te nde! Tupā riki nde. Nde rehe ihē py'a ihē amoī moī katu — aja Jesu pe.

²⁹ Tome pe a'e pandu:

—Ihē rehe nde eresak katu, a'erehe ihē rehe nde erejurujar katu. Amō ta ihē rehe usak ym ta. Pe, ihē rehe a'eta jurujar katu ta tī. Mā! Ame'ē ta hury katu ta — aja Jesu pandu.

Tupā je'ēha ke Juā mupinim

³⁰ Jumu'eha ta ruwa koty marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'e-ma'e katu. Māte hū ma'ema'e. A'eramō a'eta usak ehe. “Mā! Katu hū” aja a'eta pandu hū. Upa ame'ē ke kome'ē paper rehe ihē amupinim ym. Ihē Juā.

³¹Kome'ē paper rehe amō amō Jesu ma'ema'eha ke ihē amupinim. Ame'ē ke rehe pesak rahā, Jesu riki Kirisutu, kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja pejurujar katu ta. A'e riki Tupā ra'yr, aja pejurujar katu ta tī. Pejuru-jar katu ehe rahā, pehē ruhāha namō pexo, aja pekwa katu. A'erehe kome'ē paper ihē amupinim.

Jesu rehe awa po wajar mokōi jumu'eha ta usak

21 ¹Ajame'ē ke ypa keruhū rake jande jaxo. Ypa keruhū rer Timberi. A'ep Jesu uhyk oho tī. Arahā kuja a'e mujesak jande pe. ²Ypa keruhū rake jajy'ar ja'am. Ko Simā Petu. Amō Tome. Amō Natanae. Ihē tī. Ihē Juā. Ihē mu, Tian amō. (Semende riki jande pái.) Amō mokōi jumu'eha ta jy'ar u'am jande namō tī. Tome pe amō ta pandu: "Mokōihar ta ke" aja. Natanae riki Kana ok ta pe har ke a'e. Kana ok ta Ngariréi ywy rehe ihī. ³Jande pe Simā Petu pandu:

—Pira rehe ihē aho ta — aja.

—Ne namō jaho ta tī — aja jande ipe.

Pe, jarusu keruhū pe japor jaho. Pytun rupi kyhapari ke jamombor jaxo tipe. Japyhyk ym te pira ke. ⁴Pe, wera ramō te rahā, y rymy'y rake Jesu pu'am u'am. Jasak ehe rahā, Jesu ke aja jakwa ym. ⁵Pe, jande pe Jesu pukái:

—Sa'eta! Pira pepyhyk my?

—Anī. Japyhyk ym te riki! — aja jande ipe.

⁶A'e pandu:

—Pehēma'e jarusu keruhū jywa katu koty kyhapari pembor. Aja rahā, pira pepyhyk ta kī — aja jande pe.

A'e pandu, a'erehe kyhapari ke jambor. Pe, mâte hū pira ke japyhyk 'y. A'erehe marā ka ym kyhapari jamuhemiha. ⁷Jesu ipy'a katu ame'ē ke ihē. Ihē riki Petu pe apandu:

—Jandema'e sawa'e te tiki! — aja.

(Arahā Jesu tiki aja johu jakwa katu.) Ame'ē ke rehe Petu hendu rahā, pukeka aja me'ē pe a'e jupukek. Pe, y pe a'e opor oho. Xum! Pe, Jesu koty a'e jupetē oho. [Pira ke pyhyk ixo rahā, mundehe ke upa a'e jo'ok, a'erehe ma'e ke a'e jupukek.] ⁸Jandema'e jarusu keruhū ke jamuhyk jaraho. Y rymy'y rehe jamuhyk jaraho. Kyhapari hykí jaraho. Mâte hū pira ke ipe. Y rymy'y paite ym. Sē (100) met tate paiteha. ⁹Pe, ywy rehe japor rahā, tata rehe jasak. Tatāpūi 'ar pe pira musepetu ame'ē ke rehe jasak. Mbeju rehe jasak tī. ¹⁰Pe, a'eta pe Jesu pandu:

—Pira pepyhyk ramō. Amō we perur — aja.

¹¹Jarusu keruhū pe Simā Petu opor oho tī. Kyhapari pyhyk. Pe, ywy rehe a'e opor rahā, ywy pe upa hykí muhem raho. Pira tiha ame'ē ke pame katu te túi. Heta te hū túi. Kuja, 153 hetaha túi. Anī. Kyhapari usak ym. ¹²Jande pe Jesu pandu:

—Pe'u pejur! — aja.

A'e riki jandema'e sawa'e te aja jakwa katu, a'erehe: "Awa nde my?" aja japandu ym ipe. ¹³Pe, mbeju ke Jesu pyhyk. Jande pe a'e me'ē me'ē. Pira ka'ē ke aja tī. Me'ē me'ē tī.

¹⁴Arahā riki mahapyrihar ke Jesu mujesak jande pe. Manōha ngi kwera katu uhem. A'engi mahapyrihar Jesu rehe jasak.

Petu namō Jesu pandu

¹⁵ Upa ja'u rahā, Simā Petu pe Jesu pandu. Simā Juā ra'yr.

—Simā! Se ne namō ixo ame'ē ta ixo. Ihē rehe a'eta ipy'a katu. I'ar koty te we ihē rehe nde erepy'a katu my? — aja ipe.

Simā pandu:

—Sawa'e! A'e tȳ. Nde rehe ihē apy'a katu, aja nde erekwa katu — aja ipe.

—Ihē kotyhar ta riki arapuharan ra'yr ta aja saka. Ame'ē ta rehe esak katu — aja Simā pe.

¹⁶ Simā Juā ra'yr. Mokōihar Jesu pandu ipe:

—Simā! Ihē rehe nde erepy'a katu my? — aja ipe.

—Sawa'e! A'e tȳ. Nde rehe ihē apy'a katu. Aja nde erekwa katu — aja Petu.

—Ihē kotyhar ta riki arapuharan ta aja saka. Ame'ē ta rehe esak katu — aja Simā pe.

¹⁷ Simā Juā ra'yr. Mahapyrihar pandu ipe:

—Simā! Ihē rehe nde erepy'a katu my? — aja Petu pe.

Aja me'ē mahapyrihar Jesu pandu ipe. A'erehe Petu pyai. A'e pandu:

—Sawa'e! Upa katu te nde erekwa katu. A'erehe nde rehe ihē apy'a katu, aja nde erekwa katu — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Ihē kotyhar ta riki arapuharan ta aja saka. Ame'ē ta rehe esak katu.

¹⁸ Esarahā! Nde sawa'e wan rahā, nema'e mundeha ke nde atu eremunde. Nde ereho tar katu ame'ē pe nde ereho te'e. Nde tamūi te rahā, nde jywa ke nde eremupuku ta. Pe, amō pukwar ta. Pe, nde ereho tar ym ame'ē pe nde ke amō ta raho ta — aja Petu pe.

¹⁹ [Aja me'ē a'e pandu rahā, myja Petu manō ta my, ame'ē ke Jesu mujekwa ixo. Petu manō rahā, amō ta pandu ta: “Petu pe pyrātāha nde eremuwyr. A'erehe jukwa ame'ē ta ngi a'e kyje ym. A'erehe ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā rehe har amō ta pandu ta.] Pe, Jesu pandu ipe:

—Ihē namō eho! — aja Petu pe.

Juā rehe har Jesu pandu

²⁰ Petu uwak rahā, ihē rehe a'e usak. Ihē Juā. Ihē rehe Jesu ipy'a katu ame'ē ke ihē. Amukwehe hake ihē awapyk aī rahā, ihē apandu ipe:

—Sawa'e! Awa riki nde ruwajan ta ke nde rehe muhyk ta werur my? — aja ihē.

²¹ Apo ihē rehe Petu usak rahā, Jesu pe a'e pandu:

—Sawa'e! Juā rahā, myja a'e ixo ta my? — aja Petu pandu. (Aja rahā, myja Juā manō ta my, aja Petu ukwa tar katu.)

²² Jesu pandu ipe:

—Ihē ajywyr rahā, pewe a'e ixo ta my rī. Ame'ē ke ihē aputar nahā my. Ihēma'e rehe ejuma'u ym. Nde riki ihē namō eho — aja Petu pe.

²³ Ame'ē ke hendu rahā, amō Jesu namō jumu'e ixo ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe: “Juā riki manō ym ta” aja naī. Anī. Aja me'ē Jesu pandu ym. Kuja a'e pandu katu: “Ihē ajywyr rahā, pewe a'e ixo ta my rī. Ame'ē ke aputar nahā my. Ihēma'e rehe ejuma'u ym” aja jō Jesu pandu.

²⁴ Ihē riki apandu katu. Ihē Juā. Jesu pandu ame'ē ke ihē apandu tī. A'e ma'ema'e ame'ē ke ihē apandu pandu tī. Paper rehe upa ihē amupinim tī. Ihē apandu ame'ē riki jete har te ke aja upa ngā ukwa katu.

Je'ēha a'ejōhar

²⁵ Jesu ma'ema'e, ame'ē ke pewe hū rī. Ame'ē ke peteī teī paper rehe amō mupinim rahā, mâte hū paper pinim ke ihī ta. Aja ihē akwa katu.
Upa.

At Jesu kotyhar ta ma'e ke ma'ema'e

Ruk kome'ë paper ke mupinim. Teo pe mondo. “Teo” aja pandu rahã, upa Tupã rehe ipy'a katu ame'ë ta ke, aja ngã ukwa.

Ma'erehe kome'ë paper ke Ruk mupinim my? Kuja. Myja myrandu katu Jesu kotyhar ta pandu pandu raho my? Ame'ë ke a'e mujekwa tar katu, a'erehe kome'ë paper ke mupinim. Jerusarë ok ta pe pandu py. Arahã myrandu katu ke jundéu awa ta pe jō Jesu kotyhar ta pandu pandu. A'engi jundéu awa aja ym ame'ë ta pe pandu pandu oho tĩ. A'engi amō amō ywy pe pandu pandu oho tĩ. A'engi Hom ok ta pe Páu pandu pandu. A'engi upa kome'ë ywy keruhũ rupi Jesu kotyhar ta pandu oho. Upa awa ta pe pandu pandu oho.

Jesu kotyhar ta ma'e ke ma'ema'e

1 ¹⁻²Nde riki Teo. Yman nde pe paper ihë amupinim amondo. Ihë Ruk. Jundéu awa tama'e ywy rupi Jesu wata oho ixo rahã, upa a'e ma'ema'e ame'ë ke nde pe ihë amupinim. Upa a'e mu'emu'e ame'ë ke nde pe ihë amupinim tĩ. Tupã'ã je'ëha rupi ma'e Jesu pandu pandu. A'e mondo ame'ë ta pe a'e pandu pandu. Amukwehe te ame'ë ta pe a'e pandu: “Ihë namō peho. Pehë ke ihë ajo'ok” aja Jesu pandu. Ame'ë ta pe a'e pandu pandu. Upa pandu rahã, ywa pe a'e jywyr oho.

³Amukwehe te we myra ngã mupia ame'ë ke rehe Jesu manō. Pe, kwera katu uhem rahã, a'e mondo ame'ë ta usak usak ehe tĩ. Kuja, mokōi awa py upa ukwer rahã, usak usak katu ehe tĩ. A'erehe a'e kwera katu ixo tĩ, aja mujekwa katu. Ma'e ke Jesu ma'ema'e ixo tĩ, a'erehe a'e kwera katu ixo tĩ, aja mujekwa katu tĩ. Ixuwe katu ixo tĩ, aja mujekwa katu ngã pe tĩ. Arahã myja me'ë rahã, Tupã pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja a'e pandu my? Ame'ë rehe har tapijar te'e we a'e mu'e mu'e ixo rĩ. ⁴A'e mondo ame'ë ta namō Jesu ixo rahã, kuja a'e pandu a'eta pe tĩ:

—Pehë rehe Tupã'ã ihĩ ym rahã we, Jerusarë ok ta ngi pehem ym peho. Tupã'ã ke pehë pe Papa muwyr ta. Aja amukwehe te we pehë pe ihë apandu katu. Ame'ë ke rehe peharō pexo rĩ. ⁵Yman y pe amō ta ke Juã mujahuk. Apo heta ym wera rahã, pehë py'a rehe Tupã'ã ke Papa muwyr ta — aja a'e mondo ame'ë ta pe Jesu pandu.

Ywa pe Jesu jywyr oho

⁶Jesu namō a'e mondo ame'ë ta jy'ar u'am rahã, a'eta pandu ipe:

—Sawa'e! Apo jundéu awa tama'e kapitã keruhũ aja nde erexo ta my? Pe, jande ruwajan ta ngi jande ke nde erepoir ta my? — aja Jesu pe. (“Jande ruwajan ta” aja pandu rahã: “Homa awa tama'e sonda ta ke” aja mujekwa.)

⁷Pe, Jesu pandu a'eta pe:

—Ame'ë rehe har pekwa pekwa ym pe'am. Ame'ë rehe har Papa jō ukwa katu. Ame'ë weraha ke a'e jō riki je'ëha rupi manga katu. Jahy ke a'e jō manga katu tī. ⁸Pe, Tupā'ā pehē namō ihī rahā, pehē py'a ke Tupā mātā ta. Pe, ihē rehe har pepandu pandu ta peho. Jerusarē ok ta rupi pepandu pandu ta peho. Jundéi ywy rupi pepandu pandu ta peho tī. Samari ywy rupi pepandu pandu ta peho tī. Upa kome'ë ywy keruhū rupi pepandu pandu ta peho tī — aja a'e mondo ame'ë ta pe Jesu pandu.

⁹Upa Jesu pandu rahā, a'e mondo ame'ë ta usak usak u'am ehe. Pe, usak usak u'am ehe rahā, ywa pe Jesu jupir oho. Katak ym oho. Pe, takāxīha pukek oho.

¹⁰Jupiriha ke rehe usak usak u'am rahā, pahar mokōi sawa'e ta uhyk uwyr a'eta rehe. Ima'e mundeha tuwyr te! ¹¹Jesu mondo ame'ë ta pe a'eta pandu:

—Ngariréi ywy pe har ta. Ywa rehe pesak pesak ym pe'am. Ywa pe Jesu jwywr oho. Pehē ngi Tupā mujywr raho. Ame'ë jupiriha ke aja wyjy ta uwyr tī — aja mokōi sawa'e ta pandu.

Jun renda ke pe Mati ke ngā mu'am tī

¹²Pe, ywy'ā ngi Jesu mondo ame'ë ta wyjy oho. Ywy'ā rer Oriwéi ty. Pe, Jerusarē ok ta pe jwywr oho. Jerusarē ok ta riki kotete, paiteha mangaha mokōi jō kiro met. ¹³Pe, jwywr rahā, ywate har henda ihī, ame'ë pe wapyk oho. A'ep amō ta jy'ar uwyr tī. Ko Petu. Amō Juā. Amō Tian. Amō Andere. Amō Siri. Amō Tome. Amō Matoroméu. Amō Matéu. Amō Tian. Ame'ë riki Apéu ra'yr. Amō Simā. Jundéu awa tama'e ywy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem ame'ë ke a'e. Amō Jun. Tian ra'yr a'e. ¹⁴Peteihar aja a'eta ixo. Tupā namō pandu pandu uī. Kūjā ta a'eta namō ihī tī. Mari ihī tī. Jesu māi a'e. Jesu mu ta ihī tī.

¹⁵Arahā Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta heta ixo. Kuja, 120 hetaha. Pe, ame'ë ta pyter pe Petu pu'am u'am. ¹⁶A'e pandu a'eta pe:

—Ihē mu ta! Pehendu katurahā! Yman Jun rehe har Ndawi mupinim. Tupā'ā mujekwa ame'ë ke a'e mupinim. Aja pinīha ke Jun ma'ema'e. Jesu rehe ngā pyhyk ame'ë ta ke Jesu koty Jun mujy'ar raho. ¹⁷Amukwehe te we jande namō Jun wata ixo rī. Jande aja Tupā rehe har a'e pandu pandu oho tī. Jande aja Jesu usak katu ehe tī. ¹⁸[Jun riki katu ym ame'ë ke ma'e. Aja tamatarer ke a'e pyhyk. Ame'ë tamatarer pe kupixa ke a'e jo'ok. A'ep iākā koty u'ar oho. Ipusu pyter rupi owok. Pe, ipusu ke upa uhem. ¹⁹Ame'ë rehe har upa Jerusarē ok ta pe har ta ukwa tī. Aerehe ame'ë kupixa rer riki Asenda. “Kupixa ke huwy mururu oho” aja jundéu awa ta je'ëha ipe.] ²⁰Tupā je'ëha rehe panduha ihī. Kuja, Saumo rehe ihī:

“Mā peja hok ke jeje te'e ihī!

Mā peja amō ta nixói ipe!”

Kuja pinīha ihī tī:

“Mā peja henda ke pe Tupā rehe har amō pandu pandu oho!” aja pinīha ihī.

²¹⁻²²—Aerehe amō sawa'e Jun renda ke pe jande namō ixo rahā, katu tiki. Jande aja Jesu kwera katuha rehe har pandu pandu rahā, katu tī. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jande aja Jesu namō wata ame'ë sawa'e ke rahā, katu tī.

Jesu ke Juā mujahuk, a'engi Jesu namō wata ixo ame'e sawa'e ke rahā, katu tī. Ywa pe Jesu jywy oho, ame'e ke rehe usak ame'e sawa'e ke rahā, katu tī — aja Petu pandu.

²³Pe, mokōi sawa'e ta ke a'eta mu'am. Jesu namō wata ixo ame'e ta ke mu'am. Ko Jose. Masamba aja her tī. Her te Jusu. Amō sawa'e ke a'eta mu'am tī. ²⁴Her Mati. Pe, katu usak ame'e rehe har Tupā namō ngā pandu pandu. Kuja pandu:

—Sawa'e! Jande pái keruhū! Upa awa ta rehe har nde erekwa katu. Kome'e mokōihar ngi har peteī jande namō pyta ta. Awa rehe nde eresak katu my? Ame'e ke jande pe emujekwa katu. ²⁵Jande namō a'e paraky ta ixo. Nde rehe har pandu pandu ta oho tī. Ame'e parakyha ke Jun hijar oho. Pe, mupyraraha renda pe oho — aja a'eta pandu pandu.

²⁶Mokōi sawa'e ta ke a'eta mu'am. Pe, ita pinim ra'yr ke a'eta omombor. Aja peteīhar rehe katu a'eta usak. Ombor rahā, Mati rehe jō katu ngā usak. Pe, ipy peteī Jesu mondo ame'e ta namō Mati ixo. (A'e riki Jun renda ke pe pyta.)

Jesu rehe jurujar katu ame'e ta py'a rehe Tupā'a ihī katu

2 ¹Penteko weraha rehe uhyk oho. (Ame'e wera rahā, imi'u ke jundéu awa ta matyr.) Arahā upa Jesu rehe jurujar katu ame'e ta jy'ar uī. ²Peteīhar renda pe jy'ar uī. Pe, pahar ywa ngi ma'e tyapu hū. Ywytu keruhū aja tyapuha. Ok wyr pe Jesu rehe jurujar katu ame'e ta wapyk uī. ³A'ep tyapuha ixo uwyr. Pe, tata hendyha aja a'eta usak. Ame'e ke a'eta ākā 'ar pe hetaha aja ihī. Pe, aja pame katu te a'eta ākā 'ar pe hendy. ⁴Pe, upa katu te a'eta rehe Tupā'a ihī katu. Amō koty koty ngā je'eha uhem. (A'erehe Tupā'a uwyr aja mujekwa katu.) Ame'e je'eha ke Tupā'a muwyr a'eta pe.

⁵Arahā Jerusarē ok ta pe heta jundéu awa ta ixo. Tupā je'eha rehe hendu katu ame'e ta ixo. Amō amō wyy ngi uhyk uwyr ame'e ta ixo. ⁶Ame'e tyapuha rehe hendu rahā, ixoty ame'e ta johu jy'ar oho. Ngā je'eha riki amō koty koty je'eha. Pe, aja pame katu te ngā je'eha ke rehe ngā hendu. Ame'e ta amō koty koty ngā je'eha ke Jesu rehe jurujar katu ame'e ta pandu pandu. Ame'e ke rehe ngā hendu. A'erehe mâte we ame'e te a'eta my. ⁷Upa ngā hetaha pandu pandu ngā jupe:

—Jesu rehe jurujar katu ame'e ta riki ngariréi wyy pe har ta ke. A'erehe jande je'eha ke ame'e ta ukwa ym ta tipe. ⁸Jande ngi har ym tī. Anī. Jande je'eha ke ame'e ta pandu katu apo 'y. Myp jande je'eha ke ame'e ta ukwa my? Jakwa ym. Mā! Aja pame katu te jande je'eha rehe jahendu. Amō koty je'eha ke jande japandu. ⁹Ko Par wyy ngi amō ta uhyk uwyr. Amō koty je'eha ame'e tī. Amō ta Me wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō koty je'eha ame'e tī. Aja pame tī. Amō koty koty je'eha tī. Amō ta Erā wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Mesopot wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Jundéi wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Kapando wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Pō wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Asia wyy ngi uhyk uwyr tī. ¹⁰Amō ta Hiri wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Pansi wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Eji wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Rim wyy ngi uhyk uwyr tī. Ame'e Rim wyy ke Syre ok ta rake ihī. Amō ta Hom ok ta ngi uhyk uwyr tī. ¹¹A'engi amō amō jundéu awa ta uhyk uwyr. A'engi jundéu ramūi ta je'eha rehe hendu katu ame'e ta uhyk uwyr tī. Amō ta Kere ypa'ū ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Ara wyy ngi uhyk uwyr tī. Pyrātāha namō upa katu te ma'e

ke Tupā ma'ema'e, ame'e rehe har jande jahendu. Amō amō jande je'ēha ke Jesu rehe jurujar katu ame'e ta pandu. A'erehe jande jakwa katu — aja ngā pandu pandu ngā jupe.

¹²Pe, upa ngā pandu pandu ngā jupe:

—Mā! Ma'erehe my? — aja.

¹³Pe, mâte we ame'e te a'eta my. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'e ta rehe amō ta puka puka hū. A'eta pandu:

—Anī. Peme'e ta kawī ngi ka'u ixo — aja ngā.

Petu je'ēha ke

¹⁴Pe, Petu pu'am. Awa py peteī Jesu mondo ame'e ta namō pu'am. Pe, ngā hetaha pe hātā pandu:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Upa Jerusarē ok ta pe har ta! Pehendu katu tī! Ihē rehe pehendu katu. Pehē pe ihē apandu ta. ¹⁵Kawī ngi jaka'u, aja pekwaha naī. Anī. Jaka'u ym. Ko warahy ywa ku'ap rī. (Pytuniwe ka'u ym awa.) ¹⁶Pesarahā! Amō koty koty ngā je'ēha japandu pandu. Aja pehendu ramō ame'e ke yman amō sawa'e mupinim. Her Joe. Tupā je'ēha pandu ame'e ke a'e. Kuja a'e mupinim. Tupā pandu:

¹⁷“Peme'e ywy keruhū pe angaha uhyk tate rahā, Tupā'a ke ihē amondo ta. Heta awa ta rehe a'e ihī katu ta.

A'erehe ihē je'ēha ke pehē ra'yr ta pandu pandu ta. Pehē rajyr ta pandu pandu ta tī.

Ixeraiha aja sawa'e ta usak ta. Aja ihē je'ēha ke a'eta ukwa ta. Tamūi ta ixerai ta tī. Aja ihē je'ēha a'eta ukwa ta tī.

¹⁸Arahā ihē miasu ta rehe Tupā'a ihī katu ta.

Sawa'e ta rehe ihī katu ta. Kūjā ta rehe ihī katu ta tī.

Pe, ihē je'ēha ke a'eta pandu pandu ta.

¹⁹Ywa rehe ma'e ke ihē amoī ta. Ame'e ngi jumukahem ta ngā u'am.

Ywa rehe aja kome'e ywy keruhū pe tī. Ihēma'e pyrātāha ke ihē amujesak ta ngā pe.

Aman hawī aja awa ruwy hawī ta tī. Jahy rata u'ar hū ta tī.

Ywa takāxīha aja tata takāxīha pu'am hū ta tī.

²⁰Warahy uwe ta. Awa ruwy pirā aja jahy tī. Upa aja uhyk py.

Pe, jandema'e sawa'e te jywyrr ta. Arahā pyrātāha ke ihē amujesak ta ngā pe.

²¹Pe, upa ihē pe ngā pandu rahā, ame'e ta ke ihē amuhā katu ta.

Ihē rehe jurujar katu ame'e ta ke amuhā katu ta” aja Tupā pandu. Aja Joe mupinim.

—(Upa aja uhyk ramō, a'erehe amō koty koty ngā je'ēha ke japandu pandu) — aja Petu pandu.

²²A'e pandu tī:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Jesu rehe har ihē apandu ta pehē pe. Nasare ok ta pe har ke a'e. Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke a'e ma'ema'e katu hū. Ngā ke a'e mukatu hū. Amō ta py'a ngi ājā ta ke a'e muhem hū mondo tī. Pyrātāha ke Tupā muwyr ipe tī, a'erehe aja a'e ma'ema'e katu. A'erehe Tupā usak katu ehe, aja ngā ukwa. Upa ame'e rehe har pekwa katu. ²³Upa ame'e rehe pesak tī. Yman Jesu manōha rehe har Tupā ukwa katu. A'e putar

ame'e ke ngā ma'ema'e. A'erehe Jesu ke pepyhyk. Pe, sawa'e katu ym ame'e ta pe a'e ke peraho. Pe, myra ngā mupia ame'e ke rehe ame'e ta jukwa. Pehē pejukwa, ame'ēja saka. ²⁴ Anī. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. Manōha ngi mukwera katu muhem. Marā ka ym pete'e tūi. ²⁵ Yman kweraha rehe har Ndawi mupinim. (Jesu rehe har a'e mupinim. Kuja Jesu pandu, ame'ēja saka:)

“Ihēma'e sawa'e te rehe ihē asak katu a'am. A'e riki ihē rake ihī, a'erehe manōha ngi akyje ym ihē.

²⁶ A'erehe ihē rury katu tī. Ihē rury katuha apandu pandu. Ihē amanō ta. Anī. Ihē akwera katu ta ahem tī, aja akwa katu.

²⁷ Wetep akwera katu ta ahem. Manōha renda pe ihē'a ke nde eremupya ym te ta.

Ihē rehe nde erepy'a katu. Ihē rete ke nde eremunem ym te ta tī. (Aja rahā, akwera katu ta ahem, aja akwa katu.)

²⁸ Ihē ruhāha ke ihē pe nde eremujekwa. Ihē namō nde erexo ta, a'erehe ihē ke nde eremuhury ta” aja Ndawi mupinim — aja Petu pandu.

²⁹ A'e pandu tī:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Ndawi ambyr rehe har ihē apandu ta pehē pe. Yman Ndawi manō. Jande ramūi ambyr a'e. A'e ke amō ta jytym raho. Pete'e ywykwar pe ixangwer ke tūi. ³⁰⁻³¹ Tupā je'ēha pandu ame'e ke a'e. Tupā manga katu, aja a'e ukwa katu. Yman Ndawi pe kuja Tupā pandu: “Yman atu rahā, nde aja ne rainō riki kapitā keruhū wan ta tī” aja Tupā pandu. Ame'e Ndawi rainō riki Kirisutu. Aja Ndawi ukwa katu, a'erehe Kirisutu kweraha rehe har kuja a'e pandu:

“Manōha renda pe i'a ke Tupā mupya ym te ta. Hete ke munem ym te ta” aja Ndawi pandu. (Munem ym te rahā, mukwera katu ta, aja mujekwa katu.)

³² —Jesu ke Tupā mukwera katu muhem. (A'erehe hete munem ym te.) Kwera katu uhem rahā, jande jasad ehe, a'erehe ame'e rehe har japandu pandu. ³³ Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho. Hake a'e wapyk oho. (Aja rahā katu te ame'e ke a'e, aja mujekwa katu.) Tupā'a ke a'e me'e ta ipe, aja kwehe Jesu pe ipāi keruhū pandu katu. Ame'e Tupā'a riki jande py'a rehe a'e mōi, ame'e ke pekwa apo 'y. Tyapuha pehendū tī. ³⁴⁻³⁵ Ndawi riki ywa pe oho ym. Anī. Ixuwe katu rahā, kuja a'e pandu:

“Ihēma'e sawa'e te pe Tupā pandu: ‘Ihē rake ewapyk. (Aja rahā katu te me'e ke nde, aja amujekwa katu.)

Nde ruwajan rehe ihē apor ta. Ame'e ta ke ihē amuputu'u ta nde pe' aja Tupā” aja Ndawi pandu — aja Petu pandu. (“Ihēma'e sawa'e te” aja Ndawi pandu rahā: “Kirisutu rehe har” a'e pandu.)

³⁶ A'e pandu tī:

—Upa jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Jesu ke myra ngā mupia ame'e ke rehe pemuja pemu'am. Apo a'e riki jandema'e sawa'e te aja Tupā mu'am. Kirisutu a'e tī. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e. Ko jete har te ke pekwa apo 'y — aja ngā pe Petu pandu.

³⁷ Ame'e ke rehe jundéu awa ta hendū rahā, pyai te ngā. Petu pe ngā pandu. Jesu mondo ame'e ta pe ngā pandu tī:

—Sawa'e ta! Myja jande jama'e ta my apo 'y? — aja jundéu awa ta pandu.

³⁸ Pe, ngā pe Petu pandu:

—Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Pejuruja katu ehe. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywy'r ta. Aja rahā, pehē ke jande jamujahuk ta. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta pehē apo 'y, aja pemujekwa katu ngā pe.) Pe, pehē rehe Tupā'ā ihī ta. ³⁹Yman ame'ē rehe har Tupā pandu katu. Ame'ē pandu katuha ke uhyk apo 'y, a'erehe pehē rehe Tupā'ā ihī katu ta tī. Pehē ra'yr ta rehe ihī katu ta tī. Amō awa ta pe ihī katu ta tī. Upa katu te Tupā usak katu ame'ē ta rehe ihī katu ta tī — aja Petu pandu.

⁴⁰Aja Petu pandu hū. Pandu we hū. Mu'e katu tī. Kuja:

—Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e hū. A'erehe mupyraraha uhyk ta ngā rehe. Amō ta Jesu ke putar ym, a'erehe myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa. Mā peja ame'ē ta aja ym pehē tī. A'erehe Tupā koty pehē py'a pemuruwak. Aja rahā, pehē ke a'e muhā katu ta — aja Petu pandu.

⁴¹Ame'ē je'ēha rehe heta ngā jurujar katu. Pe, ame'ē ta ke ngā mujahuk. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.) Arahā heta ngā jurujar katu ehe, Jesu rehe. Kuja, 3.000 hetaha. ⁴²Jesu mondo ame'ē ta namō ame'ē ta jumu'e uī. A'eta namō ngā juehe katu ngā ixo. Johu ma'e ngā u'u uī tī. Tupā namō johu ngā pandu pandu tī.

Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe har

⁴³Tupāma'e pyrātāha namō Jesu mondo ame'ē ta ma'e ke ma'ema'e hū. Mukatu hū ngā ke. Aja me'ē ma'ema'e hū. A'erehe upa ngā jupandu ngā jupe: —Mā! Katu te hū — aja ngā.

⁴⁴Upa Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta je'ē je'ē ym ha namō ixo. Amō Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta namō ngā juehe katu ngā ixo. Ima'e ke rehe kyty'ŷ ym tī. ⁴⁵Ima'e ma'e ke muhepy tī. Henda ke muhepy tī. Aja tamatarer ke matyr. Pe, jurujar katu ame'ē ta ima'e ym te rahā, ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē te'e. ⁴⁶Pe, wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe jy'ar oho. A'ep Tupā namō ma'e pandu pandu u'am. Ok pe johu ma'e ngā u'u tī. Hury katu a'eta tī. Peteihar aja ngā ixo tī. ⁴⁷Tupā namō kuja pandu pandu tī: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. “Peme'ē ta katu ame'ē ta ke a'eta” aja Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe har amō ta pandu pandu. Wera rahā pame katu te ngā ke Tupā muhā katu. Aja Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta jumuheta oho.

Wata ym te ame'ē ke Petu mukatu

3 ¹Amō wera rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Petu oho. Juā oho inamō tī. Warahy ywa ku'a ihon rahā, oho. Arahā jundēu awa ta Tupā namō ma'e pandu pandu katu. ²Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe hukwen ihī. Hukwen rehe har ngā pandu: “Katukwer” aja. Ame'ē rake sawa'e wapyk uī. Wata ym te ame'ē ke a'e. Ta'yn rahā har aja te'e a'e. Wera rahā pame katu te amō ta hupir raho. Pe, ixo oho ame'ē ta pe tamatarer ke a'e pandu pandu tī. ³Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Petu ixo tate rahā, sawa'e usak ehe. Juā rehe usak tī. Pe, tamatarer ke pandu a'eta pe. ⁴Petu ma'ā katu ehe. Juā aja tī. Pe, pandu ipe:

—Jande rehe ema'ā katu! — aja ipe.

⁵⁻⁶ A'erehe sawa'e ma'ā katu ehe. Tamatarer ke pyhyk ta, aja ukwaha naī. Petu pandu ipe:

—Tamatarer namō ihē axo ym te. Ko ma'e namō axo ame'ē ke ihē ame'ē ta nde pe. Jesu Kirisutu riki Nasare ok ta pe har. A'e je'ēha rupi ihē apandu nde pe: “Ewata” — aja sawa'e pe.

⁷Pe, ijywa katu rehe pyhyk. Pe, mupu'am. Pahar itymā imembek katu ipe. Ipyta katak katu ipe tī. ⁸Pe, opor. Pu'am katu. Jywyr jywyr ixo. Petu ta namō ixo oho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo oho. Huryha namō opopor oho. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā rehe har pandu pandu oho tī. ⁹Wataha ke rehe upa amō ta usak usak tī. Tupā rehe har pandu pandu ame'ē ke rehe amō ta hendu katu tī. ¹⁰Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rukwen rake wapyk uī ame'ē ke a'e, aja amō ta ukwa katu. “Katukwer” ame'ē rukwen rake wapyk uī ame'ē ke a'e, aja ukwa katu tī. Tamatarer pandu pandu ame'ē ke a'e tī, aja ukwa katu tī. Myja wataha apo my? Ukwa ym. “Māte we ame'ē te a'e my!” aja a'eta.

Petu je'ēha ke

¹¹Ame'ē jumu'eha renda keruhū pe soroka ihī. Soroka renda rer: “Saromā.” A'ep Petu ta ixo. Petu jywa rehe sawa'e pyhyk u'am. Juā jywa rehe pyhyk u'am tī. A'eta koty heta amō ta ujan oho. ¹²Māte we ame'ē te a'eta my. Pe, hetaha ta rehe Petu usak rahā, pandu ngā pe:

—Sawa'e ta! Māte we ame'ē te aja ym pekwha. Pesak pesak ym jande rehe tī. Jande je'ēha rupi ym sawa'e wata. Jande katuha rupi ym sawa'e wata tī. (Jesu je'ēha rupi sawa'e wata katu.)

¹³⁻¹⁴—Amarā riki jande ramūi. Isak a'e tī. Jande ramūi tī. Jako a'e tī. Jande ramūi tī. A'eta Tupā rehe ipy'a moī moī katu. Jesu aja tī. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu tī. Pe, manōha ngi Tupā mukwera katu muhem. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe, Jesu pe. Katu te ame'ē ke a'e tī. Anī. Peputar ym a'e ke. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe a'e ke peraho. Pirat poir tar katu tipe. Anī. Peputar ym aja. Amō ke pehē pepandu. “Ngā jukwaha ke epoir” aja Pirat pe pepandu. (A'erehe Mahamba ke a'e poir.) ¹⁵Awa ta muxuweha ke Jesu. A'e ke pejukwa. Anī. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'engi jande jasak ehe. Ame'ē rehe har japandu pandu tī. ¹⁶Sawa'e wata ramō ame'ē ke rehe pesak. Ehe har pekwa katu tī. Jesu rehe jande jajuruja katu, a'erehe jande pe pyrā-tāha ke Tupā muwyr. Ame'ē namō sawa'e ke jamukatu. Jesu je'ēha rupi jamukatu. A'erehe sawa'e wata katu ame'ē ke rehe pesak apo 'y.

¹⁷—Ihē mu ta! Jesu ke pejukwa. Jundéu awa tama'e kapitā ta aja tī. Jukwa tī. Pekwa ym ha rupi pejukwa, aja ihē akwa katu apo. ¹⁸Ngā mupyraraha ke Kirisutu pyhyk. Yman ame'ē rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Ame'ē ta pe Tupā mujekwa. Ame'ē ke a'eta pandu pandu. Ame'ē pyraraha ke Jesu rehe uhyk apo 'y. ¹⁹Apo Tupā koty pehē py'a ke pemuruwak pemondo. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehē py'a ngi Tupā juhyk ta. ²⁰Aja rahā, pehē ruryha ke a'e muwyr ta. Pe, Jesu ke a'e mujywyr ta muwyr tī. A'e riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. ²¹Tupā usak katu ehe ame'ē ke a'e. Ywa pe a'e pyta we ta rī. Upa katu te pyahu ym rahā, pyta we ta rī. Upa katu te Tupā mupyahu ta tī, aja a'e pandu. (Ywa ke. Kome'ē ywy keruhū aja tī. Mupyahu ta tī.) Yman ame'ē rehe har

Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. A'eta riki katu te me'ē ke. ²²Yman jande ramūi ta pe Moise pandu: “Tupā riki jandema'e sawa'e te. Ihē aja pehē pe Tupā je'ēha pandu ame'ē ke Tupā muwyr ta tī. Pehē ngi har peteihar ke a'e. Upa a'e pandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e. ²³Ame'ē ke rehe amō hendu ym rahā, ame'ē ke Tupā mupyrara ta. Tupā kotyhar ta namō pyta ym te ta” aja Moise mupinim — aja Petu pandu.

²⁴A'e pandu tī:

—Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu tī. Samue pandu py. A'engi uwyr ame'ē ta pandu tī. Pesak ramō ame'ē rehe har upa katu te a'eta pandu pandu. (Tupā kotyhar ta rehe Tupā'a uwyr ta, ame'ē rehe har upa katu te pandu pandu.) ²⁵Yman Tupā manga katu. Ame'ē ke Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Ame'ē ke pehē pe katu. Jande ramūi pe Tupā manga katu tī. Ame'ē ke pehē pe tī. Yman kuja Amarā pe pandu: “Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe ne rainō usak katu ta” aja Tupā pandu — aja Petu pandu.

²⁶A'e pandu tī:

—“Ihēma'e ke nde” aja Ta'yr pe Tupā pandu. Pe, Ta'yr ke pehē pe a'e muwyr py. Aja pehē rehe a'e usak katu. Aja rahā, ixoty pehē py'a ke a'e muruwak. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar ame'ē ke a'e putar — aja Petu pandu pandu ngā pe.

Ngā panduha renda pe Petu ta ke kapitā ta muhyk raho

4 ¹Petu pandu ngā pe rahā, jundéu awa tama'e pa'i ta uhyk uwyr. Juā pandu rahā tī. Sonda tama'e kapitā uhyk uwyr tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha ta ke ame'ē ta. Sanduse ta uhyk uwyr tī. ²(Manōha ngi amō kwera ym te ta uhem aja a'eta ukwaha.) Mokōi Jesu mondo ame'ē ta rehe a'eta parahy, ma'e, Petu ta rehe. Jesu ke Tupā mukwera katu muhem, aja Petu ta mu'e. Jesu kwera katu uhem, a'erehe amō ta kwera katu ta uhem tī, aja sanduse ta ukwa, a'erehe a'eta parahy Petu ta rehe. ³Pe, Petu ta ke a'eta pyhyk. Ka'aruk te apo, a'erehe kyndaha pe kynda raho. ⁴Kōi pandu ta. Pe, Petu je'ēha rehe hendu ame'ē ta Jesu rehe jurujar katu. Heta Jesu rehe jurujar katu. Ame'ē ta heta te hū. Sawa'e pame katu te manga rahā, kuja, 5.000 Tate hetaha nahā my.

⁵Ame'ē ku'ē rahā, jundéu awa tama'e kapitā ta jy'ar uwyr. Tamūi ta jy'ar uwyr tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta jy'ar uwyr tī. Jerusarē ok ta pe jy'ar uwyr. ⁶Ame'ē ta namō amō ta jy'ar tī. Ana jy'ar tī. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū a'e. Kái jy'ar tī. Juā jy'ar tī. Arexan jy'ar tī. Upa jundéu awa tama'e pa'i keruhū anam ta jy'ar tī. ⁷Petu ta ke a'eta mupu'am. Pe, pandu a'eta pe:

—Jande ruwa koty pepu'am. Pesarahā! Awa pyrātāha namō pemukatu my? Awa je'ēha rupi pemukatu my? — aja Petu ta pe pandu.

⁸Pe, Petu py'a rehe Tupā'a ihī katu. A'e je'ēha rupi Petu pandu:

—Kapitā ta! Pehendu katurahā! Tamūi ta! ⁹Pehendu katu tī. Myja sawa'e wata ym te ame'ē ke jamukatu my? Myja ma'e katu ame'ē ke jama'e my? Aja pepandu jande pe tī. ¹⁰Apandu ta pehē pe. Aja rahā, pekwa katu ta. Jundéu awa ta ukwa katu tī. Ko Jesu Kirisutuma'e pyrātāha namō kome'ē sawa'e wata katu. A'e je'ēha rupi wata katu. Jesu riki Nasare ok ta pe har ke a'e. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e ke pejukwa. Anī. A'e ke Tupā mukwera katu muhem.

¹¹Tupā je'ēha rehe Jesu rehe har kuja amō mupinim:

“Ita ke jaxer te'e aja ita ok mujāha ukwaha.

Anī. Ame'ē riki ok pyter rehe mupu'am katu te ame'ē ke, aja amō ukwa katu” aja amō mupinim.

—(Ame'ē ita aja Jesu tī. Ita aja a'e ke peputar ym tī. Anī. Tupā usak katu ehe. Katu te ame'ē ke a'e, aja ukwa katu.) ¹² Jesu jō riki awa ta ke muhā katu. Aja amō her kome'ē ywy keruhū pe har ta pe Tupā muwyr ym. Amō her rupi jande ke muhā ym. “Jesu” ame'ē rer rupi jō a'e muhā katu — aja Petu pandu.

¹³ Petu riki kyje ym, aja tamūi ta ukwa. Juā kyje ym tī, aja a'eta ukwa tī. Jundéu awa tama'e paper renda pe jumu'e ym ame'ē ta ke a'eta, aja a'eta ukwa katu tī. Sawa'e ta te'e ame'ē ta ke aja a'eta ukwa katu tī. A'erehe mâte we ame'ē te aja tamūi ta ukwa. Petu ta Jesu namō wata ixo ame'ē ta ke a'eta, a'erehe pandu katu, aja tamūi ta ukwa tī. ¹⁴ Petu mukatu ame'ē ke Petu ta rake pu'am u'am, a'erehe marā ka ym a'eta je'ēha ipe. ¹⁵ Pe, tamūi ta jupe pandu pandu tar katu, a'erehe soroka pe Petu ta ke tamūi ta muhem mondo. Upa muhem rahā, a'eta pandu pandu a'eta jupe:

¹⁶ —Myja ta sawa'e pe jama'e my? Sawa'e ke Petu ta mukatu ame'ē rehe har heta ngā ukwa apo 'y. Ame'ē ke marā ka ym jande jamukanīha. ¹⁷ Ame'ē mukatuha rehe har amō ta pandu pandu oho ame'ē ke japutar ym. A'erehe kuja japandu ta: “Jesu rehe har ngā pe pepandu ym te apo 'y. Pepandu rahā, pehē ke jamahy ta” aja Petu ta pe japandu ta — aja pandu pandu a'eta jupe.

¹⁸ Pe, Petu ta ke amō mujwyr werur. Pandu:

—Jesu rehe har pepandu ym te apo 'y. Ehe har pemu'e ym te tī — aja Petu ta pe tamūi ta pandu.

¹⁹ Pe, Petu pandu:

—Myja me'ē Tupā pe katu my? Ko pehē je'ēha rehe jahendu katu my? Ko Tupā pandu ame'ē ke rehe jahendu katu my? Myja pekwa my? Ihē riki Tupā pandu ame'ē ke rehe jō ihē ahendu katu ta. Juā aja tī. ²⁰ Jesu ma'ema'e ame'ē ke rehe jasad. Ame'ē ke tapijar te'e we japandu ta rī. Jesu mu'e mu'e ame'ē ke rehe jahendu tī. Ame'ē ke tapijar te'e we japandu ta tī. Marā ka ym jahijariha — aja Petu pandu.

²¹ Pe, hātā Petu ta pe tamūi ta je'ē. Pe, poir. Mukatuha rehe har upa ngā ukwa, a'erehe Tupā pe ngā pandu pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Ngā hetaha ngi tamūi ta kyje, a'erehe marā ka ym Petu ta ke mahyha.

²² Petu ta mukatu ame'ē sawa'e heta warahy 'ar ame'ē ke a'e. Kuja, 40 i'ar koty te we warahy 'ar ame'ē ke a'e.

Pyrātāha namō Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pandu pandu

²³ Tamūi ta poir rahā, Petu jwyr oho. Juā jwyr oho tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe uhyk oho. Upa jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu ame'ē ke a'eta pandu pandu ngā pe. Upa tamūi ta pandu ame'ē ke pandu pandu tī.

²⁴ Upa hendu rahā, kuja johu Tupā namō a'eta pandu pandu:

—Jande pái keruhū! Jandema'e sawa'e te nde. Ywa ke nde eremujā. Kome'ē ywy keruhū nde eremujā tī. Y ramūi nde eremujā tī. Upa ame'ē ta rehe ixo ame'ē ta ke nde eremujā tī. ²⁵ Yman ne je'ēha ke Ndawi mupinim. Tupā'a mujekwa ipe. Ndawi riki jande ramūi. Ne miasu ke a'e tī. Kuja nde pe Ndawi pandu:

“Ma'ewā nde rehe amō awa ta parahy te'e my?

Ma'ewā jundéu awa ta te'e ukwa ukwa ixo my?

²⁶ Kome'ē ywy keruhū pe kapitā keruhū ta ixo. Ame'ē ta jy'ar uwyr. Kapitā ta jy'ar uwyr tī.

Ne namō ame'ē ta jumai uwyr. Kirisutu namō a'eta jumai uwyr tī.

Kapitā keruhū aja nde eremu'am ame'ē ke a'e" aja nde pe Ndawi pandu — aja Tupā namō ngā pandu pandu.

²⁷ Tupā namō ngā pandu pandu tī:

—Jete. Kome'ē ok ta rehe Ero uhyk uwyr. Pon Pirat namō jy'ar uwyr. Amō awa ta namō jy'ar uwyr tī. Jundéu awa ta namō jy'ar uwyr tī. Jesu namō ame'ē ta jumai uwyr, a'erehe johu ngā jy'ar uwyr. Jesu riki nde ra'yr. Katu te me'ē ke a'e. Kirisutu a'e. Kapitā keruhū aja nde eremu'am ame'ē ke a'e. ²⁸ Yman ame'ē jumaiha rehe har nde erepandu katu, aja upa ame'ē ta ma'e-ma'e. Ne je'ēha aja ma'ema'e. Nde ereputar ame'ē ke a'eta ma'ema'e tī.

²⁹ —Jandema'e sawa'e te! Esak apo! Jande ke a'eta mahy tar katu. A'erehe jande py'a ke emātā. Aja rahā, jakyje ym ta ngā ngi. Aja rahā, ne je'ēha ke japandu pandu ta. ³⁰ Nde kotyhar ta ke jande. Ne je'ēha ke japandu rahā, ahy ame'ē ta ke emukatu. Amō amō ta ke emukatu tī. Jesu je'ēha rupi nema'e pyrātāha ke nde emujekwa katu ngā pe. Jesu riki nde ra'yr. A'e riki katu te me'ē ke — aja Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pandu pandu.

³¹ Upa pandu rahā, a'eta jy'ariha renda ke katak katak hū. (Aja rahā, ame'ē ta rehe Tupā hendu katu, aja mujekwa.) A'eta rehe Tupā'ā ihī katu. A'erehe Tupā je'ēha ke pandu pandu. Kyje ym ngā ngi.

Kyty'y ym ngā

³² Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta petēihar aja ngā ixo. “Kome'ē ihēma'e jō” aja ym pandu awa. Upa ima'e ma'e ke kyty'y ym. ³³ Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jesu kweraha rehe har Jesu mondo ame'ē ta pandu pandu hū. Tupāma'e pyrātāha namō pandu pandu. Tupā usak katu te ngā rehe tī. ³⁴ Kupixa namō amō ixo rahā, ame'ē ke muhepy. Pe, tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe raho. Hok namō amō ixo rahā, ame'ē ke muhepy tī. ³⁵ Pe, tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe raho tī. Pe, ima'e ym te ame'ē ta pe Jesu mondo ame'ē ta me'ē me'ē. A'erehe ima'e ym te ame'ē ta nixói te.

³⁶ Ko amō sawa'e ixo. Her Jose. “Manambe” aja Jesu mondo ame'ē ta amō her moī ehe tī. “Amō ke muhury katu ame'ē ke a'e” aja jande je'ēha. Rewi rainō ke a'e. Xi ypa'ū pe har ke a'e. ³⁷ Kupixa namō a'e ixo. Ame'ē ke muhepy. Pe, upa katu te tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe a'e raho.

Anani rehe har. Sasi rehe har tī.

5 ¹ Pe, amō sawa'e ixo. Her Anani. Hakehar rer Sasi. Ywy namō a'eta ixo. Ame'ē ke a'eta muhepy. ² Pe, tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe raho. Anī. Tamatarer ke mupyta we wi jupe. ³ Ame'ē ke hakehar ukwa tī. Petu pandu ipe:

—Anani! Ywy muhepyha ke nde pe nde eremupyta we. ⁴ Satana nde py'a rehe ihī. (Ājā ramūi a'e.) Katu ym aja. Tupā'ā pe te'e nde erepandu. Ywy ke nde eremuhepy ym rahā we, nema'e riki. Nde eremuhepy rahā, tamatarer ke upa katu te nema'e tī. Nde pe nde eremupyta we ame'ē ke nde py'a rupi nde

erekwa erexo. Upa katu te nde ereme'e, aja jande pe nde erepandu naĩ. Katu ym aja. Sawa'e ta pe te'e nde erepandu. Amō we tĩ. Tupā pe te'e nde erepandu tĩ — aja Petu pandu.

⁵Ame'e ke hendu rahā, Anani manō ukwap. Upa hendu ame'e ta mukahem hũ. ⁶Ta'ynuhu ta pu'am. Pe, hete ke pukek. Jytym raho.

⁷Ixawa'e manō. T'i katu rahā, hakehar uhyk uwyr. Ixawa'e manōha rehe har ukwa ym uwyr. ⁸Petu pandu ipe:

—Ywy muhepyha ke upa katu te perur my — aja ipe.

Kūjā pandu:

—A'e tȳ. Upa katu te jarur — aja Petu pe.

⁹Pe, Petu pandu ipe:

—Tupā'a pe te'e nde erepandu tar katu tĩ. Nde sawa'e aja tĩ. Anĩ. Upa Tupā'a ukwa katu. Nde sawa'e jytym raho ame'e ta hukwen rehe uhyk ramō. Nde ke jytym ta raho tĩ — aja kūjā pe.

¹⁰Pe, pahar Petu py rehe u'ar ukwap. Manō ukwap. Ta'ynuhu ta ixo uwyr rahā, kūjā manō ame'e ke rehe usak. Pe, jytym raho tĩ. Ixawa'e rake rupi jytym tĩ. ¹¹Upa Jesu rehe jurujar katu ame'e ta mukahem hũ. Manōha rehe har hendu ame'e ta mukahem hũ tĩ.

Tupā pyrātāha namō mukatu hũ

¹²Jesu mondo ame'e ta mukatu hũ ngā ke. Ahy ixo ame'e ta ke mukatu hũ. Aja Tupāma'e pyrātāha ke ngā pe mujesak. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhũ rehe soroka ihĩ. Soroka rer Saromā. A'ep upa Jesu rehe jurujar katu ame'e ta jy'ar. ¹³Johu ngā jy'ar ixo. Ame'e ta rehe har amō ta pandu: "Katu ame'e ta ke ame'e ta" aja pandu. Anĩ. Ame'e ta namō jurujar ym ame'e ta jy'ar tar ym. ¹⁴Amō ta anĩ. Amō amō ta Jesu rehe jurujar katu tĩ. Heta sawa'e ta jurujar katu. Kūjā ta aja tĩ. Heta jurujar katu ehe tĩ. ¹⁵Jesu mondo ame'e ta mukatu, a'erehe ahy ixo ame'e ta ke awa rape rupi ngā mou. Tupe 'ar pe mou. Myrape 'ar pe mou tĩ. Pe, hake rupi Petu te'e asa oho rahā, warahy pe i'ā jesak. Ame'e ke ahy ixo ame'e ta 'ar rupi aha ta oho. Pe, katu ta oho, aja ngā ukwa. ¹⁶Jerusarē ok ta xupe 'ar rupi ok ta juramā ihĩ. Ame'e ok ta ngi heta uhyk uwyr ehe. Ahy ixo ame'e ta ke ngā hupir werur ipe. Ājā ta ipy'a rehe ihĩ ame'e ta ke werur ipe tĩ. Upa katu te Petu mukatu. (Aja rahā, Jesu rehe har Petu ta pandu ame'e riki jete har te ke aja mujekwa katu. Petu ta namō Tupā ixo, aja mujekwa katu tĩ.)

Jesu mondo ame'e ta ke amō ta mahy

¹⁷Pe, jundéu awa tama'e pa'i keruhũ jyty'ym Jesu mondo ame'e ta rehe. Upa inamō ixo ame'e ta jyty'ym a'eta rehe tĩ. Inamō ixo ame'e ta rer sanduse ta. (Jesu mondo ame'e ta koty heta ngā jy'ar oho, a'erehe jyty'ym a'eta rehe.)

¹⁸Pe, Jesu mondo ame'e ta ke a'eta pyhyk. Kyndaha pe kynda raho, ok ta kyndaha pe. ¹⁹Pe, pytun rahā, Tupā je'eha rahoha uhyk uwyr a'eta rehe. Kyndaha rukwen ke pirar. Pe, a'eta ke soroka pe raho. Pandu:

²⁰—Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhũ pe peho. A'ep upa awa ixoha pyahu rehe har ngā pe pepandu pandu — aja Jesu mondo ame'e ta pe pandu.

²¹A'eta hendu katu ehe. Pe, pytuniwe rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhũ pe oho. A'ep mu'e mu'e u'am.

Pe, ngā panduha renda pe jundéu awa tama'e pa'i keruhū uhyk uwyr. Inamō ixo ame'e ta uhyk uwyr tī. Pe, jundéu awa ta tamūi ta ke a'eta muj'ar tī. Johu panduha ta ke muj'ar. Pe, kyndaha pe sonda ta ke a'eta mondo. Pandu:

—Jesu mondo ame'e ta ke pemuhyk perur se — aja sonda ta pe pandu.

²²Pe, kyndaha pe sonda ta uhyk rahā, mahem ym. ²³Jesu mondo ame'e ta ke mahem ym. Pe, ngā panduha renda pe jywyr oho. A'eta pandu:

—Kyndaha rehe jahyk rahā, upa hukwen ke kynda katu te. Upa hukwen harōha ta harō katu u'am tī. Anī. Hukwen ke jande japirar rahā, jamahem ym sawa'e ta ke — aja sonda ta pandu.

²⁴Ame'e ke rehe hendu rahā, pa'ihu ta māte we ame'e te a'eta my. Sonda tama'e kapitā aja tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū sondama'e kapitā ke a'e.

—Myp a'eta ihon my? — aja pandu pandu a'eta jupe.

²⁵Pe, amō uhyk uwyr. Pandu:

—Pesarahā! Kyndaha pe sawa'e ta ke pekynda peraho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo apo 'y. Ngā ke a'eta mu'e mu'e u'am — aja tamūi ta pe amō pandu.

²⁶Ame'e ke rehe hendu rahā, sonda tama'e kapitā oho piam. Sonda ta inamō oho tī. Pe, Jesu mondo ame'e ta ke muhyk werur tī. Hātā ym pyhyk a'eta rehe. Hātā pyhyk rahā, ita ke sonda ta rehe ngā ombor ta, aja kapitā ukwa. Hetaha ngi kyje, a'erehe wewe katu pyhyk raho.

²⁷Pe, Jesu mondo ame'e ta ke muhyk rahā, ngā panduha renda pyter pe mupu'am. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū pandu:

²⁸—Jesu rehe har pemu'e ym apo 'y, aja hātā pehē pe japandu. Anī. Pehendu ym. Pemu'e ame'e rehe har upa Jerusarē ok ta pe har ta ukwa apo. Jesu ke amō ta riki jukwa. Anī. A'e ke jande riki jajukwa aja pepandu. Katu ym aja — aja Jesu mondo ame'e ta pe pandu.

²⁹Pe, Petu namō Jesu mondo ame'e ta pu'am u'am. Pe, Petu pandu ngā pe:

—Tupā je'ēha rehe jō jahendu katu rahā, katu te ame'e. Amō sawa'e je'ēha rehe anī. (Katu we ame'e.) ³⁰Myra ngā mupia ame'e ke rehe Jesu ke pemu'ar pemu'am. Aja pejukwa. Anī. Jesu ke Tupā mukwera katu muhem. Tupā rehe jande ramūi ipy'a moī moī katu. ³¹Pe, Jesu ke hake Tupā muhyk raho. A'erehe a'e riki kapitā keruhū. A'e riki awa muhāha tī. Ma'e ka'u te'eha ke jundéu awa ta ma'ema'e. Anī. Tupā rehe ipy'a muruwak mondo rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ngā rehe. ³²Jesu rehe har japandu pandu. Jasak ame'e rehe har japandu pandu tī. Jesu rehe har Tupā'a mujekwa tī. Tupā rehe hendu katu ame'e ta py'a rehe Tupā'a ke a'e moī katu — aja Petu pandu.

³³Ame'e ke pa'ihu ta hendu rahā, parahy te hū. Jesu mondo ame'e ta ke a'eta jukwa tar katu. ³⁴Pe, ngā panduha renda pe amō sawa'e pu'am. Her Ngamari. Parise riki a'e. Moise je'ēha mu'e ame'e ke a'e tī. "Sawa'e katu me'e ke" aja upa ngā ukwa ehe har. Pe, a'e pandu:

—Jesu mondo ame'e ta ke soroka pe emondo — aja.

³⁵Pe, ngā panduha renda pe ixo ame'e ta pe pandu:

—Jundéu awa tama'e kapitā ta! Pehendu katurahā! Petu ta ke pemahy ym we rī. Ma'e ke pekwa py peī. ³⁶Amukwehe te amō sawa'e ixo. Her Téu. Kapitā a'e jupe. Heta sawa'e ta inamō jy'ar oho. Kuja, 400 hetaha. Anī. A'e ke amō jukwa. Pe, inamō ixo ame'e ta upa uhāi ujan oho. Ame'e ta ngi har nixói te

apo 'y. ³⁷A'engi amō sawa'e uwyr tī. Her Jun. Ngariréi ywy pe har a'e. Ngā hetaha ke kapitā keruhū manga manga rahā, Jun uwyr. Inamō heta ngā oho tī. Anī. A'e ke amō jukwa tī. Pe, inamō ixo ame'e ta upa uhāi ujan oho tī. ³⁸A'erehe pehē pe ihē apandu katu apo. Jesu mondo ame'e ta ke pemahy ym. Mā peja ixo. Sawa'e je'ēha rupi a'eta ma'e ke ma'ema'e ixo rahā, upa ta kanim oho. ³⁹Anī rahā, Tupā je'ēha rupi a'eta ma'ema'e ixo rahā, marā ka ym kaniha. Tupā namō pejumai ta — aja Ngamari pandu.

Pe, a'e pandu ame'e ke rehe ngā hendu katu. ⁴⁰Pe, Jesu mondo ame'e ta ke muhyk werur tī. Upa a'eta ke amō ta nupā hū. Pe, pandu tī:

— Jesu rehe har pepandu ym te apo 'y — aja kapitā ta pandu a'eta pe.

⁴¹Pe, poir mondo. Ngā panduha renda ngi a'eta uhem oho. Jesu kotyhar ta ke a'eta, a'erehe amō ta mahy. Mahyha ke a'eta pyhyk, ame'e ke Tupā putar aja a'eta ukwa katu, a'erehe hury katu oho. ⁴²Wera rahā pame katu te a'eta mu'e u'am. Tupā rehe ngā jumu'eha keruhū pe mu'e u'am. Amō ta rok pe mu'e u'am tī. Jesu Kirisutu rehe har mu'e u'am.

Awa po wajar mokōi haihu katu ame'e ta ke

6 ¹Arahā Jesu rehe amō amō heta jurujar katu. Jundéu awa ta ke ame'e ta. Ame'e ta ngi har amō ta ngere awa ta je'ēha ke pandu ame'e ta ke tī. Amō ta emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'e ta ke tī. Pe, ngere awa ta je'ēha pandu ame'e ta parahy. Emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'e ta rehe parahy. Kuja pandu:

— Emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'e ta kity'ym jande rehe. Ixawa'e manō ame'e ta heta we ixo. Ame'e ta ngi har emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'e ta pe me'e me'e katu ma'e ke. Ngere awa ta je'ēha ke pandu ame'e ta pe me'e me'e we mi ma'e ke. Katu ym aja. Juja ym me'e me'ēha — aja ngere awa ta je'ēha ke pandu ame'e ta je'e je'e hū.

²⁻³Pe, upa katu te Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke amō ta muj'ar. Jesu mondo ame'e ta riki muj'ar. Ame'e ta ke awa py mokōi hetaha. Ngā pe a'eta pandu:

— Jande mu ta! Pehendu katurahā! Ngā mi'u ke jande jame'e me'e rahā, marā ka ym Tupā je'ēha ke amō ta pe jamu'eha rī. Ngā mi'u jame'ēha rehe jō jama'ema'e ja'am. Katu ym aja. Jesu rehe har amō ta pe jamu'e ym rahā, katu ym. A'erehe amō sawa'e ta rehe pesak katu. Ko ipy'a rehe Tupā'a ihī katu ame'e ta rehe pesak katu. Amō we tī. Ukwa katu ame'e ta rehe pesak katu tī. Amō we tī. Sawa'e katu te ame'e ta rehe pesak katu tī. Pehē ngi har awa po wajar mokōi sawa'e ta rehe pesak katu. Pe, ame'e ta pe japandu ta: “Ngā mi'u ke peme'e me'e” aja. Jande anī. ⁴Tupā je'ēha ke jamu'e ta ngā pe rī. Tupā namō japandu pandu ta rī — aja Jesu mondo ame'e ta pandu.

⁵Ame'e je'ēha rehe upa ngā hury katu, a'erehe ngā mi'u me'ēha ta ke mu'am. Ko Esete ke ngā mu'am. Jesu rehe jurujar katu te ame'e ke a'e. Ipy'a rehe Tupā'a ihī katu ame'e ke a'e tī. Amō Siri ke ngā mu'am tī. Amō Pok ke mu'am tī. Amō Nikanor ke mu'am tī. Amō Timā ke mu'am tī. Amō Pame ke mu'am tī. Amō Nikoráu ke mu'am tī. Amō awa ke a'e. Jundéu awa ym a'e. Antioki ok ta pe har a'e. Yman jundéu awa tamūi ta ukwaha rehe a'e jurujar katu. Apo Jesu rehe jurujar katu tī. ⁶(Ame'e awa po wajar mokōi sawa'e ta ngā mi'u ke me'e me'e ta.) Pe, ame'e sawa'e ta ke Jesu mondo ame'e ta ruwa koty ngā mupu'am.

Pe, Tupā namō pandu pandu. Ame'e ta ākā rehe a'eta po ke Jesu mondo ame'e ta mujar. (Aja ngā mi'u ke me'e me'e ame'e ta ke a'eta, aja ngā pe mujekwa.)

⁷Tupā je'ēha rehe amō amō ta hendu katu te hū. Jesu rehe amō amō Jeru-sarē ok ta pe har ta jurujar katu tī. Heta jundēu awa tama'e pa'i ta jurujar katu tī.

Esete ke amō ta pyhyk

⁸Esete rehe Tupā usak katu te, a'erehe ahy ixo ame'e ta ke Esete mukatu hū. Tupāma'e pyrātāha namō mukatu hū ngā ke. A'erehe ame'e ke rehe ngā usak rahā, pandu: “Mā! Katu hū!” aja pandu. ⁹Pe, inamō amō sawa'e ta je'e hātā tā hū. Amō koty jundēu awa tama'e jy'ariha renda ngi har ta ke a'eta. Henda rer: “Ngā poir ame'e ta ke” aja ngā jupe. Syre ok ta ngi uwyr ame'e ta ke a'eta tī. Arexandiri ok ta ngi uwyr ame'e ta ke a'eta tī. Amō ta Siri ywy ngi uwyr ame'e ta ke amō ta tī. Amō ta Asia ywy ngi uwyr ame'e ta ke amō ta tī. Pe, Esete namō a'eta je'e hātā tā hū. ¹⁰Ukwa katuha ke Tupā'a muwyr ipe, Esete pe. A'erehe marā ka ym Esete je'ēha ke ame'e ta mukanīha. A'erehe jyty'ym ehe. ¹¹A'erehe amō sawa'e ta pe pandu:

—Esete rehe har te'e pepandu peho. Aja rahā, kome'e tamatarer pehē pe jame'e ta — aja ngā poir ame'e ta pandu.

A'erehe sawa'e ta te'e pandu oho:

—“Moise katu ym. Je'ēha rehe pehendū ym” aja Esete pandu ame'e ke rehe jahendu. “Tupā katu ym. A'e je'ēha rehe pehendū ym tī” aja Esete pandu ame'e ke rehe jahendu tī — aja Esete rehe har te'e a'eta pandu.

¹²Ame'e panduha namō upa ngā ke sawa'e ta muparahy. Tamūi ta ke a'eta muparahy tī. Moise je'ēha mu'e ame'e ta ke a'eta muparahy tī. A'erehe johu ngā Esete koty oho. Pyhyk a'e ke. ¹³Pe, ngā panduha renda pe raho. Pe, Esete rehe har te'e pandu ame'e ta ke a'eta werur tī. Te'eha ta pandu:

—Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū katu te, aja jande jakwa katu. Anī. “Jaxer te'e” aja Esete pandu. “Moise je'ēha katu ym. Pehendū ym ehe” aja a'e pandu tī. ¹⁴Kuja a'e panduha rehe jahendu tī. Upa Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke Jesu mujaxer ta. Jesu riki Nasare ok ta pe har ke a'e. Upa Moise mu'e ame'e ke amō koty muruwak ta, aja Esete pandu. Ame'e ke rehe jahendu tī — aja Esete rehe har te'e sawa'e ta pandu.

¹⁵Upa katu te ngā panduha renda pe wapyk uī ame'e ta Esete ruwa rehe usak usak uī. Huwa ke hendy. Tupā je'ēha rahoha ruwa aja hendy.

Esete je'ēha ke

7 ¹Esete pe jundēu awa tama'e pa'i keruhū pandu:

—Ame'e je'ēha jete har te nde pe my? — aja ipe.

²⁻³Esete pandu:

—Anī. Te'e riki. Tamūi ta! Pehendū katurahā! Ihē anam ta! Pehendū katu tī. Amarā riki jande ramūi. Mesopot ywy rehe a'e ixo rahā, Tupā pandu ipe. Wera te hū namō ixo ame'e ke a'e. Ma'e, Harā ok ta pe Amarā tyryk ym we oho rī. Kuja Tupā pandu ipe: “Sengi etyryk eho. Nde anam ta ke ehijar eho. Nde pāi rekoha ehijar eho tī. Amō ywy ke nde pe amujesak ta. A'ep etyryk eho” aja Amarā pe. ⁴A'erehe Kaundēi ywy ke Amarā hijar oho. Harā ok ta pe tyryk oho. Ipāi oho inamō tī. A'engi ipāi manō rahā, amō ywy pe a'e ke Tupā

mutyryk mondo. Kome'e ywy pe muwyr, ma'e, Tupā mujesak ame'e ke pe. Yman a'ep a'e uhyk oho. Apo ame'e ywy pe jande jaxo tī. ⁵Anī. Ywy ke nixói ipe, Amarā pe. Ima'e ke nixói te. Tupā me'e ym we ipe rī. Amarā ra'yr nixói te rahā, Tupā manga katu ipe: "Kome'e ywy ke nde pe ihē ame'e ta. Nema'e ta. Ne rainōma'e ta tī" aja Amarā pe Tupā pandu katu — aja Esete pandu.

⁶A'e pandu tī:

—Kuja Tupā pandu tī: "Amō ywy rehe ne rainō ta ixo ta. A'ep paraky te'e hū ta. Ame'e ta ke amō awa ta mahy hū ta tī. 'Ar ke ymanuhū ta raho. Kuja, 400 warahy 'ar aha ta oho. ⁷Ame'e ke upa rahā, ame'e awa ta ke ihē amahy ta. Te'e muparakyha ta ke ihē amahy ta. A'engi ame'e ywy ngi ne rainō ta uhem oho. Kome'e ywy rehe jwywr ta. Pe, ihē rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu ta" aja Amarā pe Tupā manga katu. ⁸Tupā pandu katu, ame'e ukwa katuha ke Amarā pe Tupā muwyr. Kuja. Ehe ihī ame'e pīrer ke jupā rahā, jundéu awa kotyhar ke a'e aja mujekwa. Tupā usak katu ehe ame'e ke a'e, aja ukwa katu. A'erehe ta'yr pīrer ke Amarā jupā. Ta'yr rer Isak. U'ar, ame'e ngi awa po wajar mokōi ukwer rahā, ipīrer ke jupā. (Aja rahā, Tupā manga katuha ke a'e putar katu, aja mujekwa katu.) Isak aja tī. Ta'yr pīrer ke jupā tī. Ta'yr rer Jako. Jako aja tī. Ta'yr ta pīrer ke jupā tī. (Ipīrer jupā rahā, ko jundéu awa ta kotyhar ta ke a'eta. Tupā usak katu a'eta rehe, ame'e ta ke a'eta, aja mujekwa katu.) Jako ra'yr ta heta. Awa py mokōi ta'yr ta hetaha ipe. Jande ramūi ta ke a'eta.

⁹—Jako ra'yr ta ngi har petēi Jose. Imu ta jyty'ym ehe. Pe, imu ta muhepy. Pe, Eji ywy pe Jose ke amō ta raho. Paraky te'e a'e ixo. Pe, Jose rehe Tupā usak katu. ¹⁰A'e ke amō ta mupyrara rahā, Tupā muputu'u katu ingi. Tupā usak katu ehe tī. Ukwa katuha ke muwyr ipe tī. A'erehe eji ywy pe har tama'e kapitā keruhū ruwa koty pu'am rahā, Jose rehe kapitā keruhū usak katu. Kapitā keruhū rer Parao. Pe, Jose ke kapitā aja a'e mu'am. Eji ywy pe har tama'e kapitā aja a'e mu'am. Kapitā keruhū rok kapitā a'e tī. ¹¹Pe, ngā pe ngā mī'u nixói te. Upa Eji ywy rupi nixói. Kanaā ywy rupi nixói te tī. Pyrara hū ngā. Jande ramūi pe nixói te tī. ¹²Pe, Eji ywy pe ahūi aja me'e pyta we mī aja Jako hendu. A'erehe ta'yr ta ke ixoty mondo, jande ramūi ta ke. ¹³Mokōihar a'eta oho rahā, imu ta pe juehe har Jose mujekwa. Pe, Jose rehe har Parao ukwa tī. Jose riki jundéu awa ke a'e, aja a'e ukwa. ¹⁴Pe, ipái pe myrandu Jose mondo. "Eji ywy pe ihē koty ejur. Upa katu te ne anam ta erur tī" aja myrandu mondo.

¹⁵—Kuja, 75 ngā hetaha ixo. Pe, Eji ywy pe Jako oho. A'ep a'e manō. A'ep jande ramūi ta manō tī, ma'e, Jako ra'yr ta ke. ¹⁶Ymanuhū tī, jande ramūi kangwer ke amō ta mutyryk raho. Sikē ok ta pe raho. A'ep itakwar keruhū ihī. Ame'e pe ixangwer ke ngā mou tī. Yman ame'e itakwar keruhū ke Emor ra'yr ngi Amarā jo'ok. Tamatarer Amarā muhepy ipe.

¹⁷—Yman Amarā pe Tupā manga katu. Ame'e panduha rehe uhyk tate rahā, Eji ywy pe jande ramūi ta jumuheta oho. ¹⁸Pe, Eji ywy pe amō kapitā keruhū uhem ngā pe. Jose ambyr rehe har ukwa ym a'e. ¹⁹Ame'e kapitā keruhū muka'u te'e jande ramūi ta ke. Mupyrara hū tī. Kuja jande ramūi pe panduha mondo tī: "Ta'yn ra'yr u'ar rahā, pehē rok ngi pembor indo. Sawa'e ra'yr ta pame katu te pembor indo" aja kapitā keruhū pandu. Aja sawa'e ra'yr ta ke jukwa. ²⁰Arahā amō sawa'e ra'yr u'ar. Her Moise. Katu hū ame'e ke a'e, aja imāi ta ukwa. ²¹A'erehe jukwa ym. Mahapyr jahy imāi namō mukanim. Pe,

hok ngi imāi muhem mondo rahā, Parao rajyr mahem. Kapitā keruhū rajyr ke a'e. "Ko ihē membyr apo 'y. Ihē amutiha ta" aja Parao rajyr pandu. ²²Pe, upa eji awa tama'e ukwa katuha Moise ke amō mu'e. Je'ēha ke pandu katu te tī. Upa ma'e ke ma'ema'e katu te tī.

²³—Mokōi awa py upa warahy 'ar ame'ē ke Moise. Pe, arahā ianam ta rehe usak oho. Ianam ta riki jundéu awa ta ke. ²⁴Pe, oho ixo rahā, ianam ke eji wyy pe har mahy te'e, ame'ē ke rehe usak. Pe, ame'ē ke muputu'u oho. Mahyha ngi mupoir ta, a'erehe jukwa. ²⁵Eji wyy pe har ke Moise jukwa. [Ihē anam ta ke ihē amupoir ajur, a'erehe ihē ke Tupā muwyr. Ame'ē ke ihē anam ta ukwa ta, aja Moise ipy'a pe ukwa katu. Anī. Aja ym ianam ta ukwa.] ²⁶Amō wera rahā, mokōi jundéu awa ta jumai ixo, ame'ē rehe Moise usak tī. Pe, muputu'u ta tipe. Pandu a'eta pe: "Sa'e ta! Pehendu katurahā! Mā peja ym! Pehē riki anam ta. A'erehe pejumai ym pexo" aja Moise pandu. ²⁷Pe, ianam ke mupyrara ame'ē ke sosok mondo. Moise ke sosok mondo. Pandu ipe: "Jandema'e kapitā ym nde. Jandema'e panduha aja ym nde tī. 'Awa katu my?' Anī rahā: 'Awa katu ym my?' Ame'ē panduha aja ym nde. ²⁸Kwehe eji wyy pe har ke nde erejukwa. Aja ihē ke nde erejukwa tar katu my tī" aja Moise pe pandu. ²⁹Ame'ē ke rehe hendu rahā, Eji wyy ngi Moise ujan oho. (Parao ukwa ta tī. Ame'ē ngi kyje, a'erehe ujan oho.) Mijiā wyy pe oho. Amō wyy pe har aja ixo. (Usak te'e aja ixo.) A'ep hakehar ke pyhyk. Pe, mokōi ta'yr ipe.

³⁰—A'ep amō mokōi awa pypa warahy 'ar aha oho. Wyy'a keruhū rake awa nixói te ame'ē wyy ihī. Wyy'a keruhū rer Sinái. A'ep Moise wata oho ixo rahā, jupirā'y ke ukwái ukwái te'e ixo. Ame'ē ke rehe a'e usak. Tata hendyha pyter pe Tupā je'ēha rahoha uhem. ³¹Ame'ē ke rehe usak rahā: "Mā! Ma'e my?" aja pandu jupe. A'erehe hake ngi we usak katu oho ehe. Pe, jandema'e sawa'e te pandu ipe: ³²"Ihē rehe ne ramūi ta ipy'a moī moī katu. Ihē rehe Amarā ipy'a moī moī katu. Isak aja tī. Ipy'a moī moī katu tī. Jako aja tī. Ipy'a ke a'e moī moī katu tī" aja panduha uwyr ipe. Pe, Moise jumukahem ingi, a'erehe ryrýi u'am ingi. ³³Usak tar ym apo ehe 'y. Jandema'e sawa'e te pandu tī: "Ihē Tupā. Ko ihē axo. Nde erepyrū ere'am, ame'ē wyy ke katu te ame'ē ke. A'erehe nde py rehe har ejo'ok. (Aja rahā ihē rehe nde py'a nde eremoī moī katu, aja ihē pe nde eremujukwa.) ³⁴Ihē kotyhar ta ke Eji wyy pe ixo. Ame'ē ta ke amō ta mupyrara hū. Ame'ē ke ihē akwa katu. Ame'ē ta jixi'u hū. Ame'ē ke rehe ihē ahendu tī. A'erehe ame'ē ta ke ihē amupoir ajur. Esarahā! Eji wyy pe nde ke ihē amondo ta. Ame'ē ta ke nde erepoir ta ereho" aja Moise pe pandu.

³⁵—Yman riki ame'ē Moise ke jundéu awa ta putar ym. Pandu ipe: "Jandema'e kapitā ym nde. Jandema'e panduha aja ym nde tī" aja Moise pe. Ame'ē Moise ke Tupā mondo. A'e ke kapitā aja a'e mu'am. Poiriha ke a'e tī. Inamō Tupā je'ēha rahoha ma'ema'e katu. Jupirā'y ke ukwái ukwái te'e. Ame'ē pyter pe usak, a'e riki Moise namō ma'ema'e katu. ³⁶Eji wyy pe ma'e ke Moise ma'e-ma'e hū. Aja Tupāma'e pyrātāha ke a'e mujesak ngā pe. Y ramūi pe aja tī. Y ramūi rer: "Y pytā." Pe, Eji wyy ngi ianam ta ke mujy'ar raho. Awa nixói te ame'ē rupi wata oho ixo. Mokōi awa py upa warahy 'ar rahā, wata oho ixo. A'ep Tupāma'e pyrātāha ke ngā pe a'e mujesak tī. ³⁷Jundéu awa ta pe Moise pandu: "Ihē aja amō Tupā je'ēha pandu ame'ē ke pehē pe Tupā muwyr ta tī. Pehē ngi har uhem ta" aja Moise pandu. ³⁸Awa nixói te ame'ē pe jundéu awa ta jy'ar ixo. Ame'ē ta namō Moise ixo. Sinái wyy'a keruhū rake a'eta

ji'ar uwyr. Ame'e ywy'a keruhū 'ar pe Moise namō Tupā je'ēha rahoha pandu pandu. A'ep Tupā je'ēha ke Moise pyhyk. Ame'e je'ēha rehe awa hendu katu rahā, ixo katu ta. Ame'e ke jande ramūi ta pe a'e pandu pandu. Ame'e ke jande pe muwyr tī.

³⁹—Anī. Moise pandu ame'e ke rehe jande ramūi ta hendu ym. Putar ym a'e ke. ⁴⁰Eji ywy pe jywyr ta tipe oho. Ywy'a keruhū 'ar pe Moise ixo rī, pe, imu pe jande ramūi ta pandu, ma'e, Arā pe: “Ma'e'a jande pe emujā. Tupā aja jande pe. Jande ndutar koty oho ta. Eji ywy ngi jande ke Moise muji'ar werur. Jande jakwa ym ehe har apo. My ihon mamy” aja Arā pe jande ramūi ta pandu. ⁴¹Arahā itatawa ke te'e tapi'iruhu ra'yr'a ke a'eta mujā. Ame'e ruwa koty tapi'iruhu te ke a'eta jukwa. Aja ipy'a moī moī katu u'am ehe. A'eta mujā ame'e ke rehe hury katu. ⁴²A'rehe jande ramūi ta ke Tupā hijar oho. Pe, upa ywa rehe hendy ame'e ke rehe jande ramūi ipy'a moī moī katu u'am. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī. Tupā pandu:

“Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Mokōi awa pypa warahy 'ar rahā, awa nixōi te ame'e rupi pexo.

Heta tapi'iruhu ke pejukwa rahā, ihē rehe pehē py'a pemoī moī ym pexo.

⁴³Amō rehe pehē py'a pemoī moī katu pexo.

So'o pির ok ke peraho. Ame'e wyr pe Moro'a pemoī. Jahy rata'a pemoī tī. Her Hēpā.

Ame'e ta tupā ta aja pekwaha pehē jupe. Ame'e'a rehe pehē py'a pemoī moī katu pexo. Katu ym aja.

A'rehe amō ywy rehe pehē ke ihē amondo ta. Mambiro ok ta kupe koty ihē amondo ta” aja Tupā pandu.

—Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī — aja Esete pandu.

⁴⁴A'e pandu tī:

—Awa nixōi te ame'e rupi jande ramūi wata oho ixo rahā, so'o pির ok ke a'eta raho. Ame'e pe Tupā rehe jande ramūi ipy'a moī moī katu ixo. So'o pির ok mujāha ke Moise pe Tupā mujekwa. Aja jande ramūi mujā. ⁴⁵A'engi Moise manō rahā, jande ramūi ta ke Josue muji'ar raho. Kome'e ywy pe muji'ar werur. Arahā kome'e ywy pe amō awa ta ixo. Pe, ame'e ta ke Tupā muhem mondo. Pe, kome'e ywy ke jande ramūi pyhyk. Henda ke pe pyhyk. Kome'e ywy pe uhyk rahā, so'o pির ok ke werur tī. Ame'e ke hainō ta pe jande ramūi mupyta. Ndawi uhem rahā, ame'e ke pewe ixo rī. ⁴⁶Ndawi rehe Tupā usak katu. Pe, Tupā pe Ndawi pandu: “Kome'e ywy pe nde pe ok keruhū ihē amujā tar katu. Ame'e pe nde rehe ngā ipy'a ke moī moī katu ta. Nde rehe Jako ipy'a katu ame'e ke a'e tī” aja Ndawi pandu. ⁴⁷Anī. Ndawi mujā ym. Ta'yr riki mujā. ⁴⁸Saromā riki ok keruhū mujā. Anī. Awa ta mujā ame'e ke rehe Tupā ixo ym. Tupā riki ywate har a'e. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī. ⁴⁹Tupā pandu:

“Ywa pe ihē axo. Ihē riki sawa'e te. Kome'e ywy keruhū pe aja tī. Ihē axo tī.

Ok keruhū awa ta mujā ame'e ke rehe ihē apyta ym ta. Henda petēihar rehe ihē apyta ym ta tī.

⁵⁰Ihē riki upa katu te ma'e ke ihē amujā, aja Tupā pandu” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī — aja Esete pandu.

⁵¹A'e pandu tī:

—Tamui ta! Pehē ākā janam rāi. Tupā rehe jurujar ym ame'e ta ke pehē, a'erehe pehendu ym. Tupā'a je'ēha ke jande ramui putar ym. ⁵²Aja pehē tī. Peputar ym tī. Upa Tupā je'ēha pandu ame'e ta ke jande ramui ta mupyrara. Tupā je'ēha pandu ame'e ta ke a'eta jukwa tī. Tupā ra'yr uwyr ta, aja pandu ame'e ta ke a'eta jukwa. Pe, Ta'yr uwyr rahā, peputar ym a'e ke. ⁵³A'e ke pejukwa tī. Tupā je'ēha ke pehē pe Tupā je'ēha rahoha ta muwyr. Anī. Ame'e ke rehe pehendu ym — aja jundēu awa ta pe Esete pandu pandu.

Esete ke amō ta jukwa

⁵⁴Esete je'ēha rehe hendu rahā, ngā panduha rendama'e kapitā ta parahy ehe. Parahyha rehe hāi su'u su'u u'am. ⁵⁵Pe, Esete py'a rehe Tupā'a ihī katu. Pe, ywa rehe Esete ma'a rahā, Tupā rake wera te hū, ame'e rehe usak. Tupā rake Jesu pu'am u'am ame'e ke rehe usak tī. ⁵⁶A'e pandu:

—Pesarahā! Ywa pe sawa'e te i'āi. Amukwehe te we kome'e ywy keruhū pe wyjy uwyr ame'e ke a'e. Tupā rake pu'am u'am apo 'y. Ame'e ke rehe ihē asak — aja Esete pandu.

⁵⁷Anī. Ipyakwar ke ipo pe hetaha ta kynda. (Hendu tar ym a'eta.) Ahem hū tī. Pe, opor oho ehe. ⁵⁸Pe, ok ta ngi muhem raho. A'ep ita pe japi. Aja a'e ke ngā jukwa. Sawa'e wan namō ita omboriha ta kamixa ke hijar oho. ⁵⁹Sawa'e wan ame'e rer Sāu. Ita a'eta omombor ixo rahā, Esete pukái:

—Jesu! Ihēma'e sawa'e te nde! Ihē'a ke eraho! — aja pukái.

⁶⁰Pe, ipynarāi pe u'ar. Hātā pukái ipe tī:

—Sawa'e! Ihē rehe peme'e ta katu ym ame'e ke te'e ma'ema'e ixo. Peme'e ta ke emupyrara ym — aja Esete pukái.

Upa pandu rahā, a'e manō.

Pe, Esete ke ngā jukwa rahā, Sāu pandu tī: “Ere! Pejukwa katul!” aja riki.

Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke Sāu mupyrara

8 ¹Arahā Jesu rehe jurujar katu ame'e ta heta ixo. Jerusarē ok ta pe heta ixo. Ame'e ta ke amō ta mahy hū. Mupyrara hū tī. A'erehe amō amō ywy rupi uhāi oho. Jundēi ywy rupi uhāi oho. Samari ywy rupi uhāi oho tī. Jesu mondo ame'e ta jō Jerusarē ok ta pe ixo. ²Tupā rehe hendu katu ame'e ta Esete rete ke jytyr raho. Jixi'u hū ehe.

³Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke Sāu mumba tar katu. Ok rupi pame katu te kekar oho ixo. Mahem rahā, muhem raho. Pe, kyndaha pe kynda raho. Sawa'e ta ke aja. Kūjā ta ke aja tī. Kyndaha pe kynda raho tī.

Samari ywy pe myrandu katu ke amō pandu oho

⁴Amō amō ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'e ta uhāi oho. A'ep Jesu rehe har pandu pandu. Myrandu katu ke pandu raho. ⁵Amō sawa'e ixo. Her Siri. Samari ywy pe ok ta ihī. A'ep a'e oho. Myrandu katu pandu pandu raho. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e. Awa muhāha a'e, aja ok ta pe har ta pe a'e pandu pandu raho tī. ⁶Pe, je'ēha rehe ok ta pe har ta hendu hendu katu te u'am. Tupāma'e pyrātāha namō marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke a'e ma'ema'e katu. (Aja rahā, Jesu rehe har pandu ame'e riki jete har te ke, aja mujekwa. Inamō Tupā ixo, aja mujekwa tī.) ⁷Heta ngā py'a ngi ājā ta ke Siri muhem mondo. Ājā ta uhem rahā, hātā ahem hū. Heta

jupyrātā rātā ame'ē ta ke mukatu tī. Heta wata katu ym ame'ē ta ke mukatu tī. (Aja rahā, Jesu rehe har pandu ame'ē riki jete har te ke, aja mujekwa. Inamō Tupā ixo, aja mujekwa tī.) ⁸ A'erehe a'ep pe har ta hury katu ehe.

⁹ Pe, ame'ē ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Simā. Paje a'e. Yman samari ywy pe har ta ke a'e muka'u ka'u te'e. Sawa'e keruhū jupe, aja pandu pandu ngā pe.

¹⁰ Je'ēha rehe upa hendu katu. Upa ok ta pe har ta hendu katu ehe. Ngā pandu: —Tupāma'e pyrātāha namō a'e ixo — aja Simā rehe har upa ngā pandu naī.

¹¹ Paje a'e. Yman ngā ke muka'u te'e, a'erehe a'ep pe har ta hendu katu ehe.

¹² Pe, myrandu katu ke Siri pandu pandu. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja pandu pandu. Ame'ē rehe amō jurujar katu rahā: “Ihē kotyhar ke” aja Tupā pandu. Pe, ame'ē myrandu katu rehe a'ep pe har ta jurujar katu. Sawa'e ta jurujar katu. Kūjā ta aja tī. Jurujar katu tī. Pe, ame'ē ta ke Siri mujahuk. (Aja rahā Tupā kotyhar ta ke apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.) ¹³ Simā jurujar katu tī. Upa Siri mujahuk rahā, inamō Simā ixo. Tupāma'e pyrātāha namō Siri mukatu hū ngā ke. Ame'ē ke Simā usak rahā, jupandu jupe:

—Mā! Katu te — aja Simā jupe.

¹⁴ Jerusarē ok ta pe Jesu mondo ame'ē ta ixo. Kuja a'eta hendu. Tupā je'ēha rehe Samari ywy pe har ta jurujar katu, aja a'eta hendu. A'erehe Petu ke Siri koty a'eta mondo. Juā ke mondo tī. ¹⁵ A'ep a'eta uhyk rahā, jurujar katu ame'ē ta rehe har Tupā namō pandu pandu:

—Kome'ē ta rehe Tupā'a emuwyr — aja Tupā pe pandu.

¹⁶ A'ep pe har ta rehe Tupā'a ihī ym we rī, a'erehe Tupā namō Petu ta pandu. A'ep pe har ta ke mujahuk rahā, Jesu je'ēha rupi mujahuk jō. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ¹⁷ Pe, aja ākā rehe ipo ke Petu ta mujar. Pe, a'ep pe har ta rehe Tupā'a ihī katu tī.

¹⁸⁻¹⁹ Amō ta ākā rehe ipo ke Jesu mondo ame'ē ta mujar rahā, a'ep pe har ta rehe Tupā'a ihī katu. Ame'ē ke rehe Simā usak rahā, Petu ta pe a'e pandu:

—Ame'ē pyrātāha ke ihē pe pemuwyr rahā, tamatarer pehē pe ihē ame'ē ta. Pe, amō ta ākā rehe ihē po amujar rahā, a'eta rehe Tupā'a ihī katu ta tī — aja Simā pandu.

²⁰ Petu pandu:

—Tupā'a ke Tupā me'ē te'e. Ame'ē ke rehe tamatarer nde eremuhepy ta, aja nde erekwaha naī. Katu ym aja. A'erehe tamatarer ke ne namō mupyraraha renda pe oho ta my. ²¹ Tupā koty nde py'a ihī katu ym, a'erehe jande namō nde erema'ema'e ym ta. Tupā rehe har nde eremu'e ym ta tī. ²² Nde erekwaha ngi emuruwak katu. Katu ym ame'ē nde erekwaha rehe har Tupā namō epandu pandu. Aja rahā, Tupā ipy'a jywyr ta nde rehe. ²³ (Tupāma'e pyrātāha namō ma'e ke jama'ema'e.) A'erehe nde erejyty'ym te ha namō nde erexo, aja akwa. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha namō nde erexo. Ame'ē ke nde erehijar ym rī, aja ihē akwa tī — aja Simā pe Petu pandu.

²⁴ Pe, Petu pe Simā pandu. Juā pe pandu tī:

—Anī. Pehērahā! Ihē rehe har Tupā namō pehē riki pepandu. Aja rahā, ma'e ke ihē rehe uhyk ym ta. Petu pandu ramō: “Tamatarer ke ne namō mupyraraha renda pe oho ta” aja ihē rehe uhyk ym ta — aja Simā pandu.

²⁵ Tupā je'ēha ke Petu ta pandu pandu. Jesu rehe a'eta usak ame'ē rehe har pandu pandu tī. Upa pandu rahā, Jerusarē ok ta pe a'eta jywyr oho. Jywyr

oho ixo rahā, amō amō ok ta rupi myrandu katu pandu pandu oho. Samari ywy pe ok ta ihī. Ame'e rupi pandu pandu oho ixo.

Etio ywy pe har namō Siri pandu

²⁶Siri rehe Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr. Pandu ipe:

—Ehorahā! Warahy jurukwā koty awa rape ihī, ma'e, iapyr kotyhar ke. Jerusarē ok ta ngi Ngasa ok ta pe awa rape ihon. (Ymanihar awa rape ke ame'e.) Ame'e awa rape rupi eho — aja Siri pe pandu.

²⁷⁻²⁸Pe, kamixa ke Siri munde. Pe, ame'e rape rehe uhyk oho. Ame'e rupi hekoha pe amō sawa'e jywy ta oho ixo. Etio ywy pe har a'e. Eunu a'e. Etio ywy pe har tama'e kapitā keruhū pe a'e paraky ixo. Kapitā keruhū riki kūjā ke. Kūjā rer Kanda. Ima'e tamatarer usakiha ke sawa'e. Kapitā a'e tī. Amukwehe we Jerusarē ok ta pe oho. Tupā rehe ipy'a a'e moī moī oho. Apo hekoha pe jywy oho ixo. Myra ujan ame'e 'ar pe oho ixo. Pe, oho ixo rahā, Tupā je'ēha rehe usak usak uī. Yman Isai mupinim, ame'e rehe usak usak uī. ²⁹Isai riki ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'e ke a'e. Pe, Siri pe Tupā'a pandu:

—Ixoty eho exo — aja ipe.

³⁰Pe, ixoty Siri ujan oho ixo. Pe, uhyk ehe. Isai mupinim ame'e ke sawa'e pandu pandu. Ame'e ke rehe Siri hendu rahā, pandu ipe:

—Sa'e! Nde eresak eresak ame'e ke nde erekwa katu my? — aja Siri pandu ipe.

³¹Sawa'e pandu:

—Anī. Amō ihē ke mu'e ym rahā, marā ka ym ihē akwaha. Se ewapyk ejur. Ihē rake ewapyk — aja Siri pe sawa'e pandu.

³²Pe, sawa'e rake wapyk. Tupā je'ēha rehe sawa'e usak usak ame'e ke kuja ihī:

“Jukwaha renda pe arapuharan ke amō jukwa raho.

A'e aja tī. A'e ke amō ta jukwa ta raho tī.

Arapuharan ra'yr ke amō ta hawī rahā, ahem ym. A'e ke aja tī. Je'e ym ta a'e ke tī.

³³A'e ke ngā mupyrara rahā, amō muputu'u ym ingi. Ame'e ywy pe har ta katu ym te ame'e ke ma'ema'e ipe. Ame'e rehe har pandu ym awa.

A'e ke amō ta jukwa ta. Pe, kome'e ywy keruhū ke hijar ta oho” aja pinīha ke sawa'e usak usak uī.

³⁴Pe, Siri pe sawa'e pandu:

—Emujekwa ihē pe rahā! Awa rehe har Tupā je'ēha pandu ame'e ke pandu pandu ko my? Juehe har pandu pandu my? Amō rehe har pandu pandu my? — aja sawa'e pandu.

³⁵Pe, Jesu rehe har Tupā je'ēha pandu ame'e ke pandu pandu, ame'e ke Siri mujekwa ipe. Tupā je'ēha rehe sawa'e usak ramō, ame'e ke Siri mu'e. ³⁶Ame'e ngi Jesu rehe har mu'e mu'e tī. Pe, pe rupi oho ixo rahā, y rehe a'eta uhyk oho. Pe, etio ywy pe har pandu:

—Ko y ihī. Ihē ke nde eremujahuk rahā, katu my? — aja Siri pe pandu.

³⁷[Siri pandu ipe:

—Jesu rehe nde erejuruja katu rahā, katu tiki — aja etio ywy pe har pe pandu.

A'e pandu:

—Jesu Kirisutu riki Tupā ra'yr, aja ihē akwa katu — aja etio ywy pe har pandu.]

³⁸A'erehe myra ujan ame'ē ke etio ywy pe har mupyta. Pe, y rehe a'eta uhyk oho. Mokōi jō a'eta. ³⁹A'e ke Siri mujahuk. (Aja rahā, Tupā kotyhar ke a'e apo 'y, aja mujekwa katu.) Pe, y ngi a'eta uhem rahā, Siri ke Tupā'ā pyhyk raho. Etio ywy pe har usak ym te ehe tī. Pe, pe rupi hury jywyr oho tī.

⁴⁰Siri riki pahar Asot ok ta pe uhem. A'engi amō amō ok ta pe myrandu katu pandu pandu oho. Jesu rehe har ame'ē myrandu katu ke pandu pandu oho. Pe, Sesaréi ok ta pe uhyk oho.

Jesu rehe Sáu jurujar katu

(At 22.6-16; At 26.12-18)

9 ¹⁻²Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe Sáu parahy te rī. Upa jukwa tar katu. A'erehe jundéu awa tama'e pa'i keruhū pe a'e oho. Pandu ipe:

—Ndama ok ta pe ihē aho ta. A'ep jundéu awa tama'e jy'ariha renda heta ihī. A'ep Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amahem rahā, apukwar ta arur. Sawa'e ta ke ihē apukwar ta arur. Kūjā ta ke apukwar ta arur tī. Jeru-sarē ok ta pe arur ta. Ne je'ēha rupi ihē aho ta. A'erehe paper pinim ke ihē pe emuwyr — aja pa'i keruhū pe Sáu pandu.

Pe, ame'ē ke Sáu pe a'e me'ē.

³Pe, Sáu oho. Ndama ok ta pe uhyk tate rahā, pahar ywa ngi wera te hū. Hake rupi wera te hū. ⁴Ywy pe a'e u'ar ukwap. Kuja je'ēha rehe a'e hendu:

—Sáu! Ma'ewā ihē ke nde eremupyrara my? — aja Sáu hendu.

⁵Sáu pandu:

—Sa'e! Awa nde my? — aja pandu ipe.

Pe, Sáu pe pandu:

—Ihē riki Jesu. Ihē ke nde eremupyrara erexo. ⁶Ere. Epu'am. Ndama ok ta pe eho. A'ep ma'e nde erema'ema'e ta ame'ē ke amō pandu ta nde pe — aja Jesu pandu.

⁷Sáu namō oho ame'ē ta pyta u'am. Uhem ym ngā je'ēha ke. Amō je'ēha rehe jō a'eta hendu. Anī. Usak ym awa ke rehe. ⁸Pe, Sáu pu'am. Pe, eha pirar rahā, usak ym te ma'e ke. A'erehe ipo rehe amō ta pyhyk. ⁹Aja Ndama ok ta pe hyk'yi muhyk raho. Mahapyr ukwer rahā, usak ym te ma'e ke rehe. Arahā u'u ym te ma'e ke. Y ke u'u ym tī.

¹⁰Pe, Ndama ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Anani. Jesu rehe jurujar katu a'e. Ixeraiha aja usak. Aja jandema'e sawa'e te mujekwa ipe:

—Anani!

A'e pandu.

—Sawa'e! Ma'e nde pe? — aja Anani.

¹¹Jandema'e sawa'e te pandu ipe:

—Eho! Ok ta rape rupi eho. Ok ta rape rer: “Tatambyk.” Ame'ē rupi Jun rok ihī. Ame'ē rupi epandu: “My Jun rok ihī my? My Sáu? Tar ok ta pe har a'e” aja epandu eho. Ihē pe ma'e pandu pandu u'i apo. ¹²Kuja ixeraiha aja a'e usak. Ixoty nde erehyk ereho. Nde po ke iākā rehe nde eremuja. Aja rahā, ma'e ke rehe a'e usak katu ta tī. Aja ixeraiha rehe a'e usak — aja Anani pe jandema'e sawa'e te pandu.

¹³A'e pandu:

—Sawa'e! Ame'e sawa'e rehe har amō ta pandu hū ihē pe. Nde kotyhar ta rehe mâte hū ma'e jaxeriha ke ma'ema'e. Aja Jerusarē ok ta pe ixo ame'e ta pe ma'ema'e hū tī. ¹⁴Ko Ndama ok ta pe aja tī. Nde kotyhar ta ke mahy ta uwyr tī. Upa nde rehe jurujar katu ame'e ta ke a'e pyhyk ta uwyr. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū je'ēha rupi a'e uwyr. A'erehe aho tar ym ixoty — aja Anani pandu.

¹⁵Jandema'e sawa'e te pandu ipe:

—Anī. Sáu koty eho! Ihē asak katu ehe ame'e ke a'e. Ihē rehe a'e paraky ta apo 'y. Ihē rehe har a'e pandu pandu ta oho. Ame'e riki ima'e parakyha ke. Amō awa ta pe ihē rehe har pandu pandu ta oho. Jundéu awa aja ym ame'e ta pe pandu ta oho. Kapitā keruhū pe pandu ta oho tī. Jundéu awa ta pe pandu pandu ta oho tī. ¹⁶Ihē rehe har a'e pandu pandu ta oho, a'erehe a'e ke amō ta mupyrara te hū ta. Ame'e ke ihē amujekwa ta ipe — aja Anani pe pandu.

¹⁷Pe, ixoty Anani oho. Jun rok mahem rahā, ixe oho. Pe, Sáu ākā rehe ipo mujar. Pandu ipe:

—Sáu! Jesu rehe nde erejurujar katu apo 'y, a'erehe nde riki ihē mu apo 'y! Se nde erejur rahā, Jesu rehe nde eresak. A'e riki jandema'e sawa'e te. A'e riki ihē ke muwyr nde koty. A'erehe ihē ajur. Nde reha ke amopok katu ajur. Nde py'a rehe Tupāā ihī katu ta tī — aja Sáu pe Anani pandu.

¹⁸Pe, pahar Sáu reha ngi ma'e ke u'ar. Pira pিরer aja saka ame'e ke u'ar. Pe, usak katu tī. Pe, pu'am. Pe, a'e ke Anani mujahuk. (Aja rahā, Jesu kotyhar ke a'e apo 'y, aja mujekwa katu.) ¹⁹Pe, ma'e ke upa u'u rahā, pyrātā katu tī.

Ndama ok ta pe myrandu katu ke Sáu pandu pandu

Ndama ok ta pe Sáu pyta we rī. Jesu rehe jurujar katu ame'e ta namō pyta we rī. ²⁰Pe, pahar jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e ixe oho. Jesu rehe har a'e pandu pandu oho. “Jesu riki Tupā ra'yr” aja ngā pe a'e pandu pandu.

²¹Upa hendu ame'e ta pandu: “Mā! Ma'erehe my!” aja ngā. Pe, pandu pandu a'eta jupe tī:

—Mā! Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke kome'e sawa'e mupyrara hū. Jerusarē ok ta pe ixo, ame'e ta ke mupyrara hū. Ndama ok ta pe aja tī. Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke pyhyk uwyr tī. Pe, Jerusarē ok ta pe a'e pukwar ta raho. Pa'ihu ta pe pukwar ta raho, a'erehe se uwyr. Apo Jesu rehe har a'e pandu pandu katu. Ma'ewā puki! — aja a'eta jupe.

²²Sáu pandu katu te:

—Jete har te riki. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e — aja ngā pe a'e mujekwa katu te.

Ame'e rehe har pandu katu te, a'erehe jundéu awa ta je'ēha ke mujywy ym ipe. Ndama ok ta pe ixo ame'e ta mujywy ym ipe.

²³Yman a'ep Sáu ixo. Pe, jundéu awa ta jy'ar ixo. Pandu pandu a'eta jupe:

—Sáu ke jande jajukwa ta jaho — aja a'eta jupe.

²⁴A'erehe ok ta rukwen pe a'eta harō u'am. Wera rahā, harō u'am. Pytun rahā, harō u'am tī. Sáu ke a'eta pyhyk rahā, jukwa ta. Anī. Ame'e rehe har Sáu pe amō pandu oho. ²⁵A'erehe pytun rahā, Sáu ke ehe katu ame'e ta muhem mondo. Ok ta ita kurar ngi mujy mondo. Wasākā ran keruhū pe mujy mondo. Pe, ujan oho a'eta ngi.

Jerusarē ok ta pe Sáu ixo

²⁶Pe, Jerusarē ok ta pe Sáu uhyk oho. Uhyk rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'e ta namō a'e jy'ar ta tipe oho. Anī. Sáu ngi a'eta kyje. Jesu rehe Sáu jurujar katu apo 'y, ame'e ke a'eta ukwa ym, a'erehe kyje ingi. ²⁷Pe, Manambe oho ixoty. Pe, Jesu mondo ame'e ta koty Sáu ke a'e muhyk raho. Ame'e ta pe upa Sáu rehe har a'e pandu:

—Pe rupi Sáu oho ixo rahā, jandema'e sawa'e te rehe a'e usak. Jandema'e sawa'e te pandu pandu ipe tī. Apo Jesu rehe har Sáu pandu pandu tī. Ndama ok ta pe a'e pandu pandu hū. Pandu rahā, a'e kyje ym amō ta ngi — aja Jesu mondo ame'e ta pe Manambe pandu.

²⁸Pe, ame'e ta namō Sáu pyta. Jerusarē ok ta rupi Jesu rehe har a'e pandu pandu oho. ²⁹Pandu pandu rahā, kyje ym ngā ngi. Pe, amō awa je'ēha pandu ame'e ta a'ep ixo tī. Jundēu awa ta ke a'eta tī. Ngere awa ta je'ēha a'eta pandu. Ame'e ta namō Jesu rehe har Sáu pandu pandu hū. Je'ē hātā tā a'eta namō tī. Pe, Sáu ke ame'e ta jukwa ta tipe. ³⁰Ame'e ke Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ukwa rahā, Sesarēi ok ta pe Sáu ke a'eta raho. A'engi Tar ok ta pe Sáu ke a'eta mondo.

³¹Ajame'e ke Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke amō ta mupyrara ym. (Sáu mupyrara ym apo 'y.) A'erehe upa Jundēi ywy rupi ixo ame'e ta ke amō ta mupyrara ym tī. Ngarirēi ywy pe ixo ame'e ta ke mupyrara ym tī. Samari ywy pe ixo ame'e ta ke mupyrara ym tī. Pe, Jesu rehe jurujar katu te we ngā oho ixo. Tupā rehe ipy'a katu ixo tī. Tupā'a mujekwa katu tī, a'erehe amō amō ta Jesu rehe jurujar katu tī.

Ri ok ta pe Petu oho. Jop ok ta pe oho tī.

³²Amō amō ok ta rupi Petu ohoho ixo. Jesu rehe jurujar katu ame'e ta rehe a'e usak oho. ³³Pe, Ri ok ta pe uhyk oho. A'ep amō sawa'e rehe uhyk. Her Enéi. Upa jupyrātā rātā ame'e ke a'e. Awa po wajar mahapyr warahy 'ar rahā, myrape 'ar pe túi, hok pe. ³⁴Pe, Petu pandu ipe:

—Enéi! Nde ke Jesu Kirisutu mukatu! Myrape 'ar ngi epu'am. Pukeka ke emupuku katu emou — aja Enéi pe pandu.

³⁵Pahar Enéi pu'am. Upa Ri ok ta pe har ta usak ehe. Pe, Tupā koty ipy'a ke ame'e ta muruwak mondo. Saro ok ta pe har ta aja tī. Usak ehe tī. Pe, Tupā koty ipy'a ke a'eta muruwak mondo tī.

³⁶Jop ok ta pe kūjā ixo. Her Tambi. Ngere awa ta je'ēha kuja amō her tī: “Ndo” aja ipe. Jesu rehe a'e jurujar katu tī. Katu ame'e pame katu te amō ta pe a'e ma'ema'e katu. Ima'e ym te ame'e ta rehe a'e haihu katu tī. ³⁷Ri ok ta pe Petu ixo rahā, ma'e ahyha ke kūjā pyhyk. Pe, manō. Hete ke amō ta kutuk. Y pe kutuk. (A'ep pe har ta aja te'eha a'e. Upa kutuk rahā, hete ke pukek.) Pe, kapy ywate har henda ihī ame'e pe mou. ³⁸“Ri ok ta pe Petu ixo” aja Jesu rehe jurujar katu ame'e ta hendu. Ri ok ta kotete ihī. A'erehe ixoty mokōi sawa'e ta mondo. Kuja sawa'e ta pandu oho ipe:

—Pahar jande namō eho — aja Petu pe pandu oho.

³⁹Pe, Petu pu'am. Sawa'e ta namō oho. Jop ok ta pe uhyk rahā, kapy ywate har henda ihī ame'e pe amō ta raho. Upa ixawa'e manō ame'e ta juramā u'am. Petu rake rupi juramā u'am. Jixi'u hū u'am. Ixuwe katu rahā, kamixa ke Ndo

mujā mujā. Ame'ē ke Petu pe mujesak jesak u'am. Kamixa puku Ndo mujā ame'ē ke mujesak jesak u'am tī. ⁴⁰Pe, kapy ngi upa kūjā ta ke Petu muhem mondo. Pe, ipynarāi pe wapyk. Tupā namō pandu pandu. Pe, hete koty uwak. Pandu:

—Tambi! Epu'am! — aja kūjā manō ame'ē ke pe Petu pandu.

Pe, eha ke kūjā pirar. Petu rehe ma'ā rahā, wapyk. ⁴¹Ipo ke Petu pyhyk. Pe, mupu'am. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'e mujy'ar. Ixawa'e manō ame'ē ta ke mujy'ar tī. ⁴²Kūjā kwera ramō ame'ē ke a'e mujesak kūjā ta pe. Ame'ē rehe har myrandu upa Jop ok ta rupi amō ta pandu pandu oho. ⁴³Aerehe Jesu rehe heta ngā jurujar katu. Jop ok ta pe Petu pyta we rī. So'o pirer rehe ma'eha namō a'e pyta we rī. Her Simā.

Kone rehe har

10 ¹Sesaréi ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Kone. Homa awa tama'e sonda ta ixo. Itar ywy ngi sonda ta uwyr. Ame'ē tama'e kapitā ke a'e. Kuja, 100 hetaha sonda tama'e kapitā ke a'e. Sawa'e katu ame'ē ke a'e. ²Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī katu. Upa katu te hok wyr pe har ta aja tī. Tupā rehe ipy'a moī moī katu tī. Amō awa riki a'e. Jundéu awa ym a'e. Pe, jundéu awa ta ima'e ym te rahā, ame'ē ta rehe a'e haihu katu. Tupā namō a'e pandu pandu katu te tī. ³Amō wera rahā, warahy ywa ku'a ihon Tate rahā, ixeraiha aja a'e usak. Tupā je'ēha rahoha wyjy uwyr ehe, aja a'e usak katu. A'e pandu:

—Kone! — aja Tupā je'ēha rahoha.

⁴Kone usak ehe rahā, jumukahem ingi. Pe, pandu ipe:

—Sa'e! Ma'e nde pe my? — aja Kone pandu.

Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Tupā namō nde erepandu pandu, ame'ē ke a'e ukwa katu. Ma'e ke nixói te ame'ē ta rehe nde erehaihu katu, ame'ē ke ukwa katu tī. ⁵Aerehe nde rehe a'e usak katu. Apo Jop ok ta pe sawa'e ta ke emondo. Simā Petu pe: “Jande namō eho” aja a'eta pandu ta oho. ⁶Amō sawa'e rok pe Simā Petu ixo. Ok jar rer amō Simā. Ame'ē Simā so'o pirer rehe ma'eha ke a'e. Y ramūi rake hok ihī — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁷Pe, Tupā je'ēha rahoha jywyr oho. Aja ixeraiha aja Kone usak. Pe, mokōi miasu ta ke Kone mujy'ar. Amō sonda ke mujy'ar tī. Ame'ē sonda riki jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī katu tī. Konema'e miasu a'e tī. ⁸Ame'ē mahapyr sawa'e ta pe upa usak ame'ē rehe har Kone pandu pandu. Pe, Jop ok ta pe mahapyr sawa'e ta ke a'e mondo.

⁹Ame'ē ku'ē rahā, pe rupi a'eta oho ixo rī. Warahy jandar Tate rahā, Jop ok ta pe uhyk Tate. Arahā, ok kupe 'ar pe Petu oho. (Ame'ē ok kupe ipe katu.) A'ep Tupā namō pandu pandu ta. (Aja te'eha jundéu awa ta ma'ema'e katu. Ok kupe 'ar pe Tupā namō pandu pandu katu uī.) ¹⁰A'e myahy uī. Ma'e ke u'u tar katu. Pe, ma'e ke amō mupupur ixo rahā, ixeraiha aja a'e usak. ¹¹Kuja usak. Ywa ngi pan keruhū aja me'ē wyjy uwyr ixo. Iapyr rehe pame katu te pukwar. Ame'ē mujy muwyr. ¹²Kome'ē ywy keruhū pe mujy muwyr. Ame'ē jywī pe upa katu te ywy rupi so'o ta wata ame'ē ta ihī. Upa katu te ipixi'a pe ma'e wata ame'ē ta ihī tī. Upa katu te ma'ewyra wewe ame'ē ta ihī tī. ¹³Pe, kuja hendu:

—Petu! Epu'am! Ma'e ke ejukwa! Ame'e ke e'u! — aja ipe.

¹⁴Petu pandu:

—Sa'e! Anĩ! So'o ta para ihĩ. Jande ramũi u'u ym ame'e ke pehĩ. A'erehe ihẽ a'u ym ta tĩ — aja Petu.

¹⁵Pe, kuja je'eha uhyk ehe tĩ:

—Jete riki. Apo katu aja Tupã pandu. Jaxer te'e aja ym ekwa ekwa eĩ — aja Petu pe.

¹⁶Aja mahapyr uhyk katu te ehe. Pe, upa ywa pe jywyr oho tĩ. Aja ixeraiha aja Petu usak.

¹⁷Usak ramõ ame'e rehe har ipy'a pe Petu ukwa ukwa katu te uĩ. "Ma'ewã aja my?" aja jupe. Arahã Kone mondo ame'e ta uhyk uwyr. Hukwen koty pu'am u'am. Simã rok ke amõ ta mujekwa a'eta pe. ¹⁸Pe, a'eta pukái:

—Se Simã Petu ixo my? — aja sawa'e ta pukái.

¹⁹Usak ramõ ame'e rehe har Petu ukwa ukwa uĩ rĩ. Pe, Tupã pandu ipe:

—Ehendu katurahã! Mahapyr sawa'e ta nde pe pandu uwyr. ²⁰Epu'am. Ewyjy eho. Sawa'e ta namõ eho. Ekyje ym a'eta ngi. Nde koty a'eta ke ihẽ amuwyr — aja Petu pe.

²¹Pe, Petu wyjy oho a'eta koty. Pandu:

—Sawa'e ke pekekar pexo ame'e ke ko ihẽ. Ma'e pehẽ pe? — aja Kone muwyr ame'e ta pe Petu pandu.

²²A'eta pandu:

—Nde koty jande ke Kone muwyr. Sonda tama'e kapitã a'e. Sawa'e katu ame'e ke a'e. Jundéu awa ramũi ta ukwa aja Tupã rehe ipy'a ke a'e moĩ moĩ katu. Kone rehe har upa jundéu awa ta pandu katu. Kwehe Tupã je'eha rahoha mujekwa ipe: "Nde rok pe Petu ke emuhyk erur. Nde pe ma'e ke a'e pandu pandu ta" aja Kone pe. A'erehe jande jajur — aja Petu pe sawa'e ta pandu.

²³Pe, Petu pandu:

—Pejur! Se pepyta we rĩ. Ka'aruk koty apo — aja sawa'e ta pe.

Ame'e ku'e rahã, ima'e ke Petu moĩ katu. Pe, a'eta namõ oho. Amõ ta oho tĩ. Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke. Jop ok ta pe har ta ke a'eta. ²⁴A'engi amõ ku'e rahã, Sesaréi ok ta pe a'eta johu uhyk oho. Kone rok pe uhyk rahã, Kone harõ ixo. Petu ta rehe harõ ixo. Ianam ta ke a'e mujy'ar. Ehe katu ame'e ta ke mujy'ar tĩ. Upa ame'e ta harõ ixo tĩ. ²⁵Hok pe Petu ixé tate rahã, ixoty Kone oho. Pe, Petu py koty a'e jumumbe jumumbe oho. Ipynarãi pe a'e wapyk uĩ tĩ. (Aja ipy'a moĩ moĩ ta tipe.) ²⁶Pe, a'e ke Petu mupu'am. Pandu ipe:

—Epu'am katu! Nde aja sawa'e te'e ihẽ tĩ. Ihẽ rehe nde py'a emoĩ moĩ ym eĩ — aja Kone pe Petu pandu.

²⁷Hok pe ixé oho rahã, Kone namõ Petu pandu pandu. ²⁸A'ep hetaha ta rehe Petu usak. Pe, a'eta pe Petu pandu:

—Jundéu awa aja ym namõ jande jaxo rahã, katu ym. Aja jande ramũi ta je'eha ke. Ame'e ke pekwa katu. Ko jundéu awa ihẽ. Amõ awa rok pe aja tĩ. Amõ awa rok pe jande jaxe rahã, katu ym tĩ. Aja jande ramũi ta je'eha tĩ. Ame'e ke pekwa katu tĩ. Anĩ. Aja ym apo 'y. Amõ awa namõ jaxo rahã, katu apo 'y. Aja ihẽ pe Tupã mujekwa. Amõ awa jaxer ym, aja ihẽ pe Tupã mujekwa katu tĩ. Ihẽ keraiahi rupi a'e mujekwa katu ihẽ pe. ²⁹A'erehe ihẽ pe nde kotyhar ta pandu rahã, pahar ihẽ ajur. Apo ihẽ akwa ta. Ma'erehe ihẽ ke nde eremuhyk se my? — aja Petu ipe.

³⁰Pe Kone pandu:

—Amukwehe ihē rok pe ihē axo. Mahapyr aker apo. Tupā namō ihē apandu pandu aī. Se warahy rahā, apo aja, ma'e warahy ywa ku'a ihon rahā. Pahar ihē ruwa koty sawa'e uhem u'am. Ima'e mundeha riki hendy! ³¹Ihē pe a'e pandu: “Kone! Tupā namō nde erepandu pandu ame'e ke Tupā ukwa katu. Ima'e ym te ame'e ta rehe nde erehaihu katu ame'e ke Tupā ukwa katu tī. ³²Apo Jop ok ta pe amō ke emondo. Simā Petu pe a'eta pandu ta oho. Amō Simā rok pe ixo. Ame'e Simā so'o pirer rehe ma'eha ke a'e. Y ramūi rake hok ke ihī” aja ihē pe. ³³A'rehe pahar nde koty sawa'e ta ke ihē amondo. Pahar nde erejur. Katu aja. Ko jande jaxo apo. Jande rehe Tupā usak katu ixo. Upa nde pe Tupā mujekwa ame'e ke rehe jande jahendu tar katu — aja Petu pe Kone pandu.

Petu je'ēha ke

³⁴Pe, Petu pandu:

—Jete! Ihē akwa katu apo! Ihē keraiha aja ihē asak. A'rehe upa katu te awa ta rehe Tupā juja katu te usak katu, aja akwa katu. ³⁵Amō amō awa ta ipy'a ke moī moī katu ehe rahā, ame'e ke Tupā putar katu tī. Amō amō awa ta katu ame'e ke ma'ema'e rahā, ame'e ke a'e putar katu tī. Upa katu te amō amō awa ta rehe a'e juja katu te usak katu. (Upa so'o ke a'u katu, ame'ēja saka Tupā mujekwa.)

³⁶—Apo kuja pekwa katu. Jundéu awa ta pe je'ēha ke Tupā muwyr. Ngā py'a ke Jesu muhury katu, ame'e myrandu katu ke muwyr. Jesu riki jande-ma'e sawa'e te. ³⁷Upa Juā pandu pandu rahā, Jesu riki pandu pandu uwyr tī. Upa Juā mujahuk rahā tī. Ngariréi ywy pe Jesu pandu pandu py. A'engi Jundéi ywy rupi pandu pandu oho. ³⁸Jesu rehe har pekwa katu. Nasare ok ta pe har a'e. Pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Tupā'a ke a'e moī katu ehe tī. Usak katu ehe tī. A'rehe upa ok ta rupi katu ame'e ke a'e ma'ema'e oho. Ājā ta awa ta py'a rehe ihī, ame'e ta ke upa mukatu hū tī. ³⁹Awa ta py'a ngi upa muhem mondo. Jundéu awa ta ok ta rupi Jesu ma'ema'e, ame'e rehe jande jasak. Ame'e rehe har japandu pandu. Jerusarē ok ta pe ma'ema'e ame'e ke rehe jasak tī. Ame'e rehe har japandu pandu tī. Pe, myra ngā mupia ame'e ke rehe Jesu ke amō ta mujar mu'am. Aja a'e ke ngā jukwa.

⁴⁰—Pe, mokōi ukwer rahā, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. ⁴¹Jesu ke jande pe a'e mujesak tī. Upa ngā usak ym ehe. Jande pe jō Tupā mujesak. Jande rehe Tupā usak katu ame'e ta ke jande. Yman rahā, jande rehe a'e usak katu ta tī, aja a'e ukwa katu. Upa a'e kwera katu uhem rahā, Jesu namō ma'e ke jande ja'u. (Aja rahā, a'e atu kwera katu aja jakwa katu. Ixuwe katu a'e, aja jakwa katu tī.) ⁴²Pe, jande pe a'e pandu: “Ihē rehe har ngā pe pepandu pandu peho. Ngā rehe har ihē atu apandu pandu ta aja Tupā mu'am. ‘Katu pehē. Tupā namō pexo katu’ aja apandu ta. Anī rahā: ‘Katu ym pehē. Mupyraraha renda pe peho’ aja apandu ta tī. Aja ixuwe katu ame'e ta rehe har ihē apandu ta. Manō ame'e ta ke ihē amukwera katu ta muhem. Pe, ame'e ta rehe har apandu katu ta tī” aja jande pe Jesu pandu — aja Petu pandu.

⁴³A'e pandu tī:

—Jesu rehe har upa ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'e ta pandu pandu. Kuja pandu: “Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e. Pe, Jesu rehe a'e jurujar katu

rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ehe. Jesu je'ēha rupi Tupā ipy'a jywyr ta ehe" aja ymanihar ta pandu — aja Kone ta pe Petu pandu.

Amō awa ta rehe Tupā'ā ihī katu

⁴⁴Petu pandu pandu uī rahā, upa hendu uī ame'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu. Kone ta rehe ihī katu. ⁴⁵⁻⁴⁶Amō amō awa tama'e je'ēha ke Kone ta pandu pandu. (Aja Tupā'ā ihī katu, aja mujekwa katu Petu ta pe.) Tupā rehe har pandu pandu tī: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pandu katu ipe. Ame'ē ke Jop ok ta ngi Petu namō uwyr ame'ē ta hendu. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'eta tī. Jundéu awa ta ke a'eta tī. Pe, aja ame'ē ta hendu rahā, amō awa ta rehe Tupā'ā ihī katu, aja a'eta ukwa katu tī. (Jundéu awa aja ym ame'ē ta rehe ihī katu, aja ukwa katu tī.) A'erehe: "Mā! Katu tiki" aja pandu. Pe, Petu pandu:

⁴⁷—Jande aja kome'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu tī. A'erehe kome'ē ta ke jande jamujahuk rahā, katu tiki. Amō ta riki marā ka ym je'ēha ke — aja Petu pandu. (Mujahuk rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa katu amō ta pe.)

⁴⁸Pe, inamō uwyr ame'ē ta pe Petu pandu:

—Jesu Kirisutu je'ēha rupi kome'ē ta ke pemujahuk — aja a'eta pe.

Upa mujahuk rahā, Petu ta pe Kone pandu:

—Jande namō pepyta we rī — aja a'eta pe.

Jerusarē ok ta pe har ta pe Petu pandu pandu

11 ¹Tupā je'ēha rehe amō awa ta jurujar katu, aja Jesu mondo ame'ē ta hendu. Jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu, aja hendu. Jundéi wyw rupi Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Tupā je'ēha rehe amō awa ta jurujar katu, aja ame'ē ta hendu tī. ²Pe, Jerusarē ok ta pe Petu jywyr rahā, amō ta je'ē je'ē hū inamō. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta a'eta. Ipirer jupāha putar katu ame'ē ta ke a'eta. A'erehe hamūi ta ukwa aja me'ē rehe hendu katu we rī. Ame'ē ta je'ē je'ē hū tī:

³—Amō awa ta rok pe nde erexe ereho. Aja rahā, katu ym. Jundéu awa ta aja ym ame'ē ta ke. Ame'ē ta namō ma'e ke nde ere'u tī. Katu ym tī — aja Petu pe je'ē hū.

⁴⁻⁵Pe, upa katu te ame'ē rehe har Petu pandu pandu. Kuja pandu:

—Jop ok ta pe ihē axo rahā, Tupā namō ihē apandu pandu aī. Pe, ihē keraiha aja ihē asak. Ame'ē rupi kuja ihē asak. Ywa ngi pan keruhū aja me'ē wyjy uwyr. Iapyr rehe pame katu te pukwar. Ame'ē mujy muwyr. ⁶Ihē rake pyta. Jywī pe ihē ama'ā katu rahā, wyw rupi so'o wata ame'ē ta rehe ihē asak. Ka'a rupi so'o ixo ame'ē ta rehe ihē asak tī. Ipxi'ā pe wata ame'ē ta rehe ihē asak tī. Ka'a rupi ma'ewyra wewe ixo ame'ē ta rehe ihē asak tī. ⁷Pe, kuja ihē pe je'ēha pandu muwyr: "Petu! Epu'am! Ma'e ke ejukwa! Ame'ē ke e'u!" aja ihē pe. ⁸Pe, ihē apandu: "Sa'e! Anī! Jande ramūi ta u'u ym ame'ē ke ihē a'u ym ta tī" aja ihē apandu. ⁹Pe, ywa ngi je'ēha ihē pe uwyr tī: "Ame'ē ke jetehar te riki. Apo amō koty. 'Katu' aja Tupā pandu. 'Ame'ē ke jaxer te'e' aja ym ekwa ei" aja ihē pe. ¹⁰Aja mahapyr ihē rehe uhyk katu te. Pe, upa katu te ywa pe jywyr oho.

¹¹—Pe, arahā ok pe mahapyr sawa'e ta uhyk uwyr tī. Simā rok pe ihē axo, a'ep uhyk uwyr. Ame'ē ta ke ihē koty amō muhyk muwyr. Sesaréi ok ta ngi

muhyk muwyr. ¹²Pe, ihē pe Tupāā pandu: “Pahar sawa'e ta namō eho” aja ihē pe. Ko ixo ame'e ta ihē namō oho tī. Awa po wajar petēi hetaha ta oho tī. Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke a'eta tī. Sesarēi ok ta pe jande jahyk rahā, Kone rok pe jande jaxe jaho.

¹³—Hok pe Tupā je'ēha rahoha rehe Kone usak, ame'e rehe har jande pe a'e pandu pandu. Tupā je'ēha rahoha pandu ipe: “Jop ok ta pe sawa'e ta emondo. Simā Petu pe a'eta pandu ta oho: ‘Pahar jande namō eho’ aja. ¹⁴Nde ke Tupā muhā katu ta ame'e rehe har a'e pandu ta nde pe. Upa nde rok wyr pe har ta ke Tupā muhā katu ta tī. Ame'e rehe har a'e pandu ta tī” aja Kone pe pandu. ¹⁵Pe, a'eta pe ihē apandu pandu rahā, jande aja ame'e ta rehe Tupāā ihī katu tī. ¹⁶Pe, Jesu je'ēha ke ihē akwa a'am. Kuja a'e pandu: “Y pe Juā mujahuk. Pehē amō koty. Pehē rehe Tupāā ihī katu ta” aja Jesu pandu katu. ¹⁷Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jesu Kirisutu rehe jande jajurujar katu rahā, Tupāā ke jande py'a rehe Tupā muwyr. Jande aja jundēu awa aja ym ame'e ta py'a rehe Tupāā ke Tupā muwyr tī. A'erehe marā ka ym ihē aje'ēha. Tupā namō ihē ajumai ym ta me'e te'e — aja Petu pandu.

¹⁸Ame'e ke rehe Jesu rehe jurujar katu ame'e ta hendu rahā, je'ēha uhem ym. Jerusarē ok ta pe har ta ke a'eta. Pe, Tupā pe pandu: “Ne jō riki katu te me'e ke” aja. Kuja pandu tī:

—Aja rahā, jundēu awa aja ym ame'e ta Tupā koty ipy'a muruwak mondo rahā, ame'e ta ke Tupā muhā katu ta tī — aja Jerusarē ok ta pe har ta pandu.

Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ixo

¹⁹Yman Esete ke amō ta jukwa rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke amō ta mupyrara tī. A'erehe amō koty koty ame'e ta uhāi oho. Amō amō ta Senī wyw pe oho. Amō amō ta Xi ypa'ū pe oho tī. Amō amō ta Antioki ok ta pe oho tī. Ame'e ta uhāi uhāi oho rahā, jundēu awa ta pe jō Tupā je'ēha ke pandu pandu. ²⁰Pe, amō sawa'e ta Antioki ok ta pe uhyk oho. Xi ypa'ū pe har ta ke a'eta. Syre ok ta pe har ke amō ta tī. Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke a'eta. Pe, Antioki ok ta pe uhyk rahā, jundēu awa aja ym ame'e ta pe myrandu katu ke a'eta pandu pandu. Jesu rehe har pandu pandu. ²¹Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e je'ēha rupi a'eta pandu pandu. A'erehe hamūi ta ukwaha ke heta ngā hijar. Antioki ok ta pe har ta riki hijar. Pe, jandema'e sawa'e te rehe a'eta jurujar katu tī.

²²Ame'e rehe har myrandu ke Jerusarē ok ta pe har ta hendu. Jesu rehe jurujar katu ame'e ta hendu. A'erehe Antioki ok ta pe Manambe ke a'eta mondo. (Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke a'e muhury ta oho, a'erehe a'e ke a'eta mondo.) ²³A'ep a'e uhyk rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'e ta heta ixo. A'erehe a'eta rehe Tupā usak katu, aja Manambe ukwa katu. A'erehe a'e hury katu. Pandu pandu we hū tī:

—Tapijar te'e we Jesu rehe pejurujar katu — aja Manambe pandu.

²⁴Sawa'e katu ame'e ke Manambe. Tupāā ihī katu ehe tī. Jesu rehe a'e jurujar katu te tī. Manambe pandu katu, a'erehe heta ngā Jesu rehe jurujar katu.

²⁵Tupā je'ēha ke inamō Sāu mu'e ta, aja Manambe putar, a'erehe Tar ok ta pe Manambe oho. A'ep Sāu ke a'e kekar oho. ²⁶Mahem rahā, Antioki ok ta pe werur inamō. Petēi warahy 'ar rahā, a'ep mokōi sawa'e ta pyta rī. Jesu

rehe jurujar katu ame'e ta namō ame'e ta pyta. Johu ngā ke a'eta mu'e mu'e. Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ixo. Ame'e ta pe amō ta pandu py: "Kirisutu kotyhar ta ke" aja. (Amō: "Jesu kotyhar ta ke" aja her tī.)

²⁷Arahā Antioki ok ta pe Tupā je'ēha pandu ame'e ta uhyk uwyr. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr. ²⁸Heta ame'e ta ngi har peteī pu'am. Her Angambo. Tupā'āma'e pyrātāha namō kuja a'e pandu:

—Kome'e ywy keruhū rupi ngā mi'u nixói te ta. Ngā myahy te hū ta — aja Angambo pandu.

Jetehar te riki ame'e. Aja uhyk. Karáu riki homa awa tama'e kapitā keruhū rahā, aja uhyk. ²⁹A'rehe Jesu kotyhar ta pandu:

—Jundéi ywy rupi Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ixo. Ame'e ta myahy hū ta. A'rehe tamatarer ke jamujy'ar ta. Ame'e ta pe jamondo ta — aja Antioki ok ta pe har ta pandu.

Pe, ima'ehū namō ixo ame'e ta heta me'e. Aja mujy'ar. Ima'e heta ym rahā, ame'e ta ta'yr mi me'e. Aja mujy'ar tī. ³⁰Pe, upa tamatarer mujy'ar rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'e tama'e kapitā ta pe mondo. Jundéi ywy rupi ixo, ame'e kapitā ta pe mondo. Manambe riki tamatarer raho. Sáu amō raho inamō tī.

Jesu kotyhar ta ke amō ta mupyrara tī

12 ¹Arahā amō amō we Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke Ero mupy-rara. Ero riki jundéu awa tama'e kapitā. ²Pe, Ero je'ēha rupi Tian ke amō jukwa oho. Tian riki Juā mu. Kyse puku pe jukwa. Ame'e rehe jundéu awa ta hury katu. ³Ame'e ke Ero ukwa rahā, Petu ke a'e pyhyk tī. Pasuko weraha rehe uhyk tate rahā, Petu ke pyhyk. (Ame'e wera rahā, jundéu awa ta mbeju ke u'u. Mbeju ke mupururukiha nixói te, ame'e ke u'u.) ⁴Upa pyhyk rahā, kyndaha pe kynda raho. Heta sonda ta harō u'am. Awa py wajar mokōi sonda ta harō u'am. Tumeme harō py. A'engi amō tumeme harō tī. A'engi amō tumeme harō tī. Aja pame katu te harō u'am. Pe, Pasuko weraha upa rahā, Petu ke Ero muhem tar katu. Jundéu awa ta ruwa koty jukwa tar katu. ⁵Pe, Petu rehe sonda ta usak katu u'am. (Jesu kotyhar ta anī.) A'eta Tupā namō pandu pandu hū. "Kyndaha ngi Petu ke emuhem katu" aja inamō pandu pandu hū.

Kyndaha ngi Petu ke Tupā je'ēha rahoha muhem

⁶Pytun rahā, mokōi sonda ta pyter rupi Petu ukwer ou. Ku'e rahā, Petu ke Ero muhem ta tipe. Jukwa ta tipe. Petu ke ipo apyr rupi sonda ta pukwar, ita tupaham pe. Ita tupaham pe sonda ta ipo apyr rupi pukwar tī. Kyndaha rukwen ke sonda ta harō u'am tī. ⁷Pe, pahar kyndaha rehe Tupā je'ēha rahoha uhyk. Wera hū a'ep. Petu jixi'y rehe pyhyk. Pe, mukatak. Aja mupak. Pandu ipe:

—Pahar epu'am! — aja Petu pe.

Pe, pu'am rahā, pahar ita tupaham ke jujirar ingi. Tik tik tik. Upa jujirar. ⁸Pandu ipe tī:

—So'o pirer nde ku'a rupi har emujar. Nde py rehe har epukwar tī — aja Petu pe.

Ame'e upa rahā, pandu ipe tī:

—Kamixa emunde tī! Jahorahā! — aja Petu pe.

⁹Pe, inamō Petu oho ixo. Kyndaha ngi uhem oho ixo. Anī. Petu ukwa ym rī. Tupā je'ēha rahoha muhem raho ame'ē ke Petu ukwa katu ym. Ixerai nahā my, aja Petu ukwaha naī. ¹⁰Hukwen harōha asa py oho. Mokōihar ta ke asa oho tī. Pe, ita rukwen rehe uhyk oho. Ame'ē riki ok ta rukwen ke. Ok ta pe ixe oho ame'ē ke. Ame'ē rehe uhyk rahā, jupirar te'e u'am. Pe, a'eta uhem oho. Awa rape rupi wata we, pe, pahar Petu ke Tupā je'ēha rahoha hijar oho. ¹¹Arahā Petu ukwa katu. Kuja jupandu jupe:

—Ihē akwa katu te apo 'y! Tupā je'ēha rahoha ke ihē koty Tupā muwyr. Ero ngi ihē ke a'e mupoir. Ihē ke mupoir, a'erehe ihē ke amō jukwa ta, ame'ē ke jundēu awa ta usak ym ta apo 'y — aja Petu jupe.

¹²Poiriha Petu ukwa rahā, Mari rok rehe uhyk oho. Mari riki Juā māi. Mak aja Juā rer tī. A'ep heta jy'ar uī. Tupā namō pandu pandu uī. ¹³Pe, ok kurar rukwen rehe Petu uhyk rahā, pukāi u'am. Pe, kūjātāi usak oho. Ma'e mupupuriha ke a'e. Her Ho. ¹⁴Petu je'ēha ke a'e ukwa. A'erehe hury katu jywyr oho. Hukwen ke pirar ym we ipe rī. Pe, amō ta pe a'e pandu oho:

—Se soroka pe Petu ixo! — aja kūjātāi.

¹⁵Amō ta pandu:

—Anī. Nde te'e pe aja. Nde ereka'u te'e! — aja kūjātāi pe.

Anī. A'e pandu we rī:

—Jete atu te atu. Se Petu ixo! — aja a'eta pe.

Pe, amō ta pandu:

—Anī. Tupā je'ēha rahoha riki. Petu rehe usak katu ame'ē ke a'e — aja ipe.

¹⁶Petu pukāi pukāi we u'am rī. Pe, amō hukwen pirar oho. Petu rehe a'eta usak rahā, a'eta pandu: “Mā! Myja nde erehem my? Mā!” aja a'eta pandu. ¹⁷Pe, ipo ke Petu mukatak. (Aja a'eta je'ēha ke muputu'u a'eta ngi.) Pe, kyndaha ngi Tupā muhem ame'ē rehe har pandu pandu a'eta pe. Petu pandu tī:

—Ame'ē rehe har Tian pe pepandu peho. Jesu kotyhar ta pe pepandu peho tī — aja a'ep ixo ame'ē ta pe Petu pandu.

Pe, amō koty kanim oho.

¹⁸Pytuniwe te rahā, sonda ta pandu pandu hū a'eta jupe. “My Petu ihon mamy?” aja sonda ta pandu hū. ¹⁹Pe, sonda ta pe Ero pandu:

—Pekekar pehorahā! — aja a'eta pe.

Anī. Mahem ym a'eta. Pe, hukwen harōha ta pe Ero pandu pandu. Petu uhemihā rehe har pandu. Anī. Je'ēha nixói te a'eta rehe. Pe, amō sonda ta pe Ero pandu:

—Harōha ta ke pejukwa! — aja.

A'engi Jundēi ywy ngi Ero oho. Sesaréi ok ta pe oho. A'ep pyta rī.

Ero manōha rehe har

²⁰Ero ixo ame'ē ywy ngi ngā mi'u ke Tir ok ta pe har ta werur. Aja te'eha a'eta. Sinō ok ta pe har ta aja tī. Ngā mi'u werur tī. Pe, Tir ok ta pe har ta rehe Ero parahy te. Sinō ok ta pe har ta rehe parahy tī. A'erehe ame'ē mokōi ok ta pe ngā mi'u ke Ero mondo ym te apo 'y. A'erehe Ero rehe Tir ok ta pe har ta usak oho. Sinō ok ta pe har usak oho tī. Mukatu ta oho. (Aja rahā, ngā mi'u ke Ero mondo ta tī, aja ngā ukwa. A'erehe mukatu oho.) Eroma'e miasu pe

ame'e ta pandu py. Her Mbasa. Kapitā rok usakiha ke a'e. Ame'e namō a'eta mukatu py oho. A'engi Ero namō mukatuha rehe har johu ngā pandu ta oho.

²¹Pe, amō weraha ke Ero manga. Arahā kapitāma'e myrape tymā 'ar pe a'e wapyk. Ima'e mundeha katu te ame'e ke a'e munde. Pe, ngā pe a'e pandu pandu katu te uī. ²²A'erehe Ero rehe ngā ipy'a katu u'am. Ehe har kuja pandu: —Kome'e wyy keruhū pe har ym a'e! Tupā tiki a'e — aja ukwa ngā jupe.

²³Tupā aja Ero rehe ipy'a ke amō ta moī moī katu. Ame'e ke Ero muputu'u ym ngā ngi. A'erehe pahar Tupā je'ēha rahoha parahy ehe. Ma'e ahyha mondo ehe. Upa hete rupi tapuru su'u su'u hū. Aja a'e manō.

²⁴Pe, Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu oho. Amō amō ta Jesu rehe jurujar katu tī.

²⁵Tamatarer ke upa raho rahā, Manambe jywyr oho. Jerusarē ok ta ngi jywyr oho. Sāu jywyr oho inamō tī. Jywyr oho rahā, Juā Mak ke a'eta raho. Antioki ok ta pe a'eta jywyr uhyk oho.

Manambe ke Jesu kotyhar ta mondo. Sāu ke mondo tī.

13 ¹Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ixo. Ame'e ta ngi har Tupā je'ēha pandu ame'e ta ixo. Mu'eha ta ke a'eta tī. Ko Manambe. Amō Simā. “Amō awa pihun” aja her tī. Amō Rusi. Syre ok ta pe har a'e. Amō Sāu. Amō Manaē. Ero namō a'e tyha oho ame'e ke a'e. ²Ero riki jundēu awa tama'e kapitam. Pe, Jesu kotyhar ta riki johu ma'e u'uha ke hijar. (Aja Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu.) Tupā namō a'eta pandu pandu uī tī. Arahā Tupā'a mujekwa a'eta pe:

—Manambe rehe ihē katu asak. Sāu rehe aja tī. A'erehe a'eta ke pemondo. Ihē amujekwa ame'e ke a'eta ma'ema'e ta oho — aja a'eta pe Tupā'a mujekwa.

³Pe, a'eta ma'e u'uha hijar we rī. Tupā namō pandu pandu we tī. Pe, Manambe ākā rehe ipo ke Jesu kotyhar ta mujar. Sāu ākā rehe mujar tī. (Aja Tupā katu usak a'eta rehe, aja amō ta pe Jesu kotyhar ta mujekwa katu.) Pe, Manambe ta ke a'eta mondo.

Xi ypa'ū rehe Manambe ta uhyk oho

⁴Serēu ok ta pe Manambe wata uhyk oho. Sāu aja tī. A'eta ke Tupā'a mondo. A'engi Xi ypa'ū rehe uhyk oho. Jarusu keruhū pe oho. ⁵Pe, Sarami ok ta pe uhyk rahā, jundēu awa tama'e jy'ariha renda pe ixo oho. A'ep Tupā je'ēha ke a'eta pandu pandu. Juā Mak a'eta namō ixo. Manambe ta namō ma'e ke a'e ma'ema'e ixo.

⁶⁻⁸Ypa'ū rupi a'eta asa oho. Pe, Pa ok ta pe uhyk oho. A'ep amō sawa'e rehe a'eta usak. Her Mba Jesu. Erima aja her tī. Ngere je'ēha pandu ame'e ke: “Erima” aja ipe. Jundēu awa ke a'e. Paje a'e. Tupā je'ēha pandu ame'e ke a'e jupe. Kapitā rehe katu ame'e ke a'e. Kapitā rer Seji Páu. Ukwa katu a'e ma'e. Pe, Manambe ta namō a'e pandu oho. Manambe ta ke a'e juehe muhyk werur. Tupā je'ēha ke a'e hendu tar katu. Anī. Ame'e ke Erima putar ym. Paje putar ym. Jesu rehe kapitā jurujar katu ame'e ke a'e putar ym tī. A'erehe Manambe ta namō a'e je'ē je'ē hū. ⁹Pe, paje rehe Sāu ma'ā katu. Sāu amō her ipe tī. “Páu” aja amō ipe tī. ¹⁰Tupā'a ihī katu ehe. Pe, Páu pandu:

—Satana ra'yr ke nde! (Ājā ramūi a'e.) Katu amō ta ma'ema'e ame'e ke nde ereputar ym. Amō ta ke nde eremuka'u te'e hū. Tupā riki jetehar te ke

mujekwa katu. Anĩ. Ame'e ke te'eha aja nde eremuruwak eremondo. ¹¹ A'erehe apo nde ke Tupã mahy ta. Heta nde ereker rahã, ma'e ke nde eresak ym te ta. Nde reha uwe ta — aja paje pe Páu pandu.

Pahar Erima pe weraha kanim oho. Usak ym te ma'e ke. A'e ke pete'e jywyr jywyr ixo. Ipo rehe amõ pyhyk ta raho ame'e ke a'e kekar ixo. ¹² Ame'e rehe kapitã usak rahã, Jesu rehe jurujar katu. Jesu rehe har Páu ta mu'e mu'e uĩ. Ame'e ke kapitã hendu hendu uĩ tĩ. Paje reha uwe ame'e ke rehe a'e usak tĩ. A'erehe a'e pandu: “Mãi!” aja.

Pisi ywy rehe Páu ta oho

¹³Pe, Pa ok ta ngi Páu uhem oho. Manambe oho tĩ. Ehe katu me'e ta oho tĩ. Jarusu keruhũ pe oho. Pe, Peje ok ta pe uhyk oho. Ame'e ok ta Pansi ywy rehe ihĩ. Juã anĩ a'e. Páu ta ke Juã Mak hijar oho. (Páu ta namõ pyta ym.) Jeje Jerusarẽ ok ta pe jywyr oho. ¹⁴Pe, Peje ok ta ngi Páu ta uhem oho. Antioki ok ta pe uhyk oho. Ame'e ok ta Pisi ywy rehe ihĩ. Pe, jundéu awa tama'e putu-'uha 'ar rahã, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'eta ixo oho. A'ep wapyk uĩ. ¹⁵Pe, Moise mupinim ame'e ke amõ pandu pandu. Tupã je'eha pandu ame'e ta mupinim. Ame'e ke pandu pandu tĩ. Upa pandu rahã, Páu ta pe jy'ariha rendama'e kapitã ta pandu:

—Jande mu ta! Pandu katuha ke pepandu tar katu rahã, pepandu apo — aja Páu ta pe.

¹⁶Pe, Páu pu'am rahã, ipo mukatakiha namõ ngã je'eha ke muputu'u ngã ngi. Pe, pandu:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahã! Upa katu te Tupã rehe ipy'a moĩ moĩ katu ame'e ta tĩ! ¹⁷Pehendu katu tĩ! Tupã rehe jundéu awa ta ipy'a moĩ moĩ katu. Ko jande johu riki jundéu awa ta ke. Jande ramũu ta rehe Tupã usak katu. Yman amõ awa ta aja Eji ywy rehe jande ramũu ixo. Arahã jande ramũu ke Tupã muheta. Pe, pyrãtãha rupi jande ramũu ke a'e muhem muwyr. Eji ywy ngi muhem muwyr. ¹⁸Awa nixói te ame'e rupi jande ramũu wata wata ixo. Mokõi awa py upa warahy 'ar rahã, wata wata ixo. Arahã ma'e ka'u te'eha ke jande ramũu ta ma'ema'e hũ. Anĩ. Tupã ipy'a katu te we ehe rĩ. Hijar ym we rĩ. ¹⁹Kanaã ywy rehe amõ amõ awa ta ixo. Ame'e ta ke Tupã mumba. Amõ koty henda pe har ta ke mumba tĩ. Amõ koty koty henda pe har ta ke mumba tĩ. Aja awa po wajar mokõi amõ koty henda pe har ta ke a'e mumba tĩ. Pe, ame'e ta renda ke pe jande ramũu ta ke a'e mupyta. ²⁰Ame'e ywy rehe heta warahy 'ar rahã, jande ramũu ta ixo. Kuja, 450 warahy 'ar rahã, ixo.

—A'engi ngã rehe har pandu pandu ame'e ta ke Tupã mu'am. Kapitã ta aja a'eta tĩ. Pe, Samue uhyk. Tupã je'eha pandu ame'e ke a'e. ²¹Pe, kapitã keruhũ ke jande ramũu putar rahã, Sáu ke Tupã mu'am. Ki ra'yr a'e. Menjamĩ rainõ ke a'e. Mokõi awa py upa warahy 'ar rahã, a'e riki kapitã keruhũ. ²²Pe, Sáu ke Tupã hijar rahã, Ndawi ke a'e mu'am tĩ. Ndawi riki Jese ra'yr. Kapitã keruhũ aja mu'am. Kuja ehe har Tupã pandu: “Sawa'e ihẽ aputar katu ame'e ke ihẽ amahem. A'e riki Ndawi. Upa katu te ihẽ apandu ame'e ke a'e ma'ema'e katu” aja Tupã pandu. ²³Yman jundéu awa ta ke amõ muhã katu ta, aja Tupã pandu katu. A'e riki Jesu. Jesu riki ngã muhãha aja Tupã mu'am. Jesu riki Ndawi rainõ. (Aja rahã, kapitã keruhũ a'e tĩ, aja mujekwa katu.) ²⁴Jesu pandu ym rahã we, jundéu awa ta pe Juã pandu pandu. Kuja pandu: “Ma'e peka'u te'eha

pema'ema'eha ke pehijar. Pe, Tupā koty pehē py'a pemuruwak. Aja rahā, pehē ke ihē amujahuk ta" aja Juā pandu pandu. ²⁵Pe, Juāma'e parakyha upa tate rahā, a'e pandu: "Amō rehe peharō pexo. Ihē riki a'e ym. Pehendu katurahā! Ihē raikwer rupi a'e uwyr ixo. Jesu ke a'e. A'e riki katu te me'ē ke. A'erehe ima'e miasu, aja axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē" aja Juā pandu — aja Páu pandu.

²⁶A'e pandu tī:

—Ihē mu ta! Pehē riki Amarā rainō ta! Pehendu katurahā! Upa katu te Tupā rehe ipy'a moī moī katu me'ē ta tī! Pehendu katu tī! Awa ta ke Tupā muhā katu ta, ame'ē myrandu katu ke jande pe a'e muwyr. ²⁷Jesu riki awa muhāha ke a'e. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har ta ukwa ym. Kapitā ta ukwa ym tī. Jundēu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu. Ame'ē ke a'eta ukwa ym tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim ame'ē ke rehe a'eta usak usak. Ame'ē ke a'eta ukwa ym tī. "Jesu ke pejukwa" aja a'eta pandu rahā, Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim aja Jesu ke a'eta jukwa. ²⁸Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke sonda ta jukwa katu te'e ta. Jesu riki aja ma'ema'e ym. Anī. Amō ta jukwa tar katu te'e. A'erehe Jesu jukwaha rehe har Pirat pe a'eta pandu. ²⁹Pe, jukwaha rehe har upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, ame'ē ke ame'ē ta ma'e-ma'e. (Mupinim, aja jukwa.) Upa jukwa rahā, myra ngā mupia ame'ē ngi amō ta mujy. Pe, itakwar keruhū rupi a'eta mou raho. ³⁰Anī. A'ep pyta ym. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. ³¹Kwera katu uhem rahā, inamō ixo ame'ē ta usak usak katu ehe tī. Amukwehe te we Ngariréi ywy ngi Jerusarē ok ta pe Jesu namō a'eta ohoho. A'eta riki usak usak katu ehe tī. Heta ukwer rahā usak usak katu ehe tī. Ehe har jundēu awa ta pe a'eta pandu pandu apo. ³²⁻³³Ko pehē pe myrandu katu ke jande japandu pandu tī. Jande ramūi ta pe Tupā manga katu. Jesu ke a'e mukwera katu muhem rahā, ame'ē manga katuha ke jande pe a'e muhyk katu. Jande ramūi ta rainō ta ke jande. Kweraha rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Her Saumo. Mokōihar rehe ihī. Kuja Tupā je'ēha:

"Nde riki ihē ra'yr. Apo: 'Nde riki nde erexo py ame'ē ke nde' aja ihē amu'am.

Aja rahā: 'Nde riki katu te' aja nde ke ihē amu'am. Aja ngā pe ihē amujekwa" aja Tupā pandu.

³⁴—Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī tī. Tupā pandu:

"Nde rehe ihē asak katu ta, aja Ndawi pe ihē amanga katu" aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī.

—Ame'ē ke a'e pandu rahā, Jesu ke a'e mukwera katu ta muhem, aja a'e ukwa katu. A'erehe hete ke inem ym te ta. ³⁵Amō Saumo rehe kuja panduha ihī tī:

"Nde ra'yr rete ke nde eremunem ym te ta. Katu te ame'ē ke a'e" aja

Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī — aja Páu pandu.

³⁶A'e pandu tī:

—Ndawi rehe har jande jakwa katu. Kome'ē ywy pe a'e ixo rahā, Tupā putar ame'ē ke a'e ma'ema'e. Inamō ixo ame'ē tama'e kapitā keruhū ke a'e. Pe, a'e manō. Hamūi rake rupi amō ta jytym tī. Pe, hete ke inem oho. (A'erehe Saumo rehe panduha ihī. Ame'ē panduha Ndawi rehe har aja ym.) ³⁷Pe,

Tupā mukwera katu ame'e ke inem ym te ta. (Jesu a'e.) ³⁸ Sa'e ta! Pehendu katurahā! Pekwa katu ta apo. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e pexo. Anī. Tupā ipy'a pehē rehe jywyr. Jesu je'eha rupi jywyr. Ame'e ke pehē pe japandu pandu. ³⁹ Jesu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā ipy'a jywyr katu ehe. Upa katu te ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehē py'a ngi a'e juhyk. Moise je'eha rehe jō amō hendu katu rahā, aja ym. Tupā ipy'a jywyr ym ehe. Juhyk ym. ⁴⁰ A'erehe pekwa katurahā! Aja rahā, yman Tupā je'eha pandu ame'e ta mupinim, aja pehē rehe uhyk ym ta. Kuja a'eta mupinim: ⁴¹ Tupā pandu:

“Pepuka puka hū ame'e ta! Pesak katurahā! Māte pekwha! Mā peja pema'ō!

Kome'e ywy pe pexo rahā, ihēma'e pyrātāha namō ma'e katu te ame'e ke ihē ama'ema'e. Anī. Ame'e rehe pejurujar ym.

Ma'e katu te ma'ema'eha rehe har pehē pe amō pandu pandu. Anī.

Pejurujar ym ehe tī, aja Tupā pandu” aja Tupā je'eha pandu ame'e ta mupinim.

—Mā peja aja ym pehē tī. Jurujar ym ame'e ta aja ym pehē tī — aja Páu pandu pandu hū.

⁴² Jundéu awa jy'ariha renda ngi Páu uhem oho. Manambe uhem oho tī. Arahā jundéu awa aja ym ame'e ta pandu a'eta pe:

—Amō putu'uha 'ar rahā, nde erepandu ramō, ame'e rehe har jande pe pepandu pandu tī — aja Páu ta pe.

⁴³ A'engi ngā uhem oho rahā, Páu ta namō heta jundéu awa ta oho. Jundéu awa aja ym ame'e ta Páu ta namō oho tī. Ame'e ta jundéu awa ramūi ta ukwa aja jurujar katu tī. Páu ta pandu pandu:

—Pehē rehe Tupā usak katu. Ame'e rehe pewe pexo rī — aja Páu ta pandu.

⁴⁴ Pe, amō putu'uha 'ar uhyk rahā, upa tate ok ta pe har ta jy'ar uwyr. Tupā je'eha rehe hendu uwyr. ⁴⁵ Páu ta namō ngā jy'ar. Ame'e ke rehe jundéu awa ta usak rahā, jyty'ym a'eta rehe. Páu ta rehe jyty'ym. (Páu ta koty jy'ar ngā, a'erehe a'eta rehe jyty'ym.) Je'e je'e hū inamō.

—Páu te'e — aja a'eta pandu pandu.

⁴⁶ Pe, puka puka hū ehe tī. Anī. Páu kyje ym ngā ngi. Manambe kyje ym tī. A'eta pandu:

—Pehē riki jundéu awa ta ke, a'erehe pehē pe Tupā je'eha ke japandu pandu py rahā, katu tiki. Anī. Ame'e rehe pehendur tar ym. Pehē ruhāha ke peputar ym, aja pekwha tī. A'erehe pehē ke jahijar ta jaho. Amō awa ta pe Tupā je'eha ke japandu ta jaho. (Jundéu awa aja ym ame'e ta pe.) ⁴⁷ Jete. Kuja jande pe Tupā mujekwa:

“Amō awa ta pe ihē je'eha ke nde erepandu ta. Jundéu awa aja ym ame'e ta pe nde erepandu ta.

Awa ta ke ihē amuhā katu ta, ame'e ke a'eta ukwa katu ta tī. Upa kome'e ywy keruhū pe har ta ukwa ta tī” aja Tupā pandu — aja Páu ta pandu.

⁴⁸ Páu je'eha rehe amō awa ta hendu rahā, hury katu.

—Tupā je'eha riki katu te — aja a'eta pandu pandu.

Pe, Tupā muhā katu ta, ame'e ta jurujar katu ehe. Jesu rehe jurujar katu.

⁴⁹⁻⁵⁰ Pe, amō ta Tupā je'eha ke Páu ta pandu pandu ame'e ke putar ym. Aja ok ta pe har ta kapitā ta ixo. Ame'e ta ke jundéu awa ta muparahy. Páu ta

rehe muparahy. Kūjā ima'ehū namō ixo ame'ē ta ke a'eta muparahy tī. Amō awa ta ke ame'ē kūjā ta. Jundéu ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a moī moī katu ame'ē ta ke a'eta tī. Pe, Páu ta ke ngā mupyrara. Pandu: “Jande rekoha ngi peho” aja Páu ta pe. Pe, ame'ē ywy ngi muhem mondo. ⁵¹Oho rahā, ipy ngi xi'aha ke Páu ta juhyk. Aja ngā pe ma'e mujekwa. Ame'ē ok ta pe har ta Tupā je'ēha ke putar ym aja Páu ta mujekwa. Pe, Iko ok ta pe Páu uhyk oho. Manambe uhyk oho tī. ⁵²Antioki ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. A'eta hurry katu. Ngā py'a rehe Tupā'ā ihī katu tī.

Iko ok ta pe Páu ta uhyk oho

14 ¹Iko ok ta pe aja tī. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Páu ta ixo oho tī. A'eta pandu pandu katu, a'erehe heta jundéu awa ta Jesu rehe jurujar katu. Amō awa ta jurujar katu ehe tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. ²Pe, Jesu rehe jundéu awa ta jurujar ym ame'ē ta ixo tī. Amō awa ta ke ame'ē ta muparahy. A'erehe Jesu kotyhar ta rehe parahy. ³Anī. Yman a'ep Páu ta ixo. A'eta kyje ym ngā ngi. Awa ta rehe Tupā ipy'a katu, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu. Tupāma'e pyrātāha namō ahy ame'ē ta ke a'eta mukatu hū. Ame'ē rehe ngā usak rahā, jetehar te ke Páu ta pandu pandu aja ukwa katu. ⁴Anī. Iko ok ta pe har ta amō koty koty ukwa. Wajar Páu ta je'ēha rehe jurujar katu. Amō wajar jundéu awa ta je'ēha rehe jurujar katu. Ame'ē ta Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta ke a'eta.

⁵Pe, amō awa ta namō jundéu awa ta jy'ar. Kapitā ta namō johu ngā jy'ar. Ame'ē ta pandu pandu ngā jupe:

—Páu ta ke jamahy jahorahā! Ita pe jajapi ta jaho! Jajukwa ta — aja ngā jupe.

⁶Pe, ame'ē ke Páu ta ukwa rahā, Rit ok ta pe Páu ta ujan oho. Nder ok ta pe a'eta oho tī. Mokōi ok ta Rikaō ywy rehe ihī tī. ⁷Ame'ē ywy rupi wata wata oho tī. Ame'ē rupi myrandu katu ke a'eta pandu pandu oho. Jesu rehe har pandu pandu oho.

Rit ok ta pe Páu ta ixo. Nder ok ta pe ixo tī.

⁸Rit ok ta pe sawa'e wapyk uī. Wata ym te ame'ē ke a'e. Ta'yn rahā har aja te'eha a'e. ⁹Páu je'ēha rehe a'e hendu. Pe, Tupā mukatu ta, ame'ē rehe sawa'e jurujar katu uī, aja Páu ukwa. A'erehe sawa'e rehe a'e ma'ā katu. ¹⁰Hātā pandu ipe:

—Epu'am katu! — aja sawa'e pe.

Pe, sawa'e pu'am. Pe, jywyr jywyr wata ixo. ¹¹Páu mukatuha rehe hetaha ta usak rahā, amō awa je'ēha pe a'eta pandu pandu hū. Rikaō ywy pe har ta je'ēha namō kuja a'eta pandu:

—Tupā ta aja sawa'e ta uwak uwyr. Jande koty wyjy uwyr — aja a'eta ukwaha naī.

¹²Pe, Manambe rehe amō her moī tī. A'ep pe har tama'e tupā rer moī ehe. “Jup” aja moī ehe. Páu rehe amō her moī tī. A'ep pe har tama'e tupā rer moī ehe tī. Páu riki pandu ame'ē ke a'e, a'erehe: “Meku” aja moī ehe. ¹³Ame'ē ok ta rukwen rake Jup rehe ngā jumu'eha renda ihī. Ame'ē pa'i ta tapi'iruhu werur. Tapi'iruhu jurupy rupi ma'eputy pukwar pukwar ame'ē ke moī ehe. Pe, ame'ē ke jumu'eha renda pe werur. A'ep jukwa ta. Tupā ta aja saka Páu ta,

aja pa'i ta ukwaha naĩ, a'erehe aja Páu ta rehe pa'i ta ipy'a moĩ moĩ ta. Hetaha ta ipy'a moĩ moĩ ta a'eta rehe tĩ.

¹⁴Ame'e ke Páu ukwa rahã, ima'e mundeha ke a'e musak musak u'am. Manambe aja tĩ. (Aja musak rahã, katu ym ngã ma'ema'e ixo, ame'e ke ngã pe Páu ta mujekwa.) Pe, hetaha pyter pe Páu ta ujan oho. Kuja Páu ta hãta pandu ixo:

¹⁵—Sa'e ta! Mã peja ym pema'eha. Pehẽ aja awa te'e jande tĩ. Pehẽ pe myrandu katu ke jande japandu jajur. Aja rahã, peme'ẽja jaxeriha ke pehijar ta. Tupã te rehe pehẽ py'a ke pemuruwak ta pemondo. Tupã te riki uhã te hũ ame'e ke a'e. Ywa ke a'e mujã. Upa katu te ywate rupi ma'e wewe ixo ame'e ta ke a'e mujã tĩ. Kome'e ywy keruhũ mujã tĩ. Upa katu te ywy rupi wata ame'e ta ke mujã tĩ. Y ramũi ke mujã tĩ. Upa katu te y rupi ixo ame'e ta ke mujã tĩ.

¹⁶Yman upa katu te kome'e ywy keruhũ pe har ta putar ame'e ke a'eta ma'e-ma'e. Ame'e rehe Tupã je'ẽ ym. ¹⁷Tupã pete'e ixo ame'e te'e a'e, aja ngã pe a'e mujekwa. Ame'e rehe har kuja mujekwa. Ywa ngi aman ke a'e mungyr muwyr. Upa katu te ma'eywa ke awa ta u'u ame'e ke a'e muhury katu tĩ. Jande pe jande mi'u ke a'e muwyr tĩ. Jande ruryha ke jande pe muwyr tĩ. Katu pame katu te a'e ma'ema'e tĩ — aja Páu ta pandu pandu.

¹⁸Aja Páu ta pandu pandu hũ. Pe, ngã ke mupyta. Tate tapi'iruhu ke ngã jukwa!

¹⁹Antioki ok ta ngi amõ jundéu awa ta uhyk uwyr. Iko ok ta ngi amõ ta uhyk uwyr tĩ. Ame'e ta ngã ke muparahy. Páu rehe muparahy. (Tupã je'ẽha ke Páu pandu ame'e ke a'eta putar ym. A'erehe ngã ke muparahy.) Pe, Páu ke ita pe ngã japi. Manõ aja ngã ukwaha, a'erehe ok ta ngi hyk'í muhem raho. ²⁰Pe, Jesu kotyhar ta juramã jy'ar ehe rahã, Páu pu'am. Pe, ok ta pe jywyr oho. Ame'e ku'ẽ rahã, Nder ok ta pe oho. Manambe oho tĩ.

Antioki ok ta pe Páu ta jywyr oho tĩ

²¹Nder ok ta pe myrandu katu ke Páu pandu pandu. Manambe pandu pandu tĩ. Ngã hendu katu, a'erehe heta Jesu rehe jurujar katu. Pe, Rit ok ta pe Páu ta jywyr uhyk oho. A'engi Iko ok ta pe jywyr oho tĩ. A'engi Antioki ok ta pe jywyr oho tĩ. Pisi ywy rehe ame'e ok ta ihĩ. ²²Ame'e ok ta rupi Páu ta oho rahã, Jesu rehe jurujar katu ame'e ta py'a ke a'eta mātã katu te we rĩ. Aja Tupã rehe har ngã pe a'eta mujekwa katu te we rĩ. Ame'e ta ke Páu ta muhury katu tĩ. A'erehe Jesu rehe ngã ipy'a katu te we rĩ. Páu ta pandu ngã pe:

—Jesu rehe pejuruja katu te we pexo. Ame'e ke pehijar ym. Jande ke amõ ta mupyrara hũ ta. Tupã kotyhar ta ke pehẽ, aja pekwa katu. A'erehe Tupã ixo ame'e pe pexo ta — aja jurujar katu ame'e ta pe Páu ta mu'e mu'e.

²³Amõ amõ ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ok ta pe pame katu te tamũi ta ke Páu ta mu'am. Jesu kotyhar ta rehe tamũi ta usak usak katu ta. Upa mu'am rahã, Tupã namõ ma'e pandu pandu. Ma'e u'uha ke hijar tĩ. (Aja Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu.) Tamũi ta pe pandu:

—Jesu rehe pejuruja katu, a'erehe mã peja pehẽ rehe Jesu usak katu — aja Páu ta pandu.

²⁴A'engi Páu ta oho. Pisi ywy rupi Páu ta asa oho. Pe, Pansi ywy rehe uhyk oho. ²⁵Peje ok ta pe uhyk rahã, a'ep Tupã je'ẽha ke ngã pe a'eta pandu pandu tĩ. ²⁶A'engi Ata ok ta pe uhyk oho. A'ep jarusu keruhũ pe opor oho. Ame'e pe

Antioki ok ta pe jywyr oho. Ame'e ok ta riki Siri ywy rehe ihĩ. Amukwehe te we ame'e ok ta ngi Páu ta oho rĩ. A'ep Páu ta pe Jesu kotyhar ta pandu kwe:

—Tupã je'êha ke pepandu pandu peho. Mã peja pehẽ rehe Tupã usak katu — aja mokõi sawa'e ta pe kwe.

Tupã je'êha ke pandu pandu. Ame'e riki Páu tama'e parakyha. Ame'e ke upa 'y.

²⁷Pe, ame'e ok ta pe uhyk rahã, Jesu kotyhar ta ke Páu ta mujy'ar. Pandu pandu ngã pe:

—Jande rehe Tupã usak katu. A'erehe jande namõ Tupã ma'ema'e katu. A'erehe Ta'yr rehe amõ awa ta jurujar katu. Jundéu awa aja ym ame'e ta jurujar katu ehe — aja Páu ta pandu pandu.

²⁸Yman atu a'ep a'eta pyta ixo rĩ. Jesu kotyhar ta namõ pyta ixo rĩ.

Jerusarê ok ta pe jy'ariha ihĩ

15 ¹Antioki ok ta pe amõ sawa'e ta uhyk uwyr. Jundéi ywy ngi uhyk uwyr. Jesu kotyhar ta pe kuja a'eta mu'e:

—Moise je'êha mu'e, aja pehẽ rehe ihĩ ame'e pিরer ke pejupã ym rahã, pehẽ ke Tupã muhã ym ta — aja sawa'e ta mu'e naĩ.

²Anĩ. Páu je'ê:

—Anĩ! Aja ym — aja je'ê hãtã tã te hũ.

Aja Manambe je'ê hãtã tã te hũ tĩ. Sawa'e ta namõ a'eta je'ê hãtã tã te hũ. Je'êha ke putu'u ym ngã ngi, a'erehe kuja a'eta pandu:

—Páu! Manambe namõ Jerusarê ok ta pe eho. Moise je'êha mu'e ame'e ta namõ eho. Ipirer jupã, ame'e rehe har Jesu mondo ame'e ta namõ pehẽ johu pepandu peho. A'ep tamũi ta namõ pepandu peho. Amõ se Antioki ok ta pe har ta oho ta tĩ — aja Antioki ok ta pe har ta pandu Páu ta pe.

³Pe, ame'e ta ke Jesu kotyhar ta mondo. Seni ywy rupi oho ixo. Samari ywy rupi oho ixo tĩ. Oho ixo rahã, a'ep pe har ta pe a'eta pandu pandu:

—Ima'e hamũi ta ukwa ame'e ke amõ awa ta upa katu te hijar. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke a'eta. Pe, Jesu rehe jurujar katu apo 'y — aja Páu ta pandu.

Ame'e ke rehe hendu rahã, upa katu te Jesu kotyhar ta hury katu. ⁴Pe, Jerusarê ok ta pe Páu ta uhyk rahã, Jesu kotyhar ta hury katu. Jesu mondo ame'e ta hury katu tĩ. Tamũi ta hury katu tĩ. A'eta pandu:

—Ko pehẽ pejur katu — aja Páu ta pe.

Pe, Páu ta po ke ngã pyhyk katu a'eta ngi. Pe, Páu ta pandu:

—Tupã je'êha ke jande japandu pandu rahã, jande namõ Tupã ma'ema'e katu. A'erehe heta ngã Jesu rehe jurujar katu — aja Páu ta pandu.

Aja upa katu te pandu pandu ngã pe. ⁵Amõ ta anĩ. Jesu rehe parise ta jurujar katu ame'e ta pu'am. (Moise je'êha rehe parise ta hendu katu.) Ame'e ta pandu:

—Ipirer ke amõ awa ta jupã rahã, katu. Moise mupinim ame'e ke rehe hendu katu rahã, katu tiki tĩ — aja parise ta.

⁶Ame'e rehe har tamũi ta namõ Jesu mondo ame'e ta pandu pandu ngã jupe. ⁷Ti atu ame'e rehe har je'ê hãtã tã ngã jupe. Pe, Petu pu'am. Pandu:

—Ihẽ mu ta! Pehendu katurahã! Yman ihẽ rehe Tupã usak katu, aja pekwa katu. Pehẽ ngi har ihẽ ke a'e jo'ok. Pe, amõ awa ta pe myrandu katu ke ihẽ apandu aho. (Kone ta pe apandu aho.) Ihẽ apandu rahã, a'eta riki hendu katu

tī. ⁸Pe, Jesu rehe a'eta jurujar katu tī. Awa ta rehe har Tupā ukwa katu. Amō awa ta rehe a'e usak katu tī, a'erehe a'eta py'a rehe Tupā'a ke a'e muwyr tī. ⁹Jande aja a'eta py'a rehe Tupā'a ihī katu tī. Jande aja Tupā ipy'a katu a'eta rehe tī. Jesu rehe a'eta jurujar katu tī, a'erehe Tupā ipy'a jywyry a'eta rehe tī. ¹⁰Katu ame'e ke Tupā ma'ema'e. Anī. Apo amō koty peputar. Katu ym aja. Amō kotyhar rehe amō awa ta hendu katu te ixo. Ame'e ke peputar. Katu ym aja. Jande aja marā ka ym Moise je'eha rehe jande ramūi ta hendu katuha tī. ¹¹Jete! Jande aja Jesu rehe amō awa ta jurujar katu tī, a'erehe a'eta ke Tupā muhā katu tī. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke a'eta. Jande aja a'eta rehe Jesu usak katu tī, a'erehe Tupā muhā katu tī. Jesu riki jandema'e sawa'e te — aja Petu pandu.

¹²Pe, je'eha ke hetaha ta muputu'u. Pe, Manambe pandu pandu. Páu pandu pandu tī. Amō awa ta namō a'eta ixo rahā, Tupāma'e pyrātāha namō a'eta mukatu hū. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke a'eta. Ahy ixo ame'e ta ke a'eta mukatu hū. (Aja rahā, Jesu rehe har Páu ta pandu pandu, ame'e ke riki jete har te ke aja mujekwa katu. Páu ta namō Tupā ixo, aja mujekwa katu tī.) Upa katu te ame'e rehe har pandu pandu ngā pe. ¹³Upa pandu rahā, Tian pandu:

—Ihē mu ta! Pehendu katurahā! ¹⁴Amō awa ta ngi har amō amō ta rehe Tupā usak katu. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke a'eta. A'eta riki Tupā kotyhar ta apo 'y. Aja amō awa ta rehe ipy'a katuha ke Tupā mujekwa. Ame'e rehe har jande pe Simā pandu ramō. Ame'e riki jete har te ke. ¹⁵Ame'e rehe har Tupā je'eha pandu ame'e ta mupinim tī. Kuja mupinim. ¹⁶Tupā pandu:

“Ndawi rainō ta ihē rehe ipy'a moī moī ym. A'engi ihē asak katu ta ngā rehe tī.

Pe, ihē rehe Ndawi aja hainō ta ipy'a moī moī katu ta tī.

¹⁷Pe, upa katu te amō awa ta ihē rehe ipy'a moī moī ta tī.

Upa katu te amō awa ta ngi har ihē kotyhar ta aja ixo ta tī. Ame'e ta ke ihē rehe ipy'a moī moī katu ta tī” aja Tupā pandu.

¹⁸—Yman ame'e rehe har ngā pe Tupā mujekwa — aja Tian pandu. (“Amō awa ta” aja pandu rahā: “Jundéu awa aja ym ame'e ta ke” aja mujekwa.)

¹⁹Tian pandu tī:

—Jande je'eha rehe amō awa ta pyai rahā, katu ym, aja ihē akwa. Hamūi ta ukwaha ke a'eta upa hijar. Pe, Tupā koty ipy'a ke a'eta muruwak mondo.

²⁰A'erehe paper pinim ke jamondo ngā pe rahā, katu tiki. Kuja:

(Ita'a riki tupā aja amō ta ukwaha ngā jupe naī.) Ame'e ruwa koty so'o rukwer ke amō moī. Ame'e ke pe'u ym.

So'o juwyk aja amō ta te'e jukwa ame'e rukwer ke pe'u ym tī.

So'o ruwy ke pe'u ym tī.

Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.

Aja jamupinim rahā, katu ta tiki.

²¹—Aja jande jamupiniha rehe amō awa ta hendu katu rahā, Moise je'eha ke ukwa ame'e ta ke a'eta muparahy ym ta. Yman Moise mupinim ame'e ke ngā pandu pandu. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu. Ok ta pame katu te Moise je'eha ke ngā pandu pandu tī. A'erehe Moise je'eha ke heta ngā ukwa katu. A'erehe ame'e ta ke muparahy rahā, katu ym tiki — aja Tian pandu.

Amō awa ta pe paper pinim mondo

²² Antioki ok ta pe Páu namō mokōi sawa'e ta mondo rahā, katu tiki, aja Jesu mondo ame'e ta ukwa katu. Manambe namō mondo rahā, katu tiki tī. Aja tamūi ta ukwa tī. Aja upa katu te Jesu kotyhar ta ukwa tī. Pe, ame'e ta ngi har mokōi sawa'e ta rehe a'eta usak katu. Pe, Jun ke a'eta mu'am. "Masamba" aja her tī. Amō Sir ke ngā mu'am tī. Ame'e mokōi riki kapitā ta. Jurujar katu ame'e tama'e kapitā ta. ²³ Paper pinim ke ame'e ta raho. Kuja paper pinim ke mondo:

Ko jande riki Jesu mondo ame'e ta ke. Ko riki tamūi ta ixo tī. Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ixo tī. Pehē pe paper pinim ke jande johu jamondo jaxo. Pehē katu pexo. Pehē riki amō awa ta ke. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke. Jesu rehe pejurujar katu tī, a'erehe jande mu ta apo 'y. Pehē riki Antioki ok ta pe har ta ke. Si ywy pe har ta pe paper pinim ke jamondo jaxo tī. Siri ywy pe har ta pe paper pinim ke jamondo jaxo tī.

²⁴ Jande ngi har pehē ke amō ta muka'u te'e, aja jahendu. Ame'e ta je'ēha rehe pejumupyai tī, aja jahendu tī. Ame'e ta ke pehē koty jamondo ym.

²⁵ A'erehe jande jay'ar jaxo. Peteihar aja jande jaxo. Mokōi sawa'e ta rehe jasad katu. Ame'e ta ke Manambe namō jamondo ta apo, pehē koty. Páu namō a'eta oho ta tī. Manambe rehe jande japy'a katu. Páu rehe aja tī. Japy'a katu ehe tī.

²⁶ Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Ehe rehe har Páu ta pandu pandu oho. A'eta ke amō ta jukwa tar katu tipe. Anī. Páu ta kyje ym ngā ngi. Pandu pandu te we oho rī.

²⁷ Pe, mokōi sawa'e ta ke pehē pe jamondo jaxo. Ko Jun. Amō Sir. Upa katu te jamupinim ame'e ke pehē pe a'eta pandu ta tī.

²⁸ Jundéu awa ramūi ta ukwaha rehe pehendu ym aja jamupinim rahā, katu tiki, aja jande pe Tupā'a mujekwa. Aja rahā, katu, aja jakwa katu tī. Kuja jō pehendu katu rahā, katu tiki.

²⁹ (Ita'a riki tupā aja amō ta ukwaha ngā jupe naī.) Ame'e ruwa koty ngā mi'u ke amō ta moi. Ame'e ke pe'u ym.

So'o ruwy ke pe'u ym tī.

So'o juwyk aja amō ta te'e jukwa ame'e rukwer ke pe'u ym tī.

Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.

Upa ame'e ke rehe pehendu katu rahā, katu tiki. Mā peja pehē rehe Tupā usak katu. A'ewan.

Aja paper pinim ke mondo.

³⁰ Pe, mokōi sawa'e ta ke Jesu kotyhar ta mondo. Páu ta namō mondo tī. Pe, Antioki ok ta pe a'eta uhyk oho. Uhyk rahā, upa katu te Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke a'eta mu'y'ar. Pe, paper pinim ke a'eta me'e ngā pe. ³¹ Ame'e ke rehe ngā usak usak rahā, hury katu. Je'ēha katu ame'e ke paper rehe ihī, a'erehe hury katu. Pe, Jesu kotyhar ta namō Jun pandu pandu hū. ³² Sir pandu pandu tī. Jun riki Tupā je'ēha pandu ame'e ke a'e tī. Sir aja tī. Jurujar katu ame'e ta py'a ke a'eta mātā katu. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī. Ngā ke a'eta muhury katu tī. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. ³³ A'ep a'eta pyta rī. Pe, a'eta ke Jesu kotyhar ta mujywy mondo. Pandu a'eta pe:

—Pehē ke jande mu ta muwyr ame'ē ta koty pejywyр peho! Mā peja pehē rehe Tupā usak katu! — aja Jun ta pe ngā pandu.

³⁴ [Anī. Sir jywyр ym oho.

—Apyta we ta rī — aja Sir jō pandu.]

³⁵ Yman atu, ame'ē ok ta pe Páu ta pyta, Antioki ok ta pe. Jesu rehe har a'eta pandu pandu hū. Ngā pe amō ta namō a'eta pandu pandu hū. Tupā je'ēha ke a'eta mu'e mu'e hū tī.

Páu ngi amō koty Manambe oho

³⁶ Heta jahy kanim rahā, Manambe pe Páu pandu:

—Amukwehe te we ok ta rupi Tupā je'ēha ke japandu pandu jaho. Jande japyrū ame'ē ok ta rupi pame katu te jasak jaho tī. Jesu kotyhar ta rehe jasak jaho. A'eta katu ixo my? Jakwa ta. Jasak jaho — aja Páu pandu.

—Jahorahā! — aja Manambe pandu.

³⁷⁻³⁸ Juā Mak ke Manambe raho tar katu. “Anī. Raho rahā, katu ym” aja Páu pandu. Amukwehe te we Pansi ok ta pe uhyk rahā, hekoha pe Juā jywyр oho. Páu ta ke a'e hijar oho. Tupā je'ēha ke a'e pandu ym oho. ³⁹ Parakyha upa ym rahā, jywyр oho. Pe, Juā rahoha rehe har Manambe namō Páu je'ē hātā tā te hū. A'erehe Páu ngi amō koty Manambe oho. Xi ypa'ū pe Juā namō Manambe oho. Jarusu keruhū pe oho. ⁴⁰ Páu riki Sir namō oho tar katu. Ame'ē mokōi sawa'e ta pe Jesu kotyhar ta pandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja Páu ta pe.

⁴¹ Pe, oho. Si ywy rupi a'eta oho. Siri ywy rupi oho tī. Oho ixo rahā, Tupā je'ēha ke a'eta mu'e mu'e oho ixo. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta py'a ke a'eta mātā. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī.

Páu ta namō Timo oho

16 ¹ Nder ok ta pe Páu ta uhyk oho. A'engi Rit ok ta pe uhyk oho tī. A'ep Timo ixo. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. Imāi aja tī. Imāi riki jundēu awa. Ipái anī. Amō awa ke a'e. Jundēu awa aja ym ame'ē ke a'e. ² Rit ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Iko ok ta pe ixo tī. Upa katu te ame'ē ok ta pe har ta pandu:

—Sawa'e katu ame'ē ke a'e — aja Timo rehe har ngā pandu.

³ Pe, Timo ke Páu raho tar katu. Anī. Jundēu awa ta hury ym ta. Ipái riki amō awa ke aja upa katu te ame'ē ok ta pe har ta ukwa katu. Jundēu awa ta ukwa katu. A'erehe Timo rehe ihī ame'ē pīrer ke Páu jupā. (Aja rahā, jundēu awa te a'e tī, aja jundēu awa ta pe Páu mujekwa tī.)

⁴ Amō amō ok ta rupi oho ixo rahā, Jesu kotyhar ta pe paper pinim ke a'eta me'ē me'ē.

—Paper pinim rehe panduha ihī. Ame'ē ke rehe pehendu katu — aja Páu ta pandu pandu.

Amukwehe te we ame'ē paper pinim ke Jerusarē ok ta pe Jesu mondo ame'ē ta mupinim. Tamūi ta mupinim tī. ⁵ Aja Jesu kotyhar ta py'a ke a'eta mātā katu oho. Aja Tupā rehe har ukwa katu te we rī. Wera rahā pame katu te Jesu rehe amō amō ta jurujar katu te we rī.

Toroa ok ta pe ixeraiha aja Páu usak

⁶Hiri ywy rupi Páu ta wata oho ixo. Ngara ywy rupi wata oho ixo tĩ. Asia ywy rupi Tupā je'ēha ke a'eta pandu tar katu. Anĩ. Tupā'ā mujekwa:

—Anĩ. Ame'ē rupi peho ym — aja Páu ta pe.

⁷Misi ywy rymy'y rehe uhyk rahā, Mbiti ywy rupi oho tar katu. Anĩ. Tupā'ā mujekwa tĩ.

—Anĩ. Ame'ē rupi peho ym tĩ — aja Páu ta pe mujekwa tĩ.

⁸A'rehe Misi ywy rupi asa oho. Pe, Toroa ok ta pe uhyk oho. ⁹Pytun rahā, ixeraiha aja Páu usak. Kuja usak. Masendo ywy pe har riki pu'am u'am. A'e pandu:

—Ihē rekoha pe ejur, Masendo ywy pe. Jande ke emu'e ejur — aja Páu pe. (Masendo ywy y ramūi ruwāi koty ihĩ.)

¹⁰Aja ixeraiha aja Páu usak. A'rehe pahar ima'e ke Páu moĩ katu. Masendo ywy pe Páu ta oho. A'ep myrandu katu ke ngā pe japandu jaho. Aja Tupā putar, aja jande jakwa katu. (Ko ihē aho tĩ. Ihē Ruk. Kome'ē paper ke ihē amupinim.)

Siri ok ta pe Páu ta oho

¹¹Toroa ok ta ke jande jahijar jaho. Pe, Samota ok ta pe jahyk jaho. Jarusu keruhū pe jahyk jaho. Ame'ē ku'ē rahā, Nea ok ta pe jahyk jaho tĩ. A'ep jarusu keruhū ngi jahem jaho. ¹²A'engi Siri ok ta pe jawata jaho. A'ep heta ym jande jaker. Ame'ē ok ta riki tiha te. Masendo ywy pe ame'ē ok ta ihĩ. Masendo ywy rupi aja tiha me'ē amō nixoi. ¹³A'ep homa awa tama'e sonda ta ixo tĩ. Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ok ta ngi jahem jaho. Y rymy'y rehe jahyk jaho. A'ep jundéu awa ta jy'ar oho, aja jakwa katu. Tupā namō ma'e pandu panduha renda, aja jakwa tĩ. Pe, kūjā ta pe Tupā je'ēha ke japandu pandu jaĩ. ¹⁴Kūjā ta ngi har peteĩ ixo. Her Ryji. Tiati ok ta pe har a'e. Pan katu te ame'ē muhepyha a'e. Pan pirangwer ke muhepy a'e. Jundéu awa ramūi ta aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moĩ moĩ katu. Páu je'ēha rehe a'e hendu rahā, Tupā mujekwa katu ipe. (A'rehe Jesu rehe a'e jurujar katu.) ¹⁵Pe, Ryji ke jande jamujahuk. Upa katu te hok wyr pe har ta ke jamujahuk tĩ. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta a'eta apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.) Pe, jande pe a'e pandu:

—Jesu rehe ihē ajurujar katu te aja pekwa rahā, ihē rok pe pepyta we rĩ — aja Ryji pandu.

Aja jande pe a'e pandu pandu hū, a'rehe hok pe jande japyta.

Kyndaha pe Páu ta ke amō kynda raho

¹⁶Amō wera rahā, Tupā namō ma'e pandu panduha renda pe jaho jaxo. Jaho jaxo rahā, jande rehe kūjātāi usak. Ājā ipy'a rehe ihĩ ame'ē ke a'e. A'rehe ma'e ke uhyk ym we rĩ, ame'ē rehe har a'e pandu katu. Usak ym we rĩ, ame'ē ke a'e mujekwa katu tĩ. A'rehe kūjātāi je'ēha rupi tamatarer ke ijar ta pyhyk hū. ¹⁷Pe, Páu raikwer rupi a'e wata ixo. Jande raikwer rupi wata ixo tĩ. Kuja hātā pandu pandu:

—Kome'ē sawa'e ta riki Tupā rehe paraky u'am. Tupā riki ywate har a'e. Pehē ke Tupā muhā katu ta, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu — aja kūjātāi pandu pandu.

¹⁸ Aja heta wera rahā, pandu pandu. Ame'e ke uhyk hendu. A'erehe Páu uwak rahā, ājā pe a'e pandu:

— Jesu Kirisutu je'ēha rupi ihē apandu nde pe. Ehem eho ingi — aja Páu pandu.

¹⁹ Pahar ājā uhem oho ingi. Ame'e ke kūjātāi jar ta usak rahā, ma'e ke kūjātāi pandu ym ta apo 'y, a'erehe tamatarer pyhyk ym ta 'y, aja ijar ta ukwa katu. A'erehe Páu ke ijar ta pyhyk. ²⁰ Sir ke pyhyk tī. Pe, homa awa tama'e kapitā ta pe raho. Ngā panduha renda pe kapitā ta ixo. Pe, kapitā ta rehe muhyk rahā, a'eta pandu:

— Kome'e ta riki jundéu awa ta ke. Jandema'e ok ta pe har ta ke kome'e ta muparahy. ²¹ A'etama'e ukwaha ke kome'e ta mu'e mu'e u'am. Ame'e rehe jahendu katu rahā, katu ym. Homa awa ta riki jande. Amō koty jande jakwa — aja ijar ta pandu pandu.

²² Aja hetaha ta je'ē je'ē hū tī. Páu rehe har je'ē je'ē hū. Pe, Páuma'e mundeha ke kapitā ta musak musak ingi. Sirma'e aja tī. Pe, amō ta pe kapitā ta pandu:

— Kome'e ta ke pepirok — aja kapitā ta pandu.

²³ Upa pirok hū rahā, kyndaha pe kynda raho. Kyndaha harōha pe pandu:

— Ekynda katu — aja ipe.

²⁴ A'erehe harōha kynda katu. Kapy a'ejōhar ame'e pe raho. Pe, myra pe ipy ke munde. Aja kynda katu.

²⁵ Pytun pyter tate rahā, Tupā namō Páu pandu pandu. Sir aja tī. Tupā rehe har a'eta jyngar jyngar tī. Ame'e ke rehe kyndaha pe ihī ame'e ta hendu uī tī. ²⁶ Pe, pahar ywy ke katak hū. Kyndaha katak hū tī. Upa katu te hukwen ke jupirar tī. Upa katu te ita tupaham pe pukwar ame'e ke kujirar ngā ngi tī. Kyndaha pe ihī ame'e ta ngi kujirar. ²⁷ Kyndaha harōha upak. Pe, kyndaha rukwen pirar ame'e ke rehe usak rahā, upa katu te uhem oho, aja ukwaha naī. A'erehe kyse puku ke muhem. ²⁸ Pe, jujukwa tar katu juehe. Anī. Hātā Páu pandu ipe:

— Anī! Ejujukwa ym nde juehe! Upa katu te kote'e jande jaxo — aja ipe.

²⁹ Pe, weraha rehe harōha pandu. Amō werur rahā, ame'e namō kapy a'ejōhar ame'e pe ujan oho. Ryrýi riki! Páu ruwa koty ipynarāi pe wapyk oho uī. Sir ruwa koty wapyk uī tī. (Aja sawa'e katu ame'e ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) ³⁰ Pe, Páu ta ke muhem. Pandu a'eta pe:

— Sa'e ta! Myja ihē ke Tupā muhā katu ta my? — aja harōha pandu.

³¹ Páu ta pandu ipe:

— Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ejurujar katu ehe. Aja rahā, nde ke Tupā muhā katu ta. Nde rok wyr pe har ta aja tī. Muhā katu ta tī — aja Páu ta pandu.

³² Pe, Tupā je'ēha ke Páu ta pandu pandu ipe. ³³ Hok wyr pe har ta pe pandu pandu tī. Pytun pyter pewe rī, pe, arahā pirokiha rape ke harōha kutuk kutuk. Y pe kutuk. A'engi a'e ke Sir ta mujahuk. Upa hok wyr pe har ta ke mujahuk tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa katu.)

³⁴ Pe, Páu ta ke harōha raho. Hok pe raho. Imi'u ke a'e me'e Páu ta pe. Tupā rehe kyndaha harōha jurujar katu, a'erehe hury katu. Upa hok wyr pe har ta aja tī. Hury katu tī.

³⁵ Ame'e ku'ē rahā, harōha koty sonda ta ke kapitā ta mondo. Harōha pe a'eta pandu oho. Sonda ta pandu ipe:

—Ererahā! Páu ta ke epoir — aja harōha pe.

³⁶ A'erehe Páu ta pe harōha pandu oho:

—Pehē ke kapitā ta poir, aja sonda ta ihē pe pandu uwyr. A'erehe mā peja pehem peho. Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja harōha pandu.

³⁷ Pe, sonda ta pe Páu pandu:

—Anī. Jaho ym ta rī. Katu ym ame'e ke jande jama'ema'e my? Jama'ema'e ym my? Ame'e rehe har kapitā ta ukwa ym. (Katu ym ame'e ke jama'ema'e ym riki.) A'erehe jande ke amō pirok ame'e ke katu ym. Homa awa ta ke mupirok ym awa. Ko homa awa ta ke jande. Anī. Ngā hetaha ruwa koty jande ke a'eta mupirok. Pe, kyndaha pe jande ke a'eta kynda tī. Apo amō ta usak ym, aja jande ke a'eta muhem mondo tar katu my. Anī. Katu ym aja. “Jande ke pejur piam” aja pepandu peho — aja Páu pandu.

³⁸ Pe, ame'e ke kapitā ta pe sonda ta pandu oho. Páu ta homa awa ta ke aja kapitā ta hendu rahā, kyje. (Homa awa ta ke kapitā ta mupirok, a'erehe ame'e ta rehe amō ta parahy ta, aja kapitā ta ukwa, a'erehe ame'e ngi kyje.) ³⁹ Pe, kyndaha koty kapitā ta oho. Páu ta pe pandu:

—Homa awa ta ke pehē aja jakwa ym pehē rehe har. A'erehe peparahy ym jande rehe — aja kapitā ta pandu.

Pe, kyndaha ngi muhem. Pandu:

—Jandema'e ok ta ke pehijar peho — aja Páu ta pe.

⁴⁰ Kyndaha ke Páu ta hijar oho rahā, Ryji rok pe oho. Jesu kotyhar ta namō a'eta pandu pandu. Mu'e mu'e katu ngā ke. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī. Upa rahā, a'engi a'eta oho.

Tesaron ok ta pe Páu ta uhyk oho

17 ¹ Ansi ok ta rupi Páu ta asa oho. Aporo ok ta rupi asa oho tī. Pe, Tesaron ok ta pe uhyk oho. A'ep jundéu awa tama'e jy'ariha renda ihī.

² Ame'e pe Páu ixé oho. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te a'e ixé oho. Aja te'eha a'e riki. Aja mahapyr putu'uha 'ar rahā, Tupā je'ēha ke a'e mu'e mu'e. ³ Kirisutu rehe har ngā pe a'e mujekwa katu tī. Kuja a'e mujekwa:

—Kirisutu ke amō ta mupyrara ta me'e te'e. A'e manō ta me'e te'e tī. Pe, kwera ta me'e te'e tī. Ko Jesu rehe har pehē pe ihē apandu pandu. A'e riki Kirisutu. Aja rahā, kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e aja mujekwa katu. Jundéu awa ta harō hū ame'e ke a'e — aja Páu mujekwa.

⁴ Páu ta pandu pandu rahā, amō amō jundéu awa ta jurujar katu. Pe, Jesu kotyhar ta aja muruwak. Pe, Páu namō ame'e ta ixo. Sir namō ixo tī. Heta amō awa ta jundéu awa ta ramūi ukwa aja Tupā rehe ipy'a moī moī tī. Ame'e ta a'ep ixo tī. Ame'e ta ngi har heta Jesu rehe jurujar katu tī. Pe, Páu ta namō ixo tī. Heta kapitā ta aja tī. Jurujar katu tī. Kūjā ta ke ame'e ta. Pe, Páu ta namō ixo tī.

⁵ Jesu rehe heta te hū ngā jurujar katu, a'erehe amō jundéu awa ta jyty'ym a'eta rehe. Páu ta rehe jyty'ym. Pe, sawa'e katu ym ame'e ta ke a'eta mujy'ar. Johu mujy'ar. Ok ta pe har ta ke ame'e ta muparahy. Pe, Jasā rok pe johu ngā ujan oho. Páu ta ke kekar oho. Ngā hetaha ta ruwa koty mupu'am ta tipe ngā.

⁶ Anī. Mahem ym. A'erehe Jasā ke a'eta muhem raho. Jesu kotyhar ta ke a'eta muhem raho tī. Kapitā ta pe raho. Páu ta rehe har a'eta je'e je'e hū:

—Jande ok ta pe uhyk uwyr ame'e ta muparahy ngā ke. Aja ok ta rupi pame katu te a'eta muparahy ngā ke oho ixo. ⁷ Ame'e ta ke hok pe Jasā mupyta.

Homa awa tama'e kapitā keruhū je'ēha rehe a'eta hendu ym. (Sesa ke a'e.) Henda ke pe amō kapitā keruhū ihī. A'e riki Jesu, aja a'eta pandu. Katu ym aja — aja kapitā ta pe hetaha ta je'ē je'ē hū.

⁸Ame'ē je'ēha namō ngā hetaha ta ke muparahy hū. ⁹Kapitā ta ke aja tī. Muparahy hū tī. Pe, Jasā ngi tamatarer ke kapitā ta pyhyk. Jasā namō ixo ame'ē ta ngi pyhyk tī. Pe, Jasā ta ke poir. Ame'ē ok ta ngi Páu ta uhem oho rahā, ame'ē tamatarer ke kapitā ta mujywyr ta. Jasā ta pe mujywyr ta.

Mberéi ok ta pe Páu ta uhyk oho

¹⁰Pytun rahā, Páu ke Jesu kotyhar ta mondo. Sir ke mondo tī. Mberéi ok ta pe mondo. A'ep Páu ta uhyk rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixe oho tī. ¹¹A'ep pe har ta katu. Tesaron ok ta pe har ta aja ym. Tupā je'ēha ke Mberéi ok ta pe har ta hendu tar katu te. Páu ta je'ēha riki jete har te ke my, ame'ē ke ukwa tar katu. A'erehe wera rahā pame katu te Tupā je'ēha rehe a'eta jum'u'e mu'e uī. ¹²Pe, heta jundéu awa ta Jesu rehe jurujar katu. Amō awa ta jurujar katu ehe tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Heta sawa'e ta jurujar katu ehe. Kūjā ima'ehū namō ixo ame'ē ta aja tī. Heta jurujar katu ehe tī. ¹³Mberéi ok ta pe har ta pe Tupā je'ēha ke Páu pandu pandu tī, aja jundéu awa ta hendu. Tesaron ok ta pe har ta hendu. A'erehe Mberéi ok ta pe ame'ē ta uhyk uwyr tī. Ngā hetaha ta pe je'ē je'ē hū. Ngā hetaha ta ke ame'ē ta muparahy tī. ¹⁴Pahar Páu ke Jesu kotyhar ta mondo. Y ramūi rymy'y rehe mondo. Sir pyta we rī. Timo pyta tī. Mberéi ok ta pe a'eta pyta we rī. ¹⁵Pe, amō ta Páu ke raho. Ame'ē ta Ate ok ta pe Páu ke muhyk raho. A'engi Mberéi ok ta pe ame'ē ta jywyr oho. Páu je'ēha ke a'eta raho. Sir pe raho. Timo pe raho tī. Kuja:

“Pahar ihē koty pehē mokōi pejur”

aja Páu je'ēha ke raho.

Ate ok ta pe Páu ixo

¹⁶Ate ok ta pe Sir rehe Páu harō ixo. Timo rehe a'e harō ixo tī. Harō ixo rahā, ok ta rupi heta ma'e'ā rehe a'e usak usak. Ma'e'ā riki tupā aja ok ta pe har ta ukwaha ngā jupe. (Tupā te rehe ipy'a ke moī moī ym aja Páu ukwa katu.) A'erehe Páu pandu jupe: “Mā! Katu ym!” aja jupe. ¹⁷A'erehe jundéu awa ta namō a'e pandu pandu hū. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu hū. Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke amō awa ta moī moī. Ame'ē ta namō pandu pandu hū tī. Wera rahā pame katu te muhepyha renda pe a'e oho tī. A'ep uhyk uwyr ame'ē ta namō a'e pandu pandu hū tī. ¹⁸Pe, amō sawa'e ta je'ē je'ē hū inamō. Epi kotyhar ta mu'e ame'ē ta je'ē je'ē hū inamō. Esetōi kotyhar ta mu'e ame'ē ta je'ē je'ē hū inamō tī. Amō ta pandu:

—Mā pandu hū peme'ē ke ma'e ke. Ukwa ym ma'e. Ma'e pandu my? — aja Páu rehe har pandu.

Jesu rehe har Páu pandu. Manō ame'ē ta ke kwera katu ta uhem, ame'ē rehe har a'e pandu tī. A'erehe kuja amō sawa'e ta pandu naī:

—Amō tupā ta rehe har peme'ē pandu, aja jakwa — aja sawa'e ta pandu naī.

¹⁹Pe, Páu ke sawa'e ta pyhyk raho. Ngā panduha renda pe raho. Panduha renda rer Areo. Páu pe sawa'e ta pandu:

—Amō kotyhar nde eremu'e. Ame'ē ke jande jakwa tar katu. ²⁰Nde erepandu ame'ē ke jande jahendu ramō. Ame'ē riki amō kotyhar jande pe. Ame'ē ke jakwa tar katu. Epandurahā! — aja Páu pe pandu.

²¹Ate ok ta pe har ta aja te'eha a'eta. Amō ywy pe har ta a'ep ixo. A'eta aja tī. Amō amō we myrandu pyahu ame'ē ke rehe a'eta hendu tar katu. Myrandu pyahu ame'ē ke pandu pandu tar katu tī. Aja te'eha a'eta.

²²Pe, panduha renda pyter pe Páu pu'am. Areo pyter pe pu'am. Kuja pandu:

—Ate ok ta pe har ta! Pehendu katurahā! Tupā rehe pehē py'a pemoi moi katu, aja pekwha pehē jupe, aja ihē akwa katu. ²³Pehēma'e ok ta rupi ihē awata aho axo rahā, mâte hū ma'e'ā ke rehe ihē asak asak. Ame'ē ta rehe pehē py'a pemoi moi, ame'ē ke rehe asak. Pe, amō ma'e'ā rehe kuja pinīha ihē amahem:

Tupā rehe har jakwa ym.

Ame'ē pe kome'ē ma'e'ā ke.

—Ame'ē ke rehe pekwa ym ha rupi pehē py'a pemoi moi. Ame'ē rehe har pehē pe ihē apandu ta. ²⁴A'e riki Tupā te. Kome'ē ywy keruhū a'e mujā. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ihī ame'ē ta ke mujā tī. Ywa ke a'e mujā tī. A'e riki sawa'e te. Tupā rehe ngā jumu'eha renda ta ke amō ta mujā. ²⁵Ame'ē pe Tupā te ixo ym. Ma'e ke amō ta mujā, ame'ē ke a'e putar ym tī. Marā ka ym amō me'ēha ipe. A'e riki me'ēha ke. A'e riki awa ta pe upa katu te me'ē. Ixuweha ke a'e me'ē. Katuha ke me'ē tī. A'erehe ma'e ke marā ka ym amō me'ēha ipe. ²⁶⁻²⁷Petei sawa'e ke a'e mujā. Anā ke a'e. Ame'ē ngi upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta uhem. Pe, kome'ē ywy keruhū rupi ngā ke Tupā te muhāi hāi. A'erehe awa nixói te, ame'ē ywy nixói. Pe, marā rahā awa ixo ta my, ame'ē ke a'e manga katu. Myp ixo ta my, ame'ē ke a'e manga katu tī. A'e ke amō kekar kekar rahā, mahem ta nahā my. Jande ngi pame katu te kotete a'e ihī. ²⁸Amōma'e panduha kuja riki:

"A'e ixo, a'erehe jande jaxo katu tī. Jande jawata. Upa katu te jande jama'ema'e."

—Pehē ngi har amō mupinīha ke kuja mupinim:

"Jande ke Tupā mujā, a'erehe ta'yr ta riki jande" aja mupinim.

²⁹—Jande riki ta'yr ta rahā, jande aja Tupā riki ixuwe katu a'e tī, aja jakwa katu. Ita tawa'ā aja ma'e'ā ixuwe ym te a'e. Ita tuwyr'ā aja ym a'e tī. Ita'ā aja ym a'e tī. Upa ame'ē ta ixuwe ym te ame'ē ta ke aja jakwa katu. Awa te'e ukwaha rupi ame'ē'ā ta ke amō ta mujā katu. ³⁰Aja ym Tupā te. Ma'e'ā amō mujā rahā, Tupā rehe har ukwa ym a'e, a'erehe Tupā ipy'a jywyr ehe. Ukwa ym ha rupi ma'ema'e, a'erehe ipy'a jywyr ta. Apo upa katu te awa ta pe a'e pandu: "Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi ihē koty pehē py'a pemuruwak katu pemondo" aja Tupā pandu — aja Páu pandu.

³¹A'e pandu tī:

—Jete har rupi upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe har Tupā te ukwa ta. Ame'ē 'ar ke a'e manga katu. Amō sawa'e rehe a'e usak katu. Pe, a'e riki henda ke pe ngā rehe har a'e ukwa ta. Katu ame'ē ke ma'ema'e my? Katu ym ame'ē ke ma'ema'e my? Ame'ē ke ukwa ta. Ame'ē sawa'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'erehe jete har rupi ngā rehe har a'e ukwa katu ta, aja upa ngā pe a'e mujekwa — aja Páu pandu.

³²Kweraha rehe har Páu pandu. Ame'ē rehe sawa'e ta hendu rahā: "Mā! Te'e ame'ē" aja amō amō ta puka puka hū ehe. Amō ta pandu ipe:

—Ame'e rehe har amō we jahendu tar katu tī — aja Páu pe.

³³⁻³⁴Pe, ngā panduha renda ngi Páu uhem oho. Amō amō ta inamō oho. Jesu rehe jurujar katu tī. Amō sawa'e jurujar katu tī. Her Nioni. Areo kotyhar ke a'e. Amō kūjā jurujar katu ehe tī. Her Nama. Amō amō ta aja tī. Jesu rehe jurujar katu tī.

Korin ok ta pe Páu oho

18 ¹Ajame'e ke Ate ok ta ngi Páu uhem oho. ²Korin ok ta pe uhyk oho. A'ep amō sawa'e rehe a'e usak. Her Ak. Jundéu awa ke a'e. Pō ywy pe har a'e. Hakehar rer Pirisi. Hom ok ta ngi upa katu te jundéu awa ta ke homa awa tama'e kapitā keruhū muhem mondo. Kapitā keruhū rer Karáu. A'erehe Itar ywy ngi Ak ta uhyk ramō. Korin ok ta pe uhyk ramō. Itar ywy pe Hom ok ta ihī. Pe, Ak ta rehe Páu usak oho. ³Ak ta aja pan ianam ame'e ke te'e ok ke Páu mujā tī. A'erehe a'eta namō Páu pyta. ⁴A'eta namō paraky uī tī. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te jundéu awa ta namō Páu pandu pandu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu. Jesu rehe jundéu awa ta jurujar katu, ame'e ke a'e putar. Amō awa ta aja tī. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke a'eta. Jesu rehe jurujar katu ame'e ke a'e putar tī. A'erehe ame'e ta namō Páu pandu pandu hū.

⁵Masendo ywy ngi Sir uhyk uwyr. Timo uhyk uwyr tī. A'eta uhyk uwyr rahā, (pan ianam ame'e ke te'e ok ke mujā. Ame'e ke a'e hijar.) Pe, Tupā je'ēha ke Páu mu'e mu'e jō ixo. Kuja jundéu awa ta pe a'e pandu:

—Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e. Jundéu awa ta harō hū ixo ame'e ke a'e — aja Páu pandu pandu.

⁶Anī. Ame'e ke jundéu awa ta putar ym. Páu rehe har a'eta katu ym pandu. A'erehe ima'e mundeha ke Páu mukatak. Xi'aha ke ombor ingi. (Aja ma'e rahā, Tupā je'ēha ke a'eta putar ym, aja a'e mujekwa a'eta pe.) Páu pandu a'eta pe:

—Mupyraraha renda pe peho ta rahā, ihē rehe je'ēha nixói ta. Jesu rehe har ihē apandu pandu katu pehē pe. Anī. Pejurujar ym ehe. Apo amō awa ta pe ihē apandu ta aho. Jundéu awa aja ym ame'e ta pe apandu ta aho — aja jundéu awa ta pe Páu pandu.

⁷Pe, a'eta ke Páu hijar oho. Amō rok pe pyta oho. Ok jar rer Tisi Jusu. Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a a'e moī moī katu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda rake hok ke ihī. ⁸Amō sawa'e Jesu rehe jurujar katu tī. Her Kiri. Jundéu awa tama'e jy'ariha rendama'e kapitā a'e. Upa katu te hok wyr pe har ta Jesu rehe jurujar katu tī. Heta Korin ok ta pe har ta myrandu katu rehe hendu. Pe, Jesu rehe jurujar katu tī. Ame'e ta ke amō ta mujahuk tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.)

⁹Amō pytun rahā, ixeraiha aja Páu usak. Kuja Jesu mujekwa ipe:

—Ekyje ym! Epandu pandu katu te we exo rī. ¹⁰Ne namō ihē axo. A'erehe marā ka ym nde ke amō mahyha. Heta ok ta pe har ta ihē rehe jurujar katu ta — aja Jesu mujekwa ipe. Aja ixeraiha aja Páu usak.

¹¹A'erehe Páu pyta rī. Tupā je'ēha ke a'e mu'e mu'e. Awa py wajar mahapyr jahy rahā, a'ep pyta rī.

¹²Ngere ywy pe amō kapitā pu'am. Homa awa tama'e kapitā a'e. Her Ngari. Arahā, jundéu awa ta jy'ar. Pe, Páu ke a'eta pyhyk raho. Ngā panduha renda pe raho. ¹³Kuja Ngari pe Páu rehe har a'eta pandu:

—“Tupā rehe ejurujar katu” aja ngā pe kome'e sawa'e pandu pandu. Aja ym jande jakwa. Amō kotyhar a'e mu'e. Katu ym aja — aja Ngari pe jundéu awa ta pandu.

¹⁴Páu pandu tate rahā, Ngari pandu py:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Katu ym kome'e sawa'e ma'ema'e rahā, ame'e rehe har ihē ahendu ta. Jaxer ai ame'e ma'ema'e rahā, ame'e rehe har ihē ahendu ta tī. ¹⁵Anī. Aja ym. Jundéu awa ta je'ēha rehe har peje'e je'ē hū. Awa rer rehe har peje'e je'ē hū tī. Pehē pekwaha rehe har peje'e je'ē hū tī. Ame'e ke rehe ihē ahendu ym ta. Ame'e rehe har pehē jupe pepandu pandu peho. Ame'e rehe har akwa ym ta — aja jundéu awa ta pe kapitā pandu.

¹⁶Pe, ngā panduha renda ngi a'eta ke kapitā muhem mondo. ¹⁷Pe, amō sawa'e ke ame'e ok ta pe har ta pyhyk. Her Sote. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda kapitā a'e. Pe, ngā panduha ruwa koty ame'e sawa'e ke hetaha ta petek. Anī. Ame'e rehe Ngari usak tar ym. Ukwa tar ym. “Mā peja” aja Ngari pandu. Pe, a'e hijar oho ngā ke.

Antioki ok ta pe Páu jywyr oho

¹⁸Korin ok ta pe heta Páu ukwer. Jesu kotyhar ta namō a'e pyta rī. A'engi Senkeréi ok ta pe oho. A'ep i'a ke Páu jāpī. Ame'e ke amō ta usak rahā, Tupā namō ma'e Páu manga katu, aja a'eta ukwa katu. Pirisi oho inamō tī. Ak oho inamō tī. A'engi Si wywy pe a'eta oho. ¹⁹Jarusu keruhū pe oho. Pe, Ese ok ta pe a'eta uhyk oho. A'ep Ak pyta. Hakehar pyta tī. Pe, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Páu ixe oho. Jundéu awa ta namō a'e pandu pandu hū. ²⁰Pe, Páu pe a'eta pandu:

—Yman atu jande namō se epyta rī — aja ipe.

²¹Anī. Páu pyta tar ym. Oho tate rahā, a'e pandu ngā pe:

—Tupā putar rahā, pehē koty ihē ajywyr ta — aja Páu pandu.

Pe, Ese ok ta ngi oho. Jarusu keruhū pe oho.

²²Pe, Sesaréi ok ta pe uhyk oho. A'ep jarusu keruhū ngi uhem oho. A'engi Jerusarē ok ta pe wata uhyk oho. Jesu kotyhar ta rehe a'e usak. A'engi a'e oho tī. Pe, Antioki ok ta pe wata uhyk oho tī. ²³A'ep yman atu pyta rī. Pe, oho tī. Ngara wywy rupi wata oho. Hiri wywy rupi wata oho tī. Oho ixo rahā, Jesu kotyhar ta py'a ke a'e mātā katu. Aja Tupā rehe har a'e mujekwa katu te we rī.

Apor rehe har

²⁴Ese ok ta pe amō jundéu awa uhyk uwyr. Sawa'e rer Apor. Arexandiri ok ta pe har ke a'e. Ma'e pandu katu a'e. Tupā je'ēha ke a'e ukwa katu tī. ²⁵Jesu ma'ema'e ame'e rehe har amō mu'e a'e ke. Pe, Jesu rehe har Apor pandu pandu hū. Ehe har jete har mu'e mu'e tī. (Anī. Upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.) Juā mujahukiha mu'e ame'e ke jō Apor ukwa katu. Juā mujahuk ame'e ke jō a'e ukwa katu tī. ²⁶Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e pandu pandu. Kyje ym ngā ngi. Ame'e ke rehe Pirisi hendu. Ak hendu tī. Upa hendu rahā, hok pe Apor ke a'eta raho. A'ep Tupā ma'ema'e ame'e rehe har a'eta mujekwa katu te ipe. ²⁷Pe, Apor pandu:

—Ngere wywy pe ihē aho ta — aja.

A'rehe Apor rehe har Jesu kotyhar ta paper rehe mupinim. Ame'e ke Apor raho. Amō Jesu kotyhar ta pe paper pinim ke mujesak ta. Ngere wywy pe ixo ame'e ta pe kuja mupinim.

“Apor po ke pepyhyk katu ingi” aja mupinim.

Pe, ame'ë ywy pe Apor uhyk rahā, Jesu kotyhar ta py'a ke a'e mātā katu. A'ep pe har ta rehe Tupā usak katu, a'erehe heta jurujar katu ehe. ²⁸ Ame'ë ta py'a ke Apor mātā katu. (Ame'ë ta upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.) Ok ta pyter pe jundéu awa ta namō Apor pandu pandu hū. A'e pandu katu te, a'erehe jundéu awa ta je'ëha ke a'e mukanim ngā ngi. Tupā je'ëha rehe Jesu rehe har ihī. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke a'e. Jundéu awa ta harō ixo ame'ë ke a'e. Aja ngā pe a'e mujekwa katu.

Ese ok ta pe Páu oho

19 ¹Korin ok ta pe Apor ixo rahā, ywy'ā rupi Páu wata oho. Amō amō ywy'ā 'ar rupi ok ta ihī. Ame'ë rupi wata oho. Pe, Ese ok ta pe uhyk oho. A'ep jumu'eha ta ke a'e mahem. (Ame'ë ta upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.) Juā mujahukiha mu'e ame'ë ke jō ame'ë ta ukwa katu. ²Páu pandu a'eta pe:

—Jesu rehe pejurujar katu rahā, pehē rehe Tupā'ā ihī katu my? — aja pandu.

A'eta pandu:

—Anī. Tupā'ā rehe har jande jakwa ym te — aja.

³Páu pandu tī:

—Aja rahā, myja pehē ke amō mujahuk my? — aja.

A'eta pandu:

—Juā mujahukiha aja jande ke amō mujahuk — aja ipe.

⁴Pe, Páu pandu:

—Juā mujahuk rahā, kuja ngā pe mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi Tupā koty py'a ke amō muruwak mondo, aja ngā pe mujekwa. Kuja jundéu awa ta pe Juā pandu: “Ihē raikwer rupi amō sawa'e uwyr ta. Ame'ë rehe pejurujar katu” aja Juā pandu. Juā raikwer rupi uwyr ame'ë ke Jesu — aja Páu pandu.

⁵Ame'ë ke sawa'e ta hendu rahā, a'eta ke amō mujahuk. Jesu je'ëha rupi mujahuk. (Aja Jesu kotyhar ke a'eta apo 'y, aja ngā pe mujekwa.) ⁶Jesu riki jandema'e sawa'e te. Pe, ame'ë ta ākā rehe ipo ke Páu mujar. Pe, ame'ë ta rehe Tupā'ā ihī katu tī. Pe, amō amō awa ta je'ëha a'eta pandu pandu. (Aja rahā, Tupā'ā ihī katu a'eta rehe, aja mujekwa katu.) Tupā je'ëha rehe har a'eta pandu pandu tī. ⁷Ame'ë ta awa py mokōi sawa'e ta hetaha.

⁸Mahapyr jahy rahā, ngā namō Páu pandu pandu hū. Pandu rahā, ngā ngi a'e kyje ym. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu hū. Jesu riki Tupā mu'am me'ë ke. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am. Jundéu awa ta harō hū ixo ame'ë ke a'e. Pe, Jesu rehe amō jurujar katu rahā: “Ihē kotyhar ke nde apo 'y. Ihē namō nde erexo ta” aja Tupā pandu. ⁹Anī. Ame'ë ke amō ta putar ym. A'eta jurujar ym. Tupā ma'ema'e ame'ë rehe har katu ym a'eta pandu. Ngā hetaha ta pe a'eta pandu: “Pejurujar ym” aja pandu. A'erehe ame'ë ta ke Páu hijar oho. Jesu kotyhar ta ke a'e raho inamō. Ame'ë ta ke jō Páu mu'e mu'e. Wera rahā pame katu te amō jumu'eha renda pe a'e mu'e. Jumu'eha renda riki amō sawa'ema'e. ¹⁰Her Tira. Aja mokōi warahy 'ar rahā, Páu mu'e. A'erehe Tupā je'ëha rehe heta Asia ywy pe har ta hendu. Heta jundéu awa ta hendu. Heta amō awa ta hendu tī. Jundéu awa aja ym ame'ë ta ke a'eta.

Sewa ra'yr ta rehe har

¹¹Tupāma'e pyrātāha namō Páu mukatu hū. Ahy ixo ame'e ta ke mukatu hū.
¹²A'erehe pan kurer ta ke Páu rehe ngā mujar. Pan ra'yr ta ke mujar ehe tī. Ame'e ta ke ahy ixo ame'e ta pe ngā raho rahā, katu oho. Ājā ta ke muhem mondo amō ta ngi tī. ¹³⁻¹⁴Ko amō jundéu awa ta ixo. Sewa ra'yr ta riki ixo. Kuja hetaha, awa po wajar mokōi. Ipái riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū. A'eta wata wata ixo. Amō ta py'a ngi ājā ta ke a'eta muhem mondo tī. Pe, Páu aja Jesu je'ēha rupi a'eta ājā ke muhem ta tipe manga. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ājā pe a'eta pandu:

—Jesu rehe har Páu pandu pandu. Ame'e je'ēha rupi japandu: “Ehem eho”
 — aja ājā pe Sewa ra'yr ta pandu.

¹⁵Pe, a'eta pe ājā pandu:

—Jesu rehe har ihē akwa katu. Páu rehe har ihē akwa katu tī. Pehē anī. Awa pehē my? — aja ājā pandu.

¹⁶Pe, Sewa ra'yr ta rehe sawa'e opor oho. Ājā ipy'a rehe ihī ame'e ke opor oho a'eta rehe. Pyrātā opor oho a'eta rehe. Pe, ityk. Hok ngi sawa'e ta ke muhem mondo. Karāiha rape ke rāi muhem raho. Jawe te'e uhem oho tī.
¹⁷Ame'e rehe har heta jundéu awa ta hendu. Heta amō awa ta hendu tī. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke a'eta. Ese ok ta pe ixo ame'e ta hendu. Hendu rahā, upa ngā jumukahem hū ingi. “Ne jō riki katu te me'e ke” aja Jesu rehe har ngā pandu katu te. ¹⁸Jesu riki jandema'e sawa'e te. Pe, heta Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ma'e pandu uwyr. Amukwehe we pajema'e ukwaha ke a'eta ma'ema'e ixo rī. Ame'e rehe har a'eta pandu uwyr. ¹⁹Ngā hetaha ta pyter pe pandu uwyr. Ngā hetaha ta pyter pe heta paper ke ame'e ta werur tī. Pajema'e ukwaha ke paper rehe ihī. Ame'e ke werur. Pe, hapu. Upa ukwái. Paper rehe muhepyha manga rahā, tamatarer heta te hū tiki. Kuja, 50.000 wera rahā, paraky ame'e muhepyha ke rehe uhyk. Ame'e ke ngā hapu. Upa ukwái. (Aja pajema'e ukwaha ke hijar te, aja mujekwa katu.) ²⁰Ukwái ha rehe ngā usak rahā, Tupā je'ēha rehe heta ngā jurujar katu. Tupā je'ēha riki pyrātā te, ame'ēja saka, a'erehe heta ngā jurujar katu ehe, Jesu rehe.

Ese ok ta pe ngā mutyapu hū

²¹A'engi: “Masendo ywy rupi ihē aho ta. A'engi Ngere ywy rupi aho ta tī. A'engi Jerusarē ok ta pe ahyk ta aho” aja Páu pandu. Kuja a'e pandu tī:

—Upa Jerusarē ok ta pe har ta rehe ihē asak rahā, Hom ok ta pe ihē aho ta tī — aja Páu pandu.

²²A'erehe Masendo ywy pe Timo ke a'e mondo py. Inamō Era ke mondo tī. Páu namō ma'ema'e katu ame'e ta ke a'eta. Pe, Asia ywy pe Páu pyta we rī.

²³Arahā Ese ok ta pe Tupā ma'ema'e ame'e rehe har ngā je'ē je'ē hū. Putar ym, a'erehe je'ē je'ē hū. ²⁴Neme riki ngā ke muparahy. Ita tuwyr rehe ma'eha a'e. A'ep Ndia rehe ngā jumu'eha renda ihī. Ndia riki imāi keruhū. Tupā aja a'ep pe har ta ukwaha ngā jupe. Jumu'eha renda aja saka ok ra'yr ke Neme mujā mujā. Ita tuwyr ke te'e mujā mujā. Miasu ta heta tī. Ame'e ma'eha rehe tamatarer a'eta pyhyk katu tī. ²⁵Pe, miasu ta ke Neme mujy'ar. Neme aja ita tuwyr rehe heta ma'eha ta i'āi tī. Ame'e ta ke a'e mujy'ar tī. A'e pandu:

—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Jande jama'eha namō tamatarer japyhyk katu, aja pekwa katu. ²⁶Apo Páu rehe har pekwa. A'e je'ēha rehe pehendu tī. Kuja

a'e pandu: "Ipo pe ma'e'a jande jamujā ame'e ke Tupā ym" aja Páu pandu. A'erehe a'e je'e'ha rehe heta ngā jurujar katu. A'erehe Tupā koty ipy'a ke heta ngā muruwak mondo. Upa Asia ywy pe har ta aja tī. Tupā koty ipy'a ke muruwak mondo tī. (A'erehe ma'e'a ke hijar oho apo. Ndia ke hijar oho apo.)²⁷ Katu ym aja. Jande jamujā mujā ame'e ke jaxer, aja amō ta ukwa ta. Amō we tī. Ndia rehe ngā jumu'eha renda ke ngā hijar ta oho tī. Mujaxer ta tī. Katukweriha ke mumba ta tī. Ndia riki katu te. Jande māi keruhū riki a'e. Tupā aja jande jupe. Asia ywy pe har ta ipy'a moī moī katu ehe. Amō ywy pe har ta aja tī. Ipy'a moī moī katu ehe tī — aja Neme pandu.

²⁸ Ame'e je'e'ha rehe ngā hetaha ta hendu rahā, parahy te hū. Hātā pandu pandu hū ixo:

—Ndia riki katu te me'e ke! Upa Ese ok ta pe har ta jurujar katu ehe! — aja pandu hū.

²⁹ A'erehe upa ok ta rupi ngā mutyapu tyapu hū oho ixo. Pe, Ngái ke ngā hetaha ta pyhyk raho. Arita ke pyhyk raho tī. Ngā jy'ariha renda keruhū pe pyhyk raho. Ngái ta masendo ywy pe har ta ke. Páu namō wata ixo ame'e ta ke a'eta. ³⁰ Ngā hetaha ta pe Páu pandu tar katu oho tī. Anī. A'e ke Jesu kotyhar ta mupyta. ³¹ Asia ywy pe har tama'e kapitā ta je'e'ha mondo ipe tī. Páu pe mondo. Páu rehe katu ame'e ta ke a'eta. Kuja je'e'ha ke mondo:

—Ngā jy'ariha renda keruhū pe eho ym — aja Páu pe.

³² Pe, ngā jy'ariha renda keruhū pe hetaha ta mutyapu tyapu te hū. Amō amō ta pukái pukái hū. Amō amō ta riki amō kotyhar pukái pukái hū. Upa ka'u te'e. A'erehe upa tate ngā hetaha ta ukwa ym ma'e. Ma'ewā ngā jy'ar uwyr my? ³³ Ame'e ke ukwa ym. Arexan riki ngā ke mujy'ar, aja amō ta ukwa. A'e ke jundéu awa ta mupu'am, a'erehe aja amō ta ukwa. Hetaha ruwa koty mupu'am. Pe, pu'am rahā, ipo ke Arexan mukatak. (Aja ngā je'e'ha ke a'e muputu'u ngā ngi.) Pe, jundéu awa ta rehe ngā parahy, ame'e ke a'e mukatu ta tipe. ³⁴ Anī. A'e riki jundéu awa ke a'e aja hetaha ta ukwa rahā, pukái pukái we hū rī. I'i atu kuja hātā pandu pandu hū:

—Ndia riki katu te ame'e ke a'e! Upa Ese ok ta pe har ta jurujar katu ehe! — aja pandu hū.

³⁵ Pe, i'i atu ngā hetaha ta tyapuha ke ok tama'e mupiniha muputu'u ngā ngi. Kuja pandu:

—Ese ok ta pe har ta! Pehendu katurahā! Ndia rehe jumu'eha renda ke Ese ok ta pe har ta usak usak katu. Ame'e rehe har upa ngā ukwa. Ndia riki katu te ame'e ke a'e. Ywa ngi i'ā u'ar. Ita'a ke u'ar. Ame'e ke upa ngā ukwa katu tī. ³⁶ Ame'e rehe har marā ka ym jaxer amō panduha ke. A'erehe mā peja peputu'u katu. ³⁷ Pemutyapu hū ym tī. Ndia rehe jumu'eha renda ngi ma'e ke Ngái ta mukanim ym. "Ndia jaxer" aja jande māi keruhū rehe har a'eta pandu ym tī. Mā! Sawa'e ta ke se perur. Ma'ewā my? ³⁸ Amō rehe har Neme pandu tar katu rahā, ngā panduha renda pe a'e raho katu. Inamō ixo ame'e ta oho katu tī. A'ep kapitā ta ukwa ta. Katu my? Katu ym my? Ame'e ke ukwa ta. A'ep amō ta rehe har Neme ta pandu pandu katu ta. ³⁹ Amō kotyhar pepandu pandu tar katu rahā, a'ep peho katu tī. Ngā ke amō ta mujy'ar rahā, ame'e rehe har pepandu katu. Kapitā ta ruwa koty amō ta ukwa ta. Katu my? Katu ym my? Ame'e ke ukwa ta. ⁴⁰ Taramō te jande jamutyapu hū. Kapitā keruhū namō jajumai jaxo, aja amō ta pandu ta oho ipe. Jamutyapu hū te'e. Ame'e rehe har marā ka ym japanduha ipe — aja hetaha ta pe ok tama'e mupiniha pandu.

⁴¹ Upa pandu rahā, ngā hetaha ta ke a'e muhāi mondo.

Masendo ywy rupi Páu oho. Ngere ywy rupi a'e oho tĩ.

20 ¹Ngã mutyapuha upa putu'u rahã, Jesu kotyhar ta ke Páu muy'ar. Ame'ẽ ta ke a'e muhury katu. A'erehe Jesu rehe ngã ipy'a katu te we rĩ. Pe, Páu pandu:

—Ihẽ aho ta — aja.

²Pe, Masendo ywy rupi oho. Ame'ẽ rupi wata oho. Jesu kotyhar ta ke a'e mu'e mu'e. Muhury katu tĩ. A'erehe Jesu rehe ngã ipy'a katu te we rĩ. Pe, Ngere ywy pe Páu uhyk oho. ³A'ep mahapyr jahy a'e mukanim. Pe, Si ywy pe a'e oho tate. Jarusu keruhũ pe oho tate. Arahã a'e ke jundéu awa ta jukwa ta aja Páu ukwa. A'erehe Masendo ywy rupi wata oho rahã, katu aja a'e ukwa. (Aja rahã, jukwa ym ta, aja ukwa katu.) ⁴Páu namō Pi ra'yr oho tĩ. Her Sopato. Mberéi ok ta pe har a'e. Arita oho tĩ. Tesaron ok ta pe har a'e. Sekũ oho tĩ. Tesaron ok ta pe har a'e tĩ. Ngái oho tĩ. Nder ok ta pe har a'e. Tik oho tĩ. Asia ywy pe har a'e. Toro oho tĩ. Asia ywy pe har a'e tĩ. ⁵Timo oho tĩ. Ame'ẽ ta johu oho py. Toroa ok ta pe oho. A'ep Páu rehe a'eta harō ixo. Pe, ihẽ rehe Páu uhyk uwyr. Ihẽ Ruk. ⁶Siri ok ta pe ihẽ axo. Jundéu awa ta mi'u matyriha weraha upa rahã, a'engi jande mokōi jaho. (Ame'ẽ wera rahã, mbeju ke mupururukiha nixói, ame'ẽ ke jundéu awa ta u'u.) Pe, Toroa ok ta pe jande jaho. Jarusu keruhũ pe jaho. Awa po wajar peteihar upa jaker rahã, pe, jahyk jaho. A'ep awa po wajar mokōi jande jaker.

Toroa ok ta pe har ta rehe Páu usak. A'ejōhar usak ngã rehe.

⁷Nomin pytun rahã, upa Jesu kotyhar ta jy'ar. Mbeju ke mopokiha rehe jy'ar. (Aja Jesu manōha rehe a'eta ukwa ukwa uĩ.) Ngã pe Páu pandu pandu hũ. Ame'ẽ ku'ẽ rahã, Páu oho ta, a'erehe pandu pandu we hũ. Pytun pyter rahã, ma'e pandu pandu we hũ rĩ. ⁸Jande jayj'ariha renda pe heta ma'e weraha ihĩ. Ywatehar henda ihĩ ame'ẽ pe jande jayj'ar jaĩ. ⁹Pe, awa ma'ãha rape 'ar pe ta'ynuhu wapyk uĩ. Her Euti. Páu pandu pandu u'am rahã, Euti pyhĩ katu te hũ. Pe, ukwer katu. Pe, ywy pe u'ar ukwap. Pi! Mahapyr ywatehar henda ngi u'ar ukwap. Amō ta oho piam rahã, pete'e manō oup. ¹⁰Pe, Páu wyjy oho ehe. Ipynarãi pe wapyk oho ehe. Pyhyk, pe, amō ta pe a'e pandu:

—Pejixi'u ym. Kwera katu apo — aja Páu pandu.

¹¹Pe, ywatehar henda pe Páu jupir oho tĩ. Upa ma'e ke u'u rahã, pandu pandu we hũ ngã pe tĩ. Aja te'e xu'em oho. ¹²Pe, a'engi Páu oho. Pe, ta'ynuhu kwera katu ame'ẽ ke hok pe amō ta muywyr raho. Katu jywyr oho. Upa ngã hury katu.

Mire ok ta pe Páu uhyk oho

¹³Jande pe Páu pandu:

—Jarusu keruhũ pe peho. Aso ok ta pe peho. Ihẽ riki pe rupi ihẽ aho ta. A'ep pehẽ namō jarusu keruhũ pe ihẽ apor ta aho tĩ — aja jande pe.

A'erehe jarusu keruhũ pe jande japor jaho. Ame'ẽ pe Aso ok ta pe jahyk py jaho. ¹⁴A'ep jande rehe Páu uhyk uwyr rahã, jarusu keruhũ pe a'e opor oho tĩ. A'engi ame'ẽ pe Mitire ok ta pe jahyk jaho. ¹⁵A'engi jande jaho tĩ. Ame'ẽ ku'ẽ rahã, Ki ypa'ũ rake rupi jasa jaho. ¹⁶Amō ku'ẽ rahã, Sã ywy pe jahyk jaho. Amō ku'ẽ rahã, Mire ok ta pe jande jaho. Asia ywy pe Páu pyta tar ym.

A'erehe Ese ok ta rake rupi jasa jaho. Pahar Jerusarē ok ta pe Páu uhyk tar katu. A'ep jundéu awa ta mi'u matyriha wera rahā, uhyk tar katu. Uhyk rahā, katu ta ipe, aja Páu ukwa. Ngā mi'u matyriha weraha rer Penteko.

Ese ok ta pe har tamūi ta namō Páu pandu pandu

¹⁷Mire ok ta pe Páu ixo rahā, Ese ok ta pe har ta tamūi ta pe myrandu a'e mondo. Jesu kotyhar ta rehe tamūi ta usak usak katu.

“Pahar ihē koty pejūr” aja myrandu a'e mondo.

¹⁸Pe, tamūi ta uhyk uwyr ehe rahā, Páu pandu:

—Asia ywy pe ihē ahyk py ajur rahā, a'engi ihē rehe har pekwa katu. Myja pehē namō ihē axo, ame'e ke pekwa katu. ¹⁹Jesu jandema'e sawa'e te. Ima'e miasu aja ima'e parakyha ke ihē ama'ema'e hū. Tupā je'ēha ke ihē amu'e mu'e hū axo. “Katu te ihē” aja ym akwa. Aja ihē axo rahā, ihē amu'e mu'e rī. Amō ta jurujar ym ehe rahā, ihē ajixi'u tī. Ihē ke jundéu awa ta mahy tar katu rahā, ame'e ngi ihē akyje ym. Tapijar te'e we amu'e mu'e rī. ²⁰Heta pejy'ar rahā, pehē ke ihē amu'e hū. Pehē rok pe ihē amu'e hū pehē ke tī. Pehē pe ma'e katu ame'e ke upa katu te ihē amu'e, aja pekwa katu tī. ²¹Kuja ihē apandu: “Ma'e peka'u te'ēha pema'ema'ēha ngi Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo. Jesu rehe pejurujuar katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te” aja jundéu awa ta pe ihē apandu pandu hū. Aja amō awa ta pe ihē apandu pandu hū tī. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke a'eta.

²²—Apo Jerusarē ok ta pe ihē aho ta axo. Tupā'a putar, a'erehe ihē aho axo. A'ep ma'e ihē rehe uhyk ta my? Ihē akwa ym. ²³Kuja jō ihē akwa katu. Ok ta pe pame katu te Tupā'a mujekwa ihē pe. Kuja mujekwa. Ihē ke amō ta mahy tar katu. Kyndaha pe ihē ke amō ta kynda tar katu raho tī, aja ihē pe mujekwa. ²⁴Pe, ihē ke amō ta jukwa ta rahā, ngā ngi ihē akyje ym ta. Tupā je'ēha ke ihē apandu we ta rī. Ngā ke Tupā muhā katu ta, ame'e myrandu katu ke ihē apandu ta rī. Ame'e rehe har ihē apandu, ame'e ke ihēma'e parakyha. Ame'e ke ihē pe Jesu me'e. Pe, ame'e parakyha ke ihē amumba tar katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

²⁵—Upa pehē renda rupi ihē awata aho rahā, Tupā rehe har pehē pe ihē apandu pandu. Myja katu pexoha Tupā putar my, ame'e rehe har ihē amu'e katu pehē ke. Apo ihē rehe pesak ym te ta tī. ²⁶Apo jete har te pehē pe ihē apandu katu tī. (Upa katu te Jesu rehe har pehē pe apandu pandu. Upa amu'e mu'e hū.) A'erehe mupyraraha renda pe pehē ngi har amō oho ta rahā, ihē rehe je'ēha nixói. ²⁷Ma'e Tupā putar, ame'e rehe har upa katu te pehē pe ihē apandu. ²⁸Pesak katu pehē juehe pexo. Aja rahā, Tupā ngi amō koty pehē py'a pemuruwak ym ta pemondo. Upa Jesu kotyhar ta rehe pesak pesak katu pexo tī. Ame'e parakyha ke pehē pe Tupā'a me'e. Jesu kotyhar tama'e kapitā ta ke pehē. A'erehe ame'e ta rehe pesak katu pexo. Jesu rehe jurujar katu ame'e ta Tupā kotyhar ta ke tī. Ta'yr manōha rupi a'e ipy'a jywyngā rehe.

²⁹—Ihē raikwer rupi amō ta uwyr ta. Ame'e ta pehē rehe uhyk ta, aja akwa katu. Jesu kotyhar ta ke ame'e ta muka'u ka'u te'e hū ta. Jurujar katu ame'e ta ukwa katuha ke amō koty ame'e ta muruwak ta mondo, aja ihē akwa katu. Katu ym aja. ³⁰Jete. Pehē pyter ngi har amō ta pu'am ta. Ame'e ta te'e ma'e pandu ta. Amō amō ta jurujar katu ame'e ta ke a'eta muka'u ka'u te'e ta. Aja ame'e ta namō jumu'e ixo ame'e ta aja muruwak ta. ³¹A'erehe pesak katurahā!

Aja rahā, peka'u ka'u te'e ym ta. Pekwa katurahā! Mahapyr warahy 'ar rahā, pehē ke ihē amu'e mu'e hū. Wera rahā, ihē amu'e mu'e hū. Pytun rahā, ihē amu'e mu'e hū tī. Pehē ngi har amō ta jurujar ym ame'e ta rehe ihē ajixi'u hū tī.

³²—Apo pehē rehe har Tupā namō apandu: “Mā peja Ese ok ta pe har ta rehe esak katu.” Jetechar te ke. A'e usak katu ta pehē rehe. Ame'e myrandu ke pehē py'a rehe pemupyta katu. Aja rahā, ame'e myrandu namō pehē py'a ke a'e mātā katu ta. Aja ehe har a'e mujekwa katu te we ta rī. Upa ixotyhar ta pe ma'e katu ame'e ke a'e mupyta katu. Ame'e ke me'e me'e ta. Aja pehē pe tī. Me'e me'e ta tī. ³³Amō tama'e tamatarer rehe ihē py'a ihē amoī ym. Amō tama'e mundeha rehe ihē py'a ihē amoī ym tī. ³⁴Ihē aparaky hū. Aja tamatarer ihē apyhyk. Ame'e pe ihēma'e ke ihē ajo'ok. Ihē namō ixo ame'e ta pe ihē ame'e tī. Ame'e ke ihē riki ajo'ok tī. Ame'e rehe har pekwa katu. ³⁵Ihē aja peparaky katu rahā, katu tiki. Aja rahā, ima'e ym te ame'e ta pe jande jame'e me'e katu. Jesu pandu ame'e ke jande jakwa. Kuja a'e pandu:

“Amō ngi ma'e ke amō pyhyk rahā, hury we. Pe, amō pe amō me'e rahā, hury katu te” aja Jesu pandu.

—(A'rehe ima'e ym te ame'e ta pe jame'e me'e katu rahā, katu tiki) — aja tamūi ta pe Páu pandu.

³⁶Upa Páu pandu rahā, tamūi ta namō ipynarāi pe wapyk. Pe, Tupā namō a'eta pandu pandu. ³⁷Pe, Páu ke Ese ok ta pe har tamūi ta jumā juman rahā, jixi'u hū. Huwa ke a'eta pyter pyter tī. (Aja ipy'a katuha ke mujekwa.) ³⁸“Ihē rehe pesak ym te ta tī” aja Páu pandu ramō. Ame'e je'ēha rehe tamūi ta pyai te. Pe, jarusu keruhū tūi ame'e pe Páu namō a'eta oho.

Jerusarē ok ta pe Páu uhyk oho

21 ¹“Jaho ta” aja japandu ngā pe. Pe, upa ngā po rehe japyhyk pyhyk ngā ngi rahā, Ese ok ta pe har tamūi ta jywyr oho. Hok pe jywyr oho. Pe, jarusu keruhū pe jande japōr jaho. A'engi jaho tī. Ko ypa'ū pe katu te jahyk jaho. Ame'e ku'e rahā, Ho ypa'ū pe jahyk jaho tī. A'engi Pa ok ta pe jahyk jaho tī. (Jande jaho tar katu ame'e pe ame'e jarusu keruhū oho ym, a'rehe ame'e ke jahijar.) ²A'rehe a'ep amō jarusu keruhū ke jande jamahem. Seni ywy pe oho ame'e ke ame'e jarusu keruhū. Ame'e pe japōr jaho tī. Pe, jaho tī. ³Xi ypa'ū rehe jasak rahā, ame'e rake rupi jasa jaho. Jande jywa'i koty ypa'ū ihī. Pe, Si ywy pe jaho jaxo. Pe, Tir ok ta pe jahyk jaho. A'ep upa ma'e ke raho ame'e ke jarusu keruhū jar hijar ta oho. A'rehe jarusu keruhū ngi jahem jaho. ⁴A'ep Jesu kotyhar ta ke jamahem. Ame'e ta namō japyta rī. (Amō jarusu keruhū jamahem ym.) A'rehe a'ep awa po wajar mokōi jaker rī. Tupā'a je'ēha rupi ame'e ta pandu:

—Jerusarē ok ta pe eho ym — aja Páu pe pandu.

(Anī. “Ihē aho ta me'e te'e” aja Páu pandu.)

⁵Pe, jarusu keruhū ohoha angaha ke rehe uhyk rahā, ok ta ke jahijar jaho. Upa katu te Jesu kotyhar ta jande namō wata oho. Hakehar ta ke raho tī. Ta'yn ta ke raho tī. Ok ta soroka pe jahem jaho. Pe, y rymy'y rehe jahyk jaho rahā, upa jande pynarāi pe jawapyk. Pe, Tupā namō upa japandu pandu. ⁶Upa ngā po ke japyhyk pyhyk ngā ngi rahā, jarusu keruhū pe japōr jaho. Hok pe a'ep pe har ta jywyr oho.

⁷Pe, jaho tĩ. Tir ok ta ke jahijar jaho. Pe, Torema ok ta pe jahyk jaho. A'ep jarusu keruhũ ngi jahem jaho. Jesu kotyhar ta rehe jasak jaho. Ame'ẽ ta namõ japyta. ⁸A'ep peteĩ jaker. Ame'ẽ ku'ẽ rahã jawata jaho. Pe, Sesaréi ok ta pe jahyk jaho. A'ep Siri rok pe japyta. Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ke a'e. Amukwehe te we Jerusarẽ ok ta pe ngã mi'u ke a'e me'ẽ me'ẽ. Awa po wajar mokõi sawa'e ta namõ a'e me'ẽ me'ẽ. Siri riki ame'ẽ ta ngi har peteĩ. ⁹Tumeme tajyr ta ipe. Kũjã ta ixo te'e rĩ. Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke a'eta tĩ. ¹⁰A'ep japyta we rahã, amõ sawa'e uhyk uwyr. Jundéi ywy ngi uhyk uwyr. Her Angambo. Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ke a'e tĩ. ¹¹Jande rehe a'e uhyk rahã, Páuma'e ixu'a rupi har ke a'e jo'ok ingi. Ame'ẽ pe jupukwar juehe. Ipyta ke jupukwar. Ipo apyr ke jupukwar tĩ. Pe, jande pe a'e pandu:

—Kuja Tupã'a mujekwa: “Ihẽ aja kome'ẽ ku'a rupi har jar ke jundéu awa ta pukwar ta tĩ. Aja Jerusarẽ ok ta pe ixo ame'ẽ ta ma'e ta. Pe, amõ awa ta pe kome'ẽ jar ke a'eta raho ta” aja Tupã'a mujekwa — aja Angambo pandu.

¹²Ame'ẽ ke rehe jahendu rahã, Páu pe japandu hũ. A'e pe har ta pandu hũ tĩ. Kuja:

—Jerusarẽ ok ta pe eho ym — aja Páu pe jande johu japandu hũ.

¹³Anĩ. Páu pandu:

—Pejixi'u ym. Ihẽ ke pemupyai ym. Jerusarẽ ok ta pe ihẽ ke amõ pukwar rahã, pete'e ta ihẽ axo. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ihẽ ajurujar katu ehe, a'erehe ihẽ ke amõ ta jukwa ta rahã, pete'e ta ihẽ axo tĩ — aja jande pe Páu pandu.

¹⁴Jande rehe Páu hendu ym. A'erehe kuja jõ jande japandu:

—Tupã putar ame'ẽ ke ema'e katu! — aja ipe.

Pe, jande jaje'ẽ ym we tĩ.

¹⁵A'ep jande japyta we rĩ. Pe, jandema'e jamoĩ katu rahã, Jerusarẽ ok ta pe jaho. ¹⁶Jande namõ amõ amõ Sesaréi ok ta pe har ta oho tĩ. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Pe, amõ sawa'e rok pe jande ke a'eta raho. A'ep japyta ta. Sawe'e rer Mena. Xi ypa'ũ pe har a'e. Yman Jesu rehe a'e jurujar katu.

Tian rehe Páu usak oho

¹⁷Jerusarẽ ok ta pe jande jahyk rahã, jande po ke Jesu kotyhar ta pyhyk pyhyk katu jande ngi. ¹⁸Hury katu. Ame'ẽ ku'ẽ rahã, Tian rehe Páu usak oho. Jande jasak jaho ehe tĩ. A'ep Jesu kotyhar tama'e kapitã ta jy'ar tĩ. Tamũi ta ke a'eta. ¹⁹Upa ame'ẽ ta po ke a'eta ngi Páu pyhyk rahã, upa katu te a'e ma'e-ma'e ame'ẽ ke a'e pandu pandu a'eta pe. Amõ awa ta renda rupi wata oho rahã, Tupã je'ẽha rupi ma'e ke ma'ema'e, ame'ẽ rehe har a'e pandu pandu a'eta pe. ²⁰Ame'ẽ je'ẽha rehe hendu rahã, Tupã pe a'ep pe har ta pandu:

—Nde jõ riki katu te me'ẽ ke — aja Tian ta pandu.

Pe, Páu pe Tian ta pandu:

—Jande mu! Katu tiki! Jesu rehe heta te hũ jundéu awa ta jurujar katu. Ame'ẽ ta Moise je'ẽha rehe hendu katu we rĩ. ²¹Kuja nde rehe har ame'ẽ ta ukwa. Amõ awa tama'e ywy rehe jundéu awa ta ixo. Ame'ẽ ta pe kuja nde eremu'e: “Moise je'ẽha ke pehijar. Mã peja pehẽ ra'yr pírer ke pejupã ym. Jundéu awa ramũi ta ukwaha rehe pehendu ym tĩ” aja nde eremu'e, aja sehar ta ukwaha naĩ. ²²Se nde erehyk erejur, aja sehar ta ukwa ta. ²³Myja ta apo my? Kuja jande japandu ame'ẽ ke ema'erahã! Kuja katu. Ko tumeme sawa'e ta

ixo. Tupā pe ma'e ke ame'e ta manga katu. Ame'e ke upa ym we rī. ²⁴ Jundéu awa ta ukwaha aja ame'e sawa'e ta ipy'a ke juhyk ta oho. Ame'e ta namō eho. Tupā pe ma'e ke a'eta me'e ta oho, ame'ēja saka. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta me'e ta oho. Ame'e tama'e ke rehe nde emuhepy eho. Aja rahā, ame'e ta'a ke amō jāpī ta. Aja rahā, nde rehe har sehar ta hendu ame'e ke te'e, aja upa ngā ukwa ta. Moise je'ēha rehe nde erehendu katu tī, aja upa ngā ukwa ta tī. ²⁵ Jesu rehe amō awa ta jurujar katu tī. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke a'eta. Amukwehe we ame'e ta pe paper pinim jande jamondo. Kuja japandu:

“(Ma'eā riki tupā aja amō ukwaha jupe naī.) Ame'e ruwa koty ngā mi'u ke amō moī. Ame'e ke pe'u ym.

So'o ruwy ke pe'u ym tī.

So'o juwyk aja amō ta te'e jukwa ame'e rukwer ke pe'u ym tī.

Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.”

—Aja amō awa ta pe jande jamupinim — aja Tian pandu.

²⁶ (Ame'e ke rehe Páu hendu katu.) A'erehe tumeme sawa'e ta ke a'e raho. Ame'e ku'e rahā, jundéu awa ta ukwa aja ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ame'e ta namō ipy'a ngi a'e juhyk oho. Upa rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e ixe oho. Jundéu awa tama'e pa'i ta pe weraha mangaha ke a'e pandu oho. Myja rahā, ipy'a juhykiha upa ta my, ame'e ke pandu oho. Ame'e weraha uhyk rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ma'e ke a'eta werur ta. Tupā pe me'e ta, ame'ēja saka. Aja Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu ta. Sawa'e ta pame katu te werur ta. Páu werur ta tī.

Páu ke jundéu awa ta pyhyk

²⁷ Awa po wajar mokōi wera upa tate rahā, Páu rehe amō jundéu awa ta usak. Asia ywy pe har ta ke a'eta. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta usak ehe. Ngā hetaha ta pe ame'e ta pandu pandu hū. Pe, muparahy. Pe, Páu ke hetaha ta pyhyk. ²⁸ A'eta hātā pandu:

—Jundéu awa ta! Pejūr! Kome'e sawa'e riki jundéu awa ta rehe har katu ym pandu. “Moise je'ēha rehe pehendu ym” aja a'e pandu oho tī. “Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū riki jaxer” aja a'e pandu oho tī. Aja upa kome'e ywy rupi a'e pandu pandu oho. Kome'e jumu'eha renda keruhū riki katu te, aja jande jakwa. Anī. A'ep amō awa ta ke a'e muhyk raho apo. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke a'eta. A'erehe kome'e renda keruhū ke a'e mujaxer — aja ngā hetaha ta pandu hū.

²⁹ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Toro ke Páu muhyk, aja a'eta ukwaha naī. A'erehe aja pandu, ma'e, mujaxeriha rehe har pandu. Toro riki Ese ok ta pe har ke a'e. Amō awa ke a'e. Jundéu awa ym ame'e ke a'e. Kwehe Jerusarē ok ta rape rupi Páu wata ixo rahā, Toro namō a'e wata ixo. Ame'e ke rehe hetaha ta usak. A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe raho aja ukwaha naī. (Anī. A'ep Páu raho ym.)

³⁰ Upa ok ta rupi muka'u ka'u te'e hū ngā ke. Páu koty ngā hetaha ta ujan oho. Pe, pyhyk. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi hykī muhem raho. Pe, pahar jumu'eha renda keruhū rukwen ke amō ta kynda. ³¹ Páu ke hetaha ta jukwa tar katu rahā, homa awa tama'e kapitā keruhū pe amō pandu oho.

Sonda tama'e kapitā keruhū ke a'e. “Upa Jerusarē ok ta pe har ta mutyapu tyapu hū” aja pandu oho. ³²Pahar sonda ta namō kapitā keruhū ixoty ujan oho. Amō kapitā ta ke a'e raho tī. Ngā hetaha ta koty ujan oho. Kapitā keruhū rehe hetaha ta usak rahā, Páu ke a'eta poir. Petekiha ke putu'u ingi. Sonda ta rehe a'eta usak tī. ³³Páu rehe kapitā keruhū uhyk rahā, a'e ke pyhyk. Sonda ta pe a'e pandu:

—Mokōi ita tupaham pe pepukwar! — aja kapitā keruhū pandu.

(Jaxer te ame'ē ke Páu aja kapitā keruhū ukwaha naī. A'erehe mokōi ita tupaham pe pukwar, aja pandu.)

Pe, hetaha ta pe a'e pandu:

—Awa sawa'e ko my? Myja jaxer ame'ē ke a'e ma'ema'e my? — aja kapitā keruhū pandu.

³⁴Amō amō ta hātā pandu pandu. Amō koty koty pandu pandu, a'erehe muka'u ka'u te'e hū. Ma'ewā mutyapu hū my, ame'ē rehe har kapitā keruhū ukwa ym. A'erehe sonda ta pe a'e pandu:

—Sonda ta rok pe sawa'e ke peraho! — aja kapitā keruhū pandu.

³⁵⁻³⁶Ok myta rehe Páu namō sonda ta uhyk rahā, hetaha ta parahy te hū ehe. Haikwer rupi a'eta oho ixo. Hātā pandu hū:

—Ererahā! Jajukwarahā! — aja hetaha ta pandu hū.

A'erehe Páu ke ipo 'ar pe sonda ta raho. (Aja rahā, hetaha ta a'e ke pyhyk ym.)

Páu je'ēha ke

³⁷Sonda ta rok pe Páu ke muxe tate rahā, sonda tama'e kapitā keruhū pe Páu pandu:

—Ne namō ma'e ihē apandu tar katu — aja ipe.

Kapitā keruhū pandu ipe:

—Ngere awa je'ēha ke nde erekwa katu my? (Ame'ē jō ihē akwa katu) — aja Páu pe.

—Akwa katu ihē — aja Páu pandu.

³⁸—Aja rahā, eji ywy pe har aja ym nde. Amukwehe te ngā hetaha ta ke ame'ē eji ywy pe har mujy'ar. Heta te hū ngā jukwaha ta ke a'e mujy'ar. Kuja, 4.000 hetaha ta ke. Awa nixói te ame'ē pe mujy'ar. Pe, kapitā keruhū namō jumai ixo — aja Páu pe kapitā keruhū pandu.

³⁹Páu pandu:

—Anī. Ihē riki aja ym. Ko jundéu awa ihē. Tar ok ta pe har ihē. Esarahā! Ngā pe ihē apandu tar katu — aja kapitā keruhū pe pandu. Syri ywy rehe Tar ok ta ihī. Ame'ē ke ok ta tiha te hū!

⁴⁰Kapitā keruhū pandu:

—Ererahā! Ngā pe epanu — aja Páu pe.

Pe, myta 'ar pe Páu pu'am. Ipo ke mukatak. (Aja ngā je'ēha ke a'e muputu'u ngā ngi.) Ngā putu'u rahā, Páu pandu ngā pe. Jundéu awa je'ēha namō pandu:

22 ¹—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Ihē mu ta! Pehendu katu tī. Tamūi ta! Pehendu katu tī. Ihē juehe har apandu ta pehē pe — aja Páu.

²Jundéu awa je'ēha namō Páu pandu pandu. Ame'ē rehe ngā hetaha ta hendu rahā, putu'u katu. Pe, Páu pandu pandu:

³—Ko jundéu awa ihē. Tar ok ta pe har ihē. Syri ywy rehe ame'ē ok ta ihī. Jerusarē ok ta pe ihē tiha aho. Ngamari namō ihē ajumu'e. Moise je'ēha rehe

jande ramūi ta hendu katu. Ame'e ke a'e mu'e katu te ihē ke tī. Tupā putar ame'e ke pema'ema'e tar katu te apo. Pehē aja ihē amukwehe te we tī. ⁴ Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke ihē amupyrara tī. Ajukwa tī. Sawa'e ta ke ihē apyhyk, pe, kyndaha pe ihē akynda araho tī. Kūjā ta aja tī. Apyhyk rahā, kyndaha pe ihē akynda araho tī. ⁵ Ihē rehe har jundēu awa tama'e pa'i keruhū pandu rahā, ma'e ke pekwa ta tī. Ihē apandu a'am ame'e ke jete har te ke, aja pekwa ta tī. Jundēu awa tama'e kapitā ta pandu rahā, pekwa ta tī. Ame'e ta ngi paper pinim ihē apyhyk. Jande mu ta pe ame'e ta mupinim. Ndama ok ta pe har ta pe mupinim. A'ep Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke ihē apyhyk oho. Jerusarē ok ta pe amujywyr ta tipe. A'ep ame'e ta ke amahy ta tipe — aja Páu pandu.

Tupā koty ipy'a ke Páu muruwak mondo ame'e rehe har a'e pandu

(At 9.1-19; 26.12-18)

⁶ A'e pandu tī:

—Ihē awata aho axo. Warahy jandar tate rahā, Ndama ok ta pe ahyk tate aho axo. Arahā pahar ywa ngi ihē rake rupi ma'e wera te hū. ⁷ Ywy rehe ihē a'ar. Jande je'ēha aja ihē ahendu. Kuja ihē pe pandu: “Sáu! Ma'ewā ihē ke nde eremupyrara my?” aja ihē ahendu. ⁸ Ihē apandu: “Sa'e! Awa nde my?” aja ipe. A'e pandu ihē pe: “Ihē riki Jesu. Nasare ok ta pe har ihē. Ihē ke nde eremupyrara erexo” aja ihē pe. ⁹ Weraha rehe ihē namō ixo ame'e ta usak tī. Ihē pe ma'e pandu, ame'e je'ēha rehe a'eta hendu ym. ¹⁰ Pe, ihē apandu: “Sawa'e! Ma'e ihē ama'e ta apo my?” aja ipe. Jandema'e sawa'e te pandu: “Epu'am! Ndama ok ta pe eho. A'ep nde pe ma'e amō pandu ta. Tupā putar ame'e ke nde erema'ema'e ta. Upa katu te ame'e rehe har nde pe amō pandu ta” aja ihē pe. ¹¹ Wera te hū, a'erehe ihē reha ym te. A'erehe ihē po ke ihē namō ixo ame'e ta pyhyk. Pe, Ndama ok ta pe aja te'e ihē ke a'eta muhyk raho.

¹²—A'ep amō sawa'e ixo. Her Anani. Tupā rehe a'e ipy'a katu. Jande ramūi je'ēha rehe a'e hendu katu tī. Sawa'e katu ame'e ke a'e, aja upa jundēu awa ta pandu pandu. Ndama ok ta pe ixo ame'e ta ke aja pandu pandu ehe har. ¹³ A'e riki ihē rehe uhyk. Ihē rake pu'am. Pe, ihē pe pandu: “Sáu! Jesu rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde riki ihē mu apo 'y. Ma'e ke rehe esak katu tī” aja ihē pe. Pahar ma'e ke rehe ihē asak tī. Ama'ā katu ehe tī. ¹⁴ Pe, ihē pe a'e pandu tī: “Nde rehe Tupā usak katu. Jande ramūi ipy'a moī moī katu ehe. A'e riki nde rehe usak katu. A'e putar ame'e ke nde pe a'e mujekwa. Ta'yr katu te ame'e ke a'e. A'e ke mujesak nde pe. Ta'yr je'ēha ke nde pe a'e mujekwa tī. ¹⁵ Nde eresak ame'e ke upa ngā pe nde erepandu pandu ta. Nde erehendu ame'e ke upa ngā pe nde erepandu pandu ta tī. Ta'yr rehe har upa ngā pe nde erepandu pandu ta ereho. ¹⁶ Apo jahorahā! Epu'am. Jesu rehe nde erejurujar katu. A'erehe, ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'ema'eha ke nde py'a ngi Tupā juhyk katu. Nde ke ihē amujahuk ta. (Aja rahā, Jesu kotyhar ke nde apo 'y, aja nde eremujekwa ta ngā pe)” aja ihē pe Anani pandu. A'erehe a'e pandu ame'e ke ihē ama'e — aja Páu pandu.

Amō awa ta pe Páu ke Tupā mondo ame'e rehe har Páu pandu

¹⁷ A'e pandu tī:

—Jerusarē ok ta pe ihē ajywyr aho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo. Tupā namō ihē apandu pandu aī rahā, ihē keraiha aja ihē asak.

¹⁸ Kuja ihē asak. Ihē pe Jesu mujekwa: “Ihē rehe har nde erepandu pandu. Ame’ē ke sehar ta putar ym. A’erehe pahar Jerusarē ok ta ke ehijar eho” aja ihē pe. ¹⁹ Pe, ihē apandu ipe: “Sawa’e! Anī. Kuja sehar ta ukwa katu. Amō amō jundéu awa tama’e jy’ariha renda pe ihē axe aho. Pe, nde rehe jurujar katu ame’ē ta ke ihē apyhyk. ²⁰ Ame’ē ta ke ihē apirok hū tī. Pewe amō tī. Nde rehe har Esete pandu pandu. A’e ke ngā jukwa rahā, a’ep ihē axo tī. Jukwa rahā: ‘Ere’ aja ihē apandu tī. Jukwaha tama’e mundeha ke ihē namō a’eta hijar. Ame’ē ke Jerusarē ok ta pe har ta ukwa katu. A’erehe se ihē apyta tar katu. Se nde rehe har ihē apandu tar katu rī” aja ihē apandu ipe. ²¹ A’e pandu: “Anī. Eho! Paite nde ke ihē amondo ta. Amō awa ta pe nde ke ihē amondo ta. Jundéu awa aja ym ame’ē ta koty amondo ta” aja ihē pe a’e pandu — aja Páu pandu.

²² “Jundéu awa aja ym ame’ē ta koty Páu mondo ta.” Ame’ē ke rehe jō ngā hetaha ta hendu. Pe, hātā te hū a’eta pandu pandu:

—Pemuhem pemondo! Pejukwarahā! A’e manō ta me’ē te’e — aja pandu pandu hū.

²³ Ahem hū tī. A’etama’e mundeha ke a’eta mukatak katak hū. Ywy ku’i ke omombor hū tī. (Aja parahy te ha ke mujekwa.) ²⁴ Ame’ē ke rehe kapitā keruhū usak rahā, sonda ta pe a’e pandu:

—Sonda ta rok pe Páu ke pemuxe peraho. So’o pিরer tupaham pe a’e ke pepirok. A’e ke jande japirok rahā, a’e pandu ta. Ma’erehe jundéu awa ta ahem ahem hū my? Ame’ē rehe har a’e pandu ta. Aja rahā, jande jakwa ta — aja kapitā keruhū pandu.

²⁵ Pe, so’o pিরer tupaham pe Páu ke sonda ta pukwar u’am rahā, amō sonda-me kapitā pe Páu pandu. Hake pu’am ame’ē pe pandu:

—Ma’e aka’u te’eha ihē ama’e my? Ama’e ym my? Ame’ē rehe har pekwa ym we rī. A’erehe ihē ke pepirok rahā, katu ym. Homa awa ke so’o pিরer tupaham pe amō pirok ym tī. Ko homa awa ihē — aja Páu pandu.

²⁶ Ame’ē ke kapitā hendu rahā, kapitā keruhū pe a’e pandu oho:

—Anī. Ma’e nde erema’e erexo my? Homa awa ke a’e. A’e ke nde erepirok rahā, katu ym — aja kapitā pandu.

²⁷ A’erehe Páu pe kapitā keruhū pandu oho:

—Erandu ihē pe rahā! Homa awa ke nde my? — aja Páu pe.

Pe, Páu pandu:

—A’e tȳ — aja ipe.

²⁸ Pe, sonda tama’e kapitā keruhū pandu:

—Homa awa aja ihē amuruwak rahā, ame’ē pe tamatarer ihē amuhepy hū — aja ipe.

Páu pandu:

—Anī ihē. Homa awa aja ihē māi pusu ngi ihē a’ar — aja ipe.

²⁹ Ame’ē ke sonda ta ukwa rahā, Páu ke sonda ta tate pirok, ame’ē ta hijar oho. Páu riki homa awa aja kapitā keruhū ukwa rahā, a’e kyje. Páu ke a’e mupukwar, a’erehe kyje.

Ngā panduha renda pe Páu pu’am

³⁰ Páu rehe har jundéu awa ta je’ē je’ē hū. Ame’ē rehe har sonda tama’e kapitā keruhū ukwa tar katu te. A’erehe ame’ē ku’ē rahā, Páu ke a’e poir. Ita

tupaham ke a'e jirar ingi. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta ke a'e mujy'ar tī. Ngā panduha rendama'e kapitā ta ke a'e mujy'ar tī. Ame'e ta ruwa koty Páu ke a'e mupu'am raho. Ehe har a'e ukwa tar katu.

23 ¹Ngā panduha renda pe ixo ame'e ta rehe Páu usak usak katu. Pandu ngā pe:

—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Ihē rehe har Tupā ukwa katu. Akyje ym ingi. Sawa'e katu ame'e aja ihē axo — aja Páu pandu.

²Anani riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū. Páu rake pu'am ame'e ta pe a'e pandu:

—Páu juru ke penupā — aja.

³Ame'e ke rehe Páu hendu rahā, Anani pe je'ēha a'e mujywyr:

—Katu ym ne je'ēha! Ne je'ēha aja nde ke Tupā mahy ta tī. Mokōi nde erekwaha namō nde erexo. Moise je'ēha aja ym ihē rehe har nde erekwa erei. Ame'e rehe nde erehendu ym tī. Amō ta pe nde erepandu: "Páu juru ke penupā" aja, a'rehe Moise je'ēha rehe nde erehendu ym. Katu ym aja — aja Páu ipe.

⁴Pe, Páu rake pu'am ame'e ta pandu ipe:

—Pa'i keruhū rehe har katu ym nde erepandu. Tupāma'e parakyha ke a'e — aja Páu pe.

⁵Pe, Páu pandu:

—Sa'e ta! A'e riki pa'i keruhū ame'e ke ihē akwa ym. Akwa rahā, aja ihē apandu ym ta tipe. Tupā je'ēha rehe kuja amō mupinim:

"Pehēma'e kapitā rehe har katu ym aja epandu ym" aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

—Pa'i keruhū riki jandema'e kapitā tī, ame'e ihē akwa rahā, katu ym aja ihē apandu ym ta tipe — aja Páu pandu.

⁶Pe, ngā panduha renda pe har ta rehe Páu usak katu rahā, wajar riki sanduse kotyhar ta ke, aja a'e ukwa. Amō wajar parise kotyhar ta ke, aja a'e ukwa tī. A'rehe panduha renda pe hātā a'e pandu:

—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Ihē pái aja parise kotyhar ke ihē tī. Manō ame'e ta ke Tupā mukwera katu ta muhem aja ihē akwa. Ame'e ke ihē rehe har pekwa ta pei apo — aja Páu pandu.

⁷Ame'e ke a'e pandu rahā, sanduse ta namō parise ta je'ē je'ē hātā tā ngā jupe. A'rehe mokōihar aja ngā ukwaha ngā uī. Amō amō ta sanduse ta aja ukwa uī. Amō amō ta parise ta aja ukwa uī. ⁸Manō ame'e ke kwera ym te ta, aja sanduse ta ukwaha naī. Anī. Manō ame'e ta kwera katu ta, aja parise ta ukwa. Tupā je'ēha rahoha ta nixói te, aja sanduse ta ukwa. Anī. Tupā je'ēha rahoha ta pete'e ixo, aja parise ta ukwa. Awa'a nixói te, aja sanduse ta ukwaha naī. Anī. Awa'a namō awa ixo, aja parise ta ukwa. ⁹A'rehe je'ē je'ē hātā tā hū ngā jupe. A'rehe hetaha ta pukái pukái we hū rī. Pe, parise ta ngi har amō ta pu'am. Moise je'ēha mu'eha ta ke a'eta. Hātā a'eta pandu:

—Páu rehe ma'e katu ym ame'e ke jamahem ym. Awa'a aja ame'e pandu katu ipe nahā my. Tupā je'ēha rahoha pandu katu ipe nahā my — aja mu'eha ta pandu.

¹⁰Ngā je'ē je'ē hātā tā te we hū rī. Páu ke hetaha ta mohok mohok ta raho. Ame'e ngi sonda tama'e kapitā keruhū kyje. A'rehe sonda ta pe a'e pandu:

—Hetaha ta pyter pe peho. Páu ke pepyhyk peraho ngā ngi. Pehē rok pe a'e ke peraho — aja kapitā keruhū pandu.

¹¹ Ame'e pytun rahā, Páu rake Jesu pu'am uwyr. Pandu ipe:

—Nde py'ahu aja exo. Jerusarē ok ta pe ihē rehe har nde erepandu pandu ta kŷ. Aja Hom ok ta pe ihē rehe har nde erepandu pandu ta kŷ tī — aja Páu pe pandu.

Páu ke amō ta jukwa tar katu

¹² Ame'e ku'ē rahā, amō jundéu awa ta jy'ar. Pandu pandu ngā jupe:

—Páu ke jajukwa ta jaho. Apo a'e ke jajukwa ym rahā we, ma'e ke ja'u ym te ta rī. Y ke ja'u ym te ta tī. A'e ke jajukwa ym rahā, mā peja jande ke Tupā mahy ta. Jande jamanga katu — aja a'eta jupe.

¹³ Aja pandu ame'e ta heta ixo. Aja awa pypa mokōi i'ar koty te we sawa'e ta pandu. ¹⁴ Ame'e ta pa'ihu ta pe pandu oho. Tamūi ta pe pandu oho tī. Kuja pandu:

—Páu ke jajukwa ym rahā, mā peja jande ke Tupā mahy ta. Páu ke jajukwa ym rahā we, ja'u ym te ta ma'e ke rī. Aja jande japandu katu jande jupe. ¹⁵ A'erehe sonda tama'e kapitā keruhū pe je'ēha pemondo. Ngā panduha rendama'e kapitā ta namō johu pemondo. Kuja te'e pemondo ipe: “Páu rehe har jakwa katu te we ta rī. A'erehe panduha renda pe erur!” aja kapitā keruhū pe te'e pehē johu pemondo. Pe, Páu ke a'e werur ixo rahā, japor ta ehe. A'e ke jajukwa ta — aja sawa'e ta pandu.

¹⁶ Ame'e panduha rehe Páu rendyr imembyr sawa'e hendu. A'erehe sonda ta rok pe a'e ixo oho. Upa hendu ame'e ke rehe har Páu pe a'e pandu. ¹⁷ A'erehe amō sonda tama'e kapitā pe Páu pandu:

—Ejurahā! Ko esarahā! Kapitā keruhū pe kome'e kurumī eraho. Ma'e ke kurumī pandu ta ipe — aja ipe.

¹⁸ Pe, sonda tama'e kapitā keruhū pe kurumī ke kapitā raho. Kapitā keruhū pe sonda pandu:

—Se kyndaha pe Páu ixo. Ihē pe a'e pukái. Nde pe kome'e kurumī ihē arur, aja a'e putar. Nde pe ma'e ke kurumī pandu ta, aja ihē pe a'e pandu tī — aja sonda tama'e kapitā pandu ipe.

¹⁹ Pe, kurumī po rehe kapitā keruhū pyhyk raho. Se koty we kurumī namō jō a'e oho. Pandu ipe:

—Ma'e ihē pe nde erepandu ta my? — aja kurumī pe.

²⁰ Kurumī pandu ipe:

—Nde pe jundéu awa ta ma'e ke pandu ta uwyr, aja a'eta ukwa. “Koī ngā panduha renda pe Páu ke eraho” aja nde pe a'eta pandu ta. Ehe har a'eta ukwa katu te we ta rī, aja a'eta pandu ta. Anī. A'eta te'e pandu ta. ²¹ Apandu nde pe. Ame'e ta rehe ehendu ym. Awa pypa mokōi i'ar koty te we sawa'e ta ixo. Ame'e ta kanim ta harō u'am. Páu ke ame'e ta jukwa ym rahā we, ma'e ke u'u ym te ta, aja ame'e ta manga katu. Apo upa katu a'eta pe. Ne je'ēha rehe a'eta harō u'am — aja kapitā keruhū pe kurumī pandu.

²² Pe, Páu rendyr imembyr sawa'e pe kapitā keruhū pandu:

—Ere. Ihē pe nde erepandu, ame'e ke amō pe epandu ym — aja kurumī pe pandu.

Pe, kurumī ke hok pe kapitā keruhū mujywyr mondo.

Ser ruwa koty Páu pu'am

²³ Páu ke amō ta jukwa tar katu. Ame'e ngi sonda tama'e kapitā keruhū kyje. A'erehe mokōi sonda tama'e kapitā ta pe a'e pandu:

—Pejur! Pesarahā! Kuja, 200 sonda ta ke pemujy'ar. Amō 70 sonda ta kahwa 'ar pe oho ame'ē ta ke pemujy'ar tī. Amō 200 sonda ta myra rehe har itatakwar namō wata ame'ē ta ke pemujy'ar tī. Upa pemoī katu. Pe, i'i atu pytun rahā, Sesaréi ok ta pe pehē johu peho. ²⁴Kahwa 'ar pe Páu ke peraho tī. (Aja rahā, jundéu awa ta Páu ke jukwa ym ta.) Pe, Ser rehe pemuhyk katu — aja kapitā keruhū pandu.

²⁵Ser riki kapitā tī. Pe, kuja paper rehe sonda tama'e kapitā keruhū mupininim:

²⁶Ser! Kapitā katu te ame'ē ke nde.

Ko nde pe ihē amupininim aī. Katuha nde pe ihē amondo axo.

²⁷Kome'ē sawa'e ke jundéu awa ta pyhyk. Páu ke. Tate jukwa. Homa awa ke a'e, aja ihē akwa. A'erehe sonda ta namō ixoty ihē aho. Pe, a'e ke ihē apyhyk ajo'ok ngā ngi. ²⁸Jundéu awa ta ngi ihē apyhyk ajo'ok. Ma'erehe a'e ke jundéu awa ta pyhyk my, ame'ē rehe har ihē akwa tar katu. A'erehe ngā panduha renda pe Páu ke ihē araho. ²⁹Pe, kuja ihē akwa. Jundéu awa ramūi ta ukwa ame'ē ke rehe Páu hendu ym. A'erehe ehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū. Ma'e katu ym ame'ē ke a'e ma'ema'e ym. A'erehe marā ka ym a'e ke amō jukwaha. Marā ka ym kyndaha pe mupytaha tī.

³⁰Páu ke jundéu awa ta jukwa ta, aja ihē pe amō pandu uwyr. A'erehe pahar nde koty a'e ke ihē amondo ta aja akwa. “Ser koty Páu rehe har pepandu peho” aja Páu rehe parahy ame'ē ta pe ihē apandu tī.

Karáu Risi

Aja sonda tama'e kapitā keruhū mupininim.

³¹Pe, kapitā keruhū je'ēha aja sonda ta ma'ema'e. Ame'ē pytun rahā, Antipa ok ta pe Páu ke a'eta raho. ³²Ame'ē ku'ē rahā, sonda ta wata ame'ē ta jywyw oho. Sonda ta rok pe jywyw oho. Amō sonda ta anī. Kahwa 'ar pe sonda ta oho, ame'ē ta jō Páu namō oho we rī. ³³Pe, Sesaréi ok ta pe muhyk rahā, kapitā pe paper pinim ke a'eta me'ē. Páu ke a'eta muhyk raho ipe tī. ³⁴⁻³⁵Upa paper pinim ame'ē ke rehe kapitā usak rahā, Páu pe a'e pandu:

—My pehar ywy pe har ne my? — aja Páu pe.

A'e pandu ipe:

—Siri ywy pe har ihē — aja ipe.

Ame'ē ke kapitā ukwa rahā, a'e pandu:

—Nde rehe har pandu ame'ē ta uhyk uwyr rahā, nde rehe har ihē ahendu ta — aja Páu pe kapitā pandu.

Pe, sonda ta pe a'e pandu:

—Kyndaha pe Páu ke pekynda peraho. “Eroma'e kapy” aja pandu ame'ē pe peraho. Pesak katu ehe — aja kapitā pandu.

Páu rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū

24 ¹Awa po wajar peteihar upa ukwer rahā, Sesaréi ok ta pe Anani oho. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū ke a'e. Amō tamūi ta namō a'e oho. Sawa'e ma'e pandu katu te ame'ē ke a'eta raho tī. Her Ter. Kapitā ruwa koty a'eta pu'am ta. Pe, Páu rehe har a'eta pandu ta. ²Pe, Páu ke sonda ta muhyk rahā, kuja Páu rehe har Ter pandu pandu. Kapitā pe pandu:

—Ser! Katu ame'ē ke nde! Nde riki kapitā rahā, yman atu jajumai ym ha aja jaxo katu. Nde erekwa katuha rupi jundéu awa ta pe katu ame'ē ke nde

erema'ema'e. Upa kome'e wyy rupi katu ame'e ke nde erema'ema'e. ³A'erehe katu aja jakwa katu. Jande rury katu nde rehe ti.

⁴—I'i atu rahā, nde ke ihē amupyta ym ta se. A'erehe nde pe ihē apandu. Eharō we rī. Ihē je'ēha rehe ehendu katu we rī. ⁵Páu riki ma'e jaxer ame'e ke ma'ema'e. Amō amō ta renda rupi oho rahā, jundēu awa ta ke a'e muparahy. Pe, mutyapu hū ngā ke. Jesu riki Nasare ok ta pe har. Jesu kotyhar tama'e kapitā ke Páu. ⁶Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū a'e mujaxer tar katu. Arahā a'e ke japyhyk. [Jande ramūi ta je'ēha rupi ehe har jakwa tar katu. ⁷Anī. Jande rehe sonda tama'e kapitā keruhū uhyk uwyr. Her Risi. Pyrātāha namō jande ngi Páu ke a'e pyhyk raho. ⁸Pe: “Ehe har pandu ame'e ta Ser koty peho” aja jande pe a'e pandu. A'erehe ko jande ja'am.] Apo Páu pe nde erepandu rahā, nde erekwa katu ta ti. Upa katu te ehe har japandu ame'e ke jete har te ke, aja nde erekwa ta ti — aja Ser pe Ter pandu.

⁹Kapitā pe Páu rehe har jundēu awa ta je'e je'e hū ti. Upa katu te Ter je'ēha riki jete har te ke, aja a'eta pandu pandu ipe ti.

Ser pe Páu pandu pandu

¹⁰Pe, Páu pe kapitā ipo pandu: “Ererahā!” aja. Pe, Páu pandu ipe:

—Yman jande anam ta rehe har nde erekwa katu, aja ihē akwa katu. (A'erehe jundēu awa ta rehe har nde erekwa katu, aja akwa.) A'erehe nde pe ihē juehe har ihē apandu rahā, ihē rury katu. ¹¹Amukwehe we Jerusarē ok ta pe ihē aho. Awa py mokōi aker apo. Tupā rehe ihē py'a amōi mōi katu aho. Ame'e rehe har nde erekwa tar katu rahā, amō pe epandurahā! ¹²Ihē ke jundēu awa ta usak rahā, amō ta namō ihē aje'e hātā tā ym. Amō ta ke ihē amuparahy ym. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo rahā, aja ym. Jundēu awa tama'e jy'ariha renda pe ihē axo rahā, aja ym ti. Amō ta ke ihē amuparahy ym ti. Ok ta rape rupi ihē axo rahā, aja ym ti. Amō ta ke ihē amuparahy ym ti. ¹³Ihē rehe har katu ym a'eta pandu, ame'e ke jete har te ke, aja marā ka ym amō mujekwaha. Jete har te aja ym.

¹⁴—Apo kuja ihē apandu nde pe. Jande ramūi ta aja Tupā rehe ihē py'a amōi mōi katu ti. Amō kotyhar rehe ihē ajurujar katu. Ame'e ke te'e, aja a'eta ukwaha ngā jupe. Upa katu te Moise mupinim ame'e ke rehe ihē ahendu katu. Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'e ta mupinim, ame'e ke rehe ihē ahendu katu ti. ¹⁵Upa katu te manō ame'e ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Katu ame'e ta ke mukwera katu ta muhem. Katu ym ame'e ta ke mukwera katu ta muhem ti. Ame'e ke rehe peme'e sawa'e ta jurujar katu. Peme'e sawa'e ta aja ihē ajurujar katu ti. ¹⁶A'erehe katu ihē ama'ema'e tar katu axo. Aja te'eha ihē axo. Ame'e ke Tupā ukwa katu. Ngā ukwa katu ti.

¹⁷—Yman atu, Jerusarē ok ta pe ihē axo ym rī. A'ep ihē aho ramō. Ima'e ym te ame'e ta pe tamatarer ihē araho. ¹⁸Tupā pe ma'e ke ihē ame'e aho ti. Aja ihē py'a ihē amōi mōi axo ehe. Arahā Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē rehe jundēu awa ta usak. Jande ramūi ta je'ēha aja ihē py'a upa juhyk rahā, ihē rehe a'eta usak. Ihē namō heta ym ngā ixo. Ngā mutyapu hū ym ti. ¹⁹Asia wyy ngi jundēu awa ta uwyr ame'e ta a'ep ixo. Ame'e ta riki se uwyr rahā, katu ta tipe. Pe, nde pe a'eta pandu ta tipe rahā, katu tiki. (Anī. Se ame'e ta uwyr ym.) Ihē rehe har ma'e pandu tar katu rahā, ame'e ta riki pandu katu ta tipe. ²⁰Anī rahā, peme'e sawa'e ta ihē rehe har pandu katu.

Amukwehe ngā panduha renda pe ihē apu'am rahā, ma'e katu ym ihē rehe har ame'e ta ukwa my? Ame'e ke a'eta pandu rahā, katu tiki. ²¹Ame'e ta pyter pe ihē apu'am a'am rahā, kuja ihē hātā apandu: “Manō ame'e ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Ame'e rehe ihē ajurujar katu. Aerehe apo ihē rehe har pekwa pekwa peī” aja ihē apandu. Ame'e riki katu ym, aja a'eta ukwa rahā, ame'e jō ihē pe a'eta pandu katu ta — aja Páu pandu.

²²Jesu rehe ngā jurujar katu, ame'e rehe har Ser ukwa katu. Pe, a'e pandu: —A'ewan apo. Sonda tama'e kapitā keruhū uhyk uwyr rahā, nde rehe har ihē akwa ta — aja Páu pe. (Sonda tama'e kapitā keruhū rer Risi.)

Pe, ngā pe Ser pandu:

—Peho apo — aja.

²³Sonda tama'e kapitā pe a'e pandu tī:

—Kyndaha pe Páu ke ekynda eraho. Esak katu ehe. A'e wata katu te'e. Ma'e ke ehe katu ame'e ta me'e tar katu ipe rahā, a'eta me'e katu ipe — aja Ser pandu.

Ser namō Páu pandu pandu. Tusi namō pandu pandu tī.

²⁴Heta ym ukwer rahā, ngā panduha renda pe Ser uhyk tī. Hakehar namō uhyk. Her Tusi. A'e riki jundéu awa ke. Pe, amō pe Ser pandu:

—Páu ke emuhyk — aja ipe.

Páu ke amō muhyk rahā, Páu je'ēha rehe Ser hendu hendu. Myja Jesu Kiri-sutu rehe amō jurujar katu, ame'e rehe har Páu pandu pandu ipe. ²⁵Myja katu ame'e ke sawa'e ma'ema'e my, ame'e rehe har Páu pandu pandu ipe tī. Katu ym ipy'a pe ma'e ukwa ame'e ke amō ma'ema'e rahā, katu ym. Ame'e rehe har a'e pandu pandu ipe tī. 'Ar ke Tupā manga katu. Arahā upa ngā rehe har a'e ukwa ta. Katu my? Katu ym my? Ame'e ke ukwa ta. Ame'e rehe har a'e pandu pandu ipe tī. Ame'e ke Ser hendu rahā, a'e mukahem. Páu pe a'e pandu:

—Eho apo. Amō wera rahā, nde pe ihē apukái ta aho — aja Ser pandu.

²⁶Poiriha rehe tamatarer ke Páu me'e ta ipe my, aja riki Ser putar. Aerehe amō amō wera rahā, Páu pe a'e pukái pukái oho. Inamō a'e pandu pandu.

²⁷Mokōi warahy 'ar aha oho rahā, amō homa awa tama'e kapitā pu'am. Her Por Set. Ser renda ke pe a'e pu'am. Jundéu awa ta ke Ser muhury tar katu, aerehe kyndaha pe Páu ke a'e mupyta rī.

Kapitā keruhū koty Páu oho tar katu

25 ¹Sesaréi ok ta pe Set uhyk uwyr. A'e riki homa awa tama'e kapitā apo 'y. Pe, mahapyr ukwer rahā, Sesaréi ok ta ke a'e hijar oho. Jerusarē ok ta pe oho. ²A'ep inamō jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu pandu inamō tī. ³Páu rehe har a'eta je'ē je'ē hū ipe. Pe, Set pe a'eta pandu:

—Jerusarē ok ta pe Páu ke emuhyk — aja Set pe a'eta pandu.

Pe rupi Páu uwyr ixo rahā, Páu ke a'eta jukwa ta, aja a'eta manga katu a'eta jupe. ⁴Aerehe muhykiha rehe a'eta pandu ipe. Anī. Set pandu:

—Anī. Kyndaha pe Páu ixo. Sesaréi ok ta pe ixo. A'ep ihē ajywyr tate aho.

⁵A'ep ihē namō pehēma'e kapitā ta oho rahā, katu tiki. Ma'e jaxer ame'e ke Páu ma'ema'e rahā, ame'e rehe har a'eta pandu pandu ta a'ep — aja jundéu awa ta pe Set pandu.

⁶ Jerusarē ok ta pe Set pyta we rī. Jande popa ukwer nahā my. Awa po wajar mahapyr nahā my. Pe, Sesarēi ok ta pe a'e jywyr oho. Ame'e ku'e rahā, ngā panduha renda pe a'e wapyk oho. Amō pe a'e pandu:

—Se Páu ke emuhyk erur — aja.

⁷ Páu uhyk rahā, hake rupi jundéu awa ta juramā u'am ehe. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr ame'e ta juramā u'am ehe. Páu ma'e jaxer ame'e ke ma'ema'e aja a'eta je'e je'e hū. Anī. Ame'e ke jete har te ke aja a'eta mujekwa ym ngā pe.

⁸ Pe, Páu pandu:

—Anī. Ma'e jaxer ame'e ke ihē ama'e ym. Jundéu awa ta je'ēha rehe ahendu ym aja ym axo. Ahendu katu ehe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke aja tī. Ame'e ke amujaxer ym tī. Homa awa tama'e kapitā keruhū rehe aja tī. Ihē juru ai ym ehe tī — aja ngā pe Páu pandu.

⁹ Jundéu awa ta ke Set muhury tar katu tipe. A'erehe Páu pe a'e pandu:

—Jerusarē ok ta pe nde ereho ta my? A'ep nde rehe har ihē akwa ta. Nde rehe har peme'e ta je'e je'e hū. Ame'e ke jete har te my, ame'e ke ihē akwa ta — aja Set pandu.

¹⁰ Páu pandu:

—Anī ta. Ko ngā panduha renda pe ihē apu'am a'am. Homa awa tama'e kapitā keruhū je'ēha rupi ihē ke amō ukwa rahā, katu tiki. Jundéu awa ta pe ma'e jaxer ame'e ke ihē ama'e ym. ¹¹ Ame'e ke nde erekwa katu. Amō ka'u te'eha ke ma'e, ame'e ke kapitā keruhū je'ēha rupi sonda ta jukwa katu ta. Aja ihēma'e rahā, ko ihē axo. Ihē akanim ym ta aho. Anī. Ihē rehe har jundéu awa ta je'e je'e hū, ame'e ke jete har te ym rahā, ame'e ta pe ihē ke me'e ym ta awa. Ihē ke amō jukwa ym ta. A'erehe kuja ihē aputar. Ihē rehe har Sesa ukwa ta — aja Páu pandu. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

¹² Pe, amō kapitā ta namō Set pandu pandu. Pe, Páu pe pandu:

—Nde rehe har Sesa ukwa ta, aja nde ereputar. Aja rahā, ixoty nde ke ihē amondo ta — aja Set pandu.

Angi namō Páu pandu pandu. Mbereni namō pandu pandu tī.

¹³ Heta ukwer rahā, Sesarēi ok ta pe amō kapitā uhyk uwyr. Her Angi. Kūjā namō a'e uhyk uwyr. Her Mbereni. Uhyk rahā, Set pe katuha rehe har a'eta pandu oho. ¹⁴ Amō amō wera rahā, a'ep a'eta pyta rī. Pe, Páu rehe har Set pandu a'eta pe:

¹⁵ —Kyndaha pe Páu ke Ser mupyta. Pe, Jerusarē ok ta pe ihē aho rahā, Páu rehe har jundéu awa tama'e pa'ihu ta je'e je'e hū ihē pe. Tamūi ta aja tī. Je'e je'e hū tī. Pe, ihē je'ēha rupi Páu ke a'eta jukwa tar katu. ¹⁶ Anī. Aja homa awa ke jukwa te'e ym, aja jundéu awa ta pe ihē apandu. Ehe har je'e je'e hū ame'e ta pandu pandu py. Juehe har amō pandu pandu tī. Upa rahā, ame'e rehe har amō ukwa katu. Pe, katu ym ma'e ame'e ke sonda jukwa katu. Katu ym ma'e ym rahā, jukwa ym awa. Aja jundéu awa ta pe ihē apandu. ¹⁷ Se jundéu awa ta uhyk rahā, ihē aharō ym. Pahar ame'e ku'e rahā, ngā panduha renda pe ihē awapyk aho. Amō pe ihē apandu: “Se Páu ke emuhyk erur” aja ipe. ¹⁸ Pe, jundéu awa ta pu'am rahā, Páu rehe har a'eta je'e je'e hū. Ma'e jaxer ame'e ke Páu ma'e. Ame'e rehe har a'eta je'e je'e ta, aja ihē akwa. ¹⁹ Anī. Aja ym. Amō ke rehe jundéu awa ta jurujar katu. Ame'e rehe har a'eta je'e je'e hū. Kuja a'eta je'e je'e. Sawa'e manō. Her Jesu. Manōha ngi a'e kwera katu uhem, aja Páu

pandu. Ame'e rehe har a'eta je'e hātā tā hū. ²⁰Myja ame'e rehe har ihē akwa ta my? Akwa ym. A'erehe Páu pe ihē apandu: "Jerusarē ok ta pe nde ereho ta my? A'ep nde rehe har ihē akwa ta" aja ipe. ²¹Anī. Aja Páu putar ym. Kuja a'e pandu: "Anī. Ihē rehe har homa awa tama'e kapitā keruhū ukwa ta" aja ihē pe Páu pandu. A'erehe sonda pe ihē apandu: "Kyndaha pe Páu ke eraho. Esak katu ehe" aja ipe. Heta ym ukwer rahā, Sesa koty a'e ke ihē amondo ta — aja Set pandu.

²²Pe, Set pe Angi pandu:

—Páu je'ēha rehe ihē ahendu tar katu tī — aja ipe.

Set pandu:

—Koī nde erehendu ta — aja Angi pe.

²³Ame'e ku'e rahā, kapitāma'e mundeha ke Angi munde. Ima'e ke munde. Mbereni aja tī. Mundeha katukwer ame'e ke munde tī. Pe, ngā panduha renda pe a'eta ixo oho. Katukweriha aja a'eta ixo oho. Sonda tama'e kapitā keruhū ta ixo oho tī. Ok tama'e kapitā ta ixo oho tī. ²⁴Pe, Set pandu rahā, Páu ke amō muhyk werur. Pe, Set pandu:

—Angi! Ehendu katurahā! Upa se jy'ar uwyr ame'e ta! Pehendu katu tī. Kome'e sawa'e rehe pesarahā! Ehe har upa jundéu awa ta je'e je'e hū ihē pe. Jerusarē ok ta pe har ta je'e je'e hū. Se ame'e ta uwyr rahā, je'e je'e hū tī. "Ejukwa" aja ame'e ta pandu hū. ²⁵Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'e ke sonda ta jukwa ta. Páu aja ma'e ym, aja ihē akwa. Anī. Ehe har Sesa ukwa ta, aja a'e putar. A'erehe ixoty a'e ke ihē amondo ta, aja akwa. ²⁶Sesa pe paper pinim ihē amondo ta. Mā ma'e Páu rehe har ihē amupinim ta my? Akwa ym ihē. A'erehe pehē pyter pe Páu ke ihē arur. Angi! Nde pe arur tī. Ehe har jande jahendu ta. Aja rahā, ma'e ke Sesa pe ihē amupinim ta my? Ame'e ke ihē akwa ta. ²⁷Sesa pe kome'e sawa'e ihē apukwar ta amondo. Ehe har ihē amupinim ym rahā, ihē riki aka'u te'e, aja amō ta ukwa ta. (A'erehe ehe har jakwa ta apo 'y) — aja Set pandu.

Angi namō Páu pandu pandu

26 ¹Páu pe Angi pandu:

—Nde juehe har epandu katu — aja ipe.

Pe, ijiywa ke Páu mupuku. (Aja kapitā pe: "Katu" aja ipo pe pandu.) Kuja kapitā pe juehe har a'e pandu:

²—Angi! Nde riki ihē rehe har nde erehendu ta, a'erehe ihē rury katu. Ihē rehe har jundéu awa ta je'e je'e hū. Ame'e rehe har upa katu te nde pe ihē apandu ta apo. ³Jundéu awa ramūi ta ukwa ame'e ke nde erekwa katu te. Amō koty koty hamūi ta ukwa ame'e rehe har ngā je'e hātā tā hū, ame'e rehe har nde erekwa katu te tī. A'erehe ihē rury katu tī. Apo nde pe ihē apandu. Ewapyk katu we eī rī. Ehendu katu we rī.

⁴—Kurumī ngi har ihē rehe har upa jundéu awa ta ukwa katu. Ihē rekoha pe ihē axo rahā, ihē rehe har ame'e ta ukwa katu. Jerusarē ok ta pe ihē axo rahā, ihē rehe har ame'e ta ukwa katu tī. ⁵Jande ramūi ta ukwa ame'e ke rehe parise ta hendu katu te. Aja parise hendu katuha rehe amō ta uhyk ym. Aja kurumī ngi har parise kotyhar ihē. Ame'e ke jundéu awa ta pandu tar katu rahā, jetehar te ke aja a'eta pandu katu ta tipe. ⁶Manō ame'e ta ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja jande ramūi ta pe a'e pandu katu. Ame'e ke

rehe ihē ajurujar katu, a'erehe ko ihē rehe har pekwa peī apo. ⁷Awa py mokōi jy'ariha renda pe jande anam ta ihī. Manō ame'e ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Ame'e ke rehe a'eta harō ixo. A'erehe Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī. Pytun rahā aja tī. Wera rahā aja tī. Moī moī katu tī. Kapitam! Esarahā! Manō ame'e ta ke Tupā mukwera katu ta muhem, ame'e rehe ihē ajurujar katu tī. A'erehe ihē rehe har jundéu awa ta je'e je'e hū. ⁸Manō ame'e ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Ma'ewā ame'e rehe pehē pejurujar ym my?

⁹—Yman Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke ihē amahy rahā, katu tiki, aja ihē akwa. Jesu riki Nasare ok ta pe har a'e. ¹⁰Jurujar katu ame'e ta ke ihē amahy hū. Aja Jerusarē ok ta pe ihē ama'ema'e. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū je'ēha rupi Jesu kotyhar ta ke kyndaha pe ihē akynda araho. Heta ihē akynda araho. Ame'e ta ke amō ta jukwa ta, aja ihē akwa rahā: “Ererahā” aja ihē apandu tī. ¹¹Upa jundéu awa tama'e jy'ariha renda rupi ame'e ta ke ihē amahy hū. Heta te hū jahy rahā, aja te'e ihē axo rī. Ame'e ta ke ihē amupyrara hū rahā, jurujar katuha ke a'eta hijar ta, aja ihē akwaha. Amō amō ok ta pe jundéu awa tama'e jy'ariha renda ihī. Upa katu te ame'e rupi ihē amupyrara aho. Ihē aparahy te hū, a'erehe ame'e rupi ihē amupyrara aho — aja Páu pandu.

Jesu rehe Páu jurujar katu ame'e rehe har a'e pandu

(At 9.1-19; At 22.6-16)

¹²A'e pandu tī:

—A'erehe Ndama ok ta pe ihē aho. Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrara aho. Pa'ihu ta je'ēha rupi ihē aho. ¹³Ihē ke a'eta mondo tī. Kapitam! Ehendurahā! Warahy jandar rahā, pe rupi ihē aho axo rahā, ywa ngi ihē rake rupi wera te hū. Ihē namō oho ixo ame'e ta rake rupi aja tī. Wera te hū tī. Warahy weraha 'ar koty te we hendyha ihē asak. ¹⁴Upa katu te ywy rehe jande ja'ar jakwap. Jundéu awa je'ēha ke ihē ahendu. Kuja pandu ihē pe: “Sáu! Ma'ewā ihē ke nde eremupyrara my? Tapi'iruhu aja te'e nde tī. Tapi'iruhu ke ijar mujan mujan mondo rahā, myra rāxī pe a'e kutuk kutuk. Ame'e rehe i'u ke tapi'iruhu te'e mujywyr rahā, jeje te'e jumahy. Aja nde juehe te'e nde erejumahy erexo tī” aja ihē ahendu. ¹⁵Ihē apandu: “Sa'e! Awa nde my?” aja ipe. Pe, jandema'e sawa'e te pandu: “Ihē riki Jesu. Ihē ke nde eremupyrara. ¹⁶Apo epu'am. Ihēma'e miasu nde apo 'y, aja nde pe ihē apandu ajur. A'eramō ihē rehe nde eresak, ame'e rehe har amō ta pe nde erepandu ta. Yman atu rahā, ihē rehe nde eresak ta tī. Ame'e rehe har amō ta pe nde erepandu ta tī. ¹⁷Nde rehe ihē asak katu ta, a'erehe nde ke jundéu awa ta jukwa ym ta. Nde ke jundéu awa aja ym ame'e ta jukwa ym ta tī. Jundéu awa aja ym ame'e ta pe amondo ta. Apo amō awa ta pe nde ke ihē amondo ta. ¹⁸Aja rahā, ame'e ta ke nde eremu'e rahā, ma'e ke ame'e ta ukwa katu ta. Ima'e katu ym ukwaha ngi upa Tupā ukwa katuha koty a'eta muruwak ta oho. Satana kotyhar ta aja a'eta ixo. Ame'e ta ke Tupā kotyhar ta aja nde eremuruwak ta tī. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. Pe, ihē rehe a'eta jurujar katu rahā, Tupā ipy'a jywyr ta a'eta rehe. Pe, Tupā usak katu ame'e ta namō a'eta ixo ta tī” aja ihē pe Jesu pandu — aja Páu pandu.

Tupā je'ēha ke Páu pandu pandu oho ame'e rehe har a'e pandu

¹⁹A'e pandu tī:

—Ihē pe Jesu pandu, a'erehe upa katu te a'e pandu ame'e ke ihē ama'ema'e. Ywa ngi ihē pe a'e pandu ame'e ke ihē ama'ema'e. Angi! Ehendu katurahā!
²⁰Kuja ihē apandu aho: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak katu pemondo. Katu ame'e ke pema'ema'e. Aja rahā, Tupā koty pehē py'a pemuruwak katu pemondo, aja ngā pe pemujekwa ta” aja Ndama ok ta pe ihē apandu py. Aja Jerusarē ok ta pe ihē apandu aho tī. Aja upa Jundéi wyy rupi ihē apandu aho tī. Aja amō awa ta pe ihē apandu aho tī. Jundéu awa aja ym ame'e ta pe apandu. ²¹A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo rahā, ihē ke jundéu awa ta pyhyk. Ihē ke jukwa ta tipe. ²²Anī. Ihē rehe Tupā pyrara usak. A'erehe ihē ke jundéu awa ta jukwa ym. A'erehe upa ngā pe myrandu katu ke ihē apandu pandu apo rī. Kapitā ta pe ihē apandu. Kapitā ym ame'e ta pe ihē apandu tī. Ymanihar Tupā je'eha pandu ame'e ta mupinim ame'e ke ihē apandu tī. Moise mupinim ame'e ke ihē apandu tī. Kuja ame'e ta mupinim: ²³“Kirisutu ke amō ta mupyrara ta. Jukwa ta tī. Pe, manōha ngi a'e riki kwera katu uhem py. Aja rahā, awa ta ke Tupā muhā katu ta. Ame'e myrandu katu ke jundéu awa ta pe amō pandu ta. Amō awa ta pe pandu ta tī. Jundéu awa aja ym ame'e ta pe” aja ymanihar ta mupinim. Ame'e ke ihē apandu tī — aja Páu pandu.

²⁴Aja juehe har Páu pandu pandu rahā, hātā Set pandu ipe:

—Páu! Nde riki ereka'u te'e! Paper rehe nde erejumu'e hū, a'erehe nde ereka'u te'e — aja ipe.

²⁵Páu pandu:

—Set! Anī! Aka'u te'e ym ihē! Jetehar te ke ihē apandu. ²⁶Ame'e rehe har Angi ukwa katu tī, a'erehe ihē akyje ym ha namō ihē apandu. Ame'e rehe har upa katu te ngā pandu, a'erehe upa katu te a'e ukwa, aja ihē akwa katu. ²⁷Angi! Myrandu katu ke Tupā je'eha pandu ame'e ta mupinim. Ame'e rehe nde erejurujar katu my? Nde erejurujar katu, aja ihē akwa — aja Páu pandu.

²⁸Páu pe Angi pandu:

—Mā! Pahar Jesu rehe ihē ke nde eremujurujar katu ta tipe — aja ipe.

²⁹Páu pandu ipe:

—Pahar nahā my? Yman atu rahā nahā my? Ihē aja Jesu rehe nde erejurujar katu rahā, katu tiki. A'eramō ihē je'eha rehe hendu ame'e ta upa katu te jurujar katu rahā, katu tī. Aja Tupā namō ihē apandu pandu. Kuja ihē ke amō pukwar, aja amō ta ke pukwar. Ame'e ke jō ihē aputar ym — aja Páu pandu.

³⁰Pe, upa Páu pandu rahā, Angi pu'am. Mbereni pu'am tī. Amō kapitā pu'am tī. Upa katu te amō ta pu'am tī. ³¹Soroka pe uhem oho rahā, ame'e ta pandu pandu a'eta jupe:

—Ma'e jaxer ame'e ke Páu ma'e ym. A'e ke sonda jukwa rahā, katu ym. Kyndaha pe kynda rahā, katu ym tī — aja a'eta jupe.

³²Pe, Set pe Angi pandu:

—“Ihē rehe har Sesa ukwa ta” aja Páu pandu ym rahā, a'e ke jande japoir ta tipe — aja pandu.

Hom ok ta koty Páu oho

27 ¹Pe, Hom ok ta pe Páu ke kapitā mondo ta aja a'e panduha. Hom ok ta Itar wyy rehe ihī. (Hom ok ta pe Sesa riki Páu rehe har ukwa ta. Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.) Jarusu keruhū pe mondo ta. Ko

ihē aho inamō tī. Ihē Ruk. Sonda tama'e kapitā pe Páu ke amō raho. Kapitā rer Jur. Homa awa tama'e kapitā keruhūma'e miasu ke sonda ta. Ame'e kapitā ke Jur. Amō heta kyndaha pe oho ame'e ta ke Jur raho tī. ² Jande namō Arita oho tī. Tesaron ok ta pe har a'e. Masendo ywy pe Tesaron ok ta ihī. Pe, jarusu keruhū pe jande johu japor jaho. Ame'e jarusu keruhū riki Atami ok ta pe har ke. Asia ywy rymy'y rupi ame'e jarusu keruhū oho tate. Y rymy'y rupi heta ok ta ihī. Ame'e rupi oho tate. ³ Pe, jande jaho. Ame'e ku'e rahā, Sinō ok ta pe jahyk jaho. Páu rehe Jur usak katu, a'erehe jarusu keruhū ngi Páu uhem katu. Ehe katu ame'e ta rehe a'e usak oho. Pe, Páu pe ame'e ta ma'e ke me'e katu. (Upa rahā, jarusu keruhū pe Páu jywy'r tī.) ⁴ A'engi jarusu keruhū pe jaho tī. Jarusu keruhū rehe ywytu juwapi hū uwyr, a'erehe ypa'ū jywa katu kotyhar rupi jaha jaho. (Ame'e rupi ywytu jupeju katu ym.) Ypa'ū rer Xi. ⁵ Y rupi jaha jaho. Siri ywy rake rupi jaho. Pansi ywy rake rupi jasa jaho tī. Pe, Mi ok ta pe jahyk jaho. Risi ywy pe Mi ok ta ihī. ⁶ A'ep amō jarusu keruhū ke sonda tama'e kapitā mahem. Ame'e jarusu keruhū Arexandiri ok ta pe har ke. Itar ywy pe ame'e oho ta. A'erehe ame'e pe jande ke kapitā mondo. Pe, jande jaho tī.

⁷ Heta wera rahā, wewe katu jande jaho jaxo. Pe, weweha rupi Sini ok ta rake jande jahyk jaho. Ywytu juwapi hū ehe, a'erehe warahy jurukwā koty marā ka ym ohoha, iapyr kotyhar rupi. A'erehe amō ypa'ū rake rupi jande jaho. Ypa'ū rer Kere. (Ame'e rupi ywytu jupeju katu ym.) ⁸ Samo ywy rake rupi jande jaho. Y rymy'y rupi wewe katu jande jaho. Pe, weweha rupi jarusurupa pe jahyk jaho. Jarusurupa rer: "Jarusurupa katu te." Ame'e ngi Rasēi ok ta kotete ihī.

⁹ A'ep heta te hū jaker. Pe, ma'e weraha asa oho. Ymanihar aja ngā py'a ke Tupā juhyk, aja jundēu awa ta ukwa ukwa ixo. Arahā jundēu awa ta ma'e ke u'uha hijar. Ame'e weraha asa oho. Apo y rupi oho rahā, katu ym. Māte hū te'e riki ywytu ke. A'erehe kuja Páu pandu:

¹⁰ —Sa'e ta! Pehendu katurahā! Sengi jaho rahā, katu ym, aja ihē akwa. Jarusu keruhū ke ywytu keruhū mujaxer ta. Jarusu keruhū pe ma'e raho ame'e ke kanim ta tī. Jande ke aja ta tī. Jamanō ta tī — aja Páu pandu.

¹¹ Anī. Páu je'ēha rehe sonda tama'e kapitā hendu ym. Jarusu keruhū jar je'ēha rehe a'e hendu katu. Jarusu keruhū rahoha ta je'ēha rehe hendu katu tī. Ame'e ta oho rahā, katu tiki, aja ukwaha. ¹² Aman ndy'ar rahā, ame'e jarusurupa pe pyta rahā, katu ym. Māte hū te'e ywytu ke. A'erehe upa tate sawa'e ta pandu: "Jahorahā" aja. Seni ok ta pe uhyk rahā, katu tiki, aja ukwaha. Kere ypa'ū rehe Seni ok ta ihī. Ame'e riki jarusurupa katu te me'e ke. Ywytu keruhū jupeju ym ehe. A'ep aman ndy'ar rahā, pyta ta tipe.

Y ramūi pyter pe aman keruhū uhyk uwyr

¹³ Pe, warahy jurukwā koty ngi ywytu jupeju katu ym. Iapyr koty ngi jupeju katu ym. A'erehe oho rahā, katu tiki, aja sawa'e ta ukwaha. Pe, jarusu keruhū mupytaha ke y ngi sawa'e ta jo'ok. Pe, jande jaho. Kere ypa'ū rake rupi jande jasa jaho. Y rymy'y te rupi jaho. ¹⁴ Jaho we rahā, jande rehe ywytu keruhū uhyk. Māte hū te'e ywytu ke. Ame'e pe sawa'e ta her mo'i: "Nonde" aja ipe. Ame'e ngi sawa'e ta kyje te hū. ¹⁵ Kere ypa'ū ngi jupeju uwyr. Jarusu keruhū rehe junupā uwyr. Tumaha koty marā ka ym ohoha. A'erehe jarusu keruhū

ke jande jamuruwak. Ywytu keruhū namō jarusu keruhū oho. ¹⁶ Amō ypa'ū ra'yr rake rupi jande jasa jaho rahā, ywytu pyrātā ym jupeju. Ypa'ū ra'yr rer Kāu. Arahā y ngi amō jarusu ke jande jamuhem. Ame'e rehe jande japaraky hū. ¹⁷ Jarusu ke hyk'yi raho ame'e ke y ngi jande jamuhem. Ame'e ke jarusu keruhū 'ar pe mou katu. Pe, jarusu keruhū ku'a rupi pukwar katu. Tupaham hajyk ame'e pe pukwar katu. Rim ywy rymy'y rupi ywy ku'i heta ihī. Ame'e rehe jarusu keruhū jutukwa ta my. Aja ngā ukwaha, a'erehe kyje ingi. A'erehe pan keruhū ke mujy. Pe, jarusu keruhū ke ywytu keruhū te'e raho. ¹⁸ Ame'e ku'e rahā, māte hū te'e jupeju te hū rī. Aman pihun tī. A'erehe ma'e ngā raho ame'e ke y pe ngā ombor indo. (Aja jarusu keruhū ke muwewi.) ¹⁹ Ame'e ku'e rahā, jarusu keruhū pe har ke y pe jande jambor indo. Jande po pe jambor. (Aja jarusu keruhū ke muwewi tī.) ²⁰ Heta wera rahā, warahy rehe jande jasak ym. Jahy rata ta rehe jasak ym tī. Ywytu keruhū jupeju we hū. Aman ukyr hū tī. A'erehe jande ke upa ta y jukwa ta nahā my, aja jakwaha.

²¹ Heta ukwer rahā, ma'e ke ngā u'u ym. Pe, ngā pyter pe Páu pu'am. Pandu ngā pe:

—Sa'e ta! Kwehe we ihē je'ēha rehe pehendū rahā, Kere ypa'ū ngi jajur ym ta tipe. Upa ma'e ke kanim ym ta tipe tī. ²² Apo pehē pe ihē apandu. Pehē py'a ke pemātā. Manō ym te ta awa apo. Jarusu keruhū jō kanim ta oho. ²³ Tupā kotyhar ke ihē. Ihē py'a ihē amoi moi katu ehe tī. Pytun rahā, ihē rehe Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr. Tupā muwyr ame'e ke ihē rehe uhyk uwyr. ²⁴ Pe, ihē pe a'e pandu: “Páu! Ekyje ym! Homa awa tama'e kapitā keruhū ruwak koty nde erepu'am ta ereho. ('Sesa' aja her. Ame'e ruwa koty nde erepu'am ta ereho.) Nde rehe Tupā usak katu, a'erehe upa jarusu keruhū pe ne namō oho ame'e ta manō ym ta” aja ihē pe pandu. ²⁵ Sa'e ta! A'erehe pehē py'a ke pemātā! Tupā manga katu ame'e ke ihē akwa katu. Ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu, aja uhyk katu ta. ²⁶ Amō ypa'ū rehe jande ke ywytu keruhū muhyk ta raho — aja Páu pandu.

²⁷ Pe, awa py tumeme jaker. Y ramūi rupi jande jaho rī. Y ramūi rer Mendi-teha. Jande ke ywytu keruhū raho rī. Pytun pyter tate rahā, ywy rehe jahyk tate, aja jarusu keruhū rahoha ta ukwa. ²⁸ A'erehe y pe typyha mangaha ke ame'e ta ombor. Manga rahā, 36 met aja ukwa. Jande jaho we rahā, a'eta manga tī. Typa we oho ixo, aja ukwa. Kuja, 27 met aja mangaha. ²⁹ Ita rehe jarusu keruhū jutukwa ta. Ame'e ngi ngā kyje. A'erehe y pe tumeme jarusu keruhū mupytaha ke a'eta mujy mondo. Jarusu keruhū tangwa ngi mujy mondo. Pe, weraha ke ngā harō ixo. Kyje ixo tī. ³⁰ Pe, jarusu ra'yr ke jarusu keruhū rahoha ta mujy mondo. Kuja ame'e ta te'e pandu:

—Jarusu keruhū āpui rehe amō mupytaha ke jande japukwar ta — aja te'e pandu.

A'eta uhem tar katu oho ingi. (A'eta jō ma'e ypa'ū pe oho tar katu. Jarusu keruhū ke hijar tar katu oho.) A'erehe te'e pandu. ³¹ Pe, sonda tama'e kapitā pe Páu pandu. Sonda ta pe pandu tī. Kuja pandu:

—Jarusu keruhū pe peme'e rahoha ta pyta ym rahā, marā ka ym jande johu jahemiha — aja Páu pandu.

³² A'erehe jarusu ra'yr ham ke sonda ta mondok. Pe, jarusu ra'yr ke jeje te'e y raho.

³³ Wera tate rahā, Páu pandu:

—Pehē mi'u ke pe'u. Awa py tumeme jande jaker rahā, peharō pexo. Arahā pehē mi'u ke pe'u ym te. ³⁴A'erehe pehē pe ihē apandu. Pe'u apo. Aja rahā, y pe pejupetē peho rahā, pehē pyrātā katu ta. Pemanōha ngi pekyje ym. Manō ym ta awa apo 'y — aja Páu pandu.

³⁵Upa pandu rahā, mbeju ke Páu pyhyk. Hetaha ta pyter pe Páu pu'am. Tupā pe a'e pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande pe jande mi'u ke nde eremuwyr katu — aja Tupā pe.

³⁶Pe, mbeju ke a'e mopok. Pe, u'u u'am. Ame'ē ke rehe ngā usak rahā, upa katu te hury katu. Upa katu te u'u tī. ³⁷Jarusu keruhū pe heta ngā ixo. Kuja, 276 hetaha ta. ³⁸Uhyk ngā u'u rahā, jarusu keruhū ke a'eta muwewi tī. A'erehe y pe ahūi aja me'ē ke a'eta omombor indo. Jarusu keruhū pe raho, ame'ē ke a'eta.

Jarusu keruhū upen

³⁹Wera rahā, ka'a my'y ke jarusu keruhū rahoha ta ukwa ym. “Ma'e ywy my?” Ngā ukwa ym. Pe, y rymy'y xanduha ngā usak. A'ep ywy ku'i heta. Ame'ē pe jarusu keruhū ke a'eta mujan ta mondo, aja ukwa. ⁴⁰Uhyk ta nahā my? Manga ta. A'erehe jarusu keruhū mupytaha ham ke mondok. Y pe hijar oho. Jarusu keruhū mujereha ke jirar tī. Pe, pan keruhū ke mupu'am. Jarusu keruhū āpūi koty ihī ame'ē ke mupu'am. Aja rahā, iāpūi koty ywytu mupeju ta raho. Pe, y rymy'y koty jande jaho. ⁴¹Pe, mokōi y rumaha ihī ame'ē rehe jahyk jaho. A'ep ywy ku'i rehe jarusu keruhū jutukwa. Iāpūi ke mupyta katu. Tangwa anī. Tangwa ke rehe y kotok keruhū nupā hū. Mupen mupen ixo.

⁴²Y rymy'y rehe kyndaha pe oho ame'ē ta jupetē uhyk rahā, ujan ta oho ingi, aja sonda ta ukwaha. A'erehe upa katu te jukwa ta, aja sonda ta pandu pandu a'eta jupe. ⁴³Anī. Páu ke sonda tama'e kapitā jukwa tar ym. A'erehe sonda ta jukwa ta ame'ē ke a'e muputu'u a'eta ngi. Pe, kuja a'e pandu:

—Upa katu te pejupetē katu ame'ē ta y pe pepor py. Y rymy'y rehe pejupetē pehyk peho. ⁴⁴A'engi pejupetēha ke pekwa ym ame'ē ta peho. Myrape ke rehe pepyhyk pyhyk peho. Aja peho. Jarusu keruhū upen ame'ē ke rehe pepyhyk tī. Aja peho tī — aja kapitā pandu.

Aja upa katu te y rymy'y rehe jande jahyk jaho. Manō ym te awa. Y jukwa ym awa.

Máu ypa'ū rehe jande jaxo

28 ¹Upa y ngi jande jahem rahā, Máu ypa'ū rehe jande jaxo, aja jakwa. ²Jande rehe a'ep pe har ta hury katu. Pe, aman ukyr ukyr we rī. Rysā riki. A'erehe tata ke a'ep pe har ta hapy. Jande pe pandu:

—Pejumaku pejur rī — aja a'ep pe har ta pandu.

³Myra kurer ke Páu kakwar. Ame'ē ke tata pe a'e moī rahā, ame'ē ngi mbói uhem. (Haku, a'erehe uhem.) Pe, Páu po ke su'u. Jixiko u'am ehe. ⁴Ame'ē ke a'ep pe har ta usak rahā, pandu pandu a'eta jupe:

—Peme'ē riki amō ke jukwa ame'ē ke te'e nahā my. Y pe manō ym. Apo a'e ke Tupā mahy nahā my, a'erehe manō ta — aja a'ep pe har ta ukwaha naī.

⁵Anī. Ipo ke Páu mukatak. Pe, tata pe mbói u'ar. Ahy ym ipe. Ipo ke punga ta nahā my, aja a'ep pe har ta ukwaha. ⁶Pahar manō ta nahā my, aja ukwaha

tī. I'i ngā harō u'am. Anī. Ahy ym te ipe. A'erehe amō koty a'ep pe har ta ukwa.

—A'e riki Tupā — aja a'ep pe har ta ukwaha a'eta jupe.

⁷Ame'e ypa'ū rehe kapitā ixo. Her Pu. Ima'e kupixa kotete ihī. Jande pe a'e pandu:

—Ihē rok pe pepyta katu — aja jande pe.

Pe, mahapyr jaker rahā, a'ep jande jaxo. Upa jande pe ma'e ke a'e me'e me'e hū. ⁸Pu pāi riki myrape 'ar pe te'e tūi. Haku katu te oup. Ka'a hū tī. Ipuxi huwy hū tī. Kapy pe Páu ixe oho ixoty. Tupā namō a'e pandu. Pe, iākā rehe ipo ke Páu mujar. Aja mukatu. ⁹Ame'e ke ypa'ū pe har ta ukwa rahā, upa katu te ahy ixo ame'e ta ke Páu rehe mujy'ar werur. Upa katu te Páu mukatu. ¹⁰Jande pe ame'e ta ma'e ke werur werur hū. Ngā mi'u ke werur hū. A'engi jarusu keruhū pe jande jaho rahā, jande pe nixói ma'e ke, ame'e ke upa katu te jande pe werur tī.

Hom ok ta pe jande jahyk jaho

¹¹Ame'e ypa'ū rehe mahapyr jahy jande jamukanim. Pe, amō jarusu keruhū pe jande japor jaho. Ame'e riki Arexandiri ok ta pe har ke. Kuja her ke ijar mupinim ipe: “Nio” aja. Aman ndy'ar rahā, ame'e ypa'ū rehe ame'e pyta rī. Ame'e pe jande jaho. ¹²A'engi Siraku ok ta pe jande jahyk jaho. A'ep mahapyr jande jaker. ¹³A'engi jande jaho tī. Jarusu keruhū pe jaho. Y rymy'y rupi jande jaho. Pe, Heji ok ta pe jahyk jaho. Ame'e ku'e rahā, warahy jurukwā koty ngi ywytu jupeju peju uī tī. Iapyr koty ngi jupeju peju uī tī. Pe, mokōi jaker rahā, Posuori ok ta pe jahyk jaho. A'ep jarusu keruhū ngi jande jahem jaho. ¹⁴A'ep Jesu kotyhar ta rehe jasak. Jande pe ame'e ta pandu:

—Awa po wajar mokōi pytun rahā, jande namō pepyta rī — aja.

A'erehe japyta rī. A'engi Hom ok ta keruhū pe jawata jahyk jaho. ¹⁵A'ep Jesu kotyhar ta ixo. Jande jahyk tate, aja ame'e ta hendu rahā, pe rupi jande rehe usak uwyr. Amō ta Pasa Api ok ta pe uhyk uwyr. A'ep jande rehe harō u'am tī. Amō ta Teréi Wen ok ta pe uhyk uwyr. A'ep jande rehe harō ixo tī. Upa ame'e ta rehe Páu usak rahā, hury katu. Tupā pe Páu pandu:

—Ne jō riki katu te me'e ke — aja Páu.

Hom ok ta keruhū pe Páu ixo

¹⁶Hom ok ta pe jande jahyk rahā, Páu pe sonda tama'e kapitā pandu:

—Ok pe nde jeje epyta katu — aja ipe.

Pe, petei jō sonda usak ehe.

¹⁷Mahapyr ukwer rahā, jundéu awa tama'e kapitā ta ke Páu mujy'ar. Ame'e ta jy'ar uwyr rahā, Páu pandu:

—Sa'e ta! Jundéu awa ta rehe katu ym ame'e ke ihē ama'e ym. Jande ramūi ta ukwa: “Ame'e ke katu ym” aja ihē apandu ym tī. Jerusarē ok ta pe ihē axo rahā, kyndaha pe ihē ke amō ta kynda raho. Pe, homa awa ta koty ihē ke amō ta kynda raho. ¹⁸Ihē rehe har jundéu awa ta je'e je'e hū. Anī. Ihē rehe har ma'e aka'u te'eha ama'ema'eha mahem ym ngā. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, ame'e ke sonda ta jukwa ta. Aja ihē pe nixói te. A'erehe ihē ke homa awa ta poir tar katu. ¹⁹Anī. Ame'e ke jundéu awa ta putar ym. A'erehe kuja ihē apandu: “Sesa riki ihē rehe har ukwa ta” aja ihē apandu. (Sesa riki homa awa

tama'e kapitā keruhū.) Pesarahā! Jundéu awa ta pe ihē je'ēha nixói. ²⁰ A'erehe pehē ke ihē amujy'ar. Ko pehē rehe ihē asak a'am. Pehē namō ihē apandu a'am. Manō ame'ē ta kwera katu ta, aja jundéu awa ta ukwa. Ame'ē ke rehe ihē ajurujar katu tī, a'erehe ita tupaham pe ihē ke amō pukwar — aja Páu pandu.

²¹ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—Jande pe paper pinim ke jundéi ywy pe har ta mondo ym. Nde rehe har ame'ē ta mupinim ym. A'engi myrandu ke amō ta werur ym tī. Jaxer nde rehe har amō ta pandu ym tī. ²² Kuja jō jahendu. Amō amō ta renda rupi Jesu kotyhar ta rehe har ngā je'ē je'ē hū. A'erehe Jesu rehe nde erejuru jar katu, ame'ē rehe har jahendu tar katu — aja Páu pe kapitā ta pandu.

²³ Pe, weraha ke Páu namō a'eta manga. Ame'ē weraha uhyk rahā, Páu ixo ame'ē pe heta jy'ar uwyr ehe. Pe, Tupā rehe har ngā pe pandu pandu.

—Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jundéu awa ta harō hū ame'ē ke a'e. Pe, ixoty amō ipy'a muruwak rahā, Tupā kotyhar aja ixo. "Ihēma'e ke a'e" aja Tupā pandu ta — aja Páu pandu pandu hū.

Mu'e mu'e hū tī. Moise mupinim ame'ē ke ngi Jesu rehe har ngā pe a'e mujekwa tipe. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, ame'ē ngi Jesu rehe har mujekwa tipe tī. Aja pytuniwe pandu pandu. Aja te'e pytun oho. ²⁴ Páu je'ēha ke amō amō ta pyhyk katu. Jurujar katu ehe. Amō ta anī. Amō amō ta jurujar ym ehe. ²⁵ Anī. Juja ym ngā je'ēha ke. Páu ke a'eta hijar Tate rahā, kuja Páu pandu ngā pe:

—Isai riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Tupā'a je'ēha rupi jande ramūi ta pe mujekwa. Ame'ē riki jete har te ke. ²⁶ Isai pe Tupā'a mujekwa: "Jundéu awa ta pe epandu eho" aja. Pe, Tupā je'ēha ke kuja Isai pandu oho:

"Jundéu awa ta! Pehendu hendu tipe. Anī. Pekwa ym ta.

Pesak pesak tipe. Anī. Ame'ē ke pekwa ym ta tī.

²⁷ Pejuru jar tar ym ehe.

Pehendu tar ym, a'erehe ipo pe pehē pyakwar ke pekynda, ame'ēja saka.

Pesak tar ym, a'erehe pehē reha ke pejupyk, ame'ēja saka. Pekwa tar ym.

Tupā koty pehē py'a ke pemuruwak ym pemondo. A'erehe pehē rehe

Tupā ipy'a jywyr ym" aja Isai pandu pandu.

²⁸ —Apo pekwa katurahā! Amō awa ta pe Tupā je'ēha ke japandu ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe japandu ta. Awa ta ke Tupā muhā katu ta, aja japandu ta. Ame'ē ta hendu katu ta — aja Páu pandu.

²⁹ [Upa Páu pandu rahā, jundéu awa ta uhem oho ingi. A'eta je'ē hātā tā te hū ngā jupe.]

³⁰ Mokōi warahy 'ar rahā, hok ixoha rehe Páu muhepy. Ijar pe tamatarer ke a'e me'ē. Hok muhepyha ke. Páu rehe heta ngā usak uwyr. Upa katu te ame'ē ta rehe Páu hury katu. ³¹ Pe, kuja Páu pandu:

—Tupā koty pehē py'a ke pemuruwak rahā, Tupā pandu ta: "Ihēma'e ke pehē" — aja.

Jesu Kirisutu rehe har mu'e mu'e katu tī. Páu pandu rahā, kyje ym ngā ngi. Pandu ym ngā:

—Epandu ym Tupā rehe har. Epandu ym Kirisutu rehe har — aja Páu pe pandu ym te ngā.

(A'erehe Jesu rehe har Páu pandu pandu hū ngā pe. Mu'e mu'e hū tī.)

Upa.

Hom ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Páu kome'ë paper ke mupinim. Hom ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta pe kome'ë paper pinim ke a'e mondo.

Kuja Páu mu'e katu. “Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahã jô: ‘Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe' aja Tupã pandu” aja Páu mu'e katu. Aja upa ngã pe Tupã pandu ta. Jundéu awa ta pe aja pandu ta. Jundéu awa aja ym ame'ë ta pe aja tĩ. Pandu ta tĩ. Jesu rehe jurujar katu rahã jô, aja Tupã pandu ta.

Hom ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo Ame'ë ta pe paper pinim ke Páu mondo

1 ¹Ihë Páu. Hom ok ta pe har ta pe ihë amupinim aĩ. Jesu Kirisutuma'e parakyha ke ihë. Ihë pe Tupã pandu:

—Ihë kotyhar aja nde ke ihë aputar. Jesu mondo ame'ë ke nde tĩ. Myrandu katu ke epandu eho. Jesu Kirisutu rehe har, ame'ë myrandu katu ke epandu eho — aja Tupã pandu.

²Yman ame'ë myrandu katu rehe har Tupã pandu: “Ihë amujekwa ta” aja. Ame'ë ke ima'e je'ëha pandu ame'ë ta pe mujekwa. Ame'ë ke a'eta pandu pandu. Tupã je'ëha rehe ame'ë myrandu katu ihĩ. Je'ëha katu te ame'ë ke rehe ihĩ. ³Ame'ë myrandu katu rehe Ta'yr rehe har ihĩ tĩ. A'e riki Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te a'e. Ndawi rainô ke a'e, a'erehe awa te'e a'e tĩ. Ndawi kapitã keruhũ a'e. ⁴Kirisutu Tupã a'e tĩ, aja mujekwa. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe. Manôha ngi Ta'yr ke Tupã mukwera katu muhem. Pyrâtã te ha namô mukwera katu muhem. A'erehe Tupã pandu: “Ihë ra'yr ke nde” aja. A'erehe Tupã ra'yr a'e. ⁵A'e riki ihë rehe katu usak. A'erehe ihë pe a'e pandu: “Nde ke ihë amondo ta” aja. A'erehe Kirisutuma'e parakyha ke ihë ama'ema'e. A'erehe myrandu katu ke upa awa ta pe ihë apandu pandu. Aja rahã, ame'ë ta ngi har amô amô jurujar katu ehe. Hendu katu ehe tĩ. ⁶Pehë pe tĩ. Pejuru jar katu ehe tĩ. Tupã pandu: “Jesu Kirisutu kotyhar ta aja pexo, aja ihë aputar” aja riki Tupã pandu.

⁷Ko pehë pe paper pinim ihë amupinim aĩ. Hom ok ta pe har ta ke pehë. Pehë rehe Tupã ipy'a katu ame'ë ta ke pehë. A'e pandu: “Ihë kotyhar ta aja pexo, aja ihë aputar” aja riki Tupã.

Mã peja pehë rehe Tupã, jande pái keruhũ ipy'a katu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te aja tĩ. Ipy'a katu tĩ. Mã peja pehë py'a ke a'eta muhury katu tĩ.

Ko pehē rehe har ihē apandu py

⁸“Hom ok ta pe har ta Jesu Kirisutu rehe jurujar katu” aja amō amō ywy pe har ta hendu riki. A'erehe Tupā pe ihē apandu: “Mā! Ihē rury katu. Ne jō riki katu te me'e ke” aja. ⁹Ta'yr rehe har ihē apandu pandu ngā pe. Aja Tupā pe ihē aparaky te hū. Pe, kuja ihē apandu. Pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu katu. Jete riki. Pehē rehe har apandu pandu Tupā namō. Ame'e ke Tupā ukwa katu tī. ¹⁰Kuja inamō ihē apandu:

—Jande pái keruhū! Hom ok ta pe har ta koty ihē aho ym we rī. Apo nde ereputar rahā, a'eta koty ihē ke emondo katu. Nde ereputar rahā, katu tiki — aja Tupā namō ihē apandu pandu.

Pehē rehe har aja te'eha apandu pandu inamō. ¹¹(A'erehe pehē rehe ihē asak tar katu te riki.) Pe, pehē namō ihē axo rahā, pehē ke ihē amu'e ta. Aja rahā, ma'e katu ame'e ke pehē pe Tupā'a me'e me'e ta. Aja ihē aputar katu. Aja rahā, pehē py'a ke ihē amātā ta. ¹²Mā! Kuja riki. Myja me'e Kirisutu rehe ihē ajurujar katu. Ame'e namō pehē py'a ke ihē riki amātā ta. Pe, myja me'e Kirisutu rehe pehē pejurujar katu. Ame'e namō ihē py'a ke pehē riki pemātā katu ta tī. Upa katu te jande py'a ke jamātā katu ta jande juehe.

¹³Ihē mu ta! Kuja pekwa pekwa pexo. Amō amō we rahā, kuja ihē ajupandu ihē jupe: “Hom ok ta pe har ta rehe ihē asak ta aho apo 'y” aja. Anī. Amō amō we rahā, ma'e ke uhyk, a'erehe marā ka ym ihē ahoha. Jundéu awa aja ym ame'e ta pe myrandu katu ihē apandu pandu. Pe, ame'e ta Kirisutu rehe jurujar katu. Aja amō we Hom ok ta pe har ta Kirisutu rehe jurujar katu, aja ihē aputar katu tī. (A'erehe pehē koty ihē aho tar katu tī.) ¹⁴“Myrandu katu epandu eho” aja Tupā pandu ihē pe. A'erehe upa katu te awa ta pe ihē apandu ta me'e te'e. Aja upa amō amō ok ta pe har ta pe ihē apandu ta me'e te'e tī. Upa ka'a pe har ta pe aja tī. Apandu ta me'e te'e tī. Paper rehe jumu'e, ame'e ta pe aja tī. Apandu ta me'e te'e tī. Paper rehe jumu'e ym, ame'e ta pe aja tī. Apandu ta me'e te'e tī. ¹⁵A'erehe pehē pe myrandu katu ke ihē apandu tar katu te hū. Pehē riki Hom ok ta pe har ta ke pehē.

Tupāma'e pyrātāha ke

¹⁶Myrandu katu riki jete har te ke aja ihē akwa katu. Tupāma'e pyrātāha ke mujekwa, a'erehe jete har te ke aja akwa katu. Kuja. Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, a'e ke Tupā muhā katu. Ima'e pyrātāha namō muhā katu. Aja jundéu awa ta ke a'e muhā py. A'engi jundéu awa aja ym ame'e ta ke muhā katu tī. A'erehe myrandu katu riki jete har te ke aja ihē akwa katu. ¹⁷Kuja riki myrandu katu mujekwa. Myja rahā Tupā pandu katu my: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Ame'e ke kuja rahā, a'e pandu katu. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu. Ame'e ta pe jō Tupā pandu katu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Tupā je'eha rehe kuja panduha ihī tī: “Amō jurujar katu ehe, a'erehe Tupā pandu: ‘Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe’ aja riki. Ame'e riki uhā te hū aja ixo ta” aja panduha ihī.

Awa ta riki jaxer

¹⁸Ywa ngi ima'e parahyha ke Tupā mujekwa. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'e-ma'e, ame'e ta rehe a'e parahy. A'erehe ngā ke mupyrara ta. Jete har te ke

mukanim. A'erehe amō ta jete har te ke ukwa ym tī. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa ym.) Ame'e jete har te ke mukanim ame'e ta rehe parahy a'e tī. A'erehe mupyrara ta ngā ke tī.

¹⁹Tupā pete'e ixo, aja ukwa katu awa. Ame'e ke Tupā mujekwa ngā pe tipe. Ame'e ke ngā putar ym, a'erehe ngā ke Tupā mupyrara ta tī.

²⁰Tupā rehe usak ym awa. A'e mujā ame'e ke rehe usak katu awa. A'erehe a'e riki Tupā te, aja ukwa tipe. Kome'e ywy keruhū a'e mujā, a'erehe aja te'eha a'e pyrātā te, aja ngā ukwa. A'erehe a'e riki Tupā te, aja ukwa tipe tī. A'erehe: "Tupā rehe har jande jakwa ym" aja marā ka ym amō panduha.

²¹Tupā pete'e ixo aja ngā ukwa tipe. Pandu ym riki: "Ne jō riki Tupā te. Ne jō riki katu te me'e ke" aja. Anī. Pandu ym. A'erehe ma'e ke ipy'a pe a'eta ukwa ukwa ixo rahā, ka'u te'e aja saka ixo. Iākā janam rāi, a'erehe jete har te ke ukwa ym. Aja rahā, Tupā rehe har ukwa ym. ²²"Jande jakwa katu te ame'e ta ke jande" aja a'eta jupe nāi. Anī. Ka'u te'e aja a'eta ixo.

²³Tupā riki uhā te hū ame'e ke a'e. Ipy'a ke ngā moī moī ym ehe. Anī riki. Ma'eā rehe ipy'a ke moī moī katu. Myra ke te'e mujā. Itatawa ke te'e mujā tī. Itatuwyr ke te'e mujā tī. Ame'e riki tupā aja ame'e ta ukwaha jupe nāi. Sawa'eā ke mujā. Kūjāā ke mujā tī. Uhā te hū ym ame'e ke mujā. Ma'ewyraā ke mujā tī. So'oā ke mujā tī. Ipxi'a rehe wata, ame'eā ke mujā tī. Ame'e ta riki tupā ta aja ukwaha jupe nāi tī. Upa ame'e ta rehe ipy'a ke ngā moī moī riki. Katu ym aja. A'erehe ywa ngi ima'e parahyha ke Tupā mujekwa.

²⁴Aja ngā ma'ema'eha ke. A'erehe ame'e ta ke Tupā hijar. Tupā pandu: "Mā peja ixo. Aputar ym ame'e ta ke" aja riki. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'e-ma'e tar katu. Ma'e ke a'eta ma'ema'e ngā juehe. Ame'e rehe amō usak rahā, huxī hū. Tupā pandu: "Mā peja ixo. Aputar ym ame'e ta ke" aja riki. ²⁵Jete har te Tupā rehe har a'eta ukwa tipe. Ame'e ke a'eta putar ym. Anī. Te'e ame'e ke a'eta putar katu. Tupā mujā ame'e ke rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu. Tupā riki mujāha ke a'e. Ipy'a ke ngā moī moī ym ehe.

Jande anī. Mā peja Tupā pe jō japandu katu: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja. Aja te'eha mā peja japandu. A'e tī. Amen.

²⁶Tupā te rehe ipy'a ke ngā moī moī ym. A'erehe ame'e ta ke Tupā hijar. Tupā pandu: "Mā peja ixo" aja. A'erehe ngā putar ame'e ke a'eta ma'ema'e. Huxī ame'e ke ma'ema'e. Pe, ixawa'e ta ke kūjā ta hijar. Pe, kūjā ta pame te'e ka'u te'e ngā juehe. ²⁷Sawa'e ta aja tī. Hakehar ta ke a'eta hijar tī. Pe, sawa'e ta pame te'e ka'u te'e ngā juehe. A'eta ma'ema'e ngā juehe. Huxī ame'e ke ma'ema'e ngā juehe. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe Tupāma'e pyraraha ke a'eta pyhyk.

²⁸Tupā rehe har jete har te a'eta ukwa, ame'e rehe har a'eta pandu: "Jande japutar ym" aja. A'erehe ame'e ta ke Tupā hijar. Tupā pandu: "Mā peja ixo" aja. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke jō ipy'a pe ngā ukwa ukwa ixo. A'erehe ma'e ke a'eta ma'ema'e ym rahā, katu, aja ukwa tipe. Anī. Ame'e ke a'eta ma'ema'e. Katu ym tiki. Marā ka ym putu'uha ingi. ²⁹Ame'e ta upa ma'e katu ym ame'e ke ma'ema'e. Ma'e ka'u te'eha ke aja tī. Ma'ema'e tī. Kyty'ym tī. Amō ta ke mujaxer tar katu tī. Amō rehe jyty'ym hū tī. Ianam ta ke jukwa tī. Ianam ta namō jumai mai ixo tī. A'eta muka'u te'e ngā juehe. Amō ta ke mahy tar katu tī. Te'eha rupi amō ta rehe har katu ym pandu tī. ³⁰Amō ta rehe juru ai tī. Tupā ke putar ym te tī. Parahy war tī. Sawa'e te jupe tī. Kūjā te jupe tī.

“Ihē jō katu te” aja pandu jupe tī. “Myja me’ē katu ym ame’ē ke ihē ama’ema’e ta my” aja ukwa ukwa ixo jō tī. Katu ym aja. Ipái ta rehe hendu ym tī. Imāi ta rehe hendu ym tī. ³¹Ka’u te’e aja ixo tī. A’eta pandu ame’ē ke ma’ema’e ym tī. Amō ta rehe pyrara usak ym tī. Amō ta rehe ipy’a ym tī. ³²Tupā pandu ame’ē ke a’eta ukwa katu tipe. Kuja panduha ke: “Ma’e ka’u te’eha ke ma’ema’e ame’ē ta manō ta” aja. Ame’ē ke ukwa katu tipe. Anī. Tapijar te’e we aja ma’e ka’u te’eha ke a’eta ma’ema’e we rī. Amō we tī. Amō ta riki ma’e ka’u te’eha ke ma’ema’e rahā: “Katu pema’ema’eha” aja riki pandu. (Hury katu ehe.) Katu ym aja.

Tupā mupyrara ta

2 ¹Pesarahā! Amō ta rehe har kuja pepandu my: “Ma’e peka’u te’eha ke pema’ema’e. Katu ym aja” aja riki. Mā! Pehē atu aja tī! “Katu ym” aja pepandu. Pe, ame’ē ta aja juja katu te peka’u te’eha ke pema’ema’e tī. Aja rahā, pehē juehe har pepandu: “Katu ym jande” aja saka tī. ²Ma’e ka’u te’eha ke ma’ema’e ame’ē ta ke Tupā mupyrara ta. Aja rahā, katu aja jakwa katu. ³Mā! Pehē aja tī. “Ma’e ka’u te’eha ke ame’ē ta ma’ema’e. Katu ym aja” aja pepandu. Ame’ē ta aja juja katu te peka’u te’eha ke pema’ema’e tī. Aja rahā, Tupā mupyrara ngi pehem ym te ta tī.

⁴Mā kuja pepandu my: “Tupā katu te. Pahar ngā ke a’e mupyrara ym. Ngā jaxer rahā, i’i a’e harō we tipe. Anī. Tupā ma’ema’eha japutar ym” aja pepandu my. Mā! Kuja pekwa katu riki. I’i a’e harō rahā, ixoty pehē py’a pemuruwak ta my. A’erehe pehē rehe pyrara usak katu rī. Aja pekwa katu riki. ⁵Anī. Pehē py’a pemuruwak tar ym. Hātā ywy ke jumen pyrū, ame’ēja saka pexo tī. Jumen aja pehendu tar ym tī. Pehē py’a pemuruwak tar ym ixoty. A’erehe ngā ‘ar koty te we pehē ke Tupā mupyrara ta. Jete har te ngā ke Tupā mupyrara ta. Ame’ē angaha ke rehe uhyk rahā, pehē ke mupyrara ta. Arahā Tupā parahy ta. Ma’e ka’u te’eha ke ngā ma’ema’e, a’erehe a’e parahy ta ngā rehe. ⁶Ma’e ke amō pame katu te ma’ema’e, aja Tupā me’ē me’ē ta ipe. Juja katu te me’ē me’ē ta ipe.

⁷Amō ta tapijar te’e we katu ame’ē ke ma’ema’e. Kirisutu katuha aja a’eta ke Tupā muruwak ta, ame’ē rehe ame’ē ta harō ixo tī. “Pehē katu” aja Tupā pandu ame’ē ke a’eta putar katu tī. Uhāha angaha rehe harō ixo tī. Ame’ē ta ke Tupā muhā katu ta.

⁸Amō ta anī. Kyty’ym ame’ē ta ke a’eta. Katu ame’ē ke ma’ema’e ame’ē ta ke a’eta putar ym tī. Pe, ma’e katu ym ame’ē ke a’eta ma’ema’e tar katu. Ame’ē ta rehe Tupā parahy ta. Pe, mupyrara ta tī. ⁹Upa katu te ma’e ka’u te’eha ke ma’ema’e ame’ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ahy hū ta. Aja jundéu awa ta ke a’e mupyrara ta. Ame’ē ta jō ym. Jundéu awa aja ym ame’ē ta ke a’e mupyrara ta tī.

¹⁰Upa katu te ma’e katu ame’ē ke ma’ema’e, ame’ē ta ke Ta’yr katuha aja Tupā muruwak ta tī. Katu te ixo, aja muruwak ta. Ame’ē ta pe a’e pandu ta tī: “Pehē katu” aja. Ame’ē ta py’a ke a’e muhury katu ta tī. Aja jundéu awa ta pe Tupā ma’ema’e ta. Ame’ē ta jō ym. Jundéu awa aja ym ame’ē ta pe a’e ma’ema’e ta tī. ¹¹Upa awa ta rehe Tupā juja katu te usak. Johu ta. Pe, ame’ē ta rehe har jete har rupi pandu pandu ta. “Pehē katu” aja ta.

¹²Moise je’ēha namō jundéu awa ta ixo. Pe, ma’e ka’u te’eha ke ame’ē ta ma’ema’e rahā, Tupā pandu: “Moise je’ēha ke pekwa tipe. Pehendu ym ehe.

A'erehe pehē ke ihē amupyrara ta” aja. Moise je'ēha rehe hendu ym, a'erehe Tupā mupyrara ta.

Jundéu awa aja ym ame'ē ta anī. Moise je'ēha namō ixo ym. Ukwa ym. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ta ma'ema'e rahā: “Moise je'ēha ke pekwa” aja Tupā pandu ym. Kuja a'eta ukwa katu. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e rahā: “Mā! Ihē katu ym” aja ipy'a pe ukwa katu. Ukwa katu, a'erehe Tupā mupyrara ta.

¹³Moise je'ēha rehe hendu rahā jō: “Nde katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu ym. Moise je'ēha mujekwa, aja amō ma'ema'e te rahā: “Nde katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu katu.

¹⁴Moise je'ēha namō jundéu awa aja ym ame'ē ta ixo ym. Ukwa ym. Pe, ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e, aja ipy'a pe ukwa katu jupe. Moise je'ēha pandu, aja ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e. Aja rahā, ame'ē riki ima'e je'ēha aja saka. Ame'ē riki Moise je'ēha pandu, ame'ēja saka jundéu awa aja ym ame'ē ta pe. ¹⁵Pe, Moise je'ēha pandu ame'ē ke ipy'a pe ihī katu, aja mujekwa. Amō rahā, a'eta pandu a'eta jupe: “Katu ame'ē ke jama'e” aja. Amō rahā, pandu a'eta jupe: “Mā! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e” aja riki. Aja ipy'a pe a'eta ukwa katu riki, a'erehe Moise je'ēha pandu ame'ē ke ipy'a pe ihī katu, aja mujekwa tī. ¹⁶Aja ta riki. Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e ke ipy'a pe a'eta ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke Jesu Kirisutu riki mujekwa ta. “Nde katu.” Amō pe: “Nde katu ym” aja mujekwa ta. Ame'ē mujekwaha angaha rehe uhyk rahā, Jesu Kirisutu ke Tupā muwyr ta. Arahā, Jesu pandu pandu ta. “Nde katu.” Amō pe: “Nde katu ym” aja pandu ta. Ame'ē ke ihē amujekwa. Ihē Páu. Myrandu katu ke ihē apandu pandu rahā, ame'ē ke ihē amujekwa.

Jundéu awa ta rehe har Moise je'ēha mujekwa

¹⁷Jundéu awa ta! Myja me'ē ta pehē my? Apandu ta. Pehē pepandu: “Jundéu awa ta ke jande” aja. “Moise je'ēha namō jaxo, a'erehe jande pe jō Tupā pandu: ‘Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe’ ” aja pepandu pehē jupe. “Jande jō riki Tupā rehe har jakwa katu” aja pepandu pehē jupe naī tī.

¹⁸Myja pema'ema'eha ke Tupā putar my, ame'ē ke pekwa katu tipe. (Anī. Pehendu ym ehe.) Myja katu ame'ē ke amō ma'ema'e my, ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa katu. Ame'ē ke pekwa katu tipe tī. (Anī. Pehendu ym ehe tī.)

¹⁹Pepandu: “Jande jō riki jakwa katu ame'ē ta ke jande. A'erehe amō ta ke jamu'e katu. Ame'ē ta riki eha ym te ame'ē ta aja saka. Pytun rupi wata ame'ē ta aja saka. Ukwa ym ame'ē ta” aja pepandu naī.

²⁰“Ukwa ym ame'ē ta ke jande jō jamu'e katu” aja pepandu naī. (Jundéu awa ta ke pehē.) “Ka'u te'e ame'ē ta ke jande jō jamu'e katu” aja pepandu naī tī. “Moise je'ēha namō jande jaxo, a'erehe upa katu te jande jakwa katu te. Pe, japandu ame'ē ke riki jete har te ke. Aja jakwa katu” aja riki pepandu naī. (Jundéu awa ta ke pehē.)

²¹Mā! Moise je'ēha ke amō ta pe pemu'e. Aja rahā, ma'erehe pemu'e, aja pema'ema'e ym my? Pehē atu pehendu ym ehe. Moise je'ēha rehe pehendu ym. Katu ym aja. Pepandu: “Amōma'e ke pemukanim ym” aja pemu'e. Pehē anī. Amōma'e ke pemukanim riki. Katu ym aja. (Aja rahā, Moise je'ēha rehe pehendu ym, aja pemujekwa katu. Jundéu awa ta ke pehē.)

²²Pepandu: “Amō kūjā rehe eka'u te'e ym” aja pemu'e. Pehē anī. Amō ta kūjā rehe peka'u te'e. Katu ym aja. (Aja rahā, Moise je'ēha rehe pehendu ym, aja pemujekwa tī.)

Ma'e'a riki tupā aja amō ta ukwaha jupe naī. “Ame'e rehe pehē py'a pemoi moī ym” aja pemu'e. Pe, ma'e'a rok pe pexe, pe, tamatarer ke amō ta matyr, ame'e ke pemukanim riki. Katu ym aja. (Aja rahā, Moise je'ēha rehe pehendū ym, aja pemujekwa katu tī.)

²³ “Jandēu riki Moise je'ēha namō jaxo, a'erehe katu te ame'e ta ke jandē” aja pepandu. Ame'e Moise je'ēha rehe pehendū ym, a'erehe amō ta pandu: “Tupā japutar ym” aja amō ta pandu. ²⁴ Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Jundēu awa ta! Pehē pema'eha riki jaxer, a'erehe Tupā rehe jundēu awa aja ym me'e ta juru ai” aja riki panduha ihī.

²⁵ Jundēu awa ta ke pehē. Pehē rehe ihī ame'e pīrer ke pejupā. (Aja rahā, jundēu awa ta te ke pehē. Tupā usak katu pehē rehe, aja pekwaha.) Pe, Moise je'ēha rehe pehendū katu rahā, pehē pīrer ke jupā, ame'e katu tiki. Tupā kotyhar ta ke aja pemujekwa ngā pe. Moise je'ēha rehe pehendū ym rahā, mā pehē pīrer ke pejupā ym te, mā peja te'e pexo. Katu ym aja. Tupā kotyhar ta aja ym, aja pexo.

²⁶ Jundēu awa aja ym ame'e ta ipīrer ke a'eta jupā ym. Pe, Moise je'ēha rehe a'eta hendu katu rahā, kuja Tupā ukwa ta. Ipīrer ke jupā, ame'eja saka ixo, aja Tupā pe. ²⁷ Jundēu awa aja ym ame'e ta rehe ihī ame'e pīrer ke jupā ym tipe. Pe, a'eta Moise je'ēha rehe hendu katu rahā, kuja mujekwa. “Jundēu awa ta! Pehē katu ym. Moise je'ēha rehe pehendū ym. Moise je'ēha namō pexo tipe. Ame'e panduha paper rehe ihī tipe. Pehē pīrer pejupā tipe. Anī. Pehendū ym ehe. Katu ym pehē” aja jundēu awa ta pe pandu. Moise je'ēha rehe jundēu awa aja ym ame'e ta hendu katu, aja ixo, a'erehe aja mujekwa. ²⁸ Amō riki jundēu awa ke, aja amō ta ukwaha. Anī. Aja te'eha aja ym. Ipīrer ke jundēu awa jupā, a'erehe jundēu awa ta te ke a'eta, aja ukwaha. Anī. Aja te'eha aja ym.

²⁹ Kuja riki jundēu awa te. Amō py'a ke Tupā juhyk, ame'e riki jundēu awa te. (Aja rahā, ame'e riki Tupā kotyhar te ke a'e.) Ame'e ke Tupā'a ma'eha ke. Ipy'a rehe jundēu awa te, aja saka. Pe, ipy'a juhyk ame'e pe: “Nde katu ame'e ke nde” aja Tupā pandu. Aja pandu ym awa. Tupā jō pandu katu. Moise je'ēha rehe hendu katu rahā, ipy'a ke juhyk ym. A'erehe: “Nde katu ame'e ke nde” aja Tupā pandu ym.

3 ¹ (Jundēu awa aja ym ame'e ta riki jundēu awa aja juja katu te saka rahā, kuja amō pandu my.) “Jundēu awa aja ym ame'e ta 'ar koty te we jundēu awa ta katuha my? Ipīrer ke jupā rahā, i'ar koty te we katuha my?” aja pandu my. ² A'e tī. Katu tiki. Kuja riki. Jundēu awa ta pe Tupā pandu: “Ihē je'ēha ke pehē pe ihē amondo” aja. Aja rahā, Tupā je'ēha namō jundēu awa ta ixo. (A'erehe jundēu awa aja ym ame'e ta 'ar koty te we katuha.) ³ Pe, ame'e je'ēha rehe amō ta hendu ym rahā, ame'e ta pe ma'e Tupā pandu katu, aja a'e ma'e ym ta my tī? ⁴ Anī. Aja ym. Tupā pandu katu, ame'e ke a'e ma'ema'e katu te. Jete har te ke a'e ma'ema'e. Sawa'e te'e pandu. Tupā anī. Jete har te ke a'e ma'ema'e katu te. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Tupā! Nde erepandu rahā, jete har te ke nde erepandu, aja nde eremujekwa. Ngā panduha ruwa koty oho rahā: ‘Tupā jete har te ke ma'ema'e’ aja mujekwa ta me'e te'e” aja panduha ihī.

⁵ (Pe, amō ta panduha ihē amujekwa ta.) Kuja pandu my: “Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahā, kuja jamujekwa. (Tupā ipy'a jywyr ta jandē rehe.) A'erehe

Tupā riki katu te, aja jamujekwa. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'e ta ke mupyrara ta, a'erehe a'e katu te, aja jamujekwa. Pe, a'e katu te, aja jamujekwa rahā, ma'erehe jande ke a'e mupyrara ta my? Katu ym jakwaha" aja pandu. (Aja amō ta pandu naī.) ⁶ Anī. Kuja ihē pe. Katu ame'e ke jō Tupā ma'ema'e. Aja ym rahā, awa ta rehe har a'e ukwa ym ta tipe. Katu my? Katu ym my? Ame'e rehe har ukwa ym ta tipe.

⁷ Pe, amō ta pandu naī. "Ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e rahā, (ihē rehe Tupā ipy'a jywyr ta,) a'erehe Tupā katuha ke i'ar koty te we amujekwa" aja amō ukwaha naī. "Aja Tupā katuha amujekwa rahā, ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e rahā: 'Nde katu ym' aja ihē rehe har pandu ym ta me'e te'e" aja amō ta pandu naī. ⁸ A'erehe amō ta pandu naī: "Mā peja ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e jaho. (Tupā ipy'a jywyr ta jande rehe.) A'erehe Tupā riki katu te, aja jamujekwa ta" aja riki amō ta pandu naī. Mā! Aja ihē riki apandu, aja amō ta pandu naī. (Anī. Aja ihē apandu ym.) Ihē Páu. Aja ihē rehe har juru ai ngā. Katu ym aja. Ame'e ta ke Tupā mupyrara ta.

Katu ame'e ke ma'ema'e ym te awa

⁹ Jundéu awa ta ke jande. Jundéu awa aja ym ame'e ta 'ar koty te we jande-ma'e katuha my? Anī. Aja ym. Juja katu te riki. A'eta aja jundéu awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tī. Marā ka ym hijariha. Aja ihē amujekwa ramō.

¹⁰ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Katu ame'e ke amō ma'ema'e, aja ma'ema'e ame'e ke nixói te, aja Tupā ukwa katu.

¹¹ Jete har te ke ukwa, ame'e ke nixói te tī.

Tupā rehe har ukwa tar katu, ame'e ke nixói te tī.

¹² Tupā ke ihē aputar ym' aja upa ngā ixo tī.

Upa riki ka'u te'eha ma'ema'e aja ngā ixo tī.

Katu ame'e ke ma'ema'e, aja ma'ema'e ame'e ke nixói te.

¹³ A'eta te'e pandu, aja amō ta pe a'eta mujekwa tī.

Te'e je'ē hū tī.

A'eta juru ai. Ame'e riki mbói ahy ame'e su'u amō ke aja saka. Mujaxer amō ta ke.

¹⁴ A'eta pandu rahā, amō ta rehe har katu ym te ame'e ke a'eta pandu hū.

¹⁵ Amō ta ke a'eta mahy tī. Jukwa tī.

¹⁶ Amō amō rok pe a'eta ohoho. Ame'e pe har ta ke a'eta mujaxer. Pe, aja pyrara ixo aja a'eta hijar ngā ke.

¹⁷ Amō ta jumaiha ke muputu'u, ame'e ke a'eta ukwa ym te tī.

¹⁸ Tupā rehe ipy'a ke moī moī, ame'e ke a'eta jum'u'e ym te tī" aja riki Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

¹⁹ Apo kuja jakwa katu. Moise je'ēha rehe hendu katu ta me'e te'e, aja amō ta ukwaha. Aja rahā, upa katu te Moise je'ēha mujekwa, ame'e rehe hendu katu ta me'e te'e. (Pyta we ym te ta henduha.) Aja rahā: "Ma'e ihē aka'u te'eha ke ama'e ym" aja pandu ta. (Anī. Aja upa katu te Moise je'ēha rehe hendu katu te ame'e ke nixói te.) Aja rahā, upa katu te kome'e ywy keruhū pe har ta pandu ta: "Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Katu ym jande" aja. Aja rahā, upa katu te ame'e ta ke Tupā mupyrara ta. ²⁰ A'erehe kuja my? Moise je'ēha mujekwa, aja amō ma'ema'e. A'erehe Tupā pandu my: "Nde katu te. Ma'e nde

ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja pandu my? Anĩ. Aja Tupã pandu ym. Kuja riki Moise je'eha mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e. Pe, Moise je'eha rehe usak rahā, pandu: "Mā! Ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e" aja ukwa katu. Aja Moise je'eha mujekwa.

Myja me'ē amō riki katu aja Tupã mu'am my

²¹ Myja me'ē amō pe Tupã pandu: "Nde katu te nde. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Ame'ē ke a'e mujekwa katu ngā pe apo 'y. Moise je'eha rehe amō hendu katu rahā, aja Tupã pandu ym te. Aja Moise je'eha mujekwa. Aja Tupã je'eha pandu ame'ē ta mujekwa tĩ. ²² Kuja Tupã pe amō katu te. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupã pandu katu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Upa katu te jurujar katu ame'ē ta pe aja Tupã pandu katu. Upa katu te awa ta juja katu te riki. Jundéu awa ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ē ta aja tĩ. Kuja riki juja katu te. ²³ Upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe Tupã koty oho ym te ta awa. Hake katu te hũ, ame'ē pe oho ym te ta awa. ²⁴ Anĩ. Awa ta rehe Tupã ipy'a katu te hũ. A'erehe Jesu Kirisutu manōha rupi Tupã pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Manōha rupi amō ke Jesu muhā katu.

²⁵ Jesu Kirisutu ke Tupã muwyr. Pe, Jesu manō. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta rehe ipy'a ke Tupã mujwyr. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu, ame'ē ta rehe ipy'a ke mujwyr. Aja rahā, a'e pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja mujekwa. Yman Tupã harō hũ. (Ixoty ngā ipy'a ke ngā muruwak ta my, ame'ē rehe harō hũ ixo.) Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e ame'ē ke rehe a'e usak ym, ame'ēja saka a'e ixo. (Aja rahā, harái aja ixo.)

²⁶ Apo anĩ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke a'e mupyrara ta me'ē te'e. A'erehe Jesu ke a'e muwyr. Ngā ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy uwyr. A'erehe awa ta namō Tupã jumukatu, aja mujekwa. Aja rahā, Tupã riki katu te, aja mujekwa. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pe a'e pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja.

²⁷ Moise je'eha rehe amō hendu katu rahā, a'e ke mukatu ym. A'erehe: "Katu te ame'ē ke ihē" aja marā ka ym a'e panduha. Nixói panduha. Ma'erehe my? Moise je'eha rehe amō hendu katu rahā: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupã pandu ym. Anĩ. Aja ym. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahā jō, Tupã pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja.

²⁸ Apo jande jakwa katu. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahā jō, Tupã pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Moise je'eha mujekwa, aja ma'ema'e ame'ē ta pe: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja Tupã pandu ym te ta. ²⁹ Myja me'ē Tupã my? Tupã rehe jundéu awa ta jō ipy'a moĩ moĩ my? Jundéu awa aja ym ame'ē ta moĩ moĩ my tĩ? Jete riki. Tupã rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta ipy'a moĩ moĩ katu tĩ. ³⁰ Tupã riki peteihar a'e. Jesu Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar katu rahā, Tupã pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. Jundéu awa aja ym ame'ē ta aja tĩ. Jurujar katu ehe

rahā, Tupā pandu tī: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja tī. (Awa ta pe juja katu te Tupā pandu.) ³¹ Pe, jande jajurujar katu ehe rahā, Moise je'ēha mujekwa, aja jama'ema'e ym te ta apo my? Anī. Aja ym. Kirisutu rehe jande jajurujar katu, a'erehe i'ar koty te we Moise je'ēha katu, aja jakwa katu. Moise je'ēha ke jahijar ym ta.

Jurujar katuha ke Amarā mujekwa

4 ¹ Apo Amarā jurujar katuha rehe har ihē apandu ta. A'e riki jundéu awa ta ramūi ke a'e. Myja Amarā ixo my? Kuja. ² Ma'e ke Amarā ma'ema'e, a'erehe Tupā pandu ipe my: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja my? Anī. Aja ym. Aja Tupā pandu ta tipe rahā: “Katu te ame'ē ke ihē” aja Amarā pandu ta tipe tī. Anī. Aja Tupā pe marā ka ym Amarā panduha. ³ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu. A'erehe Tupā pandu ipe: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja riki panduha ihī.

⁴ Amō pe amō paraky rahā, ame'ē pe ijar muhepy. Tamatarer me'ē ipe. Te'e me'ē, aja ym riki. Paraky katu, a'erehe tamatarer ke parakyha pyhyk katu. ⁵ Aja Tupā ma'e my? Anī. A'e pandu ame'ē ke rehe amō jurujar katu. Ame'ē jō. (Paraky ym, ame'ēja saka.) A'erehe Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja riki. Jurujar katuha ke Tupā ukwa katu, a'erehe a'e pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē pe Tupā riki pandu katu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja.

⁶ Aja yman Ndawi pandu tī. Hury katu ame'ē rehe har pandu. Ma'e ke Ndawi ma'ema'e, a'erehe: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu my? Anī. Aja ym Tupā pandu. Ipy'a ke Tupā juhyk, a'erehe: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu. Ame'ē riki hury katu me'ē ke a'e. ⁷ Kuja Ndawi pandu: “Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e. Pe, Tupā ipy'a jywyr ehe. Ame'ē riki hury katu ame'ē ke a'e.

Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e, ame'ēma'e py'a ke Tupā juhyk. A'erehe ame'ē riki hury katu ame'ē ke a'e tī.

⁸ Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e. Ame'ē ke jandema'e sawa'e te upa harái. A'erehe ame'ē riki hury katu ame'ē ke a'e tī” aja riki Ndawi pandu.

⁹ “Hury katu ame'ē ta ke” aja Ndawi pandu. Ame'ē ta riki jundéu awa ta ke jō my? Ame'ē ta ehe ihī ame'ē pির ke jupā ame'ē ta ke. Anī. Ame'ē ta jō ym. Ipirer ke jupā ym ame'ē ta hury katu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Ipy'a ke Tupā mujywyr katu a'eta rehe tī, a'erehe hury katu a'eta tī. Tupā je'ēha rehe panduha ihī, ame'ē ke japandu ramō. Kuja. Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja ipe, aja riki panduha ihī.

¹⁰ Myja rahā aja Tupā pandu my? Ehe ihī ame'ē ipirer ke Amarā jupā ym rahā we, aja Tupā pandu my? Ipirer upa jupā rahā, pandu my? Pesarahā! Ipirer ke jupā ym rahā we, Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Upa jupā rahā, anī. Jupā ym rahā, pandu katu. ¹¹ “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe”

aja Tupā upa pandu. A'engi ehe ihī ame'ē pিরer ke Amarā jupā. Ipirer jupā ym rahā we, Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu ipe. Ame'ē panduha ke Amarā mujekwa, a'erehe ipirer ke jupā. Aja rahā, Tupā pandu ame'ē ke rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupā pandu ta tī: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Upa katu te jurujar katu ame'ē ta pe aja Tupā pandu katu tī. A'erehe Amarā riki ame'ē ta ramūi aja saka riki. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ramūi aja saka. Ipirer ke jupā ym ame'ē ta ka a'eta. ¹² Jundéu awa ta ramūi ke a'e tī. Ipirer ke jupā ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē ta jō ym. Amarā aja Tupā pandu ame'ē ke rehe jurujar katu tī. A'erehe ame'ē ta ramūi aja Amarā. Aja riki Amarā jurujar katu, ipirer jupā ym rahā we riki.

Amarā pe ma'e ke Tupā manga katu

¹³ “Kome'ē ywy ke nema'e ta” aja Tupā manga katu Amarā pe. Aja hainō ta pe manga katu tī. Aja rahā, upa kome'ē ywy keruhū riki Amarā tama'e ta aja Tupā manga katu. Moise je'ēha rehe Amarā hendu katu, a'erehe: “Kome'ē ywy ke nema'e ta” aja Tupā pandu my? Anī. Aja ym. Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe Tupā pandu ipe: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. ¹⁴ Pesarahā! Tupā manga katu ame'ē ke amō ta pe katu my? Kuja Moise je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta pe katu my? Anī. Aja ym. Moise je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta pe ma'e ke me'ē ta tipe rahā, te'e Tupā rehe jurujar katu, aja saka riki. Tupā manga katu ame'ē riki jaxer aja ta tipe tī. ¹⁵ Moise je'ēha rehe amō hendu ym rahā, ame'ē ke Tupā mupyrara riki. Pe, ma'e je'ēha nixói rahā, katu tiki. Ma'e je'ēha nixói rahā, myja ym hendu katuha ehe. Nixói je'ēha. (Aja rahā, mupyrara ym ta tipe.)

¹⁶ Hendu ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara. Jurujar katu ame'ē ta anī. Ame'ē ta pe Tupā pandu katu: “Nde rehe ihē asak katu ta” aja. Aja rahā, a'e usak katu ame'ē ta jurujar katu ehe. Ame'ē ta pe Tupā manga katu ma'e ke. Aja riki upa Amarā rainō ta pe tī. Moise je'ēha rehe hendu katu me'ē ta pe jō my? Ma'e, jundéu awa ta pe jō my? Anī. Upa Amarā aja Tupā pandu ame'ē ke rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupā manga katu ma'e ke. Amarā aja Tupā pandu ame'ē ke rehe jande jajurujar katu tī. A'erehe Amarā riki jande ramūi te aja saka a'e tī. ¹⁷ Tupā je'ēha rehe panduha ihī, aja saka riki. Amarā pe Tupā pandu:

—Amō amō ywy pe har ta pandu ta nde pe: “Nde aja Tupā pandu ame'ē ke rehe jajurujar katu tī. A'erehe jande ramūi aja nde tī” — aja pandu ta.

A'e riki hamūi aja Tupā ukwa katu. Tupā riki manō ame'ē ta ke mukwera katu muhem. A'e je'ēha rupi ma'e nixói ame'ē ke muhem katu. Mujā katu. Ame'ē Tupā rehe Amarā jurujar katu. ¹⁸ “Ne rainō heta ta” aja Tupā pandu. Arahā ta'yr ym te Amarā. A'erehe marā ka ym Tupā pandu ame'ē ke rehe jurujar katuha. Anī. Tupā pandu ame'ē ke rehe tapijar te'e we Amarā jurujar katu. A'erehe amō amō ywy pe har ta pandu: “Jande ramūi aja nde tī” aja Amarā pe. Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja:

“Ne rainō jahy rata aja heta te hū ta. Marā ka ym hetaha mangaha” aja riki.

¹⁹Arahā Amarā tamūi te hū. Kuja, 100 warahy 'ar tate ame'e ke a'e. "Tamūi te hū ihē. Marā ka ym amuta'yriha apo 'y" aja a'e jupe. Hakehar, Sar aja tī. A'i te tī. Imembyr ym te a'e. Marā ka ym imembyriha. Anī. Tapijar te'e we Tupā pandu ame'e ke rehe Amarā jurujar katu. Hijar ym ame'e. ²⁰Kuja ym a'e pandu jupe: "Mā! Ihē ra'yr ym ta nahā my. Tupā pandu ame'e ke uhyk ym ta nahā my" aja ym a'e pandu. Anī. Tupā pandu ame'e ke rehe jurujar katu a'e, a'erehe pyrātā aja a'e ixo. Pe, Tupā pe a'e pandu: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja. ²¹Ima'e panduha ke Tupā ma'ema'e katu ta, aja Amarā ukwa katu te hū. ²²A'erehe Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Amarā pe. Amarā jurujar katu ehe, a'erehe aja Tupā pandu. ²³"Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupā je'eha rehe amō mupinim. Amarā katuha ke amō ta ukwa, a'erehe jō mupinim my? ²⁴Anī. Ame'e jō ym. Jande jaxo ta, a'erehe Tupā je'eha rehe panduha pehī. Jande riki Amarā aja tī. "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja Tupā pandu jande pe. Jande jajurujar katu ehe, a'erehe aja Tupā pandu. A'e riki Jesu, jandema'e sawa'e te ke manōha ngi mukwera katu muhem. ²⁵Ngā koty Jesu ke amō ta raho. Pe, Jesu ke ame'e ta jukwa. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Ame'e ke rehe Jesu muhepy, a'erehe a'e manō. Pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Aja rahā, jande pe Tupā pandu katu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja jande pe.

"Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha

Nde erema'eha ke nixói te nde pe" Aja Tupā pandu

5 ¹Jesu rehe jajurujar katu, a'erehe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja jande pe. Tupā parahyha ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te muputu'u jande ngi. A'erehe Tupā namō jande juehe katu jande jaxo. ²Ipái pe Jesu pandu: "Peme'e ta ihē rehe jurujar katu, a'erehe peme'e ta rehe esak katu" aja. A'erehe jande rehe Tupā ipy'a katu te hū. Pe, Tupā katuha aja jande jaxo ta kī tī. Ame'e rehe jaharō jaxo, a'erehe jande rury katu jaxo. ³Jande ke amō ta mupyrara rahā, jande rury katu jaxo tī. Jande ke amō ta mupyrara rahā, tapijar te'e we jande py'ahu te'e jahendu, aja jakwa. A'erehe jande rury katu jaxo. ⁴Tapijar te'e we jande py'ahu te'e jahendu rahā, jande pe Tupā pandu: "Pehē katu" aja. Aja jande pe pandu rahā, i'ar koty te we jaharō katu. Inamō jaxo ta, ame'e rehe jaharō katu. ⁵Myja ame'e ke jakwa katu my? Kuja. Jande rehe a'e ipy'a katu te hū. Ame'e ke I'ā riki jande pe mujekwa. I'ā ke jande py'a rehe Tupā muwyr. Inamō jaxo ta, aja jakwa katu. Jande py'a rehe I'ā ihī katu, a'erehe: "Mā! Inamō jaxo ta nahā my?" aja ym jakwaha. Jakwa katu te riki.

⁶Marā ka ym jande ke jajumuhā jande juehe aja jaxo rahā, Kirisutu manō. Jande riki katu ym te ame'e ta ke jande. Pe, Kirisutu manō. Angaha uhyk katu te, aja Tupā ukwa katu rahā, Kirisutu manō.

⁷Sehar amō katu ame'e ke rehe amō ipy'a tar katu rahā, ame'e henda ke pe amō manō tar katu nahā my. Anī. Nixói amō, aja akwaha. Pe, pandu my: "Ihē riki nde renda ke pe amanō ta. Aja rahā, nde eremanō ym ta" aja. Aja pandu ta nahā my. Ukwa ym awa. ⁸Tupā anī. Jande rehe a'e ipy'a katu te hū, aja a'e mujekwa katu jande pe. A'erehe jande riki ma'e jaka'u te'eha

ke jama'ema'e jaxo rahā, Kirisutu manō. ⁹ A'e manō, a'erehe jande pe Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. Aja a'e pandu, a'erehe Tupā mupyraraha ngi jande ke Kirisutu muhem katu te ta. Tupā mupyraraha uhyk ym te ta jande rehe.

¹⁰ Jaxer ai ame'ē ke jande, a'erehe Tupā ruwajan ke jande kwe. Pe, Ta'yr riki manō, a'erehe jande pe a'e pandu apo 'y: “Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē” aja. Apo Tupā rehe katu ame'ē ta ke jande. Kirisutu uhā te hū aja ixo, a'erehe jande ke a'e muhā katu ta tī, aja jakwa katu. ¹¹ Amō we tī. Tupā rehe katu ame'ē ta ke jande, aja jande ke Jesu Kirisutu mu'am. A'erehe jande rury katu jaxo. Jandema'e sawa'e te a'e.

Anā rehe har. Kirisutu rehe har tī.

¹² Ma'e ka'u te'eha ke petēi sawa'e ma'e py. Anā a'e. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e, a'erehe a'e manō. A'erehe upa katu te awa ta manō ta me'ē te'e tī. Anā ngi jumu'e, ame'ēja saka. Upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e a'erehe manō ta me'ē te'e tī. ¹³ Je'ēha ke Moise pe Tupā me'ē ym we rī. Kome'ē ywy keruhū pe har ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe manō. Ma'e je'ēha nixói rahā, amō pe amō pandu ym: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e” aja. Ame'ē ke paper rehe mapyk ym, ame'ēja saka. ¹⁴ Anī. Upa manō tī. Anā ixo rahā har ngi Moise ixo rahā, upa katu te awa ta manō. Aja rahā, upa katu te ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e aja jakwa katu. Anā aja manō tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe a'e hendu ym. A'e aja awa ta anī. Amō koty ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe upa katu te manō.

Amō riki uwyr ta. Kirisutu a'e. A'e riki Anā aja saka. (Anā ma'e ke ma'e py, a'erehe upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Kirisutu uhāha me'ē katu, ame'ē riki ma'e py, ame'ēja saka tī. A'erehe awa ta rehe Tupā ipy'a katu.) ¹⁵ A'erehe ame'ē mokōi juja ym te. Ma'e ke Tupā te'e me'ē. Ame'ē riki Anā ma'eha aja ym. Ma'e ka'u te'eha ke Anā ma'e. Ame'ē petēi sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe heta ngā manō. Ame'ē riki jete har te ke. Kuja riki. Upa ngā rehe Tupā ipy'a katu. Ame'ē riki Anā ma'eha 'ar koty te we katuha. Kuja. Petei sawa'e. Jesu Kirisutu a'e. A'e manō, a'erehe ngā ke Tupā muhā katu. Ame'ē ke Tupā te'e me'ē.

¹⁶ Pe, amō we juja ym te. Petei sawa'e, Anā a'e. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, Tupā pandu: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Katu ym nde” aja. Ma'e ke Tupā te'e me'ē. Amō koty ame'ē. Tupā pandu: “Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, ame'ē ke rehe Jesu Kirisutu muhepy. A'erehe pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. Ame'ē ke a'e te'e me'ē.

¹⁷ Petei sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe upa katu te awa ta manō ta me'ē te'e. Pe, amō sawa'e ma'e ame'ē ke i'ar koty te we katuha. Jesu Kirisutu ma'e ame'ē ke. A'erehe Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Ame'ē ke a'e te'e me'ē. Ame'ē ke upa katu te Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupā me'ē te'e. Pe, Kirisutuma'e pyrātāha namō ixo ta.

¹⁸ Pesarahā! Petei sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe upa awa ta pe Tupā pandu: “Pehē katu ym. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e” aja riki. Aja amō koty tī. Katu te ame'ē ke petēi sawa'e ma'e. Jesu Kirisutu a'e. A'erehe

Tupā pandu: “Anĩ pehẽ. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'ẽ ke rehe Kirisutu muhepy” aja. A'erehe ame'ẽ ta pe uhāha ke a'e me'ẽ.

¹⁹Tupā pandu ame'ẽ ke rehe peteĩ sawa'e hendu ym. Anā a'e. A'erehe upa awa ta riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta ke a'eta tĩ. Aja amõ koty tĩ. Tupā pandu ame'ẽ ke rehe peteĩ sawa'e hendu katu te. Jesu Kirisutu a'e. A'erehe heta ame'ẽ ta pe Tupā pandu: “Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehẽ pe” aja riki.

²⁰Pe, je'eha ke Moise pe Tupā muwyr. A'erehe ma'e riki ka'u te'eha ma'eha ke, ame'ẽ ke ngā ukwa. Ame'ẽ ke ukwa rahā, i'ar koty te we ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ymanihar 'ar koty te we ka'u te'eha ke amõ ma'ema'e rahā, mā ame'ẽ 'ar koty te we Tupā ipy'a katuha ihĩ. Awa ta rehe Tupā ipy'a katu te hũ. ²¹Aja rahā, kuja riki. Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'ema'e, a'erehe manõ ta me'ẽ te'e. Aja amõ koty tĩ. Awa ta rehe Tupā ipy'a katu te hũ, a'erehe a'e pandu: “Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehẽ pe” aja. Aja rahā, jande ke a'e muhā katu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ma'eha rupi jande ke a'e muhā katu. (Kuja a'e ma'eha. Jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy, a'erehe jande ke muhā katu a'e.)

Ixoha pyahu aja saka

6 ¹Myja me'ẽ japandu ta my? Tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'e-ma'e ta my? Aja rahā, ame'ẽ 'ar koty te we jande rehe Tupā ipy'a katu ta riki. Aja my? ²Anĩ. Katu ym te aja! Tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta me'ẽ te'e. Pesarahā! Jande riki jamanõ, ame'ẽ ta aja saka jande. Manõ te aja rahā, upa ma'e ke ma'e ym te. Upa putu'u. Aja jande tĩ. Manõ ame'ẽ ta aja saka jande jaxo. A'erehe tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym ta me'ẽ te'e. Japutu'u, ame'ẽja saka.

³Jande ke amõ mujahuk rahā, Jesu Kirisutu kotyhar ta ke jande, aja jamu-jekwa katu. Ame'ẽ ke pekwa katu. Pe, jande ke amõ mujahuk rahā, Jesu Kirisutu manõ, aja inamõ jande jamanõ tĩ, ame'ẽja saka tĩ. ⁴Jande ke amõ mujahuk rahā, y pe jande ke pypyk. Ame'ẽ riki Kirisutu aja jande ke amõ ta jytyt ym tĩ, ame'ẽja saka tĩ. Inamõ jande jamanõ, a'erehe jande ke jytyt ym tĩ, ame'ẽja saka tĩ. Y ngi jande ke muhem rahā, Kirisutu aja jande ke Tupā mukwera katu muhem tĩ, ame'ẽja saka tĩ. Pyrātā katu te ha namõ mukwera katu muhem. Aja rahā, jaxoha pyahu aja jaxo apo 'y. A'erehe tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym ta me'ẽ te'e.

⁵Kirisutu aja jande jamanõ tĩ. A'erehe inamõ jaxo. Peteĩhar aja jaxo. A'erehe amõ we tĩ. Kirisutu aja jande ke Tupā mukwera katu muhem tĩ, ame'ẽja saka tĩ. A'erehe inamõ peteĩhar aja jaxo tĩ. ⁶Pe, kuja jakwa. Myra ngā mupia ame'ẽ ke rehe Kirisutu ke amõ ta jukwa rahā, inamõ ymanihar jande jaxoha ke jukwa tĩ, ame'ẽja saka tĩ. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e tar katu, ame'ẽ japutariha ke Tupā mukwera jande ngi. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ame'ẽ ke jande jar aja saka ixo ym ta. Mondo mondo ame'ẽja saka ym ta. Aja rahā, jama'e ym ta. ⁷Amõ manõ te rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te apo 'y. A'erehe ame'ẽ riki ijar aja saka ixo ym te apo 'y. Mondo mondo aja ym ta. Poir, aja saka ixo. (Aja rahā ma'e ym ta.) ⁸Kirisutu manõ rahā, inamõ jande jamanõ tĩ, ame'ẽja saka tĩ. Aja rahā, a'e ixuwe katu, aja inamõ jande jaxo katu ta tĩ, aja jakwa katu tĩ. ⁹Manõha ngi Kirisutu ke Tupā

mukwera katu muhem. Pe, manō ym te ta tī. Manōha riki ijar aja saka ym te ta. Aja jakwa katu. ¹⁰A'erehe kuja riki. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e, ame'e rehe Kirisutu muhepy, a'erehe a'e manō. Peteihar a'e manō. Apo a'e ixuwe katu ixo. Tupā namō katu ixo, aja riki a'e ixo. ¹¹Aja mā peja pexo tī. Pehē pamanō, aja pexo. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, ame'e riki pehē jar aja saka ixo ym te ta 'y. (Aja rahā, pema'ema'e ym ta.) Anī. Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe Tupā putar ame'e ke pema'ema'e katu, aja pexo apo 'y.

¹²Tapijar te'e we ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym we rī. Ame'e riki pehē jar aja saka. Mā peja ym pexo. Aja rahā, pehē py'a rupi ma'e peka'u te'eha pema'ema'e ke pekwa pekwa pexo. Ame'e ke pema'e ym ta kŷ. ¹³Pehē pepandu ta me'e te'e pehē jupe: "Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta apo kŷ" aja. Kuja katu te: "Tupā kotyhar ta aja jande jaxo. Aja rahā, a'e pandu, aja katu ame'e ke jama'ema'e ta kŷ" aja pepandu ta me'e te'e pehē jupe. Pehē riki pamanō ame'e ta aja saka ym we pexo. Tupā mukwera katu, ame'e ta aja pexo. A'erehe Tupā pe pepandu: "Ko nema'e ke jande. Katu ame'e ke jama'e-ma'e ta kŷ" aja pepandu ipe. ¹⁴"Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu. Marā ka ym jajumuputu'uha" aja mā peja pepandu ym. Aja ym pexo. Moise je'eha pandu ame'e ke pema'e ta me'e te'e. Anī. Aja ym pexo. Pehē rehe Tupā ipy'a katu, aja pexo. A'erehe mā peja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym.

Ma'e katu ame'e ke jama'ema'e ta me'e te'e

¹⁵Myja me'e japandu ta my? Moise je'eha rehe jahendu ym apo 'y, a'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ta my? Anī. Katu ym aja. Jande rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ta my tī? Anī. Katu ym aja. ¹⁶Kuja pekwa katu. Amō pe pepandu: "Nde pe ihē te'e aparaky ta. Nde rehe jō ahendu katu ta" aja. Aja rahā, ame'e riki nema'e jar aja ixo ta. Ame'e riki kuja saka. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, ame'e riki pehēma'e jar aja saka. (Marā ka ym peputu'uha ame'e ngi. A'erehe pehē jar aja saka.) Pehendu katu ehe ame'eja saka, a'erehe pehē jar ame'eja saka. Pe, ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, pamanō ta. Amō ijar pehī tī. Tupā rehe pehendu katu rahā, pehē pe a'e pandu ta: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixōi te pehē pe" aja. A'erehe ame'e riki pehē jar aja apo 'y. (A'erehe pehendu katu ehe.)

¹⁷⁻¹⁸Yman ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Marā ka ym peputu'uha ame'e ngi. Ame'e riki pehēma'e jar aja saka. Pehendu katu ehe, ame'eja saka. Aja rahā, jetehar ke pehē pe amō ta mu'e. Ame'e rehe pehendu katu te hū. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'e riki pehēma'e jar aja ym apo 'y. Pehē ke Tupā mupoir, aja pexo. Pe, Tupāma'e ke pehē. A'e riki pehēma'e jar apo 'y. Aja rahā, katu ame'e ke pema'ema'e ta apo 'y. A'erehe kuja Tupā pe ihē apandu: "Mā! Ne jō riki katu te me'e ke" aja riki.

¹⁹Awa ta jar rehe har ihē apandu axo. Paraky te'e ame'e rehe har apandu tī. Aja rahā, pehē pekwa katu ta. Yman pepandu: "Ma'e jaka'u te'eha ke jō jama'e ta" aja. Aja rahā, ame'e riki pehēma'e jar aja saka. Pehendu katu ehe, ame'eja saka. Aja rahā, upa ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Aja apo tī. Kuja pepandu ta me'e te'e: "Katu ame'e ke jō jama'ema'e ta apo 'y. Aja rahā, Tupā kotyhar ta te aja jaxo" aja riki. Aja rahā, ame'e riki pehēma'e jar apo 'y. Pehendu katu ehe.

²⁰Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e rahā, ame'ē riki pehēma'e jar aja saka. Pehendu katu ehe, ame'ēja saka. Arahā Tupā putar ame'ē ke pema'e tar ym. Pema'e ym te. ²¹Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, ame'ē ngi pehē ruxī apo 'y. Ame'ē ke pema'ema'e rahā, ma'e riki pehēma'e muhepyha my? Kuja. Manōha ke. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, pema'ō ta. ²²Apo ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu, ame'ē ke Tupā mukanim pehē ngi. Pehē ke mupoir, ame'ēja saka. Apo Tupā rehe pehendu katu. A'e riki pehēma'e jar apo 'y. Aja rahā, ma'e riki pehēma'e muhepyha my? Kuja. Tupā putar ame'ē ke jō pema'ema'e tar katu. Aja rahā, pema'ō rahā, pehē ruhā te hū aja pexo ta inamō. (Ame'ē riki pehēma'e muhepyha ke.) ²³Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, ame'ē rehe muhepy ta, ame'ēja saka ta. Mupyraraha renda pe oho ta. Ame'ē riki muhepyha ke. Tupā anī. Uhāha ke a'e me'ē te'e. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te kotyhar te ke a'e, a'erehe uhāha ke Tupā te'e me'ē katu ipe, (Jesu rehe jurujar katu ame'ē pe.)

Jumendar aja saka

7 ¹Ihē mu ta! Sehar ta je'ēha rehe har pekwa, a'erehe apo ihē apandu ame'ē ke pekwa katu ta tī. Amō ixuwe katu rahā jō, sehar ta je'ēha rehe hendu katu ta me'ē te'e. Manō rahā, anī. Marā ka ym henduha. ²Kūjā jumendar ame'ē ke aja tī. Ixawa'e ixo rahā, inamō hakehar ixo ta me'ē te'e. Aja sehar ta je'ēha rehe panduha ihī. Pe, ixawa'e manō rahā, anī. "Ixawa'e namō ixo ta me'ē te'e" ame'ē panduha rehe hendu ym apo 'y. Je'ēha nixói. ³Pe, ixawa'e ixo rahā, amō sawa'e namō jumusarāi rahā, ka'u te'e ame'ē kūjā. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. Ixawa'e manō rahā, jumendariha upa, aja riki. Nixói, aja riki. Jeje ixo tī. A'erehe amō sawa'e ke pyhyk rahā, ka'u te'e ym. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym tī. ⁴Ihē mu ta! Pehē riki ame'ē kūjā aja saka. Moise je'ēha rehe har japandu rahā, jande jamanō, ame'ēja saka. (Ixawa'e manō, ame'ēja saka tī.) A'erehe Moise je'ēha rehe jahendu ym, ame'ēja saka tī. Kirisutu manō, a'erehe inamō jamanō, ame'ēja saka. Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem. Pe, ixotyhar ta ke jande. (Amō sawa'e ke japyhyk, ame'ēja saka. A'erehe Kirisutu rehe jō jahendu katu ta me'ē te'e.) Aja rahā, katu ame'ē ke jama'ema'e apo 'y. Aja Tupā putar ame'ē ke jama'ema'e apo 'y.

⁵Yman jande py'a rupi ma'e ke japutar, aja jaxo rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu. Ma'e riki ma'e ka'u te'e ame'ē ma'eha ke my? Ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa katu. A'erehe ame'ē ke jama'e tar katu. Pe, aja jama'e rahā, jamanō ta. ⁶Apo anī. Jande jamanō, ame'ēja saka. A'erehe Moise je'ēha rehe jahendu katu, ame'ē ngi jande ke Tupā mupoir, ame'ēja saka. (Aja rahā, ame'ē rehe jahendu ym ta apo 'y.) Yman Moise je'ēha jande ke kynda, ame'ēja saka. Ame'ē ngi jande ke mupoir, ame'ēja saka. (Aja rahā, ame'ē rehe jahendu ym ta apo 'y.) A'erehe apo Tupā putar ame'ē ke jama'ema'e katu. Ymanihar aja anī. Je'ēha ke paper rehe amō mupinim, aja jaxo ym. Anī. Apo har pyahu aja jaxo. Tupā'a mujekwa, aja jaxo. Aja Tupā putar ame'ē ke jama'ema'e katu.

Ma'e riki ma'e ka'u te'e ame'ē ma'eha ke Ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa

⁷Myja me'ē japandu ta my? Amō ta pandu: "Moise je'ēha riki katu ym" aja. Anī. Aja ym riki. Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, ame'ē ke ihē pe

Moise je'ēha mujekwa. (A'erehe Moise je'ēha katu tī.) Kuja ame'ē panduha ihī: “Amōma'e rehe nde py'a emoī ym” aja. Pe, ame'ē panduha nixói rahā, marā ka ym ma'e ihē aka'u te'eha ihē ama'eha ke akwaha. Amōma'e rehe ihē py'a amōi rahā, ame'ē riki katu ym, aja akwa ym ta tipe. ⁸Pe, ame'ē je'ēha ihē akwa riki. A'erehe ma'e ihē aka'u te'eha ama'eha ke ihē akwa katu. A'erehe i'ar koty te we amōma'e ke rehe ihē py'a amōi moī. Moise je'ēha nixói rahā, ma'e riki ma'e ihē aka'u te'eha ama'eha ke ihē akwa ym ta tipe.

⁹Moise je'ēha ke ihē akwa ym rahā, ihē katu axo aja ihē jupe. Pe, ame'ē je'ēha ke ihē akwa rahā, ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e tar katu hū.

¹⁰Ame'ē je'ēha rehe amō hendu katu te rahā, a'e ke Tupā muhā katu ta, aja a'e putar. Ihē pe anī. Ahendu ym ehe. Ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e, aja akwa katu. A'erehe ihē amanō, ame'ēja saka. Tupā namō ihē axo ym ta, aja akwa. ¹¹Pe, ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e. Ame'ē riki ihē ke muka'u te'e, ame'ēja saka. Ame'ē je'ēha mujekwa, aja ihē ama'ema'e katu ta, aja ihē akwa ihē jupe naī. Aja muka'u te'e. Anī. Kuja ame'ē je'ēha mujekwa. Ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e, a'erehe ihē amanō ta, aja mujekwa riki. Tupā namō axo ym ta, aja mujekwa.

¹²Aja rahā, Moise je'ēha riki katu te. Tupā muwyr ame'ē ke. Ame'ē je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē riki katu te tī. Myja me'ē ngā ma'ema'eha ke Tupā putar, ame'ē ke mujekwa. Ngā ke muhury katu tī. ¹³Aja rahā, katu te ame'ē ke ihē ke jukwa, ame'ēja saka my? Anī. Aja ym. Ihē riki ma'e ihē aka'u te'eha ke ama'e, a'erehe ihē amanō, ame'ēja saka. Tupā namō ihē axo ym ta, aja riki. Tupā pandu ame'ē ke katu. Pe, ame'ē ke ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, ame'ē ke mujekwa ihē pe. Aja rahā, ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, ame'ē ke ihē akwa katu te. Amō we tī. Ame'ē ma'e ka'u te'eha ma'eha riki i'ar koty te we katu ym ha, aja akwa.

Ihē py'a amō koty koty ihon ame'ēja saka riki

¹⁴Myja me'ē Tupā putar my? Ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa. A'erehe Moise je'ēha ke Tupā muwyr, aja jande jakwa katu. Pe, ihē riki awa te'e ihē. A'erehe ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e. Marā ka ym aputu'uha ingi. Ihē jar aja saka ame'ē. (A'erehe ahendu katu ehe.) ¹⁵Ma'erehe ma'e ke ihē ama'ema'e my? Ihē akwa ym riki. Pesarahā! Ihē aputar ame'ē ke ihē ama'e ym. Ihē aputar ym ame'ē ke ihē ama'e katu. ¹⁶Ihē ama'e tar ym ame'ē ke ihē ama'e rahā, ihē apandu riki: “Jete har te riki. Moise je'ēha riki katu me'ē ke” aja akwa katu. ¹⁷Pe, ihē riki ame'ē ke ama'ema'e, aja ym riki. Ihē py'a rehe ma'e ihē aka'u te'eha ke ama'e tar katu, ame'ē riki ihī. Ame'ē riki ihē ke muma'e, ame'ēja saka. (A'erehe, ihē ama'ema'e riki.) ¹⁸Katu ame'ē ke ihē ama'e, ame'ē ke ihē py'a rehe ihī ym, aja ihē akwa katu. Ihē riki awa te'e ihē. Pitu te'e ihē. Katu ame'ē ke ihē ama'e tar katu, ame'ē riki ihē py'a rehe ihī tipe. Anī. Marā ka ym ihē ama'eha. ¹⁹Katu ame'ē ke ihē ama'e tar katu tipe. Aja ym ihē ama'eha. Anī. Ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e tar ym. Ame'ē ke ihē ama'e riki. ²⁰Ihē ama'e tar ym ame'ē ke ihē ama'e rahā, ihē riki ama'e, aja ym riki. Anī. Ma'e ihē aka'u te'eha ke ama'e tar katu, ame'ē riki ihē py'a rehe ihī katu. Ame'ē riki ihē ke muma'e, ame'ēja saka. (A'erehe ihē ama'ema'e.)

²¹A'erehe kuja riki ihē ama'eha. Katu ame'ē ke ihē ama'e tar katu rahā, kuja jō ihē ama'e: “Ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e we rī” aja riki. Aja riki

ihê apanduha. ²²Je'êha ke Tupā muwyr, ame'ê rehe ihê rury katu. Ihê py'a rupi ihê rury katu. ²³Pe, ihê apandu: "Je'êha ke Tupā muwyr. Ame'ê riki katu ame'ê ke" aja akwa. Pe, amō je'êha rehe ihê ahendu katu tipe, aja ihê akwa. Juja ym ame'ê. Huwajan aja saka ame'ê. Ame'ê riki ihê ke ma'e ihê aka'u te'eha ke muma'e, ame'êja saka. (A'erehe ihê ama'ema'e.) Marā ka ym ihê aputu'uha ingi. ²⁴Mā! Ihê rury ym te ame'ê ke ihê. Awa riki ihê ke mupoir ta ingi my? (Ihê ke mupoir rahā, ma'e ihê aka'u te'eha ke ihê ama'e ym ta.) Aja rahā, mupyraraha renda pe ihê aho ym ta. Awa riki mupoir katu ta ingi my?

²⁵Pesarahā! Tupā riki. A'e pandu ta, a'erehe Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te riki ihê ke poir katu ta ingi. A'erehe Tupā pe apandu: "Ne jō riki katu te me'ê ke" aja apandu.

Aja rahā, kuja riki ihê axo. Ihê akwa katuha namō Tupā putar ame'ê ke ihê ama'e katu. Ihê py'a pe aputar ame'ê ke ihê ama'e rahā, ma'e ihê aka'u te'eha ke ihê ama'e. (Ihê rehe har ihê apandu. Aja rahā, upa ngā pe amujekwa. Ihê aja upa katu te ngā tī. Ipy'a pe putar ame'ê ke ma'e rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tī.)

Tupā'āma'e pyrātāha namō ixo

8 ¹Jesu Kirisutu kotyhar aja amō ixo rahā: "Katu ym nde. Mupyraraha renda pe eho" aja Tupā pandu ym te ta. ²Jesu Kirisutu kotyhar aja ihê axo. A'erehe Tupā'āma'e pyrātāha riki ihê py'a rehe ihī katu. A'erehe ihê axo katu te, aja ihê axo. Aja rahā, ma'e ihê aka'u te'eha ke ihê ama'e tar katu, ame'ê ke a'e riki muputu'u katu. Pe, mupyraraha renda pe aho, ame'ê rape ngi ihê ke a'e muhem tī, ame'êja saka. ³"Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Moise je'êha rehe hendu katu ame'ê ta aja ym riki. Marā ka ym mukatuha. Awa pitu te'e. Hendu ym ehe. Moise je'êha rehe hendu ym. "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Moise je'êha rehe hendu katu ame'ê ta aja ym riki. Tupā anī. Ame'ê ke a'e pandu katu. Kuja: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. A'e pandu tī: "Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ê riki katu ym" aja. A'erehe Ta'yr ke a'e muwyr. A'e uwyr rahā, awa te'e a'e uwyr tī. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e. Ame'ê awa te'e a'e tī. Pe, ma'e ka'u te'eha ke Ta'yr ma'e ym te riki. Awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy uwyr. Aja ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar katuha ke mukanim ingi. ⁴Aja riki a'e. Aja rahā, ma'e katu ame'ê ke jande jama'ema'e ta me'ê te'e, aja Moise je'êha mujekwa. Ame'ê ke jama'ema'e. Tupā'āma'e pyrātāha riki jande py'a rehe ihī, a'erehe jama'ema'e katu. Jande py'a rupi jama'ema'e tar katu my? Anī. Aja ym. Tupā'āma'e pyrātāha namō jama'ema'e katu. ⁵Amō juehe putar, aja amō ta ixo ta katu. Ame'ê ta ipy'a pe ukwa ukwa ixo, ame'ê ke jō ma'ema'e katu. Tupā'ā mujekwa rahā, amō koty. A'e mujekwa, aja amō ixo tar katu. Ame'ê ta amō kotyhar ixo. Tupā'ā putar, aja ixo katu. ⁶Ipy'a pe ma'e ukwa ukwa ixo, ame'ê ke jō amō ma'ema'e rahā, mupyraraha renda pe oho ta. Tupā namō ixo ym te ta. Tupā'ā mujekwa, ame'ê ke amō ma'ema'e rahā, uhāha namō ixo ta. Pe, ipy'a ke Tupā muhury katu. ⁷Ipy'a pe ma'e ukwa ukwa ixo ame'ê ke jō amō ma'ema'e rahā, Tupā ruwajan aja a'e ixo ta. Tupā pandu ame'ê ke rehe a'e hendu ym. Marā ka ym henduha a'e. ⁸Ipy'a pe ma'e ukwa ukwa ixo, ame'ê ke amō ma'ema'e rahā, Tupā ke marā ka ym muhuryha a'e.

⁹Pehē anī. Pehē py'a pe ma'e pekwa pekwa pexo, ame'e ke pema'e ym. Anī. Pehē py'a rehe Tupā'ā ihī katu. A'e mujekwa ame'e ke pema'ema'e katu. Tupā'ā ke Kirisutu muwyr. A'e riki pehē py'a rehe ihī ym rahā, Kirisutu kotyhar aja ym pehē. ¹⁰Pe, Kirisutu riki pehē py'a rehe ihī katu rahā, pehē ruhāha ke Tupā'ā me'e ta kī. Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. A'erehe pehē ruhāha ke I'ā me'e katu ta. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e riki. A'erehe pehē rete manō ta. Pehē'ā anī. Pehē ruhā te hū ta. ¹¹Manōha ngi Jesu Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem. Aja rahā, pehē ke a'e mukwera katu ta muhem tī. Pehē pema'ā ta ame'e ta ke pehē. I'ā riki pehē py'a rehe ihī katu, a'erehe pehē ke Tupā mukwera katu ta muhem tī.

¹²Ihē mu ta! Pesarahā! Tupā'ā mujekwa ame'e ke jama'ema'e ta me'e te'e. Jande py'a pe ma'e jakwa jakwa jaxo, ame'e ke mā peja jama'e ym jaxo. ¹³Pehē py'a pe pekwa pekwa pexo ame'e ke pema'ema'e rahā, mupyraraha renda pe peho ta. Tupā namō pexo ym te ta. Pe, Tupā'āma'e pyrātāha namō ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pemuputu'u rahā, pehē ruhā te hū, aja pexo ta.

¹⁴Tupā'ā mujekwa, ame'e ke ma'ema'e ame'e ta riki Tupā ra'yr ta. ¹⁵Pehē py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Aja rahā, Tupā ngi jande ke I'ā mukyje ym tī. (Aja rahā, Tupā ngi jakyje ym.) Kuja riki. Jande riki Tupā kotyhar ta ke jande aja I'ā mu'am. Pe, ima'e pyrātāha namō Tupā pe japandu: "Papa! Ihē pái keruhū!" aja riki. ¹⁶Tupā kotyhar ta ke jande, aja jakwa katu. Aja Tupā'ā mujekwa jande pe tī. "Jete'har te. Ta'yr ta ke pehē" aja mujekwa jande pe tī. ¹⁷Ta'yr ta ke jande. Aja rahā, ma'e katu ame'e ke Tupā mupyta ixoty, ame'e ke jandema'e wan ta. Kirisutuma'e ke ixoty Tupā mupyta tī. Ame'e ke Kirisutu namō japyhyk ta tī. Jandema'e wan ta tī. Yman Kirisutu ke ngā mupyrara. Aja jande ke ngā mupyrara tī. Aja jaxo rahā, Kirisutuma'e katuha ke inamō jandema'e wan ta tī.

Upa mukatu te ta

¹⁸Kome'e ywy keruhū pe jaxo rahā, jande japyrara jaxo. Yman rahā, ma'e katu te ame'e ke jande pe Tupā mujekwa ta. Ame'e riki jande japyraraha 'ar koty te we katuha. Marā ka ym jujaha. Katu te hū. Aja ihē akwa katu te. ¹⁹Ixotyhar ta ke Tupā mujesak ta. Ame'e rehe upa katu te a'e mujā ame'e ta harō katu te hū. ²⁰Upa Tupā mujā ame'e ke rehe har a'e pandu: "Ma'e jaxer aja uwak ta oho" aja. Jeje uwak my? Anī. Tupā putar, a'erehe a'e pandu: "Ma'e jaxer aja uwak ta oho" aja. Pe, ma'e katu ta, aja harō ixo we rī. ²¹Yman rahā, Tupā riki mukatu ta. Upa a'e mujā ame'e ke mukatu ta. Aja rahā, jaxer aja uwak ym te ta tī. Aja rahā, Tupā kotyhar ta aja katu te hū ta tī. Ame'e rehe harō katu ixo. ²²Pe, apo upa Tupā mujā ame'e ke ahy aja ixo. A'erehe jambu hū aja ixo tī. Aja jakwa. Kūjā imembyr ahy rahā, imāi jambu aja saka Tupā mujā ame'e ke. ²³Tupā mujā ame'e ke jambu aja ixo. Ame'e jō ym. Jande aja tī. Jambu aja jaxo tī. Jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Aja rahā, kuja a'e mujekwa: "Ihē ra'yr ta ke pehē" aja. A'erehe inamō jaxo ta. Ame'e rehe jaharō hū jaxo. Pe, jaharō jaxo rahā, japyrara jaxo, a'erehe jambu aja jaxo. ²⁴Jaharō hū jaxo, a'erehe jaxo katu we rī. Uhyk ta ame'e ke rehe jasad rahā: "Pehī" aja jakwa. A'erehe ame'e rehe jaharō ym we ta jaxo. Ma'e ke rehe usak rahā: "Pehī" aja ukwa, a'erehe ame'e rehe harō ym ta awa. ²⁵Ma'e ke rehe jasad ym

ame'e ke rehe jaharō rahā, jande py'ahu te'e jaharō katu jaxo. A'erehe Tupā mukatuha angaha ke rehe jande py'ahu te'e jaharō katu jaxo.

²⁶ Amō we tī. Jande pitu te'e jande. A'erehe jande py'a ke Tupā'ā mātā katu. Myja me'e Tupā namō jande japandu pandu ta my? Tupā'ā riki japandu ame'e ke Tupā pe raho katu, ame'eja saka. Jambuha aja saka riki. Ame'e jambuha ma'e ke my? Panduha nixói. Tupā'ā riki mujekwa Tupā pe. Jande rehe har Tupā namō I'ā riki pandu pandu katu. ²⁷ Ipy'a pe ma'e ke amō ukwa ukwa ixo, ame'e ke Tupā ukwa katu. I'ā riki ukwa ukwa ixo, ame'e ke a'e ukwa katu tī. Tupā namō ixotyhar ta rehe har I'ā pandu katu. Tupā putar ame'e ke I'ā pandu pandu. A'erehe I'ā ukwa ukwa ixo, ame'e ke Tupā ukwa katu a'e tī.

²⁸ Kuja jakwa katu. Ipy'a katu ehe ame'e ta pe Tupā pandu: "Ihē koty pejur. Ihēma'e ta" aja. Pe, ame'e ta rehe ma'e ke uhyk. Ma'e katu ame'e ke uhyk my? Ma'e katu ym ame'e ke uhyk my? Aja rahā: "Myja me'e ame'e ke katu aja ihē amuruwak ta my?" aja Tupā ma'ema'e ixo. Aja ipy'a katu ehe ame'e ta pe a'e ma'ema'e ixo.

²⁹ Kome'e ywy keruhū nixói rahā, awa riki ima'e wan ta my, ame'e ke Tupā ukwa katu riki. "Ame'e ta riki ihē ra'yr ta kŷ tī" aja a'e pandu. Ame'e ta riki Ta'yr mu ta aja ta kŷ. Pe, ame'e ta ngi har Ta'yr te riki je'ēha te reko. ³⁰ "Peme'e riki ihēma'e ta kŷ" aja Tupā pandu. Amō we tī. Ame'e ta pe a'e pandu tī: "Amō ta ngi har pehē ke ihē ajo'ok" aja. Amō we tī. Ame'e ta pe: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja a'e pandu tī. Amō we tī. Ame'e ta pe ima'e katuha ke a'e mujesak ta tī.

Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū

³¹ Upa ma'e katu ame'e ke Tupā ma'ema'e katu. A'erehe myja me'e japandu ta my? Kuja riki. Tupā riki jande kotyhar aja ixo. A'erehe jande ke muputu'u ame'e ta nixói. (A'erehe muputu'u ym te ta awa jande ke.) Jande kotyhar aja Tupā ixo. ³² A'erehe: "Ihē ra'yr ke ihē amondo ym ta. A'e manō ym ta" aja Tupā pandu ym. Anī. Ta'yr ke a'e muwyr. A'e pandu: "Upa ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe ihē ra'yr muhepy ta. A'erehe a'e manō ta" aja pandu. Ta'yr ke muwyr. Aja rahā, upa ma'e katu ame'e ke jande pe Tupā te'e me'e katu ta tī. Kty'y ym a'e ma'e ke. ³³ Ixotyhar ta riki Tupā jo'ok ame'e ta ke. Ame'e ta pe: "Mā! Katu ym pehē" aja pandu ym te ta awa. Tupā riki pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. ³⁴ Awa riki kuja pandu ta my? "Mā! Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Mupyaraha renda pe peho ta me'e te'e" aja. Anī. Aja pandu ym te ta awa. Aja Kirisutu pandu ym te ta. A'e riki manō. Arahā upa jandema'e jaka'u te'eha jama'eha ke rehe muhepy. A'erehe: "Katu ym pehē" aja pandu ym te ta awa. Amō we tī. Manōha ngi a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Pe, Tupā rake a'e ihī. (Aja rahā, katu te me'e ke a'e, aja mujekwa katu.) Jande rehe har inamō Kirisutu pandu pandu ixo.

³⁵ Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. Ame'e ke amō riki mukanim ta my? Anī. Mukanim ym te ta awa 'y. Ma'e katu ym ame'e ke jande rehe uhyk nahā my? Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Japyrara jande jaxo nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Jande ke amō ta mahy nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Myahy te aja jaxo nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Jandema'e ym te nahā my?

Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. “Pehē ke jajukwa ta” aja amō ta pandu nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Jande ke amō ta jukwa ta nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Upa aja rahā, jande rehe Kirisutu ipy'a katuha ke amō mukanim ym te ta. ³⁶Jande japyrarahe rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Tupā! Nde kotyhar ta ke jande. A'erehe wera rahā jande ke amō ta jukwa tar katu.

Arapuهران ke amō jukwa raho. Aja saka jande ke amō ta jukwa tar katu tī” aja panduha ihī.

³⁷Jetehar te ke! Upa aja pyraraha riki jande rehe uhyk nahā my? Marā ka ym jande ke 'y. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu, a'erehe Tupā rehe jō jande py'a jamapyk katu. ³⁸Jande rehe Tupā ipy'a katu. Ame'ē ke mukanim ym te ta awa, aja ihē akwa katu. Jande jaxo rahā, jande rehe a'e ipy'a katu. Jande jamanō rahā, aja tī. Jande rehe ipy'a katu tī. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha ta mukanim ym te ta. Amō ywa pe har ta aja tī. Mukanim ym te ta tī. Satana kotyhar ta aja tī. Mukanim ym te ta tī. Apo jande rehe a'e ipy'a katu. Yman rahā, aja ta tī. Ipy'a katu ta tī. ³⁹Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke jande, a'erehe jande rehe Tupā ipy'a katu. Ame'ē ipy'a katuha mukanim ame'ē ke nixói te. Upa ma'e ke Tupā mujā. Ame'ē ngi har ipy'a katuha mukanim ame'ē ke nixói te tī. Ywa pe ihī, ame'ē ke aja tī. Ame'ē ipy'a katuha mukanim ame'ē ke nixói te tī. Kome'ē ywy keruhū pe ihī ame'ē ke aja tī. Ipy'a katuha ke mukanim ame'ē ke nixói te tī.

Jundéu awa ta rehe har Páu pandu

9 ¹⁻²“Ihē anam ta rehe ihē pyai te hū. Jundéu awa ta ke ame'ē ta. (Upa katu te ame'ē ta Kirisutu rehe jurujar ym. A'erehe Tupā muhā ym.) A'erehe ihē apyai te hū. Ihē apyaiha putu'u ym riki” aja ihē apandu. Ihē Páu. Aja jetehar te ke ihē apandu. Kirisutu kotyhar ke ihē, a'erehe te'e apandu ym ihē. Ihē py'a rehe Tupā'ā ihī katu, a'erehe te'e apandu ym, aja ihē akwa katu. ³Upa katu te jundéu awa ta ke Tupā muhā katu, ame'ē ke aputar. Upa katu te muhā ym. A'erehe kuja ihē pe Tupā pandu ta tipe: “Nde riki ihē amai ta ame'ē ke nde. Kirisutu kotyhar aja ym nde erexo apo 'y” aja. Pe, upa katu te jundéu awa ta ke Tupā muhā katu ta tipe rahā, ame'ē panduha ihē pe katu ta tipe. ⁴Ihē anam ta riki jundéu awa rainō ta. Yman ame'ē ta pe Tupā pandu: “Ihē ra'yr ta ke pehē” aja. Pe, ima'e pyrātāha ke a'eta pe Tupā mujesak. A'eta pe pandu tī: “Ihē rehe pehendu katu rahā, pehē rehe ihē asak katu ta” aja. Pe, Moise pe je'ēha ke a'e muwyr. Myja me'ē Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu my? Ame'ē ke a'eta pe Tupā mujekwa katu. “Katu ame'ē ke pehē pe ihē ama-'ema'e ta kŷ” aja Tupā pandu katu tī. ⁵Ymanihar pehē ramūi riki Amarā. Isak aja tī. Jako aja tī. Ame'ē ta rainō ta ke jundéu awa ta. Pe, Kirisutu uwyr rahā, jundéu awa aja imāi pusu ngi a'e u'ar tī. Pesarahā! Tupā riki upa katu tema'e kapitā keruhū a'e. Mā peja jande japandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Mā peja aja te'ēha japandu. A'e tŷ. Amen.

⁶Upa katu te jundéu awa ta pe Tupā pandu my: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja my? Anī. Upa katu te ixotyhar ta aja ym. A'erehe: “Tupā pandu ame'ē ke uhyk ym” aja ihē apandu ym. ⁷Amō we tī. Upa katu te Amarā rainō ta riki Tupā

kotyhar ta aja ym ixo. Kuja jō riki. Amarā pe Tupā pandu: “Isak rainō ta jō riki ne rainō te ta ke. Ame’e ta jō riki nema’e te ta” aja ipe. ⁸Ame’e riki kuja riki. Amarā amō kūjā ke pyhyk, (Anga ke.) A’erehe Amarā ra’yr u’ar, (Isamae ke.) Ame’e rainō ta Tupā kotyhar ta ym. Amō koty riki Tupā kotyhar ke. Kuja. Tupā manga katu, aja Amarā ra’yr u’ar. (Isak ke a’e.) A’e riki Tupā kotyhar ke. Hainō ta riki Tupā kotyhar ta ke tī. ⁹Tupā manga katu ame’e panduha riki kuja: “Angaha uhyk katu rahā, ihēma’e pyrātāha ke nde pe ihē amuwyr ta. Sar, nde rakehar pe nde ra’yr ta apo kŷ. Imembyr sawa’e ke u’ar ta” aja manga katu ipe.

¹⁰Amō we tī. Upa katu te Tupā kotyhar aja ym. Pesarahā! Hembe membyr mokōi riki. Ipái petei. Hembe sawa’e Isak a’e. Jande ramūi ke a’e. ¹¹⁻¹²Hembe pe Tupā pandu: “Haikwer rupi u’ar ame’e rehe u’ar py ame’e hendu katu ta” aja. Ame’e ta u’ar ym rahā we, aja Tupā pandu. Sawa’e ra’yr ta ma’e katu ame’e ke ma’ema’e ym we rī. Katu ym ame’e ke ma’ema’e ym we tī. Ma’ema’e ym rahā we, aja Tupā pandu. Aja rahā, Tupā putar, a’erehe jō petei sawa’e pe a’e pandu: “Ihē kotyhar wan ta nde” aja petei pe pandu. (Ame’e ke Jako pe pandu.) Amō pe anī. (Esau pe anī.) A’eta ma’e ke ma’ema’e, a’erehe aja ym. Tupā putar, a’erehe jō. ¹³Kuja Tupā je’ēha rehe panduha ihī:

“Jako rehe ihē apy’a katu. Esau rehe anī. A’e ke ihē aputar ym” aja Tupā pandu.

(Esau u’ar py. Haikwer koty Jako u’ar. A’erehe upa katu te Amarā rainō ta riki Tupā kotyhar ta ke aja ym.)

¹⁴Aja rahā, myja me’e japandu ta my? “Tupā katu ym” aja japandu ta my? Anī. Aja ym ta jande. ¹⁵Pesarahā! Moise pe Tupā pandu:

“Apyrara ihē asak tar katu ame’e ta rehe apyrara ihē asak ta.

Ihē apy’a katu tar katu ame’e ta rehe ihē apy’a katu ta” aja riki.

¹⁶Aja rahā, Tupā ma’ema’eha riki sawa’e putar, a’erehe amō rehe Tupā pyrara usak my? Anī. Aja ym. Ma’e ke sawa’e ma’ema’e, a’erehe Tupā pyrara usak ehe my? Anī. Aja ym tī. Tupā jō putar, a’erehe amō rehe pyrara aja a’e usak katu. ¹⁷⁻¹⁸Amō rehe anī. Amō ke muhendu ym aja a’e riki putar rahā, aja a’e ma’ema’e. Parao aja saka. (Eji ywy pe har tama’e kapitā keruhū a’e.) Parao pe Tupā pandu, ame’e riki Tupā je’ēha rehe panduha ihī. Kuja Tupā pandu:

“Nde ke eji ywy pe har tama’e kapitā keruhū aja ihē amu’am. Pe, nde ke ihē rehe amuhendu ym, aja ihē ama’e ta. (Aja rahā, ihē rehe nde erehendu ym ta.) Aja rahā, amō ta ihēma’e pyrātāha ke ukwa katu ta tī. A’erehe nde kapitā keruhū aja ihē amu’am. Aja rahā, amō amō hekoha pe har ta aja ukwa katu ta tī. Ihē riki pyrātā te hū, aja ukwa ta” aja riki panduha ihī.

Aja rahā, Tupā putar ame’e ke rehe pyrara a’e usak. Tupā rehe hendu tar ym, ame’e ta pe: “Mā peja ixo” aja Tupā. (A’erehe Tupā jō putar ame’e ke a’e ma’ema’e katu, aja mujekwa katu.)

**Ngā rehe pyrara Tupā usak. Ma’e ka’u te’eha ke
ma’ema’e, ame’e ta rehe Tupā parahy.**

¹⁹Aja rahā, pehē ngi har amō pandu ta ihē pe my: “Katu ym aja. Tupā putar, a’erehe ngā rehe a’e pyrara usak. Aja rahā: ‘Ma’e nde ereka’u te’eha ke nde

erema'ema'e' aja Tupā pandu ym ta me'ē te'e. Tupā putariha ke mukanim ym te ta awa." Aja ihē pe amō pandu my? ²⁰ Mā! Sa'e! Aja Tupā pe je'ēha emujywyr ym exo. Pesarahā! Tujuk pander ke amō mujā rahā, mujāha pe pander pandu: "Ma'erehe ihē ke nde eremujā my?" aja pander pandu ym. ²¹ Pesarahā! Pander ke amō mujā rahā, a'e putar aja ame'ē pander ke tujuk ke te'e mujā. Tujuk jo'ok. Pe, ame'ē ke te'e mokōi pander a'e mujā. Petei pander pe wera rahā pame katu te ma'e ke mupupur. Amō pander anī. Ma'e hurryha mujā rahā jō, ame'ē pe ma'e ke mupupur. Katu te ame'ē ke ame'ē pander, a'erehe hurryha rehe jō ma'e ke mupupur.

²² Ame'ē pander mujāha aja Tupā tī. A'e ma'ema'eha riki mujāha aja tī. A'e putar, aja a'e ma'ema'e. Amō ke pander aja saka tī. Amō ta pe a'e parahyha ke a'e mujesak tar katu. Mupyrara tate ame'ē ta ke a'eta. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe ame'ē ta rehe parahy a'e. Ame'ē ta pe pyrātāha ke mujesak tar katu tī. Pahar parahy. Anī. Aja ym. I'i harō. Aja rahā, ipy'a ke muruwak ta my? A'erehe i'i a'e harō. ²³ Amō ta pe a'e katu te ha ke a'e mujesak tar katu tī. A'erehe i'i a'e harō tī. Pe, jande pe ima'e pyrātā te ha ke a'e mujesak tī. A'e pyrara usak ame'ē ta ke jande. Yman jande pe ima'e pyrātā te ha ke a'e mujekwa ta, aja a'e ukwa. Pe, mujekwa tī. ²⁴ Pe, jande riki a'e putar ame'ē ta ke jande. A'e pandu: "Ihē kotyhar ta ke pehē" aja jande pe. Ame'ē ta ngi har jundēu awa ta ke. Amō riki jundēu awa aja ym ame'ē ta ke tī. ²⁵ Yman Tupā je'ēha rehe Oséi mupinim. Kuja Tupā pandu ame'ē ke a'e mupinim. Tupā pandu:

"Ihē kotyhar aja ym ame'ē ta pe ihē apandu ta: 'Ihē kotyhar ta ke pehē apo 'y' aja.

Amō ta riki ihē apy'a ym ame'ē ta ke. Ame'ē ta pe ihē apandu ta: 'Ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē apo 'y' aja.

²⁶ Amō renda pe amō ixo rahā, ihē apandu: 'Ihē kotyhar ta ke aja ym pehē' aja.

Ame'ē renda ke pe ihē apandu ta: 'Ihē riki ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē.

Ihē ra'yr ta ke pehē apo 'y' " aja Oséi mupinim. (Aja rahā, Tupā putar ame'ē ta ke a'e jo'ok, aja mujekwa.)

²⁷ Yman jundēu awa ta rehe har Isai mupinim tī:

—Y ramūi rymy'y rehe ywy ku'i heta te hū. Aja jundēu awa ta heta te hū tipe tī. Ame'ē ta ngi har heta ym ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. ²⁸ Kome'ē ywy keruhū pe har ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē angaha ke rehe i'i a'e harō ym ta. Pahar mupyrara ta — aja Isai mupinim. (A'erehe heta ym jundēu awa ta ke Tupā muhā katu ta aja mujekwa.)

²⁹ Yman amō we Isai mupinim tī:

"Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Heta ym jundēu awa ta ke a'e mupyta ym rahā, jundēu awa ta nixói te ta tipe.

Sondo ok ta pe har ta aja jundēu awa ta nixói te ta tipe. Ngomo ok ta pe har ta aja nixói te ta tipe tī" aja Isai mupinim. (A'erehe heta ym jundēu awa ta ke Tupā muhā katu ta, aja mujekwa katu.)

Myrandu katu riki jundēu awa ta pe katu tī

³⁰ Upa aja rahā, kuja japandu katu. "Myja me'ē Tupā pe katu te aja jande jaxo my" aja jundēu awa aja ym ame'ē ta putar ym. Kekar aja ym ixo. Anī.

Jesu Kirisutu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe ame'e ta pe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja riki. ³¹Jundéu awa ta anī. Ma'e je'ēha rehe a'eta kekar. Ame'e pe: "Myja me'ē Tupā pe a'eta katu te my" aja a'eta putar tipe. Kekar tipe tī. ³²Ma'erehe mahem ym my? Jesu Kirisutu rehe jurujar ym, a'erehe mahem ym. A'eta ma'ema'eha jō riki katu, aja a'eta ukwaha naī. A'erehe Jesu Kirisutu rehe a'eta jurujar tar ym. Kirisutu riki ita aja saka. Ame'e rehe ipy tukwa. Tukwa rahā, u'ar u'ar. Ukwā ym, a'erehe u'ar u'ar, ame'ēja saka. ³³Ame'e rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu:

"Pesarahā! Siā ok ta pe ita ke ihē amoi ta.

Ame'e rehe ipy ke ngā tukwa tukwa ta. Pe, u'ar u'ar ta.

Pe, amō jurujar katu ehe rahā, pandu ta jupe: 'Mā! Katu hū' aja ta" aja Tupā pandu.

Aja panduha ihī. (Kirisutu riki ame'e ita aja saka. Heta jundéu awa ta jurujar tar ym ehe. U'ar u'ar ame'ēja saka. Aja rahā, mai, ame'ēja saka ixo. "Siā" aja pandu rahā: "Jerusarē ok ta ke" aja mujekwa.)

10 ¹Ihē mu ta! Kuja ihē aputar katu. Ihē Páu. Upa katu te jundéu awa ta ke Tupā muhā katu, aja ihē aputar katu. Ame'e rehe har Tupā namō ihē apandu pandu riki. Jundéu awa ta riki ihē anam ta. ²Tupā rehe a'eta ipy'a ke moī moī katu tipe, aja ihē apandu katu pehē pe. Anī. Ukwā ha rupi ym Tupā rehe ipy'a ke moī moī. ³Myja me'ē Tupā pandu my: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. Ame'e ke jundéu awa ta ukwā ym. A'erehe myja me'ē Tupā namō katu te my, ame'e ke ima'e ukwaha namō kekar kekar tipe. A'erehe a'eta pandu ym: "Tupā pandu ame'e ke rehe jajurujar katu ta" aja. Anī. Ima'e ukwaha namō kekar tipe. ⁴Kirisutu uwyr. A'erehe amō jurujar katu ehe rahā, upa katu te Moise je'ēha rehe hendu katu, ame'ēja saka. A'erehe Moise je'ēha ke Kirisutu mumba, ame'ēja saka riki. Aja rahā, Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja riki.

Tupā muhā katu ame'e ta ke

⁵Moise je'ēha rehe hendu katu ame'e ta myja me'ē Tupā koty katu te aja ixo ta my. Ame'e rehe har Moise mupinim. Kuja. "Je'ēha mujekwa aja amō ma'ema'e rahā, a'e ixo katu ta. Hury katu ta" aja riki. (Ame'e Moise je'ēha rehe hendu katuha hātā ma'eha. Kirisutu rehe jurujar katuha, anī. Hātā ym ma'eha.) ⁶Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Ame'e panduha riki Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja:

"Pepandu ym pehē jupe: 'Awa riki ywa pe oho ta my?' aja." (Aja rahā, awa riki Kirisutu pe pandu ta oho my: "Kome'e ywy keruhū pe ewyjj ejur" aja pandu riki.)

Upa a'e uwyr, a'erehe aja pandu ym ta me'e te'e ipe. ⁷Amō we tī.

"Pehē pepandu ym pehē jupe tī: 'Awa riki itakwar keruhū pe ixo ta oho my?' aja." (Aja rahā, awa riki Kirisutu ke mukwera katu ta muhem my, aja pandu riki.)

Tupā upa mukwera katu muhem riki, a'erehe aja pandu ym te ta me'e te'e.

⁸Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī. "Myrandu ke Tupā mujekwa, ame'e riki

pehĩ. Nde erepandu riki. Nde erekwa riki” aja panduha ihĩ. Ameẽ myrandu kuja. Tupã rehe nde erejuruja katu ta meẽ te’e. Ameẽ ke japandu pandu. ⁹Amõ ta ruwa koty nde erepandu: “Jesu riki ihẽma’e sawa’e te. Manõha ngi Jesu ke Tupã mukwera katu muhem, ameẽ rehe ihẽ ajuruja katu.” Aja nde erepandu rahã, nde ke Tupã muhã katu ta. ¹⁰Jesu rehe jande jajuruja katu rahã, Tupã pandu: “Pehẽ katu te. Ma’e peka’u te’eha pema’eha nixói te pehẽ pe” aja. Pe, ameẽ jajuruja katuha ke amõ ta ruwa koty japandu rahã, jande ke Tupã muhã katu. ¹¹Tupã je’eha rehe kuja panduha ihĩ.

“Amõ juruja katu ehe rahã, jupandu ym ta jupe: ‘Mã! Jaxer’ aja ym ta” aja panduha ihĩ. Katu ta.

¹²Tupã pe upa awa ta juja katu te riki. Jundéu awa ta. Jundéu awa aja ym ameẽ ta. Upa katu te juja katu te. Myja meẽ upa ameẽ ta ke Tupã muhã katu ta my? Ameẽ riki juja katu te. Upa awa ta pe peteihar jõ riki jandema’e sawa’e te ixo. Tupã ke a’e. Inamõ pandu pandu ameẽ ta pe katu ameẽ ke a’e te’e meẽ meẽ katu te hũ. ¹³Kuja riki Tupã je’eha rehe panduha ihĩ:

“Jandema’e sawa’e te pe amõ pandu: ‘Ihẽ ke emuhã katu’ aja. Upa aja pandu ameẽ ta ke Tupã muhã katu ta” aja panduha ihĩ.

¹⁴Aja rahã, amõ juruja ym ehe rahã: “Ihẽ ke emuhã katu” aja marã ka ym a’e panduha. Pe, myrandu ke hendu ym rahã, marã ka ym juruja katuha ehe. Pe, myrandu ke amõ pandu ym oho rahã, marã ka ym henduha. ¹⁵Pe, myrandu rahoha ke Tupã mondo ym rahã, marã ka ym myrandu ke panduha awa. Pesarahã! Myrandu rahoha ke Tupã mondo riki. Kuja Tupã je’eha rehe panduha ihĩ: “Myrandu katu ke pandu ameẽ ta uwyr ixo. Mã! Katu te ameẽ uwyrha ke” aja panduha ihĩ. ¹⁶Myrandu katu rehe upa katu te juruja katu my? Anĩ. Upa katu te aja ym. Aja riki Isai mupinim tĩ. “Sawa’e! Ihẽ apandu ameẽ ke rehe juruja ym awa” aja mupinim. ¹⁷Aja rahã, kuja riki. Kirisutu rehe har amõ pandu pandu, ameẽ riki myrandu ke. Pe, myrandu rehe amõ hendu rahã, Kirisutu rehe juruja katu.

¹⁸Myja meẽ jundéu awa ta my? Aja ihẽ apandu. Myrandu ke a’eta hendu ym my? Ameẽ jete har te my? Jete har ym. Hendu riki. Kuja myrandu rehe har Tupã je’eha rehe panduha ihĩ:

“A’eta pandu, ameẽ panduha riki komeẽ ywy keruhũ rupi amõ pandu pandu oho. Ameẽ panduha ke upa komeẽ ywy keruhũ pe har ta hendu” aja panduha ihĩ.

¹⁹Pe, ihẽ apandu tĩ. Myrandu ke jundéu awa ta hendu rahã, ukwa ym my? Anĩ. Ukwa riki. Moise riki pandu py ameẽ ke a’e. Kuja. Jundéu awa aja ym ameẽ ta rehe har Tupã pandu:

“Awa ta ym ameẽ ta ke pemeẽ ta’ aja jundéu awa ta ukwaha naĩ. Ameẽ ta rehe ihẽ riki katu asak ta. A’erehe jundéu awa ta jyty’ym ta ameẽ ta rehe.

‘Ka’u te’e ameẽ ta ke pemeẽ ta’ aja jundéu awa ta ukwaha naĩ. (Ameẽ ta pe ihẽ apandu ta: ‘Pehẽ katu te. Ma’e peka’u te’eha pema’eha nixói te pehẽ pe’ aja.) A’erehe ameẽ ta rehe jundéu awa ta parahy ta” aja Tupã pandu. Aja Moise mupinim.

(“Pemeẽ ta” aja pandu rahã: “Jundéu awa aja ym ameẽ ta ke a’eta” aja mujekwa katu.) ²⁰Isai aja tĩ. Kyje ym ha namõ Tupã pandu ameẽ ke a’e mupinim. Kuja Tupã pandu:

“Ihê rehe kekar ym ame’ê ta riki ihê ke mahem.

‘Myp ihî my?’ aja pandu ame’ê ta pe ihê juehe har amujekwa” aja Tupã pandu. Aja Isai mupinim. (Aja rahã, jundéu awa aja ym ame’ê ta jurujar katu ehe, aja mujekwa.)

²¹ Amō we jundéu awa ta rehe har Isai mupinim. Kuja. Tupã pandu:

“Wera rahã pame katu te ihê apandu: ‘Ihê koty pejywy’ aja jundéu awa ta pe.

Anî riki. Hendu ym ame’ê ta ke a’eta. ‘Tupã ke japutar ym’ aja pandu ame’ê ta ke a’eta” aja Tupã pandu. Aja Isai mupinim.

Jundéu awa ta rehe Tupã pyrara usak

11 ¹ “Jundéu awa ta ke ihê aputar ym” aja Tupã pandu my? Anî. Aja ym. Aja ihê akwa katu. Ihê ke a’e ombor ym. Ihê Páu. Jundéu awa ke ihê tî. A’erehe jundéu awa ta ke a’e ombor ym tî, aja akwa katu. Ihê jundéu awa ke tî. Amarã rainō ke ihê. Ymanihar te ihê ramûi riki Menjamî. Jundéu awa ke a’e tî. ² Jundéu awa ta ke Tupã ombor ym. Yman te jundéu awa ta nixói rî. Tupã pandu: “Ihê kotyhar wan ta” aja. Eri rehe har Tupã je’êha rehe panduha ihî tî. Ame’ê ke pekwa riki. Jundéu awa ta ke Tupã ombor ym, aja Eri panduha mujekwa tî. Jundéu awa ta rehe har Eri je’ê je’ê hû Tupã pe.

³ —Sawa’e! Ne je’êha pandu ame’ê ta ke jundéu awa ta jukwa jukwa hû. Nde rehe ipy’a ke ngã moî moî, ame’ê renda ke a’eta upa mujaxer. Ne je’êha pandu ame’ê ta ngi har ihê jō riki axo. Pe, ihê ke a’eta jukwa tar katu tî — aja Eri.

⁴ Kuja Tupã pandu ipe:

—Anî. Ne jō ym. Amō heta ihê rehe ipy’a ke moî moî ame’ê ta ixo. Kuja, 7.000 hetaha ixo. Ame’ê ta Mbáu rehe ipy’a ke moî moî ym. (Mbáu riki tupāran ke) — aja riki Eri pe Tupã pandu.

⁵ Aja jundéu awa ta ke Tupã ombor ym, aja mujekwa. Aja apo tî. Heta ym ame’ê ta rehe Tupã pyrara usak. A’erehe ame’ê ta pe Tupã pandu. “Ihê kotyhar ta ke pehê” aja. (A’erehe upa ombor ym aja mujekwa katu.) ⁶ Ma’e katu ame’ê ke a’eta ma’ema’e, a’erehe ame’ê ta pe Tupã pandu my? “Ihê kotyhar ta ke pehê.” Anî. Aja ym. Ame’ê ta rehe a’e pyrara usak, a’erehe jō aja a’e pandu. Ma’e ke a’eta ma’ema’e, a’erehe: “Ihê kotyhar ta ke pehê” aja Tupã pandu my? Aja rahã, pyrara usakiha namō: “Ihê kotyhar ta ke pehê” aja Tupã pandu ym ta tipe. Anî. A’eta ma’e ke ma’ema’e, a’erehe: “Ihê kotyhar ta ke pehê” aja Tupã pandu ym te. (Pyrara usak, a’erehe: “Ihê kotyhar ta ke pehê” aja Tupã pandu katu.)

⁷ Myja me’ê Tupã koty katu ta awa my? Myja me’ê Tupã pandu my: “Pehê katu te. Ma’e peka’u te’eha pema’eha nixói te pehê pe” aja. Ame’ê ke jundéu awa ta kekar tipe. Heta ym ame’ê ta jō mahem riki. Ame’ê ta pe jō Tupã pandu: “Ihê kotyhar ta ke pehê.” Amō hetaha ta pe anî. Ipyakwar ym ame’êja saka ixo. (A’erehe Tupã pandu, ame’ê ke rehe hendu ym.) ⁸ Tupã je’êha rehe kuja panduha ihî: “Iākā ke Tupã mujanam rāi. A’erehe a’eta ukwa ym ma’e ke. Yman aja ixo. Apo aja ixo tî. Jundéu awa ta ukwa ym tî” aja panduha ihî.

⁹ Aja Ndawi mupinim tî. Kuja:

“Awa mi’u matyriha rehe hury katu ixo, aja ukwaha naî. Mā peja ame’ê ta ke Tupã pyhyk. Pe, ame’ê ta ke mupyrara tî.

¹⁰ Mā peja a’eta reha ke emuwe. Aja rahã, usak ym ta ma’e ke, aja ixo ta. Ukwa ym ta ma’e ke.

Pe, mā peja ma'e puhýiha ke emoí xupe pe, ame'ēja saka. Aja rahā, pyrara aja ixo ta. Aja te'eha ixo ta" aja Ndawi mupinim jundéu awa ta rehe har.

¹¹ Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar ym. A'erehe ame'e ta ke Tupā ombor my? Aja te'eha ombor my? Anī. Aja ym ixo, aja ihē apandu. Jurujar ym jundéu awa ta. Ame'e riki a'etama'e ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. A'erehe jundéu awa aja ym ame'e ta pe Kirisutu rehe har amō ta pandu pandu. A'erehe ame'e ta jurujar katu ehe. Jundéu awa aja ym ame'e ta jurujar katu ehe. A'erehe ame'e ta ke Tupā muhā katu. Aja jundéu awa ta ke Tupā mujty'y'm. (Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'e ta rehe jundéu awa ta jyty'y'm.) ¹² Jurujar ym jundéu awa ta. Ame'e riki a'etama'e ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. A'erehe upa kome'e ywy keruhū pe har ta pe katu ame'e ke Tupā te'e me'e katu. Jundéu awa ta hendu ym ehe, a'erehe jundéu awa aja ym ame'e ta pe ma'e katu ame'e ke Tupā te'e me'e katu riki tī. Apo aja rahā, Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar katu rahā, i'ar koty te we ma'e katu ame'e ke Tupā te'e me'e ta. Jundéu awa aja ym ame'e ta pe Tupā te'e me'e ta.

Jundéu awa aja ym ame'e ta ke Tupā muhā katu ta

¹³ Jundéu awa aja ym me'e ta! Pehē pe ihē apandu apo. Pehē koty ihē ke Kirisutu mondo. Myrandu katu ke ihē apandu pandu, a'erehe ihē ke mondo. A'erehe ihē rury katu ihē. ¹⁴ Pehē koty ihē apandu pandu oho, a'erehe pehē rehe jundéu awa ta jyty'y'm my? Aja ihē ama'ema'e tar katu. Pehē rehe jyty'y'm aja a'eta ixo rahā, Kirisutu rehe a'eta jurujar katu ta my tī. Aja rahā, ame'e ta ke Tupā muhā katu ta tī. ¹⁵ Jundéu awa ta rehe har Tupā pandu: "Pehē ke ihē aputar ym" aja. A'erehe upa amō awa ta ke ehe katu ame'e ta aja Tupā muruwak. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke ehe katu ame'e ta aja Tupā muruwak. Aja rahā, jundéu awa ta pe: "Pehē ke ihē aputar" aja Tupā pandu rahā, mā i'ar koty te we hū jundéu awa aja ym ame'e ta pe katu te hū ta. Manōha ngi amō kwera katu uhem, aja saka ta. Katu te hū ta.

¹⁶ Mbeju ke jundéu awa ta pyhyk. Tupā rehe ipy'a ke moī moī rahā, ta'yr mi mbeju ke mopok. Pe, pandu: "Ko nema'e" aja Tupā pe. Aja rahā, ame'e ta'yr mi riki Tupāma'e, ame'ēja saka. Aja rahā, wetep Tupāma'e tī. Aja saka riki jundéu awa ta tī. Amarā riki jundéu awa jepy ke a'e, ame'ēja saka. Ta'yr mi ame'e ke, ame'ēja saka riki. Tupā kotyhar ke a'e. Aja rahā, hainō ta riki Tupā kotyhar ta ke tī. (Wetep ame'ēja saka tī. "Ta'yr mi" aja pandu rahā, upa katu te jundéu awa ta ke Tupā ombor ym, aja mujekwa katu.)

Amarā riki myra rapo aja saka tī. Hainō ta riki ame'e myra rākā aja saka. Hapo riki Tupā kotyhar rahā, upa myra rākā aja tī. Tupā kotyhar ta tī. Aja rahā, upa jundéu awa ta riki Tupā kotyhar ta tī.

¹⁷ Pe, amō ma'eywa'y riki hok rake i'āi. Pe, hākā upen riki. A'erehe ijar amō'y rākā ke mujar ehe. Te'e uhem, ame'e ma'eywa'y ngi hākā jo'ok. Ame'e ke mujar ehe. Hākā upen ame'e riki jundéu awa ta aja saka. Ame'e ta ke Tupā ombor. Pe, amō rākā ke mujar ehe. Ame'e riki pehē aja saka. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke pehē. Mujar rahā, ixotyhar ta ke pehē aja Tupā muruwak. Aja rahā, jundéu awa ta aja pehē pe katu ame'e ke Tupā te'e me'e tī. ¹⁸ Hākā upen, aja jundéu awa ta ke Tupā ombor. "Katu ym jundéu awa ta" aja mā peja ym pepandu pehē. Hākā aja jō pehē. A'erehe kuja: "Jande jō riki katu te" aja mā

peja ym pepandu. Pesarahā! Hākā riki pyrātāha ke hapo pe mondo ym. Anī. Hapo riki hākā pe pyrātāha ke mondo. Aja pehē tī. Myra rākā aja jō pehē. Jundéu awa ta riki hapo aja saka. (Aja rahā, jundéu awa ta riki jundéu awa aja ym ame'e ta pe pyrātāha mondo ixo, ame'ēja saka.)

¹⁹Pe, kuja pepandu ta my? "Sa'e! Hākā te ke amō mupen riki. Aja rahā, jundéu awa ta ke Tupā ombor riki. Pe, ame'e ta renda ke pe jande ke moī, ame'ēja saka riki" aja. ²⁰⁻²¹A'e tī. Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar ym, a'erehe a'eta ke Tupā ombor. (Hākā mupen ame'ēja saka.) Kirisutu rehe pehē pejurujuar katu, a'erehe jundéu awa ta renda ke pe pehē riki Tupā kotyhar ta ke. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke pehē. Pehē katu te pehē jupe, aja ym pexo. Pehē ke Tupā ombor ta my tī, ame'e ngi pekyje pexo. Jundéu awa ta riki hākā te, ame'ēja saka riki. Kirisutu rehe jurujar ym, a'erehe a'eta ke Tupā ombor. Pehē aja tī. Pejurujuariha ke pehijar rahā, pehē ke a'e ombor ta tī. A'erehe ame'e ngi pekyje pexo. ²²Aja rahā, myja me'e Tupā ipy'a katu ame'e ke jakwa my? Myja me'e a'e mupyrara ame'e ke jakwa my tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta ke a'e mupyrara. Pehē rehe a'e ipy'a katu. Tapijar te'e we pejurujuar katu ehe rahā, pehē rehe a'e ipy'a katu. Aja ym pexo rahā, pehē ke a'e ombor ta tī.

²³Pe, ipy'a ke jundéu awa ta muruwak, pe, Kirisutu rehe jurujar katu rahā, ixotyhar ta ke aja Tupā muruwak ta kī tī. Hākā te ke i'y te rehe mujywyr, ame'ēja saka. Aja Tupā ma'e katu. Pyrātā te hū a'e. ²⁴Jundéu awa aja ym ame'e ta ke pehē. Ka'a pe har myra rākā aja saka pehē. Ame'e rākā upen, ame'e ke ma'eywa'y katu ame'e rehe mujar. Hātā ame'e ma'eha. Aja rahā, ixotyhar ta ke aja pehē ke Tupā muruwak. Jundéu awa ta riki ma'eywa'y katu aja saka. Ma'eywa'y katu rākā upen, pe, ame'e ke ombor. Aja jundéu awa ta ke Tupā ombor. Apo henda te ke pe ame'e rākā te ke mujar tī. Ame'e hātā ym ma'eha. Aja rahā, jundéu awa ta ke ixotyhar ta aja Tupā muruwak ta tī. Ame'e hātā ym ma'eha. Kirisutu rehe a'eta jurujar katu ta, a'erehe ixotyhar ta aja Tupā muruwak ta riki. Hātā ym ame'e ma'eha.

Upa ngā rehe pyrara Tupā usak

²⁵Ihē mu ta! Yman ma'e jete'har te ke ukwa ym awa. Ame'e ke pekwa apo, aja ihē aputar. Ame'e ke pekwa rahā: "Mā! Jande jakwa katu te jande" aja ym pekwa pekwa ta pexo. Kuja riki. Jundéu awa ta pandu: "Kirisutu rehe jande jajurujuar tar ym" aja. Aja tapijar te'e we pandu ym ta. Heta hū jundéu awa aja ym ame'e ta Tupā kotyhar ta aja a'e muruwak. Ame'e hetaha a'ewan jō rahā, Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar katu ta tī. ²⁶Myja me'e jundéu awa ta ke Tupā muhā katu ta my? Ame'e rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja riki:

"Siā ok ta ngi muhāha uwyr ta. Jundéu awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'e ke muhāha harāi ta. A'eta rehe ipy'a ke a'e mujywyr ta.

²⁷Tupā pandu: 'Jundéu awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'eta rehe ihē py'a amujywyr ta.

Aja rahā, ihē kotyhar ta aja a'eta ke ihē amuruwak ta. Aja yman ihē apandu ame'e ke ihē ama'ema'e riki' aja Tupā pandu." Aja panduha ihī. ("Siā ok ta" aja pandu rahā: "Jundéu awa ta ke" aja mujekwa katu.)

²⁸Myrandu katu rehe har jundéu awa ta pandu: “Jande japutar ym” aja. A'erehe Tupā ruwajan ta aja a'eta ixo. “Japutar ym” aja a'eta pandu, a'erehe jundéu awa aja ym ame'e ta pe myrandu katu ke amō ta pandu pandu oho. Yman jundéu awa ramūi ta pe Tupā pandu. “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja a'e. A'erehe apo jundéu awa ta riki ehe katu me'e ta aja ixo rī. ²⁹Ipy'a pe Tupā ukwa ukwa, ame'e ke amō koty muruwak ym. A'erehe a'e jo'ok ame'e ta rehe har amō koty Tupā ukwa ukwa ym ixo. Ma'e katuha ke Tupā me'e, ame'e rehe har amō koty Tupā ukwa ukwa ym ixo tī. Mujoywyrha pandu ym tī. A'erehe ehe katu ame'e ta aja apo jundéu awa ta ixo rī.

³⁰Jundéu awa aja ym ame'e ta! Yman Tupā rehe pehendu ym. Apo pehē rehe Tupā pyrara usak katu 'y. Jundéu awa ta hendu ym ehe, a'erehe pehē rehe a'e pyrara usak katu apo 'y. ³¹Aja pehē rehe pyrara Tupā usak. A'erehe jundéu awa ta hendu ym ehe. Aja rahā, apo a'eta rehe Tupā pyrara usak ta tī. ³²Upa awa ta hendu ym ehe. Jundéu awa ta aja. Jundéu awa aja ym ame'e ta aja tī. Tupā pandu: “Mā peja hendu ym ame'e ta aja te'e ixo” aja. Upa awa ta aja rahā, ame'e ta rehe Tupā pyrara usak. Aja a'e mujekwa. Aja rahā, ixoty ipy'a ke muruwak ta my.

Tupā riki katu te ame'e ke a'e

³³Mā! Katu te ame'e ke Tupā. Ukwa katu te a'e. Upa katu te ma'e ke a'e ukwa katu. Myja me'e a'e ukwa ukwa ixo my? Ukwa ym awa. A'e ma'e rahā, ma'erehe aja a'e ma'e my? Ukwa ym awa tī. ³⁴Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Jandema'e sawa'e te ukwa ukwa ixo, ame'e ke amō ukwa my? Anī.
Ukwa ym awa.

‘Ihē riki Tupā ke amu'e’ aja pandu ym te awa. Marā ka ym mu'eha.

³⁵Awa riki ma'e ke me'e ipe my? Pe, pandu ipe: ‘Apo ma'e ke ihē pe emujywy’r aja riki. Anī. Aja pandu ym te awa’ aja panduha ihī.

³⁶Upa katu te ma'e ke a'e mujā. Upa katu te ma'e ke ixo, ame'e riki a'e je'ēha rupi ixo katu. Upa ma'e ke ixo, a'erehe japandu: “Ne jō riki je'ēha te nde erereko” aja. Mā peja Tupā pe japandu: “Ne jō riki katu te me'e ke” aja. Mā peja aja te'e ta japandu. A'e tȳ. Amen.

Tupā putar ame'e ke ma'ema'e ta me'e te'e

12 ¹Ihē mu ta! Pesarahā! Pehē rehe Tupā pyrara usak, a'erehe ihē apandu pehē pe. Tupā pe pepandu: “Ihē jar aja nde exo katu” aja. “Jande jaxo rahā, nde pe te'e jande jajume'e katu jande ke” aja pepandu ipe. Aja rahā, a'e putar ame'e ke jō pema'ema'e katu. Aja pehē py'a pemoi moi te ehe. A'e ke pemuhury katu tī. ²Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta ma'e ukwa ukwa ixo, aja pema'ema'e ym. Pehē py'a ke mupyahu, aja mā peja Tupā mujā. Aja rahā, a'e putar ame'e ke pekwa katu ta. Ma'e katu ame'e ke pekwa katu ta. Ma'e riki a'e ke muhury katu, ame'e ke pekwa katu ta tī. A'e putar ame'e ke upa katu te pema'ema'e, ame'e ke pekwa katu ta tī.

³Ihē Páu. Ihē rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe ima'e je'ēha ke ihē apandu pandu. Aja ihē ke a'e mondo. A'erehe pehē pe ihē apandu katu: “Pehē katu te ame'e ke pehē” aja ym pekwa pekwa pexo. Jete har te pehē juehe har pekwa pekwa pexo. Myja me'e pyrātāha ke a'e muwyr, aja pema'ema'e. Pyrātāha ke

pehē pe Tupā muwyr, a'erehe pehē py'a pemapyk katu te ehe aja Tupāma'e parakyha ke pema'ema'e. Ta'yr mi muwyr rahā, aja pema'ema'e tī. Aja jete har te pehē juehe har pekwa pekwa pexo. ⁴Jande rete riki peteihar. Pe, heta ma'e ke ihī. Awa jywa ke. Awa py ke. Awa tymā ke. Aja heta. Aja pame katu te ame'e namō ma'e ke ma'ema'e katu. ⁵Jande aja tī. Tupāma'e ke jande. Heta te hū jande. (Hete rehe heta ma'e ihī,) aja jande reta tī. Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe peteihar aja jaxo. Hete riki peteihar aja ixo.

⁶Jande pe pame katu te pyrātāha ke Tupā muwyr. A'erehe a'e muwyrīha aja, ima'e parakyha ke jama'ema'e katu ta me'e te'e. Tupā je'ēha ke japandu rahā, pyrātāha ke a'e muwyr. Ame'e namō Tupā je'ēha japandu pandu ta me'e te'e. ⁷Amō Jesu kotyhar ta namō ma'e ke jama'ema'e katu rahā, pyrātāha ke Tupā muwyr. Ame'e namō jama'ema'e katu ta me'e te'e. Tupā je'ēha ke jamu'e rahā, pyrātāha ke a'e muwyr. Ame'e namō jande jamu'e ta me'e te'e. ⁸Jesu kotyhar ta py'a ke jamātā rahā, pyrātāha ke a'e muwyr. Ame'e namō jamātā ta me'e te'e. Ima'e ym te ame'e ta rehe kyty'y ym rahā, pyrātāha ke a'e muwyr. Ame'e namō kyty'y ym ta me'e te'e. Kapitā aja amō ixo rahā, mā peja eparaky katu te. Amō rehe pyrara usak rahā, mā peja hury katuha namō epyrara esak ehe.

⁹Jete har rupi amō ta rehe amō ipy'a katu ta me'e te'e. Te'eha rupi anī. Mā peja jaxer ai ma'ema'eha ke peputar ym. Katu ame'e ke jō pema'ema'e tar katu pexo. ¹⁰Imu ta ipy'a katu a'eta juehe. Pehē johu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe imu ta aja pexo. A'erehe mā peja pehē pepy'a katu pehē juehe pexo. Mā peja amō ta riki katu ame'e ta ke aja pahar pekwa pekwa pehē juehe pexo. ¹¹Pejty'y ym aja ym pexo. Peparaky katu pexo. Pehē rury katuha rupi jandema'e sawa'e temā'e parakyha ke pema'ema'e. (Tupā je'ēha ke pepandu pandu, ame'e riki pehēma'e parakyha.) ¹²Pehē ruhāha rehe peharō pexo, a'erehe pehē rury katu pexo. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu pexo. Upa ma'e ke uhyk, ame'e rehe har Tupā namō pepandu pandu katu. ¹³Amō amō Jesu kotyhar ta riki ima'e ym te. Ame'e ta rehe pekyty'y ym. Jesu kotyhar ta rehe pesak ramō te, ame'e ta ke pehē rok pe pemupyta katu.

¹⁴Pehē ke Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta mupyrara rahā, Tupā pe: "Katu ame'e ke emuwyr ame'e ta pe" aja pepandu. "Mā! Ame'e ta ke emupyrara" aja Tupā pe pepandu ym. ¹⁵Amō ta hury katu aja ixo rahā, a'eta namō pehē rury katu pexo tī. Amō ta pyai aja ixo rahā, a'eta namō pepyai pexo tī. ¹⁶Amō ta namō pehē juehe katu pexo. "Katu te jande" aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo. Amō ta pe ma'e ke pema'ema'e rahā, te'e paraky aja pexo. Ame'e ke pema'ema'e katu. Pehē jō pekwa katu aja ym pekwa pekwa pexo. ¹⁷Pehē pe ma'e jaxer ai ame'e ke amō ma'e rahā, juja katu te pemujywy ym ipe tī. Ma'e jaxer ai ame'e ke pema'e ym ipe tī. "Katu ame'e ke ko" aja amō ta ukwa, ame'e ke pema'ema'e katu. ¹⁸Pehērahā! Upa amō ta namō jumai ym ha aja pexo katu.

¹⁹Ihē rehe katu me'e ta! Pehē pe ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, juja katu te pemujywy ym ipe. Anī. Kuja pekwa katu. Ame'e ta ke Tupā jō riki mupyrara katu ta. "Anī ta ihē. Ame'e ke Tupā riki mupyrara katu ta" aja pekwa pekwa pexo. Pesarahā! Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu:

"Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta ke ihē riki amupyrara ta.

Ame'e ta ma'ema'eha, aja ihē riki amujywyr ta a'eta pe' aja Tupā pandu."

Aja panduha ihī. A'erehe pehē atu ma'e peka'u te'eha ke pemujywyr ym ngā pe.

²⁰ Amō we tī. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

"Ne ruwajan myahy rahā, ne mi'u ke eme'e ipe tī.

Jyngwēi rahā, y ke eme'e ipe tī.

Aja katu te ame'e ke nde erema'e ipe. (Aja rahā, Tupā koty ipy'a ke ame'e muruwak ta my)" aja panduha ihī.

²¹ "Jaho! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e jaho!" aja amō pandu pehē pe rahā, kuja pepandu katu: "Anī. Aja ym ta jande" aja pepandu katu. Amō koty pema'e. Ma'e katu ame'e ke pema'e. Aja rahā, ame'e ma'e ka'u te'eha ma'eha ke pemukanim.

Kapitā ta rehe hendu katu ta me'e te'e

13 ¹ Kapitā ta rehe upa katu te hendu katu ta me'e te'e. Tupā putar, a'erehe ame'e ta riki kapitā ta aja ixo. Ame'e ta ke Tupā riki mu'am, ame'ēja saka. A'erehe ame'e ta rehe ngā hendu katu ta me'e te'e. ² Kapitā je'ēha rehe amō hendu ym rahā, Tupā rehe hendu ym tī. Kapitā ke Tupā mu'am, a'erehe Tupā rehe hendu ym tī. A'erehe amō hendu ym ehe rahā, a'e ke kapitā mahy ta. Ame'e ke juehe juma'eha ke. ³ Awa riki kapitā ngi kyje my? Pesarahā! Katu ame'e ke ma'ema'e ame'e ta kyje ym ingi. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta jō kyje ingi. Kapitā ngi nde erekyje tar ym my? Aja rahā, katu ame'e ke jō ema'ema'e. Aja rahā, nde pe a'e pandu ta: "Nde katu" aja. ⁴ Tupāma'e miasu aja kapitā ta. A'erehe se katu aja nde erexo aja a'eta putar. A'erehe parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. Pe, ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e rahā, ekyje ingi. A'e riki je'ēha te reko, a'erehe nde ke a'e mahy ta. A'erehe ekyje ingi. Tupāma'e miasu ke kapitā ta. Pe, sehar ngā ke a'eta mahy ta, aja Tupā mu'am. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'e ta ke mahy ta. ⁵ A'erehe kapitā ta rehe nde erehendu katu ta me'e te'e. Nde ke Tupā mupyrara ta, ame'e ke jō ym. Amō we tī. Kuja nde erekwa tī. "Mā! Kapitā rehe ahendu katu ta me'e te'e" aja nde py'a pe nde erekwa riki. A'erehe kapitā ta rehe nde erehendu katu ta me'e te'e tī.

⁶ Tupā je'ēha rupi kapitā ta ma'ema'e. A'erehe ame'e ta pe ta'yr mi tamatarer ke peme'e ta me'e te'e. Tupā me'e, ame'e parakyha ke kapitā ta ma'e-ma'e, a'erehe ta'yr mi tamatarer pehē peme'e kapitā ta pe. "Impo" aja riki. Ame'e namō parakyha ke kapitā ta ma'ema'e. ⁷ Ame'e: "Impo" ke peme'e katu kapitā ta pe. Pehē peme'e ta me'e te'e. Se pexo, a'erehe pehē ngi tamatarer ta'yr mi ame'e ta matyr. Pexoha muhepyha, ame'ēja saka ame'e. Ame'e ke peme'e katu. Ywy rehe pexo, a'erehe pehē ngi tamatarer ta'yr mi a'eta matyr. Ywy muhepyha, ame'ēja saka ame'e. Ame'e ke pehē peme'e tī. A'eta je'ēha te reko, aja mā peja pekwa pekwa pexo. Ame'e ta pe: "Pehē katu" aja mā peja pepandu. Pehendu katu ame'e ta rehe tī.

Pehē pepy'a katu pehē juehe

⁸ Amō ta pe ma'e ke pemujywyr ta me'e te'e. Tamatarer ke my? Pahar upa katu te pemujywyr katu. Kuja jō pemujwyriha upa ym. Pehē johu pepy'a katu pehē juehe pexo. Ame'e pemujwyriha upa ym. (Tapijar te'e we pepy'a

katu pehē juehe pexo.) Aja amō rehe amō ipy'a katu rahā, Moise je'ēha rehe hendu katu te, ame'ēja saka. ⁹Kuja riki ame'ē panduha:

“Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.

Amō ke ejukwa ym.

Amōma'e ke emukanim ym.

Amōma'e ke rehe nde py'a emoī ym” aja panduha ihī.

Amō we panduha ihī tī. Upa katu te ame'ē ta je'ēha riki kuja peteihar aja saka. Kuja:

“Nde erepy'a katu nde juehe, aja amō rehe epy'a katu tī” aja riki.

¹⁰Amō rehe nde erepy'a katu rahā, ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e ym ta ipe. A'erehe amō rehe nde erepy'a katu rahā, upa katu te Moise je'ēha rehe nde erehendu katu.

¹¹Aja johu pehē pepy'a katu pehē juehe pexo. Pehē pepak, aja pexo. Ame'ē angaha uhyk, ame'ēja saka. (Aja rahā, katu ame'ē ke pema'ema'e ta me'ē te'e.) Kirisutu rehe jande jajurujar katu py rahā, jande ke Tupā muhā katu. Arahā ame'ē muhāha angaha uhyk tate aja jakwa. Apo jajurujar katu py 'ar koty te we tateha aja jakwa katu. A'erehe pehē pepak, aja pexo.

¹²Pytun upa tate. (Aja rahā, jande jaka'u te'eha jama'eha upa tate, ame'ēja saka.) Wera tate apo. (Aja rahā, jande ruhāha angaha uhyk tate.) Pytun rahā, ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Mā peja ame'ē ke ngi japutu'u. Tupā je'ēha mu'e, ame'ē jakwaha rupi ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jamuputu'u. Aja mā peja jaxo.

¹³Jande jama'ema'eha ke amō ta usak, aja jaxo. A'erehe mā peja katu ame'ē ke jama'ema'e. Aja rahā kuja jaxo ym ta. Kawī ngi jaka'u ym ta. Amō kūjā rehe jaka'u te'e ym ta tī. Amō sawa'e rehe jaka'u te'e ym ta tī. Ma'e jama'eha rehe amō usak rahā, huxī riki. Ame'ē ke jama'e ym ta tī. Amō namō jajumai ym ta tī. Amō rehe jaytyt'ym ym ta tī. ¹⁴Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ixo. Mā peja a'e aja jaxo tī. Katu te ame'ē ta ke aja jaxo tī. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu. Ame'ē ke pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. Ame'ē ke ngi mā peja pemuputu'u katu.

Jesu kotyhar ta rehe har peje'ē je'ē ym pexo

14 ¹Pehē koty amō ta ixo. Jesu kotyhar ta ke ame'ē ta. Jesu rehe jurujar katu wan ame'ē ta ke a'eta. “Mā! Jande aja pekwa ym. Amō koty pekwa” aja peje'ē je'ē ym pexo. Anī. Pehē pejy'ar rahā: “Ko pejur katu” aja pepandu ngā pe. A'eta po ke pepyhyk katu a'eta ngi tī. ²Amō ta jurujar katu ehe, Jesu rehe. A'erehe upa katu te ma'e ke u'u. Upa so'o rukwer ke u'u katu. Tupāran ruwa koty so'o rukwer ke amō moī, ame'ē ke u'u katu tī. Amō ta anī. Jurujar katu wan ehe, Jesu rehe. A'erehe so'o rukwer ke u'u ym te. Tupāran ruwa koty so'o rukwer ke amō moī, ame'ē ke u'u tar ym. A'erehe upa katu te so'o rukwer ke u'u ym te. Ma'e ro jō u'u katu. Ma'eywa ke jō u'u tī. ³Upa katu te so'o rukwer ke u'u ym ame'ē ta pe: “Mā! Katu ym aja. So'o rukwer ke pe'u” aja pandu ym tī. So'o rukwer ke u'u ym ame'ē ta aja pandu ym. So'o rukwer ke u'u ame'ē ta pe: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja Tupā pandu, a'erehe ame'ē ta rehe har mā peja peje'ē je'ē ym.

⁴Amōma'e miasu rehe har: “Katu ym a'e” aja mā peja pepandu ym. Kome'ē wyy keruhū ijar riki pandu ta: “Katu ame'ē ke a'e ma'ema'eha” aja. Anī rahā:

“Katu ym a’e ma’ema’eha” aja. Jesu kotyhar ta anī. Kuja riki. Ame’ē ta pe jandema’e sawa’e tema’e pyrātāha ke muwyr, a’erehe katu ame’ē ke ame’ē ta ma’ema’e ta. Jandema’e sawa’e te riki pandu ta: “Pehē katu” aja ixotyhar ta pe. (A’erehe pehē pepandu ym.)

⁵ Amō ta pandu: “Kome’ē weraha katu te ame’ē ke. Jama’e ym ta ma’e ke. Japutu’u ta” aja riki. Amō ta anī. Wera rahā pame katu te riki juja katu te aja ukwa. (A’erehe wera rahā pame katu te paraky ixo.) Myja me’ē weraha katu my? Ame’ē rehe har pehē pame katu te pekwa pekwa pexo. ⁶ Ma’e weraha riki katu te ame’ē ke aja amō ta ukwaha. Jandema’e sawa’e te rehe ipy’a ke moī moī tar katu, a’erehe weraha katu te aja ukwa. Upa so’o rukwer ke u’u ame’ē ke aja tī. Jandema’e sawa’e te rehe ipy’a ke moī moī tar katu, a’erehe upa so’o rukwer ke u’u riki. Tupā pe pandu: “Ne jō riki katu te me’ē ke. Jande mi’u nde riki eremuwyr jande pe” aja. Pe, u’u. So’o rukwer u’u ym ame’ē ta aja tī. Jandema’e sawa’e te rehe ipy’a ke moī moī tar katu, a’erehe so’o rukwer ke u’u ym. Tupā pe pandu: “Ne jō riki katu te me’ē ke. Jande mi’u nde eremuwyr jande pe” aja. Pe, u’u. Juja katu te ngā. ⁷ Kome’ē ywy keruhū pe jaxo rahā, jande jeje jaxo ym. Jamanō rahā, japutar jande jupe a’erehe jamanō. Anī. Aja ym. ⁸ Jaxo rahā, jandema’e sawa’e te pe amō ta pandu: “Ne jō riki katu te me’ē ke” aja. A’erehe ko jaxo. Jamanō rahā, jandema’e sawa’e te pe amō ta pandu: “Ne jō riki katu te me’ē ke” aja. Aja riki jamanōha. A’erehe jande jaxo rahā, jandema’e sawa’e te kotyhar ta ke jande. Jamanō rahā, jandema’e sawa’e te kotyhar ta ke jande tī. Juja katu te ngā. ⁹ Kirisutu manō. Pe, manōha ngi kwera katu uhem. Aja rahā, apo ixo ame’ē ta pandu: “Jandema’e sawa’e te ke nde” aja ipe tī. Manō ame’ē ta aja tī. Kwera rahā: “Jandema’e sawa’e te ke nde” aja ipe tī. A’erehe jande jeje jaxo ym. ¹⁰ Pehē ke tī. So’o rukwer u’u ym te ame’ē ta! Mā peja pehē mu ta rehe har peje’ē je’ē ym. “Pehē katu ym” aja pepandu ym. So’o rukwer u’u ame’ē ta! Pehē tī. Mā peja pehē mu ta pe: “Pehē katu ym” aja pepandu ym. Tupā ruwa koty jande johu japu’am ta ja’am. A’e riki jande rehe har pandu ta: “Katu pexo” aja. Anī rahā: “Katu ym pexo” aja riki. A’e riki ngā rehe har ukwa katu ame’ē ke a’e. ¹¹ Aja Tupā je’ēha rehe panduha ihī. Jandema’e sawa’e te pandu:

“Ihē riki Tupā. Ko apandu ihē. Upa ngā ihē ruwa koty ipynarāi pe wapyk ta kŷ. Aja ihē rehe ipy’a ke moī moī ta.

Pe, upa ngā pandu ta ihē pe: ‘Ne jō riki Tupā’ aja.” Aja panduha ihī.

¹² Se jaxo rahā, myja me’ē jama’ema’e my? Yman rahā, ame’ē rehe har jande pame katu te Tupā pe japandu ta me’ē te’e. (A’erehe apo pehē mu ta rehe har: “Pehē katu ym” aja pepandu ym.)

Mā peja pehē mu ta rehe pepy’a katu

¹³ Tupā riki ngā rehe har ukwa katu ame’ē ke a’e. A’erehe mā peja amō ta pe: “Pehē katu ym” aja pepandu ym. Kuja pekwa pekwa pexo rahā, katu tiki. “Ma’e ke jande jama’e rahā, jande aja jande mu ta ma’e ta tī. A’erehe ma’e jaka’u te’ēha ke jande jama’e rahā, jande mu ta ma’e ka’u te’ēha ke ma’e ta tī. A’erehe ame’ē ke jande jama’e ym ta” aja riki pekwa pekwa pexo. Aja rahā, katu tiki.

¹⁴ Jesu, ihēma’e sawa’e te kotyhar ke ihē. A’erehe kuja ihē akwa katu. “Ma’e mi’u ke e’u ym” aja Tupā pandu ym, aja akwa katu. Ihē mu anī. Amō koty a’e

ukwa: “Ma’e mi’u e’u ym” aja Tupā pandu, aja ukwaha naī. Aja rahā, ame’e mi’u u’u ym rahā, katu riki. ¹⁵Ma’e mi’u ke pe’u, a’erehe pehē mu pyai. Katu ym pema’eha aja a’e ukwaha. A’erehe pyai. Aja rahā, ame’e mi’u pe’u rahā, pehē mu rehe pe’u ym. Ma’e mi’u ke pe’u, a’erehe pehē mu ke pemujaxer. A’erehe ame’e ke mā peja pema’e ym. (Ame’e mi’u ke mā peja pe’u ym tī.)

Pesarahā! Pehē mu ka’u te’eha ma’eha ke rehe Kirisutu manō. Ame’e imu ke mā peja pemujaxer ym. ¹⁶Upa ma’e mi’u katu, aja pekwa katu. Amō ta anī. Ame’e mi’u pe’uha amō ta ukwa: “Mā! Jaxer” aja. A’erehe pesak katu kī. Pehē mu ke pemujaxer ym.

¹⁷Pehē johu Tupā kotyhar ta ke pehē. A’erehe pehē mi’u rehe har jō pekwa pekwa ym pexo. “Ma’e ja’u ta my?” aja jō mā peja ym pekwa pekwa pexo. Anī. Tupā’a mujekwa ame’e ke ma’ema’e ta me’e te’e. Kuja. Ma’e katu ame’e ke Tupā putar, ame’e ke pema’ema’e ta me’e te’e. Mā peja pehē py’a ke Tupā’a muhury katu. Mā peja pehē rury katu pexo. Upa aja riki Tupā’a muma’e katu. (A’erehe pehē rury katu pexo.) ¹⁸Upa aja amō ixo rahā, Kirisutu putar ame’e ke amō ma’ema’e katu. Aja rahā, Tupā ke a’e muhury katu. Pe, amō ta pandu: “Katu a’e ma’ema’eha ke” aja.

¹⁹Pesarahā! Myja me’e amō ta namō jande juehe katu jande jaxo my? Ame’e ke jama’ema’e ta me’e te’e. Myja me’e amō ta py’a ke jamātā katu my? Ame’e ke jama’ema’e ta me’e te’e tī. ²⁰Jesu kotyhar ta pe Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma’e peka’u te’eha pema’eha nixói te pehē pe” aja. Ame’e ta ke pemujaxer ym pexo. Upa ma’e mi’u pe’u rahā, katu tiki. “Katu ym” aja ukwa ha rupi amō ta u’u. Aja rahā, ma’e jaxer ai ame’e ke ma’ema’e. Aja rahā, pehē riki pe’u rahā, katu ym tiki tī. (A’erehe mā peja pe’u ym tī.) ²¹A’erehe so’o rukwer ke pe’u ym rahā, katu tiki. Kawī ke pe’u ym rahā, katu tiki tī. Upa amō ma’e ke pema’ema’eha aja tī. Pehē pema’e, a’erehe ma’e ka’u te’eha ke pehē mu ta ma’e tī. Aja rahā, katu ym. A’erehe mā peja ame’e ke pema’e ym tī. Aja rahā, ame’e ke pehē mu ma’e ym ta tī.

²²Upa awa mi’u katu, aja nde erekwa rahā, ame’e rehe har amō ta pe emujekwa ym. Tupā pe jō emujekwa katu. Pehē mokōi jō pekwa pexo. Aja awa mi’u nde ere’uha rehe har katu aja nde py’a rupi nde erekwa katu. Ame’e rehe har: “Mā! Katu ym ihē ama’e” aja amō pandu ym rahā, ame’e riki hury katu ame’e ke a’e. ²³Ma’e ke amō u’u rahā: “Mā! Katu we my?” aja ukwa. Aja rahā, ame’e ke amō u’u rahā, Tupā pandu: “Katu ym nde erema’eha” aja. Ipy’a pe ukwa katu, aja a’e ma’ema’e ym. A’erehe: “Katu ym nde erema’eha” aja Tupā pandu. Ipy’a pe ma’e ke ukwa katu, aja amō ma’e ym rahā, ma’e ka’u te’eha ke a’e ma’e. Katu ym aja.

Amō ta ke pemuhury katu

15 ¹Jande ngi har amō ta Tupā rehe jurujar katu te. Aja rahā, ame’e ta riki jurujar katu wan ame’e ta py’a ke mātā ta me’e te’e. Aja rahā, a’eta ipy’ahu ta tī. Hury katu ta tī. “Myja me’e jande rury katu jande juehe my” ame’e rehe jō pekwa pekwa ym pexo. Anī. ²Jande mu ta ke jande pame katu te jande jamuhury katu ta me’e te’e. A’eta pe katu ame’e ke jama’ema’e ta me’e te’e tī. Aja rahā, a’eta py’a ke jamātā katu. Aja Kirisutu rehe a’eta jurujar katu te we rī.

³Pesarahā! Se Kirisutu ixo rahā, jumuhury ym a’e juehe. Anī. Tupā putar ame’e ke a’e ma’ema’e. Kuja Tupā je’eha rehe panduha ihī:

“Tupā! Nde rehe ngā juru ai. Ame’e riki ihē rehe uhyk apo tī” aja panduha ihī.

Ame’e riki Tupā pe Kirisutu pandu, ame’ēja saka riki. A’erehe Tupā putar ame’e ke a’e ma’ema’e katu. ⁴Yman ma’e ke Tupā je’ēha rehe amō ta mupinim. Upa katu te ame’e ke jande pe mu’e ame’e ke. Jande ke mu’e rahā, jande py’a ke mātā katu ta. Jande ke amō ta mupyrara rahā, jande py’ahu te’e jahendu tī. Pe, Tupā namō jaxo ta, ame’e rehe jaharō katu jaxo tī. ⁵Jande rehe Tupā usak katu, a’erehe jande py’ahu te’e aja jaxo katu. Jande py’a ke a’e mātā katu tī. Kuja Tupā namō ihē apandu: “Hom ok ta pe har ta rehe esak katu. Aja rahā, Kirisutu katuha aja a’eta ixo ta tī. (Katu ixo ta.) Pe, a’eta johu peteīhar aja ukwa ukwa ta tī” aja inamō ihē apandu. ⁶Aja rahā, pehē johu Tupā pe pepandu ta: “Ne jō riki katu te me’e ke” aja. A’e riki Jesu Kirisutu, jandema’e sawa’e te pāi.

Jundéu awa aja ym ame’e ta pe myrandu katu ke amō ta pandu pandu

⁷Pehē pe Kirisutu mujekwa: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja. Aja pehē jupe tī. “Pehē namō jande juehe katu jande jaxo tī” aja pepandu pehē jupe tī. Pehē po ke pepyhyk pyhyk katu pehē ngi tī. Aja rahā, Tupā rehe har amō ta pandu ta: “Tupā riki katu te ame’e ke a’e. Ixotyhar ta ipy’a katu ngā juehe ixo” aja. ⁸Kuja pehē pe ihē apandu katu. Jundéu awa ta koty Kirisutu uwyr rahā, te’e paraky ame’ēja a’e uwyr. Aja rahā, ima’e panduha ke Tupā ma’ema’e katu, aja Kirisutu mujekwa. Kuja riki. Jundéu awa ramūi ta pe ma’e ke Tupā manga katu, ame’e ke a’e muhyk katu, aja Kirisutu mujekwa. ⁹(Kirisutu uwyr rahā, te’e paraky ame’ēja a’e uwyr.) Aja rahā, jundéu awa aja ym ame’e ta pandu tī: “Mā! Ngā rehe nde erepyrara eresak. Ne jō riki katu te me’e ke” aja Tupā pe pandu. Aja pandu rahā, ymanihar panduha uhyk aja mujekwa. Kuja Tupā je’ēha rehe panduha ihī:

“Ihē pái keruhū! Jundéu awa aja ym ame’e ta namō ihē axo rahā, nde rehe har katu ame’e ke ihē apandu ta.

Ihē ajyngar rahā, nde rehe har ihē ajyngar ta. Katu ame’e ke ihē ajyngar ta” aja panduha ihī.

¹⁰Pe, amō we Tupā je’ēha rehe panduha ihī tī:

“Jundéu awa aja ym ame’e ta! Pehē rury katu pexo. Jundéu awa ta namō pehē rury katu pexo!

Tupā kotyhar ta ke ame’e ta tī. Johu pehē rury katu pexo” aja panduha ihī.

¹¹Amō we Tupā je’ēha rehe panduha ihī tī:

“Upa jundéu awa aja ym ame’e ta! Mā peja jandema’e sawa’e te pe pepandu: ‘Ne jō riki katu te me’e ke’ aja. Aja upa katu te awa ta pandu ta me’e te’e tī” aja panduha ihī.

¹²Pe, Tupā je’ēha rehe Isai mupinim tī. Kuja:

“Jese rainō uwyr ta. A’e riki jundéu awa aja ym ame’e tama’e kapitā keruhū wan ta. Aja Tupā mu’am ta.

A’e riki muhāha ke. Ame’e ta jurujar katu ta ehe. A’erehe ame’e ta ke a’e muhā katu ta” aja Isai mupinim. (“Jese rainō” aja pandu rahā: “Kirisutu ke” aja mujekwa.)

¹³Pehē rehe Tupā ipy’a katu. Aja rahā, inamō pexo ta, ame’e rehe peharō katu pexo. Pejurujar katu ehe, a’erehe mā peja pehē ke a’e muhury katu te hū.

Mā peja pehē py'a ke a'e muhury katu tī. Aja rahā, i'ar koty te we peharō katu pexo. Pyrātāha ke Tupā'a muwyr pehē pe, a'erehe i'ar koty te we peharō katu pexo. Tupā namō pexo ta, ame'ē rehe peharō katu pexo.

**Ma'erehe Hom ok ta pe har ta pe Páu mupinim my,
Ame'ē ke a'e mujekwa**

¹⁴Ihē mu ta! Pehē katu te aja ihē akwa katu. Myja me'ē katu ame'ē ke pema'ema'e ta me'ē te'e, aja pekwa katu te riki, aja akwa katu tī. Myja me'ē pexoha katu my, ame'ē ke pemu'e katu pehē jupe, aja akwa katu tī. ¹⁵Pe, kome'ē paper rehe ma'e ke ihē amupinim. Aja rahā, peharāi ym ta. Akyje ym ha namō ihē amupinim. Tupā riki pandu ihē pe: "Jesu Kirisutuma'e miasu aja exo" a'erehe kyje ym ha namō ihē amupinim pehē pe. ¹⁶Jesu Kirisutuma'e miasu ihē. Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ihē apandu pandu. Myrandu katu ke Tupā mujekwa, ame'ē ke ihē apandu pandu. Jundéu awa tama'e pa'i aja myrandu katu ke ihē apandu pandu tī. Aja rahā, a'eta jurujar katu. Pe, Tupā kotyhar ta aja uwak. Tupā ruwa koty a'eta ke amō moī, ame'ēja saka. Pa'i moī moī, ame'ēja saka. Aja rahā, Tupā pandu: "Katu. Ihē kotyhar ta ke peme'ē ta" aja pandu. A'eta riki Tupāma'e ta ke aja I'a mu'am.

¹⁷Jesu Kirisutu kotyhar ke ihē, a'erehe Tupā pe ihē aparaky axo. "Ima'e je'ēha ke ihē apandu pandu axo, a'erehe ihē rury katu" aja ihē. ¹⁸Kirisutu ma'ema'eha jō ihē apandu pandu katu. Ngā ngi akyje ym ha namō apandu pandu katu. Ihē pe pyrātāha ke a'e muwyr, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu rahā, a'eta jurujar katu ehe, Kirisutu rehe. Tupā rehe a'eta hendu katu. Ihē je'ēha ke a'eta hendu. Ihē ama'e-ma'eha ke rehe a'eta usak tī. A'erehe a'eta pe Kirisutu rehe har ihē amu'e katu. A'erehe a'eta jurujar katu ehe. ¹⁹Pyrātāha ke ihē pe Tupā'a muwyr. Aja marā ka ym amō ma'eha. Ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. (Aja ihē apandu ame'ē ke jete har te ke aja mujekwa. Ihē namō Tupā ixo, aja mujekwa katu tī.) Amō ma'e ke ihē ama'e rahā, ngā pandu: "Mā! Katu" aja. Aja riki. A'erehe Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu. A'erehe Jerusarē ok ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu katu te hū. Kirisutu rehe har ame'ē myrandu katu ke apandu pandu. Pe, Jerusarē ok ta ngi ihē aho rahā, amō amō ok ta rehe ahyk aho. Upa ame'ē rupi ihē apandu pandu tī. Aja Iry ywy rymy'y rehe ihē ahyk aho.

²⁰Aja jō ihē aputar katu. Kirisutu rehe har amō ta ukwa ym te. Ame'ē ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu tar katu. Kirisutu rehe har ukwa, ame'ē ta pe tapijar te'e we ihē amu'e tar ym. A'ep amō riki Tupāma'e parakyha ke ma'ema'e. A'erehe a'ep ihē aho tar ym. ²¹Kirisutu rehe har ukwa ym ame'ē ta pe ihē apandu tar katu aho. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Kirisutu rehe har amō ta pe amō pandu ym we rī. Ame'ē ta hendu ta. Ehe har hendu ym ame'ē ta ukwa ta riki" aja panduha ihī. A'erehe ame'ē ta pe ihē apandu tar katu aho.

Hom ok ta pe Páu oho tar katu

²²Amō ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu axo. A'erehe pehē koty ihē aho ym we rī. Amō amō rahā, pehē koty ihē aho ta tipe. Marā ka ym ahoha. ²³Apo anī. Upa koropi myrandu katu ke ihē apandu pandu riki. Ihēma'e

parakyha upa. A'erehe apo aho ta kŷ. Yman pehē rehe ihē asak tar katu axo. ²⁴A'erehe pehē koty ihē aho ta apo kŷ. Esepan ywy pe ihē aho rahā, pehē namō ihē apyta we ta rī. Pehēma'e ywy kupe koty Esepan ywy ihī. Pehē koty heta aker rahā, Esepan ywy pe aho ta. Arahā, ihē pe ma'e ke peme'e katu ta, aja ihē aputar. Aja rahā, ihē aho katu ta.

²⁵⁻²⁶Apo Jerusarē ok ta pe ihē aho ta axo. A'ep Tupā kotyhar ta ke ihē amuhury ta aho. Masendo ywy pe Jesu kotyhar ta ixo. Ngere ywy pe aja tī. Ixo tī. Upa ame'e ta pandu: "Jerusarē ok ta pe jande mu ta ixo. Ima'e ym te aja ame'e ta ixo. Ame'e ta pe tamatarer jame'e ta. Jamatyr riki" aja masendo ywy pe har ta pandu. Aja ngere ywy pe har ta pandu tī. (Ame'e tamatarer ke ihē araho ta tī.)

²⁷"Tamatarer jamatyr ta" aja a'eta pandu a'eta jupe. Ame'e rehe har amō ta mu'e ym. A'eta atu pandu a'eta jupe. Pe, ima'e ym te ame'e ta rehe a'eta kyty'ŷ ym ta me'e te'e. A'eta riki jundēu awa aja ym ame'e ta ke. Jundēu awa ta pe ma'e katu ame'e ke Tupā me'e, ame'e ke a'eta kyty'ŷ ym, ame'eja saka riki. Myrandu katu ke jundēu awa ta kyty'ŷ ym, ame'eja saka. Jundēu awa aja ym ame'e ta namō kyty'ŷ ym, ame'eja saka. A'erehe apo amō ta pe ma'e ke mujywyr rahā, katu tiki tī. A'erehe jundēu awa ta pe tamatarer ke jundēu awa aja ym ame'e ta mondo rahā, katu tiki tī. ²⁸Tamatarer ke ame'e ywy pe har ta matyr. Jerusarē ok ta pe jande mu ta ixo. Upa katu te ame'e ta pe tamatarer ke ihē ame'e rahā, Esepan ywy pe ihē aho ta. Aho rahā, pehē namō ihē apyta ta rī. Hom ok ta pe har ta ke pehē. ²⁹Pehē rehe ahyk rahā, pehē namō apandu pandu ta. Aja rahā, mâte hū ma'e katu ame'e ke Kirisutu ma'ema'e ta pehē pe.

³⁰Ihē mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu. Pehē py'a rehe Tupā'ā ihī katu, a'erehe pehē pepy'a katu pehē juehe pexo, aja a'e mu'e. (A'erehe pehē pepy'a katu pehē juehe pexo.) A'erehe Tupā namō ihē rehe har pepandu pandu katu te hū. ³¹Kuja pepandu pandu inamō: "Jundēi ywy pe nde rehe jurujar ym ame'e ta ixo. Páu ke ame'e ta putar ym. A'erehe Páu rehe esak katu, aja rahā, ame'e ta mahy ym ta Páu ke" aja pepandu. Amō we pepandu inamō tī. "Jerusarē ok ta pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'e ta koty Páu ta oho. Ame'e ta ke mā peja emuhury katu. Aja rahā, Páu ngi tamatarer pyhyk katu ta" aja Tupā namō pepandu katu.

³²Pe, Tupā putar rahā, ihē rury katuha namō pehē rehe ihē ahyk ta aho. Pe, pehē namō ihē axo rahā, ihē py'a ke pemātā katu ta. Jande johu jande rury katu aja te'e jaxo ta. ³³Tupā riki jande py'a ke muhury katu a'e. "Mā peja Hom ok ta pe har ta rehe esak katu" aja Tupā namō ihē apandu. A'e tŷ. Amen.

Katuha ke Páu mondo

16 ¹Sembe rehe har ihē apandu pehē pe apo 'y. Jesu kotyhar ke a'e tī. Kūjā katu ame'e ke a'e. Senkerēi ok ta rehe Jesu kotyhar tama'e jy'a-riha renda ihī. Ame'e pe paraky ame'e ke a'e. ²Jandema'e sawa'e te kotyhar ke a'e. A'erehe pehē rehe uhyk rahā, ipo ke pepyhyk pyhyk katu ingi. Pehē rok pe pemupyta katu tī. Tupā kotyhar ta aja riki. Apo ima'e ym te rahā, peme'e katu ipe, Sembe pe. Yman heta amō ta rehe a'e kyty'ŷ ym. Ihē rehe aja tī. A'erehe apo ima'e ym te rahā, peme'e katu ipe tī, Sembe pe.

³Pirisi pe katuha ke ihē amondo axo. Ak pe aja tī. Pirisi sawa'e a'e. Ihē namō Tupā je'ēha ke a'eta pandu pandu tī. Jesu Kirisutuma'e parakyha ta ke

a'eta tĩ. ⁴Ihẽ ke amõ ta tate jukwa rahã, ihẽ namõ a'eta ixo katu te. A'erehe a'eta ke amõ ta tate jukwa tĩ. Ihẽ namõ pyta, a'erehe Ak ta pe: "Katu tiki. Pehẽ katu" aja ihẽ apandu. Ihẽ jõ ym apandu. Upa amõ Jesu kotyhar ta aja tĩ. Pandu tĩ. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'eta. Ame'ẽ ta Ak ta pe pandu tĩ: "Katu tiki. Pehẽ katu" aja. ⁵Ak ta rok pe Jesu kotyhar ta jy'ar jy'ar. Ame'ẽ ta pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ.

Epe pe katuha ihẽ amondo axo tĩ. Ihẽ rehe katu ame'ẽ ke a'e. Ihẽ apy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. Asia ywy rehe a'e riki Kirisutu rehe jurujar katu py. ⁶Mari pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Pehẽ pe a'e paraky hũ. ⁷Ando pe katuha ihẽ amondo axo tĩ. Juni pe aja tĩ. Ihẽ aja jundéu awa ta ke a'eta tĩ. Kyndaha pe ihẽ axo rahã, ihẽ namõ a'eta ixo tĩ. Kirisutu rehe ihẽ ajurujar ym we rĩ. A'eta jurujar katu ehe. A'eta rehe har Jesu mondo ame'ẽ ta ukwa katu.

⁸Ampiri pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Ihẽ rehe katu ame'ẽ ke a'e. Ihẽ apy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. Jandema'e sawa'e te kotyhar ke a'e tĩ. ⁹Umba pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Jande aja Tupã je'ẽha ke a'e pandu pandu tĩ. Kirisutuma'e parakyha ke a'e tĩ. Eta pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Ihẽ rehe katu ame'ẽ ke a'e. Ihẽ apy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. ¹⁰Ape pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. A'e ke amõ ta mupyrara rahã, Kirisutu rehe jurujar katuha ke hijar ym. Tapijar te'e we jurujar katu ehe. Arito rok wyr pe ixo ame'ẽ ta pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. ¹¹Eroniã pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Ihẽ aja jundéu awa ke a'e tĩ. Nasi rok wyr pe har ta pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Jande aja ame'ẽ ta Kirisutu rehe jurujar katu tĩ.

¹²Tise pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Tipo pe aja tĩ. Katuha ke amondo axo tĩ. Kũjã ta ke a'eta. Jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. Pesi pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Ihẽ rehe katu ame'ẽ ke a'e. Ihẽ apy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. Jandema'e sawa'e te parakyha ke a'e ma'ema'e hũ. ¹³Hu pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Amõ ta 'ar koty te we jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke a'e ma'ema'e katu. Imãi pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Ihẽ mõi aja ihẽ rehe a'e haihu katu tĩ. ¹⁴Asĩ pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Sengõ pe aja tĩ. Eme pe aja tĩ. Pato pe aja tĩ. Ema pe aja tĩ. Katuha ke amondo axo tĩ. A'eta namõ amõ Jesu kotyhar ta ixo. Upa ame'ẽ ta pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. ¹⁵Siro pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ. Juri pe aja tĩ. Nere pe aja tĩ. Nere rendyr pe aja tĩ. Orin pe aja tĩ. Upa ame'ẽ ta namõ Tupã kotyhar ta ixo. Upa ame'ẽ ta pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ.

¹⁶Pehẽ pejuman juman pehẽ juehe. (Aja pehẽ pepy'a katu pehẽ juehe pexo, aja pemujekwa katu.) Kirisutu kotyhar ta se ixo. Amõ amõ renda pe ixo. Upa ame'ẽ ta pehẽ pe katuha ke mondo ixo tĩ. Hom ok ta pe har ta ke pehẽ.

A'ejõhar je'ẽha ke

¹⁷Ihẽ mu ta! Apandu katu pehẽ pe. Amõ koty koty ngã ke mujy'ar ame'ẽ ta rehe pesak katu. Amõ koty koty jy'ar rahã, ame'ẽ ta je'ẽ je'ẽ ngã jupe. Katu ym aja. Ame'ẽ ta aja pexo ym tĩ. Ame'ẽ ta riki amõ koty mu'e. A'erehe jurujar katuha ke amõ ta hijar. Katu ym aja. Pehẽ ke amõ ta mu'e, ame'ẽ riki katu ym, aja a'eta pandu naĩ. Mã! Ame'ẽ ta namõ pexo ym pehẽ. ¹⁸Ame'ẽ ta riki Kirisutu, jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke ma'ema'e ym. Myja me'ẽ a'eta jumuhury ngã juehe my? Ame'ẽ jõ a'eta ma'ema'e. Panduha katu ame'ẽ ke a'eta pandu pandu. Mã! Pandu katu te hũ tĩ. Aja amõ ta ke a'eta muka'u te'e.

Ame'ẽ ta muka'u tar katu, aja ukwa ym ame'ẽ ta ke a'eta muka'u te'e riki. ¹⁹Pehẽ anĩ. Myrandu katu rehe tapijar te'e we pejurujar katu, aja amõ amõ rekoha pe har ta hendu. A'erehe pehẽ rehe ihẽ rury katu. Ma'e katu ame'ẽ ke pekwa katu te, aja ihẽ aputar. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke pehẽ py'a pe pekwa pekwa ym pexo. ²⁰Tupã riki jande py'a ke muhury katu ame'ẽ ke a'e. Pahar Satana ke a'e riki muputu'u ta. Aja rahã, pehẽ ke a'e muka'u ym te ta.

Mã peja pehẽ rehe Jesu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu.

Katuha ke amõ ta mondo tĩ

²¹Pehẽ pe katuha ke Timo mondo ixo tĩ. Ihẽ namõ Tupã je'ẽha ke a'e pandu pandu tĩ. Pehẽ pe katuha ke Rusi mondo ixo tĩ. Jasã aja tĩ. Mondo ixo tĩ. Sosi aja tĩ. Katuha ke mondo ixo tĩ. Ame'ẽ mahapyr jundeu awa ta ke tĩ.

²²Ihẽ Tesi. Páu pandu ame'ẽ ke kome'ẽ paper rehe ihẽ riki amupinim aĩ. Jesu kotyhar ke ihẽ tĩ. Pehẽ pe katuha ke ihẽ amondo axo tĩ.

²³Pehẽ pe katuha ke Ngái mondo ixo tĩ. Hok pe ko ihẽ axo. Ihẽ Páu. Ngái rok wyr pe Jesu kotyhar ta jy'ar jy'ar tĩ. Pehẽ pe katuha ke Era mondo ixo tĩ. Se Korin ok tama'e tamatarer ke a'e riki matyr matyr. Me'ẽ me'ẽ tĩ. Pehẽ pe katuha ke Kwar mondo ixo tĩ. Jesu kotyhar ke a'e tĩ. ²⁴[Mã peja johu pehẽ rehe Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu. A'e tỹ. Amen.]

"Nde jō riki katu te me'ẽ ke" aja Tupã pe Páu pandu

²⁵Tupã pe mã peja japandu: "Ne jō riki katu te me'ẽ ke" aja. Myrandu katu ke ihẽ apandu rahã, Jesu Kirisutu rehe har ihẽ apandu pandu. Kuja ihẽ amujekwa. Pehẽ py'a ke Tupã mātã katu, aja rahã, pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Yman te myrandu katu ame'ẽ jetechar te ke Tupã mujekwa ym. ²⁶Apo anĩ. Ame'ẽ jetechar te ke a'e mujekwa katu ngã pe 'y. Tupã je'ẽha rehe ame'ẽ rehe har Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta mupinim. Amõ we tĩ. Tupã mujekwa tĩ: "Pemujekwa peho" aja jande pe. Uhã te hũ ame'ẽ ke a'e. Pe, upa awa ta pe Jesu kotyhar ta pandu pandu oho. Aja rahã, hendu ame'ẽ ta putar rahã, Kirisutu rehe jurujar katu ta tĩ. Je'ẽha rehe hendu katu ta tĩ.

²⁷Tupã jō riki ukwa katu te ame'ẽ ke a'e. Jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe Jesu Kirisutu muhepy. A'erehe manõ. A'erehe mã peja Tupã pe japandu: "Ne jō riki katu te ame'ẽ ke a'e" aja. Aja te'e ta japandu. A'e tỹ. Amen.

Upa.

Korin ok ta pe har ta pe Páu mupinim Peteïhar ke

Amô paper pinim ke Páu mondo py (1 Korin 5.9-11.) My ame'ë my? Ukwa ym awa. Kanim ame'ë.

A'engi amô amô ma'e rehe har Korin ok ta pe har ta ukwa tar katu. A'erehe upa ame'ë rehe har Páu mujekwa katu (1 Korin 7.1; 1 Korin 7.25; 1 Korin 8.1; 1 Korin 12.1; 1 Korin 16.1.) Ame'ë paper pinim ke kome'ë. Peteïhar ke aja jakwa.

Jesu kotyhar ta pe: "Ihë mu ta" aja Páu pandu.

Korin ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ë ta pe Páu mupinim

1 ¹⁻² Pehë riki Jesu kotyhar ta ke. Korin ok ta pe har ta ke pehë. Ko pehë pe paper pinim ihë amupinim aï. Ihë Páu. Ihë namô Sote ixo tî. Ihë pe Tupã pandu kwe:

—Nde ke ihë amondo axo. Jesu Kirisutu rehe har nde erepandu pandu ereho, aja ihë aputar — aja Tupã pandu.

Korin ok ta pe har ta! Jesu rehe pejuruja katu ame'ë ta ke pehë. Aja ym rahã we Tupã pandu:

—Ihë kotyhar wan ta pehë. Ihëma'e wan ta — aja.

Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehë, a'erehe Tupãma'e ta ke pehë apo 'y. Aja upa Korin ok ta juramã rupi ixo ame'ë ta tî. Jesu Kirisutu rehe ipy'a moï moï ame'ë ta ke a'eta. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. A'eta Tupãma'e ta ke tî. Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'etama'e sawa'e te a'e tî.

³ Tupã riki jande pái keruhû. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mã peja pehë rehe a'eta usak katu. Mã peja pehë py'a ke a'eta muhury katu.

⁴ Jesu kotyhar ta ke pehë, a'erehe pehë rehe Tupã usak katu. A'erehe Tupã namô ihë apandu pandu rahã: "Ne jô riki katu te me'ë ke" aja ihë apandu ipe. Aja te'eha ihë. ⁵ Jesu kotyhar ta ke pehë, a'erehe upa katu te ma'e ke namô pexo. Tupã'a me'ë me'ë, ame'ë ke namô pexo. A'erehe ko upa amô awa ta je'ëha ke pekwa katu. Ame'ë pekwa katuha ke pehë pe a'e me'ë. Upa ma'e pekwa katuha namô pexo tî. Ame'ë ke pehë pe a'e me'ë tî. Tupã rehe har amô ta mu'e, ame'ë ke upa pekwa katu tî. Ame'ë ke pehë pe a'e me'ë tî. ⁶ Kirisutu rehe har pehë pe ihë apandu pandu. A'erehe ehe har pekwa katu. Pehijar ym ta. ⁷ A'erehe upa katu te ma'e katu ame'ë ke pehë pe Tupã muwyr. Tupã'a me'ë ame'ë ke a'e muwyr. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ke Tupã mujywyr ta. Ame'ë ke rehe peharô katu pexo rahã, upa katu te ma'e katu ame'ë namô pexo. ⁸⁻⁹ Ma'e Tupã pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu. A'e pandu pehë pe:

—Ihë ra'yr namô pehë juehe katu pehë pexo — aja.

Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Pehē py'a ke Tupā mātā katu te we ta rī. Aja te'eha a'e. Kuja pekwa ta. Pehē py'a a'e mātā rahā, pejuruja katuha ke pehijar ym ta. Aja rahā, Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te jywyw rahā, pehē rehe har kuja:

—Pehē peka'u te'eha pema'ema'eha namō pexo — aja pandu ym te ta.

Pesarahā! A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. A'erehe a'e pandu ym ta:

—Pehē peka'u te'eha pema'ema'eha namō pexo — aja pandu ym te ta.

Amō koty koty Jesu kotyhar ta ukwa ukwa

¹⁰ Ihē mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ēha rupi pehē pe ihē apandu. Peje'ē je'ē hū ym pehē jupe pexo! Aja rahā, amō koty koty pekwa ym ta. Peteihar aja pekwa pexo. Pexoha peteihar aja pexo. ¹¹ Korói anam ta ngi har amō ta ihē pe pandu:

—Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta je'ē je'ē hū ngā jupe. Korin ok ta pe har ta ke ame'ē ta — aja.

¹² Kuja amō koty koty pekwa. Amō pandu: “Páu kotyhar ke ihē.” Amō pandu: “Anī. Apor kotyhar ke ihē” aja. Amō pandu: “Anī. Petu kotyhar ke ihē” aja. Amō pandu: “Anī. Jesu kotyhar ke ihē” aja.

¹³ Mā! Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta amō koty koty ixo. Katu ym aja. Ihē riki myra ngā mupia ame'ē ke rehe amanō my? Anī. Aja ym. (Jesu riki ame'ē rehe manō. A'erehe: “Páu kotyhar ke ihē” aja pepandu rahā, katu ym.) Pehē ke amō ta mujahuk rahā, ihē kotyhar ke pehē, a'erehe mujahuk my? Anī. Aja ym. (Jesu kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē ke amō ta mujahuk. Aja rahā: “Páu kotyhar ke ihē” aja pepandu rahā, katu ym tī.)

¹⁴⁻¹⁵ Pehē ngi har heta ngā ke ihē amujahuk ym. A'erehe: “Páu riki jande johu mujahuk. A'erehe Páu kotyhar ta ke jande” aja marā ka ym pepanduha. A'erehe ihē rury katu. A'erehe Tupā pe ihē apandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Pehē ngi har mokōi jō ihē amujahuk riki. Kiri ke ihē amujahuk. Ngāi amō tī. A'eta mokōi jō. ¹⁶ Pe, amō ta ixo. Ihē aharái. Esete amō ihē amujahuk tī. Ianam ta aja tī. A'eta jō nahā my. Amō ta akwa ym ihē. (Heta ym amujahuk, a'erehe: “Páu kotyhar ta ke jande” aja pepandu rahā, katu ym.)

¹⁷—Ngā ke emujahuk eho — aja ihē pe Kirisutu pandu ym te.

Kuja a'e pandu:

—Myrandu katu epandu pandu eho — ame'ē jō ihē pe pandu.

A'erehe ame'ē ke ihē apandu rahā, sawa'e ukwa katu te pandu aja ym ihē apandu. Aja ihē apandu tipe rahā, myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō, ame'ē rehe hendu katu ym ta awa. Amō koty hendu ta. Amō katu te pandu ame'ē ke rehe hendu katu ta. Katu ym aja. Mupara aja saka ta. Aja rahā, myra ngā mupia ame'ē ke rehe manō, ame'ē riki pyrātā ym, ame'ēja saka ta. Pyrātāha rupi ngā ke Tupā muhā katu, aja ym ta tipe. A'erehe pyrātā ym, ame'ēja saka ta.

Pyrātāha ke Tupā mujesak. Ukwa katu ha ke a'e mujesak tī.

¹⁸ “Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō.” Ame'ē rehe jurujar katu ame'ē ta ke Tupā muhā katu. Ame'ē ta kuja ukwa katu: “Pyrātāha rupi jande ke a'e muhā katu” aja ukwa katu. Amō ta anī. Mupyaraha renda pe oho ta ame'ē ta hendu rahā: “Ma'ewā manō my. Ka'u te'e” aja ukwaha naī. ¹⁹⁻²⁰ Aja

Tupā ma'e'ha ke ukwa ym. Aja yman Tupā je'e'ha rehe amō mupinim tī. Kuja Tupā pandu:

“Jande jakwa katu te' aja pandu ame'e ta ukwaha ke ihē amukanim ta”
aja Tupā pandu, aja amō mupinim.

Aja rahā, Tupā ma'e'ha ke mupyraraha renda pe oho ta ame'e ta ukwa ym. A'erehe my ukwa katu ame'e ta ixo my? My mu'e katu te hū ame'e ta ixo my? My je'e'ha pandu katu te ame'e ta ixo my? Upa ame'e ta ukwaha ke Tupā mukanim. Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta ukwa katuha jaxer aja Tupā mujekwa.

²¹Tupā ukwa katu te ame'e ke a'e. Pandu:

—Amō ukwa katu te ha namō marā ka ym ihē rehe har ukwaha — aja.

Myra ngā mupia ame'e ke rehe Kirisutu manō, ame'e ke japandu pandu. “Ka'u te'e ame'e” aja Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta ukwaha naī. Tupā pe jō anī. A'e pandu: “Myra ngā mupia, ame'e ke rehe Kirisutu manō, aja Pāu ta pandu pandu. Pe, Kirisutu rehe jurujar katu ame'e ta ke ihē amuhā katu ta” aja Tupā pandu.

²²“Ma'e ke marā ka ym amō ma'e'ha, ame'e ke pyrātāha namō Tupā ma'e-ma'e rahā, jande jajurujar katu ta ehe” aja jundéu awa ta pandu. Jundéu awa aja ym ame'e ta amō koty pandu: “Ma'e ukwa katu te ha namō Tupā rehe har pemujekwa rahā, jande jajurujar katu ta ehe” aja riki. ²³Jande riki anī. “Myra ngā mupia ame'e ke rehe Kirisutu manō” aja jō japandu pandu ngā pe. “Ame'e ke japutar ym” aja jundéu awa ta pandu jande pe. Kirisutu manō ame'e rehe har jundéu awa aja ym ame'e ta hendu rahā: “Mā! Ka'u te'e ame'e” aja riki a'eta ukwaha naī.

²⁴Tupā muhā katu ame'e ta anī. Jetechar te ke ukwa. Myra ngā mupia ame'e ke rehe Kirisutu manō. Pe, Kirisutu rehe jurujar katu ame'e ta ke Tupā muhā katu. Pyrātāha namō muhā katu. Kirisutu rehe jurujar katu ame'e ta ke Tupā muhā katu rahā, a'e ukwa katu te, aja jakwa katu. Aja upa Tupā muhā katu ame'e ta ukwa katu tī.

²⁵“Myra ngā mupia ame'e ke rehe Kirisutu manō. Mā! Ka'u te'e” aja amō ta ukwaha naī. Anī. Ame'e ta ukwaha 'ar koty te we Tupā ukwa katuha. “Tupā pyrātā ym” aja amō ta ukwaha naī. Anī. Ame'e ta pyrātāha 'ar koty te we Tupā pyrātā te hū.

²⁶Ihē mu ta! Pesarahā! “Ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja pehē pe Tupā pandu kwe. Myja pexoha my, ame'e rehe har pekwa pekwa pexo. Arahā pehē namō ukwa katu te ame'e ta heta ym ixo. Aja pekwa katu. Pehē namō kapitā ta aja me'e ta heta ym ixo tī. Aja pekwa katu. Ima'ehū namō ixo ame'e ta heta ym ixo tī. Aja pekwa katu tī. ²⁷“Ukwa ym” aja ngā ukwa ame'e ta ke Tupā muhā katu. Ixotyhar ta aja a'e muruwak tī. Aja rahā, ukwa katu te ame'e ta ke a'e muhuxī. Pete'e pyta, a'erehe huxī. “Jande pitu te'e” aja amō ta ukwa ame'e ta ke Tupā muhā katu tī. Ixotyhar ta aja a'e muruwak. Aja rahā, pyrātā te ame'e ta ke a'e muhuxī tī. Pete'e pyta, a'erehe huxī. ²⁸“Katu ym a'eta” aja ngā ukwa ame'e ta ke Tupā muhā katu. Ixotyhar ta aja muruwak tī. “Jaxer ame'e ta ke” aja ngā ukwa ame'e ta ke Tupā muhā katu tī. Ixotyhar ta aja muruwak tī. “Katu ym te a'erehe jaxer ai te” aja ngā ukwa ame'e ta ke Tupā muhā katu tī. Ixotyhar ta aja muruwak tī. Upa aja muhā katu rahā: “Ko ukwa katu te ame'e ke katu te” aja Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta ukwaha jupe naī, ame'e ke Tupā mukanim. “Ko pyrātā te ame'e ke katu te” aja ukwaha jupe naī, ame'e

ke Tupā mukanim tī. ²⁹Aja Tupā muhā katu rahā: “Ihē atu katu te ame’e ke ihē” aja Tupā pe marā ka ym panduha.

³⁰Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē, aja Tupā pehē ke muruwak. A’erehe Kirisutu ukwa katuha ke jande pe a’e muwyr. Kirisutu kotyhar ta ke jande, a’erehe jande pe Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma’e peka’u te’eha pema’eha nixói te pehē pe” aja. Ima’e ta ke jande tī. Jande ke a’e muhā katu. ³¹Upa aja riki Tupā ma’ema’eha, a’erehe: “Mā! Katu” aja amō pandu rahā: “Tupā ma’ema’eha jō katu te ame’e ke” aja pandu. Aja Tupā je’eha rehe panduha ihī:

“Katu aja ma’e ke rehe har amō pandu ta rahā: ‘Tupā ma’ema’eha jō katu te ame’e ke’ aja epandu” aja amō mupinim.

Myra ngā mupia ame’e ke rehe Kirisutu manō

2 ¹Ihē mu ta! Pehē rehe ihē ahyk rahā, Tupā je’eha ke ihē apandu pehē pe kwe. Jete har te ke ame’e. Yman mujekwa ym ngā pe a’e rī. Apo mujekwa katu ‘y. Ame’e pehē pe ihē apandu rahā, je’eha pandu katu te ha namō ihē apandu ym riki. Amō ukwa katu te ha namō ihē apandu ym tī. ²Pehē namō ihē axo rahā, ihē ajupandu ihē jupe:

—Jesu Kirisutu rehe har jō ihē apandu ta. Myra ngā mupia ame’e ke rehe a’e manō. Ame’e jō ihē apandu ta. Amō ma’e ke apandu ym ta — aja ihē jupe.

³Pe, pehē namō ihē axo rahā, akyjeha ihē kangwer ym aja axo. Aryryi ihē tī. Tupā putar aja ym ihē apandu my, ame’e rehe ihē ajumupyai. A’erehe akyjeha ihē kangwer ym aja axo. Aryryi ihē tī. ⁴A’erehe myrandu ihē apandu pandu pehē pe rahā, amō ukwa katu te ha namō ihē apandu my? Anī. Aja ym. Ihē apandu rahā, pyrātāha namō marā ka ym amō ma’eha, ame’e ke Tupā’a ma’ema’e katu. Ame’e ke rehe pesak. A’erehe ihē apandu ame’e ke jete har te ke aja pekwa. (Tupā ihē namō ixo, aja pekwa katu tī.) ⁵A’erehe Jesu rehe pejurujar katu. Amō ukwa katu te ha namō ihē apandu, a’erehe pejurujar katu ehe my? Anī. Aja ym. Tupāma’e pyrātāha ke rehe pesak, a’erehe pejurujar katu ehe.

Tupā ukwa katu te a’e

⁶⁻⁷Tupā’a rehe hendu katu te ame’e ta pe jō amō ukwa katu te ha namō ihē apandu pandu. Tupā rehe ipy’a ym ame’e ta ukwa katu te. Ame’e ukwa katu te ha namō aja ym ihē apandu. Kapitā ta ukwa katu te tī. Ame’e ukwa katu te ha namō aja ym ihē apandu tī. Anī. Kuja riki. Tupā ukwa katu te, ame’e ukwa katu te ha namō ihē apandu pandu. Kapitā tama’e pyrātāha ke Tupā muputu’u ta. Tupā ukwa katu te ame’e ke a’e. Yman kome’e ywy keruhū a’e mujā ym rahā we a’e ukwa katuha ke a’e mujekwa. A’erehe a’e jupandu jupe:

—Ihē kotyhar ta ihē namō ixo ta. Katu te hū ta — aja Tupā.

Yman ame’e je’eha a’e mujekwa ym rī. Apo a’e mujekwa katu ‘y. Ame’e je’eha ke ihē apandu pandu ngā pe. ⁸Ame’e Tupā ukwa katu te ha ke kapitā ta ukwa ym. Kome’e ywy keruhū pe ixo ame’e tama’e kapitā ta ukwa ym. A’eta ukwa katu rahā, jandema’e sawa’e te ke a’eta jukwa ym ta tipe. Myra ngā mupia ame’e ke rehe jukwa ym ta tipe. Jandema’e sawa’e te riki katu te ame’e ke a’e.

⁹Kuja Tupā je’eha rehe amō mupinim:

“Ma’e ke Tupā moī katu. Ame’e ke ipy’a katu ehe ame’e ta pe a’e me’e katu.

Ame'e ke rehe usak ym we awa rĩ. Ame'e ke rehe har hendu ym tĩ.
 Ame'e rehe har ipy'a pe ukwa ukwa ym awa tĩ.
 Ame'e ke ipy'a katu ehe ame'e ta pe a'e me'e katu" aja amõ mupininim.

Tupã rehe har Tupã'a mujekwa katu

¹⁰(Ma'e katu ame'e ke ipy'a katu ehe ame'e ta pe Tupã me'e katu.) A'erehe Tupã ukwa katu te ha ke kome'e ywy keruhũ pe ixo ame'e tama'e kapitã ta ukwa ym. Ame'e ke jande pe Tupã mujekwa katu. Yman mujekwa ym ngã pe rĩ. Apo a'e mujekwa katu 'y. I'ã jande pe a'e muwyr. A'e riki mujekwa katu jande pe 'y. Upa katu te ma'e ke I'ã ukwa katu. Tupã putar ame'e ke ngã ukwa ym. Ame'e ke upa katu te I'ã riki ukwa katu tĩ. Ma'erehe ma'e ke Tupã ma'e-ma'e my? Ame'e ke ngã ukwa ym. I'ã anĩ. Ukwa katu a'e. ¹¹Amõ ipy'a pe ukwa ukwa ixo ame'e ke a'e jõ ukwa katu. Amõ anĩ. Ukwa ym. Aja Tupã rehe har amõ ukwa ym tĩ. I'ã jõ ukwa katu. ¹²A'erehe ehe har jande pe I'ã mujekwa. Tupã rehe ipy'a ym ame'e ta ma'e ukwa. Aja ukwaha namõ jande jaxo ym. Anĩ. I'ã ke jande pe Tupã muwyr, a'erehe ehe har jande pe I'ã mujekwa. Ma'e katu ame'e ke jande pe Tupã me'e, ame'e rehe har upa katu te jande pe I'ã mujekwa.

¹³Amõ ukwa katuha namõ ma'e ke mu'e, ame'e ke japandu pandu ym. Tupã'a mujekwa ame'e ke jõ japandu pandu katu. Ame'e ke ipy'a rehe I'ã ihĩ ame'e ta ke jande jamu'e mu'e katu. ¹⁴Ipy'a rehe Tupã'a ihĩ ym rahã, a'e mu'e ame'e ke marã ka ym a'e ukwaha. "Ma'e puki my?" aja a'e pandu. Ukwa ym a'e. Tupã'a ihĩ ym ehe, a'erehe ukwa ym. "Mã ka'u" aja a'e pandu tĩ. Ma'e ke Tupã'a mujekwa, ame'e ke ipy'a rehe Tupã'a ihĩ ame'e ta jõ ukwa katu. ¹⁵Ipy'a rehe Tupã'a ihĩ rahã, upa ma'e ke ukwa katu. "Ko katu. Peme'e ihẽ pe katu" aja upa ukwa katu. Pe, Tupã'a ihĩ ehe, ame'e rehe har amõ ukwa ym. "Mã ka'u te'e a'e" aja Tupã'a ihĩ ym ehe ame'e ukwaha naĩ. ¹⁶Aja Tupã rehe har a'e ukwa ym tĩ. Aja kuja Tupã je'eha rehe panduha ihĩ:

"Tupã ukwa ukwa uĩ, ame'e ke ukwa ym awa. Tupã ke marã ka ym amõ mu'eha" aja panduha ihĩ.

Aja rahã, Tupã rehe har Tupã'a ihĩ ym ehe ame'e ta ukwa ym te, aja mujekwa katu. A'erehe Tupã'a ihĩ ehe ame'e rehe har ukwa ym tĩ. Jande anĩ. Tupã'a jande py'a rehe ihĩ katu, a'erehe Kirisutu ma'e ukwa ukwa uĩ, ame'e ke jande jakwa. (Tupã'a mujekwa jande pe, a'erehe jakwa. Aja rahã, Tupã ukwa ukwa uĩ, ame'e ke jande jakwa tĩ.)

Ta'yn ta aja pehẽ

3 ¹Ihẽ mu ta! Tupã'a rehe tapijar te'e we pepy'a katu, aja ym pexo. A'erehe pehẽ ke marã ka ym amu'e katuha. Pepy'a katu ym ehe, aja pexo. Ta'yn ra'yr u'ar ramõ, ame'ẽja pexo. Aja rahã, Kirisutu rehe har amõ amõ we peju-mu'e ym pexo. ²Ta'yn ra'yr ta aja pehẽ. Imembyr ra'yr pe imãi kamby me'e. Aja pehẽ ke ihẽ amu'e. (Aja rahã ta'yr mi Kirisutu rehe har amu'e pehẽ ke.) Ma'e so'o rukwer pehẽ pe ihẽ ame'e ym, ame'ẽja amu'e ym. (Aja rahã, upa katu te Kirisutu rehe har apandu ym pehẽ pe.) Arahã pekwa katu ym. Apo pekwa katu ym we ta rĩ. ³⁻⁴Tupã rehe ipy'a ym ame'e ta aja pehẽ, a'erehe pahar pekwa ym riki. Amõ pandu: "Páu kotyhar ke ihẽ" aja. Amõ pandu: "Ihẽ anĩ. Apor kotyhar ke ihẽ" aja. Aja amõ koty koty jy'ar rahã, Tupã rehe ipy'a

ym ame'e ta aja pexo. Katu ym aja. A'erehe upa katu te Kirisutu rehe har pehë pe apandu ym we ta rî. A'erehe pejyty'ym pehë juehe rahâ, Tupâ rehe ipy'a ym ame'e ta aja pehë tî. Pehë peje'e je'e pehë jupe rahâ, Tupâ rehe ipy'a ym ame'e ta aja pehë tî. A'eta ixoha aja pehë pexo tî. Katu ym aja.

Tupâma'e miasu ta ke

⁵Ma'e riki Apor ma'ema'e my? Tupâma'e miasu ke a'e. Ma'e riki ihë ama'ema'e my? Ihë Páu. Tupâma'e miasu ke ihë tî. Jande juja katu te jande tî. (A'erehe amô koty koty pejy'ar rahâ, katu ym. "Páu kotyhar ta ke jande." "Anî. Apor kotyhar ta ke jande." Aja rahâ, katu ym.) Tupâ je'êha ke pehë pe japandu pandu. Tupâma'e miasu ta ke jande. Pe, pejuruja katu ehe. Tupâ pandu ame'e ke Apor ma'ema'e. Aja ihë ama'ema'e tî. Jande juja katu te jande tî.

⁶Pehë riki Tupâma'e kupixa aja pehë. Pe, ma'e ra'î ihë ajtyym ipe, ame'êja saka. (Aja rahâ Tupâ je'êha pehë pe ihë apandu pandu, a'erehe Jesu rehe pejuruja katu.) Apor riki ma'eywa'y ra'yr rehe y ombor ixo, ame'êja saka. (Aja rahâ, pehë pe Tupâ je'êha ke a'e mu'emu'e katu. A'erehe Tupâ rehe har pekwa katu pexo.) Pe, Tupâ riki upa ma'e kupixa pe har ta ke mutiha, ame'êja saka. (Aja rahâ Tupâ riki pehë ke muhury katu.) ⁷A'erehe ma'e ra'î jtyym ame'e ke katu te aja ym. (Aja rahâ, ihë katu te aja ym ihë tî. Tupâ je'êha apandu ame'e ke ihë.) Y ombor ame'e ke katu te aja ym tî. (Aja rahâ, Apor katu te aja ym tî. Tupâ je'êha ke mu'e ame'e ke a'e.) Tupâ jô riki katu te ame'e ke a'e. A'e riki pehë ke muhury katu.

⁸Ma'e ra'î jtyym ame'e ke amô namô juja katu te riki. Y ombor ame'e namô juja katu te. Aja rahâ, Tupâ je'êha pandu ame'e ke juja katu te. Mu'e ame'e ke namô juja katu te riki. A'eta pe ma'e ke Tupâ me'e ta. Paraky katu ame'e pe a'e me'e katu ta. Paraky katu ym ame'e pe me'e katu ym ta. ⁹Je'êha pandu ame'e ke namô mu'e, ame'e ke pandu pandu ixo. Aja rahâ, Apor namô Tupâ je'êha ke ihë apandu pandu, ame'êja jaxo. Jande juja katu te jande tî. (A'erehe amô koty koty pejy'ar rahâ, katu ym. "Páu kotyhar ta ke jande." "Anî. Apor kotyhar ta ke jande." Aja rahâ, katu ym.)

¹⁰Pehë riki Tupâ rok aja tî. Ukwa katuha ke ihë pe Tupâ muwyr. Ame'e namô ok ke ihë amujâ katu, aja ihë axo. Pyter ke ihë ajtyyka. (Aja rahâ, Tupâ je'êha ke ihë apandu pandu, pe, Jesu rehe ngâ jurujar katu.) Ok ke amô ta upa mujâ, ame'êja saka. (Aja rahâ, Tupâ rehe har a'eta mu'emu'e katu ngâ pe.) Ok mujâ rahâ, katu mujâ rahâ, katu tiki. (Aja Tupâ je'êha katu mu'e rahâ, katu tiki.)

¹¹Jesu Kirisutu riki ok pyter aja saka. A'e jô riki ok pyter katu te ame'e ke aja saka. Tupâ riki mu'am aja saka. A'erehe amô ok pyter ke marâ ka ym mu'âha. (Aja rahâ, Jesu Kirisutu rehe har jô amô pandu ta me'e te'e.) ¹²Ok pyter ke amô mu'am rahâ, myra hâtâ ke mu'am. Pahar ijuk ym ta. (Aja rahâ, Kirisutu rehe har katu mu'e.) Aja rahâ, katu mujâ, ame'êja saka tî. Itatawa ke te'e mujâ, ame'êja saka. Itatuwyr ke te'e mujâ, ame'êja saka tî. Ita hepy hû ame'e ke te'e mujâ, ame'êja saka tî. Amô ta myra hâtâ ym ame'e ke mu'am. Pahar ijuk ta. (Aja rahâ, Kirisutu rehe har katu ym mu'e aja saka.) Aja rahâ, katu ym mujâ, ame'êja saka. Inaja ro ke te'e mujâ, ame'êja saka. Kupi'i ke te'e mujâ, ame'êja saka tî. Myra hâtâ ym ame'e ke te'e mujâ, ame'êja saka tî.

¹³Ok ke tata ukwái rahā, myra hātā jō pyta u'am. Aja Kirisutu jywyw rahā, ngā ke a'e mupyrara ta. Arahā myja me'ē ehe har amō mu'e, ame'ē ke Kirisutu mujekwa ta. Tata aja ame'ē namō a'e ukwa ta. Katu mu'e my? Katu ym mu'e my? Ame'ē ke a'e mujekwa ta. ¹⁴Katu amō mu'e, aja Kirisutu ukwa rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē ta. Katu mu'e, ame'ē pe me'ē ta. ¹⁵Katu ym mu'e, aja Kirisutu ukwa rahā, ma'e ke Tupā me'ē ym ipe. Nixói ma'e ke ipe. A'e ke Tupā muhā katu jō. Tata ngi jawe te'e uhem oho, ame'ēja saka a'e.

¹⁶Tupā'a riki pehē py'a rehe ihī katu. A'erehe pehē riki Tupā ixoha renda aja pehē. Ame'ē ke pekwa katu. ¹⁷A'erehe pehē pe amō jaxer ame'ē ke mu'e rahā, Tupā ixoha renda ke mujaxer, ame'ēja saka tī. Aja rahā, ame'ē mu'eha ta ke Tupā mupyrara ta. Tupā ixoha renda riki katu te ame'ē ke. Pehē riki ixoha renda aja pehē. A'erehe pemujaxer ym pehē juehe har.

¹⁸"Upa ihē akwa katu" aja amō ukwa ixo. Aja mā peja pejumuka'u te'e ym pehē juehe. "Upa ihē akwa katu" aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa ukwa ixo. Aja pehē ngi har amō ta ukwa ukwa ixo rahā, mā peja kuja pepandu: "Mā! Jaka'u te'e jande. Jakwa ym jande" aja. Aja rahā ima'e ukwa katuha ke Tupā muwyr ta a'eta pe. Ehe har mujekwa ta a'eta pe tī. Aja rahā, Tupā rehe har a'eta ukwa katu ta. ¹⁹Upa ma'e ukwa katu, aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwaha naī. Anī. Ame'ē ta ukwa ym. Ka'u te'e aja Tupā ukwa katu. Yman aja Tupā je'ēha rehe panduha amō mupinim:

"Ma'e ukwa katu ame'ē kuja pandu: 'Mā! Akwa katu ihē' aja. Anī. Ame'ē ukwaha namō a'e ke Tupā muka'u te'e ta. Aja ame'ē ukwaha ke amō mukanim" aja panduha ihī.

²⁰Aja amō we Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē ke mujekwa tī. Kuja:

"'Akwa katu' aja amō ukwa. Ame'ē riki jaxer aja Tupā ukwa katu" aja panduha ihī.

²¹A'erehe: "Páu mu'e katu te." "Anī. Apor mu'e katu te" aja mā peja pepandu ym. Aja rahā, amō koty koty pejy'ar ym ta. "Páu kotyhar ta ke jande." "Apor kotyhar ta ke jande" aja ym ta pehē. Pesarahā! Upa ma'e ke pehē py'a mātāha ke. ²²Apor pehē mu'eha ke. Petu aja tī. Mu'eha ke a'e tī. Ihē aja tī. Ihē Páu. Pehē mu'eha ke ihē tī. Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā, ame'ē pe pexo. A'erehe pehē rury katu aja pexo. Pehē pexo katu, a'erehe pehē rury katu pexo. Pehē pemañō rahā, Tupā namō pexo ta kŷ. Apo Tupā usak katu pehē rehe rī. Yman rahā aja ta tī. A'erehe aja upa ma'e ke pehē py'a mātāha ke. ²³Pe, Kirisutu kotyhar ta ke pehē. Tupā kotyhar ke Kirisutu. (A'erehe mā peja amō koty koty pejy'ar ym.)

Kirisutu mondo ame'ē ta ke

4 ¹Pehē ke jande jamu'e. Jande rehe har pekwa pekwa pexo rahā, Kirisutuma'e miasu ta ke jande, aja mā peja pekwa pekwa pexo. Yman myrandu katu ke Tupā mujekwa ym rī. Ame'ē ke a'e mujekwa apo 'y. Ame'ē myrandu katu japandu pandu ame'ē ta ke jande, aja mā peja pekwa pekwa pexo. ²Miasu rahā, ijar pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta me'ē te'e. Aja Kirisutu pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e ta me'ē te'e tī. ³Pesarahā! "Kirisutu pandu ame'ē ke Páu ma'ema'e katu ym" aja pepandu naī. Aja pepandu rahā, pehēma'e panduha ihē pe anī ta. "Kirisutu pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu my?" aja ihē juehe har ajupandu ym ihē jupe tī. ⁴A'e pandu ame'ē ke ihē

ama'ema'e katu, aja ihē akwa katu. Ihē akwa tipe. “Nde katu” aja mujekwa ym we rī. Jandema'e sawa'e te riki pandu ta. “Katu nde erema'ema'e” aja a'e. (Ame'e jō ihē aputar katu.) ⁵ A'erehe: “Kirisutu pandu ame'e ke nde erema'ema'e” aja peje'e ym ta me'e te'e. Jandema'e sawa'e te jywyr ym rahā we, aja peje'e ym ta me'e te'e. A'e jywyr rahā, amō ma'ema'eha ke a'e riki pandu ta. Amō ma'ema'eha ke amō ta ukwa ym, ame'e ke jandema'e sawa'e te mujekwa ta. Ukwa katu a'e. Ipy'a pe ma'e ke amō ukwa ukwa ixo, ame'e ke a'e mujekwa ta tī. Ukwa katu te a'e. Pe, ame'e rehe har a'e pandu ta. Pe, katu ame'e ke ma'ema'e, ame'e ta pe Tupā jō pandu ta: “Pehē katu” aja. A'erehe: “Kirisutu pandu ame'e ke Páu ma'ema'e katu ym” aja ihē rehe har peje'e je'e ym ta me'e te'e.

⁶ Ihē mu ta! Apandu ramō ame'e ke Apor rehe har ihē apandu. Ihē juehe har amō tī. Apandu tī. Jande mokōi jande juehe har ihē apandu. Aja rahā: “Peme'e katu te ame'e ke” aja pepandu ym ta. Aja Tupā je'eha mujekwa. Kuja:

“Mā peja amō mupinim ame'e rehe pehendū katu” aja panduha ihī.

Aja rahā, kuja ym ta: “Peme'e katu. Jande ke mu'e katu” aja. “Anī. Peme'e anī. Jande mu'eha riki katu te” aja pepandu ym ta tī. ⁷ Pehē mu'eha riki amō ta 'ar koty te we katuha aja ym riki. Upa mu'eha ta ke pehē koty Tupā mondo. Aja rahā: “Jande mu'eha ta amō mu'eha ta 'ar koty te we katuha” aja marā ka ym pepandu. Tupā riki mondo. Pehē atu mu'am ym. Tupā mondo. A'erehe: “Jande mu'eha ta amō mu'eha ta 'ar koty te we katuha” aja marā ka ym pepandu.

⁸ Korin ok ta pe har ta! Upa pehēma'e ke pehī, aja pekwaha naī. Pehēma'e hū namō pexo, aja pekwaha naī tī. Pehē riki kapitā keruhū. Jande anī, aja pekwaha naī. Mā! Pehē riki kapitā keruhū ta tipe rahā, katu tiki. Aja ta tipe rahā, pehē namō jande riki kapitā keruhū ta tipe tī. Upa ma'e ke namō pexo, a'erehe: “Páu ke japutar ym” aja pepandu. ⁹ Jande riki Kirisutu mondo ame'e ta ke. Jande riki amō ta wyr koty te we katuha, aja Tupā mu'am, aja ihē akwa. Sonda ta jukwa ta ame'e ta riki jaxer, aja ngā ukwa. Aja jande riki tī, aja upa ngā pe Tupā mujekwa. Aja Tupā je'eha rahoha ta ukwa tī. Aja Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta ukwa tī. Jande jaxer ame'e ta ke jande, aja ukwa tī. ¹⁰ Myra ngā mupia ame'e ke rehe Kirisutu manō, aja japandu pandu, a'erehe jande riki jaka'u te'e, aja amō ta ukwaha. Pehē anī. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe pekwa katu te ame'e ta ke pehē, aja amō ta ukwa. Jande riki pitu te'e aja amō ta ukwa. Pehē anī. Pehē pyrātā riki, aja amō ta ukwa. Katu ame'e ta ke, aja pehē rehe har amō ta ukwa. Jande anī. Jaxer ame'e ta ke aja ngā ukwa. ¹¹ Apo jande myahy jande jaxo. Jande janengwēi jaxo tī. Jandema'e mundeha ymanihar namō jaxo tī. Jande ke amō ta mupyrara tī. Jande jawata te'e jaxo. Jande rok nixōi. ¹² Jande japaraky hū. Aja tamatarer japyhyk. Pe, ame'e pe upa jandema'e ke jande jajo'ok jo'ok. Jande rehe har amō ta juru ai rahā, ame'e ta pe japandu: “Mā peja pehē rehe Tupā usak katu” aja. Jande ke amō ta mupy-rara rahā, jande py'ahu te'e jahendu. ¹³ Jande rehe har katu ym amō ta pandu rahā, ame'e ta pe hātā jaje'e ym jande. Katu ame'e ke japandu a'eta pe. Ma'e puxi aja jande aja Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta ukwaha. Jaxer ai te aja jande rehe har ukwaha tī. Upa aja apo jaxo we rī. (Jesu mondo ame'e ta ke jande.)

¹⁴ Ihē amupinim ramō ame'e pe pehē ke ihē amuhuxī my? Anī. Aja ym. Pehē ke ihē amu'e tar katu, a'erehe aja ihē amupinim. Aja rahā, pehē pexoha ke

pemukatu ta nahā my. Ta'yr ke ipái mu'e katu, aja pehē ke ihē amu'e tar katu tī. ¹⁵Myja Kirisutu kotyhar ta pexoha katu my? Ame'ē rehe har mu'e ame'ē ta mäte hū ixo pehē koty. Pehē pái aja ame'ē ta heta ym. Petei jō pehē pái aja ixo. Ihē ame'ē. Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē aja pexo. Myrandu katu pehē pe ihē apandu rahā, Kirisutu rehe pejuruja katu, a'erehe pehē pái aja ihē. ¹⁶A'erehe ihē aja pehē pexo tī. Aja rahā: “Katu te jande” aja pekwa ym pexo tī. ¹⁷Ko Timo ke pehē koty ihē amondo ta. Pehē pe a'e pandu ta:

—Jesu Kirisutu kotyhar ke Páu, a'erehe ixoha pyahu aja a'e ixo katu. Ame'ē ixoha pyahu ame'ē ke Jesu kotyhar ta pe Páu mu'e mu'e. Amō amō ok ta rupi ixo ame'ē ta ke mu'e mu'e — aja pehē pe Timo pandu ta.

Aja rahā, peharái ym ta. Timo pe Jesu rehe har ihē apandu rahā, a'e juruja katu ehe. A'erehe ihē ra'yr aja a'e. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Ihē apandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu tī.

¹⁸Pehē koty ihē aho ym ta tipe aja pekwaaha, a'erehe pehē ngi ihē akyje aja pekwaaha naī. A'erehe pehē ngi har amō amō kuja ukwaha: “Mā! Jande ngi Páu kyje, a'erehe Timo ke a'e muwyr” aja riki. ¹⁹Pesarahā! Tupā putar rahā, pahar pehē koty ihē ahyk ta aho. Ihē ahyk rahā, ma'e ke ihē atu akwa ta. Amō amō ta pandu: “Mā! Jande ngi Páu kyje, a'erehe Timo ke a'e muwyr” aja pandu ame'ē ta ixo. Panduha jō my? Panduha aja ma'ema'e katu my? Ame'ē ke ihē akwa ta. ²⁰Aja riki jande. Amō pandu: “Tupā! Ihēma'e kapitā keruhū aja exo katu.” Aja pandu rahā, Tupāma'e pyrātāha ke a'e mujekwa ta ipe. Pyrātāha namō ma'e ke ma'ema'e ta. Panduha jō aja ixo ym ta. (Pyrātāha muwyr ta.) ²¹A'erehe pehē koty ihē ahyk rahā, myja me'ē pehē pe katu my? Myra ra'yr namō ahyk ta aho my? (Aja rahā, pehē ke anupā ta.) Pehē rehe ihē apy'a katuha namō ihē ahyk ta aho my? Wewe katu panduha namō ihē ahyk tar katu. (A'erehe pahar pexoha pemukatu.)

Amō rehe ka'u te'eha ke

5 ¹Jesu kotyhar ta ke pehē. Pehē namō amō ixo. “Imāi nungar namō a'e ukwer ou” aja ihē pe pehē koty ngi uhyk uwyr ame'ē ke pandu. Mā jaxer ai te ma'eha ke ame'ē. Jesu rehe juruja ym ame'ē ta aja ym ma'eha. ²Mā! Pehē ruxī ym. Anī. “Katu” aja pekwaaha pehē jupe. Anī. Katu ym aja. Mā peja ym pehē! Ame'ē ma'eha ngi pehē ruxī pexo. Ame'ē jaxer ai ame'ē ke ma'e, ame'ē ke pejy'ar rahā, pehē pyter ngi pemuhem pemondo. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda rehe pejy'ar rahā, ame'ē sawa'e ke pemuxe ym. ³⁻⁴Pehē namō ihē axo ym. Pepaite ihē axo. Anī. Ihē py'a rupi pehē rehe har ihē akwa akwa axo. A'erehe pehē namō ihē axo, ame'ēja saka. Pe, ame'ē jaxer ai ame'ē ke ma'e ame'ē pe, Jesu, jandema'e sawa'e te je'ēha rupi ihē apandu.

—Mā peja nde ke Tupā mupyrara! — aja riki.

Amō Jesu kotyhar har ta namō pejy'ar rahā, pehē rehe har ihē akwa akwa axo, a'erehe pehē namō ihē axo, ame'ēja saka. Pehē pejy'ar rahā, Jesu, jandema'e sawa'e te riki pehē py'a ke mātā ixo. Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e ta. ⁵A'erehe ame'ē sawa'e ke pemuhem pemondo pehē ngi. Aja rahā, Satana koty mondo, ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) Pe, ame'ē sawa'e ke a'e riki mahy ta. Mujaxer ta tī. Sawa'e i'ā anī. Jandema'e sawa'e te muhā katu ta. A'e jywyr rahā, ngā ke a'e mupyrara ta. Arahā ame'ē sawa'e'ā ke a'e muhā katu ta tī.

⁶“Katu te” aja pehē pekwa pehē jupe pexo rahā, katu ym. Mā peja ym pexo. Amōma'e panduha ke pekwa:

—Jaxi muhāi rahā, ipy'a ngi pyairo ke jo'ok. Ta'y'r mi mupuk rahā, upa hukwer ke moro ta — aja panduha ihī.

Ame'ē ke pekwa katu. Aja petēi sawa'e ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, a'e aja upa amō ta ma'e ta tī. (Upa moro, ame'ēja saka.) ⁷A'rehe ma'e ka'u te'eha ke ma'e ame'ē ke pehē pyter ngi pemuhem pemondo. Aja rahā, pehē py'a juhyk, aja pexo. Ymanihar aja pehē tī. (Pyairo ke pembor, ame'ēja saka.) Aja rahā, hukwer ke moro ym ta tī. Aja rahā, pehē namō ma'e ka'u te'eha ma'eha nixōi tī. Aja pexo riki apo 'y, aja ihē akwa. Eji ywy ngi jundéu awa ta uhem oho rahā, arapuharan ra'y'r ke a'eta jukwa. Ame'ē ke jukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā mukanim, ame'ēja saka. Ame'ē arapuharan ra'y'r aja Kiri-sutu tī. A'e manō. Jande ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke mukanim, ame'ēja saka. ⁸A'rehe mā peja ima'e ta ke aja jaxo. Mā peja jande py'a juhyk, aja jaxo. Amō namō pandu rahā, mā peja jetehar te ke jō japandu. Ma'e jaka'u te'eha ke mā peja jama'e-ma'e ym jaxo. Amō ta rehe jaxer ai ame'ē ke mā peja jama'e ym tī.

⁹Amukwehe paper pinim pehē pe ihē amondo. Ame'ē pe kuja ihē amupinim:

“Amō kūjā rehe ka'u te'e. Ame'ē ke namō mā peja pejy'ar ym. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Ame'ē ke namō aja tī. Pejy'ar ym tī.”

¹⁰“Pejy'ar ym inamō” aja amupinim rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe har amupinim ym riki. Tupā kotyhar ta rehe har amupinim. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta amō kūjā rehe ka'u te'e hū. Amō sawa'e rehe kūjā ka'u te'e hū tī. Amō tama'e ke rehe ipy'a moī moī hū. A'rehe mukanim riki amōma'e ke. Tupāran rehe ipy'a ke a'eta moī moī tī. Upa ame'ē ta namō pexo tar ym rahā, kome'ē ywy keruhū ngi pehem te ta tipe. ¹¹“Pejy'ar ym inamō” aja ihē amupinim rahā, Jesu kotyhar ta rehe har ihē amupinim. Ame'ē riki amō kūjā rehe ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Tupāran rehe ipy'a ke moī moī tī. Amō ta rehe juru ai tī. Kawī ngi ka'u tī. Amōma'e ke mukanim tī. Pesarahā! Ame'ē namō pejy'ar ym pexo. Hake inamō ma'e ke pe'u ym te tī.

¹²⁻¹³Pesarahā! Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta pe kuja ihē apandu ym:

—Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Mā peja pehē ke Tupā mupyrara — aja.

Ihē anī. Tupā riki aja me'ē pandu ta. Jesu kotyhar ta pe anī. Pehē atu pepandu katu:

—Mā peja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym — aja riki.

A'rehe ame'ē ka'u te'eha ma'eha ke mā peja pehē pyter ngi pemuhem pemondo.

Myja je'ē je'ēha ke muputu'u ngā ngi my?

6 ¹Jesu rehe pejuruja katu, a'rehe pehē riki pehē mu mu. Pe, pehē ngi har imu namō amō je'ē je'ē rahā, jurujar ym ame'ē ta ruwa koty oho riki. Mā katu ym. Mā peja peho ym. Anī. Tupā kotyhar ta ruwa koty peho. A'eta riki je'ē je'ēha ke mukatu ta.

²Pesarahā! 'Ar rehe angaha uhyk rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta pe Tupā kotyhar ta pandu: “Pehē katu.” Aja katu ame'ē ta pe pandu ta. “Pehē katu ym.” Aja katu ym ame'ē ta pe pandu ta tī. Kome'ē ywy keruhū pe har

ta Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta pe aja rahā, ma'erehe pehē mu je'e je'ēha ke pemukatu ym my? Mā peja ame'e ke pemukatu!

³ Pesarahā! Tupā je'ēha rahoha ta pe japandu ta tī. "Pehē katu." Aja Tupā rehe hendu katu ame'e ta pe japandu ta. "Pehē katu ym." Aja Tupā rehe hendu ym ame'e ta pe japandu ta tī. Aja Tupā je'ēha rahoha ta pe japandu rahā, ma'erehe sehar peje'e je'ēha ke pehē atu pemukatu ym my? Mā peja pemukatu!

⁴ Mā! Ame'e rehe har amō ta je'e je'e rahā, jurujar ym ame'e ta ruwa koty peho ta my? A'eta riki je'e je'ēha mukatu ta my? Katu ym aja. A'eta riki katu ym ame'e ta aja pekwa. A'erehe a'eta ruwa koty peho ym.

⁵ Mā katu ym. Pehē ngi ihē ruxī riki. Pejuru jar katu ame'e ta ngi har ukwa katu te ame'e ixo my? Petei ixo my? Pehi riki. (Ixoty peho.) A'e riki pehē mu ta je'e je'ēha ke mukatu ta kī. ⁶ Pehē anī. Ixoty peho ym riki. Pehē mu ta riki je'e je'e rahā, jurujar ym ame'e ta ruwa koty peho. A'eta riki je'e je'ēha mukatu riki. Katu ym aja.

⁷ Mā jete har te riki. Imu ta je'e je'ēha ke jurujar ym ame'e ta ruwa koty peho. A'eta riki mukatu. A'eta ruwa koty peho, a'erehe katu ym pehē aja pemujekwa. Pehē rehe ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, mā peja pexo. Pehē py'a pemujywyr. Aja rahā, pahar pemukatu ta. Pehēma'e ke amō mukanim rahā, mā peja pexo. Pehē py'a pemujywyr. Aja rahā, pahar pemukatu ta tī. ⁸ Anī. Aja pema'e ym pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e pehē jupe. Pehē riki pehē mu mu! Pehē mu ma'e ke pemukanim pexo. Katu ym aja.

⁹ Pesarahā! Tupā ixo ame'e pe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'e ta oho ym te ta. Ame'e ke pekwa katu. Peka'u te'e ym. Pesarahā! Sawa'e te renda pe amō kūjā rehe ka'u te'e, ame'e ke oho ym te ta. Amō sawa'e rehe ka'u te'e ame'e ke aja tī. Oho ym te ta tī. Tupāran rehe ipy'a moī moī, ame'e ta aja tī. Oho ym te ta tī. Sawa'e ta pame te'e ka'u te'e a'eta juehe, ame'e ta aja tī. Oho ym te ta tī. Kūjā ta pame te'e ka'u te'e a'eta juehe, ame'e ta aja tī. Oho ym te ta tī. Tupā ixo ame'e pe oho ym te ta tī. ¹⁰ Amō ma'e ke mukanim, ame'e ta aja tī. Oho ym te ta tī. Amōma'e ke rehe ipy'a moī moī ixo ame'e ta aja tī. Oho ym te ta tī. Kawī ngi ka'u ame'e ta aja tī. Oho ym te ta tī. Amō ta rehe juru ai, ame'e ta aja tī. Oho ym te ta tī. Nupā. Aja amōma'e ke mukanim, ame'e ta aja tī. Oho ym te ta tī. Upa ame'e ta sawa'e te renda pe oho ym te ta. Tupā ixo ame'e pe oho ym te ta.

¹¹ Aja me'e pehē ngi har amō amō ixo kwe. Apo pehē py'a ke Tupā juhyk 'y. Upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e juhyk. "Ihē kotyhar ta ke pehē. Ihēma'e ta" aja Tupā pandu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe pejuru jar katu, a'erehe: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixoi te pehē pe" aja Tupā pandu. Pehē py'a rehe Tupā'ā ihī katu, a'erehe: "Pehē katu te" aja Tupā pandu tī. (A'erehe pexoha katu aja pexo.)

Pehē rehe har Tupā pe amō ta pandu: "Ne jō riki katu te ame'e ke"

(Amō rehe peka'u te'e aja pexo rahā, katu, aja pekwa ha pehē jupe naī. Anī. Katu ym aja. Pehē riki Tupāma'e ke, a'erehe pexoha katu aja pexo rahā, katu tiki.) ¹² Pe, amō pandu:

—Upa ma'e ke ihē ama'e tar katu, ame'e ke ihē ama'e katu — aja.

Ame'e jete tipe. Amōma'e ma'eha riki katu ym nde pe. "Upa ma'e ke ihē ama'ema'e tar katu, ame'e ke ihē ama'ema'e katu" aja ihē apandu ta tipe. Pe,

ihê ama'e rahā, marā ka ym ame'ē ama'eha ngi amuputu'uha. Ihê ke muma'e, ame'ēja saka. Aerehe ihê ama'e. Katu ym aja. ¹³ Amō pandu:

—Awa mi'u pehī, a'erehe awa pusu pehī tī. (U'u ta.) Pe, awa pusu pehī, a'erehe awa mi'u pehī tī, aja. (A'erehe jande myahy) — aja.

Ame'ē jete. Yman rahā, ame'ē mokōihar ke Tupā mumba ta. Awa mi'u ke. Awa u'uha ke tī. Mumba ta. Jande ke anī. Pete'e jande jaxo ta rī. A'erehe jaxoha katu, aja jaxo ta me'ē te'e. Amō kūjā rehe sawa'e ka'u te'e, a'erehe sawa'e ke Tupā mujā my? Anī. Aja ym. Amō sawa'e rehe kūjā ka'u te'e, a'erehe kūjā ke a'e mujā my? Anī. Aja ym tī. “Ihēma'e ke” aja jandema'e sawa'e te putar, a'erehe awa ke a'e mujā. A'e riki jandema'e sawa'e te. Aja rahā, awa rete riki sawa'e tema'e ke, ame'ēja saka. ¹⁴ Manōha ngi jandema'e sawa'e te ke Tupā mukwera katu muhem. Pe, ima'e pyrātāha namō jande ke a'e mukwera katu ta muhem tī. A'erehe awa rete riki sawa'e tema'e ke.

¹⁵ Kirisutuma'e ke pehē, ame'ē ke pekwa. Pe, Kirisutuma'e ke kūjā ka'u te'e ame'ē koty ihē amondo ta my? Anī ta. Marā ka ym amondoha. ¹⁶ Pesarahā! Kūjā ka'u te'e ame'ē namō amō jumusarāi rahā, mokōi riki peteihar aja ixo. Ame'ē ke pekwa my? Pekwa katu riki pehē! Kuja Tupā je'eha rehe panduha ihī:

“Mokōihar riki peteihar wan ta” aja riki.

A'erehe kūjā ka'u te'e ame'ē namō pejumusarāi rahā, inamō Kirisutu peteihar aja ixo. Mā! Katu ym! A'erehe Kirisutuma'e ke kūjā ka'u te'e ame'ē koty ihē amondo ym te ta. ¹⁷ Pe, amō riki jandema'e sawa'e tema'e ke rahā, inamō peteihar aja ixo. Tupā'a ihī katu ehe, a'erehe inamō peteihar aja ixo.

¹⁸ Mā peja amō kūjā rehe eka'u te'e ym. Mā peja amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, juehe jumujaxer ym. Kūjā ka'u te'e ame'ē namō amō jumusarāi rahā, a'e jumahy juehe. Kirisutuma'e ym aja mujekwa, a'erehe a'e jumahy juehe. ¹⁹ Amō we tī. Tupā'a riki pehē py'a rehe ihī katu, a'erehe pehē riki Tupā'a rok aja pexo. Ame'ē ke pekwa katu. Pehē rehe l'a ke Tupā muwyr. A'erehe pema'e tar katu ame'ē ke jō pema'e ym. Anī. Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu. A'erehe pexoha rehe pesak katu. Peka'u te'eha ke pema'e ym. ²⁰ Ta'yr manō. Peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe Tupāma'e ke pehē. (A'erehe pema'e tar katu ame'ē ke jō, pema'e ym. Anī.) Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu tī. Pexoha katu aja pexo. Aja rahā amō ta pandu ta: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe pandu ta.

Jumendar rahā, katu my? Ame'ē rehe har Páu mujekwa.

7 ¹ Paper pinim ihē pe pemuwyr kwe. “Amō jumendar rahā, katu my?” aja paper pinim ihē pe pemuwyr. Ame'ē rehe har ihē amupinim ta pehē pe apo 'y. Amō jumendar ym rahā, katu tiki. ² Amō rehe ka'u te'e hū ngā. Amō kūjā rehe sawa'e ka'u te'e. Amō sawa'e rehe kūjā ka'u te'e tī. A'erehe kūjā namō sawa'e jumendar rahā, katu tiki. Aja rahā, amō kūjā rehe ka'u te'e ym ta. Sawa'e namō kūjā jumendar rahā, katu tiki tī. Aja rahā, amō sawa'e rehe ka'u te'e ym ta tī. ³ Hakehar riki putar rahā, mā peja inamō ixawa'e ukwer. Ixawa'e riki putar rahā, mā peja inamō hakehar ukwer tī. Jumuhury katu a'eta juehe. ⁴ Hakehar putar rahā jō anī. Ixawa'e putar rahā, mā peja inamō hakehar ukwer. Ixawa'e putar rahā jō anī tī. Hakehar putar rahā, mā peja

inamō ixawa'e ukwer. ⁵A'erehe hakehar putar rahā, mā peja inamō ixawa'e ukwer. Ixawa'e putar rahā, mā peja inamō hakehar ukwer tī.

Pe, hakehar pe ixawa'e kuja pandu:

—Tupā namō ihē apandu pandu ta axo. A'erehe ne namō ihē aker ym ta k̄y — aja.

—A'e t̄y — aja hakehar pandu.

Ixawa'e pe aja hakehar pandu tī. Aja jō rahā, inamō ixo ame'ē namō mā peja eker ym. Aja heta ym ukwer rahā, katu. Ame'ē upa rahā, inamō ukwer katu tī. Aja ym rahā, heta ukwer rahā, hakehar ame'ē ym rahā, amō kūjā rehe ixawa'e ka'u te'e ta. Marā ka ym ame'ē mukanīha. Ixawa'e ame'ē ym rahā, amō sawa'e rehe hakehar ka'u te'e ta tī. Marā ka ym mukanīha. “Amō rehe eka'u te'erahā” aja Satana pandu, ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā katu ym. A'erehe Tupā namō panduha upa rahā, mā peja inamō ixo ame'ē namō ukwer katu.

⁶Jumendar ame'ē rehe har ihē apandu ramō. “Mā peja ejumendar” aja ym ihē apandu. “Amō putar rahā, ejumendar” aja ihē apandu. ⁷Ihē rakehar ym riki ihē. Ihē Páu. Upa pehē ihē aja pexo, aja ihē aputar. Aja pame katu te amō koty koty Tupā mujā. Amō jumendar ta me'ē te'e. Amō jumendar ym ta me'ē te'e tī.

⁸Jeje te'e ixo ame'ē ta pe ihē apandu ta k̄y. Ixawa'e manō ame'ē ta pe aja tī. Pesarahā! Ihē jeje te'e axo. Ihē aja pehē pexo rahā, katu tiki. ⁹Amō rehe peka'u te'e rahā, mā peja pejumendar. Marā ka ym amō rehe ka'u te'eha mukanīha. Aja rahā, pejumendar rahā, katu tiki.

¹⁰Upa jumendar ame'ē ta pe ihē apandu ta apo 'y. Ihē akwaha aja ym. Jandema'e sawa'e te mu'e ame'ē ke ihē apandu ta 'y. Kūjā ta pe apandu. Ne sawa'e ke mā peja ehijar ym. ¹¹Nde erehijar, pe, amō sawa'e ke epyhyk ym. Nde jeje te'e exo k̄y. Aja nde ereputar ym rahā: “Nde sawa'e namō ejumukatu eho tī. Nde sawa'e koty ejywyr eho” aja apandu. Hakehar ke ixawa'e hijar ym ta me'ē te'e tī.

¹²Amō ta pe ihē apandu ta apo 'y. Ihē akwaha ke ihē apandu ta. Jandema'e sawa'e te je'ēha anī. Ko sawa'e riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. Pe, hakehar riki jurujar ym ame'ē ke a'e. Pe, ixawa'e namō a'e ixo tar katu rahā, mā peja a'e ke ixawa'e hijar ym. ¹³Ko kūjā riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. Pe, ixawa'e riki jurujar ym ame'ē ke a'e. Pe, hakehar namō a'e ixo tar katu rahā, mā peja a'e ke hakehar hijar ym. ¹⁴Ame'ē jurujar ym ame'ē ixawa'e riki hakehar namō ixo, a'erehe Tupā usak katu ehe, ixawa'e rehe. Hakehar riki jurujar ym ame'ē ke a'e. Ixawa'e namō ixo, a'erehe Tupā usak katu ehe tī, hakehar rehe. Aja ym rahā, ta'yn ta riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja saka ixo. Anī. Ta'yn ta Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja ym. A'erehe a'eta rehe Tupā usak katu tī.

¹⁵Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ixo. Inamō ixo ame'ē ke Jesu rehe jurujar ym ame'ē ke a'e. Pe, a'e pandu: “Nde ke ahijar ta” aja. Aja rahā, mā peja hijar oho. “Eho ym” aja mā peja jurujar katu ame'ē epandu ym. Mā peja hijar oho. Kuja Tupā putar. Jumokōi je'ē je'ē ym ha rupi ixo, aja a'e putar. ¹⁶Kūjā! Nde riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke nde. Ne sawa'e namō exo katu. Aja rahā, a'e riki Jesu rehe jurujar katu ta nahā my tī. Sawa'e! Ne riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke nde. Ne rakehar namō exo katu. Aja rahā, a'e riki Jesu rehe jurujar katu ta nahā my tī.

Tupā putar, aja pehē pexo katu

¹⁷A'erehe myja me'ē amō ixo apo, aja mā peja exo rī. Pehē rehe Tupā katu usak, a'erehe a'e pandu: “Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja. Arahā myja me'ē pexo my? (Pehē rakehar namō pexo my? Pehē sawa'e namō pexo my? Pehē pexo te'e me'ē te'e pehē, aja pexo my? Te'e paraky aja pexo my?) Ame'ē pexoha Tupā me'ē, muwyr saka riki. A'erehe aja pame katu te pexo rī. Amō koty koty amō ta aja tī. Aja Jesu kotyhar ta pe ihē apandu pandu. Amō amō ok ta rupi ixo ame'ē ta pe ihē apandu pandu tī. ¹⁸Amō rehe Tupā katu usak, a'erehe a'e pandu: “Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja. Arahā ehe ihī ame'ē pিরer jupāha ihī my? Aja rahā, mā peja aja ixo, jupāha namō. Emukanim ym ame'ē ke. Jurujar katu py rahā, a'e ixo. Ame'ēja exo rī. Amō pe Tupā pandu: “Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak.” Arahā, ehe ihī ame'ē pিরer ke jupā ym my. Aja rahā, mā peja jupā ym aja exo rī. Jurujar katu py rahā, a'e ixo. Aja exo rī. Jupā ym, aja exo rī. ¹⁹Ehe ihī ame'ē pিরer jupā my? Ame'ē ke Tupā ukwa tar ym. Ehe ihī ame'ē pিরer jupā ym my? Ame'ē ke a'e ukwa tar ym tī. Kuja jō a'e ukwa tar katu. Ima'e je'ēha rehe amō hendu katu my. Ame'ē ke jō a'e ukwa tar katu.

²⁰Ngā rehe Tupā katu usak rahā, a'e pandu: “Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak” aja. Arahā myja me'ē ngā ixo my, aja mā peja exo katu rī. ²¹Ne rehe Tupā katu usak rahā, a'e pandu: “Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak” aja. Arahā se te'e paraky ame'ē ke nde my? Aja exo rī. Pe, nde jar pandu:

—Ihēma'e miasu ym nde apo 'y. Te'e eho katu — aja.

Aja rahā, mā peja ame'ē parakyha ngi ehem eho.

²²Sehar te'e paraky ame'ē ke rehe jandema'e sawa'e te katu usak, a'erehe pandu: “Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak” aja. Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi uhem oho, ame'ēja saka. Ame'ē ngi poir ame'ē ke a'e, ame'ēja saka. Jandema'e sawa'e te kotyhar ke a'e, a'erehe poir aja saka ixo.

Pe, sehar amō pe te'e paraky aja ym ame'ē pe Kirisutu pandu: “Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak” aja. Aja rahā, Kirisutu pe te'e paraky aja a'e ixo apo 'y. ²³Kirisutu manō. Arahā peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja rahā Kirisutu manōha rupi pehē rehe Tupā muhepy, ame'ēja saka. A'erehe amō ta pe te'e paraky ame'ē tama'e aja ym pexo. (Tupāma'e ke pehē.) ²⁴Ihē mu ta! Pesarahā! Pehē rehe Tupā katu usak rahā, a'e pandu: “Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja. Arahā Tupā namō pehē juehe katu pehē pexo. Ame'ē ke pehijar ym. Tapijar te'e we inamō pehē juehe katu pexo rī.

Jeje te'e ixo ame'ē ta rehe har

²⁵“Myja me'ē jeje te'e ixo ame'ē ta pe japandu ta my” aja ihē pe paper pinim pemuwyr kwe. Ame'ē rehe har jandema'e sawa'e te je'ēha rupi ihē apandu ym. Ihē akwa ame'ē ke ihē apandu ta. Ihē rehe jandema'e sawa'e te pyrara usak. A'erehe ihē apandu ame'ē ke rehe mā peja pehendu katu. (Ihē Páu.)

²⁶Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupy-rara ixo. A'erehe amō jeje te'e ixo rahā, aja te'e exo rī. Aja rahā, katu tiki. ²⁷Nde rakehar namō nde erexo rahā, ehijar ym. Jeje te'e nde erexo rahā, kūjā ke epyhyk ym. Jeje te'e nde erexo rī. ²⁸Jumendar rahā, ma'e ka'u te'eha ke nde erema'e ym. Kūjā jeje te'e ixo ame'ē jumendar rahā, ma'e ka'u te'eha ke

ma'e ym. Jumendar ame'e ta ima'e ke rehe usak usak ixo. Kupixa mujā. Imi'u matyr. Ima'e ke rehe usak usak hū ixo. Aja pehē rehe ihē aputar ym. A'erehe mā peja jeje te'e pexo, aja ihē apandu.

²⁹⁻³¹ Ihē mu ta! Pekwa katu pexo! 'Ar rehe angaha upa tate. Kome'e ywy keruhū yman ym ta ixo. Apo ixo ame'e ke upa ta. A'erehe Tupāma'e ma'ema'eha rehe pesak py. A'engi ima'e ixoha rehe amō usak katu. A'erehe hakehar namō ixo ame'e ta hakehar aja ym ame'e ta aja pexo katu. Jeje te'e aja pexo katu. Aja rahā ixoha rehe har ukwa ukwa ym ta ixo. Jixi'u ame'e ta riki hury katu ame'e ta aja pexo katu! Puka puka ame'e ta riki pyai ame'e ta aja pexo katu! Ma'e ke muhepy jo'ok, ame'e ta riki jo'ok ame'e ke ima'e ym aja pexo katu. Ima'ehū namō ixo ame'e ta riki ma'e ke ima'e ym te ame'e ta aja pexo katu! Aja rahā ixoha rehe har ukwa ukwa ym ta ixo. 'Ar rehe angaha upa tate, a'erehe Tupāma'e ma'ema'eha rehe pesak py. A'engi pehēma'e pexoha rehe pesak katu.

³² "Ma'e jande ja'u ta my? Ma'e jande jamunde ta my?" aja te'eha pekwa pekwa pexo. Pexoha rehe har pekwa pekwa pexo, aja ihē aputar ym. Sawa'e jeje te'e ixo rahā, jandema'e sawa'e te putar ame'e ke a'e ma'ema'e tar katu. A'erehe: "Myja me'e ima'e parakyha rehe ihē ama'ema'e katu my" aja jō a'e ukwa ukwa ixo. Ixoha rehe har ukwa ukwa ym ixo. ³³ Hakehar namō sawa'e ixo rahā, hakehar ke a'e muhury tar katu. A'erehe imi'u matyriha rehe har aja te'eha a'e ukwa ukwa ixo. Myja hakehar ke a'e muhury katu ta my. Ame'e rehe har aja te'eha a'e ukwa ukwa ixo. ³⁴ A'erehe mokōi ukwaha rehe har ukwa ukwa ixo. Myja me'e Tupā putar ame'e ke a'e ma'ema'e katu my, aja a'e ukwa ukwa ixo tī.

Kūjā jeje te'e ixo ame'e riki jandema'e sawa'e te pe ma'ema'e katu. Myja me'e pyrātāha namō ima'e ke ma'ema'e katu my, aja a'e ukwa ukwa ixo. Myja me'e ipy'a ke a'e mōi mōi katu ehe my, aja a'e ukwa ukwa ixo tī. Ixawa'e namō ixo, ame'e anī. Ixawa'e ke a'e muhury tar katu, a'erehe: "Ma'e jande ja'u ta my" aja te'eha a'e ukwa ukwa ixo. Ixoha rehe har jō a'e ukwa ukwa ixo.

³⁵ Ihē apandu ramō ame'e ke katu. Katu pehē pexoha ke ihē aputar, a'erehe aja me'e ihē apandu ramō. "Ejumendar ym" aja ym ihē apandu riki. Katu ame'e ke pema'ema'e, ame'e ke ihē aputar. Ma'e matyriha rehe har pekwa pekwa ym ha namō jandema'e sawa'e te pe pema'ema'e katu. Aja ihē aputar. Tupā je'ēha ke pepandu pandu, ame'e riki pehēma'e parakyha ke.

³⁶ Kūjā pái pe sawa'e pandu: "Nde rajyr ihē aputar" aja. Ame'e ta rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ame'e sawa'e pandu: "Kūjā ke ihē apyhyk ym ta apo 'y" aja. Aja a'e ukwa ukwa ixo: "Ihē apandu, a'erehe ihē apyhyk ym rahā, kūjā huxī ta" aja. Aja rahā, a'eta jumendar rahā, katu tiki. Pe, amō kūjā rehe sawa'e ka'u te'e hū. Marā ka ym mukaniha. A'erehe jumendar rahā, katu aja a'e ukwa ukwa ixo. Aja a'e putar. Aja rahā, kūjā pyhyk rahā, katu tiki. Pe, jumendar rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym. ³⁷ Pe, sawa'e pandu:

—Ihē ajumendar ym ta apo 'y — aja.

Pe, kūjā pái pandu: "Ere" aja. Kūjā pandu tī: "Ere" aja tī. Pe, amō kūjā rehe ka'u te'e ym, aja ukwa katu tī. Upa aja me'e rahā, jumendar ym rahā, katu tiki. ³⁸ A'erehe kuja riki. Sawa'e kūjā namō jumendar rahā, katu tiki. Amō rahā, kūjā namō jumendar ym rahā, i'ar koty te we katuha.

³⁹ Ixawa'e ixo rahā, inamō kūjā ixo katu tī. Jeje te'e aja ixo ym. A'erehe amō sawa'e ke a'e pyhyk rahā, katu ym tiki. Ixawa'e manō rahā, amō sawa'e ke a'e

pyhyk katu. A'e putar ame'e ke pyhyk katu. Ame'e sawa'e Jesu rehe jurujar katu ame'e ke a'e. Aja me'e jō a'e pyhyk katu. Jurujar ym ame'e ke anī. Epyhyk ym. ⁴⁰Ixawa'e manō ame'e jeje te'e ixo rahā, i'ar koty te we a'e hury katuha. Aja riki ihē akwa. Tupā'ā ihē py'a rehe ihī katu, a'erehe ihē apandu ame'e ke rehe mā peja pehendu katu tī.

Tupāran ruwa koty ngā mi'u ke amō moī

8 ¹Tupāran ruwa koty ngā mi'u ke amō ta moī moī. "Ame'e mi'u ke jande ja'u rahā, katu my?" aja ihē pe paper pinim pemuwyr kwe. Ame'e rehe har ihē apandu ta apo 'y. (Anī. Apandu ym we rī.) Pehē ngi har amō panduha ihī: "Upa jande riki jakwa katuha namō jaxo" aja riki pandu. Aja: "Ihē akwa katu" aja amō ukwa ukwa ixo rahā, katu te aja ukwaha jupe. Pe, ma'e ke rehe harāi. Kuja. Imu ta rehe ipy'a katuha harāi. Imu ta rehe amō ipy'a katu rahā, ame'e ta py'a ke mātā katu ta. ²Amō pandu:

—Upa katu te ihē akwa katu — aja ukwaha jupe.

Ame'e riki jupe katu ame'e te'e a'e jupe. A'erehe upa katu te a'e ukwa ym riki. ³Pe, Tupā rehe amō ipy'a katu, a'erehe imu ta rehe ipy'a katu tī. Aja rahā: "A'e katu" aja Tupā ukwa.

⁴Apo ngā mi'u rehe har apandu ta. Tupāran ruwa koty ma'e so'o rukwer ke amō ta moī moī. (Ame'e ke muhepyha renda pe amō ta muhepy hepy. Ame'e ke Jesu kotyhar ta u'u rahā, katu my? Katu ym my?) Ame'e rehe har ihē apandu ta apo 'y.

Ma'e ixuwe ym ame'e ke tupāran aja amō ta ukwaha naī. ⁵"Tupā" aja amō ta ukwaha naī tī. Ame'e heta pete'e ixo my? Ywa pe pete'e ixo my? Kome'e ywy keruhū pe pete'e ixo my? "Jandema'e sawa'e te" aja ukwaha naī tī. Ame'e pete'e ixo my tī?

⁶Jande pe anī. Peteihar jō Tupā te riki. A'e jō ixo aja jakwa katu. Jande pāi keruhū a'e. Upa ma'e ke a'e mujā. Jande jaxo, a'erehe: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja japandu ipe.

Peteihar jō riki Jesu Kirisutu. Jandema'e sawa'e te a'e. A'e je'ēha rupi upa ma'e ke Tupā mujā. A'e ixo, a'erehe jande ko jaxo tī.

⁷Tupāran nixoi te, aja upa katu te Jesu kotyhar ta ukwa ym. Jurujar ym rahā we tupāran ruwa koty ngā mi'u ke a'eta moī moī hū. A'erehe apo ame'e humi'u ke u'u rahā, ame'e riki tupāran kotyhar ta ke, aja a'eta ukwa naī rī. Ame'e ukwaha marā ka ym mukanīha. A'erehe: "Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e. Katu ym ihē" aja ukwaha. ⁸Ma'e ke jande ja'u, a'erehe i'ar koty te we Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo my? Anī. Aja ym. Ma'e ke ja'u ym rahā, i'ar koty te we Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo my? Anī. Aja ym tī. Juja katu te riki awa ta Tupā pe. U'u rahā, juja katu te. U'u ym rahā, juja katu te tī.

⁹Tupāran ruwa koty ngā mi'u ke amō moī moī. Ame'e ke pe'u rahā, katu. Pe'u ym rahā, katu tī. Pehē pe juja katu te. Jesu rehe jurujar katu wan ame'e ta pe anī. "Katu ym" aja ukwa. Pe, pehē pe'u rahā, pehē rehe a'e usak. A'erehe a'e u'u tī. A'engi: "Mā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e. Katu ym ihē" aja a'e ukwa. Aja rahā, mā peja ame'e mi'u pe'u ym. (Ne mu ixoha ke emujaxer ym.)

¹⁰Tupāran ihī. Ame'e rok pe ngā mi'u ke huwa koty amō moī. Ame'e ke u'u rahā, katu ym, aja Jesu rehe jurujar katu wan ame'e ke ukwa. Nde pe anī. "Upa ihē akwa katu. Tupāran ixuwe ym" aja nde erekwa katu. A'erehe ame'e

rok pe nde erexe, pe, ngā mi'u ke nde ere'u. Ame'e ke jurujar katu wan ame'e ke usak, a'erehe a'e u'u tī. ¹¹Pe, a'e pyai ixo. "Mā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e. Katu ym ihē" aja a'e ukwa jupe. Mā! "Upa ihē akwa katu. Tupāran ixuwe ym" aja nde riki erekwa katu nde jupe. A'erehe jurujar katu wan ame'e ke aja: "Katu ym ihē" aja ukwa jupe. A'e riki nde mu ke. A'e uhāha ke rehe Kirisutu manō. ¹²Ne mu ke nde eremupyai riki. A'erehe: "Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e" aja a'e ukwa jupe. Ne mu ke nde eremupyai rahā, nde riki ereka'u te'eha ke nde erema'e, aja Kirisutu riki ukwa katu, ame'ēja saka. ¹³A'erehe ihē mu ixoha ke ihē amujaxer ym. Ihē Páu. Tupāran ruwa koty ngā mi'u ihī. Ame'e ke a'u rahā, katu ym, aja ihē mu ukwa rahā, ame'e mi'u ke ihē a'u ym te ta tī. Ihē aja nde rahā, katu tiki tī. (E'u ym tī.)

Jesu mondo ame'e ta ke

9 ¹Ihē aputar ame'e ke ihē ama'ema'e katu. Jesu mondo ame'e ke ihē. Ihē Páu. Upa Jesu kwera katu uhem rahā, ihē asak ehe. Jandema'e sawa'e te ke a'e. Ima'e je'eha ke ihē apandu pandu pehē pe, a'erehe pehē pejuruja katu ehe. Ixotyhar ta ke pehē. A'erehe Jesu mondo ame'e ke ihē, aja pekwa ta me'e te'e. ²"Amō Jesu mondo ame'e ta jandema'e tamatarer ke pyhyk. Páu anī. Pyhyk ym. A'erehe Páu Jesu mondo ame'e aja ym a'e" aja amō ta pandu nai. Pehē anī. "Páu riki Jesu mondo ame'e ke a'e" aja pekwa katu. Pehē riki jandema'e sawa'e te rehe pejuruja katu. A'erehe ihē riki Jesu mondo ame'e ke ihē, aja pemujekwa ngā pe.

³Amō Jesu mondo ame'e ta jandema'e tamatarer ke pyhyk. Páu anī. Jandema'e tamatarer ke pyhyk ym. A'erehe: "Páu riki Jesu mondo ame'e aja ym a'e" aja ukwaha. A'erehe: "Páu pe jande mi'u jame'e ym ta" aja pandu pandu rahā, mā kuja ihē apandu. ⁴Tupā je'eha ke ihē apandu pandu. Ame'e riki ihēma'e parakyha. A'erehe ihē pe a'eta mi'u ke amō ta muwyr rahā, katu tiki. ⁵Amō amō ok ta rupi Tupā je'eha ke amō Jesu mondo ame'e ta pandu pandu oho rahā, hakehar ta namō a'eta oho. Hakehar ta pe ngā mi'u me'e me'e tī. Jandema'e sawa'e te mu ta aja tī. Hakehar ta raho tī. Petu aja tī. Hakehar raho a'e tī. Mā! A'eta aja ihē rahā, katu tiki tī. Ngā mi'u ihē pe amō ta muwyr rahā, katu tiki tī. ⁶Amō parakyha rehe Jesu mondo ame'e ta paraky ym. Tupā je'eha ke jō pandu pandu. Pe, imi'u ke amō ta me'e me'e ngā pe. Mā! Ihē jō aja ym my. Manambe amō. Amō parakyha rehe jande mokōi japaraky, pe, ame'e rehe tamatarer japyhyk. Ame'e pe jandema'e ke jajo'ok. Mā! Jande jō aja rahā, katu ym.

⁷Jumaiha rehe sonda oho rahā, amō parakyha rehe paraky ym oho. Ima'e kapitā riki imi'u me'e ipe. Ma'e ke kupixa pe ijar jytym rahā, ame'e ke a'e u'u tī. Ixamby ke arapuharan ngi ijar jo'ok. Ame'e ke a'e u'u. Mā! Aja saka ihē tī. Tupā je'eha ke ihē apandu pandu. A'erehe ihē pe ngā mi'u amō ta muwyr rahā, katu tiki tī. Manambe pe aja tī. Me'e ipe rahā, katu tiki tī.

⁸Kupixa jar rehe har ihē apandu. Sonda ta amō. Arapuharan jar amō. Ame'e ke jō ym. Aja Moise je'eha mujekwa katu tī. ⁹Kuja Moise je'eha rehe jasad:

"Ahúi aja me'e kurer ke jo'ok rahā, tapi'iruhu pyrū pyrū oho ehe. Arahā iāpūi ke epukwar ym ingi. U'u tar katu rahā, mā peja u'u, aja riki."

Paraky rahā, ma'e ke u'u tī. Tapi'iruhu rehe jō Tupā pyrara usak my? ¹⁰Anī. Ame'e rehe jō ym. Jande rehe har a'e ukwa ukwa ixo. (Jesu mondo ame'e ta

ke jande.) Je'êha ke japandu pandu rahã, ngã mi'u amô ta muwyr jande pe. (Tapi'iruhu paraky, ame'êja saka.) Pesarahã! Kupixa ke amô mondok. Amô riki ma'e ke jyty. Ame'ê mokôi riki kupixa ngi ma'e ke u'u ta. Aja a'eta ukwa katu. ¹¹Kupixa pe ma'e ke amô jyty. Ma'e tyarô rahã, ame'ê ke ijar u'u ta. Aja jande tĩ. Tupã je'êha ke pehẽ pe japandu pandu rahã, ma'e ke jajyty, ame'êja saka. Apo pehẽ ngi pehẽ mi'u japyhyk rahã, katu tiki. (Kupixa ngi ijar ma'e u'u, ame'êja saka.) ¹²Aja amô Jesu mondo ame'ê ta riki. Pehẽ ngi pehẽ mi'u ke pyhyk rahã, katu tiki. A'erehe pehẽ ngi ihẽ apyhyk rahã, i'ar koty te we katuha. Manambe aja tĩ.

Pesarahã! Pehẽ ngi ihẽ apyhyk ym te riki ma'e ke. Amô ma'e ke rehe ihẽ aparaky, aja tamatarer apyhyk. Pe, ame'ê pe ihẽma'e ke ajo'ok. Manambe aja tĩ. Aja rahã: "Páu ta te'e u'u tar katu, a'erehe Tupã je'êha ke pandu pandu" aja amô ta pandu ym te ta. Aja pandu ym te ta awa, a'erehe myrandu katu rehe amô ta jurujar katu ta. Kirisutu rehe har ukwa katu ta tĩ. ¹³Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe pa'i ta paraky u'am. (Jundéu awa tama'e pa'i ta ke ame'ê ta.) Ame'ê renda pe ngã mi'u ke amô ta werur. Ame'ê ke pa'i ta u'u tĩ. Ame'ê ke pekwa katu. Tupã rehe ipy'a ke amô ta moĩ moĩ rahã, arapuharan ra'yr ke a'eta hapy. Jumu'eha renda keruhũ pe hapy. Pe, ame'ê ngi amô ke hapy ame'ê ta u'u tĩ. Ame'ê ke pekwa katu. ¹⁴Aja saka apo tĩ. "Mã peja myrandu katu ke pandu pandu ame'ê ta pe pehẽ mi'u ke peme'ê katu." Aja jandema'e sawa'e te mujekwa katu.

¹⁵Aja amô ta ngi ma'e ke ihẽ apyhyk ym. Kome'ê paper pinim ihẽ amondo rahã, ihẽ pe ngã mi'u ke amô ta me'ê ta, a'erehe ihẽ amupinim axo, aja pekwa. Anĩ. Aja ym. Muhepyha ke ihẽ apyhyk rahã, ihẽ ruxĩ ta. Ihẽ amanô py ta tipe. Muhepyha ihẽ aputar ym. "Muhepyha ihẽ apyhyk ym ta" aja ajupandu katu te ihẽ jupe. "Aja ym" aja marã ka ym amô ta panduha. ¹⁶Myrandu katu ke ihẽ apandu pandu. A'erehe: "Katu te ihẽ" aja akwa ihẽ jupe rahã, katu ym tiki. Pesarahã! Jandema'e sawa'e te riki pandu: "Myrandu katu ke epandu pandu eho" aja ihẽ pe. Mã! Ame'ê ke ihẽ apandu pandu ym aho rahã, ihẽ ke Tupã mupyrara ta, aja akwa. ¹⁷Ihẽ atu ihẽ aputar, a'erehe myrandu katu ke ihẽ apandu pandu aho rahã, muhepyha ke ihẽ apyhyk rahã, katu tiki. Anĩ. Aja ym riki. Tupã riki ihẽ pe pandu: "Myrandu katu epandu eho" aja. Ame'ê parakyha ke ihẽ pe me'ê. A'erehe ihẽ apandu pandu aho. ¹⁸Anĩ. Myrandu katu ihẽ apandu pandu aho rahã, muhepyha ke ihẽ apyhyk ym. (Jesu mondo ame'ê ke ihẽ.) A'erehe muhepyha ke ihẽ apyhyk rahã, katu tiki. Anĩ. Aja ym ta ihẽ. Apyhyk ym ta.

¹⁹Ihẽ aputar ame'ê ke ihẽ ama'ema'e katu riki. Amôma'e te'e paraky ame'ê ke ihẽ aja ym ihẽ. Anĩ. Upa amô ta rehe te'e aparaky ame'ê ke ihẽ aja ihẽ axo. Aja rahã upa ngã pe myrandu katu ihẽ apandu pandu. Aja rahã, heta ngã Jesu rehe jurujar katu ta nahã my. ²⁰Jundéu awa ta namô ihẽ axo rahã, a'eta ixoha aja ihẽ axo tĩ. Aja rahã, Jesu rehe har ihẽ apandu rahã, heta a'eta jurujar katu ta ehe my. Moise je'êha rehe jô ihẽ ahendu ym. Jesu je'êha rehe ihẽ ahendu katu tĩ. Amô ta riki Moise je'êha rehe jô hendu katu. A'eta namô ihẽ axo rahã, a'eta ixoha aja ihẽ axo tĩ. Aja rahã, Jesu rehe har ihẽ apandu rahã, heta a'eta jurujar katu ta ehe my tĩ. ²¹Aja jundéu awa aja ym ame'ê ta tĩ. A'eta namô ihẽ axo rahã, a'eta ixoha aja ihẽ axo tĩ. A'eta namô ihẽ axo rahã, jundéu awa ta ixoha, aja ym ihẽ axo. Aja rahã, Jesu rehe har ihẽ apandu pandu rahã,

heta jundéu awa aja ym ame'e ta jurujar katu ta ehe my tí. Pesarahā! Kiri-sutu je'eha rehe ihē ahendu katu. A'erehe Tupā je'eha rehe ihē ahendu katu tí. ²²Jesu rehe jurujar katu wan ame'e ta namō ihē axo rahā, a'eta ixoha aja ihē axo tí. Aja rahā, Jesu rehe har ihē amujekwa katu rahā, a'eta ukwa katu te we ta my tí. Pesarahā! Amō ta ixoha, aja ihē axo tí. Aja rahā, Jesu rehe har ihē apandu pandu rahā, a'eta jurujar katu ta ehe my tí.

²³Aja ihē axo. Aja rahā, myrandu katu ke ihē apandu pandu katu aho. Pe, ma'e katu ame'e ke ihē pe Tupā muwyr. ²⁴Jumusarái ha rehe amō ta ujan. Arahā heta ujan oho tipe. Uhyk py ame'e ke jō ma'e ke pyhyk. Ame'e ke pekwa katu. A'erehe uhyk py, aja pejan katu tí. Aja rahā, uhyk py, aja ma'e katu ame'e ke Kirisutu me'e, ame'e ke pepyhyk ta. ²⁵Jumusarái ha rehe amō ujan rahā, wera rahā pame katu te a'e ujan riki. Aja rahā pyrātā katu oho. Pe, uhyk py rahā, iākā rehe har ke iākā rehe kapitā moi ta. Aja ujan ame'e ke putar. Ame'e iākā rehe har pahar jaxer ta oho. Tupā je'eha mujekwa aja jande jaxo rahā, ujaniha rehe jaxo, ame'eja saka. Pe, ma'e katu ame'e ke Tupā me'e ta. Ame'e jaxer ym te ta. A'erehe mā peja Tupā je'eha mujekwa aja pexo katu. ²⁶A'erehe ihē ajan aja ihē axo tí. Tupā je'eha mujekwa aja ihē axo. Pahar ahyk py ta aja tí. Jumusarái ha rehe amō ipo pe tukwa tukwa. Te'e ihē atukwa tukwa ym. Pahar amō ke ihē aityk ta, aja hātā ihē atukwa tukwa. ²⁷Ihē ke ihē ajutukwa tukwa ihē jupe. Aja rahā, pyrātā katu ihē axo. Aja rahā, ihē aputar ame'e ke pahar ihē ama'ema'e ta. Ame'e riki Tupā je'eha mujekwa aja ihē axo. Amō ta pe ihē apandu: "Tupā je'eha mujekwa aja pexo. Aja rahā, ma'e katu ame'e ke Tupā me'e ta pehē pe" aja riki. Pe, ihē riki Tupā je'eha mujekwa aja axo ym rahā, ma'e katu ame'e ke a'e me'e ym ta ihē pe. Aja rahā, katu ym. A'erehe Tupā je'eha mujekwa aja ihē axo. Ihē aja pexo tí. (Tupā je'eha mujekwa, aja pexo tí.)

Tupāran rehe pehē py'a pemoi moi ym

10 ¹Ihē mu ta! Jande ramūi ymanihar rehe har pekwa pekwa pexo. (Ame'e ta Eji ywy ngi uhem ame'e ta ke.) Moise namō ixo ame'e ta ke a'eta. Upa ame'e ta ywa takāxīha pu'am, ame'e raikwer rupi wata oho. Upa ame'e ta y apyrer rupi wata aha oho. Y rer riki y pytā ke. ²Ywa takāxīha pu'am ame'e raikwer rupi wata oho. Mujahuk, ame'eja saka. (Aja rahā, a'eta riki Moise kotyhar ta ke aja a'eta mujekwa. Hendu ta ehe.) Y apyrer rupi wata aha oho tí. Mujahuk, ame'eja saka tí. (Aja rahā, a'eta riki Moise kotyhar ta ke aja mujekwa tí. Hendu ta ehe.) ³Upa ame'e ta ma'e mi'u ke u'u riki. Tupā'a me'e ame'e ke a'eta u'u. Ywa ngi mungyr ame'e ke u'u. ⁴Upa ame'e ta y u'u tí. Tupā'a me'e ame'e ke a'eta u'u. Y ke a'eta putar rahā, ita ngi y ke Moise muhem. Tupā'a mujekwa ame'e ngi muhem. Kirisutu je'eha rupi muhem, ame'eja saka. A'erehe Kirisutu rehe har a'eta pandu rahā: "Jande namō ita wata oho ixo ame'eja saka" aja pandu. A'eta namō Kirisutu wata oho, ame'eja saka a'erehe aja pandu. ⁵A'eta rehe Tupā usak katu tipe. Tupā rehe a'eta hendu ym. A'erehe Tupā hury ym a'eta rehe. A'erehe a'eta rehe Tupā parahy. A'erehe upa tate a'eta ke a'e jukwa. Awa nixói te ame'e rupi a'e tama'e kangwerupa heta túi.

⁶Ame'e ta aja jande jaxo rahā, katu ym tiki. A'erehe ame'e ta aja pexo ym tí. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. A'eta aja pema'ema'e ym tí. ⁷Tupāran rehe

ipy'a ke a'eta moĩ moĩ riki. A'eta aja pema'ema'e ym ti. A'eta rehe har kuja Tupã je'eha rehe panduha ihi:

“Tupāran rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ rahã, ma'e ke u'uha rehe jō putar katu. A'engi purahái ti. Aja tupāran rehe ipy'a ke ame'ẽ ta moĩ moĩ.”

Mã peja ame'ẽ ta aja pexo ym ti. Tupāran rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩ ym ti. ⁸Amō kūjã ta rehe sawa'e ta ka'u te'e. Amō sawa'e ta rehe kūjã ta ka'u te'e ti. Mã peja ame'ẽ ta aja pexo ym ti. A'eta ka'u te'e rahã, heta ngã ke Tupã jukwa. Kuja, 23.000 hetaha jukwa. Peteĩ wera rahã, aja hetaha manō. ⁹A'eta pandu: “Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e rahã, jande ke Tupã mupyrara ym ta” aja pandu naĩ. A'erehe a'eta hendu ym ehe, pe, tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. A'erehe a'eta ke mbói su'u riki. Pe, heta ngã manō. A'eta aja mã peja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym pexo ti. ¹⁰Tupã rehe har a'eta je'ẽ je'ẽ hũ. A'eta aja pexo ym ti. A'eta je'ẽ je'ẽ hũ rahã, Tupã je'eha rahoha uhyk uwyr, pe, heta ame'ẽ ta ke a'e jukwa. A'erehe a'eta aja mã peja pexo ym ti. (Tupã rehe har peje'ẽ je'ẽ ym pexo ti.)

¹¹Jande ramüi ymanihar rehe mäte me'ẽ uhyk. A'eta ixoha rehe har amō ta mupinim. Pe, ame'ẽ ke rehe jasak rahã, a'eta aja jaxo rahã, jande ke Tupã mupyrara ta ti, aja mujekwa. 'Ar rehe angaha uhyk tate, a'erehe jande ramüi ta aja mã peja ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym ti.

¹²A'erehe mã peja pandu ym amō: “Ihẽ akwa katu, a'erehe ma'e aka'u te'eha ke ihẽ ama'e ym ta” aja ukwaha naĩ. Mã! Aja ym a'e jupe. Pahar ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ta my. ¹³Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu rahã, pehẽ riki awa ta te'e aja pemujekwa pehẽ jupe. Tupã pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu ta. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu. Marã ka ym peputu'uha ingi. Pe, pema'e ym rahã riki Tupã pandu ta: “A'ewan” aja. Pe, peputu'u ta ingi. Pema'e ym ta. Tupã pandu: “Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu rahã, pehẽ py'a ke ihẽ riki amätã ta” aja riki. Aja rahã, ame'ẽ ke pema'e ym ta. Tupã pandu ame'ẽ ke a'e ma'e katu ta.

¹⁴Ihẽ rehe katu me'ẽ ta! Pehẽ ramüi ta ke Tupã mupyrara. A'erehe mã peja tupāran rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩ ym apo 'y. ¹⁵Pehẽ pekwa katu ame'ẽ ta ke pehẽ. Aja me'ẽ ta pe ihẽ apandu pehẽ pe. Ihẽ apandu ame'ẽ ke jete my? Ame'ẽ ke pehẽ riki pekwa katu pehẽ jupe.

¹⁶Jandema'e sawa'e te manōha ke jande jakwa jakwa jaĩ rahã, ma'e rykwer ke ja'u. Ita rekúi japyhyk rahã, japandu: “Ne jō riki katu te me'ẽ ke” aja Tupã pe. Pe, ame'ẽ rykwer ja'u rahã, Kirisutu ruwy ke uhem, ame'ẽ ke jakwa jakwa jaĩ. Aja rahã, Kirisutu namō jande juehe katu jaxo, aja jamujekwa ngã pe. Kirisutu kotyhar ta ke jande aja jamujekwa ti. Pe, mbeju ke jamopok ti. Ame'ẽ ke ja'u rahã, Kirisutu manō, ame'ẽ ke jakwa jakwa jaĩ ti. Aja rahã, Kirisutu namō jande juehe katu jaxo aja jamujekwa ti. Kirisutu kotyhar ta ke jande aja jamujekwa ti. ¹⁷Jande reta jaxo. Mbeju riki peteĩ. Ame'ẽ jande johu ja'u. A'erehe jande johu peteĩhar aja jaxo.

¹⁸Jundéu awa ta rehe har pekwa pekwa pexo. Jesu rehe jurujar ym ame'ẽ ta ke a'eta. Tupã rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ rahã, ma'e hymba ke a'eta hapy. Jundéu awa tama'e pa'i ta hapy hapy. Ame'ẽ riki a'etama'e parakyha. Pe, ame'ẽ hymba ka'ẽ ke amō u'u rahã, Tupã rehe ipy'a moĩ moĩ. Ixotyhar ta ke a'eta aja mujekwa. ¹⁹Aja rahã, tupāran ixuwe, aja ihẽ apandu my? Anĩ. Aja ym. Ixuwe ym. Huwa koty amō mi'u ke amō moĩ. Ame'ẽ ke amō u'u rahã,

pyrātāha pyhyk my? Anī. Aja ym. ²⁰ Kuja ihē apandu. Tupāran ruwa koty ma'e ke moī moī rahā, ājā ta pe ma'e ke me'ē, ame'ēja saka riki. Tupā pe me'ē, aja ym. A'erehe ame'ē ke pe'u rahā, ājā ta namō pehē juehe katu pexo. Aja ihē aputar ym. Ixotyhar ta ke pehē, a'erehe aja ihē aputar ym tī. (A'erehe tupāran ruwa koty ma'e ke pemoī ym.)

²¹ Jandema'e sawa'e te manōha ke pekwa pekwa peī rahā, ma'e rykwer pe'u. Aja rahā, jandema'e sawa'e te namō pehē juehe katu pexo, aja pemujekwa. Ixotyhar ta ke pehē aja tī. Aja rahā, marā ka ym ājā ta namō pehē juehe katu pexoha. A'erehe huwa koty ma'e ke moī ame'ē ke marā ka ym pe'uha. Mbeju ke pe'u rahā, jandema'e sawa'e te manōha ke pekwa pekwa peī. Aja rahā, jandema'e sawa'e te namō pehē juehe katu pexo, aja pemujekwa. Ixotyhar ta ke pehē aja tī. Aja rahā, marā ka ym ājā ta namō pehē juehe katu pexo. A'erehe huwa koty ma'e ke moī, ame'ē ke marā ka ym pe'uha. ²² Tupā ke jamuparahy tar ym. A'erehe mā peja ājā ta namō jande juehe katu jaxo ym. Tupāma'e pyrātāha 'ar koty te we jandema'e pyrātāha my? Anī. Aja ym riki. A'erehe ājā ta namō jande juehe katu jaxo rahā, jande ke Tupā mupyrara ta tī. A'erehe tupāran ruwa koty ngā mi'u moī, ame'ē ke pe'u ym.

²³ “Upa japutar ame'ē ke jama'e katu” aja amō ta pandu. Ame'ē riki jetechar te tipe. Upa ma'e ke katu, aja ym riki. “Upa japutar ame'ē ke jama'e katu” aja panduha. Jetechar te tipe. Upa ma'e amō ta ke muhury ym riki. ²⁴ Ma'e ke jumuhury juehe ame'ē ke jō amō ma'e rahā, katu ym tiki. Amō ta ke muhury, ame'ē ke amō ma'e rahā, katu tiki.

²⁵⁻²⁶ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā. Ima'e ke.

Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ixo, ame'ē ke a'e mujā tī. Ima'e ke tī” aja.

A'erehe muhepyha renda ngi ma'e so'o rukwer ke pejo'ok rahā, pe'u katu te'e. “Tupā mujā ame'ē ke ko” aja pekwa. “Tupāran ruwa koty kome'ē so'o rukwer amō moī my?” aja ym pepandu. “Moī my?” aja pepandu ym ha namō pe'u katu.

²⁷ Jesu rehe jurujar ym ame'ē ke nde pe pandu:

—Ihē rok pe ma'e ke e'u ejur — aja.

Pe, nde erepandu:

—Ihē aho ta kī — aja.

Pe, nde erehyk rahā, nde pe me'ē, ame'ē ke e'u. Hok jar pe: “Tupāran ruwa koty kome'ē mi'u ke nde eremoī my” aja epandu ym. (Nde erepandu ym ha namō e'u katu ma'e ke.) ²⁸ Pe, amō pandu. Jurujar katu wan ame'ē ke a'e.

—Tupāran ruwa koty kome'ē mi'u moī ame'ē ke ko — aja.

Aja rahā, ame'ē mi'u ke e'u ym. Jurujar katu wan ame'ē ke pandu, a'erehe e'u ym. “U'u rahā, katu ym” aja a'e ukwaha naī, a'erehe e'u ym. ²⁹ A'e ukwaha ke, a'erehe e'u ym. Nde erekwa, aja ym. “Nde ere'u rahā, katu” aja nde erekwa katu.

Pe, amō pandu:

—Amō ukwa ame'ē ke ihē ama'e rahā, katu ym aja akwa ihē jupe. A'erehe ihē akwa ame'ē ke ihē ama'e ta. Amō ukwa ame'ē ke ihē ama'e ym ta. ³⁰ Ihē mi'u ihē a'u rahā, Tupā pe ihē apandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke. Ihē mi'u ihē pe nde eremuwyr” aja. Pe, ihē a'u. Aja rahā, ma'erehe ihē rehe amō je'ē

je'ë my? Je'ë je'ë rahā, katu ym — aja riki amō pandu. (Anī. Jurujar katu wan ame'ë rehe nde erepy'a katu ta me'ë te'e, a'erehe aja epandu ym.)

³¹Upa ma'e ke pema'e rahā, katu ame'ë ke pema'e. Ma'e ke pe'u rahā, aja tī. Katu ame'ë ke pema'e tī. Aja rahā, Tupā pe: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja amō ta pandu ta. ³²Katu aja pexo. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Ame'ë ke upa ngā ukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e ym ta tī. Tupā kotyhar ta aja tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym ta tī. ³³Ihē aja pexo tī. Upa ihē ama'e ame'ë namō amō ta py'a ke ihē amuhury tar katu. Ihē juehe ajumuhuryha ke ihē ama'e ym. Amō ta ke ihē amuhury tar katu. Aja rahā, a'eta Jesu rehe jurujar katu ta my. Aja rahā, a'eta ke Tupā muhā katu ta.

Iākā ke jupyk ame'ë rehe har

11 ¹(Amō ta ke ihē amuhury tar katu.) A'erehe ihē aja pexo tī. Ihē riki Kirisutu aja ihē axo tī. Amō ta py'a ke ihē amuhury tar katu. ²Ihē apandu ame'ë ke pekwa pekwa pexo, a'erehe: “Pehē katu” aja ihē apandu ta. Ihē amu'e ame'ë ke rehe pehendu katu, a'erehe: “Pehē katu” aja apandu ta tī. ³Pesarahā! Kirisutu riki upa katu te awa tama'e sawa'e te. Ame'ë ke pekwa, aja ihē aputar. Pe, ixawa'e riki hakeharma'e kapitam. Tupā riki Kirisutuma'e sawa'e te. ⁴Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe Tupā namō sawa'e pandu pandu. Arahā iākā rehe ma'e ke namō jupyk rahā, katu ym. Ejupyk ym. Tupā je'ēha ngā pe pandu pandu rahā, aja tī. Iākā ke ejupyk ym tī. Jupyk rahā, Kirisutu rehe hendu ym, aja mujekwa. Kirisutu sawa'e te aja ym, aja mujekwa.

⁵Tupā rehe ngā jumu'eha renda pe Tupā namō kūjā pandu pandu. Arahā iākā rehe ma'e ke namō jupyk ym rahā, katu ym. Ixawa'e rehe a'e hendu ym, aja mujekwa ngā pe. A'erehe ixawa'e ke a'e muhuxī. (A'erehe mā peja iākā ke jupyk.) Tupā je'ēha ke kūjā pandu pandu rahā, aja tī. Mā peja iākā jupyk tī. Jupyk ym rahā, ixawa'e ke a'e muhuxī tī. Iākā ke kūjā jāpī rahā, huxī aja saka a'e. Iākā jupyk ym rahā, aja tī. Juja katu te riki. Huxī aja a'e ixo tī. (A'erehe mā peja iākā ke jupyk.) ⁶Iākā rehe ma'e namō kūjā jupyk ym rahā, mā peja iākā ke amō jāpī. Iākā jāpī aja ixo rahā, a'e huxī. Aja rahā, jāpī ym rahā we, mā peja iākā ke jupyk. Tupā je'ēha pandu rahā, jupyk. Tupā namō pandu rahā, aja tī. Jupyk tī. ⁷Tupā riki sawa'e te. A'e aja sawa'e riki kome'ë ywy keruhū pe kapitā a'e. A'erehe iākā rehe ma'e ke namō jupyk rahā, katu ym. Amō wyr koty te we a'e aja a'e mujekwa ym ta. Amō rehe te'e paraky aja mujekwa ym ta. Kūjā anī. Sawa'e rehe a'e hendu katu, aja mujekwa katu ta me'ë te'e. A'erehe mā peja iākā rehe ma'e namō jupyk.

⁸Pesarahā! Sawa'e ke Tupā mujā py. A'engi sawa'e ngi ma'e ke jo'ok, pe, ame'ë ke te'e kūjā ke a'e mujā. Kūjā ngi sawa'e ke a'e mujā ym riki. ⁹Sawa'e pete'e ixo, a'erehe kūjā ke Tupā mujā. Sawa'e namō ma'eha ke kūjā. Kūjā pete'e ixo, a'erehe sawa'e ke a'e mujā my? Anī. Aja ym riki. ¹⁰A'erehe Tupā je'ēha sawa'e pandu rahā, iākā rehe ma'e ke namō kūjā jupyk. Aja rahā, ixawa'e rehe a'e hendu katu, aja mujekwa katu ngā pe. Ame'ë ke Tupā je'ēha rahoha ta usak rahā: “Katu tiki” aja ukwa.

¹¹Tupā kotyhar ta aja jande jaxo. A'erehe marā ka ym sawa'e jejehe. Kūjā namō ma'eha putar. Marā ka ym kūjā jejehe. Sawa'e namō ma'eha putar a'e tī. ¹²Sawa'e ngi ma'e ke Tupā jo'ok, pe, ame'ë ke te'e kūjā ke a'e mujā. Aja apo kūjā ngi sawa'e uhem. U'ar rahā, ima'e pusu ngi uhem. Aja rahā, mokōi a'eta jumujā a'eta juehe aja mujekwa. Upa aja riki Tupā mu'am. Aja a'e putar.

¹³ Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe Tupā namō kūjā pandu pandu rahā, iākā rehe ma'e ke namō jupyk ym rahā, katu my? Ame'e ke pehē riki pepandu. Pesarahā! Katu ym, aja pekwa. ¹⁴ Sawa'e'a riki puku rahā, muhuxī, aja jakwa jande jupe. ¹⁵ Kūjā'a puku rahā, anī. Puku rahā, a'e katu te aja jakwa jande jupe. I'a riki jupyka ke aja Tupā mujā. ¹⁶ "Aja ym ta" aja amō ta je'e je'e tar katu rahā, kuja jō ihē apandu. Jande riki Jesu mondo ame'e ta ke jande. Jande riki japandu: "Iākā rehe ma'e ke namō kūjā jupyk rahā, katu tiki" aja. Pesarahā! Amō amō henda pe Tupā rehe ipy'a ke jurujar katu ame'e ta moī moī rahā, aja kūjā ta ixo. Iākā rehe ma'e ke namō a'eta jupyk riki. A'erehe a'eta aja pehē kotyhar ta kūjā ta tī. Jupyk rahā, katu tī.

Jandema'e sawa'e te manōha ke ukwa ukwa uī

¹⁷ Apo amō rehe har ihē apandu ta. Tupā rehe pehē py'a pemoī moī rahā, pepy'a ym pehē juehe pexo. Tupā rehe har pejumu'e katu te we aja ym rī. A'erehe ihē rury ym ihē. Amō ta Tupā rehe ipy'a moī moī tar katu rahā, pemuka'u te'e pehē juehe. A'erehe Tupā rehe ipy'a moī moī katu ym. ¹⁸ Pesarahā! Pehē pejy'ar rahā, amō koty koty pekwa pexo. Aja pehē koty ngi uwyr ame'e ta pandu ihē pe. Aja nahā my, aja ihē akwa. ¹⁹ [Amō koty koty ukwa ame'e ta ixo nahā my. Aja rahā, katu ixo ame'e ta ke amō ta ukwa ta. Ame'e ke mujekwa ta me'e te'e.] ²⁰ Pehē pejy'ar rahā, ma'e ke pe'u. Aja jandema'e sawa'e te manōha ke pekwa pekwa peī my? Anī. Aja ym pehē. ²¹ Pehē pe'u rahā, pe'u te'e. Uhyk py, ame'e ke pahar riki u'u. Uhyk u'u. A'ejōhar uhyk ame'e ke myahy riki. Nixōi ma'e ke. Upa amō ta u'u. A'erehe amō ta iāpū riki. Amō ta kawī ngi ka'u riki. Amō ta myahy riki. Katu ym aja. ²² Pehē rok pehī. Pehē myahy rahā, a'ep pe'u katu. Amō Tupā kotyhar ta ke pemuhuxī. Ma'e nixōi te, ame'e ta jy'ar uwyr tī. Ame'e ta uhyk rahā, ma'e u'uha ke nixōi. A'erehe ame'e ta ke pemuhuxī. Katu ym aja. Myja me'e ihē apandu ta my? Pehē pejy'ar rahā, katu pexo, aja ihē apandu ta my? Anī. Aja ym riki pehē. Katu ym aja.

²³ Pesarahā! Jandema'e sawa'e te mu'e ihē ke. Ame'e ke pehē pe ihē apandu tī. Jesu, jandema'e sawa'e te rehe huwajan ta ke Jun muhyk werur. Muhyk ym rahā we, ame'e pytun rahā, mbeju ke Jesu pyhyk. ²⁴ Tupā pe a'e pandu: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja. Upa pandu rahā, mbeju ke a'e mopok. Pe, pandu: "Kome'e riki ihē rete ke. Ihē amanō ta, a'erehe pehē pemañō ym ta. Ihē aja mbeju ke pemopok tī. Aja ihē amanōha ke pekwa pekwa peī" aja Jesu pandu. ²⁵ Aja upa a'eta mi'u u'u rahā, ita rekúi ke a'e pyhyk. Pe, pandu: "Kome'e riki Tupā panduha pyahu aja saka. Ihē amanō ta, pe, ihē ruwy uhem ta. A'erehe a'e panduha pyahu riki jetehar te ke aja mujekwa. Ita rekúi pe ma'e rykwer pe'u rahā, mā peja ihē amanōha ke pekwa pekwa peī" aja riki Jesu. ²⁶ Aja rahā, kuja pekwa apo. Pejy'ar rahā, mbeju ke pe'u rahā pame katu te: "Ko jandema'e sawa'e te manō" aja pepandu pandu pehē jupe. Ita rekúi pe ma'e rykwer ihī. Ame'e ke pe'u rahā pame katu te: "Ko jandema'e sawa'e te manō" aja pepandu pandu pehē jupe. A'e jywyr ym rahā we, aja tapijar te'e we pema'ema'e.

²⁷ Mbeju ke u'u rahā, jandema'e sawa'e te manōha rehe har pandu pandu. Aja rahā, jumusarái ha rupi u'u rahā, Kirisutu ke a'e putar ym. Aja a'e mujekwa. Ita rekúi pe ma'e rykwer ke jumusarái ha rupi u'u rahā, aja tī. Kirisutu ke a'e putar ym tī, aja a'e mujekwa tī. Huwy ke a'e putar ym tī, aja

mujekwa tĩ. Katu ym aja. ²⁸“Ihẽ py'a juhyk aja me'ẽ ihẽ axo” aja amõ ukwa py uĩ. Aja jõ rahã, pe, mbeju ke a'e u'u katu. Ita rekúí pe ma'e rykwer ke u'u katu tĩ. Ipy'a juhyk ym ixo rahã, mã peja a'e u'u ym. ²⁹Mbeju ke amõ u'u rahã, jandema'e sawa'e te manõha rehe har a'e ukwa ukwa uĩ, aja a'e ukwa. Ita rekúí pe ma'e rykwer u'u rahã, aja tĩ. Jandema'e sawa'e te manõha rehe har a'e ukwa ukwa uĩ tĩ. Aja ukwa ym rahã riki u'u rahã, a'e ke Tupã mupyrara ta. ³⁰Pesarahã! Amõ ta ukwa ym rahã, u'u. A'erehe ame'ẽ ta ahy ixo. Amõ ta pitu te'e ixo tĩ. Amõ ta manõ tĩ. (Tupã mupyrara riki.) ³¹“Ihẽ py'a juhyk aja me'ẽ ihẽ axo” aja jakwa py. Pe, mbeju ke jande ja'u. Ma'e rykwer aja tĩ. Ja'u tĩ. Aja rahã, jande ke Tupã mupyrara ym ta. ³²“Pehẽ py'a juhyk ym pexo” aja jande pe Tupã mujekwa. Pe, jande ke a'e mupyrara. Aja rahã, ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar. Aja rahã, Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta namõ jande ke a'e mupyrara hũ ym ta.

³³Ihẽ mu ta! Pesarahã! Pejy'ar rahã, jandema'e sawa'e te manõha rehe har pekwa pekwa peĩ rahã, peharõ pehẽ juehe peĩ. Uhyk py ame'ẽ ta ke mã peja amõ ta rehe peharõ we peĩ rĩ. (Haikwer rupi uhyk uwyr, ame'ẽ ta rehe peharõ katu. Pe, pehẽ johu peteĩhar aja pe'u.) ³⁴Amõ myahy rahã, mã peja hok pe a'e u'u. Pe, jy'ar uwyr rahã, u'u hũ ym ta. Aja rahã, a'e ke Tupã mupyrara ym ta. Pe, amõ we ma'e rehe har ihẽ apandu tar katu riki. Ame'ẽ ke pehẽ rehe ihẽ ahyk rahã, ihẽ apandu ta.

Ma'e katu ame'ẽ ke Tupã'ã me'ẽ, ame'ẽ rehe har

12 ¹“Ma'e ke Tupã'ã me'ẽ, ame'ẽ rehe har jande pe emujekwa” aja ihẽ pe paper pinim pemuwyr. Ame'ẽ rehe har ihẽ apandu ta apo 'y. Ihẽ mu ta! Jete har te ke pekwa, aja ihẽ aputar. ²Yman Tupã rehe pepy'a ym rahã we, tupãran rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩ. Ixuwe ym ame'ẽ ke rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩ. Arahã, peka'u te'e riki. Aja pekwa katu. ³Ipy'a rehe Tupã'ã ihĩ, ame'ẽ ke kuja pandu ym: “Jesu riki jaxer ai” aja pandu ym te. Aja marã ka ym panduha. Pe, kuja pandu katu: “Jesu riki ihẽma'e sawa'e te. Tupã a'e” aja amõ pandu. Aja pekwa katu ame'ẽ ke ihẽ aputar.

⁴Ma'e ke Tupã'ã me'ẽ. Ame'ẽ ke amõ koty koty a'e me'ẽ me'ẽ. Me'ẽha riki peteĩhar jõ. Tupã'ã ke a'e. ⁵Tupãma'e parakyha ke amõ ma'ema'e rahã, amõ koty koty paraky. Ijar riki peteĩhar. Jandema'e sawa'e te a'e. ⁶Tupãma'e parakyha ke amõ ma'ema'e rahã, amõ ukwa katu te. Amõ ukwa we. Amõ ukwa katu ym. Me'ẽha riki peteĩhar. Tupã a'e. Ma'eha ke ma'ema'e katu te rahã, ukwa katuha ke Tupã muwyr ipe. Ma'eha ma'ema'e we rahã, ukwa we ha ke a'e muwyr ipe tĩ. Aja a'e me'ẽ me'ẽ riki.

⁷Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ixo. Ame'ẽ ta rehe pame katu te pyrãtãha ke Tupã'ã muwyr. A'erehe amõ ta py'a ke ame'ẽ ta muhury katu. A'erehe pyrãtãha ke Tupã'ã muwyr. Kuja. ⁸Amõ pe pyrãtãha ke Tupã'ã muwyr. A'erehe upa ma'e ke ukwa katu te a'e. Tupã aja: “Ko katu.” “Ko katu ym” aja ukwa katu a'e tĩ. Amõ pe Tupã rehe har Tupã'ã mujekwa tĩ. A'erehe ukwa katu a'e. Mujekwaha riki peteĩhar. Tupã'ã ke a'e. ⁹Amõ pe pyrãtãha ke Tupã'ã muwyr. A'erehe ame'ẽ riki Tupã rehe amõ ta 'ar koty te we jurujar katu. Amõ pe pyrãtãha ke a'e muwyr tĩ. A'erehe ahy ixo ame'ẽ ta ke a'e mukatu. Pyrãtãha muwyr ame'ẽ ke peteĩhar. Tupã'ã ke a'e. ¹⁰Amõ pe pyrãtãha ke a'e muwyr tĩ. A'erehe marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Amõ pe pyrãtãha ke a'e muwyr tĩ. A'erehe Tupã mujekwa,

ame'e ke a'e pandu pandu katu ngā pe tī. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe a'e ukwa katu, kuja: "Tupā rehe har Tupā'a je'ēha rupi pandu my" ame'e ke ukwa katu. Anī rahā: "Tupā rehe har Tupā'a je'ēha rupi pandu ym my" aja ukwa katu. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe amō awa je'ēha ke a'e pandu. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe ame'e amō awa je'ēha ke amō pandu, ame'e ke ima'e je'ēha namō mujekwa katu ngā pe. (A'erehe ma'e pandu my, ame'e ke upa ngā ukwa katu.) ¹¹ Ame'e pyrātāha muwyr ame'e ke peteihar jō. Tupā'a ke a'e. A'e putar, a'erehe pyrātāha ke a'e muwyr muwyr katu ngā pe.

Jande rete riki peteihar aja saka

¹² Kirisutu riki peteihar. Awa ke rehe heta ma'e ke ihī. Ijywa. Ipy. Itymā. Aja heta ihī. Aja jururj katu ame'e ta heta ixo. Upa ame'e ta riki peteihar aja ngā ixo. Awa rete peteihar aja saka. Aja riki Kirisutu tī. Petei a'e. Ixotyhar ta riki heta. Upa ame'e ta peteihar aja ixo. ¹³ Aja jande tī. Jundēu awa ta ke jande my? Jundēu awa aja ym ame'e ta ke jande my? Amō pe te'e paraky ame'e ke jande my? Amō pe te'e paraky ame'e aja ym ame'e ke jande my? Upa jande ke peteihar aja Tupā'a mu'am. Kirisutu kotyhar ta ke jande aja mu'am. Upa jande py'a rehe a'e ihī katu. Petei a'e.

¹⁴ Amō rete rehe heta ma'e ke ihī. Petei jō aja ym. Heta ihī. Ijywa. Itymā. Ipy. Heta riki. Awa rete riki peteihar. ¹⁵ Ipy pandu: "Ihē riki awa po aja ym. A'erehe kome'e retema'e ym ihē" aja. Aja pandu naī. Ame'e py riki ame'e rete-ma'e ke. ¹⁶ Inambi pandu: "Ihē riki awa reha aja ym. A'erehe kome'e retema'e ym ihē" aja pandu naī. Ame'e reha riki ame'e retema'e ke. ¹⁷ Amō rehe eha jō ihī rahā, marā ka ym a'e henduha. (Inambi nixói.) Amō rehe inambi jō ihī rahā, marā ka ym a'e hētūha. (Iāpūi nixói.) ¹⁸ Aja ym riki. Amō koty koty ma'e ke amō rete rehe Tupā moī. Eha ke. Inambi ke. Ijywa ke. A'e putar aja a'e moī. ¹⁹ Eha pame katu te rahā, hete nixói ta tipe. Ipy pame katu te rahā, aja tī. Hete nixói ta tipe. Inambi pame katu te rahā, aja tī. Hete nixói ta tipe. ²⁰ Aja ym riki. Amō koty koty ma'e ke hete rehe ihī. Inambi ke. Ijywa ke. Eha ke. Hete riki peteihar. Aja riki Tupā kotyhar ta ke. Heta ixo. Ame'e ta pe pyrātāha amō koty koty Tupā'a muwyr. A'erehe ahy ixo ame'e ke amō mukatu. Amō awa je'ēha ke amō pandu. Tupā mujekwa ame'e ke amō pandu pandu katu. Aja riki. Pe, Tupā kotyhar ta riki peteihar aja ixo ta me'e te'e.

²¹ Pesarahā! Ipo pe eha: "Nde ke ihē aputar ym" aja pandu. Aja marā ka ym panduha. Ipy pe iākā: "Nde ke ihē aputar ym" aja pandu. Aja marā ka ym panduha tī. (A'erehe amō Tupā kotyhar pe: "Nde ke ihē aputar ym" aja nde erepandu ym ta me'e te'e.) ²² Amō we tī. Amō rete rehe ma'e ke pyrātā ym ame'e ixo, aja amō ukwaha naī. Ame'e nixói rahā, hete katu ym riki. ²³ Amō rete ke rehe ma'e ke ihī. Ame'e riki jaxer aja jakwaha naī. Ame'e ke jande jajupyk. Pe, katu te aja a'e ukwa. Amō rehe amō usak rahā, huxī riki awa. Ame'e ke jande jajupyk tī. Pe, katu te aja a'e ukwa tī. ²⁴ Amō hete ke rehe usak rahā, katu te aja amō ukwa. Ame'e ke jupyk ym awa. Huwa ke aja jupyk ym awa. Amō rete ke Tupā mujā rahā, amō ma'e ke jupyk ta me'e te'e. Ame'e riki i'ar koty te we katu, aja a'e mujā. ²⁵ Aja rahā, amō koty koty ym ta riki awa rete. Peteihar aja jō ixo. Upa awa retema'e ke ma'ema'e katu a'e juehe.

²⁶ Ijywa riki ahy ixo rahā, upa hete mahy. Ipy ahy ixo rahā, upa hete mahy tī. (A'erehe peteī Jesu kotyhar ahy ixo rahā, amō ta pyai tī.) Ijywa namō ma'e

ke ma'e rahā, amō pandu: “Nde pyrātā” aja. Aja rahā, upa hete hury katu, ame'ēja saka. Ipy namō ma'ema'e rahā, amō pandu: “Nde pyrātā” aja. Aja rahā, upa hete hury katu, ame'ēja saka tī. Aja petēi katu rahā, wetep riki katu tī. Aja Tupā kotyhar ta tī. (Petei hury katu rahā, upa amō ta hury katu tī.) A'erehe amō pe: “Nde ke japutar ym” aja marā ym panduha. Amō ta namō jande juehe katu jande jaxo ta me'ē te'e. Amō ta riki katu ym aja jande jakwa tipe rahā, ame'ē riki katu te aja Tupā ukwa. A'erehe amō riki jaxer aja mā peja pepandu ym. Amō koty koty pekwa ym pexo. Peteihar aja jō pexo katu. (Amō rete rehe har apandu rahā, Tupā kotyhar ta rehe har ihē apandu. A'erehe: “Pehē ke japutar ym” aja pepandu ym. “Pehē katu ym” aja pepandu ym tī.)

²⁷Upa pehē riki Kirisutu rete aja saka. Petei tei riki Kirisutu retema'e ke aja saka. Amō riki iyywa aja saka. Amō riki ipy aja saka. Amō riki eha aja saka. Aja pame katu te. ²⁸Tupā kotyhar ta aja tī. Amō amō ta ke Tupā mu'am. Kuja. Jesu mondo ame'ē ta ke aja a'e mu'am py. A'engi Tupā mujekwa, ame'ē ke pandu pandu ame'ē ta ke a'e mu'am tī. A'engi Tupā je'ēha ke mu'e ame'ē ta ke a'e mu'am tī. A'engi marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu ame'ē ta ke a'e mu'am tī. A'engi Tupā'āma'e pyrātāha namō ahy ixo ame'ē ta ke mukatu ame'ē ta ke a'e mu'am tī. Amō ta ke amō namō ma'ema'e katu ame'ē ta ke a'e mu'am tī. Je'ēha te rupi mondo mondo ame'ē ta ke a'e mu'am tī. Amō awa je'ēha ke pandu ame'ē ta ke a'e mu'am tī.

²⁹Pesarahā! Upa katu te Jesu mondo ame'ē ta aja ym. Amō amō aja. Upa katu te Tupā mujekwa, ame'ē ke pandu pandu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Upa katu te marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. ³⁰Upa katu te ahy ixo ame'ē ta ke mukatu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Upa katu te amō awa je'ēha ke pandu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Amō awa je'ēha ke pandu ame'ē ke ima'e je'ēha namō mujekwa. Upa katu te ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Pesarahā! Amō koty koty Tupā kotyhar ta ma'ema'eha. ³¹Ma'e ke Tupā'ā me'ē me'ē. Amō riki katu te. Amō riki katu. I'ar koty te we katuha, ame'ē ke peputar pexo.

Pesarahā! Kuja riki i'ar koty te we katu te ha ke. Ko amujekwa ta kŷ.

Ipy'a katuha ke

13 ¹Amō awa ta je'ēha ke ihē apandu katu my? Tupā je'ēha rahoha ta je'ēha ke ihē apandu katu my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Ihē apandu, ame'ē riki ma'e tyapuha jō riki.

“Pē! Pē! Pē!” aja ita nupā tyapuha jō riki.

Tyapu te'e jō. Katu ym aja.

(A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e.

Ame'ē riki katu te me'ē ke.)

²Tupā mujekwa ame'ē ke ihē apandu pandu katu my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Upa katu te ma'e ke ihē akwa katu my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Amō ukwa ym ame'ē ke ihē pe Tupā mujekwa my? A'erehe ame'ē ke ihē akwa katu.

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.
 (A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e.
 Ame'ē riki katu te me'ē ke.)

Ihē ajurujar katu te. A'erehe ajurujar katuha namō marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'e katu.

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.
 Te'e riki ihē axo. Katu ym aja.
 (A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e.
 Ame'ē riki katu te me'ē ke.)

³Ima'e ym te ame'ē ta pe upa katu te ihēma'e ke ihē ame'ē me'ē my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.
 Tata pe ihē ke amō hapy my? Aja jukwa. Aja Jesu rehe ajurujar katuha ke ahijar ym, aja ihē amujekwa my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.
 Marā ka ym ihē katuha. Katu ym aja.
 (A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e.
 Ame'ē riki katu te me'ē ke.)

⁴Amō ta rehe japy'a katu rahā, pahar amō ta rehe japarahy ym. Wewe katu japandu ipe.

Amō ta rehe japy'a katu rahā,
 Jajyty'ỹ ym a'eta rehe.

Amō ta i'ar koty te we jande katuha aja ym jakwa. "Katu te ame'ē ke jande" aja jakwa ym jande jupe tĩ.

⁵Amō ta rehe jande japy'a katu rahā, jajumuhuxĩ ame'ē ke jama'e ym.
 Jande juehe har jō jakwa jakwa ym jaxo tĩ.
 Amō ta rehe har jakwa jakwa ta jaxo.

Pahar japarahy ym tĩ.

Amō ta rehe japy'a katu,
 A'erehe pahar amō ka'u te'eha ma'eha ke jaharái.
 Pahar jande py'a jamujywyr ehe.

⁶Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe amō riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, jande rury ym. Japyai riki.

Katu aja amō ixo rahā, jande rury katu ehe.

⁷Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe: "A'e jyty'ym. Jaxer ai a'e" aja ehe har japandu ym.

Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe juehe har
 Amō pandu rahā, jande jajurujar katu ehe.

Amō riki katu ym rahā, a'e katu wan ta oho, ame'ē rehe jaharō katu jaxo.

Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe jande ke
 A'e mahy rahā, jande py'ahu te'e jahendu.

⁸Amō ta rehe tapijar te'e japy'a katu jaxo. Ipy'a katuha upa ym ta.

Amō ma'e ke upa ta. Kuja.

Tupā mujekwa ame'ē ke amō ta pandu pandu. Ame'ē panduha ke upa ta.

Amō awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ke

Tupā'ā muwyr amō pe. Ame'ē ke upa ta tĩ.

Ma'e ukwa katu te ha ke Tupā'ā muwyr amō pe. Ame'ē ke upa ta tĩ.

Ipy'a katuha anĩ. Upa ym ta ame'ē.

⁹Ma'e ukwa katu te ha ke Tupā'ā muwyr tipe. Upa katu te ukwa ym awa, ukwa we.

Tupā'ā mujekwa ame'ē ke amō pandu pandu.

Upa katu te a'e mujekwa ym. Mujekwa we mi.

¹⁰Pe, Kirisutu jywyrahā, upa katu te ngā ukwa katu te ta kŷ. Pyta we ym ta ma'e ukwa ym ha. Upa katu te Tupā mujekwa, ame'ē ke a'e mujekwa ta jande pe tī.

¹¹Kurumī rahā, ihē je'ēha riki kurumīma'e riki. Ihē axoha riki kurumīma'e. Akwaha riki kurumīma'e.

Apo riki sawa'e ihē axo 'y. A'erehe kurumī ym axo.

¹²Waruwa xi'a rahā, jesak katu ym ma'e. Aja upa katu te Tupā rehe har jakwa katu ym we apo. Waruwa xi'a, ame'ē rehe jasak, ame'ēja saka.

Yman rahā, huwa koty japy'am rahā, ehe har upa katu te jakwa ta kŷ. Apo ihē akwa we riki. Yman rahā, upa katu te ihē akwa katu ta kŷ.

Ihē rehe har upa katu te Tupā ukwa katu apo. Aja yman rahā, upa katu te ehe har ihē akwa katu ta kŷ tī.

¹³Tupā pete'e ixo, ame'ē rehe jajurujar katu. Inamō jaxo ta tī. Ame'ē angaha ke rehe jaharō katu jaxo. Amō ta rehe japy'a katu tī.

Ame'ē mahapyr riki katu.

Jajurujar katuha ke.

Jaharōha ke tī.

Japy'a katuha ke tī.

Pesarahā! Amō ta rehe tapijar te'e we jande japy'a katu rahā, ame'ē riki i'ar koty te we katuha.

Ma'e ke Tupā'ā me'ē, ame'ē ke amō we Páu mujekwa

14 ¹Amō ta rehe amō ipy'a katu rahā, i'ar koty te we katuha. A'erehe mā peja amō ta rehe pepy'a katu pexo. Ma'e ke Tupā'ā me'ē me'ē katu, ame'ē ke mā peja peputar katu. Tupā mujekwa ame'ē ke pepandu pandu, ame'ē riki katu te me'ē ke. Ame'ē ke peputar katu te. ²Amō awa je'ēha ke amō pandu rahā, Tupā namō jō a'e pandu katu. Amō ta namō pandu ym. Amō jeje te'e ukwa ym ame'ē ke Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke amō awa je'ēha ke pandu. A'erehe amō ta ukwa ym. ³Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu rahā, jande je'ēha rupi a'e pandu tī. (A'erehe ukwa katu.) A'erehe mujekwa katu ngā pe ma'e ke. A'erehe Tupā rehe har a'e mujekwa katu ngā pe. A'eta py'a ke a'e mātā, a'erehe Tupā rehe a'eta jurujar katu te we rī. Pyai ame'ē ta ke a'e muhury katu tī. ⁴Amō awa je'ēha ke amō pandu rahā, juehe a'e jumuhury. A'e jeje te'e Tupā rehe jurujar katu te we rī. Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu rahā, jande je'ēha rupi a'e pandu tī. A'erehe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'e muhury katu. Upa a'eta Tupā rehe jurujar katu te we rī. A'erehe Tupā mujekwa ame'ē ke pandu rahā, jande je'ēha rupi pandu. Aja rahā, katu te. Upa ukwa katu ta.

⁵Upa pehē riki amō awa ta je'ēha ke pepandu ame'ē ke ihē aputar we. Tupā mujekwa ame'ē ke pepandu, ame'ē ke ihē aputar katu te. Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu rahā, katu te ame'ē. Amō awa je'ēha ke amō pandu rahā, katu we ame'ē. Ame'ē amō awa je'ēha ke jande je'ēha rupi amō mujekwa rahā, katu tiki. Mujekwa rahā, upa Jesu kotyhar ta ukwa ta. Aja rahā, hury katu ta. ⁶Ihē

mu ta! Pehē rehe ihē ahyk rahā, amō awa je'ēha rupi ihē apandu rahā, marā ka ym katuha. Je'ēha pekwa ym ta. Amō we Tupā rehe har pekwa ym ta tī. Mujekwaha nixói, a'erehe pekwa ym ta. Tupā mujekwa ame'ē ke ihē apandu my? Amō we amō we Tupā rehe har ihē apandu my? Tupā'a mujekwa ame'ē ke apandu my? Ma'e ke amu'e katu my? Upa aja amō awa je'ēha rupi apandu rahā, marā ka ym katuha. Ukwa ym ta, a'erehe katu ym. Jande je'ēha rupi mujekwaha nixói rahā, marā ka ym pehē py'a mātāha. Katu ym aja.

⁷Je'ēha ukwa ym rahā, kuja saka. Takwar ra'yr aja saka. Peju rahā, tyapu katu ym rahā, awa peju my? Ukwa ym ta amō. ⁸Tapi'iruhu 'ak ke peju rahā, tyapu katu ym rahā, marā ka ym jawar henduha. So'o mujan ym ta. ⁹Ame'ēja saka riki. Amō awa je'ēha rupi ma'e ke pepandu rahā, amō ta ukwa ym ta. Je'ēha ukwa ym ta. Hendu tipe. ¹⁰Kome'ē ywy keruhū rupi awa ta je'ēha heta ihī. Amō koty koty je'ēha ke. Amō awa ta amō koty je'ēha. A'eta pandu rahā, ianam ta ukwa katu riki. Amō awa ta amō koty je'ēha. A'eta pandu rahā, ianam ta ukwa katu ta tī. Aja pame katu te. ¹¹Pe, amō pandu rahā, pe, ame'ē je'ēha ihē akwa ym rahā, a'e riki amō awa aja akwa katu. Ihē riki amō awa aja a'e ukwa tī.

¹²Pyrātāha ke Tupā'a muwyr ame'ē ke peputar katu riki. Pe, a'e muwyr rahā, ame'ē namō mā peja Jesu kotyhar ta ke pemu'e katu. Aja rahā, ame'ē ta py'a ke pemātā katu te we ta rī. Aja rahā katu te. (Amō awa ta je'ēha rupi pepandu rahā, amō ta py'a ke pemātā ym ta. Ame'ē katu ym.)

¹³Amō awa je'ēha rupi amō pandu rahā, mā peja Tupā namō epandu: "Ame'ē amō awa je'ēha rupi amō pandu. Ame'ē ke emujekwa katu ihē pe. Aja rahā, amō ta pe ihē amujekwa katu ta tī" aja inamō epandu. Aja rahā, amō pandu ame'ē ke jande johu jakwa katu ta. ¹⁴Pesarahā! Tupā namō amō awa je'ēha rupi ihē apandu rahā, Tupā'a pyrātāha namō ihē apandu. A'erehe ma'e ihē apandu my, ihē atu ihē akwa ym. (Aja rahā, amō ta ukwa ym tī. Katu ym aja.)

¹⁵Pesarahā! Myja me'ē ihē axo my? Kuja katu te. Tupā'a pyrātāha namō ihē apandu ta Tupā namō. Ihē akwa katuha namō ihē apandu ta inamō tī. Tupā'a pyrātāha namō Tupā rehe har ihē ajyngar ta tī. Ihē akwa katuha namō ehe har ihē ajyngar ta tī. ¹⁶Tupā'ama'e pyrātāha namō Tupā pe: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja amō awa je'ēha rupi nde erepandu. A'erehe nde rehe hendu ame'ē ta ukwa ym. Je'ēha ukwa ym. Aja rahā: "Amen, a'e tȳ" aja marā ka ym panduha. ¹⁷Katu te ame'ē ke nde erepandu Tupā pe tipe. Hendu ame'ē ta ke ukwa ym. Je'ēha ukwa ym, a'erehe ipy'a ke nde eremātā ym riki. Katu ym aja.

¹⁸Amō awa ta je'ēha rupi pepandu. Ihē riki pehē 'ar koty te we amō awa je'ēha rupi ihē apandu. A'erehe Tupā pe ihē apandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. ¹⁹Jesu kotyhar ta jy'ar rahā, anī. Amō awa je'ēha rupi apandu ym ta. Jande je'ēha ke apandu. Heta ym ihē apandu, ame'ē ke a'eta ukwa katu. Aja rahā, katu tiki. Je'ēha ke ukwa katu. Aja Tupā rehe har ihē amu'e rahā, katu tiki. Māte hū amō awa je'ēha rupi apandu rahā, marā ka ym ngā ukwaha. Je'ēha ukwa ym. Aja rahā, amō we Tupā rehe har amu'e ym. Katu ym aja. A'erehe amō awa je'ēha rupi apandu ym ta.

²⁰Ihē mu ta! Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, ta'yn ta aja pexo. (Aja rahā, ta'yr mi pema'e.) Pehē pekwaha anī. Tuwete aja pexo. Aja rahā, amō awa je'ēha rupi amō pandu rahā: "Mā! Katu" aja pepandu ym ta. ²¹Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu:

“Jundéu awa ta! Ihē kotyhar ta ke pehē. Pehē pe amō sawa'e ta ke ihē amondo ta.

Amō awa je'ēha rupi pehē pe a'eta pandu ta.

Pehē namō ame'ē ta pandu tipe. Anī. Ihē rehe pehendu ym riki” aja Tupā pandu.

(Amō awa ta ke Tupā muwyr. Ame'ē ta amō awa je'ēha rupi pandu. Tupā putar, ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e.) ²² Aja apo tī. Amō awa je'ēha rupi amō ta pandu. Aja rahā, Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e. Ame'ē kuja mujekwa. Amō awa je'ēha rupi amō pandu rahā, jurujar ym ame'ē ta hendu. Pe, a'eta kuja ukwa: “Mā! Tupā'āma'e pyrātāha namō ame'ē ta pandu” aja ukwa. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta anī. Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu rahā, jande je'ēha rupi a'e pandu tī. A'erehe kuja ukwa: “Mā! Tupā'āma'e pyrātāha namō ame'ē ta pandu” aja ukwa. Jurujar ym ame'ē ta anī. Aja ukwa ym.

²³ Jesu kotyhar ta jy'ar rahā, upa riki amō awa je'ēha rupi pandu u'am. Arahā ame'ē je'ēha ukwa ym ame'ē ta ixē uwyr rahā, pehē riki peka'u te'e aja a'eta ukwa. Jurujar ym ame'ē ta ixē uwyr rahā, aja tī. Peka'u te'e aja ukwa tī. ²⁴ Tupā mujekwa ame'ē ke upa riki pandu u'am rahā, jurujar ym ame'ē ke ixē uwyr. Tupā rehe har ukwa ym ame'ē ke ixē uwyr tī. Upa ame'ē ke hendu rahā, ukwa ta. Pe, a'e pandu: “Mā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e, aja ihē akwa. Ihē ke Tupā mupyrara ta, aja ihē akwa tī” aja pandu ta. ²⁵ Pe, ma'e ka'u te'eha ke ipy'a pe a'e ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke a'e ukwa ta a'e jupe. Aja rahā, ipy'a ke Tupā koty a'e muruwak ta. Pe, Tupā rehe ipy'a ke moī moī ta. A'e pandu: “Jete har te ke. Ihē akwa apo 'y. Apo pehē namō Tupā ixo katu” aja riki.

Myja Jesu kotyhar ta ixo katu my

²⁶ Ihē mu ta! Pehē pejy'ar rahā, myja me'ē pexo katu my? Ame'ē ke ihē amujekwa ta apo 'y. Pejy'ar rahā, mā peja jurujar katu ame'ē ta py'a ke pemātā katu. Peteī teī epandu katu. Amō riki Tupā rehe har jyngar. Amō riki ehe har mu'e katu. Amō riki ma'e ke Tupā mujekwa ame'ē ke mu'e katu. Amō riki amō awa je'ēha rupi pandu. Ame'ē ke hendu ame'ē ta pe amō riki mujekwa katu. Aja rahā, upa ukwa ta. Pejy'ar rahā, aja peteī teī pandu rahā, katu tiki. ²⁷ Amō awa je'ēha rupi amō pandu rahā, mahapyr sawa'e ta pandu. Mokōi sawa'e ta pandu rahā, katu tī. Ko peteī sawa'e pandu. A'e upa pandu rahā, amō pandu. Aja pema'e. Pe, amō riki ame'ē amō awa je'ēha ke jande je'ēha rupi mujekwa katu ta me'ē te'e. Hendu ame'ē ta pe mujekwa katu. Jande je'ēha rupi mujekwa katu. Aja rahā, johu upa ukwa katu ta. ²⁸ Pe, amō mujekwa ame'ē ke nixói rahā, amō awa je'ēha rupi pandu tar katu, ame'ē ke mā peja epandu ym. Jeje ejupandu jupe. Tupā namō jō epandu tī. ²⁹ Jande je'ēha rupi Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu rahā, mahapyr sawa'e ta jō pandu. Mokōi sawa'e ta pandu rahā, katu tī. Pe, upa hendu ame'ē ta pandu a'eta jupe: “Tupā mujekwa ame'ē ke a'e mujekwa my” aja riki. ³⁰ Pe, amō pandu u'am rahā, ma'e myrandu ke amō pe Tupā mujekwa. Aja rahā, ame'ē ke pandu apo 'y. Pandu u'am ame'ē ke mā peja eputu'u. Ewapyk. ³¹ Pehē peputar rahā, upa pehē riki Tupā mujekwa ame'ē ke pepandu katu. Peteī pandu. Pe, upa pandu rahā, amō riki pandu. A'e upa pandu rahā, amō riki pandu. Aja pame katu te. Aja rahā upa hendu ame'ē ta ukwa katu ta. Aja Tupā rehe har upa ngā ukwa katu te we ta rī. ³² Tupā mujekwa, ame'ē ke amō pandu rahā, myja rahā pandu my, ame'ē

ke mā peja ekwa katu. Myja rahā, putu'u my, ame'e ke mā peja ekwa katu tī. ³³Aerehe pejy'ar rahā, johu pepandu rahā, tyapu hū, ame'e ke Tupā putar ym. Anī. Petei tei pandu, aja a'e putar katu.

Tupā kotyhar ta jy'ar rahā, ³⁴kūjā ta ma'e ke pandu ym rahā, katu tiki. Jy'ariha renda pe ixo rahā, mā peja pandu ym riki. "Ngā jy'ar rahā, kūjā riki kapitā aja ym ta" aja jundēu awa ta je'ēha mujekwa. ³⁵Ma'e ke kūjā ta ukwa tar katu rahā: "Myja my?" aja jy'ariha renda pe pandu ym. Hok pe jywyr oho rahā, ixawa'e pe pandu: "Jy'ariha renda pe ma'e a'eta pandu my?" aja riki. Jy'ariha renda pe pandu rahā, katu ym ta tiki.

³⁶Pehē riki Korin ok ta pe har ta ke. Pehē riki Tupā je'ēha ke pepandu py my? Anī riki. Pehē pe jō Tupā je'ēha ke amō ta pandu my? Anī riki tī. Aerehe: "Katu te jande" aja pekwa pekwa ym pehē jupe. ³⁷Pehē ngi har amō ta riki Tupā mujekwa ame'e ke pandu pandu. Amō ta riki pyratāha namō ma'eha ke Tupā'a muwyr, ame'e ke namō ixo. Aja rahā, ihē amupinim ame'e riki jandema'e sawa'e te je'ēha ke, aja ame'e ta ukwa ta me'e te'e. ³⁸"Jandema'e sawa'e te je'ēha rupi Páu mupinim ym" aja amō pandu rahā, mā peja pete'e ixo.

³⁹Ihē mu ta! Tupā mujekwa ame'e ke pepandu pandu. Mā peja ame'e ke peputar katu te. Amō ta amō awa ta je'ēha rupi pandu tar katu rahā: "Mā peja epandu ym" aja pepandu ym ipe. ⁴⁰Pehē pejy'ar rahā, johu upa katu te pepandu pandu rahā, tyapu hū. Aja ym pexo. Anī. Petei tei epandu katu.

Kirisutu kwera katu uhem

15 ¹Ihē mu ta! Mā peja myrandu katu rehe har pekwa pekwa pexo. Ymaniwe ame'e ke pehē pe ihē apandu pandu. Pe, pejurujar katu ehe. Aja pexo apo rī. ²Ame'e myrandu katu ke pehē pe ihē apandu pandu. Tapijar te'e we pejurujar katu ehe rahā, pehē ke Tupā muhā katu ta. Te'e pejurujar rahā, pehē ke Tupā muhā ym ta.

³Myrandu katu ke ihē ahendu, ame'e ke pehē pe ihē apandu pandu. Ame'e riki amō panduha 'ar koty te we katuha. Kuja riki. Ma'e jaka'u te'eha ke jande jama'ema'e. Ame'e ke rehe Kirisutu muhepy. Aerehe a'e manō. Tupā je'ēha rehe amō mupinim, aja a'e ma'e. ⁴Itakwar keruhū rupi a'e ke amō ta mou raho. Mokōi ukwer rahā, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Tupā je'ēha amō mupinim, aja ma'e. ⁵Upa kwera katu uhem rahā, Petu pe a'e jumujesak. A'engi jumu'eha ta pe a'e jumujesak tī. Awa py mokōi hetaha ta pe. ⁶A'engi ymaniwe inamō ixo ame'e ta pe a'e jumujesak tī. Heta ame'e ta pe. Kuja, 500 hetaha ta pe a'e jumujesak. Petei wera rahā, 500 hetaha ta usak ehe. Upa tate ame'e ta ixo we rī. Amō ta manō riki. ⁷A'engi Tian pe a'e jumujesak tī. A'engi upa a'e mondo ame'e ta pe a'e jumujesak tī.

⁸A'engi ihē pe a'e jumujesak tī. Ihē katu ym ihē jupe ihē tipe. Ihē pe a'e jumujesak tī. Ihē riki a'ejōhar aja saka. ⁹Amō Jesu mondo ame'e ta riki ihē 'ar koty te we katuha. Ihē riki iwyr koty te'e we katuha. Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrara hū axo, aerehe ihē riki Jesu mondo ame'e ke aja ihē apandu ym ta tipe ihē juehe har. ¹⁰Anī. Ihē rehe Tupā usak katu. Aerehe Jesu mondo ame'e ke ihē tī. Te'e riki aja ym. Amō Jesu mondo ame'e ta 'ar koty te we ihē aparaky katu. Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu, ame'e parakyha ke. Ihēma'e pyratāha namō ame'e ihē ama'ema'e my? Anī. Aja ym. Tupāma'e pyratāha namō ima'e je'ēha ke ihē apandu pandu katu. ¹¹Amō Jesu mondo ame'e ta riki

myrandu katu ke pandu pandu. Ihē riki apandu pandu tī. Juja katu te riki. Ame'ē rehe pejurujuar katu tī.

Kwera katu uhem ame'ē rehe har

¹²Jande japandu: “Kirisutu manō. Pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem” aja riki. Aja rahā: “Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym ta” aja marā ka ym pepanduha. ¹³Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym, ame'ē riki jete har te rahā, Kirisutu ke a'e mukwera ym tī. ¹⁴Pe, Kirisutu ke a'e mukwera ym rahā, Kirisutu rehe har marā ka ym japandu panduha. A'e kwera ym rahā, a'e nixói, a'erehe marā ka ym pejurujuariha ehe. ¹⁵Amō we tī. Tupā rehe har te'e jande japandu tī. Jande japandu: “Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem” aja riki. Pe, manō ame'ē ta ke a'e mukwera ym ta rahā, te'e japandu ehe har. Aja ngā pe jamujukwa. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym ta, ame'ē riki jete har te rahā, Kirisutu ke a'e mukwera ym tī. ¹⁶Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym ta rahā, Kirisutu ke a'e mukwera ym tī. ¹⁷Kirisutu ke a'e mukwera ym rahā, pejurujuar katu naī. Peka'u te'e riki. Peka'u te'eha ke pema'ema'e. A'erehe pema'ema'e mukwera ym ta rahā, mupyrara renda pe peho ta. ¹⁸Amō we tī. Jesu kotyhar ta manō. Ame'ē ta riki mupyraraha renda pe ixo apo 'y. ¹⁹Kome'ē ywy keruhū pe jande jaxo rahā jō riki Kirisutu rehe jajurujuar katu. Jamanō rahā, ixoty jaho ym rahā, jande pe amō ta pandu: “Mā! Te'e pejurujuar naī” aja. Upa amō ta 'ar koty te we japyaiha. Katu ym aja.

²⁰Anī. Pesarahā! Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem 'y. Ame'ē riki jete har te ke. Kirisutu ke a'e mukwera rahā, manō ame'ē ta ke a'e mukwera ta tī, aja a'e mukwera katu. ²¹Peteī riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e. (Anā ke a'e.) A'erehe upa katu te jamanō ta. Aja tī. Peteī Tupā mukwera katu. (Kirisutu ke a'e.) A'erehe upa katu te jamanō rahā, upa katu te jande ke Tupā mukwera katu ta tī. ²²Anā rainō ta ke jande. A'erehe upa katu te jamanō ta. Jande riki Jesu kotyhar ta ke tī. A'erehe jande ke Tupā mukwera katu ta tī. ²³Ngā ke Tupā mukwera rahā, ka'u te'eha rupi ym ta. Anī. Katu ta. Kirisutu ke a'e mukwera py. Pe, Kirisutu jywyr rahā, ixotyhar ta ke Tupā mukwera katu ta tī. ²⁴A'engi 'ar rehe angaha uhyk katu ta. Arahā ājā tama'e pyrātāha ke Kirisutu muputu'u katu te ta. Upa katu te huwajan ta ke a'e muputu'u ta tī. Upa rahā, Tupā pe Kirisutu pandu ta: “Papa! Ne jō riki kapitā keruhū te apo 'y” aja riki. ²⁵Upa katu te huwajan ta ke Tupā muputu'u ta tī. Aja rahā, upa ame'ē ta Kirisutu rehe hendu katu ta. Huwajan ta ke Tupā muputu'u ym rahā we Kirisutu riki kapitā keruhū rī. ²⁶Amō manō rahā, ame'ē manōha riki awa ruwajan aja saka we rī. Ame'ē ke a'ejōhar Tupā mukwera ta. Aja rahā, manō ym te ta awa. ²⁷Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: “Kirisutu rehe upa katu te ngā ke Tupā muhendu katu ta. Aja rahā, upa katu te hendu katu ta ehe.” Upa katu te aja pandu rahā, Tupā jō anī. A'e riki upa katu te amō ta ke muhendu katu ta. Kirisutu rehe muhendu katu ta. ²⁸Aja rahā upa katu te hendu katu ta ehe. Kirisutu rehe upa katu te ngā ke Tupā muhendu katu rahā, Tupā pe ta'yr pandu ta:

—Papa! Nde rehe ihē ahendu katu ta tī — aja ipe.

Aja rahā, Tupā riki upa katu te ma'e kapitā keruhū te riki. A'e jō riki kapitā keruhū te.

²⁹Pesarahā! Amō ta ke amō mujahuk riki. Aja rahā, y ngi uhem rahā, kwera katu uhem, aja mukwera. Manō ame'ē ta kwera ta, aja panduha saka. Pe,

amō ta pandu nāi: “Manō ame’ē ta ke Tupā mukwera ym ta” aja nāi. Ame’ē jete har te rahā, mujahuk ym ta tipe. Anī. Tapijar te’e we pemujahuk riki. Aja rahā, ngā ke Tupā mukwera ta, aja pemujekwa. ³⁰Jande aja tī. Māte we jaxo. Tapijar te’e we aja jaxo. Anī. Manō ame’ē ta ke Tupā mukwera ym rahā, ihē ke mukwera ym ta tī. A’erehe ihē amanō tar ym.

³¹Ihē mu ta! Pesarahā! Wera rahā pame katu te amō ta ihē ke jukwa tar katu. Tapijar te’e we jukwa tar katu. (Anī. Akyje ym ingi. Ihē ke Tupā mukwera katu ta, aja akwa katu. A’erehe ihē akyje ym ingi.) Ame’ē riki jete. Kuja jete har te tī. Jesu rehe tapijar te’e we pejurujar katu, a’erehe ihē rury katu ihē axo. Amō we tī. Jesu kotyhar ta ke pehē, a’erehe aja ihē rury katu axo. Jesu riki jandema’e sawa’e te. ³²Ko Ese ok ta pe ihē axo. Amō ta ihē rehe parahy riki. So’o jarō ame’ē ta aja saka. Ihē ke ame’ē ta mupyra rahā, ihē py’ahu te’a ahendu axo. Anī. Manō ame’ē ke Tupā mukwera ym rahā, marā ka ym katuha. Manō ame’ē ke Tupā mukwera ym rahā, amō mupiniha aja jaxo ta tipe. Kuja:

—Koī jamanō ta, a’erehe mā peja ja’u te’e jaxo. Jajumuhury katu jande juehe jaxo apo ’y — aja riki yman amō mupinim.

³³Anī. Aja mā peja ym pexo. “Katu ym ame’ē namō amō ixo rahā, a’e katu ym wan ta tī.” A’erehe mā peja peka’u te’e ym pexo. ³⁴Pehē py’a pemupak! Aja rahā, manō ame’ē ta ke Tupā mukwera katu ta, aja pekwa katu ta kŷ. Pemuka’u te’e ym, aja rahā, ma’e peka’u te’eha ke pema’e ym ta, aja pexo ta kŷ. Pehē namō amō ta ixo. Tupā rehe har ukwa ym ame’ē ta. Katu ym aja. A’erehe pehē ngi ihē ruxī.

Kwera rahā, awa rete myja me’ē ta my

³⁵Amō pandu my:

—Myja me’ē manō ame’ē ke Tupā mukwera ta my? Hete nixōi riki. Myja me’ē awa rete my tī — aja.

³⁶Mā! Pekwa ym. Pesarahā! Ma’e ra’ī te’e hywōi ym. Pejtyym ym rahā, hywōi ym. ³⁷Pehē pejtyym ame’ē ke ma’e ra’ī te’e. Ahūi aja me’ē ha’ī nahā my. Amō ma’e ra’ī nahā my. Pesarahā! Ha’ī ke pejtyym. I’y ke anī. ³⁸Ma’e ra’ī hywōi rahā, i’y ke uhem. Tupā putar, aja me’ē i’y ke. Ma’e ra’ī ngi i’y uhem. Amō ma’e ra’ī ngi amō koty i’y uhem. Amō ma’e ra’ī ngi amō koty i’y uhem. Aja pame katu te. (Ame’ēja saka jande rete tī. Tupā mukwera rahā, amō koty jande rete uhem ta tī.)

³⁹Awa rukwer riki so’o rukwer aja ym. Amō koty riki. Ma’ewyra rukwer amō koty tī. Pira rukwer amō koty tī. Upa juja ym.

⁴⁰Ywa pe ma’e ke ixo. Kome’ē ywy keruhū pe ma’e ke ixo tī. Ywa pe har ta amō koty katuha. Kome’ē ywy keruhū pe har ta amō koty katuha tī.

⁴¹Warahy hendy katu. Jahy hendyha amō koty weraha. Jahy rata hendyha amō koty hendyha a’e tī. Heta jahy rata ihī tī. Upa ame’ē hendyha amō koty koty hendyha.

⁴²Aja ta tī. Manō ame’ē ta ke Tupā mukwera rahā, awa rete amō kotyhar. Awa rete ke amō jytyym rahā, inem ta oho. Pe, manō ame’ē ke Tupā mukwera rahā, ame’ē inem ym te ta. Uhā te hū ta ixo. ⁴³Awa rete ke amō jytyym rahā, awa rete jaxer. Pitu te’e ame’ē ke ame’ē. Tupā mukwera rahā, awa rete katu te. Pyrātā katu te. ⁴⁴Awa rete ke amō jytyym rahā, manō ame’ē ke jytyym. Hete

riki. Tupā mukwera rahā, amō kotyhar uhem. Tupā'ā me'ē, ame'ē ke uhem. Pesarahā! Kome'ē ywy keruhū pe awa rete ixo. Ywa pe amō kotyhar ixo. Tupā'ā me'ē, ame'ē ke ixo. ⁴⁵Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: “Anā sawa'e py. Kome'ē ywy keruhū pe har hete ke Tupā me'ē ipe, aja riki.” Amō Anā ixo. A'ejōhar ame'ē ke aja japandu. A'e Kirisutu. A'e riki awa ke muhā katu. ⁴⁶Kome'ē ywy keruhū pe har hete ke uhem py. A'engi amō kotyhar hete ke Tupā muhem ta. Tupā'ā me'ē, ame'ē ke uhem ta. ⁴⁷Anā sawa'e py tī. Ywy ke te'e a'e ke Tupā mujā. A'erehe kome'ē ywy keruhū pe har ke a'e. Amō Anā rehe har a'ejōhar ame'ē ke aja japandu. Kirisutu a'e. A'e riki ywa ngi uwyr. A'erehe ywa pe har ke a'e. ⁴⁸Ywy ke te'e Anā Tupā mujā. Anā aja kome'ē ywy keruhū pe har ta tī. A'erehe manō ta. Ywa ngi amō wyjy uwyr. Kirisutu a'e. Kirisutu aja ixotyhar ta tī. A'erehe manō ym te ta tī. ⁴⁹Ywy ke te'e Tupā mujā ame'ē ke aja jande jaxo tī. Yman rahā, ywa ngi wyjy uwyr ame'ē ke aja jande jaxo ta tī. ⁵⁰Ihē mu ta! Pesarahā! Ihē amujekwa ta pehē pe apo 'y. Tupā ixo ame'ē pe manō ame'ē ta oho ym te ta. Ma'e inem ame'ē ta marā ka ym Tupā namō pytaha. (A'erehe jande rete amō koty uwak ta me'ē te'e.)

⁵¹⁻⁵²Ihē rehe pehendu katurahā! Yman ukwa ym awa. Ame'ē ke ihē amujekwa ta pehē pe apo 'y. Jande ngi har amō ta manō ta. Upa jande jamanō ym ta. Tupāma'e jumi'a tyapu ta. A'ejōhar tyapu rahā, pahar amō koty jande rete ke Tupā muruwak ta. Eha ke amō jupimi, aja pahar te muruwak ta. Jumi'a tyapu rahā, manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ta. Pe, manō ym te ta tī. Pe, upa jande rete ke amō koty Tupā muruwak ta. ⁵³Awa manō rahā, inem ta. Ame'ē ke Tupā muruwak ta me'ē te'e. Aja rahā, inem ym te ta. Manō ame'ē ta ke a'e muruwak ta me'ē te'e tī. Aja rahā, uhā te hū ta ixo. ⁵⁴⁻⁵⁵Upa aja rahā, inem ame'ē ke Tupā muruwak ta. Aja rahā, inem ym te ta. Aja rahā, Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Aja uhyk ta.

Manō ym te ta awa apo 'y. Uhā te hū ta awa ixo.

Manō ym te ta awa apo 'y. Upa Tupā mukwera katu riki.

Manō ym te ta awa apo 'y. A'erehe marā ka ym jande ke mupyaiha.

⁵⁶Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e. A'erehe a'e manō riki. Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke my? Ame'ē ke Moise je'ēha riki mujekwa katu ngā pe.

⁵⁷Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te manō. Upa jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe inamō jaxo rahā, jamanō ym te ta 'y. A'erehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe japandu katu.

⁵⁸Ihē mu ta! Ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē! Mā peja Jesu rehe pejuruja katuha ke pehijar ym. Mā peja jandema'e sawa'e te rehe tapijar te'e we pepa-raky pexo. A'e putar ame'ē ke pema'ema'e rahā, ame'ē riki pehēma'e parakya ke. Ima'e parakya rehe pema'ema'e rahā, ma'e katu ame'ē ke pehē pe a'e me'ē me'ē ta, aja pekwa. (Pehē ke a'e mukwera katu ta muhem kŷ.)

Jesu kotyhar ta ngi tamatarer ke matyr

16 ¹Tamatarer matyriha rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ame'ē rehe har paper pinim ihē pe pemuwyr. Pesarahā! Ngara ywy rupi Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta pe ihē apandu, aja pema'ema'e tī. Kuja. “Jundēi ywy rupi Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē ta ngi har amō amō ta ima'e ym te ma'e ke. Ame'ē ta pe mā peja tamatarer ke pemondo. Pehē pematyr, ame'ē ke pemondo” aja ihē apandu ngara ywy pe har ta pe. ²Nomin pame katu te

tamatarer ke pemupyta. Ta'yr mi pehē pame katu te pemupyta. Pehē pepa-rakyha namō heta pepyhyk rahā, heta we pemupyta. Heta ym pepyhyk rahā, heta ym pemupyta. Aja pame katu te. Aja me'ē pehē rehe ihē ahyk ym rahā we, pematyr. ³Pe, pehē rehe ihē ahyk rahā, ame'ē tamatarer ke Jerusarē ok ta pe ihē amondo ta. Pehē pepandu ame'ē sawa'e ta namō ihē amondo ta. Sawa'e rehe har paper rehe ihē amupinim ta tī. Aja rahā, Jerusarē ok ta pe har ta ukwa katu ta a'eta rehe har tī. ⁴Heta tamatarer ke pematyr rahā, sawa'e ta namō ihē araho ta tī. Aja rahā, sawa'e ta ihē namō oho ta tī.

Páu rehe har

⁵Masendo wyy rupi ihē aho py ta. A'engi pehē koty ihē aho ta. Masendo wyy rupi ihē aho ta me'ē te'e. ⁶⁻⁷Pehē koty ihē ahyk rahā, pehē namō ihē apyta we ta nahā my. Aman ndy'ar rahā, apyta ta nahā my. Pahar pehē ngi ihē aho ym ta rī. Tupā putar rahā, pehē namō ihē apyta katu we ta rī. Pe, a'ewan asak rahā, pehē ngi ihē aho ta tī. Myp ihē aho ta my? Akwa ym rī. Ihē aho rahā, ihē pe ma'e ke peme'ē ta, aja ihē akwa.

⁸Se Ese ok ta pe ihē apyta we ta rī. Penteko 'ar upa rahā, sengi ihē aho ta. ⁹Se Tupā rehe har ihē amu'e mu'e hū axo. Pe, ame'ē ke amō ta putar ym riki. Ihē ruwajan ta aja saka.

¹⁰Pehē rehe Timo uhyk rahā, pahar ipo ke pepyhyk pyhyk katu te ingi. Pehē rok pe pemupyta katu. Ihē aja Tupā rehe a'e paraky ixo tī. Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu, ame'ē riki ima'e parakyha. ¹¹A'erehe: "Jaxer a'e" aja ym pekwahe ehe har. Pehē ngi a'e oho rahā, ma'e ke peme'ē katu ipe. A'e putar ame'ē ke peme'ē ipe. Aja rahā, ihē rehe a'e uhyk katu ta. A'e uhykiha rehe ihē aharō axo. Imu ta namō a'e uhyk ta. Jurujar katu ame'ē ta ke a'eta.

¹²Apor rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ihē apandu pandu ipe: "Korin ok ta pe har ta rehe esak eho. Jande mu ta namō eho. Jesu kotyhar ta rehe esak eho" aja riki. A'e pandu: "Apo anī ta rī" aja a'e. A'e ukwa rahā, pehē koty a'e oho ta.

Je'ēha a'ejōhar

¹³Pehē ruwajan ta aja me'ē pewe ixo. Pekwa katu pexo. Aja rahā, pehē ke a'eta muka'u te'e ym ta. Aja rahā, Jesu rehe pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Pehē ruwajan ta ngi pekyje ym pexo. Pehē py'a ke pemātā katu. ¹⁴Upa ma'e ke pema'ema'e rahā, amō ta rehe pepy'a katu pexo.

¹⁵Esete rehe har pekwa katu. Ianam ta rehe har aja tī. Pekwa katu tī. Ngere wyy pe Jesu rehe jurujar katu py ame'ē ta ke a'eta. Pe, Tupā kotyhar ta namō ma'e ke a'eta ma'ema'e katu. Ihē mu ta! Ihē apandu pehē pe. ¹⁶Ame'ē ta rehe pehendu katu. Ame'ē ta aja amō ta ixo tī. Tupā kotyhar ta namō ma'e ke ma'e-ma'e katu tī. Ame'ē ta rehe pehendu katu tī.

¹⁷Se Esete uhyk riki. Potuna aja tī. Akái aja tī. A'eta uhyk, a'erehe ihē rury katu axo. Se ihē namō pexo ym, a'erehe ihē py'a pemātā ym. A'erehe Esete ta riki ihē py'a ke mātā katu. ¹⁸A'erehe ihē ke a'eta muhury katu. Pehē ke a'eta muhury katu, aja ihē ke muhury katu tī. Katu ame'ē ta ke a'eta, aja ihē apandu.

¹⁹Asia wyy pe Jesu kotyhar ta ixo. Katuha ke a'eta mondo ixo pehē pe. Ak mondo ixo tī. Pirisi mondo ixo tī. A'eta rok pe Jesu kotyhar ta jy'ar. Ame'ē ta katuha ke mondo ixo tī. ²⁰Se Jesu kotyhar ta ixo. Upa a'eta katuha ke mondo ixo pehē pe tī.

Pehē pejuman juman pehē juehe. Aja pepy'a katu pehē juehe pexo aja pemujekwa ngā pe.

²¹Ko ihē po pe te'e ihē riki paper pinim ihē amupinim aĩ. Ihē Páu. Katuha ke pehē pe ihē amondo axo tĩ.

²²Jandema'e sawa'e te rehe amō ipy'a ym rahā, mā peja ame'ē ke Tupā mupyrara. Mā peja jandema'e sawa'e te pahar jywyr.

²³Mā peja Jesu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu pehē rehe.

²⁴Upa jande riki Jesu Kirisutu kotyhar ta ke. A'erehe pehē rehe ihē apy'a katu tĩ.

Upa.

Korin ok ta pe har ta pe Páu mupinim Mokõihar ke

Páu kome'ë paper ke mupinim tĩ. Korin ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta pe kome'ë paper pinim ke mondo. Mokõihar ke.

Paper pinim a'e mondo py. Ame'ë rehe: “Pehendu katu” aja Páu mupinim. Amõ ta pandu: “Páu jande ke muka'u te'e” aja pandu nãĩ. “Anĩ. Amuka'u te'e ym” aja Páu mujekwa katu.

Korin ok ta pe har ta rehe a'e ipy'a katu, a'erehe pyrara hũ a'e ixo, aja mujekwa. Aja myrandu katu ke Páu pandu pandu ngã pe. Pyrara hũ ixo, a'erehe ipy'a katu ngã rehe aja a'e mujekwa katu.

Korin ok ta pe Jesu kotyhar har ta ixo ame'ë ta pe Páu mupinim tĩ

1 ¹⁻² Pehë riki Tupã kotyhar ta ke. Korin ok ta pe har ta ke pehë. Ihë Páu. Ko pehë pe paper pinim ihë amondo axo. Timo ihë namõ ixo. Jande mu aja a'e. Tupã kotyhar ta Ngere ywy pe ixo. Upa katu te ame'ë ta pe paper pinim jamondo jaxo tĩ. Tupã putar, a'erehe ihë pe Jesu Kirisutu pandu kwe:

—Nde ke ihë amondo axo. Ihë rehe har nde erepandu pandu ta ereho — aja Kirisutu pandu.

Mã peja pehë rehe Tupã, jande pái keruhũ ipy'a katu te hũ. Mã peja Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te aja tĩ. Ipy'a katu te hũ tĩ. Mã peja pehë py'a ke Tupã muhury katu tĩ. Mã peja Jesu Kirisutu aja tĩ. Muhury katu tĩ.

Japyrara jaxo rahã, jande py'a ke Tupã mātã katu

³ Jande rehe Tupã pyrara usak. A'e riki Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái ke. Jande pái keruhũ tĩ. Upa jande py'a ke a'e mātã katu, a'erehe mã peja japandu: “Ne jõ riki katu te me'ë ke” aja. ⁴ Upa katu te mäte jakwaha aja jaxo rahã, jande py'a ke a'e mātã katu. Aja rahã, amõ ta riki mäte ukwaha aja ixo rahã, ame'ë ta py'a ke jande jamātã katu tĩ. Jande py'a ke Tupã mātã, aja amõ ta py'a ke jamātã katu tĩ. ⁵ Kirisutu pyrara hũ kwe. Ixotyhar ta ke jande, a'erehe a'e aja jande tĩ. Japyrara jaxo tĩ. Inamõ jande juehe katu jande jaxo, a'erehe jande japyrara rahã, jande py'a ke Tupã mātã katu. ⁶ Myrandu katu ke japandu pandu. A'erehe jande ke amõ ta mupyrara. Pejuruja katu ehe, a'erehe pehë ke Tupã muhã katu. A'erehe pehë pepyrara aja pexo rahã, pehë py'a ke a'e mātã katu tĩ. Jande py'a ke a'e mātã rahã, pehë py'a ke a'e mātã katu ta tĩ, aja pekwa katu. Pehë pe pyrātãha ke a'e muwyr, a'erehe pehë py'ahu te'e pehendu. Jande aja pehë pepyrara pexo rahã, pehë py'ahu te'e pehendu tĩ. ⁷ A'erehe pejuruja katuha ke pehijar ym ta, aja jakwa katu. Jande aja pepyrara pexo rahã, jande aja pehë py'a ke Tupã mātã katu ta tĩ. Aja jande jakwa katu.

Pyraraha te hū ngi Páu ke Tupā muhem

⁸Jande mu ta aja pehē! Pesarahā! Asia ywy pe jande jaxo rahā, mäte jakwaha. Ame'e ke pekwa aja japutar. Asia ywy pe jande ke ngā mupyrara hū. Mahy hū tī. A'erehe jajupandu jande jupe: "Jande jamanō ta" aja jande jupe naī. ⁹Mäte jakwaha, a'erehe: "Páu ta manō ta me'e te'e" aja amō ta pandu, aja jaxo. Aja rahā, marā ka ym jande te'e jahemiha ingi, aja jakwaha. Tupā jō riki jande ke muhem ta ingi, aja jakwa katu. A'e riki ngā ke mukwera katu ame'e ke a'e. ¹⁰Jamanō ta, aja jakwaha. Anī. Ame'e ngi jande ke Tupā muhem riki. Jete! Muhem ta kī tī. Tapijar te'e we jande ke a'e muhem ta kī tī, ame'e ke jakwa katu tī. (Ame'e ke pekwa katu tī, aja japutar.) ¹¹Pe, jande namō ma'e ke pema'ema'e ta tī. Kuja. "Pyraraha ngi Páu ta ke emuhem" aja jande rehe har Tupā namō pepandu pandu rahā, jande namō ma'e ke pema'ema'e katu tī, ame'ēja saka. Heta ngā jande rehe har Tupā namō pandu pandu ame'e ke a'e muwyr ta jande pe. Jande rehe a'e usak katu ta, a'erehe: "Páu ke Tupā mupoir" aja ngā ukwa rahā, Tupā pe ngā pandu ta: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja riki.

Te'e Páu pandu ym

¹²(Pehē ngi har amō ta pandu: "Páu Kirisutu mondo ame'e ke aja ym a'e" aja naī. Anī. Kirisutu mondo ame'e ke ihē, aja akwa katu.) Kome'e ywy keruhū pe ihē axo rahā, Tupā mujekwa ame'e ke namō axo katu. Pehē namō axo rahā, aja axo tī. Mokōi akwaha namō axo ym tī. Ihē atu akwaha namō axo ym. Anī. Ihē rehe Tupā ipy'a katu. A'erehe pyrātāha ke ihē pe muwyr. Ame'e namō kome'e ywy keruhū pe axo katu. Pehē namō axo rahā, aja tī. A'erehe katu ym ame'e ke ama'ema'e ym, aja akwa. A'erehe ihē rury katu.

¹³⁻¹⁴Amukwehe we paper pinim ihē amondo pehē pe. Ame'e ke pepyhyk. Pe, pekwa. Pekwa katu, ame'e ke jō paper rehe ihē amupinim. Mokōi akwaha ihē amupinim ym. Jete har te ke amupinim. Ihē amupinim ame'e rehe har ta'yr mi pekwa rī. (Myrandu katu ke ihē apandu, ame'e ma'ema'eha rehe ihē ke Jesu Kirisutu mondo.) A'erehe Kirisutu mondo ame'e ke ihē aja upa katu te pekwa katu, ame'e ke ihē aputar. Aja rahā, Jesu, jandema'e sawa'e te jywyr rahā, jande rehe pesak rahā, pehē rury katu ta. Arahā pehē rehe jasak rahā, jande rury katu ta tī.

¹⁵⁻¹⁶Ihē amupinim ame'e rehe har pekwa katu, aja akwa katu. A'erehe ihē ajupandu ihē jupe: "Masendo ywy koty ihē aho rahā, Korin ok ta pe ixo ame'e ta rehe ihē asak ta aho" aja ihē jupe. Kuja tī. "Masendo ywy ngi ihē ajywyw rahā, Korin ok ta pe ixo ame'e ta rehe ihē asak ta aho tī" aja ihē jupe. Aja rahā, mokōihar pehē rehe ihē asak ta. Aho rahā, asak ta. Ajywyw rahā, aja tī. Asak ta tī. Aja rahā, mokōihar pehē rury katu ta. Pe, pehē ngi ihē aho rahā, ma'e ke ihē pe peme'e katu ta. Aja rahā, Jundéi ywy pe aho katu ta. ¹⁷("Aho ta" aja ihē apandu. Pe, je'ēha ihē pe amō muhyk werur, a'erehe: "Aho ym we ta rī" aja apandu. Ame'e ke pehē ngi har amō ta ukwa rahā, kuja ukwaha ngā jupe naī.) "Manga te'e ixo aja me'e sawa'e Páu" aja naī. Anī. Aja ym. "Ihē aho ta" aja apandu rahā, ihē atu aputar ame'e ke apandu, aja a'eta ukwaha naī. A'erehe a'eta pandu: " 'Aho ta' aja Páu pandu rahā, pahar: 'Anī. Aho ym ta' aja pandu" aja pandu pandu. A'erehe: "Manga te'e ixo aja me'e sawa'e

Páu” aja ukwaha naĩ. ¹⁸Anĩ. Aja ym ihẽ. Tupã pandu ameẽ ke a'e ma'ema'e katu. Aja ihẽ tĩ. Ihẽ apandu ameẽ ke ama'ema'e katu tĩ. A'erehe: “Aho ta” aja ihẽ apandu rahã, pahar: “Anĩ, aho ym we ta rĩ” aja ym ihẽ apandu. A'erehe amanga te'e axo aja meẽ sawa'e ym ihẽ, aja pekwa.

¹⁹Amõ we tĩ. Jesu Kirisutu Tupã ra'yr. Ehe har pehẽ pe ihẽ apandu pandu. Sir aja tĩ. Timo aja tĩ. Pandu pandu tĩ. Manga te'e ixo aja meẽ sawa'e ym te Kirisutu. Anĩ. A'e pandu ameẽ ke aja te'eha a'e ma'ema'e katu. Aja ihẽ tĩ. Ihẽ apandu ameẽ ke ama'ema'e katu tĩ, aja pekwa katu. ²⁰Pesarahã! Upa katu te Tupã pandu ameẽ ke Jesu ma'ema'e. Tupã pandu katu ameẽ ke Jesu muhyk katu tĩ. A'erehe Jesu rehe har jakwa rahã, jete har te ke ihẽ apandu, aja jakwa katu. Aja rahã: “Tupã riki katu te ameẽ ke a'e” aja ngã pandu ta. (A'erehe amanga te'e axo aja meẽ sawa'e ym ihẽ, aja pekwa katu tĩ.) ²¹Pe, Tupã riki jande pe pyrãtãha ke muwyr. A'erehe Kirisutu kotyhar ta ke jande aja a'e mujekwa katu jande pe. Pehẽ pe aja jande pe a'e mujekwa katu tĩ. A'e riki jande pe pandu: “Ihẽma'e parakyha ke pema'e peho” aja. (A'erehe Kirisutu rehe har japandu pandu jaxo.) ²²(Ihẽma'e ke rehe ihẽ rer ihẽ amupinim.) Tupã aja tĩ. “Ko ihẽma'e ke” aja Tupã pandu. A'erehe jande py'a rehe I'ã ke muwyr. Aja rahã: “Ko ihẽma'e ke” aja a'e mujekwa katu. Jande py'a rehe I'ã ke a'e muwyr. Ameẽ kuja mujekwa. Yman rahã, jande ke a'e muhã katu ta, aja mujekwa. (Jande py'a rehe I'ã ihĩ katu, a'erehe ihẽ apandu ameẽ ke ihẽ ama'ema'e katu aja pekwa katu tĩ.)

Pehẽ pe aje'ẽ je'ẽ tar ym, a'erehe pehẽ koty aho ym

²³Ko jete har te ke pehẽ pe ihẽ apandu, aja Tupã ukwa katu riki. Jete har te ke ihẽ apandu ym rahã, mã peja ihẽ ke Tupã mahy katu. Ko pehẽ pe apandu: “Pehẽ koty ihẽ aho ta” aja. Pe, ihẽ aho ym. Ma'erehe my? Ame'ẽ ke amujekwa ta apo 'y. Kuja. Ihẽ ajupandu ihẽ jupe: “Korin ok ta pe ihẽ aho rahã, a'ep pe har ta pe ihẽ aje'ẽ je'ẽ hũ ta. Ame'ẽ ta ixoha katu ym, a'erehe aje'ẽ je'ẽ hũ ta” aja ihẽ jupe. Anĩ. Aja aje'ẽ je'ẽ tar ym. A'erehe pehẽ koty ihẽ aho ym riki. ²⁴“Aje'ẽ je'ẽ ta” aja apandu rahã, pehẽma'e kapitã ihẽ aja my? Anĩ. Aja ym ihẽ. Myja me'ẽ pejuru jar katu my? Ame'ẽ rehe har ihẽ apandu ym. Kirisutu rehe pejuru jar katuha ke pehijar ym, aja ihẽ akwa katu. “Aje'ẽ je'ẽ hũ ta” aja apandu rahã, pexoha rehe har jõ ihẽ apandu. Pehẽ pexoha ke ihẽ amukatu tar katu. Aja rahã, Tupã koty pehẽ py'a pejumuruwak ta my tĩ.

2 ¹⁻²Pehẽ ke jande jamuhury tar katu, a'erehe ihẽ ajupandu ihẽ jupe: “Korin ok ta pe ihẽ aho ym we ta rĩ. Aja rahã, ame'ẽ ta ke ihẽ amupyai ym ta” aja ihẽ jupe. Pesarahã! Pehẽ ke ihẽ amupyai rahã, awa riki ihẽ ke muhury katu ta my? Nixõĩ awa! Ihẽ riki amupyai ame'ẽ ta jõ riki ihẽ ke muhury katu ta. Pehẽ ke ame'ẽ ta. A'erehe pehẽ ke ihẽ amupyai tar ym. (A'erehe pehẽ koty aho ym rĩ.) ³Paper pinim pehẽ pe ihẽ amondo py. Ame'ẽ pe ihẽ aje'ẽ je'ẽ hũ ha pehĩ. Aja rahã, upa pehẽ pexoha ke pemukatu my? Aja ym rahã, pehẽ rehe ihẽ ahyk rahã, ihẽ aje'ẽ je'ẽ hũ ta tĩ. Aja rahã, ihẽ apyai ta, aja ihẽ aputar ym. Ihẽ ke pemupyai, anĩ. Ihẽ ke pemuhury katu ta me'ẽ te'e. Ihẽ rury katu rahã, pehẽ rury katu tĩ, aja ihẽ akwa katu. ⁴Amukwehe pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo rahã, upa ihẽ py'a rupi ihẽ apyai te. Ajumupyai tĩ. Ihẽ apyai, a'erehe ihẽ ajixi'u hũ tĩ. (Ihẽ amupinim aĩ rahã, ajixi'u aĩ tĩ.) Upa pehẽ rehe ihẽ apy'a katu te, aja ihẽ amujekwa tar katu pehẽ pe, a'erehe ame'ẽ paper pinim ihẽ amondo. Pehẽ ke ihẽ amupyai, anĩ. Aja aputar ym.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ame'e sawa'e rehe pehê py'a pemujoywyr katu

⁵ (Pehê koty imâi nungar namô ukwer kwe. Ame'e rehe har ihê amupinim kwe.) Amô ta ke ame'e jaxer ai ma'e ame'e mupyai rahâ, ihê ke jô mupyai ym. Pehê ke a'e mupyai tî. A'erehe: "Upa katu te pehê riki ihê ke mupyai" aja apandu tar ym. ⁶⁻⁷ Ame'e sawa'e pe pehê ngi har hetaha ta je'ê je'ê hû. Ame'e a'ewan riki. Tupâ koty ipy'a ke ame'e mujoywyr. A'erehe apo pehê py'a pemujoywyr katu ta me'ê te'e ehe. A'e ke pemuhury tî. Aja rahâ, ame'e sawa'e tapijar te'e we pyai ym te ta ixo. "Mâte ihê ke akwaha" aja pandu ym ta. "Ihê ke Tupâ putar ym" aja ukwa ukwa ym ta ixo tî. ⁸ A'erehe pehê pe ihê apandu. Pehê pepy'a katu ehe, aja pemujekwa ipe, sawa'e pe.

⁹⁻¹⁰ Upa ihê apandu ame'e ke rehe pehendu katu my, ame'e ke ihê akwa tar katu. Aja te'eha ihê apandu ame'e ke rehe pehendu katu my. Ame'e ke ihê akwa tar katu tî. A'erehe paper pinim pehê pe ihê amondo kwe. Ma'e ka'u te'eha ke ame'e sawa'e ma'e. Ame'e ke rehe pehê py'a pemujoywyr rahâ, ihê rehe pehendu katu, aja akwa katu. Pehê py'a pemujoywyr ehe rahâ, ihê py'a ihê amujwyr ehe tî. Pehê ke ihê amuhury tar katu, a'erehe ame'e sawa'e rehe ihê py'a ihê amujwyr tî. (A'e tÿ. Ihê py'a ihê amujwyr ehe.) Kirisutu ihê rehe usak, aja ihê axo, a'erehe ihê py'a ame'e sawa'e rehe ihê amujwyr tî. ¹¹ Aja rahâ, jande ke Satana muka'u te'e ym ta. (Ãjã ramûi a'e.) A'e putar ame'e ke jande jakwa katu. Jande riki ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e, ame'e ke a'e putar, aja jande jakwa katu.

Toroa ok ta pe Páu ixo rahâ, jumupyai a'e

¹² Toroa ok ta rehe ihê ahyk aho rahâ, a'ep myrandu katu ke ihê apandu pandu. Kirisutu rehe har apandu pandu. Arahâ Kirisutu rehe ngâ ke jandema'e sawa'e te mujurujar katu. A'erehe heta jurujar katu ehe. Ame'e riki jandema'e sawa'e te ma'ema'eha ke, aja akwa katu. ¹³ Arahâ Tit, jande mu ke ihê amahem ym, a'erehe ihê ajumupyai hû. (Ihê rehe pehendu katu my, ame'e ke Tit pandu ta ihê pe, aja akwaha naî. Nixói a'ep.) A'erehe a'ep pe har ta pe ihê apandu: "Tit ke ihê akekar ta aho" aja. Pe, Masendo ywy pe ihê aho.

Tupâ pe ma'e pihe katu ame'e ke jande

¹⁴ (Amô rahâ we, Tit rehe asak. A'erehe pehê pexoha rehe har akwa. Pexoha katu, aja akwa.) A'erehe Tupâ pe ihê apandu: "Mâ! Ne jô riki katu te me'ê ke" aja. Pesarahâ! Amô ta ke kapitâ muputu'u rahâ, muputu'u ame'e ta ke a'e werur. "Ko ihê amuputu'u ame'e ta ke" aja kapitâ mujesak hekoha ta pe. Aja Tupâ tî. Kirisutu riki kapitâ keruhû a'e. (Jande jajurujar katu ehe.) A'erehe jande riki Kirisutu kotyhar ta ke. (A'erehe a'e muputu'u ame'e ta aja saka jande tî.) A'erehe Kirisutu namô jande ke Tupâ mujesak hekoha ta pe, ame'êja saka. A'erehe: "Ne jô riki katu te me'ê ke" aja Tupâ pe ihê apandu.

Tupâ pandu jande pe: "Kirisutu rehe har pepandu pandu peho" aja. A'erehe ehe har japandu pandu jaho. Ma'e pihe katu ame'e ke amô jyhê rahâ, upa koropi pihe katu. Aja Kirisutu rehe har japandu rahâ, upa ngâ renda rupi Kirisutu rehe har ukwa ta. (Ma'e piheha ok ta rupi upa pihe katu, ame'êja saka.) ¹⁵ Tupâ pe jande ke Kirisutu me'ê, ame'êja saka. A'erehe Tupâ pe jande riki ma'e pihe katu ame'êja saka. Aja rahâ Kirisutu rehe har japandu pandu.

Tupā muhā katu ame'e ta pe japandu pandu. Mupyaraha renda pe oho ta ame'e ta pe japandu pandu ti. Kirisutu rehe har japandu pandu ti. ¹⁶ A'erehe ame'e ta hendu rahā, ma'e inem, ame'eja saka ngā pe. Putar ym. A'erehe mupyaraha renda pe oho ta. Tupā koty oho ta ame'e ta pe anī. Kirisutu rehe har hendu rahā, ma'e pihe katu, ame'eja saka. Juruja katu ehe. A'erehe Tupā namō ixo ta.

Pesarahā! Kirisutu rehe har mupyaraha renda pe oho ta ame'e ta pe amō pandu pandu. Tupā koty oho ta ame'e ta pe aja ti. Pandu pandu ti. Aja rahā, awa riki Kirisutu rehe har pandu pandu katu my? ¹⁷ Jande riki. Amō ta anī. Jande aja a'eta ixo ym. Amō ta Tupā je'eha ke pandu pandu rahā, tamatarer hū ke pyhyk ta, aja ukwaha naī. (Ihē aja ti, aja pehē ngi har amō ta pandu naī. Manambe aja ti. Tamatarer hū japyhyk, aja jande rehe har pandu naī ti.) Anī. Aja ym jande. Jande ke Tupā mondo, a'erehe ima'e je'eha ke japandu pandu. Mokōi jakwaha aja ym japandu pandu. Kirisutu miasu ta ke jande, a'erehe jande rehe Tupā usak, aja jaxo. Aja ima'e je'eha ke japandu pandu.

Tupā je'eha pyahu ame'e ke

3 ¹ (Ihē apandu ame'e ke jete har te ke, aja pekwa katu.) Ihē rehe har amō we pehē pe apandu ym ta me'e te'e. Pekwa katu, a'erehe apandu ym ta me'e te'e. Paper rehe: "Páu katu ame'e ke a'e" aja amō mupinim. Aja ihē aputar my? Anī. Aputar ym. Amō ta aja putar riki. Ehe har amō ta ukwa ta: "Katu ame'e ke a'e" aja. A'erehe paper rehe ehe har amō mupinim. Ihē anī. Aputar ym. Pe, paper rehe ihē rehe har pemupinim, aja rahā amō ta ihē rehe har ukwa ta. Aja aputar ym ti. Pesarahā! ² (Myrandu katu ke pehē pe japandu pandu rahā, Kirisutu rehe pejuruja katu. A'erehe pehē rehe amō ta usak rahā, jande riki Kirisutu mondo ame'e ta ke jande aja ukwa katu.) A'erehe pehē rehe usak rahā, pehē atu ihēma'e paper pinim ame'eja saka. Manambema'e aja ti. Ima'e paper pinim ame'eja saka ti. Paper pinim rehe amō usak rahā, upa ma'e ke ukwa katu. Ame'eja saka pehē rehe amō ta usak rahā, jande riki Kirisutu mondo ame'e ta ke jande, aja ukwa katu. A'e tŷ. Pehē rehe japy'a katu. A'erehe jande py'a rehe pexo, ame'eja saka. ³ Pehē atu paper pinim, ame'eja saka ti. Kirisutu mupinim, ame'eja saka. Pehē koty jande ke Kirisutu mondo, a'erehe ehe har japandu pandu. Pejuruja katu ehe, a'erehe a'e riki mupinim, ame'eja saka. Kirisutu mupinim, ame'eja saka rahā, mupihūha namō mupinim ym. Yman ita rehe je'eha ke Tupā mupinim, ame'eja saka ym ti. Anī. Awa py'a rehe mupinim, ame'eja saka. Aja rahā, awa py'a rehe I'ā ke a'e muwyr. (Ame'e riki mupiniha, ame'eja saka.) Ixuwe katu te hū ame'e ke Tupā. Tupā'a ke Kirisutu muwyr.

⁴ Myrandu katu japandu pandu, ame'e riki jandema'e parakyha. Ame'e rehe jande ke Kirisutu mondo, aja jakwa katu. A'erehe jandema'e parakyha rehe Tupā usak, aja rahā, katu aja jakwa katu. ⁵ Jande atu jakwaha namō myrandu katu ke japandu pandu my? Anī. Aja ym. Tupā riki jande pe ima'e pyrātāha ke muwyr. ⁶ A'e riki pyrātāha ke muwyr, a'erehe ima'e je'eha pyahu ame'e ke japandu pandu katu. Ame'e je'eha pyahu kuja riki. Kirisutu rehe awa juruja katu rahā, ipy'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Ame'e je'eha pyahu ame'e ke. Moise je'eha rehe hendu katu rahā, amō koty ame'e. Moise je'eha rehe jō amō hendu katu rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Amō py'a rehe I'ā ihī rahā, Tupā namō ixo katu ta. Aja rahā, uhā te hū ta ixo.

⁷Yman itape rehe je'êha ke Tupã moĩ. Ame'ê ke Moise pe Tupã me'ê rahã, a'ep hendy te hũ. Aja pyrâtâha ke mujesak. (Aja a'ep a'e ixo aja mujekwa ngã pe tĩ.) Pe, Moise ruwa hendy hũ tĩ. Ame'ê uwe wan ixo rahã, hendy we hũ rĩ. A'erehe marã ka ym huwa rehe jundêu awa ta usak usakiha. Ame'ê Moise je'êha ke amõ pandu pandu rahã, kuja ukwa: "Mã! Ma'e aka'u te'eha ke ihê ama'e. Tupã namõ axo ym ta" aja ukwa. Pe, ame'ê je'êha ke Moise pe Tupã me'ê rahã, a'ep hendy te hũ. Pyrâtâha ke mujesak tĩ. (Aja a'ep a'e ixo aja mujekwa ngã pe tĩ.) ⁸Aja rahã ame'ê je'êha 'ar koty te we Tupã'a ma'eha. Amõ ke muhã katu rahã, pyrâtã te ha rupi Tupã'a muhã katu. ⁹Ame'ê Moise je'êha rehe amõ hendu rahã, jupandu jupe: "Mã! Katu ym ihê. Ihê ke Tupã mupyrara ta" aja. Ame'ê Moise je'êha riki katu riki. Je'êha pyahu ame'ê ke i'ar koty te we katuha. Je'êha pyahu ame'ê ke rehe amõ hendu katu rahã, Tupã pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. A'erehe Moise je'êha 'ar koty te we je'êha pyahu katuha. ¹⁰Apo je'êha pyahu ame'ê namõ jaxo. Moise je'êha 'ar koty te we katu te ha. A'erehe ymanihar Moise je'êha katu ame'ê ke upa, aja japandu. ¹¹Moise je'êha i'i ixo, ame'êja saka. Ame'ê riki katu rahã, upa ym te ame'ê ke i'ar koty te hũ katuha. Je'êha pyahu ame'ê ke upa ym te. A'erehe je'êha pyahu ame'ê ke i'ar koty te we katuha. (Uhã te hũ ha ke ame'ê me'ê. A'erehe i'ar koty te we katuha.)

Tupã je'êha ke jundêu awa ta ukwa ym

¹²Je'êha pyahu riki upa ym te ta, ame'ê ke jakwa katu. A'erehe kyje ym ha namõ Kirisutu rehe har japandu pandu. ¹³Moise aja jaxo ym tĩ. Tupã je'êha wewe ukwa, aja ym jamu'e. Pesarahã! Huwa ke Moise jupyk. Pan pe jupyk. Aja rahã, huwa hendyha uwe ame'ê ke jundêu awa ta usak ym. ¹⁴Moise ruwa ke pan jupyk. Aja jundêu awa ta py'a tĩ. Pan pe jupyk ame'êja saka apo tĩ. A'erehe yman Moise pe je'êha ke Tupã muwyr, ame'ê ke jundêu awa ta usak usak tipe rahã, iãkã mujanam rãi. (A'erehe ukwa ym.) Kirisutu kotyhar aja jõ amõ jumuruwak rahã, ame'ê pan kanim. (Aja rahã, upa ukwa katu.) ¹⁵Apo aja tĩ. Moise je'êha ke jundêu awa ta usak usak rahã, ipy'a ke pan jupyk, ame'êja saka ixo we rĩ. Usak ame'ê ke ukwa ym. ¹⁶Pe, jandema'e sawa'e te koty jumuruwak rahã, ixotyhar aja ixo. Aja rahã, ame'ê pan ke Tupã mukanim. Aja Tupã je'êha mujekwa. Jo'ok ame'êja saka. Aja rahã, je'êha ke ukwa katu. ¹⁷"Jandema'e sawa'e te" aja Tupã je'êha rehe panduha ihĩ. Ame'ê riki Tupã'a ke. Pe, jandema'e sawa'e te'ã riki jande py'a rehe ihĩ rahã, jande ãkã ke a'e mupirer mi. (Aja rahã, Tupã rehe har jakwa katu te ta.) ¹⁸Jande ruwa ke pan pিরer ame'ê ke jupyk ym jaxo. A'erehe upa jande rehe ngã usak rahã, katu ame'ê ke jande, aja ukwa. Jandema'e sawa'e te katuha aja jaxo tĩ, aja ukwa. Pe, jandema'e sawa'e te, a'e riki Tupã'a ke. A'e riki jande ke muruwak ixo. Jandema'e sawa'e te katuha aja amõ we amõ we jande ke muruwak ixo. Pe, yman rahã, a'e aja jaxo ta tĩ. Arahã a'e aja nixói te ta ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jande pe.

Tupã rehe har ngã pe Páu ta mujekwa

4 ¹Jande rehe Tupã pyrara usak, a'erehe jande pe a'e pandu. "Myrandu katu ke pepandu pandu peho" aja riki. Ame'ê riki jandema'e parakyha. Ame'ê ke jande pe a'e riki me'ê, a'erehe: "Marã ka ym japanduha" aja ym jande py'a

pe jakwa jakwa jaxo. ²Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e jaka'u te'eha ke jama'e-ma'e. Upa ame'e ke jahijar. Ma'e ke jande ke muhuxi, ame'e jaka'u te'eha jama-'ema'eha ke jahijar ti. Tupā je'eha ke japandu rahā, amō ta ke jamuka'u te'e tar ym. ("Pāu ta muka'u te'e tar katu" aja amō ta pandu nāi.) Anī. Jete har te ke Tupā je'eha mujekwa. Aja jande jaxo. Tupā jande rehe usak uī, aja jaxo. Aja rahā, jande rehe amō ta usak rahā, pandu ta: "Pāu ta ixoha katu" aja. ³Myrandu katu ke japandu pandu. Ame'e ke amō ta ukwa ym rahā, ame'e ta riki mupyraraha renda pe oho ixo ame'e ta ke. A'erehe ukwa ym ixo. ⁴Kirisutu riki Tupā a'e ti. Kirisutu riki katu te me'e ke. (Aja rahā, nixoi te ma'e jaxerihā ipe.) Ame'e panduha ke myrandu katu rehe ihī. Pe, myrandu katu ke amō ukwa rahā, ame'e ukwaha riki ma'e weraha aja saka. Pe, mupyraraha renda pe oho ta ixo ame'e ta rehe ame'e weraha hendy ixo tipe, ame'eja saka. Kirisutu rehe har mujekwa tipe. Ame'e weraha ke Satana muwe, ame'eja saka. (Ajā ramūi a'e.) Aja rahā, iākā ke mujanam rāi. (Aja rahā, ukwaha mukanim. A'erehe ukwa ym te.) A'erehe myrandu katu rehe mupyraraha renda pe oho ixo ame'e ta jurujar ym. Satana riki Tupā rehe ipy'a ym ame'e tama'e kapitā keruhū.

⁵Sawa'e te wan ta jande a'erehe jande rehe har japandu pandu. Anī. Aja ym. Jesu Kirisutu rehe har jande japandu pandu. A'e riki jandema'e sawa'e te. Ngā muhāha ke a'e aja japandu pandu. Pe, jande riki pehēma'e miasu ta ke. Jande ke Jesu mondo, a'erehe pehēma'e miasu ta ke jande ti. ⁶Yman te pytun te'e rahā, Tupā pandu: "Mā peja wera katu" aja. A'e riki weraha mujā. Ame'e Tupā riki jande py'a pe weraha ke muwyr, ame'eja saka. (Aja rahā, juehe har a'e mujekwa jande pe.) Pyrātā te hū ame'e ke a'e. Kirisutu rehe har amō ukwa rahā, Tupā rehe har ukwa ti. A'erehe Tupāma'e pyrātāha ke Kirisutu mujesak.

Jande pe pyrātāha ke Tupā muwyr

⁷Jande riki pitu te'e. Tujuk pander aja saka. Imembek. Anī. Ima'e pyrātāha ke jande pe Tupā muwyr. A'erehe ehe har japandu pandu katu. Ehe har ukwa ame'e ke katu te me'e ke. Ehe har japandu rahā, ima'e pyrātāha namō japandu, aja ngā pe Tupā mujekwa. Jandema'e pyrātāha namō anī. ⁸Amō amō rahā, jande ke amō ta mahy hū tipe. (Jande pe ima'e pyrātāha Tupā muwyr.) A'erehe tapijar te'e we Tupā je'eha ke japandu pandu. Myja me'e jama'e ta my? Aja amō amō rahā, jakwa jakwa jaxo. Anī. Māte jakwaha aja ym te jaxo. ⁹Jande ruwajan heta ixo. Pe, jande rehe katu ame'e ta pete'e ixo ti. Jande ke amō ta muputu'u ti. Mahy ti. Jande ke jukwa ym we rī. ¹⁰Jesu ke amō ta mupyrara. Aja jande ke amō ta mupyrara ixo ti. Aja te'e ta jaxo. A'e ke amō ta jukwa. Aja jande ke amō ta jukwa tar katu ti. Aja te'e ta jaxo. Jajurujar katuha jahijar ym. Aja rahā, Jesu ywa pe ixo, a'erehe ima'e pyrātāha ke jande pe muwyr, aja jamujekwa katu ngā pe. (Aja rahā, Jesu ixuwe katu te hū ixo, aja mujekwa katu.) ¹¹Jande jaxo rahā, jande ke Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta jukwa tar katu tipe. Jesu rehe har japandu pandu, a'erehe jande ke jukwa tar katu. Anī. Japandu pandu we rī. Aja rahā, Jesu ywa pe ixo, a'erehe jande pe ima'e pyrātāha ke muwyr, aja jamujekwa katu ngā pe. (Aja rahā, ixuwe katu te hū ixo, aja mujekwa katu ti.) ¹²Pesarahā! Kuja riki. Jesu rehe har japandu pandu, a'erehe jande ke amō ta jukwa tar katu. Māte we me'e jande jaxo. Japyrara jaxo. Pehē anī. Jande japandu, ame'e rehe pejurujar katu, a'erehe katu aja pexo. (Pepyrara ym, aja pexo katu.)

¹³Māte we me'ē jande jaxo (tapijar te'e we myrandu ke japandu.) Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Tupā je'ēha riki jetehear te ke aja akwa katu, a'erehe ame'ē ke ihē apandu katu” aja amō pandu.

Aja Tupā je'ēha riki jetehear te ke aja jakwa katu, a'erehe myrandu katu ke japandu katu tī. ¹⁴Manōha ngi Jesu, jandema'e sawa'e te ke Tupā mukwera katu muhem. (A'erehe Tupā je'ēha riki jetehear te ke aja jakwa katu.) Jesu ke Tupā mukwera katu muhem. Aja jande jamanō rahā, yman rahā, jande ke a'e mukwera katu ta muhem tī, aja jakwa katu. Pe, Jesu namō jaxo ta. Pehē aja tī. Mukwera katu ta muhem tī. Pe, pehē namō jande ke huwa koty a'e mupu'am ta. ¹⁵Apo upa aja japyrara jaxo rahā, pehē pe katu. Myrandu katu ke pehē pe japandu, a'erehe pehē pe katu. Pe, amō amō ta rehe pyrara Tupā usak te hū rahā, Tupā rehe ame'ē ta jurujar katu ta. “Mā! Ne jō riki katu te hū” aja Tupā pe pandu ta tī. Aja katu Tupā rehe har pandu te hū riki.

Tapijar te'e we Tupā rehe Páu jurujar katu

¹⁶(Jande ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja jakwa katu.) A'erehe jande jajupyai ym jaxo. Jande pitu te'e riki. Jande rete tamūiha ohoho ixo. Jande py'a anī. Wera rahā pame katu te jande py'a ke Tupā mātā katu. A'erehe tapijar te'e we Tupā rehe jajurujar katu. Jahijar ym ame'ē. ¹⁷Apo jande ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mahy we ixo rī. Jande ke mupyrara we ixo rī. Ame'ē upa ta. Apo japyrara jande jaxo. Aja rahā, yman rahā, Tupā namō jaxo ta. Katu te hū ta. Ame'ē ke upa ym te ta. Pyraraha 'ar koty te we katu te ha. A'erehe jajurujar katuha jahijar ym. ¹⁸A'erehe marā ka ym ma'e ke rehe amō usakiha, ame'ē rehe har jande py'a pe jakwa jakwa jaxo. Ma'e ke amō usak ym, ame'ē upa ym te ta. Ywa pe Tupā namō ixo ame'ē ke upa ym te ta. Ma'e ke amō usak, ame'ē upa ta. Ame'ē rehe har jande py'a pe jakwa jakwa ym jaxo.

Jande rete pyahu ame'ē ke Tupā me'ē ta

5 ¹(Japyrara jaxo. Anī. Jajurujar katuha jahijar ym. Yman rahā, jande rete pyahu ame'ē ke Tupā me'ē ta.) Pesarahā! Kome'ē ywy keruhū pe jaxo rahā, jande rete riki xipa, ame'ēja saka. Xipa ijuk, ame'ē riki jande jamanō, ame'ēja saka. Jamanō rahā, amō jande rete ke Tupā mujā ta, ywa pe. A'e riki mujā ame'ē ke. Ame'ē ke ijuk ym te ta. Uhā te hū ame'ē ke. ²Ywa pe jande rete pyahu ame'ē ke jande pe Tupā me'ē ta. Ame'ē ke japutar katu tipe apo 'y. Japutar katu te hū, a'erehe: “Mā! Ame'ē namō apo jaxo rahā, katu” aja jande jupe. ³Amō jande rete pyahu namō jande jaxo ta rahā, jande'a jawe te'e, ame'ēja saka ixo ym ta. ⁴Kome'ē ywy keruhū pe jande jaxo rahā, jande pitu te'e riki. Japyrara jaxo, a'erehe: “Ái ái ái” aja japandu, ame'ēja saka riki. Japyrara jaxo, a'erehe jande rete ngi jahem tar katu riki. Aja jō ym. Ywa pe har jande rete pyahu ke japutar katu. Aja rahā, jamanō ym te ta riki. Jande ruhā te hū ta riki. ⁵Jande rete pyahu ke Tupā moī katu ta. Ame'ē ke jetehear te aja a'e mujekwa, a'erehe jande py'a rehe l'a ke a'e muwyr. Aja rahā, yman rahā jande rete ke a'e mupyahu ta, aja a'e mujekwa katu.

⁶⁻⁸Tupā'a jande py'a rehe ihī katu, a'erehe jande pyrātā katu te jande. Kome'ē ywy keruhū pe jande jaxo rahā, ywa pe jandema'e sawa'e te namō

jaxo ym rī, aja jakwa katu. Se jande rete ke jambor, ame'ēja saka. Pe, ywa pe jandema'e sawa'e te namō jaxo katu, aja japutar katu. Ame'ē ke jasak, a'erehe jajuru jar katu ehe. Anī. Aja ym. Jasak ym we rī. Pe, jande jajuru jar katu ehe. Aja te'e ta jaxo. ⁹Jandema'e sawa'e te namō jaxo tar katu. Amō we tī. Ima'e ma'eha ke jama'ema'e tar katu. Ame'ē ke jō japutar katu te. Se jaxo rahā, aja japutar katu te. Ywa pe jaxo rahā, aja tī. Ima'e ma'eha ke jama'e tar katu tī. ¹⁰Jande johu Kirisutu ruwa koty japu'am ta kŷ. Upa ixotyhar ta aja tī. Huwa koty pu'am ta kŷ tī. Pe, jande rehe har a'e pandu pandu ta. Kome'ē ywy keruhū pe jande jama'ema'eha rehe har a'e pandu pandu ta. (A'erehe ima'e ma'eha ke aja te'eha jama'ema'e tar katu.) Katu ame'ē ke ma'ema'e rahā: "Nde katu" aja Kirisutu pandu ta. Pe, ame'ē katuha aja ma'e katu ame'ē ke Kirisutu me'ē ta ipe tī. Katu ym rahā: "Nde katu ym" aja Kirisutu pandu ta. Pe, ame'ē katu ym ha aja ma'e ke a'e me'ē ta tī. Aja pame katu te ta. (A'erehe jandema'e sawa'e te putar ame'ē ke mā peja pema'ema'e katu.)

Tupā rehe katu ame'ē ta ke

¹¹(Jande jama'eha rehe har jandema'e sawa'e te pandu ta) a'erehe ima'e ma'eha jama'ema'e tar katu te. A'erehe amō ta pe japandu: "Pejuru jar katu ehe" aja riki. Jete har te jamu'e, aja Tupā ukwa katu. Aja ihē rehe har pekwa, aja ihē aputar tī. ¹²Aja rahā: "Katu ame'ē ta ke jande" aja japandu ym. Anī. "Jete har te jamu'e" aja japandu rahā, jande rehe har pekwa ta, aja japutar. Aja rahā, amō ta pe katu jande rehe har pepandu katu ta tī. Ame'ē panduha pekwa katu ta. Ame'ē ta amō rehe usak te'e rahā: "Mā! Katu ame'ē ke" aja ukwaha naī. Soroka pe jō usak, ame'ēja saka. Ixoha ukwa ym. Ipy'a pe usak ym, ame'ēja saka. Ame'ē ta jande rehe usak te'e, a'erehe: "Katu ym Pāu ta" aja ukwaha naī. Jande jaxoha ukwa ym, a'erehe: "Katu ym" aja pandu naī.

¹³Jaka'u te'e jande, aja pekwaha my? Aja jaxo rahā, Tupāma'e ma'eha ke jama'ema'e tar katu, a'erehe jaka'u te'e aja jaxo. Jaka'u te'e ym jande, aja pehē pekwaha my? Aja ym jaxo rahā, pehē py'a ke jamātā tar katu, a'erehe jaka'u te'e aja ym jaxo.

¹⁴Jande rehe Kirisutu ipy'a katu, a'erehe a'e putar ame'ē ke jama'ema'e katu. Petei sawa'e manō. Aja rahā, upa awa ta ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe muhepy. Aja jakwa katu. A'e manō rahā, upa katu te awa ta manō inamō tī, ame'ēja saka. ¹⁵A'e manō. Aja rahā, upa awa ta ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja rahā, apo ixo ame'ē ta juehe har ma'ema'eha rehe jō usak usak rahā, katu ym. Kirisutu putar ame'ē ke apo ixo ame'ē ta ma'ema'e ta me'ē te'e tī. Kirisutu manō, pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem tī. A'erehe juru jar katu ehe ame'ē ta Tupā namō ixo ta. A'erehe Kirisutu putar ame'ē ke apo ixo ame'ē ta ma'ema'e ta me'ē te'e tī. (Aja pehē tī. Kirisutu putar ame'ē ke pema'ema'e ta me'ē te'e tī.)

¹⁶Amō rehe jasak rahā: "Peme'ē katu." Amō rehe: "Peme'ē katu ym" aja japandu ym apo 'y. "Kirisutu katu ym" aja juru jar ym ehe ame'ē ta ukwaha naī. Yman ame'ē ta aja jakwa naī tī. ¹⁷Kirisutu kotyhar aja amō jumuruwak rahā, a'e pyahu aja ixo 'y. Kwehehar ixoha ke mukanim, aja ixo. Ixoha pyahu aja ixo apo 'y. ¹⁸Upa ame'ē ke Tupā ma'ema'e ame'ē ke. Jande ke a'e muruwak. Yman huwajan ta ke jande. Apo ehe katu ame'ē ke jande. Ma'e jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe Kirisutu manō, a'erehe ehe katu ame'ē ke jande

aja Tupā muruwak. Pe, jande pe a'e pandu tī: "Kirisutu rehe har pepandu peho" aja. A'erehe ngā jurujar katu ehe rahā, ehe katu ame'e ta ke aja Tupā muruwak tī. ¹⁹Jande japandu ame'e ke kuja riki. "Myra ngā mupia ame'e ke rehe Kirisutu manō. A'erehe upa ma'e ngā ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā harái. Kirisutu manō, ame'e namō upa awa ta ke ehe katu ame'e ta aja Tupā muruwak ixo" aja japandu. Myja me'e ehe katu aja ngā ke Tupā muruwak, ame'e myrandu ke jande pe Tupā mujekwa. Ame'e ke japandu pandu.

²⁰Ko jande jaxo. Kirisutu je'eha rupi japandu pehē pe. Jande japandu rahā, Tupā riki pandu pehē pe, aja tī. Jande ke Kirisutu mondo, a'erehe japandu pehē pe: "Tupā ruwajan ta ke pehē. Mā peja Kirisutu rehe pejurujar katu. Aja rahā ehe katu ame'e ta ke aja pehē ke Tupā muruwak ta" aja japandu. ²¹Ma'e ka'u te'eha ke Kirisutu ma'e ym te. Upa jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke Kirisutu rehe Tupā moi, ame'ēja saka. Arahā upa muhepy. Aja rahā, Kirisutu kotyhar ta aja jaxo rahā, Tupā pandu ta: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja.

6 ¹Tupā pe japaraky aja jaxo. Myrandu katu japandu pandu, ame'e riki jandema'e parakyha ke. A'erehe pehē pe japandu katu: "Pehē rehe Tupā ipy'a katu. A'erehe ixotyhar ta aja pejumuruwak. A'erehe mā peja pexoha pyahu aja pexo" aja japandu. ²Aja Tupā je'eha rehe panduha ihī. Ame'e ke kuja Tupā pandu:

"Ngā rehe apyrara ihē asak, ame'e angaha rehe uhyk.

Arahā ihē pe pepandu, a'erehe pehē rehe ihē ahendu.

Ngā ke ihē amuhā katu ta, ame'e angaha ke rehe uhyk.

Ihē pe pepandu, a'erehe pehē ke ihē amuhā katu ta" aja Tupā pandu.

Pesarahā! Apo pehē rehe Tupā ipy'a tar katu. Apo pehē ke muhā tar katu. Mā peja pejurujar katu ehe tī!

³Myrandu katu ke japandu pandu, ame'e jandema'e parakyha riki jaxer, aja amō ta pandu, ame'e ke japutar ym. A'erehe jande katu aja jande jaxo. Aja rahā amō ta: "Tupā rehe ajurujar tar ym ihē" aja pandu ym ta. ⁴Anī. Kuja jaxo. Upa jandema'e ma'eha namō jande riki Tupāma'e miasu ta ke aja jamujekwa ngā pe. Tupāma'e miasu ta ke jande aja jamujekwa rahā, jande ke amō ta mahy rahā, jande py'ahu te'e jahendu. Japyrara jaxo tī. Aja Tupāma'e miasu ta ke jande aja jamujekwa tī. ⁵Jande ke amō ta nupā riki. Kyndaha pe jande ke amō ta kynda raho tī. Jande juramā rupi mutyapu tyapu hū ngā. Japaraky te hū, a'erehe jande re'ō te hū. Jaker ym tī. Ma'e ke ja'u ym tī. Aja japaraky te hū. ⁶Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e aja ym jaxo tar katu. Aja rahā jande riki Tupāma'e miasu ta ke, aja jamujekwa pehē pe. Tupā je'eha ke jakwa katu tī, aja Tupāma'e miasu ke jande, aja jamujekwa tī. I'i amō ta rehe jahendu te'e tī. Pahar japarahy ym amō rehe. Katu ame'e ke jō amō ta pe jama'ema'e tī. Upa aja Tupāma'e miasu ta ke jande, aja jamujekwa. Jande py'a rehe Tupāā ihī katu tī. Jetehar amō ta rehe japy'a katu tī. ⁷Jetehar ke jō amō ta pe japandu pandu. Tupāma'e pyrātāha namō ma'e ke jama'ema'e. Upa aja Tupāma'e miasu ta ke jande aja jamujekwa katu. Tupā pandu jande pe: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja jaxo. A'erehe: "Katu ym pehē" aja amō pandu rahā: "Katu jaxo" aja jakwa katu. Aja jaxo, a'erehe amō ta pe myrandu katu ke japandu katu. Upa aja Tupāma'e miasu ta ke jande, aja jamujekwa katu. ⁸Amō we tī. Amō ta: "Páu ta mu'e katu" aja jande rehe har

pandu. Amō ta anī. “Katu ym” aja ukwaha naī. Jande rehe amō ta juru ai tī. Amō ta: “Katu ame’ē ke peme’ē ta” aja jande rehe har pandu tī. Amō ta: “Páu ta te’e je’ē” aja ukwaha naī. Anī. Jete har te ke japandu pandu. ⁹“Jaxer ke Páu ta” aja amō ta ukwaha naī, a’erehe jete har jande rehe har a’eta ukwa tar ym. “Katu Páu ta” aja amō ta ukwa, a’erehe jete har jande rehe har ukwa katu. “Páu ta manō ta” aja amō ta ukwaha naī. Anī. Pesarahā! Ko jaxo we rī. “Páu ta ke Tupā mupyrara” aja amō ta ukwaha naī. Anī. Jande ke jukwa ym we rī. ¹⁰Amō rahā, japyai riki. Anī. Jande rury katu te we rī. Aja te’e ta jaxo. Japyrara aja jaxo. Pe, amō ta pe Tupā rehe har japandu. A’erehe ehe har amō ta ukwa katu. Aja rahā, ame’ē riki ima’ehū aja ixo. Jandema’e nixói te aja jaxo. Pe, upa ma’e ke japutar, ame’ē ke namō jaxo. Upa aja jaxo rahā, Tupāma’e miasu ta ke jande, aja jamujekwa ngā pe.

¹¹Korin ok ta pe har ta! Ihē rehe katu ame’ē ta ke pehē! Upa ma’e ke pehē pe jamujekwa katu. Jande py’a rehe ihī, ame’ē ke upa jamujekwa katu pehē pe tī. ¹²Aja rahā pehē rehe jande japy’a katu, aja jamujekwa katu. Ame’ē ke japutu’u ym pehē ngi. Jande rehe pehē pepy’a katu, ame’ē ke pehē riki peputu’u, jande ngi. ¹³Pehē riki ihē ra’yr ta aja saka. A’erehe ko pehē pe ihē apandu katu. Pehē rehe jande japy’a katu, aja pehē tī. Jande rehe pepy’a katu tī!

Jurujar ym ame’ē namō pejumokōi ym pehē pexo

¹⁴Tupā rehe jurujar ym ame’ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo. Marā ka ym paraky katuha. Katu ame’ē namō katu ym ame’ē ke marā ka ym juehe katuha. Tupā rehe har ukwa katu ame’ē namō ukwa ym ame’ē marā ka ym juehe katuha. (A’erehe Tupā rehe jurujar ym ame’ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.) ¹⁵Kirisutu namō Satana marā ka ym juja panduha. (Ājā ramūi a’e.) Aja rahā, Kirisutu kotyhar namō Satana kotyhar marā ka ym juja panduha. Tupā rehe jō amō ipy’a moī moī katu ame’ē namō Tupā rehe jurujar ym ame’ē marā ka ym juehe katuha. (A’erehe Tupā rehe jurujar ym ame’ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.) ¹⁶Tupā riki ixuwe katu te hū ame’ē ke a’e. Jande py’a rehe a’e ihī katu. A’erehe jande riki Tupā rehe ngā jumu’eha renda aja saka. A’erehe Tupā rehe ipy’a ke amō moī moī rahā, marā ka ym tupāran rehe ipy’a ke moīha. Jande py’a rehe Tupā ihī katu. (A’erehe Tupā rehe jurujar ym ame’ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.) Yman kuja a’e pandu:

“Ihē kotyhar ta namō ihē axo ta. Ame’ē ta py’a rehe ihē axo katu ta.

Ihē rehe ipy’a ke a’eta moī moī ta. Ame’ē ta ihēma’e wan ta” aja riki.

(A’erehe Tupā rehe jurujar ym ame’ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.)

¹⁷Jandema’e sawa’e te pandu tī:

“Tupā rehe ipy’a ym ame’ē ta ke pehijar peho. Ame’ē ta ngi petyryk peho.

Upa ma’e jaxer ai ame’ē ke pehijar tī. Aja rahā, ihē kotyhar ta ke pehē aja ihē akwa katu.

¹⁸Pehē pái ke ihē aja ihē axo ta.

Ihē ra’yr ta ke pehē aja pexo ta tī. Ihē rajyr ta ke pehē aja pexo ta tī” aja yman jandema’e sawa’e te pandu. Pyrātā te hū ame’ē ke a’e.

Ta’yr ta ke pehē, a’erehe Tupā rehe jurujar ym ame’ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.

7 ¹Yman upa aja pandu katuha ke Tupā moī katu jande pe. Aja rahā, jamu'e katu rahā, jakwa katu. A'erehe upa ma'e jaka'u te'eha jama'e-ma'eha ke mā peja jahijar katu. Ihē rehe katu me'ē ta! Apy'a katu pehē rehe! Apandu katu pehē pe! Mā peja ma'e jaxer ai ame'ē rehe har jande py'a pe jakwa jakwa ym jaxo! Mā peja katu jaxo. Mā peja Tupā rehe jande py'a jamoī moī katu.

Páu hury katu

²(Ihē mu ta! Japandu pehē pe. Jande rehe juru ai ame'ē ta rehe pehendu ym.) Amō ta pe ma'e katu ym ame'ē ke jama'ema'e ym. Jamujaxer ym amō ta ke. Amō ta ke jamuka'u te'e ym tī. Aja japyhyk ym ma'e ke. A'erehe mā peja jande rehe pepy'a katu. ³Aja apandu rahā: "Ihē rehe pepy'a ym" aja ihē apandu ym. Apandu ramō te: "Pehē rehe japy'a katu" aja riki. Aja rahā, Tupā putar rahā, pehē namō aja te'e ta jaxo. Pe, pehē rekoha pe jamanō ta my tī. Aja pehē rehe ihē apy'a katu aja amujekwa ta. ⁴Pehē rehe ihē ajurujar katu. Amō ta pe: "Korin ok ta pe har ta katu ame'ē ta ke a'eta" aja jō pehē rehe har ihē apandu pandu. Māte ihē akwaha. Anī. Ihē py'a ihē amātā katu te riki. Ihē rury katu te hū tī.

⁵Masendo ywy pe jahyk rahā, tapijar te'e we jande ke amō ta mupyrara. Amō amō rekoha rupi jaho rahā, aja tī. Jande ke mupyrara tī. Jande namō amō ta je'ē je'ē hū tī. Pe, pehē pexoha rehe har jajumupyai tī. ⁶Pyai ame'ē ta ke Tupā muhury katu. A'erehe a'e riki jande ke muhury katu. Jande rehe Tit uhyk katu uwyr. A'erehe jande ke Tupā muhury katu. ⁷A'e uhyk uwyr rahā, jande ke a'e muhury katu. Amō we tī. A'e ke pehē pemuhury katu tī, aja Tit pandu jande pe, a'erehe jande rury katu tī. Kuja jande pe a'e pandu tī:

—Páu! Nde rehe Korin ok ta pe har ta usak tar katu. Ne namō ixo ame'ē ta rehe aja tī. Usak tar katu tī. Ame'ē sawa'e jaxer ixo, a'erehe ame'ē py'a ke a'ep pe har ta muruwak. Apo Tupā rehe ipy'a katu 'y. A'eta pandu tī: "Anī. Páu ta katu" aja a'eta pandu — aja Tit jande pe pandu.

A'erehe jande riki jande rury katu te hū.

⁸Paper pinim pehē pe ihē amondo kwe. Ame'ē rehe pesak rahā, pepyai riki. "Mā! Ihē amondo ym rahā, katu ta tipe" aja ihē akwa ym axo. I'i pehē ke ihē amupyai, ame'ē ke ihē akwa rahā, ihē apyai ta tipe. ⁹Anī. Apo ihē rury katu riki. Pehē ke ihē amupyai. A'erehe anī. Pehē pepyai, a'erehe pehē py'a ke pemuruwak. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehijar. Tupā putar, aja pehē pepyai riki. Pexoha pemukatu, a'erehe pehē ke jamupyai te, aja ym. ¹⁰Tupā putar, aja amō pyai rahā, ixoty ipy'a ke a'e muruwak. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke hijar. Ame'ē ke Tupā muhā katu. Aja rahā: "Katu tiki" aja amō ukwa. Pe, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jupyai a'eta juehe jō rahā, Tupā koty ipy'a muruwak ym. Manō rahā, Tupā namō ixo ym te ta.

¹¹Pehē pepyai, a'erehe ixoty pehē py'a ke Tupā muruwak. Mā peja ame'ē ke pekwa pekwa pexo! Pehē py'a ke a'e muruwak, a'erehe pahar ma'e katu ym ame'ē ke pemukatu. "Mā! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Ame'ē ke jamukatu ta" aja pepandu. Pe, pemukatu tī. "Mā! Ma'erehe ame'ē sawa'e ixoha jamukatu ym my?" aja pepandu. Pehē pejuparahy pehē juehe tī. Pehē ke Tupā mupyrara ta, ame'ē ngi pekyje tī. Jande rehe pepy'a katu, aja pemujekwa tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'e riki ipy'a ke Tupā koty muruwak tī, aja peputar katu

tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, ame'ē ke pemahy tar katu. Upa aja pemujekwa. Aja rahā, pahar katu ym ame'ē ke pemukatu tar katu tī, aja pemujekwa katu jande pe tī.

¹² A'erehe ame'ē paper pinim ke ihē amondo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e, ame'ē pe ihē amondo. Ame'ē pe jō ym. Anī. Amō ke ame'ē sawa'e muhuxī. Ame'ē huxī ame'ē pe ihē amondo tī. Ame'ē pe jō ym tī. Anī. Pehē pe ihē amondo tī. Aja rahā, jande rehe pehē pepy'a katu te, aja pejumujekwa pehē jupe tī. (Jande rehe pehendu katu, a'erehe jande rehe pepy'a katu, aja pejumujekwa katu pehē jupe tī.) Ame'ē ke pehē pe amujekwa tar katu, a'erehe ame'ē paper pinim ke ihē amondo. "Ame'ē katu" aja Tupā pandu tī, ame'ēja saka tī.

¹³ Jande rehe pehē pepy'a katu, a'erehe jande rury katu tī. Jande jō riki jande rury katu my? Anī. Tit ke pemuhury tī. Ame'ē ke jakwa rahā, jande rury katu te riki tī. ¹⁴ Pehē koty Tit oho Tate rahā, ihē apandu ipe: "Korin ok ta pe har ta katu riki. Nde rehe haihu katu ta" aja. Pe, ihē apandu aja pema'ema'e. (A'erehe ihē rury katu axo.) Jete har ke pehē rehe har japandu. Aja te'eha japandu. Tit pe japandu aja pehē pema'ema'e katu ipe. ¹⁵ Tit pandu ame'ē ke rehe pehendu katu. Ame'ē ke a'e ukwa ukwa ixo. Pehē rok pe a'e ke pemupyta katu. Upa a'e pandu ame'ē ke pema'ema'e my, aja pekwa pekwa pexo. Upa ame'ē ke Tit ukwa ukwa ixo rahā, i'ar koty te we pehē rehe a'e ipy'a katu. ¹⁶ Ihē apandu ame'ē ke pema'ema'e ta, aja ihē akwa katu. A'erehe ihē rury katu tī.

Tamatarer ke me'ē ame'ē rehe har

8 ¹ Jande mu ta! Pesarahā! Masendo ywy pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta rehe Tupā usak katu. A'erehe a'eta ma'ema'eha ke pekwa, ame'ē ke japutar. ² A'eta ke amō ta mupyrara te hū. Aja Tupā rehe jurujar katuha ke amō ta mukanim ta tipe. Anī. Mukanim ym. Masendo ywy pe har ta hury katu te hū, a'erehe tamatarer ke a'eta me'ē me'ē hū. Heta ym a'etama'e ke. Anī. A'eta me'ē me'ē katu riki. ³ Ko apandu pehē pe. Ima'e ke namō a'eta ixo, ame'ē ke a'eta me'ē me'ē. Jete. Ame'ē 'ar koty te we a'eta me'ē me'ē. Aja jumunioxī a'eta juehe, ame'ēja saka. A'eta putar, a'erehe aja a'eta me'ē me'ē katu. ⁴ A'eta jande pe pandu pandu hū: "Jundéi ywy rehe Tupā kotyhar ta ixo. Pyrara ixo. Ima'e ym te ma'e ke. Ame'ē ta rehe jande jahaihu tar katu. Jandema'e tamatarer ke jamatyr ta. Mā peja ame'ē ke peraho ngā pe" aja masendo ywy pe har ta pandu hū jande pe.

⁵ Ta'yr mi a'eta matyr ta aja jakwaha naī. Anī. Heta te hū matyr riki. Amō we tī. Kuja a'eta pandu py: "Jande riki Tupā kotyhar ta ke jande" aja riki. A'erehe Tupā putar aja jamu'e, ame'ē ke a'eta ma'ema'e tī. ⁶ Ame'ē jakwa rahā, Tit pe japandu: "Tit! Amukwehe Korin ok ta pe har ta pe tamatarer matyriha ke nde eremu'e. Pe, a'eta matyr. Apo ixoty ejywyr eho tī. Pe, matyriha ke emumba. Aja rahā, upa matyr ta. Jesu kotyhar ta ma'e ke ima'e ym te, ame'ē ta pe ame'ē ke a'eta mondo tar katu" aja japandu Tit pe. ⁷ Pehēma'e ke mâte hū pehī. Kuja. Tapijar te'e we Tupā rehe jō pejurujar katu te. Amō ta ke pemu'e katu te pexo tī. Tupā je'eha ke pekwa katu te tī. Upa ma'e katu ame'ē ke jō pema'ema'e tar katu tī. Jande rehe pehē pepy'a katu te hū tī. Upa aja pehē. Aja pehēma'e pehū aja saka. A'erehe apo ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer ke pemondo katu te hū, aja japutar.

⁸ Pehē pema'ema'e ame'ē ke ihē apandu ym ta. Ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer ke amō ta riki mondo tar katu te hū, aja pehē pe ihē amujekwa tar katu. A'erehe amō ta aja pehē tī. Aja rahā, myja me'ē ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē me'ē katu my, ame'ē ke ihē akwa tar katu. Aja ame'ē ta rehe pepy'a katu, aja pemujekewa ta.

⁹ Pesarahā! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te riki awa ta rehe pyrara usak, ame'ē ke pekwa. Ywa pe upa katu te ima'e ke pehī. Anī. Upa hijar. Pe, kome'ē ywy keruhū pe uwyr rahā, ima'e ym te aja ixo. Pehē ke a'e muhā tar katu, a'erehe ima'e ym te ixo. Aja rahā, ywa pe pehēma'e ke mâte hū ta. (Aja pekwa pekwa pexo. Aja rahā, sehar ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē me'ē katu ta me'ē te'e tī.)

¹⁰ Peteī warahy 'ar aha oho apo. Ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer ke pemondo tar katu. Tamatarer pematyr riki. (Ame'ē upa ym we rī.) Apo ame'ē ke pemumba rahā, katu tiki, aja ihē apandu pehē pe. Pehē riki ima'e ym te ame'ē ta pe pemondo tar katu py. Pe, pehē riki pematyr py. Upa ym we rī.

¹¹ A'erehe apo pemumbarahā! Pematyr! Yman pepandu: "Ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer jamondo ta" aja. Aja apo pematyrriha ke pemumba. Pehēma'e tamatarer pehī apo 'y. Ame'ē ngi pematyr. ¹² Tamatarer ke peme'ē tar katu rahā, pehēma'e ngi har peme'ē katu. Ame'ē rehe Tupā pandu: "Katu tiki" aja. Pehēma'e ym rahā, peme'ē ym. Ame'ē rehe Tupā pandu tī: "Katu tiki" aja tī. Juja katu te.

¹³⁻¹⁴ "Pehē jō riki peme'ē katu. Amō ta anī" aja ym ihē aputar. Apo pehēma'e riki heta. A'erehe ima'e ym te ame'ē ta pe pemondo katu rahā, katu tiki. Yman rahā, pehēma'e ym te rahā, pe, amō tama'e heta rahā, pehē pe ame'ē ta riki me'ē me'ē ta tī. Aja rahā, juja katu te ngā me'ē me'ē ngā jupe. ¹⁵ Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Ma'e ke amō matyr hū, ame'ē ke pyta hū ym.

Ma'e ke ta'yr mi matyr, ame'ē ke uhyk katu ipe" aja panduha ihī.

Tit namō ehe katu ame'ē ta oho ta

¹⁶ Jande aja Tit kuja putar tī. "Korin ok ta pe har ta tamatarer matyr. Upa ym we rī. Ame'ē ke mumba rahā, katu tiki" aja a'e putar tī. Ame'ē putariha ke Tupā muwyr ipe. A'erehe Tupā pe japandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. ¹⁷ Japandu ipe: "Korin ok ta pe har ta rehe esak eho" aja Tit pe. A'e pandu: "Hā! Ihē aho tar katu te tī. Ame'ē ta ke amu'e ta aho kŷ" aja jande pe pandu. Japandu ym rahā we, a'e oho tar katu. A'erehe a'e pandu: "Ihē aho ta kŷ" aja. ¹⁸ Tī namō amō jande mu ke jamondo ta jaxo. Ame'ē rehe har se upa Jesu kotyhar ta pandu: "Katu a'e. Myrandu katu a'e pandu pandu katu riki" aja. Ame'ē ke jamondo ta jaxo, Tit namō. (Ame'ē ta tamatarer matyrriha ke mumba ta pehē koty.) ¹⁹ Amō we tī. Jesu kotyhar ta pandu ipe: "Nde ke jande japutar. Páu ta namō eho katu. Amō Jesu kotyhar ta pyrara ixo. Ame'ē ta pe Páu ta namō tamatarer eraho tī. Ame'ē ta rehe jande jahaihu tar katu, ame'ē ke emujekwa eho tī" aja. Aja rahā, tamatarer pyhyk ame'ē ta pandu ta: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe.

²⁰⁻²¹ Mā tamatarer hū pehē peme'ē. "Ame'ē ke Páu ta juehe pyhyk pyhyk" ame'ē je'ē je'ēha japutar ym. A'erehe jete har jamuhāi tar katu jamondo. Aja Tupā ukwa ame'ē ke japutar tī. Aja upa ngā ukwa ame'ē ke japutar katu tī.

²² A'erehe Tit ta namō ame'ē jande mu ke jamondo jaxo. Ame'ē mu amō koty koty jamondo kwe. Aja rahā: “Pahar ihē aho ta” aja a'e pandu. Apo pehē rehe a'e jurujar katu te. A'erehe pehē rehe uhyk rahā, pehē py'a ke a'e mātā katu ta. Aja rahā, tamatarer matyriha ke pemumba ta. Upa ta pematyr. ²³ Tit rehe har ihē apandu tī. Ihē namō myrandu katu ke a'e pandu pandu tī. Ihē namō pehē py'a ke a'e mātā tar katu tī. Pe, amō mu ta Tit namō oho ta ixo. Ame'ē ta ke se Jesu kotyhar ta riki mondo tī. A'eta je'ēha rupi ame'ē mokōi ta oho ixo. Ame'ē ta ke amō ta ukwa rahā, Kirisutu pe pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. ²⁴ Ame'ē ta pe pemujekwa. Pyrara ixo ame'ē ta rehe pehē pepy'a katu, aja pemujekwa. Tamatarer pemondo rahā, pehē pepy'a katu amō ta rehe, aja pemujekwa. Aja rahā, upa Jesu kotyhar ta ukwa ta tī. Amō we tī. Jande japandu: “Korin ok ta pe har ta tamatarer ke matyr katu ta” aja riki jande. Ame'ē riki jete har te ke aja mā peja pemujekwa katu ngā pe tī. A'erehe tamatarer pematyriha ke pemumba katu.

Jesu kotyhar ta rehe haihu katu ame'ē rehe har

9 ¹ Jundéi ywy pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē ta pe amō Jesu kotyhar ta tamatarer ke mondo ixo. Ame'ē rehe har pehē pekwa, a'erehe ame'ē rehe har amō we hū ihē amupinim. Anī ta. ² Ame'ē ta pe tamatarer ke pemondo tar katu tī, aja ihē akwa katu. A'erehe pehē rehe har masendo ywy pe har ta pe ihē apandu katu. “Ngere ywy pe jande mu ta ixo. Korin ok ta pe har ta ke. Ima'e ym te ame'ē ta pe a'eta tamatarer ke mondo tar katu” aja ihē apandu. “Jete. Yman amō warahy 'ar rahā, ame'ē ta tamatarer ke mondo ta tipe” aja jande japandu. Ame'ē ke masendo ywy pe har ta ukwa rahā, tamatarer ke ame'ē ta mondo tar katu tī. ³ Amō ta pe japandu: “Korin ok ta pe har ta tamatarer ke matyr katu riki” aja jande. Pe, tamatarer pematyr ym rahā, amō ta pandu ta: “Páu te'e pandu” aja. A'erehe jande mu ta ke pehē koty jamondo jaxo. Pehē namō ixo rahā, tamatarer ke pematyr katu ta. Upa pehī ta. ⁴ Anī rahā, pehē ngi jande ruxī ta. Ihē namō masendo ywy pe har ta pehē rehe uhyk rahā, tamatarer nixói, aja jakwa. Aja rahā, pehē ngi jande ruxī ta. Pehē rehe jajurujar katu riki a'erehe pehē ngi jande ruxī ta. Pehē ruxī ta pehē ke tī. ⁵ A'erehe jande mu ta pe ihē apandu: “Korin ok ta pe peho py. Pehē raikwer rupi ihē aho ta. Korin ok ta pe har ta pandu: ‘Tamatarer jande jamatyr ta’ aja. Ame'ē ke a'ep pe har ta namō pematyr” aja ihē apandu. Aja rahā, pehē rehe ihē ahyk rahā, tamatarer pehī ta. Aja rahā, pehē ruryha namō tamatarer pematyr, aja pemujekwa ta ngā pe. Peme'ē tar ym ha namō pematyr. Anī. Aja ym riki. Pehē rury katuha namō pematyr.

Huryha namō peme'ē katu

⁶ Heta ym ma'e ra'ī ke amō jytyr rahā, ta'yr mi i'a ke matyr tī, ame'ē ke pekwa pekwa pexo. Heta te hū ma'e ra'ī ke amō jytyr rahā, heta te hū i'a ke matyr ta tī. (Aja tamatarer me'ēha ke tī. Heta tamatarer peme'ē rahā, heta ma'e ke pehē pe Tupā muwyr ta tī.) ⁷ A'erehe: “Kuja hetaha ihē ame'ē ta” aja amō pandu. Aja rahā, aja a'e me'ē rahā, katu tiki. Huryha namō me'ē, ame'ē ke rehe Tupā hury katu tī. A'erehe me'ē tar ym ha namō amō me'ē rahā, katu ym. “Mā! Ihē ame'ē ta me'ē te'e” aja ukwaha namō me'ē rahā, katu ym tī. ⁸ Pehē pexoha rehe ma'e ke peputar, ame'ē ke Tupā muwyr ta. “Ma'e ke jande

pe emuwyr” aja Tupā namō pepandu, ame'e 'ar koty te we a'e muwyr ta. Aja rahā, aja te'eha pehē pexoha rehe ma'e ke pehī. Amō we hū pehēma'e pehī ta. Aja rahā, ame'e ngi har pyrara ixo ame'e ta pe peme'e katu. ⁹Aja riki Tupā je'eha mujekwa. Kuja Tupā je'eha rehe panduha ihī:

“Ma'e ima'e ym te ame'e ta pe Tupā muwyr katu te hū. Aja te'eha pyrara a'e usak katu ixo” aja riki.

¹⁰Ma'e ra'i ke amō jytyr rahā, tyarō rahā, i'a pehī tī. Ame'e ke Tupā muwyr ipe, ame'eja saka. Awa mi'u ke a'e muwyr katu tī. Aja pehē pe tī. Pehē pexoha rehe ma'e ke peputar, ame'e ke Tupā upa muwyr ta pehē pe tī. Amō we hū muwyr ta pehē pe tī. Aja rahā, pehēma'e pehū ta. Aja rahā, ame'e ngi har ima'e ym te ame'e ta pe peme'e me'e katu te we hū ta tī. ¹¹Pehēma'e ke heta hū, aja Tupā muwyr ta pehē pe. Aja te'eha ta. Aja rahā, ima'e ym te ame'e ta pe peme'e katu ta. Aja te'eha pexo ta. Pehē pematyr, ame'e ke jamuhāi jamondo. Aja rahā, pyhyk ame'e ta pandu ta: “Ne jō riki katu te me'e ke” aja Tupā pe. ¹²Pehē peme'e, ame'e riki ima'e ym te ame'e ta pe peme'e katu ta. Tupā kotyhar ta ima'e ym te rahā, ame'e ta pe peme'e katu ta. Pe, a'eta pyhyk rahā, Tupā pe pandu ta: “Ne jō riki katu te me'e ke” aja pandu hū ta. ¹³Tamatarer pehē pematyr hū rahā, myrandu katu rehe pehendu katu, aja pemuje-kwa katu ngā pe. Kirisutu rehe har myrandu katu ame'e ke pehendu katu. A'erehe Tupā pe ngā pandu ta: “Ne jō riki katu te me'e ke” aja. Ame'e myrandu katu pepandu pandu katu tī. Jundēi ywy pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'e ta pe tamatarer peme'e katu. Amō ta pe peme'e katu tī. ¹⁴A'erehe pehē rehe har Tupā namō a'eta pandu pandu katu. Pehē rehe a'eta ipy'a katu riki. Pyrara ixo ame'e ta pe peme'e katu rahā, katu tiki, aja pehē pe Tupā mujekwa. Aja pehē rehe a'e usak katu te hū. ¹⁵Ma'e katu te ame'e ke amō te'e me'e. Marā ka ym hepyha mangaha. Katu te hū. Aja jande pe Ta'yr ke Tupā muwyr tī. A'erehe mā peja jande japandu ipe: “Ne jō riki katu te me'e ke” aja riki.

“Ihē ke Kirisutu mondo” ame'e rehe har Páu pandu

10 ¹⁻²Ko ihē Páu. (Ihē rehe juru ai ame'e ta pe apandu apo 'y.) Ihē rehe har ame'e ta pandu: “Jande namō Páu ixo rahā, jande ngi a'e kyje, a'erehe hātā ym pandu. Pepaite ixo rahā, mā hātā panduha a'e mupinim jande pe” aja amō ta pandu naī. Pesarahā! Katu ame'e ke jō Kirisutu ma'ema'e. Wewe katu pandu ngā pe tī. Aja pehē pe ihē apandu tar katu tī. (A'erehe pehē py'a pemuruwak, aja rahā Kirisutu aja wewe katu pehē pe apandu ta tī.) Pehē py'a pemuruwak ym rahā, mā hātā ihē aje'e je'e ta pehē pe. Pesarahā! Ihē rehe juru ai ame'e ta pe hātā ihē aje'e katu, aja akwa katu. (Tupā je'eha ke japandu rahā, tamatarer hū japyhyk, aja ame'e ta pandu naī.) Ame'e ta pe, hātā ihē aje'e ta, aja ihē akwa katu. ³Awa te'e aja jande jaxo tī. Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta namō kome'e ywy keruhū pe jaxo. “Myrandu katu riki te'e” aja amō ta pandu naī. Ame'e ta je'eha ke jamukanim rahā, jande je'eha rupi aja ym jamukanim. ⁴Pesarahā! Tupā je'eha rupi ame'e ta je'eha ke jamukanim. Pyrātāha ke a'e muwyr jande pe. Ame'e namō myrandu katu ke putar ym ame'e ta ukwaha ke jamukanim. Ame'e ta te'e pandu: “Myrandu katu riki te'e” aja riki. Ame'e ke Tupāma'e pyrātāha rupi jamukanim. ⁵Juehe har Tupā mujekwa ngā pe. Ame'e ke amō ta putar ym. Je'e je'e hū ehe har. A'eta ukwa katu, aja a'eta jupe naī. Upa ame'e ke Tupā je'eha rupi jamukanim. Aja rahā,

ame'e ta ukwaha ke jamuruwak. Pe, Kirisutu rehe hendu katu. ⁶Jande rehe pehendu katu, aja upa pemuje kwa jande pe. Aja rahā, jande rehe hendu ym ame'e ta pe jaje'e je'e ta. Ame'e ta pe jaje'e ta: "Pehē katu ym" aja.

⁷Pesarahā! "Páu Kirisutu mondo ame'e ke aja ym a'e" aja amō ta pandu nāi. Mā! Ame'e ta awa rehe jō usak te'e, aja ixo. Soroka pe jō usak te'e aja ixo. Pehē koty amō Kirisutu mondo ame'e ke ixo. Mā! Ehe har pekwa pekwa pexo tī. A'e Kirisutu mondo ame'e ke rahā, ihē aja tī. ⁸⁻⁹"Jandema'e sawa'e te je'ēha rupi ihē apandu pandu. Ihē ke a'e mondo" aja pehē pe ihē apandu. Aja ihē apandu hū riki. Ame'e ngi ihē ruxī ym. A'e je'ēha rupi pexoha rehe har hātā ihē aje'e je'e. Anī. Aja ym. Paper pinim ke pehē pe ihē amondo axo. Ame'e pe pehē ke ihē amukyje. Anī. Aja ym ihē aputar tī. Kuja aputar. Kirisutu je'ēha rupi pehē py'a ke ihē amātā. Aja rahā i'ar koty te we Tupā rehe jō pehē py'a pemapyk katu. Ame'e ke aputar katu. (Aerehe ihē ke Kirisutu mondo.) ¹⁰Pesarahā! Kuja amō pandu ta my. "Paper pinim ke Páu muwyr. Hātā je'ēha ke a'e mupinim. Je'e je'e hū, ame'e panduha ihī. Jande namō a'e ixo rahā, pitu te'e a'e. A'e je'ēha te reko ym. Je'ēha hātā ym te riki" aja pandu my. ¹¹Ame'e ta kuja ukwa ta me'e te'e. Pehē namō ihē axo ym rahā, paper pinim ihē amondo. Ame'e pe hātā je'ēha ke ihē amupinim. Pe, pehē koty aho rahā, juja katu te ta. Ihē amupinim, aja pehē pe hātā ihē aje'e je'e ta kī. Akyje ym ta ihē.

¹²Amō ta pandu: "Jande riki katu te ame'e ta ke jande" aja a'eta juehe har jupandu. Ame'e ta aja ihē my? Anī. Aja: "Ihē katu te ihē" aja ym ihē rehe har akwa akwa axo. A'eta aja ihē tī, aja ym axo. Juja ym. Ame'e ta pandu a'eta jupe: "Pesarahā! Jande jō riki katu ame'e ke jama'ema'e. Amō ta aja ym jaxo. Jande jō katu" aja a'eta jupe ukwaha. Mā! Ukwā ym te ame'e ta ke a'eta. Ka'u te'e ame'e ta ke a'eta. ¹³Aja ym ihē rehe har ihē apandu. "Tupāma'e pyrātāha namō myrandu katu apandu" aja apandu. Aja ym rahā, aja ihē apandu ym ta tipe.

Amō amō hekoha pe ihē ke Tupā mondo. Manambe amō. A'ep jō myrandu katu ke japandu jaho. Ame'e hekoha jandema'e parakyha renda, ame'ēja saka. Pe, yman pehē koty jande ke Tupā mondo. Jandema'e parakyha renda, ame'ēja saka tī. ¹⁴Pehē koty jande ke Tupā mondo. Aja ym rahā: "Tupā je'ēha rupi jajur" aja japandu ym ta tipe. Yman pehē rehe jahyk rahā, myrandu katu ke japandu pandu pehē pe. Ame'e myrandu katu japandu rahā, Kirisutu rehe har japandu.

¹⁵Pesarahā! Ngā pe amō riki Tupā je'ēha ke mu'e py. Ame'e raikwer rupi amō ta oho, pe, pandu: "Jande jō riki Tupā je'ēha ke jamu'e katu" aja. Aja ym jaxo. Anī. Kuja jaxo. Pehē koty jande ke Tupā mondo. Aerehe pehē ke jamu'e. Aja rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu te we hū, aja japutar. Aja rahā, i'ar koty te we Tupā je'ēha pehē ke jamu'e katu ta. ¹⁶Aja upa rahā, pehē rekoha kupe koty myrandu katu ke apandu pandu ta aho. Myrandu katu ke amō pandu ym, ame'e ta renda pe apandu pandu ta aho. Aja rahā, amō ta pandu py, ame'e renda pe haikwer rupi ihē aho ym ta. "Ihē jō pehē pe Tupā je'ēha ke ihē amu'e" aja ym ihē apandu ta tī.

¹⁷Pesarahā! Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: "Ihē jō riki ama'ema'e katu" aja amō pandu tar katu rahā, kuja a'e pandu ta me'e te'e: "Jandema'e sawa'e te riki ma'ema'e, ame'e ke ko. Katu te ame'e" aja panduha ihī. ¹⁸Jandema'e sawa'e te riki amō rehe har pandu ta: "A'e katu" aja. Aja rahā, ame'e ke katu.

Juehe har amō pandu: “Ihē katu” aja. Aja rahā, katu aja ym a'e. (A'erehe ihē rehe har Tupā pandu: “Nde katu” aja ihē aputar. Sawa'e pandu ame'ē ke anī. Aputar ym ame'ē ke.)

Mā peja pehē ke Kirisutu mondo ame'ē ta ran muka'u te'e ym

11 ¹(“Katu ame'ē ke ihē” aja ihē apandu rahā) aka'u te'e ame'ē ke aja saka ihē apandu axo. Mā peja pehē py'ahu te'e pehendu. ²Pehē riki kūjā ixo te'e ame'ē ke, ame'ēja saka. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ipy'a pe nixōi te, ame'ēja saka. Pe, petēi sawa'e pe jō pehē ke ihē apandu katu, ame'ēja saka. “Nde pe ihē ame'ē ta” ame'ēja saka. Ame'ē sawa'e Kirisutu ke. (Pe, Kirisutu ngi amō koty pehē py'a pemuruwak, a'erehe pehē rehe ihē ajyty'ym.) Tupā aja tī. Pehē rehe jyty'ym tī. Aja pehē rehe ajyty'ym tī. ³Yman Ewa pe mbōi te'e pandu. Satana riki. (Ājā ramūi a'e.) Pandu katu tipe. Anī. Muka'u te'e Ewa ke. Aja pehē ke amō ta muka'u te'e ta my tī. Ame'ē rehe ihē ajumupyai. Muka'u te'e rahā, Kirisutu rehe jō pehē pepy'a katu te, ame'ē ke pehijar ta my. ⁴Pehē pe Jesu rehe har jande jamu'e. Amō kotyhar Jesu rehe har amō ta mu'e pehē pe. Pe, ame'ē ta rehe pehē ruryha namō pehendu katu. Katu ym aja. Tupā je'eha ke japandu rahā, Tupāma'e pyrātāha namō ma'e ke jama'ema'e, aja jete har te ke aja jamujukwa. Apo amō kotyhar Tupāā rehe har amō ta mu'e. Ame'ē rehe pehendu katu. Katu ym aja. Myrandu katu ke pehē pe japandu. Ame'ē rehe pejurujar katu. Apo amō kotyhar myrandu katu ke amō ta pandu pehē pe. Ame'ē rehe pehendu katu tī. Katu ym aja.

⁵Kirisutu mondo ame'ē ta ke pehē koty ixo apo. “Jande katu te” aja ame'ē ta ukwa a'eta jupe naī. Anī. Ihē 'ar koty te we katuha, aja ym ame'ē ta, aja akwa. ⁶Ma'e pandu katu te hū ame'ē ke aja ym ihē. Anī. Tupā rehe har akwa katu te hū ame'ē ke ihē, aja jō ihē akwa. Ame'ē ke pehē pe ihē amujukwa katu. Aja te'eha pehē pe ihē amujukwa. (Aja rahā, ihē rehe pehendu katu ta apo my.)

⁷Myrandu katu ke jande pe Tupā mujekwa. Ame'ē ke pehē pe ihē apandu pandu. Arahā pehē ngi tamatarer ke ihē apyhyk ym. A'erehe: “Páu Kirisutu mondo ame'ē ke aja ym a'e” aja pekwaha naī. Anī. Kirisutu mondo ame'ē ke ihē. Pesarahā! Ngāma'e miasu aja ihē axo, a'erehe ihē aparaky axo. Aja tamatarer apyhyk. Ame'ē pe jō ihēma'e ajo'ok katu. Ngāma'e miasu aja ihē axo, a'erehe katu ym my? Anī. Katu tiki. Aja ihē axo. Aja rahā Tupā rehe har pejumue katu. Aja katu pehē pe.

⁸Pehē pe myrandu katu ke ihē apandu pandu axo rahā, amō ta ngi tamatarer ihē apyhyk. Amō hekoha pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta ngi tamatarer ihē apyhyk. (Pehē ngi anī.) Ihē pe a'eta te'e me'ē me'ē. A'erehe ame'ē tama'e ke ihē amukanim, ame'ēja saka. (A'erehe ihēma'e ke upa pehī.) A'erehe pehē pe myrandu katu ihē apandu pandu. (Aja pehē namō ma'e ke ihē ama'ema'e.) ⁹Pe, pehē namō ihē axo rahā, tamatarer ke ihē aputar rahā, pehēma'e ke ihē apyhyk ym. Masendo ywy pe har ta jande mu ta riki tamatarer ke muwyr ihē pe. Upa ihē aputar ame'ē ke a'eta muwyr. Yman: “Tamatarer ihē aputar” aja apandu ym pehē pe. Aja yman rahā, apandu ym te ta tī. Aja te'eha apandu ym ta.

¹⁰Kirisutu kotyhar ke ihē. A'erehe jete har ke apandu. Kuja. “Myrandu katu ke ihē apandu axo rahā, amōma'e tamatarer ke ihē apyhyk ym te ta” aja ihē akwa. Aja te'e ta ihē. Pehēma'e tamatarer apyhyk ym te ta. Aja upa ngere ywy

pe har tama'e ihē apyhyk ym ta tī. (Ngere ywy pe pexo. Korin ok ta aja tī. Ngere ywy rehe ihī tī.) ¹¹“Jandema'e tamatarer Páu pyhyk ym, a'erehe jande rehe a'e ipy'a ym” aja amō ta pandu naī tī. Anī. Aja ym. Pehē rehe ihē apy'a katu, ame'ē ke Tupā ukwa katu tī.

¹²Myrandu katu ihē apandu rahā, amōma'e tamatarer ihē apyhyk ym we ta rī. Aja tapijar te'e we ihē axo ta rī. Aja rahā, amō Kirisutu mondo ame'ē ta kuja: “Páu aja myrandu katu ke japandu” aja marā ka ym panduha. Ame'ē ta amō tama'e tamatarer ke pyhyk riki. A'erehe ihē aja: “Ihē apyhyk ym” aja marā ka ym panduha. Ame'ē ta riki Kirisutu mondo ame'ē ta ke aja a'eta jupe. ¹³Ame'ē ta Kirisutu mondo ame'ē ta ke aja ym. Kirisutu mondo ame'ē ta ran ke a'eta. Te'e a'eta pandu. “Tupāma'e parakyha ke jama'ema'e” aja te'e a'eta. A'eta rehe amō usak rahā, ame'ē ta Kirisutu mondo ame'ē ta ke a'eta aja riki. Anī. Muka'u te'e ngā ke ame'ē ta.

¹⁴Pesarahā! Satana riki jumuruwak. (Ājā ramūi a'e.) Tupā je'ēha rahoha katu te aja a'e jumuruwak. Aja a'e muka'u te'e ngā ke. ¹⁵A'erehe Satana kotyhar ta jumuruwak riki tī. Kuja. “Katu ame'ē ta ke jande. Jetehar te ke japandu ngā pe” aja ame'ē ta pandu naī. Pandu ame'ē ta ran, aja ame'ē ta jumuruwak. (Aja Kirisutu mondo ame'ē ta ran ta ke.) Aja muka'u te'e ngā ke. 'Ar rehe angaha uhyk rahā, ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē ta ma'ema'eha, aja mupyrara ta. (A'erehe Kirisutu mondo ame'ē ta ran rehe pehendu ym.)

Kirisutu mondo ame'ē ke aja Páu ixo rahā, a'e ke ngā mupyrara hū

¹⁶Ihē riki aka'u te'e ame'ē ke, aja pehē ngi har amō ta ukwaha a'eta jupe. Aja ym rahā, katu tiki. Pe, apandu tī. “Ihē aka'u te'e ame'ē ke ihē” aja ihē rehe har apandu we mi rahā, mā peja: “Páu ke japutar” aja pepandu. Aja rahā, mu'eharan ta aja saka: “Ihē katu” aja ihē axo ihē jupe. ¹⁷Ame'ē ke ihē apandu rahā, Tupā je'ēha rupi ym ihē apandu. Ihēma'e je'ēha rupi apandu. “Ihē katu” aja apandu rahā, aka'u te'e ame'ē ke ihē aja apandu axo. (Aja rahā, ihē rehe pehendu katu ta my tī.) ¹⁸“Ihē katu” aja pandu ame'ē ta heta ixo. Awa te'e aja pandu tī. A'erehe ihē apandu tī. “Ihē katu” aja ihē jupe. (Aja rahā, ihē rehe pehendu katu ta my tī.) ¹⁹Pehē pekwa katu te aja pekwaha pehē jupe. Mā! Pekwa katu tipe. Ka'u te'e ame'ē ta katu aja pekwaha. Pe, ame'ē ta rehe pehendu katu. (Aja rahā, mā peja ihē rehe pehendu katu tī. A'erehe aka'u te'e ame'ē ke ihē aja ihē axo tī.)

²⁰Pehē ke amō koty koty mondo ame'ē ta rehe har pepandu: “Mā peja pexo” aja. Pehēma'e ke te'e pyhyk raho ame'ē ta rehe har: “Mā peja peraho” aja tī. Pehē ke a'eta muka'u te'e tī. “Mā peja” aja pepandu tī. “Jaxer ai ame'ē ta ke pehē” aja a'eta ukwaha pehē rehe har. “Mā peja” aja pepandu tī. Pehē ke a'eta nupā, aja pehē jaxer aja a'eta ukwaha. Pe, pepandu: “Mā peja” aja. ²¹Mā! Ame'ē ta ma'ema'eha aja ihē ama'e ym. Ihē ruxī ingi, a'erehe ihē ama'e ym riki. A'erehe ihē pitu te'e, aja amō ta ukwaha naī. Mā! Je'ēha te areko ym ihē, aja a'eta ukwaha naī tī.

Ma'e ke rehe har: “Mā! Katu te” aja amō pandu tar katu rahā, ihē aja tī. “Katu te” aja ihē rehe har apandu. Aja rahā, aka'u te'e ame'ē ke ihē, aja akwa ihē juehe har. (Aja rahā, ihē rehe pehendu katu ta my tī.) ²²Kirisutu mondo ame'ē ta ran jundéu awa ta ke my? Ihē aja tī. Jundéu awa ke ihē tī.

Ame'e ta Amarā rainō ta ke my? Ihē aja tī. Amarā rainō ke ihē tī. ²³Kirisutu-ma'e parakyha ke ame'e ta my? Ame'e ta 'ar koty te we ihē riki Kirisutuma'e parakyha ke. (Aja Kirisutu mondo ame'e ke ihē, aja amujekwa pehē pe.) Aja apandu rahā, aka'u te'e ame'e ke ihē, aja akwa ihē juehe har. Kirisutu mondo ame'e ta ran 'ar koty te we myrandu katu ke ihē apandu pandu. Ame'e ta 'ar koty te we kyndaha pe ihē ke amō ta kynda raho. Ame'e ta 'ar koty te we ihē ke amō ta pirok hū. Ame'e ta 'ar koty te we tate ihē amanō. (Aja Kirisutu mondo ame'e ke ihē, aja amujekwa pehē pe.)

²⁴So'o pirer pe ihē ke jundēu ta awama'e kapitā ta nupā hū. Kuja, 39 hetaha ihē kupe rupi nupā. Aja kuja hetaha. Awa po wajar petēihar upa aja riki. ²⁵Homa awa ta ihē ke nupā tī. Myra ra'yr pe nupā. Ame'e kuja hetaha, mahapyr. Peteihar ihē rehe parahy ame'e ta ita ombor. Ihē ke japi tipe. Tate ihē ke jukwa. Jarusu keruhū pe ihē aho axo rahā, jarusu keruhū ke y kotok keruhū upa mupēpen. Mahapyrihar aja ihē axo. Amō rahā, y pe ihē axo. Aja te'e pytun oho. Aja te'e xu'em oho tī. Tate ihē ke y jukwa. (Aja Kirisutu mondo ame'e ke ihē, aja amujekwa pehē pe.)

²⁶Amō amō hekoha pe ihē awata aho rahā, pyrara ihē axo. Y tiha ame'e tate ihē ke jukwa. Ma'e mukaniha ta tate ihē ke jukwa tī. Ihē ke jundēu awa ta tate jukwa tī. Jundēu awa aja ym ame'e ta tate jukwa ihē ke tī. Ok ta pe ihē axo rahā, ihē ke amō ta tate jukwa tī. Ka'a rupi ihē awata axo rahā, pyrara ihē axo tī. Y ramūi aha aho rahā, tate y ihē ke jukwa tī. Ihē rehe katu ame'e ta ran ihē ke mupyrara tī. (Aja Kirisutu mondo ame'e ke ihē, aja amujekwa pehē pe.)

²⁷Ihē aparaky te hū. Ihē re'ō te ihē axo tī. Pyrara ihē axo, a'erehe amō amō rahā, ihē aker ym. Myahy hū ihē axo tī. Ma'e ke ihē a'u ame'e ke amō amō rahā nixōi te. Pyrara ihē axo tī. Amō amō rahā, ihē akeriha renda nixōi te tī. Amō amō rahā, ihēma'e mundeha nixōi tī. (Aja Kirisutu mondo ame'e ke ihē, aja amujekwa pehē pe.)

²⁸Amō we tī. Wera rahā pame katu te Jesu kotyhar ta rehe har ihē ajumupyai hū axo. Amō amō ok ta pe ixo ame'e ta rehe har ihē ajumupyai hū axo. (Juruja katuha ke hijar my, ame'e rehe ajumupyai hū axo.) ²⁹Jesu kotyhar riki Tupā rehe jō ipy'a mapyk wan rahā, ihē apyai tī. Pe, amō rehe hendu, a'erehe ma'e jaxer ai ame'e ke amō ma'ema'e rahā, ihē apyai te hū tī. (Aja Kirisutu mondo ame'e ke ihē, aja amujekwa pehē pe.)

³⁰"Ihē katu te" aja ihē jupe apandu ta me'e te'e rahā, ihē riki pitu te'e aja ihē amujekwa ta. Ame'e rehe har ihē apandu katu ta. ³¹Ihē te'e apandu ym, aja Tupā ukwa katu. A'e riki Jesuma'e pái keruhū. "Ne jō riki katu te me'e ke" aja Tupā pe japandu. Jesu jandema'e sawa'e te a'e. Pesarahā! Te'e apandu ym ihē. ³²Ndama ok ta pe ihē axo rahā, ihē ke kapitā pyhyk ta tipe. Arahā Are riki kapitā keruhū. Harōha ta pe kapitā pandu: "Ok ta rukwen keruhū rehe peharō. A'ep Páu ke pepyhyk" aja riki. ³³Anī. Ihē ke a'eta pyhyk ym. Ok ta kurar ngi ihē ke ihē rehe katu ame'e ta mujy mondo. Wasākāran keruhū pe mujy mondo. Kurar soroka rupi mujy mondo. (Aja ihē ajan aho ingi. Aja ihē pitu te'e, aja ihē amujekwa ngā pe.)

Páu pe ma'e ke Tupā mujekwa

12 ¹"Ihē katu te" aja apandu ihē jupe rahā, katu ym aja akwa. Anī. (Pehē koty Kirisutu mondo ame'e ta ran ixo. Ixeraiha aja ame'e ta

usak hũ, aja pandu.) A'erehe: "Katu te" aja ame'e ta ukwaha jupe naĩ. A'erehe aja ihẽ ti. Ihẽ keraiha aja ihẽ asak ti. Ame'e rehe har apandu ta apo 'y. Jandema'e sawa'e te mujekwa ihẽ pe. Ame'e rehe har ihẽ apandu ta apo 'y. ²Yman ywa pe ihẽ ke Tupã raho. Ywa te hũ, aja akwaha. Yman riki. Kuja, 14 warahy 'ar aha oho apo. Ihẽ ke a'e raho te my? Ihẽ keraiha aja ihẽ asak my? Ame'e ke Tupã jõ riki ukwa katu. Ihẽ akwa ym. ³Kuja. Pahar Tupã ixo ame'e pe ihẽ ke a'e raho. Ame'e ke jetehar te my? Ihẽ akwa ym. Ihẽ keraiha aja ihẽ asak my? Ame'e ke Tupã jõ ukwa katu, aja apandu ti. ⁴A'ep ma'e ke ihẽ ahendu. Ame'e rehe har marã ka ym amõ pe ihẽ apanduha. Je'eha nixõi. Ihẽ ahendu ame'e ke amõ pe apandu ym ta me'e te'e. "Emujekwa ym ngã pe" aja ihẽ pe a'e pandu. ⁵Ma'e ke ihẽ ahendu, a'erehe: "Ihẽ katu te" aja akwa ihẽ jupe. Ihẽ rehe har: "Katu te" aja ym apandu. Ihẽ pitu te'e, ame'e rehe har jõ ihẽ apandu katu. ⁶"Ywa pe ihẽ asak aho" aja ihẽ apandu rahã: "Mã! Ka'u te'e ame'e ke a'e" aja ihẽ rehe har apandu ta my. Anĩ. Jete ihẽ apandu, a'erehe aka'u te'e aja ym ihẽ. Ywa pe ihẽ asak aho, ame'e rehe har ihẽ apandu ym ta. Pesarahã! Kome'e ywy keruhũ pe ihẽ ama'ema'eha ke rehe amõ usak. Ihẽ apandu ame'e ke rehe hendu ti. A'erehe ihẽ rehe har ukwa katu. (Kirisutu mondo ame'e ke ihẽ, aja ukwa katu.)

⁷Mãte hũ katu ame'e ke ihẽ asak, a'erehe: "Ihẽ katu te" aja ihẽ axo my? Anĩ. Aja Tupã putar ym, a'erehe ma'e ahy te ame'e ke ihẽ pe a'e muwyr. Ame'e riki Satanama'e je'eha rahoha, aja saka. (Ãjã ramũ i.e.) A'e riki ihẽ ke mahy, ame'eja saka. Aja rahã: "Ihẽ katu te" aja ym ihẽ akwa akwa axo. ⁸Ame'e ahyha rehe har Tupã namõ ihẽ apandu. Mahapyr ihẽ apandu: "Ihẽ ngi ahyha ke emukanim" aja apandu ipe. ⁹A'e pandu:

—Anĩ. Amukanim ym ta. Nde rehe ihẽ apy'a katu te. Ame'e jõ riki katu. Ame'e ke a'ewan nde pe. Nde pitu te'e rahã, ihẽma'e pyrãtãha ke nde eremujekwa katu ngã pe — aja Tupã ihẽ pe.

A'erehe: "Ihẽ pyrãtã ym" aja ihẽ apandu katu ngã pe. Ihẽ pitu te'e rahã, Kirisutuma'e pyrãtãha ihẽ namõ ixo. A'erehe ihẽ rury katu te. ¹⁰Ihẽ pitu te'e rahã, ihẽ rury katu ihẽ axo. Ihẽ rehe amõ ta juru ai rahã, ihẽ rury katu ihẽ axo ti. Ihẽ apyrara rahã, aja ti. Ihẽ rury katu axo ti. Ihẽ ke amõ ta mahy rahã, aja ti. Ihẽ rury katu axo ti. Mãte ihẽ akwaha aja rahã, aja ti. Ihẽ rury katu ihẽ axo ti. Upa ame'eja rahã, ihẽ rury katu. Kirisutu kotyhar ke ihẽ, a'erehe ihẽ rury katu ihẽ axo. Ihẽ pitu te'e rahã, Kirisutuma'e pyrãtãha ke ihẽ amujekwa katu ngã pe, a'erehe ihẽ rury katu ihẽ axo.

Korin ok ta pe har ta rehe Páu jumupyai

¹¹"Ihẽ katu te" aja ihẽ rehe har ihẽ apandu rahã, aka'u te'e ame'e ke ihẽ aja ihẽ axo. Ame'e ke pehẽ riki ihẽ ke pemupandu, ame'eja saka. "Páu katu te" aja pehẽ riki pepandu ta me'e te'e ti. "Ihẽ katu te" aja ym ihẽ akwa. Pehẽ koty Kirisutu mondo ame'e ta ran ixo. Ame'e ta riki: "Katu te hũ" aja pekwaha naĩ. Ame'e ta wyr koty te we ihẽ katuha aja ym ihẽ axo. (Jande juja katu te jande ti. A'erehe aka'u te'e ame'e ke ihẽ aja ihẽ axo.) ¹²Pehẽ namõ ihẽ axo rahã, marã ka ym amõ ma'eha, ame'e ke Tupãma'e pyrãtãha namõ ihẽ ama'ema'e hũ. A'erehe ihẽ riki Kirisutu mondo ame'e ke aja amujekwa pehẽ pe. Ihẽ ke amõ ta mahy rahã, ihẽ py'ahu te'e ahendu. Aja Tupãma'e pyrãtãha namõ ihẽ ama'ema'e hũ. Aja rahã, ihẽ riki Kirisutu mondo ame'e ke ihẽ aja amujekwa pehẽ pe ti. ¹³Amõ ok ta pe Jesu kotyhar

ta jy'ar. Ame'e ta wyr koty te we pehë katuha my? Anĩ. Aja ym riki. Pe, kuja jō pema'e ym. Pehë pe tamatarer ke ihë apandu ym. Pehë ngi apyhyk ym. Ame'e jō. A'erehe: "Mā! Páu rehe Korin ok ta pe har ta ipy'a ym. Tamatarer me'e ym ipe" aja amō ta ukwaha nāi. A'erehe pehë ruxĩ ingi my? Mā! Ame'e ke ihë ama'eha, aja saka. A'erehe ihë apyai tĩ. Mā peja ihë rehe pehë py'a pemujoywyr katu.

¹⁴ Apo pehë rehe ihë asak tar katu tĩ. "Ihë asak ta aho" aja apandu ihë jupe. Mahapyrihar ke ame'e. Ahyk rahā, pehë pe tamatarer ke ihë apandu ym ta tĩ. Ame'e ke ihë aputar ym. Tapijar te'e we Kirisutu rehe pehendu katu. Ame'e ke ihë aputar katu. Pesarahā! Ta'yn ta riki ipái ta rehe usak katu ta me'e te'e, aja ym. Ipái ta riki ta'yn ta rehe usak katu ta me'e te'e. Ta'yn ta aja pehë. Ihë riki pehë pái aja tĩ. A'erehe pehë pe tamatarer ke apandu ym ta. Ipái rehe ta'yn ta usak katu, aja ym ta. ¹⁵ Upa katu te ihëma'e ke ihë rury katuha namō pehë pe ihë ame'e ta riki. Aja pehë py'a amātā ta. Jete! Upa ihëma'e pyrātāha namō ma'e ke ihë ama'ema'e ta. Aja pehë py'a ke amātā ta tĩ. Mā! Aja pehë rehe ihë apy'a katu te hū. Aja rahā iwyr koty te we ihë rehe pepy'a my?

¹⁶ Ihë aja pepandu apo: "Jete. Jande pe tamatarer ke Páu pandu ym. Pyhyk ym" aja. Pehë ngi har amō ta pandu my: "Anĩ. Jande ke Páu muka'u te'e. Aja jandema'e ke pyhyk. Amō riki pyhyk ipe" aja nāi. ¹⁷ Myja me'e pehëma'e ke ihë apyhyk my? Myrandu rahoha ke pehë koty ihë amondo. Ame'e ta riki pehëma'e ke pyhyk my? Anĩ riki. ¹⁸ Tit pe ihë apandu te hū: "Korin ok ta pe eho. Jesu kotyhar ta rehe esak eho" aja. Amō jande mu ke inamō ihë amondo tĩ. Pehëma'e ke Tit pyhyk, aja pepandu my? Anĩ. A'e pyhyk ym tĩ. Ihë aja Tit tĩ. Pyhyk ym tĩ. Pehë py'a ke a'e mātā tar katu tĩ. Ihë aja a'e ixoha katu tĩ.

¹⁹ "Jande riki katu" aja jande rehe har japandu pandu rahā, katu jande rehe har pekwa, aja japutar my? Anĩ. Aja ym japutar. Jande rehe katu ame'e ta ke pehë. Pehë rehe japy'a katu. Pesarahā! Jande rehe Tupā usak, aja jaxo. Pe, Kirisutu je'eha rupi pehë pe japandu katu. Upa jande jama'eha namō pehë py'a ke jamātā katu.

²⁰ Pehë rehe ihë ahyk rahā, amō kotyhar pexoha aja ihë akwa ta my. Ihë aputar, aja ym pexo, ame'e rehe ihë ajumupyai. Pe, peputar, aja ym ihë axo my. Amō kotyhar ihë axoha aja pekwa ta my. Pehë rehe ahyk rahā, peje'e je'e hū pehë jupe aja ihë akwa ta my. (Aja rahā, pehë pe ihë aje'e je'e hū ta tĩ.) Ame'e rehe ihë ajumupyai ta. Amō amō ta rehe pejty'yim, ame'e rehe ajumupyai ta tĩ. Pahar peparahy ngā rehe. Pehë pekyty'yim ngā rehe my. (Aja rahā, pehë pe ihë aje'e je'e hū ta tĩ.) Amō ta rehe pehë juru ai my. Amō ta rehe har katu ym pepandu my. "Katu te jande" aja jō pekwa pehë juehe har my. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe pejy'ar rahā, tyapuha rupi pejy'ar. Upa aja me'e ihë akwa ta my. Aja rahā, ihë aje'e je'e hū ta pehë pe. Ame'e rehe ihë ajumupyai. ²¹ Amō rahā, pehë rehe ihë ahyk rahā, pehë ke ihë amupyrara ta my. Ame'e rehe ihë ajumupyai. Pehë ke amupyrara rahā, ihë ke Tupā muhuxĩ, ame'eja saka. Katu pehë rehe har ihë apandu, a'erehe ihë ruxĩ ta. Yman amō ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Amō kūjā rehe ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tĩ. Mā! Katu ym! Ame'e ngi ipy'a ke ame'e ta muruwak ym rĩ. Tupā koty muruwak ym rĩ. Ame'e ta rehe ihë asak rahā, ihë ajixi'u ta.

Korin ok ta pe har ta pe Páu je'e hū

13

¹ Pehë rehe asak ta aho tĩ. Mahapyrihar ke apo. (A'erehe peta kȳ.) Kuja Tupā je'eha rehe panduha ihĩ:

“Amō rehe har peteī pandu: ‘Nde riki ma’e nde ereka’u te’eha ke nde erema’e. Asak riki’ aja. Peteī usak ehe rahā, pehendu ym ehe. Mokōi riki usak ehe rahā, ame’e mokōihar ta rehe pehendu katu. Mokōihar ta ‘ar koty te we usak ehe rahā, ame’e ta rehe pehendu katu tī” aja panduha ihī.

A’erehe pehē rehe ahyk rahā, usak ame’e ta rehe ihē ahendu ta. ²Yman mokōi-har pehē namō ihē axo rahā, ihē apandu pehē pe: “Ma’e ka’u te’eha ma’eha ta ke ihē amupyrara ta” aja. Aja yman ma’e ka’u te’eha ke ma’e ame’e ta pe ihē apandu. Apo pehē namō ihē axo ym. Ihē apandu katu tī. Amō rahā, pehē namō ihē axo rahā, upa katu te ma’e ka’u te’eha ma’e ame’e ta ke ihē amupyrara ta. Pyta ym ta. Aje’e je’e hū ta ngā pe tī. ³Kirisutu je’ēha rupi ihē apandu, aja pekwa tar katu. Ihē ahyk rahā, ame’e ke upa katu te amujekwa ta. Kirisutu pyrātā te hū ame’e ke a’e. Pehē ke a’e mupyrara rahā, a’e pyrātā te hū aja a’e mujekwa ta pehē pe. (Aja ihē tī. Kirisutu mondo ame’e ke ihē, aja amujekwa ta pehē pe.)

⁴Myra ngā mupia ame’e ke rehe Kirisutu manō rahā, a’e pitu te’e aja ngā ukwaha naī. A’e ixuwe katu te hū apo ‘y. Ima’e pyrātāha namō Tupā mukwera katu muhem. Jande aja tī. Kirisutu kotyhar ta ke jande, a’erehe jande pitu te’e aja ngā ukwaha naī tī. Pe, ixotyhar ta ke jande. A’erehe ima’e pyrātāha ke jande pe Tupā muwyr. Ame’e ke pehē pe jamujekwa ta. (Aja rahā, Kirisutu je’ēha rupi pehē ke jamupyrara katu, aja pekwa ta. Kirisutu mondo ame’e ta ke jande, aja jamujekwa ta pehē pe tī.)

⁵Jetehar te Tupā rehe pejuruja katu my? Ame’e rehe har pekwa pekwa pexo. Kirisutu rehe pejuruja katu my? Pejuruja ym my? Ame’e ke pehē jō pekwa katu. Pehē py’a rehe Jesu Kirisutu ihī ym rahā, jaxer ame’e ta ke pehē, aja pekwa katu. ⁶Jande riki Kirisutu mondo ame’e ta ke jande, aja pekwa katu ame’e ke japutar. ⁷Tupā namō japandu: “Korin ok ta pe har ta rehe esak katu. Aja rahā, ma’e jaxer ai ame’e ke a’eta ma’ema’e ym ta” aja jande inamō. Aja japandu ipe rahā, jetehar pehē ke jamu’e aja jamujekwa tar katu, a’erehe my? Anī. Aja ym. Pexoha katu aja japutar, a’erehe Tupā namō japandu pandu pehē rehe har. “Jetehar ym Páu ta mu’e” aja amō ta ukwa naī. Anī. Pexoha katu aja japutar katu rī. ⁸Jetehar te ke Tupā mujekwa, ame’e ke japandu ta me’e te’e. Ame’e ke jō jamu’e ta me’e te’e.

⁹Jande pitu te’e aja jaxo rahā, jande rury katu. Jande pitu te’e aja jaxo rahā, pehē ke jamupyrara ym ta riki. Pehē pyrātā, aja pexo rahā, pexoha ke pemukatu ta, a’erehe jande rury katu tī. A’erehe Tupā pe japandu: “Korin ok ta pe har ta rehe esak katu. Aja rahā, upa mukatu ta” aja inamō japandu. ¹⁰A’erehe pehē namō ihē axo ym rahā, kome’e paper pinim ke ihē amondo pehē pe. (Aja rahā, pehē pexoha ke pemukatu ta, aja akwa.) Aja rahā, pehē rehe ihē ahyk rahā, pehē pe ihē aje’e je’e ym ta me’e te’e. Jandema’e sawa’e te je’ēha rupi pehē pe hātā ihē apandu ym ta me’e te’e. Ihē pe a’e pandu: “Ihē je’ēha rupi epandu eho” aja. (A’erehe a’e mondo ame’e ke ihē.) A’e je’ēha rupi pehē py’a ke ihē amātā tar katu. Aja rahā, pehē py’a ke pemoī moī katu ta ehe. A’e je’ēha rupi hātā pehē pe ihē apandu tar ym. A’erehe pexoha ke pemukatu.

Katuha ke Páu mondo

¹¹Ihē mu ta! Pehē rury katu pexo! Pehē pexoha ke pemukatu. Ihē amupini ame’e ke rehe pehendu katu. Peteīhar aja pexo katu pehē juehe. Pejumai

ym ha namō pexo katu. Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Pehē py'a ke a'e muhury katu tī.

¹²Pehē pejuman juman pehē juehe, aja pepy'a katu pehē juehe pexo, aja pemujekwa katu ngā pe. Se ihē namō Tupā kotyhar ta ixo. Pehē pe ame'e ta katuha ke mondo ixo.

¹³⁻¹⁴Mā peja pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hū. Jandema'e sawa'e te ke a'e. Mā peja pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū tī. Mā peja Tupā'a namō pehē juehe katu pexo tī.

Upa.

Ngara ywy pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'e ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda raho. A'ep a'e ixo rahā, kome'e paper ke a'e mupinim.

Ngara ywy rupi Jesu kotyhar ta ixo. Ame'e ta amō koty ukwa apo 'y. "Jesu rehe jurujar katu, ame'e a'ewan ym we rī. Moise je'ēha rehe hendu katu ta me'e te'e tī. A'erehe ipirer ke jupā ta me'e te'e tī" aja amō ta mu'e naī.

"Aja ym" aja Páu mujekwa katu. "Jesu rehe jurujar katu rahā, ame'e ke Tupā muhā katu. Ame'e jō katu te" aja Páu mujekwa katu.

Jesu kotyhar ta pe: "Ihē mu ta" aja Páu pandu.

Ngara ywy rupi Jesu kotyhar ta ixo ame'e ta pe Paper pinim ke Páu mondo

1 ¹Ihē Páu. "Myrandu katu epandu eho" aja ihē pe pandu ym awa. Aja ihē ke amō mu'am ym tī. Jesu Kirisutu riki pandu: "Myrandu katu epandu eho" aja ihē pe. Aja Tupā, jande pái keruhū pandu tī. A'e riki Jesu ke manōha ngi mukwera katu muhem.

²Pehē riki ngara ywy pe har ta ke pehē. Ngara ywy rupi Jesu kotyhar ta ixo. Johu pehē pe paper pinim ihē amondo axo. Pehē pe katuha ihē amondo axo tī. Se ihē namō ixo ame'e ta katuha mondo ixo tī. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Ihē mu ta aja a'eta.

³Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē rehe a'eta ipy'a katu. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu.

⁴Ma'e ka'u te'eha ke kome'e ywy keruhū pe har ta ma'ema'e ixo apo rī. Ame'e ke jande jahijar apo 'y, aja Kirisutu putar. A'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe a'e pandu: "Ame'e muhepyha rehe ihē atu amanō ta" aja. Ame'e ke Tupā, jande pái keruhū putar. A'erehe a'e putar ame'e ke Kirisutu ma'ema'e katu. ⁵Mā peja Tupā rehe har katu japandu: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja japandu pandu. Aja te'eha japandu pandu katu. Amen. Ame'e riki: "A'e tī" aja.

Myrandu katu te ame'e rehe har

⁶(Mā! Amō kotyhar rehe pehendu pexo apo 'y.) A'erehe ihē apyai! Mā pahar Tupā ke pehijar pexo. Tupā riki pehē pe pandu: "Pehē rehe Kirisutu ipy'a katu. A'erehe pejurujar katu ehe. Aja rahā, pehē ke ihē amuhā katu ta" aja pehē pe Tupā pandu. Tupā ke pehijar pexo apo tī. Pe, amō kotyhar myrandu katu rehe pejurujar katu pexo apo tī. Katu ym aja. ⁷Pesarahā! Pehē ke amō ta

muka'u te'e ixo. (Aja ihê ahendu. A'erehe: "Amô kotyhar myrandu katu" ame'ê rehe har ihê riki apandu tî, aja amô ta pandu nai.) "Amô kotyhar myrandu katu" ame'ê ke nixói te riki. Myrandu katu ke ihê apandu rahâ, Kirisutu rehe har amujekwa. Ame'ê myrandu katu ke amô koty amô ta muruwak tar katu ixo. (Ihê anî.) ⁸Myrandu katu ke pehê pe japandu. Apo: "Amô kotyhar myrandu katu ke" pehê pe japandu rahâ, mâ peja mupyraraha renda pe jande jaho. Jete. "Amô kotyhar myrandu katu ke" ywa pe har Tupã je'êha rahoha pandu uwyr rahâ, mâ peja mupyraraha renda pe a'e oho tî. Aja te'e ta ixo. ⁹Myrandu katu rehe pejuruar katu. Anî. Apo amô kotyhar myrandu katu ke pehê pe amô pandu rahâ, mâ peja mupyraraha renda pe a'e oho. Amukwehe te we japandu. Apo amô we ihê apandu tî. Amô kotyhar myrandu katu pandu ame'ê ke, mâ peja mupyraraha renda pe a'e oho. Aja te'e ta ixo.

¹⁰Aja me'ê ihê apandu rahâ: "Páu katu" aja amô ta pandu ame'ê ke ihê aputar my? Anî. Aja ym. Tupã riki pandu: "Páu katu." Ame'ê ke ihê aputar. Amô ta ke ihê amuhury tar ym axo. Amô ta ke amuhury tar katu axo rahâ, Kirisutuma'e miasu aja ym ta tipe ihê.

Jesu riki ihê ke mondo

¹¹Ihê mu ta! (Pehê ngi har amô ta pandu: "Páu ke Jesu mondo ym" aja pandu nai.) Pehê pe ihê amujekwa katu ta. Kuja. Myrandu katu ke ihê apandu pandu. Ame'ê ke ipy'a rupi amô ukwa ukwa ame'ê ke my? Anî. Aja ym riki. ¹²Myrandu katu ke ihê pe amô mujekwa ym. Ihê ke amô mu'e ym tî. Kuja riki. Jesu Kirisutu, a'e riki ihê pe mujekwa katu. (A'erehe Jesu mondo ame'ê ke ihê.)

¹³Yman ihê axoha ke pehê pe amô ta pandu. Arahâ jundéu awa ta aja Tupã rehe ihê py'a amoï moï. Kuja ihê axoha ke. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ê ta ke ihê amupyrara hû axo rî. Ame'ê ta rehe apyrara ym ihê asak. Ame'ê ta ke ihê amai hû tî. ¹⁴Jundéu awa ta aja Tupã rehe ihê py'a ke ihê amoï moï. Amô ta riki ihê aja tamûiha a'eta tî. Juja tamûiha. "Ame'ê ta 'ar koty te we Tupã rehe ihê py'a amoï moï katu" aja akwa. Jande ramûi ta ukwaha ke rehe amô ta 'ar koty te we ihê ahendu katu.

¹⁵Anî. (Jesu kotyhar ta ke ihê amupyrara rahâ:) "Mâ peja ym" aja Tupã pandu ihê pe. Pe, ihê rehe a'e ipy'a katu. Ihê mâi pusu ngi ihê a'ar ym rahâ we a'e pandu: "Ihêma'e wan ta a'e. Ihêma'e parakyha wan ta" aja riki a'e ukwa. ¹⁶Tupã kuja ukwa tî: "Páu pe ihê ra'yr rehe har ihê amujekwa ta" aja tî. Aja rahâ, jundéu awa aja ym ame'ê ta pe myrandu katu ke ihê apandu pandu katu ta. (A'erehe Jesu mondo ame'ê ke ihê.) Ihê pe Tupã mujekwa rahâ, amô sawa'e pe ihê apandu ym aho. "Myja me'ê riki myrandu katu ke" aja ihê apandu ym aho. ¹⁷Jete! Jerusarê ok ta pe ihê aho ym tî. A'ep Jesu mondo py ame'ê ta ixo. A'eta rehe ihê asak ym aho. Kuja ihê axo. Pahar Ara ywy pe ihê aho. (A'ep Jesu rehe har ihê ajumu'e inamô.) A'engi Ndama ok ta pe ihê ajywy aho. (A'erehe Jesu mondo ame'ê ke ihê aja amujekwa pehê pe.) ¹⁸Heta jahy kanim, kuja, tirî ta i séi (36) hetaha kanim rahâ, Jerusarê ok ta pe ihê aho. Petu rehe ihê asak aho. Inamô ihê apyta. Awa py petei upa ihê aker a'ep. ¹⁹Tian rehe ihê asak tî. Jandema'e sawa'e te mu ke a'e. Amô Jesu mondo ame'ê ta rehe ihê asak ym te. Ame'ê mokôihar rehe jô ihê asak, ko Petu. Amô Tian.

²⁰Upa ihē apandu ramō jete har te ke. Te'eha ihē apandu ym. Ame'ē ke Tupā ukwa katu a'e tī.

²¹A'engi amō amō ta renda rupi ihē aho. Si ywy pe amō ta henda ihī. Siri ywy pe aja tī. Henda ihī tī. Ame'ē ta rupi ihē aho. ²²Jundéi ywy rupi ihē aho ym. A'erehe a'ep pe har ta ukwa ym ihē rehe har. Jurujar katu ame'ē ta ke a'eta. Usak ym te ihē rehe. Kirisutu rehe ihē ajurujar katu ame'ē ke a'ep pe har ta ukwa ym tī. ²³Amō ta pandu ame'ē ke rehe jō a'ep pe har ta hendu. Kuja ihē rehe har amō ta pandu: "Jande ke sawa'e mupyrara hū. Yman jurujar katuha ke a'e muhijar tar katu tipe. Mupyrara hū tipe. Anī. Apo Kirisutu rehe jurujar katu 'y aja a'e pandu pandu ixo riki" aja ihē rehe har amō ta pandu. ²⁴Apo Kirisutu rehe har ihē apandu pandu axo. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē.) A'erehe Tupā rehe har katu a'eta pandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā rehe har.

Amō Jesu mondo ame'ē ta rehe asak aho

2 ¹Awa py tumeme (14) warahy 'ar aha oho rahā, Jerusarē ok ta pe ihē ajoywyr aho tī. Manambe namō ihē aho tī. Tit ke ihē araho tī. ²"Jerusarē ok ta pe eho" aja ihē pe Tupā mujekwa, a'erehe a'ep ihē aho. A'ep tamūi ta namō jō ihē apandu pandu. Tamūi ta riki Jesu kotyhar tama'e kapitā ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ihē apandu pandu. Ame'ē ke myja me'ē ihē apandu my. Ame'ē ke tamūi ta pe ihē amujekwa aho. A'erehe a'ep ihē aho. Yman Tupā pe ihē aparaky axo. Apo ihē aparaky we rī. Myrandu katu ihē apandu pandu ame'ē riki ihēma'e parakyha ke. Ame'ē ke jaxer, aja tamūi ta ukwa, aja ihē aputar ym. (Ame'ē rehe: "Katu" aja tamūi ta pandu, ame'ē ke ihē aputar katu.) A'erehe tamūi ta pe ihē amujekwa aho.

³Tit riki ihē namō ixo ame'ē ke a'e. Jundéu awa ym ame'ē ke a'e. Ngere awa ke a'e. "Mā peja ehe ihī ame'ē pirer ke jupā" aja pandu ym awa ipe. (Ipirer jupā rahā, jundéu awa kotyhar te ke a'e aja mujekwa katu. Aja rahā, i'ar koty te we Tupā usak katu ehe, aja ukwaha naī.) ⁴Pe, amō sawa'e ta ixo. A'eta pandu tipe: "Nde pirer ke ejupā" aja Tit pe. A'eta te'e pandu a'eta juehe har: "Jesu rehe jajurujar katu. Pehē mu ke jande" aja riki. Pe, jande namō a'eta jy'ar uwyr. Jande rehe a'eta usak te'e uwyr. Kuja. Jesu rehe jurujar katu, a'erehe ymanihar jundéu awa ta je'ēha rehe jahendu ym apo 'y. (A'erehe ipirer ke jajupā ym.) Ame'ē ke a'eta ukwa uwyr. "Ymanihar jundéu awa ta je'ēha rehe pehendu katu ta me'ē te'e tī" aja pandu tipe. Ame'ē ke a'eta manga tipe. ⁵A'eta pandu ame'ē ke rehe jahendu ym te 'y. Aja rahā, myrandu katu te ame'ē ke pehē pe japandu katu te we rī. (Ame'ē ke ymanihar jundéu awa je'ēha namō jamupara ym te.)

⁶A'ep kapitā ta ixo, Jerusarē ok ta pe. (Myja me'ē sawa'e ta my. "Kapitā ta" aja me'ē ihē apandu. Kapitā rahā, katu ihē pe. Kapitā ym rahā, katu ihē pe tī. Ipy'a rehe Tupā usak katu. Aja amō rehe har a'e riki ukwa katu.) Ame'ē kapitā ta amō we myrandu katu rehe har mujekwa ym ihē pe. "Katu myrandu katu nde erepandu ame'ē ke nde" aja ihē pe a'eta pandu. ⁷Kuja a'eta ukwa. Ihē riki jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke apandu pandu. Ame'ē parakyha ke ihē pe Tupā me'ē, ame'ēja saka. Aja kapitā ta ukwa. Petu aja tī. A'e riki jundéu awa ta pe myrandu katu ke a'e pandu pandu. Ame'ē parakyha ke Tupā me'ē ipe tī. ⁸Jundéu awa ta pe myrandu katu ke Petu pandu ixo rahā,

pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Petu aja ihē pe tī. Jundéu awa aja ym ame'e ta pe myrandu katu ke ihē apandu axo rahā, pyrātāha ke ihē pe Tupā muwyr tī. (A'erehe Jesu mondo ame'e ke ihē, aja amujekwa katu.)

⁹Tian riki Jesu kotyhar tama'e kapitā a'e. Petu aja tī. Juā aja tī. Jundéu awa aja ym ame'e ta pe jō myrandu katu ke ihē riki apandu aho. Ame'e parakyha ke Tupā me'e ihē pe. Aja Petu ta ukwa katu. A'erehe ihē po ke a'eta pyhyk pyhyk katu ihē ngi. Manambe po ke aja tī. (Aja rahā, a'eta aja ihē tī. Manambe namō tī. Tupā je'ēha pandu ame'e ta ke jande tī, aja ngā pe mujekwa. A'erehe Jesu mondo ame'e ke ihē tī, aja mujekwa katu.) Jande johu riki Tupā je'ēha pandu ame'e ta ke jande. Jande johu japandu jande jupe: “Petu ta jundéu awa ta pe Tupā je'ēha pandu pandu ta. Manambe namō Páu jundéu awa aja ym ame'e ta pe pandu pandu ta” aja jande johu japandu jande jupe. Aja riki katu jande pe. ¹⁰Kuja jō Petu ta putar katu. Jerusarē ok ta pe ma'e ke ima'e ym te ame'e ta ixo. Jesu kotyhar ta ke ame'e ta tī. Ame'e ta rehe Manambe namō ihē apyrara asak katu, aja Petu ta putar. (Aja rahā, ame'e ta pe ma'e ke jame'e katu ta, aja jamujekwa.) Aja me'e ihē ama'ema'e tar katu te hū ihē tī.

Petu pe ihē aje'e je'e hū

¹¹Antioki ok ta pe Petu uwyr rahā, hetaha ta ruwa koty ihē aje'e je'e hū ipe. Katu ym a'e ma'eha. (Amō jundéu awa aja ym ame'e ta jande mu. Ame'e ta ke Petu muka'u te'e. Katu ym aja.) A'erehe ihē aje'e je'e hū ipe. (Kuja a'e ma'eha.)

¹²Petu ixo, ame'e ok ta pe sawa'e ta ke Tian mondo. Jundéu awa ta ke mondo. Ame'e ta uhyk ym rahā we jundéu awa aja ym ame'e ta namō Petu ma'e ke u'u uī. Jurujar katu ame'e ta ke a'eta. Imu ta ke a'eta tī. Ame'e ta namō Petu u'u uī. Jundéu awa ke Petu. Pe, Tian mondo ame'e ta uhyk rahā, jundéu awa aja ym ame'e ta ke Petu hijar oho. A'eta namō ma'e ke u'u ym apo 'y. Uhyk ame'e ta ngi Petu kyje, jundéu awa ta ngi. Ame'e ta jundéu awa aja ym ame'e ta pির ke jupā aja a'eta putar. (Aja rahā, jundéu awa ta kotyhar ta te ke a'eta tī, aja mujekwa katu. Aja rahā, i'ar koty te we Tupā usak katu ngā rehe, aja ukwaha naī.) Ame'e ta ngi Petu kyje, a'erehe jundéu awa aja ym ame'e ta ke a'e hijar. U'u ym ma'e ke apo 'y. ¹³A'e aja amō ta tī. Kyje tī. Jesu kotyhar ta ke a'eta tī. Ipirer jupā ame'e ke putar ame'e ta ngi a'eta kyje tī. A'erehe jundéu awa aja ym ame'e ta namō u'u ym 'y. Mā! Jete! Manambe aja tī. Kyje a'e tī. ¹⁴Pesarahā! Myrandu katu ke ukwa katu rahā, jete har te ke ukwa katu. Aja Petu ta ixo ym. Ame'e ke ihē akwa rahā, hetaha ta ruwa koty Petu pe ihē apandu:

—Nde riki jundéu awa ke. Jundéu awa aja ym ame'e ta aja nde erexo ramō. A'eta namō upa katu te ma'e ke nde ere'u ereī. Jundéu awa ta aja ym. Upa ma'e ke u'u ym. Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'e ta pe: “Mā peja jundéu awa ta aja pexo katu” aja ym ebandu. Katu ym aja — aja Petu pe ihē aje'e je'e riki.

(Aja rahā, Petu aja Jesu mondo ame'e ke ihē, aja amujekwa katu. A'erehe Petu pe ihē aje'e je'e katu ihē.)

Kirisutu rehe jurujar katu ame'e ta ke Tupā muhā katu

¹⁵Jete! Jande māi pusu ngi jande ja'ar rahā, jundéu awa ta ke jande. Aja jaxo. Jundéu awa aja ym ame'e ta aja ym jaxo. Ame'e ta riki: “Ma'e ka'u te'eha

ma'ema'eha ta ke” aja jundéu awa ta ukwaha. Ame'e ta aja ym jaxo aja jakwa katu. ¹⁶ Jesu Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā pandu:

—Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe — aja jurujar katu ame'e pe Tupā pandu.

Aja jakwa katu. Moise je'ēha mujekwa ame'e ke amō ma'ema'e rahā, kuja: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu ym, aja jande jakwa katu. Anī. Kuja jakwa katu tī. Jesu Kirisutu rehe jande jajurujar katu. A'erehe Tupā pandu:

—Kirisutu rehe pejurujar katu. A'erehe pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe — aja jande pe Tupā pandu.

Jete! Moise je'ēha mujekwa aja amō ma'ema'e rahā: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu ym te ta. ¹⁷ Pesarahā! Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. A'erehe Moise je'ēha rehe jahendu ym apo 'y. Ame'e ke amō ta ukwa rahā, kuja pandu my: “Mā! Katu ym. Moise je'ēha rehe pehendu ym. A'erehe Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e we rī. Jundéu awa aja ym ame'e ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e we rī” aja pandu naī. Aja rahā, Kirisutu pandu: “Mā peja peka'u te'eha ke pema'e” aja saka my? Anī te riki. Aja Kirisutu pandu ym te. ¹⁸ “Moise je'ēha rehe ehendu ym” aja ihē apandu kwe. Pe, apo: “Ame'e rehe ehendu katu” aja ihē apandu rahā, ihē je'ēha mutambyk ym. Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e, aja ihē. Katu ym aja. A'erehe: “Moise je'ēha rehe ehendu katu” aja apandu ym te. ¹⁹ A'erehe Moise je'ēha rehe ihē ahendu ym te. Ihē amanō ame'ēja saka ihē axo. Aja rahā, ahendu ym te ehe. A'erehe apo Tupāma'e parakyha ke ihē ama'ema'e katu. Myra ngā mupia ame'e ke rehe Kirisutu manō rahā, inamō ihē ke ngā jukwa, ame'ēja saka riki. Ihē amanō, ame'ēja saka. ²⁰ Aja rahā, apo se ihē axo rahā, ihē aputar ame'e ke ihē ama'ema'e ym. (Kirisutu putar ame'e ke ihē ama'ema'e.) Kirisutu riki ihē py'a rehe ixo, a'erehe Kirisutu rehe ihē ahendu katu. A'erehe se ihē axo rahā, Tupā ra'yr rehe ihē tapijar te'e we ihē ajurujar katu axo. Ihē rehe a'e ipy'a katu. A'erehe ihē ma'e aka'u te'eha ama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'e manō rahā, muhepy. ²¹ Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja ipe. “Aja ym” aja ihē apandu ym te. Pesarahā! Moise je'ēha rehe amō hendu katu rahā: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu ta tipe rahā, myra ngā mupia ame'e ke rehe Kirisutu te'e manō, ame'ēja saka. Jaxer tī, ame'ēja saka tī.

Moise je'ēha rehe pehendu ym ta me'e te'e

3 ¹ Ngara ywy pe har ta! Mā! Pehē riki peka'u te'e pehē! Pehē ke amō muka'u te'e riki. Katu ym aja. Myra ngā mupia ame'e ke rehe Jesu Kirisutu manō. Ame'e ke pehē pe jamujekwa katu te riki. Pehē ruwa koty jamujekwa katu te pehē pe. ² Pehē pe ihē apandu ta. Moise je'ēha rehe pehendu katu rahā, pehē py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr my? Anī. Aja ym. Kuja riki. Myrandu katu ke pehendu rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu. Arahā riki I'ā ke Tupā muwyr pehē py'a rehe. ³ Mā! Peka'u te'e pexo rahā, katu ym. Yman Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, I'ā ke pehē py'a rehe Tupā muwyr. Ame'e pyrātāha

namō pexo kwe rī. Anī. Apo pehēma'e pyrātāha namō jō pexo katu ta, aja pekwa. Katu ym aja. ⁴Mā! Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, pehē ke amō ta mupyrara riki. Ame'e ke mupitu te'e pehē ke my? Anī. Pehē py'a ke mātā riki. ⁵Pehē py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr rahā, pehē pyter pe pyrātāha namō marā ka ym amō ma'e'ha, ame'e ke a'e ma'ema'e katu. Moise je'ēha rehe pehendū katu, a'erehe aja me'e katu ame'e ke a'e ma'ema'e katu my? Anī. Aja ym. Kuja riki. Myrandu katu rehe pehendū rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu. A'erehe ma'e katu ame'e ke Tupā ma'ema'e katu.

Tupā pandu ame'e ke rehe Amarā jurujar katu

⁶Amarā rehe har pekwa pekwa pexo. Ehe har Tupā paper rehe panduha ihī. Kuja. Tupā pandu ame'e ke rehe Amarā jurujar katu. A'erehe ehe har Tupā pandu:

—A'e riki katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'e'ha nixói te ipe — aja Amarā rehe har pandu.

⁷A'erehe Tupā rehe jurujar katu ame'e ta riki Amarā rainō te, ame'ēja saka. Aja mā peja pekwa katu pexo. ⁸Yman Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Ma'e ke uhyk ym rī, ame'e ke a'e mujekwa katu. Kuja. Tupā rehe jundéu awa aja ym ame'e ta jurujar katu ta, a'erehe Tupā pandu ta:

—Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'e'ha nixói te pehē pe — aja jundéu awa aja ym ame'e ta rehe har Tupā pandu ta.

Ame'e ke uhyk ym rī. Pe, Tupā je'ēha rehe amō mujekwa. A'erehe myrandu katu ke Amarā pe Tupā pandu, ame'e ke amō mupinim. Kuja Tupā pandu Amarā pe:

—Ihē apandu ame'e ke rehe nde erejurujar katu. A'erehe upa kome'e ywy keruhū pe har ta rehe ihē asak katu ta — aja Amarā pe Tupā pandu.

(“Upa kome'e ywy keruhū pe har ta” aja pandu rahā, jundéu awa aja ym ame'e ta tī. Jundéu awa ta aja tī. Upa katu te riki, aja mujekwa katu.) ⁹Tupā pandu ame'e ke rehe Amarā jurujar katu. A'erehe upa ma'e ke Tupā me'e me'e katu ipe. Amarā aja amō ta tī. Upa Tupā rehe jurujar katu ame'e ta rehe Tupā usak katu ta tī. Amarā aja a'eta rehe Tupā usak katu ta tī.

Jandema'e pyrātāha namō jaxo rahā, japyrara jaxo

¹⁰ Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī:

“Upa katu te Moise mupinim ame'e ke rehe aja te'eha amō hendu ym rahā, mā peja a'e ke Tupā mupyrara” aja panduha ihī.

A'erehe Moise je'ēha rehe amō ta hendu katu. Aja a'eta ixo. (Marā ka ym upa katu te hendu katuha ehe.) Aja rahā Tupā mupyrara ta ame'e ta ke a'eta. ¹¹Moise je'ēha rehe amō hendu katu rahā, marā ka ym Tupā panduha ehe har: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'e'ha nixói te nde pe” aja. Aja Tupā je'ēha rehe panduha mujekwa katu jande pe. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī:

“Tupā rehe amō jurujar katu, a'erehe Tupā pandu ehe har: ‘A'e riki katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'e'ha nixói te ipe’ aja ehe har Tupā pandu. Aja rahā, ame'e riki uhā te hū ta.”

¹²Tupā koty katu aja pexo ta tipe, a'erehe Moise je'ēha rehe pehendū katu. Aja rahā, Tupā rehe pejurujar ym ta me'e te'e. Moise je'ēha mujekwa, aja pema'ema'e ta me'e te'e jō. Aja rahā, kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī:

“Moise je’ēha mujekwa, aja me’ē upa katu te amō ma’ema’e rahā, a’e ixo katu te hū ta” aja panduha ihī. (Anī. Upa katu te ma’ema’e ame’ē ta nixōi te.)

¹³Pesarahā! Upa katu te Moise je’ēha rehe amō hendu ym rahā, a’e ke Tupā mupyrara ta. Ame’ē ngi jande ke Kirisutu muhem, ame’ēja saka. A’e manō rahā, upa katu te mupyraraha rehe muhepy. Jande ke Tupā mupyrara ta tipe rahā, Kirisutu ke a’e mupyrara. A’erehe Tupā mupyraraha ngi jande ke Kirisutu muhem, ame’ēja saka. Kuja Tupā je’ēha rehe panduha ihī tī:

“Tupā mupyrara ame’ē ke myra rehe emuxiko e’am” aja panduha ihī.

¹⁴Kirisutu ke Tupā mupyrara. Aja rahā, jundéu awa aja ym ame’ē ta rehe Tupā usak katu. Amarā pe Tupā pandu katu. “Ihē rehe nde erejuruja katu, a’erehe upa kome’ē ywy keruhū pe har ta rehe ihē asak katu ta” aja Amarā pe. Aja jundéu awa aja ym ame’ē ta rehe Tupā usak katu tī. Jesu Kirisutu rehe a’eta jurujar katu, a’erehe a’eta rehe Tupā usak katu tī. Aja jande tī. Jesu Kirisutu rehe jajuruja katu, a’erehe jande py’a rehe I’ā ke Tupā muwyr. Tupā manga katu, aja a’e muwyr.

Tupā manga katu ame’ē rehe har

¹⁵Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandu ta. Apo amō ta ma’ema’e ixo, ame’ē rehe har ihē amujekwa ta pehē pe. Kuja. Ma’e ke rehe mokōi sawa’e ta manga katu a’eta jupe. Pe, ame’ē je’ēha ke paper rehe mupinim katu rahā, marā ka ym ame’ē je’ēha ke amō mukanīha. Amō we ma’e ke mupinim ym te ehe tī. Muruwak ym te je’ēha ke tī. Juja katu te ixo.

¹⁶Aja Tupā manga katu ame’ē ke tī. Muruwak ym te je’ēha ke tī. Amarā pe ma’e ke Tupā manga katu. Hainō pe aja tī. Pesarahā! “Hainō ta pe” aja ym pandu. “Hainō ta” aja pandu rahā, heta ame’ē ta riki. Anī. Kuja pandu: “Ne rainō pe.” Aja rahā, petēihar jō aja jakwa katu. Ame’ē: “Ne rainō” aja pandu rahā: “Kirisutu ke a’e.”

¹⁷Kuja ihē apandu. Tupā manga katu ame’ē ke a’e mupinim, ame’ēja saka. Pe, manga katu ame’ē ke a’e ma’ema’e katu ta. (Aja rahā, muruwak ym te je’ēha ke.) Ame’ē Amarā pe manga katuha raikwer koty Moise je’ēha uhyk. Kuja, kwa turu sē tu i tiri ta (430) warahy ‘ar aha oho rahā, Moise je’ēha uhyk. Ame’ē ke Amarā pe manga katu ame’ē ke marā ka ym mukanīha. Tupā manga katu ame’ē ke marā ka ym mukanīha. ¹⁸Moise je’ēha rehe hendu katu ame’ē pe uhāha Tupā me’ē rahā, Amarā pe Tupā manga katu, ame’ē ke mukanim ta tipe riki. Aja ym riki. Mukanim ym te. Kuja riki. Uhāha ke Amarā pe Tupā me’ē ta, aja a’e manga katu. Tupā manga katu a’erehe me’ē ipe. Muruwak ym te je’ēha ke.

Ma’e riki ma’e ka’u te’eha ke, ame’ē ke Moise je’ēha mujekwa

¹⁹(Amarā pe manga katu, ame’ē ke mukanim ym.) Aja rahā, ma’erehe Moise je’ēha uhyk my? Kuja riki. Ma’e riki ma’e ka’u te’eha ma’ema’eha ke my? Ame’ē ke Moise je’ēha mujekwa. A’erehe ame’ē uhyk. Amarā rainō uhyk ym rahā we, Moise je’ēha rehe amō hendu katu ta me’ē te’e. Amarā rainō uhyk rahā, Moise je’ēha upa. Amarā rainō riki Kirisutu. A’erehe Kirisutu uhyk rahā, Moise je’ēha upa. A’e pe ma’e ke Tupā pandu katu. Je’ēha ke jundéu awa ta pe Tupā muwyr rahā, Tupā je’ēha rahoha ta riki muwyr. Pe, amō riki mupinim. Moise

riki mupinim, a'erehe: "Moise je'ëha" aja japandu. ²⁰ Amarā pe pandu rahā, anī. Ma'e katu ame'ë ke Tupā pandu ipe rahā, a'e jō riki pandu ipe. Je'ëha rahoha ta ke muwyr ym. Amō sawa'e ke muwyr ym tī. Tupā jō je'ëha muwyr ipe, Amarā pe.

Jesu Kirisutu rehe jurujar katu ame'ë ta jō Tupā muhā katu

²¹ Amarā pe Tupā manga katu ame'ë ke Moise je'ëha mukanim my? Anī. Aja ym te riki. Moise je'ëha ke Tupā muwyr. Ame'ë rehe hendu katu ame'ë pe: "Nde ke ihē amuhā katu ta" aja Tupā pandu ta tipe rahā, Moise je'ëha rehe upa katu te hendu katu ta me'ë te'e. Ame'ë ta pe Tupā pandu ta tipe: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. ²² Aja ym riki. Kuja Tupā je'ëha rehe panduha ihī. "Upa kome'ë ywy keruhū pe har ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e riki. Marā ka ym hijariha ingi." Aja rahā, kuja jō katu. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu, ame'ë ta pe uhāha ke Tupā me'ë katu. "Jurujar katu ame'ë ta pe uhāha ke ihē ame'ë ta" aja Tupā manga katu. Ame'ë ke Tupā me'ë katu ngā pe.

²³ Kirisutu rehe jajurujar ym rahā we, Moise je'ëha rehe jahendu katu. (Aja rahā: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja Tupā pandu, aja jakwaha naī.) Amō kotyhar jakwa ym. A'erehe jande ke kynda, ame'ëja saka. "Kirisutu rehe pejurujar katu" aja jande pe Tupā mujekwa ym rahā we, Moise je'ëha rehe jahendu katu jaxo. ²⁴ (Arahā ta'yn ta aja saka jande.) A'erehe Moise je'ëha riki jande ke mutiha ame'ë ke, ame'ëja saka. Ame'ë riki Kirisutu uwyr ym rahā we, jande mu'eha aja saka tī. "Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke" ame'ë ke mu'e. (Aja rahā: "Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym" aja mu'e tī.) Pe, Kirisutu uwyr rahā, jande jajurujar katu ehe. (A'erehe jaka'u te'eha jama'ema'eha ke a'e mukanim.) Aja rahā, Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja pandu. ²⁵ Apo Kirisutu rehe jajurujar katu 'y. Ame'ë angaha ke rehe uhyk katu te apo 'y. A'erehe jande mu'eha aja jande ke mutiha ym ta rī. A'erehe Moise je'ëha rehe jahendu ym ta me'ë te'e apo 'y.

Kirisutu kotyhar ta petēihar aja ixo

²⁶ Jesu Kirisutu rehe pehē johu pejurujar katu, a'erehe Tupā ra'yr ta ke pehē. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe Tupā ra'yr ta pehē tī. ²⁷ Y pe pehē ke amō mujahuk rahā, Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē aja pemujekwa ngā pe. Aja rahā, Kirisutu aja pehē tī. Kirisutu katu te aja pehē tī. ²⁸ A'erehe amō ta amō koty koty ym Tupā pe. Kome'ë ywy keruhū pe har ta upa juja katu te ipe. Amō jundéu awa ta ke. Amō jundéu awa aja ym ame'ë ta ke, aja ym ipe. Upa juja katu te ipe. Amō paraky te'e ame'ë ke a'e. Amō awa jar ame'ë ke a'e, aja ym ipe tī. Upa juja katu te ipe. Amō sawa'e ke, amō kūjā ke, aja ym ipe. Upa juja katu te ipe. Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe upa juja katu te ipe. A'erehe upa pehē riki petēihar aja pexo. ²⁹ Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe Amarā rainō ta ke pehē, aja pexo. Aja rahā, yman ma'e ke Tupā manga katu ame'ë ke pehē pe a'e me'ë ta apo 'y. Pehē ruhāha ke a'e me'ë ta.

Moise je'ëha ke Tupā mukanim

4 ¹ Amō we ihē apandu ta. Ipáima'e ke ta'yr pyhyk ta. Sawa'e rahā, pyhyk ta. Sawa'e ym rahā we, miasu aja a'e ixo. Upa ipáima'e ima'e ke tipe.

²Ta'yr sawa'e ym rahā we, amō sawa'e ta usak katu ehe. Mutiha ame'e ta ke a'eta. Ta'yrma'e ke rehe sawa'e ta usak usak katu. Ta'yr namō a'eta ma'ema'e katu. Sawa'e ta pe ipái pandu: "Ihē ra'yr sawa'e rahā, ihēma'e ke pehē peme'e katu ipe" aja. Ame'e angaha rehe uhyk ym rahā we, sawa'e ta riki ta'yrma'e ke rehe usak usak katu ixo.

³Aja jande tī. Yman sawa'e ym jande tī. Aja rahā Tupā rehe har jakwa ym rī. Arahā Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta mu'e, ame'e ke jande jama'ema'e jaxo. Miasu aja jande tī. ⁴Pe, Tupā putar, ame'e angaha ke rehe uhyk katu rahā, Ta'yr ke Tupā muwyr 'y. Sehar kūjā pusu ngi a'e u'ar. Moise je'ēha rehe a'e hendu katu, aja a'e ixo. ⁵Aja rahā, amō Moise je'ēha rehe hendu katu ame'e ta ke a'e muhem, ame'ēja saka. Moise je'ēha hendu katuha ngi muhem. Aja rahā, jande ke ta'yr ta aja Tupā muruwak. (Sawa'e ta aja jande jaxo apo 'y. A'erehe Moise je'ēha rehe jahendu ym ta me'e te'e apo 'y.)

⁶Jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Aja rahā, ta'yr ta ke jande, aja jande pe a'e mujekwa. Pe, jande py'a rehe ihī rahā, I'ā pandu: "Papa! Jande pái keruhū!" aja. ⁷A'erehe miasu ta ym pexo apo 'y. Ta'yr ta ke pehē. Aja rahā, ta'yr ta pe upa ima'e ke Tupā me'e me'e katu, aja pehē pe a'e me'e me'e katu ta tī.

Ngara ywy pe har ta! Pehē rehe ihē ajumupyai

⁸Yman Tupā rehe har pekwa ym te pexo. A'erehe ma'e ke tupā ta aja pekwha pehē jupe naī. Ame'e ke rehe pehē py'a pemoī moī katu. Anī. Ame'e ke Tupā te ym. ⁹Apo anī. Tupā te rehe har pekwa katu 'y. Anī. Kuja ihē apandu ta my. Pehē rehe har Tupā riki ukwa katu. Apo ma'erehe jundéu awa ramūi ta mu'e ame'e ke rehe pejywy my? Katu ym aja. Ame'e ta mu'e ame'e ke jaxer riki. Awa ke ame'e mu'e ame'e ke muhā ym riki. Ame'e ta mu'e ame'e ke pema'ema'e tar katu my tī? Anī. Katu ym aja.

¹⁰Kuja hamūi ta mu'eha rehe pekwa pekwa pexo. Amō weraha rehe har pekwa pekwa pexo. Ame'e weraha riki katu te ame'e ke aja pekwa pekwa pexo naī. Ma'e jahy rehe har aja tī. Katu te ame'e ke aja pekwa pekwa pexo naī tī. Amō aman ndy'ar rehe har aja tī. Amō warahy 'ar rehe har aja tī. I'ar koty te we katu te ame'e ke aja pekwa pekwa pexo naī tī. Aja pekwa rahā, Tupā ke pemuhury, aja pekwa pehē jupe naī. Katu ym aja. ¹¹Amō koty pemuruwak ta, aja pehē rehe ihē ajumupyai axo. Pehē ke ihē amu'e mu'e hū. (Jetehar te ke ihē amu'e pehē pe.) Ame'e ke pemukanim nahā my. Aja rahā, pehē ke ihē amu'e ym te, ame'ēja saka. Upa kanim, ame'ēja saka. Katu ym aja.

¹²Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandu katu. Mā peja ihē aja pexo tī. (Ihē aja Moise je'ēha rehe pehendu ym ta me'e te'e tī.) Pesarahā! Yman Moise je'ēha rehe pehendu ym te. Amō awa ta ke pehē. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke pehē, a'erehe Moise je'ēha rehe pehendu ym te arahā. A'erehe pehē aja ihē axo apo tī. Moise je'ēha rehe ahendu ym aja axo apo tī. Arahā ihē rehe pehē rury katu pexo. (Apo ihē rehe pehē rury my?)

¹³Pehē rehe ihē ahyk py rahā, ihē ahy axo. A'erehe pehē namō ihē apyta. Arahā, myrandu katu ke pehē pe ihē apandu pandu. Ame'e rehe pekwa pekwa pexo. ¹⁴Ihē ahy axo, a'erehe ihē ke Tupā mupyrara aja pekwha naī. A'erehe ihē ngi pekye riki. Anī. "Páu jaxer. Japutar ym" aja ym pepandu. Tupā je'ēha rahoha po aja ihē po ke pepyhyk pyhyk katu ihē ngi tī. Aja: "Páu

katu” aja pekwa. Jesu Kirisutu po aja ihē po ke pepyhyk pyhyk katu ihē ngi tī. Aja: “Páu katu” aja pekwa. Ihē rehe pehē rury katu. ¹⁵ Pehē rury katu te pexo kwe! Arahā pehē reha ke pejo’ok ta tipe. Pe, ame’ē ke ihē pe peme’ē ta tipe. (Aja rahā, pehēma’e katu te hū ame’ē ke ihē pe peme’ē ta tipe.) Mā! Apo amō koty pemuruwak riki. ¹⁶ Jete har te ke pehē pe ihē apandu pandu. Moise je’ēha rehe pehendu ym ta me’ē te’e. Ame’ē jete har te ke apandu pehē pe. A’erehe ihē riki pehē ruwajan aja amō ta ukwa my? Anī. Aja ym ihē.

¹⁷ Ixotyhar ta aja pehē ke amō ta muruwak tar katu. Muka’u te’e ame’ē ta ke a’eta. Anī. A’eta ma’ema’e ame’ē ke katu ym pehē pe. Jete har te ihē amu’e, ame’ē ngi pehē ke a’eta muhem aja jō a’eta putar. Aja rahā, ame’ē ta aja pejumu’e ta tī, aja a’eta putar. Katu ym aja. ¹⁸ Pehē rehe a’eta hury katu rahā, katu riki. Pe, jete har te ke ame’ē ta mu’e tar katu rahā, katu tiki tī. Pe, ame’ē ta rehe pehē rury katu rahā, katu tiki tī. Aja te’e ihē rehe tī. Pehē namō ihē axo rahā, ihē rehe pehē rury katu rahā, katu tiki tī. Pehē namō ihē axo ym rahā, ihē rehe pehē rury katu rahā, katu tiki tī.

¹⁹ Ihē ra’yr ta aja pehē! Pehē rehe ihē apy’a katu ame’ē ta ke pehē! Imembyr imāi ngi u’ar rahā, ahy ipe. Ame’ēja saka ihē pe tī. Kirisutu ukwa katu aja pekwa ym rahā we, pehē rehe ihē ajumupyai. Ahy ihē pe, ame’ēja saka ihē axo, a’erehe pehē rehe ihē ajumupyai. ²⁰ Mā! Apo pehē namō ihē axo tar katu. Aja rahā amō koty ihē je’ēha ihē amuruwak ta tipe. Apo pehē pe hātā panduha ihē amupinim aī. Pehē namō ihē axo rahā, wewe katu ihē apandu ta tipe. (Kirisutu ukwa katuha ngi amō koty pehē py’a pemuruwak my.) Ame’ē rehe ajumupyai tī.

Paraky te’e ame’ē rehe har. Anga rehe har tī. Sar rehe har tī.

²¹ Mā! Moise je’ēha rehe hendu tar katu me’ē ta! Pesarahā! Pehē pe ihē apandu. Moise je’ēha rehe pehendu tar katu rahā, ame’ē riki mujekwa ta pehē juehe har. “Katu ym pehē” aja mujekwa ta. ²² Kuja panduha ihī:

“Mokōi ta’yr ta Amarā pe. Petei riki kūjā paraky te’e ame’ē membyr ke.

Kūjā paraky te’e ame’ē rer: ‘Anga.’ Amō ta’yr riki hakehar te membyr ke. Hakehar te rer: ‘Sar.’ ”

²³ Kūjā paraky te’e ame’ē ke pe Amarā ta’yr. Hakehar te pe ta’yr tī. Tupā riki manga katu: “Nde rakehar imembyr ta” aja Tupā manga katu Amarā pe. A’erehe hakehar pe Amarā ta’yr. ²⁴⁻²⁵ Ame’ē mokōi kūjā ta kuja mujekwa ngā pe. Mokōi kūjā ta riki mokōi je’ēha, ame’ēja saka. Petei je’ēha ywy’a keruhū ngi uwyr. Ywy’a keruhū rer Sinái. A’ep Moise pe je’ēha ke Tupā muwyr. “Angama’e ywy’a keruhū” aja ngā pandu. Ame’ē ke Ara ywy pe ihī. Pe, paraky te’e ame’ē ta aja ixo. Ame’ē ta riki Anga membyr ta aja saka. Moise je’ēha rehe hendu katu, a’erehe paraky te’e me’ē aja saka. Amō we tī. Se Jerusarē ok ta ihī. Ame’ē riki Anga aja saka tī. Pe, ame’ē ok ta pe har ta paraky te’e ame’ē ta aja saka tī. Moise je’ēha rehe hendu katu, a’erehe aja tī. Paraky te’e ame’ē ta aja saka tī.

²⁶ Pe, amō Jerusarē ok ta ihī. Ywa pe har ke ame’ē. Ame’ē pe har ta paraky te’e aja ym te ixo. A’erehe ame’ē ok ta riki jande māi te aja saka. Sar aja saka. Kirisutu rehe jurujar katu ame’ē ta ame’ē ok ta pe har ta aja saka. Sar membyr aja saka. Paraky te’e aja ym te. ²⁷ Kuja Tupā je’ēha rehe panduha ihī:

“Kūjā imembyr ym te ame’ē ke mā peja nde rury katu te exo.

Imembyr u'ar rahā, ahy ipe. Aja ukwa ym ame'e ke mā peja nde rury katuha namō nde ejixi'u exo. Mā peja nde rury katuha namō epukái exo.

Ixawa'e namō ixo, ame'e 'ar koty te we ixawa'e hijar ame'e imembyr ta. A'erehe mā peja nde rury katuha namō epukái exo" aja Isai mupinim.

(Aja rahā, ywa pe har Jerusarē ok ta pe heta te hū Tupā kotyhar ta ixo ta. Ywy pe har Jerusarē ok ta 'ar koty te we heta te hū ixo ta, aja mujekwa katu.)

²⁸ Ngara ywy pe har ta! Ihē mu ta! Pesarahā! Isak u'ariha rehe har Tupā manga katu. A'e je'ēha rupi a'e u'ar. Isak aja pehē tī. Tupā manga katu, a'erehe ta'yr ta ke pehē tī. A'e je'ēha rupi aja saka. ²⁹ Yman kūjā pe Amarā ta'yr. Anga membyr ke. Ame'e riki imu ke mupyrara ixo. Isak ke mupyrara. Isak ke Tupā'a muhem, ame'ēja saka. A'e ke Anga membyr mupyrara ixo. Aja apo tī. Kirisutu rehe jurujar katu ame'e ta ke Moise je'ēha rehe hendu katu ame'e ta mupyrara ixo tī. Isak ke Anga membyr mupyrara, ame'ēja saka. ³⁰ Pe, kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī:

"Hakehar te membyr riki ipáima'e ke pyhyk ta. A'e ke aja kūjā paraky te'e ame'e membyr pyhyk ym ta tī.

A'erehe imembyr namō kūjā paraky te'e ame'e ke emujan emondo" aja panduha ihī.

³¹ A'erehe pehē pekwa katu pexo apo. Ihē mu ta! Pesarahā! Jande riki kūjā paraky te'e ame'e membyr ta aja ym te jaxo. (Aja rahā Moise je'ēha rehe jahendu ym ame'e ta ke jande.) Jande riki hakehar te membyr ta aja jaxo. (Aja rahā, Kirisutu rehe jajurujar katu ame'e ta ke jande.)

Moise je'ēha rehe hendu katu ha ngi jande ke Kirisutu muhem

5 ¹ Jande riki Kirisutu muhem ame'e ta ke jande! Moise je'ēha rehe amō hendu katu, ame'e ke ngi jande ke Kirisutu muhem. A'erehe aja pexo katu! Pejywy ym ehe. Moise je'ēha rehe pehendu ym we tī. Mu'eharan ta mu'e ame'e ke rehe pehendu ym tī.

² Ihē Páu. Pesarahā! Pehē pe ihē apandu katu. Pehē pিরer ke amō jupā rahā, jundéu awa ta kotyhar ta te ke pehē, a'erehe pehē rehe Tupā usak katu aja pekwaha naī. Aja rahā, Kirisutu jō riki pehē ke muhā ym ta, aja pekwaha naī. Katu ym aja. A'e jō a'ewan ym aja pekwaha naī tī. Katu ym aja. ³ Ihē apandu we rī. Amō ipirer ke jupā, ame'e ke amō putar. Apandu katu ipe tī. Ipirer ke jupā rahā, upa katu te Moise je'ēha rehe a'e hendu katu ta me'e te'e. ⁴ Pehē ngi har amō ta Moise je'ēha rehe hendu katu. Aja rahā: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja Tupā pandu ta, aja ame'e ta ukwaha naī. Aja rahā, Kirisutu ke a'eta hijar oho, ame'ēja saka. A'eta rehe Tupā ipy'a katu, ame'e ke putar ym, aja pandu. ⁵ Jande riki amō kotyhar. "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja Tupā pandu ta jande pe. Ame'e angaha rehe jaharō katu jaxo. Jande jajurujar katu ehe tī, a'erehe jande pe pyrātāha ke Tupā'a muwyr. Ame'e namō jaharō katu jaxo. ⁶ Kirisutu namō jande juehe katu jande jaxo rahā, amō ipirer jupā ame'e ke rehe har Kirisutu ukwa ym. Ipirer ke amō jupā rahā, ame'e rehe a'e usak ym. Ipirer ke amō jupā ym rahā, ame'e rehe a'e usak ym tī. Juja katu te ipe. Kuja jō katu. Kirisutu rehe amō jurujar katu. A'erehe amō ta rehe amō ipy'a katu.

⁷⁻⁸ Jete har re he pehend u katu pexo kwe! Katu tiki arahā. Mā! Awa ame'e ke pehē ngi mukanim my? Katu ym aja! Myja jete har te ngi pehē py'a ke amō koty muruwak my? Tupā riki aja ym. A'e riki pehē pe pandu ame'e ke a'e: "Kirisutu re he pejurujar katu. Aja rahā, pehē ke ihē amuhā katu ta" aja Tupā pandu. ⁹ Kuja amō panduha ihī:

"Mbeju ke mupururuk rahā, ta'yr te mi mupururukiha ke amō moī katu" aja.

(Ame'ēja ta'yr mi te'eha re he pejurujar katu rahā, pehē johu peka'u te'e ta. Katu ym aja.) ¹⁰ Jandema'e sawa'e te namō jande juehe katu jande jaxo. A'erehe amō koty mu'e ame'e ke re he pehend u ym ta, aja ihē akwa katu. A'erehe pehē re he ihē ajurujar katu. Pe, pehē ke muka'u te'e ame'e ta ke Tupā mupyrara ta. Awa muka'u te'e my? Akwa ym ihē. A'e ke Tupā mupyrara ta, ame'e ke jō akwa katu.

¹¹ Ngara ywy pe har ta! Ihē mu aja pehē! Ihē juehe har apandu ta apo 'y. "Pehē pির ke pejupā ta me'e te'e" aja ihē apandu rahā, ma'erehe: "Páu katu ym" aja ihē re he har jundēu awa ta pandu my? (Anī. "Pehē pির pejupā" aja apandu ym te riki.) Aja me'e ihē apandu rahā, Kirisutu re he har ihē apandu rahā, amuparahy ym ta jundēu awa ta ke. "Myra ngā mupia ame'e ke re he Kirisutu manō. Aja ngā ke Tupā muhā katu" ame'e panduha muparahy ym ta amō ta ke. Pesarahā! "Pehē pির ke pejupā ta me'e te'e" aja ihē apandu ym te riki a'erehe: "Páu katu ym" aja ihē re he har amō ta pandu naī. ¹² Pehē ke muka'u te'e ame'e ta upa kanim oho rahā, katu tiki. Aja ihē aputar. (Ipirer ke ta'yr mi jupā.) Mā! Wetep mondok rahā, katu tiki. (Aja rahā, pehē ke upa muka'u te'e ame'e ta hijar ta oho.)

Pehē mu ta re he pepy'a katu

¹³ Ihē mu ta! Pehē re he har ihē apandu ta apo 'y. "Ihē kotyhar ta aja pemuruwak" aja Tupā pandu pehē pe. A'erehe ixotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē koty mu'eharan ta ixo. Ame'e ta putar ame'e ke pema'ema'e ym apo 'y. A'erehe: "Upa katu te ma'e ke japutar ame'e ke jama'ema'e katu" aja mā peja ym pekwa pekwa pexo. Aja pexo kwe. Anī. Kuja katu tiki. Amō ta re he pehē pepy'a katu, a'erehe ame'e ta re he ma'e katu ame'e ke pema'ema'e katu. ¹⁴ Upa katu te Moise je'ēha riki kuja petēihar aja je'ēha riki. Kuja:

"Nde juehe nde erepy'a katu, aja amō ta re he nde erepy'a katu tī" aja je'ēha ihī. (Aja jama'e rahā, upa katu te Moise je'ēha re he jahendu katu, ame'ēja saka.)

¹⁵ Pesarahā! Amō ta re he pepy'a ym pexo rahā, so'o jarō aja peparahy pehē juehe pexo. Aja rahā, upa pehē juehe pejumumba ta aja saka. Aja rahā, pehē juehe katuha ke pehijar ta. Pehē juehe pejumahy pehē pexo rahā, aja tī. Pehē juehe katuha ke pehijar ta tī. Katu ym aja.

Ma'e ke Tupā'a putar ame'e ke pema'ema'e katu

¹⁶ Kuja pehē pe ihē apandu katu: "Pehē py'a pe ma'e ke Tupā'a mujekwa aja mā peja pema'ema'e katu." Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tar ym pexo. ¹⁷ Jande atu jama'ema'e tar katu ame'e ke Tupā'a ma'ema'e tar ym. Pe, Tupā'a ma'ema'e tar katu ame'e ke jande atu jama'ema'e tar ym tī. Aja rahā, Tupā'a namō jande ruwajan ta aja jaxo, a'erehe a'e putar ame'e ke

jama'ema'e ym. (A'erehe Tupā'ā putar ame'ē ke jama'ema'e ta me'ē te'e.) ¹⁸ Pehē py'a rehe ma'e ke Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke pema'ema'e rahā, Moise je'ēha rehe pehendū ym ta me'ē te'e.

¹⁹ Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e tar katu, ame'ē ke jakwa katu. Kuja riki. Amō kūjā rehe ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Ka'u te'e hū tī. Aja amō usak rahā, huxī hū. Ame'ē ke ma'ema'e tī. ²⁰ Ma'e'ā riki tupā aja amō ukwaha jupe naī. Ame'ē ke rehe ipy'a ke amō moī moī katu. Katu ym aja. Pajema'e ukwaha ke ma'ema'e tī. Katu ym tī. Ehe katu ame'ē ke te'e huwajan wan uwak oho. Pe, jumai mai tī. Amō rehe jyty'ym tī. Parahy oho tī. “Apo ihē py kŷ” ame'ē ke jō putar katu tī. Katu ym aja. Amō koty koty jy'ar oho tī. Amō koty koty ukwaha oho tī. ²¹ Ma'e ke amō pyhyk rahā, amō parahy ehe. Katu ym aja. Kawī ngi ka'u ka'u tī. Amō ta 'ar koty te we kawī ke u'u tar katu tī. Upa aja me'ē ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'ema'e tī. Katu ym aja. Yman pehē pe ihē pandu. Aja apo ihē apandū pehē pe tī. Upa aja me'ē ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, Tupā ixo ame'ē pe oho ym te ta awa. (A'erehe upa ame'ē ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym.)

²² Pesarahā! Kuja pexo. Amō py'a pe ma'e ke Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke amō ma'ema'e. Kuja. Amō ta rehe amō ipy'a katu. Tupā rehe hury katu tī. Amō ta namō juehe katu a'e ixo tī. Ipy'ahu ixo tī. Amō rehe parahy ym tī. Amō ta rehe kyty'ŷ ym tī. Ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e tī. Ma'e manga katu ame'ē ke ma'ema'e katu tī. ²³ “Ihē riki sawa'e te” aja juehe har ukwa ym te awa. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e tar katu rahā, ame'ē ngi putu'u. Upa aja ma'ema'e rahā: “Nde katu ym” aja je'ēha nixói ta ipe. ²⁴ Jesu Kirisutu kotyhar ta riki ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar katu ame'ē ke hijar tī. Aja ma'ema'e tar katu ame'ē ke jukwa, ame'ēja saka. (Aja rahā, jama'ema'e tar ym.) ²⁵ Jande ruhāha ke jande pe Tupā'ā me'ē. Aja rahā, japandū ipe: “Nde eremujekwa ame'ē ke jama'ema'e katu ta” aja. ²⁶ “Ihē riki sawa'e te” aja ym jaxo ta me'ē te'e. Mā peja jande juehe jajumuparahy ym. Mā peja jande juehe jajyty'ym.

Pesak katu pehē juehe

6 ¹ Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandū katu. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, amō ta usak ehe. Aja rahā, pehē ngi har amō ta pandu oho ipe. Pe, mukatu. “Mā peja ym” aja ipe. Kuja ame'ē ta pandu oho. Tupā'ā rehe hendū katu ixo, ame'ē ta jō pandu oho ipe. Wewe katu pandu ipe. Pehē atu pesak katu pehē juehe tī. (Aja rahā, ame'ē ke aja pehē atu ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar ym tī.) ² Ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'e. A'erehe a'eta pyai te hū. Aja rahā, a'eta namō pehē juehe pejupyai pexo tī. Ame'ē ta ke pemuhury peho tī. Ma'e puhŷi ame'ē ke a'eta namō pehupir katu, ame'ēja saka. Aja rahā, Kiri-sutu pandu: “Amō ta rehe pepy'a katu” ame'ē ke rehe pehendū katu. ³ “Aja ym ta ihē. Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e ym ame'ē ke ihē” aja amō pandu rahā, juehe har katu te ame'ē ke a'e aja ukwaha jupe naī. Aja rahā, juehe a'e jumuka'u te'e a'e ixo. Katu ym aja. ⁴ Mā peja ima'e ma'eha pame katu te amō ta ukwa ukwa ixo. Katu my? Katu ym my? Katu rahā, katu ame'ē ke a'e ma'e-ma'e, aja a'e ukwa katu. Hury katu ta ixo. Aja rahā, amō ta ma'eha namō ima'e ma'eha ke manga ym ta. Awama'e riki i'ar koty te we katuha my? Aja manga ym ta. ⁵ Jete! Ima'e ma'ema'eha rehe har Tupā pe jō mujekwa ta me'ē te'e.

⁶Tupā je'ēha rehe panduha ihī, ame'ē ke amō ta pe amō mu'e ixo. Aja rahā, mu'e ixo ame'ē pe upa ma'e ke jumu'eha ta kyt'y' ym rahā, katu tiki. (Aja rahā, mu'eha pe ma'e ke jumu'eha ta me'ē katu ta.)

Mā peja katu ame'ē ke jama'ema'e katu

⁷Mā peja pehē atu pejumuka'u te'e ym pexo! Tupā ke muka'u te'e ym te awa! (Myja me'ē amō ma'ema'e, ame'ē ke Tupā ukwa katu. A'erehe a'e ke muka'u te'e ym te awa.) Ma'e ra'ī amō jyty m rahā, ame'ē ke uhem. ⁸Aja amō tī. Ma'e katu ym ame'ē ke amō ma'e tar katu. Ame'ē riki kupixa pe ma'e ke jyty m, ame'ēja saka. A'engi ame'ē uhem rahā, ma'e jaxer ame'ē ke uhem, ame'ēja saka tī. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e a'e. Ame'ē ke Tupā ukwa katu. Muka'u te'e ym te a'e ke awa.) Aja rahā, mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ke a'e.

Amō ta anī. Ipy'a pe ma'e ke Tupā'a mujekwa ame'ē ke amō ma'ema'e. Ame'ē ke kupixa pe ma'e ke jyty m, ame'ēja saka tī. A'engi ame'ē uhem rahā, ma'e katu ame'ē ke uhem tī, ame'ēja saka tī. (Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e katu a'e. Ame'ē ke Tupā ukwa katu tī.) Aja rahā, ame'ē pe uhāha ke Tupā'a me'ē katu. ⁹A'erehe tapijar te'e we ma'e katu ame'ē ke jama'ema'e katu. Aja jaxo rahā, yman rahā ma'e katu ame'ē ke jande pe Tupā me'ē ta kŷ. ¹⁰A'erehe amō amō rahā, ma'e katu ame'ē ke amō ta pe jama'ema'e katu rahā, katu tiki. Jete! Kuja katu te. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta pe katu ame'ē ke jama'ema'e katu rahā, katu tiki.

A'ejōhar je'ēha ke

¹¹Ihē Páu. Apo kome'ē a'ejōhar je'ēha ke ihē po pe te'e ihē amupinim aī. (Ihēma'e akwaha amupinim ym. Anī. Tupā je'ēha amupinim aī.) Pesak katu-rahā! Pinīha tiha ame'ē namō ihē amupinim aī. (Aja rahā, ihē amupinim ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e, aja pekwa katu ta.) ¹²Amō ta pehē pe pandu: "Pehē pির ke pejupā ta me'ē te'e" aja. (Aja rahā, jundēu awa ta kotyhar ta te ke pehē. Aja rahā, i'ar koty te we Tupā usak katu pehē rehe aja pekwaha naī.) Aja mu'eharan ta putar. Aja rahā, pehē pির ke pejupā rahā, a'eta pandu ta: "Jande jama'eha katu te" aja riki naī. Pesarahā! "Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō. A'erehe jō Tupā koty amō katu" aja pandu tar ym. Pandu rahā, a'eta ke amō ta mupyrara ta tipe. A'erehe amō ipirer jupāha jō a'eta pandu katu. ¹³Ipirer ke jupā ame'ē ta Moise je'ēha rehe hendu ym tipe. Pe, pehē pির ke pejupā ame'ē ke jō a'eta putar katu. Pehē pির ke pejupā rahā, amō ta pe a'eta pandu hū ta: "Ko ipirer ke jupā ame'ē ta ke amō ta pete'e ixo! Japandu ame'ē ke rehe hendu katu ame'ē ta ke a'eta" aja a'eta pandu hū ta. A'erehe: "Katu te ame'ē ta ke jande" aja a'eta pandu ta a'eta jupe naī. Katu ym aja.

¹⁴Ihē anī. Jandema'e sawa'e te, Jesu Kirisutu manō. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō. Ame'ē namō jō ngā ke Tupā muhā katu. Ame'ē rehe har jō ihē apandu pandu. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō, a'erehe ma'e aka'u te'eha ama'eha ke ihē ahijar. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e hū. Ame'ē ke ihē ahijar. Ame'ē ke ihē ama'e tar ym tī. Ame'ē ngi ihē amanō, ame'ēja saka. (Aja rahā, ihē ama'e ym.) ¹⁵Ipirer ke amō jupā my. Amō jupā ym my. Amō koty koty ym ame'ē ta. Juja katu te Tupā

ukwa katu. Kuja jō riki amō kotyhar katu. Amō py'a ke Tupā mupyahu. Ame'ē riki katu te. ¹⁶ Aja ngā ixo rahā, mā peja a'eta py'a ke Tupā muhury katu. Mā peja a'eta rehe Tupā pyrara usak tī. Aja upa Tupā kotyhar ta rehe tī. Pyrara usak tī. A'eta py'a ke muhury katu tī.

¹⁷ Apo har kupe koty mā peja ihē ke mupyrara ym awa. (Kirisutu rehe har ihē apandu, a'erehe ihē ke amō ta mahy hū.) A'erehe ihē ke rehe pirokiha rape māte hū te'e ihī. Ame'ē ke ma'e mujekwa ngā pe. Kuja. Jesuma'e miasu ke ihē, aja mujekwa ngā pe.

¹⁸ Ngara ywy pe har ta! Ihē mu ta pehē! Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja johu pehē rehe a'e ipy'a katu te hū. Amen. Ame'ē riki: “A'e tỹ” aja. Upa.

Ese ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ë ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda raho. A'ep a'e ixo rahā, kome'ë paper ke a'e mupinim.

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta pe kome'ë paper ke a'e mupinim. Kuja Páu mu'e. Se ixo rahā, upa Jesu kotyhar ta Jesu rete aja saka riki. A'erehe peteihar aja ixo ta me'ë te'e, aja a'e mu'e. Jesu riki ixotyhar tama'e ākā ke a'e. A'erehe ixotyhar ta hendu katu ta me'ë te'e ehe aja a'e mu'e tī.

Jesu kotyhar ta pe: “Ihē mu ta” aja Páu pandu.

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo Ame'ë ta pe paper pinim ke Páu mondo

1 ¹Ese ok ta pe har ta riki pehē. Tupā kotyhar ta ke pehē. Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu ame'ë ta ke pehē. Ko pehē pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē Páu. Jesu Kirisutu kotyhar ke ihē. Tupā putar, a'erehe Jesu Kirisutu pandu:

—Ihē rehe har epandu pandu eho — aja ihē pe.

A'erehe Jesu Kirisutu mondo ame'ë ke ihē.

²Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu tī.

Tupā kotyhar ta ke jande

³Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe upa ma'e katu ame'ë ke Tupāā me'ë me'ë. Ame'ë ke jande pe Tupā muwyr katu. Ywa pe har ma'e katu, ame'ëja saka ma'e ke a'e muwyr katu. A'erehe mā peja japandu:

—Ne jō riki katu te me'ë ke — aja Tupā pe.

A'e riki Jesu Kirisutu pái ke. Kirisutu riki jandema'e sawa'e te.

⁴Kome'ë ywy keruhū Tupā mujā ym rahā we a'e pandu:

—Pehē ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy ta kŷ. A'erehe a'e manō ta kŷ. A'erehe kome'ë ywy keruhū pe har ta ngi har pehē riki ihēma'e wan ta kŷ. Aja rahā, ihē kotyhar ta ke pehē. Ihē ruwa koty pepu'am rahā, nixói te ta ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehē pe. “Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e” aja pehē rehe har pandu ym te ta awa tī — aja Tupā pandu.

⁵Jande rehe a'e ipy'a katu. A'erehe jande rehe har upa a'e pandu:

—Jesu Kirisutu manōha rehe a'eta jurujar katu ta kŷ. A'erehe ihē ra'yr ta aja ihē amuruwak ta tī. Ihē namō ixo ta kŷ — aja.

Aja a'e putar. Aja a'e ukwa katu tĩ. ⁶Ta'yr rehe a'e ipy'a katu. Jande jajurujar katu ehe, a'erehe jande rehe Tupã ipy'a katu tĩ. A'erehe mã peja japandu ipe:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Mã! Jande rehe nde erepy'a katu te hũ — aja Tupã pe.

⁷Ma'e jaka'u te'eha ke jande jama'ema'e. Ame'ē rehe Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manō. A'erehe jande rehe ipy'a ke Tupã mujywyr katu. Mã! Jande rehe a'e ipy'a katu te hũ. ⁸Ame'ē ke upa ym. Mãte hũ jande rehe a'e ipy'a katu. ⁹⁻¹⁰A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Upa ukwa katuha namō a'e ma'e-ma'e. Kuja a'e jupandu jupe:

—Upa katu te ihē amujã. Ywa pe ixo ame'ē ke amujã. Ywy keruhũ pe ixo ame'ē ke aja tĩ. Amujã tĩ. Kirisutu riki upa katu te ame'ē tama'e kapitã keruhũ wan ta kŷ — aja jupandu jupe.

Aja a'e putar. Kirisutu riki sawa'e te aja a'e putar. Angaha ke rehe uhyk katu rahã, aja Kirisutu ke a'e mu'am ta kŷ. Yman ame'ē ke mujekwa ym ngã pe. Apo jande pe mujekwa katu 'y.

¹¹Tupã jupandu jupe: “Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē kotyhar ta aja ihē amuruwak ta” aja riki. Kome'ē ywy keruhũ a'e mujã ym rahã we, aja a'e jupandu jupe. Aja a'e putar, a'erehe upa ma'e ke ixo katu. Upa a'e pandu ame'ē ke ixo katu tĩ. Pe, kome'ē ywy keruhũ pe har ta ngi har jande ke ixotyhar ta aja a'e muruwak. “Ihē kotyhar ta pehē” aja a'e pandu. Jande ke jo'ok, ame'ēja saka. ¹²Aja rahã, mã peja Tupã katuha rehe har jande japandu:

—Mã! Katu te hũ — aja.

Jande riki jundéu awa ta ke. Kirisutu uwyr ym rahã we, jundéu awa ta harō py ixo ehe.

¹³Pehē riki jundéu awa aja ym ame'ē ta ke. (Ese ok ta pe har ta ke pehē.) Jandeja pehē tĩ. Myrandu katu te rehe pehendu rahã, pehendu katu ehe tĩ. Pehē ke Tupã muhã katu ta aja myrandu katu jamujekwa pehē pe. Pe, Kirisutu rehe pejuruja katu. Pe: “Ko ihēma'e ke” ame'ē ukwa katuha ke Tupã moĩ pehē py'a rehe. Pehē py'a rehe l'ã ke Tupã moĩ. Aja rahã: “Ko ihēma'e ta ke” aja Tupã pandu. “Ihē'ã ke ihē amoĩ ta” aja a'e pandu katu yman. Ame'ē ke a'e moĩ katu apo 'y. ¹⁴I'ã ke jande py'a rehe moĩ, a'erehe jande ke a'e muhã katu ta kŷ, aja jakwa katu. A'e manga katu, a'erehe aja jakwa katu. Aja rahã, ixotyjaxo rahã, nixói te ta ixotyhar ta pe ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, aja jakwa katu. A'erehe mã peja ima'e katuha rehe har japandu: “Mã! Katu te” aja Tupã pe.

Tupã namō ihē apandu pandu

¹⁵⁻¹⁶Jande rehe Tupã ipy'a katu. A'erehe Jesu, jandema'e sawa'e te rehe peju-rujar katu, aja ihē ahendu. A'erehe Tupã pe tapijar te'e we ihē apandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ipe. Tupã kotyhar ta rehe pehē pepy'a katu, aja ihē ahendu tĩ. A'erehe Tupã pe tapijar te'e we ihē apandu tĩ: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ipe. ¹⁷Pehē rehe har Tupã namō ihē apandu pandu. Kuja:

—Tupã! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái ke nde. Jande pái keruhũ nde. Nde katu te ame'ē ke nde. Ne'ã ke Ese ok ta pe har ta py'a rehe emoĩ katu. Aja rahã, upa ma'e ke a'eta pe Ne'ã mujekwa katu ta. Nde rehe har a'eta pe mujekwa katu ta tĩ. Aja rahã, nde rehe har Ese ok ta pe har ta ukwa katu te ta. ¹⁸Ko apandu nde pe. Ese ok ta pe har ta ákã emupirer mi. Aja rahã,

ma'e ke nde erekwa katu, aja a'eta ukwa katu ta tĩ. Ne namō a'eta ixo ta kȳ, aja nde erepandu. Ame'ē ke a'eta ukwa katu te we ta. Nde kotyhar ta pe ma'e katu te hũ ame'ē ke nde ereme'ē katu ta. Mā! Heta te hũ ame'ē. Ame'ē ke Ese ok ta pe har ta ukwa katu ta tĩ. ¹⁹⁻²⁰Ne rehe jande jajuruja katu. Nema'e pyrātāha namō jande ke nde eremuhā katu. Māte hũ nema'e pyrātāha! Ame'ē pyrātāha namō Kirisutu ke manōha ngi nde eremukwera katu eremuhem. Pe, nde jywa katu koty a'e ke nde eremapyk. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e aja nde eremujekwa.) Ywa pe nde eremapyk. Nema'e pyrātāha namō Kirisutu ke nde eremukwera katu eremuhem. Ame'ē pyrātāha jande rehe ihĩ tĩ. Juja katu te riki. ²¹Amō we pyrātāha ke emujekwa. Kirisutu riki upa katu te ywa pe ixo ame'ē tama'e kapitā keruhũ te tĩ. Upa katu te ājā ta hendu katu ehe tĩ. Kapitā keruhũ ta apo ixo. Kirisutu riki ame'ē ta 'ar koty te we kapitā keruhũ te ha. Aja rahā, pyrātā te hũ ame'ē ke a'e aja mujekwa katu. Yman rahā, kapitā keruhũ ta ixo ta tĩ. Kirisutu riki ame'ē ta 'ar koty te we kapitā keruhũ te ha tĩ — aja Tupā namō ihē apandu pandu pehē rehe har.

²²Kirisutu pe Tupā pandu:

—Kapitā keruhũ te nde. Upa katu te ma'e ke nde eremondo mondo apo — aja ipe.

Pe, juruja katu ame'ē tama'e kapitā keruhũ te a'e tĩ. ²³(Kirisutu riki ixotyhar ta ākā, ame'ēja saka.) Ixotyhar ta riki Kirisutu rete aja saka. A'erehe a'e riki wetep ame'ēja saka jamujā. Jande py'a rehe a'e ihĩ katu. A'e ixo a'erehe upa katu te ma'e ke katu tĩ. Pe, Kirisutu riki upa katu te ma'e renda rupi ixo. Ywa pe ixo. Kome'ē ywy keruhũ pe ixo tĩ. Pyta we ym te ma'e renda rupi ixo.

Jande ke Tupā muhā katu

2 ¹Yman Tupā je'ēha rehe pehendu ym. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tĩ. Tupā rehe har pekwa pekwa ym te pexo, a'erehe manō ame'ē ta aja pehē. ²Arahā kome'ē ywy keruhũ pe har ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tĩ. Arahā Satana rehe pehendu katu, a'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. A'e riki Tupā rehe hendu ym ame'ē tama'e kapitam. (Ājā ramūi a'e.) ³Jete riki. Yman Tupā rehe hendu ym ame'ē ta aja upa katu te jande tĩ. Jande japutar ame'ē ke japyhyk pyhyk. Jande py'a rupi ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jakwa jakwa jaxo tĩ. Ame'ē ke jama'ema'e. Jaka'u te'e jaxo tĩ. Upa amō ta aja jande ke Tupā mupyrara ta me'ē te'e.

⁴Apo anĩ. Johu jande rehe Tupā pyrara usak. Jande rehe a'e ipy'a katu te hũ tĩ. ⁵Yman jahendu ym ehe, a'erehe manō ame'ē ta aja jaxo. Arahā jande rehe a'e katu usak, a'erehe jande ke a'e muhā katu. Aja rahā, jande ke a'e mukwera katu muhem ame'ēja saka riki. Manōha ngi Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem a'erehe jande ke mukwera katu muhem tĩ, ame'ēja saka tĩ.

⁶Jesu Kirisutu kotyhar ta ke jande apo 'y. A'erehe Kirisutu namō jande ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ēja saka riki. Pe, ywa pe Kirisutu namō kapitā keruhũ aja jande ke a'e mu'am, ame'ēja saka tĩ. ⁷Aja rahā, jande rehe upa katu te a'e ipy'a katu te hũ. Ame'ē ke upa ngā pe mujekwa katu. Ame'ē ke aja te'eha mujekwa ta tĩ. Ma'e jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe Jesu Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manō. Aja jande rehe Tupā ipy'a katu te hũ, aja a'e mujekwa katu. ⁸Jesu Kirisutu rehe pejuruja katu, a'erehe pehē ke Tupā muhā katu. Pehē rehe a'e ipy'a katu te hũ. A'erehe jō pehē ke a'e muhā

katu. Ame'e ke peputar, a'erehe pehẽ ke a'e muhã katu my? Anĩ. Aja ym. Pehẽ ruhãha ke Tupã te'e me'e. ⁹A'erehe: "Mã! Jande jama'eha namõ jande ke Tupã muhã katu" aja marã ka ym pepanduha. Katu pehẽ pexoha a'erehe pehẽ ke a'e muhã katu my? Anĩ. Aja ym te tĩ. ¹⁰(Jande ke a'e muhã katu.) A'erehe Kirisutu kotyhar ta ke jande apo 'y. A'erehe jande py'a ke mupyahu aja Tupã mujã. Katu jande, aja Tupã mujã. A'erehe ma'e katu ame'e ke jama'ema'e. Kome'e ywy keruhũ mujã ym rahã we, Tupã pandu katu: "Ihẽ kotyhar ta ma'e katu ame'e ke ma'ema'e ta kÿ" aja.

Kirisutu kotyhar ta riki johu katu ngã juehe ixo

¹¹Ymanihar pexoha rehe har pekwa pekwa pexo. Pehẽ mõi pusu ngi pe'ar rahã, jundéu awa ta aja ym pe'ar. "Pehẽ pিরer ke pejupã ym ame'e ta ke" aja pehẽ rehe har jundéu awa ta pandu. (Aja pehẽ rehe puka puka hũ ngã.) "Jande pিরer ke jajupã ame'e ta ke jande" aja jundéu awa ta pandu a'eta jupe. (Aja rahã, i'ar koty te we Tupã usak katu a'eta rehe, aja ukwaha naĩ.) Ame'e jupãha japandu rahã, hete ngi ma'e ke jupã. ¹²Tupã rehe har pekwa ym rahã, Kirisutu kotyhar ta aja ym pehẽ. Amõ awa ta ke pehẽ. Jundéu awa kotyhar ta aja ym pehẽ. Jundéu awa ta pe Tupã pandu: "Pehẽ rehe ihẽ asak katu te ta" aja a'e pandu katu. Ame'e pandu katuha ke nixói pehẽ pe kwe. Amõ awa ta ke pehẽ. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke pehẽ. Pehẽ ruhãha rehe har pekwa ym te, aja kome'e ywy keruhũ pe pexo. Tupã rehe har pekwa ym te tĩ.

¹³Apo Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehẽ 'y. Yman Tupã rehe har pekwa ym te, a'erehe Tupã ngi paite pexo, ame'ẽja saka. Apo Tupã kotyhar ta ke pehẽ. Ehe har pekwa katu, a'erehe Tupã rake pexo 'y. Pehẽ ma'e peka'u te'eha pema'ema'e ame'e muhepyha ke rehe Kirisutu manõ, a'erehe Tupã kotyhar ta ke pehẽ apo 'y.

¹⁴Mokõi awa ta ixo. Jundéu awa ta ixo. Amõ jundéu awa aja ym ame'e ta ixo tĩ. Ame'e mokõi awa ta huwajan ta aja ixo. Ame'e mokõi awa ta pyter rupi ita kurar aja me'e ihĩ. Pe, Kirisutu manõ rahã, ame'e ita kurar aja me'e a'e upa ombor, ame'ẽja saka. A'erehe ame'e mokõi awa ta johu ixo apo 'y. Hury katu ngã juehe ixo apo 'y. Jundéu awa ta namõ jundéu awa aja ym ame'e ta johu ngã ixo. Kirisutu riki mukatu, a'erehe johu ngã ixo.

¹⁵Myja jundéu awa ta ixo ta me'e te'e my, ame'e ke Moise je'ẽha mujekwa. Jundéu awa tama'e ke ame'e je'ẽha. Ame'e ke Kirisutu mukanim uwyr. Aja rahã, mokõi awa ta riki johu ngã ixo. Mokõi awa ta ixotyhar ta ke, a'erehe johu ngã ixo. Aja a'e mukatu. Johu ixo ame'e ta ke ixoty mujy'ar. ¹⁶Myra ngã mupia ame'e ke rehe Kirisutu manõ. Aja rahã, jande rehe Tupã parahyha ke a'e mukanim tĩ. Ngã parahyha ke mukanim tĩ. A'erehe jundéu awa ta namõ jundéu awa aja ym ame'e ta juehe katu ixo. Johu ngã ixo. Pe, Tupã parahyha ke mukanim tĩ. A'erehe johu ngã py'a ke Tupã koty Kirisutu muruwak. Aja rahã, Tupã koty mujywy ame'ẽja saka.

¹⁷"Tupã namõ katu" ame'e myrandu katu ke upa ngã pe Kirisutu pandu pandu uwyr. Pehẽ pe a'e pandu pandu uwyr tĩ. Jundéu awa ta pe a'e pandu pandu uwyr tĩ. A'eta Tupã rehe har ukwa we ame'e ta ke. Pehẽ riki jundéu awa aja ym ame'e ta ke. Yman Tupã rehe har pekwa ym te ame'e ta ke pehẽ. ¹⁸Kirisutu manõ, a'erehe jande pái keruhũ namõ johu jande japandu pandu katu. Jundéu awa ta aja. Jundéu awa ym ame'e ta aja tĩ. Pandu pandu inamõ

tī. Jundéu awa ta py'a rehe I'ā ihī katu. Ame'ē I'ā jundéu awa aja ym ame'ē ta py'a rehe ihī katu tī. A'erehe jande pái keruhū namō ame'ē ta pandu pandu katu tī.

¹⁹ Jundéu awa aja ym ame'ē ta! Pesarahā! Ixotyhar ta ke pehē. A'erehe amō awa ta ym Tupā pe. Tupā rehe har pekwa ym te ame'ē ta aja ym pehē. Jande aja Tupā kotyhar ta aja pexo apo tī. A'erehe ywa pe har ta aja pehē tī. Jande aja Tupā ra'yr ta riki pehē tī. A'erehe ywa pe har ta aja pehē tī.

Tupāma'e ok keruhū aja jande

²⁰ Upa Tupā kotyhar ta riki ok keruhū aja. Tupā ixo ame'ē ok aja ixotyhar ta ke. Tupā rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Kirisutu mondo ame'ē ta aja tī. Pandu pandu tī. (Ame'ē ta riki jurujar katu py ame'ē ta ke a'eta.) A'erehe ame'ē ta riki ok keruhū mu'am py, ame'ēja saka. A'engi ame'ē ta 'ar pe jamujā jaxo tī, ame'ēja saka tī.

Pe, Kirisutu riki ita ok pyter ke aja saka. ²¹ Pyter riki ok ke mupyta katu. Kirisutu riki aja tī. Amō amō awa ta ke johu ngā aja a'e mujy'ar. Peteihar aja ixo. Pe, amō amō heta jurujar katu ehe. A'erehe ok keruhū tiha te hū oho ame'ēja saka ixo. Ok katu te ame'ē ke aja saka. Ame'ē ke jandema'e sawa'e tema'e ke. ²² Pehē riki Kirisutu kotyhar ta ke. Pehē namō upa katu te amō jurujar katu ehe ame'ē ta jumuheta hū ixo. Aja ok keruhū aja Kirisutu mu'am. A'ep Tupā ixo katu. Kirisutu kotyhar ta py'a rehe I'ā ihī katu. A'erehe Tupā riki ixo katu tī. (A'erehe upa Kirisutu kotyhar ta riki ok keruhū aja saka.)

Jundéu awa ym ame'ē ta pe Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu

3 ¹ Pehē riki amō awa ta ke. Jundéu awa ta ym. Pehē pe Jesu Kirisutu rehe har ihē apandu pandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe ihē ke kyndaha pe amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo. A'erehe pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu. Ihē Páu. ² Ihē rehe Tupā ipy'a katu. Pe, ihē pe parakyha ke a'e me'ē. Pehē pe Jesu Kirisutu rehe har ihē apandu pandu. Ame'ē parakyha ke ihē pe a'e me'ē. Ame'ē ke pehendū, aja ihē akwa. Pe, pejurujar katu ehe. ³ Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē ke yman ngā pe a'e mujekwa ym. Apo ame'ē ke ihē pe a'e mujekwa katu 'y. [Ame'ē rehe har a'eramō ihē amupinim we mi. ⁴ Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ta, a'erehe Tupā muhā katu ta kŷ. Ame'ē ke yman Tupā mujekwa ym ngā pe. Apo ihē pe mujekwa 'y, a'erehe ihē akwa katu. Pe, ame'ē rehe har a'eramō paper rehe ihē amupinim. Ame'ē rehe pesak rahā, pekwa katu ta tī.]

⁵ Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē ke ymanihar ta pe Tupā mujekwa ym. Apo ame'ē ke Jesu mondo ame'ē ta pe a'e mujekwa katu. Katu ame'ē ta ke a'eta. A'eta riki Tupā je'ēha ke pandu pandu ame'ē ta ke tī. A'eta pe Tupā mujekwa. ⁶ Kuja a'e mujekwa. Myrandu katu mujekwa rahā, Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu. A'erehe Tupā katu usak ngā rehe tī. Ma'e katu ame'ē ke jundéu awa ta pe Tupā pandu katu. Ame'ē pandu katuha ke jundéu awa aja ym ame'ē ta pe pandu katu tī. Pe, jundéu awa ta aja jundéu awa aja ym ame'ē ta Kirisutu rete aja saka tī. Tupā jupandu jupe:

—Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahā, ame'ē ke ihē amuhā katu ta — aja.

Ame'e pandu katuha ke jundéu awa tama'e ke. Jundéu awa aja ym ame'e tama'e ke tĩ. Johu ngāma'e ke. Kirisutu rehe jurujar katu, a'erehe pandu katuha johu ngāma'e ke tĩ.

⁷Tupā pandu ihē pe:

—Myrandu katu epandu eho. Ihēma'e pyrātāha ke ihē amondo ta nde pe — aja ihē pe.

Ame'e parakyha ke a'e me'e te'e ihē pe. ⁸Upa Tupā kotyhar ta ngi har ihē riki katu ym te aja ihē akwa. Anĩ. Ihē pe a'e pandu:

—Jundéu awa aja ym ame'e ta pe myrandu katu epandu eho. Kirisutu rehe har, ame'e myrandu katu epandu eho — aja ihē pe.

Ame'e parakyha ke ihē pe a'e me'e. Māte hū Kirisutu katu te ha ke. Marā ka ym upa katu te ehe har amō panduha. Māte hū ehe har ihĩ. ⁹Pe, ihē pe Tupā pandu tĩ:

—Jundéu awa aja ym ame'e ta ke ihē amuhā katu ta tĩ. Yman ame'e ke amujekwa ym ngā pe. Apo ame'e ke upa ngā pe emujekwa eho — aja ihē pe.

Upa katu te ma'e ke Tupā mujā. Jundéu awa aja ym ame'e ta ke a'e muhā katu ta tĩ. Upa katu te ymanihar ta pe ame'e ke a'e mujekwa ym te. ¹⁰Apo anĩ. Upa mujekwa katu. Jesu rehe jurujar katu ame'e ta kome'e ywy keruhū pe ixo. Ame'e ta rehe Tupā je'ēha rahoha ta usak rahā: "Mā! Tupā ukwa katu" aja a'eta ukwa katu. Tupā ukwa katu te ma'e ke. Ame'e ke amō koty koty Tupā mujekwa. Ame'e ke Tupā je'ēha rahoha ta ukwa katu. Ywa pe har ta kapitā keruhū ta ke a'eta. Ājā ta ukwa katu tĩ. ¹¹Kome'e ywy keruhū nixōi te rahā, Tupā jupandu jupe:

—Yman rahā ihē akwa katuha ke ihē amujekwa ta ngā pe kŷ — aja.

Pe, Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te uwyrahā, ima'e ukwa katuha ke Tupā mujekwa ngā pe. Kirisutu manō, a'erehe ngā ke Tupā muhā katu, aja ima'e ukwa katuha ke a'e mujekwa. ¹²Jande riki Kirisutu kotyhar ta ke. Jajurujar katu ehe, a'erehe Tupā namō japandu pandu katu. Jakyje ym ha namō japandu pandu katu inamō. Tupā ruwa koty japu'am, ame'ēja saka. ¹³Ko apandu pehē pe. Pehē pe myrandu katu ihē apandu, a'erehe ihē ke amō ta mupyrara ixo. (Aja pehendu.) A'erehe ihē rehe pejumupyai pexo. Anĩ. Peju-mupyai ym pexo. Kirisutu rehe pehendu katu, a'erehe pehē rury katu pexo.

Kirisutu ipy'a katu te hū

¹⁴Pehē riki jundéu awa ta ym. Pehē rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe jande pái keruhū namō ihē apandu pandu pehē rehe har. ¹⁵Tupā riki jande pái keruhū. A'erehe upa katu te ixotyhar ta riki peteihar aja ixo. Ywa pe har ta riki Tupā kotyhar ta ke. Kome'e ywy keruhū pe har ta riki Tupā kotyhar ta ke tĩ. ¹⁶Kuja Tupā namō ihē apandu:

—Jande pái keruhū! Mā! Ne katu te hū! A'erehe Ese ok ta pe har ta pe nema'e pyrātāha emondo. Ne'ā riki mondo ta. Aja rahā, a'eta py'ahu te'e ta. ¹⁷Kirisutu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe mā peja a'eta py'a rehe Kirisutu ixo katu te. A'eta py'a rehe hok ihĩ, ame'ēja saka mā peja Kirisutu ixo katu te. Mā peja amō ta rehe a'eta ipy'a katu. Aja rahā pahar ipy'a katuha ke kanim ym ta. (Ese ok ta pe har tama'e ipy'a katuha ke kanim ym ta.) Myra hātā ame'e hapo aja saka ipy'a katuha pyta katu ta. Ok keruhū pyter ke aja saka ipy'a katuha pyta katu ta tĩ. ¹⁸⁻¹⁹Aja rahā, amō amō Tupā kotyhar ta namō kuja ukwa katu

ta. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu te hũ. Ame'ẽ ke upa katu te ukwa katu rahã, katu tiki. Ame'ẽ Kirisutu ipy'a katuha ke marã ka ym amõ mangaha. Ipe te hũ aja saka. Pepaite hũ aja saka tĩ. Ywate te hũ aja saka tĩ. Typy te hũ aja saka tĩ. Mã! Kirisutu ipy'a katu te hũ. Ame'ẽ ke mã peja Ese ok ta pe har ta ukwa katu. Aja rahã, nde aja a'eta ixo ta tĩ. Katu te aja ixo ta tĩ. Jande pái keruhũ! Upa nde pe ihẽ apandu — aja Tupã namõ ihẽ apandu.

²⁰Tupã namõ ma'e ke japandu pandu. Ame'ẽ 'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta. Ima'e pyrãtãha jande py'a rehe ihĩ katu. Ame'ẽ namõ 'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta. Jande py'a pe ma'e ke jakwa jakwa jaxo. Ame'ẽ 'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta tĩ. ²¹Jurujar katu ehe ame'ẽ ta ixo. A'erehe mã peja Tupã pe japandu katu:

—Ne jō riki katu te me'ẽ ke — aja.

Jesu Kirisutu ixo, a'erehe mã peja Tupã pe japandu katu tĩ:

—Ne jō riki katu te me'ẽ ke — aja.

Aja te'e ta japandu katu jaxo. Amen. “A'e tỹ” aja ame'ẽ.

Jurujar katu ame'ẽ ta riki Kirisutu rete aja saka

4 ¹Jandema'e sawa'e te rehe har ihẽ apandu pandu. (Ame'ẽ ke amõ ta putar ym. A'erehe ihẽ ke kyndaha pe amõ ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihẽ axo. Ko ihẽ apandu pehẽ pe. Mã peja Tupã ra'yr ta aja katu pexo. Kirisutu rehe pejurujar katu rahã, Tupã pandu:

—Ihẽ ra'yr ta pehẽ — aja.

A'erehe mã peja Tupã ra'yr ta aja katu pexo. Johu katu pexo. ²“Katu te ihẽ” aja ym pehẽ py'a pe pekwa pekwa pexo. Pehẽ py'a pemahy ym pehẽ juehe pexo. Pahar peparahy ym pexo tĩ. Pehẽ py'ahu te'e pehendu tĩ. Aja te'eha pexo. Amõ ta rehe katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu. Aja pehẽ py'a katuha ke pemujekwa ngã pe. ³Pehẽ johu aja Tupã'a muj'ar. Pehẽ peparahyha ke a'e mukanim pehẽ ngi, a'erehe mã peja johu katu aja pehẽ juehe pexo. ⁴Jurujar katu ame'ẽ ta riki Kirisutu rete aja saka. Peteihar ame'ẽ. Tupã'a riki peteihar a'e tĩ. Tupã mujekwa pehẽ pe:

—Ihẽ namõ pexo ta kỹ — aja.

Ame'ẽ rehe peharõ pexo. Ame'ẽ riki peteihar tĩ. ⁵Jandema'e sawa'e te ixo. Peteihar a'e tĩ. Jurujar katu ame'ẽ ta ke jō Tupã muhã katu. Ame'ẽ pe jō awa ke uhã te hũ. Jurujar katu ame'ẽ ta ke amõ mujahuk rahã, Kirisutu kotyhar ke a'e, aja mujekwa ngã pe. Mujahuk rahã, peteihar ame'ẽ. Johu ngã ixo. ⁶Tupã peteihar a'e tĩ. Upa jurujar katu ame'ẽ tama'e pái keruhũ a'e. Peteihar a'e tĩ. Upa katu te ixotyhar tama'e sawa'e te a'e. Peteihar a'e tĩ. Upa ixotyhar ta pe ima'e pyrãtãha ke a'e muwyr tĩ. Peteihar ame'ẽ tĩ. Upa katu te ixotyhar ta py'a rehe a'e ihĩ katu tĩ. A'erehe mã peja peteihar aja pexo.

Ixotyhar ta pe ma'e ke Kirisutu me'ẽ me'ẽ

⁷Peteihar aja jaxo. Pe, amõ koty koty ma'e ke Kirisutu me'ẽ me'ẽ te'e. Upa katu te jande pe te'e me'ẽ me'ẽ. A'e putar aja a'e me'ẽ me'ẽ. Amõ amõ pe me'ẽ me'ẽ hũ tĩ. Amõ amõ pe ta'yr mi me'ẽ tĩ. A'erehe myja Jesu me'ẽ me'ẽ, ame'ẽ namõ mã peja Jesu kotyhar ta pe katu ame'ẽ ke jama'ema'e katu. ⁸Ma'e ke me'ẽha kuja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ. Kirisutu rehe har mujekwa.

“Ywa kupe koty a'e jupir oho rahã, heta ngã ke a'e raho inamõ. Ame'ẽ ta ke a'e muputu'u ame'ẽ ta ke a'eta. Ame'ẽ ta ke a'e raho.

Pe, ixotyhar ta pe ma'e katu ame'e ke a'e me'e me'e." ("Muputu'u ame'e ta ke" aja pandu rahā: "Jurujar katu ehe ame'e ta ke" aja mujekwa.)

⁹"A'e jupir oho" aja panduha ihī. Myja ame'e my? Kuja. Kome'e ywy keruhū pe a'e wyjy py uwyr. ¹⁰Aja rahā, ywate ngi wyjy uwyr ame'e ke jupir oho tī. Ywa kupe koty a'e oho. Aja rahā, upa henda rupi katu te a'e ixo. Kome'e ywy keruhū rupi aja tī. A'e ixo tī. Ywa pe aja tī. A'e ixo tī. ¹¹A'e atu ima'e pyrātāha ke ixotyhar ta pe me'e me'e. A'erehe ima'e parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. A'erehe amō ta riki Jesu mondo ame'e ta ke. Ehe har a'eta pandu pandu. Amō ta riki Tupā je'ēha ke pandu pandu ame'e ta ke tī. Amō ta ukwa ym ame'e ta pe Tupā rehe har pandu pandu tī. Amō ta Jesu kotyhar ta usakiha ta ke tī. Ame'e ta riki Tupā je'ēha ke mu'e tī.

¹²Aja rahā, upa Tupā kotyhar ta ukwa katu ta. Tupā je'ēha pandu pandu oho ame'e ke ukwa katu ta tī. Pe, Kirisutu kotyhar ta py'a ke a'eta muhury katu ta tī. Ixotyhar ta riki Kirisutu rete aja saka. ¹³Aja rahā, upa jande peteihar aja jaxo ta. Tupā rehe har peteihar aja jakwa katu ta jaxo. Tupā ra'yr rehe har jakwa katu te ta tī. Aja rahā, tuwete ta aja jaxo. (Aja rahā, upa jakwa ta. Upa Kirisutu aja katu te jande tī.)

¹⁴Aja rahā, ta'yn ta aja ym ta jande. Ta'yn rahā, jarusu ra'yr aja saka. Amō koty koty ngi ywytu peju uwyr rahā, amō koty koty jarusu ra'yr ke y kotok keruhū raho raho. Ta'yn rahā, ame'ēja saka. Aja rahā te'e mu'e ame'e ta rehe a'eta hendu hendu. Pe, amō koty koty Tupā rehe har ukwa. A'eta ke te'e mu'e ame'e ta muka'u te'e. A'eta jupe ukwa ame'e namō muka'u te'e. ¹⁵Aja rahā, katu ym. Kuja katu. Amō ta rehe jande japy'a katu, a'erehe jeteihar te ke japandu. Aja amō amō we Kirisutu aja jande tī. Katu te aja jaxo tī. A'e riki jurujar katu ame'e ta ākā aja saka. (A'erehe ixotyhar ta hendu katu ehe, aja mujekwa katu.) ¹⁶Aja rahā, a'e putar ame'e ke upa ma'ema'e katu. Ixotyhar ta pame katu te ma'e katu ame'e ke ma'ema'e katu. Aja johu katu ngā ixo rahā, awa rete katu ame'ēja saka. Upa ma'e ke ma'ema'e katu. A'erehe peteī ma'e ke ma'ema'e katu rahā, amō ta py'a ke mātā katu. Muhury katu. Aja pame katu te. Aja rahā, johu ixotyhar ta py'a ke muhury katu te we hū ta. Ipy'a katuha namō muhury katu te we hū ta. Tuwete oho, ame'ēja saka ta. (Aja rahā, johu ixotyhar ta py'a ke muhury katu te we hū ta. Ixotyhar ta py'a ke mātā katu ta ngā juehe tī.)

Kirisutu rehe jurujar katu rahā, a'e riki pyahu aja saka

¹⁷Jandema'e sawa'e te je'ēha rupi ihē apandu pehē pe. Hātā ihē apandu pehē pe. Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta aja ym pexo tī. Ipy'a pe te'e ma'e ke a'eta ukwa ukwa ixo, ame'e ke jaxer ai. ¹⁸Jeteihar te ke ukwa ame'e ke Satana mukanim a'eta ngi. (Ājā ramūi a'e.) Tupā rehe har a'eta ukwa ym te. "Anī" aja hendu tar ym, a'erehe ukwa ym te. A'erehe uhāha nixói a'eta rehe. Tupā me'e, ame'e ke nixói te a'eta pe. ¹⁹A'eta huxī ym te. A'erehe upa ma'e jaxer ame'e ke a'eta ma'ema'e. Amō kūjā rehe a'eta ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Pahar pahar upa ka'u te'ēha ma'ema'ēha ke jō a'eta putar. Aja riki Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta.

²⁰Pehē riki aja ym pehē. Kirisutu rehe har pejumu'e rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta aja pexo rahā, katu ym, aja pekwa katu. ²¹Jete! Ehe har pehendu. Ixotyhar ta ke pehē, a'erehe jeteihar te ke amō ta mu'e pehē pe.

Jesu riki jete har te ke mu'e. Ame'e ke peh'e pe amō ta mu'e tī. ²² A'erehe ymanihar jaxer pexoha ke aja ym pexo apo 'y. Yman jaxer ame'e ma'ema'eha ke jō peputar rahā, amō amō we hū pexoha mujaxer aja riki oho. ²³ Pehē py'a pyahu aja Tupā mukatu ta me'e te'e. ²⁴ Pehē pexoha pyahu aja pexo ta me'e te'e tī. Ame'e riki Tupā katuha aja riki. Aja rahā, pexo katu te ta riki. Ma'e ka'u te'eha ke pema'e ym ta riki.

²⁵ (Tupā katuha aja pexo tī.) A'erehe mā peja amō Kirisutu kotyhar ta pe te'e pepandu ym te apo 'y. Ixotyhar ta riki hete aja saka riki. Johu jande. A'erehe upa jete har te ke pepandu ta me'e te'e. ²⁶ Amō ta rehe peparahy rahā, ame'e namō ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Peparahyha namō aja te'e pytun oho. Aja ym pehē. (Pahar pehē py'a pemujiwyr ehe.) ²⁷ Peparahy pexo rahā, Satana pe: "Jaka'u te'eha jama'e jahorahā" aja pepandu, ame'ēja saka riki. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ta my tī. Katu ym aja. ²⁸ Yman amō tama'e ke aja te'e amō mukanim ixo rahā, mā peja ym apo 'y. Pe, a'engi paraky katuha namō tamatarer pyhyk. Pe, ame'e pe ima'e ma'e ke a'e jo'ok jo'ok katu. Pe, ima'e ym te ame'e ta pe ma'e ke me'e me'e katu ta tī.

²⁹ Amō rehe juru ai ym pexo. Je'eha katu ame'e ke jō pepandu. Aja rahā, amō amō ta ke pemuhury katu ta. Aja rahā, pehē rehe hendu ame'e ta hury katu ta tī. ³⁰ Tupā'a ke pemupyai ym. (Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, Tupā'a ke pemupyai ta.) A'e riki pehē py'a rehe ihī katu. A'erehe pehē riki Tupāma'e ke aja mujekwa katu a'e. I'ā ihī katu pehē py'a rehe, a'erehe inamō pexo katu te ta, aja Tupā mujekwa katu pehē pe. ³¹ Amō rehe ahy te pesak ame'e ke pehē py'a ngi pemukanim. Amō ta namō peje'e je'e hū ym. Amō ta rehe pehē juru ai ym tī. Upa peparahyha ke pehē py'a ngi pemukanim tī.

³² Kuja katu tiki. Katu pexo. Pehē py'a katu pehē juehe pexo. Pehē py'a pemujiwyr pehē juehe pexo. Kirisutu manō. A'erehe pehē rehe ipy'a ke Tupā mujiwyr. Aja pehē py'a pemujiwyr pehē juehe pexo tī.

Amō ta rehe pepy'a katu

5 ¹ Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Ta'yr ta ke pehē. A'erehe a'e katuha aja mā peja pexo katu ta kī tī. (Aja rahā, ma'e katu ame'e ke pema'ema'e katu.)

² Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. A'erehe a'e manō. Ame'e pe jande ke a'e muhā katu. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. Aja amō ta rehe pehē pepy'a katu ta me'e te'e tī. Aja pexo katu tī. Kirisutu manō rahā, ma'e ke Tupā pe a'e me'e, ame'ēja saka. A'erehe ame'e rehe Tupā hury katu. Ma'e pihe katu ame'ēja saka tī. A'erehe ame'e rehe Tupā hury katu tī.

Tupā kotyhar ta ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym ta me'e te'e

³ Tupā kotyhar ta ke pehē. A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym. "Amō kūjā ta rehe a'eta ka'u te'e" aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym. "Amō sawa'e ta rehe a'eta ka'u te'e" aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym tī. Upa ka'u te'eha katu ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī moī rahā, katu ym tī. Aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym. Tupā kotyhar ta ke pehē, a'erehe katu ym. ⁴ Pehē je'eha namō amō ta ke pemuhuxi rahā, katu ym tiki. Je'eha ka'u te'eha pepandu rahā, katu ym tiki tī. Jaxer ame'e ke pepandu rahā, katu ym tiki tī.

Kuja katu tiki. Tupā pe kuja pepandu:

—Ne jō riki katu te me'e ke — aja pepandu rahā, katu tiki.

⁵Jete. Amō kūjā rehe ka'u te'e rahā, ame'e ke Kirisutu kotyhar aja ym a'e. Tupā kotyhar aja ym tī. Amō sawa'e rehe ka'u te'e ame'e ke aja tī. Kirisutu kotyhar aja ym tī. Tupā kotyhar aja ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī hū ame'e ke aja tī. Kirisutu kotyhar aja ym tī. Tupā kotyhar aja ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī moī hū rahā, ma'e'a rehe ipy'a ke a'e moī moī, ame'ēja saka. Katu ym aja.

⁶Tupā rehe hendu ym ame'e ta ke a'e mupyrara ta. Ame'e ta riki amō ta ke muka'u te'e. Je'ēha ka'u te'e ame'e namō muka'u te'e. Pehē tī. Muka'u te'e tar katu pehē ke tī. A'erehe mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym. ⁷A'erehe ame'e ta namō pexo ym. Muka'u te'e ame'e ta namō pexo ym.

Tupā kotyhar ta weraha aja saka ame'e pe ixo

⁸Yman pytuniha aja ame'e pe pexo. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa ym. Apo Tupā kotyhar ta ke pehē 'y. A'erehe weraha aja ame'e pe pexo katu 'y. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu. A'erehe mā peja weraha aja ame'e pe pexo katu apo 'y. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta. ⁹Tupā rehe har pekwa katu rahā, weraha aja ame'e pe pexo katu. Aja rahā, pema'ema'e hū ta. Kuja. Amō ta pe katu ame'e ke pema'ema'e katu. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tī. Jete har te ke jō pepandu pandu ta tī. Aja pexo katu ta. ¹⁰Weraha aja ame'e pe pexo rahā, ma'e ke jandema'e sawa'e te ke muhury my. Ame'e ke pekwa pekwa katu pexo. Pe, ame'e ke pema'ema'e katu tī. ¹¹Pytuniha aja ame'e pe ixo ame'e ta ma'e ka'u te'eha ke jō ma'ema'e. Ame'e ta namō mā peja pexo ym. Kuja katu. A'eta ma'eha riki katu ym, aja pemujekwa ngā pe. “Mā peja ym” aja pepandu ngā pe. ¹²Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. Ame'e rehe har amō pandu rahā, huxi hū amō. ¹³Pe, upa ma'e ke weraha pe amō moī rahā, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ngā pe mujekwa. Aja rahā, ame'e riki katu ym te, aja ngā pe mujekwa katu. (Aja rahā, ipy'a ke muruwak ta my tī. Tupā koty muruwak ta my tī.) ¹⁴Ma'e ke ngā pe mujekwa katu rahā, ame'e riki weraha pe moī. A'erehe amō pandu:

“Nde ereker ereju ame'e ke epak!

Nde eremanō, ame'ēja saka. Epu'am!

Pe, nde pe Kirisutu muwera katu ta, ame'ēja saka.” (Tupā rehe hendu ym ame'e ta manō, ame'ēja saka ixo. Ukwer aja tī. Pe, Tupā rehe har Kirisutu mujekwa rahā, amō rehe a'e muwera, ame'ēja saka.)

¹⁵Pehendu katurahā! Pehē pexoha katu aja pexo. Ukwa ym ame'e ta aja ym pexo. Ukwa ym ame'e ta Tupā rehe har ukwa ym. Ukwa katu ame'e ta aja pexo tī. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu. ¹⁶Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'e ta heta ixo apo 'y. A'erehe amō kotyhar pexo. Aja te'eha katu ame'e ke pema'ema'e. ¹⁷Weraha aja ame'e pe pexo, a'erehe peka'u te'e ym pexo. Myja pehē pexo ame'e ke jandema'e sawa'e te putar my. Ame'e ke pekwa pekwa katu pexo. Pe, ame'e ke pema'ema'e katu.

Tupā'a pehē py'a rehe pemupyta katu

¹⁸Kawī ngi peka'u ym. Ame'e pehē ke mujaxer jō. Kuja rahā, katu tiki. Mā peja Tupā'a ihī katu pehē py'a rehe. ¹⁹Pehē py'a pejumuhury katu pehē juehe rahā, Ndawi riki jyangariha mupinim, ame'e ke pepandu pandu pehē jupe. Tupā rehe pejyngar tī. Tupā rehe har pepandu, ame'e ke pejyngar tī. Pehē

pejyngar rahā: “Ne jō riki katu te me’ē ke” aja pekwaha namō jandema’e sawa’e te rehe pejyngar. Pehē ruryha namō: “Ne jō riki katu te me’ē ke” aja jandema’e sawa’e te rehe pejyngar. ²⁰Upa katu te ma’e ke rehe aja te’eha: “Ne jō riki katu te me’ē ke” aja Tupā pe pepandu. Jande pái keruhū a’e. Jesu Kiri-sutu, jandema’e sawa’e te je’ēha rupi pepandu pandu ipe.

Ne sawa’e rehe ehendu katu

²¹Kirisutu rehe pehē py’a pemoī moī katu, a’erehe pehendu katu pehē juehe.

²²Ixawa’e katu ame’ē ta te’e! Pehē pe apandu ta apo! Pehē sawa’e ta rehe pehendu katu. Aja rahā, jandema’e sawa’e te je’ēha rehe pehendu katu tī.

²³Ixawa’e riki hakeharma’e kapitā aja saka. Aja Kirisutu tī. Jurujar katu ehe ame’ē tama’e kapitā a’e tī. A’e riki jurujar katu ame’ē ta ke muhā katu. Jurujar katu ame’ē ta riki hete aja saka. ²⁴Ixawa’e ta rehe hakehar ta hendu katu ta me’ē te’e. Kirisutu rehe jurujar katu ame’ē ta hendu katu. Aja ixawa’e ta rehe hakehar ta tī. Hendu katu tī.

Ne rakehar rehe epy’a katu

²⁵Sawa’e ta! Pehē pe apandu tī. Pehē rakehar ta rehe pepy’a katu. Jurujar katu ame’ē ta rehe Kirisutu ipy’a katu. A’erehe a’eta uhāha ke rehe a’e muhepy. A’erehe manō. Aja pehē rakehar ta rehe pepy’a katu tī. ²⁶Pe, jurujar katu ame’ē ta py’a ke Kirisutu juhyk rahā, Tupā pe pandu:

—Ko a’eta riki nema’e apo ‘y. Nde kotyhar ta ke — aja Kirisutu pandu.

Jurujar katu ame’ē ta ke amō ta mujahuk rahā, a’eta py’a ngi ma’e ka’u te’eha ma’ema’eha ke Kirisutu juhyk. Ame’ē ta ke a’eta aja mujekwa katu. Pe, Tupā je’ēha rehe hendu katu rahā, a’eta py’a juhyk aja a’eta ixo tī. ²⁷Aja jurujar katu ame’ē ta py’a ke a’e juhyk rahā, ame’ē ta ke ixoty a’e muhyk ta kŷ. Katu te ta a’eta. Nixói te ta ma’e ka’u te’eha ma’eha ke a’eta pe. Jahy ruwy ym te, ame’ēja saka a’eta katu te ta. Ma’e katu ym ame’ē ke nixói te ta a’eta pe. ²⁸Hakehar ta rehe sawa’e ta ipy’a katu ta me’ē te’e. A’eta juehe a’eta ipy’a katu, aja hakehar ta rehe ipy’a katu ta me’ē te’e tī. Hakehar rehe sawa’e ipy’a katu rahā, a’e juehe ipy’a katu tī. ²⁹Juehe ipy’a ym ame’ē ke nixói. Aja ym. Kuja riki. A’e atu u’u katu ma’e ke ixo. A’e atu ixo katu. Jurujar katu ame’ē ta rehe Kirisutu haihu katu. Aja amō juehe juhaisu katu tī. ³⁰Jande riki Kirisutu rete aja saka. Ixotyhar ta ke jande. A’erehe jurujar katu ame’ē ta rehe Kirisutu haihu katu. ³¹Jumendariha rehe har kuja Tupā je’ēha rehe panduha ihī:

“Ipái ta ke sawa’e hijar oho. Pe, hakehar namō ixo katu.

Mokōihar riki petēihar aja ixo” aja panduha ihī.

³²Mā! Ame’ē jetehtar te ke Tupā je’ēha mujekwa jande pe. Pe, kuja ihē akwa. Jurujar katu ehe ame’ē ta riki Kirisutu namō petēihar aja ixo. ³³Tupā je’ēha rehe panduha ihī, ame’ē ke pehē pe katu tī. Sawa’e juehe ipy’a katu. Aja hakehar rehe ipy’a katu ta me’ē te’e tī. Pe, ixawa’e rehe hakehar hendu katu ta me’ē te’e tī.

Ta’yr ta ipái ta rehe hendu katu ta me’ē te’e

Tajyr ta aja tī, hendu katu ta me’ē te’e tī

6 ¹Ta’yn ta! Kurumī ta! Kūjātāi ta! Tiha ame’ē ta! Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A’erehe pehē pái ta rehe pehendu katu ta me’ē te’e. Aja rahā,

katu ame'e ke pema'ema'e. ² Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī: "Nde pái rehe ehendu katu. Ne māi rehe aja tī. Ehendu katu tī." Ame'e je'ēha namō ma'e manga katuha ke Tupā moī. ³ Kuja moī:

—Nde pái ta rehe nde erehendu katu rahā, upa katu te katu nde pe. Kuja. Kome'e ywy keruhū pe yman nde erexo ta — aja Tupā manga katu.

A'erehe ipái ta rehe ta'yn ta hendu katu ta me'e te'e. Kurumī ta aja tī. Hendu katu ta me'e te'e tī. Kūjātāi ta aja tī. Hendu katu ta me'e te'e tī.

⁴ Ta'yn pái ta! Ta'yn māi ta tī. Ta'yn ta ke pemuparahy ym. Pehē ra'yr ta pe aja tī. Pehē rajyr ta pe aja tī. A'eta ke pemuparahy ym tī. Kuja katu. A'eta ke pemutiha rahā, a'eta ke pemu'e katu. Aja rahā, pehē rehe a'eta hendu katu ta. Wewe katu pepandu a'eta pe. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe ehe har wewe katu pemu'e katu a'eta ke.

Ijar ta pe miasu ta hendu katu ta me'e te'e

⁵ Miasu ta! Sehar pehē jar ixo. A'eta rehe pehendu katu. Pemuparahy ym ta aja pekyjeha namō pehendu katu a'eta rehe. Mokōi pekwaha namō pexo aja ym peparaky katu. Kirisutu rehe peparaky, ame'ēja saka pehē jar rehe peparaky katu. ⁶ Pehē rehe pehē jar usak ixo rahā jō, peparaky katu my? Anī. A'eta usak ym rahā, peparaky katu tī. Pehē rehe a'eta usak ixo rahā jō, peparaky katu rahā: "Mā! Miasu riki paraky katu te" ame'e panduha ke jō peputar. Katu ym aja. Kirisutuma'e miasu aja pehē. A'erehe sehar pehē jar usak ym rahā, peparaky katu tī. Aja Tupā putar ame'e ke pema'ema'e katu te. ⁷ Pehē riki miasu ta ke. Peparaky rahā, pehē ruryha namō peparaky katu. Sawa'e ta rehe jō peparaky, aja ym pekwa. Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe peparaky, aja pehē rury katuha namō peparaky katu. ⁸ Pesarahā! Kuja pekwa pekwa pexo tī. Se katu aja amō paraky rahā, ame'e namō ywa pe ma'e katu ame'e ke jandema'e sawa'e te me'e me'e katu ta. Upa katu te ngā pe a'e me'e me'e katu ta. Miasu ta pe aja tī. Me'e katu tī. Miasu aja ym ame'e ta pe aja tī. Ma'e katu ame'e ke a'e me'e ta tī. Se katu aja paraky a'erehe me'e me'e katu ywa pe.

Miasuma'e jar ta pe ihē apandu apo tī

⁹ Miasuma'e jar ta! Pehē pe ihē apandu tī. Pehē pe ipy'a katuha namō miasu ta paraky. Aja pehē pepy'a katuha namō miasu ta pe pepandu pandu. Ame'e ta pe: "Pahar peparaky ym rahā, nde ke ihē anupā ta" aja ym pepandu. Pesarahā! Jandema'e sawa'e te ywa pe ixo ame'e ke a'e. Kuja pekwa pekwa pexo. Pehēma'e miasu ame'e ta aja pehē riki ixotyhar ta ke tī. Jandema'e sawa'e te ywa pe ixo ame'ēma'e ke pehē tī. Ngā pe juja katu te a'e ma'e ke me'e me'e katu ta tī. A'e usak rahā: "Ko miasu ta ke" aja ym ipe. "Ko miasuma'e jar ta" aja ym ipe tī. Upa juja katu te ipe. A'erehe pehē pepy'a katuha namō miasu ta pe pepandu pandu katu.

Tupāma'e mundeha namō pexo katu

¹⁰ A'ejōhar panduha ke ihē apandu ta apo. Jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke pehē. A'erehe ima'e pyrātāha namō pexo katu. Ame'e namō pehē py'a ke pemātā katu pexo. ¹¹ Ima'e mundeha aja me'e Tupā me'e pehē pe. Ame'e namō pexo katu. Aja rahā, Satana riki pehē ke muka'u te'e ym ta. (Ājā ramūi a'e.) ¹² Amō awa ta namō jajumai mai jaxo my? Anī. Aja ym. Ājā ta namō jajumai jaxo, ame'ēja saka jaxo. A'eta katu ym te. Ywa pe har ta ke a'eta tī. A'eta riki Tupā rehe

hendu ym ame'e tama'e kapitā keruhū ta. ¹³ A'erehe Tupāma'e mundeha aja me'e namō pexo katu. Pe, mupyraraha pehē rehe uhyk rahā, pehē ke pehē ruwajan ta muputu'u ym ta. Ame'e mupyraraha upa rahā, pete'e pexo katu ta rī.

¹⁴ A'erehe pepu'am katu, aja pexo. Tupāma'e mundeha aja me'e namō pexo. Kuja. Sonda ta aja pehē ku'a rupi har pepukwar katu. Aja rahā, jete har te ke namō pexo katu. Sonda ta aja pehē juehe ita kamixa pemunde tī. Aja rahā, Tupā pandu: "Pehē katu. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixoi te pehē pe" aja pexo katu. ¹⁵ Sonda ta aja pehē py rehe har pemunde tī. Aja rahā, pahar myrandu katu ke amō ta pe pepandu peho. "Pehē py'a ke Tupā muhury katu ta." Ame'e myrandu katu ke pepandu peho. ¹⁶ Sonda ta aja pehē jywa rehe itape ke aja te'e pemujar katu. Aja rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu pexo. Aja rahā, ame'e pe upa u'y hapu ame'e ke pemuwe ta tī, ame'ēja saka tī. Satana ombor ame'ēja saka tī. (Ājā ramūi a'e.) Ombor rahā, pejurujar katuha ke a'e mukanim tar katu. Ame'e u'y hapu ame'e ke pemuwe ta tī, ame'ēja saka tī. ¹⁷ Sonda ta aja pehē ākā rehe har pehē ākā rehe pemoi tī. Itasape ke. Aja rahā, pehē ke Tupā muhā katu, aja pekwa katu. Sonda ta aja ita tamarā namō pexo katu. Pehē pe Tupā'a me'e katu, ame'e ke aja saka. Aja rahā, Tupā je'eha namō pexo katu. Ame'e ke pepandu pandu. ¹⁸ Aja Tupāma'e mundeha aja me'e namō pexo. Amō we tī. Tupā namō pepandu pandu. Kuja:

—Jande pái keruhū! Ihē pe nema'e pyrātāha emuwyr — aja ipe.

Pehē pe Tupā'a mujekwa rahā, Tupā namō aja te'eha pepandu pandu. A'erehe peta kī! Peputu'u ym ingi. Upa Tupā kotyhar ta rehe har Tupā namō aja te'eha pepandu pandu.

¹⁹ Ihē rehe har Tupā namō pepandu pandu tī.

—Jande pái keruhū! Páu pe nema'e pyrātāha ke emondo katu. Aja rahā, kyje ym ha namō nema'e je'eha ke a'e pandu pandu ta. Myrandu katu ke a'e mujekwa ta ngā pe. Yman ukwa ym ame'e ke. Ame'e ke mujekwa ta ngā pe apo 'y — aja ihē rehe har Tupā namō pepandu.

²⁰ Ame'e myrandu katu ke ihē apandu ta. A'erehe ihē ke Jesu mondo. Kyndaha pe ihē axo apo. A'erehe kuja Tupā namō pepandu tī:

—Mā peja kyje ym ha namō myrandu katu ke Páu pandu pandu. Aja rahā katu tiki — aja Tupā namō pepandu ihē rehe har.

Katuha ke ihē amondo

²¹ Pehē koty Tik ke ihē amondo ta. Ihē rehe har a'e mujekwa katu ta pehē pe. Aja rahā, ihē axoha ke pekwa katu ta. Tik rehe jande japy'a katu ame'e ke a'e. Jande mu a'e. Jandema'e sawa'e te pe a'e paraky ixo tī. Tupā je'eha ke a'e pandu pandu, ame'e riki ima'e parakyha ke. Tik pandu ame'e ke a'e ma'ema'e katu. ²² Ihē rehe har a'e mujekwa ta pehē pe. A'erehe pehē koty a'e ke ihē amondo axo. Myja upa jaxo my, ame'e rehe har a'e mujekwa ta pehē pe. Aja rahā, pehē py'a ke a'e muhury katu ta.

²³ Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu. Mā peja pehē py'a ke a'eta mātā katu tī. Aja rahā, upa pehē mu ta rehe pehē pepy'a katu ta. Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe upa pehē mu ta rehe pepy'a katu tī. ²⁴ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe ipy'a katu ame'e ta ixo. Mā peja ame'e ke a'eta mukanim ym te. Mā peja a'eta rehe Tupā ipy'a katu te hū.

Upa.

Siri ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'e ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda raho. A'ep a'e ixo rahā, kome'e paper ke a'e mupinim.

Páu pe Siri ok ta pe har ta tamatarer ke mondo. A'erehe a'e pandu: “Katu tiki” aja. Tupā pe pandu tī: “Ne jō riki katu te me'e ke” aja.

Páu pyrara ixo tipe. Anī. Tapijar te'e we myrandu katu ke a'e pandu pandu. Tapijar te'e we Jesu rehe har a'e ukwa tar katu tī, aja mupinim tī. “Mā peja Jesu ukwa katu aja pehē tī” aja Páu mupinim Siri ok ta pe har ta pe.

Jesu kotyhar ta pe: “Ihē mu ta” aja Páu pandu.

Siri ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo Ame'e ta pe paper pinim ke Páu mupinim

1 ¹Ihē Páu. Timo ihē namō a'e ixo tī. Jesu Kirisutuma'e parakyha ta ke jande. Ehe har japandu pandu, ame'e riki jandema'e parakyha ke.

Ko pehē pe paper pinim ke ihē amondo axo. Siri ok ta pe har ta ke pehē. Tupā kotyhar ta ke pehē. Upa Jesu Kirisutu rehe jurujar katu ame'e ta pe paper pinim ihē amondo axo tī. Tupā kotyhar tama'e kapitā ta pe amondo axo tī. Tupā kotyhar ta rehe ma'e ke amō ta ma'ema'e katu tī. Ame'e ta pe paper pinim amondo axo tī.

²Tupā riki jande pāi keruhū. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu.

Tupā namō Siri ok ta pe har ta rehe har ihē apandu pandu

³Pehē rehe har ihē akwa akwa axo rahā: “Ne jō riki katu te me'e ke” aja Tupā pe ihē apandu pandu. Aja te'eha ihē. ⁴⁻⁵Jesu rehe pejuruja katu py rahā, tamatarer ihē pe pemuwyr. A'erehe myrandu katu ke ihē apandu pandu axo rī. Aja we apo tī. Amō ta pe myrandu katu ihē apandu pandu axo rahā, ihē pe tamatarer pemuwyr tī. A'erehe pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu rahā, ihē rury katuha namō: “Ne jō riki katu te me'e ke” aja Tupā pe ihē apandu katu. ⁶Pe, kuja ihē akwa katu te. Pehē pejuruja katu py rahā, l'ā ke pehē py'a rehe Tupā moī. Aja rahā Kirisutu katuha aja pehē ke Tupā muwak ixo. Aja a'e muwak we ixo rī. Pe, Jesu Kirisutu jywyr rahā, ame'e muwakiha ke a'ewan ta. Arahā Tupā pandu ta: “Uhyk katu. Kirisutu katuha aja pehē tī” aja.

⁷Pehē rehe har ihē akwa akwa axo rahā, ihē rury katu. Pehē rehe ihē apy'a katu, a'erehe ihē rury katu. “Myrandu katu ke epandu eho” aja Tupā ihē pe.

Ame'e parakyha ke ihē ama'ema'e. Aja ihē axo rahā, ihē pe tamatarer ke pemuwyr. Apo kyndaha pe ihē axo rahā, aja ihē pe pemuwyr tī. Kyndaha pe ihē axo ym rahā we, aja tī. Pemuwyr tī. Kyndaha pe ihē axo ym rahā we, kapitā ruwa koty ihē apu'am. "Jesu rehe har myrandu katu riki jete har te ke" aja ihē apandu. Ngā pe apandu tī. Aja rahā, Jesu rehe har ukwa katu te we ngā. ⁸Pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katuha aja ihē apy'a katu tī. Jete har te ke ihē apandu. Ame'e ke Tupā ukwa katu.

⁹Kuja pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu:

—Mā peja Siri ok ta pe har ta ipy'a katu te we a'eta juehe ixo. Mā peja nde rehe har a'eta jumu'e katu te we ixo tī. Aja rahā ukwa katuha namō ipy'a katu te we ta a'eta juehe. Mā peja katu ame'e ke a'eta ukwa katu te we ixo. Aja rahā, ipy'a katu te we ta a'eta juehe tī. ¹⁰Upa aja rahā, ma'e riki katu te ame'e ke a'eta ma'ema'e ta. Aja rahā, Kirisutu jywyrahā, a'eta pe nixoi te ta ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. "Katu ym ame'e ta" aja amō ta pandu ym te ta tī. ¹¹Pe, Jesu Kirisutu riki ima'e pyrātāha ke muwyr. A'erehe ame'e namō katu ame'e ke jō Siri ok ta pe har ta ma'ema'e ta. Aja rahā, nde pe katu ngā pandu: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja riki — aja Tupā namō pehē rehe har ihē apandu pandu.

Tapijar te'e we Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu katu

¹²Ihē mu ta! Ihē rehe har pekwa katu aja ihē aputar katu. Māte we ihē axoha kwe. Apyrara hū axo kwe. (Anī. Tapijar te'e we myrandu katu apandu pandu.) A'erehe myrandu katu ke amō amō we hū amō ta ukwa katu te we ixo. ¹³(Ame'e ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe ihē ke kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo apo. Ame'e ke se ixo ame'e ta ukwa. Kirisutu rehe har ihē apandu pandu. Kirisutuma'e parakyha ke ihē. A'erehe kyndaha pe ihē axo apo. Ame'e ke upa amō ta ukwa. Ame'e ke kapitā rok harōha ta ukwa katu tī. ¹⁴Kyndaha pe ihē axo. Anī. Ihē py'ahu axo. A'erehe jandema'e sawa'e te rehe heta jande mu ta jurujar katu te we ixo. I'ar koty te we a'eta ipy'ahuha. A'erehe Tupā je'ēha ke a'eta pandu pandu katu tī. Ngā ngi kyje ym ha namō pandu pandu.

¹⁵⁻¹⁷Jete! Amō ta Kirisutu rehe har pandu pandu tī. "Jande japandu rahā, jande rehe Páu jyty'ym ta" aja ame'e ta ukwaha naī. A'erehe ame'e ta pandu pandu. Ihē namō je'ē hātā tā tar katu tī. A'erehe Kirisutu rehe har pandu pandu tī. Muka'u te'eha namō a'eta pandu pandu. Kirisutu rehe har pandu pandu rahā: "Peme'e ta katu" aja panduha ke a'eta putar katu. A'eta mu'e ame'e ke rehe heta ngā hendu. A'erehe kyndaha pe ihē axo rahā, ihē riki ajy-ty'ym a'eta rehe aja a'eta ukwaha naī.

Amō ta anī. Amō ta ihē rehe ipy'a katu. A'erehe Kirisutu rehe har a'eta pandu pandu. Jete har rupi pandu pandu. Kapitā ruwa koty ihē apu'am rahā: "Jesu rehe har myrandu katu riki jete har te ke" aja ihē apandu. Ame'e parakyha ke ihē pe Tupā me'e. Aja a'eta ukwa. A'erehe ihē rehe a'eta ipy'a katu.

¹⁸Upa riki katu ihē pe. Ka'u te'eha namō amō ta Kirisutu rehe har pandu pandu. Jete har rupi amō ta pandu pandu tī. Mokōihar ta Kirisutu rehe har pandu pandu. A'erehe ihē rury katu ihē axo.

¹⁹Ihē rehe har Tupā namō pepandu pandu. "Páu ke kyndaha ngi emuhem" aja. A'erehe kyndaha ngi ihē ke kapitā muhem katu ta, aja akwa. A'erehe ihē

rury katu te axo. Tupā'ā ihē rehe usak katu, Jesu Kirisutu muwyr ame'e ke a'e. A'erehe kyndaha ngi ihē ke kapitā muhem katu ta tī. Aja akwa. A'erehe ihē rury katu te axo. ²⁰Ihē riki Kirisutu rehe har ihē apandu pandu tar katu te. Aja te'eha ihē axo. Ame'e jō ihē aputar katu. Aja ym rahā, ihē ruxī ta. Ihē py'ahu ta me'e te'e. Aja te'eha ihē axo. Amanō ta nahā my. Aja rahā: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja Kirisutu rehe har amō ta pandu. Aja ihē aputar. Ko axo we nahā my rī. Aja rahā: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja Kirisutu rehe har amō ta pandu tī. Aja ihē aputar tī.

²¹Ihē atu ko axo we rahā, Kirisutu rehe har: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja ihē apandu axo. Ihē amanō rahā, amō ta Kirisutu pe pandu ta: "Ne jō riki katu te me'e ke." Aja rahā i'ar koty te we katuha. ²²Pe, ko ihē axo rahā we Kirisutu rehe har ihē apandu pandu katu te we axo. Myja ihē aputar katu my? Akwa ym. ²³Ihē amanōha ke aputar my? Ko axoha we aputar my? Myja my? Akwa ym. Kuja ihē akwa. Ihē amanō tar katu. Aja rahā, Kirisutu namō ihē axo ta kŷ. Ame'e riki i'ar koty te we katuha. ²⁴Pehē pe anī. Ko axo rahā we, katu tiki pehē pe. (Aja rahā, amō we Kirisutu rehe har pehē pe ihē amu'e ta rī.) ²⁵Aja akwa. A'erehe ihē amanō ym we ta rī. Pehē namō ihē axo we ta rī. Aja rahā, pehē ke ihē amu'e we ta axo rī. Aja rahā, tapijar te'e we Kirisutu rehe pejurujar katu te we rī. Aja rahā, pehē rury katu te we ta pexo. ²⁶Pe, amō we pehē namō ihē axo rahā, Jesu Kirisutu pe: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja pepandu ta. A'e riki kyndaha ngi ihē ke muhem ta, a'erehe aja pepandu ta.

Pexoha katu aja pexo katu

²⁷Apo amō we apandu ta. Kirisutu rehe har myrandu katu rehe panduha ihī. Ame'e myrandu ke amō mu'e, aja pexoha katu ta me'e te'e. Aja rahā, pehē pexoha rehe har ihē ahendu ta. Pehē rehe ihē asak ta aho my. Aho ym ta my. Pehē rehe har ihē ahendu ta. Kirisutu rehe pejurujar katu te we rī. Pehijar ym. Aja ihē ahendu ta. Aja rahā, katu te. Myrandu katu rehe amō ta jurujar katu. Ame'e ke peputar, a'erehe ame'e ke pehē johu pepandu pandu. Petei'har aja pepandu pandu. Ame'e rehe ihē ahendu ta tī. Aja rahā, katu te tī. ²⁸Pehē ke amō ta mupyrara rahā, a'eta ngi pekyje ym. Pehē py'ahu te'e pehendu aja pemujekwa a'eta pe. Aja rahā, a'eta ma'eha ke pemujekwa. (Kirisutu ke a'eta putar ym.) A'erehe mupyraraha renda pe a'eta oho ta ame'e ta ke a'eta, aja pemujekwa. Pehē anī. Tupā muhā katu ame'e ta ke pehē, aja pemujekwa katu. A'e riki pehē ke muhā katu ta. ²⁹Pehē pe Tupā pandu: "Pehē rehe katu asak. Kirisutu rehe pejurujar katu. Amō we tī. Ehe har pepandu pandu peho tī. A'erehe pehē ke amō ta mupyrara ta tī" aja Tupā pandu. ³⁰Ihē aja pehē tī. Mu'eharan ta namō peje'e je'e hū tī. Aja pexo tī. Aja rahā ame'e ta mu'e ame'e ke pemukanim ta tī. A'erehe ihē aja pehē tī. Yman ame'e ta namō ihē aje'e je'e hū tī, aja pekwa. Apo aja ihē axo tī. Aja pehendu tī.

Kirisutu rehe har

2 ¹Kirisutu riki pehē py'a ke mātā. Pehē rehe a'e ipy'a katu, a'erehe pehē ke muhury katu. Tupā'ā namō pehē juehe katu pexo. Amō ta rehe pepy'a katu. Amō ta rehe pepyrara pesak tī. ²Ko apandu pehē pe. Ihē aja juja katu te pekwa pekwa pexo tī. Jumai ym ha namō pexo. Pepy'a katu pehē juehe.

Peteihar aja pexo. Aja rahā, ihē ke pemuhury katu te ta. ³Ma'e ke pema'ema'e rahā, amō ta pandu my: "Mā! Katu hū peme'e ta." Ame'e panduha peputar my? Mā peja ym aja. "Mā! Jande jō katu te" aja ym pekwa pekwa pehē juehe har. Amō ta katuha riki pehē 'ar koty te we aja pekwa katu pexo. Amō ta 'ar koty te we pehē katuha ke aja ym pekwa pekwa pexo tī. ⁴Amō ta pe kuja pepandu katu: "Pehē namō jama'ema'e ta" aja. Pe, ame'e ta pehē pe: "Pehē namō jande jama'ema'e ta tī" aja. Juja katu te ma'ema'eha ngā jupe. Aja katu. Pehēma'e ke rehe jō pesak ym pexo. ⁵Jesu Kirisutu ukwa katuha aja mā peja pekwa pekwa katu pexo tī. "Mā! Ihē katu te ihē" aja ym te panduha a'e. Kuja Kirisutu ukwa katu:

⁶ "Tupā aja a'e tī. Aja te'eha a'e ixo. Ima'e pyrātāha namō Tupā aja a'e ixo ta, aja ukwa jupe my? Anī. Aja ym riki.

⁷ Kuja a'e ukwa tī. Upa katu te ywa pe ixo ame'e ta ke jeje a'e hijar. Tupā aja ame'e ke hijar uwyr tī.

Awa aja te'e a'e uwyr. Te'e paraky ame'e ke aja a'e ixo.

⁸ Katu te a'e jupe, aja ym a'e ukwa.

Tupā rehe a'e hendu katu. A'erehe a'e manō. Myra ngā mupia ame'e ke rehe a'e manō.

⁹ Manōha ngi mukwera katu muhem. A'erehe katu te ame'e ke a'e aja Tupā mu'am.

Pe, ywa kupe koty mujywyr raho. A'erehe amō ta 'ar koty te we a'e katuha aja mu'am.

A'e aja me'e amō nixói te.

¹⁰ Aja rahā: 'Jesu' aja her ke hendu ame'e ta ipynarāi pe wapyk ta. (Ame'ēja ipy'a ke moī moī katuha ke mujekwa ta.)

Aja upa katu te ngā wapyk ta. Ywa pe har ta wapyk ta tī. Aja ipy'a ke moī moī katu ta ehe. Kome'e ywy keruhū pe har ta aja tī. Ipy'a ke moī moī katu ta ehe tī. Mupyraraha renda pe ihī, ame'e ta aja tī. Ipy'a ke moī moī katu ta ehe tī.

Upa katu te ngā ipy'a ke moī moī ta ehe tī.

¹¹ Pe: 'Jesu Kirisutu riki sawa'e te' aja upa katu te ngā pandu ta.

Pe, Jesu rehe har katu ma'e pandu rahā, Tupā pe: 'Ne jō riki katu te me'e ke' aja pandu ta tī. A'e riki jande pāi keruhū te."

Pexoha katu aja ngā pe pemujekwa

¹² Pehē riki ihē rehe katu ame'e ta ke. Ihē apy'a katu ame'e ta ke pehē tī. Pesarahā! Pehē namō ihē axo rahā, ma'e ke ihē apandu pehē pe. Ame'e rehe pehendu katu. Apo pehē namō axo ym. Ko amō we panduha ke pehē pe ihē amondo axo. Ame'e rehe pehendu katu ta me'e te'e tī. Kuja. Pehē ke Tupā muhā katu. A'erehe ma'e peka'u te'eha pema'eha ngi pehē ke a'e poir, ame'ēja saka. A'erehe mā peja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Amō we ame'e ke pema'e ta my, ame'e pekyjeha namō katu ame'e ke jō pema'ema'e. ¹³Ima'e pyrātāha ke Tupā muwyr pehē pe. A'erehe a'e putar ame'e ke pema'ema'e tar katu. Pehendu tar katu ehe tī.

¹⁴ Upa ma'e ke pema'e rahā, pehē ruryha namō pema'e pexo. Peje'e hātā tā ha namō aja ym pema'e. ¹⁵ Aja rahā: "Pehē katu ym" aja amō ta pandu ym ta. Pehē py'a juhyk, aja Tupā ra'y'r ta katu aja pexo tī. Kome'e ywy keruhū pe pexo. A'ep

ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta ixo. Jaxer ame'e ta aja ti. Ixo ti. Ame'e ta namo pexo rahā, pehē riki amō kotyhar ta ke aja pemujekwa ta me'e te'e. Katu ame'e ta ke pehē aja pemujekwa ta me'e te'e. ¹⁶Aja rahā, myja ngā ke Tupā muhā katu, ame'e rehe har ngā pe pepandu pandu. Ame'e ke pehē pe ihē amu'e katu, aja pemujekwa ihē pe. Aja rahā: "Pesarahā! Siri ok ta pe har ta katu" aja ihē apandu ta. Kirisutu jywyr rahā, aja ihē apandu ta. Aja ihē rury katu axo.

¹⁷Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe Tupā pe pepandu: "Ko jande riki nema'e ta ke. Jande py'a jamoi moi katu nde rehe" aja pepandu. Pe, Tupā rehe har pehē pe ihē apandu katu te we axo ri. A'erehe pehē py'a pemoi moi katu te we ehe. A'erehe ihē ke amō ta jukwa ta my? (Aja Tupā rehe ihē apy'a katuha ke ihē amujekwa ta ngā pe.) Aja rahā, ihē rury katu ta axo. Pehē aja ihē rury katu ta axo ti. ¹⁸Aja pehē ti. Pehē rury katu ta me'e te'e. Ihē aja pehē rury katu ta pexo ti.

Pehē koty Timo ke ihē amondo ta

¹⁹Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e putar rahā, pahar pehē koty Timo ke ihē amondo ta. Pe, pehē ngi Timo jywyr rahā, pehē rehe har a'e pandu ta uwyr ihē pe ti. Aja rahā, (katu pexo aja ahendu rahā,) ihē rury katu ta ihē axo. ²⁰Ihē aja a'e jō pehē rehe a'e jumupyai ixo ti. Myja pexoha apo my, aja pehē rehe har a'e jumupyai ixo. ²¹Amō ta anī. Juehe har ixoha rehe har jō sehar ta usak usak ixo. Jesu Kirisutu rehe har pandu tar ym. Ame'e parakyha ke ma'e-ma'e tar ym. ²²Timo riki paraky katu. Aja a'e mujekwa katu pehē pe. Ame'e rehe har pekwa katu. Ipái aja ta'yr ti. Mokoihar ta paraky katu. Aja ihē namō myrandu katu ke Timo pandu pandu ti. (Ihē ra'yr aja a'e.) ²³Myja se ihē axo ta my? Kyndaha ngi ihē ahem ta my? Ame'e ke ihē akwa rahā, pahar pehē koty Timo ke ihē amondo ta. Aja akwa. ²⁴Pe, Tupā putar rahā, ihē atu pehē rehe asak ta aho. Yman ym rahā ihē asak ta aho.

Pehē koty Eparondi ke ihē amondo ta

²⁵Eparondi ke pehē koty ihē amondo ta me'e te'e, aja akwa. Ihē mu aja a'e. Tamatarer ke a'e werur ihē pe. Pehē pemuwyr ame'e ke a'e werur. Se Hom ok ta pe ihē namō myrandu katu ke a'e pandu pandu ti. Mujekwa katu ti. ²⁶Ma'e ahyha ke a'e pyhyk, aja pehendu. Pehendu aja a'e ukwa rahā, jumupyai ixo ti. Apo pehē rehe a'e usak tar katu ti. ²⁷Jete riki. Ma'e ahyha ke a'e pyhyk. Tate manō. Anī. Tupā pyrara usak ehe. A'e ke rehe jō ym pyrara usak. Ihē rehe pyrara usak ti. A'erehe manō ym. Manō rahā, i'ar koty te we ihē pyai ta tipe ti. ²⁸Anī. A'e manō ym. A'erehe pahar pehē koty a'e ke ihē amondo tar katu. Pe, pesak ehe rahā, pehē rury katu ta. Aja rahā, ihē apyaiha ke upa kanim ta ti. ²⁹Pehē koty a'e uhyk rahā, ipo ke pepyhyk pyhyk katu ingi. Pehē ruryha namō pepyhyk katu ingi. Pesak ehe rahā: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja Tupā pe pepandu. Pehē mu aja ipo ke pepyhyk katu ingi. Eparondi aja me'e sawa'e ta rehe har: "Katu ame'e ta ke a'eta" aja pekwa pekwa katu ti. ³⁰Myrandu katu ke a'e pandu pandu. Kirisutu pe paraky ame'e ke a'e ti. Arahā tate a'e manō. Pyraraha ngi kyje ym a'e. Myrandu katu pandu pandu. A'erehe Eparondi aja me'e sawa'e rehe har: "Katu ame'e ke a'e" aja pekwa pekwa pexo. Se Hom ok ta pe pehē pexo ym. A'erehe marā ka ym ihē py'a ke pemātāha. A'erehe a'e riki ihē py'a ke mātā katu.

**“Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha
Nixói te nde pe” aja Tupā pandu**

3 ¹Ihē mu ta! Amō we ihē amupinim ta. Pesarahā! Jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rury katu pexo. Amukwehe pehē pe ihē apandu, ame'ē juja katu te paper pinim ke pehē pe ihē amondo axo. Ihē py'a jukwa ym riki. Ihē amondo rahā, pejuruja katuha ke pehijar ym ta. ²Amō mu'eha ta rehe pesak te'e. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e hū. Muka'u te'e hū amō ta ke tī. Amō pিরer ke jupā ta me'ē te'e, aja riki a'eta mu'e. (Ipirer ke jupā rahā, Tupā kotyhar ta te ke a'eta, aja a'eta ukwaha jupe naī.) ³Anī. Jande atu Tupā kotyhar ta ke. Ame'ē jakwa katuha ke Tupā moī, jande py'a rehe. I'ā ke jande py'a rehe moī. A'erehe ixotyhar ta ke aja jakwa katu. A'erehe Tupā rehe jande py'a ke jamoī moī katu. Jesu Kirisutu namō jande juehe katu jaxo. A'erehe jande rury katu. Ipirer rehe mangaha ke amō ta moī rahā, Tupā kotyhar ta ke aja a'eta ukwaha naī. Jande anī.

⁴Ihē atu ihē aputar rahā, ame'ē pিরer jupāha ke rehe ihē ajuruja katu ta tipe. Ima'e ma'eha ke rehe amō juruja katu rahā, ko ihē riki i'ar koty te we ihē ajuruja katu ta tipe. ⁵Ihē māi pusu ngi a'ar. Pe, awa po wajar mahapyr aker rahā, ihē pিরer ke amō jupā. Aja rahā, jundéu awa te ke ihē, aja amujekwa. Menjamī rainō ke ihē. Ihē pái ta riki jundéu awa ta ke. Jundéu awa ramūi ta ukwaha rehe ihē ahendu katu tī. Parise ta kotyhar ke ihē. (Ame'ē ta riki Moise je'ēha rehe hendu katu te.) Aja ihē tī. Ahendu katu ehe tī. ⁶Ame'ē ke rehe amō ta hendu katu te. Aja ihē aputar katu te tī. A'erehe Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrara hū axo kwe. Amō koty a'eta ukwa, aja ihē akwaha naī, a'erehe ihē amupyrara hū a'eta ke axo. Moise je'ēha rehe amō hendu katu te rahā, katu ame'ē ke a'e, aja ukwaha jupe naī. Aja ihē tī. Nixói ma'e aka'u te'eha ama'eha ihē pe, aja ihē akwaha ihē jupe naī.

⁷Pe, ihē axoha riki katu te, aja akwaha naī. Apo ame'ē ymanihar axoha riki jaxer aja akwa katu apo 'y. Kirisutu rehe ihē ajuruja katu, a'erehe aja ihē akwa katu apo 'y. ⁸Jete. Upa katu te jaxer riki, aja akwa katu apo 'y. Pe, amō koty ihē akwa. Amō riki ymanihar 'ar koty te we katuha. Jesu Kirisutu rehe har ihē akwa. Ame'ē riki i'ar koty te we katuha. Jesu riki ihēma'e sawa'e te. Ehe har ihē akwa katu apo 'y, a'erehe ymanihar akwaha ke ihē ahijar. Ame'ē jaxer aja akwa. Aja rahā, Kirisutu kotyhar te aja ihē axo. ⁹Pe, Kirisutu namō ihē juehe katu ihē axo. Moise je'ēha rehe ihē ahendu katu, a'erehe ihē ke Tupā muhā katu my? Anī. Aja ym. Ko Kirisutu rehe ihē ajuruja katu, a'erehe ihē ke Tupā muhā katu 'y. Jete. Upa Kirisutu rehe juruja katu ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta kŷ. ¹⁰Kuja ihē aputar apo 'y. Kirisutu rehe har jō ihē akwa tar katu te we hū ihē axo rī. Tupāma'e pyrātāha ke aja tī. Akwa tar katu te we hū ihē axo tī. Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem rahā, pyrātāha namō mukwera katu muhem. Ame'ē ke ihē akwa tar katu te we ihē axo tī. Kirisutu ke amō ta mupyrara. A'e aja ihē ke amō ta mupyrara ta aja ihē aputar axo tī. A'e manō. A'e aja ihē aputar katu tī. ¹¹Pe, manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem rahā, ko ihē ke a'e mukwera katu ta muhem tī. Aja ihē aputar tī.

Kirisutu ixoha aja ihē axo tar katu tī

¹²Upa katu te ehe har ihē akwa katu, aja ym ihē apandu. Uhyk ym we rī. Upa katu te akwa ym we rī. A'erehe tapijar te'e we ihē ajumu'e axo. Jesu

Kirisutu riki ihē ke muhā katu. Ixotyhar ke ihē. A'erehe tapijar te'e we ehe har ihē ajumu'e axo tī. ¹³Ihē mu ta! Ko pehendu katurahā! Ehe har akwa katu te ha ke uhyk ym we rī. Aja akwa katu. Kuja ihē axo ta apo 'y. Ymanihar ihē axoha rehe har ihē akwa akwa ym ta axo. Apo har kupe koty ma'e ihē ruwa koty ihī ame'e ke rehe ihē akwa akwa ta axo. ¹⁴Kuja riki. Jesu Kirisutu kotyhar ke ihē, a'erehe Tupā pandu ta: "Ywa pe ejur" aja. Ame'e rehe aharō katu axo, a'erehe Kirisutu rehe har ihē tapijar te'e we ajumu'e ihē axo.

¹⁵Jande johu Tupā rehe har jakwa katu ame'e ta ke jande. Yman ehe har jakwa katu ame'e ta ke jande. Aja me'e ta rahā, jande johu Kirisutu rehe har tapijar te'e we jajumu'e ta me'e te'e. Aja amō ta putar ym rahā, amō koty ukwa rahā, ame'e ke Tupā mujekwa ta. (Aja rahā, Kirisutu rehe har ukwa tar katu tī.) ¹⁶Pe, Kirisutu rehe har jajumu'e. Aja tapijar te'e we jaxo ta me'e te'e. Jamu'e katu te we ta me'e te'e tī.

Ywa pe har ta aja pehē a'erehe pexoha katu pexo

¹⁷Ihē mu ta! Mā peja ihē axoha aja pehē johu tī. Myja katu jaxoha my? Ame'e ke jamujekwa pehē pe. Aja amō ta ixoha katu rahā, pesak katu a'eta rehe. A'eta aja pehē tī. Pexoha katu tī. ¹⁸Amō amō we hū apandu pehē pe. Ihē apyaiha namō apandu we ta amō tī. Kuja. Amō ta heta ixo. A'eta ixoha riki amō koty. Jaxer riki. Ame'e ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy. A'erehe myra ngā mupia ame'e ke rehe a'e manō. Ma'e ka'u te'eha ke tapijar te'e we amō ta ma'ema'e ixo. A'erehe huwajan ta aja a'eta ixo rī. ¹⁹Mupyraraha renda pe a'eta oho ta. Ma'e ka'u te'eha ma'eha rehe jō ipy'a ke a'eta moī moī. Tupā rehe moī ym. Kome'e ywy keruhū pe ixoha rehe har jō a'eta ukwa ukwa ixo tī. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e rahā, katu aja a'eta ukwaha jupe nai. Huxī ym riki.

²⁰Jande riki amō koty. Ywa pe har ta aja jande. Jande muhāha rehe jaharō hū jaxo. Jesu Kirisutu riki jande muhāha. Jaharō hū jaxo ehe. Ywa ngi a'e wyjy ta uwyr. A'e riki jandema'e sawa'e te. ²¹Jande rete ke a'e muruwak ta kŷ. Apo jande pitu te'e riki. Ima'e rete ke katu te ame'e ke. A'erehe a'e aja jande ke a'e muruwak ta kŷ. Pyrātāha namō jande ke a'e muruwak ta kŷ. A'erehe upa katu te ngā hendu katu te ehe. Upa katu te. Pyta we ym ta.

Pehē py'a pemujoywyr pehē juehe

4 ¹Ihē mu ta! Pehē rehe ihē apy'a katu. Pehē rehe ihē asak tar katu tī. Ihē ke pemuhury katu. Pehē ngi ihē ruxī ym. Ko apandu pehē pe. Kirisutu rehe pejuruja katu. Ame'e ke pehijar ym. Tapijar te'e we pejuruja katu ehe pexo.

²Ko kūjā ta pe ihē apandu. Ewo pe. Syn pe amō. (Peje'e je'e pehē jupe, aja ihē ahendu.) A'erehe mā peja pehē py'a pemujoywyr katu pehē juehe. Kirisutu rehe pejuruja katu. A'erehe pehē anam ta aja pehē.

³Sa'e! Nde erepandu ame'e ke nde erema'ema'e katu. Ihē namō myrandu katu ke nde erepandu pandu. Apo apandu nde pe. Ame'e kūjā ta pe epandu katu, Ewo pe. Syn pe tī. Aja rahā, a'eta py'a jywyr ta a'eta juehe. Yman ame'e kūjā ta riki ihē namō myrandu katu ke pandu pandu hū tī. Amō sawa'e aja tī. Keremē ke. Amō ta heta aja tī. Ame'e ta ihē namō myrandu katu ke pandu pandu tī. Upa ame'e ta rer ke ima'e paper rehe Tupā mupinim katu. Uhā te hū ame'e ta rer ke ame'e paper rehe ihī.

Pehē rury katu aja pexo katu

⁴Kirisutu namō pehē juehe katu pexo. A'erehe pehē rury katu pexo. Aja te'eha pexo. Ko riki apandu we tī. Mā peja pehē rury katu pexo.

⁵Mā peja upa amō ta rehe katu ame'ē ta ke pehē, aja pexo katu. Sawa'e te jywyr Tate. ⁶Upa ma'e ke rehe pejumupyai ym pexo. Ame'ē rehe har Tupā namō pepandu. Inamō pepandu rahā, ma'e ke nixói te pehē pe ame'ē ke pepandu ipe. "Ne jō riki katu te me'ē ke" ame'ē panduha namō pepandu ipe. ⁷Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē py'a ke Tupā muhury katu ta. Ipy'a muhuryha ke amō ukwa katu. Tupā riki muhury katu rahā, i'ar koty te we katuha.

Ma'e katu ame'ē ke jō pehē py'a rupi pekwa pekwa pexo

⁸Ihē mu ta! Ko a'ejōhar panduha ke apandu pehē pe apo 'y. Kuja. Ma'e katu ame'ē ke jō pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. "Mā katu ko" aja amō ta pandu, ame'ē rehe har pehē py'a pe aja tī. Pekwa pekwa pexo tī. Jete har te ke aja tī. Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo tī. Ma'e ke muhuxī ym amō ke, ame'ē rehe har aja tī. Pekwa pekwa pexo tī. Katu ame'ē ke ma'ema'e, ame'ē rehe har aja tī. Pekwa pekwa pexo tī. Ma'e jaxer ai ym ame'ē rehe har aja tī. Pekwa pekwa pexo tī. Amō ta rehe ipy'a katu, ame'ē rehe har aja tī. Pekwa pekwa pexo tī. "Peme'ē panduha katu" aja amō ta pandu, ame'ē rehe har aja tī. Pehē py'a pe pekwa pekwa pexo tī. Aja rahā, pekwa pekwa pexo aja pema'ema'e ta. (A'erehe ma'e katu ame'ē ke jō pehē py'a pe pekwa pekwa katu pexo.) ⁹Ma'e ke ihē amu'e pehē pe. Aja pema'ema'e katu tī. Ihē axoha rehe pesak. Aja pexo tī. Pe, pehē namō Tupā ixo katu ta. Jande py'a ke muhury katu ame'ē ke a'e.

Ihē pe tamatarer pemuwyr a'erehe pehē pe apandu: "Katu pehē"

¹⁰Jandema'e sawa'e te kotyhar ke ihē. A'erehe ihē rury katu te hū. Tupā pe ihē apandu tī: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. Heta te hū jahy kanim, pe, apo ihē rehe pehaihu katu tī. Ihē pe tamatarer pemuwyr tī. Aja ihē rehe pehē pepy'a katu, aja pemujekwa katu ihē pe. A'erehe ihē rury katu te hū ihē. Ihē rehe peharāi, aja ym apandu. Ihē rehe peharāi ym. Tamatarer pemuwyr-riha pemanga tipe. Ame'ē ke akwa katu. Anī. Marā ka ym tamatarer ihē pe pemuwyrriha. Ame'ē ke akwa katu tī. ¹¹Ihē rehe ma'e ke pema'ema'e ym rahā, ihē apyrara ym axo. Upa ma'e ihē axoha rehe ihē rury katu. Aja ihē akwa katu. ¹²Ihēma'e ym te aja ihē axo rahā, ihē rury katu axo. Ihēma'e hū aja axoha ke ihē akwa katu tī. Aja axo rahā, ihē rury katu tī. Aja ihē ajumu'e katu. A'erehe ihē myahy te rahā, ihē rury katu. Ihē āpū rahā, aja tī. Ihē rury katu tī. Ihēma'e ym te rahā, aja tī. Ihē rury katu tī. Ma'e heta rahā, aja tī. Ihē rury katu tī. Aja te'eha ihē. Amō amō renda pe ihē axo rahā, ihē rury katu. ¹³Upa katu te ma'e ke ihē rehe uhyk rahā, ihē rury katu. Pyrātāha ke ihē pe Kirisutu muwyr, a'erehe ihē rury katu.

¹⁴Pe, ihē apyrara rahā, ihē rehe pehaihu katu. Aja rahā, katu tiki. ¹⁵Siri ok ta pe har ta ke pehē. Masendo ywy pe pexo. A'ep myrandu katu ke ihē apandu pandu py pehē pe. Pe, pehē ngi ihē aho rahā, pehē jō riki ihē pe ma'e ke peme'ē katu. Aja pekwa katu. Pehē jō ma'e ke rehe pekyty'y ym ihē pe. Ihē apyrara rahā, pehē jō pepyai tī. ¹⁶Pe, Tesaron ok ta pe ihē axo rahā,

ihēma'e ke nixói te. Arahā ihē pe tamatarer ke pemuwyr. Jete. A'engi mokōi-har pemuwyr tī. ¹⁷Ame'ē ke ihē apyhyk rahā, ihē rury katu. Ame'ē rehe jō ym. Tupā koty pehēma'e ke ihī hū ta, aja saka. Ame'ē pehēma'e hetaha ke ihē aputar katu riki. ¹⁸Jete. Upa katu te ihē pe pemuwyr. Ame'ē ke upa ihē apyhyk. Pemuwyr te hū. Upa ma'e ihē aputar ame'ē ke kohī apo. Pemuwyr ame'ē ke Eparondi werur. A'erehe i'ar koty te we ihēma'e kohī. Pemuwyr ame'ē ke Tupā koty ma'e pihe katu, ame'ēja saka. Tupā hury katu ehe. Ymanihar ta Tupā rehe ipy'a moi moi rahā, ma'e pihe katu ame'ē ke mutakāxī. Hapy, ame'ēja mutakāxī. Aja ihē pe pehē pemuwyr ame'ē ke tī. (Tupā ke pemuhury katu ame'ē ke tī.) ¹⁹Pe, pehēma'e ke upa katu te nixói te rahā, ame'ē ke Tupā me'ē me'ē ta, pehē pe. Jande japy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Ima'e ma'e ke upa ym te ta. Jesu Kirisutu namō pehē juehe katu pexo, a'erehe pehē pe a'e me'ē me'ē katu. ²⁰Tupā riki jande pái keruhū. "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja japandu pandu katu. Aja te'eha ta. "Amen." Ame'ē: "A'e tȳ."

Katuha ke Páu mondo

²¹Pehē koty Tupā kotyhar ta ixo. Jesu Kirisutu kotyhar ta ke a'eta tī. A'eta pe katuha ke ihē amondo axo. Se Hom ok ta pe amō ta ixo. Pehē mu ta aja a'eta tī. A'eta mondo ixo tī. Pehē pe katuha ke mondo ixo tī. ²²Se Tupā kotyhar ta ixo. Upa ame'ē ta pehē pe katuha ke mondo ixo tī. Kapitā keruhū rok pe Jesu kotyhar ta amō ta ixo. Kapitā keruhūma'e parakyha ta ke ame'ē ta. Ame'ē ta katuha ke mondo ixo pehē pe tī.

²³Jesu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja johu pehē rehe Jesu Kirisutu usak katu.

Upa.

Koro ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ë ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda raho. A'ep a'e ixo rahā, kome'ë paper ke a'e mupinim.

Koro ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta pe amō ta amō koty mu'e ixo. Kuja: “Jesu katu te ame'ë ke a'e. Anī. Tupā aja ym a'e” aja mu'e naī.

Ame'ë mu'eha ke Páu mukanim tar katu, a'erehe a'e mu'e katu. “Jete har te ke. Jesu Tupā a'e tī” aja mu'e katu. “Mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym” aja Koro ok ta pe har ta pe Páu mupinim.

Jesu kotyhar ta pe: “Ihē mu ta” aja Páu pandu.

Koro ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo Ame'ë ta pe paper pinim ke Páu mondo

1 ¹⁻²Pehē riki Koro ok ta pe har ta ke. Tupā kotyhar ta ke pehē tī. Ko pehē pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē Páu. Ko Timo ihē namō ixo tī. Jande mu aja a'e. Jesu Kirisutu mondo ame'ë ke ihē. Aja Tupā putar katu. Kirisutu rehe pejurujar katu tī. A'erehe jande mu ta aja pehē tī.

Mā peja pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'e muhury katu. A'e riki jande pāi keruhū.

Myrandu katu rehe pehendu rahā, Jesu rehe pejurujar katu

³Tupā namō japandu rahā, pehē rehe har japandu. Arahā: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja japandu ipe. Aja te'eha jande. Tupā riki Jesu Kirisutu pāi keruhū. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ⁴Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, aja jahendu, a'erehe: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja Tupā pe japandu. Tupā kotyhar ta rehe pehē pepy'a katu, aja jahendu tī. A'erehe: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja japandu ipe tī. ⁵Myrandu katu rehe pehendu py rahā, Tupā namō jurujar katu ame'ë ta ixo ta, aja pehendu. Jete har te ke ame'ë. A'erehe Jesu rehe pejurujar katu. Tupā namō ixo ta, aja pehendu. A'erehe amō ta rehe pehē pepy'a katu tī. Tupā namō pexo ta, ame'ë ke pekwa katu. Ame'ë ke pehē ngi mukanim ym te ta awa. Ywa pe ihī katu, ame'ëja saka. ⁶Awa ta rehe Tupā ipy'a katu te hū. Ame'ë ke rehe pehendu py rahā, jete har te ke aja pekwa. A'erehe pehē py'a pemuruwak. Pehē pexoha katu aja pemuruwak tī. Pe, myrandu katu pehē koty amō ta pandu pandu oho. A'erehe amō amō ta hendu katu tī. Aja kome'ë ywy keruhū rupi tī. Myrandu katu pandu pandu oho tī. Pe, ngā py'a muruwak tī. Ixoha katu aja muruwak tī. ⁷Awa ta rehe Tupā ipy'a katu te hū, ame'ë ke Epar riki mu'e katu pehē pe. Jande japy'a katu

ehe ame'e ke a'e tĩ. Jande aja Kirisutu pe a'e paraky ixo tĩ. Tupā je'eha ke a'e pandu pandu, ame'e riki ima'e parakyha ke. Pehē koty jande jaho ym, a'erehe a'e riki Tupā je'eha ke pandu pehē pe. (A'erehe pehendu katu ta me'e te'e ehe.)⁸ Tupā'a riki pehē pepy'a rehe ihĩ katu, a'erehe amō ta rehe pepy'a katu aja jande pe Epar pandu.

Pehē rehe har Tupā namō japandu pandu

⁹A'erehe pehē rehe har jahendu rahā, Tupā namō pehē rehe har japandu pandu. Aja te'eha jande. Kuja inamō japandu:

—Jande pái keruhū! Koro ok ta pe har ta pe ma'e ke nde ereputar ame'e ke emujekwa katu. Nde erekwa katu ame'e ke Ne'a muwyr. Ame'e namō nde ereputar ame'e ke emujekwa katu ngā pe — aja Tupā namō japandu.

¹⁰Aja rahā, Tupā putar, aja pexo katu ta kȳ. A'e putar ame'e ke pema'ema'e ta kȳ tĩ. Aja rahā, katu ame'e ke jō pema'ema'e katu ta. Amō we Tupā rehe har pekwa katu te we ta tĩ. ¹¹A'e jō riki pyrātā te hū ame'e ke. Ame'e pyrātāha namō pehē py'a mā peja a'e mātā katu. Aja rahā, pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu ta kȳ. ¹²Ixotyhar ta pe ma'e katu ame'e ke a'e me'e me'e ta kȳ. A'e ixo ame'e renda pe me'e me'e ta kȳ. Ame'e renda rupi wera te hū. (Aja rahā, Tupā a'ep ixo, aja mujekwa katu.) "Ihēma'e ta ke" aja a'e pandu, a'erehe ma'e katu ame'e ke pehē pe a'e me'e me'e ta tĩ. A'erehe jande pái keruhū namō pepandu rahā: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja pepandu ipe. Pehē rury katuha namō aja pepandu.

¹³Satana kotyhar ta ke jande kwe. (Ājā ramūi a'e.) Apo Tupā ra'yr koty jande ke Tupā muruwak. A'erehe Ta'yr kotyhar ta ke jande apo 'y. Ta'yr rehe a'e ipy'a katu te. Pe, Ta'yr pandu ame'e ke rehe jahendu katu jaxo rahā, jande rehe Tupā usak katu. Ymanihar jaxoha aja ym jande apo 'y. Satana kotyhar ta aja jaxo rahā, ymanihar jaxoha namō jaxo. Katu ym aja. ¹⁴Apo anĩ. Ta'yr kotyhar ta ke jande apo 'y, a'erehe Satanama'e pyrātāha ngi jande ke Ta'yr muhem. Upa jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Ame'e ke rehe Ta'yr muhepy. A'erehe jande rehe Tupā ipy'a jywyrr katu tĩ.

Kirisutu rehe har

¹⁵Tupā rehe usak ym te awa. Kirisutu rehe awa usak, a'erehe Tupā rehe usak, ame'eja saka tĩ. Tupā a'e tĩ. 'Ar nixói te rahā, pete'e a'e ixo. Upa katu te ma'e ke a'e mujā. Ame'e 'ar koty te we a'e katu te ha ke. ¹⁶A'e ixo, a'erehe upa katu te ywa rehe ihĩ ame'e ke Tupā mujā. Upa katu te kome'e ywy keruhū pe ixo, ame'e ta ke mujā tĩ. Awa usak, ame'e ke mujā. Usak ym, ame'e ke mujā tĩ. Kuja awa usak ym ame'e ta ke mujā tĩ. Je'eha rahoha ta ke mujā. (Ame'e ta rehe usak ym awa.) Ame'e tama'e kapitā keruhū ta ke mujā tĩ. (Ame'e ta rehe usak ym tĩ.) Upa katu te ame'e ta ke a'e mujā tĩ. Kirisutu je'eha rupi upa katu te mujā. Upa katu te mujā, ame'e kapitā keruhū te Kirisutu. ¹⁷Kome'e ywy keruhū nixói te rahā, pete'e a'e ixo. A'e ixo, a'erehe upa katu te ma'e ke henda pe katu aja ihĩ tĩ. ¹⁸A'e riki jurujar katu ame'e tama'e kapitā keruhū. Pe, jurujar katu ehe ame'e ta riki hete aja. Iākā aja riki Kirisutu. (Aja rahā, ixotyhar ta hendu katu ehe.) A'e riki jurujar katu ehe ame'e ta ke muhā katu. Tupā ra'yr ke a'e. A'e riki manōha ngi kwera katu py uhem. A'erehe upa katu te ma'e ke ihĩ, ame'e ta 'ar koty

te we a'e katu te ha ke. ¹⁹Upa katu te Tupā aja Ta'yr a'e tī. Juja katu te a'eta tī. Aja Tupā putar katu. ²⁰Tupā pandu:

—Ihē ra'yr riki upa katu te ma'e ke mukatu ta ihē pe tī — aja.

Myra ngā mupia ame'e ke rehe Ta'yr manō, a'erehe Tupā hury katu ngā rehe tī. Upa katu te a'e mukatu, hury katu ngā rehe tī. Kome'e ywy keruhū pe ixo, ame'e ta rehe hury katu. Ywa rehe ma'e mujā, ame'e ke ihī. Ame'e mukatu tī. Ame'e ta rehe hury katu tī.

Tupā rehe katu ame'e ta ke pehē apo 'y

²¹Tupā rehe har pehē py'a pe pekwa ym te pexo kwe. Pexo ai te'e, a'erehe huwajan ta aja pexo. Pehē py'a pe ma'e jaxer ame'e ke pekwa pekwa pexo tī, a'erehe huwajan ta aja pexo tī. ²²Pe, ehe katu ame'e ta ke pehē apo 'y, aja pehē ke a'e muruwak. Ta'yr manō, a'erehe pehē ke a'e muruwak katu. Aja rahā, a'e ixo ame'e pe pehē ke a'e muhyk katu ta. Pehē riki katu te ame'e ta ke aja a'e muhyk katu ta. Pehē py'a juhyk ame'e ta aja tī. Pehē ke muhyk katu ta tī. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixōi te pehē pe aja pehē ke a'e muhyk katu ta tī.

²³Kuja katu tiki. Jesu rehe tapijar te'e we pejuruar katu pexo rī. Ehe har pejumu'e katu te we pexo rī. Myrandu katu ke pehendū rahā, myja Tupā namō amō ixo katu ta, aja pehendū. Pejuruar katu ehe tī. Tupā namō pexo ta, ame'e pekwa katuha ke pemukanim ym ta me'e te'e. Ame'e myrandu katu ke kome'e ywy keruhū pe har ta pe amō ta pandu pandu oho. Ame'e ke ihē apandu pandu axo tī. Ame'e rehe ihē aparaky axo. Ihē Páu.

Tupāma'e miasu ke ihē

²⁴Jesu rehe har ngā pe ihē apandu pandu, a'erehe ihē ke amō ta mupyrara. (A'erehe pehē pe katu tī. Ehe har pehē pe kome'e paper rehe ihē amujekwa tī.) A'erehe ihē ruryha namō ihē py'ahu te'e ahendu. Kirisutu ke amō ta mahy hū. Ame'e mahyha a'ewan ym we rī. Juruar katu me'e ta riki Kirisutu rete aja saka. Pe, ame'e ta ke amō ta pyrara hū. Ihē ke aja tī. Ihē ke mupyrara hū ngā ixo tī. Aja rahā, Kirisutu pyraraha ke ihē riki amumba ta rī. ²⁵Jesu rehe juru ar katu ame'e ta pe Tupā je'eha ke ihē amu'e katu. Ame'e parakyha ke Tupā me'e ihē pe. Pehē pe aja tī. Amu'e katu tī. Upa katu te ima'e je'eha ke ihē apandu katu ngā pe. ²⁶Yman ima'e je'eha ke kome'e ywy keruhū pe har ta pe a'e mujekwa ym rī. Apo ixotyhar ta pe a'e mujekwa katu 'y. ²⁷Kuja a'e ukwa. Pehē py'a rehe Kirisutu ihī katu. Ame'e ke yman a'e mujekwa ym rī. Apo ame'e ke ixotyhar ta pe a'e mujekwa katu. Mā katu te hū ame'e ke ame'e. Ima'e katu te ha ke pesak ta tī. Ame'e ke yman mujekwa ym tī. Apo upa ame'e ke a'e mujekwa katu tī.

²⁸Kirisutu rehe har upa ngā pe japandu pandu. Upa jande jakwa katuha namō upa ngā ke jamu'e katu. "Pejuruar katu ehe" aja japandu ngā pe tī. Aja rahā, aja pame katu te Tupā ruwa koty jamuhyk ta, ame'eja saka. "Ko Kirisutu kotyhar ta ke. Ehe har ukwa katu te ame'e ta ke" aja jamuhyk ta. ²⁹Ame'e ke rehe ihē aparaky hū. Ima'e je'eha ke ihē apandu, ame'e riki ihēma'e parakyha ke. Ima'e pyrātā te ha ke Kirisutu muwyr ihē pe. A'erehe ima'e je'eha ke ihē apandu hū.

Ihēma'e aparakyha rehe har apandu ta

2 ¹Ko pehē pekwa katu aja ihē aputar. Pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu te hū. Ihē aparaky hū, ame'eja saka. Raonisēi ok ta pe

har ta rehe har aja tī. Pehē rekoha juramā rupi upa katu te ihē rehe usak ym ame'e ta rehe har aja tī. Tupā namō apandu pandu tī. ² Juja Tupā namō ihē apandu:

—Jande pái keruhū! A'eta py'a ke emātā katu. Peteihar aja mā peja a'eta ipy'a katu a'eta juehe ixo. Mā peja nde rehe har a'eta ukwa katu te. Aja rahā, ka'u te'e ym ta. Kirisutu rehe har nde eremujekwa, ame'e ke a'eta ukwa katu te ta tī. Yman ehe har ngā pe nde eremujekwa ym. Apo nde eremujekwa katu y — aja ihē apandu inamō.

³ Upa ma'e ke Tupā ukwa katu te a'e. Ame'e ke Kirisutu mujekwa jande pe. Pe, Kirisutu rehe har amō ukwa katu rahā, Tupā ukwa katuha ke a'e ukwa ta tī.

⁴ Ko pehē pe ihē amupinim aī. Te'e amō ta pandu. Aja je'e hātā tā pehē namō. Mā peja pehē ke a'eta muka'u te'e ym. Ame'e ta panduha rehe pehendu rahā: “Mā! Katu” aja pekwha naī. Anī. Ame'e je'ēha namō mā peja pehē ke muka'u te'e ym. ⁵ Pehē namō ihē axo ym. Pe, pehē rehe har ihē py'a pe ihē akwa akwa axo. Kirisutu rehe pehē johu pejuruar katu te. Pehijar ym, aja ihē ahendu, a'erehe ihē rury katu axo.

Kirisutu namō pehē juehe katu pexo

⁶ Jesu Kirisutu rehe pejuruar katu a'erehe pepandu: “A'e riki jandema'e sawa'e te” aja pehē py'a pe pemu'am. A'erehe inamō pehē juehe katu pexo. ⁷ Mā peja pahar a'e ke pehijar ym. Myra rapo yyp ihon, aja inamō pexo katu. (Pehijar ym.) I'y tiha oho, aja ehe har pejumu'e katu te we pexo rī. Pehē ke Epar mu'e, aja pejuruar katu te we rī. Tupā namō pepandu rahā: “Ne jō riki katu te me'e ke” aja pepandu ipe.

⁸ Pesak katurahā! Kirisutu rehe har pehē ke amō muka'u te'e rahā, katu ym tiki. Ngā ukwaha namō muka'u te'e. Jaxer ke ame'e ukwaha. Ame'e ke hamūi ta ukwaha ke ngā ukwa ixo. Kirisutu mu'e aja ym ame'e. Pe, Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta ukwaha ke namō muka'u te'e tī. Ame'e ke Kirisutu mu'e aja ym tī. ⁹ Kirisutu uwyr rahā, awa te'e a'e aja kome'e ywy keruhū pe a'e ixo. Tupā a'e tī. Juja katu te a'eta tī. ¹⁰ Inamō pehē juehe katu pexo. A'erehe Kirisutu rehe har pekwa katu te, aja pexo. Amō Tupā je'ēha rahoha ta riki kapitā keruhū ta ke. Ame'e ta 'ar koty te we Kirisutu pyrātā te hū ha.

Pehē ke Tupā muhā katu

¹¹ Pehē py'a rehe Kirisutu ihī, ame'e riki pehē pিরer ke pejupā, ame'ēja saka. (Ame'e ke ixotyhar ta ke pehē, aja mujekwa.) Ame'e ke amō mujā ym. Kirisutu mujā ame'e ke. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu rahā, pepandu ta: “Anī. Japutu'u ta ingi” aja. (Aja rahā, ame'e ma'e peka'u te'eha pema'eha ngi pehē ke Kirisutu muhem.) ¹² Pe, y pe pehē ke amō mujahuk rahā, Kirisutu namō pehē ke amō ta jyty, ame'ēja saka. Aja rahā, pexo ai te'e, ame'e ke pehijar aja pemujekwa. Pe, y ngi pehē ke amō muhem rahā, Kirisutu namō pehē ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ēja saka tī. Aja rahā, pexoha pyahu, aja pexo. Pejuruar katu ehe, a'erehe Kirisutu namō pehē ke a'e mukwera katu muhem, ame'ēja saka.

¹³ Yman pema'ō ame'ēja saka pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e, a'erehe pema'ō, ame'ēja saka. Amō awa ta aja pehē. Jundéu awa ta ym. Amō awa

ta ke pehē, a'erehe pemanō ame'ē ta ke pehē kwe tī. Apo anī. Kirisutu namō pehē juehe katu pexo 'y. A'erehe pehē ruhā te hū aja pexo apo 'y. Ma'e jaka'u te'eha ke jande johu jama'ema'e. Ame'ē ke jande py'a ngi Tupā juhyk. Pe, jande rehe ipy'a ke a'e mujywyr. ¹⁴Upa jandema'e ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke paper rehe amō mupinim, ame'ēja saka riki. Pe, ame'ē paper ke Tupā munixói te 'y. Kirisutu manō, ame'ē myra ngā mupia ame'ē ke rehe ame'ē paper ke Tupā munixói te 'y. (Aja upa katu te mukanim.) ¹⁵A'erehe amō ta ke ājā ta mukyje, ame'ē ke Kirisutu mukanim 'y. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō rahā, ājā tama'e pyrātāha ke a'e muputu'u. Ame'ē ke a'e mujekwa ngā pe. A'erehe upa ngā ukwa katu apo 'y. (A'erehe ājā ta ngi ngā kyje ym ta me'ē te'e.)

Mu'eharan ta rehe pehendu ym

¹⁶Pesarahā! Ma'e ke pe'u, ame'ē rehe har katu ym, aja mu'eharan ta pandu. Ame'ē ta rehe pehendu ym. Amō ma'e wera rahā, Tupāma'e ame'ē, a'erehe peparaky ym, aja pandu tī. Jahy pihun te rahā, aja tī. Peparaky ym tī. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā aja tī. Peparaky ym tī, aja a'eta mu'e tī. Upa aja mu'eharan ta mu'e ame'ē ke rehe pehendu ym. ¹⁷Upa ame'ē ta riki ma'e mujekwaha jō. Kuja. Yman rahā uwyr ame'ē ke mujekwa. Ame'ē uwyr apo 'y. Kirisutu a'e. A'erehe mu'eharan ta rehe pehendu ym. ¹⁸A'eta rehe pehendu ym, a'erehe pexoha riki katu ym aja amō ta pandu naī. Mā peja pemukahem ym. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha rahoha ta rehe ipy'a moī moī katu, aja a'eta pandu. Pehē aja ym. (Tupā je'ēha rahoha ta rehe pehē py'a pemoī ym.) A'erehe pexoha katu ym aja pandu naī tī. Katu ym a'eta juehe aja a'eta pandu a'eta jupe. Ame'ē riki te'e. (A'eta katu te aja ukwaha.) Ixeraiha aja a'eta usak, a'erehe ukwa katu te aja a'eta pandu naī tī. A'erehe a'eta katu te aja a'eta jupe ukwaha naī. ¹⁹Ame'ē ta Kirisutu kotyhar ta ym apo. Anī. Hijar oho.

Kirisutu riki jurujar katu ame'ē ta ākā aja saka. (Aja rahā, ixotyhar ta hendu katu ehe.) Jurujar katu ame'ē ta hendu katu ehe rahā, pyrātāha ke a'e muwyr ngā pe. (Jurujar katu ame'ē ta Kirisutu rete aja saka.) Hajy amō ke pyrātā katu. Mutariha aja tī. Pyrātā katu tī. (Aja Kirisutu namō ixotyhar ta juehe katu ixo rahā, Tupā putar aja ehe har ukwa katu te we ta ixo.)

Awama'e ukwaha rehe pehendu ym

²⁰Kirisutu riki manō rahā, inamō pemanō ame'ēja saka tī. Aja rahā, Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ukwaha ngi pehē ke a'e muruwak. A'erehe Tupā rehe hendu ym ame'ē ta aja pexo rahā, katu ym tiki. ²¹A'eta pandu:

—Kome'ē mi'u pe'u ym. Pemanga ym tī. Pepyhyk ym te tī — aja.

²²Ame'ē mi'u amō u'u. A'engi pusu ngi uhem riki. A'erehe a'eta pandu ame'ē ke awa ta ke te'e pandu ame'ē ke jō. A'etama'e ukwaha ke mu'e, ame'ē jō. (A'erehe upa ame'ē rehe pehendu ym.) ²³Jete! Huryha namō Tupā je'ēha rahoha ta rehe ipy'a ke a'eta moī moī rahā, a'eta ukwa katu te, aja mujekwa naī. A'eta katu ym a'eta juehe aja a'eta jupe naī. Aja rahā, ukwa katu te, aja mujekwa naī tī. Ma'e ke u'u ym te rahā aja tī. Ukwa katu te, aja mujekwa naī tī. Pe, upa ame'ē ta aja ma'ema'e rahā, ipy'a pe ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke muputu'u ym. (Pe, ukwa ukwa ixo, aja a'eta ma'e-ma'e ixo tī.) Katu ym aja. A'erehe ame'ē mu'eharan ta rehe pehendu ym pehē.

Ywa pe har ma'e katu ame'e ke pekwa pekwa pexo

3 ¹Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem rahā, pemañoha ngi pehē ke a'e mukwera katu muhem tī, ame'ēja saka. A'erehe pexoha pyahu aja pexo katu. A'erehe ywa pe pehē pexo, aja pekwa pekwa pexo. (Aja rahā, Tupā putar ame'e ke pema'ema'e, ame'e rehe har pekwa pekwa pexo tī.) Ame'e ywa pe Tupā rake Kirisutu wapyk uī. Ijywa katu koty wapyk. (Aja rahā, katu te ame'e ke a'e, aja mujekwa katu.) ²Ywa pe ma'e ke ihī. Ame'e rehe har pekwa pekwa pexo. (Aja rahā, Tupā putar ame'e ke pema'ema'e ta.) Kome'e ywy keruhū pe ma'e ke ihī, ame'e rehe har pekwa pekwa ym pexo. (Aja rahā, kome'e ywy keruhū pe har ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tī.) ³Aja rahā, pemañō, ame'ēja saka pexo. A'erehe kome'e ywy keruhū pe har ta ma'e ke rehe har pekwa pekwa ym pexo. Tupā namō pehē juehe katu pexo. Aja rahā, Kirisutu ixoha te aja pexo katu tī. Ame'e ke Tupā mujekwa ym we rī. (Kome'e ywy keruhū pe har ta pe mujekwa ym we rī.) ⁴Pe, Kirisutu jywyr rahā, inamō pexo ta tī. Katu te ha namō a'e jywyr ta. (Arahā upa ngā pe pexoha te ke Tupā mujekwa katu ta.)

Pexo ai te'e kwe

⁵Pesarahā! Ma'e ka'u te'eha ke kome'e ywy keruhū pe har ta ma'ema'e tar katu. Aja pehē tī. Ame'e ke pemukanim ta me'e te'e. Kuja! Amō kūjā rehe peka'u te'e ym. Amō sawa'e rehe peka'u te'e ym tī. Pehē py'a pe ma'e jaxer ame'e ke pekwa pekwa pexo ame'e ke peputu'u ingi. Peka'u te'e ym. Amō tama'e ke rehe pehē py'a pemoi ym tī. Ame'e ta rehe pehē pemoi rahā: "Ko tupā" aja ame'e rehe pehē pekwa. Katu ym aja. ⁶Upa aja me'e ke amō ta ma'e-ma'e. Aja rahā Tupā je'eha rehe hendu ym. A'erehe ame'e ta ke Tupā mahy hū ta. ⁷Aja pehē kwe tī. Pexo ai te'e kwe tī.

⁸Apo upa amō we ma'e ke pehijar ta me'e te'e. Kuja. Peparahy ym. Peje'e je'e hū ym tī. Amō ta rehe har katu ym peje'e ym tī. Amō ta rehe pehē juru ai ym tī. ⁹Amō ta pe te'e ym pehē tī. Yman aja te'e pexo ame'e ke pehē tī. Apo ame'e pexoha ke pehijar ta me'e te'e.

Pexoha pyahu aja pexo katu

¹⁰Apo pehē py'a pe katu ame'e ke jō pekwa pekwa pexo. Pehē py'a pyahu, ame'ēja saka. Ame'e ke Tupā moī. A'e riki pyahu aja mujā. Amō amō we rahā, ame'e ke a'e mukatu te we ixo rī. Aja rahā, a'e katu te ha aja pehē tī. Aja rahā, juehe har pehē pe a'e mujekwa katu te we ta rī. ¹¹Ixotyhar ta pyahu aja ixo. A'erehe juja katu te awa ta ipe. Amō koty koty awa ta ke aja ym ipe. Ko jundéu awa ta ke aja a'e ukwa ym. Ko jundéu awa aja ym ame'e ta ke aja a'e ukwa ym tī. Ko ipirer jupā ame'e ta ke aja a'e ukwa ym tī. Ko ipirer jupā ym ame'e ta ke aja ukwa ym tī. Ko amō awa ta aja ukwa ym tī. Ko ukwa ym te ame'e ta ke aja ukwa ym tī. Ko miasu ta ke aja ukwa ym tī. Ko miasu ym ame'e ta ke aja ukwa ym tī. Upa awa ta juja katu te ipe. Kirisutu jō riki katu te me'e ke. Upa jurujar katu ame'e ta py'a rehe a'e ihī katu. A'erehe upa ixotyhar ta juja katu te ipe.

Amō ta rehe pepy'a katu

¹²Pehē riki Tupā kotyhar ta ke. Pehē rehe a'e ipy'a katu. Pehē rehe a'e katu usak tī. A'erehe ixotyhar ta ke aja a'e muruwak. A'erehe amō ta rehe pepyrara

pesak katu ta me'ë te'e. Pepy'a katu amō ta rehe tī. Pahar je'ëha pemujoywyr ym amō ta pe tī. Pahar peparahy ym amō ta rehe tī. "Mā! Katu te me'ë ke jande" aja ym pekwa pekwa pehē juehe har. ¹³Pehē pe jaxer amō ta ma'e rahā, peje'ë ym a'eta pe. Pehē py'a pemujoywyr katu ehe tī. Pehē pe amō je'ë je'ë hū rahā, pahar pehē py'a pemujoywyr ehe. Pehē rehe Kirisutu ipy'a jywyr, aja pehē py'a pemujoywyr amō ta rehe tī. ¹⁴Amō we tī. Kuja riki katu te ame'ë ke. Amō ta rehe pepy'a katu. Aja rahā, pehē katu te pehē juehe pexo.

¹⁵"Myja ihē axo ta my? Ma'e ihē ama'e ta my?" aja pexo rahā, mā peja pehē py'a ke Kirisutu muhury katu. Aja rahā, pehē pema'eha rehe: "A'e tȳ" aja a'e pandu tī. (Aja ym rahā, pema'e ym ma'e ke.) "Peteihar aja pexo tī. Pehē kotyhar ta namō pehē juehe katu pexo" aja Tupā mujekwa katu pehē pe. Aja rahā pehē py'a ke a'e muhury katu tī, aja pekwa ta. Pe, Tupā pe: "Ne jō riki katu te me'ë ke" aja pepandu katu.

Tupā rehe har pejyngar katu

¹⁶Kirisutu je'ëha ke pehē py'a pe pemupyta katu. Katu te ame'ë ke pemu'e katu pehē jupe. Ukwa katuha ke pehē pe Tupā muwyr, ame'ë namō pemu'e katu pehē jupe. Tupā je'ëha ke pejyngar. Tupā rehe har pejyngar tī. Tupā mujekwa ame'ë ke pejyngar tī. Tupā rehe pejyngar rahā: "Ne jō riki katu te me'ë ke" aja pehē py'a pe pekwa pekwa pexo ehe har. ¹⁷Upa katu te pema'ema'e, ame'ë ke Jesu je'ëha rupi pema'ema'e. Upa katu te pepandu ame'ë ke Jesu je'ëha rupi pepandu tī. A'e riki jandema'e sawa'e te. Pejuruja katu ehe, a'erehe Tupā namō pepandu rahā: "Ne jō riki katu te me'ë ke" aja pepandu ipe. A'e riki jande pái keruhū.

Kirisutu kotyhar ta ma'ema'eha, ame'ë rehe har

¹⁸Ixawa'e katu me'ë ta! Pehē pe apandu apo 'y. Pehē riki Kirisutu kotyhar ta ke, a'erehe pehē sawa'e ta rehe pehendu katu ta me'ë te'e.

¹⁹Hakehar katu me'ë ta! Pehē pe apandu apo 'y! Pehē rakehar ta rehe pepy'a katu. Peje'ë je'ë hū ym a'eta pe.

²⁰Kurumī ta aja tī. Kūjātāi ta aja tī. Ta'yn ta aja tī. Kirisutu kotyhar ta ke pehē tī, a'erehe upa katu te nde pái pandu ame'ë ke rehe pehendu katu. Ne māi rehe aja tī. Pehendu katu tī. Aja rahā, katu tiki. Aja rahā, Tupā ke pemuhury katu, ame'ëja saka.

²¹Ko ipái ta pe ihē apandu katu. Pehē ra'yr ta ke pemuparahy ym. Pehē rajyr ta ke aja tī. Pemuparahy ym tī. Imāi ta pe apandu tī. Pehē membyr ta ke pemuparahy ym tī. Pemuparahy rahā, a'eta jupyai ta ixo. Katu ym aja. A'erehe pemuparahy ym.

²²Ko miasu ta pe ihē apandu apo. Sehar pehē jar ta ixo. Upa katu te ame'ë ta pandu ame'ë ke rehe pehendu katu. Amō ta riki ijar usak u'am rahā jō paraky katu. Aja rahā, ijar pandu ta: "Pehē katu" aja ukwaha jupe. Aja ym pehē. Tupā rehe pehē py'a pemoi moī katu, a'erehe peparaky katu. Pemuka'u te'eha aja ym peparaky. ²³Peparaky rahā, peparaky katu. Tupā pe peparaky pexo, aja pekwa pekwa pexo. A'erehe peparaky katu. Pehē jar ta rehe jō peparaky pexo, aja ym pekwa pekwa pexo. ²⁴Tupā riki ma'e ke pehē pe me'ë ta, aja pekwa pekwa pexo. Ixotyhar tama'e ke a'e mupyta katu. Yman rahā, a'e me'ë ta pehē pe. Pesarahā! Kirisutu riki pehē jar te. Peparaky ipe, aja pekwa

pekwa pexo. ²⁵ Katu ym ame'e ke amō ma'e rahā, aja juja Tupā mujywyr ta ipe. Awa ta rehe juja katu te a'e usak. A'erehe katu ym ame'e ke amō ma'ema'e rahā, ame'e ke a'e mupyrara ta tī.

4 ¹ Ko miasu jar ta pe ihē apandu apo. Penupā ym, miasu ta ke. A'eta paraky katu rahā, pemuhepy katu a'eta pe tī. Pesarahā! Pehē jar keruhū ywa pe ixo tī, aja pekwa pekwa pexo. (Kirisutu a'e.) A'erehe katu ame'e ke miasu ta pe pema'ema'e tī.

Tupā namō pepandu katu

² Ma'e ke rehe har Tupā namō pepandu pandu rahā, pahar ame'e rehe har peputu'u ym. Pepandu katu te we rī. Aja te'eha pehē. Peta kŷ. Aja rahā, pepyhī ym ta pexo. (Aja rahā, tapijar te'e we Tupā namō pepandu pandu katu ta.) Tupā namō pepandu rahā: “Ne jō riki katu te me'e ke” aja pepandu ipe tī. ³ Kirisutu rehe har ihē apandu. (Ame'e ke amō ta putar ym. A'erehe ihē ke kyndaha pe amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo apo. Pe, Tupā namō pepandu rahā, jande rehe har pepandu tī. Kuja pepandu ipe:

—Páu ta ke emupoir. Aja rahā, ne je'eha ke a'eta pandu pandu katu ta. Yman Kirisutu rehe har ngā ukwa ym, ame'e ke a'eta mujekwa katu ta apo — aja Tupā namō pepandu katu.

⁴ Kuja inamō pepandu tī:

—Páu pandu rahā, mā peja Kirisutu rehe har a'e mujekwa katu te. Aja rahā, katu tiki — aja inamō pepandu ihē rehe har.

Amō ta pe Tupā je'eha pemujekwa katu

⁵ Jesu rehe jurujar ym ame'e ta ixo. Ame'e ta namō pexo rahā, pekwa katuha namō pexo katu. Amō amō rahā, ame'e ta rehe pesak rahā, Tupā je'eha ke pepandu katu ngā pe. Ame'e angaha ke pemukanim ym. ⁶ Amō ta namō pepandu rahā, panduha katu ame'e ke pepandu. Jaxer aja ym pepandu. Pehē pe amō pandu: “Myja my?” Aja rahā, ame'e ke pemujekwa katu ipe rahā, katu tiki.

Koro ok ta pe har ta pe Páu rehe har Tik mujekwa ta

⁷⁻⁸ Tik ke pehē koty ihē amondo ta. Jande mu aja a'e tī. Ihē apy'a katu ehe ame'e ke a'e tī. Ihē aja Kirisutu rehe a'e paraky ixo. Ima'e je'eha ke a'e pandu, ame'e riki Tikma'e parakyha. Tik pandu ame'e ke a'e ma'ema'e katu. Pehē koty uhyk rahā, upa ihē rehe har pandu ta pehē pe. A'erehe pehē koty ihē amondo ta kŷ. Myja jande johu jaxo, ame'e rehe har pehē pe a'e mujekwa ta tī. Aja rahā, pehē ke muhury katu ta. ⁹ Inamō One oho ta tī. Jande mu aja a'e tī. Ihē apy'a katu ehe ame'e ke a'e tī. A'e pandu ame'e ke a'e ma'ema'e katu. Pehē kotyhar ke a'e. Sehar myrandu ke upa katu te a'eta jumokōi pandu ta pehē pe.

Katuha ke ngā mondo

¹⁰ Arita riki katuha ke mondo ixo pehē pe. Ihē namō kyndaha pe a'e ixo. Katuha ke Mak mondo ixo tī. Manambe anam ke a'e. Ehe har ihē apandu pehē pe kwe. Pehē koty a'e uhyk rahā, pehē rury katuha namō ipo ke pepyhyk katu ingi, aja ihē apandu kwe. ¹¹ Josue amō her Jusu. Katuha ke a'e mondo ixo tī. Ame'e mahapyr jundéu awa ta ke. Ma'e Arita, Mak, Josue. Jundéu awa ta ngi

har a'eta mahapyr jō ihē namō Tupā rehe har pandu pandu. Ta'yr rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupā pandu katu: “Ihē kotyhar ta ke pehē apo 'y. Aputar katu” aja. Ame'ē je'ēha pyahu ame'ē ke ame'ē mahapyr sawa'e ta mujekwa katu ngā pe. Ihē namō mujekwa katu. Ihē ke a'eta mahapyr muhury katu tī.

¹²Epar riki katuha ke mondo ixo a'e tī. A'e riki pehē kotyhar tī. Jesu Kiri-sutu rehe a'e paraky tī. Ima'e je'ēha ke pandu, ame'ē riki Eparma'e parakyha ke. Pehē rehe har Tupā namō a'e pandu pandu hū.

—Mā peja Koro ok ta pe har ta py'a ke emātā katu. Aja rahā, jurujar katuha ke a'eta hijar ym ta. Nde rehe har a'eta ukwa katu te. Aja ixo 'y. Upa katu te nde ereputar ame'ē ke a'eta ukwa katu te, aja mā peja a'eta ixo tī — aja pehē rehe har Tupā namō Epar pandu pandu hū.

¹³Jete! Ihē apandu katu. Pehē rehe har Tupā namō a'e pandu pandu hū. Raonisēi ok ta pe har ta rehe har aja tī. Tupā namō pandu pandu hū tī. Iera ok ta pe har ta rehe har aja tī. Tupā namō pandu pandu hū tī. Ame'ē rehe ahendu tī. ¹⁴Ruk riki katuha ke pehē pe mondo ixo a'e tī. Nduke a'e. Jande japy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Nema riki katuha ke pehē pe mondo ixo a'e tī.

¹⁵“Katuha ke jande jamondo jaxo” aja Jesu kotyhar ta pe pepandu. Raonisēi ok ta pe ixo ame'ē ta pe pepandu tī. Jande mu aja ame'ē ta tī. Amō kūjā pe aja tī, ma'e Nin pe. Jandema'e katuha pepandu ipe. Hok pe Jesu kotyhar ta jy'ar. Ame'ē ta pe jandema'e katuha ke pepandu tī.

¹⁶Kome'ē paper pinim rehe upa pesak rahā, Raonisēi ok ta pe har ta koty pemondo tī. A'ep Jesu kotyhar ta usak katu ta tī. Aja Raonisēi ok ta pe har ta amō paper pinim pehē pe mondo rahā, ame'ē rehe pesak katu tī. ¹⁷Kuja Aki pe pepandu katu:

—Kirisutu rehe nde ereparaky erexo. Ame'ē ke ehijar ym — aja pepandu ipe. (Tupā je'ēha ke a'e pandu, ame'ē riki ima'e parakyha ke.)

Ihē atu amupinim aī

¹⁸Ko ihē po pe te'e ihē amupinim aī. Ihē Páu. Katuha ke pehē pe ihē amondo axo. Ko kyndaha pe ihē axo. Tupā namō pepandu rahā, ihē rehe har pepandu ipe.

Mā peja pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū.

Upa.

Tesaron ok ta pe har ta pe Páu mupinim Peteĩhar ke

Tesaron ok ta pe har ta pe Tupã je'êha ke Páu pandu pandu. Ame'ê ke hendu rahã, amô amô ta jurujar katu ehe. A'erehe Jesu rehe a'eta jurujar katu. Jesu kotyhar ta ke apo 'y. Aja jundêu awa ta jurujar katu ehe tĩ. Aja jundêu awa aja ym ame'ê ta jurujar katu ehe tĩ.

Peteĩ jahy a'ep Páu mukanim. Pe, ame'ê ok ta ngi oho. Korin ok ta pe oho. A'ep a'e ixo rahã, Timo uhyk uwyr ehe. Tesaron ok ta ngi a'e uhyk uwyr ehe. Pe, upa Tesaron ok ta pe har ta rehe har a'e pandu ipe, Páu pe. Myja Jesu kotyhar ta ixo my, ame'ê rehe har a'e pandu ipe. Apo Jesu kotyhar ta ke Páu muhury tar katu. Ame'ê ta pe amô we Tupã je'êha ke a'e mujekwa tar katu tĩ. A'erehe kome'ê paper pinim ke Páu mondo ixo.

Jesu rehe jurujar katu ame'ê ta pe Páu pandu: “Ihê mu ta” aja.

Tesaron ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ê ta pe Páu mupinim

1 ¹ Tesaron ok ta pe har ke pehê. Jesu rehe pehê pejurujar katu ame'ê ta ke pehê. Ko pehê pe paper pinim ihê amondo axo. Ihê Páu. Ko Sir ihê namô ixo tĩ. Timo aja tĩ. Ihê namô ixo tĩ.

Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'eta rehe pejurujar katu. Ixotyhar ta ke pehê.

Mã peja pehê rehe Tupã ipy'a katu te hũ. Mã peja pehê py'a ke a'e muhury katu tĩ.

Pehê rehe har Tupã namô ihê apandu

² Tupã namô pehê rehe har japandu pandu. Aja rahã: “Ne jô riki katu te me'ê ke” aja jande japandu ipe. Aja te'eha japandu pandu. ³ Tupã riki jande pái keruhũ. Inamô pehê rehe har japandu pandu. Pehê pejurujar katu ehe, ame'ê rehe har amô ta pe pepandu pandu. Aja jakwa jaxo rahã: “Ne jô riki katu te me'ê ke” aja Tupã pe japandu. Amô ta rehe pepy'a katu, a'erehe ame'ê ta rehe pehaihu katu tĩ. Aja jakwa jaxo rahã: “Ne jô riki katu te me'ê ke” aja Tupã pe japandu tĩ. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe peharô katu te pexo tĩ. Aja jakwa jaxo rahã: “Ne jô riki katu te me'ê ke” aja japandu ipe tĩ.

Pexoha ke amô ta pe pemujekwa

⁴ Jande mu ta! Pehê rehe Tupã ipy'a katu, aja jakwa katu. A'erehe pehê pe a'e mujekwa: “Ihê koty pehê py'a pemuruwak. Ihêma'e wan ta pehê” aja. A'erehe Tupã kotyhar ta ke pehê apo 'y. ⁵ Pehê pe myrandu katu ke japandu. Ame'ê riki jetehar te ke aja jakwa katu. Pe, Tupãma'e pyrâtãha ke pehê pe

jamujekwa tĩ. Jande namō l'ā ma'ema'e katu tĩ. Amukwehe pehē namō jaxo rahā, katu jande jaxoha, ame'ē ke pekwa. Aja rahā Tupā rehe pehē pejuruur katu ta my, ame'ē ke japutar. ⁶(Jete. Pejuruur katu ehe.) A'erehe jande aja pehē ke amō ta mupyrara tĩ. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupyrara pehē ke. Jesu aja pehē ke ame'ē ta mupyrara tĩ. Pehē ke amō ta mupyrara hũ tipe. Anĩ. Tupā je'ēha rehe pehē rury katuha namō pejuruur katu rĩ. Ame'ē pehē rury katuha ke pehē pe Tupā'a me'ē. ⁷Pexoha ke amō ta pe pemujekwa. A'erehe pehē aja Jesu kotyhar ta tĩ. Masendo ywy pe ixo ame'ē ta ke a'eta. Pehē aja ame'ē ta ke amō ta mupyrara tipe tĩ. Anĩ. Hury katuha namō ame'ē ta juruujar katu ehe tĩ.

⁸Yman Masendo ywy rupi Tupā je'ēha ke pepandu pandu peho. Ngere ywy rupi pepandu pandu peho tĩ. Jesu rehe har pepandu pandu peho. Pesarahā! Pehē rehe har aja tĩ. Amō amō ywy pe har ta pehē rehe har ukwa tĩ. Tupā rehe pejuruur katu ame'ē ke amō ta ukwa. A'erehe amō ywy rupi ame'ē pejuruur katuha rehe har marā ka ym japanduha tĩ. (Upa pehē rehe har ukwa katu.)

⁹Amō we tĩ. Pehē namō jaxo rahā, myja pehē rok pe jande ke pemuxe katu, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu. Amō ywy pe har ta pandu pandu. A'erehe ukwa katu tĩ. Yman ma'e'ā riki tupā aja pehē pekwa pehē jupe naĩ tĩ. Myja ame'ē ngi Tupā te koty pehē py'a pemuruwak pemondo. Apo Tupā te rehe pehē py'a pemōi katu. Ame'ē rehe har a'eta pandu pandu katu tĩ. A'erehe ukwa katu tĩ. Tupā riki ixuwe katu te hũ ame'ē ke a'e.

¹⁰Pe, ywa ngi Ta'yr rehe peharō pexo. Jesu ke a'e. Manōha ngi a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Yman rahā Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ē ngi jande ke Ta'yr muhem.

Tesaron ok ta pe Tupā je'ēha ke Páu pandu pandu

2 ¹Jande mu ta! Pehē namō jaxo rahā, Jesu rehe heta ngā juruujar katu. Ame'ē ke pekwa katu. ²Pe, pehē rehe jahyk ym rahā we, Siri ok ta pe jande ke amō ta mahy. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mahy. Myrandu katu ke japandu, (ame'ē ke ame'ē ta putar ym.) A'erehe jande ke ame'ē ta mahy. Jaxer ai ame'ē ke jande pe ame'ē ta ma'e tĩ. Ame'ē ke pekwa katu. Pe, jande py'a ke Tupā mātā. A'erehe myrandu katu ke pehē pe japandu pandu katu we rĩ. Jande pe Tupā muwyr, ame'ē ke japandu. Amō ta putar ym tipe. Anĩ. Japandu pandu we rĩ. ³“Mā peja pejuruur katu ehe” aja japandu pehē pe. Jete har te ke japandu pehē pe. Pehē ke jamujaxer tar katu, a'erehe pehē pe myrandu katu ke japandu my? Anĩ. Aja ym. Pehē ke jamuka'u te'e ym te tĩ. ⁴Jete! Jande rehe Tupā usak katu. Jande pe myrandu katu ke a'e muwyr tĩ. A'erehe a'e putar aja japandu pandu. Aja te'eha japandu pandu. Sawa'e ta putar aja japandu tar ym. Tupā putar aja jō japandu. Myja me'ē japandu my, ame'ē ke a'e manga. Ukwa tar katu. Pe, ukwa rahā: “Pehē katu” aja a'e ukwa katu. ⁵Kuja pekwa katu. Pehē rehe jahyk rahā, katu japandu my? Aja pehēma'e ke japyhyk my? Anĩ. Aja ym. Tamatarer japutar, a'erehe pehē pe japandu my? Anĩ. Aja ym tĩ. Ame'ē ke Tupā ukwa katu tĩ. ⁶“Páu ta katu” aja pepandu ame'ē ke japutar, a'erehe myrandu katu ke pehē pe japandu my? Anĩ. Aja ym. Ame'ē jande rehe har katu pepandu ame'ē ke japutar ym. Amō ta pandu ame'ē ke japutar ym tĩ. ⁷Jande ke Kirisutu mondo, a'erehe jande je'ēha rupi pehē pe japandu ta tipe. “Japutar

ame'e ke pemuwyr" aja japandu ta tipe. Anĩ. Aja japandu ym te. (Pehẽ ngi japyhyk ym te ma'e ke.) Pehẽ namõ jaxo rahã, pehẽ pe jande rury katuha namõ japandu pandu. Ta'yn ta pe hury katuha namõ imãĩ pandu pandu. Aja pehẽ pe japandu pandu tĩ. ⁸Pehẽ rehe japy'a katu, a'erehe myrandu katu ke pehẽ pe japandu rahã, katu tiki. Tupã muwyr, ame'e ke japandu. Jete! Jande ke amõ ta jukwa ta tipe rahã, myrandu katu ke pehẽ pe japandu we ta rĩ. Jete! Pehẽ riki japy'a katu ame'e ta ke pehẽ. ⁹Jete! Kuja pekwa katu. Myrandu katu ke pehẽ pe japandu rahã, pehẽma'e ke japyhyk ym. Tupã muwyr, ame'e ke japandu. Jande japaraky hũ. Pytun rahã, japaraky. Wera rahã aja tĩ. Japaraky tĩ. Aja tamatarer ke japyhyk. Ame'e pe jandema'e ke jajo'ok jo'ok.

Jande jaxoha ke pekwa katu

¹⁰Pehẽ riki Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke. Kuja jande rehe har pekwa katu. Tupã ukwa katu tĩ. Kuja. Pehẽ namõ jaxo rahã, Tupã putar ame'e ke jama'ema'e. Katu ame'e ke jama'ema'e tĩ. "Páu ta jaxer ai" aja jande rehe har pepandu ym tĩ. ¹¹Ta'yr ta rehe ipái usak katu, aja pehẽ rehe jasak katu tĩ. Ame'e ke pekwa katu tĩ. ¹²Kuja. Pehẽ ke jande jamuhury katu. A'erehe Jesu rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu rĩ. Pehẽ py'a ke jamãtã tĩ. Tupã riki kuja mujekwa. Yman rahã inamõ pexo ta kũ. "Ko ihẽ axo ame'e pe pejur. Ihẽ katuha ke pesak ta pejur" aja mujekwa. A'erehe Tupã putar, aja mã peja pexo katu rĩ. Aja pehẽ pe japandu pandu katu jaxo rĩ.

Tupã je'eha rehe pejuruja katu ame'e ke amõ ta putar ym

¹³Kuja tĩ. Jande pe Tupã muwyr, ame'e myrandu ke pehẽ pe japandu rahã, pehendu katu ehe. A'erehe pehẽ rehe har Tupã namõ japandu pandu rahã: "Ne jõ riki katu te me'e ke" aja japandu ipe. Aja te'eha japandu ipe. Myrandu katu rehe pejuruja katu. Jete riki! Tupã muwyr, aja pekwa katu. Sawa'e muwyr ym, aja pekwa katu tĩ. Ame'e myrandu katu rehe pehendu katu. A'erehe Tupã rehe pejuruja katu te we rĩ. Jesu rehe pejuruja katu ame'e ta ke pehẽ. ¹⁴Jundéi ywy pe Jesu Kirisutu kotyhar ta ixo. Ame'e ta ke jundéu awa ta mahy. Ame'e ta aja pehẽ ke tĩ. Pehẽ ke pehẽ rekoha pe har ta mahy tĩ.

¹⁵Yman Tupã je'eha pandu ame'e ta ke jundéu awa ta jukwa jukwa. Jesu ke ame'e ta jukwa tĩ. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Apo jande ke ame'e ta mupyrara tĩ. Tupã ke ame'e ta muhury ym. Jesu rehe ngã jurujar katu, ame'e ke a'eta putar ym tĩ. A'erehe upa sawa'e ta ruwajan ta riki ame'e ta. ¹⁶Jundéu awa aja ym ame'e ta pe myrandu katu ke japandu. Ame'e ta jurujar katu ehe, a'erehe ame'e ta ke Tupã muhã katu ta. Pe, ame'e myrandu katu japandu ame'e ke jundéu awa ta mukanim ta tipe. Mukaniha ke manga tipe. Upa ame'e riki a'eta ka'u te'eha ma'ema'eha ke. Jaxer ai ma'eha ke. Aja te'eha a'eta. Ame'e ta ke Tupã putar ym apo. A'erehe ame'e ta ke Tupã mupyrara hũ ta apo.

Tesaron ok ta pe har ta rehe ihẽ asak tar katu tĩ

¹⁷Jande mu ta! Pehẽ ngi jaho. Pe, pehẽ rehe har jakwa jakwa jaxo. Heta ym jaker rahã, pehẽ koty jajywyr tar katu tĩ. ¹⁸Pehẽ koty jaho ta tipe. Jahoha ke jamanga tipe jaxo. Pehẽ koty jajywyr tar katu. Ihẽ Páu. Pehẽ koty ihẽ aho tar katu. Ihẽ amanga hũ tipe axo. Anĩ. Jande ke Satana mupyta riki. (A'erehe arahã pehẽ koty ihẽ ajywyr ym we aho.)

¹⁹Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e jywyr rahā, huwa koty jaxo ta. Arahā pexo ta a'ep tī. Ame'ē angaha ke rehe jaharō katu jaxo. A'ep pexo ta, a'erehe jande ke pemuhury katu ta tī. Myrandu katu japandu pehē pe rahā, ame'ē ke rehe pejuruja katu. A'erehe a'ep pexo ta. A'erehe: "Parakyha ke Kirisutu muwyr, ame'ē ke jama'ema'e katu" aja japandu ta, ame'ēja saka. ²⁰Jete riki. A'ep pexo ta tī. A'erehe: "Parakyha ke Kirisutu muwyr, ame'ē ke jama'ema'e katu" aja japandu ta, ame'ēja saka. Jande ke pemuhury katu ta tī.

Pehē rehe ihē ajumupyai a'erehe Timo ke ihē amondo

3 ¹Pehē rehe jajumupyaiha ke marā ka ym amō ta muputu'uha. A'erehe: "Ate ok ta pe jande jō japyta" aja japandu. ²Pe, pehē koty Timo ke jamondo. (Pe, a'e jywyr uwyr rahā, pehē rehe har mujekwa ta jande pe. A'erehe jajumupyaiha ke muputu'u ta.) A'e riki jande mu aja. Tupāma'e miasu ke a'e tī. Jande aja myrandu katu ke a'e pandu pandu tī. Kirisutu rehe har a'e pandu pandu. Pehē koty jamondo. Pehē py'a ke a'e mātā we oho rī. Aja Tupā rehe har pehē pe a'e mujekwa katu te we rī. Pehē ke a'e mu'e katu tī. Aja rahā Tupā rehe pejuruja katu te we rī. ³Aja rahā, juruja katuha ke pehē ngi har amō ta hijar ym ta. Pehē ke amō ta mupyrara hū tipe. Anī. Pejuruja katuha ke pehijar ym. Jande ke amō ta mupyrara hū ame'ē ke Tupā putar katu, aja pekwa katu. ⁴Jande ke amō ta mupyrara ta, aja pehē pe japandu katu. Pehē namō jaxo rahā, pehē pe japandu katu. Pehē ke amō ta mupyrara ym rahā we aja jamujekwa katu pehē pe. A'erehe pekwa katu. A'erehe pejumupyai ym ta. Jamujekwa aja pyraraha jande rehe uhyk apo 'y. Ame'ē ke pekwa katu. ⁵A'erehe pehē koty Timo ke ihē amondo. Pehē rehe ihē ajumupyai hū, a'erehe a'e ke ihē amondo. Jesu rehe tapijar te'e we pejuruja katu my? Ame'ē ke a'e ukwa ta oho. Pehē ke Satana muka'u te'e my? (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā, Jesu rehe pejuruja katuha ke pehijar ta my? Ame'ē ke pehijar rahā, myrandu katu japandu, ame'ē ke upa a'e mukanim ta. (A'erehe pehē rehe jajumupyai.)

Timo jywyr uwyr rahā pehē rehe har upa a'e mujekwa jande pe

⁶Apo pehē ngi Timo jywyr uwyr. Jande rehe a'e uhyk uwyr. Tapijar te'e we pejuruja katu ehe, Kirisutu rehe. Ame'ē myrandu katu ke jande pe Timo muwyr. Pehē namō ixo ame'ē ta rehe pehē pepy'a katu pehē juehe pexo. Ame'ē ke a'e pandu jande pe tī. Jande rehe har aja te'eha katu pekwa pekwa pexo. Aja jande pe Timo pandu tī. Pehē rehe jande jasad tar katu. Aja jande rehe pesak tar katu tī. Ame'ē ke jande pe a'e pandu tī. (A'erehe upa katu te jajumupyaiha ke a'e muputu'u katu riki.)

⁷Jande mu ta! Upa pehē rehe har Timo pandu, a'erehe pehē rehe jande rury katu. Jande ke amō ta mupyrara. Māte te'e jaxoha tī. Anī. Pehē rehe jande rury katu rī. Jesu rehe tapijar te'e we pejuruja katu. A'erehe jande ke pemuhury katu. ⁸Jesu rehe tapijar te'e we pejuruja katu. A'erehe jande rury katu te apo tī. ⁹Apo pehē rehe har Tupā namō japandu rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja japandu ipe. Pehē rehe har jakwa jakwa jaxo rahā, jande rury katuha ke japandu pandu ipe. Jande ke pemuhury, ame'ē ke japandu ipe tī. ¹⁰Pytun rahā, Tupā namō japandu pandu. Wera rahā, aja tī. Japandu pandu inamō tī. Kuja:

—Tesaron ok ta pe har ta rehe jasad tar katu. Mā peja jande ke a'eta koty emondo. Nde rehe har a'eta pe jamu'e tar katu te we rī — aja japandu pandu hū ipe.

¹¹ Tupā riki jande pái keruhū. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Kuja japandu pandu inamō tī:

—Mā peja Tesaron ok ta pe har ta koty jande ke emondo. ¹² Ame'ē ta ipy'a katu a'eta juehe ixo. Amō ta rehe a'eta ipy'a katu hū tī. Mā peja a'eta py'a ke emuhury katu. Aja rahā, i'ar koty te we a'eta ipy'a katu te ha. Ame'ē ta rehe jande japy'a katu te hū. Mā peja jande aja ame'ē ta ipy'a katu te we hū a'eta juehe ixo tī — aja japandu.

¹³ Aja rahā, pehē py'a ke a'e mātā ta. Aja rahā, Tupā ruwa koty pexo rahā, pehēma'e riki nixói te ta. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te ta pehē pe. Pehē riki katu te ame'ē ta ke pehē tī. Tupā riki jande pái keruhū. Jesu jywyr rahā, upa inamō ixo ame'ē ta jywyr ta tī. Arahā Tupā ruwa koty pexo ta. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

Ymanihar pexo ai te'e aja ym pexo apo

4 ¹⁻² Jande mu ta! Pehendu katurahā! Myja katu pexo rahā, pehē rehe Tupā hury katu ta my? Ame'ē rehe har pehē pe jamujekwa. Apo aja katu pexo rī. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Apo a'e je'ēha rupi pehē pe japandu katu te. Mā peja katu pexo rī. A'e je'ēha rupi pehē ke jamu'e. Ame'ē ke pekwa katu. ³ Tupā putar katu ame'ē ke kuja pehē pe katu. Pehē riki katu te ame'ē ke, aja a'e putar. Amō kūjā rehe eka'u te'e ym. Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī. ⁴ Sawa'e ta! Peteihar pame katu te ekwa katu. Katu te aja me'ē nde rakehar epyhyk. ⁵ Kūjā rehe nde erepy'a katu, a'erehe a'e ke nde erepyhyk. Epandu katuha rupi epyhyk. Kūjā namō jumusarái ha jō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta putar. A'erehe kūjā ke a'eta pyhyk. A'eta aja ym pehē tī. ⁶ Aja jumusarái ha namō kūjā ke pepyhyk rahā, Jesu kotyhar ta ke pemuparahy ta. Ame'ē ta pe katu ym ame'ē ke ema'ema'e ym tī. Aja ma'ema'e ame'ē ke Tupā mahy ta. Aja amukwehe te we pehē pe japandu katu. Pehē pe jaje'ē hū tī. ⁷ Tupā mujekwa:

—Mā peja katu te ame'ē ke pema'ema'e. Amō kūjā rehe peka'u te'e ym. Amō sawa'e rehe peka'u te'e ym tī — aja a'e pandu.

⁸ Ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu ym rahā, Tupā rehe pehendu ym tī. Ame'ē je'ēha riki sawa'e je'ēha aja ym. Tupā je'ēha ke. A'e riki l'ā ke pehē py'a rehe muwyr.

Pehē mu ta rehe pepy'a katu te we rī

⁹ Jesu kotyhar ta rehe pepy'a katu. Ame'ē rehe har pehē pe jamupininim ym ta me'ē te'e. Anī. Aja pepy'a katu pehē juehe pexo. Ame'ē ke pehē pe Tupā riki mu'e tī. Kuja: “Pepy'a katu pehē juehe pexo ta me'ē te'e” aja riki. ¹⁰ Aja Jesu kotyhar ta rehe pepy'a katu pexo riki. Masendo ywy pe ixo ame'ē ta rehe pepy'a katu. Jande mu ta! Pehē pe japandu katu te we rī. Amō we ma'e ke pema'ema'e katu te we rī. ¹¹ Mā peja pehē rury katu pehē juehe pexo. Aja pexo katu. Amō ta ixoha rehe har peje'ē ym. Pemujaxer ym. Pehē pexoha rehe jō pekwa pekwa katu pexo. Pehē peparakyha namō pehēma'e ke pejo'ok jo'ok katu. Aja amukwehe pehē pe japandu katu. ¹² Aja rahā: “Peme'ē ta katu” aja pehē rehe har amō ta ukwa ta ixo. Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta ukwa ta ixo. Aja peparaky rahā, ma'e ke peputar ame'ē ke amō ta pe pepandu ym ta. “Jande pe pemuwyr!” aja pepandu ym ta. Pehēma'e ke pehē jeje te'e ta pejo'ok katu ta.

Yman rahā Jesu kotyhar ta ke Tupā mukwera katu ta muhem

¹³Jande mu ta! Pehendu katurahā! Jesu kotyhar ta manō. Ame'e rehe har japandu ta pehē pe apo 'y. Ame'e rehe har jete har te ke pekwa katu ame'e ke japutar. Aja rahā, pepyai ym ta. Jesu rehe jurujar ym ame'e ta manō. Ianam ta pyai te hū. Manō ame'e ke Jesu namō ixo ym te ta. A'erehe ianam ta pyai te hū. Ame'e ta aja ym pehē tī.

¹⁴Jesu manō. Pe, manōha ngi kwera katu uhem tī. Ame'e ke rehe jajurujar katu. A'erehe manō ame'e ta ke Jesu namō Tupā muwyr ta kŷ. Jesu kotyhar ta manō. Ame'e ta ke Tupā muwyr ta kŷ. Ame'e ke rehe jajurujar katu tī.

¹⁵Jesu mu'e ame'e ke pehē pe japandu. Kuja. A'e jywyr ta kŷ. Arahā jande jaxuwe katu ame'e ke hundutar koty jaho ym ta. Manō ame'e ta hundutar koty jaho ym ta. ¹⁶Tupā je'ēha rahoha keruhū pandu ta kŷ. Pukāi ta kŷ. Tupā-ma'e jumī'a tyapu ta. Pe, ywa ngi Jesu wyjy ta uwyr. Ixotyhar ta manō. Ame'e ta ke Tupā mukwera katu py ta muhem. ¹⁷A'engi jande jaxuwe katu ame'e ta ke a'e mujy'ar ta kŷ. Mukwera ame'e ta namō jande ke a'e mujy'ar ta kŷ. Pe, ywa wyr koty Jesu rehe jande johu jahyk ta kŷ. Pe, Tupā koty Jesu namō aja te'e ta jaxo. ¹⁸A'erehe: "Ixotyhar ta kwera katu ta uhem" ame'e je'ēha namō Jesu kotyhar ta ke pemuhury katu. Pehē rury katu pehē juehe pexo tī.

Jesu jwyriha rehe peharō katu pexo

5 ¹⁻²Jande mu ta! Pehendu katurahā! Jesu jwyryr ta kŷ. Ma'e 'ar rahā, uhyk ta my? Myja me'e jahy rahā, uhyk ta my? Jande jakwa ym. A'erehe ame'e rehe har pehē pe jamupinim ym ta. Kuja pekwa katu. Pytun rahā, amō ukwa ym ha rupi ma'e mukanīha uwyr. Aja amō ta harō ym ha rupi Jesu jwyryr ta. Ame'e ke pekwa katu. ³Kuja amō ta pandu ta:

—Katu apo. Jajumai ym ha namō jaxo apo. Mā peja japutu'u katu jaxo — aja pandu ta jupe nai.

Aja rahā, pahar ame'e ta rehe ahyha keruhū uhyk ta. Uhem ym ta oho ingi. Imembyr u'ar tate rahā, ta'yn ahy ipe. Ahyha ngi uhem ym ta. Aja ahyha keruhū ngi Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta uhem ym te ta oho tī. ⁴Pytuniha aja ame'e pe amō ta ixo. Aja ym pehē. Pytuniha aja ame'e pe amō ixo rahā, Tupā rehe har ukwa ym. Aja ym pehē tī. Amō ukwa ym ha rupi ma'e mukanīha uhyk ta uwyr. Ukwa ym awa. Aja peharō ym pexo rahā, katu ym ta. A'erehe Jesu jwyriha angaha ke rehe peharō katu pexo.

⁵Pehē johu riki weraha kotyhar ta aja pexo. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu. Pytuniha aja ame'e pe amō ta ixo. Aja ym jande tī. Pytuniha aja ame'e pe amō ixo rahā, Tupā rehe har ukwa ym. Aja ym jande tī. ⁶Amō ta ukwer aja ixo. Aja rahā, Jesu jwyriha rehe harō ym ixo. Mā peja ame'e ta aja ym jaxo tī. Jaker ym jaxo. Kawī ngi jaka'u ym jaxo tī. Aja rahā jaharō katu jaxo ehe, Jesu rehe. ⁷Pytun rahā amō ukwer katu. Pytun rahā kawī ngi amō ka'u. Aja rahā, harō ym ixo ehe. ⁸Pe, jande riki weraha kotyhar ta aja jande. Aja rahā, Tupā rehe har jakwa katu. Kawī ngi jaka'u ym, aja rahā, katu tiki. Aja rahā, jaharō katu jaxo ehe.

Ita kamixa ke sonda ta ipixi'a rehe munde. Aja rahā, amōma'e ru'y asa ym ta a'eta rehe. Jukwa ym ta. Aja jande tī. Jesu rehe tapijar te'e we jajurujar katu rahā, ita kamixa jande pixi'a rehe jamunde, ame'ēja saka. Aja rahā,

pahar ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta. Tupā rehe jande japy'a katu rahā, aja tī. Ita kamixa jande pixi'a rehe jamunde, ame'ēja saka. Pahar ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta tī. Iākā rehe itasape ke sonda ta moī tī. A'eta aja pemoī tī. Aja rahā, pahar amō tama'e ru'y asa ym ta a'eta rehe. Jukwa ym ta. Aja jande tī. Jande ruhāha angaha ke rehe jaharō katu jaxo rahā, itasape ke jande ākā rehe jamoī, ame'ēja saka. Aja rahā, pahar jajurujar katuha ke jahijar ym ta.

⁹Tupāma'e parahyha keruhū japyhyk ame'ē ke a'e putar ym. A'erehe jande rehe a'e usak katu. Pe, Jesu Kirisutu rehe jajurujar katu. A'erehe jande ke a'e muhā katu ame'ē ke a'e putar katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ¹⁰A'e manō. A'erehe inamō jaxo ta. A'e jywyr ta kŷ. Arahā jande jaxuwe katu jaxo my? Upa jamanō nahā my? Ukwa ym awa. (Kuja jō jakwa katu.) Inamō jaxo ta kŷ. ¹¹A'erehe mā peja pemuhury katu pehē juehe pexo. Mā peja pehē py'a ke pemātā katu te we pehē juehe pexo tī. Aja Tupā rehe har pemujekwa katu te we pehē jupe pexo tī. Aja pema'ema'e pexo pehē jupe apo.

Tupā je'ēha pandu ame'ē ta rehe pehaihu katu

¹²Jande mu ta! Pehendu katurahā! Pehē pe japandu katu. Pehē namō Tupā je'ēha pandu pandu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta rehe pehaihu katu. (Ma'e ke ame'ē ta pe peme'ē me'ē katu.) Pehēma'e kapitā ta ke a'eta. Pehē ke a'eta mu'e katu. Ame'ē ta rehe Tupā usak katu tī. ¹³Tupā je'ēha ke ame'ē ta pandu pandu ixo. A'erehe ame'ē ta rehe har katu pekwa katu. Ame'ē ta rehe pehē pepy'a katu tī. Mā peja pehē rury katu pehē juehe.

Katu ame'ē ke Páu mujekwa

¹⁴Jande mu ta! Pehē pe japandu katu. Kuja. Tupā rehe jurujar katu we mi ame'ē ta ke pemu'e katu. Jyty'ym ame'ē ta pe pepandu katu. “Mā peja peparaky katu peho” aja. Aja rahā, paraky katu ta. Jumupyai te'e ixo ame'ē ta ke pemuhury katu. Pahar ym upa ngā pe peje'ē je'ē. Pemu'e katu te we rī. ¹⁵Katu ym ma'ema'e ame'ē pe juja katu te amō mujywyry ipe. Ame'ē ta aja ym pehē tī. Anī. Katu ame'ē ke pema'ema'e katu pehē jupe. Aja te'eha pehē. Jete. Upa amō ta rehe katu ame'ē ke pema'ema'e katu.

¹⁶Aja te'eha pehē rury katu pexo. ¹⁷Aja te'eha Tupā namō pepandu pandu katu pexo. ¹⁸Upa ma'e ke pehē rehe uhyk rahā, pehē rury katu te we rī. Ma'e katu ame'ē ke pehē rehe uhyk ta my? Ma'e katu ym ame'ē ke uhyk ta my? Pehē rury katu te we pexo rī. Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe upa ma'e uhyk rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe pepandu. Aja me'ē Tupā putar katu pehē pe.

¹⁹Ma'e ke amō pe Tupā'ā mujekwa rahā, pehendu katu ehe: ²⁰⁻²¹“Tupā je'ēha rupi ma'e ke pehē pe ihē apandu” aja amō pandu rahā, ame'ē panduha ke pemanga manga katu py pexo. Kuja. Jete har ame'ē pandu nahā my? Te'e pandu nahā my? Aja pemanga manga katu py pexo. Pe, je'ēha katu ame'ē ke rehe jō pehendu katu. ²²Upa ma'e jaxer ame'ē ke pema'ema'e ym.

²³Jande py'a ke Tupā muhury katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Kuja pehē rehe har Tupā namō japandu pandu: “Mā peja Tesaron ok ta pe har ta ke nema'e te aja emu'am. Aja rahā, ma'e jaxer ame'ē ke nixōi te ta a'eta pe. Aja rahā, a'eta py'a rehe ma'e jaxer ame'ē ke a'eta ukwa ukwa ym ta ixo. Ma'e

ka'u te'eha ke ma'e ym ta tĩ. Jesu Kirisutu jywyr rahã, mã peja aja me'ẽ a'eta ixo ta tĩ. Mã peja ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ta a'eta pe" aja Tupã namõ japandu. ²⁴"Tesaron ok ta pe har ta ihẽma'e ta ke" aja Tupã pandu katu. A'erehe pehẽ riki katu te aja me'ẽ a'e mu'am ta tĩ. A'e pandu katu, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu tĩ.

²⁵Jande mu ta! Mã peja jande rehe har Tupã namõ pepandu pandu.

²⁶Pehẽ koty Jesu kotyhar ta ixo. Upa ame'ẽ ta rehe pejuman juman katu pehẽ juehe. (Aja pepy'a katu pehẽ juehe pexo, aja pemujekwa.)

²⁷Tupã je'ẽha rupi pehẽ pe ihẽ apandu. Kuja. Mã peja kome'ẽ paper pinim ke upa Jesu kotyhar ta pe pemujesak katu. (Aja rahã, upa ukwa katu ta.)

²⁸Mã peja pehẽ rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hũ. A'e riki jandema'e sawa'e te.

Upa.

Tesaron ok ta pe har ta pe

Páu mupinim tĩ Mokõihar ke

Jesu kotyhar ta Tesaron ok ta pe ixo. Ame'ẽ ta rehe har Páu pe amõ pandu oho. Pe, ame'ẽ ta rehe har ukwa rahã, amõ paper ke Páu mupinim. Ame'ẽ ke Tesaron ok ta pe mondo, Jesu kotyhar ta pe. Páu pe amõ pandu:

—Jesu kotyhar ta ke amõ ta mu'e naĩ. Ngã ke Tupã mukwera katu ta muhem. Ame'ẽ angaha ke asa oho apo 'y. A'erehe apo mukwera ym te ta tĩ — aja amõ mu'e naĩ.

A'erehe Jesu kotyhar ta pyai te hũ ixo. Anĩ. Ngã ke Tupã mukwera ym we rĩ. Ame'ẽ rehe har amõ we Páu mujekwa tar katu. A'eta ke Páu muhury tar katu. Amõ we Tupã rehe har a'e mujekwa tar katu tĩ. A'erehe paper pinim ke a'e mondo. Mokõihar ke a'e mondo.

Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta pe Páu pandu: “Ihẽ mu ta” aja.

Tesaron ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ẽ ta pe Páu mupinim tĩ

1 ¹⁻² Tesaron ok ta pe har ta ke pehẽ. Jesu rehe pejuruja katu ame'ẽ ta ke pehẽ. Ko pehẽ pe paper pinim ke ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Sir ihẽ namõ ixo tĩ. Timo aja tĩ. Ihẽ namõ ixo tĩ.

Pehẽ riki Tupã kotyhar ta ke pehẽ. Pehẽ riki Jesu Kirisutu kotyhar ta ke tĩ. Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Mã peja pehẽ rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta muhury katu tĩ.

Tapijar te'e we Tupã rehe pejuruja katu

A'erehe pehẽ ngi jande ruxĩ ym

³ Jande mu ta! Pehẽ rehe har Tupã namõ japandu pandu rahã: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja japandu pandu ipe. Aja te'eha japandu pandu ipe. Tupã rehe tapijar te'e we pejuruja katu. Jete! I'ar koty te we pejuruja katu rĩ. Amõ ta rehe pepy'a katu te we tĩ. ⁴ A'erehe amõ amõ Jesu kotyhar ta namõ jaxo rahã, pehẽ rehe har japandu pandu ngã pe. “Jesu kotyhar ta Tesaron ok ta pe ixo. Tupã rehe tapijar te'e we jurujar katu. A'erehe ame'ẽ ta ke amõ ta mahy hũ. Mupyrara hũ ngã tĩ. Anĩ. Ipy'ahu te'e ame'ẽ ta hendu” aja pehẽ rehe har japandu ngã pe. A'erehe pehẽ ngi jande ruxĩ ym.

⁵ Tupã kotyhar ta ke pehẽ. A'erehe pehẽ ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mupyrara hũ tipe. Anĩ. Pehẽ py'ahu te'e pehendu. Ame'ẽ ke jakwa rahã, kuja jakwa katu tĩ. “Pehẽ katu” aja Tupã pandu ta. Pe, henda pe pehẽ ke a'e muhyk ta raho. Inamõ pexo katu ta kũ. Aja jakwa katu. ⁶ (A'erehe kuja ihẽ apandu.) Katu ame'ẽ ke jõ Tupã ma'ema'e katu. (A'erehe juja katu te a'e mujywyr ngã pe.) A'erehe pehẽ ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mupyrara hũ. Ame'ẽ ta ke

a'e riki mupyrara hũ ta tĩ. ⁷Pehẽ pepyrara hũ pexo. Pe, pehẽ ke a'e muhem ta ingi. Jande aja tĩ. A'e muhem ta ingi tĩ. Ywa ngi Jesu, jandema'e sawa'e te jywyr rahã, jande johu a'e muhem ta ingi.

Tupã je'eha rahoha ta namõ Jesu jywyr ta. A'eta riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ta ke a'eta. ⁸Tata keruhũ weraha aja me'ẽ namõ a'e jywyr ta uwyr. Pe, Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ke a'e mahy hũ ta. Mupyrara hũ ta. Myrandu katu amõ ta pandu rahã, Jesu rehe har pandu. Ame'ẽ rehe hendu ym ame'ẽ ta ke a'e mupyrara hũ ta tĩ. ⁹Mupyraraha renda pe ame'ẽ ta ke a'e mahy ta. Aja te'e ta ame'ẽ ta ixo a'ep. Jandema'e sawa'e te namõ ixo ym te ta. Ima'e pyrãtã katu te ha ke ame'ẽ ta usak ym te ta tĩ. Jesu jywyr rahã, aja ta. ¹⁰A'e riki jywyr rahã, upa ixotyhar ta pandu ta. "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja pandu ta. Aja upa katu te jurujar katu ehe ame'ẽ ta pandu ta tĩ. Aja pandu ame'ẽ ta namõ pexo ta tĩ. Myrandu ke pehẽ pe japandu. Ame'ẽ ke rehe pejurujar katu, a'erehe a'eta namõ pexo ta tĩ.

¹¹A'erehe pehẽ rehe har Tupã namõ japandu pandu. Aja te'eha japandu. Pehẽ ke Tupã muhã katu, a'erehe mã peja pexoha katu, aja pemujekwa. Aja japandu ipe. Mã peja ima'e pyrãtãha ke muwyr pehẽ pe. Aja rahã, a'e putar aja katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu ta. Tupã rehe pejurujar katu, a'erehe katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu. ¹²Aja rahã: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja Jesu rehe har pepandu ta. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Pe, pehẽ rehe har a'e pandu ta tĩ. "Pehẽ riki katu ame'ẽ ta ke" aja a'e pandu ta tĩ. Pehẽ rehe Tupã ipy'a katu te hũ, a'erehe aja me'ẽ a'e pandu ta. Pehẽ rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hũ, a'erehe aja me'ẽ a'e pandu ta tĩ. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

Sawa'e katu ym te ame'ẽ rehe har

2 ¹Jande mu ta! Pehendu katurahã! Jesu Kirisutu jwyriha rehe har pehẽ pe ihẽ apandu ta apo 'y. A'e riki jandema'e sawa'e te. Jande ke a'e mujy'ar ta ixoty. Ame'ẽ rehe har ihẽ apandu ta tĩ. ²⁻³"Jesu jwyriha upa asa oho apo 'y" aja pehẽ pe amõ ta pandu naĩ. Aja me'ẽ Tupã je'eha rupi pandu naĩ. Aja me'ẽ Tupã je'eha mu'eha pandu naĩ. Aja me'ẽ paper rehe jande jamupinim, aja amõ ta pandu naĩ. Mã pahar aja me'ẽ ke rehe peka'u te'e ym. Pejumupyai ym ehe tĩ.

Pehendu katurahã! Kuja ym rahã we, Jesu jwyriha uhyk ym ta rĩ. Kuja. Tupã rehe jurujar katuha ke amõ amõ ta hijar hũ ta. Sawa'e katu ym te ame'ẽ ke uwyr ta tĩ. A'e riki mupyraraha renda pe oho ta ame'ẽ ke a'e. ⁴(Upa ngã ipy'a moĩ moĩ ehe ame'ẽ ke a'e putar.) A'erehe upa katu te Tupã rehe ipy'a ke amõ moĩ moĩ katu. Ame'ẽ ke a'e putar ym. Upa katu te ma'e'ã riki tupã aja amõ ta ukwaha jupe, ame'ẽ ke a'e putar ym tĩ. (A'e ke rehe jõ ngã ipy'a moĩ moĩ, ame'ẽ ke a'e putar katu. Sawa'e katu ym te ame'ẽ ke putar katu.) "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja ngã panduha ke juehe har har sawa'e katu ym te ame'ẽ ke putar katu. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe a'e wapyk ta oho tĩ. "Ihẽ riki tupã" aja sawa'e katu ym te ame'ẽ ke pandu ta naĩ tĩ. (A'e uhyk ym we rĩ. A'erehe Jesu jywyr ym we rĩ, aja jakwa katu.)

⁵Pehẽ namõ ihẽ axo rahã, upa katu te pehẽ pe ihẽ apandu. Jesu jwyriha rehe har ihẽ apandu. Ame'ẽ rehe har pekwa pekwa katu pexo. ⁶Pe, sawa'e katu ym te ame'ẽ uhykiha ke ma'e ke mupyta we rĩ. Ame'ẽ rehe har pekwa katu. Ima'e angaha ke rehe uhyk rahã, sawa'e katu ym te ame'ẽ ke uwyr ta.

⁷Amō ukwa ym ha rupi ma'e katu ym te ame'e ke a'e ma'ema'e we apo ixo rī. Pe, a'e uhyk ym te ta rī. A'e mupytaha ke Tupā mutyryk ym rahā, a'e uhyk ym te ta rī. ⁸A'e mupytaha ke Tupā mutyryk rahā, pe, sawa'e katu ym te ame'e ke uwyr ta. Pe, je'ēha rupi a'e ke Jesu jukwa ta. Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e jywyr rahā, pyrātāha namō a'e jywyr ta kŷ. Ame'e namō sawa'e katu ym te ame'e ke a'e jukwa ta. (Ame'e sawa'e katu ym te ame'e uwyr ym we rī. A'erehe Jesu jywyr ym we rī, aja jakwa katu.)

⁹Satanama'e pyrātāha namō sawa'e katu ym te ame'e ke uwyr ta. Marā ka ym ma'e ke amō ma'eha, ame'e ke pyrātāha namō a'e ma'ema'e hū ta. Ame'e rehe ngā usak rahā, pandu ta: "Mā! Katu hū" aja pandu ta. Amō amō ma'e katu ame'e ke a'e ma'ema'e hū ta. Aja ngā ke a'e muka'u te'e hū ta. ¹⁰Upa ma'e katu ym ame'e ke a'e ma'ema'e ta. Pe, mupyraraha renda pe oho ta ame'e ta ke a'e muka'u hū ta. Tupā rehe har jetechar te amō pandu. Ame'e ke rehe a'eta ipy'a ym. Putar ym tī, a'erehe mupyraraha renda pe oho ta. Tupā rehe har jetechar te ke amō pandu, ame'e ke rehe a'eta ipy'a katu rahā, putar katu rahā, ame'e ta ke Tupā muhā ta tipe. Anī. Putar ym. ¹¹A'erehe te'eha namō ma'e ke ma'ema'e. Ame'e ke a'eta pe Tupā muwyr. A'erehe te'eha rehe ame'e ta jurujar katu. ¹²Pe, upa katu te jetechar rehe jurujar ym ame'e ta ke Tupā mupyrara hū ta. Jetechar rehe jurujar ym. Pe, ma'e ka'u te'eha ke putar katu te. Ame'e ta ke a'e mupyrara hū ta tī.

Pehē ke Tupā muhā katu

¹³Jande mu ta! Pehē rehe jandema'e sawa'e te ipy'a katu. A'erehe pehē rehe har Tupā namō japandu rahā: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja japandu ipe. Aja te'eha japandu. Kome'e ywy keruhū nixói te rahā, pehē rehe har a'e pandu: "Ame'e ta ke ihē aputar. Ihēma'e wan ta" aja. A'erehe pehē ke a'e muhā katu. A'erehe I'āma'e pyrātāha namō a'e mu'am: "Ko Tupā kotyhar ta ke" aja. Tupā rehe har jetechar japandu. Ame'e rehe pejuru jar katu. A'erehe ixotyhar ta ke pehē, aja a'e mu'am. ¹⁴Myrandu katu pehē pe japandu. Ame'e rehe pejuru jar katu, a'erehe pehē ke Tupā muhā katu. Tupā namō Jesu Kirisutu ixo. Inamō pexo ta tī. A'e riki jandema'e sawa'e te. A'e katuha namō pexo katu ta. ¹⁵A'erehe pehē py'a ke pemātā katu. Jetechar te ke pehē pe jande jamu'e. Ame'e ke namō pexo katu rī. Jetechar te ke japandu pehē pe. Ame'e rehe har paper rehe jamupinim tī. Ame'e ke jamondo pehē pe tī.

¹⁶⁻¹⁷Jande rehe Tupā ipy'a katu. Jande rehe a'e usak katu tī, a'erehe jande ke a'e muhury katu. Upa ym ame'e ke. Jesu namō jaxo ta, ame'e ke jande pe a'e mujekwa tī. Katu ame'e ke. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Tupā riki jande pái keruhū. Mā peja pehē py'a ke a'eta mātā katu tī. Aja rahā, upa katu te ma'e katu ame'e ke jō pepandu ta. Katu ta pexoha tī.

Mā peja jande rehe har Tupā namō pepandu pandu

3 ¹Jande mu ta! Mā peja jande rehe har Tupā namō pepandu pandu apo. Jande pe je'ēha ke Tupā muwyr. Ame'e ke japandu. Mā peja ame'e rehe har Tupā namō pepandu pandu. "Mā peja pahar ame'e ke amō ta pandu pandu raho. Mā peja ame'e ke rehe amō ta jurujar katu" aja pepandu ipe. Aja yman pehē rehe uhyk tī. ²"Sawa'e katu ym ame'e ta ngi Páu ta ke emuhem" aja Tupā pe pepandu tī. Myrandu katu rehe upa amō ta jurujar ym, a'erehe sawa'e katu ym ame'e ta ixo.

³Jete riki. Jandema'e sawa'e te pandu katu, ame'e ke a'e ma'ema'e katu. Pehē py'a ke a'e mātā ta. Aja rahā, Satana pehē ke manga rahā, pehē py'a ke jandema'e sawa'e mātā ta. Aja rahā, pehē py'ahu aja pexo ta. (Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tī.) ⁴Jandema'e sawa'e te namō pehē juehe katu pehē pexo. A'erehe pehē pe ma'e ke japandu ame'e ke rehe pehendu katu ta. Aja jakwa katu. Jete. Tapijar te'e we pehendu katu ehe.

⁵Tupā rehe pepy'a katu. Mā peja pehē py'a ke jandema'e sawa'e te muhury katu. Aja rahā, amō we Tupā rehe pepy'a katu. Pehē ke Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta mupyrara rahā, mā peja pehē py'ahu te'e pehendu. Mā peja pehē py'a ke Kirisutu muhury katu tī. Aja rahā, amō we pehē py'ahu te'e pehendu katu ta.

Pehē peparaky katu

⁶Jande mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ēha rupi pehē pe japandu katu. Pehē koty Jesu kotyhar ta ixo. Ame'e ta ngi har amō amō ta jyty'ym. Paraky ym. Jande jamu'e ame'e ke rehe a'eta hendu ym tī. Mā peja ame'e ta namō pexo ym. ⁷Pehē namō jande jaxo rahā, jande riki jajyty'y ym. Japaraky katu. Jande aja pema'ema'e rahā, katu tiki tī, aja pekwa katu tī. ⁸Amō tama'e japyhyk rahā, ame'e ke rehe jamuhepy katu. Jete riki. Japaraky hū. Wera rahā, japaraky hū. Pytun rahā, aja tī. Aja tamatarer japyhyk. Ame'e pe jandema'e ke jo'ok jo'ok. Aja rahā, pehēma'e ke japyhyk ym. Jamukanim ym. ⁹Aja jande jaxo. Pehē py'a ke jandema'e sawa'e te muhury katu. Aja rahā, amō we Tupā rehe pepy'a katu. Pehēma'e ke jande je'ēha rupi japyhyk rahā, katu tiki. Aja ym jande. Jande japaraky hū. Aja rahā, jande aja mā peja peparaky katu tī. ¹⁰Pehē namō jaxo rahā, kuja pehē pe japandu:

—Amō paraky tar ym rahā, ma'e ke u'u ym ta tī — aja.

¹¹Aja me'e japandu katu. Pehē koty jyty'ym ame'e ta ixo, aja jahendu. Te'e ame'e ta ixo. Paraky ym. Amō ta ixoha rehe har ame'e ta je'e je'e ixo. Katu ym aja. ¹²Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ēha rupi ame'e ta pe japandu. Kuja.

—Mā peja peparaky katu — aja jyty'ym ame'e ta pe japandu.

Aja rahā ame'e ta paraky katu ta my. Aja tamatarer pyhyk. Pe, ame'e pe ima'e ke jo'ok jo'ok rahā, katu tiki tī.

¹³Jande mu ta! Katu ame'e ke pema'ema'e pexo rī. Mā peja aja me'e tapijar te'e we pexo. ¹⁴Ko paper rehe pehē pe pexo katuha rehe har jamupinim jaxo. Ame'e ke rehe amō amō hendu ym rahā, pexo ym inamō. Aja rahā, a'e ke pemuhuxī ta. Aja rahā, a'e hendu katu ta nahā my. ¹⁵Mā peja pehē ruwajan aja ym pekwa pekwa ehe har pexo. Jete riki. A'e riki pehē mu aja pepandu ipe. Aja rahā, hendu katu ta.

A'ejōhar je'ēha

¹⁶Jande py'a ke jandema'e sawa'e te muhury katu. Upa ma'e jajumupyai ha ngi muhury katu. Mā peja aja te'eha pehē py'a ke a'e muhury katu tī. Upa ma'e ke pehē rehe uhyk rahā, aja tī. Pehē py'a ke muhury katu tī. Mā peja johu pehē namō tapijar te'e we Jesu ixo.

¹⁷Ihē po pe te'e kome'e paper ihē amupinim. Katuha ke pehē pe ihē amupinim aī. Ihē Páu. Aja ihēma'e mangaha ke. Aja ihē amupinim katu.

¹⁸Mā peja johu pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hū. A'e riki jandema'e sawa'e te.

Upa.

Timo pe paper pinim ke Páu mondo Peteïhar ke

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta pe Tupã je'ëha ke Timo mu'e mu'e ixo. Jy'ariha renda pe Jesu kotyhar ta jy'ar rahã, myja katu a'eta ixo my. Ame'ë rehe har Timo pe Páu mujekwa tar katu. Jesu kotyhar tama'e kapitã ta ke Timo mu'am rahã, myja me'ë sawa'e katu my? Ame'ë rehe har a'e mujekwa tar katu ipe tĩ. Timo py'a ke a'e mātã tar katu. Muhury tar katu tĩ. A'erehe kome'ë paper pinim ke Páu mondo ipe. Peteïhar ke.

Timo pe paper pinim ke Páu mondo

1 ¹⁻² Timo! Ko nde pe paper pinim ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Jesu mondo ame'ë ke ihẽ. Tupã je'ëha rupi myrandu katu ihẽ apandu pandu. Aja Jesu Kirisutu putar tĩ. A'e jywyriha rehe jaharõ katu jaxo. Tupã jande muhãha a'e.

Ihẽ aja Tupã rehe nde erejurujar katu tĩ. A'erehe ihẽ ra'yr te aja nde.

Tupã jande pái keruhũ. Jesu jandema'e sawa'e te. Mã peja nde rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja nde rehe a'eta pyrara usak tĩ. Mã peja nde py'a ke a'eta muhury katu tĩ.

Te'e mu'e ame'ë ta rehe ehendu ym

³ Timo! Nde pe ihẽ apandu kwe. Masendo ywy pe ihẽ aho tate rahã, kuja nde pe ihẽ apandu. “Ese ok ta pe epyta rĩ” aja. Apo nde erepyta we rĩ, aja ihẽ aputar rĩ. Pep amõ ta te'e mu'e ixo. “Mã peja pemu'e ym” aja ebandu a'eta pe.

⁴ Kuja ebandu tĩ:

—Ymanihar jundéu ramüi ta ukwaha ke pemu'e ym. Ame'ë ta hamüi ta rer rehe har pemu'e ym tĩ. Mäte hũ te'e ame'ë ta hamüi ta rer ihĩ. Ame'ë rehe har jundéu awa ta je'ë hātã tã jõ. Ame'ë ke Tupã putar ame'ë ke mujekwa ym ngã pe. Tupã rehe amõ jurujar katu rahã, Tupã putar ame'ë ke a'e ukwa katu — aja me'ë te'e mu'eha ta pe ebandu katu.

⁵ Aja me'ë nde erepandu rahã, upa Jesu kotyhar ta ipy'a katu ta a'eta juehe. A'eta py'a Tupã juhyk, a'erehe ipy'a katu ta a'eta juehe. Katu a'eta ma'ema'e, aja ukwa katuha namõ a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe. Jeteihar Tupã rehe a'eta jurujar katu, a'erehe a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe tĩ.

⁶ Katu ixoha ngi amõ ta ipy'a ke muruwak mondo. Katu ym ame'ë pe muruwak mondo. Je'ëha te'e reko. Ame'ë pe muruwak mondo. ⁷ Tupã je'ëha ke a'eta mu'e tar katu. Anĩ. Ame'ë ke a'eta ukwa ym. “Tupã je'ëha rehe har japandu pandu katu te” aja a'eta pandu naĩ. A'eta atu ukwaha ke pandu pandu tĩ. Anĩ. Ukwa ai te'e.

⁸ Je'ëha ke Moise pe Tupã muwyr. Katu te ame'ë ke ame'ë. Ame'ë namõ juehe har jumujekwa rahã, katu tiki, aja jakwa. ⁹ Amõ katu ame'ë ke ma'ema'e

ame'e ta pe je'e'ha ke amō mupinim. Anĩ. Aja ym. Aja jakwa katu. Katu ame'e ke ma'ema'e rahā, je'e'ha rehe hendu katu. A'erehe ame'e ta pe amō je'e'ha ke amō mupinim ym. Je'e'ha rehe hendu ym ame'e ta pe a'e mupinim. Kapitā keruhū je'e'ha rehe hendu ym ame'e ta pe a'e mupinim tĩ. Tupā nixói te, aja ukwa ame'e ta pe a'e mupinim tĩ. Ma'e ka'u te'e'ha ke ma'ema'e ame'e ta pe a'e mupinim tĩ. Tupā rehe jurujar ym ame'e ta pe mupinim tĩ. Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta pe mupinim tĩ. Ipái ta ke jukwa ame'e ta pe a'e mupinim tĩ. Imāi ta ke jukwa ame'e ta pe a'e mupinim tĩ. Amō ta ke jukwa ame'e ta pe a'e mupinim tĩ.

¹⁰ Amō sawa'e ta rehe kūjā ta ka'u te'e ame'e ta pe a'e mupinim tĩ. Amō kūjā ta rehe sawa'e ta ka'u te'e ame'e ta pe a'e mupinim tĩ. Sawa'e ta pame te'e jumusarái ame'e ta pe a'e mupinim tĩ. Kūjā ta pame te'e jumusarái ame'e ta pe a'e mupinim tĩ. Sawa'e ta pame te'e amō ta mukanim raho. Aja paraky te'e aja ame'e ke muruwak. Ame'e mukanim raho ame'e ta pe a'e mupinim tĩ. Je'e te'e ame'e ta pe a'e mupinim tĩ. Amō ta rehe har te'e pandu. Ame'e ta pe a'e mupinim tĩ. Upa mu'e katu ame'e ke rehe hendu ym ame'e ta pe a'e mupinim tĩ. ¹¹ Ame'e mu'e katuha jamujekwa. Myrandu katu ke japandu rahā, ame'e ke jamujekwa. Myrandu katu ihē pe Tupā muwyr. Ame'e ke ngā pe ihē apandu pandu. Tupā riki katu te ame'e ke a'e. A'e pe jō japandu: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja.

Ihē rehe Jesu Kirisutu pyrara usak

¹² Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'e'ha ke amō ta pe ihē apandu pandu. A'erehe pyrātāha ke ihē pe a'e muwyr. Aja rahā, a'e je'e'ha ke ihē apandu katu. A'erehe: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja ihē apandu ipe. A'e pandu ame'e ke ihē ama'ema'e ta, aja a'e ukwa katu. A'erehe: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja ihē apandu ipe tĩ. Pe, a'e pandu: "Myrandu katu epandu eho" aja ihē pe, a'erehe: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja ihē apandu ipe tĩ.

¹³ Yman riki katu ym ihē aje'e je'e ehe har. Anĩ. "Myrandu katu ke epandu eho" aja ihē pe a'e pandu. Ihē aparahy ehe tĩ. Jurujar katu ehe ame'e ta ke ihē amupyrara hū tĩ. Ihē ajurujar ym we ehe rĩ, a'erehe ihē akwa ym ha rupi upa aja me'e Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrara. Ihē akwa ym ha rupi ihē amupyrara, a'erehe ihē rehe a'e pyrara usak. ¹⁴ Jete! I'ar koty te we hū ihē rehe jandema'e sawa'e te ipy'a katu te hū. A'erehe ihē ajurujar katu ehe. A'erehe inamō ihē juehe katu ihē axo. A'erehe ihē apy'a katu ehe.

¹⁵ Apo nde pe ihē apandu. Ame'e ke jete'har te ke. Upa ngā jurujar katu ehe rahā, katu tiki. Kuja. Kome'e wyy keruhū rehe Jesu Kirisutu uhyk uwyr. Ma'e ka'u te'e'ha ke ma'ema'e ame'e ta ke a'e muhā katu ta uwyr. Ma'e ka'u te'e'ha ke ma'ema'e ame'e ta ngi har ihē riki katu ym te ame'e ke. ¹⁶ A'erehe ihē rehe Tupā pyrara usak. Katu ym te riki ihē. Ma'e aka'u te'e'ha ke ihē ma'ema'e. Anĩ. A'e je'e ym. Ihē rehe tapijar te'e we a'e pyrara usak. Aja ngā pe Tupā mujekwa rahā, ihē aja upa amō ta rehe a'e pyrara usak ta katu tĩ. Aja ngā ukwa katu ta. Ihē raikwer rupi Jesu rehe jurujar katu ame'e ta rehe a'e pyrara ta usak tĩ. A'eta ke a'e muhā katu ta tĩ. ¹⁷ Mā peja Tupā rehe har katu japandu apo. "A'e jō riki katu te ame'e ke a'e" aja. Mā peja aja te'e'ha japandu.

A'e riki kapitā keruhū te! Aja te'e'ha a'e.

Uhā te hū ame'e ke a'e.

Usak ym te awa ehe.

A'e jō riki Tupā te! A'erehe: "A'e jō riki katu te me'ē ke a'e."

Mā peja aja te'eha japandu. Amen. Ame'ē je'ēha: "A'e tỹ" aja.

Timo! Tupā je'ēha ke epandu katu

¹⁸Timo! Ihē ra'yr aja nde. Yman nde rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ke mujekwa. Kuja:

—Nde rehe Tupā usak katu, a'erehe a'e je'ēha ke nde erepandu ta ereho — aja.

Ame'ē panduha rehe ekwa ekwa exo apo. Ame'ē panduha namō nde py'a emātā. Aja rahā, ngā pe Tupā je'ēha ke nde erepandu pandu katu ta tī. ¹⁹Nde erejuruja katuha ke ehijar ym. Nde py'a ke Tupā juhyk, aja nde erekwaha namō exo katu. Amō ta aja ym ixo tī. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e rī. A'erehe Tupā rehe jurujar katuha ke hijar oho. ²⁰Imenéu hijar oho a'e tī. Amō Arexan hijar oho tī. Tupā rehe jurujar ym, ame'ē ta koty a'eta ke ihē amondo. Satana riki jurujar ym ame'ē tama'e kapitam. (Ājā ramūi a'e.) Pe, Imenéu ta ke a'e mupyrara ta. Aja rahā Tupā rehe Imenéu ta juru ai ym ta. (Mā peja Imenéu ta aja ym nde tī.)

Tupā rehe ipy'a ke moī moī ame'ē rehe har

2 ¹Pe, ma'e ke nde pe ihē apandu ta. Ko apandu py nde pe. Jesu kotyhar ta pe kuja epandu:

—Upa katu te amō ta rehe har Tupā namō pepandu pandu. "Amō ta rehe pehaihu katu" aja Tupā pe pepandu. Pe, amō ta rehe a'eta haihu katu rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pepandu ipe. ²Kapitā keruhū ta rehe har Tupā namō pepandu tī. Upa katu te rehe har Tupā namō pepandu tī. Upa katu te je'ēha te reko ame'ē ta rehe har Tupā namō pepandu tī. Aja rahā, johu jande amō ywy pe har ta namō jajumai ym ha rupi jaxo katu ta. Aja Tupā rehe jande py'a jamōi moī katu ta. Katu jaxoha aja amō ta ukwa ta tī. Aja jaxo ta tī — aja Jesu kotyhar ta pe epandu.

³Aja me'ē upa amō ta rehe har Tupā namō amō pandu rahā, katu tiki. Aja pexo rahā, ame'ē ke Tupā putar katu. A'e riki jande muhāha. ⁴Upa katu te awa ta ke a'e muhā tar katu. Je'ēha jete har te ke upa katu te awa ta ukwa katu te, aja a'e putar katu tī. ⁵Tupā peteīhar a'e. Ma'e ka'u te'eha ke awa ta ma'ema'e. A'erehe Tupā parahy ngā rehe. A'erehe ame'ē ke amō mukatu uwyr. Mukatuha peteīhar a'e tī. Jesu Kirisutu a'e. Awa te'e a'e tī. Kirisutu mukatu, a'erehe Tupā namō awa ta juehe katu ixo. ⁶A'e manō. Aja upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'e ha ke rehe a'e muhepy. Aja awa ta ke a'e muhā katu. Aja Tupā mujekwa rahā, upa katu te awa ta ke a'e muhā tar katu, aja a'e mujekwa katu. A'e putar, a'erehe a'e mujekwa katu. ⁷Upa katu te awa ta ke Tupā muhā tar katu, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē ke a'e mondo. Te'e ym ihē. Jete har te ke ihē apandu. A'e mondo ame'ē ke ihē. Mu'eha ke ihē tī. "Jesu rehe pejuruja katu" aja jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē apandu. "Je'ēha jete har te ke rehe pejuruja katu" aja ihē apandu ngā pe tī.

⁸Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe Jesu kotyhar ta jy'ar oho rahā, sawa'e ta riki Tupā namō pandu pandu. Aja ihē aputar. Tupā rehe sawa'e ipy'a katu te ame'ē ke ihē aputar. Amō ta rehe parahyha nixói, aja Tupā namō

pandu pandu, aja ihē aputar tī. Je'ē hātā tā amō ta jupe aja ym ha namō Tupā namō pandu pandu, aja ihē aputar tī.

⁹Sawa'e ta aja kūjā ta tī. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe Tupā rehe ipy'a ke kūjā ta moī moī oho rahā, kuja ihē aputar. Ima'e mundeha namō amō ta ke muhuxī ym rahā, katu tiki. Upa ukwa katuha namō ima'e ke munde. Kuja rahā katu ym. I'a ke mukatu jō. Aja: “Mā! Katukwer” aja amō ta pandu. Ame'ē ke kūjā ta putar rahā, katu ym tiki. Ko itatawa ke te'e ma'e ke mujā, ame'ē ke namō wata. Ko mäte hū pu'yr namō wata. Ko ima'e mundeha hepy hū ame'ē namō jō wata tī. Aja: “Mā! Katukwer” aja amō ta pandu. Ame'ē ke kūjā ta putar rahā, katu ym tiki. Upa aja me'ē rahā, juehe har katuha mujesak tar katu ngā pe. A'erehe katu ym.

¹⁰Kuja katu. Amō ta rehe katu ame'ē ke kūjā ta ma'ema'e rahā, katu tiki. Aja: “Tupā rehe ihē apy'a katu” aja pandu ixo. ¹¹Tupā je'ēha ke amō mu'e rahā, pandu ym ha namō kūjā ta jumū'e. Aja rahā, katu tiki. Ixawa'e ta rehe hendu katu rahā, katu tiki tī.

¹²Kūjā ta pe ihē apandu:

—Sawa'e ta pe Tupā je'ēha ke pemu'e ym. Pehendu te'e pehē pexo. Mā peja sawa'e tama'e kapitā ta aja ym pehē — aja kūjā ta pe ihē apandu.

¹³Yman Anā ke Tupā mujā py. A'engi Ewa ke a'e mujā tī. (A'erehe mā peja sawa'e tama'e kapitā ta aja ym kūjā ta ixo.) ¹⁴Amō we tī. Anā ke Satana muka'u te'e ym. (Ājā ramūi a'e.) Kūjā ke a'e muka'u te'e. Pe, ma'e ka'u te'eha ke kūjā ma'e. (Tupā rehe a'e hendu ym. A'erehe mā peja sawa'e tama'e kapitā ta aja ym kūjā ta ixo.) ¹⁵Pe, Tupā pandu: “Kūjā ta imembyr rahā, mā peja ahy ngā pe” aja. (Ame'ē imembyriha riki kūjāma'e ma'ema'eha. Sawa'e ke mu'eha anī.) Pe, kūjā ta ke Tupā muhā katu ta tī. Jesu rehe tapijar te'e we a'eta jurujar katu rahā, a'eta ke Tupā muhā katu ta tī. Tapijar te'e we ipy'a katu ehe rahā, aja tī. Muhā katu ta tī. Tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym. Upa ukwa katuha namō katu ixo rahā, aja tī. Muhā katu ta tī.

Jesu kotyhar tama'e kapitā rehe har

3 ¹Apo ihē apandu ame'ē ke jetehar te riki. Amō sawa'e Jesu kotyhar tama'e kapitā wan ta rahā, katu tiki. Aja rahā, parakyha katu ame'ē ke a'e putar katu. ²Jesu kotyhar tama'e kapitā a'e. A'erehe nixōi ma'e je'ēha ipe aja amō ta ukwa rahā, katu tiki. Kuja katu tiki tī. Ko hakehar peteīhar namō jō ixo. Ko kawī ngi ka'u ym ame'ē ke a'e tī. Ko upa ukwa katuha namō ixo ame'ē ke a'e tī. “Sawa'e katu” aja ehe har amō ta ukwa ame'ē ke a'e tī. Jesu kotyhar ta rehe usak ramō te tī. Ame'ē ta ke hok pe mupyta katu rahā, katu tiki tī. Ko Tupā je'ēha ke mu'e katu ame'ē ke rahā, katu tiki tī. ³Ko kawī ke u'u hū ym ame'ē ke a'e tī. Ko sawa'e parahy war ym ame'ē ke a'e tī. Ko sawa'e hury katu ame'ē ke a'e tī. Ko jumai tar ym ame'ē ke a'e tī. Ko tamatarer rehe jō ipy'a moī moī ym ame'ē ke a'e tī. ⁴Ko hok wyr pe har ta rehe usak usak katu ame'ē ke a'e tī. Pe, ta'yr ta ke muhendu katu juehe ame'ē ke a'e tī. Tajyr ta ke aja tī. Aja rahā pahar parahy ym ha namō ta'yr ta hendu katu ehe. Tajyr ta aja tī. Hendu katu ehe tī.

⁵Myja hok wyr pe har ta rehe usak usak katu my? Ame'ē ke ukwa ym rahā, marā ka ym Jesu kotyhar ta rehe usak katuha. (Usak katu ym ta ngā rehe tī. Aja me'ē sawa'e ke emu'am ym. Jesu kotyhar tama'e kapitā, aja emu'am ym.)

⁶Kuja katu tiki tī. Ko Jesu rehe jurujar katu ramō te, aja ym ame'e ke a'e. A'e riki kapitā rahā, katu te ame'e ke a'e jupe, aja ukwa ta nahā my? Aja rahā, a'e ke Tupā mupyrara ta. Yman Satana aja, apo a'e ke Tupā mupyrara ta tī. Yman katu te ame'e ke a'e aja Satana ukwa jupe rahā, Tupā pandu: "Nde katu ym." Pe, mupyrara. (Ājā ramūi a'e.)

⁷Kuja katu tiki tī. "Sawa'e katu ame'e ke ko" aja Jesu rehe jurujar ym ame'e ta ukwa. Aja rahā: "Mā ihē ke amō ta putar ym" aja pyai ym ta a'e. Aja pyai ixo rahā, ame'e sawa'ema'e parakyha ke Satana mujaxer ta nahā my. Jesu kotyhar ta rehe usak usak ixo, ame'e riki ame'e sawa'ema'e parakyha. (A'erehe sawa'e katu ame'e ke emu'am. Jesu kotyhar tama'e kapitā aja emu'am.)

Jesu kotyhar ta rehe haihu katu ame'e ta rehe har

⁸Jesu kotyhar ta rehe amō ta haihu katu. Ame'e ta riki sawa'e katu ame'e ke rahā, katu tiki. Mokōi ukwaha namō ixo ym rahā, katu tiki tī. Kuja katu tiki tī. Ko kawī u'u hū ym ame'e ke a'e tī. Ko tamatarer rehe jō ipy'a moī moī ym ame'e ke a'e tī. ⁹Ko Jesu rehe har jande pe Tupā mujekwa, ame'e rehe jajurujar katu. Ame'e rehe tapijar te'e we a'e jurujar katu ame'e ke a'e tī. Katu ame'e ke ma'ema'e tī. Aja ukwa katuha namō tapijar te'e we jurujar katu ehe tī. ¹⁰Ehe har Jesu kotyhar ta ukwa py ta me'e te'e. "Sawa'e katu ame'e ke ko" aja ehe har a'eta ukwa katu rahā, Jesu kotyhar ta rehe ame'e sawa'e haihu katu ta.

¹¹Pesarahā! Ame'e ta aja hakehar ta tī. Haihu katu ame'e ta rakehar ta ke. "Hakehar katu" aja amō ta pandu rahā, katu tiki. Kuja katu tiki tī. Ko ma'e ke amō amō rok pe pandu ym oho ame'e ke a'e tī. Ko kawī ngi ka'u ym ame'e ke a'e tī. Ko ma'e mukaniha nixói ipe tī. Aja ame'e hakehar rahā, katu tiki tī. (Aja me'e sawa'e ke emu'am. Jesu kotyhar ta rehe haihu katu, aja emu'am.)

¹²Pesarahā! Jesu kotyhar ta rehe amō haihu katu rahā, hakehar peteihar namō jō ixo. Aja rahā, katu tiki. Kuja katu tiki tī. Ta'yr ta ke mu'e katu tī. Aja rahā, a'eta hendu katu ehe tī. Tajyr ta ke aja tī. Mu'e katu tī. Aja rahā, ame'e ta hendu katu ta ehe tī. Upa hok wyr pe har ta rehe a'e usak usak katu ixo tī. ¹³Pe, haihu katu ame'e ta paraky katu rahā: "A'eta riki katu" aja amō ta pandu ta. Aja rahā: "Jesu Kirisutu rehe jajurujar katu, a'erehe ixotyhar ta ke jande" aja ame'e ta ngā pe pandu katu tī. Kyje ym ha namō ngā pe pandu katu ta. (Aja me'e sawa'e ke emu'am. Jesu kotyhar ta rehe haihu katu, aja emu'am.)

Jesu rehe har Tupā mujekwa katu ngā pe

¹⁴Timo! Esarahā! Ko paper pinim nde pe ihē amondo axo. Pahar nde koty ihē asak ta aho. Aja ihē akwa. ¹⁵Kowe ihē axo rahā, ma'e ke kome'e paper pinim mujekwa ta nde pe. A'erehe nde pe ihē amupinim aī. Kuja nde pe mujekwa ta. Myja Tupā kotyhar ta ixo katu ta my? (Ame'e ke amujekwa katu ta nde pe. A'erehe ko amupinim aī.) Tupā ixuwe katu ixo ame'e ke a'e. Jurujar katu ehe, ame'e ta ixotyhar ta ke. A'eta namō Tupā je'ēha pyta katu. Ame'e ke a'eta pandu katu tī. ¹⁶Ame'e je'ēha rehe jajurujar katu ame'e ke katu te ame'e ke. Yman ame'e ke mujekwa ym rī. Ame'e ke jande pe Tupā mujekwa apo 'y. Kuja:

"Awa aja imāi pusu ngi Jesu u'ar.

Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe, aja Tupā'a mujekwa ngā pe.

Tupā je'ēha rahoha ta usak ehe tī.
 Amō amō ta renda rupi ehe har ngā pandu pandu oho.
 Heta kome'ē ywy keruhū pe har ta jurujar katu ehe.
 Pe, ywa pe a'e ke Tupā mujywyr raho."

Mu'eharan ta rehe har ihē amujekwa ta

4 ¹ Kuja Tupāā mujekwa katu:
 —'Ar rehe angaha uhyk tate rahā, Jesu rehe jurujar katuha ke amō amō ta hijar ta oho. Ājā ta mujekwa ame'ē ke rehe a'eta hendu katu ta. A'eta jumu'e ta oho tī — aja mujekwa.

² Ājā ta mujekwa ame'ē ke mu'eharan ta mu'e. Te'e pandu ame'ē ta ke a'eta. Te'eha mu'e. Aja ngā ke a'eta muka'u te'e. Aja rahā, katu ym, aja a'eta ukwa katu. Anī. Huxī ym. Anī. A'eta mu'e we rī. ³ A'eta pandu nai:

—Pejumendar ym. Kūjā ke pepyhyk ym tī. Amō amō ma'e pehē mi'u ke pe'u ym tī — aja pandu nai.

Anī. Ame'ē mi'u ke awa u'u katu aja Tupā mujā jande pe. Jumendar rahā, katu tī. Aja yman Tupā mujekwa katu tī.

—Jande pāi keruhū! Jande pe jande mi'u nde eremuwyr katu. A'erehe ne jō riki katu te ame'ē ke — aja Tupā pe Jesu kotyhar ta pandu.

Pe, u'u katu. Jete har te ke ukwa katu tī. A'erehe u'u katu. ⁴ Upa katu te ngā mi'u awa u'u katu aja Tupā mujā katu jande pe. Ame'ē rehe: "Katu tiki" aja Tupā pe japandu, pe, ja'u katu. Ame'ē rehe: "Ja'u ym" aja mā peja japandu ym.

Jumendar rahā, katu tī. Kūjā ke pyhyk rahā, katu tī. Aja yman Tupā mujekwa tī. ⁵ Upa jande mi'u ja'u katu, aja Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Jande ja'u rahā: "Katu tiki" aja Tupā pe japandu tī. A'erehe upa jande mi'u ja'u katu aja Tupā mujā jande pe. Jajumendar rahā, katu tiki tī. Kūjā pyhyk rahā, katu tiki tī.

Jesuma'e miasu ke

⁶ Ame'ē mu'eharan ta rehe har Jesu kotyhar ta pe nde eremujekwa rahā, miasu katu nde. Jesu Kirisutuma'e miasu ke nde. Tupā rehe har amō ta pandu pandu nde pe. Nde erehendu katu ehe. Tapijar te'e we nde erejumu'e erexo. Aja rahā, nde erekwa katu ta. Jete har te ke nde pe amō ta mu'e mu'e tī. Nde erejurujar katu ehe tī. Ame'ē ke rehe tapijar te'e we nde erejumu'e erexo tī. Upa aja me'ē rahā, miasu katu riki nde. ⁷ Ymanihar jundēu awa ramūi ta panduha ke emu'e ym. Ame'ē riki Tupā rehe har mujekwa ym ngā pe. Jupe te'e je'ē je'ē ixo ame'ē ke ame'ē. Katu ym aja. Nde py'a ke tapijar te'e we emātā katu exo rī. Aja rahā, Tupā rehe har nde erekwa katu te we rī.

⁸ Awa jumuwewi wewi katu rahā, pyrātā katu jupe. Ame'ē riki katu we. Amō katu te. Kuja. Tupā rehe har amō ukwa katu te we rahā, ame'ē riki i'ar koty te we katuha. Aja rahā, Tupā usak katu ehe apo. Pe, yman rahā, inamō a'e ixo ta. ⁹ Ame'ē je'ēha riki jete har te ke. Upa ngā jurujar katu ehe rahā, katu tiki. ¹⁰ A'erehe japaraky hū. A'e je'ēha ke ngā pe japandu pandu hū. Ame'ē riki jandema'e parakyha. Tupā rehe jajurujar katu, a'erehe je'ēha ke japandu pandu we rī. Tupā riki ixuwe katu te hū ame'ē ke a'e. Upa ngā ke a'e muhā katu. Jete riki. Jurujar katu ehe ame'ē ta ke a'e muhā katu.

¹¹ Timo! Nde pe ihē apandu ame'ē ke ngā pe epandu katu. Emu'e katu tī.

¹² Nde riki ta'ynuhu. A'erehe myja katuha namō awa ixo katu my? Ame'ē ke

emujekwa katu Jesu kotyhar ta pe. Aja rahā, nde aja a'eta tī. Nde aja jete har te ke jō a'eta pandu ta tī. Nde aja a'eta katu ixo ta tī. Nde aja amō ta rehe a'eta ipy'a katu ta tī. Nde aja Tupā rehe tapijar te'e we a'eta jurujar katu ta tī. Nde aja ma'e ka'u te'e ha ke a'eta ma'ema'e ym ta tī. Upa aja rahā: "Mā! Ta'ynuhu a'e. A'erehe ukwa ym" aja ym pandu.

¹³Nde rehe ihē ahyk ym we oho rī. A'erehe Jesu kotyhar ta jy'ar rahā, Tupā je'ēha ke epandu pandu ngā pe rī. Emujekwa katu ngā pe tī. Emu'e katu ngā pe tī. ¹⁴Nema'e parakyha ke nde pe Tupā mujekwa. A'e je'ēha ke nde erepandu pandu. Ame'ē riki nema'e parakyha. Ne ākā rehe ipo ke tamūi ta mujar rahā, nema'e parakyha ke nde pe me'ē. Arahā ame'ē rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu tī. Ame'ē parakyha ke tapijar te'e we ema'ema'e katu. (Tupā je'ēha ke nde erepandu pandu, ame'ē riki nema'e parakyha ke.) ¹⁵Upa ihē apandu ame'ē ke ema'ema'e katu. Upa nde erekwa katuha namō ema'ema'e katu tī. Aja rahā, katu ame'ē ke nde erema'ema'e katu te we rī, aja ngā pe nde eremujekwa ta. ¹⁶Myja katu nde erexoha my? Ame'ē rehe har ekwa ekwa exo. Katu ema'ema'e. Nde eremu'e ame'ē ke emuka'u te'e ym. Amō koty emu'e ym. Aja rahā, Tupā namō nde erexo katu ta. Nde rehe hendu ame'ē ta muka'u te'e ym ta tī. A'erehe Tupā namō ixo katu ta tī.

Myja Jesu kotyhar ta rehe usak usak katu my

5 ¹Ma'e jaxer ame'ē ke amō ma'e rahā: "Mā peja ym" aja epandu ipe. A'e riki nde 'ar koty we tamūiha rahā, hātā ym epandu ipe. Nde pāi aja wewe katuha rupi epandu katu ipe. Ta'ynuhu te rahā, nde mu aja epandu katu ipe. ²Nde 'ar koty te we a'iha rahā, ne māi aja epandu katu ipe. Kūjātāi rahā, nde rendyr aja epandu katu ipe. Nde ereka'u ym ehe. Nde rendyr aja wewe katu epandu katu ipe.

³Ixawa'e manō ame'ē rehe har ihē apandu ta apo 'y. Nixói te ma'e me'ēha ke ipe rahā, Jesu kotyhar ta me'ē me'ē ipe. Jeje te ixo ame'ē ke pe me'ē me'ē. Aja rahā, katu tiki. ⁴Pe, ixawa'e manō ame'ē membyr ta ixo rahā, a'eta riki usak usak katu ehe. Hainō ta ixo rahā, a'eta usak usak katu ehe tī. Imembyr ta tiha oho ixo rahā, imāi usak usak katu ehe tī. Hainō ta rehe aja tī. A'erehe apo imāi riki ixawa'e ym rahā, a'eta usak usak katu ehe rahā, katu tiki. Iari rehe hainō ta usak usak katu tī. Aja Tupā putar katu. Imāi rehe imembyr usak usak katu rahā, Tupā rehe a'eta hendu katu. Hainō ta aja tī. Tupā rehe hendu katu tī. ⁵Pe, ixawa'e manō ame'ē ke jeje te ixo rahā, ma'e ke Jesu kotyhar ta me'ē me'ē katu ipe. Ma'e me'ēha ke nixói te, a'erehe Jesu kotyhar ta me'ē me'ē katu ipe. Tupā rehe ixawa'e manō ame'ē ke jurujar katu. Inamō ma'e pandu pandu ixo tī. Aja te'e ha a'e. "Ihē rehe esak katu" aja a'e pandu pandu ipe, Tupā pe.

⁶Pe, ixawa'e manō ame'ē ke jumuhury katu jō juehe rahā, Tupā ke a'e putar ym te apo. Aja rahā, ma'e ke Jesu kotyhar ta me'ē ym ipe. ⁷Aja ixawa'e manō membyr ta pe epandu katu. Hainō ta pe epandu katu tī. Pe, ihē apandu ame'ē ke a'eta ma'ema'e rahā: "Katu ym pehē" aja ym amō ta pandu a'eta rehe har. ⁸Pe, ianam ta rehe Jesu kotyhar ta haihu ym rahā, Tupā je'ēha rehe a'eta hendu ym. Jete. Hok wyr pe har ta rehe haihu ym rahā, aja tī. Tupā je'ēha rehe hendu ym tī. A'erehe Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta aja a'e tī. Jete. I'ar koty te we katu ym a'e. Ianam ta rehe jurujar ym ame'ē ta haihu katu riki. (Aja ianam ta rehe jurujar katu ame'ē ta tī. Haihu katu ta tī.)

⁹ Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe ixawa'e manō ame'ē paraky tar katu rahā, a'i ta jō katu. A'i te rahā, katu tiki. Kuja, 60 warahy 'ar i'ar koty te we rahā, ame'ē ke katu. Ixawa'e peteīhar jō namō ixo ame'ē ke rahā, katu tiki. Aja rahā, paper rehe her ke emapyk. Amō parakyha ta rer namō emapyk. (Aja rahā, jy'ariha renda pe paraky ta, aja mujekwa katu.) ¹⁰ Kuja ehe har ngā ukwa ame'ē ke rahā, katu tiki tī. Amō ta pe ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e. Imembyr ta ke mutiha rahā, a'eta ke a'e mu'e katu. Jesu kotyhar ta rehe usak ramō, ame'ē ta ke hok pe a'e mupyta katu. "Ihē katu te" aja ym ukwa ame'ē ke. Pyrara ixo ame'ē ta py'a ke a'e muhury oho. Upa katu te ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e tar katu. Upa aja rahā, katu tiki.

¹¹⁻¹² Pe, ixawa'e manō ame'ē ke a'i te ym rahā, paraky ym ta. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe paraky ym ta. A'i te ym rī. Aerehe amō sawa'e rehe usak rahā, pyhyk tar katu nahā my tī. Aja rahā, Kirisutu pe ma'e manga katu ame'ē ke hijar ta. (Ixawa'e manō ramō rahā, a'e pandu: "Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe ihē aparaky ta" aja ixawa'e manō ame'ē ke manga katu.) Ame'ē manga katuha ke a'e hijar. ¹³ Aja rahā, a'e paraky ym ta. Amō amō ta rok rupi te'e a'e wata wata ixo my. Amō we tī. Amō ta rehe har katu ym pandu pandu ta my. Amō ta ixoha ke mujaxer te'e ta my tī. Ma'e ke pandu ym rahā, katu tiki. Anī. Ame'ē ke a'e pandu. ¹⁴ Aerehe ixawa'e manō ame'ē ke a'i te ym rahā, mā peja amō sawa'e ke a'e pyhyk, aja ihē aputar.

Kuja ihē aputar tī. Ko imembyr mujā. Ko hok rehe usak usak katu. Aja rahā: "Jesu kotyhar ta katu ym" aja Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta pandu ym ta.

¹⁵ Jete riki. Amō ixawa'e manō, ame'ē ta amō koty ipy'a ke muruwak mondo. Satanama'e ukwaha rehe ipy'a ke muruwak mondo. (Ājā ramūi a'e.) ¹⁶ Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Ko sawa'e. Kūjā amō tī. Pe, ame'ē ta riki ixawa'e manō ame'ē anam rahā, ame'ē ta riki haihu katu ehe. Aja rahā, Jesu kotyhar tama'e ke ame'ē ixawa'e manō ame'ē pyhyk ym ta. Aja rahā, amō ixawa'e manō ame'ē ke ixo. Nixói te ma'e ke me'ēha ipe. Ame'ē ke rehe jō Jesu kotyhar ta haihu katu ta.

¹⁷ Jesu kotyhar tama'e kapitā paraky katu rahā, mā peja pemuhepy katu ipe. Jete. Tupā je'ēha ke pandu pandu katu rahā, i'ar koty te we pemuhepy katu ipe. Tupā je'ēha ke mu'e katu rahā, aja tī. Muhepy katu tī. ¹⁸ Tupā je'ēha rehe kuja amō mupinim:

"Hymba paraky rahā, iāpūi ke epukwar ym. (U'u we ta ixo rī.)

Ahūi aja me'ē ke pyrū pyrū rahā, iāpūi ke epukwar ym."

Aja Jesu kotyhar tama'e kapitā paraky katu rahā, pemuhepy katu ipe. Kuja Tupā je'ēha rehe amō mupinim tī:

"Amō paraky rahā, muhepy katu awa ipe" aja.

¹⁹ "Katu ym a'e ma'e" aja Jesu kotyhar tama'e kapitā rehe har amō pandu pandu. Aja me'ē peteī sawa'e jō pandu rahā, ame'ē panduha rehe ejurujar ym. Pe, aja me'ē mokōi sawa'e ta juja katu te pandu rahā, ejurujar katu ehe. Juja ym pandu rahā, ejurujar ym. ²⁰ Ame'ē kapitā riki ma'e ka'u te'ēha ke ma'e rahā, upa Jesu kotyhar ta ruwa koty epandu ipe. "Mā peja ym aja" aja epandu ipe, kapitā pe. Aja rahā, upa usak ame'ē ta kyje ta. (Aerehe ma'e ka'u te'ēha ke a'eta ma'e ym ta tī.)

²¹ Ihē apandu ame'ē ke Tupā hendu. Jesu Kirisutu hendu tī. Tupā je'ēha rahoha ta hendu tī. Katu te ame'ē ta ke a'eta. Upa a'eta hendu. Aerehe nde

pe ihē apandu ame'e ke rehe ehendu katu. Kuja. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā: "Mā peja ym aja" aja ebandu ipe. Aja me'e nde rehe katu ame'e ta pe ebandu. Aja me'e nde rehe katu aja ym ame'e ta pe ebandu tī.

²² Jesu kotyhar tama'e kapitā ke nde eremu'am rahā, pahar emu'am ym. Eharō we rī. Katu ixoha namō a'e ixo katu my. Ame'e ke ekwa py exo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ke nde eremu'am rahā, nde riki ereka'u te'eha ke nde erema'e, ame'eja saka tī. Katu ym aja. A'erehe pahar kapitā ke emu'am ym. Ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e ym nde. Nde katu ame'e ke nde aja ngā pe emujekwa.

²³ Timo! Ehendu katurahā! Y ke te'e nde ere'u erexo apo. Pe, amō amō rahā, nde pusu ahy nde pe. A'erehe kawī pirā e'u we. (Mukatu ta. Anī. Eka'u ym ingi.)

²⁴ Amō tama'e ka'u te'eha ma'eha ke amō ukwa katu. "Katu ym nde" aja pandu ym ta me'e te'e. Amō ta usak ehe, a'erehe pahar ukwa katu ehe har. Amō ta ukwa ym ha rupi ka'u te'eha ke amō ta ma'e. Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e, a'erehe pahar amō ta ukwa ym. A'engi amō ta mujekwa, a'erehe ukwa katu ehe har. (A'erehe pahar kapitā ke emu'am ym. Pahar haihu katuha ke emu'am ym tī. Pahar ixawa'e manō ame'e ke mu'am ym tī. Ame'e ta rehe har ekwa katu py exo.)

²⁵ Aja me'e katu ame'e ke amō ta ma'e rahā, aja tī. Katu amō ta ma'e rahā, amō ta usak a'eta rehe, a'erehe pahar ukwa katu ame'e ta rehe har. Amō ta ukwa ym ha rupi katu ame'e ke amō ta ma'e. A'erehe pahar ym ukwa. A'engi amō ta mujekwa, a'erehe ukwa katu a'eta rehe har. (A'erehe pahar kapitā ke emu'am ym. Pahar haihu katuha ke emu'am ym tī. Pahar ixawa'e manō ame'e ke emu'am ym tī. Ame'e ta rehe har ekwa katu py.)

Miasu ta ke emu'e katu

6 ¹ Timo! Miasu ta rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ame'e ta Jesu rehe jurujar katu ame'e ta ke. Pe, ijar rehe a'eta hendu katu rahā, katu tiki. Aja me'e jamu'e. A'erehe ijar rehe hendu katu rahā: "Páu ta mu'e ame'e ke katu ym" aja amō ta pandu ym ta. "Tupā katu ym" aja ym pandu ta tī. ² Pe, ijar riki Jesu rehe jurujar katu rahā, imu aja a'e. A'erehe ijar rehe hendu ym rahā, katu ym tiki. Jesu rehe jurujar katu a'e tī, a'erehe imu aja apo 'y. A'erehe i'ar koty te we a'e paraky paraky katuha rahā, katu tiki. Ijar riki Jesu kotyhar apo 'y. Miasu ta ipy'a katu ehe tī. A'erehe paraky katu ipe rahā, katu tiki. Timo! Aja miasu ta pe ebandu katu. Emu'e katu a'eta pe tī.

Amō koty mu'e ame'e ta pe ebandu: "Mā peja ym"

³ Ihē apandu ame'e ke ngā pe ebandu katu. Emu'e katu tī. Pandu katuha ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te mu'e. Ame'e mu'e ame'e ke kuja. Tupā je'eha mu'e, aja katuha namō amō ixo. Pe, aja amō mu'e ym rahā, amō koty a'e mu'e rahā, ⁴ a'e ukwa katu te, aja ukwaha jupe naī. Anī. Ukwa ym ma'e. Panduha rehe har je'ē hātā tā hū. Ame'e rehe ka'u te'e. Pe, ame'e ke muparahy ngā ke. Jumai tī. ("Mā peja ym pemu'e" aja ame'e ta pe ebandu.) Amō ta namō ame'e ta je'ē je'ē hū a'eta jupe tī. Katu ym ukwa ukwa a'eta juehe ixo. ⁵ Jaxer ame'e ke pame katu te ipy'a pe ukwa ukwa ixo. A'erehe je'ē hātā tā hū. Aja te'eha a'eta. Jete har ke a'eta ukwa ym apo. ("Mā peja ym pemu'e" aja ame'e

ta pe ebandu.) Jesu rehe a'eta jurujar katu rahā, ma'e ke heta hū ta, aja a'eta ukwaha jupe nāi.

Tamatarer rehe jō nde py'a emoī moī ym

⁶Jete. Jesu rehe amō jurujar katu rahā, hury katu a'e ixo, a'erehe ma'e ke heta hū, ame'ēja saka. Ima'e ma'e ke heta hū rahā, hury katu ixo. Ima'e ym te rahā, hury katu ixo tī. Jesu rehe jurujar katu, a'erehe hury katu ixo. ⁷Kome'ē ywy keruhū pe jande māi ngi ja'ar rahā, ma'e ke namō ym ja'ar. Jawe te'e ja'ar. Pe, jamanō rahā, upa katu te jahijar ta jaho tī. ⁸A'erehe jande mi'u namō jō jande jaxo rahā, jande rury katu jaxo. Jandema'e mundeha namō jō jaxo rahā, aja tī. Jande rury katu jaxo tī.

⁹Ma'ewyra myahy rahā, matapi pe ixo katu oho. Pe, matapi pyhyk. Aja awa tī. Upa ma'e ke amō heta hū ta jupe rahā, pahar ka'u te'e ehe. Amō we putar. A'erehe ma'e jaxer ma'eha rupi amō we ma'e ke muheta hū ta my. Ka'u te'eha namō muheta hū my. Muheta hū rahā, katu ym, aja ukwa ym. (Matapi pyhyk, ame'ēja saka.) A'engi a'e pyai. A'e ke Tupā mupyrara ta. ¹⁰Jete. Tamatarer rehe jō amō ipy'a katu ixo rahā, tamatarer pyhykiha rehe upa katu te ma'e jaxer ame'ē ke ma'ema'e ta my. Tamatarer ke amō ta putar katu ta, a'erehe Jesu rehe jurujar katuha ke hijar oho. A'erehe a'engi a'eta pyai te hū. Marā ka ym jumuhuryha juehe.

Timo ke Páu mu'e

¹¹Timo! Nde riki Tupā kotyhar ke. Tamatarer rehe jō ipy'a katu ame'ē rehe har ihē amupinim ramō. Ame'ē ta aja ym nde tī. Anī. Katu ame'ē ke ema'e-ma'e. Tupā je'ēha mujekwa, aja katuha namō exo. Tupā rehe tapijar te'e we ejurujar katu. Mā peja amō ta rehe epy'a katu. Nde ke amō ta mahy rahā, mā peja nde py'ahu te'e ehendu. Amō ta pe nde erepandu pandu rahā, wewe katu ebandu. ¹²Upa nema'e pyrātāha namō eparaky katu. Tupā je'ēha ke nde eremu'e, ame'ē riki nema'e parakyha ke. Pe, ixoty nde ke Tupā muhyk ta raho. Jesu rehe nde erejurujar katu, ame'ē ke amō ta pe nde erepandu pandu rahā, ixoty nde ke a'e muhyk ta raho, aja a'e mujekwa nde pe. ¹³Upa katu te ma'e ke pe ixuweha Tupā muwyr ixo. Pon Pirat ruwa koty juehe har Jesu Kiri-sutu pandu pandu katu. Ihē apandu ame'ē ke a'e hendu. Tupā aja tī. Hendu tī. A'erehe mā peja ihē apandu ame'ē ke rehe ehendu katu tī. ¹⁴Upa katu te nde pe Tupā mujekwa ame'ē ke rehe ehendu katu. Emupyta we ym. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'te jywyriha angaha ke rehe Tupā mujekwa. Ame'ē angaha ke uhyk ym rahā we, Tupā je'ēha rehe tapijar te'e we ehendu katu. Tupā pandu ame'ē ke rehe nde erehendu katu rahā: “Katu ym nde erema'e” aja amō ta pandu ym ta. ¹⁵Angaha ke rehe uhyk katu te rahā, Ta'yr ke Tupā mujwyr ta. Tupā riki katu te ame'ē ke a'e. Pyrātā te hū ame'ē ke a'e tī. Upa katu te sehar kapitā keruhū ta ke Tupā mu'am. A'e putar ame'ē ke jō ame'ē ta ma'ema'e. A'erehe a'e riki kapitā keruhū te.

¹⁶“A'e jō riki uhā te hū ame'ē ke a'e.

Weraha rupi a'e ixo. Marā ka ym awa uhykiha ehe, weraha rehe.

Usak ym te awa ehe tī.

Awa usak ym ta ehe tī.

'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja mā peja ngā pandu ipe.

A'e pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Aja te'eha a'e. Amen.” Ame'ē riki: “A'e ty” aja.

¹⁷Kome'ē ywy keruhū pe ima'ehū ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe ebandu katu. Kuja ebandu ipe:

—Pehēma'e hū, a'erehe pehē jō riki katu te ame'ē ke pehē jupe, aja ym pekwa. Pahar pehēma'e kanim ta my, a'erehe ame'ē ke rehe jō pehē py'a pemoi ym. Pe, Tupā rehe pejurujar katu pexo. A'e riki upa katu te ma'e katu ame'ē ke jande pe muwyr katu. Ame'ē namō jande ke a'e muhury katu. ¹⁸Katu ame'ē ke pema'ema'e. Jete. I'ar koty te we katu ame'ē ke pema'ema'e. Ima'e ym te ame'ē ta rehe pekyty'ŷ ym — aja ima'ehū ame'ē ta pe ebandu katu.

¹⁹Aja ima'ehū ame'ē ta ma'ema'e rahā, ywa pe a'etama'e heta hū ta. Yman rahā, ywa pe ma'e Tupā me'ē me'ē katu ta a'eta pe. A'eta uhāha namō ixo katu ta. Hury katu ta ixo tī.

²⁰Timo! Ehendu katurahā! Ima'e je'ēha ke nde pe Tupā muwyr. Ame'ē ke jō emu'e katu. Amōma'e panduha jaxer ame'ē ke rehe ehendu ym. Ame'ē riki Tupā ngi har ym. Amō ta pandu: “Upa katu te jakwa katu te” aja pandu naī. Anī. Ukwa katuha rehe har a'eta je'ē hātā tā jō. Ame'ē ke rehe ehendu ym tī. ²¹Ame'ē ke rehe amō ta hendu katu. Pe, Jesu rehe jurujar katuha ke hijar oho. A'erehe ame'ē ke rehe ehendu ym. (Aja rahā, nde erejurujar katuha ke nde erehijar ym ta tī.)

Mā peja johu pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū.

Upa.

Timo pe paper pinim ke Páu mondo tĩ Mokõihar ke

Hom ok ta pe Páu ixo. Kyndaha pe a'e ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu. Ame'ẽ ke amõ ta putar ym, a'erehe kyndaha pe a'e ke amõ kynda raho. A'ep ixo rahã, Timo pe paper pinim a'e mondo. A'e mupinim:

—Timo! Tapijar te'e we eparaky katu exo. Tupã je'ẽha ke nde erepandu pandu, ame'ẽ riki nema'e parakyha ke — aja Páu mupinim.

Timo ke Páu muhury tar katu. A'erehe paper pinim ke a'e mondo ipe. Mokõihar ke kome'ẽ paper pinim.

Timo pe paper pinim ke Páu mondo tĩ

1 ¹⁻²Timo! Ko nde pe paper pinim ke ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Tupã mujekwa: “Ihẽ ra'yr rehe jurujar katu ame'ẽ ta pe uhãha ihẽ ame'ẽ katu. Ame'ẽ rehe har ebandu eho ngã pe. A'erehe Jesu kotyhar ta uhãha namõ ixo” aja Tupã ihẽ pe. A'erehe ihẽ ke Jesu Kirisutu mondo. Tupã putar, a'erehe ihẽ ke Jesu Kirisutu mondo.

Ihẽ aja Tupã rehe nde erejurujar katu tĩ, a'erehe ihẽ ra'yr aja nde. Nde rehe ihẽ apy'a katu.

Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu Kirisutu jandema'e sawa'e te. Mã peja nde rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja nde rehe a'eta pyrara usak. Mã peja nde py'a ke a'eta muhury katu.

Timo! Nema'e parakyha ke tapijar te'e we ema'ema'e katu exo

³Tupã rehe ihẽ py'a ihẽ amoĩ moĩ katu. Ihẽ ramũi ta aja ihẽ tĩ. Katu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e, aja akwa katuha namõ ihẽ py'a ihẽ amoĩ moĩ katu ehe tĩ. Tupã namõ ihẽ apandu rahã, nde rehe har ihẽ akwa akwa aĩ. “Timo namõ ma'e ke nde erema'ema'e katu, a'erehe ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja ihẽ apandu ipe. Aja te'eha ihẽ. Wera rahã aja. Pytun rahã aja tĩ. Tupã namõ apandu pandu tĩ.

⁴Nengi ihẽ aho rahã, nde erejixi'u ihẽ rehe. Ame'ẽ rehe ihẽ akwa akwa axo. A'erehe nde rehe ihẽ asak tar katu te apo tĩ. Aja rahã, ihẽ ke nde eremuhury katu ta. ⁵Jete. Jesu rehe nde erejurujar katu te. Ame'ẽ rehe ihẽ akwa akwa axo. Aja me'ẽ, Rói, nde ari jurujar katu te ehe tĩ. Aja me'ẽ Euni, ne mõi jurujar katu te ehe tĩ. A'eta aja nde tĩ, aja ihẽ akwa katu. ⁶A'erehe ihẽ apandu nde pe. Nema'e parakyha ke tapijar te'e we ema'ema'e katu exo. Tupã je'ẽha ke nde erepandu, ame'ẽ riki nema'e parakyha ke. Ne ãkã rehe ihẽ po ihẽ amujar rahã: “Ihẽ je'ẽha ke ebandu eho” aja Tupã mujekwa nde pe. ⁷Jete. Jande py'a rehe l'ã ke Tupã muwyr. A'erehe jakyje ym ngã ngi. Anĩ. Jande py'a ke a'e riki

mātā katu. A'erehe Tupā je'ēha ke japandu pandu katu. Amō we tī. Pyrātāha ke jande pe I'ā muwyr tī. A'erehe amō ta rehe jande japy'a katu. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu rahā, ame'ē ke jande py'a ngi a'e mukanim. (A'erehe ame'ē ke jama'e ym.)

Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū, ame'ē ke Jesu Kirisutu mujekwa

⁸ Jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr, a'erehe Jesu rehe har nde erepandu pandu rahā, ne ruxī ym nde erepanduha ngi. Jesu rehe har ihē apandu pandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe ihē ke kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo apo. Mā peja ihē ngi ne ruxī ym tī. Myrandu katu ke japandu pandu, a'erehe jande ke amō ta mupyrara. Aja rahā, ihē aja mā peja nde py'ahu te'e ehendu tī. Pyrātāha ke Tupā muwyr nde pe. A'erehe nde ke amō ta mupyrara rahā, mā peja nde py'ahu te'e ehendu tī. ⁹ Katu ame'ē ke jama'ema'e, a'erehe jande rehe a'e ipy'a katu te hū my? Anī. Aja ym. A'e jō riki putar katu. Ipy'a katu te hū tī. A'erehe jande pe a'e pandu: "Ihē ra'yr rehe pejuruja katu, a'erehe pehē ke ihē amuhā katu ta. Ihē kotyhar ta aja pexo apo 'y' aja Tupā pandu. Kome'ē ywy keruhū nixōi te rahā, jande rehe a'e ipy'a katu te hū. Jesu Kirisutu rehe jajuruja katu ta, aja a'e ukwa katu, a'erehe kome'ē ywy keruhū nixōi te rahā, jande rehe a'e ipy'a katu te hū. (Jande nixōi te rahā, jande rehe a'e ipy'a katu te hū.) ¹⁰ Jande rehe a'e ipy'a katu te hū, aja jande pe a'e mujekwa katu apo 'y. Jesu Kirisutu, jande muhāha uwyr, a'erehe jande rehe Tupā ipy'a katuha ke jande pe a'e mujekwa katu. Jesu manō. A'erehe jajuruja katu ehe rahā, jamanōha ngi jakyje ym. Jamanō rahā, Tupā namō jaxo ta. A'erehe jamanōha ngi jakyje ym. Myrandu katu ke Jesu pandu pandu rahā, myja amō uhā katu ta ixo my, ame'ē ke a'e mujekwa jande pe.

Je'ēha jetechar te ke emu'e katu

¹¹ Ihē pe Tupā mujekwa:

—Myrandu katu ke ngā pe ebandu eho — aja ihē pe.

A'erehe ihē riki Jesu mondo ame'ē ke. A'erehe myrandu katu ke ihē amu'e tī. ¹² A'erehe ihē ke amō ta mupyrara tī. Ihē akyje ym a'eta ngi tī. Tapijar te'e we ihē ajuruja katu ehe. Ehe har ihē akwa katu, a'erehe akyje ym ngā ngi. Myrandu katu ke ihē pe a'e muwyr. Ihē ajuruja katu ehe, a'erehe ixotyhar ke ihē. Ihē ke a'e mai ym te ta. Jesu jywyr ym rahā we, ihē rehe a'e usak katu ta ixo. Aja ihē akwa katu. ¹³ Je'ēha jetechar te ke ihē amu'e nde pe. Ame'ē rehe tapijar te'e we ejuruja katu. Nde ke ihē amu'e, aja amō ta ke nde tī. Emu'e tī. Jesu Kirisutu namō nde juehe katu exo. A'erehe Tupā rehe tapijar te'e we ejuruja katu. Amō ta rehe tapijar te'e we epy'a katu exo tī. ¹⁴ Myrandu katu ke nde pe Tupā muwyr. Ame'ē riki katu. Ame'ē ke emu'e katu. Jande rehe Tupā'ā ihī katu. Jande rehe pyrātāha ke a'e muwyr. Ame'ē pyrātāha namō myrandu katu ke emu'e katu.

Yman Onesi ihē ke muhury katu

¹⁵ Ihē ke asia ywy pe har ta hijar oho. Ihē namō ma'e ke a'eta ma'ema'e ym apo. Ame'ē ke nde erekwa katu. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Jete. Sije aja tī. Emo aja tī. Ihē ke a'eta hijar oho tī. ¹⁶⁻¹⁸ (Onesi aja tī. Hok wyr pe har ta aja tī. Hijar oho tī.) Mā peja ame'ē ta rehe Tupā pyrara usak.

Pesarahā! Yman Ese ok ta pe ihē axo rahā, ihē ke Onesi muhury katu. Ame'e ke nde erekwa katu. Pe, Hom ok ta pe a'e uhyk rahā, pahar ihē ke a'e kekar ixo. Pe, ihē ke mahem rahā, ihē ke a'e muhury katu tī. Amō ku'e rahā ha pewe ihē rehe a'e usak uwyr. Pe, ihē ke muhury katu tī. Kyndaha pe ihē axo tipe. Ihē ngi a'e huxī ym tī. (Apo Sije ta aja Onesi ihē ke hijar oho tī.) A'erehe mā peja Onesi rehe jandema'e sawa'e te pyrara usak. Pyrara usak ta ehe aja akwa katu. Tupā rehe jurujar ym ame'e ta ke a'e mupyrara ta rahā, mā peja a'e riki pyrara usak katu Onesi ta rehe tī.

Tupāma'e parakyha ke

2 ¹Timo! Ihē ra'yr aja nde. Ehendu katurahā! Nde rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hū. Inamō nde juehe katu nde erexo. A'erehe nde py'a ke emātā katu. ²Tupā rehe har ngā pe ihē apandu. Ame'e riki: "Jete har te ke" aja amō ta pandu tī. Nde erehendu tī. Ame'e ke amō sawa'e ta pe emu'e katu tī. Sawa'e katu ame'e ta pe emu'e. Pe, a'eta riki amō ta pe mu'e katu ta tī.

³Nde ke amō ta mupyrara rahā, mā peja nde py'ahu te'e ehendu. Sonda katu ame'e ke aja mā peja nde py'ahu te'e ehendu tī. Tupā je'ēha nde erepandu pandu, a'erehe Jesu Kirisutuma'e sonda aja nde tī.

⁴Sonda riki hok pe te'e pyta ym. Sonda a'e. Jumai ta oho rahā, ima'e sonda-ma'e kapitā pandu ame'e ke jō a'e ma'ema'e katu. Nde aja tī. Tupā pandu ame'e ke rehe jō ehendu katu nde tī.

⁵Ujaniha jumusarāiha rehe amō ujan rahā, kapitā rehe a'e hendu katu. Ujan te'e ym ta. Kapitā rehe hendu katu. Aja ym rahā, uhyk py ame'e ke pyhyk ym. Nde aja tī. Tupā pandu ame'e ke rehe nde erehendu ym rahā, ma'e ke nde erepyhyk ym ta tī. (Ma'e katu ame'e ke Kirisutu me'e, ame'e ke nde erepyhyk ym ta tī.)

⁶Kupixa rehe ijar paraky hū rahā, a'e riki ma'eywa ke u'u py. Aja rahā, katu tiki. Nde aja tī. Tupā je'ēha ke epandu pandu katu. Aja nema'e parakyha rehe amō ta muhepy ta tī. (Nde rehe haihu katu ta tī.) ⁷Ihē apandu ame'e ke rehe ekwa ekwa exo. Pe, upa ihē apandu ame'e ke jandema'e sawa'e te mujekwa ta nde pe.

Tupā je'ēha mukanim ym te ta awa

⁸Jesu Kirisutu rehe har ekwa ekwa exo. A'e riki Ndawi rainō ke a'e. (A'erehe awa te'e a'e tī.) A'e manō. Pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Aja me'e myrandu katu rehe panduha ihē. Ame'e ke ihē apandu pandu. ⁹A'erehe ihē ke amō ta mupyrara. Ma'e mukaniha aja ihē ke amō ta pukwar tī. Ita tupaham pe ihē ke pukwar. Anī. Tupā je'ēha ke pukwar ym awa. (Aja rahā, Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu we rī. Mukanim ym te. Pukwar ym te, ame'ēja saka.)

¹⁰A'erehe amō ta ihē ke mupyrara rahā, ihē py'ahu te'e ahendu. Jesu Kirisutu manō, a'erehe a'e muhā katu ngā ke. Muhā katu ame'e ta pe ima'e katuha ke a'e mujekwa ta tī. Ame'e katuha riki upa ym te ta. ¹¹Apo ihē apandu ame'e ke jete har te ke. Kuja:

"Jesu rehe jajurujar katu, a'erehe jande ke amō ta jukwa rahā, inamō jande jaxo ta.

¹²Jande ke amō ta mupyrara rahā, mā peja jande py'ahu te'e jahendu. Aja rahā, inamō jande riki kapitā keruhū wan ta.

'A'e riki jandema'e sawa'e te aja ym' aja japandu rahā, a'e pandu ta:

'Pehē riki ihē kotyhar aja ym' aja Kirisutu pandu ta jande rehe har.

¹³ A'e je'ēha rehe jajurujar ym my. Anī. A'e pandu katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Marā ka ym pandu te'eha a'e."

Jaxer panduha rehe ehendu ym

¹⁴ Timo! Ihē apandu ramō ame'ē ke rehe har nde kotyhar ta pe emujekwa katu exo. Jande rehe Tupā usak, aja jaxo. A'erehe kuja epandu katu ngā pe:

—Jundēu awa ramūi ta panduha rehe peje'ē hātā tā ym. Pehendu ym ehe — aja nde kotyhar ta pe epandu.

Tamūi ta panduha rehe hendu ame'ē ta muka'u te'e jō. A'erehe jurujar katuha ke a'eta hijar. (A'erehe pehendu ym ehe.) ¹⁵ Tupā je'ēha riki jetechar te ke. Ame'ē ke emu'e katu. Aja rahā, ne ruxi ym ta. Nde eremu'e katu rahā, nde pe Tupā pandu ta:

—Ihē je'ēha ke nde eremu'e katu ngā ke. A'erehe ihē rury katu — aja ta.

Ame'ē panduha ke eputar katu exo. ¹⁶ Amō ta jaxer pandu ame'ē ke rehe ehendu ym exo tī. Muka'u te'e ame'ē ke amō ta je'ē hātā tā ta. Ame'ē ke rehe ehendu ym exo tī. Upa ame'ē ke Tupā rehe har mujekwa ym ngā pe. ¹⁷ Ame'ē ke ngā mu'e rahā, amō amō ta ke muka'u te'e hū ta. Tupā rehe jurujar ym ta. Aja mu'e ame'ē ta heta ixo. Ko mokōi sawa'e ta ixo tī. Her Imenēu. Amō Sire tī. ¹⁸ Jetechar panduha ke a'eta mu'e ym apo 'y. Amō koty a'eta mu'e. Kuja:

—Ixotyhar ta ke Tupā mukwera katu muhem. Ame'ē angaha upa asa oho apo. A'erehe amō ta kwera katu ym te ta uhem apo 'y — aja mu'e naī.

A'erehe amō amō Jesu kotyhar ta ke a'eta muka'u te'e. Pe, ngā ke Tupā mukwera katu ta muhem, ame'ē ke rehe amō amō ta jurujar ym apo 'y. Katu ym aja. ¹⁹ Jetechar te ke Tupā mujekwa jande pe. Ame'ē rehe tapijar te'e we jajurujar katu. Jaka'u te'e ym jande. Jande riki ixotyhar ta ke. Ame'ē ke kuja a'e mujekwa. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī:

"Ixotyhar ta ke Tupā ukwa katu."

Kuja tī:

"'Tupā kotyhar ke ihē' aja amō pandu. Aja rahā, mā peja ma'e ka'u te'eha ke ema'e ym."

Tupā je'ēha ke emu'e katu

²⁰ Ima'ehū ame'ē rok pe heta paratupe ihī. Ita rekūi aja tī. Amō amō itatuwy'r ke te'e mujā ame'ē ke ihī. Amō amō itatawa ke te'e mujā ame'ē ke ihī tī. Myra ke te'e mujā ame'ē ke amō tī. Tujuk ke te'e mujā ame'ē ke amō tī. Katu te ame'ē ke ihī. Katu we ame'ē ke ihī tī. Pe, katu te ame'ē ke a'eta mi'u matyr rahā jō amō moī. Huryha mujā rahā, moī katu. Katu we ame'ē ke wera rahā pame katu te amō moī. ²¹ Jesu kotyhar ta aja tī. Katu te ame'ē ta ixo. Katu we ame'ē ta ixo tī. Mu'eharan ta jaxer ame'ē ke mu'e. Aja ym rahā, katu te ame'ē ke a'e. Upa jandema'e sawa'e te pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e tar katu. Jande-ma'e sawa'e te pandu ta ipe:

—Ihē kotyhar ke nde. Katu te ame'ē ke nde. Nde riki ihē je'ēha ke nde eremu'e mu'e ta. Ame'ē parakyha ke nde pe ihē ame'ē ta — aja ta.

²² Ta'ynuhu putar ame'ē ke jō a'eta ma'ema'e. Aja ym nde tī. Anī. Katu te ame'ē ke ema'ema'e. Ma'e ke nde erepandu katu rahā, ame'ē ke ema'ema'e katu. Te'e aja

ym nde. Amō ta rehe epy'a katu. Amō Jesu kotyhar ta rehe nde rury katu tī. Ipy'a ke Tupā juhyk ame'e ta ke a'eta. Ame'e ta riki jandema'e sawa'e te pe pandu pandu:

—Jande namō ma'e ke ema'ema'e katu — aja.

²³ Jaxer ame'e ke amō ta pandu tar katu rahā, eho a'eta ngi. Ma'e ukwa ym ame'e rehe har pandu tar katu rahā, eho a'eta ngi tī. A'eta namō nde erepandu rahā, pehē peje'e hātā tā jō pehē jupe. Aja nde erekwa katu. A'erehe a'eta namō epandu ym, eho a'eta ngi. ²⁴ Amō ta namō sawa'e tema'e miasu je'e hātā tā rahā, katu ym. Upa amō ta rehe a'e katu rahā, katu ta tiki. Mu'eha katu ame'e ke rahā, katu ta tiki tī. A'e mu'e rahā, pahar parahy ym rahā, katu ta tiki tī. Wewe katu emu'e. ²⁵ Mu'eharan ta ke a'e mu'e rahā, wewe katu epandu a'eta pe tī. Aja rahā, katu ta tiki. A'eta ukwaha ke Tupā muruwak ta my. Aja rahā, jetechar te ke a'eta ukwa ta my. ²⁶ Aja rahā, ka'u te'eha ngi a'eta jumukatu ta a'eta jupe. Aja rahā, Satana je'eha ke rehe a'eta hendu ym we ta tī. (Ājā ramūi a'e.) A'eta ke a'e muka'u te'e kwe. Apo anī. Tupā je'eha rehe a'eta hendu katu apo 'y.

'Ar rehe angaha uhyk tate ame'e rehe har

3 ¹ Kuja ekwa exo apo. 'Ar rehe angaha uhyk tate rahā, pyrara hū ta ngā ixo. ² Arahā kyty'ym te ta amō ta juehe. Arahā tamatarer rehe jō ipy'a ke moī moī ta tī. Arahā: "Jande jō riki katu te me'e ke" aja jō amō ta ukwa ta a'eta juehe har tī. Arahā: "Upa amō ta riki jaxer ai" aja jō amō ta ukwa ta a'eta juehe har tī. Arahā ipāi rehe hendu ym te ta tī. Imāi rehe aja tī. Hendu ym te ta tī. Arahā amō ta ngi ma'e pyhyk rahā: "Pete tiki" aja pandu ym te ta tī. Arahā Tupā rehe har ukwa ukwa ym te ta ixo tī. ³ Arahā amō ta rehe ipy'a ym te ta tī. Arahā amō ta rehe parahy rahā, ipy'a jywyr ym te ta a'eta rehe tī. Arahā amō ta rehe juru ai pame katu te ta tī. Arahā pahar ipy'a pihun te ta oho tī. Pahar parahy ta tī. Arahā katu ame'e ke amō ma'ema'e, ame'e ke putar ym te ta tī. ⁴ Arahā ehe katu ame'e ke te'e huwajan wan uwak ta oho tī. Arahā upa ma'e ka'u te'eha namō ma'ema'e ta tī. A'eta jō ukwa katu te ame'e ta ke a'eta aja ukwa ta tī. Arahā Tupā rehe ipy'a ym ta. Anī. Ima'e jumuhuryha rehe jō a'eta ipy'a katu ta tī. ⁵ "Tupā rehe jande japy'a katu" aja a'eta pandu ta naī. Anī. Panduha aja a'eta ixoha ym ta tī. Tupā-ma'e pyrātāha namō ma'e ke amō ma'ema'e. Aja ym ta awa. Aja a'eta ixo ym ta.

Timo! Ehendu katurahā! A'eta ngi eho. ⁶ A'eta ngi har amō ta ixo oho. Amō rok pe ixo oho. Pe, kūjā ka'u te'e ame'e ke a'eta muka'u te'e raho. Ma'e katu ym ame'e ke kūjā ta putar katu. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'e rehe a'eta jupyai. Anī. Putu'u ym ingi. ⁷ Ma'e ke a'eta jumu'e mu'e tar katu ixo tī. Aja te'eha a'eta. Anī. Jetechar te ke marā ka ym a'eta ukwa katuha.

⁸ Yman Moise ke Jan putar ym. Jā aja tī. Moise ke putar ym tī. ("Te'e Moise pandu" aja a'eta naī.) Ame'e mokōihar ta aja apo mu'eharan ta jetechar te ke putar ym tī. ("Ame'e ke te'e" aja a'eta pandu naī tī.) Ima'e ukwaha ke a'eta muka'u te'e. "Jetechar te ke jamu'e" aja a'eta pandu naī. Anī. Juruar ym ame'e ta ke a'eta, aja Tupā ukwa katu. ⁹ Anī. Upa ngā ke a'eta muka'u te'e ym ta. A'eta riki te'e aja pahar amō ta ukwa ta. A'erehe upa ngā ke muka'u te'e ym ta. Aja Jan ta rehe har tī. Ka'u te'e ame'e ta ke a'eta aja ymanihar ta ukwa tī.

Tapijar te'e we jetechar te ke rehe ejuruar katu

¹⁰ Timo! Ihē rehe har nde erekwa katu. Kuja. Ihē amu'e ame'e ke rehe har nde erekwa katu. Katu ihē axoha rehe har nde erekwa katu tī. Ma'e ke ihē

ama'ema'e tar katu, ame'e ke nde erekwa katu ti. Tupā rehe tapijar te'e we ihē ajurujar katu. Ame'e rehe har nde erekwa katu ti. Ihē apy'a katu te we ngā rehe axo rī, ame'e ke nde erekwa katu ti. Amō ta rehe ihē apy'a katu, ame'e ke nde erekwa katu ti. Ihē ke amō ta mupyrara rahā, ihē py'ahu te'e ahendu. (Tapijar te'e we myrandu katu ke ihē apandu pandu.) Ame'e ke nde erekwa katu ti. ¹¹Ihē apyraraha rehe har nde erekwa katu ti. Ihē ke amō ta mupyrara hū. Ame'e rehe har upa katu te nde erekwa katu ti. Antioki ok ta pe aja ti. Iko ok ta pe aja ti. Rit ok ta pe aja ti. Mupyrara ihē ke ti. Anī. Ame'e mupyraraha ngi ihē ke Tupā muhem. ¹²Jete. Tupā je'ēha mu'e, aja amō ixo tar katu rahā, a'e ke amō ta mupyrara ta ti. A'e riki Jesu Kirisutu kotyhar ke, a'erehe amō ta mupyrara ta ti.

¹³Pe, sawa'e katu ym ame'e ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ta. Jete! I'ar koty te we ma'ema'e we ta rī. Muka'u te'eha aja ti. Amō ta ke a'eta muka'u te'e ta ti. Pe, a'eta juehe amō ta jumuka'u te'e ta ti. ¹⁴Ame'e ta aja ym nde ti. Jete har te ke nde ke amō ta mu'e. Ame'e ke nde erekwa katu te. Tapijar te'e we ejurujar katu ehe ti. Nema'e mu'eha ta rehe har nde erekwa katu. Katu ame'e ta ke a'eta. A'erehe nde ke mu'e, ame'e riki jete har te ke aja nde erekwa katu ti.

¹⁵Amō we ti. Kurumī rahā har Tupā je'ēha ke nde erekwa katu. Ame'e ke nde erekwa rahā, Jesu Kirisutu rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde ke Tupā muhā katu.

¹⁶Jete! Upa Tupā je'ēha ke amō ta mupinim. Tupā'a mujekwa ame'e ke a'eta mupinim. Tupā je'ēha riki ma'e ke rehe katu tiki. Kuja. Jete har te ke mu'e, ame'e ke mujekwa katu. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, ame'e ke Tupā je'ēha mujekwa katu ipe ti. Amō ixoha katu ym rahā, myja mukatu ta my? Ame'e ke Tupā je'ēha mujekwa katu ti. Myja amō ixoha katu my, ame'e ke mu'e katu ti. ¹⁷Aja rahā, Tupā rehe har mu'e ame'e ke ixo katu ta. Ma'e ukwa katu ta ti. Aja rahā, upa ma'e katu ame'e ke ma'ema'e ta ti.

Tapijar te'e we Tupā je'ēha ke ebandu pandu katu

4 ¹⁻²Timo! Ko apandu katu nde pe. Tupā je'ēha ke ebandu pandu katu ngā pe. Nde rehe Tupā usak uī. Jesu Kirisutu aja ti. Usak uī ti. A'erehe nde pe apandu katu: "Tupā je'ēha ke ebandu pandu katu te we rī" aja ihē apandu nde pe. Kirisutu jywyr rahā, ngā rehe har a'e ukwa ta. Katu my? Ame'e ke ukwa ta. Anī rahā, katu ym my? Ame'e ke ukwa ta ti. Aja ixuwe katu ixo ame'e ta rehe har ukwa ta. Manō ame'e ta ke mukwera katu ta muhem, pe, ame'e ta rehe har ukwa ta ti. (Katu te aja nde emema'ema'e rahā, ma'e katu ame'e ke nde pe a'e me'e ta.) Kome'e ywy keruhū pe kapitā keruhū te aja a'e jywyr rahā, ma'e katu ame'e ke a'e me'e ta nde pe. Amō ta Tupā je'ēha rehe hendu tar ym nahā my? Hendu tar katu nahā my? Tapijar te'e we ebandu katu ngā pe. Nde erebandu ame'e ke jete har te ke, aja ngā pe emujekwa katu. Katu ym ame'e ke amō ma'ema'e rahā, ebandu katu ipe: "Mā peja ym" aja ebandu ipe. Emuhury ngā ke ti. Nde eremu'e rahā, wewe katu ebandu ipe.

³Yman rahā, jete har te ke mu'e ame'e ke rehe ngā hendu ym ta. Juehe jumuhury ame'e ke rehe jō hendu tar katu. Aja mu'eha ta koty a'eta jy'ar ta oho ti. ⁴Jete har te ke rehe a'eta hendu ym ta. Ymanihar je'ēha rehe jō hendu ta. ⁵Timo! Aja ym nde ti. Ka'u te'eha rehe ehendu ym. Aja te'eha exo nde. Nde ke amō ta mahy rahā, mā peja nde py'ahu te'e ehendu. Myrandu katu ke

epandu pandu katu te we rī. Tupāma'e miasu ke nde, a'erehe upa Tupā je'ēha pandu ame'ē ke ema'ema'e katu.

⁶Ihē ke rahā, ihēma'e angaha ke rehe uhyk tate oho. Ihē ke amō ta jukwa ta, aja akwa. (Aja Tupā rehe ihē apy'a katu, aja amujekwa ta.) Ame'ē angaha ke rehe uhyk tate oho. Kome'ē ywy keruhū ngi ihē aho ta kŷ. ⁷Ihē ke Jesu mondo, a'erehe myrandu katu ke ihē apandu katu. Ame'ē parakyha ke upa ima'e pyrātāha namō ihē ama'ema'e. Ame'ē parakyha ke ihē amumba apo 'y. Myrandu katu ke ihē apandu katu te we rī. Jesu rehe ihē ajurujuar katu te we rī. ⁸Jumusarāiha rehe ujan rahā, uhyk py ame'ē ke ma'e pyhyk. Aja ihē pe ma'e ke Jesu me'ē ta. Kuja. Ihē pe a'e pandu ta:

—Nde katu te — aja ihē pe.

A'e jywyr rahā, aja ihē pe a'e pandu ta. Ihē pe jō ym. Upa katu te hury katuha rupi a'e jwyriha rehe harō, ame'ē ta pe aja me'ē a'e pandu ta tī. A'e riki: "Ne katu te me'ē ke" aja pandu ta.

Timo! Pahar ihē koty ejur

⁹⁻¹⁰Timo! Ihē jeje tate axo. A'erehe pahar ihē koty ejur. Ko Tupā rehe jurujar ym ame'ē ta namō Nema ixo tar katu. A'erehe ihē ke a'e hijar oho. Tesaron ok ta pe a'e oho. Ngara ywy pe Kesen oho. Nauma ywy pe Tit oho. ¹¹Ruk jō riki ihē namō ixo. Nde erejur rahā, Mak ke eho piam. Inamō ejur. Ihē namō a'e paraky ta. Tupā je'ēha ke japandu ta, ame'ē riki jandema'e parakyha ke. ¹²Ese ok ta pe Tik ke ihē amondo. ¹³Toroa ok ta pe Kapo ixo. Ihēma'e mundeha ihē amupyta ipe. Pukeka aja mundeha ke. Nde erejur rahā, ame'ē ke erur tī. Paper ke erur tī. So'o pিরer ke te'e mujā ame'ē ke. Ame'ē ke erur tī. Ame'ē ke ihē aputar katu te.

¹⁴Itapytā namō ma'eha ke Arexan. (Ame'ē ke te'e ma'e'a mujā ame'ē ke a'e.) A'erehe ihē rehe har katu ym a'e je'ē je'ē hū. Ihē ke a'e mupyrara, aja a'e ke Tupā mupyrara ta tī. ¹⁵Jande japandu ame'ē ke a'e putar ym te. Mujaxer hū japanduha ke tī. A'erehe esak katu ehe exo. (Aja rahā, ne je'ēha ke a'e mujaxer ym ta tī.)

Ihē rehe amō ta juru ai

¹⁶Yman kapitā keruhū ruwa koty ihē apu'am a'am. Ihē rehe har amō ta jaxer pandu naī, ame'ē ke ihē amukatu a'am. "Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e ym" aja ihē apandu pandu. Arahā: "Jete! Ma'e ka'u te'eha ke Páu ma'e ym" aja me'ē ihē rehe har pandu ym te awa. Upa ihē ke hijar oho. Mā peja Tupā ipy'a jywyr ame'ē ta rehe. ¹⁷Upa ihē ke hijar oho. Anī. Upa ym. Ihē namō Tupā riki ixo katu. Ihē py'a ke a'e mātā katu tī. A'erehe myrandu katu ke ihē apandu katu te. Pe, ame'ē ke rehe heta jundéu awa aja ym ame'ē ta hendu. Arahā ihē ke jangwateran juru ngi Tupā muhem, ame'ēja saka. (Aja rahā, ihē ke kapitā keruhū jukwa ta tipe. Ame'ē ngi Tupā muhem.) ¹⁸Ihē pe jaxer ai ame'ē ke amō ta ma'ema'e rahā, ame'ē ngi ihē ke a'e muhem ta tī. Pe, ywa pe inamō ihē ke a'e raho ta. A'ep inamō ihē axo ta kŷ. (Aja rahā, amō ta ihē ke mahy ym te ta tī.) "A'e riki katu te me'ē ke" aja mā peja japandu ipe. Aja te'eha japandu. Amen. Ame'ē riki: "A'e tŷ" aja.

Katuha ke ihē amondo axo

¹⁹Pirisi pe katuha ke ihē amondo axo. Ak pe aja tī. Pirisi sawa'e a'e. Onesi rok wyr pe har ta pe aja tī. Katuha ke amondo axo tī. ²⁰Korin ok ta pe Era

pyta. Toro riki ma'e ahyha pyhyk, a'erehe Mire ok ta pe a'e ke ihē ahijar.

²¹Pahar ihē koty ejur. Aman ndy'ar ym rahā, ejur.

Nde pe sehar ta katuha ke mondo ixo. Ko Eu. Purutē aja tī. Karáu aja tī. Upa jande mu ta mondo ixo tī. Jesu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe jande mu ta aja a'eta.

²²Mā peja nde py'a ke Jesu mātā katu. Mā peja johu pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū.

Upa.

Tit pe paper pinim ke Páu mondo

Kere y rapa'ũ pe Tit ke Páu mupyta. A'ep Jesu kotyhar ta rehe Tit usak usak katu ta. Tupā je'ēha ke a'e mu'e ta ngā pe tī. Myja Jesu kotyhar tama'e kapitā ta katu ta ixo my? Ame'ē rehe har Páu mujekwa tar katu ipe tī. Tit ke a'e muhury tar katu tī. A'erehe kome'ē paper pinim ke Tit pe a'e mondo.

Tit pe paper pinim ke Páu mondo

1 ¹⁻⁴Tit! Ko nde pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē Páu. Tupāma'e miasu ke ihē. Jesu Kirisutu mondo ame'ē ke ihē tī. Ihē pe Tupā pandu:

—Ihē kotyhar ke nde. Ihē asak katu ame'ē ta ke emu'e katu eho. Aja rahā ihē rehe tapijar te'e we a'eta jurujar katu ta. A'eta pe jete har te ke emujekwa tī. Ihē rehe ihē kotyhar ta py'a ke a'eta moī moī rahā, jete har te ke a'eta ukwa katu. Ame'ē ke emujekwa ngā pe — aja ihē pe pandu.

Jete har te ke jakwa katu. A'erehe jande ruhāha angaha ke rehe jaharō jaxo. Ame'ē rehe har Tupā pandu katu. Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, a'e pandu katu. Te'e ym a'e. Tupā putar rahā, myrandu ke a'e muwyr. Ame'ē namō uhāha rehe har ngā pe a'e mujekwa. “Ame'ē myrandu ke nde pe ihē amujekwa. Ame'ē ke ebandu pandu eho ngā pe. A'erehe nde ke ihē amondo” aja Tupā pandu ihē pe. A'erehe ame'ē myrandu ke ihē apandu pandu aho. Tupā riki jande muhāha.

Tit! Ihē aja Jesu rehe nde erejurujar katu tī. A'erehe ihē ra'yr aja nde.

Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jande muhāha. Mā peja nde rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja nde py'a ke a'eta muhury katu tī.

Myja me'ē Jesu kotyhar tama'e kapitā katu my

⁵Kere y rapa'ũ pe jande jaxo rahā, Jesu kotyhar tama'e kapitā ta ke jamu'am ym we rī. A'erehe a'ep nde ke ihē amupyta. Apo kapitā ta ke emu'am katu. Ok ta pame katu te emu'am. Ihē apandu ame'ē ke ekwa ekwa katu exo. ⁶Kuja kapitā ke emu'am. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói ipe, aja amō ta ukwa ehe har. Hakehar peteihar namō jō ixo rahā, katu tiki tī. Jesu rehe upa ta'yr ta jurujar katu ame'ē ke tī. Tajyr ta aja tī. Jesu rehe jurujar katu tī. Ipái rehe ame'ē ta hendu katu rahā, katu tiki tī. Imāi rehe aja tī. Hendu katu ehe tī. Ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ta ma'ema'e ym, aja amō ta ukwa rahā, katu tiki. (Aja me'ē sawa'e ke emu'am. Jesu kotyhar tama'e kapitā, aja emu'am.)

⁷Jesu kotyhar tama'e kapitā riki. Ame'ē tama'e usakiha ke a'e. A'erehe ehe har katu ym amō ta pandu ym rahā, katu tiki. A'e jō sawa'e katu te ame'ē ke aja ukwa ym rahā, katu tiki tī. Pahar ipy'a pihun ym rahā, katu tiki tī. Kawī

ngi ka'u ym rahā, katu tiki tī. Pahar jumai ym rahā, katu tiki tī. Tamatarer rehe jō ipy'a moī moī ym rahā, katu tiki tī. ⁸Pe, hok pe uhyk, ame'e ta ke muxe katu rahā, katu tiki tī. Katu ame'e ke putar rahā, katu tiki tī. Upa ma'ema'e, ame'e ke ukwa katuha namō ma'ema'e rahā, katu tiki tī. Amō ta pe katu ame'e ke ma'ema'e rahā, katu tiki tī. Tupā rehe ipy'a moī moī katu rahā, katu tiki tī. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e tate rahā, muputu'u ingi. (Aja rahā, ma'e ym ta.) Aja rahā, katu tiki tī. ⁹Je'eha jete har te ke jamu'e ngā pe. Ame'e ke ipy'a pe kapitā mupyta katu rahā, katu tiki tī. Aja rahā, panduha jete har namō amō ta ke a'e muhury katu ta. Aja Tupā rehe har ngā pe mujekwa katu ta. Pe, amō koty mu'e ame'e ta pe pandu: "Mā peja ym" aja pandu. Aja rahā, jete har te ke a'e mu'e ta. (Aja me'e sawa'e ke emu'am. Jesu kotyhar tama'e kapitā, aja emu'am.)

Muka'u te'e ame'e ta pe: "Mā peja pemu'e ym" aja epandu

¹⁰Tit! Ehendu katurahā! Jesu kotyhar tama'e kapitā ta rehe hendu ym ame'e ta heta ixo. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Pe, a'eta mu'e we rī:

—Moise je'eha rehe pehendu katu! — aja a'eta mu'e naī.

Jesu kotyhar ta ke a'eta muka'u ka'u te'e hū ixo. Te'e je'eha namō muka'u ka'u te'e ixo. ¹¹Upa katu te ok wyr pe har ta ke a'eta muka'u ka'u te'e tī. Jete har ym ame'e ke a'eta mu'e ixo. Aja tamatarer ke a'eta pyhyk pyhyk ixo. Tamatarer ke jō a'eta putar, a'erehe a'eta mu'e mu'e ixo. Huxī ym riki ingi. A'erehe ame'e ta je'eha ke amō mukanim ta me'e te'e. (A'erehe: "Mā peja pemu'e ym" aja epandu a'eta pe.) ¹²Kere y rapa'ū pe har ta ngi har amō ixo. Upa katu te ma'e a'e pandu. A'e riki ixotyhar ta rehe har pandu:

—Kere y rapa'ū pe har ta riki te'e pandu ame'e ta ke a'eta. Aja te'eha a'eta. So'o jarō ame'eja saka. Amō ta ke a'eta mupyra rā tī. Ma'e u'uha ke jō putar katu. Jyty'ym tī, a'erehe paraky ym — aja kere y rapa'ū pe har ta rehe har a'e pandu.

¹³A'e pandu ame'e ke jete har te ke. A'erehe muka'u ka'u te'e, ame'e ta pe hātā epandu: "Mā peja pemu'e ym" aja. (Nde rehe hendu rahā,) jete har te ke rehe a'eta jurujar katu te ta my. ¹⁴Jundéu awa ramūi ta pandu ame'e ke rehe a'eta jurujar ym ta my tī. Jete har te ke hijar ame'e ta je'eha rehe a'eta jurujar ym ta my tī. ¹⁵Amō amō jundéu awa ta pandu:

—Ma'e ke pe'u ym. Aja Moise je'eha rehe panduha ihī. Pe'u rahā, Tupā rehe pepy'a ym — aja pandu naī.

Sawa'e katu ame'e pe upa katu te ma'e ke katu ipe. Sawa'e katu ym ame'e pe upa katu te ma'e ke katu ym ipe. Tupā rehe jurujar ym ame'e pe aja tī. Ma'e ukwa ukwa ixo ame'e ke katu ym, a'erehe upa katu te katu ym ipe. Ipy'a ke jai te'e ixo, a'erehe upa katu te katu ym ipe. ¹⁶"Tupā rehe har jakwa katu" aja a'eta pandu naī. Anī. Ima'e ma'ema'eha ke amō koty. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e-ma'e, a'erehe Tupā rehe har ukwa ym, aja ngā pe a'eta mujekwa. Tupā rehe a'eta hendu ym. Pe, a'eta ke Tupā putar ym tī. Marā ka ym a'eta katu ame'e ke ma'ema'eha.

Jete har te ke emu'e katu

2 ¹⁻²Nde riki aja ym tī. Jete har te ke emu'e. Tamūi ta pe epandu katu. Kuja epandu katu:

—Kawī ngi peka'u ym. Katu pexoha namō pexo tī. Pekwa katuha namō pexo katu tī. Jete har te ke rehe tapijar te'e we pejurujar katu. Aja pexo katu. Amō ta rehe pepy'a katu tī. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, mā peja pehē py'ahu te'e pehendu — aja tamūi ta pe epandu katu.

³A'i ta pe aja tī. Kuja epandu katu tī:

—Tupā rehe har pekwa katu pexo, aja pexo katu. (Aja rahā, katu ame'e ke pema'ema'e ta.) Amō ta rehe pehē juru ai ym tī. Kawī ngi peka'u ym tī. Katu ame'e ke pemu'e — aja a'i ta pe epandu katu.

⁴Aja rahā, kūjā pyahu ta ke a'i ta mu'e katu ta. Kuja mu'e katu ta: “Pehē sawa'e ta rehe pepy'a katu. Pehē membyr ta rehe pepy'a katu tī” aja. ⁵Amō we a'i ta pe epandu tī:

—Pekwa katuha namō pexo katu. Ma'e jaxer ame'e ke pehē py'a rupi pekwa pekwa ym pexo. Pehē rok wyr pe har ta rehe pesak pesak katu pexo. Pejtyty'ŷ ym tī. Peparaky katu tī. Pehē sawa'e rehe pehendu katu tī. Aja rahā, amō ta pandu ta: “Jesu kotyhar ta riki katu ixo. A'erehe Tupā je'ēha riki katu” aja pandu ta. Aja kūjā pyahu ta ke pemu'e katu — aja a'i ta pe epandu katu.

⁶Ta'ynuhu ta pe aja tī. Kuja epandu katu tī:

—Pekwa katuha namō pexo katu — aja epandu katu ipe.

⁷Tit! Nde aja tī. Katu ame'e ke ema'ema'e tī. Aja rahā, nde aja amō ta katu ame'e ke ma'ema'e ta tī. Ngā ke nde eremu'e rahā, jete har te ke emu'e. Nde eremu'e rahā, ejumusarāi ym tī. ⁸Panduha katu ame'e ke epandu. Aja rahā: “Tit pandu ame'e ke katu ym” aja amō ta pandu ym ta. Aja rahā, Jesu kotyhar ta rehe har marā ka ym katu ym ame'e ke a'eta je'ēha. A'erehe nde rehe parahy ame'e ta huxī ta.

⁹Miasu ta pe epandu katu tī. Jesu kotyhar ta ke ame'e ta. Kuja epandu:

—Pehē jar ta rehe pehendu katu. Upa katu te pema'ema'e, ame'e ke namō pehē jar ta ke pemuhury katu. Pehē jar ta pe je'ēha ke pemujywyry ym tī. ¹⁰Pehē jarma'e pemukanim ym. Pepandu ame'e ke pema'ema'e katu, aja pemujekwa katu pehē jar pe. Aja te'eha pehē — aja miasu ta pe epandu katu.

Aja miasu ta upa katu te katu ame'e ke ma'ema'e rahā, amō ta pandu ta:

—Tupā rehe har Jesu kotyhar ta mu'emu'e. Ame'e mu'e ame'e ke katu — aja pandu ta.

Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū a'erehe katu aja jaxo ta me'e te'e

¹¹Upa awa ta ke Tupā muhā tar katu. A'erehe awa ta rehe a'e ipy'a katu te hū, ame'e ke ngā pe a'e mujekwa. ¹²Awa ta rehe a'e ipy'a katu te hū. A'erehe jande ke a'e mu'e tī. Kuja. Ma'e ke a'e putar ym ame'e ke jahijar. Katu ym ma'e-ma'eha ke kome'e ywy keruhū pe har ta putar. Ame'e ke jahijar tī. Pe, jakwa katuha namō jaxo katu rahā, katu tiki. Amō ta pe katu ame'e ke jama'ema'e rahā, katu tiki tī. Tupā putar ame'e ke jama'ema'e rahā, katu tiki tī. Aja apo jama'ema'e jaxo rahā, katu tiki tī.

¹³Aja jaxo rahā, jande rury katuha namō Jesu Kirisutu jwyryriha rehe jaharō jaxo. Katu te ha namō a'e jwyry ta. A'e riki Tupā a'e tī. Pyrātā te hū ame'e ke a'e. A'e riki jande muhāha tī. ¹⁴A'e manō, a'erehe jande ke a'e muhā katu. Upa jande-ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Ame'e ke jande py'a ngi a'e mukanim, ame'eja saka. A'erehe jande py'a ke a'e juhyk apo 'y. Aja rahā ixotyhar ta ke jande. Ima'e ke jō jande. A'erehe katu ame'e ke jama'ema'e tar katu tī.

¹⁵Upa ihē apandu ame'ē ke emu'e katu. Nde erepandu katuha namō emu'e katu. Nde rehe hendu ame'ē ta ke emuhury katu. Aja rahā, Jesu rehe ame'ē ta ipy'a katu te we rī. Katu ym amō ma'e rahā: “Mā peja ym” aja epandu ipe. Nde rehe amō ta hendu ym rahā, ame'ē ta pe epandu:

—Tupā je'ēha rupi ma'e ihē apandu pandu. A'erehe mā peja ihē rehe pehendu katu — aja epandu.

Jande rehe Tupā pyrara usak, a'erehe jande ke a'e muhā katu

3 ¹Nde koty ixo ame'ē ta pe kuja epandu katu:

—Kapitā ta rehe pehendu katu. Kapitā keruhū ta rehe pehendu katu tī. Ma'e katu ame'ē ke amō ta pandu rahā, pahar ame'ē ke pema'ema'e katu. Pehendu katu a'eta rehe. ²Amō ta rehe pehē juru ai ym. Amō ta namō peje'ē hātā tā ym. Amō ta namō pehē juehe katu pexo. Upa awa ta rehe pehē rury katu pexo. Aja te'eha pehē — aja nde koty ixo ame'ē ta pe epandu katu.

³Amukwehe te we jete har te ke jakwa ym jaxo tī. Tupā rehe jahendu ym tī. Jande ke amō ta muka'u ka'u te'e hū tī. Upa ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu. Ma'e katu ym ame'ē ke te'e jama'ema'e hū jaxo. Amō ta rehe jakyty'ym tī. Amō ta rehe japy'a ym tī. Jande rehe amō ta ipy'a ym tī.

⁴Tupā riki katu te ame'ē ke a'e, ame'ē ke jande pe a'e mujekwa. Awa ta rehe a'e ipy'a katu. Ame'ē ke a'e mujekwa tī. A'e riki jande muhāha. ⁵Jande ke a'e muhā katu. Katu ame'ē ke jama'ema'e, a'erehe jande ke a'e muhā katu my? Anī. Aja ym. Jande rehe a'e pyrara usak, a'erehe jande ke a'e muhā katu. Jande py'a ke a'e juhyk, a'erehe jande py'a ke amō koty Tupā'a muruwak mondo. Mupyahu ame'ēja saka. Jaxoha pyahu aja muruwak tī. ⁶Jesu Kirisutu manō. A'erehe jande py'a rehe l'a ke Tupā muwyr. A'e me'ē te'e riki. Jesu riki jande muhāha. ⁷Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū, a'erehe Tupā namō jande juehe katu jaxo. Pe, jande ruhāha rehe jaharō jaxo. Ame'ē ke jande pe a'e me'ē. ⁸Upa ihē apandu ame'ē ke jete har te ke.

Muka'u te'e ame'ē ta namō eje'ē hātā tā ym

Ihē apandu ramō ame'ē ke emu'e mu'e katu te we rī. Aja rahā, Tupā rehe jurujar katu ame'ē ta katu ame'ē ke jō ma'ema'e tar katu. Kome'ē je'ēha riki katu ame'ē ke. Myja ixoha katu my, ame'ē ke mujekwa katu ngā pe tī. ⁹Jundéu awa ramūi ta rer rehe har amō ta pandu pandu. Māte hū te'e ame'ē ta hamūi ta rer ihī. Ame'ē rehe har pandu pandu ame'ē ta namō eje'ē hātā tā ym. Moise je'ēha rehe har amō ta pandu pandu. Ame'ē ta namō eje'ē hātā tā ym tī. Je'ēha hātā tā ha riki katu ym. Jaxer riki tī. ¹⁰Jesu kotyhar ta ukwa katuha ke amō koty koty amō muruwak. Aja rahā: “Mā peja ym” aja muka'u te'eha ta pe epandu. Aja mokōihar epandu ipe tī. Pe, nde rehe hendu ym rahā, eho ingi. ¹¹Ame'ē ta riki sawa'e ta jaxer ame'ē ta ke, aja nde erekwa. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e, a'erehe sawa'e jaxer aja a'e mujekwa nde pe.

Amō ta rehe ehaihu katu

¹²Nde koty sawa'e ke ihē amondo ta. Her Ar. A'e ke amondo ym rahā, Tik ke ihē amondo ta. Nde rehe a'e uhyk rahā, pahar Niko ok ta pe ejur. A'ep ihē axo ta tī. Aman ndy'ar rahā, a'ep ihē apyta we ta, aja ihē akwa tī. ¹³Amō sawa'e rehe ehaihu katu. Her Sena. Je'ēha hātā tā ame'ē mukatuha ke a'e. Apor ke

ehaihu katu tĩ. A'etama'e ym te rahã, ame'ẽ ke eme'ẽ katu a'eta pe. Aja rahã, ame'ẽ namõ a'eta oho katu ta. ¹⁴Jesu kotyhar ta pe emujekwa katu. “Katu ame'ẽ ke pema'ema'e” aja emujekwa katu ngã pe. “Ima'e ym te ame'ẽ ta rehe pehaihu katu” aja emujekwa ngã pe tĩ. Aja rahã, ma'e ke me'ẽ katu ta. Aja rahã, Jesu kotyhar ta jyty'ỹ ym ta. Paraky katu ta.

¹⁵Upa ihẽ namõ ixo ame'ẽ ta katuha ke nde pe mondo ixo. Nde koty Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ixo. Jande rehe a'eta ipy'a katu. Katuha ke ame'ẽ ta pe jamondo jaxo tĩ, aja ame'ẽ ta pe eandu tĩ.

Mã peja upa nde kotyhar ta rehe Tupã ipy'a katu te hũ.

Upa.

Siremō pe paper pinim ke Páu mondo

Siremō riki ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. Pe, miasu ujan oho ingi. Her One. Ma'e ke a'e mukanim raho tī. Pe, kyndaha pe Páu ixo rahā, One ke sonda ta muhyk raho tī. Hom ok ta pe har kyndaha pe kynda raho. Pe, One pe Tupā rehe har Páu mujekwa rahā, Jesu rehe One jurujar katu tī. A'erehe imu aja apo 'y. Pe, ijar pe, Siremō pe One ke Páu mujywyr tar katu. A'erehe ame'ē rehe har Siremō pe Páu mupinim. “Ihē aja One ke nde rok pe emupyta katu tī” aja Siremō pe Páu mupinim.

Siremō pe paper pinim ke Páu mondo

¹Siremō! Ko nde pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē Páu. Timo ihē namō ixo tī. Jande mu ke a'e.

Ko nde riki jande rehe katu ame'ē ke nde. Jande aja Tupā je'ēha ke nde erepandu pandu erexo tī. Jesu rehe har ihē apandu pandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe ihē ke amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo. ²Nde rok pe Jesu kotyhar ta jy'ar jy'ar. Ame'ē ta pe katuha ihē amondo axo tī. Ihē rendyr pe, Asi pe, katuha ihē amondo axo tī. (Jesu rehe a'e jurujar katu, a'erehe: “Ihē rendyr” aja ihē apandu.) Aki pe katuha ihē amondo axo tī. Ihē aja Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu oho ngā pe tī.

³Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu.

Siremō! Johu jande py'a ke nde eremātā katu

⁴⁻⁵Upa Tupā kotyhar ta rehe nde erepy'a katu, aja ihē ahendu. Jesu, jandema'e sawa'e te rehe nde erejurujar katu te, aja ihē ahendu tī. A'erehe Tupā namō ihē apandu pandu rahā, kuja ihē apandu:

—Jande pái keruhū! Siremō rehe nde eresak katu. A'erehe ne jō riki katu te me'ē ke — aja apandu ipe.

⁶Tupā namō ihē apandu:

—Jesu rehe Siremō jurujar katu. Mā peja ame'ē rehe har ngā pe a'e pandu pandu katu te we rī. Aja rahā, hendu ame'ē ta jurujar katu ta ehe tī. Aja rahā, upa ma'e katu ame'ē ke Kirisutu me'ē jande pe. Ame'ē ke mā peja jurujar katu ame'ē ta ukwa katu. Kirisutu kotyhar ta ke jande — aja ihē apandu Tupā namō.

⁷Siremō! Ihē mu aja nde. Tupā kotyhar ta rehe nde erepy'a katu, a'erehe ihē rury katu. Ihē ke nde eremuhury katu, a'erehe ihē py'a ke nde eremātā katu. Upa Tupā kotyhar ta ke nde eremuhury katu tī, a'erehe ihē aja a'eta tī. A'eta py'a ke nde eremātā katu tī.

One rehe har ihē apandu nde pe

⁸Jande ke nde eremuhury katu, a'erehe ma'e ke nde pe ihē apandu ta apo 'y. Kirisutu je'ēha rupi nde pe ihē apandu tar katu. ⁹Anī. Aja ym ta ihē. Nde rehe ihē apy'a katu, a'erehe ma'e ke nde pe ihē apandu ta. (Wewe katu apandu ta. Ihē je'ēha rupi apandu ta.) Ihē Páu. Ihē tamūi te ihē. Jesu rehe har ihē apandu pandu, a'erehe kyndaha pe ihē axo.

¹⁰Apo One rehe har nde pe ihē apandu. Kyndaha pe ihē axo rahā, myrandu katu ihē apandu ipe. A'erehe Jesu rehe a'e jurujar katu. A'erehe ihē ra'yr aja a'e. Pe, ipái aja ihē. ¹¹Yman nde pe One paraky ixo. Arahā a'e jaxer nde pe. Apo ihē pe a'e katu 'y. Apo nde pe a'e katu ta tī.

¹²Apo nde koty a'e ke ihē amujywyr ta. Ihē apy'a katu ehe, a'erehe nde koty a'e ke ihē amujywyr rahā, ihē apyai te ta. ¹³Myrandu katu ihē apandu pandu, a'erehe kyndaha pe ihē axo. Se ihē axo rahā, One ke ihē amupyta tar katu. Aja rahā, One riki ihē rehe haihu katu ta. Se nde erexo ym. A'erehe marā ka ym ihē rehe nde erehaihuha. (A'erehe One riki ihē rehe haihu katu ta.) ¹⁴Nde erema'e ta me'ē te'e, a'erehe ihē rehe nde erehaihu katu ta, aja nde erekwa. Anī. Aja ym ihē aputar. Nde ereputar katu, a'erehe One pe nde erepandu ta:

—One! A'ep epyta. Páu rehe ehaihu katu — aja.

Anī we rī. “Ere” aja nde erepandu rahā jō, a'e ke ihē amupyta ta.

¹⁵Siremō! Yman nengi One oho. Apo nde koty a'e jywyr rahā, ne namō aja te'e a'e ixo ta my. ¹⁶Nema'e miasu, aja ym ehe har ekwa ekwa exo apo 'y. Kirisutu rehe a'e jurujar katu, a'erehe ne mu apo 'y, aja ekwa ekwa exo tī. A'erehe nde koty jywyr rahā, i'ar koty te we miasu katu ame'ē ke a'e apo 'y, aja ekwa ekwa exo. Nde aja Kirisutu rehe a'e jurujar katu tī, a'erehe ne mu aja a'e tī. A'erehe i'ar koty te we nde pe katuha a'e tī. Ihē apy'a katu ehe. Ihē pe katu a'e tī.

¹⁷Nde aja Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu, aja nde erekwa katu. A'erehe One ke nde rok pe emupyta katu. Ihē aja a'e ke emupyta katu tī. ¹⁸Yman ma'e katu ym ame'ē ke a'e ma'e my. Nde pe ma'e ke a'e mujywyr ta me'ē te'e my. Ame'ē ke paper rehe emapyk. (Anī. Onema'e nixōi te ma'e ke.) A'erehe ihē riki ame'ē ke amujywyr ta nde pe. ¹⁹Ko paper rehe ihē amupinim katu:

—Ihē Páu. Ihē ame'ē ta nde pe — aja.

Pe, kuja ekwa ekwa exo tī. (Myja nde ke Tupā muhā katu ta my, ame'ē rehe har nde pe ihē riki apandu. A'erehe ihē pe ma'e ke nde ereme'ē ta me'ē te'e, ame'ēja saka.)

²⁰Siremō! Ihē mu aja nde! Jandema'e sawa'e te rehe jajurujar katu, a'erehe ihē apandu ame'ē ke ema'e katu. One ke nde rok pe emupyta katu tī. Aja rahā, ihē ke nde eremuhury katu ta.

²¹Ihē apandu ame'ē ke nde erema'e katu ta. One ke nde rok pe nde eremupyta katu ta, aja ihē akwa katu. A'erehe paper pinim ke nde pe ihē amondo axo. Jete riki. Ihē apandu ame'ē 'ar koty te we katu ame'ē ke nde erema'e katu ta, aja akwa katu. ²²Nde koty ihē ahyk ta aho my, aja ihē akwa. Ame'ē rehe har Tupā namō pepandu katu, a'erehe aja ihē akwa. A'erehe ihē akeriha renda ke epeir katu apo tī.

Katuha ke Páu mondo

²³Jesu Kirisutu rehe har Epar pandu pandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē namō

a'e ixo. Katuha ke nde pe a'e mondo ixo. ²⁴Mak aja tĩ. Katuha ke nde pe a'e mondo ixo tĩ. Arita aja tĩ. Mondo ixo tĩ. Nema aja tĩ. Mondo ixo tĩ. Ruk aja tĩ. Katuha ke nde pe a'e mondo ixo tĩ. Ihẽ namõ myrandu katu ke a'eta pandu pandu ixo.

²⁵Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mã peja johu pehẽ rehe a'e ipy'a katu te hũ.

Upa.

Emberéu awa ta pe mupinim me'ẽ ke

Awa kome'ẽ paper mupinim my? U kwa ym awa. Jundéu awa ta ngi har amô amô ta Jesu rehe jurujar katu. “Emberéu awa ta ke” aja amô jundéu awa ta her tĩ. Ame'ẽ ta pe kome'ẽ paper ke amô mupinim. A'erehe kome'ẽ paper pinim: “Emberéu” aja jakwa.

Amô ta amô koty mu'e tar katu. “Ymanihar ta aja Tupã rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu tĩ. A'erehe Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe hymba ke hapy tĩ” aja mu'e naĩ.

“Anĩ. Mã peja ym” aja kome'ẽ paper rehe panduha ihĩ. “Jesu Kirisutu rehe jô pehẽ py'a pemapyk. A'e riki upa katu te amô ta 'ar koty te we katu te ha” aja panduha ihĩ tĩ.

Jesu kotyhar ta pe: “Ihẽ mu ta” aja pandu.

Tupã je'ẽha ke Ta'yr pandu

1 ¹Yman Ta'yr uwyr ym rahã we, ima'e je'ẽha ke Tupã mujekwa. Amô amô rahã, mujekwa. Amô koty koty mujekwa. Je'ẽha ke pandu pandu ame'ẽ ta pe mujekwa. Pe, a'eta riki jande ramũĩ ta pe Tupã je'ẽha ke pandu pandu hũ. ²Apo anĩ. Ta'yr ke a'e muwyr. Pe, ima'e je'ẽha ke Ta'yr riki pandu pandu jande pe. Yman te Tupã pandu ipe: “Nde riki upa ma'e ke emujã” aja. A'erehe Ta'yr riki upa katu te ma'e ke mujã. Kome'ẽ ywy keruhũ mujã. Ywa ke mujã tĩ. Pe, Tupã pandu ipe tĩ:

—Nde pe upa katu te ma'e ke ihẽ ame'ẽ ta. Upa katu te nema'e wan ta. Aja te'e ta — aja Ta'yr pe.

³Tupã katu te ha aja Ta'yr tĩ. Aja ngã pe Ta'yr mujekwa. Tupã aja Ta'yr tĩ. Upa katu te a'e mujã ame'ẽ ke henda pe te'e ihĩ katu. Ywa rehe ihĩ ame'ẽ ke. Ywy rehe ihĩ ame'ẽ ke tĩ. Ihĩ katu tĩ. Ywa rehe wata ame'ẽ ke hape rupi wata katu tĩ. Pyrâtãha namô a'e pandu, a'erehe henda pe te'e ihĩ katu. Wata katu tĩ. A'e manô rahã, upa awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe awa ta py'a ke Tupã juhyk katu. A'e manô, pe, kwera katu uhem tĩ. Pe, ywa pe Tupã rake a'e wapyk oho. Aja rahã, a'e riki je'ẽha te reko, aja mujekwa katu. Tupã riki pyrâtã te hũ ame'ẽ ke a'e.

Ta'yr riki Tupã je'ẽha rahoha ta 'ar koty te we katuha

⁴Tupã rake Ta'yr wapyk, a'erehe Tupã je'ẽha rahoha ta 'ar koty te we Ta'yr katu te ha. “Ihẽ ra'yr” aja Ta'yr pe Tupã pandu, a'erehe ame'ẽ ta 'ar koty te we Ta'yr katuha tĩ. ⁵Ta'yr pe jô a'e pandu:

“Apo ngã pe ihẽ amujekwa ta. Nde riki ihẽ ra'yr. Nde pái ihẽ” aja.

Aja ym ima'e je'ēha rahoha ta pe pandu. Amō we Ta'yr pe a'e pandu:

“Ko nde pái ihē axo. Ihē ra'yr nde tī” aja.

Aja ym ima'e je'ēha rahoha ta pe a'e pandu. (A'erehe i'ar koty te we Ta'yr katuha.) ⁶Upa awa ta 'ar koty te we katuha ame'ē ke a'e. Kome'ē ywy keruhū pe Ta'yr ke a'e muwyr tate rahā, upa katu te ima'e je'ēha rahoha ta pe a'e pandu:

“Ihē ra'yr rehe pehē py'a pemoī moī katu” aja.

⁷Ima'e je'ēha rahoha ta rehe har a'e pandu rahā, kuja a'e pandu:

“Ywytu aja pahar ihēma'e je'ēha rahoha ta ke ihē amondo.

Tata aja pyrātāha namō ihēma'e je'ēha rahoha ta ma'e ke ma'ema'e ta tī.

Ihē apandu ame'ē ke ma'ema'e ta” aja.

(Aja rahā, je'ēha rahoha ta ima'e miasu ta ke aja mujekwa. A'erehe Ta'yr wyr koty te we katuha, aja mujekwa.) ⁸Ta'yr rehe har a'e mujekwa. Kuja:

“Ihē aja nde tī. (A'erehe: ‘Tupā’ aja nde pe amō ta pandu ta tī.) Nde riki kapitā keruhū te. Aja te'e ta nde erexo.

Nde kotyhar ta ke nde eremondo mondo rahā, katuha namō nde eremondo mondo ta.

⁹Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, ame'ē rehe nde ereparahy. Katu amō ma'ema'e, ame'ē ke nde ereputar katu. A'erehe nde pe ihē apandu:

‘Ihēma'e ke nde’ aja. Ihē Tupā.

Pe, nde rehe katu ame'ē ta pe ihē apandu: ‘Pehē katu’ aja.

I'ar koty te we nde pe ihē apandu: ‘Nde katu te’ aja. A'erehe nde rury katu nde erexo” aja Ta'yr rehe har Tupā pandu. Yman ame'ē panduha ke Ndawi mupinim.

¹⁰Tupā pandu tī:

“Sawa'e! Kirisutu nde. Ma'e ke nixói te rahā, kome'ē ywy keruhū nde eremujā.

Nema'e pyrātāha namō ywa ke nde eremujā tī.

¹¹⁻¹²Upa ame'ē ta ke nixói te ta tī. Awama'e mundeha aja ame'ē ke ymanihar wan ta oho. Kanim ta.

Mundeha ke amō pukek. Aja kome'ē ywy keruhū ke nde erepukek ta tī.

Ywa ke aja tī. Nde erepukek ta tī. (Pe, nde erembor ta tī.)

Mundeha ymanihar ke amō ombor. Pe, pyahu ke pyhyk. Aja kome'ē ywy keruhū ke nde eremukanim ta tī.

Pe, pyahu ame'ē ke nde eremujā ta tī. Ywa ke aja tī. Pyahu ame'ē ke nde eremujā ta tī.

Nde anī. Aja te'e ta nde erexo katu. Nde ruhā te hū ame'ē ke nde” aja Ta'yr rehe har Tupā pandu.

¹³Ta'yr pe Tupā pandu:

“Se ihē rake ewapyk katu. Nde ruwajan ta ke ihē amuputu'u katu ta.

Upa ame'ē ta nde rehe hendu katu ta” aja ipe. (“Tupā rake wapyk” aja pandu rahā: ‘A'e je'ēha te reko” aja mujekwa katu.)

Ima'e je'ēha rahoha ta pe aja ym a'e pandu. Ta'yr pe jō pandu. (A'erehe i'ar koty te we Ta'yr katuha.)

¹⁴Ma'erehe Tupā je'ēha rahoha ta ixo my? Tupāma'e miasu ta ke ame'ē ta. Awa'a ta aja te'e ixo. Pe, ame'ē ta ke Tupā mondo mondo. A'e muhā ta, ame'ē ta koty a'e mondo. Pe, ame'ē ta namō a'eta ma'e ke ma'ema'e katu oho ixo tī.

Jande ke Tupā muhā katu

2 ¹Ta'yr katuha riki Tupā je'ēha rahoha ta 'ar koty te we katuha. A'erehe jete har te ke jahendu ame'ē ke rehe mā peja tapijar te'e we jajurujar katu. Aja rahā jaharāi ym ta. ²Jande ramūi ta pe myrandu ke Tupā je'ēha rahoha ta pandu pandu. Ame'ē riki: “Moise je'ēha ke” aja jakwa katu. Ame'ē riki jete har te ke aja Tupā mujekwa ngā pe. Ame'ē je'ēha mujekwa aja a'eta ma'ema'e ym rahā, a'eta ke Tupā mupyrara. Ame'ē ke rehe hendu ym rahā, aja tī. Tupā mupyrara tī. ³Tupā je'ēha rahoha ta pandu, ame'ē ke rehe awa hendu ym rahā, Tupā mupyrara. Aja rahā, ngā ke Ta'yr muhā katu ta, ame'ē myrandu rehe awa hendu ym rahā, marā ka ym Tupā mupyraraha ngi uhemihā. Moise je'ēha rehe hendu ym, ame'ē ta 'ar koty te we mupyrara ta. (A'erehe Ta'yr pandu, ame'ē ke rehe i'ar koty te we hendu katu ta me'ē te'e.)

Ngā ke Tupā muhā katu ta, aja jandema'e sawa'e te riki pandu py. A'engi hendu ehe, ame'ē ta jande pe mujekwa tī. Jete har te ke aja a'eta mujekwa jande pe. ⁴Tupā aja tī. Mujekwa a'e tī. Jete har te ke aja hendu ehe, ame'ē ta mujekwa ixo rahā, Tupā mujekwa tī. Kuja. Marā ka ym amō ma'e ha, ame'ē ke Tupā ma'ema'e katu rahā, ngā pandu: “Mā! Katu te hū!” aja. Aja pandu ame'ē ke jete har te ke aja a'e mujekwa katu ngā pe tī. Amō we tī. A'e putar aja l'āma'e pyrātāha ke a'e muwyr. Ma'e ke Tupā'a te'e me'ē me'ē, ame'ē ke Kiri-sutu rehe jurujar katu ame'ē ta pe a'e muwyr. A'erehe Ta'yr rehe hendu, ame'ē ta pandu ame'ē ke riki jete har te ke aja jakwa katu.

Jande ke muhā katu ame'ē rehe har

⁵Kome'ē ywy keruhū pyahu ame'ē rehe har japandu. Ame'ē ke Tupā mujā ta. “Ame'ē pe har tama'e kapitā keruhū ke nde” aja ym ima'e je'ēha rahoha ta pe a'e pandu. ⁶Anī. Amō pe a'e pandu. Pesarahā! Yman Tupā je'ēha rehe amō mupinim:

“Nde Tupā. Awa ke rehe nde ereharāi ym.

Awa te'e tipe. Anī. Nde eresak katu ehe.

⁷A'e ke nema'e je'ēha rahoha ta wyr koty te we katuha, aja nde eremu'am.

I'i atu ym iwyr koty te we katuha. A'e ke rehe nde eresak katu. A'erehe nde erepandu: ‘Nde katu’ aja.

Kapitā keruhū aja: ‘Nde katu’ aja nde erepandu.

⁸Pe, nde erepandu tī: ‘Upa katu te ma'e ke ihī. Ame'ē tama'e kapitā

keruhū nde’ aja nde erepandu tī.” Aja Tupā je'ēha rehe amō mupinim.

Pesarahā! Ame'ē je'ēha rehe Tupā mujekwa: “Upa katu te ma'e ke ixo. Ame'ē tama'e kapitā keruhū nde” aja. Aja rahā, upa katu te riki. Pyta we ym ma'e ke. Pesarahā! Apo sehar sawa'e aja ym we rī. Upa katu te, ame'ē tama'e kapitā keruhū ym we rī. ⁹Jesu anī. Ehe har jakwa. Ymaniwe awa te'e a'e ixo tī. (A'erehe Tupā je'ēha rahoha ta wyr koty te we a'e katuha.) I'i atu ym awa te'e a'e ixo. Aja ixo rahā, Jesu manō. Tupā usak katu ehe. A'erehe upa kome'ē ywy keruhū pe har ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'e ha ke rehe a'e muhepy. A'e pyrara. Pe, manō. A'erehe apo Tupā pandu ipe: “Nde riki katu te me'ē ke” aja. Apo katuha renda pe a'e ixo 'y. (A'erehe Tupā je'ēha rahoha ta 'ar koty te we Jesu katuha apo tī, aja mujekwa katu.)

¹⁰Upa ma'e ke Tupā mujā. Pe, a'e panduha rupi upa ma'e ke ixo katu. Jesu ke amō ta mupyrara rahā, Tupā pandu: “Mā peja” aja. A'erehe a'e pyrara ixo.

Pe, pyraraha upa rahā, a'e pandu ipe: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja. A'e pyrara, a'erehe heta ta'yr ta ke a'e raho. Katuha renda pe inamō raho. Jesu riki hundutar oho py, ame'ēja saka. Pe, Tupā muhā katu ame'e ta haikwer rupi oho tī, ame'ēja saka tī. (A'erehe Tupā je'e'ha rahoha ta 'ar koty te we Jesu katuha, aja mujekwa katu.)

¹¹ Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ame'e ke ngā py'a ngi Jesu juhyk. A'erehe Tupā riki ame'e tama'e pái keruhū. Jesu pái tī. Peteī riki jande pái keruhū. A'erehe ipy'a juhyk ame'e ta pe Jesu pandu: "Ihē mu ta" aja. Huxī ym ha namō a'e pandu: "Ihē mu ta" aja. (Ame'e ke amō mujekwa.) Kuja. ¹² Tupā pe a'e pandu:

"Ma'e ke nde erema'ema'e. Ame'e ke ihē mu ta pe ihē apandu ta.

A'eta jy'ar rahā, nde rehe har ihē apandu ta: 'Katu te me'e ke a'e' aja."

¹³ A'e pandu tī:

"Tupā rehe ihē ajurujar katu ta" aja. (Aja rahā, imu ta aja a'e tī, aja a'e mujekwa katu.)

Amō we tī:

"Se nde eremuhā katu, ame'e ta namō ihē axo. Nde ra'yr ta aja a'eta. Ihē pe a'eta ke nde ereme'e, ame'ēja saka" aja Tupā pe Ta'yr pandu. (Aja rahā, imu ta aja a'e tī, aja a'e mujekwa katu.)

¹⁴ "Ta'yr ta" aja a'e pandu. Ame'e ta riki awa ta te'e a'eta tī. Kome'e ywy keruhū pe har ta ke. Pe, Jesu uwyr rahā, ame'e ta aja a'e tī. Awa te'e a'e tī. A'erehe a'e manō rahā, Satanama'e pyrātāha ke a'e muputu'u. Manōha ngi ngā ke Satana mukyje. (Ājā ramūi a'e.) Ame'e ke a'e mukanim tī. ¹⁵ Manōha ngi awa kyje. Kome'e ywy keruhū pe ixo rahā, aja te'eha kyje. Ame'e kyjeha ke Jesu mukanim. Kyjeha ngi poir, ame'ēja saka.

¹⁶ Pesarahā! Tupā je'e'ha rahoha ta py'a ke a'e muhury ym uwyr. Amō ta py'a ke muhury uwyr. Kuja. Tupā je'e'ha rehe amō mupinim: "Amarā rainō ta py'a ke a'e muhury uwyr" aja. (Aja pandu rahā, Tupā kotyhar ta rehe har pandu, aja jakwa katu.) ¹⁷ Ngā py'a ke a'e muhury katu uwyr, a'erehe imu ta aja a'e uwak ta me'e te'e tī. Jande riki imu ta aja tī. Aja rahā, jande aja a'e tī. Awa te'e rahā, pa'i keruhū aja a'e ixo tī. (Jesu riki pa'i keruhū aja tī.) Tupāma'e ma'e-ma'eha ke a'e ma'ema'e katu. Pa'i keruhū aja ixo rahā, awa ta rehe a'e pyrara usak. A'e pandu ame'e ke a'e ma'ema'e katu tī. Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'e-ma'e, ame'e ke rehe pa'i keruhū muhepy. (Jesu riki pa'i keruhū.) A'erehe ngā rehe Tupā ipy'a jywyr katu. ¹⁸ Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'e ke Satana putar tipe. (Anī. Ma'e ym te a'e.) Satana manga manga tipe. (Ājā ramūi a'e.) A'erehe mangaha ke Jesu ukwa katu. A'erehe Tupā kotyhar ta ke ājā ramūi manga manga rahā, ame'e ta py'a ke Jesu mātā katu. Ame'e ke ukwa katu tī. A'e pyrara tī. A'erehe Tupā kotyhar ta pyrara ixo rahā, ame'e ta py'a ke Jesu mātā katu tī. Ame'e ke ukwa katu tī.

Moise 'ar koty te we Jesu katuha

3 ¹ Ihē mu ta! Jesu rehe pejuruja katu, a'erehe ihē mu ta aja pehē. Pehē pe Tupā pandu:

—Ihē koty pehē py'a pemuruwak — aja.

Pesarahā! Mā peja Jesu rehe har pekwa pekwa pexo. A'e ke Tupā muwyr. Pa'i keruhū aja a'e ke muwyr. Pe, jande japandu:

—Ixotyhar ta ke jande. Jajuru jar katu ehe — aja.

²Tupā pandu ipe:

—Pa'i keruhūma'e ma'eha ke nde erema'ema'e — aja.

A'erehe a'e pandu ame'ē ke Jesu ma'ema'e katu. Yman Moise aja tī. Juja katu te ma'eha tī. Tupā pandu ipe:

—Ihē kotyhar ta rehe esak katu — aja ipe. —Ame'ē ma'eha ke nde pe ihē ame'ē — aja Moise pe.

A'erehe a'e pandu ame'ē ke Moise ma'ema'e katu. ³Ok mujāha pe amō ta pandu: “Mā! Katu nde eremujā!” aja. Aja ok rehe har aja pandu ym awa. A'erehe ok mujāha riki ok 'ar koty te we katuha. Aja Jesu tī. Moise 'ar koty te we Jesu katuha a'e tī. (A'erehe Jesu rehe pehendu katu ta me'ē te'e.) ⁴Ok pame katu te awa mujā. Tupā riki upa katu te ma'e ke mujā. ⁵⁻⁶Tupāma'e miasu ke Moise. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Tupā kotyhar ta rehe a'e usak katu. Pe, ma'e ke Tupā mujekwa ta, ame'ē ke ngā pe a'e pandu pandu. Kiri-sutu riki Tupā ra'yr. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu tī. Tupā kotyhar tama'e kapitā keruhū ke a'e. Moise riki miasu. Kirisutu riki Tupā ra'yr. A'erehe Moise 'ar koty te we katuha. Kirisutu kotyhar ta ke jande. Aja rahā, ma'e hok wyr pe har ta aja jande jaxo. Kirisutu jwyryha ke rehe jaharō katu. Jande ke amō ta mahy rahā, jande py'ahu te'e jahendu. Jajuru jar katuha ke jahijar ym. Upa aja jaxo rahā, ima'e hok wyr pe har ta ke aja jaxo. Ixotyhar ta ke jande aja jamujekwa katu.

Jande py'a ke Tupā muhury katu

⁷(Ixotyhar ta ke jande, a'erehe mā peja Tupā rehe pehendu katu.) Aja yman Tupā'a mujekwa ame'ē ke amō mupinim. (Kuja jundēu awa ta rehe har mupinim.)

“Apo Tupā pandu ame'ē ke rehe pehendu katurahā!

⁸'Anī. Jahendu ym ta ehe' aja ym pepandu. Mā pahar pehendu katu ehe. Awa nixōi te ame'ē pe pehē ramūi ixo rahā, a'eta pandu: 'Tupā ke japutar ym. Jahendu ym ta ehe. Jande ke a'e mupyrara ym ta' aja pandu naī.

Aja a'eta manga manga tipe. Ame'ē ta aja mā peja ym pexo tī. (A'erehe pahar pehendu katu ehe.)

⁹Pe, Tupā pandu: 'Yman ihē ama'ema'eha ke a'eta usak tipe. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e hū tipe.

Kuja, 40 warahy 'ar rahā, a'eta usak tipe. Anī. Ihē ke a'eta putar ym. A'eta ke ihē amupyrara ym ta' aja a'eta ukwaha naī. A'erehe ihē ke a'eta manga manga hū tipe. Katu ym aja.

¹⁰A'erehe a'eta rehe ihē aparahy. A'erehe ihē ajupandu ihē jupe: 'Ihē rehe a'eta hendu ym.

Ihē ngi amō rehe a'eta py'a ke a'eta muruwak. Aja te'eha a'eta. Ihē amu'e, aja a'eta ixo ym. Katu ym aja' aja riki.

¹¹A'erehe a'eta rehe ihē aparahy. Pe, ihē apandu: 'Ihē apandu katu ame'ē ke ama'e katu ta kŷ.

Amō henda amukatu. Ame'ē pe a'eta ixo ym ta. (Kanaā ywy ke ame'ē.)

A'ep a'eta oho rahā, putu'uha ke a'eta ukwa ta tipe. Ihē ame'ē ta tipe' aja Tupā pandu.” Aja Tupā'a mujekwa ame'ē ke amō mupinim.

¹² Ihē mu ta! Pesak katu pehē juehe pexo. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym pexo. Ame'ē ke jō peputar rahā, Tupā ngi amō koty pehē py'a pemuruwak ta. Katu ym aja. Tupā riki ixuwe katu te hū ame'ē ke a'e. ¹³ Pesarahā! "Apo" aja Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Aja rahā, apo riki werā rahā pame katu te pehē py'a pemātā katu pehē juehe pexo. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta. Aja rahā: "Anī. Jahendu ym ta ehe" aja ym pepandu. A'erehe angaha pewe ihī rahā, pehendū katu ehe. ¹⁴ Kirisutu rehe jajurujar katu py rahā, ixotyhar ta ke jande, aja jakwa katu te. Aja tapijar te'e we jaxo rahā, Kirisutu namō jande juehe katu jaxo ame'ē ta ke jande. ¹⁵ Pesarahā! Amō we ihē apandu. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Apo Tupā pandu ame'ē ke rehe pehendū katurahā! 'Anī. Jahendu ym ta ehe' aja ym pepandu. Pahar pehendū katu ehe.

Awa nixói te ame'ē pe pehē ramūi ixo rahā, a'eta pandu: "Tupā ke jande japutar ym. Jahendu ym ta ehe" aja yman amō mupinim." A'eta aja pexo ym pehē tī.

¹⁶ Awa riki Tupā pandu ame'ē ke rehe hendu ym my? Awa riki pandu my: "Tupā ke japutar ym" aja? Pesarahā! Jande ramūi ta ke ame'ē ta. A'eta riki Tupā pandu ame'ē ke rehe hendu ym. A'eta riki pandu: "Tupā ke japutar ym" aja. A'eta ke Eji ywy ngi Moise muhem raho. ¹⁷ Awa rehe Tupā parahy my? Kuja, 40 warahy 'ar rahā, a'e parahy. Pesarahā! Jande ramūi ta ke ame'ē ta. A'eta rehe Tupā parahy. A'eta riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e hū. A'erehe awa nixói te ame'ē pe upa katu te a'eta manō. ¹⁸ Tupā pandu: "Ihē apandu katu ame'ē ke ama'e katu ta kŷ. Amō henda amukatu ame'ē pe a'eta ixo ym ta. (Kanaā ywy ke ame'ē.) A'ep a'eta oho rahā, putu'uha ke a'eta ukwa ta tipe. Ihē ame'ē ta tipe" aja a'e pandu. Awa pe a'e pandu my? Pesarahā! Jande ramūi ta pe a'e pandu. A'eta riki pandu: "Tupā ke japutar ym" aja. ¹⁹ A'erehe Tupā pandu: "Ame'ē ywy pe a'eta oho ym" aja pandu ame'ē ke jande jakwa. Tupā pandu ame'ē ke rehe a'eta jurujar ym, a'erehe ame'ē ywy pe a'eta oho ym tī. (A'erehe ame'ē ta aja ym pehē tī. Pahar pehendū katu ehe.)

4 ¹ Tupā pandu jande pe:

—Ihē apandu katu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta kŷ. Amō henda amukatu. A'ep ihē namō peputu'u ta kŷ — aja.

(Aja pandu rahā, ima'e henda pe inamō jaxo ta, aja mujekwa katu.) Pesak katu pehē juehe! Aja rahā, tapijar te'e we pejurujar katu ehe. Aja rahā, ame'ē renda pe peho ta kŷ. A'erehe pesak katu pehē juehe pexo. ² Myrandu katu rehe jande ramūi ta hendu tipe. "Putu'uha" ame'ē myrandu katu rehe hendu tipe. A'eta aja jahendu tī. A'eta hendu tipe. Hendu rahā, a'eta jurujar ym. A'erehe mā peja a'eta aja ym jande tī. A'erehe mā peja jahendu katu ehe. ³ Jande riki jajurujar katu ehe ame'ē ta ke. A'erehe Tupā ixo, ame'ē putu'uha renda pe jaho ta kŷ. Yman Tupā pandu:

"Ihē aparahy, a'erehe a'eta pe ihē apandu:

'Ihē apandu katu ame'ē ke ama'ema'e katu ta kŷ.

Amō henda amukatu. Ame'ē pe a'eta oho ym ta. (Kanaā ywy ke ame'ē.)

A'eta oho rahā, putu'uha ke a'eta ukwa ta tipe.

Ihē ame'ē ta tipe' aja Tupā."

Upa kome'ē ywy keruhū a'e mujā rahā, a'e putu'u. Ame'ē ngi har a'e ma'e-ma'eha riki upa. Upa tipe. Anī. A'e pandu: "Putu'uha renda pe a'eta oho ym

ta” aja. ⁴Awa po wajar mokōihar rehe har amō mupinim. Tupā je'ēha rehe amō mupinim: “Awa po wajar petēi rahā Tupā paraky rahā, a'e putu'u. Awa po wajar mokōihar rehe a'e putu'u” aja amō mupinim. ⁵Pe, amō rahā, kuja mupinim. Tupā pandu: “Ihē apandu, ame'ē ywy pe a'eta oho ym ta. A'eta oho rahā, putu'uha ke a'eta ukwa ta tipe” aja. (Ame'ē ywy upa Tupā mukatu. Pewe ihī tipe. Anī. Oho ym ame'ē ta.) ⁶Ame'ē myrandu katu ke rehe hendu py, ame'ē ta jurujar ym ehe. A'erehe putu'uha ke a'eta ukwa ym. Aja rahā, amō ta riki putu'uha ke ukwa ta. ⁷Pesarahā! Amō weraha ke Tupā manga, aja jakwa. A'e pandu: “Apo” aja. Yman te warahy 'ar aha oho rahā, pe, Ndawi pe a'e mujekwa. Ame'ē ke apandu ramō. Kuja:

“Apo Tupā pandu ame'ē ke rehe pehendu katurahā!

‘Anī. Jahendu ym ta ehe’ aja ym pepandu. Pahar pehendu katu ehe” aja
Tupā je'ēha rehe amō mupinim.

⁸Kanaā ywy pe jande ramūi ta ke Josue raho tipe. Anī. “Putu'u” aja ym ngā ixo. “Putu'uha ihē ame'ē ta” aja Tupā pandu. Aja ngā ixo rahā, kuja Tupā pandu ym ta tipe:

—Amō wera rahā, putu'uha ke ihē ame'ē ta — aja.

⁹Pesarahā! Ixotyhar ta pe putu'uha ke Tupā me'ē ta. Awa popa wajar mokōihar wera rahā, Tupā putu'u riki. Aja putu'uha ke ixotyhar ta ukwa ta tī. ¹⁰“Putu'uha ke ihē ame'ē ta” aja Tupā pandu. Pe, ame'ē ke amō ukwa rahā, a'e putu'u katu ta. “Putu'u katu” aja pandu rahā, henda pe Tupā namō ixo ta, aja mujekwa katu. A'erehe kome'ē ywyma'e ma'ema'eha ke upa. Tupā namō ixo, a'erehe upa. Tupā ma'e ke mujāha ngi a'e putu'u. Aja amō putu'u ta tī. ¹¹Ame'ē putu'uha rehe mā peja jaho. Aja rahā, upa katu te jande japutu'u katu ta. (Tupā namō jaxo katu ta.) Jande ramūi ta aja ym jande tī. A'eta Tupā pandu ame'ē ke rehe jurujar ym, a'erehe putu'uha ke a'eta ukwa ym.

¹²A'erehe mā peja jahendu katu ehe. Pesarahā! Awa riki ixuwe katu. Aja Tupā je'ēha tī. A'erehe Tupā je'ēha mujekwa, aja jande jama'ema'e ta me'ē te'e. Kyse upa te'e haimbe ame'ē ke haimbe katu. So'o rukwer mondok rahā, ixangwer ke rehe uhyk katu. Tupā je'ēha riki kyse upa te'e haimbe aja saka. I'ar koty te we haimbe riki. Amō hendu rahā, ipy'a rehe uhyk, ame'ēja saka. A'erehe ipy'a pe ma'e ke ukwa ukwa ixo, ame'ē ke mujekwa juehe har. “Ko katu.” Anī rahā: “Ko katu ym. Jaxer” aja mujekwa. Ipy'a pe ma'e ke putar, ame'ē ke mujekwa jupe tī. “Ko katu.” Anī rahā: “Ko katu ym. Jaxer” aja mujekwa. (Upa ipy'a rehe ma'e ke amō ukwa ukwa ixo, ame'ē ke Tupā je'ēha mujekwa. A'erehe Tupā rehe jahendu ta me'ē te'e.) ¹³Upa ma'e ke Tupā ukwa katu. Marā ka ym ma'e ke ingi mukaniha awa. Upa a'e mujā ame'ē ke a'e ukwa katu. Upa ma'e ke a'e usak tī. Yman rahā, upa jama'ema'e ame'ē ke japandu ta ipe tī. (A'erehe mā peja jahendu katu ehe apo 'y.)

Jesu riki jandema'e pa'i keruhū

¹⁴Jesu rehe jajurujar katu, a'erehe mā peja tapijar te'e we jajurujar katu ehe. Jesu riki jandema'e pa'i keruhū. Tupā ra'yr a'e tī. Jande rehe har Tupā namō a'e pandu pandu ixo. Inamō ixo. ¹⁵Jande pitu te'e. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Upa ame'ē ke Jesu ukwa katu. Pe, jande rehe pyrara usak tī. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e, ame'ē ke Satana putar katu. (Ājā ramūi a'e.) Ame'ē ke a'e manga manga. Jande aja jandema'e pa'i keruhū tī. Satana manga

manga tipe. Jandema'e pa'i keruhū ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te. A'erehe jande py'a ke a'e mātā katu. Ame'ē ke ukwa katu. Jandema'e pa'i keruhū a'e tī. ¹⁶ A'erehe mā peja Tupā namō japandu pandu katu. Jakyje ym ha namō a'e wapyk ame'ē ndutar koty jahyk katu, ame'ēja saka. Aja rahā, japandu pandu katu inamō. Arahā jande rehe a'e ipy'a katu. Jande rehe a'e pyrara usak tī. Jande pitu te'e rahā, jande py'a ke a'e mātā katu tī.

5 ¹ Sehar sawa'e ta ngi har pa'i keruhū ke jande jajo'ok. A'e riki muka-tuha aja saka. Tupā namō mukatuha. Ma'e ke amō ma'ema'e ta me'ē te'e, ame'ē ke henda ke pe pa'i keruhū ma'ema'e. A'erehe Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ma'e ke pa'i keruhū riki me'ē me'ē Tupā pe. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipy'a ngi Tupā juhyk, ame'ē ke amō putar rahā, arapuharan ke a'e werur, pa'i keruhū pe. Pe, ame'ē ke pa'i keruhū hapy. Aja jundéu awa ta ma'e-ma'eha ke. ² Pa'i keruhū awa te'e a'e tī. A'erehe pitu te'e a'e tī. A'erehe amō ta pe wewe katu pandu. Amō ta ukwa ym ame'ē ta ke. Ka'u te'eha ma'ema'eha namō ixo ame'ē ta ke tī. Ame'ē ta pe pa'i keruhū wewe katu pandu. ³ A'e pitu te'e tī. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e tī. A'erehe ima'e ka'u te'eha ma'eha ke rehe arapuharan ke a'e hapy tī. Aja Tupā pe pandu: "Ihē py'a ke ejuhyk apo 'y'" aja. Ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe arapuharan ke a'e hapy tī.

⁴ "Ihē riki pa'i keruhū wan ta" aja ym sawa'e jeje jumu'am. Anī. Tupā putar, aja amō mu'am: "Pa'i keruhū wan ta nde" aja. Arā riki aja. Yman amō pandu ipe: "Nde riki pa'i keruhū apo 'y'" aja.

⁵⁻⁶ Kirisutu aja tī. "Ihē riki pa'i keruhū wan ta" aja jeje jumu'am ym tī. Anī. Tupā riki pandu ipe. Aja amō riki Tupā je'ēha rehe mupinim.

"Ihē ra'yr nde. Nde pái ihē tī" aja ngā pe ihē apandu apo 'y'. Amō mupinim we tī. Tupā mujekwa ame'ē ke mupinim.

"Pa'i keruhū nde. Aja te'e ta nde erexo. Mekisende aja nde pa'i keruhū tī" aja pandu.

⁷ Kome'ē ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, Tupā namō a'e pandu pandu. (Sehar pa'i keruhū ma'eha aja a'e tī.) "Mā! Ihē ke ngā jukwa ta. Nde ereputar rahā, emuhem ihē ke kŷ" aja pandu pandu. Hātā a'e pandu ipe. Jixi'u tī. (Aja rahā, sehar pa'i keruhū aja pitu te'e a'e tī aja mujekwa tī.) "Ihē jō riki katu te me'ē ke" aja ym Ta'yr pandu. Amō we tī. Ipái keruhū rehe a'e ipy'a katu tī. A'erehe a'e pandu ame'ē ke rehe Tupā hendu katu. ⁸ Tupā ra'yr ke a'e tipe. Anī. A'e ke amō ta mupyrara hū. Ame'ē ke Tupā putar, aja a'e ukwa katu. A'erehe ipy'ahu te'e hendu. Amō ta mupyrara rahā, Tupā pe a'e pandu: "Tapijar te'e we nde rehe ahendu katu axo" aja. Aja hendu katuha ke a'e jumu'e. (Sehar pa'i keruhū aja Tupā rehe hendu katu tī.) ⁹ Pe, upa rahā, ehe har Tupā pandu: "Katu te ame'ē ke nde" aja. Pe, ywa pe mujywyr raho. A'erehe Ta'yr riki ngā ke muhā katu. Upa hendu katu ame'ē ta ke a'e muhā ta. Aja te'e ta inamō a'eta ixo. ¹⁰ Pe, Tupā pandu tī:

—Nde riki pa'i keruhū. Mekisende aja nde riki pa'i keruhū tī — aja Ta'yr pe.

Ta'yn ta aja ym ma'e ke pekwa pekwa pexo

¹¹ Kirisutu riki pa'i keruhū ame'ē rehe har amō we ihē apandu tar katu tipe. Anī. Pehē ākā ianam rāi, a'erehe marā ka ym upa katu te amujekwaha pehē pe. ¹² Yman Jesu kotyhar ta ke aja pexo. Tupā je'ēha ke amō ta pe pemu'e ta

me'ē te'e tī. Anī. Aja ym rī. Pehē pe amō ta Tupā je'ēha ke mu'e we rī. Pejuru-
rujar katu py rahā, pejumu'e. Ame'ē ke pejumu'e we rī. Ta'yn ta aja kamby
te'e u'u ame'ēja saka. (Aja rahā ta'yr mi Tupā je'ēha ke pekwa.) Tiha ame'ē ta
aja pexo rahā, so'o pupur ke pe'u ta tipe. So'o pupur ke pe'u, aja rahā, Tupā
je'ēha ke pekwa katu, aja pexo. ¹³ Kamby te'e u'u ame'ē ke ta'yn riki. Pe, ta'yn
rahā, ukwa ym ma'e ke. Ma'e riki katu ame'ē ke my? Ma'e riki katu ym ame'ē
ke my? Ame'ē ke ukwa ym. ¹⁴ So'o pupur ke u'u, ame'ē ke tiha ame'ē ke a'e.
Yman ixo. A'erehe upa ukwa katu. Ma'e katu ame'ē ke ukwa katu. Pe, ame'ē ke
ma'ema'e katu. Ma'e katu ym ame'ē ke ukwa katu tī. Pe, ame'ē ke ma'e ym tī.

Mā peja Tupā rehe har pejumu'e we rī

6 ¹ Mā peja katu ame'ē ke jama'ema'e katu, a'erehe Tupā je'ēha ke mā peja
i'ar koty te we jajumu'e katu te we ta rī. Mā peja tiha ame'ē ta aja jaxo.
Kirisutu rehe jajurujuar katu py rahā, ehe har jō jajumu'e. Ame'ē ke rehe jō mā
peja ym jakwa jakwa jaxo rī. Arahā ma'e jaka'u te'eha jama'eha ngi jande py'a
ke jamuruwak ta me'ē te'e, aja jajumu'e. Tupā rehe jajurujuar katu ta me'ē te'e,
aja jajumu'e tī. ² Jande ke amō ta mujahuk ta me'ē te'e, aja jajumu'e tī. (Aja
rahā, Tupā kotyhar ta ke apo 'y, aja jamujekwa.) Jande ākā rehe ipo ke amō
mujar rahā, pandu: "Mā peja nde rehe Tupā usak katu" aja. Aja jajumu'e tī.
Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja jajumu'e tī. Yman rahā
ixotyhar ta aja ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta tī. Pe, aja te'eha mupyraraha
renda pe ixo ta, aja jajumu'e tī. Upa aja jajumu'e py, ame'ē ke rehe mā peja ym
jakwa jakwa jaxo rī. ³ Mā peja i'ar koty te we Tupā je'ēha ke jajumu'e katu.
Tupā putar rahā, amō we ame'ē ke jajumu'e katu ta kŷ.

Mā peja pejurujuar katuha ke pehijar ym

⁴ Tupā rehe jurujuar katuha ke amō ta hijar rahā, marā ka ym ipy'a ke Tupā
koty muruwakiha tī. Yman Tupā rehe har a'eta jum'u'e katu riki. I'ā ke a'eta
py'a rehe Tupā moī tī. Ywa ngi ma'e ke Tupā me'ē me'ē, ame'ē ke a'eta ukwa
tī. Pyhyk katu tī. ⁵ Tupā pandu ame'ē ke a'eta ma'ema'e katu, aja a'eta ukwa
katu tī. Kome'ē ywy keruhū pyahu ame'ē ke pyrātāha namō Tupā mujā ta tī.
Aja me'ē pyrātāha ke rehe a'eta usak tī. (Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e
ma'ema'e rahā, a'eta usak tī.) ⁶ Pe, Tupā rehe jurujuar katuha ke a'eta hijar. Aja
rahā marā ka ym ipy'a ke Tupā koty muruwakiha tī. Aja rahā, marā ka ym
jurujuar katuha ehe tī. Tupā ra'yr ke myra ngā mupia ame'ē ke rehe mupyrātā
we ta tī, ame'ēja saka. Aja rahā, Tupā ra'yr rehe ngā puka puka hū, ame'ēja
saka tī. Aja rahā marā ka ym ipy'a ke Tupā koty muruwakiha tī.

⁷ Ywy rehe aman u'ar u'ar. Pe, ma'eywa uhem katu. Ame'ē ke ijar u'u katu.
Ame'ē ma'eywa ke Tupā muhury katu. Usak katu ehe. Aja awa tī. Je'ēha ke
Tupā mujekwa ngā pe. Pe, jurujuar katu ehe. Ma'e katu ame'ē ke a'e ma'ema'e
tī. Ma'eywa hury katu, ame'ēja saka ame'ē. Ame'ē ta rehe Tupā usak katu tī.
⁸ Pe, ywy ngi juruwe jō uhem rahā, ame'ē kupixa jaxer riki. Kupi'i jō uhem
rahā, aja tī. Jaxer tī. Aja amō ta tī. Je'ēha ke Tupā mujekwa ngā pe. Ame'ē
ke rehe jurujuar katu. Pe, a'engi hijar tī. Ma'e katu ame'ē ke aja ym ma'ema'e.
Juruwe uhem, ame'ēja saka ame'ē. Aja rahā, Tupā pandu tate my: "Pehē katu
ym. Aputar ym pehē" aja my. Juruwe ke kupixa jar jo'ok. Pe, xirik rahā, hapy.
Upa ukwāi. Aja hijar ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta tī.

Ixotyhar ta rehe tapijar te'e we pesak katu rī

⁹Ihē rehe katu me'ē ta! Pehē rehe ihē apy'a katu, a'erehe hātā ihē aje'ē pehē pe. Pejuruja katuha ke pehijar ym, aja ihē akwa. Kupixa jaxer aja ym pehē tī, aja akwa tī. Pehē ke Tupā muhā katu, a'erehe ma'e katu ame'ē ke pehē pe a'e muwyr ta tī. Kupixa katu, aja me'ē pehē tī, aja ihē akwa tī. ¹⁰Tupā riki katu te ame'ē ke a'e. Pehē pepy'a katu ehe, a'erehe Jesu kotyhar ta rehe pesak katu. Ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē me'ē katu. Ame'ē ke Tupā harāi ym ta. Jete. Tapijar te'e we Jesu kotyhar ta rehe pesak katu rī. Aja Tupā rehe pepy'a katu, aja pemujekwa. ¹¹Jesu kotyhar ta rehe pesak katu. Pehē pame katu te aja pexo. Jesu jywyr ym rahā we, mā peja aja te'e ta pexo, aja japutar katu. Pe, pehē rury katu ta pexo. Jesu jwyriha rehe peharō katu pexo. Pe, a'e jywyr rahā, pehē rury katu ta. ¹²Amō ta pe Tupā pandu katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta kŷ. Kuja: "Ihē namō pexo ta" aja. Ame'ē rehe a'eta jurujar katu. Ame'ē rehe ipy'ahu we harō ixo rī. Ame'ē ke hijar ym rī. A'erehe Tupā pandu katu, ame'ē ke a'eta pyhyk katu. Ame'ē ta aja pexo tī. Pehē ākā ianam rāi aja ym pexo.

Tupā pandu katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu

¹³⁻¹⁴Amarā pe Tupā manga katu: "Nde rehe ihē asak katu ta. Ne rainō ta ke ihē amuheta hū ta" aja Tupā. A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta, aja Amarā pe mujekwa. Tupā 'ar koty te we katu te ame'ē ke nixōi te. A'erehe ima'e je'ēha namō manga katu ame'ē ke Tupā ma'ema'e katu. ¹⁵Ame'ē rehe ipy'ahu te'e we ixo rī. A'erehe Tupā manga katu ame'ē ke Amarā pe a'e muwyr katu. ¹⁶Sehar sawa'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta, aja sawa'e pandu rahā, i'ar koty te we pyrātā katu ame'ē je'ēha rupi a'e pandu. Aja rahā, katu tiki. Aja rahā, sawa'e ta je'ē je'ēha putu'u ta riki. "A'e ma'ema'e ym ta" aja ym pandu ta. Panduha ke mukanim ym te ta awa, aja ukwa.

¹⁷Amō ta pe Tupā pandu: "Pehē ke ihē amuhā ta" aja. "Ihē apandu ame'ē ke ihē amukanim ym te ta" aja a'eta pe Tupā mujekwa tar katu. A'erehe a'e pandu tī: "Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta" aja. ¹⁸A'e pandu ame'ē ke Tupā mukanim ym te ta. "Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e ta" aja Tupā pandu. Ame'ē ke a'e muruwak ym te ta tī. Marā ka ym te'e panduha a'e. A'erehe Tupā kotyhar ta aja jaxo rahā, a'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta, aja jakwa katu. Jande py'a ke a'e mātā katu tī. A'erehe Tupā namō jaxo ta, ame'ē ke rehe jaharō katu jaxo. Ame'ē panduha ke jahijar ym te ta.

¹⁹Tupā namō jande jaxo ta, ame'ē rehe jaharō katu jaxo. A'erehe jajuruja katuha ke jahijar ym ta. Tupā namō jaxo ta, ame'ē riki jetehe te ke. Marā ka ym awa mukaniha. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kapy ihī. Pan te'e hukwen kyndaha a'ep ihī. Ame'ē rupi sehar pa'i keruhū asa oho. Tupā namō pandu rahā, ame'ē rupi asa oho. Aja ywa pe Jesu oho tī. Tupā namō a'e pandu pandu. Pan te'e hukwen kyndaha aja a'e asa oho, ame'ēja saka. Pe, Tupā namō ixo apo 'y. ²⁰A'ep Jesu riki oho py. A'erehe Tupā namō jaxo ta kŷ, aja jakwa katu. Haikwer rupi jaho ta kŷ tī. Jande rehe har Tupā pe a'e pandu pandu ixo. A'e riki pa'i keruhū. Aja te'eha a'e. Mekisende aja Jesu riki pa'i keruhū tī.

Mekisende rehe har

7 ¹ Apo Mekisende rehe har ihē apandu ta. A'e riki sehar kapitā keruhū tī. Sarē ok ta pe har tama'e kapitā keruhū. Sehar pa'i keruhū a'e tī. Tupā pe a'e paraky ixo. Tupā riki ywatehar ke a'e. Sehar amō kapitā keruhū ta namō Amarā jumai mai. Pe, ame'ē ta ke a'e muputu'u riki. Pe, hok koty a'e jywy oho ixo rahā, Mekisende uhyk ehe. Pandu ipe: "Mā peja nde rehe Tupā usak katu" aja Amarā pe. ² Pe, ma'e ke Amarā me'ē ipe. Kapitā keruhū ta ke muputu'u rahā, a'etama'e ke upa pyhyk raho. Upa ame'ē ke Amarā mowok. Jande popa hetaha aja mowok. Ame'ē jande popa hetaha ngi har petēi Mekisende pe a'e te'e me'ē. Mekisende mokōi her namō ixo: "Ko kapitā keruhū. Katu te ame'ē ke jō ma'ema'e ame'ē ke a'e" aja her. Amō her: "Ko kapitā keruhū. Ngā jumai ym te ame'ē ke a'e" aja her tī. (A'erehe jandema'e sawa'e te aja a'e tī. Kapitā keruhū a'e tī. Jumaiha nixōi ipe tī.) ³ Mekisende pāi rer ke jande jakwa ym. Imāi rer jakwa ym tī. Hamūi ta rer jakwa ym tī. Myja rahā a'e u'ar my? Jakwa ym tī. Myja rahā a'e manō my? Jakwa ym tī. (A'erehe ixuwe katu ixo, ame'ēja saka.) A'erehe Tupā ra'yr aja a'e tī. (Ixuwe katu aja ixo a'e tī.) Pa'i aja te'eha a'e ixo.

⁴ Mekisende riki katu te ame'ē ke, aja pekwa. Amarā jande ramūi ke a'e. Amō kapitā keruhū ta namō a'e jumai rahā, a'etama'e ke a'e pyhyk. Pe, jande popa hetaha ngi har petēi Mekisende pe a'e te'e me'ē. A'erehe Mekisende riki katu te ame'ē ke a'e, aja pekwa. (Amarā 'ar koty te we katuha.)

⁵ Rewi rainō ta pa'i ta ke. Moise je'ēha mujekwa: "Jande popa hetaha ngi har petēi ma'e ke jo'ok. Jundéu awa ta ngi jo'ok" aja pa'i ta pe mujekwa. Ianam ta ngi jo'ok. Amō awa ta ngi anī. Jo'ok ym. Ianam ta riki Amarā rainō ta ke tī. ⁶ Mekisende Rewi rainō ym. Jundéu awa ym a'e. Amarā ngi ma'e ke a'e jo'ok. Jande popa hetaha ngi har petēi ma'e ke a'e jo'ok. Pe, Amarā pe a'e pandu: "Mā peja nde rehe Tupā usak katu" aja. Amarā pe Tupā pandu: "Ne rainō ta ke ihē amuheta hū ta" aja. Ame'ē Amarā pe katu ame'ē ke Mekisende pandu.

⁷ Amō pe amō pandu: "Mā peja nde rehe Tupā usak katu" aja. Ame'ē pandu ame'ē ke amō 'ar koty te we pyrātāha, aja jakwa katu. (A'erehe Mekisende riki Amarā 'ar koty te we katuha aja jakwa katu.) ⁸ Jande popa hetaha ngi har petēi ma'e ke pa'i ta jo'ok. Awa ta te'e a'eta. A'erehe manō ta tī. Mekisende anī. Jande popa hetaha ngi har petēi ma'e ke a'e jo'ok tī. Pe, Tupā je'ēha rehe amō mupinim: "A'e ixo" aja. (Aja rahā, a'e manō, aja Tupā je'ēha rehe mupinim ym awa. A'erehe Mekisende riki pa'i ta 'ar koty te we katuha.)

⁹ Pe, Mekisende pe jande popa hetaha ngi har petēi ma'e ke Amarā me'ē rahā, Rewi riki me'ē ipe tī, ame'ēja saka japandu. Rewi rainō ta riki jundéu awa ta ngi jo'ok tī. Jande popa hetaha ngi har petēi ma'e ke jo'ok tī. ¹⁰ Amarā rehe Mekisende uhyk rahā, Rewi nixōi rī. U'ar ym rī. Rewi riki hamūi rehe ihī, ame'ēja saka japandu. A'erehe Mekisende pe ma'e ke Rewi me'ē tī, ame'ēja saka. Amarā me'ē rahā, Rewi me'ē ipe tī, ame'ēja saka. (A'erehe Mekisende riki Rewi 'ar koty te we katuha.)

¹¹ Tupā je'ēha ke jundéu awa ta pe Moise me'ē rahā, Rewi rainō ta pa'i ta ke. Ame'ē pa'i ta Tupā mujekwa ame'ē ke ma'ema'e. Upa hymba ke ngā hapy hapy. Ame'ē riki ngāma'e ma'eha. Hapy rahā: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u

te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe" aja ym Tupā pandu. Aja pandu rahā, amō pa'i ke Tupā mu'am ym ta tipe. Anī. Pandu ym. A'erehe amō pa'i keruhū ke Tupā mu'am ta me'ē te'e. Arā pa'i keruhū py. Amō uhem ta. Arā aja ym ta a'e tī. Mekisende aja amō pa'i keruhū uhem ta tī.

¹²⁻¹⁴ Aja japandu rahā, jandema'e sawa'e te rehe har japandu. Kirisutu ke a'e. Aja amō kotyhar pa'i uhem rahā, Moise je'ēha ke muruwak ta me'ē te'e tī. Pesarahā! Moise je'ēha kuja mujekwa: "Rewi rainō ta jō pa'i ta" aja. Jandema'e sawa'e te Rewi rainō ym. Junda rainō ke a'e aja jakwa katu. Junda rainō ta ngi har pa'i ym te ta riki. A'erehe Moise je'ēha ke muruwak ta me'ē te'e. "Junda rainō ta ngi har amō riki pa'i keruhū wan ta" aja Moise pandu ym te. Aja rahā jandema'e sawa'e te pa'i keruhū ym ta tipe. Anī. A'e riki Mekisende aja pa'i keruhū a'e tī. A'erehe Moise je'ēha ke muruwak ta me'ē te'e tī.

Mekisende aja amō pa'i keruhū pu'am tī

¹⁵ Ame'ē rehe har jakwa katu te we rī. Amō kotyhar pa'i ke uhem. Mekisende aja a'e tī. (Kirisutu a'e.) ¹⁶ Pa'i aja a'e ke amō mu'am. Rewi rainō ke a'e a'erehe pa'i aja a'e ke amō mu'am my? Anī. Aja ym. Uhā te hū ame'ē ke a'e, a'erehe pa'i aja mu'am. ¹⁷ Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: "Nde riki pa'i wan ta. Aja te'e ta nde erexo. Mekisende aja nde riki pa'i wan ta tī" aja panduha ihī. ¹⁸ Rewi rainō ta riki pa'i ta. Ame'ē panduha ke Tupā mukanim. A'eta riki pa'i ta rahā, muhā ym awa ke, a'erehe katu ym. Jaxer tī. ¹⁹ Moise je'ēha rehe amō hendu katu rahā: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe" aja Tupā pandu ym te. Apo amō kotyhar pa'i ke Tupā mu'am, a'erehe Tupā namō jaxo ta kī. Ame'ē rehe jaharō katu jaxo. Katu te ame'ē.

²⁰⁻²¹ Amō we tī. Jesu ke pa'i aja Tupā mu'am rahā, a'e pandu: "Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta" aja. Aja Rewi rainō ta rehe har a'e pandu ym. Pa'i ta aja a'e mu'am rahā, aja pandu ym. Pe, Jesu rehe har a'e pandu. Ame'ē ke Ndawi mupinim. Kuja:

"Jandema'e sawa'e te manga katu: 'Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta' aja.

Kuja a'e pandu tī: 'Nde riki pa'i wan ta. Aja te'e ta nde erexo' aja."

(Ame'ē panduha ke a'e muruwak ym te ta.)

²² "Jesu riki pa'i" aja Tupā pandu. A'erehe a'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta, aja mujekwa katu. (A'erehe Kirisutu pa'i keruhū a'e tī.)

²³ Amō we tī. Pa'i ta heta riki. Rewi rainō manō ta ame'ē ta ke a'eta, a'erehe marā ka ym tapijar te'e we pa'i tama'e parakyha ke ma'ema'eha. Petei manō rahā, amō riki henda pe paraky ixo. A'erehe a'eta heta riki.

²⁴ Jesu anī. Uhā te hū ame'ē ke a'e. A'erehe Jesuma'e ma'eha ke amō pyhyk ym te. Pa'ima'e ma'eha ke pyhyk ym te. Aja te'e ta pa'i ke Jesu. ²⁵ "Jesu rehe ihē ajurujar katu. A'erehe ihē ke emuhā katu" aja Tupā pe amō pandu. Ame'ē ta ke Jesu muhā katu apo 'y. Aja te'e ta muhā katu ixo tī. Uhā te hū ame'ē ke a'e. A'erehe aja te'e ta Tupā namō a'e pandu pandu. Jurujar katu ehe ame'ē ta rehe har a'e pandu pandu. A'erehe ame'ē ta ke a'e muhā katu.

Jesu riki jandema'e pa'i keruhū katu te ame'ē ke

²⁶ Jesu riki jandema'e pa'i keruhū. A'e jō riki a'ewan, ame'ēja saka. Katu te ame'ē ke a'e. Katu ym ha nixói te ipe. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te ipe

tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'e, ame'e ta aja ym te a'e ixoha tĩ. Pe, ywa pe a'e ke Tupã raho. Hake a'e mapyk. (Aja rahã: "Katu te ame'e ke ko" aja mujekwa katu.)

²⁷Sehar pa'i keruhũ ta aja ym Jesu tĩ. Sehar pa'i keruhũ ta arapuharan ta ke hapy. Ima'e ma'e ka'u te'eha ma'eha ke rehe muhepy. Ame'e ke hapy. Aja werã rahã pame katu te hapy. Jesu aja ym. Pe, amõ ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe pa'i keruhũ muhepy. Ame'e ke sehar pa'i keruhũ hapy tĩ. Aja werã rahã pame katu te hapy. Jesu aja ym tĩ. Peteihar a'e manõ. A'e jõ. A'ewan ame'e. Upa awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe a'e manõ. ²⁸Sawa'e ta ke pa'i keruhũ wan ta aja Moise je'eha mu'am. Ame'e sawa'e ta pitu te'e. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe pitu te'e. Jesu anĩ. Pitu te'e ym a'e. Pe, Moise je'eha muwyr. A'engi: "Jete atu te ihẽ apandu" aja Tupã pandu. "Ihẽ ra'yr ke pa'i keruhũ aja ihẽ amu'am ta" aja. Ta'yr riki katu te ame'e ke a'e. Aja te'e ta a'e ixo.

Jesu riki jandema'e pa'i keruhũ

8 ¹Pesarahã! Pa'i keruhũ rehe har ihẽ apandu ramõ. Aja me'e pa'i keruhũ Jesu. Ywa pe Tupã rake a'e wapyk uĩ. Tupã pyrãtã te hũ ame'e ke a'e. ²Tupã rehe ipy'a moĩ moĩha renda te ke Tupã mujã, ame'ẽja saka. Ywa pe ihĩ ame'e ke mujã. A'erehe ame'e ke sawa'e ta mujã ym. Ame'e rehe kapy ihĩ, ame'ẽja saka. Katu te ame'e ke ame'e. A'ep Tupã ixo. A'ep pa'i keruhũma'e ma'eha ke Jesu ma'ema'e katu, aja a'e ixo.

³Yman sehar pa'i keruhũ ta pame katu te amõ mu'am. Ma'e ke myrape 'ar pe a'eta moĩ moĩ. "Tupãma'e ke ko" aja a'eta pandu. Ame'e ke ywa ngi Tupã usak, ame'ẽja saka. Arapuharan ta ke a'eta hapy hapy tĩ. (Aja ymanihar ta ima'e ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe muhepy.) A'erehe ma'e ke Tupã pe Jesu me'e ta me'e te'e tĩ. Pa'i keruhũ a'e, a'erehe ma'e ke me'e ta me'e te'e. Arapuharan anĩ. Kuja. Tupã pe a'e pandu: "Ko ihẽ axo. Nde pe ihẽ ajume'e" aja. ⁴Kome'e ywy keruhũ pe a'e ixo ta tipe rahã, pa'i aja ym ta a'e. Ko pa'i ta ixo. Kome'e ywy keruhũ pe ixo. A'erehe Jesu anĩ. Pa'i aja ym ta a'e. Tupã pe ma'e ke sehar ta me'e me'e. Moise je'eha mujekwa, aja a'eta me'e me'e. ⁵Pa'i-ma'e ma'eha ke sehar ta ma'ema'e tĩ. Ame'e ma'eha ywa pe ma'eha aja saka tĩ. Yman Moise mujãha ke aja tĩ. Tupã rehe ngã jumu'eha renda ke a'e mujã. So'o pির ok ke te'e ame'e. Ame'e ke a'e mujã tate rahã, Tupã pandu ipe:

—So'o pির ok mujãha ke nde pe ihẽ amujekwa ta. Ywy'a keruhũ pe nde erexo rahã, ihẽ amujekwa ta nde pe. Ywa pe amõ ihĩ, aja me'e amujekwa ta. Aja me'e emujã katu te tĩ — aja Moise pe.

⁶Jesu riki amõ kotyhar. Ywa pe pa'ima'e ma'eha ke a'e ma'e. A'erehe ima'e ma'eha riki sehar pa'i 'ar koty te we katuha. Ma'e panduha ke Tupã namõ Jesu pandu. Kuja: "Ihẽ amanõ ta, a'erehe ngã rehe nde py'a emujywy" aja ipe. Ame'e panduha i'ar koty te we katuha. Moise pe je'eha me'e, ame'e 'ar koty te we katuha. Pandu katuha ke Jesu ma'ema'e katu tĩ. Kuja. "Ihẽ rehe jurujar katu ame'e ta ke ihẽ amuhã katu ta" aja. A'erehe panduha ke Tupã namõ Jesu pandu. Ame'e ke Moise pe me'e, ame'e 'ar koty te we katuha. A'erehe i'ar koty te we katuha.

⁷Je'eha ke Moise pe Tupã muwyr. Ame'e riki katu te ame'e ke rahã, amõ je'eha ke Tupã muwyr ym ta tipe. ⁸Ymanihar ixotyhar ta riki katu ym aja

Tupā ukwa katu. Hendu ym ehe. A'erehe amō je'ēha ke a'e muwyr ta me'ē te'e. A'erehe yman kuja jandema'e sawa'e te pandu:

“Yman rahā jundéu awa ta pe ihē je'ēha ke ihē amondo ta.

Pyahu ame'ē ke. Junda rainō ta pe ihē amondo ta tī.

⁹ Pehē ramūi ta ke Eji ywy ngi ihē amuhem rahā, ihē je'ēha ke ihē amondo ngā pe.

Ihē je'ēha rehe a'eta hendu ym. Je'ēha mujekwa aja a'eta ma'ema'e ym riki. A'erehe a'eta ke ihē ahijar tī.

Ame'ē je'ēha ke hainō ta pe ihē amondo ym ta tī. Amō kotyhar je'ēha ke amondo ta.

¹⁰ Apo amō kotyhar je'ēha ke jundéu awa ta pe ihē amondo ta.

Yman rahā, ihē je'ēha ke a'eta pe ihē amujekwa ta.

Ngā py'a rehe ihē amōi ta. A'erehe upa katu te ukwa ta. Pe, a'eta hendu katu ehe. (A'erehe mu'e ym ta ihē rehe har.)

Ihē kotyhar ta ke a'eta. A'etama'e Tupā ihē. A'eta rehe ihē asak katu ta” aja jandema'e sawa'e te pandu.

¹¹ Amō we a'e pandu tī:

“Upa katu te ihē rehe har ngā ukwa ta. Upa katu te kapitā keruhū ta ukwa ta tī. Upa katu te miasu ta ukwa katu ta tī.

A'erehe ianam ta ke a'eta mu'e ym ta: 'Jandema'e sawa'e te rehe har pejumue' aja pandu ym ta.

A'eta ixo, ame'ē ywy pe har ta ke aja ym a'eta mu'e ta tī. 'Jandema'e sawa'e te rehe har pejumue' aja mu'e ym ta tī.

Upa katu te ngā ukwa katu, a'erehe aja pandu ym ta.

¹² Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e tipe. Ihē py'a jywyr ta ngā rehe.

Upa ngāma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ihē aharāi ta” aja jandema'e sawa'e te pandu.

¹³ Je'ēha pyahu ke Tupā muwyr, aja a'e pandu. Aja rahā muwyr py ame'ē ke mukwehehar. Pe, kwehehar rahā, ombor. Katu ym rahā, ombor tī. A'erehe muwyr py ame'ē ke Tupā mukanim. (Moise je'ēha ke mukanim.)

Tupā rehe ipy'a ke moī moī ha rehe har

9 ¹ Yman Tupā pandu jande ramūi ta pe. Panduha py ke ame'ē, aja jakwa. “Ihē Tupā. Ihē je'ēha rehe pehendu katu rahā, pehē rehe ihē asak katu ta” aja. Pe, so'o pির ke te'e ok ke a'eta mujā. A'ep Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī. Myja me'ē Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī my? Ame'ē ke Tupā mujekwa katu. ² Pe, sehar so'o pির ke te'e ok keruhū ke a'eta mujā. Jupyka riki so'o pির tī. Mokōi kapy ihī. Petei kapy hukwen koty ihī. Ame'ē pe ma'e weraha tymā i'āi. Myrape ihī tī. Ame'ē 'ar pe mbeju ke pa'i mou. Aja Tupā rehe ipy'a ke moī moī ngā. Ame'ē kapy: “Katu” aja ngā panduha. ³ Ame'ē kupe koty amō kapy ihī. Ame'ē riki: “Katu te me'ē ke” aja jande ramūi ta pandu. A'ep Tupā ixo, ame'ēja saka. Pan rukwen kupe koty ihī. A'ep Tupā ixo, ame'ēja saka. ⁴ Ame'ē kapy pe kaixā ihī. Myra ke te'e mujā ame'ē ke. Upa katu te itatawa pe pukek. Ame'ē kaixā 'ar pe ma'e pihe katu ame'ē ke ukwāi. Amō kaixā a'ep ihī tī. Itatawa ke te'e upa katu te ame'ē pe pa'i pukek tī. Ame'ē kaixā jywī pe parasuku ihī. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke. Ame'ē pe: “Mana” ihī. (Yman ame'ē ke jundéu awa ta pe Tupā me'ē.) Ame'ē kaixā pe myra ihī tī. Arāma'e

ke. Yman xirik rahā, ame'ē ngi hokyr uhem. Ame'ē kaixā pe mokōi itape ihī tī. Ame'ē rehe je'ēha ke Tupā mupinim. Jande popa (10) je'ēha ame'ē ke. Ame'ē rehe jundéu awa ta hendu katu ta me'ē te'e. ⁵Ame'ē kaixā 'ar pe ma'e'ā i'āi. "Xerumī" aja riki. Ipyyo namō ixo. Tupā je'ēha rahoha ta aja ame'ē ta tī. Ipyyo pirar, aja i'āi. Ame'ē i'āi rahā, Tupā riki a'ep ixo tī, aja ame'ē mujekwa ngā pe. Ma'e renda 'ar pe ipyyo pirar aja i'āi. Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ame'ē ta rehe Tupā ipy'a jywyr tī, aja mujekwa tī. Ipyyo pirar aja i'āi rahā, aja mujekwa katu. Apo upa katu te ame'ē kapy rehe ihī ame'ē ke ihē amujekwa ym ta rī. Ta'yr mi jō amujekwa.

⁶Upa moī katu rahā, kuja pa'i ma'ema'eha ke. Sehar so'o pirer ok keruhū kapy katu ame'ē pe ma'e ke ma'ema'e ixo. Wera rahā pame katu te a'ep pa'i ta ma'e ke ma'ema'e ixo. ⁷Jywī pe pa'i keruhū jō ixo katu. Kapy katu te ame'ē pe ixo. Petei warahy 'ar aha oho rahā, peteihar jō ixo oho. Amō ta rymba ruwy ke namō ixo oho. Ame'ē ke Tupā pe mujesak, ame'ēja saka. Pe, pandu: "Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e. Ko ihē rymba ruwy ihī. Ame'ē arur. A'erehe ihē rehe nde py'a emujywyr katu" aja Tupā pe. Amō we tī. Kuja pandu tī: "Ukwa ym ha rupi ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ko amō ta rymba ruwy arur tī. A'erehe ngā rehe nde py'a emujywyr katu tī" aja Tupā pe tī. ⁸So'o pirer ok keruhū pewehī rahā, marā ka ym kapy rehe johu ngā ixeha, aja Tupā mujekwa katu ngā pe. (Aja rahā, Tupā ixo, ame'ē pe oho ym awa, aja mujekwa.)

⁹Aja apo tī. Marā ka ym kapy katu te ame'ē pe ngā ixeha. Kuja jakwa. Ymanihar ta ma'e ke Tupā pe werur. Ipy'a ke ngā moī moī ehe rahā, ma'e ke ngā werur. Pe, ame'ē hymba ta ke tapijar te'e we pa'i ta hapy hapy rī. Upa ukwāi. Aja rahā, upa ame'ē ke a'eta py'a ke juhyk ym we rī, aja jakwa katu. ¹⁰Pesarahā! (Ymanihar ma'ema'eha awa py'a ke juhyk ym we rī.) Ame'ē ymanihar je'ēha kuja mujekwa. Ma'e ke ja'u katu my. Y aja me'ē ke ja'u katu my. Myja Tupā koty ipy'a juhyk, aja ixo my? Ame'ē ke ma'ema'e tī. Upa aja ymanihar ke awa ma'ema'eha jō. (Anī. Ngā py'a juhyk ym.) Apo anī. Amō kotyhar Tupā mujekwa, a'erehe ame'ē ymanihar ke upa. (Apo Tupā mujekwa ame'ē ke awa py'a juhyk katu te.)

¹¹Pe, Kirisutu uwyr rahā, pa'i keruhū aja a'e uwyr. Pe, ma'e katu ame'ē ke ixotyhar ta pe a'e me'ē me'ē. Pa'i keruhū ma'eha ke a'e ma'ema'e katu. A'e ma'eha renda ke kome'ē ywy keruhū pe ihī ym. Sawa'e mujā ym tī. Ywa pe Tupā rake a'e ma'ema'e. A'erehe katu te ame'ē ke ame'ē renda. Kome'ē ywy keruhū renda 'ar koty te we ame'ē katuha. ¹²Kapy katu te ame'ē pe sehar pa'i keruhū ixo oho. Aja Kirisutu ixo oho tī. Ywa pe katuha renda pe ixo oho tī. Peteihar jō ixo oho. Amō amō we anī. Arahā arapuhame ruwy ke Tupā pe mujesak ym. Tapi'iruhu ruwy ke mujesak ym tī. Anī. Ima'e huwy ke Kirisutu muhem, a'erehe jande ke Tupā muhā katu. Pe, aja te'e ta inamō jaxo katu. ¹³Jundéu awa ta ukwaha aja amō ta ipy'a juhyk ym, aja ixo rahā, arapuharan ruwy pe ngā ki'aha ke ombor, ame'ēja saka. Tapi'iruhu ruwy ke namō aja tī. Ngā ki'aha ke kutuk, ame'ēja saka tī. Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo katu tī. Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu tī. Tapi'iruhu ra'yr upa ukwāi rahā, ame'ē tatimbuk ke y namō mupara. Pe, ame'ē ke mupipi ngā rehe. Aja rahā ngā ki'aha ke ombor, ame'ēja saka tī. Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo katu tī. Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu tī.

Aja ukwaha. ¹⁴Ame'e riki jete har te ke. Aja rahā, Jesu ruwy riki i'ar koty te we ipy'a juhykiha. Tupā'a riki uhā te hū ame'e ke a'e. A'ema'e pyrātāha namō Tupā pe Kirisutu pandu: "Ko ihē axo. Upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe amuhepy. Ame'e rehe ihē amanō ta" aja a'e pandu ipe. A'e riki katu te ame'e ke. Nixoi te ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipe. A'erehe Kirisutu ruwy i'ar koty te we katuha. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahā: "Mā katu ym jande" aja jakwa. Anī. Ame'e jakwaha ke Kirisutu mukanim ta. Huwy pe juhyk ta. Aja rahā, Tupā rehe jande py'a jamoi moi katu ta. Ixuwe katu te hū ame'e ke a'e.

¹⁵Huwy pe ngā py'a juhyk katu, a'erehe panduha pyahu ame'e ke Tupā namō Kirisutu pandu. A'erehe: "Ihē kotyhar ta aja pejumuruwak" aja Tupā pandu ame'e ta ma'e ke pyhyk ta. Kuja. Tupā pandu katu: "Ihē ra'yr rehe jurujar katu ame'e ta ke ihē amuhā katu ta" aja. Kirisutu ruwy namō ngā py'a juhyk katu. Ame'e pandu katuha aja, uhāha namō ixo ta. Pyhyk ta, ame'ēja saka ame'e. Panduha ymanihar namō ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'e-ma'e. Ame'e ke rehe Kirisutu muhepy. A'e manō rahā, muhepy. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi poir, ame'ēja saka.

¹⁶⁻¹⁷Amō mupinim: "Ihē amanō rahā, upa katu te ihēma'e ke nema'e wan ta" aja. A'e riki manō ym rahā we ima'e ke amō pyhyk ym. A'e manō, aja mujekwa ym rahā we ima'e ke marā ka ym pyhykiha. Manō rahā, ima'e ke ngā muhāi. ¹⁸Aja saka ymanihar panduha ke. Tupā pandu: "Ihē je'eha rehe nde erehendu katu rahā, nde rehe ihē asak katu ta" aja. Ame'e riki ymanihar panduha ke. Hymba ruwy jo'ok rahā jō ame'e panduha rehe hendu katu, aja mujekwa. (Hymba jukwa, huwy muhem, a'erehe hendu ta me'e te'e, aja mujekwa. Awa manō te, a'erehe ima'e ke muhāi, ame'ēja saka.) ¹⁹Kuja riki. Jundéu awa ta pe Tupā je'eha ke Moise mujekwa. Ame'e mujekwa py. Pe, tapi'iruhu ke jukwa. Pe, huwy ke a'e jo'ok. Arapuhame ke jukwa ti. Huwy ke jo'ok ti. Ame'e ke y namō mupara. Pe, ame'e ke jundéu awa ta rehe a'e mupipi. Myra ra'yr rākā pe mupipi. Myra ra'yr rer: "Iso." Arapuharan ra ke mupirā. Ame'e pe mupipi ti. Tupā je'eha rehe mupipi ti. ²⁰A'e pandu:

—Tupā pandu pehē pe: "Ihē je'eha rehe pehendu katu rahā, pehē rehe ihē asak katu ta" aja. Ame'e rehe pehendu katu ta, aja ihē amujekwa apo 'y. Tapi'iruhu ruwy ke ihē amupipi pehē rehe rahā, pehendu katu ta aja ihē amujekwa. Arapuhame ruwy ihē amupipi rahā, aja ti. Pehendu katu ta, aja ihē amujekwa ti — aja Moise pandu.

²¹Aja so'o pির ok keruhū rehe huwy ke Moise mupipi ti. Upa so'o pির ok wyr pe ihī ame'e ke rehe mupipi ti. Myrape rehe mupipi ti. Arapuharan ka musururuha renda rehe aja ti. Mupipi ti. Upa so'o pির ok wyr pe ihī ame'e ke rehe mupipi. ²²Jete riki. Tupā je'eha ke amō mupinim: "Upa ma'e ke rehe huwy ke mupipi rahā, ame'e riki xi'aha ke kutuk" ame'ēja saka. Aja apo ti. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, pe, amō manō. Huwy ke muhem. Aja rahā jō Tupā ipy'a jywyr katu ehe.

Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke rehe Jesu muhepy

²³Kome'e ywy keruhū pe so'o pির ok keruhū ihī. Ame'e riki ywa pe ihī, ame'ēja saka. Pe, kome'e ywy keruhū pe ihī ame'e rehe huwy ke mupipi. Aja kutuk ame'e ke aja mujekwa. Ywa pe ihī ame'e ke aja ti. Huwy pe mupipi ti, ame'ēja saka. A'eta rymba ruwy 'ar koty te we katuha ke Tupā putar. Ame'e

Kirisutu ruwy ke. ²⁴Ywa pe ihĩ, aja kapy katu te ame'e ke amō mujā, kome'e ywy keruhũ pe. Ame'e pe Kirisutu ixē ym oho. Awa ta mujā ame'e pe ixē ym oho. Anĩ. Ywa pe te'e oho. Tupā rake a'e ihĩ. Pe, jande rehe har inamō a'e pandu pandu uĩ. ²⁵Warahy 'ar rahā pame katu te kapy katu te ame'e pe sehar pa'i keruhũ ixē oho. A'eta rymba ruwy namō ixē oho. Kirisutu anĩ. Tupā pe a'e jume'e rahā, heta ym manō a'e. Peteihar manō. Peteihar huwy uhem tĩ. ²⁶Heta manō ta tipe rahā, heta a'e pyrara ta tipe tĩ. Kome'e ywy keruhũ Tupā mujā rahā har ngi heta pyrara ta tipe. Heta manō ta tipe tĩ. Aja ym riki. (Peteihar manō.) 'Ar rehe angaha uhyk tate apo 'y. Pe, Kirisutu uwyr. Tupā pe a'e jume'e. Pe, manō. A'erehe ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. ²⁷Upa awa ta manō ta me'e te'e. Peteihar manō. A'engi Tupā pandu ta. Katu awa ixoha my? Katu ym my? Ame'e ke a'e pandu ta. Pe, awa ixo ai te'e rahā, ame'e ke a'e mupyrara ta. Ima'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e atu muhepy, ame'ēja saka. ²⁸Kirisutu anĩ. Peteihar a'e manō tĩ. Tupā pe a'e jume'e. Pe, manō. Aja ngā ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Petei awama'e ke rehe muhepy my? Anĩ. Aja ym. Upa katu te awa tama'e ke rehe muhepy. Mokōihar a'e uwyr ta tĩ. Arahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy ym te ta tĩ. Anĩ. A'e uwyrriha rehe harō ame'e ta ke a'e muhā katu ta uwyr.

10 ¹Moise je'ēha riki upa katu te ma'e ke mujekwa ym. Jetechar te ke aja ym. Ma'eha ran aja saka. Aja rahā, ma'e katu ame'e ke jande pe Tupā muwyr ta, aja mujekwa. Jetechar te ke ame'e. Ame'e ke Moise je'ēha mujekwa we mi tĩ. Pesarahā! Warahy 'ar rahā pame katu te ngā rymba ke sehar pa'i keruhũ jukwa. Ame'e ruwy ke Tupā pe mujesak tipe, ame'ēja saka. Ngā py'a ke juhyk ym ame'e. Hymba werur ame'e ta Tupā rehe ipy'a ke moĩ moĩ. Ame'e ta pe: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixōi te pehē pe" aja ym Tupā pandu. (A'erehe amō jetechar te ke Tupā mujekwa ta me'e te'e.) ²Hymba ke hapu ame'e ta py'a ke huwy juhyk rahā, a'eta pyai ym ta tipe. Jupandu ym ngā jupe: "Ma'e jaka'u te'eha jama'eha namō jaxo" aja. Pyai ym ta tipe. Hymba ke jukwa ym we ta tipe tĩ. Huwy ke jo'ok ym we ta tipe tĩ. Upa ame'e ke muputu'u ta tipe. ³Aja ym riki. Warahy 'ar rahā pame katu te ngā rymba ke jukwa. Huwy ke jo'ok ingi tĩ. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'eha namō ixo, aja ame'e mujekwa. ⁴Tapi'iruhu ruwy ke awa py'a ke juhyk ym. Arapuhame ruwy ke juhyk ym tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipy'a ngi juhyk ym riki.

⁵A'erehe kome'e ywy keruhũ pe Kirisutu uwyr tate rahā, Tupā pe a'e pandu: "Nde rehe ngā ipy'a moĩ moĩ rahā, ngā rymba ke hapu hapu. Ame'e ke nde ereputar ym riki. Amōma'e ke nde pe ngā me'e ame'e ke nde ereputar ym tĩ. (Ame'e ke ngā py'a juhyk ym, a'erehe nde ereputar ym.) Awa aja te'e ihē ke nde eremondo ta. (Aja rahā, nde ereputar ame'e ke ihē ama'ema'e katu ta.)

⁶Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngā mukanim rahā, ngā rymba ke hapu. Ame'e rehe nde rury ym.

Nde rehe ipy'a ke ngā moĩ moĩ rahā, ngā rymba ke upa katu te hapu. Ame'e rehe nde rury ym tĩ. (Ame'e ke ngā py'a juhyk ym, a'erehe nde rury ym.)

⁷A'erehe ihē apandu: 'Papa! Nde riki Tupā! Ko ihē axo. Nde erepandu ame'e ke ihē ama'ema'e katu ta.

Ihê rehe har Moise je'êha rehe panduha ihĩ. Aja nde erepandu ame'ê ke ihê ama'ema'e katu ta' ” aja Kirisutu pandu.

⁸A'e pandu py: “Nde rehe ngã py'a ke ngã moĩ moĩ rahã, ma'e hymba ke upa hany. Ame'ê ke nde ereputar ym. Ame'ê rehe nde rury ym tĩ. (Ame'ê ke ngã py'a juhyk ym, a'erehe nde ereputar ym.) Ma'e ke nde pe ngã werur rahã, aja tĩ. Ngã rymba upa katu te hany rahã, aja tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngã mukanim rahã, ngã rymba hany rahã, aja tĩ. Ame'ê ta ke nde ereputar ym tĩ. Ame'ê ta rehe nde rury ym tĩ. (Ame'ê ke ngã py'a juhyk ym, a'erehe nde ereputar ym tĩ)” aja Kirisutu pandu. Aja me'ê a'e pandu riki. Moise je'êha mujekwa, aja ma'e hymba hany tipe. Moise je'êha mujekwa aja ma'e ke Tupã pe ngã werur tipe tĩ. ⁹Kirisutu pandu tĩ:

—Papa! Nde riki Tupã! Ko ihê axo. Nde erepandu ame'ê ke ihê ama'ema'e katu ta — aja a'e pandu.

Aja rahã, ngã rymba hany ame'ê ke Tupã mukanim. Ymanihar ixoha ke mukanim, ame'êja saka. Pe, henda ke pe Kirisutu manõ. A'erehe ngã rymba ke hany ym ta me'ê te'e apo 'y. ¹⁰Tupã putar ame'ê ke Jesu Kirisutu ma'ema'e katu. A'e manõ. Peteihar a'e manõ. A'erehe ma'e jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jande py'a ngi Tupã juhyk katu.

¹¹A'etama'e ma'eha ke jundêu awa tama'e pa'i ta pame katu te ma'ema'e katu. Wera rahã pame katu te ma'ema'e. Amõ amõ rahã, ngã rymba hany hany. Heta hany tipe. Ame'ê hany rahã, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke mukanim ym te. ¹²Kirisutu manõ rahã, anĩ. Peteihar a'e manõ. Ngã ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja te'e ta ame'ê katu. Aja rahã, awa ta py'a ke Tupã juhyk katu apo 'y, aja mujekwa katu. Pe, upa rahã, Tupã rake a'e wapyk oho. (Aja rahã, katu te ame'ê ke a'e, aja mujekwa katu.) ¹³A'ep pewe ihĩ rĩ. Upa katu te Kirisutu ruwajan ta ke Tupã muputu'u ym rahã we, a'ep pewe ihĩ rĩ. ¹⁴Peteihar a'e manõ. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngã py'a ngi Tupã juhyk katu. Ame'ê ta pe Tupã pandu: “Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehẽ pe” aja. Aja te'e ta a'eta ixo.

¹⁵Ame'ê ke jande pe Tupã'a mujekwa katu tĩ. Tupã pandu ame'ê ke a'e mujekwa py. ¹⁶Ame'ê ke amõ mupinim. Kuja:

“Tupã panduha ke Tupã'a mujekwa: ‘Yman rahã, amõ panduha ke ihê kotyhar ta pe ihê amondo ta. Kuja riki.

Ihê je'êha ke ipy'a pe ihê amoi katu ta. Iãkã ke ihê amujanam ym ta. Aja rahã, harái ym te ta' aja riki.” Aja Tupã panduha ke amõ mupinim.

¹⁷A'engi Tupã pandu: “A'eta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke upa katu te ihê aharái ta. Upa ma'e jaxer ai ame'ê ma'ema'eha ke ihê aharái ta tĩ” aja. ¹⁸Aja rahã Tupã ipy'a jywyr ngã rehe. Upa ame'ê ke Tupã harái katu te. Ipy'a jywyr ngã rehe. A'erehe amõ we ngã rymba hany ym ta me'ê te'e.

Mã peja Tupã rehe jahyk katu

¹⁹Ihê mu ta! Pesarahã! Jesu manõ rahã, huwy ke uhem. A'erehe Tupã ixo ame'ê pe jaxe katu te. Kapy katu te ame'ê pe jaxe katu te, ame'êja saka. Ywa pe har ame'ê pe jaxe katu te, ame'êja saka. ²⁰Pan rukwen rupi hape pyahu ame'ê ke musorok, ame'êja saka. A'e manõ, a'erehe musorok, ame'êja saka. A'erehe Tupã ixo ame'ê pe jahyk katu. Jesu riki uhã te hũ ame'ê ke a'e, a'erehe Tupã rehe aja te'e ta jahyk katu. ²¹Jesu riki pa'i keruhũ. A'e riki ixotyhar

tama'e kapitā keruhū. ²² A'erehe mā peja Tupā ixo ame'e pe jahyk katu. (Aja pandu rahā, Tupā namō japandu pandu katu.) Te'eha namō aja ym japandu pandu inamō. A'e riki Tupā, ame'e rehe jajurujar katu. Ame'e jakwa katuha namō mā peja inamō japandu pandu. Jande py'a ke Tupā juhyk, a'erehe mā peja: "Ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha namō jaxo" aja ym japandu. Jande py'a ke Tupā upa juhyk. Y namō jande upa jajukutuk, ame'ēja saka jande py'a juhyk. Aja jaxo rahā, japandu pandu inamō. ²³ Inamō jaxo ta kŷ. Ame'e rehe jaharō katu jaxo. Aja amō ta pe japandu. Mā peja ame'e ke jahijar ym. Tupā pandu, ame'e ke a'e ma'ema'e katu. Ame'e ke jakwa katu, a'erehe mā peja jaharō katuha ke jahijar ym.

²⁴ Amō Jesu kotyhar ta rehe har mā peja jakwa jakwa jaxo. Aja rahā, a'eta namō ma'e ke jama'ema'e katu jande juehe. Mā peja amō ta rehe japy'a katu tī. Mā peja amō ta pe ma'e katu ame'e ke jama'ema'e tī. ²⁵ Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe amō ta jy'ar ym uwyr apo 'y. Mā peja ame'e ta aja ym jande. Mā peja jande johu jayy'ar katu jaxo. Mā peja jande py'a ke jamātā katu jande juehe jaxo. Jandema'e sawa'e te riki jywyr tate aja pekwa katu. A'erehe mā peja i'ar koty te we jande py'a jamātā katu jande juehe jaxo.

Jurujar katuha ke hijar rahā, pyrara ixo ta

²⁶ Jete har te ke jande pe Tupā mujekwa. A'engi tapijar ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e jaxo rahā, marā ka ym ame'e ke jamukanīha. Ma'e muhepyha riki nixōi te. Jande rehe Tupā ipy'a jywyr, ame'e ke mukanim, ame'ēja saka. ²⁷ Aja rahā, Tupā mupyraraha rehe jō jaharō jaxo. Jakyje ha namō jaharō jaxo. Amō we tī. Tupā ke putar ym, ame'e ta riki tata keruhū pe oho ta. A'ep pyrara hū ixo. Aja tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'e jaxo rahā, japyrara hū jaxo tī.

²⁸ Moise je'eha mujekwa aja amō ma'ema'e ym. Hendu ym riki. (A'erehe tupāran rehe ipy'a moī moī.) Ame'e ke mokōi sawa'e ta usak. Mahapyr usak my. Aja rahā: "Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e" aja a'eta pandu. Aja rahā, ame'e ma'ema'e ame'e ke ngā jukwa riki. Pyrara usak ym ehe. Jukwa riki tī. ²⁹ Aja rahā: "Tupā ra'yr ihē aputar ym" aja pandu ame'e ke i'ar koty te we Tupā mupyrara ta. Jesu manō rahā, huwy ke uhem. A'erehe Tupā pandu katu: "Ihē ra'yr rehe jurujar katu ame'e ta py'a ke ihē ajuhyk ta" aja. "Mā ame'e Jesu ruwy riki jaxer" aja pandu ame'e ke aja tī. I'ar koty te we Tupā mupyrara ta tī. Tupā'a rehe juru ai tī. Tupā'a ipy'a katu ame'e ke a'e. Juru ai ehe. Ame'e juru ai ame'e ke i'ar koty te we Tupā mupyrara ta tī. ³⁰ Tupā pandu: "Katu ym ame'e ta ke ihē amupyrara ta. Ame'e ta rehe juja katu te ihē amujwyr ta" aja riki. Tupā pandu, ame'e ke a'e ma'ema'e katu aja jakwa katu. Amō we tī. "Ixotyhar ta ke jandema'e sawa'e te mupyrara ta. Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ta" aja Tupā ukwa. Ame'e ke jakwa katu tī. ³¹ Tupā riki uhā te hū ame'e ke a'e. A'e mupyrara rahā, māte hū pyraraha.

³² Yman pexoha rehe har pekwa pekwa pexo. Jete har te ke pehē pe Tupā upa mujekwa. Pe, pehē ke Jesu rehe jurujar ym ame'e ta mupyrara tipe. Anī. Pejurujar katuha ke pehijar ym. ³³ Hetaha ta ruwa koty pehē rehe har amō ta juru ai. Pehē ke a'eta mupyrara tī. Aja pyrara ixo ame'e ta namō pejy'ar peho. Pekiye ym ha namō a'eta namō pepu'am. ³⁴ Kyndaha pe amō Jesu kotyhar ta ixo. Pyrara ixo. Ame'e ta rehe pehaihu katu peho. Upa pehēma'e ke jurujar

ym ame'ë ta pyhyk raho rahā, pehē py'ahu te'e pehendu. Pehē rury katuha namō pexo we rī. Ywa pe i'ar koty te we ma'e katu ame'ë ke pehēma'e ihī, aja pekwa, a'erehe pehē rury katuha namō pexo. Aja te'e ta pehēma'e ke. Marā ka ym ame'ë ke awa mukaniha. ³⁵ A'erehe pehē py'a ke pemātā katu. Aja rahā, ma'e katu te ame'ë ke pehē pe Tupā muwyr ta. ³⁶ Pehē py'ahu te'e pexo rī. Aja rahā Tupā putar ame'ë ke pema'ema'e katu. Pe, a'e pandu katu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu. A'erehe ame'ë ke pehē pe a'e muwyr katu ta tī, aja pekwa katu. ³⁷ Pe, Tupā je'ëha rehe amō mupinim:

“Peharō we rī. Aja rahā, jywyr ame'ë ke jywyr ta. I'i we ym ta.

³⁸ Ihē kotyhar ta tapijar te'e we jurujar katu ixo. ‘Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehē pe' aja ihē apandu ta.

Ihē namō a'eta ixo katu ta. Ihē rehe jurujar katuha ke a'eta hijar rahā, a'eta rehe ihē rury ym ta tī” aja amō mupinim. (“Jywyr ame'ë ke” aja pandu rahā: “Kirisutu ke a'e” aja mujekwa katu.)

³⁹ Jande riki jajurujar katuha ke jahijar ym ta ame'ë ta ke jande. Mupyra-
raha renda pe jaho ym te ta ame'ë ta ke jande tī. Pesarahā! Tapijar te'e we jajurujar katu ehe, Tupā rehe. Jande ke a'e muhā katu ta ame'ë ta ke jande.

Jurujar katuha ke

11 ¹ Ma'e jurujar katuha ke my? Kuja. Tupā pandu ame'ë ke rehe jajurujar katu rahā, jaharō ame'ë ke jande pe Tupā muwyr ta, aja jakwa katu te. Inamō jaxo ta ame'ë rehe jaharō katu jaxo. Ma'e jasak ym te ame'ë ke pehī, aja jakwa katu te tī. ² Tupā pandu ame'ë ke rehe ymanihar ta jurujar katu, a'erehe a'eta rehe har Tupā pandu: “Pehē katu” aja.

³ Tupā pandu ame'ë ke rehe jajurujar katu, a'erehe kome'ë ywy keruhū a'e mujā, aja jakwa katu. A'e je'ëha rupi a'e mujā, aja jakwa katu te. Aja rahā ma'e jasak ame'ë ke a'e mujā. Ma'e jasak ym te ame'ë ke a'e mujā tī, aja jakwa katu te tī.

⁴ Tupā pandu ame'ë ke rehe Ambéu jurujar katu, a'erehe Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī rahā, arapuharan ke a'e hapy. Aja rahā, Tupā pandu ame'ë ke rehe a'e jurujar katu, aja a'e mujekwa. Imu anī. Aja ym mujekwa a'e. A'erehe Ambéu hapyha ke imuma'e 'ar koty te we katuha. Imu rer Kaī. Tupā pandu ame'ë ke rehe Ambéu jurujar katu, a'erehe Tupā pandu: “Nde katu” aja. A'e pandu tī: “Nde rymba nde erehapy. Ame'ë katu” aja riki tī. Tupā pandu ame'ë ke rehe Ambéu jurujar katu, a'erehe jande pe a'e mujekwa rī: “Myja me'ë Tupā rehe jurujar katu my” aja mujekwa rī. A'e manō tipe. A'e jande pe mujekwa rī.

⁵ Tupā pandu ame'ë ke rehe Eno jurujar katu, a'erehe a'e manō ym. Ywa pe a'e ke Tupā raho, a'erehe kome'ë ywy keruhū pe amō ta kekar kekar tipe. Tupā je'ëha rehe amō mupinim: “Ywa pe Eno ke Tupā raho ym arahā we, Tupā ke a'e muhury katu” aja. ⁶ Amō jurujar katu ym ehe rahā, marā ka ym a'e ke muhuryha awa. Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, a'e pete'e ixo, aja amō jurujar katu ta me'ë te'e. (Nixói rahā, ipy'a ke moī moī ym ta awa.) Amō we tī. Ehe har awa ukwa tar katu rahā, juehe har Tupā mujekwa ta ipe.

⁷ Tupā pandu ame'ë ke rehe Noe jurujar katu, a'erehe a'e hendu katu ehe. Tupā pandu: “Kome'ë ywy keruhū pe har ta ke ihē ajukwa ta y pe” aja. Aman keruhū uhyk ym we rī. Usak ym we rī. A'e jurujar katu ehe. Tupā rehe a'e hendu katu, a'erehe jarusu keruhū ke a'e mujā. A'erehe a'e ke y jukwa ym.

Hok wyr pe har ta ke jukwa ym tĩ. Noe jurujar katu ehe, a'erehe kome'e ywy keruhũ pe har ta riki hendu ym ame'e ta ke a'eta, aja Noe mujekwa. Pe, Tupã pandu: "Ihẽ rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde katu" aja.

⁸Tupã pandu ame'e ke rehe Amarã jurujar katu. A'erehe a'e hendu katu ehe. Tupã pandu: "Amõ ywy pe eho. Amõ ywy ke nde pe ihẽ ame'e ta. Nema'e ta" aja. A'erehe hekoha ke Amarã hijar oho. Myp oho ta my? A'e ukwa ym te riki. A'e oho riki. ⁹Tupã pandu ame'e ke rehe a'e jurujar katu. Tupã pandu: "Kome'e ywy ke nde pe ihẽ ame'e. Nema'e ta" aja. Pe, ame'e ywy pe a'e ixo rahã, ame'e ywy jar aja ym a'e ixo. Usak te'e ixo ame'e ke a'e aja ixo. So'o pির ok namõ a'e wata wata ixo. Isak pe aja tĩ. Jako pe aja tĩ. A'eta pe Tupã juja katu te pandu tĩ: "Nde pe kome'e ywy ke ihẽ ame'e ta" aja. ¹⁰Amõ ok ta rehe Amarã ixo ta, ame'e rehe a'e harõ ixo. Tupã mujã ta ame'e ke. Ame'e rehe a'e harõ. Ame'e ok ta mujãha ke Tupã ukwa katu. A'e riki mujã tĩ. Ame'e ok ta kanim ym te ta. Ywa pe ihĩ ame'e ke ame'e.

¹¹Tupã pandu ame'e ke rehe Amarã jurujar katu, a'erehe Tupã je'ẽha rupi ta'yr u'ar. Amarã tamũi te tipe. Sar aja tĩ. A'i te a'e tĩ. A'erehe imembyr ym ta tipe. Anĩ. Tupã pandu ame'e ke a'e ma'ema'e ta, ame'e rehe Amarã tapijar te'e we jurujar katu. ¹²Ta'yr ym. Tamũi te tipe. Pe, hakehar pe Amarã ta'yr. Pe, Amarã ngi heta te hũ hainõ uhem. Ywa rehe marã ka ym jahy rata hetaha mangaha awa. Aja Amarã rainõ ta hetaha tĩ. Y ramũi rymy'y rehe marã ka ym ywy ku'i hetaha mangaha. Aja Amarã rainõ ta hetaha tĩ.

¹³Tupã pandu ame'e ke rehe Amarã tapijar te'e we jurujar katu. Pe, manõ. Isak aja tĩ. Jako aja tĩ. Tupã pandu: "Kome'e ywy ke nde pe ihẽ ame'e ta. Nema'e ta" aja. Ame'e ke Amarã pyhyk ym riki. Yman rahã, hainõ ta riki ame'e ywy ke pyhyk ta, aja a'e ukwa katu, a'erehe hury katu a'e. Isak aja tĩ. Amarã aja a'e ukwa katu tĩ, a'erehe hury katu a'e tĩ. Jako aja tĩ. Amarã aja ukwa katu a'e tĩ, a'erehe hury katu a'e tĩ. Ywy ke Amarã pyhyk ym. Amõ ta pe a'e pandu: "Kome'e ywy pe asak te'e aja ihẽ axo. Apaxia aja ihẽ axo se" aja riki. Isak aja tĩ. Jako aja tĩ. ¹⁴Aja pandu, a'erehe amõ hekoha te ke kekar, aja mujekwa ngã pe. ¹⁵Hekoha ke hijar uwyr, ame'e rehe har a'eta ukwa ukwa ym ixo. Ame'e rehe har a'eta ukwa ukwa ixo rahã, putar rahã, a'ep a'eta jywyr ta tipe. ¹⁶Jywyr ym te riki. Amõ hekoha katu te ame'e ke a'eta putar. Ywa pe har ke ame'e. A'erehe: "Tupã! Nde rehe ihẽ py'a ihẽ amoĩ moĩ katu" aja pandu. Ame'e ta ngi Tupã huxĩ ym. A'eta pe hekoha te ke Tupã moĩ katu.

¹⁷⁻¹⁸Tupã pandu ame'e ke rehe Amarã jurujar katu, a'erehe Tupã usak ixo rahã, ta'yr ke Amarã hapy ta tipe. Yman Tupã pandu ipe: "Isak nde ra'yr te, a'erehe ne rainõ heta hũ ta" aja. Aja pandu tipe. Pe, Tupã jupandu jupe: "Ihẽ rehe Amarã hendu katu my? Ihẽ amanga ta" aja. A'erehe Amarã pe a'e pandu: "Nde ra'yr ejukwa. Ehapy tĩ" aja. Arahã ta'yr peteĩhar Amarã jukwa ta tipe. Tupã rehe hendu katu, aja Amarã mujekwa ipe. ¹⁹Ta'yr ke a'e jukwa rahã, manõha ngi Isak ke Tupã mukwera katu muhem, ame'e rehe Amarã jurujar katu, a'erehe jukwa ta tipe. Pesarahã! Manõha ngi muhem, ame'ẽja saka riki Isak, aja japandu. Pe, Isak namõ Amarã hok pe jywyr oho.

²⁰Tupã pandu ame'e ke rehe Isak jurujar katu, a'erehe ta'yr ta pe a'e pandu: "Yman rahã ma'e katu ame'e ke pehẽ pe Tupã muwyr ta" aja riki. Aja Jako pe. Aja Esau pe tĩ.

²¹Tupã pandu ame'e ke rehe Jako jurujar katu, a'erehe a'e manõ tate rahã, Jose ra'yr ta pe a'e pandu: "Ma'e katu ame'e ke pehẽ pe Tupã muwyr ta" aja.

Myra rehe tamūi wata. Aja myra rehe Jako pyhyk uī rahā, Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī.

²²Tupā pandu ame'ē ke rehe Jose jurujar katu, a'erehe a'e manō tate rahā, a'e pandu: "Jundéu awa ta Eji ywy ngi uhem ta oho" aja. A'erehe ta'yr ta pe a'e pandu: "Sengi peho rahā, ihē rete ke pehē namō peraho tī" aja riki.

²³Tupā pandu ame'ē ke rehe Moise pái ta jurujar katu, a'erehe Moise u'ar rahā, eji ywy pe har tama'e kapitā keruhū ngi Moise ke ipái ta mukanim. Mahapyr jahy rahā, mukanim. Moise riki ta'yn katu aja ipái ta ukwa, a'erehe kapitā keruhū je'ēha ngi kyje ym. A'erehe a'eta hendu ym ehe. Kapitā keruhū pandu: "Sawa'e ra'yr u'ar rahā, pejukwa" aja jundéu awa ta pe. Ame'ē rehe Moise pái ta hendu ym.

²⁴Tupā pandu ame'ē ke rehe Moise jurujar katu, a'erehe sawa'e rahā, a'e pandu: "Nde riki Parao rajyr membyr' aja ym ihē rehe har pepandu. Aja ym ihē" aja Moise pandu. ²⁵Jundéu awa ta Tupā kotyhar ta ke. Ame'ē ta namō pyrara ixo, aja a'e putar. (Parao rajyr membyr aja a'e ixo rahā, Tupā ke a'e putar ym, aja a'e mujekwa.) A'erehe ma'e ka'u te'ēha ke a'e ma'ema'e ta tipe. Aja a'e putar ym te. Parao rajyr membyr aja a'e ixo rahā, a'e jumuhury katu juehe. Anī. Aja a'e putar ym te. ²⁶A'erehe jundéu awa ta namō pyrara ixo rahā, katu, aja a'e ukwa. Eji ywy rehe ma'e katu ame'ē ke heta ihī. Ame'ē namō ixo rahā, hurry katu tipe, aja Moise ukwa katu. Anī. Ame'ē ke putar ym. Tupā kotyhar ta namō pyrara ixo rahā, katu tiki, aja a'e ukwa. Ame'ē i'ar koty te we katu aja ukwa. Eji ywma'e 'ar koty te we katu, aja ukwa tī. Yman rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā riki muwyr ta ipe, aja a'e ukwa katu tī, a'erehe ianam ta namō a'e pyrara ixo.

²⁷Tupā pandu ame'ē ke rehe Moise jurujar katu, a'erehe Eji ywy ngi a'e uhem oho. Kapitā keruhū parahyha ngi kyje ym ha namō uhem oho. Tupā rehe usak ym te awa. Usak ehe, aja Moise ixo, a'erehe a'e pandu: "Parao rekoha pe ihē ajywy ym ta" aja. ²⁸Tupā pandu ame'ē ke rehe Moise jurujar katu, a'erehe jundéu awa ta pe a'e pandu:

—Arapuهران ruwy ke hukwen rehe pemupipi. Aja rahā, sawa'e u'ar py ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha jukwa ym ta — aja pandu.

Ame'ē Tupā je'ēha rahoha rer: "Ngā jukwaha ke a'e." "Ame'ē arapuharan ruwy namō mupipiha aja te'ēha pekwa pekwa pexo. Amō amō warahy 'ar rahā, pekwa pekwa pexo" aja Moise pandu jundéu awa ta pe. Ame'ē riki: "Pasuko" aja japandu.

²⁹Tupā pandu ame'ē ke rehe jundéu awa ta jurujar katu, a'erehe y ke a'eta aha oho. Y rer y pytā. Y aha oho rahā, y apyrer rupi wata oho. (Pe, y ruwái rehe uhem oho.) Pe, eji ywy pe har ta aha tipe oho ixo rahā, upa katu te y jukwa.

³⁰Tupā pandu ame'ē ke rehe jundéu awa ta jurujar katu, a'erehe Jeriko ok ta kurar ke Tupā upa mupe. Awa po wajar mokōi wera rahā, ok ta xupe 'ar rupi juramā wata wata oho. Pe, ok ta kurar ke Tupā mupe. ³¹Tupā pandu ame'ē ke rehe Hambe jurujar katu, a'erehe a'e ke jundéu awa ta jukwa ym. Ok ta pe mokōi jundéu awa ta usak uwyr rahā, ame'ē mokōi sawa'e ta ke hok pe Hambe muxe katu. Mukanim riki, a'erehe ok ta pe har ta pyhyk ym ame'ē mokōi sawa'e ta ke. A'erehe ok ta pe har ta ke jundéu awa ta upa jukwa rahā, Hambe ke a'eta jukwa ym. Ok ta pe har ta Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ke. Hambe kūjā ka'u te'e ame'ē ke a'e tipe. A'eta jukwa ym.

³² Amō we ihē apandu ta my? Amō heta ymanihar ta ixo rī. Ame'e ta rehe har ihē apandu ym ta apo. Pesarahā! Jineā ixo. Mbara amō tī. Ixo tī. Sāsā amō tī. Ixo tī. Jesete amō tī. Ixo tī. Ndawi amō tī. Ixo tī. Samue amō tī. Ixo tī. Amō Tupā je'ēha pandu ame'e ta ixo tī. ³³ Tupā pandu ame'e ke rehe a'eta jurujar katu, a'erehe amō ywy pe har ta namō jumai mai rahā, ame'e ta ke a'eta muputu'u. Katu aja a'eta ixo. Pe, Tupā pandu ame'e ke a'eta pe a'e muwyr. Tupā rehe a'eta jurujar katu, a'erehe jangwateran juru ke Tupā kynda. A'erehe jangwateran jukwa ym a'eta ke. ³⁴ Tupā pandu ame'e ke rehe a'eta jurujar katu, a'erehe tata keruhū pe a'eta ke amō ta ombor rahā, tata ke Tupā muwe, a'erehe jukwa ym. Kyse puku pe amō ta jukwa tate rahā, ame'e ta ngi Tupā muhem, a'erehe a'eta manō ym tī. A'eta pitu te'e rahā, a'eta py'a ke Tupā mātā. Amō awa ta namō jumai mai rahā, ame'e ta ke a'eta muputu'u tī. Pyrā-tāha ke Tupā muwyr, a'erehe muputu'u. ³⁵ Tupā pandu ame'e ke rehe kūjā ta jurujar katu, a'erehe ianam ta manō rahā, ame'e ta ke Tupā mukwera katu.

(Amō ta anī. Ame'e ta ke ngā jukwa.) Amō ta pandu: “Tupā rehe jajurujar katuha ke jahijar ym ta. A'erehe jande ke pepoir ame'e ke japutar ym” aja. A'erehe ame'e ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta mahy hū. A'erehe jukwa. Manō ta ame'e ta kuja ukwa: “Ihē amanō rahā, Tupā namō ihē axo ta kŷ. Ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem” aja ukwa katu. A'erehe kyje ym. Henda katu te ame'e pe oho ta kŷ, aja ukwa katu, a'erehe manōha ngi kyje ym. ³⁶ Amō jurujar katu ame'e ta rehe Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta puka puka hū riki. Amō ta ke so'o pিরer pe a'eta pirok hū. Amō ta ke ita tupaham pe pukwar. Pe, kyndaha pe kynda raho. ³⁷ Amō ta ke ita pe a'eta jukwa. Amō ta ke sehōi pe kytyk mondok, ixu'a rupi. Aja jukwa. Amō ta ke kyse puku pe jukwa. Amō ta pyrara ixo. Arapuharan pিরer kamixa namō ixo. Arapuhame pিরer kamixa namō aja tī. (Aja ima'e ym te aja mujekwa.) Amō ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta mupyrara hū. Amō ta rehe mujaxeriha ke a'eta mondo. ³⁸ Kome'e ywy keruhū pe a'eta ixo rahā marā ka ym katuha, aja Tupā ukwa katu. Anī. (Ame'e ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta mupyrara hū. Hok ngi mujan mondo.) A'erehe te'e a'eta ixo. Kuja. Awa nixōi te ame'e rupi wata wata ixo. Ka'a wyr rupi te'e ixo amō ta tī. Itakwar keruhū rupi ixo amō ta tī. Ywykwar keruhū rupi ixo amō ta tī.

³⁹ Tupā pandu ame'e ke rehe upa ame'e ta jurujar katu, a'erehe Tupā pandu: “Pehē riki katu ame'e ta ke pehē” aja riki. Kome'e ywy keruhū pe a'eta ixo rahā, Tupā pandu ame'e ke a'e muwyr ym we ngā pe rī. ⁴⁰ Yman Tupā pandu: “Yman rahā ihē kotyhar ta pe ma'e ke 'ar koty te we katu ame'e ke ihē ame'e ta” aja. Aja jande rehe har a'e ukwa. Kuja. Jande namō jō ymanihar ta py'a ke a'e juhyk ta, aja a'e ukwa katu. “Katu te ame'e ke pehē. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixōi te pehē pe” aja Tupā pandu ta. Aja ymanihar ta pe a'e pandu ame'e ke a'e muwyr ym yman. Apo jō jande namō ame'e panduha muwyr katu a'e.

Tupā riki jande pái keruhū

12 ¹ Pesarahā! Tupā pandu ame'e ke rehe heta hū ymanihar ta jurujar katu. Ame'e ta riki jande rehe usak usak ixo, ame'eja saka. Jande py'a ke a'eta mātā u'am, ame'eja saka. A'erehe jande ke upa ma'e puhŷi ame'e ke mā peja jambor. Aja riki ujan te'e ame'e ta ombor tī. Upa ma'e puhŷi ame'e ke

ombor. Aja rahā, pahar ujan katu ta. Jande aja tī. Ujan te'e ame'ē ta aja jaxo tī. A'erehe ma'e puhýi ame'ē ke mā peja jambor. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke mā peja jahijar katu. Aja rahā Tupā putar ame'ē ke upa ima'e pyrātāha namō mā peja jama'ema'e katu. ²Mā peja Jesu rehe har jakwa jakwa jaxo. A'e aja Tupā pandu ame'ē ke rehe jajurujar katu ta me'ē te'e tī. Jande ke a'e mu'e katu. (A'erehe jajurujar katu ehe.) Ma'e ke upa rahā, inamō aja te'e ta jaxo. Hury katuha namō ipái koty a'e ixo ta, aja a'e ukwa katu. A'erehe a'e pandu: "Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē amanō ta. Ihē ruxi ym ingi" aja. Pe, ame'ē rehe a'e manō. Apo Tupā rake a'e wapyk uī. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e, aja jakwa.) Inamō kapitā keruhū te a'e.

³Yman Jesu pyrara ixo, ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo. Ma'e jaxer ai ma'ema'e ame'ē ta parahy te hū ehe. Ipy'ahu te'e a'e hendu. Mukahem ym. Aja pexo ym we rī. A'erehe mäte pekwaaha aja ym pexo. Pejuruja katuha ke pehijar ym tī. ⁴Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta pe pepandu: "Mā peja ym pexo" aja. A'erehe pehē rehe a'eta parahy. Pehē ke mupyrara tipe tī. Pehē ke a'eta jukwa ym we rī.

⁵Ta'yr ta namō ipái pandu katu. Aja pehē namō Tupā pandu pandu katu. A'e pandu ame'ē ke rehe pekwa pekwa pexo. Pehē py'a ke a'e mātā tar katu. Kuja riki:

"Ihē ra'yr! 'Ema'e ym' aja nde pe jandema'e sawa'e te pandu rahā, ehendu katu ehe.

'Katu ym ame'ē ke nde erema'e' aja a'e pandu rahā, eparahy ym ehe tī.

⁶'Ema'e ym' aja upa ipy'a katu ame'ē ta pe jandema'e sawa'e te pandu.

'Ihē ra'yr' aja me'ē ke a'e nupā. Aja ta'yr ixoha ke a'e mukatu" aja Tupā pandu.

⁷Pehē pepyrara pexo rahā, pehē py'ahu te'e pehendu. Ipái riki ta'yr ke nupā, aja pehē py'ahu te'e pehendu. Pesarahā! Ta'yr ke ipái nupā ym ame'ē ke nixói. Upa katu te nupā. (Aja ixoha ke mukatu.) A'erehe pepyrara pexo rahā, pehē riki ta'yr ta ke aja Tupā mujekwa. ⁸Upa ta'yr ta ke Tupā mupyrara. A'erehe pehē pepyrara ym pexo rahā, Tupā ra'yr ta aja ym pehē. Ta'yr ta te aja ym pehē. Amō riki pehē pái aja pexo.

⁹Kome'ē ywy pe jande pái ixo. Jande ke a'eta nupā rahā, jahendu katu ehe. Aja rahā i'ar koty te we jande pái keruhū rehe jahendu katu ta me'ē te'e tī. Pe, inamō aja te'e ta jaxo. ¹⁰Kome'ē ywy pe jande ke jande pái ta'yr mi nupā. Muhendu tar katu juehe, aja a'eta ukwa. Jahendu katu ehe, aja ukwa tī. A'erehe nupā. Jande ke Tupā mupyrara rahā, katu jaxoha aja jamuruwak ta, aja a'e ukwa. Aja rahā, a'e katu te aja jaxo ta tī, aja me'ē a'e putar. A'erehe jande ke mupyrara. ¹¹Jande ke a'e mupyrara rahā, japyai jaxo. I'i we japyai. Muhury ym jande ke. Anī. I'i atu ym ame'ē. Kuja. Tupā mupyrara, a'erehe ta'yr ta ipy'a muruwak tī. A'erehe a'eta hendu katu ehe. Aja rahā, hury katuha namō ixo katu ta tī. Ixoha katu aja ixo apo 'y. A'erehe ta'yr ta ke Tupā mupyrara.

Katu ixoha ame'ē ke mujekwa

¹²Mā peja pyai ame'ē ta ke pemuhury katu. Mā peja kyje ame'ē ta py'a ke pemātā katu tī. Aja rahā, pehē ke amō ta mahy rahā, aja te'eha pehē py'ahu te'e pehendu katu. ¹³Jetehar te ke pekwa. Aja pexo katu. Aja rahā, jurujar

katuha ke hijar Tate, ame'e ta py'a ke pemujywy'r ta. Aja rahā, a'eta hijar ym ta. Aja rahā, Tupā namō a'eta juehe katu ixo tī.

¹⁴Pejuma'i ym ha namō amō ta namō pexo. Pexoha katu aja pexo. Aja ym rahā, jandema'e sawa'e te namō pexo ym te ta. ¹⁵Pesak katu pexo. Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Ame'e ke mā peja pehijar ym. Pesarahā! Juruwe'y tiha oho rahā, upa pyta rake rupi i'āi ame'e ke jukwa. Ame'e riki kuja saka. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e rahā, amō ta riki Tupā rehe jurujar katuha ke hijar ta my. Aja rahā, katu ym. (Pyta rake rupi i'āi ame'e ke jukwa, ame'ēja saka.) A'erehe juruwe'y aja ym pexo.

¹⁶Esau aja ym pehē tī. Kūjā rehe a'e ka'u te'e. Tupā ke a'e putar ym te tī. A'e riki u'ar py ame'e ke tipe. Aja rahā, ipái manō rahā, ipáima'e ke a'e pyhyk ta tipe. Ame'e ke imu pe a'e muhepy. A'e myahy te rahā, a'e pandu imu pe: "Paratupe pe nde mi'u nde eremuwy'r rahā, jande páima'e ke nema'e wan ta. Ihē pe papa muwy'r ame'e ke nema'e wan ta" aja riki. ¹⁷I'i katu rahā we, ipy'a ke muruwak. Pe, ipái pandu katuha ke a'e pyhyk ta tipe, ame'e ke pekwa riki. Ipái pe a'e pandu: "Tupā pe ebandu: 'Mā peja u'ar py ame'e ke rehe esak katu' aja ihē rehe har ebandu ipe" aja ipái pe. Ipái pandu: "Anī. Marā ka ym ihē apanduha. Tupā pe ne mu rehe har upa ihē apanduhā" aja riki. Pe, Esau jixi'u tipe. Ipái pe pandu: "Tupā pe ihē rehe har ebandu tī. Ihē koty pandu katuha ke emuruwak" aja tipe. Marā ka ym ipái panduha ke muruwakiha ixoty, Esau koty. A'erehe Esau aja: "Tupā ke japutar ym" aja ym pexo tī.

¹⁸Ywy'ā keruhū pe jundéu awa ta uhyk uwyr kwe. Her Sinái. Tata xupe 'ar rupi ihī. Aman pihun te aja ywa takāxiha ihī tī. Wyty keruhū peju hū tī. (Tupā pyrātā te hū aja mujekwa.) ¹⁹Jumi'a aja tyapu hū tī. Tupā pandu tī. Ame'e ke jundéu awa ta hendu rahā, a'eta pandu: "Ebandu ym apo" aja riki. Kyje ingi a'erehe aja pandu. ²⁰A'eta hendu: "Ywy'ā rehe pepyrū rahā, ame'e ke ita pe pejapi. Aja pejukwa. Pehē rymba ta aja tī. Pejukwa tī" aja riki. (Aja rahā, Tupā a'ep ixo. Jaxer ame'e ke nixói te ipe, ame'e ke a'ep ixo, aja mujekwa.) A'erehe a'eta kyje ingi. Amō we Tupā pandu ame'e ke hendu tar ym. Kyje. ²¹Upa Moise usak, ame'e ke mâte we ame'e te a'eta my. (Tupā pyrātā te hū aja ukwa katu. Ma'e jaxer ame'e ke nixói te ipe, ame'e ke a'ep ixo, aja ukwa tī.) A'erehe: "Ihē akyje hū. Ihē ryrýi riki" aja Moise pandu.

²²Pehē anī. Tupā ngi pekyje aja ym ixoty pejur. Tupā rehe pehē py'a pemoi moī, ame'e renda riki amō koty. Amō ywy'ā keruhū ke ame'e. "Siā" aja riki her. Tupā ixo, ame'e ok ta ke ame'e. A'e riki uhā te hū ame'e ke a'e. Ame'e ok ta riki ywa pe har ke. Amō Jerusarē ok ta ke. Ywa pe har ke ame'e. A'ep heta te hū Tupā je'eha rahoha ta ixo. ²³A'ep Tupā kotyhar ta jy'ar u'am. Hury katuha namō ngā ixo. Ixotyhar ta riki u'ar py ame'e ta aja saka. A'eta rer ke paper rehe amō mupinim. Ywa pe ame'e ihī. A'ep Tupā ixo tī. Pehē py'a pemoi moī ehe. A'e riki upa kome'e ywy keruhū pe har ta ke mondo mondo ta. Hendu ym ehe, ame'e ta ke mupyraraha renda pe a'e mondo ta. Hendu katu ehe, ame'e ta inamō ixo ta. Ixoty oho ta. A'ep ymanihar ixoha katu ame'e ta ixo tī. Ame'e ta pe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehē pe" aja. ²⁴A'ep Jesu ixo tī. A'e riki ipái pe pandu: "Ihē amanō, a'erehe ihē rehe jurujar katu ame'e ta ke emuhā katu" aja. Ame'e riki panduha pyahu ame'e ke. Huwy ke uhem tī. A'erehe ngā ke Tupā muhā katu. Ame'e ruwy riki Ambéu ruwy 'ar koty te we mukatuha. Ambéu manō. Huwy rehe

har jakwa jaxo rahā: “Ambéu jukwa ame’ē ke ejukwa tī” aja Tupā pe japandu. Jesu ruwy rehe har jakwa jakwa jaxo rahā: “Jande py’a ke ejuhyk” aja Tupā pe japandu. A’erehe Jesu ruwy riki Ambéu ruwy ‘ar koty te we mukatuha. A’erehe Tupā ngi jakyje ym ha namō jahyk katu ehe.

²⁵Pesak katu pexo. “Tupā rehe ihē ahendu ym ta” aja ym pepandu. Kome’ē wwy keruhū pe ixo rahā, Tupā je’ēha ke Moise pandu pandu ngā pe. Ame’ē rehe hendu ym ame’ē ta ke Tupā mupyrara riki. Apo ywa ngi je’ēha ke Tupā muwyr jande pe. Ame’ē ke rehe jahendu ym rahā, mā ymanihar ta ‘ar koty te we jande ke Tupā mupyrara ta. ²⁶Moise ta pe Tupā pandu rahā, wwy ke a’e mukatak hū. Pe, a’e pandu tī: “Amō we wwy ke ihē amukatak ta tī. Ywa ke ihē amukatak ta tī” aja riki. ²⁷“Amō we” aja pandu rahā, ma’e Tupā mujā ame’ē ke a’e mukatak ta. Pe, mukanim ta. Mumba ta. Aja rahā, marā ka ym mukatakiha, ame’ē ke jō pyta ta. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta jō pyta katu, aja mujekwa.)

²⁸Pesarahā! Sawa’e te namō jaxo ta kŷ. Marā ka ym ima’e pyrātāha mukaniha. (Aja rahā inamō ixo, ame’ē ta jō pyta ta.) Inamō jaxo ta, a’erehe mā peja japandu ipe: “Ne jō riki katu te me’ē ke” aja. Myja me’ē Tupā ke jamuhury katu my? Aja mā peja jande py’a jamoi moī katu ehe. Aja rahā: “Ne jō riki katu te me’ē ke” aja japandu ipe. “Mā! Pyrātā te hū ame’ē ke a’e” aja jakwa katuha namō mā peja jande py’a jamoi moī katu ehe. ²⁹Hendu ym ehe ame’ē ta ke Tupā mupyrara hū ta. Tata upa ma’e ukwāi. Aja Tupā mahy ta tī. A’erehe: “Mā! Pyrātā te hū ame’ē ke a’e” aja jakwa katuha namō mā peja jande py’a jamoi moī katu ehe.

Myja me’ē Tupā ke jamuhury my

13 ¹Kirisutu rehe pejurujar katu, a’erehe pehē mu ta aja pexo. A’erehe tapijar te’e we pepy’a katu pehē juehe pexo. ²Pesak ramō ame’ē ta ke pehē rok pe pemuxe katu. Ame’ē ke pema’ema’e katu. Jesu kotyhar ta ke ame’ē ta. Amō ta usak ramō ame’ē ta ke hok pe muxe katu. Amō hekoha pe har ta ke aja ukwaha nāi. Anī. Ukwa ym ha rupi Tupā je’ēha rahoha ta ke hok pe muxe katu riki. ³Kyndaha pe ixo ame’ē ta rehe har pekwa pekwa pexo. Jesu kotyhar ta ke ame’ē ta. Ame’ē ta rehe pesak peho. Pehē atu kyndaha pe pexo, ame’ēja saka pekwa pekwa pexo, a’erehe ame’ē ta rehe pehaihu katu. Pyrara ixo ame’ē rehe har pekwa pekwa pexo tī. Pehē atu pepyrara pexo, aja pekwa pekwa pexo. A’erehe a’eta py’a ke pemātā katu peho.

⁴Jumendar ame’ē ta rehe har katu, aja pekwa. Hakehar ipy’a wapyk ta me’ē te’e. Ixawa’e ipy’a wapyk ta me’ē te’e tī. Amō kūjā rehe sawa’e ka’u te’e rahā, a’e ke Tupā mupyrara ta. Amō sawa’e rehe kūjā ka’u te’e rahā, a’e ke Tupā mupyrara ta tī.

⁵Tamatarer rehe aja te’eha pehē py’a pemoī moī ym pexo. Pehēma’e ke namō pexo, ame’ē namō pehē rury katu pexo. Pesarahā! Tupā pandu: “Pehē namō aja te’e ta ihē axo. Marā ka ym pehē ke ihē ahijariha” aja riki. A’erehe pehēma’e ke namō pehē rury katu pexo. ⁶Mā peja jakyje ym ha namō jaxo. Kuja mā peja japandu:

“Jandema’e sawa’e te ihē namō ma’e ke ma’ema’e katu a’e, a’erehe ihē akyje ym axo.

Marā ka ym kome’ē wwy keruhū pe har ta ma’ema’eha ihē pe. A’erehe ihē akyje ym axo” aja riki.

⁷Kapitā ambyr ta rehe har pekwa pekwa pexo. Pehē pe Tupā je'ēha ke a'eta pandu pandu kwe. A'eta ixoha rehe har pekwa pekwa pexo tī. Myja me'ē a'eta manō my? Pekwa pekwa pexo tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe a'eta jurujar katu. Ame'ē ta aja pexo katu tī. ⁸Jesu Kirisutu manga te'e ym te a'e. Apo a'e ixo. Yman rahā pete'e ta a'e ixo tī. Aja te'e ta a'e ixo tī. ⁹Jetehar te ke pekwa katu. Amō koty amō ta mu'e. Ame'ē rehe mā peja pemuka'u te'e ym. Ame'ē koty pehē py'a pemuruwak ym. Jande rehe Tupā ipy'a katu ame'ē ke jakwa katu, a'erehe jajurujar katu te we ehe. Amō ta pandu: "Ma'e mi'u e'u ym. Amō ke e'u katu" aja riki. Aja jundéu awa ta je'ēha rehe hendu katu. Ame'ē rehe hendu katu ame'ē ta kuja ukwaha naī: "Ma'e ke ja'u ym rahā, jande rehe i'ar koty te we Tupā ipy'a katu" aja naī. Jande anī. Jande rehe aja te'eha Tupā ipy'a katu, ame'ē rehe jajurujar katu. A'erehe ma'e ke ja'u ym rahā: "Tar koty te we jande rehe Tupā ipy'a katu" aja ym jakwa jakwa jaxo.

Ok ta kurar kupe koty Jesu manō

¹⁰Kirisutu manō, pe, jajurujar katu ehe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe jundéu awa tama'e pa'i ta paraky ixo. Amōma'e hymba ke a'eta hapy hapy ixo. Upa ukwái. Ame'ē riki a'etama'e ma'eha. Upa ukwái rahā, ngā py'a ke Tupā juhyk katu, aja a'eta ukwaha naī. Amō koty a'eta ukwaha, a'erehe Kirisutu rehe jurujar ym. ¹¹Pesarahā! Kapy katu te ame'ē pe ma'e hymba ruwy ke pa'i keruhū raho. Tupā pe mujesak, ame'ēja saka. Aja rahā, ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā mukanim, aja ukwaha naī. Ame'ē ma'e hymba rukwer ke amō riki upa katu te hapy. Upa ukwái. Ame'ē rukwer ke pa'i ta u'u ym te. Ok ta kurar kupe koty upa katu te hapy. ¹²A'erehe Jesu aja tī. Ok ta kurar kupe koty a'e manō tī. Huwy pe ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e mukanim. Ipy'a ke juhyk. ¹³Kirisutu ke amō ta jukwa rahā, a'e ke a'eta mupyrara hū. Muhuxī hū tī. Aja jande tī. Jundéu awa ramūi ta ukwaha ke jahijar. A'erehe jande ke amō ta mupyrara hū tipe tī. Jesu kotyhar ta ke jande, a'erehe mupyrara hū tipe tī. Muhuxī hū tī. Anī. Tapijar te'e we jajurujar katu ehe. ¹⁴Pe, pepyrara pexo rahā, kuja pekwa. Kome'ē ywy keruhū pe jande rekoha te nixói te. Kome'ē ywy keruhū pe aja te'eha jaxo ym ta. Ok ta ke Tupā mujā ta. Ame'ē pe jahoha rehe jaharō jaxo. ¹⁵Jande ke Jesu muhā katu, a'erehe mā peja Tupā pe japandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja riki. Aja te'eha japandu. Aja japandu rahā, ma'e hymba ke hapy, ame'ēja saka tī. Tupā rehe jande py'a jamōi moī, ame'ēja saka tī. ¹⁶Ma'e katu ame'ē ke amō ta pe pema'ema'e, ame'ē rehe pekwa pekwa pexo. Amō ta rehe pepyrara pesak tī. Aja pema'ema'e rahā, Tupā rehe pehē py'a pemoi moī, ame'ēja saka tī. Aja rahā, Tupā ke pemuhury katu.

Pehēma'e kapitā ta rehe pehendu katu

¹⁷Pehēma'e kapitā ta rehe pehendu katu. (Tupā kotyhar tama'e kapitā ta ke a'eta.) A'eta pandu ame'ē ke pema'ema'e katu. Pehē rehe a'eta usak usak katu ixo, aja rahā, pehē pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Katu a'eta paraky my? Katu ym my? Ame'ē ke Tupā pe a'eta pandu ta me'ē te'e. A'erehe pehē rehe a'eta usak usak katu ixo. A'eta rehe pehendu katu rahā, hury katuha namō parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. A'eta rehe pehendu ym rahā, pyaiha namō parakyha ke a'eta ma'ema'e. Aja rahā, katu ym pehē pe. A'erehe pehendu katu a'eta rehe.

Tupā namō panduha

¹⁸ Jande rehe har Tupā pe tapijar te'e we pepandu pandu katu pexo. Tupā pandu ame'ē ke aja te'eha jama'ema'e tar katu, a'erehe katu jaxoha aja jaxo. (Aja rahā, jande rehe je'ēha nixói ta, aja jakwa katu.) ¹⁹ Pe, ihē apandu katu te pehē pe. Tupā namō ihē rehe har pepandu katu te we rī. “Pahar jande koty a'e ke emuwyr” aja pepandu Tupā pe.

Arapuهران usakiha aja Jesu riki jandema'e usakiha keruhū tī

²⁰⁻²¹ Arapuهران ta rehe amō usak usak katu ixo, aja Jesu tī. Jandema'e sawa'e te riki ixotyhar tama'e usakiha keruhū. A'e manō, pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'e manō, pe, huwy uhem, a'erehe Tupā pe a'e pandu: “Ihē amanō, a'erehe ngā ke amuhā katu ta” aja riki. Aja te'eha ta. Pehē py'a ke Tupā muhury katu. A'e putar, aja pexo. Mā peja ame'ēja pehē ke a'e mu'e katu. (Aja rahā, a'e putar ame'ē ke pema'ema'e katu ta.) Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe a'e ke jamuhury katu. Ame'ē ke mā peja jande ke a'e mu'e katu tī. (Aja rahā, a'e putar ame'ē ke pema'ema'e katu ta tī.) Mā peja Kirisutu rehe har japandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja riki. Mā peja aja te'eha japandu. Amen.

A'ejō panduha

²² Ihē mu ta! Kome'ē paper ke pehē pe ihē amupinim aī. Ta'yr mi ihē amupinim. Kome'ē myrandu namō pehē py'a ke ihē amātā tar katu. Pehendu katu ehe, aja ihē apandu katu te. Pehenduha pahar pemukanim ym. ²³ Kyndaha ngi Timo, jande mu riki uhem oho. Ame'ē ke pekwa, aja ihē aputar. Pahar se ihē rehe a'e uhyk uwyr rahā, ihē namō a'e oho ta tī. Pehē rehe ihē asak ta aho rahā, ihē namō a'e oho ta tī.

²⁴ Pehēma'e kapitā ta pe jandema'e katuha ke pepandu. Tupā kotyhar tama'e kapitā ta ke ame'ē ta. Upa Tupā kotyhar ta pe pepandu tī. Itar ywy pe amō jande mu ta ixo. Pehē pe katuha ke ame'ē ta mondo ixo tī.

²⁵ Mā peja johu pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū.

Upa.

Tian mupinim me'ë ke

Tian kome'ë paper ke mupinim. Jerusarë ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë tama'e kapitā a'e tī. Amō Jesu mu a'e tī.

Amō amō jundéu awa ta Jesu rehe jurujar katu. Ame'ë ta amō amō ok ta pe ixo. Amō amō ywy pe har ok ta pe ixo. Ame'ë ta pe kome'ë paper pinim ke Tian mondo.

Tupā kotyhar ta pe: “Ihë mu ta” aja Tian pandu.

1 ¹Ihë Tian. Tupā rehe ihë aparaky axo. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe ihë aparaky axo tī. Myrandu katu ke ihë apandu pandu, ame'ë riki ihëma'e parakya.

Pehë riki Tupā kotyhar ta ke. Jundéu awa ta ke pehë. Pehë riki kome'ë ywy keruhū rupi pehāi peho ame'ë ta ke pehë. Upa pehë pe katuha ke ihë amondo axo.

Jurujar katuha rehe har

²Ihë mu ta! Pehë rehe upa pyraraha uhyk rahā, pehë rury katu pexo. ³Pyraraha upa asa oho rahā, Tupā rehe pejurujar katu te we pexo. Aja rahā, amō pyraraha uhyk rahā, pehë py'ahu te'e pehendu katu te ta tī. Aja pekwa katu. A'erehe pehë rury katu pexo. ⁴Pesak katu te'e pehë juehe pexo. Pehë rehe pyraraha uhyk rahā, aja te'e Tupā rehe pejurujar katu pexo. Aja rahā, Tupā pandu ta: “Pehë katu. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehë pe” aja. Pe, Tupā putar, aja pexo katu ta.

⁵Pehë ngi har ma'e ke amō ukwa ym te rahā, Tupā pe a'e pandu pandu katu ta me'ë te'e. Aja rahā ukwa katuha ke Tupā muwyr ta ipe. Ame'ë ke a'e me'ë ta. Me'ë katu ame'ë ke a'e. “Mā! Pandu hū. Ihë ame'ë ym ta. Eho” aja a'e pandu ym te. A'e me'ë katu ta ngā pe. ⁶⁻⁸Ma'e ke Tupā namō pepandu pandu rahā, ame'ë ke pehë pe a'e muwyr ta, aja pejurujar katu te pexo. “Muwyr ta nahā my?” aja ym pekwa pexo. Aja pekwa pexo rahā, y ramūi pe har y kotok keruhū aja saka ta. Ame'ë ke amō koty koty ywytu peju peju raho. Aja: “Muwyr ta nahā my?” “Anī, muwyr ym ta nahā my?” aja amō koty koty pejurujariha ke. Katu ym aja. Aja ta amō ixo rahā, jandema'e sawa'e te ngi pyhyk ym ta ma'e ke. Ukwa ym ma'e.

Mā peja hury katu ixo rī

⁹“Mā nde erekwa ym te ame'ë ke nde” aja nde rehe har kome'ë ywy keruhū pe har ta ukwaha naī. Aja rahā, jumupyai ym. Mā peja hury katu a'e ixo. Tupā riki ma'e ukwa katu te ame'ë ke a'e, aja ukwa ta, a'erehe mā peja hury katu ixo. ¹⁰Amō imu ima'ehū namō ixo rahā, hury katu ixo tī. Ame'ë ma'e ke amō mukanim ingi rahā, mā peja a'e hury katu ixo rī. Ima'ehū ame'ë ta kupi'i'a aja

saka. Yman rahā ixo ym ta. Kupi'i'a manō ta. Aja amō ta aja ima'ehū ame'ē ta manō ta tī. ¹¹ Warahy opok rahā, kupi'i ke warahy hakuha jukwa. I'a ke upa kukūi. I'a katuha upa manō. Aja ta ima'ehū ame'ē ta ke tī. Ima'e ixoha rehe har jō a'e ukwa ukwa ixo rahā, a'e kanim ta tī. Kupi'i'a aja kanim ta tī. Manō ta tī.

Pyraraha rehe har

¹²Pyrraraha amō imu rehe uhyk rahā, katu aja ixo we rī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym we. Aja rahā, hury katu a'e. Pyrraraha upa, pe, a'e jurujar katu ehe rī. Aja rahā, uhāha ke Tupā me'ē ta ipe. Inamō aja te'e ta ixo. Ame'ē ke upa ipy'a katu ehe ame'ē ta pe Tupā me'ē ta tī. "Ihē rehe ipy'a katu ame'ē ta pe uhāha ihē ame'ē ta" aja Tupā pandu katu. ¹³Pyrraraha uhyk ehe rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e. Aja rahā: "Ma'e pyrraraha Tupā muwyr ihē pe. A'erehe ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e." Aja mā peja epandu ym. Anī. Marā ka ym ma'e ka'u te'eha ke Tupā ma'eha. "Ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e" aja jurujar katu ehe ame'ē ta pe a'e pandu ym te. A'erehe: "Tupā riki pyrraraha muwyr ihē pe, a'erehe ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e" aja mā peja epandu ym te.

¹⁴Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, kuja ta. Ma'e ka'u te'eha ke a'e putar katu. Ame'ē riki a'e ke muka'u te'e. Ame'ē rape rupi oho, ame'ēja saka. Pe, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. ¹⁵Pe, ame'ē ka'u te'eha ke a'e putar. Ame'ē ke ipy'a pe ukwa ukwa ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. (Ipy'a ngi uhem, ame'ēja saka.) Pe, a'e ma'e rahā, manō ta. Ame'ē riki mupyraraha renda pe oho ta, aja riki.

¹⁶Ihē mu ta! Pehē rehe ihē py'a katu. Pehendu katurahā! (Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu.) Mā peja ame'ē ke muka'u te'e ym pehē! ¹⁷Upa ma'e katu ame'ē ke japyhyk, ame'ē riki ywa ngi tur. Upa katu te ma'e ke aja tī. Upa katu te ame'ē ke Tupā muwyr. Upa ywa rehe ma'e hendy, ame'ē ta ke a'e mujā. Warahy hendy rahā, rysāha pehī. Jahy hendy rahā, pytuniha pehī tī. Tupā aja ym. Pytuniha nixói te, aja saka. Rysāha nixói te, aja tī. (A'erehe a'e me'ē me'ē ame'ē ke aja te'eha katu te ame'ē ke.) ¹⁸A'e putar katu, a'erehe ta'yr ta aja jande ke a'e mu'am. Je'ēha jetechar te rupi a'e mu'am. Aja rahā, jande riki jepy te ame'ē ta ke, ame'ēja saka. A'engi amō Tupā ra'yr ta aja ta tī. Ta'yr ta aja mu'am ta tī.

Ma'e katu ame'ē ke mujekwa ame'ē ta rehe jahendu katu ta me'ē te'e

¹⁹Ihē mu ta! Pehē rehe ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē! Kuja pekwa pekwa pexo! "Mā! Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehijar" aja pehē pe amō ta pandu rahā, pahar pehendu katu a'eta rehe. Pahar ym je'ēha pemujywyw a'eta pe. Pahar pehē py'a pemahy ym tī. ²⁰Awa ta katu aja Tupā putar. Amō parahy rahā, katu aja ym ta. A'erehe pahar pehē py'a pemahy ym. ²¹Upa ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehijar. Pexo ai te'e ame'ē ke aja tī. Pehijar tī. Tupā rehe pehendu katu. Ima'e je'ēha ke pehē py'a pe a'e mupyta. Ame'ē ke rehe pehendu katu. Ame'ē ke rehe pejurujar katu rahā, pehē ke a'e muhā katu ta.

²²Ima'e je'ēha rehe pehendu katu. Pehendu jō rahā, pehē ke Tupā muhā katu ta, aja pekwaha naī. Mā peja peka'u te'e ym pexo. Kuja katu te. A'e je'ēha mujekwa, aja pema'ema'e katu ta me'ē te'e. ²³Je'ēha rehe amō hendu. Pe, mujekwa aja a'e ma'ema'e ym rahā, kuja ta a'e. Waruwa pe i'ā ke a'e usak. Aja

te'e ixo. ²⁴Tā rehe a'e usak te'e. Pe, oho ingi. Pahar harái. Ma'e ym ma'e ke. Myja i'ā ixoha my, ame'ē ke pahar harái. Ma'e ym ma'e ke. ²⁵Ima'e je'ēha katu te ame'ē ke rehe amō usak usak katu. Ame'ē rehe hendu katu rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym. Aja je'ēha rehe a'e hendu katu tī. A'e hendu te'e ehe, pe, pahar harái. Anī. Aja ym. Je'ēha mujekwa aja a'e ma'ema'e katu tī. Aja rahā, upa a'e ma'ema'e ame'ē ke rehe Tupā muhury katu.

²⁶Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī katu, aja a'e ukwa. Aja rahā, je'ēha ke mutambyk rahā, katu tiki. Je'ēha ke mutambyk ym rahā, Tupā rehe ipy'a moī moīha ke te'e aja. Jumuka'u te'e a'e juehe. ²⁷Kuja Tupā, jande pái keruhū putar katu tī. Ipy'a ke amō moī moī katu te ehe. Ame'ē riki jetehar te ke. Aja rahā, kuja katu ipe. Ipái ym te ame'ē ta pyrara ixo. Imāi nixói te tī. Ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē rahā, ame'ē riki Tupā rehe ipy'a moī moī katu, ame'ēja saka. Ixawa'e ym ame'ē ta pyrara ixo tī. Ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē rahā, ame'ē riki Tupā rehe ipy'a moī moī katu tī, ame'ēja saka tī. Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ē ta aja ym rahā, katu tiki tī.

Amō ta rehe juja katu te usak rahā, katu tiki

2 ¹Ihē mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujuar katu. A'e riki Tupāma'e weraha pe ixo ame'ē ke a'e. Pejurujuar katu ehe, a'erehe amō ta rehe pesak rahā, pesak aja pema'e katu. “Kome'ē sawa'e amō ta 'ar koty te we katuha.” “Peme'ē anī” aja ym pekwa pekwa pexo. “Kome'ē sawa'e amō ta wyr koty te we katuha.” “Peme'ē anī” aja ym pekwa pekwa pexo tī. (Juja katu te pesak a'eta rehe.) Aja rahā, katu tiki. ²Pesarahā! Pehēma'e jy'a-riha renda pe ima'ehū ame'ē ke ixē uwyr. Itatawa ke te'e ipo rehe har mujā ame'ē ke namō ixo. Heta ipo rehe har namō ixo. Ima'e mundeha katukwer ame'ē ke namō ixo. Amō sawa'e ima'e ym te ame'ē ke ixē uwyr tī. Ima'e jaxer ai ame'ē ke namō ixē uwyr. ³Pe, ima'e mundeha katukwer namō ixo ame'ē pe pepandu:

—Se ewapyk. Se katu te — aja ipe. (Aja rahā, ame'ē sawa'e katu, aja pekwhaha.)

Amō sawa'e pe anī. Ima'e ym te ame'ē pe pepandu:

—Anī, sa'e! Epu'am! Paite we ewapyk eho — aja ipe. (Aja rahā, ame'ē sawa'e katu ym, aja pekwhaha.)

⁴Aja rahā, amō koty koty sawa'e ta rehe pesak. Katu ym aja. Katu ym pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. A'erehe amō riki katu. Amō katu ym. Aja pekwa pekwa pexo. Katu ym aja. (A'erehe juja katu te amō ta rehe pesak rahā, katu tiki.)

⁵Ihē mu ta! Pehē rehe ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē! Pesarahā! Kome'ē ywy keruhū pe ima'e ym te ame'ē ta ixo. Amō amō rehe Tupā katu usak. Pe, a'eta riki jurujuar katu ehe. Ame'ē ta riki hury katu. Māte hū ima'e ke aja saka ame'ē. Pe, Tupā pandu: “Ihēma'e ta ke pehē. Ihē renda pe peho katu ta” aja ima'e ym te ame'ē ta pe pandu. Ame'ē ke ipy'a katu ehe ame'ē ta pe Tupā pandu katu tī:

—Ihē renda pe peho ta — aja ipy'a katu ehe ame'ē ta pe Tupā pandu katu tī.

⁶Ima'e ym te ame'ē ta rehe Tupā katu usak. Pehē anī. Ima'e ym te ame'ē ta ke pemuhuxī riki. Katu ym aja. Pesarahā! Ima'ehū ame'ē ta riki pehē ke mupyrara riki. A'eta riki pehē ke kapitā ruwa koty hykíy raho. ⁷A'eta riki her

katu te ame'e rehe juru ai. "Jesu kotyhar ta" ame'e her rehe juru ai. "Jesu kotyhar ta" aja pehẽ pe Tupã pandu. Pehẽ rehe ame'e her a'e moi, ame'ẽja saka.

⁸ Je'ẽha ke kapitã keruhũ mondo, ame'e rehe pehendu katu rahã, katu tiki. Ame'e je'ẽha Tupã je'ẽha rehe ihĩ. Kuja: "Nde juehe nde erepy'a katu. Aja mã peja nde namõ ixo ame'e ta rehe epy'a katu tĩ." ⁹ Pe, amõ ta rehe pesak. Pe, amõ amõ pehẽ 'ar koty te we katuha aja pekwa pekwa pexo rahã, ma'e katu ym ame'e ke pema'e. Soroka pe jõ pesak, ame'ẽja saka. Katu ym aja. Aja rahã: "Pehẽ katu ym. Tupã je'ẽha rehe pehendu ym" aja pehẽ rehe har ame'e je'ẽha mujekwa. ¹⁰ Tupã je'ẽha rehe amõ hendu. (Heta pehĩ.) Pe, peteĩ je'ẽha rehe hendu ym rahã, upa katu te je'ẽha rehe hendu ym tĩ. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, aja tĩ. ¹¹ Pesarahã! Juja katu te Tupã je'ẽha ke. Kuja tĩ. Tupã pandu:

"Amõ kũjã rehe eka'u te'e ym. Amõ sawa'e rehe eka'u te'e ym tĩ" aja pandu. (Ame'e rehe pehendu katu ta me'e te'e.)

Amõ we tĩ:

"Amõ ta ke ejukwa ym" aja Tupã pandu tĩ.

(Ame'e rehe pehendu katu ta me'e te'e tĩ. Upa katu te je'ẽha rehe pehendu katu ta me'e te'e. Upa juja katu te.) Amõ kũjã rehe nde ereka'u te'e ym. Amõ sawa'e rehe nde ereka'u te'e ym tĩ. Anĩ. Te'e amõ ke nde erejukwa rahã, je'ẽha rehe nde erehendu ym. Ma'e jaxer ame'e ke nde erema'e. (Amõ kũjã rehe nde ereka'u te'e tĩ, ame'ẽja saka tĩ. Amõ sawa'e rehe nde ereka'u te'e tĩ, ame'ẽja saka tĩ.) A'erehe upa katu te Tupã je'ẽha rehe nde erehendu ym tĩ. ¹² Kirisutu je'ẽha rehe amõ jurujar katu rahã, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi a'e uhem katu, ame'ẽja saka. (A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar.) Kirisutu je'ẽha rupi amõ ta ke Tupã mupyrara ta. Pehẽ rehe har ukwa ta tĩ. Katu my? Katu ym my? A'erehe je'ẽha ke pemutambyk, aja pexo katu. Pexoha aja tĩ. Pemukatu tĩ. ¹³ Aja ym rahã, pehẽ rehe Tupã pyrara ym usak ta tĩ. Mupyrara rahã, pyrara ym usak ta tĩ. Amõ ta rehe amõ pyrara usak rahã, kyje ym ta a'e. Tupã mupyraraha ngi kyje ym ta. Tupã pyrara usak ta ehe tĩ, a'erehe kyje ym ta.

Jetehar Jesu rehe jurujar katu rahã, katu ame'e ke ma'ema'e ta

¹⁴ Ihẽ mu ta! Pesarahã! Amõ pandu:

—Tupã rehe ihẽ ajurujar katu — aja a'e.

Pe, Tupã putar aja a'e ma'ema'e ym rahã, katu ym. Aja jurujar katu rahã, a'e ke Tupã muhã ym ta. ¹⁵ Kuja saka ame'e. Ko amõ imu ta ixo my. Hendyr amõ ta ixo nahã my. A'etama'e mundeha ke nixói. A'eta mi'u nixói te tĩ. ¹⁶ Pe, a'eta pe ma'e ke peme'e ym te rahã, kuja katu ym pepandu:

—Mã peja pehẽ rehe Tupã usak katu. Mã peja nema'e mundeha Tupã muwyr katu. Mã peja pehẽ mi'u ke Tupã muwyr katu — aja pepandu.

Anĩ. Peme'e ym te rahã, ame'e panduha katu ym. Me'e ym te ma'e ke, a'erehe katu ym. ¹⁷ Aja amõ jurujar katuha tĩ. Tupã rehe amõ jurujar katu jõ. Pe, katu ame'e ke ma'ema'e ym rahã, jurujar katuha riki katu ym. Te'e aja saka.

¹⁸ Pe, amõ pandu ta my:

—Tupã rehe nde erejurujar katu. Ame'e jõ katu. Ihẽ anĩ. Ma'e katu ame'e ke ihẽ ama'ema'e katu. Ame'e jõ katu tĩ — aja a'e pandu.

Aja rahā, ihē apandu ta ipe:

—Anī. Tupā rehe ihē ajurujar katu. A'erehe ma'e katu ame'ē ke ihē ama'e-ma'e katu tī. Aja ihē ajurujar katuha ke ihē amujekwa ta. Myja nde erejurujar katuha ke nde eremujekwa ta my? Nde erema'eha katu ym rahā, marā ka ym nde eremujekwaha — aja apandu ta. (Ihē Tian.)

¹⁹Peteihar jō Tupā, aja nde erekwa erexo. A'erehe nde ke Tupā muhā katu ta, aja nde erekwaha naī. Anī. Esarahā! Aja ājā ta ukwa katu tī. “Peteihar jō Tupā” aja ukwa katu tī. A'erehe a'eta kyje hū ingi. Ryrīi riki tī. (Anī. Ame'ē ta ke Tupā muhā ym te.) ²⁰Mā! Nde ereka'u te'e nde ke! Ma'e ke nde erekwa tar katu my? Esarahā! Tupā rehe amō jurujar katu. Pe, a'e ma'ema'eha katu ym rahā, a'e jurujar katuha riki katu ym tī.

²¹Esarahā! Amujekwa ta. Yman te Amarā ixo. Jande ramūi ke a'e. Myja katu te a'e my, aja Tupā ukwa. Kuja. A'e ma'eha namō Amarā mujekwa. Ita matyr, ame'ē 'ar pe ta'yr ke a'e mou rahā, Tupā pandu ame'ē ke rehe hendu katu, aja mujekwa Tupā pe. (Ta'yr rer Isak.) ²²Pesarahā! Tupā rehe a'e jurujar katu, a'erehe a'e ma'eha katu tī. Mokōi pehī. Jurujar katuha pehī. Amarā ma'eha pehī tī. A'e ma'eha katu ame'ē ke mujekwa katu. Kuja. Jete har te ke Tupā rehe a'e jurujar katu, aja mujekwa katu ipe. ²³Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē panduha aja uhyk katu. Kuja:

“Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu.

A'erehe Tupā pandu: 'A'e katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe' aja

Amarā rehe har.” Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

Pe, Amarā pe Tupā pandu:

—Ihē rehe katu ame'ē ke nde — aja ipe.

²⁴Pesarahā! Pekwa katu apo! Amō katu ame'ē ke ma'ema'e, a'erehe Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja riki. Jurujar katu ehe rahā jō, aja ym Tupā pandu.

²⁵Aja Hambe a'e tī. Kūjā ka'u te'e ame'ē ke a'e. Ima'e ma'eha katu, a'erehe Tupā pandu:

—A'e riki katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe — aja.

Kuja Hambe katu ame'ē ke ma'e. Jundéu awa tama'e je'ēha rahoha ta uhyk ehe rahā, hok pe a'eta ke kūjā muxe katu. (Pe, mukanim. A'erehe ame'ē ta ke Hambe rekoha pe har ta pyhyk ym.) Pe, a'eta oho rahā, amō awa rape rupi mujywyr mondo. ²⁶Amō we ihē amujekwa ta. Awa'ā awa rehe ihī ym rahā, awa ke manō te'e. Aja Tupā rehe amō jurujar katu tipe. Pe, ma'eha katu ym rahā, manō te'e, ame'ēja saka. Jurujar katuha riki te'e aja saka.

Amō pandu ame'ē rehe har

3 ¹Ihē mu ta! Tupā je'ēha ke pehē johu pemu'e tar katu. Pehē johu mu'eha ta aja ym rahā, katu tiki. Ma'erehe my? Kuja. Jande jamu'e, aja jama'e-ma'e my. Jama'ema'e ym rahā, jande ke Tupā mupyrara ta. Mu'e ym ame'ē ta 'ar koty te we jande ke mupyrara ta. Aja pekwa katu. A'erehe pehē johu pemu'e ym rahā, katu tiki. ²Jande jamu'e rahā, upa jande jajawy we. Ame'ē riki ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke. Amō pandu rahā, jawy ym te rahā, katu te ame'ē ke a'e. Juehe har a'e ukwa katu. ³Pesarahā! Amujekwa ta. Tupaham pe kahwa āpūi ke jande japukwar. Ta'yr mi tupaham. Ame'ē pe amō amō koty jaraho. Aja jande rehe jamuhendu katu. Pe, jande jaho tar katu, ame'ē rupi jande ke raho.

⁴Amō we amujekwa ta. Jarusu keruhū rehe har pekwa pekwa pexo tī. Tiha te hū ame'ē ke. Ywytu keruhū mujan katu tipe. Pe, ruwakiha ta'yr te mi ame'ē pe amō muruwak katu raho. Pe, oho tar katu, ame'ē rupi sawa'e muruwak raho. ⁵Aja awa rembe tī. Jarusu keruhū ruwakiha ta'yr te mi, ame'ēja saka. Awa rembe ta'yr te mi tipe tī. Pe, ame'ē pe ma'e rehe har pandu pandu te hū.

Kupixa keruhū xirik hū oho oup, ame'ē ke rehe pekwa pekwa pexo tī. Tata ta'yr te mi ame'ē pe te'e amō upa katu te hapy indo. Upa katu te ukwái. Ame'ēja saka jande rembe tī. Ta'yr te mi. Ame'ē pe ma'e ke japandu pandu hū. ⁶Amō pandu ame'ē ke tata aja saka. Amō juru pe hembe ihī. Ame'ē pe je'ēha ke mutambyk ym riki. Tata aja saka upa mujaxer. A'erehe ixoha ke upa mujaxer. Mupyraraha rendā ngi tata uhem, ame'ēja saka. Ame'ē namō jande jaxoha ke upa mujaxer.

⁷Pesarahā! Upa ka'a rupi ixo ame'ē ke amō muhymba. Yman upa ame'ē ta ke mujarō ym. Ka'a rupi wata ame'ē ke muhymba. Ma'ewyra ta ke aja tī. Muhymba tī. Ipusu pe te'e wata ame'ē ke aja tī. Muhymba tī. Y rupi ixo ame'ē ta aja tī. Muhymba tī. Mujarō ym tī. ⁸Amō pandu ame'ē ke anī. Marā ka ym mujarō ym ha, aja saka. Upa je'ēha ngā mutambyk ym. Marā ka ym kanīha ingi. Henem ahyha aja saka. Ahyha jukwa ta me'ē te'e, ame'ēja saka. Aja riki amō pandu ame'ē ke tī. ⁹Jande pái keruhū riki jandema'e sawa'e te. Japandu ipe:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja japandu ipe tipe.

Pe, jande anam ta rehe jande riki juru ai hū. Katu ym aja. Ija katu te awa ta ke Tupā mujā tī. Tupā aja mujā tī. A'erehe ame'ē ta rehe juru ai hū rahā, (Tupā rehe juru ai tī, aja tī.) Katu ym aja. ¹⁰Je'ēha katu ame'ē ke amō pandu katu. A'e riki panduha katu ym ame'ē ke pandu tī. Katu ym aja. Ihē mu ta! Aja me'ē mā peja ym pepandu. ¹¹Pesarahā! Amō we amujekwa ta. Y te ke mundu ngi muhem. Marā ka ym y he'ē ame'ē ke muhemiha ingi tī. Mokōihar muhem ym ta. ¹²Ihē mu ta! Pesarahā! Narāi'y ngi irimā uhem ym. Murukuja rymbo ngi narāi uhem ym tī. Y he'ē ame'ē ke mundu ngi muhem rahā, y te ke muhem ym tī. (Aja amō pandu me'ē ke tī. Katu ame'ē ke pandu rahā, mā peja katu ym ame'ē ke pandu ym tī.)

Ma'e ukwa katuha ke Tupā muwyr, ame'ē rehe har

¹³(Pehē ngi har mu'eha ta ixo my?) Ame'ē ta ngi har ma'e ukwa katu ame'ē ke ixo my? Ixo rahā, ame'ē ke emujekwa katu amō ta pe. Ixoha katu rahā, ukwa katu ame'ē ke a'e, aja emujekwa katu. Ma'ema'eha katu rahā, ukwa katu ame'ē ke a'e, aja emujekwa tī. “Katu ihē jupe” aja ym ha namō emujekwa tī. Ma'ema'e katuha namō aja tī. Ukwa katuha ke emujekwa tī. ¹⁴Pe, amō rehe pejtyt'y m rahā, pehē riki pekwa katu ame'ē ta ke aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo. Amō rehe parahy rahā, aja tī. Pekwa katu ame'ē ta ke, aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo tī. Pehē juehe har jō pekwa pekwa pexo rahā, aja tī. Pekwa katu ame'ē ta ke, aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo tī. Pekwa katu ame'ē ke aja pexo rahā, katu pehē jupe, aja ym pexo. Pekwa katu ame'ē ta ke aja pexo rahā, jetehar te ke te'e aja ym pepandu tī. ¹⁵Aja ukwaha ke ywa ngi uwyr ym. Tupā muwyr ym. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwaha aja riki. Ipy'a katu ym ame'ē ke ngi uhem. Ājā ta ukwa aja ame'ē. ¹⁶Amō rehe amō jyty'y m rahā, amō ta namō je'ē je'ē hū a'eta jupe. Upa

ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ta tī. Juehe har jō ukwa ukwa ixo rahā, aja tī. Je'ē je'ē hū a'eta jupe tī. Upa ma'e katu ym ame'ē ke ma'e ta tī.

¹⁷Ywa ngi ma'e ukwa katuha uwyr rahā, ame'ē amō koty. Tupā muwyr ame'ē ke rahā, amō koty. Kuja py riki. Ma'e jaxer ame'ē ke ipy'a pe ukwa ukwa ym ixo. Ukwa katu, a'erehe amō namō jumai ym aja a'e ixo. Parahy ym a'e ixo. Hury katu a'e ixo tī. Amō namō juehe katu a'e ixo tī. Amō ta rehe pyrara hū usak tī. Katu ame'ē ke jō ma'ema'e hū tī. Ima'ehū ame'ē ta rehe jō ipy'a ym tī. Juja katu te ngā rehe usak katu riki. Mokōi ukwaha aja ym a'e ixo tī. ¹⁸Aja ukwa katuha namō amō ixo rahā, jumaiha ke mukatu oho. Aja rahā, hury katu a'eta juehe ixo.

Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'eha riki katu aja pepandu ym

4 ¹Apo amō koty apandu ta. Pejumai mai pehē juehe pexo. Peje'ē je'ē hū pehē jupe pexo tī. My ngi uhem my? Pehē py'a ngi uhem, ame'ēja saka. A'ep upa ma'e peputar ame'ē ke pekwa pekwa pexo. ²Ma'e ke peputar hū tipe. Marā ka ym pepyhykiha. A'erehe amō ta ke pejukwa tar katu. Aja me'ē pepyhyk tar katu ma'e ke. Ma'e ke rehe katu pesak tipe. Marā ka ym pehēma'e wan ta. A'erehe amō ta namō pejumai mai. Peje'ē je'ē hū inamō tī. Aja pepyhyk ta tipe. Katu ym aja. Peputar ame'ē ke Tupā namō pepandu ym. A'erehe ame'ē ke nixói pehē pe. ³Tupā namō pepandu rahā, pehē juehe har jō pekwa pekwa pexo. Kuja. Pejumuhuryha jō Tupā namō pepandu tipe. A'erehe muwyr ym pehē pe.

⁴Pehē riki Tupā ke pehijar peho ame'ē ta aja saka! “Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'eha riki katu” aja pandu rahā, Tupā ruwajan ke a'e, aja pekwa katu. “Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'eha riki katu” aja pandu tar katu rahā, Tupā ruwajan wan ta a'e tī. Aja huwajan ta rahā, Tupā ke hijar ame'ē ta ke. Katu ym aja. ⁵Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē riki jetehar te ke aja pekwa katu. Kuja ihī:

“I'ā ke jande py'a rehe Tupā moī. Tupā kotyhar ta ke jande aja a'e putar katu te.

A'erehe Tupā ke jahijar rahā, jande rehe Tupā'ā jyty'ym a'e” aja panduha ihī.

⁶Amō we tī. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī tī:

“Katu ame'ē ke ihē. Tupā ke aputar ym' aja pandu ame'ē ke Tupā putar ym tī.

'Katu ame'ē ke ihē' aja ym ixo ame'ē ke rehe Tupā hury katu tī” aja panduha ihī.

Aja rahā, i'ar koty te we pehē rehe Tupā ipy'a katu.

“Katu ame'ē ke jande” aja ym pexo

⁷Pehē rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe Tupā rehe pehendu katu. Satana rehe anī. (Ājā ramūi a'e.) Pehendu ym ehe. Aja rahā, a'e atu oho ta pehē ngi, ame'ēja saka. ⁸Ka'u te'e me'ē ta! Pehē pe ihē apandu katu! Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Pehē py'a pe mokōi pekwaha namō pexo ame'ē ta! Pehē pe apandu katu tī! Mā peja pehē py'a ke Tupā juhyk katu. (Aja mokōi pekwaha aja ym pexo.) Aja rahā, Tupā rake pehyk peho, ame'ēja saka pexo. Aja rahā, pehē rake a'e riki uhyk ta uwyr tī, ame'ēja saka tī. ⁹Ma'e peka'u te'eha ke

pema'e rahā, pepyai pexo. Pejixi'u tī. Pepuka puka hū ame'e ke pehijar tī. Pe, pejixi'u pexo. Pehē ruryha ke pehijar tī. Pe, pepyai pexo. (Aja Tupā koty pehē py'a pemuruwak tī, aja pemujekwa.) ¹⁰“Katu ame'e ke jande” aja ym pexo. Aja Tupā ruwa koty pexo katu, ame'ēja saka. Aja rahā: “Pehē katu” aja a'e pandu ta. (Pehē py'a upa juhyk rahā, aja me'e pehē rehe har a'e pandu ta.)

Pehē mu rehe pehē juru ai ym

¹¹Ihē mu ta! Pehē pe apandu katu! Ma'e jaxer ame'e ke pepandu ym pehē jupe pexo. Imu rehe har ma'e jaxer ame'e ke amō pandu rahā, Tupā je'ēha riki katu ym, aja a'e pandu. Tupā je'ēha riki jaxer aja a'e ukwa tī. (Ma'erehe my? “Amō rehe juru ai ym” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. A'erehe amō rehe juru ai rahā, Tupā je'ēha 'ar koty te we ukwa katu, aja ukwaha naī. A'erehe Tupā je'ēha jaxer aja ukwaha naī.) Tupā je'ēha riki jaxer aja nde erekwa rahā, je'ēha rehe nde erehendu ym apo 'y. Aja rahā Tupā je'ēha riki jaxer aja nde erekwa ame'e ke nde. Katu ym aja. ¹²Myja awa ixo katu my, ame'e je'ēha ke Tupā jō me'e katu. A'e riki awa ke mupyrara katu tī. A'e jō riki awa ke muhā katu tī. A'e jō riki awa ke mupyraraha renda pe mondo katu ta tī. Tupā aja nde tī, aja nde erekwaha nde jupe. Katu ym aja. A'erehe: “Ihē mu riki jaxer” aja epandu ym.

Tupā putar ame'e ke ema'ema'e katu

¹³Yman rahā pexo ame'e ke rehe har pandu me'e ta! Ko pehē pe ihē apandu ta apo 'y. Pepandu:

—Koī amō ok ta pe jaho ta. Koī har pewe nahā my? Ukwā ym awa. A'ep jahyk rahā, heta jahy jamukanim ta. Pe, jama'ema'e katu ta a'ep. Aja tamatarer hū japyhyk ta — aja pepandu.

¹⁴Koī se pexo ta my? Ame'e ke pekwa ym te. Pexoha riki ywy takāxīha ta'yr mi, ame'ēja saka. Takāxīha ta'yr mi ihī. Pe, pahar ywytu mukanim raho. Aja pexoha tī. Ko pexo. Pe, pahar pemanō ta my. ¹⁵A'erehe kuja pepandu rahā, katu tiki:

—Jandema'e sawa'e te putar aja jaxoha katu ta. Pe, ma'e ke jama'ema'e katu ta my. Anī rahā, a'e putar rahā, amō koty jama'ema'e katu ta my — aja pepandu rahā, katu tiki.

¹⁶“Jandema'e sawa'e te putar rahā” aja ym pepandu rahā, kuja pepanduha. “Jande katu te jande” aja pehē juehe har pekwha pehē jupe. Katu ym aja. “Jande atu jama'ema'e katu ta” aja pepandu. Ame'e katu ym tī. ¹⁷(A'erehe pesak katu pexo!) Ukwā katu awa apo 'y. A'erehe myja ma'ema'e katu rahā, katu tiki. Ame'e ke ukwa katu tipe. Pe, aja ma'ema'e ym rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e ame'e ke a'e.

Ima'ehū ame'e ta rehe har

5 ¹Ima'ehū ame'e ta! Apo pehē pe ihē apandu ta! Pehendu katurahā! Pyraraha ke pehē rehe uhyk ta. A'erehe pejixi'u hū pexo. Pehē peahem hū pexo tī. ²Awa mi'u pyta rahā, inem ta oho ipe. Ame'ēja saka pema'e tī. Kanim ta tī. Ima'e mundeha ke hyru pe mou rahā, tarawe upa u'u. Ame'ēja saka pehēma'e mundeha ke tī. Pehē pemou hū, ame'e ke upa jaxer ta oho tī. ³Tamatarer itatawa ke te'e mujā, ame'e ke pematyr hū tī. Itatuwyrr ke

te'e mujā, ame'e ke aja tī. Pematyr hū tī. Pete'e pemou hū. A'erehe ipuxi hū, ame'ēja saka. Jaxer riki. Ipuxi hū, a'erehe kuja mujekwa ngā pe. (Pekyty'ym aja mujekwa. Ima'e ym te ame'e ta rehe pekyty'ym, aja pemujekwa. Katu ym aja.) Pematyr tar katu te hū. Ame'e ke pehē ke mujaxer ta. Ipuxi aja pehē ke mujaxer ta tī. Pyrara hū pexo ta. 'Ar rehe angaha uhyk rahā, aja ta pehē.

⁴Pehēma'e kupixa pe amō ta paraky ixo. Ame'e ta pe pemuhepy ym riki. A'eta je'e je'e hū. Mā peja pehendurahā! Pehēma'e kupixa pe har ke amō ta matyr. Ame'e ta pe pemuhepy ym, a'erehe a'eta je'e hū tī. Ame'e ke Tupā, jandema'e sawa'e te hendu. Pyrātā te hū ame'e ke a'e. A'e riki kupixa jar ke mupyrara ta.

⁵Kome'e ywy pe pexo rahā, upa katu te ma'e ke namō pexo. Nixói ha aja ym pehē pe. Pehē ruryha namō jō pexo. U'u ta ame'e wan tapi'iruhu ke ijar jukwa. Ixa te ame'e ke jukwa. Aja pehē tī. Pehē ruryha namō jō pexo rahā, pehē ka peho pexo, ame'ēja saka. Arahā pehē ke Tupā mupyrara ta. Jukwa ta pehē ke, ame'ēja saka tī. ⁶Ma'e jaxer ame'e ke amō ma'ema'e ym. Pe, ehe har pepandu te'e. Ngāma'e kapitā pe pepandu: "Katu ym ame'e ke" aja pepandu te'e. Pe, a'e ke ngā jukwa. Ame'e ke pehē pe je'ēha mujywy ym. Hendu te'e. Aja te'e jukwa. (Pe, ima'e ke pepyhyk peraho. Katu ym te aja.)

Jandema'e sawa'e te uwyrriha rehe peharō katu pexo

⁷Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandu katu. (Ima'ehū ame'e ta ke jandema'e sawa'e te mupyrara ta kŷ.) A'erehe a'e uwyrriha rehe peharō katu pexo. Kupixa pe har tyarō, ame'e ke kupixa jar harō hū ixo. Ma'eywa katu ame'e ke rehe harō hū ixo. Upa ma'e ke jytym rahā, aman ke a'e harō ixo. Aman muhury ta ipe. Ame'e ke harō hū ixo. ⁸Aja pehē tī. Peharō katu pexo. Jandema'e sawa'e te uwyr Tate. Ame'e rehe peharō katu te pexo rī.

⁹Ihē mu ta! Mā peja peje'e je'e ym pehē jupe pexo! Aja pexo rahā, pehē ke Tupā mupyrara ym ta. Mupyrara ame'e ke kotete ixo, ame'ēja saka. Pahar a'e uwyr ta, aja a'e ixo. Mupyrara ta ngā ke a'e. ¹⁰Ihē mu ta! Pehendu katurahā! Jandema'e sawa'e te je'ēha rupi je'ēha pandu ame'e ta pandu pandu. Ymanihar je'ēha pandu ame'e ta ke. A'eta rehe har pekwa pekwa pexo. A'eta ke amō mupyrara rahā, a'eta py'ahu te'e hendu. Tupā rehe jurujar katuha ke hijar ym. Ame'e ta aja pehē tī. Pehē py'ahu te'e pehendū tī. ¹¹A'eta py'ahu te'e hendu, aja Tupā pyrara usak a'eta rehe aja mujekwa a'eta pe. Ipy'a katu ehe tī, aja mujekwa ipe tī. A'erehe ame'e ta hury katu ame'e ta ke, aja japandu. Ymanihar Jo pyraraha rehe har pekwa katu. Ipy'ahu te'e hendu a'e tī. Tupā rehe jurujar katuha ke hijar ym a'e tī. Pe, upa rahā, pyrara Tupā usak ehe, aja mujekwa ipe. Ipy'a katu ehe tī, aja mujekwa ipe tī. A'erehe upa ma'e ke jandema'e sawa'e te me'e me'e ipe.

¹²Ihē mu ta! "Jande jama'e katu ta" aja pemanga katu rahā, ame'e ke pema'ema'e katu. Amō we pepandu ym:

"Jete atu te ihē apandu aja Tupā ukwa tī" aja pepandu ym pehē.

(Aja pepandu rahā, pema'ema'e katu ta, aja pemujekwa tar katu. Anī. Aja pepandu ym.)

"Ywa ke mujā ame'e ke ukwa katu" aja pepandu ym tī.

(Aja pepandu rahā, pema'ema'e katu ta, aja pemujekwa tar katu. Anī. Aja pepandu ym tī.)

“Kome’ē ywy keruhū mujā ame’ē ke ukwa katu” aja pepandu ym tī. (Aja pepandu rahā, pema’ema’e katu ta, aja pemujekwa tar katu. Anī. Aja pepandu ym tī.)

Upa ma’e ke rehe har aja ym pepandu tī. “Anī” aja pepandu rahā, amō koty pema’ema’e ym. “Jete” aja pepandu rahā, amō koty pema’ema’e ym tī. Je’ēha pemutambyk rahā, pehē ke Tupā mupyrara ym ta.

Tupā namō pepandu pandu

¹³ Pehē ngi har amō pyrara ixo rahā, mā peja ame’ē rehe har Tupā namō a’e pandu pandu katu. Amō hury katu ixo my? Mā peja Tupā rehe har a’e jyngar katu.

—Ne jō riki katu te me’ē ke — aja jyngar jyngar.

¹⁴ Ahy ixo ame’ē ke pehī my? Tamūi ta ke a’e mujy’ar rahā, katu tiki. Jurujar katu ame’ē tama’e kapitā ta ke tamūi ta. Pe, ahy ixo ame’ē ke rehe har Tupā namō tamūi ta pandu pandu ta. Jandema’e sawa’e te je’ēha rupi ma’e ka rykwer ke a’eta kytyk ehe. Ipykā pyter pe kytyk. ¹⁵ Aja Tupā namō a’eta pandu pandu. Pe, Tupā mukatu ta, ame’ē rehe a’eta jurujar katu rahā, ahy ixo ame’ē ke manō ym ta. A’e ke Tupā mukatu ta. Ma’e ka’u te’eha ke ahy ixo ame’ē ke ma’ema’e. Ame’ē ke ipy’a ngi Tupā juhyk ta. Ipy’a jywyr ta ehe. ¹⁶ Tupā namō pepandu pandu rahā, ahy ixo ame’ē ke a’e mukatu ta. A’erehe ma’e peka’u te’eha ke pema’e rahā, ame’ē ke pepandu pandu katu pehē jupe. Pemukatu pehē juehe. Tupā namō pepandu pandu katu pehē juehe har. Aja rahā, pehē ahy pexo rahā, pehē ke Tupā mukatu ta. Tupā rehe ipy’a ke amō moī moī katu. A’e riki Tupā namō pandu pandu rahā, ame’ē panduha aja Tupā ma’e katu ta kŷ.

¹⁷ Jande aja Eri tī. Awa te’e a’e tī. Ymanihar Tupā je’ēha pandu ame’ē ke a’e. Tupā namō a’e pandu hū:

—Aman ke emungyr ym — aja ipe.

Pe, aman ukyr ym te riki. Heta hū jahy kanim rahā, aman ukyr ym te. Kuja, kwaren ta i ndōi (42) jahy hetaha kanim rahā, aman ukyr ym te. ¹⁸ Pe, Tupā namō a’e pandu tī. “Aman emungyr” aja pandu. Pe, aman ukyr tī. Pe, upa ma’eywa hury tī. (A’erehe Eri aja pehē tī. Tupā namō pepandu pandu tī.)

¹⁹ Ihē mu ta! Pehendu katurahā! Pehē ngi har amō ixo. Tupā je’ēha jete har te rehe hendu ym. Anī. Hijar oho. Pe, hendu ym ame’ē pe amō pandu: “Tupā koty nde py’a emuruwak tī” aja ipe. A’erehe, Tupā koty ipy’a ke muruwak tī. ²⁰ Aja rahā, manōha ngi jo’ok, ame’ēja saka. Ame’ē rehe Tupā ipy’a jywyr. Ma’e ka’u te’eha ke ma’ema’e. Māte hū ame’ē. Tupā ipy’a jywyr ehe. A’erehe manōha ngi jo’ok, ame’ēja saka.

Upa.

Petu mupinim me'e ke Peteĩhar ke

Petu kome'e paper ke mupinim. Jerusarē ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'e tama'e kapitā a'e tĩ.

Jesu rehe amō amō jundēu awa ta jurujar katu. Ame'e ta amō amō ok ta pe ixo. Amō awa tama'e ywy pe ame'e ok ta ihĩ. Ame'e ta pe kome'e paper pinim ke mondo. Ame'e ta pyrara hũ ixo. Hok ngi ame'e ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta mujan mondo. A'erehe amō amō ywy rehe usak te'e aja ixo. A'erehe pyrara hũ ixo.

Ame'e ta py'a ke Petu mātā tar katu. “Pepyrara hũ pexo rahā, Tupā rehe pehẽ py'a pemapyk katu te we rĩ. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar katu te we rĩ” aja Petu mu'e.

Pepyrara hũ pexo tipe, anĩ, pehẽ rury katu te we pexo rĩ

1 ¹Ko pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo. Ihẽ Petu. Jesu Kirisutu pandu ihẽ pe:

—Myrandu katu eandu eho — aja ihẽ pe. Ame'e ihẽ.

Pehẽ riki Tupā kotyhar ta ke. A'erehe pehẽ rok ngi pehẽ ke amō ta mujan mondo. A'erehe amō amō ywy pe pehāi peho ame'e ta ke pehẽ. A'erehe pō ywy pe har ta ke pehẽ. Amō ngara ywy pe har ta ke pehẽ tĩ. Amō kapando ywy pe har ta ke pehẽ tĩ. Amō asia ywy pe har ta ke pehẽ tĩ. Amō mbiti ywy pe har ta ke pehẽ tĩ. Upa pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo.

²Tupā riki jande pái keruhũ. Kome'e ywy keruhũ pe har ta ngi har pehẽ ke a'e jo'ok. “Ihẽma'e ke pehẽ” aja a'e putar. Aja rahā I'ā pandu:

—A'eta riki nema'e ta ke — aja Tupā pe.

Aja rahā, Jesu Kirisutu rehe pehendu katu. Pe, huwy pe pehẽ py'a ke Tupā juhyk katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehẽ py'a ngi a'e juhyk.

Mā peja pehẽ rehe a'e ipy'a katu te hũ. Mā peja pehẽ py'a ke a'e muhury katu te tĩ.

Tupā namō jande jaxo ta

³Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái ke Tupā. Mā peja japandu ipe:

—Ne jō riki katu te ame'e ke — aja ipe.

Jande rehe a'e pyrara te hũ usak, a'erehe jande pe ixoha pyahu ke a'e me'e. Jesu Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem, a'erehe ame'e ixoha pyahu ke jande pe a'e me'e. A'erehe jande ruhāha angaha ke rehe jaharō katu jaxo. Aja jaxo katu apo 'y. ⁴A'erehe ma'e ke japyhyk ta. Ame'e ke rehe jaharō katu jaxo tĩ. Ixotyhar ta pe ma'e ke Tupā me'e hũ ta. Ame'e rehe jaharō katu jaxo. Ywa

pe ame'e ke a'e mo'i katu rī. Pehēma'e a'e mo'i katu rī. A'ep ijuk ym te ta. Inem ym te ta tī. Kanim ym te ta tī. ⁵Pehēma'e ke ame'e. Tupā rehe pejurujar katu, a'erehe pyrātāha namō pehē rehe a'e usak usak katu. Pehē ruhāha angaha ke rehe peharō pexo rahā, pehē rehe a'e usak usak katu ixo. 'Ar rehe angaha uhyk rahā, pehē ruhāha ke a'e me'e ta. 'Ar rehe angaha uhyk, ame'e ke rehe jō a'e harō ixo. Uhyk rahā, a'e me'e ta pehē pe.

⁶Pehē ruhāha angaha uhyk ta kŷ, a'erehe pehē rury katu pexo. Pehē pepyai we rī. Pepyrara we pexo, a'erehe pepyai we rī. ⁷Pehē pepyrara rahā, Tupā pandu: "Mā peja" aja. Aja rahā, kuja a'e ukwa katu ta. Pejuruja katu ehe, ame'e riki jete har te ke my? Ame'e ke a'e manga ta. Ukwa ta tī. Itatawa aja tī. Tata pe amō mo'i. Aja katu te my? Ame'e ke amō manga ta. Ukwa ta. Aja Tupā rehe pejurujar katuha tī. A'e manga ta tī. Ame'e riki itatawa 'ar koty te we katuha. A'erehe pejurujar katuha riki jete har te ke my, ame'e ke Tupā ukwa ta me'e te'e. Jete har rahā, pejurujar katu te ta. Aja rahā, Jesu Kirisutu jywyr rahā: "Pehē riki katu te me'e ke" aja Tupā pandu ta. ⁸Pehē pesak ym ehe rī. Pepy'a katu ehe pexo. Apo pesak ym ehe pexo rī. Pejuruja katu ehe. Pe, pehē rury katu te pehē. Marā ka ym pehē rury katuha rehe har amō panduha. Ywa pe har ta hury katuha aja pehē tī. ⁹Pejurujar katu ehe, a'erehe ma'e ke Tupā me'e pehē pe. Pehē ruhāha ke me'e pehē pe. A'erehe pehē rury katu te pehē.

¹⁰Ame'e pehē ruhāha rehe har ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'e ta ukwa tar katu. Tupā je'ēha rehe a'eta usak usak hū tipe. Pe, pehē rehe Tupā usak katu ta, ame'e rehe har yman a'eta pandu katu. Uhyk ym rahā we a'eta pandu katu. ¹¹Myja rahā ame'e uhyk ta my? Ame'e ke a'eta ukwa tipe. Myja uhyk ta my? Ame'e ke a'eta ukwa tipe tī. Tupā'a ke Kirisutu muwyr. A'e riki a'eta py'a rehe ihī katu. A'e riki ma'e ke mujekwa ngā pe.

Kuja mujekwa. Kirisutu ke amō ta mupyrara hū ta. Uhyk ym rahā we a'e mujekwa. Upa mupyrara rahā, katuha renda pe Kirisutu oho ta. Ame'e ke Tupā'a mujekwa tī. ¹²Jete har te ke Tupā je'ēha pandu ame'e ta pandu. Ame'e ke pehendu apo 'y. Yman ame'e jete har te ke a'eta pandu rahā, kuja ame'e ta pe Tupā mujekwa. A'eta pandu ame'e ke a'eta ixo rahā, uhyk ym we rī. Pehē pe ame'e uhyk katu apo 'y. Ame'e jete har te ke myrandu katu pandu ame'e ta pandu pehē pe apo 'y. I'a ke ywa ngi Tupā muwyr. Ima'e pyrātāha namō myrandu katu pandu ame'e ta pandu katu. Ame'e myrandu katu ke Tupā je'ēha rahoha ta ukwa tar katu tipe.

Tupā aja katu te pexo tī

¹³Peta kŷ, aja pexo. Aja rahā, Tupā rehe pehendu katu ta. Pehē pepyhī ym aja pexo. Jesu Kirisutu jywyr rahā, ma'e ke pehē pe Tupā me'e ta. Ame'e rehe peharō katu te pexo. Pemukanim ym ame'e ke. ¹⁴Tupā rehe pehendu katu. Ehe har pekwa ym rahā, upa ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Aja yman pexo ai te'e aja ym pexo apo 'y. ¹⁵Kuja katu. Ma'e ka'u te'eha ke nixói te Tupā pe. Aja pexo tī. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar ta. A'e riki pehē pe pandu:

—Mā peja Kirisutu rehe pejurujar katu. Aja rahā, ihēma'e wan ta — aja.

¹⁶Tupā je'ēha rehe ima'e panduha ihī tī:

—Ihē riki katu te. Ma'e aka'u te'eha ama'eha ke nixói te ihē pe. A'erehe ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar — aja panduha ihī.

Aja rahā, Tupā aja pehē tī. Katu te pehē tī.

¹⁷Tupā namō pepandu pandu rahā: “Papa, jande pái keruhū” aja pepandu ipe. Upa katu te awa ta rehe har a'e ukwa ta. Juja katu te aja a'e ukwa katu ta. Myja me'ē ngā ma'ema'e my? Ame'ē ke a'e ukwa ta. Katu te aja ma'ema'e rahā, ma'e ke Tupā me'ē hū ta ipe. Ta'yr mi amō ma'ema'e rahā, ta'yr mi Tupā me'ē ta ipe tī. A'erehe kome'ē ywy keruhū pe pexo rahā, tapijar te'e we pehē py'a pemoi moī katu ehe, Tupā rehe. ¹⁸Pehē ramūi ta ixoha ke pehē pe a'eta mujekwa. Jaxer ame'ē ke ame'ē. Ame'ē ngi pehē ke Tupā muruwak. Ame'ē ke rehe a'e muhepy, ame'ēja saka. Myja a'e muhepy, ame'ē ke pekwa katu. Muhepyha kanim ame'ē pe a'e muhepy ym. Itatawa riki muhepyha kanim te'e riki. Itatuwyr aja tī. Kanim tī. Ame'ē ita aja ame'ē pe a'e muhepy ym riki.

¹⁹Kuja a'e muhepy. Kirisutu manō rahā, huwy ke uhem. Muhepy hū ame'ēja saka ame'ē. Ame'ē pe pexoha muruwakiha ke rehe Kirisutu muhepy. Kirisutu riki arapuharan ra'yr aja saka. Arapuharan ra'yr jaxer ym te, ame'ē ke aja saka. Ipirer pinim ym te ame'ē ke aja saka tī. (Aja rahā, Kirisutu pe ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te. Katu te ame'ē ke a'e aja mujekwa.) ²⁰Yman kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, Kirisutu pe Tupā pandu:

—Ngā ruhāha muhepyha ke rehe nde eremanō ta — aja.

Pe, 'ar rehe angaha uhyk tate rahā, a'e ke Tupā mujesak ta ngā pe. Arahā, pehē ke a'e muhā katu te ta. ²¹A'e uwyr, a'erehe Tupā rehe pejuruja katu. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. Pe, hake a'e wapyk tī. (Aja rahā: “Katu te ame'ē ke a'e” aja mujekwa.) A'erehe Tupā rehe pejuruja katu. Inamō pexo ta, ame'ē ke rehe peharō pexo.

²²Jetehar te ke rehe pehendu katu, a'erehe pehē py'a ke pejuhyk apo 'y, aja pexo katu 'y. A'erehe amō juruja katu, ame'ē ta rehe pepy'a katu tī. Jetehar rupi pepy'a katu a'eta rehe. Mā peja pepy'a katu te pehē juehe pexo. ²³Tupā je'ēha riki aja te'e ta ixo. Uhāha ke pehē pe me'ē, ame'ēja saka ame'ē. Ame'ē ke rehe pejuruja katu, a'erehe pexoha pyahu ame'ē ke namō pexo katu. Ta'yr ta riki pehē tī. Pehē pái uhā te hū ame'ē ke a'e. Ame'ē ra'yr ta pehē. Manō ym te ta a'e. ²⁴Pehē anī. Kuja Tupā je'ēha rehe amō mupinim:

“Upa awa ta kupi'i aja saka.

A'e katu te ha riki kupi'i'a aja saka. Kupi'i manō te'e a'e.

I'a aja tī. Ijuk tī. (Aja pahar awa ta manō ta tī.)

²⁵Tupā je'ēha anī. Jandema'e sawa'e te je'ēha aja te'e ta ixo” aja amō mupinim.

Ame'ē je'ēha ke pehē pe amō muwyr. Myrandu katu ke pehē pe pandu rahā, ame'ē ke muwyr.

Tupā kotyhar ta riki ok ke aja saka

2 ¹Apo upa peka'u te'eha ke pema'ema'e ym. Te'e pepandu ym. Pehē mokōi pekwaaha aja ym pexo. Amō ta rehe pejyty'y'ym. Amō ta rehe pehē juru ai ym. ²Ta'yn ta u'ar ramō, ame'ēja pexo katu. A'eta kamby te'e juhēi. Aja mā peja Tupā je'ēha ke peputar katu tī. (Kamby juhēi, ame'ēja saka tī.) Aja rahā, pahar tiha oho. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu te ta. Aja rahā, Tupā putar aja pexo katu ta. ³Jete. Tupā je'ēha rehe panduha ihī: “Pehē rehe jandema'e sawa'e te ipy'a katu. Ame'ē ke pekwa katu” aja panduha ihī. (A'erehe upa ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym.)

⁴ Jandema'e sawa'e te koty pejur! (Uhā te hū ame'ē ke a'e.) A'e riki ita aja saka. Ame'ē ita jaxer ke te'e, aja ngā ukwaha naī. Anī. "Katu te ame'ē ke a'e" aja Tupā pandu. "Ihē aputar ame'ē ke a'e" aja a'e pandu tī. ⁵ Pehē riki ita ta aja saka tī. Jande jaxoha pyahu aja jaxo tī. Pejur. Pehē ke te'e ok ke Tupā mujā ame'ēja saka. Ame'ē rehe l'ā ihī katu ta. A'ep Tupāma'e pa'i ta aja saka pema'ema'e ta. Pa'i ta katu te ame'ēja saka. Jesu kotyhar ta ke pehē. A'erehe ma'e ke Tupā pe peme'ē te'e. Ame'ē rehe Tupā hury katu. Pehē pe Tupāā mujekwa ame'ē ke peme'ē te'e ipe. ⁶ Kuja Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Tupā pandu:

"Ita katu te ame'ē ke ihē ajo'ok. Ame'ē ke Siā ok ta pe ita ok pyter ke aja amupu'am ta.

Amō jurujar katu ehe rahā, a'e huxī ym te ta" aja Tupā pandu. Aja amō mupinim. (Kirisutu riki ame'ē ita katu te ame'ēja saka. "Siā" aja pandu rahā: "Ywa pe har Jerusarē ok ta ke" aja mujekwa.)

⁷ Jete'har te. Pejuru'jar katu ehe ame'ē ta ke pehē. A'erehe ame'ē ita riki katu te aja pekwa katu. Jurujar ym ehe ame'ē ta amō koty ukwaha. Kuja ta:

"Ita ok mujāha pandu: 'Kome'ē ita jaxer. Japutar ym' aja riki.

Anī. Ame'ē ke ita ok pyter ke amō mupu'am. Katu te ame'ē ita ke" aja amō mu'am. (Kirisutu riki ame'ē ita ame'ēja saka.)

⁸ Pe, kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī:

"Kome'ē ita rehe amō ta tukwa tukwa ta.

Ita rehe amō ta tukwa, a'erehe u'ar ta" aja panduha ihī tī.

Tupā je'ēha rehe a'eta jurujar ym, a'erehe ita rehe a'eta tukwa tukwa aja saka. Aja Tupā putar. (Aja rahā, Kirisutu ke a'eta putar ym. Jurujar ym rahā, u'ar u'ar, aja saka. Aja rahā, mupyararaha renda pe oho ta, aja riki.)

⁹ Kome'ē ywy keruhū pe har ta ngi har pehē pe Tupā pandu:

—Ihē koty pejur. Ihēma'e wan ta — aja.

Sawa'e tema'e pa'i ta ke pehē tī. Jesuma'e ke. Awa ta katu te ame'ē ta ke pehē tī. Ixotyhar ta ke pehē tī. Aja rahā, Tupā ma'ema'eha katu te ame'ē rehe har pepandu katu ta me'ē te'e. Pe, pytuniha aja me'ē pe pexo rahā, a'e pandu:

—Ihēma'e weraha pe pejur. Hendy hū. Katu te riki — aja pehē pe.

(Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ngi pehē ke a'e mutyryk. Ixoty mutyryk. Ixotyhar ta ke pehē apo 'y.) ¹⁰ Yman ixotyhar ta ke aja ym pehē. Apo Tupā kotyhar ta ke pehē 'y. Awa ta rehe Tupā pyrara usak, ame'ē ke yman pekwa ym. Apo pehē rehe a'e pyrara usak ame'ē ta ke pehē 'y.

Tupāma'e miasu ta riki pehē, a'erehe katu pexoha aja pexo

¹¹ Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Pehē riki kome'ē ywy keruhū pe har ta aja ym pehē. (Ywa pe har ta ke pehē, aja pexo.) A'erehe kome'ē ywy keruhū pe pesak te'e pexo ame'ē ta ke pehē. A'erehe pehē pe ihē apandu katu. Yman pexo ai te'e aja ym pexo apo 'y. Pexoha pyahu aja pexo apo 'y. Ame'ē mokōi pekwha namō pexo rahā, katu ym. ¹² Tupā rehe hendu ym ame'ē ta namō pexo rahā, mā peja pexo katu. Pe, pehē rehe har a'eta pandu my:

—Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e hū — aja Tupā rehe hendu ym ame'ē ta pandu naī.

Aja pandu naī. Pe, katu pexoha, aja a'eta ukwa katu. A'erehe Tupā koty ipy'a ke a'eta muruwak rahā, a'eta pandu ta:

—Ne jō riki katu te ame'ē ke — aja Tupā pe a'eta pandu ta.

¹³ Kome'ë ywy pe kapitā keruhū ta ixo. Upa ame'ë ta rehe pehendu katu. Jandema'e sawa'e te aja pehē tī. Sehar kapitā keruhū rehe pehendu katu tī. A'e riki kome'ë ywy pe awa ta 'ar koty te we je'ëha te reko. ¹⁴ Kapitā ta rehe pehendu katu tī. A'eta ke sehar kapitā keruhū mu'am. Katu ym ma'ema'e, ame'ë ta ke a'eta mahy ta, aja rahā ma'e ym ta. A'erehe kapitā ta ke sehar kapitā keruhū mu'am. Pe, katu ame'ë ke ma'ema'e, ame'ë ta pe kapitā ta pandu tī:

—Pehē katu — aja pandu ta.

¹⁵ Kuja Tupā putar katu. Katu ame'ë ke pema'ema'e. Aja rahā, ka'u te'e ame'ë ta je'ëha ke pemukanim ta a'eta ngi. Ukwa ym ame'ë ta pandu. “Jesu kotyhar ta katu ym” aja naī. Anī. Katu pexoha rahā, ame'ë je'ëha ke pemukanim ta a'eta ngi. ¹⁶ Pehē peputar, aja pexo katu. Anī. Kuja ym pepandu:

—Japutar ame'ë ke jama'e katu. A'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ta — aja ym pepandu.

Aja ym pexo. Tupāma'e miasu ta riki pehē. A'erehe pehendu katu ehe. Aja rahā, katu ame'ë ke pema'ema'e katu. ¹⁷ Upa awa ta rehe pehendu katu. Pehē mu ta rehe pehē pepy'a katu tī. A'eta riki Tupā rehe jurujar katu, a'erehe pehē mu ta riki. Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu tī. Hom ok ta pe har tama'e kapitā keruhū rehe pehendu katu tī. (Sesa a'e.)

Kirisutu ke amō ta mupyrara, ame'ëja pehē ke tī

¹⁸ Miasu ta! Pehē pe ihē apandu apo. Pehē jar rehe pehendu katu. Pehē peje'ë ym te ipe. Aja pehē jar katu ame'ë ta rehe pehē nixoi te. A'e riki hury katu ame'ë ke tī. Hātā je'ë ame'ë ta rehe aja tī. Pehē peje'ë ym te ipe tī. Pehendu katu ehe tī. ¹⁹ Katu te ame'ë ke pema'ema'e tipe. Pe, pehē jar pehē ke te'e pirok. Aja rahā, pehē py'ahu te'e pehendu. Aja Tupā putar, aja pekwaha namō pepyraraha ke pehē py'ahu te'e pehendu. A'erehe: “Pehē katu” aja Tupā pandu ta.

²⁰ Katu ym ame'ë ke pema'ema'e, a'erehe pehē ke pehē jar pirok. Ame'ë ke rehe pehē py'ahu te'e pehendu. Aja rahā: “Pehē riki katu” aja Tupā pandu ym ta. Pe, katu te ame'ë ke pema'ema'e tipe rahā, pehē ke pehē jar pirok. Ame'ë ke rehe pehē py'ahu te'e pehendu. Aja rahā: “Pehē katu” aja Tupā pandu ta.

²¹ Pehē ke Tupā muhā katu ame'ë ta ke pehē aja amō ta ukwa rahā, pehē ke A'eta mupyrara ta. Kirisutu aja pehē ke tī. Pehē ruhāha muhepyha ke rehe a'e manō rahā, a'e ke amō ta mupyrara hū. Aja rahā, a'e aja pehē ke tī. Mupyrara ta pehē ke tī. ²² Ma'e ka'u te'eha ke Kirisutu ma'e ym te. Te'e a'e pandu ym te tī. Ingi te'e panduha hendu ym te awa. ²³ Amō ta je'ë hātā tā hū ipe rahā, aja hātā Kirisutu mujywy ym a'eta pe. A'e ke amō ta mupyrara rahā: “Pehē ke Tupā mupyrara ta” aja ym mupyrara ame'ë ta pe a'e pandu tī. A'e ke amō ta mupyrara rahā, Tupā riki usak katu ta ehe, aja a'e ukwa katu. Ma'e katu ym ame'ë ke ma'ema'e, ame'ë ta ke Tupā riki mupyrara ta, aja Kirisutu ukwa katu. A'e riki katu te ame'ë ke a'e. ²⁴ Jande riki ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. A'erehe myra ngā mupia ame'ë ke rehe Kirisutu pyrara hū u'am. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar katu ta. Pe, katu ame'ë ke jama'e-ma'e apo 'y. A'e nupāha rape rehe jande ke a'e mukatu.

²⁵ Arapuharan ta kanim oho ixo, aja saka pehē tī. Aja rahā, Tupā kotyhar ta aja ym pexo kwe. Apo arapuharan usakiha koty pejywyw peho, ame'ëja saka.

Pehē rehe a'e usak usak katu ixo tī. A'e riki pehē ngi pehē ruwajan ke mujan mondo, ame'ēja saka tī. (A'erehe pehē rehe a'e riki usak usak katu ixo. Kiri-sutu riki arapuharan usakiha aja a'e.)

Ok wyr pe har ta rehe har

3 ¹⁻² Ixawa'e katu ame'ē ta! Pehē pe ihē apandu ta apo 'y! Pehē sawa'e ta rehe pehendu katu. Ixawa'e ta ngi har amō ta Tupā je'ēha rehe hendu ym my? A'eta rehe pehendu katu rī. Aja rahā, katu pexoha rehe a'eta usak. Aja a'eta py'a ke pemuruwak ta. Aja rahā, Tupā rehe a'eta jurujar katu ta. Pepandu ym riki. Pe, a'eta jurujar katu ehe. Katu pexoha rehe a'eta usak. Katu te ame'ē ke. Tupā rehe pehē py'a ke pemoī moī katu, ame'ē ke a'eta ukwa ta. A'erehe pepandu ym ha rupi Tupā rehe a'eta jurujar katu ta.

³ Pehē rehe ma'e katuha ke pemoī ym pehē juehe. Pehē'a pororok hū ame'ē namō pewata ym. Pu'yr ke heta hū ame'ē namō pewata ym tī. Pehēma'e mundeha katu te ame'ē ke namō jō pewata ym. Ame'ē ta riki pehē ke muka-tukwer ym ta.

⁴ Kuja katu tiki. Pehē py'a katu, aja rahā, katuha ke pemoī, ame'ēja saka. Ipy'a ke pitu te'e rahā, katu te, aja Tupā ukwa. Ame'ē kūjā katuha ke jaxer ym ta. Hury katu rahā, katu te, aja Tupā ukwa tī. Ame'ē kūjā katuha ke jaxer ym ta tī. ⁵ Aja yman kūjā ta ixo tī. Aja ma'e katuha ke a'eta moī, ame'ēja saka. A'eta Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu ame'ē ta ke. Tupā pandu katu ame'ē ke rehe a'eta jurujar katu tī. Kuja riki a'eta katukweriha ke. Ixawa'e ta rehe aja te'eha a'eta hendu katu. ⁶ Aja Sar tī. Amarā rehe a'e hendu katu, ixawa'e rehe. Kuja a'e pandu ipe: "Ihēma'e kapitā ke nde" aja ixawa'e pe. Pehē sawa'e ngi pekyje ym rahā, katu pexoha rahā: "Sar membyr ta ke" aja pehē pe amō ta pandu ta tī. (A'erehe Sar aja pehē tī. Pehē sawa'e ta rehe pehendu katu tī.)

⁷ Hakehar katu ame'ē ta! Pehē pe ihē apandu tī! Pehē rakehar ta namō pexo rahā, pekwa katuha namō pexo katu. A'eta pyrātāha pehē wyr koty te we, aja pekwa katu ta me'ē te'e. A'erehe a'eta pe hātā ym peje'ē. Pehē aja a'eta pe uhāha ke Tupā me'ē ta tī. Hātā ym peje'ē pehē jupe. Aja rahā, Tupā namō pepandu pandu rahā, pehē rehe Tupā hendu katu ta. Pehē pepanduha ke mukanim ym te ta ma'e ke.

Katu ame'ē ke ma'e tipe, pe, a'e ke amō ta mupyrara

⁸ Ihē apandu, aja apandu ta tī. Pesarahā! Peteihar aja upa pekwa pekwa pexo. Pyai ame'ē ta ke peteihar aja pemuhury peho. Jurujar katu ame'ē ta riki pehē mu aja. A'eta namō pehē pepy'a katu pehē juehe pexo. Pehē rury pehē juehe pexo tī. "Jande katu te ame'ē ta ke jande" aja ym pepandu pehē jupe tī. ⁹ Pehē pe jaxer ai ame'ē ke amō ta ma'ema'e rahā, ame'ēja pemujywyr ym a'eta pe tī. Pehē rehe amō ta juru ai rahā, ame'ēja a'eta pe pemujywyr ym tī. Kuja katu tiki. A'eta pe pepandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja juru ai ame'ē ta pe pepandu.

Aja pehē pe Tupā pandu katu tī. Pehē ke a'e muhā katu rahā, pehē pe a'e pandu katu:

—Pehē rehe ihē asak katu ta — aja pehē pe.

A'erehe aja juru ai ame'ē ta pe pepandu tī. ¹⁰ Aja juja katu te Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Yman rahā pete'e amō ixo tar katu rahā, mā peja amō ta rehe juru ai ym.

Mā peja te'e ma'e nde erepandu ame'e ke emukanim nengi.

Hury katuha namō ixo tar katu rahā, mā peja amō ta rehe juru ai ym tī.

- ¹¹ Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehijar. Pe, katu ame'e ke ema'ema'e.

Mā peja amō ta namō nde rury katu nde juehe nde erexo. Aja mā peja exo katu.

- ¹² Katu te ame'e ta rehe har jandema'e sawa'e te ukwa katu.

Inamō a'eta pandu pandu rahā, aja te'eha Tupā hendu katu a'eta rehe.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta rehe a'e parahy riki.” Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

¹³ Katu te ame'e ke pema'ema'e rahā, awa pehē ke mahy ta my? Mahy ym ta awa. ¹⁴ Anī. Katu te ame'e ke pema'ema'e tipe. Pe, pehē ke amō ta mupy-rara. Aja rahā, mā pehē rury katu pexo. A'eta ngi pekyje ym. Pejumupyai ym tī. Tupā riki pandu ta: “Pehē katu” aja. ¹⁵ Kirisutu rehe pehē py'a pemoi moī katu. “Jandema'e sawa'e te” aja pehē py'a pe Kirisutu rehe har pekwa pekwa pexo. Tupā rehe pejurujar katu. Ame'e rehe har pehē pe amō ta pandu rahā, pahar pemujekwa katu. Aja te'eha pehē. ¹⁶ Pehē pe pandu ame'e ta pe pepandu rahā, wewe katu pepandu. Tupā rehe pehē pepy'a katu, ajaha namō a'eta pe pepandu. Katu ame'e ke pema'ema'e ame'e ke pekwa. Aja pexo rahā, pehē rehe amō ta juru ai. Pejumupyai ym ehe. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe katu ame'e ke pema'ema'e. Ame'e rehe amō ta juru ai rahā, ame'e ta ke Tupā muhuxī ta. Te'e ame'e ke pandu, a'erehe Tupā muhuxī ta. ¹⁷ Katu ym ame'e ke pema'ema'e. Pe, pehē ke amō ta mupyrara. Aja katu ym ame'e ke pema'ema'e rahā, katu ym tiki. Kuja katu. Katu ame'e ke pema'ema'e tipe rahā, pehē ke amō ta mupyrara. Aja Tupā putar rahā, katu tiki.

¹⁸ Aja Kirisutu tī. Sawa'e katu te ame'e ke a'e. Pe, a'e ke amō ta jukwa. Pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Aja rahā, uhā te hū ame'e ke a'e. Ma'erehe manō my? Kuja. Upa ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'e muhepyha ke rehe Kirisutu manō. Peteihar a'e manō. Sawa'e katu te ame'e ke manō. Aja rahā, sawa'e ta katu ym ame'e ta manō ym ta me'e te'e. Kirisutu manō, a'erehe Tupā koty pehē ke a'e muhyk raho, ame'ēja saka.

¹⁹ Kirisutu'a pandu oho. Awa'a ta pe pandu oho. Ame'e awa'a ta kyndaha pe ixo, ame'ēja saka. ²⁰ A'eta riki Tupā rehe hendu ym ame'e ta ke. A'eta rehe Tupā harō hū ixo tipe. Ixoty a'eta py'a ke a'eta muruwak, ame'e rehe Tupā harō hū ixo tipe. Jarusu keruhū Noe mujā ixo rahā, a'e harō hū ixo tipe. Anī. Muruwak ym. Kuja jō katu uhem. Jarusu keruhū pe heta ym te awa ta ixo. Kuja jō, awa po wajar mahapyr hetaha. A'eta jō y ngi uhem. Y jukwa ym. ²¹ Noe ta y ngi uhem, ame'ēja saka, a'erehe ame'e riki apo mujahuk ame'ēja saka tī. Awa ki'aha ke kutuk, a'erehe my? Anī. Awa py'a ke Tupā juhyk, a'erehe ame'e pandu: “Ihē py'a juhyk aja ihē axo” aja. Pandu tī: “Tapijar te'e we nde rehe ihē apy'a katu” aja Tupā pe pandu. A'erehe ame'e ke Tupā muhā katu. Manōha ngi Jesu Kirisutu kwera katu uhem. A'erehe pehē ke Tupā muhā katu. Pehē ke amō mujahuk, pe, y ngi pehem rahā, Kirisutu aja manōha ngi pekwerā katu pehem tī, ame'ēja saka tī. A'erehe pehē ke Tupā muhā katu.

²² A'e riki ywa pe oho. Pe, Tupā rake a'e wapyk oho. (Aja rahā, katu te ame'e

ke a'e, aja upa ngā ukwa katu.) Upa Tupā je'ēha rahoha tama'e kapitā keruhū a'e. Ywa pe kapitā ta ixo. Ame'ē tama'e kapitā keruhū ke Jesu tī.

Pexoha pyahu aja pexo apo 'y

4 ¹Kome'ē ywy keruhū pe Kirisutu ixo rahā, a'e ke amō ta mupyrara hū. Arahā ipy'ahu te'e hendu. Aja rahā, a'e aja pehē py'a pe pekwa pekwa pexo tī. Pehē ke amō ta mupyrara ta tī. Pehē py'ahu te'e pehendū tī. Ma'e ka'u te'eha ke awa ta ma'ema'e, ame'ē ke rehe Kirisutu muhepy. A'erehe a'e ke amō ta mupyrara hū. Apo a'e ke awa ta katu ym ame'ē ta mupyrara ym te ta tī. A'erehe a'e aja pekwa pekwa pexo tī. Pehē py'ahu te'e pehendū tī. ²Apo har kupe koty Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu. Kome'ē ywy pe pexo rahā, a'e putar ame'ē ke pema'ema'e katu. Ma'e peka'u te'eha ke peputar ame'ē ke pema'ema'e ym pexo.

³Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta putar katu. Yman ame'ē ta aja pema'ema'e hū pexo tī. Kuja pexo. Peka'u te'e pexo. Kawī ngi peka'u hū pexo tī. Amō kūjā ta rehe peka'u te'e tī. Amō sawa'e ta rehe peka'u te'e tī. Awa mi'u matyriha ke jō peputar tī. Katu ym aja. Amō ta 'ar koty te we kawī ke pe'u tar katu. Aja rahā: "Jande janepyrātā" aja pepandu. Katu ym aja. Ma'e'a riki tupā aja amō ta ukwa jupe. Ame'ē rehe pehē py'a pemoi moi tī. Katu ym te ame'ē. ⁴Upa aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ixo rī. Ka'u te'e hū ixo rī. Pe, a'eta aja pexo ym apo 'y. A'erehe a'eta jupandu:

—Mā! Ma'erehe my? — aja a'eta jupe.

Ukwa ym. A'erehe pehē rehe a'eta juru ai. ⁵Pe, myja kome'ē ywy keruhū pe a'eta ixo my, ame'ē ke Tupā pe a'eta mujekwa ta. Apo ixo ame'ē ta ke Tupā riki mupyrara ta. Manō ame'ē ta ke a'e mukwera katu ta muhem, pe, a'eta ke mupyrara ta tī. Ame'ē rehe a'e harō ixo. ⁶Manō ame'ē ta pe myrandu katu ke amō ta pandu pandu. Yman se pewe ixo rahā, myrandu katu ke amō ta pandu pandu tipe a'eta pe. Pe, upa amō ta aja a'eta manō tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe amō ta aja a'eta manō tī. Ame'ē ta'a pewe ixo rī. Tupā uhā te hū ame'ē ke a'e. Aja ame'ē ta'a tī. Uhā tī. (A'erehe ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta tī.)

Ma'e ke Tupā me'ē, ame'ē ke namō pema'e katu

⁷Kome'ē 'ar rehe angaha uhyk tate. Pahar peparahy ym pexo. Pekwa katuha namō pexo katu. Aja rahā, Tupā namō pepandu pandu katu ta. ⁸Kuja rahā, i'ar koty te we katu te ha. Pepy'a katu te hū pehē juehe pexo. Aja rahā, pehē pe mātē hū ma'e jaxer ame'ē ke amō ta ma'ema'e rahā, ame'ē ta rehe pehē py'a pemujywy katu ta. ⁹Pehē rok pe amō ta ke pemupyta katu. Pehē rok wyr pe har ta je'ē je'ē ym ha namō pemupyta katu. ¹⁰Pehē pe pame katu te amō amō ma'e ke Tupā me'ē me'ē. A'e muwyr ame'ē ke pemuhāi katu. Pekyty'ŷ ym amō ta rehe. Aja amō ta ke pemuhury katu. ¹¹Ma'e ke amō pandu pandu rahā, mā peja Tupā je'ēha ke pandu pandu. Jesu kotyhar ta namō ma'e ke ma'ema'e rahā, pyrātāha ke Tupā muwyr, ame'ē namō mā peja ma'ema'e katu. Aja rahā, upa katu te katu ame'ē ke ma'ema'e katu. A'erehe Tupā pe pandu ta:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Jesu Kirisutu kotyhar ta ke a'eta, a'erehe aja me'ē Tupā pe pandu ta.

A'e riki katu te me'ē ke a'e.

A'e riki pyrātā te hū ame'e ke a'e tī.
Aja te'eha a'e. (Amen. Ame'e riki: "A'e tỹ.")

Kirisutu kotyhar ta ke amō ta mupyrara

¹²Pehē riki ihē rehe katu ame'e ta ke pehē! Pehē rehe ihē apy'a katu ame'e ta ke pehē tī! Pejuruja katuha ke amō ta mukanim tar katu, a'erehe pehē ke amō ta mupyrara hū. Mahy hū tī. "Jande ke mupyrara ym ta awa" aja ym pekwa pekwa pexo. (Pehē pejuruja katuha ke jete har te my. Ame'e ke manga.) A'erehe pepyrara nga pemukahem ym. ¹³Kirisutu ke amō ta mupyrara hū. Aja pehē ke tī. Mupyrara ta pehē ke tī. Aja rahā, pehē rury pexo. Aja rahā, Kirisutu pyrātāha ke Tupā mujesak rahā, pehē rury katu te ta.

¹⁴Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē rehe amō ta juru ai. Anī. Pehē rury katu pexo rī. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rury katu pexo. Pehē rehe amō ta juru ai rahā, Tupā'ā riki pehē py'a rehe ihī katu, aja pekwa. Tupā nga a'e uwyr. Pehē ke muhury katu uwyr. ¹⁵Pepyrara hū pexo. Amō ke pehē pejukwa, a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. Amōma'e ke pemukanim, a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. Ma'e jaxer ame'e ke pema'e, a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. Amō ta ixoha ke pemujaxer a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. ¹⁶Kuja katu. Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē ke amō ta mupyrara. Aja rahā, pehē ruxī ym ingi. "Kirisutu kotyhar ta ke jande" aja pepandu. A'erehe Tupā pe pepandu tī:

—Ne jō riki katu te ame'e ke — aja.

¹⁷Awa ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'e angaha ke rehe uhyk oho apo 'y. Ixotyhar ta rehe har a'e ukwa py ta. Jande riki ixotyhar ta ke. Jande ke a'e mupyrara py ta. (Aja rahā, jaxoha ke jamukatu ta. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar ta.) Ixotyhar ta ke a'e mupyrara rahā, myrandu katu rehe juru ja ym ame'e ta rehe māte hū pyraraha ke ihī ta. Myrandu katu ke Tupā muwyr, ame'e ke rehe a'eta juru ja ym, a'erehe mupyrara ta. ¹⁸Tupā je'eha rehe kuja panduha ihī:

"Awa ta katu te ame'e rehe pyraraha uhyk. A'engi ame'e ta ke Tupā muhā katu ta.

Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta rehe myja ta my? Marā ka ym a'eta ke muhāha.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'e ta rehe myja ta my tī? Marā ka ym a'eta ke muhāha tī."

¹⁹A'erehe amō ta pyrara hū ixo. Tupā putar, a'erehe pyrara hū ixo. Aja se ixo rahā, ma'e katu ame'e ke ma'ema'e katu rī. Aja Tupā rehe juru ja katuha ke mujekwa. A'e riki kome'e ywy keruhū mujā ame'e ke a'e. A'e pandu katu ame'e ke ma'ema'e katu tī. A'erehe a'eta juru ja katu ehe.

Tupā kotyhar ta rehe har

5 ¹Pehē namō tamūi ta ixo. Juru ja katu ame'e tama'e kapitā ta ke a'eta. A'eta pe ihē apandu ta apo 'y. Ihē Petu. Ihē tamūi tī. Juru ja katu ame'e tama'e kapitā ke ihē tī. Kirisutu ke amō ta mupyrara hū rahā, ihē asak te'e ehe. Yman rahā, a'e ke Tupā mujesak rahā, inamō ihē axo ta tī. Ko tamūi ta pe ihē apandu. ²Arapuharan ta rehe usakiha ta usak usak katu ixo. Aja

Tupā kotyhar ta rehe pehē tī. Ixotyhar ta ke pehē koty Tupā muwyr, ame'ēja saka. “Jasak tar ym” aja ym pepandu. Anī. Tupā putar, aja ixotyhar ta rehe pesak pesak katu pexo. Pehē atu peputar katu, a'erehe a'eta rehe pesak pesak katu pexo. Tamatarer pepyhyk ta, a'erehe ame'ē parakyha ke pema'ema'e, aja ym pekwa pexo. Ixotyhar ta ke pemuhury tar katu, a'erehe pesak tar katu pexo, aja rahā, katu tiki. ³Pehē koty Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē tama'e kapitā keruhū aja ym pexo. A'erehe a'eta pe hātā ym pepandu pandu. Katu pexoha pemuje kwa a'eta pe. Aja rahā, pehē aja a'eta tī. Katu a'eta ixoha tī. ⁴Pe, usakiha keruhū uwyr rahā, iākā rehe har katu te ame'ē ke ame'ēja saka pehē pe a'e me'ē ta. Ame'ē katu te ha kanim ym ta riki. (Kirisutu riki usakiha keruhū a'e.)

⁵Sawa'e wan ame'ē ta! Pehē pe ihē apandu. Tamūi ta rehe pehendu katu. “Katu te ame'ē ke jande” aja pehē pekwa pekwa ym pexo. Pe, pehē mu ta namō pema'ema'e katu pehē juehe pexo. Jete. Kuja Tupā je'ēha rehe pandu-hda ihī:

“ ‘Katu te ihē’ aja ukwa jupe ame'ē ke Tupā putar ym.

Pe: ‘Katu te ihē’ aja ym ukwa ukwa ixo, ame'ē rehe a'e ipy'a katu.” Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

⁶A'erehe: “Katu te jande” aja ym pekwa pekwa pexo. Aja Tupā rehe pehē py'a pemoi moī katu. A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Pe, a'e putar rahā, pehē rehe har a'e pandu ta:

—Pehē katu — aja.

⁷Pehē pejumupyaiha ke upa katu te Tupā namō pepandu. Aja rahā, pehē rehe pyrara a'e usak katu ta. (Pehē ke muhury katu ta.)

⁸Satana, pehē ruwajan, a'e riki jangwate ahem hū ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) U'u ta, ame'ē ke a'e kekar kekar ixo, ame'ēja saka ixo. (Aja rahā, pehē pejuru jar katuha ke a'e mukanim tar katu.) A'erehe pepyhyi ym, aja pexo katu. Pema'ā ma'ā katu pexo, aja pexo katu tī. ⁹Pejan ym ingi. Pete'e ta pepu'am pe'am, aja pexo. (Aja rahā pejuru jar katuha ke pehijar ym ta.) Pehē ke amō ta mupyrara hū. Pehē jō ym, aja pekwa. Aja upa amō Jesu kotyhar ta ke amō ta mupyrara hū tī. Kome'ē ywy keruhū rupi Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta ke amō ta mupyrara hū tī. Aja pekwa katu. ¹⁰Pepyraraha upa rahā, pehē ke Tupā muhury katu ta. Mukatu ta. Pehē pe pyrātāha ke a'e muwyr ta tī. Aja rahā, pejuru jar katuha ke pehijar ym ta. A'e riki awa ta rehe ipy'a katu te hū ame'ē ke a'e. A'e riki pehē pe pandu:

—Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe ihē renda pe ihē namō aja te'e ta pexo — aja pehē pe pandu.

¹¹A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Aja te'e ta a'e ixo. Amen. Ame'ē: “A'e tȳ” aja.

Katuha ke Petu mondo

¹²Pehē pe paper pinim ta'yr mi ihē amondo axo. Ihē apandu ame'ē ke Sir mupinim a'e. Ihē mu ke a'e. (Jesu rehe a'e juru jar katu, a'erehe ihē mu a'e.) A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Pehē py'a ke ihē amuhury tar katu. A'erehe kome'ē paper pinim ihē amondo axo. Tupā namō pexo ta kȳ. Ame'ē riki jete har te ke. Pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū. Ame'ē ke ihē apandu katu. Mā peja Tupā rehe pejuru jar katuha ke pehijar ym.

¹³Mambiro ok ta pe jurujar katu ame'ẽ ta ixo. Yman a'ep pe har ta pe Tupã pandu tĩ.

—Ihẽ rehe pejuruja katu. Ihẽma'e wan ta pehẽ — aja ngã pe.

A'eta riki pehẽ pe katuha ke mondo ixo. Mak mondo ixo a'e tĩ. Ihẽ ra'yr aja a'e. ¹⁴Pehẽ ruryha namõ pehẽ po pepyhyk pyhyk katu pehẽ ngi.

Kirisutu kotyhar ta ke pehẽ. Mã peja upa pehẽ py'a ke Tupã muhury katu.

Upa.

Petu mupinim me'ẽ ke Mokõihar ke

Petu kome'ẽ paper ke mupinim. Mokõihar ke. A'e ke amõ ta jukwa ta, aja a'e ukwa katu. A'erehe Jesu kotyhar ta ke a'e mu'e tar katu. A'erehe kome'ẽ paper pinim ke a'e mondo.

Yman rahã, amõ ta uwyr ta. Ame'ẽ ta te'eha ke mu'e ta. Kirisutu ruwajan ta ke a'eta. Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta ran ke a'eta tĩ. Aja Petu mujekwa katu. A'erehe Jesu kotyhar ta pe a'e pandu: “Tapijar te'e we Jesu Kirisutu rehe har pejumu'e katu te we pexo rĩ” aja Petu mupinim.

1 ¹ Ihẽ Simã Petu. Jesu Kirisutuma'e miasu ke ihẽ. A'e pandu ihẽ pe:
—Myrandu katu epandu eho — aja ihẽ pe.

Ame'ẽ apandu pandu ame'ẽ ke ihẽ.

Jesu Kirisutu riki katu te ame'ẽ ke a'e. Jande ke a'e muhã katu. Jandema'e Tupã a'e tĩ. A'e riki katu te ame'ẽ ke, a'erehe jande aja pejuruja katu ehe tĩ. Katu te me'ẽ ke ame'ẽ. Pejuruja katuha ke Tupã me'ẽ pehẽ pe, ame'ẽja saka.

Ko pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo. Pehẽ riki pejuruja katu ame'ẽ ta ke pehẽ.

² Tupã rehe har pekwa katu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe har aja tĩ. Pekwa katu tĩ. A'erehe mã peja amõ we pehẽ rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja amõ amõ we pehẽ py'a ke a'eta muhury katu tĩ.

Pexoha katu aja pexo

³ Jande pe pyrãtãha ke Tupã muwyr. A'erehe upa jandema'e ke kohĩ. Ame'ẽ namõ Tupã aja katu te jande tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te ipe. Aja rahã, ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar jaxo. Aja rahã, a'e aja jaxo katu tĩ. Ehe har jande jakwa katu, a'erehe katu te ame'ẽ ke jõ jama'ema'e katu jaxo tĩ. A'e riki jande pe pandu:

—Ihẽ axo ame'ẽ pe pexo ta tĩ. Wera hũ ame'ẽ pe pexo ta tĩ. Ihẽma'e katu te ha ke pekwa ta tĩ — aja Tupã pandu.

⁴ Aja ame'ẽ jande pe a'e pandu katu. Katu te hũ ame'ẽ pandu katuha ke. “Ihẽ axo ame'ẽ pe pexo ta tĩ” aja jande pe Tupã pandu katu. Aja jakwa katuha rupi ma'e jaka'u te'eha ke jahijar katu. Ma'e ka'u te'eha ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ma'ema'e hũ. A'erehe mupyraraha renda pe oho ta. Aja jama'ema'eha ke jahijar katu. Pe, Tupã riki katu te aja jaxo ta tĩ. ⁵ A'erehe mã peja amõ we pehẽma'e ke pematyr katu, aja pexo. Kuja. Tupã rehe pejuruja katu. A'engi amõ we Tupã putar ame'ẽ ke pema'ema'e tĩ. Mã peja katu ame'ẽ ke pema'e-ma'e. A'engi amõ we tĩ. Mã peja Tupã rehe har pekwa katu te we pexo. ⁶ A'engi amõ we tĩ. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu ame'ẽ ke mã peja pema'e ym

pexo. A'engi amō we tī. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, mā peja pehē py'ahu te'e pehendū. A'engi amō we tī. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te Tupā pe, aja mā peja pexo tī. (Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tī.) ⁷A'engi amō we tī. Mā peja pehē mu ta rehe pepy'a katu pexo. A'engi amō we tī. Mā peja upa amō ta rehe pepy'a katu tī. ⁸Upa katu te aja rahā, pexoha katu ta. Upa katu te aja pema'ema'e katu te rahā, Jesu Kirisutu rehe har pekwa katu te we pexo rī. Aja rahā amō we Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e ta tī. Ame'ē ke peputar katu te we pexo tī. Jandema'e sawa'e te a'e.

⁹Upa aja ym rahā, kuja kotete ma'e usakiha, ame'ēja saka. Eha ym te ame'ēja saka. Aja rahā, marā ka ym amō we ehe har ukwa katuha. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ipy'a ngi Tupā juhyk. Ame'ē ke harái tī. (A'erehe upa apandu ramō ame'ē ta ke a'e ma'ema'e ym.)

¹⁰Ihē mu ta! Apandu ramō, aja pexo. Amō we tī. Tupā pandu pehē pe:

—Ihē rehe pejurujar katu. Aja rahā, pehē ke ihē amuhā katu ta. Kome'ē ywy keruhū pe har ta ngi har pehē ke ihē kotyhar ta aja amuruwak — aja Tupā.

Ame'ē ke pekwa katu. Mā peja ame'ē ke pehē py'a pe pemupyta katu te hū. Aja rahā, pejurujar katuha ke pehijar ym te ta. ¹¹Aja rahā, Tupā pandu ta:

—Pehē katu! Katuha renda pe pejur katu pengi. Jesu Kirisutu namō pexo katu ta. Aja te'e ta pexo kī — aja Tupā pehē pe.

Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jande ke a'e muhā katu.

¹²Ihē amupinim ramō ame'ē ke pehē pe aja te'eha ihē amujekwa ta. Aja rahā, peharái ym ta. Ihē amupinim ame'ē ke pekwa katu 'y. Jetehar te ke pehē pe amō ta mu'e. Ame'ē ke pekwa katu te. Pehijar ym ta. Pehē pe ihē amujekwa we ta rī. ¹³Ko te'e ihē axo rahā, ihē amupinim ramō, ame'ē ke pehē pe ihē amujekwa ta. Aja rahā, pekwa pekwa katu ta pexo. Aja rahā, katu tiki, aja ihē akwa. ¹⁴Yman atu ym rahā, ihē amanō ta, aja ihē akwa. Ame'ē ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te mujekwa katu te ihē pe. ¹⁵A'erehe upa ma'e ke ihē ama'ema'e katu ta. Ihē amupinim hū ta. Aja rahā, ihē amanō rahā, ihē raikwer koty aja te'e ta pekwa pekwa katu pexo tī. Ihē amupinim ame'ē ke pekwa pekwa katu ta pexo. Ihē nixói rahā, peharái ym ta.

Kirisutu katuha ke Petu usak

¹⁶Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te jywyr ta, aja jamujekwa pehē pe. Pyrā-tāha namō jywyr ta, aja jamujekwa. Aja jamujekwa rahā, jande atu jande py'a pe jakwa ame'ē ke japandu my? Anī. Aja ym. A'e katuha rehe jande reha pe te'e jasak. (A'erehe a'e jywyr ta tī, aja jakwa katu.) ¹⁷Katu ehe har Tupā, jande pái keruhū pandu rahā, a'ep jaxo tī. Ywa pe har weraha muwyr ehe rahā, aja tī. A'ep jaxo tī. Arahā, ywa pe har weraha katu te ame'ē ngi je'ēha muwyr. Kuja pandu:

—Ko ihē ra'yr. Nde rehe ihē apy'a katu ame'ē ke nde. Ihē ke nde eremuhury katu — aja pandu.

¹⁸Ywy'ā keruhū katu te ame'ē ke pe inamō jaxo rahā, ywa ngi ame'ē je'ēha uwyr ame'ē ke rehe jande atu jahendu. (Arahā ywa pe har Ta'yr katuha ke ipái mujesak jande pe.)

¹⁹Pe, myrandu ke ymanihar Tupā je'ēha pandu, ame'ē ta pandu pandu. Ame'ē riki jetehar te ke aja jakwa katu te tī. Ame'ē rehe pehendū katu rahā,

katu tiki. Myrandu ke a'eta pandu pandu. Ame'e riki araparin aja saka. Pytuniha ke muwera katu, ame'eja saka. Aja te'e xu'em oho. (Aja rahā, Tupā rehe har mujekwa we.) Pe, pytuniwe te jahy rata a'ejōhar werā katu. Pesak ehe. (Ame'e riki Jesu Kirisutu, aja saka.) Pehē pe werā katu, ame'eja saka. (Aja rahā, upa katu te juehe har Kirisutu mujekwa pehē pe.) ²⁰ Amō we tī. Kuja pekwa pekwa katu pexo. Tupā je'ēha rehe Tupā je'ēha pandu ame'e ta mupinim. Ame'e ke awa ke te'e mujekwa ym. Amō pandu ym rahā, marā ka ym mujekwaha. (Tupā'a mujekwa ta me'e te'e.) ²¹ Pesarahā! Myrandu ke Tupā je'ēha pandu ame'e ta pandu rahā, a'eta pandu tar katu. A'erehe a'eta pandu pandu. Anī. Aja ym. A'eta pe Tupā'a mujekwa. Myrandu ke Tupā muwyr. Ame'e ke a'eta pandu pandu rahā, a'eta pe Tupā'a mujekwa katu.

Mu'eharan ta rehe har

(Jun 1.3-16)

2 ¹ Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'e ta ixo rahā, amō ta ixo tī. A'eta Tupā je'ēha ke te'e pandu pandu. Apo aja pehē namō mu'eharan ta mu'e mu'e ta tī. Te'e a'eta mu'e ta. A'erehe amō koty koty amō ta ukwa ta. Mu'eharan ta ke jandema'e sawa'e te muhā katu tipe. Pe, a'eta pandu ta:

—Jande ke a'e muhā ym — aja mu'eharan ta te'e pandu ta.

A'erehe yman rahā, pahar a'eta ke jandema'e sawa'e te mupyrara ta. ² Te'e a'eta mu'e. Pe, a'eta aja ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'ema'e ta tī. A'erehe amō ta juru ai ta. Jete har rehe hendu katu ame'e ta rehe juru ai ta. ³ Mu'eharan ta ima'ehū tar katu. Ipy'a rupi te'e ukwa ukwa ame'e ke a'eta pandu pandu ta pehē pe. Aja tamatarer ke a'eta pyhyk pyhyk hū ta. A'eta ke mupyrara ame'e ke yman pete'e harō uī. (Tupā a'e.) A'eta rehe har a'e ukwa katu. Pe, a'eta ke a'e ombor ta. Mupyraraha renda pe ombor ta.

⁴ Jete. A'eta ke jukwa ta. Pesarahā! Yman Tupā je'ēha rahoha ta ixo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'e ta ke a'eta. Pyraraha ngi a'eta uhem ym te ta. Mupyraraha renda pe a'eta ke Tupā ombor 'y. A'ep pytun ame'e pe ixo. Ita tupaham pe pukwar aja ixo. Aja a'eta harō u'am. Ngā ke Tupā mupyrara hū ta. Ame'e angaha ke rehe a'eta harō u'am. (A'erehe mu'eharan ta ke Tupā mupyrara ta tī, aja jakwa katu.)

⁵ Amō we tī. Yman kome'e ywy keruhū ke y keruhū pe Tupā upa mukanim. Arahā kome'e ywy keruhū pe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta ixo. Ame'e ta ke y keruhū pe Tupā upa jukwa. (Aja mu'eharan ta tī. Tupā jukwa ta tī.) Yman kuja jō manō ym. Noe a'e. Amō awa po wajar mokōi hetaha ta manō ym tī. (A'erehe ixotyhar ta ke a'e muhem katu. Ame'e ke Tupā ukwa katu aja mujekwa katu.) "Tupā katu te ame'e ke a'e. Pehendu katu ehe" aja Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta pe Noe pandu pandu tipe.

⁶ Amō we tī. "Sondo ok ta pe har ta katu ym te" aja Tupā pandu. "Ngomo ok ta pe har ta katu ym te tī" aja a'e pandu tī. Pe, ame'e mokōi ok ta pe har ta ke tata pe Tupā mumba. Aja rahā ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta ke Tupā mumba ta tī, aja amō ta ukwa ta. Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'e ta jukwa ta tī. (A'erehe mu'eharan ta ke Tupā mupyrara ta tī, aja a'eta ukwa ta me'e te'e.)

⁷ Ame'e ok ta ngi Ro ke Tupā muhem. Ro riki sawa'e katu ame'e ke a'e. Sawa'e jaxer ame'e ta katu ym ame'e ke ma'ema'e hū. Ame'e ke rehe Ro usak

rahā, a'e pyai te hū. ⁸ Ame'e ta namō Ro ixo rahā, ma'e jaxer ame'e ma'eha ke rehe a'e usak usak. Ngā juru ai ha rehe hendu tī. Wera rahā pame katu te aja a'e usak usak tī. Hendu tī. A'erehe a'e pyai te hū. A'e sawa'e katu ame'e ke a'e. ⁹ Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta ngi Tupā rehe ipy'a katu ame'e ta ke jandema'e sawa'e te muhem katu. Ame'e ke a'e ukwa katu riki. (A'erehe mupyraraha ngi ixotyhar ta te ke a'e muhem katu ta, ame'e ke a'e ukwa katu tī.) Pe, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'e ta ke a'e mupyrara ta tī. Ame'e ke a'e ukwa katu tī. (A'erehe mu'eharan ta ke a'e mupyrara ta tī.) Yman atu rahā, upa ngā ke Tupā mupyrara ta. Ame'e weraha rehe a'e harō uī. Mupyraraha weraha angaha ke rehe Tupā harō uī. ¹⁰ Jete! Ma'e ka'u te'eha ke amō ta putar hū. Ame'e ta ke Tupā mupyrara hū ta. Kome'e wyw keruhū pe kapitā keruhū ke Tupā mu'am. A'e je'eha rehe hendu ym ame'e ta ke Tupā mupyrara hū ta tī.

Mu'eharan ta riki amō ta ngi kyje ym. "Katu te jande" aja a'eta juehe har ukwa jupe nai. Ywa pe har ta katu te ame'e ta ke a'eta. Ame'e ta rehe har: "Ame'e ta katu te" aja a'eta pandu ym te. Anī. Juru ai riki. ¹¹ Pesarahā! Mu'eharan ta 'ar koty te we Tupā je'eha rahoha tama'e pyrātāha. Pe, a'eta ywa pe har ta ma'e katu te, ame'e ta rehe juru ai ym riki. Ājā tama'e kapitā rehe juru ai ym. Ame'e rehe jandema'e sawa'e te ruwa koty a'eta juru ai ym. (Mu'eharan ta anī. Juru ai te'e ixo. Katu ym aja.)

¹² So'o ka'a rupi ixo ame'e ra'yr ke u'ar. Pe, ame'e ke amō ta pyhyk. Pe, jukwa. Mu'eharan ta riki ame'eja saka. Ipy'a pe te'e a'eta ukwa ukwa ixo, ame'e ke a'eta ma'ema'e ixo tī. So'o aja ma'e ke ukwa ym aja te'e a'eta ixo. Ame'e rehe a'eta juru ai. So'o ka'a rupi ixo aja a'eta ke Tupā jukwa ta tī.

¹³ Amō ta ke mu'eharan ta mupyrara. Aja a'eta ke Tupā mupyrara ta tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'eta putar. Ame'e ke wera rahā riki a'eta ma'ema'e. Huxī ym riki. Aja a'eta jumuhury a'eta juehe. Jesu manō ame'e ke pekwa pekwa pei rahā, ma'e ke pe'u. Pehē namō mu'eharan ta u'u rahā, a'eta ngi amō ta huxī. A'eta katu ym. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha namō a'eta ixo rī. Ipy'a juhyk aja ym ixo.

¹⁴ Kūjā ta ka'u te'e ame'e ta rehe a'eta usak tar katu jō. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e ixo. A'ewan ym ma'ema'eha ke a'eta pe. Ukwa katu ym ame'e ta ke a'eta muka'u te'e. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'e ta ma'ema'e tī. Tamatarer pyhyk hū ame'e ke rehe jō mu'eharan ta ukwa ukwa ixo. Tupā mupyrara ta ame'e ta ke a'eta. ¹⁵ Pe, katu te ame'e ke ngi a'eta pia oho, pe, ka'a pe te'e a'eta kanim oho. Ame'eja saka a'eta ixo. (Aja rahā, jete har te ke a'eta ukwa, ame'e ke hijar. Pe, te'e pandu pandu ixo.)

Maraā Mbeo ra'yr. A'e ma'ema'e ame'e ke aja mu'eharan ta ma'ema'e tī. Tamatarer rehe ipy'a ke Maraā moi, a'erehe ma'e katu ym ame'e ke ma'ema'e. (Ame'e ta aja mu'eharan ta tī.) ¹⁶ Pe, amō pandu Maraā pe:

—Mā peja katu ym ame'e ke ema'e ym — aja pandu ipe.

Aja me'e riki jumen pandu ipe. Awa aja jumen pandu ipe. Pe, Maraā ka'u te'eha ke a'e muhijar. Maraā riki Tupā je'eha pandu ame'e ke a'e. (Aja mu'eharan ta tī. Ame'e ta ka'u te'eha ke Tupā jō riki muhijar ta tī, aja jakwa katu.)

¹⁷ Mu'eharan ta riki ywykwar upa te'e y tpa ame'eja saka. (Aja rahā jaxer ame'e ta ke a'eta, aja mujekwa.) Ywa takāxiha ke amō koty koty ywytu peju raho, ame'eja saka riki mu'eharan ta tī. (Aja rahā, pahar amō koty koty a'eta ukwa. Katu ym aja.) Pytun te hū ame'e renda ke Tupā mukatu. A'ep a'eta ke Tupā ombor ta indo.

¹⁸“Katu te jande” aja me'e upa mu'eharan ta pandu pandu nai. Ka'u te'eha rupi te'e a'eta pandu pandu ti. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke amo ta hijar Tate. Ame'e ke mu'eharan ta ukwa. Pe, ame'e ta ke mu'eharan ta muka'u te'e ti. Aja ma'e ka'u te'eha ma'eha rehe mujywyr ta mondo, ame'ēja saka.

¹⁹“Peputar ame'e ke pema'ema'e katu” aja mu'eharan ta pandu nai. Anī. A'eta te'e marā ka ym ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijariha. Pesarahā! Katu ym ame'e ke amo ma'ema'e. Ame'e ke marā ka ym hijariha rahā, ame'e riki aja te'e ta ixo. Katu ym aja.

²⁰Ma'e katu ym ame'e ke Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta ma'ema'e hū. Ame'e ke amo ta hijar katu. Jesu riki jande muhāha. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ke a'eta ukwa katu, a'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar. A'engi ame'e pe a'eta jywyr ti. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha pe jywyr ti. Marā ka ym hijariha. Aja rahā, ixo py 'ar koty te we katu ym ha aja a'eta ixo. ²¹Aja rahā kuja katu ta tipe. Myja rahā, amo pe Tupā pandu my:

—Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe — aja Tupā pandu my.

Ame'e ukwa ym rahā, katu ta tipe. Ame'e ukwa rahā, pe, panduha katu te ame'e ke hijar rahā, ame'e riki i'ar koty te we jaxeriha. Panduha katu te ame'e ke amo pandu ipe, ame'e ke hijar rahā, i'ar koty te we jaxeriha. ²²A'eta ma'eha kuja mujekwa. Yman sawa'e ukwa katu ame'e ke paper rehe mupinim. Ame'e riki jetehear te ke aja mujekwa. Kuja mupinim:

“Jawar we'en rahā, ame'e pe te'e a'e jywyr u'u indo.”

Kuja amo we ti:

“Kure ke y pe amo mujahuk rahā, pahar tu'um ame'e pe kure jere jahuk oho” aja amo mupinim.

Aja rahā, jaxeriha rehe jywyr oho, aja mujekwa. (Ame'ēja ti. Jandema'e sawa'e te rehe har ukwa katuha ke hijar rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha rehe jywyr. Katu ym te riki.)

Jandema'e sawa'e te jywyr ta

3 ¹Ihē rehe katu ame'e ta ke pehē! Ko mokōihar paper rehe ihē amupinim ai. Mā peja pehē py'a pe ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pekwa pekwa ym pexo. Aja mokōihar paper rehe ihē amupinim. Aja rahā, peharái ym ta pexo. ²Yman Tupā je'ēha pandu ame'e ta pandu. Katu te ame'e ta ke a'eta. A'eta pandu ame'e ke mā peja pekwa pekwa katu pexo. Jesu mondo ame'e ta pe je'ēha ke jandema'e sawa'e te mujekwa. Ame'e je'ēha ke pehē pe Jesu mondo ame'e ta pandu pandu. Ame'e ke pekwa pekwa katu pexo ti. Jesu riki jande muhāha ke. ³Kuja pekwa pekwa py pexo. 'Ar rehe angaha uhyk Tate rahā, amo sawa'e ta ixo ta. Ma'e ka'u te'e ha namō a'eta ixo ta. Pehē rehe a'eta puka puka hū ta. Ahem hū ta ti. ⁴Kuja a'eta pandu ta:

—A'e jywyr ta. Aja a'e manga katu riki. Mā! My mamy? Nixói riki. (Jande ramūi ta harō hū ixo ehe.) A'eta upa manō. Kome'e ywy keruhū Tupā mujā. Aja te'e kome'e ywy keruhū ihī rī. A'erehe a'e jywyr ym ta, aja jakwa — aja a'eta pandu ta nai.

⁵Kuja puka puka hū ame'e ta harái riki. Ukwa tar ym riki. Kuja. Yman Tupā pandu. Aja kome'e ywy keruhū a'e mujā. Ywa ke mujā ti. Y ngi kome'e ywy uhem. Y ramūi pyter pe ihī. ⁶Y pe ymanihar kome'e ywy keruhū ke Tupā

jupyk. Upa katu te ma'e ke jukwa. Y keruhū pe jupyk. (A'erehe Tupā pandu ame'e ke a'e ma'ema'e katu. Ame'e ke puka puka hū ame'e ta harái.)

⁷Apo kome'e ywy keruhū kohī. Ywa rehe ihī ame'e ta pehī tī. Upa ame'e ta rehe har Tupā pandu: "Mā peja ixo rī." A'erehe yman pandu aja apo ixo rī. Anī. Aja te'eha ihī ym ta. Yman rahā, kome'e ywy keruhū ke tata pe Tupā mai ta. Ywa rehe ihī ame'e ke aja tī. Mai ta tī. Ame'e angaha ke rehe uhyk ym rahā we, pewe ixo we rī. Ma'e katu ym ma'ema'e ame'e ta ke Tupā mupyrara ta. Pe, uwyrīha anga rehe har ukwa ym rahā, mupyraraha renda pe mondo ta tī. Aja ym rahā, kome'e ywy keruhū ixo rī. Ywa rehe ixo ame'e ta aja tī. Ixo rī. "Mā peja ixo rī" aja Tupā pandu. (A'erehe Tupā pandu ame'e ke a'e ma'ema'e katu.)

⁸Ihē rehe katu ame'e ta ke pehē. Pehē riki apy'a katu ame'e ta ke pehē tī. Kuja peharái ym pexo. (Yman te aja jakwa. Tupā pe anī.) A'erehe miu (1.000) warahy 'ar aha oho rahā, ame'e riki peteī weraha aha oho, aja jandema'e sawa'e te ukwa. Juja katu te ipe. Peteī weraha aha oho rahā, ame'e riki miu (1.000) warahy 'ar aha oho, aja a'e ukwa. Juja katu te ipe.

⁹A'e pandu katu ame'e ke jandema'e sawa'e te ma'ema'e ta kī. Pahar ym a'e ma'ema'e, aja amō ta ukwaha naī. Anī. Aja ym. A'e ma'ema'e ta kī. Pesarahā! Mupyraraha renda pe amō oho ta, ame'e ke a'e putar ym. Ma'e ka'u te'eha ke upa ngā hijar, ame'e ke a'e putar katu. A'erehe ngā py'a ixoty muruwak, ame'e rehe a'e harō katu uī.

¹⁰Jandema'e sawa'e te jywyr, ame'e weraha angaha rehe uhyk ta kī. Ma'e mukanīha uwyr, ame'eja saka harō ym ehe rahā, jandema'e sawa'e te uwyr ta kī. Arahā ywa riki kanim ta oho. Tyapu te hū ha namō kanim ta oho. Ywa rehe ihī ame'e ke ukwái ta tī. Upa ta kanim. Kome'e ywy keruhū kanim ta tī. Upa katu te kome'e ywy keruhū pe ixo ame'e ta ke kanim ta tī. ¹¹⁻¹²Aja ame'e upa katu te ma'e ke kanim ta oho. Aja rahā, myja me'e pexoha katu my? Pesarahā! Katu ym ma'ema'e, ame'e ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'e weraha angaha ke rehe peharō pexo rahā, mā peja katu pexo. Aja rahā, katu tiki. Tupā rehe pehē py'a tapijar te'e we pemoī moī katu tī. Aja rahā, katu tiki. Ame'e weraha ke pahar pemuhyk, aja pema'ema'e katu pexo. Ame'e weraha uhyk rahā, ywa upa ukwái ta. Upa ta kanim. Ywa rehe ihī ame'e ke upa ta musururu mondo. Hakuha upa ta musururu mondo. ¹³"Ywa pyahu ame'e ke ihē amujā ta. Ywy keruhū pyahu ame'e ke aja tī. Amujā ta tī" aja Tupā manga katu. A'ep katu te ame'e ta jō ixo ta. Mā peja ame'e rehe jaharō katu jaxo.

¹⁴Ihē rehe katu ame'e ta ke pehē! Ame'e weraha rehe peharō pexo rahā, Tupā ruwa koty pexo, aja saka pekwa pekwa pexo. A'e usak uī, aja saka a'erehe mā peja pexoha katu aja pexo. Mā peja peka'u te'eha ke pema'e ym. Pehē py'a a'e juhyk, aja pexo. Mā peja Tupā namō pehē rury katu pehē pexo.

¹⁵(A'e uwyr ym we rī, a'erehe uwyr ym te ta, aja ym pekwa pekwa pexo tī.) A'e harō we rī. Aja rahā, amō we pehē ngi har amō ta jurujar katu ta. Aja rahā, amō we Tupā muhā katu ta. A'erehe a'e harō we rī. Aja pekwa pekwa pexo. Aja Páu mupinim pehē pe tī. Ukwa katuha ke Tupā muwyr ipe. Ame'e namō pehē pe a'e mupinim. Páu rehe japy'a katu ame'e ke a'e. ¹⁶Kirisutu jywyr ta. Ame'e rehe har Páu mujekwa rahā, upa paper rehe a'e mupinim. A'e mondo ame'e paper rehe ame'e rehe har a'e mupinim. Amō amō ma'e ke a'e mupinim ame'e ke amō ta ukwa katu ym. Pe, ame'e ke amō koty muka'u te'e

ame'ẽ ta mujekwa. Ukwa ym ame'ẽ ta aja tĩ. Amõ koty mujekwa tĩ. Aja amõ Tupã je'ẽha rehe ihĩ, ame'ẽ ke amõ koty koty a'eta mujekwa. Te'e pandu, aja saka. Aja Tupã mupyrara ame'ẽ ke a'eta jumuhyk a'eta juehe.

¹⁷Ihẽ rehe katu ame'ẽ ta ke pehẽ! Pesarahã! Amõ ta amõ koty Tupã je'ẽha mujekwa aja pekwa katu. A'erehe pepyhĩ ym, aja pexo! Aja rahã, amõ koty sawa'e katu ym ame'ẽ ta mu'e, ame'ẽ koty pejumu'e ym ta peho. Jetechar te ke pekwa, ame'ẽ ke pehijar ym ta tĩ. ¹⁸Jesu riki jande muhãha ke! Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Ehe har tapijar te'e we pekwa katu te we pexo. Pehẽ rehe a'e ipy'a katu. Ame'ẽ rehe har tapijar te'e we pekwa katu te we pexo. Mã peja japandu ipe:

—Ne jõ riki katu te ame'ẽ ke.

Aja apo mã peja japandu ipe. Mã peja aja te'e ta japandu ipe. Amen. Ame'ẽ riki: “A'e tỹ” aja.

Upa.

Juã mupinim me'ẽ ke Peteĩhar ke

Juã kome'ẽ paper ke mupinim. Jesu kotyhar ta pe a'e mondo. Amõ ta amõ koty Jesu rehe har mu'e. Ame'ẽ ke Juã mukatu tar katu, a'erehe kome'ẽ paper ke mupinim.

Kuja Juã mujekwa. Jesu Tupã ra'yr a'e. Awa aja te'e kome'ẽ ywy keruhũ pe a'e uwyr tĩ. Jesu rehe har amõ ukwa rahã, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar katu ta me'ẽ te'e, aja Juã mupinim. Tupã rehe har ukwa rahã, aja tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ta me'ẽ te'e tĩ. Jesu kotyhar aja rahã, imu ta rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e tĩ, aja Juã mujekwa.

“Imu ta” aja pandu rahã, Jesu kotyhar ta ke, aja jakwa.

“Ta'yn ta” aja pandu rahã, Jesu kotyhar ta ke tĩ, aja jakwa tĩ.

Jesu rehe har

1 ¹Ihẽ Juã. Jesu rehe har ihẽ amupinim aĩ. A'e riki jande ke muhã katu. Kome'ẽ ywy keruhũ nixói te rahã, pete'e ixo me'ẽ te'e a'e. Ima'e panduha rehe jahendu. Jasak ehe tĩ, Jesu rehe. Jama'ã katu ehe tĩ. Jande po pe japyhyk pyhyk ehe tĩ. ²Kome'ẽ ywy keruhũ pe a'e uwyr rahã, jasak ehe. Ame'ẽ rehe har japandu pandu ngã pe. Uhã te hũ ame'ẽ ke a'e. Ipái namõ a'e ixo. Jande pe Ta'yr rehe har a'e mujekwa. ³Ma'e jasak ame'ẽ ke japandu pandu pehẽ pe. Ma'e jahendu ame'ẽ ke japandu pandu tĩ. A'erehe pehẽ namõ jande juehe katu jande jaxo. Jete riki. Jande pái keruhũ namõ jande juehe katu jande jaxo tĩ. Ta'yr namõ jande juehe katu jande jaxo tĩ, Jesu Kirisutu namõ. ⁴Ame'ẽ rehe har pehẽ pe jamupinim. Aja rahã jande rury katu te jaxo apo 'y.

Tupã rehe har

⁵Ta'yr mu'e ame'ẽ ke jahendu. Ame'ẽ ke pehẽ pe japandu pandu tĩ. Kuja:

—Tupã riki weraha aja saka. (Aja rahã, katu te ame'ẽ ke a'e.) Pytuniha aja ym a'e. (Aja rahã, nixói te ma'e jaxeriha ke ipe) — aja japandu.

⁶A'erehe pytuniha aja ame'ẽ pe jaxo rahã: “Inamõ jande juehe katu jande jaxo” ame'ẽ panduha te'e riki. Pytuniha aja ame'ẽ pe jaxo rahã, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e jaxo rĩ. Katu ym aja. ⁷Tupã riki weraha aja ame'ẽ pe ixo. Aja rahã, nixói te ma'e jaxer ame'ẽ ke ipe. A'e aja jande jaxo rahã, jande katu jande juehe jaxo. Pe, Jesu ruwy pe jande py'a ke a'e juhyk. Upa ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke juhyk. Jande pái keruhũ ra'yr Jesu.

**Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahã,
Ame'ẽ ke Tupã namõ japandu ta me'ẽ te'e**

⁸“Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym” aja japandu rahã, jande jaka'u te'e. Te'e japandu. ⁹Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahã, mã peja Tupã pe japandu:

—Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Jande japyai. Mã peja jande py'a ke ejuhyk katu. Mã peja jande rehe nde py'a emujywywyr — aja ipe.

Aja me'ẽ japandu rahã, jande rehe ipy'a jywywyr te ta. A'e riki katu te ame'ẽ ke a'e. A'e pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu ta. Jete. Ipy'a jywywyr ta jande rehe.

¹⁰Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ame'ẽ ta ke jande, aja Tupã je'ẽha mujekwa. “Anĩ. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym” aja japandu rahã, Tupã te'e pandu, aja japandu naĩ. (Anĩ. Tupã te'e pandu ym te. A'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ame'ẽ ta ke jande aja jakwa katu.) Ima'e panduha rehe jahendu ym tĩ. Aja rahã, katu ym.

Jesu jandema'e mukatuha ke

2 ¹⁻²Jesu rehe pejuruja katu. A'erehe ihẽ ra'yr ta aja pehẽ. Ko ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te Tupã pe. A'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar rahã, katu tiki. Ame'ẽ rehe har pehẽ pe ihẽ amupinim aĩ. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym ta. Pema'e rahã, jande pái keruhũ namõ Jesu Kirisutu pandu ta:

—Ma'e ka'u te'eha ke ihẽ kotyhar ta ma'e. Ame'ẽ ke rehe ihẽ amuhepy. Ihẽ amanõha pe ihẽ amuhepy. A'erehe mã peja nde py'a emujywywyr ehe — aja a'e pandu ta.

Aja jandema'e mukatuha ke a'e. A'e riki katu te me'ẽ ke a'e.

Jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Amõ we tĩ. Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy tĩ. A'erehe Tupã ipy'a jywywyr ngã rehe tĩ.

³Tupã je'ẽha rehe jahendu katu rahã, ehe har jakwa katu, aja jakwa katu.

⁴Amõ pandu:

—Ehe har akwa katu — aja.

(Aja rahã, ima'e je'ẽha rehe hendu katu ta me'ẽ te'e.) Je'ẽha rehe hendu ym rahã: “Ehe har akwa katu” ame'ẽ panduha riki te'e aja. Jete har te ke ukwa ym. ⁵⁻⁶Je'ẽha rehe amõ hendu katu rahã, Tupã rehe a'e ipy'a katu. Pe, ipy'a katu te we ehe rĩ. Kuja jakwa katu. Amõ pandu:

—Tupã namõ ihẽ juehe katu ihẽ axo — aja.

Aja rahã, mã peja Jesu Kirisutu aja katu a'e ixo tĩ. (A'e aja katu ame'ẽ ke ma'ema'e tĩ.) Kome'ẽ ywy keruhũ pe Jesu ixo rahã, katu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e. Aja te'eha a'e ma'ema'e. A'e aja amõ tĩ. Katu ame'ẽ ke ma'ema'e ta me'ẽ te'e tĩ. Aja rahã, Tupã namõ a'e juehe katu a'e ixo, aja jande jakwa katu te tĩ.

“Pehẽ pepy'a katu pehẽ juehe pexo” ame'ẽ je'ẽha pyahu ame'ẽ ke

⁷Ihẽ rehe katu me'ẽ ta! Apy'a katu ame'ẽ ta ke pehẽ tĩ! Pehendu katurahã! Ko Jesu je'ẽha ke ihẽ amupinim aĩ. (“Pehẽ pepy'a katu pehẽ juehe pexo” aja a'e pandu.) Ame'ẽ ke pyahu ym. Ymanihar je'ẽha ke ame'ẽ. Jesu rehe pejuruja katu py rahã, (“pehẽ pepy'a katu pehẽ juehe pexo”) ame'ẽ je'ẽha rehe pehendu katu. Ame'ẽ ke namõ pexo katu apo 'y. Ame'ẽ panduha ke pehẽ pe ko

ihê amupinim aĩ tĩ. ⁸Pyahu aja apo tĩ. Amõ ta rehe Kirisutu ipy'a katu. Ame'ê ke rehe jasak. A'erehe ame'ê panduha jetehtar te ke, aja jakwa katu. Pepy'a katu pehê juehe pexo tĩ, a'erehe (“pehê pepy'a katu pehê juehe pexo”) ame'ê panduha jetehtar te ke aja jakwa tĩ. Pytuniha aja asa oho. Weraha aja hendy hendy ixo apo 'y. (Aja rahã, Ta'yr rehe har Tupã mujekwa katu ngã pe apo 'y. A'erehe upa ngã ipy'a katu ngã juehe ixo apo 'y. A'erehe mã peja pepy'a katu pehê juehe pexo.)

⁹Upa Jesu kotyhar ta riki imu ta aja ixo. Amõ pandu:

—Weraha aja ame'ê pe ihê axo — aja.

(Aja rahã, imu rehe ipy'a katu ta me'ê te'e.) Imu rehe a'e ipy'a ym rahã, pytuniha aja ame'ê pe a'e ixo we rĩ. (Aja rahã, Jesu pandu ame'ê ke rehe a'e hendu ym tĩ. Kuja a'e pandu:

—Pepy'a katu pehê juehe pexo — aja Jesu.

Ame'ê rehe amõ hendu ym. Weraha aja ame'ê pe amõ ixo rahã, Jesu pandu ame'ê rehe hendu katu.) ¹⁰Imu rehe amõ ipy'a katu rahã, weraha aja ame'ê pe tapijar te'e we a'e ixo katu. (Aja rahã, Jesu pandu ame'ê ke rehe a'e hendu katu.) Aja amõ ta ukwa rahã, ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e ym ta. ¹¹Pe, imu rehe amõ ipy'a ym rahã, pytuniha aja ame'ê pe a'e ixo we rĩ. Aja rahã, Jesu pandu ame'ê ke rehe a'e hendu ym. Aja te'e a'e ixo. Pytun rahã, jasak ym ma'e, ame'êja saka. A'erehe marã ka ym katu ame'ê ke a'e ma'ema'eha.

Jesu rehe jurujar katu ame'ê ta ta'yn ta aja saka.

Amõ ta tamüi ta aja saka tĩ. Amõ ta ta'ynuhu ta aja saka tĩ.

¹²“Ta'yn ta” aja ihê apandu pehê pe. (Jesu rehe pejurujar katu ramõ, a'erehe: “Ta'yn ta” aja apandu pehê pe.) Pehendu katurahã! Pehê peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe Jesu muhepy. A'erehe a'e manõ. A'erehe pehê rehe Tupã ipy'a jywyr. A'erehe pehê pe ko ihê amupinim aĩ. ¹³“Tamüi ta” aja apandu pehê pe tĩ. (Jesu rehe yman pejurujar katu, a'erehe: “Tamüi ta” aja apandu tĩ.) Pehendu katurahã! Kome'ê ywy keruhũ nixói te rahã, Jesu riki pete'e ixo ame'ê te'e a'e. Ehe har pekwa katu, a'erehe pehê pe ko ihê amupinim aĩ. “Ta'ynuhu ta!” (Jesu rehe har pekwa katu ame'ê ta ke pehê.) Pehendu katurahã! Satana mujekwaha rehe pejurujar ym. (Ãjã ramüi a'e.) A'erehe pehê pe ko ihê amupinim aĩ tĩ.

¹⁴“Ta'yn ta” aja ihê apandu pehê pe. (Jesu rehe pejurujar katu ramõ, a'erehe: “Ta'yn ta” aja apandu pehê pe.) Pehendu katurahã! Jande pái keruhũ rehe har pekwa katu, a'erehe pehê pe ko ihê amupinim aĩ. “Tamüi ta” aja apandu pehê pe tĩ. (Jesu rehe yman pejurujar katu, a'erehe: “Tamüi ta” aja apandu tĩ.) Pehendu katurahã! Kome'ê ywy keruhũ nixói te rahã, Jesu riki pete'e ixo ame'ê te'e a'e. Ehe har pekwa katu, a'erehe pehê pe ko ihê amupinim aĩ. “Ta'ynuhu ta!” (Jesu rehe pekwa katu ame'ê ta ke pehê.) Pehendu katurahã! Pehê py'a pe Tupã j'e'eha ke pekwa katu pexo, a'erehe pehê pyrãtã katu. A'erehe pehê pe ko ihê amupinim aĩ. Satana mujekwa ame'ê ke rehe pehendy ym. (Ãjã ramüi a'e.) A'erehe ko ihê amupinim aĩ tĩ.

¹⁵Tupã rehe hendu ym ame'ê ta ma'ema'eha ke pemanga tar ym pehê. Upa ame'ê tama'e ke rehe pehê py'a pemoĩ ym tĩ. Ame'ê ke rehe pepy'a katu rahã, jande pái keruhũ rehe pepy'a ym. ¹⁶Kome'ê ywy keruhũ pe mãte hũ te'e ma'e katu ym ame'ê ke ihĩ. Kuja. Ma'e ka'u te'eha ke jõ ma'ema'e tar katu. (Ame'ê ke

jande pái keruhū putar ym.) Ma'e ke rehe usak, ame'e ke katu usak. A'erehe ame'e ke putar katu, aja ukwa. Aja rahā, katu ym. (Ame'e ke jande pái keruhū putar ym tī.) Kuja ukwaha naī tī. Ima'e ma'e ke jō katu te ame'e ke, aja amō ukwaha naī. (Upa ame'e ta ke jande pái keruhū putar ym tī.) Upa ame'e ta ke Tupā rehe hendu ym ame'e ta ma'ema'eha ke. Katu ym aja. ¹⁷Ame'e ma'ema'eha ke kanim ta oho. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e tar katu. Upa katu te ame'e ke kanim ta tī. Tupā putar ame'e ke amō ma'ema'e rahā, a'e riki uhā te hū ame'e ke a'e.

Kirisutu ruwajan rehe har

¹⁸Ta'yn ta! Jesu rehe pejuruja katu ame'e ta ke pehē! 'Ar rehe angaha uhyk tate. Kirisutu ruwajan uwyr ta, aja pehendu. ("Kirisutu ihē" aja pandu naī.) Aja Kirisutu ruwajan ta heta ixo apo. A'erehe 'ar rehe angaha uhyk tate, aja jakwa katu. ¹⁹Kirisutu ruwajan ta riki jande ngi har ym, a'erehe jande ngi uhem oho. Jande ngi har rahā, jande namō pyta ta tipe. Jande ngi uhem oho, a'erehe jande ngi har ym aja jakwa katu.

²⁰Pehē anī. Pehē py'a rehe Tupā'a ke Kirisutu muwyr. (A'e riki mujekwa pehē pe.) A'erehe jete har te ke upa pekwa katu apo 'y. ²¹"Jete har te ke pekwa ym" aja ym ihē apandu. Jete har te ke pekwa katu, a'erehe ko ihē amupinim ai. Jete har te ke aja ym amō pandu rahā, te'e ame'e pandu.

²²Awa pandu te'e my? Jasarahā! Jesu riki Kirisutu ym. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke ym a'e, aja pandu ame'e ke te'e pandu. Jesu riki Tupā ra'yr ym, aja pandu ame'e ke Kirisutu ruwajan tī. A'e riki jande pái keruhū rehe juruja ym tī. ²³"Jesu riki Tupā ra'yr ym" aja amō pandu rahā, jande pái keruhū ke a'e putar ym tī. "Jesu riki Tupā ra'yr" aja amō pandu rahā, jande pái keruhū ke a'e putar katu.

²⁴Tupā ra'yr rehe har pehendu. Arahā pejuruja katu ehe. Ame'e myrandu ke pehē py'a rehe pemupyta katu pexo. Aja rahā, Ta'yr namō pehē juehe katu pehē pexo. Jande pái keruhū namō pehē juehe katu pehē pexo tī. ²⁵Kuja riki jande pe Jesu pandu katu. "Pehē ke ihē amuhā katu ta" aja a'e pandu katu jande pe. ²⁶Kome'e paper rehe amujekwa ta pehē pe. Aja rahā pehē ke muka'u te'e tar katu ame'e ta muka'u te'e ym ta pehē ke. (Kirisutu ruwajan ta muka'u te'e ym ta pehē ke.) ²⁷Pehē anī. Pehē pe Tupā'a ke Kirisutu muwyr. Pehē py'a rehe a'e ihī katu. Upa katu te pehē ke a'e mu'e ta. A'e mu'e ame'e ke jete har te ke. Te'e aja ym. A'e mu'e katu. A'erehe amō mu'eha nixōi ta pehē pe. Mā peja Jesu namō pehē juehe katu pexo, aja Tupā'a mujekwa katu. Mā peja ame'e rehe pehendu katu.

²⁸Ta'yn ta! Pehendu katurahā! Jete riki. Mā peja Jesu namō pehē juehe katu pexo. Aja pexo rahā, pekyje ym ta ingi. A'e jywyr rahā, pekyje ym ta ingi. Pehē ruxī ym ta tī. ²⁹Jesu riki katu te ame'e ke a'e, aja pekwa katu. Kuja pekwa katu tī. Katu te ame'e ke amō ma'ema'e rahā, a'e riki Tupā ra'yr ta tī.

Tupā ra'yr ta rehe har

3 ¹Pehendu katurahā! Jande rehe jande pái keruhū ipy'a katu te. A'erehe jande rehe har a'e pandu:

—Ihē ra'yr ta pehē — aja jande rehe har.

Jete riki! Jande riki ta'yr ta. Tupā rehe har amō ta ukwa ym, a'erehe jande riki ta'yr ta, ame'ē ke a'eta ukwa ym tī. ²Ihē rehe katu me'ē ta! Apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī! Jande riki ta'yr ta apo 'y. Yman rahā myja jaxo ta my? Ame'ē rehe har jakwa katu ym we rī. Kuja jō jakwa katu apo 'y. Jesu jywyrahā, a'e ixo aja jaxo ta tī. A'e katu te, aja jasak katu ta ehe, a'erehe a'e aja jaxo ta tī. Jande katu te aja jaxo ta tī. ³Ame'ē ke rehe amō harō ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym ta. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixōi te ipe, Jesu pe. A'e aja amō ixo tī. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke amō hijar katu.)

⁴Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, Tupā je'ēha rehe hendu ym. Tupā je'ēha rehe hendu ym rahā, ame'ē riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. ⁵Kuja pekwa katu. Ma'e jande jaka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Jesu muhepy uwyr. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te a'e. ⁶A'erehe Jesu namō juehe katu amō ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar ym ixo. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, ehe har a'e ukwa ym. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixōi te Jesu pe, ame'ē rehe har amō ukwa ym tī.

⁷Ta'yn ta! Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke pehē! Pehendu katurahā! Mā peja pehē ke amō muka'u te'e ym. A'erehe pehendu katurahā! Katu ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, a'e riki katu te ame'ē ke a'e. Jesu aja katu te ame'ē ke a'e tī. ⁸Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e ixo rahā, Satana kotyhar ke a'e. Kome'ē wyw keruhū nixōi te rahā, Satana riki ma'e jaxer ame'ē ke ma'e. (Ājā ramūi a'e.) A'engi ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e hū ixo rī. "Ma'e ka'u te'eha ke ema'e" aja ngā pe a'e pandu tī, ame'ēja saka tī. Anī. Ame'ē ke Tupā ra'yr mukanim uwyr.

⁹Amō riki Tupā ra'yr rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e tar ym ixo. Tupā riki katu te me'ē ke a'e. Tupā aja a'e tī. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e tar ym ixo tī. Tupā riki ipái keruhū, a'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e tar ym ixo tī. ¹⁰Katu te ame'ē ke amō ma'ema'e tar ym rahā, a'e riki Tupā ra'yr ym. Imu rehe ipy'a ym rahā, a'e riki Tupā ra'yr ym tī. A'erehe a'eta riki Satana ra'yr ta aja jakwa apo 'y. Aja ym Tupā ra'yr ta, aja jakwa tī.

Imu rehe amō ipy'a katu rahā, katu tiki

¹¹Myrandu rehe pehendu py rahā, kuja pehendu: "Mā peja jande japy'a katu jande juehe" aja pehendu. ¹²Amō rehe ipy'a ym ame'ē ke Kaī. Mā peja a'e aja ym jaxo tī. Ymanihar ke a'e. Satana kotyhar ke a'e, a'erehe imu ke a'e jukwa. Ma'ewā jukwa my? Kuja. Ima'e ma'eha ke katu ym. Imuma'e anī. Katu ame'ē ke ame'ē. (A'erehe jyty'ym ehe.) A'erehe imu ke a'e jukwa. Imu rehe ipy'a ym. Ipy'a ke jai te'e ehe.

¹³Ihē mu ta! Pehendu katurahā! (Jesu kotyhar ta ke pehē.) A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pehē rehe parahy rahā, pemukahem ym ame'ē ta ngi. ¹⁴Jande anī. Japy'a katu ame'ē ta ke jande. Jande mu rehe japy'a katu tī, a'erehe manōha ngi jahem, ame'ēja saka. Aja jakwa katu. Pe, ixuweha koty jatryk, ame'ēja saka. (Aja rahā, jande mu rehe japy'a katu.) Amō rehe amō ipy'a ym rahā, manōha ngi uhem ym we rī, ame'ēja saka. ¹⁵Imu rehe amō parahy te rahā, a'e ke jukwa ame'ēja saka. Amō ke jukwa rahā, Tupā muhā ym ame'ē ke a'e, aja pekwa. ¹⁶Kuja ipy'a katuha rehe har jakwa katu. Jande rehe Jesu ipy'a katu, a'erehe a'e manō. A'e manō, a'erehe jande ke a'e muhā katu. Aja jande ke a'e haihu katu. Jesu aja jande tī. Jande mu ta rehe japy'a

katu, a'erehe mā peja a'eta rehe jahaihu katu tī. Myja jahaihu katu ta my? A'eta pe jamanō ta nahā my. ¹⁷Jandema'e ma'e ke jame'ē me'ē ta ipe nahā my. Ima'ehū namō ixo. Pe, imu rehe pyrara a'e usak tipe. Anī. Imu pe ma'e ke a'e me'ē ym te. Aja rahā, ima'e panduha te'e aja. "Tupā rehe ihē apy'a katu" ame'ē panduha te'e aja. ¹⁸Ta'yn ta! Pehendu katurahā! "Jande mu ta rehe japy'a katu" aja jō japandu rahā, katu ym. Jande mu ta rehe japy'a katu rahā, mā peja ma'e ke jame'ē me'ē ipe. Aja rahā, japy'a katu te a'eta rehe, aja jamuje-kwa ngā pe.

Tupā namō jande japandu

¹⁹Jande japy'a katu jande juehe jaxo, a'erehe Tupā kotyhar ta riki jande, aja jakwa katu. Tupā riki jete har te ke pandu katu ame'ē ke a'e. Japy'a katu jande juehe jaxo, a'erehe Tupā namō japandu rahā, jakyje ym ingi. ²⁰Jande katu ym jande jupe, aja jakwa jakwa jaxo rahā, jakyje ym ingi. Jande katu ym aja a'e ukwa tī. Upa katu te a'e ukwa katu. Jande rehe a'e ipy'a katu rī. ²¹Ihē rehe katu me'ē ta! Jete riki! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym, aja jakwa rahā, jakyje ym ingi. Aja Tupā namō japandu pandu katu. Jakyje ym ingi tī. ²²Aja rahā ma'e ke japandu ipe rahā, ame'ē ke jande pe a'e muwyr. Ima'e panduha rehe jahendu katu, a'erehe japandu ipe ame'ē ke jande pe a'e muwyr tī. A'e putar ame'ē ke jama'ema'e a'erehe japandu ipe ame'ē ke a'e muwyr tī. ²³Kuja a'e putar. A'e pandu:

—Mā peja Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu. Mā peja pehē pepy'a katu pehē juehe pexo tī — aja jande pe Tupā pandu.

"Pepy'a katu pehē juehe pexo" aja Kirisutu pandu tī. A'e riki Tupā ra'yr. ²⁴Tupā je'ēha rehe amō hendu tar katu rahā, Tupā namō juehe katu a'e ixo. Pe, inamō juehe katu Tupā ixo tī. Jande pe l'ā ke a'e muwyr, a'erehe inamō jande juehe katu jande jaxo, aja jakwa katu.

Jetehar pandu ame'ē ke. Te'e pandu ame'ē ke tī.

4 ¹Ihē rehe katu me'ē ta! Pehendu katurahā! Ma'e je'ēha ke amō ta pandu uwyr. Ame'ē ta rehe pahar pejurujar ym. Jetehar te ke a'eta pandu nahā my? Te'e pandu nahā my? Myja my? Mā peja pekwa katu. Tupā je'ēha rupi a'eta pandu uwyr nahā my? Sawa'e je'ēha rupi pandu uwyr nahā my? Myja my? Pekwa katu tī. Tupā je'ēha mu'eharan ta heta ixo. Amō amō ok ta rupi pandu pandu hū oho. ²Tupā je'ēha rupi amō pandu rahā, kuja ame'ē rehe har pekwa katu ta pexo. Kuja a'e pandu ta uwyr:

—Kome'ē ywy keruhū pe Jesu Kirisutu uwyr. Awa te'e a'e uwyr — aja pandu uwyr.

Aja me'ē pandu uwyr ame'ē ke Tupā kotyhar te ke. ³Aja me'ē pandu ym rahā, a'e riki Tupā kotyhar ym. Tupā je'ēha rupi ym a'e pandu. Kirisutu ruwajan je'ēha rupi a'e pandu uwyr. Kirisutu ruwajan uhyk ta uwyr, aja pehendu. Kome'ē ywy keruhū pe uhyk apo 'y. (Pehī.)

⁴Ta'yn ta! Jesu rehe pejurujar katu ame'ē ta ke pehē. Pehendu katurahā! Tupā kotyhar ta riki pehē, a'erehe Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ran rehe pehendu ym. Mu'eharan ta ke ame'ē ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pyrātā. Anī. Tupā riki i'ar koty te we pyrātā te ha ke. Pe, Tupā pehē py'a rehe ihī. A'erehe pehē ke mu'eharan ta muka'u te'e ym ta. (Aja rahā, pehendu ym a'eta

rehe.) ⁵ A'eta riki Kirisutu ruwajan kotyhar ta ke. A'erehe Kirisutu ruwajan je'ēha rupi a'eta pandu. A'eta rehe amō ta hendu katu. Tupā rehe hendu ym ame'ē ta hendu katu. ⁶ Jande anī. Tupā kotyhar ta ke jande. Jande jamu'e, ame'ē ke rehe amō ta hendu katu. Tupā rehe har ukwa katu ame'ē ta hendu katu. Jande jamu'e ame'ē ke rehe Tupā kotyhar ta ym ame'ē ta hendu ym. A'erehe kuja jakwa. Tupā'a je'ēha rehe hendu katu, ame'ē ta Tupā kotyhar ta ke tī. Kirisutu ruwajan je'ēha rehe hendu katu, ame'ē ta Tupā kotyhar ta ym.

Tupā riki ipy'a katu te ame'ē ke a'e

⁷ Ihē rehe katu me'ē ta! Pehendu katurahā! Mā peja jande japy'a katu jande juehe jaxo! Jande japy'a katuha ke jande pe Tupā muwyr. Amō ta rehe amō ipy'a katu rahā, Tupā ra'yr ke a'e. Tupā rehe har a'e ukwa katu tī. ⁸ Tupā riki ipy'a katu te ame'ē ke a'e. A'erehe amō ta rehe amō ipy'a ym rahā, ehe har a'e ukwa ym. ⁹ Kuja jande pe ipy'a katuha ke Tupā mujekwa. Ta'yr petēihar ke kome'ē ywy keruhū pe a'e muwyr. A'e riki jande ke muhā katu. ¹⁰ Yman Tupā rehe japy'a ym tipe. Anī. Jande rehe Tupā ipy'a katu. A'erehe Ta'yr ke a'e muwyr. Jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe ta'yr muhepy. A'erehe a'e manō. A'erehe jande rehe Tupā ipy'a jywyr. Aja jande rehe a'e ipy'a katu te ha ke a'e mujekwa.

¹¹ Ihē rehe katu ame'ē ta! Pehendu katurahā! Aja jande rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe mā peja japy'a katu jande juehe jaxo tī. ¹² Tupā rehe usak ym te awa. Pe, japy'a katu jande juehe jaxo rahā, Tupā namō jande juehe katu jande jaxo tī. Aja rahā, jande rehe Tupā ipy'a katu te aja amō ta rehe jande japy'a katu tī.

¹³ Jande py'a rehe l'ā ke Tupā muwyr, a'erehe Tupā namō jande juehe katu jaxo, aja jakwa katu. Jande namō a'e juehe katu a'e ixo tī. ¹⁴ Yman kome'ē ywy keruhū pe Ta'yr ke Tupā muwyr. Awa ta ke a'e muhā katu uwyr. Ame'ē rehe har japandu pandu. Ta'yr rehe jasak, a'erehe ehe har japandu pandu tī. ¹⁵ “Jesu riki Tupā ra'yr” aja amō pandu rahā, Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo. Pe, inamō Tupā juehe katu a'e ixo tī. ¹⁶ Pe, jande rehe Tupā ipy'a katu, aja jakwa. Ame'ē riki jete har te ke, aja jakwa katu tī. Tupā riki ipy'a katu te ame'ē ke a'e. Amō ta rehe amō ipy'a katu ixo rahā, Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo tī. Pe, inamō Tupā juehe katu a'e ixo tī. ¹⁷ Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū. A'e aja jande japy'a katu jande juehe jaxo tī. Aja rahā, jakyje ym ta ingi. Kuja. Yman rahā, amō ma'ema'eha ke Tupā ukwa ta. Katu ame'ē ke ma'ema'e my? Katu ym ame'ē ke ma'ema'e my? Ame'ē ke a'e ukwa ta. Pe, kome'ē ywy keruhū pe Kirisutu ixo rahā, amō ta rehe a'e ipy'a katu. A'e aja jaxo rahā, yman rahā Tupā pandu ta: “Pehē katu” aja. A'erehe jande japy'a katu jande juehe jaxo rahā, jakyje ym ta ingi. ¹⁸ Tupā rehe japy'a katu rahā, a'e mupyraraha ngi jakyje ym ta. Jande rehe a'e ipy'a katu te, aja jakwa katu, a'erehe upa jakyjeha ke a'e mukanim. A'e mupyraraha ngi jakyje rahā, jande japy'a ym ehe, aja jamujekwa. Mupyrara ta jande ke aja jakwa, a'erehe jakyje ingi.

¹⁹ Jande rehe Tupā ipy'a katu py, a'erehe japy'a katu ehe tī. ²⁰ “Tupā rehe ihē apy'a katu” aja amō pandu rahā, mā peja imu rehe a'e ipy'a katu tī. Pe, imu rehe a'e ipy'a ym rahā, a'e te'e pandu. “Tupā rehe ihē apy'a katu” ame'ē panduha riki te'e aja. Imu rehe amō usak katu. A'e ke rehe amō ipy'a ym rahā, usak ym ame'ē ke rehe marā ka ym a'e ipy'a katuha. Tupā rehe amō usak ym, a'erehe marā ka ym amō ipy'a katuha Tupā rehe tī. (Usak ame'ē

ke rehe ipy'a ym rahā, usak ym ame'e ke rehe ipy'a ym tī.) ²¹ Kuja Kirisutu pandu:

—Tupā rehe pepy'a katu rahā, mā peja pehē mu rehe pepy'a katu tī — aja pandu.

Ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jande jahijar

5 ¹ Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e. Ame'e rehe jurujar katu ame'e ta riki Tupā ra'yr ta. Amō ta rehe amō ipy'a katu rahā, ta'yr ta rehe a'e ipy'a katu tī. ² Tupā rehe japy'a katu. Je'ēha rehe jahendu katu tī. A'erehe Tupā ra'yr ta rehe japy'a katu tī, aja jakwa katu tī. ³⁻⁴ A'erehe Tupā rehe japy'a katu rahā, ima'e je'ēha rehe jahendu katu tī. Kome'e ywy keruhū pe jaxo rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e tar katu. Tupā ra'yr ta riki jande, a'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar katu. Jesu rehe jajurujar katu. A'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar katu. A'erehe kuja: “Tupā je'ēha rehe jahendu ym ta” aja japandu ym ta. Jete. Pahar Tupā je'ēha rehe jahendu katu. ⁵ Kome'e ywy keruhū pe ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar katu. Myja ta ame'e ke amō hijar katu my? Kuja. Jesu riki Tupā ra'yr, ame'e ke rehe amō jurujar katu rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e hijar katu. (Pyrātāha ke a'e muwyr, a'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e hijar katu.)

Jesu Kirisutu rehe har pandu ame'e ke. Mahapyr pehī.

⁶ Jesu Kirisutu uhyk uwyr. Y pe a'e ke amō mujahuk rahā, a'e riki Tupā ra'yr aja a'eta ukwa katu. A'e manō rahā, huwy ke uhem. Aja rahā, a'e riki Tupā ra'yr, aja a'eta ukwa katu tī. A'e ke amō mujahuk. A'e manō tī. Ame'e mokōi riki Tupā ra'yr ke a'e aja mujekwa. Amō we tī. Ehe har Tupā'a mujekwa: “Tupā ra'yr a'e” aja. Jete har te ke a'e mujekwa.

⁷ Jesu riki Tupā ra'yr, aja mujekwa katu ame'e ta mahapyr ixo. ⁸ Jesu riki Tupā ra'yr, aja Tupā'a mujekwa katu. (Peteihar ame'e.) Jesu ke amō mujahuk rahā: “A'e riki ihē ra'yr” aja Tupā pandu katu. (Mokōihar ame'e.) Jesu mujekwa tī. A'e manō rahā, juehe har mujekwa katu tī. “Ihē riki Tupā ra'yr” aja a'e mujekwa katu juehe har tī. (Mahapryrihar ame'e.) Upa ame'e ta panduha ke juja katu te. (Tupā ra'yr a'e, aja mujekwa katu.) ⁹ Sehar ma'e ke pandu katu rahā, jahendu katu ehe. Aja rahā Tupā pandu katu rahā, i'ar koty te we katuha. A'erehe jahendu katu ta me'e te'e ehe. Kuja. Ta'yr rehe har Tupā pandu katu. (Ame'e rehe mā peja jahendu katu.) ¹⁰ Tupā ra'yr rehe amō jurujar katu rahā, jurujar katu ame'e ke jete har te ke, aja a'e ukwa katu. Amō anī. Tupā pandu ame'e ke rehe jurujar ym. A'erehe kuja a'e ukwaha naī:

—Tupā te'e pandu — aja ukwaha jupe naī.

“Jesu ihē ra'yr” aja Tupā pandu ame'e rehe jurujar ym, a'erehe aja amō ukwaha jupe naī. ¹¹ Kuja riki Tupā pandu katu:

—Ihē ra'yr rehe pejurujar katu, a'erehe pehē ke ihē amuhā katu ta — aja jande pe pandu katu.

Jesu ke amō mujahuk rahā: “A'e riki ihē ra'yr” aja Tupā pandu katu tī. Jesu mujekwa tī. A'e manō rahā, juehe har mujekwa katu tī. “Ihē riki Tupā ra'yr” aja a'e mujekwa katu juehe har. Upa ame'e ta panduha ke juja katu te. ¹² Amō py'a rehe Ta'yr ihī rahā, a'e uhā te hū ta ixo. Ipy'a rehe Tupā ra'yr ihī ym rahā, a'e uhā ym te ta. Tupā namō ixo ym te ta.

Awa ruhāha rehe har

¹³ Tupā ra'yr rehe pejurujar katu ame'ē ta ke pehē. Ko riki pehē pe ihē amupinim aī. Aja rahā Tupā muhā katu ame'ē ta ke pehē, aja pekwa katu. A'erehe pehē pe ihē amupinim aī. ¹⁴ Pe, Tupā namō ma'e japandu pandu rahā, jakyje ym ta ingi. “Jande rehe a'e hendu katu ta” aja jakwa katu, a'erehe jakyje ym ingi. Jande pe ma'e ke a'e me'ē tar katu, ame'ē ke japandu ipe. Aja rahā, japanduha rehe a'e hendu katu ta. ¹⁵ Ma'e japandu ipe rahā, japanduha rehe a'e hendu katu, aja jakwa katu te. A'erehe ma'e japandu ipe ame'ē ke jande pe a'e me'ē ta, aja jakwa katu te tī.

¹⁶ Amō riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. A'erehe imu aja a'e. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ma'e. Ame'ē ke rehe amō usak rahā, ame'ē rehe har Tupā namō mā peja epandu. Aja rahā, ame'ē mu rehe Tupā ipy'a jywyr ta. Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, manō ta. Ame'ē pehī. Ame'ē ke amō ma'e rahā, Tupā namō epandu ym. Ipy'a jywyr ym ta ehe. Ame'ē ym rahā, Tupā namō epandu katu. Aja rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ehe. ¹⁷ Upa katu te ma'e jaxer ma'eha riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. Pe, amō ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e-ma'e rahā, manō ym ta. Ame'ē pehī.

¹⁸ Sehar amō ta riki Tupā ra'yr ta ke. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e-ma'e tar ym ixo, aja jakwa. Kirisutu riki usak katu a'eta rehe, a'erehe a'eta ke Satana muka'u te'e ym. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e ym ta.

¹⁹ Jande riki Tupā kotyhar ta ke jande, aja jakwa katu. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta riki Satana ukwaha namō a'eta ixo, aja jakwa katu tī. (Ājā ramūi a'e.)

²⁰ Kuja jakwa katu. Yman kome'ē ywy keruhū pe Tupā ra'yr uwyr. Upa uwyr rahā, ukwa katuha ke jande pe a'e muwyr. A'erehe Tupā te rehe har jakwa katu. Tupā te namō jande juehe katu jande jaxo. Ta'yr namō jande juehe katu jande jaxo tī. Jesu Kirisutu namō tī. A'e riki Tupā te. A'e riki awa ke muhā katu. ²¹ Ta'yn ta! Pehendu katurahā! Ma'e'ā ta riki tupā ta aja amō ta ukwaha a'eta jupe naī. Ame'ē rehe pehē py'a pemoī moī ym te.

Upa.

Juã mupinim me'ê ke Mokõihar ke

Ehe katu ame'ê pe kome'ê paper pinim ke Juã mondo. Kũjã ke a'e.

Kuja Juã mupinim. “Jesu mu'e aja exo katu” aja mupinim. Aja rahã, imu rehe amõ ipy'a katu ta me'ê te'e. “Imu” aja pandu rahã, amõ Jesu kotyhar ta ke.

Kuja Juã mupinim tĩ. “Jesu rehe har mu'e ame'ê ta ran ixo. Ame'ê ta rehe ehendu ym te” aja Juã mujekwa katu.

Ehe katu ame'ê pe kome'ê paper pinim ke Juã mondo

¹ Ihê riki tamũi te apo 'y. Ihê Juã. Ko nde pe paper pinim ihê amondo axo. Ne membyr ta pe ihê amondo axo tĩ. Jesu rehe nde erejurujar katu, a'erehe ihê rendyr aja nde. Nde rehe Tupã usak katu tĩ. Nde rehe ihê apy'a katu. Ihê jō ym. Amõ ta aja tĩ. Nde rehe ipy'a katu tĩ. Upa katu te Jesu je'êha ke ukwa katu ame'ê ta nde rehe ipy'a katu tĩ. ² Jete har te ke jande johu jakwa katu, a'erehe nde rehe japy'a katu. Ame'ê jete har te ke jande namõ aja te'e ta ixo.

³ Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu riki Ta'yr. Mã peja jande rehe a'eta ipy'a katu te hũ! Mã peja jande rehe a'eta pyrara usak. Mã peja jande py'a ke a'eta muhury katu. Aja rahã, Jesu kotyhar ta namõ jande juehe katu jande jaxo. Aja rahã, japy'a katu te amõ ta rehe tĩ.

Pehê pepy'a katu pehê juehe pexo

⁴ Jande pái keruhũ pandu:

—Mã peja pepy'a katu pehê juehe pexo tĩ — aja.

Ame'ê ke rehe amõ amõ ne membyr ta hendu katu te. Aja ihê ahendu, a'erehe ihê rury katu te axo tĩ. ⁵ Ihê rendyr! Ehendu katurahã! Ko nde pe ihê apandu:

—Mã peja jande johu japy'a katu jande juehe jaxo tĩ!

Ame'ê je'êha ke nde pe ihê amupinim aĩ. Ame'ê riki pyahu ym. ⁶ Ame'ê je'êha ke Jesu rehe nde erejurujar katu py rahã, nde erehendu. Ame'ê pandu katuha aja jama'ema'e rahã, Tupã je'êha rehe jahendu katu te. Ame'ê je'êha ke Jesu rehe nde erejurujar katu py rahã, nde erehendu. Kuja:

—Tapijar te'e we pepy'a katu pehê juehe pexo!

Ame'ê je'êha rehe nde erehendu.

“Jesu Kirisutu awa te'e aja ym uwyr” aja mu'eharan ta pandu naĩ

⁷ Kome'ê ywy keruhũ pe mu'eharan ta heta ixo. “Jesu Kirisutu awa te'e aja ym a'e uwyr” aja a'eta pandu naĩ. Ame'ê ta riki mu'eharan ta ke. Ame'ê ta

Kirisutu ruwajan ta ke tī. ⁸ Ame'ē ta rehe pehendū ym. Ame'ē ta rehe pehendū rahā, peka'u te'e ta. Aja rahā, pejurujar katuha ke pehijar ta my. Ame'ē ke pehijar ym rahā, Tupā koty peho rahā, pehē pe a'e pandu ta:

—Pehē riki katu te ame'ē ke — aja.

⁹ Kirisutu mu'e ame'ē ke amō mu'e tar ym. Anī. Amō koty mu'e tar katu rahā, Tupā ngi har ym a'e. Kirisutu mu'e ame'ē ke amō mu'e rahā, jande pāi keruhū namō a'e juehe katu a'e ixo. Ta'yr namō a'e juehe katu a'e ixo tī.

Mu'eharan ke nde rok pe emuxe ym

¹⁰ Nde rok pe amō uhyk. Pe, a'e pandu:

—Tupā je'ēha ke ihē amu'e ta — aja.

Pe, Kirisutu mu'e ame'ē ke a'e mu'e ym rahā, a'e ke nde rok pe emupya ym. Emuxe ym. ¹¹ “Mā peja nde rehe Tupā usak katu” aja epandu ym ipe tī. Aja me'ē nde erepandu rahā, mu'eharan ta namō nde juehe katu nde erexo. Katu ym aja.

Katuha ke ihē amondo axo

¹² Kohū je'ēha ihē areko, ame'ē ke nde pe ihē amupinim tar katu. Anī. Paper rehe ihē amupinim ym ta rī. Ame'ē ke nde rehe ihē ahyk aho rahā, ne namō ihē apandu pandu ta. Aja rahā, jande mokōi jande rury katu ta.

¹³ Ko riki paper rehe ne anam membyr ta katuha ke mondo nde pe tī. Ne anam rehe Tupā usak katu, ame'ē ta nde pe katuha mondo ixo.

Upa.

Juã mupinim me'ë ke Mahapyrihar ke

Ehe katu me'ë pe kome'ë paper pinim ke Juã mondo. Ngái pe a'e mondo. Amõ ta Jesu rehe har pandu pandu oho. Ngái rekoha pe ame'ë ta uhyk rahã, hok pe Ngái mupyta katu. “Katu tiki” aja Juã mupinim.

Amõ sawa'e katu ym ame'ë ke ixo. Her Ndio. Jesu rehe har amõ koty a'e pandu. A'e aja: “Mã peja ym” aja Juã mupinim. Mu'eharan aja: “Mã peja ym” aja mujekwa.

Ehe katu ame'ë pe kome'ë paper pinim ke Juã mondo

¹Ihë riki tamüi te apo 'y. Ihë Juã. Ngái! Ko nde pe paper pinim ihë amondo axo. Ihë rehe katu ame'ë ke nde. Nde rehe ihë apy'a katu te.

²Ngái! Ihë rehe katu ame'ë ke nde! Kuja Tupã namõ nde rehe har ihë apandu: —Mã peja upa katu te Ngái katu ixo. Mã peja a'e ahy ym te ixo. Amõ we tĩ. Mã peja ne namõ a'e juehe katu te a'e ixo — aja ihë apandu nde rehe har.

³Nde koty ngi amõ amõ jande mu ta uhyk uwyr. Jesu rehe jurujar katu, a'erehe jande mu ta ke a'eta. Ihë rehe a'eta uhyk uwyr. Je'ëha jete har te ke rehe tapijar te'e we nde erejurujar katu, aja ihë pe a'eta pandu. Je'ëha jete har te ke rehe tapijar te'e we nde erehendu katu, aja pandu tĩ. Ame'ë rehe ihë ahendu rahã, ihë rury katu te. ⁴Je'ëha jete har te ke rehe ihë ra'yr ta hendu katu. Ame'ë riki ihë ke muhury katu. Pehë pe myrandu katu ihë apandu rahã, Jesu rehe pejuru jar katu. A'erehe ihë ra'yr ta aja pehë.

Ngái rehe har

⁵Ngái! Nde rehe ihë apy'a katu ame'ë ke nde! Jande mu ta rehe nde erehaihu katu. Nde eresak ramõ, ame'ë ta rehe nde erehaihu katu. Aja katu ame'ë ke nde erema'ema'e erexo. ⁶Jande rehe ame'ë ta uhyk uwyr rahã, nde rehe har pandu katu. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe jajy'ar rahã, nde erepy'a katuha rehe har jande pe a'eta pandu pandu katu. Nde koty a'eta jywy'r ta oho tĩ. Uhyk oho rahã, mã peja ehaihu katu te we ta tĩ. Pe, oho katu ta. A'eta riki Tupã kotyhar ta ke, a'erehe ehaihu katu a'eta rehe. ⁷Kirisutu rehe a'eta mu'e mu'e oho ixo. Oho ixo rahã, jurujar ym ame'ë tama'e ke a'eta pyhyk ym. ⁸A'erehe a'eta rehe Jesu kotyhar ta haihu katu rahã, katu tiki. Aja rahã, jande mu ta aja je'ëha jete har te ke jamuhãi ame'ëja saka tĩ.

Ndio aja ema'e ym tĩ

⁹Amukwehe te we pehë kotyhar ta pe paper pinim ke ihë amondo. Tupã rehe jurujar katu ame'ë ta pe ihë amupinim. Anĩ. Ihë rehe Ndio hendu ym.

A'e riki Jesu kotyhar tama'e kapitā jupe. A'erehe Jesu kotyhar ta ke a'e mondo mondo tar katu. Aja a'e putar katu. Katu ym aja. ¹⁰Ihē rehe har katu ym a'e pandu tī. Ihē rehe har je'ē te'e tī. Nde rehe ihē ahyk aho rahā, upa a'e ma'ema'eha ke nde pe ihē apandu ta.

Pewe amō a'e ma'eha pehī tī. Jande mu ta uhyk oho ehe rahā, ame'ē ta ke Ndio putar ym. Jande mu ta rehe amō ta haihu tar katu tipe. Ame'ē ta ke a'e muhem mondo tī. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda ngi a'e muhem mondo. Katu ym a'e ma'eha ke.

¹¹Ngái! Nde rehe ihē apy'a katu ame'ē ke nde! Ndio ma'eha aja ema'e ym tī. Katu ame'ē ke ma'ema'e ame'ē riki Tupā kotyhar ke a'e. Katu ym ame'ē ke ma'ema'e ame'ē ke Tupā rehe har ukwa ym. (A'erehe katu ame'ē ke ema'e katu.)

Neme katu ame'ē ke a'e

¹²Neme rehe har upa amō ta pandu katu:

—Sawa'e katu ame'ē ke a'e — aja pandu katu.

Aja ehe har japandu katu tī. Jete har te ke japandu, aja nde erekwa katu. Jete har rehe a'e hendu katu, a'erehe sawa'e katu ame'ē ke a'e, aja amō ta pe a'e mujekwa juehe har.

Katuha ke ihē amondo

¹³Kohū je'ēha ihē areko. Ame'ē ke nde pe ihē amupinim tar katu. Anī. Ame'ē ke paper rehe ihē amupinim ym ta rī. ¹⁴Nde koty ihē aho tate, a'erehe amupinim ym ta rī. Pe, nde rehe ihē ahyk rahā, upa ne namō ihē apandu pandu ta.

¹⁵Mā peja nde ke Tupā muhury katu!

Ko nde rehe katu ame'ē ta ixo. Upa ame'ē ta katuha ke nde pe mondo ixo. Nde koty jande rehe katu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe jandema'e katuha ke epandu tī.

Upa.

Jun mupinim me'ë ke

Jun kome'ë paper ke mupinim. Amō Jesu mu a'e tī. Upa Jesu kotyhar ta pe kome'ë paper pinim ke a'e mondo.

Ame'ë ta ke Jun mu'e katu. Kuja. Amō Jesu kotyhar ta amō koty mu'e. “Amō kūjā rehe ka'u rahā katu” aja mu'e naī. “Amō sawa'e rehe ka'u rahā katu” aja mu'e naī tī. “ ‘Anī. Mā peja ym’ aja ame'ë ta pe pepandu” aja Jun pandu katu.

Yman rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta muka'u te'e hū ta ngā ke aja Jun mujekwa katu tī.

¹ Ihē Jun. Tian mu ke ihē. Jesu Kirisutuma'e miasu ke ihē. Pehē pe Tupā pandu:

—Ihē rehe pejuruja katu. Aja rahā, pehē ke ihē amuhā katu ta. Aja rahā, ihē kotyhar ta ke pehē — aja pehē pe.

Pehē rehe Tupā, jande pāi keruhū ipy'a katu. Pehē py'a ke Jesu Kirisutu mātā katu, a'erehe pejuruja katuha ke pehijar ym.

Ko pehē pe paper pinim ihē amondo axo. ² Mā peja amō amō we pehē rehe Tupā pyrara usak. Mā peja pehē py'a ke a'e muhury katu te we ixo tī. Mā peja pehē rehe a'e ipy'a katu te we ixo tī.

Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta rehe har. Mu'eharan ta rehe har tī.

(2 Petu 2.1-17)

³ Ihē rehe katu ame'ë ta ke pehē! Upa jande ke Tupā muhā katu ta. Ame'ë rehe har pehē pe paper rehe ihē amupinim aī rahā, kuja amō koty katu, aja ihē akwa. Pehē pe ihē apandu. Mu'eharan ta pe pepandu katu:

—Tupā rehe har jete har te ke jakwa katu. Mā peja te'e pemu'e ym — aja mu'eharan ta pe pepandu katu.

Jete har te ke ixotyhar ta pe Tupā mujekwa. Ame'ë ke amō koty pemuruwak ym.

⁴ Pesarahā! Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta jande namō ixo. Jakwa ym rahā, jande rehe a'eta uhyk uwyr. A'eta pandu:

—Ngā rehe Tupā ipy'a katu. Ngā rehe ipy'a a'e mujywyr katu. A'erehe kūjā rehe ka'u te'e aja ngā ixo katu. Sawa'e rehe aja tī. Ka'u te'e rahā, katu tī. Aja ixo rahā, ngā rehe Tupā ipy'a jywyr katu — aja a'eta pandu naī. (Katu ym ame'ë panduha.)

Amō we pandu tī:

—Jesu Kirisutu japutar ym apo 'y — aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta pandu tī.

Jesu jō riki jande jar keruhū. Jandema'e sawa'e te a'e tī. Yman Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta rehe har amō mupinim. Tupā je'ēha rehe mupinim. A'eta ke Tupā mupyrara ta, aja mupinim. A'erehe Tupā mupyrara ta ame'ë ta ke a'eta.

⁵Kuja upa pekwa katu tipe. Apo amō we ihē apandu we ta pehē pe rī. Kuja. Yman Eji ywy ngi jundéu awa ta ke jandema'e sawa'e te muhem tipe. A'engi a'e pandu ame'ē ke rehe hendu ym tī. Ame'ē ta ke a'e mumba riki. (A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke Tupā mumba ta kŷ tī, aja jakwa katu.)

⁶Amō we tī. Tupā je'ēha rahoha ta rehe har pekwa pekwa pexo tī. Yman Tupā je'ēha rehe heta amō ta hendu tar ym. Putar ym riki. Pe, Tupā ixo ame'ē renda ke a'eta hijar oho. A'erehe pytun ame'ē pe a'eta ke Tupā kynda. Ita tupaham pe aja te'eha a'e pukwar. Aja a'eta ixo. A'eta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē weraha rehe uhyk ym rahā we, aja te'eha a'eta ixo. (A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta kŷ tī, aja jakwa katu.)

⁷Amō we tī. Sondo ok ta pe har ta rehe har pekwa pekwa pexo tī. Ngomo ok ta pe har rehe har aja tī. Ame'ē mokōi ok ta rake amō heta ok ta ihī. Upa a'ep pe har ta rehe har pekwa pekwa pexo tī. A'ep pe har ta ka'u te'e riki tī. Kūjā rehe a'eta ka'u te'e. Sawā'e ta rehe aja tī. Ka'u te'e tī. Sawā'e ta pame te'e ka'u te'e a'eta juehe. Upa ame'ē ta ke tata pe aja te'eha Tupā mupyrara. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta kŷ tī. Aja mujekwa katu ngā pe.)

⁸Ame'ē ok ta pe har ta aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta, aja mu'eharan ta ukwa katu tipe. Pe, ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e we ixo rī. Ixeraiha pe ma'e ke Tupā mujekwa, aja a'eta pandu nāi. A'erehe ma'e jaxer ame'ē ke a'eta ma'ema'e a'eta juehe. Tupā je'ēha rupi amō pandu ame'ē ke rehe a'eta hendu ym tī. Ywa pe har ta katu te ame'ē ta rehe a'eta juru ai tī. ⁹Aja me'ē rehe Minge je'ē ym tī. Minge riki Tupā je'ēha rahoha tama'e kapitā keruhū. Yman Satana rehe a'e juru ai ym. (Ājā ramūi a'e.) "Awa Moise rete ke jytym raho ta my?" Ame'ē rehe har Satana namō Minge je'ē je'ē hū. Arahā Satana rehe a'e juru ai ym riki. Kuja jō Minge pandu ipe:

—Mā peja Tupā nde ke emupyrara — aja Satana pe.

¹⁰Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta anī. A'eta juru ai riki. Ywa pe har ta rehe har a'eta ukwa ym. Ame'ē ta rehe a'eta juru ai. So'o ta aja te'e ma'e ke a'eta ukwa ym. Ajaha namō a'eta ma'ema'e ixo. A'erehe amō amō we a'eta ixoha ke katu ym te oho. (Ixo ai te we hū oho.)

¹¹Mā! A'eta ke Tupā mupyrara hū ta! Kaī aja Tupā pandu ame'ē rehe a'eta hendu ym tī. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta tī. Maraā aja a'eta te'eha mu'e tī. Ame'ē rehe jō a'eta putar katu. Aja tamatarer a'eta pyhyk pyhyk ixo. Katu ym aja. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta. Kore aja Tupā je'ēha rupi pandu ame'ē ke rehe a'eta hendu ym tī. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta tī.

¹²Pehē ruryha pemujā rahā, pehē mi'u pematyr. Aja pehē juehe pepy'a katu pexo, aja pemujekwa amō ta pe. Arahā mu'eharan ta pehē namō u'u tī. U'u hū te ha ke jō a'eta putar katu. Huxī ym riki. A'eta jō u'u ta a'eta jupe. Katu ym aja.

Ywyty wan te'e upa ihon. Aja mu'eharan ta riki. Ma'e ke pandu katu tipe. Anī. Pandu katuha aja ma'ema'e ym te. I'a angaha rehe uhyk rahā, i'a angaha ke asa oho. I'a ym te riki. Aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta tī. (I'a ym te aja ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ym te.) Myra porok ame'ē ke pete'e manō oup. Aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta katu ym aja amō ta ukwa tī. (Ixoha ai te'e aja ixo.)

¹³Y ramūi katak hū, ame'ēja saka Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta panduha. Tyapu hū jō ame'ēja saka. Anī. Panduha aja ma'ema'e ym te. Y ramūi katak hū rahā, mutyjūi hū. Ame'ē ke amō usak. Aja riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'eha. Amō usak ehe rahā, jaxer ai aja ukwa. A'erehe huxī awa ke. Aja jō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'e katu te ixo. Jahy rata u'ar oho. Aja awa ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta muka'u te'e riki. A'erehe ame'ē ta ke ma'e renda pe Tupā mupyta ta. Pytuniha aja te'e ihī, ame'ē pe mupyta ta. Aja te'eha mupyta ta.

¹⁴Yman Eno ixo. Anā ngi awa po wajar mokōihar ke a'e. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe har a'e pandu katu riki. Kuja:

—Pesarahā! Heta te hū je'ēha rahoha ta namō jandema'e sawa'e te uwyr ta. Katu te ame'ē ta ke je'ēha rahoha ta. ¹⁵Pe, upa hendu ym ehe ame'ē ta ke a'e mupyrara ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe a'eta rehe har Tupā pandu ta: “Pehē katu ym te” aja. Tupā rehe a'eta juru ai hū tī, a'erehe a'eta rehe har Tupā pandu ta tī: “Pehē katu ym te” aja Tupā pandu. Pe, mupyrara ta — aja yman Eno pandu katu.

¹⁶Sehar kapitā ta namō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta je'ē je'ē hū. Katu ym aja. “Ihē anī. Amō riki ma'e” aja pame a'eta je'ē je'ē. Ma'e katu ym ame'ē ke a'eta putar, aja te'e a'eta ixo. “Jande katu te jande” aja jō a'eta juehe har a'eta pandu pandu. Pe, amō ta pe: “Mā! Pehē katu” aja a'eta muhury amō ta ke. Pe, aja ame'ē tama'e ke a'eta pyhyk. Aja te'eha rupi amō tama'e pyhyk rahā, katu ym riki.

Katu ixoha ame'ē ke Jun mujekwa

¹⁷Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Pesarahā! Yman Jesu Kirisutu mondo ame'ē ta pandu ame'ē ke peharāi ym pexo. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

¹⁸Kuja yman Jesu mondo ame'ē ta pandu:

—'Ar rehe angaha uhyk tate rahā, amō ta uwyr ta. “Kirisutu jywyr ym te ta” aja a'eta puka puka hū ta. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e tar katu. Jete. Ame'ē ke a'eta ma'ema'e ta — aja Jesu mondo ame'ē ta pandu. (Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe har a'eta pandu. Aja apandu ramō tī. Juja katu te ame'ē ta rehe har.)

¹⁹Ame'ē ta Jesu kotyhar ta ke amō koty koty mujy'ar. Peteihar aja a'eta ixo ym ta. Ipy'a pe te'e ma'e ka'u te'eha ke a'eta ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke jō a'eta ma'ema'e. A'eta py'a rehe Tupā'ā ihī ym.

²⁰Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Pesarahā! Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja pexo ym tī. Tupā rehe har pehē pe amō ta pandu. Amō we ame'ē rehe har pejumu'e katu te we pexo rī. Aja rahā, ame'ē riki katu te ame'ē ke. Tupā'ama'e pyrātāha rupi Tupā pe ma'e ke pepandu pandu tī. ²¹Mā peja katu pexoha aja pexo katu tī. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a katu, aja pehē pe a'e mujekwa ta. Aja pexo rahā, pehē ruhāha rehe peharō pexo. Ame'ē ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te me'ē katu ta pehē pe. Pehē rehe a'e pyrara ta usak, a'erehe pehē pe a'e me'ē katu pehē pe.

²²Jetehar te ke ukwa katu ym ame'ē ta rehe pepyrara pesak. ²³Tata ngi myra ukwāi ame'ē ke pejo'ok. Aja Tupā mupyraraha ngi ukwa katu ym ame'ē ta ke pemuhem tī. (Ame'ē ta py'a ke Tupā koty pemuruwak rahā, Tupā mupyraraha ngi pemuhem ta.) Amō ta rehe pepyrara pesak tī. Pekyjeha namō

pepyrara pesak. Aja rahā, amō ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym ta tī. Ima'e mundeha jaxer te ame'ē ke amō putar ym. Aja amō ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke peputar ym tī.

Tupā rehe har katu pandu

²⁴Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ngi pehē ke Tupā muhem katu. Ame'ē ke a'e ukwa katu. A'e katu te ame'ē ke a'e. Huwa koty pehē ke a'e muhyk katu ta kŷ. Ame'ē ke a'e ukwa katu tī. Arahā nixói te ta ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehē pe. Aja rahā, pehē rury katu te ta. ²⁵Tupā riki peteĩ-har a'e. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te manō. A'erehe jande ke Tupā muhā katu. Mā peja ehe har ukwa katu ixo. Kuja:

A'e riki katu te ame'ē ke a'e.

A'e riki kapitā keruhū tī.

A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e tī.

Upa katu te ngāma'e kapitā keruhū te a'e tī.

Upa aja me'ē yman a'e ixo.

Apo aja te'e ta ixo tī.

Aja te'e ta ixo ame'ē te'e a'e tī.

Amen. Ame'ē: "A'e tŷ" aja.

Upa.

Apokarip Ma'e ke uhyk ta ame'ẽ rehe har

Juã kome'ẽ paper ke mupinim. Upa katu te Jesu mujekwa ame'ẽ ke Juã mupinim. Ywa pe Jesu ixo ame'ẽ rehe har mujekwa Juã pe. Ame'ẽ ke a'e mupinim tĩ. Kome'ẽ ywy keruhũ pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ẽ ta rehe har mujekwa tĩ. Ame'ẽ rehe har mupinim tĩ.

Yman rahã, ma'e ke uhyk ta my, ame'ẽ rehe har upa katu te mujekwa. Ame'ẽ rehe har Juã mupinim tĩ. Myja me'ẽ katuha renda ixo my, ame'ẽ rehe har mupinim tĩ.

Jesu jywyrr ta, ame'ẽ rehe har mupinim tĩ.

Ma'e ke uhyk ta ame'ẽ ke Jesu Kirisutu mujekwa

1 ¹I'i atu rahã we, ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ ke Jesu Kirisutu pe Tupã mujekwa. Ame'ẽ ke ihẽ pe Kirisutu mujekwa tĩ. A'erehe kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta Tupãma'e miasu ta pe ihẽ amujekwa tĩ. Ame'ẽ ke kome'ẽ paper rehe ihẽ amupinim. Ihẽ Juã. Kirisutuma'e miasu ke ihẽ. Ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha ke Kirisutu mondo. Pe, ame'ẽ je'ẽha rahoha ihẽ pe upa mujekwa. ²Pe, upa katu te ihẽ asak ame'ẽ ke ihẽ amupinim. Aja rahã, pekwa katu ta tĩ. Myrandu ke Tupã mujekwa, ame'ẽ ke kome'ẽ paper rehe ihẽ amupinim. Jete har te ke Jesu Kirisutu mujekwa, ame'ẽ ke kohĩ tĩ.

³Kome'ẽ paper rehe amõ usak usak rahã, hury katu ame'ẽ ke a'e. Kome'ẽ paper rehe panduha ihĩ, ame'ẽ ke rehe amõ hendu katu rahã, hury katu ame'ẽ ke a'e tĩ. Ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ rehe har kome'ẽ paper rehe ihẽ amupinim. Upa ma'e ke uhyk ta. Ame'ẽ uhykiha angaha uhyk Tate. A'erehe amõ hendu ehe rahã, hury katu ame'ẽ ke a'e tĩ.

Jesu kotyhar ta amõ amõ ok ta pe ixo ame'ẽ ta pe Juã mupinim

⁴Asia ywy rehe amõ amõ ok ta ihĩ. Heta ihĩ. Kuja. Awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. Ame'ẽ ok ta pe Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽ ok ta pe har ta pe paper pinim ke ihẽ amondo axo. Ihẽ Juã.

Mã peja johu pehẽ rehe Tupã usak katu. Mã peja pehẽ py'a ke a'e muhury katu.

A'e uhã te hũ ame'ẽ ke a'e.

Yman ixo.

Apo pete'e ixo.

Yman rahã pete'e ta ixo tĩ.

Wapyka katu te ame'ẽ ruwa koty I'ã ixo. Amõ koty koty a'e ma'ema'eha. Awa po wajar mokõi ima'e ma'ema'eha ke. Ame'ẽ'ã riki pehẽ rehe usak katu ixo tĩ.

Pehē py'a ke muhury katu tī. ⁵Jesu Kirisutu pehē rehe usak katu tī. Pehē ke muhury katu tī. A'e riki Tupā rehe har mujekwa katu ame'ē ke a'e.

A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu tī. Manōha ngi a'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'erehe Kirisutu riki amō ta 'ar koty te we je'ēha te reko. A'e riki kapitā keruhū te. Kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū 'ar koty te we kapitā keruhū te ha tī.

Jande rehe a'e ipy'a katu. A'e manō, a'erehe upa jande ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jande py'a ngi Tupā juhyk. ⁶Pe, a'e aja jande ke kapitā keruhū aja Kirisutu mu'am tī. (Aja rahā, a'e putar ame'ē ke jama'ema'e ta.) Ima'e pa'i ta ke aja jande ke a'e mu'am tī. (Aja rahā, pa'i ta aja Tupā rehe jande py'a jamoi mo'i katu tī.) Kirisutu pāi ke a'e tī. Mā peja Jesu Kirisutu pe japandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke. Mā peja kapitā keruhū te aja exo. Aja te'eha exo" aja japandu. Amen! A'e tī.

⁷Pesarahā! Ywa takāxiha 'ar pe a'e jywyr ta uwyr ixo. Upa katu te awa ta usak ta ehe. A'e ke putar ym ame'ē ta usak ta ehe tī. Myra rehe itatakwar pe kutuk ame'ē ta usak ta ehe tī. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta jixi'u ta tī. (A'e mupyrara ta, aja ame'ē ta ukwa katu, a'erehe jixi'u ta.) Aja ta riki. Amen. ⁸Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Jandema'e sawa'e te a'e. Kuja pandu:

—Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē.

Ihē axo py te ame'ē ke ihē.

A'ejōhar rahā, tapijar te'e we ihē axo ta tī.

Yman axo.

Apo kote'e axo.

Yman rahā, aja te'e ta axo tī — aja riki Tupā pandu.

Kirisutu rehe Juā usak

⁹Ihē Juā. Pehē mu ke ihē. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ixotyhar ke ihē tī. Ixotyhar ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupyrara hū. Pehē aja ihē ke ame'ē ta mupyrara riki. Pehē aja ihē py'ahu te'e ahendu axo tī. Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu. Ihē pe jete har te ke Jesu mujekwa, ame'ē ke ihē amujekwa tī. (Ame'ē ke amō ta putar ym.) A'erehe ihē ke kome'ē ypa'ū rehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mondo. (Kyndaha aja saka se.) Ypa'ū rer Pat. ¹⁰Tupā rehe ipy'a ke ngā moī moī, ame'ē wera rahā, ihē py'a rehe Tupā'a ihī katu te. Pe, amō pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu. Ihē kupe koty ngi panduha uwyr. Tyapu hū panduha. Jumi'a aja panduha. ¹¹Kuja panduha ihē ahendu:

—Ma'e ke nde eresak ta, ame'ē ke paper rehe emupinim. Ame'ē paper ke amō amō ok ta pe emondo. Ame'ē ta ok ta pe Jesu kotyhar ta jy'ar. Ame'ē ta pe emondo. Awa po wajar mokōi hetaha ihī. Kuja ok ta rer. Ese ok ta. Amō Esimi ok ta. Amō Per ok ta. Amō Tiati ok ta. Amō Sandi ok ta. Amō Sirande ok ta. Amō Raoniséi ok ta — aja ahendu.

¹²Awa pandu my? Ame'ē asak tar katu, a'erehe ihē awak. Aja rahā, ma'e weraha tymā ke ihē asak. Itatawa ke te'e mujā ame'ē rehe asak. Kuja. Awa po wajar mokōi hetaha. ¹³Ame'ē pyter pe awa aja ame'ē rehe ihē asak. Kamixa puku namō ixo. Ipy rehe pukuha ihon. Ixu'a rupi har aja ame'ē riki ipixi'a rupi ihī. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke a'e tī. ¹⁴I'a riki ituwyr te hū. Ame'ē tuwyr-riha aja se nixoi te. Ituwyr te hū. Eha riki tata aja hendy hū. ¹⁵Ipy hendy hū

tī. Itatawaran ke kytyk katu aja hendy hū. Tata pe maku rī, aja hendy hū tī. A'e pandu rahā, itapupur keruhū aja tyapuha ahendu. (Jesu ame'ē. Ywa pe har aja katu te hū ame'ē ke a'e.) ¹⁶Ipo pe jahy rata ke a'e pyhyk reko. Ijywa katu kotyhar pe pyhyk reko. Kuja awa po wajar mokōi jahy rata hetaha ke. A'e pandu rahā, kyse upa te'e haimbe ame'ē ke uhem, ame'ēja saka. Warahy jandar rahā, warahy hendy hū, ame'ēja saka huwa ke hendy te hū. ¹⁷Ihē asak ehe rahā, huwa koty ihē a'ar ajup. Manō ame'ē ke aja ihē aju. Ipo pe ihē ke a'e pyhyk. Ijywa katu kotyhar pe ihē ke mupu'am. Pe, ihē pe pandu:

—Ihē ngi ekyje ym.

Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē.

Ma'e nixōi te rahā, pete'e ihē axo.

Yman te rahā, pete'e ta ihē axo tī.

¹⁸ Ihē axuwe katu ame'ē ke ihē.

Yman ihē amanō.

Apo ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē.

Aja te'e ta ihē axo.

—Ihē apandu katu: “Nde eremanō ta” aja. Aja ihē je'ēha rupi a'e manō ta. Ihē riki apandu katu: “Nde erekwera katu erehem” aja. Aja ihē je'ēha rupi a'e kwera katu ta uhem tī. ¹⁹Apo nde eresak ame'ē ke emupinim. Apo ma'e ke ixo ame'ē rehe nde eresak. Ame'ē ke emupinim. I'i atu rahā we, ma'e ke uhyk ta, ame'ē ke emupinim tī. ²⁰I'i nde eresak ame'ē rehe nde erekwa ym. Ame'ē ke ihē amujekwa nde pe apo 'y. Ihē jywa katu kotyhar ame'ē ihē po rehe jahy rata nde eresak. Awa po wajar mokōi nde eresak. Ame'ē riki kapitā ta ke. Ihē kotyhar tama'e jy'ariha rendama'e kapitā ta ke. Awa po wajar mokōi jy'ariha renda ihī. Ame'ē kapitā ta ke. Ma'e weraha tymā rehe nde eresak. Awa po wajar mokōi hetaha rehe nde eresak. Ame'ē riki ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ke — aja ihē pe Jesu pandu.

Ese ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

2 ¹ Ihē pe a'e pandu:

—Ese ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: “Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Ihē riki ihē po pe jahy rata apyhyk ame'ē ke ihē. Ihē jywa katu kotyhar ame'ē pe awa po wajar mokōi hetaha ihē apyhyk. Ma'e weraha tymā rupi awata axo ame'ē ke ihē tī. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke ame'ē. Awa po wajar mokōi hetaha ihī. Ame'ē rupi ihē awata axo.

²—Pehē pema'ema'e ame'ē ke ihē akwa katu. Mu'eharan ta je'ēha ke pemukanim tar katu te hū. Ame'ē rehe har pepandu pandu hū. Aja pemukanim. Ame'ē ke ihē akwa katu. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu pexo, aja ihē akwa katu tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke peputar ym tī. Ame'ē ke ihē akwa katu tī. Amō ta pandu: ‘Kirisutu mondo ame'ē ta ke jande’ aja naī. Jete my? Ame'ē ke pemanga katu. Aja rahā, Kiri-sutu mondo ym ame'ē ta ke a'eta aja pekwa. Te'e pandu ame'ē ta ke a'eta aja pekwa tī. Aja pema'ema'e ame'ē ke ihē akwa katu tī. ³Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē ke amō ta mupyrara hū. Pehē py'ahu te'e pehendu pexo. Ihē rehe pehē pejurujar katuha ke pehijar ym tī. (Upa ame'ē rehe ihē rury katu.)

⁴—(Pe, kuja jō ihē rury ym.) Ihē rehe pejurujar katu py rahā, ihē rehe pepy'a katu te hū. Aja ihē rehe pepy'a katu ym pexo apo 'y. ⁵Myja me'ē pehē

pepy'a katuha kanim my? Myja pemukanim my? Ame'e rehe har pekwa pekwa pexo. Ma'e pehẽ peka'u te'eha ke pema'ema'eha ke pehijar. Pe, pema'e py, ame'e ke pema'ema'e tĩ. Mu'eharan ta je'eha ke pemukanim tĩ. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar ym rahã, pehẽ rehe ihẽ ahyk ta. Amupyrara ta pehẽ ke. Ma'e weraha tymã ke ihẽ amukanim ta. (Aja rahã, jy'ariha renda nixói ta.)

⁶—Pe, Niko kotyhar ta ma'ema'e ame'e ke peputar ym tĩ. Jetehar ym ame'e ta mu'e. Ihẽ aja ame'e ta ke peputar ym tĩ. Ame'e pema'eha riki katu" — aja Jesu pandu.

⁷—Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihẽ kotyhar ta pe Tupãã mujekwa ame'e ke rehe pehendu katu! Ihẽ rehe jurujar katuha ke amõ hijar ym rahã, ihẽ apandu ta: "Tupãma'e kupixa pe exo katu. A'ep ma'eywa heta i'ãi. E'u. Aja rahã, nde rury katuha namõ nde ruhã te hũ nde erexo ta" — aja Jesu pandu.

Esimi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

⁸Ihẽ pe Jesu pandu tĩ:

—Esimi ok ta pe ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ema'e kapitã pe kuja emupinim: "Ihẽ riki ihẽ ruhã te hũ ame'e ke ihẽ. Ma'e nixói te rahã, pete'e ihẽ axo. Yman te rahã, pete'e ta ihẽ axo tĩ. Ihẽ amanõ. Pe, ihẽ akwera katu ahem tĩ.

⁹—Pesarahã! Pehẽ ke amõ ta mupyrara hũ ame'e ke ihẽ akwa katu. Mupyrara hũ, a'erehe pehẽma'e ym te ame'e ke ihẽ akwa katu tĩ. Pesarahã! Tupã ukwa katu ame'e ke anĩ. Pehẽma'e ke heta hũ aja a'e ukwa. Amõ ta pandu: 'Jundéu awa ta ke jande, a'erehe pehẽ namõ Tupã rehe jande py'a jamoi moi ta' aja pandu nai. Anĩ. Ihẽ ke ame'e ta putar ym. A'erehe pehẽ rehe ame'e ta juru ai. A'erehe ame'e ta riki Satana kotyhar ta ke. ¹⁰Pehẽ pepyrara hũ tate. Ame'e ngi pekyje ym.

—Pesarahã! Pehẽ ngi har amõ amõ ke kyndaha pe Satana kotyhar ta kynda ta raho. Aja ihẽ rehe pejurujar katuha ke Satana manga ta. (Ãjã ramüi a'e.) Pepyraraha heta ym ta wera. Ihẽ rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Pehẽ ke amõ ta jukwa ta my? Pehijar ym pejurujar katuha ke tĩ. Aja rahã ma'e katu ame'e ke pehẽ pe ihẽ ame'e ta. Pehijar ym, a'erehe pehẽ ruhãha ke ihẽ ame'e ta pehẽ pe" — aja Jesu pandu.

¹¹—Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihẽ kotyhar ta pe Tupãã mujekwa ame'e ke rehe pehendu katu! Tapijar te'e we ihẽ rehe pejurujar katu rahã, marã ka ym mupyraraha renda pe pehoha. Mupyraraha renda pe amõ oho ta rahã, mokõihar manõ, ame'ẽja saka riki — aja Jesu pandu.

Per ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

¹²Ihẽ pe a'e pandu tĩ:

—Per ok ta pe ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ema'e kapitã pe kuja emupinim: "Pehẽ pe myrandu ke ihẽ amondo axo. Ihẽ apandu rahã, kyse upa te'e haimbe ame'e ke uhem, ame'ẽja saka.

¹³—Pesarahã! Per ok ta pe har ta katu ym te riki. A'ep Satana ixo, ame'ẽja saka. (Ãjã ramüi a'e.) Ame'e ok ta pe pexo, aja ihẽ akwa katu. Ihẽ kotyhar ta ke pehẽ. Ihẽ rehe har Anti pandu pandu katu. Ihẽ rehe jurujar katuha ke a'e

hijar ym. Pe, a'e ke ngā jukwa. (Aja pehē ke ngā mukyje ta tipe.) Anī. Arahā ihē rehe pejurujar katuha ke pehijar ym riki tī. (Upa ame'ē rehe ihē rury katu.) Ame'ē ok ta pe Satana ixo, ame'ēja saka.

¹⁴—Pe riki pehē rehe har ihē aje'ē we ta. Kuja ihē rury ym. Pehē ngi har amō ta Maraā mu'e ame'ē ke rehe hendu katu. Katu ym aja. Yman Mbara ke Maraā mu'e. Kuja yman Maraā mu'e. 'Tupāran ruwa koty ma'e mi'u ke ngā moī. Ame'ē ke pe'u katu. Kūjā rehe peka'u te'e tī. Sawa'e rehe peka'u te'e tī, aja jundēu awa ta pe ebandu katu' aja Mbara pe Maraā mu'e naī. Ame'ē mu'eha rehe amō ta hendu katu. Ame'ē ta pehē namō ixo apo. Katu ym aja. ¹⁵Aja pehē ngi har Niko kotyhar ta mu'e ame'ē ke rehe hendu ame'ē ta ixo tī. Katu ym tī. ¹⁶Ame'ē ta ke pehē ngi pemuhem ym we pemondo rī. Mā peja pemuhem katu pemondo. Aja ym rahā, pahar pehē rehe ihē ahyk ta. Pe, ame'ē katu ym ame'ē ke mu'e ame'ē ta ke ihē amupyrara ta. Ihē apandu ta. Aja rahā, kyse aja saka ihē juru ngi uhem ta. Aja ame'ē pe ihē amupyrara ta ngā ke" — aja Jesu pandu.

¹⁷—Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'a mujekwa, ame'ē ke rehe pehendu katu! "Ihē rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, ma'e katu ame'ē ke ihē ame'ē ta ipe. Yman mana riki jundēu awa tama'e mi'u. Amō mupyta ame'ē ke pehī. Ywa pe har ke ame'ē. A'erehe ame'ē ke rehe kome'ē ywy keruhū pe har ta usak ym. Ame'ē mana aja pehē pe ihē ame'ē katu ta. (Aja rahā aja te'eha pehē āpū ta.) Pe, upa katu te ame'ē ta pe ita ra'yr tuwyr ke ihē ame'ē ta tī. (Aja rahā, ame'ē namō huryha mujāha rehe oho katu ta. Ywa pe har huryha ke ame'ē.) Ame'ē ita ra'yr rehe awa rer pyahu ame'ē ke ihī. Ame'ē rer ukwa ym te awa. Ita ra'yr pyhyk ame'ē ke jō ame'ē rer ukwa ta" — aja Jesu pandu.

Tiati ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

¹⁸ Ihē pe Jesu pandu tī:

—Tiati ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: "Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Tupā ra'yr ke ihē. Ihē reha tata aja hendy hū riki. Ihē py hendy hū tī. Itatawaran kytyk aja hendy hū.

¹⁹—Pehē pema'ema'e ame'ē ke ihē akwa katu. Pepy'a katu pehē juehe pexo. Ihē rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Ima'e ym te ame'ē ta pe ma'e ke peme'ē me'ē katu. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu. Upa ame'ē pema'ema'e'ha ke ihē akwa katu. Pehē pejurujar katu py rahā, aja pema'ema'e. Apo ame'ē 'ar koty te we pema'ema'e katuha. Aja rahā katu hū. Ame'ē ke ihē akwa katu. (Upa ame'ē rehe ihē rury katu.)

²⁰—Pe, kuja pehē rehe har ihē aje'ē ta. Kuja ihē rury ym. Amō kūjā pehē namō ixo. Ymanihar Jesambe aja a'e. 'Katu a'e' aja pepandu ehe har. Anī. Katu ym aja. Ame'ē kūjā pandu: 'Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ke ihē' aja pandu naī. Te'e riki. Ihē je'ēha ke pandu ame'ē ta ke kūjā muka'u te'e riki. A'e mu'e ame'ē ke namō muka'u te'e riki. A'erehe ihē je'ēha pandu ame'ē ta amō kūjā ta rehe ka'u te'e. Tupāran ruwa koty ma'e mi'u ke amō ta moī, ame'ē ke a'eta u'u tī. Katu ym aja. ²¹Ihē aharō riki. 'Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e-ma'e. Ame'ē ngi emuruwak. Ihē koty nde py'a emuruwak' aja amō pandu ipe. Anī riki. Muruwak tar ym. Sawa'e rehe ka'u te'e we rī. ²²A'erehe a'e ke ihē

amupyrara te hũ ta. Upa katu te kūjā mu'e ame'ẽ ke rehe hendu katu ame'ẽ ta ke ihẽ amupyrara te hũ ta tĩ. Ame'ẽ ta kūjā rehe hendu katu, a'erehe ame'ẽ ta ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ẽ ta py'a ke ihẽ koty muruwak ym rahā, pahar ame'ẽ ta ke ihẽ amupyrara ta. ²³Upa kūjā kotyhar ta ke ihẽ ajukwa ta tĩ. Aja rahā, upa katu te ihẽ kotyhar ta ukwa ta. Ma'e ke rehe har ipy'a rehe amō ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke ihẽ akwa katu te. Ma'e ke amō putar ame'ẽ ke ihẽ akwa katu te tĩ. Ame'ẽ ke upa katu te ihẽ kotyhar ta ukwa ta. Pehẽ pame katu te ihẽ ame'ẽ me'ẽ ta. Nde erema'ema'e, aja ihẽ ame'ẽ me'ẽ ta tĩ.

²⁴—Pe, pehẽ ngi har amō ta aja ym. Ame'ẽ ma'e jaxer ai ame'ẽ mu'eha rehe pehendũ ym. Mu'e ame'ẽ ke aja pema'e ym tĩ. Pehẽ riki Tiati ok ta pe har ta ke pehẽ. Amō ta pandu: 'Yman Satana rehe har ukwa ym awa. (Ājā ramūi a'e.) Apo ehe har jete'har te ke jakwa katu' aja a'eta jupe. Ame'ẽ rehe pehendũ ym tĩ. Pejumu'e ym tĩ. Katu aja. Ko apandu pehẽ pe: 'Mu'eharan ta ke pemujan pemondo pehẽ ngi' aja. Ame'ẽ jō apandu. Amō we ma'e ke pema'ema'e, aja ym apandu ta. Pema'e apo 'y, aja tapijar te'e we pema'ema'e. ²⁵Pehẽ koty ihẽ ajywy'r ta. Aja ym rahā we tapijar te'e we pepy'a katu pehẽ juehe pexo tĩ. Tapijar te'e we ihẽ rehe pejurujar katu pexo. Ima'e ym te ame'ẽ ta pe tapijar te'e we peme'ẽ me'ẽ katu pexo tĩ. Upa aja tapijar te'e we pema'ema'e ta me'ẽ te'e.

²⁶⁻²⁸—Ihẽ rehe tapijar te'e we amō ta jurujar katu. Pe, ihẽ aputar ame'ẽ ke tapijar te'e we ma'ema'e katu tĩ. Ajahap manō. Aja rahā, ihẽ pe Papa pandu, aja ihẽ apandu ta a'eta pe tĩ: 'Kapitā ta aja pehẽ. Ihẽ je'ẽha rupi awa ta ke pemondo mondo ta. Pyrātā te ha rupi pemondo mondo te ta. Pehẽ rehe hendu ym ame'ẽ ta ke pahar pemuputu'u ta tĩ. Ywy pander nupā rahā, pahar uhāi. Aja hendu ym ame'ẽ ta ke pahar pemuputu'u ta tĩ' aja apandu ta.

—Pe, wera uwyr rahā, jahy rata pete'e amō usak. Ame'ẽ riki myrĩ myrĩ myrĩ aja hendyha. Ame'ẽ myrĩ myrĩ myrĩ aja ma'e katukwer ame'ẽ ke ihẽ ame'ẽ me'ẽ ta a'eta pe tĩ" — aja Jesu pandu.

²⁹—Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendũ katu. Ihẽ kotyhar ta pe Tupā'a mujekwa, ame'ẽ ke rehe pehendũ katu! — aja Jesu pandu.

Sandi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

3 ¹Ihẽ pe Jesu pandu tĩ:

—Sandi ok ta pe ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽma'e kapitā pe kuja emupinim: "Pehẽ pe myrandu ke ihẽ amondo axo. Tupā'a ihẽ namō ixo. Amō koty koty a'e ma'ema'eha. Awa po wajar mokōi hetaha ima'e ma'ema'eha ke. Awa po wajar mokōi hetaha jahy rata ihẽ po pe ihẽ apyhyk areko tĩ. Aja rahā, jy'ariha renda kapitā tama'e kapitā keruhũ te ihẽ tĩ. (Aja rahā, ihẽ rehe a'eta hendu katu ta me'ẽ te'e.)

—Pesarahā! Pehẽ pe myrandu amondo axo. Pehẽ pema'ema'e pexo ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Pehẽ pepy'a katu pehẽ juehe pexo aja amō ta pandu naĩ. Tupā rehe jō pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu, aja pandu naĩ tĩ. Anĩ. Ame'ẽ ta aja ym pehẽ. ²A'erehe pepu'am, aja pexo. Upa katu te ihẽ ke pehijar ym rahā we, pehẽ py'a pemuruwak. Pehẽ py'a pejumātā. Aja Tupā rehe jō pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu te we rĩ. Pehẽ pema'ema'e ame'ẽ ke katu ym we rĩ, aja ihẽ akwa katu. Tupā aja ihẽ akwa katu tĩ.

³—Myrandu katu ke pehẽ pe Tupā je'ẽha pandu ame'ẽ ta pandu pandu. Pehẽ ke ame'ẽ ta mu'e katu tĩ. Ame'ẽ rehe pehendũ ym apo. Mā peja ame'ẽ

rehe pehendu katu tĩ. Ma'e jaxer ai ame'e pema'ema'eha ngi pemuruwak. Tupã koty pehẽ py'a pemuruwak tĩ. Aja ym rahã, peharõ ym rahã, ihẽ ahyk ta pehẽ rehe. Pe, pehẽ ke amupyrara hũ ta. Ma'e mukanĩha uhykiha aja peharõ ym rahã, ihẽ ahyk ta. Ihẽ ahykiha angaha pekwa ym ta.

⁴—Pep Sandi ok ta pe amõ ta ixo. Heta ym ame'e ta. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym riki. Ywa pe ihẽ namõ ame'e ta wata ta. Ipy'a juhyk te hũ, aja ixo ta. Apandu ta: 'Ko pehẽ pexo. Katu aja' aja ame'e ta pe apandu ta. ⁵Ihẽ rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'e ta py'a riki juhyk te hũ, aja ixo ta. Pe, ame'e ta rer ke ihẽ amukanim ym te ta. Paper rehe uhã te hũ ame'e ta rer ihĩ. Ame'e ngi ihẽ amukanim ym te ta. 'Peme'e ta riki ihẽ kotyhar ta ke' aja Papa pe ihẽ apandu ta tĩ. Ima'e je'eha rahoha ta pe aja ihẽ apandu ta tĩ' — aja Jesu pandu.

⁶—Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihẽ kotyhar ta pe Tupã'a mujekwa, ame'e ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

Sirande ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

⁷Ihẽ pe a'e pandu tĩ:

—Sirande ok ta pe ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ema'e kapitã pe kuja emupinim: "Pehẽ pe myrandu ke ihẽ amondo axo. Ihẽ apandu ame'e ke ihẽ ama'ema'e katu. Ihẽ riki katu te ame'e ke ihẽ. Nixói te ma'e aka'u te'eha ama'eha ke ihẽ pe. Yman Ndawi rok kyndaha mopokiha namõ amõ ixo. Aja ihẽ Papa rok kyndaha mopokiha namõ ihẽ axo tĩ. Kyndaha ke ihẽ apirar rahã, marã ka ym amõ kyndaha. (Ihẽ kotyhar ta ixo katu ta.) Ihẽ akynnda rahã, marã ka ym amõ pirariha. (Ihẽ kotyhar ta aja ym ame'e ta ixo ym te ta.) Ihẽ riki je'eha te areko. Aja rahã: 'Nde erexe katu' aja ihẽ apandu ta. Amõ pe: 'Anĩ. Nde erexe ym ta' aja ihẽ apandu ta tĩ.

⁸—Pesarahã! Pehẽ pema'ema'e ame'e ke ihẽ akwa katu. Pehẽma'e pyrã-tãha ta'yr mi, ame'e ke ihẽ akwa katu. Ihẽ rehe har amõ ta mu'e ame'e rehe pehendu katu. Ihẽ rehe pejurujuar katuha ke pehijar ym tĩ. Pe, kyndaha ke ihẽ apirar pehẽ pe. Marã ka ym ame'e ke amõ kyndaha. (Aja rahã, amõ ta pe myrandu katu ke pepandu pandu katu ta.)

⁹—Pesarahã! Satana kotyhar ta pehẽ koty ixo. Jundéu awa ta ke ame'e ta tĩ. 'Jundéu awa ta aja Tupã rehe jande py'a jamoĩ moĩ katu tĩ' aja pandu a'eta jupe. Anĩ. Te'e riki. 'Pehẽ riki je'eha te pereko' aja ame'e ta pandu ta pehẽ pe. Pehẽ rehe ihẽ apy'a katu, aja upa ame'e ta ukwa ta tĩ. ¹⁰Pehẽ pe ihẽ apandu: 'Pehẽ ke amõ ta mupyrara rahã, pehẽ py'ahu te'e pehendu' aja riki. Ame'e rehe pehendu katu. Pehẽ py'ahu te'e pehendu riki. A'erehe kome'e ywy keruhũ pe har ta ke ihẽ amupyrara rahã, ame'e ngi pehẽ ke ihẽ amuhem ta. Ihẽ rehe jetehar ke ngã jurujar katu my? Ame'e ke ihẽ amanga ta, a'erehe kome'e ywy keruhũ pe har ta ke ihẽ amupyrara ta.

¹¹—Pahar ihẽ ajywyr ta. Tupã rehe jõ pehẽ py'a ke pemapyk katu, aja tapijar te'e we pexo. Aja rahã, pehẽma'e ke amõ mukanim ym te ta. Ma'e katu ame'e ke pehẽ pe Tupã me'e ta, ame'e ke mukanim ym te ta awa. ¹²Ihẽ rehe jurujar katuha ke amõ hijar ym rahã, Tupã namõ ixo katu te ta. Ihẽ aja ixo katu te ta tĩ. A'engi marã ka ym uhemihã.

—(Mahapyr her ihẽ amoĩ ta ehe.) Tupã rer ihẽ amoĩ ta ehe. (Aja rahã, ixotyhar ke a'e aja ngã ukwa.) Ihẽ rer pyahu ame'e ke ihẽ amoĩ ta ehe tĩ. (Aja

rahā, ihē kotyhar ke a'e aja ngā ukwa tī.) (Tupā rekoha pe har ke a'e, aja ukwa tī.) A'erehe Tupā rekoha rer ihē amoī ta ehe tī. Jerusarē ok ta ame'ē rer ke. Pyahu te ame'ē ok ta ke. Tupā koty ngi ame'ē ok ta wyjy ta uwyr. Ywa ngi wyjy ta uwyr" — aja Jesu pandu.

¹³—Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'a mujekwa, ame'ē ke rehe pehendu katu! — aja Jesu.

Raoniséi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

¹⁴Ihē pe Jesu pandu tī:

—Raoniséi ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: "Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Jete har te ke apandu ame'ē ke ihē. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ēma'e katu te. Jete har namō Tupā rehe har ihē apandu pandu. Upa katu te Tupā mujā, ame'ēma'e kapitā keruhū ke ihē.

¹⁵—Pesarahā! Pehē pema'ēma'e ame'ē ke ihē akwa katu. Y haku te aja ym pehē. (Y haku ame'ē pe jahuk rahā, amō ma'e ahyha ke mukatu riki. Aja amō ta ke pemuhury ta tipe.) Aja ym pehē. Y rysā te aja ym pehē tī. (Y rysā te ame'ē ke amō u'u rahā, rysā katu ta. Aja pyai ame'ē ta py'a ke pemuhury ta tipe.) Aja ym pehē. Mā! Y haku te aja pexo rahā, katu tiki. Aja ym rahā, y rysā te, aja pexo rahā, katu tiki tī. ¹⁶Y aku pitu, aja pexo. Y haku te aja ym pexo. Y rysā te aja ym pexo tī. Y aku pitu, aja pexo. Katu ym aja. Ihē juru ngi tymū ihē ambor ta, aja ihē ama'e ta. (Aja rahā, pehē pema'ēma'e ym te ma'e ke, aja amujekwa ta.)

¹⁷—(Ma'erehe aja ihē apandu my? Pesarahā!) Pepandu: 'Jandema'e heta te hū. Katu jaxo. Upa ma'e ke japutar ame'ē ke namō jaxo' aja pehē jupe. Anī riki. Pepyrra pexo. Pehē jaxer aja pexo. Ame'ē ke pekwa ym pehē. Jete har namō Tupā rehe pehē pepy'a ym pexo. Pehē juehe pejesak ym. Pehē reha ym te aja pehē. (Aja rahā, Tupā rehe jō pehē py'a pemapyk ym pexo.) Ame'ē ke pesak ym. Pekwa ym tī. Pehē jawe te'e pexo.

¹⁸—A'erehe pehē pe ihē apandu katu. Ihē pe itatawa katu te ame'ē ke pepandu. Aja rahā, ihē koty pehē py'a pemuruwak ta. Aja rahā, Tupā rehe pehē pepy'a katu te hū ta tī. Pan tuwyr katu te ame'ē ke pepandu ihē pe tī. Ame'ē pe pehē jawe te'eha ke pejupyk. Pehē ruxīha pejupyk. (Pan tuwyr aja rahā, pehē py'a juhyk aja pexo.) Eha puhā ke pepandu ihē pe tī. Ame'ē ke pehē reha rehe pemoī. Aja rahā, pesak katu ta. (Aja rahā, pehē juehe pesak katu ta. Aja rahā, Tupā putar, aja pexo katu ta.) ¹⁹Ihē apy'a katu ame'ē ta ke ihē amupyrara riki. Aja rahā, ihē rehe hendu katu ta. Ihē rehe hendu ym rahā, amupyrara ta. Ihē apandu ta ipe tī: 'Mā peja ym' aja. A'erehe mā pahar ma'e pehē jaxer ai ame'ē pema'ēma'e ha ngi pemuruwak. Ihē koty pemuruwak. Aja rahā, ihē amupyrara ym ta.

²⁰—Pesarahā! Ok rukwen rake ihē apu'am a'am, aja ihē axo. Ihē apukái pukái a'am. Ihē apukái ame'ē ke rehe amō hendu rahā, pe, hukwen ke pirar rahā, hok pe ihē axe ta. Inamō ma'e ke ihē a'u ta. Ihē namō a'e ma'e ke u'u ta tī. (Aja rahā, ame'ē py'a rehe ihē axe tar katu aja amujekwa. Pe, ihē namō a'e juehe katu a'e ixo tī.) ²¹Ihē rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, ihē apandu ta ipe: 'Ihēma'e wapyka rehe ihē rake ewapyk. Ihē namō nde erexo ta' aja. Ihē aja a'e tī. Ihē ruwajan ta ke ihē amuputu'u. A'erehe Papama'e wapyka rehe Papa rake ihē awapyk aī tī" — aja Jesu pandu.

²²—Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'a mujekwa, ame'e ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

Ywa pe har ta Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu

4 ¹ Ajame'e ke ihē ama'a tī. Ihē Juā. Kuja ihē asak. Ywa pe hukwen pirar ame'e ke ihē asak. I'i we ihē pe pandu, ame'e pandu ihē pe tī. Pandu rahā, jumi'a aja panduha ke. Kuja pandu apo:

—Se ywate ejur. Apo har ma'e ke uhyk ta me'e te'e, ame'e ke nde pe ihē amujekwa ta — aja ihē pe.

² Pahar ihē py'a rehe Tupā'a ihī katu. A'ep ywa pe amō riki wapyk ame'e rehe ihē asak. (Tupā a'e.) Wapyka rehe wapyk uī. Wapyka kapitā keruhū-ma'e aja saka. ³ Huwa ke hendy hū. Ma'e ita hepy hū aja huwa hendy hū. Itawa hū. Ita rer jase. Itawa ame'e. Sando ita amō tī. Ipirangwer ame'e. Aja huwa hendy hū. Pe, ame'e wapyka juramā rupi maju'a aja hendy hū. Howy te ame'e ke. Ita hepy hū aja saka. Ita rer emeráu. ⁴ Wapyka juramā rupi amō heta wapyka ihī. Kuja, 24 hetaha. Ame'e pe tamūi ta wapyk uī. Kuja, 24 tamūi ta ke. Ima'e mundeha tuwyr te hū. Iākā rehe har namō ihī. Itatawa ke te'e mujā, ame'e iākā rehe har namō ihī. ⁵ Wapyka pyter ngi Tupā pirā pirā hū. Tupā tyapuha tyapu tyapu hū. Wapyka ndutar koty ma'e weraha hendy hendy. Kandéi i'y rehe moī, ame'ēja saka. Awa po wajar mokōi ma'e weraha ihī. Ame'e riki Tupā'a aja me'e. Ima'e ma'ema'eha ke awa po wajar mokōi hetaha aja. ⁶ Wapyka ndutar koty y ramūi aja ihē asak tī. Waruwa ke te'e mujā, ame'ēja saka. Kisatáu aja hendypu.

Wapyka juramā rupi kuja tumeme ixuwe katu hū ame'e ta i'āi. Hundutar koty amō. Xupe koty amō tī. Ijywa katu koty amō tī. Ijywa'i koty amō tī. Ame'e ixuwe katu hū ame'e ta eha namō i'āi. Huwa koty eha ihī. Xupe koty eha ihī tī. (Aja rahā, upa katu te a'eta usak katu. Upa katu te ukwa katu tī.) ⁷ Ixuwe katu hū ame'e ta ngi har peteīhar kuja saka. Jangwateran aja ihē asak. Mokōihar tapi'iruhu aja ihē asak tī. Mahapyrihar sawa'e ruwa aja ihē asak tī. Tumemehar wyrahuran keruhū aja ihē asak tī. Wewe ixo aja ihē asak. ⁸ Ame'e ixuwe katu hū ame'e ta ipypo namō ixo. Ame'e ta pame katu te awa po wajar peteī hetaha ipypo namō ixo. Aja rahā, pahar Tupā je'ēha ke ma'ema'e ta oho. Hete rupi upa te'e eha ihī. Soroka ngi amō usak rahā, eha heta hū amō usak tī. Jywī ngi amō usak ehe rahā, eha heta hū usak tī. Wera rahā, ame'e ta pandu pandu. Pytun rahā, pandu pandu tī. Putu'u ym riki. Kuja pandu:

“Tupā riki jandema'e sawa'e te.

Pyrātā te hū ame'e ke a'e.

Katu te hū ame'e ke a'e tī. Ma'e jaxer ame'e ke nixói te ipe tī. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe tī.

A'e te'e ixo ame'e te'e a'e.

Yman a'e ixo.

Apo pete'e ixo.

Yman rahā aja te'e ta ixo” aja riki pandu.

⁹ Wapyka rehe wapyk uī. A'e uhā te hū ame'e ke a'e. Ehe har tumeme ixuwe katu hū ame'e ta pandu pandu: “Mā! Katu te hū nde! Nde jō riki je'ēha te nde erereko!” aja riki. ¹⁰ Aja pandu rahā, tamūi ta u'ar oup. Wapyka rehe wapyk

ame'e ndutar koty u'ar oup. Aja ame'e ta py'a ke moĩ moĩ katu ehe. Iākā rehe har ke wapyka ndutar koty a'eta ombor tĩ. (Aja rahā, a'e riki i'ar koty te we pyrātā te hũ ha ke a'e, aja mujekwa ipe.) Pe, a'eta pandu:

¹¹ “Tupā nde. Jandema'e sawa'e te nde.

Upa katu te ma'e ke nde eremujā. Nde ereputar, a'erehe upa katu te ma'e ke ixo.

Nde ereputar, a'erehe upa katu te ma'e ke ixuwe katu ixo. Upa katu te ma'e ke nde eremujā.

A'erehe kuja nde pe japandu rahā, katu tiki.

Ne jō riki katu te hũ ame'e ke nde.

Ne jō riki je'ēha te nde erereko.

Ne jō riki pyrātā te hũ ame'e ke nde”

Aja tamūi ta pandu.

Paper mamā ame'e rehe har

5 ¹ Wapyka rehe amō wapyk ame'e ke rehe ihē asak. Ihē Juā. Ipo pe paper mamā ame'e ke rehe asak. Ijywa katu kotyhar ame'e ipo pe ihĩ. Paper rehe pinĩha ihĩ. Xupe rehe ihĩ tĩ. Pe, paper mamā ame'e ke rehe kyndaha ihĩ. Yraity aja ame'e pe kynda. Awa po wajar mokōi hetaha pe kynda. ² Pe, Tupā je'ēha rahoha ke rehe ihē asak. Pyrātā te hũ ame'e ke a'e. Hātā a'e pandu: “Awa riki katu te ame'e ke my? Pe, awa peme'e paper kyndaha ke mopok ta my?” aja. ³ Mopok ta ame'e ke nixói riki. Ywa pe har ta marā ka ym mopokiha. Kome'e ywy keruhũ pe har ta aja tĩ. Marā ka ym mopokiha tĩ. Manō ame'e ta'ā aja tĩ. Marā ka ym mopokiha tĩ. Paper mamā, ame'e jywĩ pe marā ka ym amō ta usakiha. Mopok ta ame'e ke nixói te. ⁴ Katu te ame'e ke mahem ym awa. A'erehe marā ka ym paper kyndaha ke amō mopokiha. A'erehe marā ka ym paper jywĩ rehe usak usak awa. A'erehe ajixi'u hũ ihē. ⁵ Pe, tamūi ta ngi har peteĩ pandu ihē pe:

—Ejixi'u ym. Esarahā! Junda ta ngi har kapitā keruhũ pehĩ. Jangwateran aja pyrātā te hũ a'e. Ndawi rainō ke a'e tĩ. Huwajan ta ke upa katu te a'e muputu'u. A'e riki paper mamā ame'e kyndaha ke mopok ta. (Kirisutu ke a'e.) Upa mopok ta. Awa po wajar mokōi hetaha kyndaha ke mopok ta. Pe, paper ke pirar ta — aja ihē pe.

⁶ Pe, wapyk ame'e ta pyter pe Arapuharan Ra'yr rehe ihē asak. (Kirisutu ke a'e.) Wapyka ndutar koty a'e pu'am u'am. Tumeme ixuwe katu hũ ame'e ta juramā rupi ixo. Pe, xupe 'ar rupi tamūi ta ixo tĩ. Juramā u'am. Yman ame'e Arapuharan Ra'yr manō ame'e ke a'e. Jukwaha rape namō ixo, a'erehe Arapuharan Ra'yr manō ame'e ke a'e. Awa po wajar mokōi hetaha i'ak namō ixo tĩ. (Aja rahā, pyrātā te hũ ame'e ke a'e aja mujekwa.) Pe, awa po wajar mokōi hetaha eha namō ixo tĩ. Ame'e riki Tupā'ā ke. Awa po wajar mokōi hetaha riki a'e ma'ema'eha ke. A'e ke kome'e ywy keruhũ rupi Tupā mondo. Tupā rehe har a'e mujekwa oho. Upa katu te a'e usak, a'erehe eha heta aja ixo. Upa katu te ukwa tĩ.

⁷ Pe, wapyka koty Arapuharan Ra'yr a'e oho. (Kirisutu ke a'e.) Ame'e wapyka rehe amō wapyk uĩ. Ipo ngi paper mamā ame'e ke Arapuharan Ra'yr pyhyk. Ijywa katu kotyhar ipo ke ngi pyhyk. ⁸ Pyhyk rahā, Kirisutu ruwa koty tumeme ixuwe katu hũ ame'e ta u'ar oup. Aja a'eta py'a ke a'eta moĩ moĩ katu

ehe. Kuja, 24 tamūi ta aja tī. U'ar oup tī. Ame'e ta pame katu te araraperan namō ipo pe ixo. Itatawa rekūi ipo pe reko tī. Ame'e tyryhem riki. Ma'e pihe katu ame'e ke ihī. Ame'e ke Tupā namō ixotyhar ta pandu pandu, aja ame'e. Ame'e riki itatawa rekūi pe ihī, ame'eja saka. ⁹Pe, a'eta jyngar. Panduha pyahu ame'e namō a'eta jyngar. Kuja riki:

“Ne jō riki katu te me'e ke, a'erehe paper mamā ame'e ke nde erepyhyk katu. Kyndaha ke nde riki eremopok katu tī.

Yman nde ke amō ta jukwa. Nde eremanō, a'erehe upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe nde eremuhepy. A'erehe Tupā rehe ngā ke nde eremuhyk katu.

Ka'a pe har ta ke nde eremuhyk katu ehe tī. Amō koty koty je'eha pandu ame'e ta ke nde eremuhyk katu tī. Amō amō awa ta ke nde eremuhyk katu tī. Amō amō ywy pe har ta ke nde eremuhyk katu tī.

¹⁰ Upa ame'e ta ke pa'i ta aja nde eremu'am. Aja rahā ame'e ta riki Tupāma'e miasu ta ke tī.

Kapitā keruhū ta ke aja nde eremu'am tī. Aja rahā, ame'e ta riki kome'e ywy keruhū pe har ta ke mondo mondo ta tī. Kapitā keruhū aja mondo mondo ta” aja a'eta jyngar.

¹¹ Pe, ihē ama'a tī. Ihē Juā. Tupā je'eha rahoha ta rehe ihē asak. Heta te hū ixo! Marā ka ym amō mangaha. Heta te hū ixo! Wapyka juramā rupi ixo. Tamūi ta xupe 'ar rupi ixo tī. Tumeme ixuwe katu hū ame'e ta xupe 'ar rupi ixo tī. Tupā je'eha rahoha ta pandu ame'e rehe ihē ahendu. ¹² Kirisutu rehe har hātā a'eta jyngar:

“Arapuharan Ra'yr aja nde. Yman nde ke amō ta jukwa.

Katu te me'e ke nde. A'erehe ne jō riki ngā ke nde eremondo mondo, aja Tupā mu'am nde ke. Upa katu te ma'e ke a'e me'e nde pe tī.

A'erehe nema'e heta te hū. Ukwa katu te ha ke a'e me'e nde pe tī. Pyrātā te hū ha ke me'e nde pe tī.

Ne jō riki je'eha te nde erereko. Ne jō riki katu te me'e ke” aja Tupā je'eha rahoha ta jyngar.

¹³ Pe, upa katu te Tupā mujā, ame'e ta jyngar. Ame'e rehe ihē ahendu. Ywa pe har ta ke Tupā mujā ame'e ta jyngar. Ywy keruhū pe har ta aja tī. Jyngar tī. Manō ame'e ta'a jyngar tī. Y ramūi pe har ta aja tī. Upa katu te ixuwe katu ame'e ta jyngar tī. Pyta we ym te. Upa katu te riki. Pe, kuja jyngar:

“Mā peja wapyka rehe wapyk ame'e pe pepandu.

Mā peja Arapuharan Ra'yr pe pepandu tī.

Pehē jō riki katu te me'e ke.

Pehē jō riki je'eha te pereko.

Pehē jō riki pyrātā te hū ame'e ta ke pehē.

Mā peja aja te'e ta pehē jō pexo” aja riki upa katu te jyngar.

¹⁴ Tumeme ixuwe katu hū ame'e ta pandu: “A'e tȳ” aja. Tamūi ta u'ar oup tī. Aja a'eta rehe ipy'a ke tamūi ta moī moī katu tī.

Paper mamā ame'e kyndaha ke Kirisutu mopok

6 ¹ Ajame'e ke Arapuharan Ra'yr rehe ihē asak. (Kirisutu ke a'e.) Paper mamā ame'e kyndaha ke a'e mopok. Awa po wajar mokōi hetaha kyndaha ke ihī. Ame'e ngi petēihar ke a'e mopok. Aja rahā, tumeme ixuwe

katu hū ame'e ta ngi har peteī pandu. Pandu rahā, Tupā tyapuha aja ihē ahendu. Kuja pandu:

—Ejur! — aja riki.

²Ihē ama'ā rahā, kahwa tuwyr ame'e ke uhem. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Yrapar namō oho. (Aja rahā, huwajan ta namō jumai ta oho, aja mujekwa.) Pe, iākā rehe har amō me'e ipe. Kapitā keruhūma'e aja ame'e. (Huwajan ta ke muputu'u ta, aja ame'e mujekwa.) Huwajan ta ke muputu'u ta oho.

³A'engi paper kyndaha mokōihar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Pe, ixuwe katu hū ame'e ta ngi har mokōihar pandu:

—Ejur! — aja.

⁴Aja rahā, amō kahwa uhem. Pirā ame'e ke ame'e. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Ame'e namō kome'e ywy keruhū pe har ta ke sawa'e muka'u te'e. A'erehe kome'e ywy keruhū pe har ta jumai mai ngā juehe. Aja ngā jukwa jukwa ngā juehe. A'erehe ame'e sawa'e pe kyse keruhū ke Tupā muwyr.

⁵A'engi paper kyndaha mahapyrihar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ixuwe katu hū ame'e ta ngi har mahapyrihar pandu. Ame'e ke rehe ihē ahendu:

—Ejur! — aja riki.

Ihē ama'ā rahā, kahwa pihun ame'e ke uhem. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Ma'e puhýiha mangaha ke ipo pe a'e pyhyk reko. (Ame'e pe ngā mi'u ke manga ta.)

⁶Tumeme ixuwe katu hū ame'e ta ngi har amō pandu, aja ihē ahendu. Kuja pandu riki:

—Peteī wera rahā, amō paraky rahā, tamatarer pyhyk. Ame'e pe peteī mangaha jō ahúi aja me'e ke amō jo'ok katu. Aja pame katu te ngā pe me'e me'e. (Ta'yr te mi ame'e. Uhyk ym ngā pe. A'erehe myahy te hū ngā.) Peteī wera rahā, amō paraky rahā, tamatarer pyhyk. Ame'e pe mahapyr mangaha jō u'i aja me'e amō jo'ok katu. (Awa mi'u ame'e tī.) Aja pame katu te ngā pe me'e me'e. (Ta'yr mi jo'ok. Uhyk ym ngā pe. A'erehe myahy te hū ngā.) Kupixa pe har ma'eywa'y emondok ym. Oriwéi'y emondok ym. Uwa'y aja tī. Emondok ym tī — aja panduha ihē ahendu. (Aja rahā, ta'yr te mi awa mi'u ke arahā ngā jo'ok aja mujekwa. Uhyk ym ngā pe. A'erehe myahy te hū ngā.)

⁷A'engi paper kyndaha tumemehar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ixuwe katu hū ame'e ta ngi har tumemehar pandu ame'e ke rehe ihē ahendu:

—Ejur! — aja riki.

⁸Ihē ama'ā rahā, kahwa tawa ke rehe ihē asak. Xupe 'ar pe sawa'e oho. A'e uwyr rahā, manō te hū ngā. A'erehe her: “Manō ame'e ke” aja riki. Haikwer rupi manō ame'e ta oho inamō, ame'ēja saka. Pe, ame'e ta pe Tupā pandu: “Kome'e ywy keruhū pe har ta ke pejukwa. Tumeme ixo rahā, ame'e ngi har peteī pejukwa. Aja pame katu te kome'e ywy keruhū pe har ta ke pejukwa. Ngā jumai mai ixo rahā, tumemehar ngi har peteī pejukwa. Ngā mi'u nixói te aja ixo rahā, tumemehar ngi har peteī pejukwa tī. Tumeme ma'e ahy ixo ame'e ta ngi har peteī pejukwa tī. Ka'a rupi so'o jarō ame'e ta ixo. Ame'e ta ke ngā koty pemondo. Ame'e ta riki ngā ke jukwa ta tī. Tumeme har ngi har peteī jukwa ta” aja Tupā pandu.

⁹A'engi paper kyndaha awa po wajar peteihar upa har ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ihê ama'ā rahā, myrape keruhū rehe ihê asak. Kome'ē ywy keruhū pe Tupā rehe amō ipy'a moī moī rahā, myrape keruhū 'ar pe tapi'iruhu ke hapy. Ame'ē myrape aja asak. Ame'ē myrape keruhū wyr pe amō ta'ā rehe ihê asak. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha ke kome'ē ywy keruhū rupi pandu pandu ame'ē ta ke. A'erehe ame'ē ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jukwa. Ame'ē ta ke ngā mupyrara rahā, tapijar te'e we Kirisutu rehe har pandu pandu. Hijar ym. ¹⁰Ame'ē ta hātā pandu:

—Sawa'e! Pyrātā te hū ame'ē ke nde. Katu te ame'ē ke nde. Nde erepandu ame'ē ke nde erema'ema'e katu. Peme'ē ywy keruhū pe nde rehe ipy'a ym ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe nde erepandu ta: “Pehē katu ym” aja. Myja rahā, ame'ē ta pe aja nde erepandu ta my? Myja rahā ame'ē ta ke nde eremupyrara ta my tī? — aja Tupā pe pandu.

¹¹Ame'ē ta pame katu te pe mundeha tuwyr te ame'ē ke amō me'ē me'ē. (Aja rahā, ipy'a juhyk ame'ē ta ke, aja mujekwa.) Pe, pandu: “Peharō we rī. Pehē aja Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu tī. Pehē mu ta aja ame'ē ta tī. Ame'ē ta ke pehē aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jukwa ta kŷ tī. A'ewan ym we rī. A'ewan jukwa rahā, ihê amupyrara ta” aja Tupā pandu.

¹²A'engi paper kyndaha awa po wajar peteihar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Kyndaha mopok rahā, ywy ke katak te hū. Pe, warahy pihun oho. Pan pihun xuru rāi, ame'ēja saka warahy pihun oho. (Aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta pyrara te hū ta aja mujekwa.) Jahy aja tī. Awa ruwy aja pirā oho. (Pyrara te hū ta ngā aja mujekwa tī.) ¹³Jahy rata ta u'ar tī. Kome'ē ywy keruhū pe u'ar. Ywytu keruhū peju rahā, ma'eywa jakyr ke u'ar, aja jahy rata ta u'ar tī. (Aja rahā, kapitā ta ke muputu'u ta, aja mujekwa.) ¹⁴Ywa kanim oho tī. Paper ke amō mamā. Aja ywa kanim oho. (Aja rahā, ma'e ke uwak ta aja mujekwa.) Pe, ywy'ā keruhū henda ngi tyryk tī. Ypa'ū aja tī. Henda ngi tyryk tī. (Aja rahā, uwakiha uhyk ta, aja mujekwa.) ¹⁵Pe, kapitā keruhū ta kanim oho. Kome'ē ywy keruhū pe ixo ame'ē ta ke ame'ē ta. Kapitā ta aja tī. Kanim oho tī. Sonda tama'e kapitā ta aja tī. Kanim oho tī. Upa ima'ehū ame'ē ta aja tī. Kanim oho tī. Pyrātā te hū ame'ē ta aja tī. Kanim oho tī. Upa katu te amō ta aja tī. Amō pe paraky te'e ame'ē ta ke aja tī. Kanim oho tī. Juehe paraky ame'ē ta ke aja tī. Kanim oho tī. Upa katu te aja tī. Kanim oho tī. Itakwar keruhū rupi kanim oho. Ywy'ā keruhū rehe ita keruhū ihī. Ame'ē wyr pe kanim oho tī. ¹⁶⁻¹⁷Upa ame'ē ta pukái hū. Ywy'ā keruhū pe pukái hū. Ita keruhū pe pukái hū tī. Kuja riki pukái:

—Jande ke pejupyk. Jande ke pemukanim tī. Wapyka rehe wapyk ame'ē ke ngi jande ke pemukanim, Tupā ngi. Aja rahā, a'e usak ym ta jande rehe. Arapuharan Ra'yr ngi jande ke pemukanim tī, Kirisutu ngi. Aja rahā, jande rehe usak ym ta a'e tī. Ame'ē tama'e parahyha ngi jande ke pemukanim. Ame'ē ta mokōi riki parahy jande rehe. Ame'ē angaha uhyk riki. Marā ka ym ame'ē ngi uhemihā awa — aja pukái hū ngā.

'Ar rehe anga uhyk rahā, aja ta kŷ.

144.000 hetaha jundéu awa ta ke

7 ¹Upa ame'ē rehe ihê asak. A'engi amō ma'e ihê keraiha aja ihê asak tī. Kuja. Tumeme Tupā je'ēha rahoha ta rehe ihê asak. Ihê Juā. Ame'ē Tupā

je'ēha rahoha ta amō koty koty pu'am u'am. Warahy uhemihā koty peteī. Warahy u'ariha koty amō pu'am u'am tī. Warahy jurukwā koty amō tī. Amō warahy jurukwā koty amō tī. Ame'ē ta riki ywytu ke mupyta. A'erehe kome'ē ywy keruhū rupi ywytu peju ym te. Y ramūi 'ar rupi peju ym te tī. Myra rehe peju ym te tī. ²Pe, amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Warahy uhemihā koty ngi a'e uwyr. Ipo pe ma'e ke namō ixo. Awa riki Tupā kotyhar ke aja ukwaha ke namō ixo. Ame'ē mangaha riki Tupāma'e ke. A'e riki ixuwe katu te hū ame'ē ke a'e. Pe, ame'ē Tupā je'ēha rahoha pandu. Tumeme Tupā je'ēha rahoha ta pe pandu. Ame'ē ta pe Tupā pandu: "Ihē je'ēha rupi kome'ē ywy keruhū ke pemai peho. Y ramūi aja tī. Pemai tī." Ame'ē Tupā je'ēha rahoha ta pe amō Tupā je'ēha rahoha pandu. ³Kuja pandu:

—Tupāma'e miasu ta rehe ukwaha pemoi ym rahā we, kome'ē ywy keruhū ke pemujaxer ym we rī. Y ramūi aja tī. Pemujaxer ym we rī. Myra aja tī. Pemujaxer ym we rī. Ipykā rehe ixotyhar ta ukwaha ke pemoi ym rahā we, ma'e ke pemujaxer ym we rī — aja riki pandu.

⁴Pe, ngā hetaha mangaha ke ihē pe a'e pandu. Kuja, 144.000 hetaha ta ke. Ame'ē ta pykā rehe ukwaha ke moī. Tupā kotyhar ta ke peme'ē ta, ame'ē ukwaha ke moī. Jundēu awa ta riki amō koty koty jy'ar. Awa py mokōi hetaha ta jy'ariha. Ame'ē ta ngi amō amō ta jo'ok rahā, 144.000 hetaha ta uhyk.

⁵⁻⁸A'erehe Junda kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho.

Humē kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Nga kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Ase kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Natari kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Manase kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Simeā kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Rewi kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Isakar kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Semurō kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Jose kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Menjami kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

A'erehe johu upa ngā jy'ar rahā, 144.000 hetaha ta uhyk.

Heta te hū ame'ē ta i'āi

⁹A'engi ihē ama'ā rahā, heta te hū ame'ē ta ixo. Marā ka ym amō mangaha. Heta te hū riki. Ka'a pe har ta ngi har pete'e ixo. Amō amō awa ta ngi har ta ixo tī. Amō amō ywy pe har ta ixo tī. Amō amō je'ēha pandu ame'ē ta ixo tī. Wapyka ndutar koty ame'ē ta pu'am u'am. Arapuharan Ra'yr ndutar koty pu'am u'am tī. (Kirisutu a'e.) Ame'ē heta te hū ame'ē ta mundeha ituwyr ame'ē namō pame katu te ixo. Aja rahā, Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixōi te pehē pe" aja ngā pe. Ngā po rehe pindo ro aja me'ē namō ixo. (Aja rahā, ame'ē ta ke huwajan ta muputu'u ym aja mujekwa. Tupā rehe jurujar katuha ke hijar ym, aja mujekwa tī.) ¹⁰Ame'ē ta pukái:

—Tupā riki ngā ke muhā katu. A'e riki wapyka rehe wapyk uī. Kirisutu riki ngā ke muhā katu tī. A'e riki Arapuharan Ra'yr aja a'e — aja.

¹¹Wapyka juramā rupi upa katu te Tupā je'ēha rahoha ta pu'am u'am. Tamūi ta aja tī. Pu'am u'am tī. Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta aja tī. Wapyka

juramā rupi pu'am u'am tī. Pe, wapyka ndutar koty ame'ē ta u'ar oup. Upa katu te ame'ē ta huwa koty u'ar oup. Aja Tupā rehe ngā py'a ke ngā moī moī katu. ¹²Pe, ngā pandu:

—Amen! A'e tī!

Ne jō riki katu te me'ē ke nde!

Nde riki erekwa katu te ame'ē ke nde tī!

Nde riki je'ēha te nde erereko ame'ē ke nde tī!

Nde riki upa katu te nde eremuja, ame'ē ke nde eremondo mondo tī.

Nde riki pyrātā te hū ame'ē ke nde tī.

Upa aja te'e ta nde erexo. A'e tī! — aja Tupā pe ngā pandu.

¹³Pe, tamūi ta ngi har petēi ihē pe pandu:

—Peme'ē mundeha ituwyr ame'ē namō pame katu te munde. Awa riki peme'ē ta my? My ngi uhyk my? — aja ihē pe.

¹⁴—Sa'e! Ihē akwa ym. Nde atu erekwa katu — aja ihē apandu ipe.

A'e pandu:

—Mupyraraha keruhū ngi peme'ē ta uhem. Katu uhem. Arapuharan Ra'yr ruwy namō ngāma'e mundeha kutuk, ame'ēja saka, a'erehe ituwyr te. (Aja rahā, ngā py'a ke Tupā upa katu te juhyk, aja mujekwa.) Kirisutu riki ame'ē Arapuharan Ra'yr aja a'e. ¹⁵Ame'ē ruwy pe ngā py'a juhyk, a'erehe Tupāma'e wapyka ndutar koty a'eta pu'am u'am. A'e ixo, ame'ē renda riki Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū aja saka. A'ep tapijar te'e we Tupā rehe ngā py'a ke ngā moī moī katu. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu pandu Tupā pe. Putu'u ym panduha. A'ep Tupā ixo, a'erehe marā ka ym ngā ke amō mahyha. Katu ixo. ¹⁶⁻¹⁷Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. A'e riki katu te ame'ē ke, a'erehe johu pyter pe ixo. Ngā py'a juhyk ame'ē ta rehe a'e usak katu tī. Mundu pe ame'ē ta ke a'e raho ta tī. Ame'ē ngi y ke ame'ē ta u'u ta. Ame'ē y muxuwe katu hū ta. (Aja rahā, aja te'e ta hury katu te ixo, aja mujekwa katu.) A'erehe ame'ē ta myahy ym te ta tī. Hyngwēi ym te ta tī. Warahy hakuha pyhyk ym te ta tī. Haku ym te ta tī. Pe, ngā reha ngi upa katu te eha rykwer ke Tupā mukanim ta. (Aja rahā, pyai ym te ta ngā. Jixi'u ym te ta tī.) Aja te'e ta hury katu te ixo — aja ihē pe tamūi pandu.

Paper kyndaha awa po wajar mokōi har ke mopok

8 ¹Paper kyndaha awa po wajar mokōihar ke Arapuharan Ra'yr mopok rahā, ywa pe ma'e ke tyapu ym te. Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Hendu te'e u'am. Aja i'i u'am. Mejaor aja u'am. (Upa katu te ngā mukahem hū, a'erehe hendu te'e u'am. Mupyrara hū ame'ē ke uhyk ta aja ukwa katu, a'erehe ame'ē ngi mukahem hū.) ²A'engi awa po wajar mokōi hetaha Tupā je'ēha rahoha ta rehe ihē asak. Tupā ruwa koty pu'am ame'ē ta ke a'eta. Jumi'a pame katu te Tupā me'ē a'eta pe.

³Kome'ē ywy keruhū pe Tupā rehe ipy'a ke jundēu awa ta moī moī rahā, myrape 'ar pe ma'e pihe katu ame'ē ke hany. Ame'ē myrape aja ywa pe ihī tī. Ame'ē rehe amō Tupā je'ēha rahoha uhyk oho u'am. Ipo pe ma'e ryrū raho. Itatawa rekūi ke raho. Ma'e pihe katu ame'ē ke ame'ē hyru pe ihī. Tupā namō ixotyhar ta pandu pandu. Ame'ē panduha namō ma'e pihe katu ame'ē ke mupara. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha pe amō me'ē. A'e riki ame'ē ke myrape

'ar pe moĩ. Tupã namõ panduha ke moĩ tĩ. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke namõ. Myrape itatawa ke te'e mujã, ame'ẽ 'ar pe moĩ. Ame'ẽ myrape wapyka ndutar koty ihĩ. ⁴Tupã ruwa koty ima'e je'ẽha rahoha pu'am u'am. Tupã namõ ixotyhar ta pandu pandu, ame'ẽ panduha ipo ngi uhem oho, ame'ẽja saka. Ame'ẽ ke takãxiha namõ mupara pu'am oho. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke ukwái. Ame'ẽ takãxiha namõ pu'am oho. ⁵A'engi ma'e pihe katu ame'ẽ ryru ke a'e raho. Pe, amõ myrape keruhũ ngi tata jo'ok. Ame'ẽ ke hyru pe moĩ. Ame'ẽ ke kome'ẽ ywy keruhũ pe a'e ombor. Aja rahã, Tupã tyapu tyapu hũ. Tupã pirã pirã hũ tĩ. Kome'ẽ ywy keruhũ katak katak tĩ.

Jumi'a rehe har

⁶A'engi awa po wajar mokõi hetaha Tupã je'ẽha rahoha ta peju tate. Aja pame katu te jumi'a peju tate. Awa po wajar mokõi hetaha jumi'a ke.

⁷Jumi'a ke Tupã je'ẽha rahoha peteĩhar peju. Aja rahã, kome'ẽ ywy keruhũ pe tata u'ar. Y rãtã ame'ẽ ke aman aja u'ar tĩ. Awa ruwy namõ mupara aja u'ar. Upa katu te kãpĩ ke ukwái. Upa katu te kupi'i ukwái tĩ. Xirik ym ame'ẽ ke upa katu te ukwái. Myra mahapyrihar ngi har peteĩ ukwái tĩ. Aja pame katu te. Ywy ke aja tĩ. Mahapyrihar ngi har peteĩ ukwái tĩ. Aja pame katu te tĩ.

⁸Tupã je'ẽha rahoha mokõihar jumi'a peju tĩ. Ywy'ã keruhũ aja ihẽ asak. Upa ukwái ixo, ame'ẽja asak. Ame'ẽ ke y ramũ pe ombor. Aja rahã, mahapyrihar ngi har peteĩ awa ruwy aja uwak. Y ramũ ke awa ruwy aja uwak. ⁹Aja rahã y ramũ rupi ixo ame'ẽ ta ke manõ. Mahapyrihar ngi har peteĩ manõ. Y ramũ 'ar rupi jarusu keruhũ wata. Mahapyrihar ngi har peteĩ upa katu te mujaxer. Aja pame katu te.

¹⁰A'engi Tupã je'ẽha rahoha mahapyrihar jumi'a ke peju. Aja rahã, jahy rata keruhũ aja u'ar. Kandéi hapy ame'ẽ ke aja ywa ngi u'ar. Ame'ẽ riki y pe u'ar. Y mahapyrihar ngi har peteĩ pe u'ar. Mundu aja tĩ. Mahapyrihar ngi har peteĩ pe u'ar. ¹¹Y mahapyrihar ngi har peteĩ iro aja uwak. Ame'ẽ ke amõ u'u rahã, manõ riki. Iro riki a'erehe heta ngã manõ. [Ame'ẽ jahy rata keruhũ rer: "Iro ame'ẽ ke" aja riki.]

¹²A'engi Tupã je'ẽha rahoha tumemehar jumi'a ke peju. Aja rahã, warahy ke a'e nupã. Mahapyr aja mowok rahã, peteĩhar ke nupã. Aja rahã, peteĩhar uwe. Jahy rata ta aja tĩ. Mahapyr hetaha ngi har peteĩ nupã. Peteĩhar uwe tĩ. Jahy aja tĩ. Mahapyr aja mowok rahã, peteĩhar ke nupã. Peteĩhar uwe tĩ. Wera rahã, pytun oho tĩ. Mahapyr mowok rahã, peteĩhar pytun oho. Pytun rahã, aja tĩ. Wera ym jahy. Wera ym jahy rata ta tĩ. Mahapyr mowok rahã, peteĩhar pytun rahã, pytun te. Upa aja rahã, ma'e mupyraryha uhyk ta, aja mujekwa.

¹³A'engi ihẽ ama'ã. Ywate te hũ wyraturan keruhũ wewe ixo. Ame'ẽ rehe ihẽ asak. Ame'ẽ pandu ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu. Kuja riki:

—Mäte hũ! Pyrara te hũ ta! Amõ mahapyr Tupã je'ẽha rahoha ta jumi'a ke peju ta. Ame'ẽ tyapu rahã, kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta pyrara te hũ ta — aja ihẽ ahendu.

9 ¹A'engi Tupã je'ẽha rahoha awa po wajar peteĩhar upa har jumi'a ke peju tĩ. Aja rahã, kome'ẽ ywy keruhũ pe jahy rata u'ar aja ihẽ asak. Kapitã aja a'e. Ame'ẽ pe mupyraryha renda kyndaha mopokiha ke amõ me'ẽ. ²Ame'ẽ kapitã riki kyndaha mopok. Jahy rata aja ame'ẽ kapitã. Mupyraryha renda ke pirar. Aja rahã, mupyraryha renda ngi tata takãxiha pu'am hũ. Tata keruhũ

ngi aja takāxiha pu'am te hū. Tate warahy ke muwe. Pytun oho riki. ³Tata takāxiha ngi tukur ta u'ar hū. Ywy keruhū pe u'ar. Jawajyr pyairo aja me'e tukur rehe jawajyr ruwái ke Tupā moí. Ame'e pe awa ke tukur ta jupi katu. ⁴Tukur ta pe a'e pandu:

—Kāpī ke pe'u ym. Kupi'i ke aja tī. Pe'u ym tī. Myra ro aja tī. Pe'u ym tī. Ma'e ke aja tī. Pe'u ym tī. Awa pykā rehe ukwaha nixói ame'e ta ke jō pemahy katu. Awa riki Tupā kotyhar ta ke my, ame'e ukwaha nixói ame'e ta ke jō pemahy. ⁵Ame'e ta ke jō pemahy. Pejukwa ym. Heta jahy rahā, pemahy. Awa po wajar peteīhar upa jahy hetaha rahā, pemahy — aja riki tukur ta pe Tupā pandu.

Tukur ta ngā ke mahy rahā, jawajyr jupi aja ahyha. ⁶Ame'e awa po wajar peteīhar upa jahy hetaha rahā, ngā jupandu ta ngā jupe: “Mā! Ihē pe ahy hū ma'e. Ihē amanō rahā, katu ta my. Ahyha ngi ahem ta my” aja ngā jupe. A'eta manō tar katu te hū. Marā ka ym manōha awa. Tapijar te'e we ahyha.

⁷Tukur ta kahwa ta aja ihē asak. Kahwa 'ar pe kapitā jumai oho, ame'e kahwa aja saka. Iākā rehe iākā rehe har aja ihē asak tī. Kapitā keruhū iākā rehe har aja saka. Itatawa ke te'e mujā ame'e ke ame'e. Huwa riki sawa'ema'e aja saka tī. ⁸I'a riki kūjā ta'a aja pukuha. Hāi riki jangwaterāma'e aja saka. Jarō riki. ⁹Itape ke ipixi'a rehe mujar. Pe, wewe oho rahā, ngā pypo riki tyapu hū. Jumaiha pe myra ujan ame'e ke kahwa hykíy raho, ame'ēja saka tyapu hū ngā pypo ke. ¹⁰Huwái namō tukur ta ixo. Jawajyr ruwái aja ame'e. Ame'e ipyairo pe ngā ke a'eta mahy te hū. Awa po wajar peteīhar upa jahy hetaha rahā, mahy te hū ngā ke. ¹¹Ame'e tama'e kapitā keruhū pehī tī. A'e riki ame'e ta ke mondo mondo. Ame'e kapitā keruhū Tupā je'ēha rahoha. A'e riki mupyraraha rendama'e kapitā ke tī. Jundéu awa ta je'ēha rahā, kuja her riki: “Amandom” aja. Ngere awa ta je'ēha rahā: “Aporiā” aja her. [Ame'e riki: “Upa mujaxer ame'e ke a'e” aja riki.]

¹²Pyraraha peteīhar ke upa. Amō mokōi pyraraha uhyk ta rī.

¹³A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar peteīhar riki peju. Jumi'a ke peju. Tupā ruwa koty myrape keruhū ihī. Kome'e ywy keruhū rahā, tapi'iruhu ke hapy, ame'e myrape keruhū aja ywa pe myrape keruhū ihī tī. Ame'e myrape keruhū ngi amō pandu. Ame'e ke rehe ihē ahendu. ¹⁴Kuja Tupā je'ēha rahoha awa po wajar peteīhar pe pandu:

—Y keruhū rake Tupā je'ēha rahoha ke amō kynda. Tumeme kynda. Y rer Eura. Ame'e ta ke emuhem apo 'y — aja ihē ahendu.

¹⁵Tumeme Tupā je'ēha rahoha ta ke a'e muhem. Arahā jō muhem. Aja ym rahā, muhem ym ta rī. Arahā jō muhem. Ame'e wera rahā, ame'e jahy rahā, ame'e warahy 'ar rahā jō muhem. Arahā, mahapyr hetaha ta ngi har peteī a'eta jukwa. Aja pame katu te. Upa katu te kome'e ywy keruhū pe har ta aja riki. Mahapyr hetaha ta ngi har peteī a'eta jukwa katu te. ¹⁶Kahwa 'ar pe oho ame'e ta hetaha mangaha ke ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu. Heta te hū riki. Marā ka ym awa mangaha. Kuja, 200.000.000 hetaha ta riki.

¹⁷Pe, ihē keraiha aja ihē asak. Kahwa 'ar pe oho ame'e ta rehe ihē asak. Itape ke ipixi'a rehe sawa'e ta mujar. Tata pirāha aja pirā ame'e ke mujar tī. Pirā namō howy mupara tī. Sasi ita aja howyha. Amō itawa mupara tī. Enxo aja itawaha. Kahwa ākā riki jangwateran ākā aja saka. Juru ngi tata aja uhem. Tata takāxiha aja uhem tī. Enxo aja inēha uhem tī. ¹⁸Ame'e kahwa

juru ngi uhem ame'e pe heta te hũ kome'e ywy keruhũ pe har ta ke jukwa. Ame'e mahapyr mahyha pe jukwa. Tata pe jukwa. Tata takāxīha pe aja tĩ. Jukwa tĩ. Enxo pe aja tĩ. Jukwa tĩ. Upa ame'e ta pe jukwa. Kuja hetaha. Mahapyr hetaha ngi har peteĩ jukwa. Aja pame katu te. Aja kome'e ywy keruhũ pe har ta ke jukwa. ¹⁹Kahwa ta juru ngi uhem ame'e pe jukwa. Huwái pe mahy tĩ. Huwái riki mbói ākā aja saka. Ame'e pe ngā ke su'u. Aja mahy hũ.

²⁰Kahwa ta juru ngi uhem ame'e pe jukwa te hũ ngā ke. Amō heta te hũ pyta we rĩ. Kahwa ta juru ngi uhem ame'e pe jukwa ym ame'e ta ke ame'e ta. Heta te hũ pyta we rĩ. Mahyha usak tipe. Ipy'a ke ame'e ta muruwak ym rĩ. Tupā koty muruwak ym rĩ. Ipo pe te'e mujā ame'e ke rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ we rĩ. Kuja, ājā ta rehe ipy'a ke tapijar te'e we moĩ moĩ we rĩ. Itatawa ke te'e ma'e'ā mujā ame'e ke rehe tapijar te'e we ipy'a moĩ moĩ we rĩ. Itatuwyr ke te'e mujā ame'e ke rehe aja tĩ. Ipy'a moĩ moĩ we rĩ. Itatawaran ke te'e mujā ame'e ke rehe aja tĩ. Ipy'a moĩ moĩ we rĩ. Ita ke te'e mujā ame'e ke rehe aja tĩ. Ipy'a moĩ moĩ we rĩ. Myra ke te'e mujā ame'e ke rehe aja tĩ. Ipy'a ke tapijar te'e we moĩ moĩ we rĩ. Upa ame'e ke usak ym ma'e ke. Hendu ym tĩ. Wata ym tĩ. Ame'e ke rehe ipy'a ke tapijar te'e we ngā moĩ moĩ. Katu ym aja. ²¹Tupā koty ipy'a ke muruwak ym riki. Amō ke jukwa. Ame'e ngi muruwak ym. Amōma'e ke mukanim raho. Ame'e ngi muruwak ym tĩ. Kūjā rehe ka'u te'eha ngi muruwak ym tĩ. Sawa'e rehe ka'u te'eha ngi muruwak ym tĩ. Paje ma'e-ma'eha ngi muruwak ym tĩ. Tupā koty ipy'a ke muruwak ym. Tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e we rĩ.

Paper ra'yr mamā ame'e ke

10 ¹A'engi amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Ihē Juā. Ame'e je'ēha rahoha riki pyrātā te hũ ame'e ke a'e. Ywa ngi a'e wyjy uwyr. Ywa takāxīha juramā rupi ihĩ. Iākā rehe har riki maju'ā aja saka. Huwa hendy hũ. Warahy aja hendy te hũ. Itymā riki tata pirāha aja hendy. ²Ipo pe paper ra'yr mamā ame'e ke reko. Pirar aja ihĩ. Ipy iyywa katu kotyhar y ramūi pe pyrũ. Ipy iyywa'i kotyhar ywy rehe pyrũ tĩ. ³Pe, a'e pukái. Ame'e riki jangw-teran je'ēha aja tyapuha. Upa pukái rahā, Tupā tyapuha tyapu hũ. Ame'e pe je'ēha ke mujywy. Awa po wajar mokōi hetaha tyapu te hũ. Je'ēha mujywy. ⁴Ame'e upa rahā, ihē ahendu ame'e ke amupinin ta tipe. Ywa ngi ihē pe amō pandu:

—Anĩ. Tupā tyapuha awa po wajar mokōi hetaha pandu ame'e ke emupinin ym. Emujekwa ym tĩ — aja ihē pe.

⁵A'engi iyywa ke Tupā je'ēha rahoha ywa koty mupuku. Y ramūi pe pyrũ. Ywy rehe pyrũ tĩ. Ame'e je'ēha rahoha riki iyywa katu kotyhar ke mupuku.

⁶A'e pandu:

—Tupā riki ixuwe katute hũ ame'e ke a'e. Uhā te hũ ame'e ke a'e tĩ. Ywa ke a'e mujā. Kome'e ywy keruhũ mujā tĩ. Y ramūi mujā tĩ. Upa katu te ame'e pe ixo ame'e ta ke mujā tĩ. A'e je'ēha rupi jetechar te ke ihē apandu. Harō ym te ta apo 'y. (Upa ame'e ta ke a'e mukanim ta.) ⁷Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōihar jumi'a ke peju rahā, ma'e ke Tupā ma'e ta. Yman mujekwa ym ngā pe ma'e ke rĩ. Ame'e ke mujekwa ta apo 'y. Yman ima'e je'ēha ke pandu ame'e ta pe pandu. Ima'e miasu ta ke ame'e ta. Mujekwa ta kŷ — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁸A'engi ywa ngi ihē pe pandu, a'e riki ihē pe pandu tī:

—Y ramūi pe pyrū. Ywy rehe pyrū tī. Ame'ē Tupā je'ēha rahoha po pe paper mamā ame'ē ke ihī. Pirar aja ihī. Ame'ē ke epyhyk eho — aja ihē pe.

⁹Ame'ē Tupā je'ēha rahoha koty ihē aho. Apandu ipe:

—Ihē pe paper mamā ame'ē ke emuwyr — aja ipe.

—Hā! Epyhyk rahā! E'u tī. Nde juru pe eir aja he'ē ta. Nde pusu pe ihon rahā, hāi ta — aja a'e pandu ihē pe.

¹⁰Ipo ngi ame'ē paper ra'yr mamā ame'ē ke ihē apyhyk. Pe, ame'ē ke ihē a'u. Ihē juru pe he'ē riki. Pe, upa ihē a'u rahā, ihē pusu pe hāi aja uwak oho. (He'ē aja rahā, ma'e ke Tupā mujekwa ame'ē ke rehe ihē rury katu. Hāi aja rahā, amō we pyraraha uhyk ta, aja ihē akwa, a'erehe ihē apyai.)

¹¹Pe, ihē pe pandu:

—Amō we Tupāma'e myrandu ke nde erepandu ta tī. Amō ywy pe har ta rehe har nde erepandu ta tī. Amō amō awa ta rehe har aja tī. Amō amō je'ēha pandu ame'ē ta rehe har aja tī. Amō amō kapitā keruhū ta rehe har aja tī. Upa ame'ē ta rehe har nde erepandu ta tī — aja ihē pe pandu.

Mokōi Tupāma'e myrandu ke pandu ame'ē ta ke

11 ¹Myra ra'yr mangaha ke ihē pe Tupā muwyr. Ihē Juā. Ihē pe Tupā pandu:

—Ywa pe har ihē rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke emanga eho. Myja tihaha my? Emanga eho. A'ep ihē rehe ipy'a ke moī moī ame'ē ta ixo. Heta ngā ixo. Ame'ē hetaha ke emanga tī. A'ep myrape keruhū ihī tī. Ame'ē tihaha emanga tī. Ame'ē riki kome'ē ywy keruhū pe ihī, ame'ēja saka. Tapi'iruhu ke ame'ē 'ar pe hapy, ame'ē ke ame'ē. ²Ihē rehe ngā jumu'eha renda keruhū soroka ke emanga ym. Ame'ē renda ke jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē ame'ē, a'erehe emanga ym. Ihē kotyhar aja ym ame'ē ke a'eta. A'etama'e renda ke aja saka ta. Ok ta katu te ame'ē ke a'eta mai ta, Jerusarē ok ta ke. Heta jahy rahā, aja te'e ta. Kuja, 42 jahy rahā, mai ta. (Aja rahā, ihē kotyhar ta ke mahy ta, aja mujekwa.)

³—Ihē rehe har pandu ame'ē ta ke ihē amondo ta. Mokōi amondo ta. Ima'e mundeha pan xuru rāi ame'ē ke ta. (Aja rahā, pyai aja mujekwa. Ngā py'a Tupā koty muruwak ym, a'erehe pyai, aja mujekwa.) Heta jahy rahā, ihēma'e myrandu ke ame'ē ta pandu pandu ta. Kuja, 42 jahy rahā, pandu ta. Ame'ē 42 jahy hetaha 1.260 weraha — aja ihē pe Tupā pandu.

⁴Kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ke Tupā. Huwa koty mokōi ma'e weraha tymā i'āi. Ame'ē riki Tupāma'e myrandu pandu pandu ame'ē ta ke. Mokōi i'āi. Myra Tupā ruwa koty i'āi tī. Mokōi i'āi. Oriwē'y ke. Ame'ē riki myrandu pandu pandu ame'ē ta ke aja tī. Mokōi i'āi tī. ⁵Ame'ē mokōi myrandu pandu pandu ame'ē ta ke amō ta mahy ta tipe rahā, tata ke juru ngi uhem. Mokōihar ta juru ngi uhem. Ame'ē riki huwajan ta ke upa jukwa ta. Aja ame'ē mokōihar ta ke mahy tar katu ame'ē ta ke upa jukwa ta.

⁶Heta jahy rahā, Tupāma'e myrandu ke ame'ē mokōihar ta pandu pandu rahā, Tupā je'ēha rupi ma'e ke a'eta ma'ema'e ta. Arahā aman pe pandu ta: “Epyta” aja. Aja rahā, aman ukyr ym te ta. Myrandu pandu pandu ixo rahā, ukyr ym te ta. Tupā je'ēha rupi mundu pe pandu ta tī: “Awa ruwy aja ewak!” aja. Aja rahā y riki awa ruwy aja uwak ta oho. A'eta putar rahā pame katu te, upa

ma'e ahyha ke kome'e ywy keruhū pe har ta pe mondo mondo ta katu. Tupā je'ēha rupi mondo mondo ta katu.

⁷Myrandu ke upa pandu pandu rahā, mupyraraha renda ngi so'o jarō aja me'e uhem ta. Ame'e riki mokōihar ta namō jumai mai ta. Pe, ame'e mokōihar ta ke so'o jarō aja me'e riki muputu'u ta. Jukwa ta tī. ⁸Ame'e mokōihar ta rete riki awa rape rupi pete'e tūi. (Jaxer ame'e ta ke aja ngā ukwaha naī, a'erehe jytyym ym awa.) Ok ta katu te ame'e rape rupi pete'e tūi. Jerusarē ok ta rape ame'e. Yman ame'e ok ta pe ima'e kapitā keruhū ke ngā jukwa tī. Myra ngā mupia ame'e ke rehe jukwa. Ame'e Jerusarē ok ta pe har ta riki Sondo ok ta pe har ta aja tī. Tupā ke a'eta putar ym tī, aja mujekwa. Eji ywy pe har ta aja tī. Tupā ke a'eta putar ym tī, aja mujekwa tī. ⁹Hete rehe amō amō ywy pe har ta usak ta. Amō amō ka'a pe har ta aja tī. Usak ta tī. Amō koty koty je'ēha pandu ame'e ta aja tī. Usak ta tī. Amō amō awa ta aja tī. Hete rehe usak ta tī. Mahapyr wera rahā, amō ixu'a rupi aja te'e usak ta. "Hete ke pejyym ym" aja ngā pandu. Pete'e tūi.

¹⁰Ame'e mokōihar ta manō, a'erehe kome'e ywy keruhū pe har ta hury katu. Ahyha namō kome'e ywy keruhū pe har ta ke ame'e mokōi Tupā je'ēha pandu ame'e ta mupyrara hū. Apo manō, a'erehe kome'e ywy keruhū pe har ta huryha mujā. Pe, ma'e katu ame'e ke a'eta me'e me'e ngā jupe. ¹¹Ajame'e ke mahapyrihar weraha asa oho, amō ixu'a rupi asa oho rahā, ame'e ta'ā ke Tupā mujywy muwyr tī. Ywytu aja peju muwyr. Pe, a'eta kwera katu pu'am. A'eta rehe usak ame'e ta upa mukahem hū. ¹²Pe, ame'e mokōi Tupā je'ēha pandu ame'e ta pe Tupā pandu. Ywa ngi pandu:

—Se ywate pejur! — aja.

Ame'e ta ruwajan ta usak u'am rahā, ywa pe ame'e mokōihar ta jupir oho. Ywa takāxiha 'ar pe jupir oho. ¹³Arahā ywy riki katak hū. Ok ta ke mujaxer. Jande popa har ngi har peteī mujaxer. Ywy katak hū ame'e ke ngā ke jukwa tī. Kuja, 7.000 hetaha ngā ke jukwa. Amō pyta ame'e ta mukahem hū. Pe, Tupā pe pandu: "Ne jō riki katu te me'e ke. Ywa pe har ke nde" aja riki.

¹⁴Pyraraha mokōihar upa. Pahar pyraraha mahapyrihar uhyk ta tī.

Jumi'a awa po wajar mokōihar ke

¹⁵Ajame'e ke jumi'a ke Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōihar peju. Ywa pe pukāi pukāi hū, ame'e rehe ihē ahendu. Kuja pukāi:

—Tupā riki kome'e ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū. Tupā mondo ame'e ke aja tī. (Kirisutu ke a'e.) Aja te'eha kapitā keruhū ke a'e. Upa ym te ta ame'e — aja pukāi.

¹⁶Aja rahā, tamūi ta huwa koty u'ar oup. Kuja, 24 tamūi hetaha ta u'ar oup. Tupā ndutar koty ame'e ta wapyk uī. Myrape 'ar kapitā keruhūma'e saka, ame'e pe wapyk uī. Ame'e ta riki huwa koty u'ar oup. (Aja Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī.) ¹⁷A'eta pandu:

"Tupā! Jandema'e sawa'e te nde! Pyrātā te hū ame'e ke nde.

Yman nde erexo. Apo pete'e nde erexo tī. Uhā te hū ame'e ke nde.

Nema'e pyrātā te ha namō ngā ke nde eremondo mondo apo, a'erehe:

'Ne jō riki katu te me'e ke' aja japandu nde pe.

¹⁸Nema'e mupyraraha angaha uhyk, a'erehe amō amō ywy pe har ta parahy nde rehe.

Manō ame'e ta ke nde eremukwera katu ta, pe, ame'e ta ke nde eremupyrara ta tī. Ame'e angaha uhyk tī. A'erehe ngā parahy nde rehe tī.

Kome'e ywy keruhū ke mujaxer ame'e ta ke nde eremupyrara ta tī. Mupyraraha renda pe nde eremondo ta tī. Ame'e angaha uhyk tī. Nde kotyhar ta anī. Upa nde kotyhar ta pe ma'e katu ame'e ke nde ereme'e ta. Ame'e angaha uhyk tī.

Ne je'ēha pandu ame'e ta pe ma'e katu ame'e ke nde ereme'e ta tī. Ame'e ta nema'e miasu ta ke.

Upa katu te nde rehe ipy'a ke moī moī ame'e ta pe aja tī. Ma'e katu ame'e ke nde ereme'e ta tī.

Kapitā keruhū ta ke. Je'ēha reko ym te aja jupe, ame'e ta ke tī. Upa ame'e ta pe ma'e katu ame'e ke nde ereme'e ta tī. Ame'e angaha rehe uhyk tī" aja tamūi ta pandu.

¹⁹Ywa pe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū aja ihī. Ame'e ke pirar. Aja rahā, kaixā rehe usak awa. Ame'e kaixā pe ymanihar Tupā je'ēha ihī. Moise pe Tupā mujekwa, ame'e je'ēha ke. Pe, Tupā pirā pirā. Tupā tyapuha tyapu hū tī. Ywy ke katak hū tī. Johu ngā pandu pandu hū, aja tyapu tyapu hū tī. Aman aja y rātā ukyr hū tī.

Kūjā ke. Mbói keruhū ke tī.

12 ¹Ajame'e ke ywa pe ma'e ke uhem. Ame'e rehe ihē asak rahā: "Mā!" aja ihē akwa. A'ep kūjā i'āi. Ima'e mundeha warahy hendyha aja saka. Jahy rehe pyrū u'am, aja i'āi. Iākā rehe har namō i'āi. Ame'e rehe jahy rata aja hendyha ihī tī. Kuja awa py mokōi hetaha jahy rata ta ke ihī. ²Imembyr u'ar tate, a'erehe ahy ipe. Imembyr ahy, a'erehe kūjā ahem riki.

³Pe, amō ma'e ke ywa pe uhem tī. "Mā!" aja ihē akwa tī. Mbói keruhū petūi. Pirā riki. Heta iākā ke. Kuja awa po wajar mokōi hetaha aja iākā. I'ak namō ixo tī. Kuja jande popa hetaha aja i'ak ke. Iākā rehe pame katu te iākā rehe har ihī. Kapitā keruhūma'e aja ame'e. ⁴Ywa ngi jahy rata ta ke a'e pyhyk. Huwái pe pyhyk. Mahapyr hetaha ngi har peteī pyhyk. Aja pame katu te. Pe, pyhyk rahā, kome'e ywy keruhū pe ombor. Pe, kūjā ruwa koty a'e harō u'am. Imembyr u'ar rahā, pahar a'e u'u ta, a'erehe a'e harō u'am.

⁵Pe, imembyr u'ar. Sawa'e ra'yr u'ar. A'e riki kome'e ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū wan ta. Ngā ke a'e mondo mondo katu te ta. Pe, ta'yn ke amō pyhyk raho. Tupā rake pyhyk raho. Tupāma'e wapyka katu te ame'e rake pyhyk raho. ⁶Awa nixōi te ame'e pe kūjā ujan oho. Amō renda ke Tupā moī katu. A'ep kūjā oho. A'ep kūjā ke amō ta mahy ym ta, ame'e renda ke. A'ep heta werā rahā, 1.260 werā rahā, usak katu ta ehe. Kūjā rehe Tupā usak katu ta.

⁷Ajame'e ke ywa pe jumai maiha uhyk. Minge, a'e riki Tupā je'ēha rahoha tama'e kapitā keruhū. Inamō amō heta Tupā je'ēha rahoha ta ixo. Pe, Minge ta namō mbói keruhū jumai mai riki. Mbói keruhū namō ixo ame'e ta jumai mai tī. Amō Tupā je'ēha rahoha ta ke ame'e ta tī. ⁸Pe, mbói keruhū ke Minge ta muputu'u. Ywa ngi muhem mondo. Ywa pe mbói keruhū pyta ym ta tī. Inamō ixo ame'e ta aja tī. Pyta ym ta tī. ⁹Ywa ngi mbói keruhū ke Minge ta muhem mondo. Ame'e riki ymanihar mbói ke. Her Satana. Amō her ājā ramūi. A'e riki

kome'ë ywy keruhû pe har ta ke muka'u te'e hû. Kome'ë ywy keruhû pe mbói ke Minge ta ombor mondo. Mbói kotyhar ta ke ombor mondo tî. Ame'ë ta riki Tupã je'ëha rahoha ta ke tî. Ame'ë ta ke Minge ta ombor mondo tî.

¹⁰ Ajame'ë ke ywa pe amô pukái, ame'ë ke rehe ihê ahendu. Kuja pandu:

—Apo Satanama'e pyrâtâha ngi ngâ ke Tupã jo'ok. Kapitã keruhû te aja pyrâtâha ke a'e mujekwa. Tupã mondo ame'ë ke je'ëha te reko, ame'ë ke mujekwa tî. (Kirisutu ke a'e.) Tupã ruwa koty pu'am ame'ë ke jande mu ta rehe har je'ë je'ë hû. Ame'ë riki Satana ke. (Ãjã ramûi a'e.) Juru ai riki. Wera rahã aja te'e ixo. Pytun rahã aja tî. Aja te'e ixo tî. Ame'ë ke ywa ngi Minge ta muhem mondo. (Mâ! Katu tiki.) ¹¹ Tupã rehe jurujar katuha ke jande mu ta hijar ym. Satana ke a'eta muputu'u aja riki. (Ãjã ramûi ke a'e.) Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Huwy pe jande mu ta py'a juhyk, a'erehe Satana ke a'eta muputu'u aja ixo tî. Jete har te ke rehe a'eta jurujar katu, ame'ë ke pandu pandu, a'erehe Satana ke a'eta muputu'u, aja ixo tî. A'eta ke amô ta jukwa Tate rahã, tapijar te'e we Tupã rehe jurujar katu. Ajahap manô.

¹² —Satana ke ywa ngi Minge ta muhem mondo. A'erehe pehê rury katu pexo. Upa ywa pe har ta! Pehê rury katu pexo. Tupã je'ëha rahoha ta! Pehê rury katu pexo tî. Ywy keruhû pe har ta anî. Mâ! Pyrara hû ta. Y ramûi 'ar rupi wata ame'ë ta aja tî. Pyrara hû ta tî. Pehê koty Satana wyjy uwyr. (Ãjã ramûi a'e.) Parahy hû a'e. Weraha heta ym te ta a'e ma'ema'eha ke, a'erehe parahy te hû a'e — aja riki amô pandu.

¹³ “Mâ! Ihê ke ywy keruhû pe a'eta ombor muwyr” aja mbói keruhû ukwa rahã, kûjã ke a'e mahem oho. Sawa'e ra'yr muhem, ame'ë kûjã ke mahem oho. ¹⁴ Mokôi wyrahuran keruhû pypo aja Tupã me'ë ipe, kûjã pe. Ame'ë pe awa nixói te ame'ë pe a'e wewe oho. Ame'ë renda ke Tupã mo'i katu. A'ep 1.260 wera rahã, Tupã usak katu ehe. A'erehe mbói keruhû mahy ym kûjã ke. ¹⁵ Pe, juru ngi y keruhû ke mbói keruhû muhem. Aja y keruhû pe kûjã ke munde ta raho tipe. ¹⁶ Anî. Ywy riki owok. Y keruhû mbói keruhû juru ngi muhem, ame'ë ke upa owokiha pe u'ar oho. (A'erehe kûjã ke y jukwa ym.) Ywy owok ame'ë pe upa y u'ar oho. ¹⁷ A'erehe kûjã rehe mbói keruhû parahy hû we rî. A'erehe, imembyr ta ke a'e mupyrara hû oho. Imembyr pyta ame'ë ta ke mupyrara hû oho. Ame'ë imembyr ta riki Tupã je'ëha rehe hendu katu ame'ë ta ke a'eta. Jete har te ke Jesu mujekwa, ame'ë ke a'eta pandu pandu tî. Hijar ym riki. Ame'ë ta riki kûjã membyr ta tî. Ame'ë ta ke mbói keruhû mupyrara hû oho. ¹⁸ Pe, y ramûi rymy'y rehe mbói keruhû pu'am u'am.

So'o jarô aja me'ë ke

13 ¹ Ajame'ë ke y ramûi ngi so'o jarô aja me'ë uhem. Ame'ë ke rehe ihê asak. Ihê Juã. Heta iãkã ihî. Kuja awa po wajar mokôi hetaha ihî. I'ak heta tî. Kuja jande popa hetaha i'ak ke. I'ak ta rehe pame katu te iãkã rehe har ihî. Kapitã keruhûma'e aja ame'ë. Iãkã rehe pame katu te ma'e her ke amô mupininim. Ame'ë ta rer Tupã rehe juru ai ame'ë ke. ² So'o jarô aja me'ë jangwate aja ihê asak. Hâi riki jangwateran aja saka. Ipy riki usu aja pyrâtã te hû ame'ë ke ame'ë. Mbói keruhû riki ima'e pyrâtãha ke mondo ipe, so'o jarô aja me'ë pe. Mbói keruhû je'ëha te reko, ame'ë ke a'e me'ë ipe tî, so'o jarô aja me'ë pe tî. Mbói keruhû pandu ipe: “Ihêma'e wapyka rehe ewapyk” aja. (Aja rahã, ngâ ke so'o jarô aja me'ë mondo mondo ta tî.) ³ Heta iãkã ngi har peteĩ

riki kyse mungáiha rape ihĩ. Manõ ta tipe. Ame'ẽ ka'ẽ oho, a'erehe manõ ym. “Mål!” aja upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ukwa. Pe, ixotyhar ta aja ame'ẽ ta uwak. ⁴Mbói keruhũ je'ẽha te reko, ame'ẽ ke so'o jarõ aja me'ẽ pe a'e me'ẽ, a'erehe mbói keruhũ rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ katu. So'o jarõ aja me'ẽ rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ katu tĩ. Ngã pandu:

—So'o jarõ aja me'ẽ pyrãtã te hũ. A'e aja nixói amõ. Marã ka ym a'e ke muputu'u awa — aja riki naĩ.

⁵Pyrãtãha ke so'o jarõ aja me'ẽ pe mbói keruhũ mondo, a'erehe Tupã rehe juru ai. So'o jarõ aja me'ẽ juru ai Tupã rehe tĩ. Tupã aja a'e jupe tĩ. Pe, heta jahy, 42 jahy rahã, ame'ẽ riki je'ẽha te reko. Ngã ke mondo mondo hũ. ⁶A'e pandu pandu:

—Tupã jaxer ai riki. Her riki jaxer ai tĩ. Hekoha katu ym tĩ. Ywa pe har ta katu ym tĩ. Upa jaxer ai riki — aja so'o jarõ aja me'ẽ pandu naĩ.

⁷Mbói keruhũ pandu ipe: “Tupã kotyhar ta namõ ejumai eho” aja. Pe, a'e jumai mai oho. Tupã kotyhar ta ke a'e muputu'u ta tĩ. Mbói keruhũ pandu ipe tĩ: “Nde riki upa ka'a pe har tama'e kapitã keruhũ ke. Amõ amõ ywy pe har tama'e kapitã keruhũ ke tĩ. Amõ koty koty je'ẽha pandu ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ ke nde tĩ. Amõ amõ awa tama'e kapitã keruhũ ke nde tĩ” aja so'o jarõ aja me'ẽ pe. ⁸Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ngã py'a ke moĩ moĩ ehe, so'o jarõ aja me'ẽ rehe. Kome'ẽ ywy keruhũ Tupã mujã ym rahã we, paper rehe uhã te hũ ame'ẽ ta rer a'e mupinim. Ame'ẽ rehe her nixói ame'ẽ ta riki so'o jarõ aja me'ẽ rehe ngã py'a moĩ moĩ. Ame'ẽ paper riki Kirisutuma'e ke. A'e ke amõ ta jukwa. A'e riki Arapuharan Ra'yr aja a'e.

⁹“Myrandu rehe pehendu katu! ¹⁰Amõ ke huwajan pyhyk ta raho aja me'ẽ rahã, aja oho ta a'e. Amõ ke kyse pe huwajan jukwa ta aja me'ẽ rahã, aja kyse pe jukwa ta ame'ẽ ke. Aja rahã, Tupã kotyhar ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ẽ te'e. Tapijar te'e we Tupã rehe jurujar katu ta me'ẽ te'e tĩ” aja riki pandu.

¹¹Ajame'ẽ ke amõ so'o jarõ aja me'ẽ ihẽ asak. (Mokõihar ke ame'ẽ.) Ywy ngi a'e uhem aja saka. I'ak mokõi namõ ixo. Arapuhame ra'yr aja saka ame'ẽ. Pe, mbói keruhũ aja a'e pandu tĩ. ¹²So'o jarõ aja me'ẽ uhem py. Ame'ẽ je'ẽha rupi ma'e ke mokõihar ma'ema'e katu. Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta pe a'e pandu: “So'o jarõ aja me'ẽ uhem py. Pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu ehe. Mungáiha rape ka'ẽ ame'ẽ ke namõ a'e ixo. Pehẽ py'a pemoĩ moĩ ehe” aja so'o jarõ aja me'ẽ mokõihar pandu. ¹³Ma'e ke so'o jarõ aja me'ẽ ma'ema'e katu. Mokõihar ke a'e. Marã ka ym amõ ma'eha. Ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Upa ngã usak u'am rahã, ywa ngi tata ke a'e mujy muwyr. Kome'ẽ ywy keruhũ pe mujy muwyr. ¹⁴Uhem py so'o jarõ aja me'ẽ huwa koty ma'e ke a'e ma'ema'e katu. Pyrãtãha ke mbói keruhũ muwyr ipe, so'o jarõ aja me'ẽ mokõihar pe. A'erehe marã ka ym amõ ma'eha. Ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Aja upa kome'ẽ ywy keruhũ pe ixo ame'ẽ ta ke a'e muka'u te'e. Ame'ẽ ta pe a'e pandu:

—I'ã ke pemujã. So'o jarõ aja me'ẽ'ã ke pemujã. Iãkã ke kyse puku pe amõ mungái. Manõ ym a'e. Ame'ẽ ma'e'ã ke pemujã — aja riki ngã pe.

¹⁵Pyrãtãha ke mbói keruhũ muwyr ipe. A'erehe ame'ẽ'ã ke so'o jarõ aja me'ẽ mokõihar peju. So'o jarõ aja me'ẽ uhem py, ame'ẽ'ã ke peju. Aja rahã, ixuwe katu pu'am. Aja rahã, je'ẽha uhem ipe. Pe, ame'ẽ pandu: “Ihẽ rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ ym rahã, ame'ẽ ta ke pejukwa” aja kwera ramõ ame'ẽ pandu. ¹⁶Upa awa ta pe so'o jarõ aja me'ẽ pandu. Mokõihar ke a'e. Kuja pandu. “Ma'e ngã

ukwaha ke pehē pykā rehe pemoī. Pehē po jywa katu kotyhar rehe pemoī tī. Upa ngā pe aja pepandu. Kapitā keruhū aja ixo ame'e ta pe pepandu tī. Je'ēha reko ym te ame'e ta pe aja tī. Pepandu tī. Ima'ehū namō ixo ame'e ta pe aja tī. Pepandu tī. Ima'e ym te ame'e ta pe aja tī. Pepandu tī. Amō ta te'e paraky ame'e ta pe aja tī. Aja me'e ijar aja ixo ame'e ta pe aja tī. Pepandu tī. Upa ngā pe aja me'e pepandu. ('Ngā ukwaha ke pehē pykā rehe pemoī. Pehē po jywa katu kotyhar rehe pemoī tī' aja pepandu)" aja so'o jarō aja me'e pandu. ¹⁷Ame'e ngā ukwaha nixói rahā, marā ka ym ma'e ke muhepyha. Marā ka ym ma'e ke jo'okiha amō ngi tī. Ame'e ngā ukwaha riki so'o jarō aja me'e rer ke. Her moī ym rahā, ukwaha mangaha ke moī ta.

¹⁸Mā! Ukwa katu ta me'e te'e awa. Ukwa katu ame'e ke, aja amō ixo rahā, mā peja ngā ukwaha ke emanga. So'o jarō aja me'e ukwaha mangaha ke emangarahā! Ame'e ukwaha mangaha sawa'e rer aja ame'e. Kuja ukwaha ke: 666 aja riki.

Kirisutu namō ixotyhar ta ixo

14 ¹Ajame'e ke ihē ama'ā rahā, ywy'ā keruhū rehe Arapuharan Ra'yr pu'am u'am, ame'e ke rehe ihē asak. (Kirisutu a'e.) Ywy'ā keruhū rer Siā. (Ame'e Jerusarē ok ta pyahu, aja ngā ukwa.) Inamō heta te hū ixotyhar ta ixo. Kuja, 144.000 hetaha ta ixo. Ame'e ta pykā rehe Kirisutu rer pame katu te amō mupinim. (Aja rahā, ixotyhar ta ke aja mujekwa.) Ipái rer mupinim tī. (Aja rahā, ixotyhar ta ke aja mujekwa tī.) ²Pe, ywa ngi panduha uwyr. Ame'e ke rehe ihē ahendu. Ita pupur keruhū aja ahendu. Tupā tyapuha keruhū aja tī. Araraperan ke nupāha ta hykí, aja panduha tyapuha uwyr. Ame'e ke rehe ahendu tī. ³Pe, wapyka ndutar koty 144.000 hetaha ta pu'am u'am tī. Jyngariha pyahu ame'e ke a'eta jyngar u'am. Tumeme ixuwe katu hū ame'e ta huwa koty aja tī. Jyngar u'am tī. Tamūi ta ruwa koty aja tī. Jyngar u'am tī. Ame'e 144.000 hetahama'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy. Kome'e ywy keruhū pe har ta ngi jo'ok riki. Ame'e ta jō riki ame'e jyngariha pyahu ame'e ke jumu'e katu. Amō ta anī. ⁴Ame'e ta riki kūjā rehe pyta ym te. Sawa'e jeje te'e ixo ame'e ta ke, aja ame'e ta ixo. Arapuharan Ra'yr oho. (Kirisutu a'e.) Haikwer rupi ame'e ta oho tī. Ame'e tama'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy. Kome'e ywy keruhū pe har ta ngi har ame'e ta ke Tupā pe me'e py, ame'ēja saka. Arapuharan Ra'yr pe me'e py, ame'ēja saka tī. ⁵Te'e pandu ym te ame'e ta, aja ukwa katu awa. Anī te ame'e ta. Katu ame'e ta ke ame'e ta.

Mahapyr Tupā je'ēha rahoha ta ke

⁶Ajame'e ke amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Ywate wewe oho ixo. Upa katu te kome'e ywy keruhū pe har ta pe myrandu katu ke a'e pandu raho. Ame'e myrandu upa ym te ta. Uhā te hū, aja saka. Ame'e ke upa amō amō awa ta pe pandu raho. Upa ka'a pe har ta pe aja tī. Pandu raho tī. Upa amō koty koty je'ēha pandu ame'e ta pe aja tī. Pandu raho tī. Upa amō amō ywy pe har ta pe aja tī. Myrandu katu pandu raho tī. ⁷Hātā a'e pandu:

—Upa kome'e ywy keruhū pe har ta ke Tupā mutyryk ttryk ta. A'e riki ngā pe pandu ta: "Nde katu." Anī rahā: "Nde katu ym" aja. Ame'e angaha uhyk apo 'y. A'erehe: "Ne jō riki katu te me'e ke" aja pepandu ipe. Pehē py'a ke

pemoi moi katu ehe ti. A'e riki ywa ke mujā. Kome'e ywy keruhū aja ti. Mujā ti. Y ramūi aja ti. Mujā ti. Upa mundu aja ti. A'e riki mujā ti — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁸Peteihar upa rahā, Tupā je'ēha rahoha mokōihar pandu:

—Mambiro ok ta keruhū ke Tupā mai! Upa katu te mai! Upa ngā ke a'e muka'u te'e hū, a'erehe Tupā aja ym ame'e ke rehe ngā py'a ke ngā moi moi. Kawī ngi ka'u ame'ēja saka riki — aja pandu.

⁹Mokōihar upa pandu rahā, Tupā je'ēha rahoha mahapyrihar pukai:

—So'o jarō aja me'e rehe ipy'a ke amō moi moi rahā, (ame'e ke rehe Tupā parahy te hū ta.) So'o jarō aja me'e'ā rehe ipy'a ke amō moi moi rahā, aja ti. (Ame'e ta rehe Tupā parahy te hū ta ti.) Ipykā rehe ame'e ukwaha moi rahā, aja ti. (Ame'e ta rehe Tupā parahy te hū ta ti.) Ipo rehe ame'e ukwaha moi rahā, aja ti. (Ame'e ta rehe Tupā parahy te hū ta ti.) ¹⁰Kawī iro te ame'e ke amō u'u, aja Tupā parahy te ha ke pyhyk ta. Ame'e ke kawī ryrū pe Tupā moi, ame'ēja saka. Ame'e ta ke tata pe a'e mupyrara ta. Enxo ukwāi ixo ame'e pe mupyrara ta ti. Ahy hū ta. Ame'e mupyraraha ke Tupā je'ēha rahoha ta katu te ame'e ta usak ta. Arapuharan Ra'yr usak ta ti. (Kirisutu a'e.) ¹¹Tata pe mupyrara riki. Ame'e tata takāxīha aja te'eha pu'am u'am. Upa ym te ta. Ahy te hū. Putu'u ym te riki. Wera rahā, putu'u ym. Pytun rahā, aja ti. Putu'u ym ti. So'o jarō aja me'e rehe ipy'a moi moi, ame'e ta pyrara te hū. Putu'u ym te. So'o jarō aja me'e'ā rehe ipy'a moi moi, ame'e ta pyrara te hū ti. Her ukwaha ke moi ame'e ta aja ti. Ahyha putu'u ym te ta ti — aja Tupā je'ēha rahoha pandu. Mahapyrihar ke ame'e.

¹²Tupā je'ēha rehe hendu katu ame'e ta ipy'ahu te'e hendu ta me'e te'e. Jesu rehe tapijar te'e we jurujar katuha hijar ym ame'e ta ipy'ahu te'e hendu ta me'e te'e ti. Tupā kotyhar ta aja ixo ta me'e te'e ti.

¹³Ajame'e ke ywa ngi panduha uwyr. Ame'e ke rehe ihē ahendu. Kuja pandu:

—Kuja emupinim. Apo har jandema'e kapitā keruhūma'e parakyha ke amō ta ma'ema'e ixo. Tupā je'ēha ke pandu pandu ame'e ke ima'e parakyha ke. Aja ixo rahā, ame'e ta ke amō ta jukwa. Aja rahā, mā hury katu ame'e ta ke a'eta — aja ahendu.

Tupā'ā pandu:

—A'e tȳ! Ame'e ta paraky te hū. Apo putu'u katu te ta. Paraky te hū, a'erehe ma'e katu ame'e ke Tupā me'e ta. Ame'e namō ixo, a'erehe hury katu te ta — aja riki.

Ngā ke Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar

¹⁴A'engi ihē asak rahā, ywa takāxīha ituwyr ame'e rehe ihē asak. Ame'e 'ar pe awa aja wapyk uī. (Kirisutu a'e.) Iākā rehe har namō ihī. Kapitā keruhūma'e aja ame'e. (Aja rahā, upa katu te huwajan ta ke a'e muputu'u, aja mujekwa katu.) Itatawa ke te'e mujā ame'e ke iākā rehe har. Kyse apar haimbe ame'e ke ipo pe pyhyk reko. ¹⁵Pe, amō Tupā je'ēha rahoha uhem. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi uhem. Tupā koty ngi uhem. Ywa takāxīha 'ar pe wapyk uī ame'e pe hātā a'e pandu:

—Angaha uhyk riki. Kyse apar pe ma'e tyarō ame'e ke emondok. Ematyr. Kome'e ywy keruhūma'e ke tyarō riki — aja ipe.

¹⁶Pe, takāxiha 'ar pe wapyk ame'e ke kyse apar pe mondok. Kome'e ywy keruhūma'e tyarō ame'e ke mondok. Ame'e ke matyr. (Aja rahā, kome'e ywy keruhū pe har ta ke mujy'ar ta. Ixotyhar ta ke ixoty a'e mujy'ar, aja mujekwa.)

¹⁷A'engi ywa pe har Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Kyse apar haimbe ame'e ke a'e pyhyk reko tī.

¹⁸Ajame'e ke amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Ame'e riki tata harōha ke. Tata usakiha ke a'e tī. Myrape keruhū rake ngi a'e uwyr. Kome'e ywy keruhū pe rahā, tapi'iruhu ke hapy, ame'e myrape keruhū aja saka. Pe, kyse apar haimbe ame'e ke pyhyk reko. Ame'e pe pandu.

—Ma'eywa ke kyse apar pe emondok. Uwa ame'e ma'eywa ke. Peme'e ywy keruhū pe uwa ty tūi. Tyarō riki, a'erehe a'ep emondok eho — aja pandu.

¹⁹A'erehe kome'e ywy keruhū pe Tupā je'ēha rahoha mondok uwyr. Hymbo ngi uwa ke mondok. Ame'e ke tykwer jamiha renda pe ombor. Ame'e jamiha renda Tupā parahy te ha aja saka. ²⁰Ok ta kurar sorokap jamiha renda ihī. Ame'e pe uwa ke jami. Awa ruwy aja tykwer uhem hū ingi. Y tiha aja uhem. Manga rahā, typyha riki peteī met, amō met ixu'ap typyha. Pukuha manga rahā, 300 kiro met pukuha. (Upa aja rahā, kome'e ywy keruhū pe har ta ke Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta ke a'eta. Pe, ame'e ta ke Tupā mupyrara te hū ta. Awa ruwy uhemihā aja ahy te hū ta ngā ke, aja mujekwa.)

Ma'e ahyha a'ejōhar ke

15 ¹Ajame'e ke ywa rehe amō ma'e rehe ihē asak tī. Ame'e ke ihē asak rahā: “Māte we ame'e te a'e my!” aja ihē akwa. Kuja ihē asak. Tupā je'ēha rahoha ta awa po wajar mokōi hetaha rehe ihē asak tī. Kuja ame'e ta pyhyk reko. Ma'e ahyha awa po wajar mokōi hetaha ke. Ame'e riki a'ejōhar ke. Ame'e ke Tupāma'e parahy te ha ke. A'ejōhar ke ame'e.

²Pe, y ramūi aja ihē asak. Waruwa aja ame'e. Tata namō mupara aja riki. Pe, so'o jarō aja me'e koty ipy'a ke muruwak ym ame'e ta rehe ihē asak. Tapijar te'e we Tupā rehe jurujar katu ame'e ta ke a'eta. Ame'e so'o jarō aja me'e'ā koty ipy'a ke muruwak ym tī. Ame'ema'e ukwaha ke moī ym tī, ipykā rehe. Ame'e ta rehe ihē asak. Y ramūi aja ame'e rake pu'am u'am. Ame'e ta pe pame katu te araraperan ke Tupā me'e me'e. Ame'e ke ngā jywa rehe ngā pyhyk u'am. ³Moise mu'e, ame'e jyngariha ke ame'e ta jyngar u'am. A'e riki Tupāma'e miasu ke. Arapuharan Ra'yr rehe ame'e ta jyngar u'am tī. (Kirisutu ke a'e.) Kuja jyngar:

“Tupā! Jandema'e sawa'e te nde! Pyrātā te hū ame'e ke nde.

Mā! Nde erema'ema'eha riki katu te ame'e ke.

Jetehar rupi ma'e ke nde erema'ema'e katu. Katu te ha rupi nde erema'ema'e katu tī.

Upa amō amō ywy pe har tama'e kapitā keruhū te nde.

⁴Sawa'e! Nde rehe upa ngā hendu katu ta.

Upa ngā pandu ta: 'Ne jō riki katu te me'e ke' aja.

Nde pe ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixōi te.

Jetehar rupi nde erema'ema'e, ame'e ke rehe upa ngā usak, a'erehe nde rehe upa katu te amō amō ywy pe har ta ngā py'a ke moī moī ta uwyr” aja riki jyngar.

⁵Ajame'e ke ywa pe har Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe ihē asak. Hukwen pirar aja asak. A'ep so'o pīrer ke te'e mujā aja ihī. Ame'e so'o pīrer ok keruhū: “Ko Tupā ixo” aja ame'e mujekwa. ⁶Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi Tupā je'ēha rahoha ta uhem. Awa po wajar mokōi hetaha ke. Ma'e ahyha awa po wajar mokōi hetaha namō ixo ame'e ta ke a'eta. Ima'e mundeha hendy hū ame'e ke namō ixo. Katu te ame'e ke. Ipxi'a rupi ma'e pukwariha ihī. Itatawa ke te'e mujā ame'e ke. ⁷Ame'e ta pe ma'e ke amō me'e. Tumeme ixuwe katu hū ame'e ta ngi har petē me'e ma'e ke. Kuja, ita rekūi awa po wajar mokōi hetaha. Itatawa ke te'e mujā ame'e ke. Ame'e pe Tupā parahyha tyryhem ihī. Ame'e ke Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōi hetaha ta pe me'e. Tupā riki uhā te hū ame'e ke a'e. ⁸Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe tata takāxiha pu'am hū u'am. Tupā katu te ha ke ame'e mujekwa. Ima'e pyrātā te ha ke mujekwa tī. Ma'e ahyha awa po wajar mokōi hetaha ke Tupā je'ēha rahoha ta jyhē ta. Ame'e upa ym rahā we, marā ka ym Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixeha awa. Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōi hetaha ta ma'e ahyha ke jyhē ta.

Tupāma'e parahyha ke

16 ¹Ywa pe har Tupāma'e ngā jumu'eha renda keruhū ngi amō hātā pandu. Ame'e ke rehe ihē ahendu. Ihē Juā. Tupā je'ēha rahoha ta pe hātā pandu: “Peho! Ita rekūi pe ihī ame'e ke pejyhē peho. Awa po wajar mokōi hetaha ita rekūi ke. Ame'e pe Tupāma'e parahyha ke ihī. Ywy keruhū pe pejyhē peho” aja ahendu.

²Tupā je'ēha rahoha petēihar jyhē oho. Kome'e ywy keruhū pe ita rekūi pe ihī ame'e ke jyhē oho. Aja rahā pere ahy te hū ame'e ke awa ta rehe uhem. So'o jarō aja me'e ukwaha reko ame'e ta rehe uhem. Ipykā rehe ukwaha ihī. Ipo rehe aja tī. Ihī tī. Upa ame'e ta rehe pere uhem. So'o jarō aja me'e rehe ipy'a ke amō ta mōi mōi, ame'e ta rehe pere ahy te hū ame'e ke uhem tī.

³A'engi Tupā je'ēha rahoha mokōihar ita rekūi pe ihī ame'e ke jyhē tī. Y ramūi pe jyhē. Aja rahā, y riki awa ruwy aja uwak. Manō ame'e ruwy aja ame'e. Upa katu te y rupi ixo ame'e ta ke manō. Pyta we ym te.

⁴A'engi Tupā je'ēha rahoha mahapyrihar ita rekūi pe ihī ame'e ke jyhē tī. Y pe ombor. Mundu pe aja tī. Ombor tī. Upa y riki awa ruwy aja uwak tī. ⁵Pe, Tupā je'ēha rahoha pandu ame'e ke rehe ihē ahendu. A'e riki y harōha ke. Y usakiha ke tī. Kuja pandu:

—Tupā! Katu te ame'e ke nde. Ngā ke nde eremupyrara. Ame'e ke katu. Yman nde erexo. Apo pete'e nde erexo tī. Nde ruhā te hū ame'e ke nde. ⁶Nde kotyhar ta ke ngā jukwa. Huwy muhem riki. Nde je'ēha pandu ame'e ta ke aja tī. Jukwa tī. A'erehe ngā pe awa ruwy aja nde eremondo. Ame'e ke a'eta u'u, ame'ēja saka. (Aja rahā, huwy muhem, aja ame'e ta ke Tupā jukwa tī, aja mujekwa.) Aja katu a'eta pe — aja pandu.

⁷Pe, myrape keruhū koty ngi amō pandu, ame'e ke rehe ihē ahendu. Kome'e ywy keruhū pe rahā, myrape keruhū 'ar pe tapi'iruhu ke hapy. Ame'e myrape keruhū aja ame'e. Kuja pandu: “Tupā! Jandema'e sawa'e te ke nde! Pyrātā te hū ame'e ke nde. Jete har rupi ngā ke nde eremupyrara ta. Nde eremupyrara ta rahā, katu tiki ame'e tī” aja ahendu.

⁸A'engi Tupā je'ēha rahoha tumemehar ita rekūi pe ihī ame'e ke jyhē tī. Warahy rehe jyhē. Aja rahā, warahy haku te hū oho. A'erehe ngā pīrer ke hapy, aja riki.

⁹Warahy haku te hũ. Ngā pirer ke hapy. A'erehe Tupā pe a'eta pandu: “Nde katu ym” aja ipe naī. (Tupā riki ma'e ahyha ke muwyr, aja ngā ukwa a'erehe Tupā rehe juru ai.) Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ipy'a ke ngā muruwak ym. Tupā koty muruwak ym. “Katu te ame'e ke nde” aja Tupā pe pandu ym ngā.

¹⁰A'engi Tupā je'eha rahoha awa po wajar petei'har upa har ita rekúi pe ihĩ ame'e ke jyhē tĩ. So'o jarō aja me'e ma'e wapyka rehe jyhē. Aja rahā, hekoha rupi pytun te oho. A'e riki ngāma'e kapitā keruhū aja ixo. Upa ame'e renda rupi pytun te oho. Hembe ke a'eta su'u su'u rāi u'am. Ahy te hũ ngā, a'erehe hembe ke su'u su'u u'am. ¹¹Pe, a'eta pandu: “Tupā! Ywa pe har ke nde! Katu ym te nde” aja riki naī. Ahy te ngā ixo. Pere hũ tĩ. Ahy riki a'erehe Tupā rehe juru ai. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ngā muruwak ym. Tupā koty muruwak ym.

¹²A'engi Tupā je'eha rahoha awa po wajar petei'har ita rekúi pe ihĩ ame'e ke jyhē tĩ. Y pe jyhē. Y rer Eura. Aja rahā, y riki upa katu te typa oho. A'erehe ame'e y renda rupi kapitā keruhū uwyr ta. Warahy uhemihā koty'har kapitā keruhū ame'e. Y rapyrer rupi uwyr ta.

¹³A'engi ājā ta rehe ihē asak. Mahapyr asak. Jaxer ai te ame'e ta ke a'eta. Kururu aja ame'e ta rehe asak. Mbói keruhū juru ngi petei' uhem. Amō riki so'o jarō aja me'e juru ngi uhem tĩ. Tupā je'eha pandu ame'e ran juru ngi amō uhem tĩ. Aja asak tĩ. ¹⁴Ājā ta ke ame'e ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'e ke a'eta ma'ema'e katu. Ame'e mahapyr ājā ta riki upa katu te kapitā keruhū ta ke mujy'ar. Kome'e ywy keruhū rupi ixo ame'e ta kapitā keruhū ta ke mujy'ar. Jumaiha rehe mujy'ar. Tupā namō jumai ta. A'e riki pyrātā te hũ ame'e ke a'e.

¹⁵—Pesarahā! Awa ukwa ym ha rupi ma'e mukanīha uhyk uwyr. Aja amō harō ym rahā, ihē ajur ta. Amō ukwer ym, aja ixo rahā, hury katu ame'e ke a'e. Ukwer ym, aja ima'e mundeha ke rehe amō usak katu. Peta kŷ, aja ixo. Aja rahā, jawe te'e aja wata ym. Jawe te'e rahā, huxī ta. Peta kŷ, aja amō ixo rahā, huxī ym ta — aja riki Kirisutu pandu.

¹⁶Pe, ma'e renda pe kapitā keruhū ta ke ājā ta mujy'ar. Ame'e renda rer: “Amangenō.” Aja riki jundéu awa ta je'eha ipe.

¹⁷A'engi Tupā je'eha rahoha awa po wajar mokōi'har ita rekúi pe ihĩ ame'e ke jyhē tĩ. Ywate ngi jyhē. Ywa pe har Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ihĩ. Ame'e pe wapyka ihĩ. Kapitā keruhūma'e aja ame'e. Ame'e ngi Tupā hātā pandu. Kuja. “Upa katu te riki” aja pandu. ¹⁸Pe, Tupā pirā pirā hũ. Tupā tyapuha tyapu hũ tĩ. Kome'e ywy keruhū katak te hũ tĩ. Sawa'e ke Tupā mujā, ame'e ngi har aja ywy ke katak ym. Māte hũ katak hũ. Ywy katak hũ, ame'e 'ar koty te we hũ ame'e katakiha. ¹⁹Ame'e ok ta keruhū owok. Mahapyr pyngwer aja owok. Upa amō amō ywy pe ok ta ihĩ, ame'e ta ke upa mujaxer tĩ. Mambiro ok ta ke Tupā harái ym. Ame'e pe har ta ke a'e mupyrara te hũ. Ame'e ta pe pandu: “Ihēma'e ita rekúi ngi kawī pe'u” aja pandu. (Aja rahā, Tupāma'e parahy te ha ke ame'e ta pyhyk.)

²⁰Upa ypa'ũ riki kanim oho. Upa ywy'ā keruhū kanim oho tĩ. ²¹Ywa ngi aman aja y rātā ukyr tĩ. Y rātā keruhū riki. Puhýi ame'e. Kuja, 40 kir puhýiha riki ukyr. Ywy pe har ta rehe ukyr. Pe, ame'e ta Tupā rehe juru ai. “Katu ym nde” aja pandu naī. Y rātā keruhū ukyr rahā, ahy te hũ. A'erehe Tupā rehe juru ai.

Kūjā katu ym ame'e rehe har

17 ¹Ajame'e ke Tupā je'eha rahoha awa po wajar mokōi hetaha ngi har petei uwyr ihē koty. Ame'e Tupā je'eha rahoha ta ita rekúi pyhyk reko

ame'e ke. Awa po wajar mokōi hetaha ita rekūi ke. Pe, ihē rehe uhyk rahā, ihē pe pandu:

—Ejur! Y rymy'y rehe ame'e ok ta keruhū ngā mujā. Myja me'e ame'e ke Tupā mai ta my? Ame'e ke nde pe ihē amujekwa ta. Ame'e ok ta keruhū riki kūjā ka'u te'e aja saka. ²Ame'e kūjā rehe kome'e ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ka'u te'e. (Aja rahā, ame'e ok ta pe har ta ma'ema'eha ke rehe ngā py'a ke ngā moī moī. Ipy'a moī ehe, a'erehe kūjā ka'u te'e aja ame'e.) Ame'e kūjāma'e kawī ke kome'e ywy pe har ta u'u tī. Ame'e kawī ma'e ka'u te'eha aja saka. (Aja rahā, ame'e ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e tī, aja mujekwa) — aja ihē pe pandu.

³Ihē py'a rehe Tupā'a ihī katu. Ihē Juā. Pe, ihē ke Tupā je'eha rahoha pyhyk raho. Awa nixōi te ame'e pe pyhyk raho. A'ep kūjā rehe ihē asak. So'o jarō aja me'e pirā ame'e ke rehe asak tī. Ame'e kupe 'ar pe kūjā wapyk uī. Hete rupi her ihī. Tupā rehe juru ai, ame'e rer riki heta ihī. Pe, ame'e so'o jarō aja me'e heta iākā namō ixo. Awa po wajar mokōi hetaha iākā. I'ak heta tī. Jande popa hetaha i'ak ke. ⁴Kūjāma'e mundeha katu te. Pan pirangwer ke te'e mujā ame'e ke te'e ame'e mundeha. Pan pirā amō tī. Itatawa ke te'e ma'e ke mujā, ame'e ke mundeha rupi moī moī tī. Aja mukatuha. Itara'yr muhepy hū ame'e ke moī moī tī. Pero moī tī. Pu'yr aja ame'e. Aja mukatuha tī. Ipo pe ita rekūi ra'yr ke a'e pyhyk reko. Itatawa ke te'e mujā ame'e ke. Tyryhem riki. Upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'e ame'e ke ihī ipe. Upa katu te jaxer ai ame'e ke ihī ipe tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe upa ma'e ke ita rekūi ra'yr pe ihī. ⁵Ipykā rehe her ke amō mupinim. Myja me'e ame'e rer my? Yman ame'e ke ukwa ym awa rī. Kuja her. "Mambiro ok ta keruhū ke. Upa kūjā ka'u te'e ame'e tama'e kapitā keruhū aja ame'e. Kome'e ywy keruhū pe upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'e tama'e kapitā keruhū ke a'e tī. Kūjā ke a'e" aja riki. ⁶Tupā kotyhar ta ruwy ngi kūjā ka'u, aja ihē asak. Jesu rehe jurujar katuha ke hijar ym, ame'e ta ke amō ta jukwa. Ame'e ta ruwy ngi ka'u tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke kūjā jukwa, aja mujekwa ngā pe. Jesu rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'e ta ke jukwa tī, aja mujekwa tī.)

Ame'e kūjā rehe ihē asak rahā: "Mā!" aja ihē akwa. ⁷Aja rahā, ihē pe Tupā je'eha rahoha pandu:

—Nde eremukahem rahā, katu ym. Myja me'e ame'e kūjā my? Yman ame'e ke amō ukwa ym rī. Ame'e ke nde pe ihē amujekwa ta apo 'y. So'o jarō aja me'e rehe har ihē amujekwa ta tī. Ame'e kupe 'ar pe kūjā wapyk. Iākā kuja hetaha, awa po wajar mokōi. I'ak kuja hetaha tī, jande popa. ⁸Ame'e so'o jarō aja me'e ixo kwe. Apo anī. Nixōi apo 'y. Mupyraraha renda ngi uhem Tate. Jumai ta oho a'e. Pe, a'e ke Tupā jukwa ta. Ame'e so'o jarō aja me'e rehe kome'e ywy keruhū pe har ta usak rahā: "Mā!" aja ukwa. Ame'e ta rer ke paper rehe nixōi. Uhā te hū ame'e ta rer aja ym. Kome'e ywy keruhū ke Tupā mujā ym rahā we, uhā te hū ame'e ta rer ke paper rehe a'e mupinim. Ame'e rehe nixōi te ame'e ta rer. Ame'e so'o jarō aja me'e ixo kwe. Apo nixōi 'y. Manō riki. Uwyr ta tī.

⁹—Apo ukwa katu ame'e ke ukwa ukwa ta me'e te'e. Iākā awa po wajar mokōi hetaha riki ywy'a awa po wajar mokōi hetaha ke. Ame'e 'ar pe kūjā wapyk uī. Aja rahā, ok ta riki ywy'a awa po wajar mokōi ihī, aja mujekwa. Ame'e ok tama'e kapitā keruhū awa po wajar mokōi hetaha ixo tī. ¹⁰Awa po

wajar peteihar upa hetaha upa 'y. Nixói apo 'y. Awa po wajar peteihar riki kapitā keruhū kote'e ixo apo 'y. Amō riki awa po wajar mokōihar uhyk ym we uwyr rī. Ame'e uhyk uwyr rahā, jahy heta ym rahā, kapitā keruhū aja ixo ta tī. ¹¹ So'o jarō aja me'e ixo kwe. Apo nixói 'y. Ame'e riki awa po wajar mahapyrihar ke a'e. Ame'e riki awa po wajar mokōi ngi har petei a'e. Jumai oho. Pe, a'e ke Tupā jukwa ta.

¹²—I'ak jande popa rehe nde eresak. Ame'e riki kapitā keruhū jande popa hetaha ta. Ame'e ta kapitā keruhū aja ixo ym we rī. Uhyk ta kŷ. So'o jarō aja me'e namō ame'e ta ke kapitā keruhū aja amō mu'am ta. I'i atu we ym rahā, kapitā keruhū aja ixo ta tī. ¹³ Ame'e kapitā keruhū jande popa hetaha ma'e-ma'e. Ame'e ke peteihar aja ma'ema'e. So'o jarō aja me'e pe ame'e ta pandu: "Nde riki jandema'e kapitā keruhū ke apo 'y. Jande je'ēha rupi ma'e ke ema'ema'e katu" aja so'o jarō aja me'e pe pandu. ¹⁴ Arapuharan Ra'yr namō so'o jarō aja me'e jumai ta oho. (Kirisutu ke a'e.) Kapitā keruhū jande popa hetaha aja tī. Jumai ta oho tī. Pe, ame'e ta ke Arapuharan Ra'yr muputu'u ta. A'e riki kapitā keruhū te. "Ihēma'e ke pehē" aja Kirisutu pandu ame'e ta jumai oho inamō tī. "Ihē koty ejur" aja Kirisutu pandu ame'e ta jumai oho inamō tī. Ixotyhar ta jurujar katuha ke hijar ym ame'e ta jumai oho inamō tī. So'o jarō aja me'e ke a'eta muputu'u ta oho tī. Kapitā keruhū ta ke muputu'u ta tī — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

¹⁵ Ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu tī:

—Y rehe nde eresak. Ame'e 'ar pe kūjā ka'u te'e pyrū. Ame'e y riki amō amō wyw pe har ta ke. Amō amō awa ta ke tī. Amō koty koty je'ēha pandu ame'e ta ke tī. Amō amō ka'a pe har ta ke tī. ¹⁶ Kūjā ka'u te'e ame'e ke i'ak jande popa hetaha putar ym ta. So'o jarō aja me'e aja tī. Putar ym ta kūjā ke tī. Upa katu te kūjāma'e ke jo'ok ta ingi. Jawe te'e aja a'e ke ame'e ta mupyta ta ixo. (Aja rahā, a'e ke muputu'u ta, aja mujekwa.) Kūjā rukwer ke u'u ta, ame'ēja saka ta. Kūjā ke tata pe hapy ta, ame'ēja saka upa katu te mujaxer ta tī. (Aja rahā, kūjā riki kapitā keruhū aja putar ym aja mujekwa.) ¹⁷ Tupā pandu: "Ihē aputar ame'e ke kapitā keruhū ta ma'ema'e ta. Ihē aputariha ke ipy'a rehe ihē amōi ta, a'rehe ihē aputar ame'e ke a'e ma'ema'e ta" aja a'e pandu. A'rehe kapitā keruhū ta pandu: "Nde riki jandema'e kapitā keruhū ke apo 'y. Jande je'ēha rupi ma'e ke ema'ema'e katu" aja so'o jarō aja me'e pe pandu. A'rehe so'o jarō aja me'e riki kapitā keruhū aja ixo. Tupā pandu ame'e ke upa uhyk ym rahā we, aja ixo ta ame'e.

¹⁸—Kūjā rehe nde eresak, ame'e riki ok ta keruhū ke. Ame'e ok ta keruhū ngi je'ēha uhem, ame'ēja saka. Upa kome'e wyw keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ke mondo mondo. A'rehe ame'e ok ta keruhū je'ēha te reko, ame'ēja saka — aja ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu.

Mambiro ok ta ke upa katu te mujaxer

18 ¹ Ajame'e ke amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Ihē Juā. Ywa ngi wyjy uwyr a'e. Je'ēha te reko. Katu te ame'e ke a'e. Hendy hū. Ima'e hendyha namō kome'e wyw keruhū ke muwera hū. ² A'e hātā pandu:

—Mambiro ok ta upa katu te mujaxer. Ma'e jaxer ai ame'e rekoha ke apo 'y. A'ep ājā ta ixoha renda ke apo 'y. Ājā jaxer ai ame'e ta pehī riki. A'ep ma'ewyra jaxer ame'e ke ixo tī. Ma'ewyra amō u'u ym ame'e ke pehī tī. ³ (Ame'e ok ta

mujaxer ym rahā, pewe ihī rahā,) ma'e ka'u te'eha riki kawī aja saka. Ame'e ngi upa amō amō ywy pe har ta ka'u. Aja rahā, ame'e ma'e ka'u te'eha ke amō amō ywy pe har ta ma'ema'e tī. Ame'e ok ta pe har ta aja kome'e ywy keruhū-ma'e kapitā keruhū ta ma'ema'e tī. Pe, upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'e ok ta rehe mâte hū ma'e ke ihī. Ma'e ke muhepy ame'e ta muhepy hepy hū. Aja matyr hū tamatarer ke. Muka'u te'eha rupi pyhyk hū. Katu ym aja — aja riki Tupā je'eha rahoha pandu.

⁴Pe, ywa ngi amō pandu ame'e ke rehe ihē ahendu.

“Ihē kotyhar ta! Ame'e ok ta ngi pehem peho!

Ame'e ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha pema'ema'e ym pexo tī.

Ame'e ok ta pe har ta ke ihē amupyrara ta. Pehem peho ingi. (Aja rahā, ame'e ta aja pehē ke ihē amupyrara ym ta tī.)

⁵Upa ma'e ka'u te'eha ke a'ep pe har ta ma'ema'e hū. Mâte hū te'e ma'ema'e. Ywa rehe uhyk, ame'ēja saka hetaha.

Ma'e katu ym te ame'e ma'ema'eha ke ihē aharāi ym. (A'erehe amupyrara ta)” aja ahendu.

Pe, ywa ngi pandu ame'e ke rehe ahendu tī. Tupā je'eha rahoha ta pe pandu:

⁶“Ihē kotyhar ta ke a'ep pe har ta mupyrara hū.

Aja juja katu te a'ep pe har ta ke pemupyrara tī.

Jetehar te! Mokōihar aja pemupyrara. Amō ta ke a'ep pe har ta muka'u te'e.

Aja mokōihar aja a'ep pe har ta ke pemuka'u te'e tī. Aja pemahy katu tī.

⁷Ma'e katu ame'e ke jō a'ep pe har ta me'e me'e ngā jupe. Ma'e hepy hū ame'e ke aja tī. Me'e me'e ngā jupe tī.

Aja jumuhury ngā juehe. A'erehe a'ep pe har ta ke pemahy apo. Pemupyrara tī.

Ame'e ok ta riki kūjā aja saka.

Jupandu jupe: ‘Kapitā keruhū ihē. Aja ko axo. Ihē sawa'e manō ame'e ke ym ihē axo. A'erehe apyaiha ihē akwa ym te ta' aja jupe.

⁸Aja pandu jupe, a'erehe petei wera rahā, ma'e ahyha uhyk ta ehe.

Pyaiha uhyk ta ehe tī. Myahy te ha uhyk ta tī. Mahyha uhyk ta tī. Tata pe hapy ta tī.

Tupā, jandema'e sawa'e te riki pyrātā te hū. A'erehe tata pe hapy ta. Upa ukwāi ta. Mujaxer ta. A'e riki mupyrara ta” aja ywa ngi pandu ame'e ke rehe ahendu.

⁹Kome'e ywy keruhūma'e kapitā keruhū ta pyai ta. Ame'e ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tī. Ame'e ok ta riki ukwāi hū. Tata takāxīha pu'am hū tī. Ame'e rehe kapitā keruhū ta usak, a'erehe pyai hū. Jixi'u hū tī. ¹⁰Ame'e ok ta aja pyrara tar ym kapitā keruhū ta. Kyje ingi. A'erehe paite pu'am u'am. Pandu u'am:

—Mā! Mâte hū puki! Katu ym! Mambiro ok ta upa riki. Katu te ame'e ke kwe. A'ep pe har kapitā ta pyrātā te. Mā! Pahar mumba. I'i we ym aja pahar mumba — aja kapitā keruhū ta pandu. Jixi'u hū tī.

¹¹Kome'e ywy keruhū pe ma'e muhepy ame'e ta ixo. Ame'e ta jixi'u hū tī. Apo ame'e ok ta ngi ma'e ke jo'ok ym ta awa. Muhepy ym ta tī. A'erehe tamatarer ke muheta ym te ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe: “Mā! Katu ym” aja ma'e muhepy ame'e ta jixi'u hū. ¹²Itatawa ke amō jo'ok ym ta ingi 'y. Itatuwyr aja tī.

Jo'ok ym ta awa tĩ. Itara'yr muhepy ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Pero aja tĩ. (Pu'yr aja ame'ẽ.) Pan katu te ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym tĩ. Pan pirangwer aja tĩ. Pan pirã aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Pan sen ame'ẽ aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Arapuharan ra ke te'e mujã ame'ẽ ke tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Upa ma'e myra katu te ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Masin ke te'e mujã me'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. (Masin riki i'ak aja saka. Tuwyr ame'ẽ.) Ma'e myra hepy hũ ke te'e mujã ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Itatawaran ke te'e mujã ame'ẽ ke aja tĩ. Ita, ser ke te'e mujã ame'ẽ ke aja tĩ. Ma ke te'e mujã ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. ¹³Kane aja tĩ. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Insen aja. Miha amõ tĩ. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke amõ tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Kawĩ aja tĩ. Ma'e ka aja tĩ. U'i aja tĩ. Ahúi aja me'ẽ ku'i aja tĩ. Ahúi aja me'ẽ aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Tapi'iruhu aja tĩ. Arapuharan aja tĩ. Kahwa aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Myra ujan ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Te'e paraky ame'ẽ ta aja tĩ. Awa ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. ¹⁴Ame'ẽ ok ta rehe har muhepy ame'ẽ ta pandu:

—Upa ma'e katu te ame'ẽ ke ok ta pe har ta putar katu. Ame'ẽ ke upa kanim. Upa tamatarer kanim tĩ. Amõ usak rahã, katu te, ame'ẽ riki nixói te apo 'y. Upa ame'ẽ ta ke mujywyr ym te ta tĩ — aja pandu.

¹⁵Ame'ẽ ok ta rehe ixo rahã, ma'e muhepy ame'ẽ ta muhepy hepy. Aja tamatarer pyhyk hũ. Aja tamatarer muheta hũ tĩ. Ame'ẽ ok ta ke upa mujaxer, aja ma'e muhepy ame'ẽ ta ke jukwa ta tĩ, aja a'eta ukwa katu. Ame'ẽ ngi kyje a'erehe paite pu'am u'am. Jixi'u u'am. Kuja pandu:

¹⁶—Mâte hũ puki! Mâ! Ame'ẽ ok ta keruhũ upa riki! Katu te aja ame'ẽ ok ta ixo. Pan katu te ame'ẽ ke ihĩ. Pan pirangwer aja tĩ. Ihĩ tĩ. Pan pirã aja tĩ. Ihĩ tĩ. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke aja tĩ. Ihĩ tĩ. Itara'yr hepy ame'ẽ ke aja tĩ. Pero aja tĩ. Ihĩ tĩ. Upa ame'ẽ ta ke ok ta ke mukatu. ¹⁷Mâ! Pahar ame'ẽ ta ke upa. I'i we ym aja pahar upa — aja riki pandu ngã. (Tamatarer ke muheta ym ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe jixi'u hũ ngã.)

Upa jarusu keruhũma'e kapitã ta paite pu'am u'am tĩ. Jarusu keruhũ pe y rupi wata, ame'ẽ ta aja tĩ. Jarusu keruhũ rehe paraky ixo, ame'ẽ ta aja tĩ. Paite pu'am u'am tĩ. Amõ heta y rupi paraky, ame'ẽ ta aja tĩ. Paite pu'am u'am tĩ. ¹⁸Ok ta ke tata upa ukwái. Ame'ẽ tata takãxiha rehe a'eta usak rahã, a'eta jixi'u hũ.

—Ame'ẽ ok ta jõ riki katu te ame'ẽ ke — aja riki.

¹⁹Ywy ku'i ke iãkã rehe a'eta ombor. (Aja pyaiha ke mujekwa.) Jixi'u hũ tĩ. Kuja pandu:

—Mâ! Katu ym tiki! Ame'ẽ ok ta keruhũ upa riki. Ame'ẽ ok ta pe har ta tamatarer hũ namõ ixo. Ame'ẽ ta namõ y rupi jarusu keruhũ raho ame'ẽ ta muhepy hepy. Ame'ẽja tamatarer ke jarusu jar ta pyhyk katu. Pahar ame'ẽ ok ta upa riki. I'i we ym aja pahar upa riki — aja pandu ngã. (Tamatarer ke muheta ym ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe jixi'u hũ ngã.)

²⁰Ywa pe har ta! Pehẽ anĩ. Ame'ẽ ok ta ke upa mumba riki a'erehe pehẽ rury katu pexo. Tupã kotyhar ta! Pehẽ rury katu pexo tĩ. Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta! Pehẽ rury katu pexo tĩ. Kirisutu mondo ame'ẽ ta! Pehẽ rury katu pexo tĩ. Upa pehẽ ke ame'ẽ ok ta pe har ta mupyrara, a'erehe ame'ẽ pe har ta ke Tupã mupyrara tĩ. Ok ta ke mujaxer tĩ. A'erehe pehẽ rury katu pexo.

²¹Pe, ita keruhũ ke Tupã je'ẽha rahoha pyhyk. Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e. Ahúi aja me'ẽ ke ita pe kytyk, aja ita keruhũ ke. Ame'ẽ ke y ramui pe ombor. Arahã kuja pandu:

—Aja Mambiro ok ta keruhū ke Tupā ombor ta. Pahar mujaxer ta. Upa mai. Ame'e ok ta ke usak ym te ta awa tī. ²²Ngā huryha nixói te ta tī. Araraperan ke nupā ym te ta awa a'ep tī. Jyngar ym te ta awa tī. Takwar ra'yr ke peju ym te ta awa tī. Jumi'a ke peju ym te ta tī. Upa aja me'e namō muhury ym te ta awa tī. Paraky ym te ta awa a'ep tī. Ahūi aja me'e ke muku'i ym te ta tī. (Aja rahā, ngā mi'u nixói te ta a'ep, aja mujekwa.) ²³Ma'e weraha ke hapy ym te ta tī. Weraha ke usak ym te ta awa tī. A'ep jumendar ym te ta awa tī. Aja huryha tyapuha ke hendu ym te ta awa tī. Ame'e ok ta pe har muhepy ame'e ta tamatarer hū namō ixo. Kome'e ywy keruhū rupi kapitā ta aja ame'e ta ixo. Paje aja ngā ke muka'u te'e tī. Upa kome'e ywy keruhū pe har ta ke muka'u te'e. Aja tamatarer hū pyhyk. Katu ym aja. Apo upa mumba riki — aja Tupā je'e'ha rahoha pandu.

²⁴Mambiro ok ta pe Tupā je'e'ha pandu ame'e ta ke ame'e pe har ta jukwa. Tupā kotyhar ta ke jukwa tī. Jete. Heta hū jukwa. Upa kome'e ywy keruhū rehe amō ke ngā jukwa tī, aja ame'e ok ta pe ngā jukwa. A'erehe ame'e pe har ta ke Tupā mupyrara. Ame'e ok ta ke Tupā upa katu te mujaxer.

19 ¹Ajame'e ke ywa pe heta te hū ngā pandu pandu, aja ihē ahendu. Tyapu hū. Kuja pandu:

—Mā peja Tupā pe pepandu:

“Ne jō riki katu te me'e ke nde” aja pepandu.

A'e riki ngā ke muhā katu.

A'e riki pyrātā te hū ame'e ke a'e tī.

A'e riki katu te hū ame'e ke a'e tī.

²—Jete har rupi ngā pe a'e pandu: “Nde katu.” Anī rahā: “Nde katu ym” aja. Aja ngā ke a'e mondo mondo rahā, katu tiki. Mambiro ok ta riki kūjā ka'u te'e aja saka. Ngā ke muka'u te'e, a'erehe upa ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. A'erehe ame'e ok ta rehe har Tupā pandu: “Upa katu te ihē amujaxer ta” aja. Ima'e miasu ta ke ame'e ok ta pe har ta jukwa, a'erehe ame'e ok ta ke upa a'e mujaxer — aja riki johu ngā pandu.

³Pe, amō we a'eta pandu tī:

—Mā peja Tupā pe pepandu: “Ne jō riki katu te me'e ke” aja. Ame'e ok ta keruhū ke tata upa katu te ukwái. Ame'e tata takāxīha aja te'eha pu'am u'am. (Aja rahā, aja te'eha nixói te ta, aja mujekwa) — aja pandu.

⁴Tamūi ta, 24 hetaha ta ipynarāi rehe wapyk u'ar oup. (Aja Tupā rehe a'eta py'a ke a'eta moī moī.) A'e riki wapyka rehe wapyk ame'e ke a'e. Tumeme ixuwe katu hū ame'e ta aja tī. A'eta pynarāi rehe wapyk u'ar oup tī. (Tupā rehe a'eta py'a ke a'eta moī moī tī.) Upa ame'e ta pandu:

—A'e tŷ! Tupā! Ne jō riki katu te me'e ke — aja pandu.

Arapuharan Ra'yr jumendariha ke

⁵A'engi wapyka koty ngi pandu ame'e ke rehe ihē ahendu. Kuja pandu:

—Upa katu te Tupāma'e miasu ta! Upa Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu ame'e ta! Kapitā keruhū aja ixo ame'e ta! Je'e'ha reko ym te ame'e ta amō. Upa katu te pehē johu! Mā peja Tupā pe pepandu katu: “Ne jō riki katu te me'e ke” — aja riki.

⁶Pe, heta te hū ngā pandu pandu, aja ihē ahendu. Tyapu hū. Ita pupur keruhū tyapuha aja ahendu. Tupā tyapu tyapu aja ahendu. Kuja riki ame'e ta pandu, ame'e ke rehe ahendu:

—Tupā! Ne jō riki katu te me'ē ke.

Tupā jandema'e kapitā keruhū!

Nde riki pyrātā te hū ame'ē ke nde.

Nde riki kapitā keruhū te tī.

⁷—Mā peja jande rury katu te aja jaxo! Mā peja Tupāma'e katuha rehe har japandu katu. Arapuharan Ra'yrma'e jumendariha angaha ke rehe uhyk katu. (Kirisutu ke a'e.) Inamō jumendar ame'ē ke pete'e ixo. Kūjā jumendar tate aja pete'e ixo. ⁸Ima'e mundeha katu te ame'ē ke Tupā me'ē ipe. Pan katu te ame'ē ke. Xi'a ym te ame'ē ke — aja riki ahendu.

[Ame'ē pan katu te ame'ē ke Tupā kotyhar ta ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e.] (Kirisutu namō jumendar ame'ē ke pete'e ixo aja pandu rahā, upa katu te ixotyhar ta ke muj'ar, aja mujekwa katu. “Jumendar” aja pandu rahā: “Kirisutu namō aja te'e ta ixo” aja mujekwa.) ⁹Pe, ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Kuja emupinim: “Arapuharan Ra'yr jumendariha hurryha rehe pejur, aja hendu ame'ē ta mā hurry katu te ame'ē ta ke a'eta” — aja pandu.

Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Tupā je'ēha rahoha pandu tī:

—Ihē apandu ame'ē ke Tupāma'e panduha ke. Jete har te ke ame'ē — aja ihē pe pandu.

¹⁰Ihē pyarāi pe awapyk a'ar aī. Ihē Juā. (Aja ihē py'a ke ihē amoī ta ehe.) Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Anī. Aja ym ihē rehe. Tupā rehe jō nde py'a emoī moī katu. Nde aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. Nde mu ta aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. Jete har te ke Jesu mujekwa ame'ē ke pandu ame'ē ta aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. A'erehe ihē rehe nde py'a emoī ym — aja ihē pe.

Jete har te ke Jesu mujekwa, ame'ē myrandu ke Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu.

Kahwa tuwyr 'ar pe amō oho ame'ē ke

¹¹Ajame'ē ke ywa owok, aja ihē asak. Pe, kahwa tuwyr ame'ē ke rehe asak. Ame'ē 'ar pe amō oho ixo. (Mokōi her ipe.) Her: “Jete har te ke.” (Kirisutu a'e.) “A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu” aja her tī. Katuha rupi ngā ke a'e mondo mondo. Katuha rupi huwajan ta namō a'e jumai mai tī. ¹²Eha riki tata hendyha aja hendy. Heta iākā rehe har iākā rehe ihī. (Kapitā keruhū te aja mujekwa ame'ē.) Her ke a'e mupinim tī. Iākā rehe har rehe her moī. Myja me'ē ame'ē her my? Ukwa ym awa. A'e jō ukwa katu. ¹³Ima'e mundeha ma'e ruwy pe makym, ame'ēja saka ame'ē ke. Her riki: “Tupā je'ēha” aja. (Ame'ē ke ngā pe mujekwa, a'erehe ame'ē riki ima'e her.) ¹⁴Haikwer rupi ywa pe har tama'e sonda ta oho ixo. Kahwa tuwyr 'ar pe ame'ē ta oho ixo tī. Ame'ē tama'e mundeha riki pan katu te ame'ē ke tī. Ituwyr katu te ame'ē ke. Xi'a ym te ame'ē ke tī. ¹⁵Pe: “Tupā je'ēha ke” aja her, ame'ē juru ngi kyse puku haimbe ame'ē ke uhem, ame'ēja saka. Ame'ē pe amō amō ywy pe har ta ke a'e muputu'u. Pyrātā te ha namō kapitā keruhū te aja a'e ixo ta. Marā ka ym a'e ke muputu'uha awa. Uwa ma'eywa ke ipy pe amō jami jami. Aja huwajan ta ke a'e upa katu te a'e mupyrara ta. Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Ima'e parahyha namō huwajan ta ke Kirisutu mupyrara ta. ¹⁶Ima'e mundeha rehe her a'e moī. I'u rehe moī tī. Kuja riki: “A'e jō riki kapitā keruhū te. Amō kapitā keruhū 'ar koty te we kapitā keruhū te ha a'e” aja.

¹⁷ Ajame'e ke warahy rehe Tupā je'ēha rahoha pyrū, aja ihē asak. Ywate rupi ma'ewyra ta wewe ixo. Ame'e ta pe a'e pukái:

—Pejy'ar pejur! Tupāma'e mi'u matyriha keruhū pehī. Ame'e rehe pejy'ar pejur! ¹⁸ Kapitā keruhū ta rukwer pe'u pejur. Kapitā ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Sonda ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Kahwa rukwer aja tī. Pe'u pejur. Xupe 'ar pe oho ame'e ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Upa awa ta rukwer aja tī. Te'e paraky ame'e ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Ijar ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Je'ēha te reko ame'e ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Je'ēha reko ym te ame'e ta rukwer aja tī. Pe'u pejur tī — aja Tupā je'ēha rahoha pukái. (Aja rahā, upa katu te huwajan ta ke Tupā muputu'u ta. Jukwa ta, aja mujekwa katu.)

¹⁹ Ajame'e ke so'o jarō aja me'e rehe ihē asak. Inamō kome'e ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ta ixo. Sehar ixotyhar tama'e sonda ta ixo tī. Upa katu te jy'ar uwyr. Kahwa 'ar pe oho ixo ame'e ta namō ame'e ta jumai uwyr. (Kirisutu ke a'e.) Kirisutu kotyhar tama'e sonda ta namō ame'e ta jumai uwyr tī. ²⁰ So'o jarō me'e ke Kirisutu kotyhar ta pukwar raho. Inamō Tupā je'ēha pandu ame'e ran ke a'eta pyhyk raho tī. Ame'e Tupā je'ēha pandu ame'e ran riki marā ka ym amō ma'e'ha, ame'e ke a'e ma'ema'e. So'o jarō aja me'e ruwa koty a'e ma'ema'e. [Ame'e ma'ema'e'ha namō ngā ke a'e muka'u te'e. So'o jarō aja me'e ukwaha ke namō ixo, ame'e ta ke a'e muka'u te'e. So'o jarō aja me'e'ā rehe ipy'a ke amō moī moī. Ame'e ta ke a'e muka'u te'e tī. Ima'e ma'ema'e'ha rupi Tupā je'ēha pandu ame'e ran muka'u te'e riki.] So'o jarō aja me'e ke tata pe Tupā je'ēha rahoha ombor. Ixuwe katu rahā, ombor. Ypa aja tata. Enxo ukwái, aja ame'e tata. A'ep Tupā je'ēha pandu ame'e ran ke ombor tī. ²¹ Ame'e tama'e sonda ta ke kyse puku pe jukwa, ame'eja saka tī. Ame'e kyse puku juru ngi uhem, ame'eja saka. Kahwa 'ar pe oho ixo ame'e juru ngi uhem. (Kirisutu a'e.) (Aja rahā, a'e pandu, aja jō. Pe, upa huwajan ta ke jukwa.) Pe, upa ma'ewyra ta hukwer ke u'u. Uhyk u'u. (Aja rahā, pete'e manō ou aja mujekwa. Jytym ym ngā.)

Warahy 'ar 1.000 hetaha ke

20 ¹ Huwajan ta ke upa Kirisutu muputu'u rahā, ywa ngi Tupā je'ēha rahoha wyjy uwyr. Ame'e ke rehe ihē asak. Ipo pe kyndaha mopokiha ke pyhyk reko. Ywykwar typy te hū ame'e ke. Ywy ke nixói te. Ame'e ywykwar kyndaha mopokiha ke pyhyk reko. Ita tupaham ke pyhyk reko tī. ² Mbói keruhū ke a'e pyhyk. Ame'e riki ymanihar mbói ke. Satana ke a'e. Ājā ramūi aja amō her tī. A'e ke ita tupaham pe pukwar. Kuja 1.000 warahy 'ar rahā, pukwar. ³ Pe, ywykwar typy te hū ame'e pe a'e ke Tupā je'ēha rahoha ombor mondo. Ame'e ke kynda tī. Pe, hukwen rehe yraity aja moī. (Ngā ukwaha ke ame'e. Hukwen pirar rahā, ukwa ta awa.) Ywykwar typy te hū ame'e renda pe ombor mondo, a'erehe amō amō ywy pe har ta ke Satana muka'u te'e ym ta. (Ājā ramūi a'e.) Kuja, 1.000 warahy 'ar rahā, aja te'e ixo rī. Muka'u te'e ym ta ngā ke. Pe, 1.000 warahy 'ar upa rahā, Satana ke Tupā muhem ta tī. Jahy heta ym rahā, poir aja ixo ta.

⁴⁻⁵ Ajame'e ke heta wapyka rehe ihē asak. Ihē Juā. Kapitā keruhūma'e aja saka. Ame'e pe wapyk ame'e ta pe Tupā pandu: “Ngā ke pehē pemondo mondo. Je'ēha te pereko” aja. Pe, amō ta rehe asak tī. Jete'har te ke Jesu mujekwa. Ame'e ke pandu pandu ame'e ta ke amō ta jukwa. Ame'e ta rehe

ihē asak. Tupā je'ēha ke pandu pandu ame'ē ta ke amō ta jukwa tī. Ame'ē ta rehe asak tī. Upa ame'ē ta riki so'o jarō aja me'ē rehe ipy'a ke moī moī ym te. Ame'ē'a rehe ipy'a moī moī ym te tī. Ipykā rehe so'o jarō aja me'ē ukwaha ke amō mupinim ym te tī. Nixói ukwaha. Ipo rehe aja tī. Nixói ukwaha tī. Upa ame'ē ta riki kwera katu uhem tī. Ame'ē riki kwera katu py uhem ame'ē ke ame'ē. Pe, Kirisutu namō kapitā keruhū aja ame'ē ta ixo tī. Kuja, 1.000 warahy 'ar rahā, kapitā keruhū aja ame'ē ta ixo. [Amō manō, ame'ē ta kwera ym. Kuja, 1.000 warahy 'ar upa rahā jō, kwera katu ta uhem.] ⁶Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera py ta. Ame'ē ta riki mā hury katu ame'ē ta ke. Ame'ē ta pe Tupā pandu ta: "Pehē riki katu ame'ē ta ke" aja. Ame'ē ta mupyraraha renda pe oho ym te ta. Mupyraraha renda pe oho rahā, mokōihar manō ame'ēja saka. Tupāma'e pa'i aja ixo ta. (A'erehe inamō pandu pandu katu ta.) Kirisutuma'e pa'i aja ixo ta tī. (A'erehe inamō pandu pandu ta tī.) Pe, 1.000 warahy 'ar rahā, inamō kapitā keruhū aja ame'ē ta ixo ta tī.

Satana ke upa katu te muputu'u ta

⁷Kuja, 1.000 warahy 'ar upa rahā, Satana ke Tupā muhem ta. Kyndaha ngi muhem ta, wwykwar typy te hū ame'ē ke ngi. ⁸Upa katu te kome'ē ywy keruhū rupi amō amō ywy pe har ta ixo. Ame'ē ta ke Satana muka'u te'e ta oho. (Ājā ramūi a'e.) Aja ame'ē ta ke a'e mujy'ar ta. Tupā kotyhar ta namō jumai ta, a'erehe ngā ke a'e mujy'ar ta. Heta te hū mujy'ar ta. Y ramūi rymy'y rehe ywy ku'i ihī. Aja saka marā ka ym awa mangaha. Heta te hū ngā ke. Aja ngo ywy pe har ta ke mujy'ar. (Tupā ruwajan ta ke ame'ē ta.) Mango ywy pe har ta ke mujy'ar tī. (Huwajan ta ke tī.) Pe, Tupā kotyhar ta namō upa ame'ē ta jumai ta oho. ⁹Ywy rupi ame'ē ta uhāi oho. Pe, Tupā kotyhar ta ixo, ame'ē renda rupi juramā uhāi oho. Ok ta ke Tupā putar katu, ame'ē rupi juramā uhāi oho tipe. Ywa ngi tata u'ar. Pe, upa katu te huwajan ta ke jukwa. ¹⁰Pe, Satana ke tata renda pe Tupā ombor mondo tī. Ngā ke Satana muka'u te'e. Ame'ē ta ke tata pe Tupā ombor mondo tī. Ame'ē tata renda ypa aja saka. Enxo riki ukwāi a'ep. A'ep so'o jarō aja me'ē Tupā ombor mondo kwe. A'ep Tupā je'ēha pandu ame'ē ran ke ombor mondo kwe tī. Upa ame'ē ta ke Tupā mahy te hū ta. Upa ym te ta ahyha. Aja te'e ta ixo.

Ngā ke Tupā mondo mondo ta, a'ejōhar ke

¹¹Ajame'ē ke ywa rehe wapyka keruhū rehe ihē asak. Ihē Juā. Ituwyr ame'ē ke. Ame'ē pe wapyk uī ame'ē ke rehe asak tī. Kirisutu a'e. (Amō ngi awa kyje rahā, ujan oho ingi.) Aja katu te hū ame'ē ke wapyk uī. A'erehe huwa koty ngi awa aja ywa riki kanim ujan oho, ame'ēja saka. Myp oho ta my? Kaniha renda nixói. (Aja rahā, upa mai te. Nixói te ta, aja mujekwa.) Kome'ē ywy keruhū aja tī. Kanim ujan oho, ame'ēja saka tī. Kaniha renda nixói te tī. (Aja rahā, upa mai ta. Nixói te ta, aja mujekwa tī.) A'erehe ame'ē ta ke usak ym te awa tī. ¹²⁻¹³Pe, manō ame'ē ta kwera katu uhem. Y ramūi pe manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu muhem. Y jukwa ame'ē ta ke. Upa katu te manō ame'ē ta ke a'e mukwera katu muhem tī. Manō, pe, amō ta jytyym ame'ē ta ke mukwera muhem tī. Upa katu te. Pyta we ym te ta. Upa katu te ame'ē ta wapyka huwa koty pu'am u'am. Ame'ē rehe asak. Tamūi ta rehe asak. Ta'yn ta rehe asak tī. Upa katu te ngā rehe asak. Pe, paper ke amō pirar. Pe, amō

paper ke pirar tĩ. Uhā te hũ ame'ẽ ta rer ame'ẽ rehe ihĩ. Ame'ẽ ta ma'ema'eha ke paper rehe amō mupinim. Pe, ame'ẽ ta ma'ema'eha ke Kirisutu ukwa. Katu my? Anĩ rahā, katu ym my? Pe, ame'ẽ ta ma'ema'eha aja a'e ma'ema'e ngā pe tĩ. ¹⁴⁻¹⁵ Uhā te hũ ame'ẽ ta rer paper rehe amō mupinim. Ame'ẽ paper rehe her nixói rahā, ame'ẽ ta ke tata renda pe Tupā ombor mondo. Ame'ẽ renda ypa aja saka. Manō ame'ẽ ta ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ẽ ta ke ame'ẽ tata renda pe a'e ombor mondo. [Ame'ẽ renda pe oho rahā, mokōihar manō, ame'ẽja saka. A'engi uhem ym te ta.]

Ywa pyahu ame'ẽ ke Tupā mujā. Kome'ẽ ywy keruhũ aja tĩ.

21 ¹ Ajame'ẽ ke ywa pyahu ame'ẽ ke rehe ihẽ asak. Kome'ẽ ywy keruhũ pyahu ame'ẽ ke rehe asak tĩ. Ywa Tupā mujā py ame'ẽ ke kanim oho. Kome'ẽ ywy keruhũ mujā py ame'ẽ ke aja tĩ. Kanim oho tĩ. Y ramũi aja tĩ. Kanim oho tĩ. (Aja rahā, upa katu te ymanihar ke Tupā mai ta, aja mujekwa.) ² Pe, ok ta katu te ame'ẽ ke rehe asak tĩ. Ame'ẽ riki Jerusarẽ ok ta pyahu ame'ẽ ke. Ywa ngi wyjy uwyr. Tupā koty ngi wyjy uwyr. Sawa'e namō kūjā jumendar rahā, ima'e mundeha katu te ame'ẽ ke kūjā munde. Ame'ẽja saka Jerusarẽ ok ta katu te ame'ẽ ke rehe asak. Upa Tupā mukatukwer. Sawa'e koty raho, ame'ẽja saka. (Ame'ẽ ok ta katu te ame'ẽ ke apandu rahā, Jesu kotyhar tama'e henda pyahu ke aja amujekwa. Jesu namō aja te'e ta ixo. Ame'ẽ riki jumendariha aja saka.) ³ Pe, wapyka koty ngi amō hātā pandu. Ame'ẽ rehe ihẽ ahendu.

—Apo awa ta ixo a'ep Tupā ixo ta tĩ. Ame'ẽ ta namō a'e ixo katu ta. Pe, ame'ẽ ta riki ixotyhar ta ke. Pe, ame'ẽ tama'e Tupā aja a'e ixo ta tĩ. ⁴ Eha rykwer ke upa katu te awa ta reha ngi a'e juhyk ta. (Aja rahā, awa jixi'u ym te ta.) Manō ym te ta awa tĩ. A'erehe pyai ym te ta tĩ. Ahyha nixói te ta tĩ. Upa ymanihar ame'ẽ ke kanim oho — aja pandu.

⁵ Pe, wapyka rehe wapyk uĩ ame'ẽ pandu:

—Apo upa katu te pyahu aja ihẽ amujā ta — aja riki.

Pe, ihẽ pe a'e pandu tĩ:

—Upa nde erehendu ame'ẽ ke paper rehe emupinim. Jetechar te ke ame'ẽ. Ame'ẽ rehe amō jurujar katu ta me'ẽ te'e — aja pandu.

⁶ Pe, a'e pandu:

—Upa katu te riki. Ihẽ ruhā te hũ ame'ẽ ke ihẽ. Ihẽ riki axo py te ame'ẽ ke ihẽ. Yman rahā, pete'e ta ihẽ axo tĩ. Ihẽ riki ma'e ke amujā py. Ihẽ riki upa ma'e ke amumba ta tĩ. Upa hyngwéi ame'ẽ ta pe ihẽ apandu ta: “Mundu ngi y ke pe'u peho. Te'e pe'u. Hepy ym te ta ame'ẽ” aja ihẽ apandu ta. Ame'ẽ y ke u'u rahā, uhā te hũ aja ixo ta. ⁷ Ihẽ rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, kuja ihẽ apandu ta ipe: “A'e riki ihẽ ra'yr aja ixo ta. Ihẽ riki ima'e Tupā aja axo ta tĩ.” ⁸ Amō ta anĩ. “Tupā kotyhar ihẽ” aja pandu tar ym. Kyje ixo. Ima'e henda riki tata renda ke. Ypa aja ame'ẽ renda ke. Enxo ukwái a'ep. Ame'ẽ renda pe oho rahā, mokōihar manō, ame'ẽja saka. A'engi uhem ym te ta. Ihẽ rehe jurujar ym ame'ẽ ta aja tĩ. Ima'e henda tata renda ke tĩ. Jaxer ai ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Amō ke te'e jukwa ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Kūjā rehe ka'u te'e ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Sawa'e rehe ka'u te'e ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Paje aja ma'ema'e ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Ma'e'a riki tupā aja jupe, ame'ẽ rehe ipy'a ke moĩ moĩ ame'ẽ ta aja tĩ. Tata

renda ke tī. Te'e pandu ame'e ta aja tī. Upa ame'e tama'e henda riki tata renda ke tī — aja riki Tupā pandu.

Jerusarē ok ta pyahu ame'e ke

⁹Tupā je'e'ha rahoha awa po wajar mokōi hetaha ngi har peteī ihē rehe uhyk. Ihē Juā. Ame'e Tupā je'e'ha rahoha ta ita rekūi awa po wajar mokōi hetaha namō ixo ame'e ke a'e. Ita rekūi pe ma'e ahyha awa po wajar mokōi hetaha ihī. Ame'e ta ngi har peteī uhyk ihē rehe rahā, pandu ihē pe:

—Ejur! Arapuharan Ra'yr rakehar nde pe ihē amujesak ta. Kūjā jumendar ta, ame'eja saka ame'e — aja ihē pe. (Kirisutu riki arapuharan Ra'yr aja a'e. "Hakehar" aja pandu rahā: "Upa katu te ixotyhar ta ke" aja mujekwa.)

¹⁰Ihē rehe Tupā ihī katu te. Pe, ywy'ā keruhū ywate te hū ihī. Ame'e 'ar pe ihē ke Tupā je'e'ha rahoha pyhyk raho. Jerusarē ok ta ke ihē pe a'e mujesak. Ok ta katu te ame'e ke. Ywa ngi wyjy uwyr, ame'eja saka. Tupā mujy mondo.

¹¹Tupāma'e hendyha aja hendy katu te hū. Ita hepy hū, aja ame'e ok ta hendy hendy hū. Ita jase aja hendy hū. Ame'e ke ita kisatáu aja hendy hendy hū. Hendypu te hū. (Aja rahā, Tupā aja ixotyhar ta katu te hū aja mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixōi te ixotyhar ta pe, aja mujekwa.)

¹²Ok ta kurar keruhū ywate hū ame'e ke tī. Hukwen awa py mokōi hetaha ihī tī. Hukwen harōha ta Tupā je'e'ha rahoha ta ke. Awa py mokōi hetaha. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta ixē ym te ta, aja mujekwa.) Hukwen rehe jundēu awa ta rer ihī. Jundēu awa ta amō koty koty jy'ar. Ame'e jy'ariha riki awa py mokōi. Ame'e awa py mokōi hetaha ta rer hukwen awa py mokōi hetaha ihī. (Aja rahā, jundēu awa ta ngi har upa katu te Tupā kotyhar ta ixo, aja mujekwa. Ame'e ta a'ep ixo ta tī, aja mujekwa.) ¹³Ok ta mukurar kurar aja. A'erehe warahy uhemihā koty mahapyr hukwen ihī. Warahy u'ariha koty mahapyr ihī tī. Warahy jurukwā koty mahapyr ihī tī. Amō warahy jurukwā koty mahapyr ihī tī. ¹⁴Ok ta kurar ke ita keruhū 'ar pe moī, aja ixo. Ita katu moī py, aja rahā, kurar u'ar ym ta. Awa py mokōi hetaha ita keruhū ke. Ame'e rehe Arapuharan Ra'yr mondo ame'e ta rer ihī. Awa py mokōi hetaha ke a'e mondo ame'e ta ke. (Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Aja rahā, upa katu te Kirisutu kotyhar ta a'ep ixo ta tī, aja mujekwa.)

¹⁵Ihē namō Tupā je'e'ha rahoha pandu, ame'e ke ipo rehe myra mangaha pyhyk reko. Itatawa ke te'e mujā ame'e ke. Ame'e pe ok ta ke manga ta. Hukwen ke manga ta tī. Ok ta kurar ke manga ta tī. ¹⁶Ok ta riki kurar kurar katu te. Pukuha juja katute ipeha namō tī. Myra mangaha pe ok ta ke Tupā je'e'ha rahoha manga. (Ok ta te hū aja akwa.) Pukuha riki 2.200 kiro met. Ipeha juja katu te tī. Kuja, 2.200 kiro met tī. Ywatehar aja tī. Kuja, 2.200 kiro met tī. (Tiha te hū, a'erehe heta te hū ngā ixo ta a'ep.) ¹⁷Ok ta kurar ke a'e manga tī. Ipeha 64 met ke. A'e manga rahā, sehar awa mangaha aja a'e manga. ¹⁸Ok ta kurar ita jase ke te'e mujā ame'e ke. Ok ta itatawa ke te'e mujā ame'e ke. Waruwa aja hendypu te hū. ¹⁹Ita kurar wyr rupi ita katu te ame'e ke moī. Ame'e ita ke itara'yr hepy hū ame'e ke. Awa py mokōi hetaha moī. Katukwer. Amō koty koty hendyha. Itawa. Howy. Pirā. Aja pame katu te. A'erehe katukwer.

A'erehe jase ita ke moī py. Howy ame'e.

Mokōihar sasi ita ke. Howy ame'e tī.

Mahapyrihar ang ita ke. Ituwyr ame'ë. Amō amō namō mupara tī.

Tumemehar emerāu ita ke. Howy te ame'ë.

²⁰ Awa po wajar peteīhar upa har sando ita ke. Ituwyr ame'ë tī. Pirā namō mupara.

Awa po wajar peteīhar sa ita ke. Pirā ame'ë.

Awa po wajar mokōihar kiso ita ke. Itawa ame'ë tī.

Awa po wajar mahapyrihar mberi ita ke. Howy te ame'ë tī.

Awa po wajar tumemehar topa ita ke. Itawa ame'ë tī.

Jande popa har kiriso ita ke. Howyngwer ame'ë.

Awa py peteīhar jasin ita ke. Howyngwer ame'ë tī.

Pe, awa py mokōihar ameti ita ke. Pirangwer ame'ë. (Aja amō koty koty hendyha. A'erehe katukwer te riki.)

²¹ Hukwen riki awa py mokōi hetaha ihī. Pero riki hukwen ke. Pero riki py'yr tuwyr aja saka. Hukwen pame katu te pero ke. Aja awa py mokōi hetaha pero. Ok ta rupi awa rape ihī. Ame'ë riki itatawa ke te'e mujā ame'ë ke. Waruwa aja hendypu.

²² Ok ta pe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe ihē asak ym. Nixói te. Tupā, jandema'e sawa'e te riki jumu'eha renda keruhū, ame'ëja saka. Arapuharan Ra'yr ame'ëja saka tī. (Kirisutu a'e.) A'eta pete'e ixo. A'erehe a'eta rehe ngā py'a ke ngā moī moī katu, a'erehe jumu'eha renda keruhū nixói te. Tupā riki pyrātā te hū ame'ë ke a'e. ²³ Ok ta rupi Tupā hendy hendy, aja ixo. Arapuharan Ra'yr aja tī. (Kirisutu a'e.) Hendy hendy aja ixo tī. A'erehe ame'ë rupi warahy hendyha nixói te. Jahy hendyha aja tī. Nixói te tī. ²⁴ Ame'ë tama'e weraha rupi a'ep pe har ta wata ta. Kome'ë ywy keruhū pe har kapitā keruhū ta ma'e katu te ame'ë ke raho ta a'ep. ²⁵ Wera rahā, ok ta hukwen ke kynda ym te ta awa. Pirar aja ixo ta. Pytun nixói te ta a'ep. A'erehe hukwen ke kynda ym te ta. ²⁶ Ame'ë ok ta pe ma'e katu te ame'ë ke amō amō ywy pe har ta werur ta. Upa ma'e hepy te hū ame'ë ke werur ta tī.

²⁷ Amō ta anī. Ame'ë ok ta pe ma'e jaxer ai ame'ë ta ixē ym te ta. Ma'e ke amō ma'ema'e, aja rahā, huxī awa. Ame'ë ma'ema'e ame'ë ta ixē ym te ta tī. Arapuharan Ra'yr pete'e ixo. (Kirisutu a'e.) Ima'e paper rehe uhā te hū ame'ë ta rer ihī. Ame'ë ta jō ame'ë ok ta pe ixē katu ta.

22 ¹ Pe, y ke ihē pe Tupā je'ēha rahoha mujesak tī. Y pyrātā ame'ë ke. Y riki hendypu te. Kisatāu aja hendypu te. Ame'ë ke amō u'u rahā, uhā te hū aja ixo ta. Tupāma'e wapyka koty ngi y uhem. Arapuharan Ra'yr koty ngi uhem tī. (Kirisutu a'e.) ² Ok ta pyter rupi y pyrātā oho. Y rymy'yp pe ma'e myra i'āi. Se koty peteī i'āi. Wajar koty peteī tī. Jahy wahu rahā pame katu te i'a tyarō. Aja awa py mokōi jahy rahā pame katu te i'a tyarō. Ame'ë i'a ke amō u'u rahā, uhā te hū aja ixo ta. Ho ke upa ywy pe har tama'e ahyha mukatuha ke ame'ë. (Upa aja rahā, a'ep pehar ta rehe Tupā haihu katu te ta, aja mujekwa.) ³ "Peme'ë katu ym" aja Tupā pandu ame'ë ke nixói te ame'ë ok ta pe. A'ep Tupāma'e wapyka ihī. Aja rahā, aja te'e ta a'e ixo, aja mujekwa. Arapuharan Ra'yrma'e wapyka a'ep ihī tī. (Kirisutu a'e.) Aja rahā, aja te'e ta a'e ixo, aja mujekwa tī. Ima'e miasu ta ipy'a ke moī moī katu ta ehe. ⁴ Tupā ruwa ke ame'ë ta usak katu ta. Ipykā rehe her ke amō moī. Ima'e ke aja mujekwa ame'ë. ⁵ Pytun nixói te ta a'ep. Tupā, jandema'e sawa'e te riki hendy hendy aja ixo. A'erehe ma'e weraha ke a'ep nixói te. Warahy hendyha nixói te tī. Pe, ame'ë ta riki kapitā keruhū aja ixo ta. Aja te'e ta ixo.

Jesu jywyr ta

⁶Ihē Juā. Ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Peme'ē je'ēha jete har te ke. Upa katu te nde eresak ame'ē ke jete har te ke. Ame'ē rehe amō jurujar katu ta me'ē te'e tī. Ima'e je'ēha pandu ame'ē ta py'a rehe l'ā ke Tupā, jandema'e sawa'e te muwyr katu. A'e riki ima'e je'ēha rahoha pe pandu: “Eho! Pahar ma'e ke uhyk ta. Ame'ē ke ihēma'e miasu ta pe emuje-kwa eho” aja Tupā pandu — aja ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁷Jesu pandu:

—Pehendu katurahā! Pahar ihē ajywyr ta! Ma'e ke uhyk ta ame'ē panduha peme'ē paper rehe ihī. Ame'ē rehe amō hendu katu rahā, mā hury katu ame'ē ke a'e — aja riki.

⁸Ihē Juā. Upa ihē amupinim ame'ē ke ahendu riki. Asak tī. Pe, upa asak rahā, upa ahendu rahā, Tupā je'ēha rahoha py koty ihē pynarāi rehe a'ar aī. (Aja ihē py'a ke tate amōi moī ehe.) Upa ma'e ke a'e riki ihē pe mujekwa ame'ē ke a'e. ⁹A'e pandu:

—Anī. Aja ym ihē rehe. Tupā rehe jō nde py'a emoī moī katu. Nde aja Tupā-ma'e miasu ke ihē tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta riki nde mu aja tī. Ame'ē ta aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. Peme'ē paper rehe panduha ihī. Ame'ē rehe hendu katu ame'ē ta aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. A'erehe ihē rehe nde py'a emoī ym. Tupā rehe jō nde py'a emoī moī katu — aja pandu ihē pe.

¹⁰Ihē pe pandu tī:

—Ma'e ke uhyk ta, ame'ē panduha peme'ē paper rehe ihī. Ame'ē ke emukanim ym. Mā peja amō usak katu ehe. Upa ma'e ke uhyk ta, ame'ē angaha uhyk tate riki, a'erehe emukanim ym. Mā peja usak katu ehe tī. ¹¹Katu ym ame'ē ke, mā peja aja te'e ixo. Ipy'a ke Tupā koty marā ka ym muruwakiha. Jaxer ai ame'ē ke, mā peja aja te'e ixo tī. Ipy'a ke Tupā koty muruwak katu ame'ē ke, mā peja aja te'e ixo tī. Ipy'a juhyk aja ixo, mā peja aja te'e ixo tī — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

¹²Jesu pandu:

—Pehendu katurahā! Pahar ihē ajywyr ta! Ma'e katu ame'ē ke ihē ame'ē me'ē ta. Ame'ē ke ihē ajywyr rahā, araho ta. Ma'e ke awa ma'ema'e, aja ame'ē pe ihē ame'ē ta tī. ¹³Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. Ihē axo py te ame'ē ke ihē tī. Yman rahā, aja te'e ta ihē axo tī. Kome'ē ywy keruhū nixōi te rahā, pete'e ihē axo ame'ē te'e ihē. Kome'ē ywy keruhū kanim rahā, pete'e ta ihē axo tī — aja Jesu pandu.

¹⁴Ima'e munde ha ke kutuk katu, aja ixo rahā, mā hury katu ame'ē ke a'e. (Aja rahā, ipy'a ke Tupā juhyk katu, aja mujekwa.) Ipy'a juhyk ame'ē ke a'e, a'erehe Tupā pandu ipe: “Ma'eywa ke e'u katu. Aja rahā, ne ruhā te hū ta nde erexo” aja. Aja rahā, mā hury katu ame'ē ke a'e. Ipy'a juhyk ame'ē ke a'e, a'erehe hukwen rupi ok ta pe ixo katu. Jerusarē ok ta pyahu ame'ē pe ixo katu. Aja rahā, mā hury katu ame'ē ke a'e.

¹⁵Ok ta soroka pe ma'e jaxer ai ame'ē ta ixo. Paje aja ma'ema'e ame'ē ta ixo tī. Kūjā rehe ka'u te'e ame'ē ta ixo tī. Sawa'e rehe ka'u te'e ame'ē ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī. Amō ke te'e jukwa ame'ē ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī. Ma'eā riki tupā aja ukwa jupe, ame'ē rehe ipy'a moī moī ame'ē ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī. Te'e pandu ame'ē ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī. Ma'ema'eha namō muka'u te'e ame'ē ta aja tī. Ok ta soroka pe ixo tī.

¹⁶—Ihē Jesu. Ihēma'e je'ēha rahoha ke ihē amondo pehē koty. Amō amō ok ta pe Tupā kotyhar ta jy'ar jy'ar. Pehē pe ma'e uhyk ta ame'ē ke mujekwa ta. Ihē amondo ame'ē mujekwa ta pehē pe. Ndawi rainō ke ihē. (Aja rahā, ihē riki kapitā keruhū te, aja Tupā mu'am, aja mujekwa.) Pytuniwe te jahy rata hendy hū ame'ē ke amō usak. Aja ihē tī. (Aja rahā, ihē riki awa ruhāha ke amuhyk ta pehē pe. Weraha uwyr, aja amuhyk ta tī) — aja Jesu pandu.

¹⁷Hyingwēi ame'ē ke: “Ejur!” Amō putar rahā, y ke Tupā te'e me'ē katu. Ame'ē ke pyhyk katu. U'u tī. U'u rahā, uhā te hū aja ixo. A'erehe Tupā'ā pandu: —Ejur!

Hakehar wan ta, ame'ē ke pandu tī:

—Ejur!

(“Hakehar wan ta” aja pandu rahā: “Jesu kotyhar ta ke” aja mujekwa.) Kome'ē paper rehe panduha ihī. Ame'ē rehe hendu katu ame'ē ta pandu ta me'ē te'e tī:

—Ejur! — aja.

A'ejōhar panduha ke

¹⁸Ihē Juā. Kome'ē paper rehe ma'e ke uhyk ta ame'ē panduha ihī. Ame'ē rehe hendu ame'ē pe ihē apandu katu. Ame'ē panduha pe amō we mi panduha ke amō mupinim rahā, ame'ē ke Tupā mupyrara ta. Kome'ē paper rehe ma'e ahyha rehe har ihē amupinim tī, ame'ē namō Tupā mupyrara ta tī. ¹⁹Kome'ē paper rehe ma'e ke uhyk ta, ame'ē panduha ihī. Ame'ē panduha ta'yr mi mukanim my? Aja rahā, ame'ē mukaniha pe Tupā pandu ta: “Ma'eywa ke nde ere'u ym ta. Ame'ē ma'eywa amō u'u rahā, uhā te hū aja ixo. U'u ym rahā, ok ta katu te ame'ē pe ixo ym ta tī. Jerusarē ok ta pyahu ame'ē pe ixo ym ta” aja Tupā pandu ta. Ame'ē rehe har kome'ē paper rehe panduha ihī tī.

²⁰Upa ihē asak ame'ē ke ihē amupinim:

—Jetechar te ke — aja Jesu pandu.

A'e riki pandu tī:

—Jetechar te ke! Pahar ihē ajywyr ta! — aja.

—A'e tī! Sawa'e! Ejur! Nde Jesu — aja ihē apandu. Ihē Juā.

²¹Mā peja upa ngā rehe Jesu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu te hū! Upa.

Je'ēha ke

Hom awa tama'e kapitā ta rehe har

Sesa

Kapitā keruhū a'e. Hom ok ta pe a'e ixo. Upa katu te homa awa tama'e kapitā keruhū a'e. Jundéu awa ta ke homa awa tama'e sonda ta muputu'u katu tī. A'erehe Sesa rehe jundéu awa ta hendu katu ta me'ē te'e tī.

Kapitā keruhū

Homa awa tama'e kapitā keruhū. Sesa a'e. Jundéu awa ta hendu katu ta me'ē te'e ehe tī.

Kapitā

Sesa mu'am ame'ē ta ke a'eta. Amō amō ywy pe kapitā ta ke Sesa mu'am. A'erehe ame'ē ywy pe har ta kapitā ta rehe hendu katu ta me'ē te'e tī. Jundéu awa tama'e ywy pe heta kapitā ta ixo. Jundéi ywy pe Pon Pirat kapitā a'e. Ngariréi ywy pe Ero kapitā a'e.

Jundéu awa tama'e kapitā ta rehe har

Ima'e kapitā ta rehe jundéu awa ta hendu katu tī. A'erehe jundéu awa tama'e kapitā ta ixo tī. Ame'ē ta rehe jundéu awa ta hendu katu tī.

Pa'i keruhū

Jundéu awa tama'e kapitā keruhū aja jundéu awa ta ukwa. Tupāma'e miasu ke a'e aja jundéu awa ta ukwa tī. Upa jundéu awa ta hendu katu ehe. Petei warahy 'ar rahā, petei'har jō kapy katu te ame'ē pe pa'i keruhū ixo oho. A'e jō a'ep ixo katu oho. Arahā hymba ruwy ke a'e raho. Ame'ē namō jundéu awa ta py'a ke juhyk, aja ukwa. Aja Moise je'ēha rehe hendu katu aja ukwa.

Pa'ihu ta

Jundéu awa tama'e kapitā ta ke a'eta. Pa'i keruhū wyr koty te we je'ēha te reko.

Pa'i ta

Jundéu awa tama'e kapitā ta ke a'eta tī. Pa'i keruhū je'ēha ke a'eta ma'ema'e katu. Tupāma'e miasu ta ke a'eta aja jundéu awa ta ukwa tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta paraky ixo. Hymba ke ngā werur rahā, ame'ē ke a'eta hapy. Ame'ēja Tupā rehe ngā ipy'a moī moī aja jundéu awa ta ukwa.

Parise ta

A'eta jundéu awa tama'e kapitā ta aja saka tī. A'erehe a'eta je'ēha te reko tī. Moise je'ēha rehe a'eta hendu katu te. Amō we tī. Upa ymanihar hamüi

ta mu'e ame'ē ke rehe a'eta hendu katu tī. Tupā je'ēha rahoha ta pete'e ixo aja a'eta ukwa katu. Yman rahā, manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem aja a'eta ukwa katu tī.

Tupā rehe har jete har te Jesu mu'e rahā, amō koty a'e mu'e aja parise ta ukwaha, a'erehe a'e ke a'eta putar ym. A'erehe Jesu ruwajan ta aja a'eta muruwak.

Sanduse ta

A'eta jundéu awa tama'e kapitā ta aja tī. A'erehe a'eta je'ēha te reko tī. Moise je'ēha rehe a'eta hendu katu te. Anī. Parise ta aja ym a'eta. Ymanihar hamūi ta mu'e ame'ē ke rehe a'eta hendu ym. Tupā je'ēha rehe jō a'eta hendu katu, aja a'eta pandu naī tī. Tupā je'ēha rahoha ta nixói te aja a'eta ukwa tī. Manō ame'ē ta kwera ym te ta aja ukwa tī.

Tupā rehe har jete har te Jesu mu'e rahā, amō koty a'e mu'e aja sanduse ta ukwaha, a'erehe a'e ke a'eta putar ym tī. A'erehe Jesu ruwajan ta aja a'eta muruwak tī.

Moise je'ēha mu'e ame'ē ta

Moise je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta ke a'eta. Moise je'ēha ke a'eta mu'e tī. A'erehe amō ta Moise je'ēha rehe hendu ym aja a'eta ukwa rahā, ame'ē ta ke a'eta putar ym tī. Mupyrara tī.

A'erehe Tupā rehe har jete har te Jesu mu'e rahā, Moise mujekwa aja a'e mu'e ym aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta ukwaha naī, a'erehe Jesu ke a'eta putar ym tī. A'erehe Jesu ruwajan ta aja a'eta muruwak tī.

Jundéu awa tama'e kapitā ta

Ame'ē ta rehe jundéu awa ta hendu katu tī.

Jundéu awa tamūi ta

Jundéu awa ta ukwa, aja Tupā rehe har a'eta mu'e mu'e tī. A'erehe Tupā rehe har jete har te Jesu mu'e rahā, amō koty a'e mu'e, aja tamūi ta ukwaha. A'erehe Jesu ruwajan ta aja a'eta muruwak tī.

Jy'ariha renda ta rehe har

Jy'ariha renda tumeme pehī. A'ep Moise je'ēha rehe jundéu awa ta hendu oho. Tupā je'ēha rehe hendu oho tī. Jesu kotyhar ta jy'ar tī. Tupā je'ēha rehe hendu oho tī. Jesu rehe har hendu oho tī.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū

Tupā rehe ipy'a ke jundéu awa ta moī moī rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe oho. Peteihar jō Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ihī. Jerusarē ok ta pe ame'ē ihī. A'ep hymba ke jundéu awa ta raho tī. Ame'ē ke pa'i ta jukwa. Aja ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe muhepy, aja jundéu awa ta ukwa. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe heta kapy ihī. Ame'ē ta ngi har peteī kapy: "Katu ame'ē ke" aja jundéu awa ta ukwa. Amō kapy: "Katu te ame'ē ke" aja a'eta ukwa tī. A'ep Tupā ixo aja ukwa ngā. Ame'ē kapy pe pa'i keruhū jō ixo oho.

Jundéu awa tama'e jy'ariha renda

Moise je'ēha rehe jundéu awa ta hendu tar katu rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe oho. A'ep Moise je'ēha rehe hendu oho. A'ep Moise je'ēha

mujekwa aja Tupā rehe jundéu awa ta ipy'a moī moī tī. Heta jundéu awa tama'e jy'ariha renda ihī. Ok ta pame katu te ihī.

Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rok pe jy'ar

Jesu kotyhar ta jy'ar rahā, amō Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rok pe jy'ar. Tupā je'ēha rehe a'eta hendu oho. Jesu rehe har amō ta mu'e ame'ē ke rehe a'eta hendu oho tī.

Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda

Amō Jesu kotyhar ta rok pe jy'ar ym rahā, Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe a'eta jy'ar oho. Tupā je'ēha rehe a'eta hendu oho tī. Jesu rehe har amō ta mu'e ame'ē ke rehe a'eta hendu oho tī.

Awa ta rehe har

Jundéu awa ta

Mokōi awa ta ke jundéu awa ta ukwa. Jundéu awa ta pete'e ixo. Upa katu te amō ta jundéu awa ta aja ym ame'ē ta ke aja a'eta ukwa. Jundéu awa ta amō her pehī tī: “Emberéu awa ta” aja her tī.

Jundéu awa ta aja ym ame'ē ta ke heta pete'e ixo.

Ngere je'ēha pandu ame'ē ta pete'e ixo tī.

Homa awa ta pete'e ixo tī.

Aja upa katu te amō ta jundéu awa ta aja ym ame'ē ta ke.

Tamatarer matyr ame'ē ta ke

Amō amō ywy ngi tamatarer ke Sesa pyhyk. A'ep a'e ixo ym, a'erehe tamatarer matyr ame'ē ta ke a'e mu'am. Ame'ē ta riki tamatarer matyr, pe, mondo ipe. A'erehe ame'ē ta ke ywy pe har ta putar ym. Jundéu awa tama'e ywy pe matyr ame'ē ta ixo tī. Jundéu awa ta ke ame'ē ta. Ame'ē ta homa awa tama'e miasu ta ke aja jundéu awa ta ukwa. A'erehe ame'ē ta rehe aja te'eha jundéu awa ta parahy. Putar ym tī. Ame'ē ta jaxer te aja jundéu awa ta ukwa tī. Sesa pandu ame'ē 'ar koty te we te'eha rupi tamatarer ke matyr. A'erehe ame'ē ta jaxer te aja ukwa. Ma'e mukanīha ta ke a'eta aja jundéu awa ta ukwa tī.

Sero

Jundéu awa tama'e ywy ngi homa awa tama'e sonda ta ke a'eta muhem tar katu. Homa awa ta riki huwajan ta ke aja a'eta ukwa. A'erehe muhem tar katu. Upa muhem rahā, jundéu awa ta ngi har amō kapitā keruhū ke mu'am ta, aja a'eta putar katu tī.

Jumu'eha ta

Amō namō jumu'e ixo ame'ē ta ke a'eta. Heta Jesu namō jumu'e ixo ame'ē ta pete'e ixo. Ame'ē ta ngi har awa py mokōi ta riki Jesu rake ixo. Juā muja-hukiha ixo rahā, inamō jumu'e ixo ame'ē ta pete'e ixo tī.

Jesu mondo me'ē ta ke

Tupā rehe har pandu pandu oho ame'ē ta ke Jesu mondo. Kuja, 72 hetaha ta ke Jesu mondo [Ruk 10.1 rehe esarahā!] Ame'ē ta ngi har awa py mokōi sawa'e ta rehe Jesu katu te usak ame'ē ta ke. [Matéu 10.1 rehe esarahā!]

Ruk 6.12-13 rehe esak tĩ.] A'engi Páu aja tĩ. Jesu mondo ame'ê ke a'e tĩ. [At 9.15 rehe esarahã! At 22.21 rehe esak tĩ.] Amõ Jesu mondo ame'ê ta pete'e ixo tĩ. [Hom 16.7 rehe esarahã.]

Tupã je'êha pandu ame'ê ta ke

Yman Jesu nixói rahã, Tupã je'êha pandu ame'ê ta pete'e ixo. Tupã mujekwa ame'ê ke a'eta pandu pandu ngã pe. Ywa pe Jesu jywyr. A'engi Tupã je'êha ke pandu pandu ame'ê ta pete'e ixo tĩ. Tupã mujekwa ame'ê ke pandu pandu tĩ. Ame'ê ta Tupã je'êha pandu ame'ê ta ke tĩ.

Jesu kotyhar ta

Jesu rehe jurujar katu ame'ê ta ke a'eta.

Tupã kotyhar ta

Tupã rehe ipy'a moĩ moĩ ame'ê ta ke a'eta. Hendu katu ehe tĩ. “Jesu kotyhar ta ke” aja amõ her tĩ. [Juã 17.10 rehe esarahã.]

Pereran ma'e u'u hũ ame'ê ke

Ma'e ahy ixo ame'ê ta ke a'eta. Putar ym te ame'ê ta ke a'eta aja jundéu awa ta ukwa. Pereran ma'e u'u hũ ame'ê ta rake uhyk ym te ta jundéu awa ta. A'erehe ame'ê ta rehe ipo ke Jesu mujar rahã: “Mã! Ipo mujar ehe!” aja amõ ta ukwa.

Huryha mujã me'ê ke

Pasuko

Eji ywy pe jundéu awa ta ixo rahã, te'e paraky ame'ê ta aja ixo. Pyrara hũ ixo tĩ. Pe, Eji ywy ngi jundéu awa ta ke Tupã muhem. Arahã jepy ta ke Tupã je'êha rahoha jukwa. Eji ywy pe har ta jepy ta ke jõ jukwa katu te. Jundéu awa ta jepy ta ke jukwa ym te. Ame'ê ta rupi asa oho aja jundéu awa ta ukwa. Ame'ê rehe: “Pasuko” aja her moĩ. A'erehe: “Pasuko” aja pandu rahã: “Asa oho” aja mujekwa. Peteĩ warahy 'ar aha oho rahã, peteĩhar jõ ame'ê rehe har jundéu awa ta ukwa ukwa ixo. Huryha mujã tĩ. Priméi ru abril rahã pame katu te Pasuko rehe har ukwa ukwa ixo.

Leia o Novo Testamento

Janeiro

<i>data</i>	<i>seleção</i>	<i>data</i>	<i>seleção</i>
1	Matéu 1.1–2.12	17	Matéu 12.1-21
2	Matéu 2.13–3.6	18	Matéu 12.22-45
3	Matéu 3.7–4.11	19	Matéu 12.46–13.23
4	Matéu 4.12-25	20	Matéu 13.24-46
5	Matéu 5.1-26	21	Matéu 13.47–14.12
6	Matéu 5.27-48	22	Matéu 14.13-36
7	Matéu 6.1-24	23	Matéu 15.1-28
8	Matéu 6.25–7.14	24	Matéu 15.29–16.12
9	Matéu 7.15-29	25	Matéu 16.13–17.9
10	Matéu 8.1-17	26	Matéu 17.10-27
11	Matéu 8.18-34	27	Matéu 18.1-22
12	Matéu 9.1-17	28	Matéu 18.23–19.12
13	Matéu 9.18-38	29	Matéu 19.13-30
14	Matéu 10.1-23	30	Matéu 20.1-28
15	Matéu 10.24–11.6	31	Matéu 20.29–21.22
16	Matéu 11.7-30		

Fevereiro

<i>data</i>	<i>seleção</i>	<i>data</i>	<i>seleção</i>
1	Matéu 21.23-46	15	Mak 1.1-28
2	Matéu 22.1-33	16	Mak 1.29–2.12
3	Matéu 22.34–23.12	17	Mak 2.13–3.6
4	Matéu 23.13-39	18	Mak 3.7-30
5	Matéu 24.1-28	19	Mak 3.31–4.25
6	Matéu 24.29-51	20	Mak 4.26–5.20
7	Matéu 25.1-30	21	Mak 5.21-43
8	Matéu 25.31–26.13	22	Mak 6.1-29
9	Matéu 26.14-46	23	Mak 6.30-56
10	Matéu 26.47-68	24	Mak 7.1-23
11	Matéu 26.69–27.14	25	Mak 7.24–8.10
12	Matéu 27.15-31	26	Mak 8.11–9.1
13	Matéu 27.32-66	27	Mak 9.2-29
14	Matéu 28.1-20	28	Mak 9.30–10.12

Março

<i>data</i>	<i>seleção</i>	<i>data</i>	<i>seleção</i>
1	Mak 10.13-31	17	Ruk 2.36-52
2	Mak 10.32-52	18	Ruk 3.1-22
3	Mak 11.1-26	19	Ruk 3.23-38
4	Mak 11.27-12.17	20	Ruk 4.1-30
5	Mak 12.18-37	21	Ruk 4.31-5.11
6	Mak 12.38-13.13	22	Ruk 5.12-28
7	Mak 13.14-37	23	Ruk 5.29-6.11
8	Mak 14.1-21	24	Ruk 6.12-38
9	Mak 14.22-52	25	Ruk 6.39-7.10
10	Mak 14.53-72	26	Ruk 7.11-35
11	Mak 15.1-47	27	Ruk 7.36-8.3
12	Mak 16.1-20	28	Ruk 8.4-21
13	Ruk 1.1-25	29	Ruk 8.22-39
14	Ruk 1.26-56	30	Ruk 8.40-9.6
15	Ruk 1.57-80	31	Ruk 9.7-27
16	Ruk 2.1-35		

Abril

<i>data</i>	<i>seleção</i>	<i>data</i>	<i>seleção</i>
1	Ruk 9.28-50	16	Ruk 18.1-17
2	Ruk 9.51-10.12	17	Ruk 18.18-43
3	Ruk 10.13-37	18	Ruk 19.1-27
4	Ruk 10.38-11.13	19	Ruk 19.28-48
5	Ruk 11.14-36	20	Ruk 20.1-26
6	Ruk 11.37-12.7	21	Ruk 20.27-47
7	Ruk 12.8-34	22	Ruk 21.1-28
8	Ruk 12.35-59	23	Ruk 21.29-22.13
9	Ruk 13.1-21	24	Ruk 22.14-34
10	Ruk 13.22-14.6	25	Ruk 22.35-53
11	Ruk 14.7-35	26	Ruk 22.54-23.12
12	Ruk 15.1-32	27	Ruk 23.13-43
13	Ruk 16.1-18	28	Ruk 23.44-24.12
14	Ruk 16.19-17.10	29	Ruk 24.13-53
15	Ruk 17.11-37	30	Juã 1.1-28

Maiο

<i>data</i>	<i>seleção</i>	<i>data</i>	<i>seleção</i>
1	Juã 1.29-51	8	Juã 5.24-47
2	Juã 2.1-25	9	Juã 6.1-21
3	Juã 3.1-21	10	Juã 6.22-40
4	Juã 3.22-4.3	11	Juã 6.41-71
5	Juã 4.4-42	12	Juã 7.1-29
6	Juã 4.43-54	13	Juã 7.30-52
7	Juã 5.1-23	14	Juã 7.53-8.20

<i>data</i>	<i>seleção</i>	<i>data</i>	<i>seleção</i>
15	Juã 8.21-30	24	Juã 13.31-14.14
16	Juã 8.31-59	25	Juã 14.15-31
17	Juã 9.1-41	26	Juã 15.1-27
18	Juã 10.1-21	27	Juã 16.1-33
19	Juã 10.22-42	28	Juã 17.1-26
20	Juã 11.1-53	29	Juã 18.1-24
21	Juã 11.54-12.19	30	Juã 18.25-19.22
22	Juã 12.20-50	31	Juã 19.23-42
23	Juã 13.1-30		

Junho

<i>data</i>		<i>data</i>	
1	Juã 20.1-31	16	At 10.34-48
2	Juã 21.1-25	17	At 11.1-30
3	At 1.1-26	18	At 12.1-23
4	At 2.1-47	19	At 12.24-13.12
5	At 3.1-26	20	At 13.13-41
6	At 4.1-37	21	At 13.42-14.7
7	At 5.1-42	22	At 14.8-28
8	At 6.1-15	23	At 15.1-35
9	At 7.1-29	24	At 15.36-16.15
10	At 7.30-50	25	At 16.16-40
11	At 7.51-8.13	26	At 17.1-34
12	At 8.14-40	27	At 18.1-21
13	At 9.1-25	28	At 18.22-19.12
14	At 9.26-43	29	At 19.13-41
15	At 10.1-33	30	At 20.1-38

Julho

<i>data</i>	<i>seleção</i>	<i>data</i>	<i>seleção</i>
1	At 21.1-16	17	Hom 4.1-12
2	At 21.17-36	18	Hom 4.13-5.5
3	At 21.37-22.16	19	Hom 5.6-21
4	At 22.17-23.10	20	Hom 6.1-23
5	At 23.11-35	21	Hom 7.1-14
6	At 24.1-27	22	Hom 7.15-8.6
7	At 25.1-27	23	Hom 8.7-21
8	At 26.1-32	24	Hom 8.22-39
9	At 27.1-20	25	Hom 9.1-21
10	At 27.21-44	26	Hom 9.22-10.13
11	At 28.1-31	27	Hom 10.14-11.12
12	Hom 1.1-17	28	Hom 11.13-36
13	Hom 1.18-32	29	Hom 12.1-21
14	Hom 2.1-24	30	Hom 13.1-14
15	Hom 2.25-3.8	31	Hom 14.1-23
16	Hom 3.9-31		

Agosto

<i>data</i>	<i>seleção</i>	<i>data</i>	<i>seleção</i>
1	Hom 15.1-21	17	1 Korin 11.2-16
2	Hom 15.22-16.7	18	1 Korin 11.17-34
3	Hom 16.8-27	19	1 Korin 12.1-26
4	1 Korin 1.1-17	20	1 Korin 12.27-13.13
5	1 Korin 1.18-2.5	21	1 Korin 14.1-17
6	1 Korin 2.6-3.4	22	1 Korin 14.18-40
7	1 Korin 3.5-23	23	1 Korin 15.1-28
8	1 Korin 4.1-21	24	1 Korin 15.29-58
9	1 Korin 5.1-13	25	1 Korin 16.1-24
10	1 Korin 6.1-20	26	2 Korin 1.1-11
11	1 Korin 7.1-24	27	2 Korin 1.12-2.11
12	1 Korin 7.25-40	28	2 Korin 2.12-17
13	1 Korin 8.1-13	29	2 Korin 3.1-18
14	1 Korin 9.1-18	30	2 Korin 4.1-12
15	1 Korin 9.19-10.13	31	2 Korin 4.13-5.10
16	1 Korin 10.14-11.1		

Setembro

<i>data</i>	<i>seleção</i>	<i>data</i>	<i>seleção</i>
1	2 Korin 5.11-21	16	Ngara 2.17-3.9
2	2 Korin 6.1-13	17	Ngara 3.10-22
3	2 Korin 6.14-7.7	18	Ngara 3.23-4.20
4	2 Korin 7.8-16	19	Ngara 4.21-5.12
5	2 Korin 8.1-15	20	Ngara 5.13-26
6	2 Korin 8.16-24	21	Ngara 6.1-18
7	2 Korin 9.1-15	22	Ese 1.1-23
8	2 Korin 10.1-18	23	Ese 2.1-22
9	2 Korin 11.1-15	24	Ese 3.1-21
10	2 Korin 11.16-33	25	Ese 4.1-16
11	2 Korin 12.1-10	26	Ese 4.17-5.2
12	2 Korin 12.11-21	27	Ese 5.3-33
13	2 Korin 13.1-14	28	Ese 6.1-24
14	Ngara 1.1-24	29	Siri 1.1-26
15	Ngara 2.1-16	30	Siri 1.27-2.18

Outubro

<i>data</i>	<i>seleção</i>	<i>data</i>	<i>seleção</i>
1	Siri 2.19-3.6	8	Koro 3.18-4.18
2	Siri 3.7-4.1	9	1 Tesaron 1.1-2.9
3	Siri 4.2-23	10	1 Tesaron 2.10-3.13
4	Koro 1.1-20	11	1 Tesaron 4.1-5.3
5	Koro 1.21-2.7	12	1 Tesaron 5.4-28
6	Koro 2.8-23	13	2 Tesaron 1.1-12
7	Koro 3.1-17	14	2 Tesaron 2.1-17

<i>data</i>	<i>seleção</i>	<i>data</i>	<i>seleção</i>
15	2 Tesaron 3.1-18	24	2 Timo 2.22-3.17
16	1 Timo 1.1-20	25	2 Timo 4.1-22
17	1 Timo 2.1-15	26	Tit 1.1-16
18	1 Timo 3.1-16	27	Tit 2.1-14
19	1 Timo 4.1-16	28	Tit 2.15-3.15
20	1 Timo 5.1-25	29	Siremô 1.1-25
21	1 Timo 6.1-21	30	Emberéu 1.1-14
22	2 Timo 1.1-18	31	Emberéu 2.1-18
23	2 Timo 2.1-21		

Novembro

<i>data</i>	<i>seleção</i>	<i>data</i>	<i>seleção</i>
1	Emberéu 3.1-19	16	Emberéu 13.1-25
2	Emberéu 4.1-13	17	Tian 1.1-18
3	Emberéu 4.14-5.14	18	Tian 1.19-2.17
4	Emberéu 6.1-20	19	Tian 2.18-3.18
5	Emberéu 7.1-19	20	Tian 4.1-17
6	Emberéu 7.20-28	21	Tian 5.1-20
7	Emberéu 8.1-13	22	1 Petu 1.1-12
8	Emberéu 9.1-10	23	1 Petu 1.13-2.10
9	Emberéu 9.11-28	24	1 Petu 2.11-3.7
10	Emberéu 10.1-18	25	1 Petu 3.8-4.6
11	Emberéu 10.19-39	26	1 Petu 4.7-5.14
12	Emberéu 11.1-16	27	2 Petu 1.1-21
13	Emberéu 11.17-31	28	2 Petu 2.1-22
14	Emberéu 11.32-12.13	29	2 Petu 3.1-18
15	Emberéu 12.14-29	30	1 Juã 1.1-10

Dezembro

<i>data</i>	<i>seleção</i>	<i>data</i>	<i>seleção</i>
1	1 Juã 2.1-17	17	Apokarip 8.1-13
2	1 Juã 2.18-3.2	18	Apokarip 9.1-21
3	1 Juã 3.3-24	19	Apokarip 10.1-11
4	1 Juã 4.1-21	20	Apokarip 11.1-19
5	1 Juã 5.1-21	21	Apokarip 12.1-18
6	2 Juã 1.1-13	22	Apokarip 13.1-18
7	3 Juã 1.1-14	23	Apokarip 14.1-20
8	Jun 1.1-25	24	Apokarip 15.1-8
9	Apokarip 1.1-20	25	Apokarip 16.1-21
10	Apokarip 2.1-17	26	Apokarip 17.1-18
11	Apokarip 2.18-3.6	27	Apokarip 18.1-24
12	Apokarip 3.7-22	28	Apokarip 19.1-21
13	Apokarip 4.1-11	29	Apokarip 20.1-15
14	Apokarip 5.1-14	30	Apokarip 21.1-27
15	Apokarip 6.1-17	31	Apokarip 22.1-21
16	Apokarip 7.1-17		

